

**SÍNDIC DE GREUGES DE LA
COMUNITAT VALENCIANA**

ANNEX A L'INFORME ANUAL 2004

**RESOLUCIONS QUE CONTENEN
RECOMANACIONS, SUGGERIMENTS I
RECORDATORIS DE DEURES LEGALS**

**SÍNDIC DE GREUGES
DE
LA COMUNITAT VALENCIANA**

SUMARI

I URBANISME, HABITATGE I MEDI AMBIENT.....	19
Resolució queixa incoada d'ofici núm. 13/2002 (expedient núm. 022084) amb data 09/12/03 dirigida a diversos ajuntaments, a les tres diputacions provincials i a les conselleries de Cultura, Educació i Esport, Territori i Habitatge i Medi Ambient sobre recollida selectiva de residus.....	19
Resolució de la queixa incoada d'ofici núm. 14/2002 (expedient núm. 022085) amb data 06/10/03 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge sobre adjudicació d'habitatges de promoció pública de la Generalitat Valenciana.....	50
Resolució de la queixa incoada d'ofici núm. 15/2003 (expedient núm. 030947) amb data 10/03/04 dirigida a l'Ajuntament de València i a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport sobre estat de conservació del palauet de Benicalap.....	60
Resolució de la queixa incoada d'ofici núm. 35/2003 (expedient núm. 031292) de data 03/03/04 dirigida a l'Ajuntament de l'Alfàs del Pi sobre protecció d'immoble i entorn denominat "Finca Roca".....	65
Resolució de la queixa incoada d'ofici núm. 28/2003 (expedient núm. 031135) amb data 14/04/04 dirigida a l'Ajuntament de la Vila Joiosa i a les conselleries d'Economia, Hisenda i Ocupació, i Territori i Habitatge sobre presumptes infraccions urbanístiques al complex hotelier Atrium Beach.....	71
Resolució de la queixa iniciada d'ofici núm. 23/2004 (núm. 040886) amb data 16/09/2004 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge, a l'Ajuntament d'Alacant i a la Confederació Hidrogràfica del Xúquer, sobre conservació de les llacunes de Rabassa.....	78
Resolució de la queixa iniciada d'ofici núm. 24/2004 (núm. 040887) amb data 08/10/2004 dirigida a l'Ajuntament de Castelló sobre antena de telefonia mòbil a l'Hospital Jaume I de Castelló.....	89
Resolució de la queixa iniciada d'ofici núm. 30/2004 (núm. 041663) amb data 20/01/2005 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge i a l'Ajuntament d'Alacant sobre mancança de xarxa de sanejament en polígon industrial.....	94

Resolució de la queixa núm. 030926 amb data 20/04/04 dirigida a les Conselleries de Territori i Habitatge i d'Agricultura, Pesca i Alimentació i als ajuntaments d'Alzira i Carcaixent sobre fumigacions amb plaguicides per aire i per terra en una urbanització.....	97
Resolució de la queixa núm. 031458, amb data 06/04/04, dirigida a les conselleries de Territori i Habitatge i de Sanitat i a l'Ajuntament de València sobre molèsties insalubres, nocives, perilloses i acústiques per la ubicació indeguda i funcionament irregular d'una clínica.....	102
Resolució de la queixa núm. 040740 amb data 05/10/04 dirigida a l'Ajuntament d'Agost sobre acumulació d'argiles a l'aire lliure per una mercantil sense llicència d'activitat.....	114
Resolució de la queixa núm. 031101 amb data 11/02/04 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge sobre un expedient aplicador de sancions contra un ajuntament per la instal·lació d'obstacles que impedeixen el trànsit de ramat.....	117
Resolució de la queixa núm. 031415 amb data 14/09/04 dirigida a les Conselleries de Territori i Habitatge i d'Indústria, Comerç i Turisme i als ajuntaments de Vilafamés i Sant Joan de Moró sobre una agressió ambiental i cultural a causa de mines d'argila al tossal de Mollet.....	120
Resolució de la queixa núm. 030898 amb data 19/04/04 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge i a l'Ajuntament d'Almàssera sobre contaminació acústica i pulverígena ocasionada per una planta generadora d'energia elèctrica.....	132
Resolució de la queixa núm. 030999 amb data 05/04/04 dirigida a les conselleries de Territori i Habitatge i d'Indústria, Comerç i Turisme i a l'Ajuntament de Cox sobre el funcionament il·legal d'una pedrera.....	136
Resolució de la queixa núm. 040619 amb data 14/10/04 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge i a l'Ajuntament d'Alcoi sobre incompliment de condicions imposades en estimació d'impacte ambiental favorable.....	139
Resolució de la queixa núm. 041561 amb data 29/11/04 dirigida a la Diputació Provincial d'Alacant sobre l'oposició d'una associació a la implantació de tres parcs eòlics per l'impacte ambiental que comporta el projecte.....	142
Resolució de la queixa núm. 031105 amb data 04/02/04 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge i a l'Ajuntament de Montserrat sobre el funcionament irregular d'un cementeri d'animals amb forn crematori.....	146

Resolució de la queixa núm. 041056 amb data 24/09/04 dirigida a la Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació sobre abandó de ramat....	149
Resolució de la queixa núm. 041564 amb data 10/12/04 dirigida a l'Ajuntament de Venta del Moro sobre les molèsties insalubres ocasionades pels animals de companyia d'una família.....	152
Resolució de la queixa núm. 031146 amb data 11/03/04 dirigida a l'Ajuntament de Novelda sobre deficiències en el funcionament de la xarxa de clavegueram.....	154
Resolució de la queixa núm. 040218 amb data 30/07/04 dirigit a l'Ajuntament de Torrent, a la Diputació Provincial de València i a la Conselleria de Territori i Habitatge sobre persistència de molèsties generades per contaminació ambiental, acústica i pulverígena per explotació d'un abocador.....	156
Resolució de la queixa núm. 040429 amb data 06/07/04 dirigida a l'Ajuntament del Castell de Guadalest sobre la sol·licitud d'informació mediambiental no contestada expressament.....	159
Resolució de la queixa núm. 041546 amb data 14/12/04 dirigida a la Conselleria d'Empresa, Universitat i Ciència sobre la realització de fotografies per un ciutadà com a forma d'exercici del dret a la informació ambiental.....	161
Resolució de la queixa núm. 030195 amb data 09/01/04 dirigida a l'Ajuntament d'Alacant sobre molèsties causades per veïns i sol·licitud d'intervenció municipal.....	166
Resolució de la queixa núm. 030925 amb data 05/02/04 dirigida a l'Ajuntament de Riba-roja de Túria sobre molèsties per sorolls, brutedat i alteració de l'ordre per concentracions d'oci.....	168
Resolució de la queixa núm. 031052 amb data 05/02/04 dirigida a l'Ajuntament de Canet d'En Berenguer sobre funcionament irregular d'un rentador en una estació de servei.....	173
Resolució de la queixa núm. 031440 amb data 24/09/04 dirigida a l'Ajuntament de Burriana sobre contaminació acústica originada per execució d'obres d'edificació en horari nocturn.....	176
Resolució de la queixa núm. 031631 amb data 12/05/04 dirigida a l'Ajuntament de Callosa del Segura sobre el comportament incívic d'uns veïns i inactivitat municipal.....	179

Resolució de la queixa núm. 040176 amb data 02/06/04 dirigida a la Conselleria de Infraestructures i Transport sobre sorolls produïts per les reixetes de ventilació del metro instal·lades en calçada.....	181
Resolució de la queixa núm. 040820 amb data 24/09/04 dirigida a l'Ajuntament de l'Eliana sobre contaminació acústica generada per lladrecs de gossos, trànsit rodat i camió de brossa.....	183
Resolució de la queixa núm. 041215 amb data 20/12/04 dirigida a l'Ajuntament de València sobre insonorització inadequada d'ascensor en bloc d'habitatges.....	185
Resolució de la queixa núm. 041324 amb data 15/11/04 dirigida a l'Ajuntament d'Alfàfar sobre molèsties ocasionades per concentració de joves a la via pública.....	189
Resolució de la queixa núm. 030180 amb data 09/02/04 dirigida a l'Ajuntament de la Vila Joiosa sobre tancament, clausura i trasllat d'una activitat d'explotació d'un bestiar cabrum.....	192
Resolució de la queixa núm. 030229 amb data 05/02/04 dirigida a l'Ajuntament de Montesa i a la Conselleria de Territori i Habitatge sobre molèsties ocasionades per sorolls ocasionats per l'activitat d'un bar-pub perquè no té insonorització i per l'incompliment de l'horari de tancament.....	195
Resolució de la queixa núm. 030820 amb data 11/02/04 dirigida a l'Ajuntament d'Ontinyent sobre emissions acústiques produïdes per l'activitat d'un bar.....	202
Resolució de la queixa núm. 031523 amb data 05/10/04 dirigida a l'Ajuntament del Pinós sobre tolerància municipal davant de les molèsties acústiques produïdes per un pub que no té insonorització.....	205
Resolució de la queixa núm. 040167 amb data 08/07/04 dirigida a l'Ajuntament de Buñol sobre nivells sonors superiors als legalment admesos, emesos per activitat clandestina d'un casal faller.....	210
Resolució de la queixa núm. 040500 amb data 05/10/04 dirigida a l'Ajuntament de València sobre contaminació acústica causada per discoteca.....	215
Resolució de la queixa núm. 040802 amb data 04/10/04 dirigida a l'Ajuntament d'Alacant sobre molèsties acústiques generades per un establiment amb ambientació musical.....	220

Resolució de la queixa núm. 041254 de data 09/12/04 dirigida a l'Ajuntament de Nules sobre molèsties per el funcionament irregular d'un bar i aparells de climatització.....	223
Resolució de la queixa núm. 041293 amb data 22/10/04 dirigida a l'Ajuntament de Sollana sobre funcionament sense llicència d'activitat d'una guarderia.....	225
Resolució de la queixa núm. 031371 amb data 06/04/04 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge sobre retard en la construcció i el lliurament d'habitatges adjudicats en concepte de pagament del preu just expropiatori a propietaris afectats per l'execució del Pla especial director d'usos i infraestructures de la Ciutat de la Llum.....	227
Resolució de la queixa núm. 040930 de data 26/10/04 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge sobre la denegació d'una sol licitud de subrogació d'habitatge a un ciutadà.....	230
Resolució de la queixa núm. 040939 de data 26/10/04 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge sobre la denegació a una família de l'adjudicació d'un habitatge de protecció oficial que ocupa en precari.....	232
Resolució de la queixa núm. 040941 de data 25/10/04 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge sobre la denegació a una família de catorze membres de l'habitatge sol licitat.....	234
Resolució de la queixa núm. 040942 de data 26/10/04 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge sobre la denegació a una família de l'adjudicació d'un habitatge de protecció oficial que ha sol licitat.....	236
Resolució de la queixa núm. 040943 de data 26/10/04 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge sobre la denegació a una ciutadana viuda de la seua sol licitud de subrogació en el contracte d'arrendament d'habitatge subscrit pel seu difunt espòs.....	238
Resolució de la queixa núm. 041015 de data 08/10/04 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge sobre la resolució del contracte de compravenda d'un habitatge protegit per incompliment de les obligacions de pagament i subsegüent desnonament.....	240
Resolució de la queixa núm. 030656 de data 11/02/04 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge sobre l'amortització anticipada de préstec habitatge de protecció oficial.....	242

Resolució de la queixa núm. 040059 de data 14/04/04 dirigida a l'Ajuntament de Rojales sobre el retard municipal a concloure i resoldre l'expedient de restabliment de la legalitat urbanística conculcada per la construcció d'un habitatge unifamiliar aïllat, una piscina, un magatzem i un porxo en sòl no urbanitzable comú sense disposar de la preceptiva autorització autonòmica ni de la posterior llicència municipal.....	244
Resolució de la queixa núm. 040563 de data 02/09/04 dirigida a l'Ajuntament de Daya Nueva sobre la inactivitat municipal en el restabliment de la legalitat urbanística per la inexecució del Decret de demolició d'obres d'edificació.....	247
Resolució de la queixa núm. 040959 de data 01/12/04 dirigida a l'Ajuntament de Picassent sobre la inexecució d'acords de demolició per infraccions urbanístiques.....	248
Resolució de la queixa núm. 031022 de data 05/02/04 dirigida a l'Ajuntament d'Alacant sobre els danys i perjudicis causats en un habitatge particular a conseqüència de la construcció d'un edifici adjacent i sobre la passivitat municipal en l'adopció de mesures per a garantir la seguretat de l'habitatge.....	250
Resolució de la queixa núm. 031566 de data 29/03/04 dirigida a l'Ajuntament d'Alacant sobre la disconformitat amb la declaració conjunta de dos immobles i l'incompliment del deure de conservació i manteniment d'immobles que incumbix al propietari.....	253
Resolució de la queixa núm. 031522 de data 22/01/04 dirigida a l'Ajuntament de Novelda sobre la denegació indeguda de l'autorització prèvia per construir un habitatge en sòl no urbanitzable per falta d'una resolució expressa a recursos d'alçada impugnatoris.....	256
Resolució de la queixa núm. 041197 de data 20/12/04 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge sobre l'incompliment de l'obligació de resoldre en l'expedient relatiu a l'autorització prèvia per construir en sòl no urbanitzable.....	259
Resolució de la queixa núm. 031187 de data 30/04/04 dirigida a l'Ajuntament de Chiva sobre la resolució denegatòria d'una llicència municipal d'obres amb fonament en un Pla General no aprovat formalment.....	261
Resolució de la queixa núm. 031547 de data 13/12/04 dirigida a l'Ajuntament de Dénia sobre el retard municipal en la tramitació i resolució d'unes sol·licituds de llicències d'obres.....	264

Resolució de la queixa núm. 041133 de data 02/11/04 dirigida a l'Ajuntament d'Albatera sobre la negativa municipal a facilitar informació urbanística.....	265
Resolució de la queixa núm. 020666 de data 04/02/04 dirigida a l'Ajuntament d'Algar de Palancia sobre el dret dels veïns a exigir a l'Ajuntament la pavimentació i l'encintat de voreres per a garantir el dret constitucional a un habitatge digne.....	268
Resolució de la queixa núm. 031025 de data 11/03/04 dirigida a l'Ajuntament de Sueca sobre la desestimació d'un recurs interposat per membres de junta de compensació contra l'acord de l'assemblea general relatiu a la construcció d'una piscina, per no haver-hi arribat al quòrum necessari.....	270
Resolució de la queixa núm. 040102 de data 01/06/04 dirigida a l'Ajuntament d'Atzeneta d'Albaida sobre la disconformitat amb el preu just expropiatori per ser major la superfície expropiada i no indemnitzada.....	274
Resolució de la queixa núm. 040165 de data 02/09/04 dirigida a l'Ajuntament de Benijófar sobre la responsabilitat patrimonial pel retard substancial d'un ajuntament en el compliment dels terminis inicialment previstos per a la finalització d'un procés urbanitzador.....	276
Resolució de la queixa núm. 040646 de data 23/09/04 dirigida a l'Ajuntament de València sobre la disconformitat de la propietària d'un habitatge situat en sòl urbà consolidat amb la intenció municipal d'aprovar i adjudicar Programa d'unitat integrada d'unitat d'execució.....	278
Resolució de la queixa núm. 030595 de data 19/02/04 dirigida a l'Ajuntament de València i a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport sobre una sol·licitud veïnal perquè el nucli històric de Patraix siga considerat zona de vigilància arqueològica i l'execució del Pla especial de protecció del conjunt històric protegit del barri de Patraix.....	282
Resolució de la queixa núm. 031094 de data 16/03/04 dirigida a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport sobre l'incompliment de l'obligació formal de contestar motivadament una sol·licitud d'iniciació d'expedient de delimitació de l'entorn de protecció de la Torre de la Cremadella o del Blanc de Morell, bé d'interés cultural.....	286

Resolució de la queixa núm. 040752 de data 08/10/04 dirigida a l'Ajuntament d'Alacant sobre una protesta veï napel deficient estat de conservació de la Torre Sarrió, subjecta a la màxima protecció per ser bé d'interés cultural.....	289
Resolució de la queixa núm. 041182 de data 20/12/04 dirigida a l'Ajuntament d'Agost sobre una denúncia de possibles afeccions al patrimoni arqueològic al Camp de l'Escultor.....	292
Resolució de la queixa núm. 030757 de data 22/03/04 dirigida a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport sobre la sol licitud perquè culmine la incoació i declaració de bé d'interés cultural del Jardí Botànic de València i es delimiten i es normalitzen els entorns de l'església de Sant Miquel i Sant Sebastià i el Jardí Botànic esmentat.....	294
Resolució de la queixa núm. 030975 de data 30/04/04 dirigida a l'Ajuntament del Campello i a la Conselleria d'Infraestructures i Transport sobre la disconformitat veï nal amb la supressió de doble sentit de circulació i la inexistència d'un traçat adequat alternatiu.....	298
Resolució de la queixa núm. 041072 de data 02/11/04 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge sobre l'absència de contestació al recurs interposat per un ciutadà contra l'aprovació d'un Pla parcial.....	302
Resolució de la queixa núm. 031444 de data 09/06/04 dirigida a l'Ajuntament d'Alacant sobre els sorolls, la brutícia i les pertorbacions de l'ordre públic com a conseqüència del denominat botellot i la inactivitat municipal per a disciplinar les concentracions d'oci en vies públiques.....	304
Resolució de la queixa núm. 031615 de data 02/07/04 dirigida a l'Ajuntament de Xàtiva sobre l'elaboració d'un mapa acústic municipal i la declaració de zona acústicament saturada.....	312
Resolució de la queixa núm. 040014 de data 02/12/04 dirigida a l'Ajuntament d'Albocàsser i a la Conselleria de Territori i Habitatge sobre l'oposició d'una plataforma ciutadana a la construcció d'un centre penitenciari.....	316
II. HISENDA PÚBLICA.....	320
Resolució de la queixa núm. 031583 de data 06/04/04 dirigida a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport sobre el cobrament de taxes d'ensenyament i menjador escolar tot i que, per raons organitzatives del centre docent, el curs no es va iniciar el 7 de setembre.....	320

Resolució de la queixa núm. 041281 de data 15/12/04 dirigida a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport sobre prova prèvia de valencià en oposicions.....	328
Resolució de la queixa núm. 040663 de data 18/10/04 dirigida a la Diputació Provincial d'Alacant sobre la disconformitat amb un embargament efectuat per SUMA.....	333
Resolució de la queixa número 041127 amb data 29/12/04 dirigida a l'Ajuntament de València sobre l'impost d'activitats econòmiques.....	338
Resolució de la queixa 031378 amb data 29/04/04 dirigida a l'Ajuntament de Peñíscola sobre l'exigència del pagament de la taxa per la recollida de brossa sense rebre la prestació del servei.....	343
Resolució de la queixa número 041306 amb data 25/11/04 dirigida a l'Ajuntament de Llaurí sobre la devolució del IVTM per exempció.....	346
Resolució de la queixa número 021856 amb data 05/02/04 dirigida a l'Ajuntament d'Alacant sobre errors en l'emissió de rebuts d'IBI.....	349
Resolució de la queixa número 040558 amb data 09/06/04 dirigida a l'Ajuntament d'Alacant sobre la devolució d'ingressos indeguts per un error en les dades cadastrals i silenci administratiu.....	352
Resolució de la queixa número 041150 amb data 29/12/04 dirigida a la Conselleria d'Economia, Hisenda i Ocupació sobre la liquidació errònia de l'impost de successions i donacions.....	360
III. ENSENYAMENT.....	363
Resolució de la queixa incoada d'ofici número 48/2003 (expedient número 031525) amb data 16/03/04 dirigida a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport sobre la situació d'una alumna amb deficiències auditives.....	363
Resolució de la queixa iniciada d'ofici número 15/2004 (número 040403) amb data 10/12/2004 dirigida a les conselleries de Cultura, Educació i Esport i Benestar Social sobre el servei complementari de menjador escolar al CEE Antonio Sequeros d'Orihuela.....	365
Resolució de la queixa número 040774 amb data 23/11/04 dirigida a la Direcció General d'Ensenyament de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport sobre el reconeixement d'altres capacitats i/o superdotació intel·lectual.....	373

Resolució de la queixa número 040992 amb data 03/12/04 dirigida a la Universitat d'Alacant sobre revisió d'exàmens de majors de vint-i-cinc anys.....	382
Resolució de la queixa número 041095 amb data 15/12/04 dirigida a la Direcció General d'Ensenyament de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport sobre la situació de les infraestructures educatives d'educació especial a la comarca del Baix Segura.....	385
Resolució de la queixa número 031511 amb data 09/06/04 dirigida a la Direcció Territorial de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport a Alacant sobre la concessió d'autorització especial de transport escolar en el nivell d'educació infantil.....	394
Resolució de la queixa número 031342 amb data 20/05/04 dirigida a l'Ajuntament d'Alboraia pel retard en l'inici del curs escolar per la realització d'obres en una finca fronterera a un col·legi públic.....	403
Resolució de la queixa número 031235 amb data 10/03/04 dirigida a l'Ajuntament de Chella sobre la denegació d'ajuda per a l'adquisició de llibres de text a l'alumnat d'un centre incomplet d'educació infantil.....	410
Resolució de la queixa número 030018 amb data 26/05/04 dirigida a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport sobre substitucions del personal docent en un col·legi públic d'Alacant.....	417
Resolució de la queixa número 040699 amb data 09/12/04 dirigida a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport sobre l'adscripció de centres a efectes d'admissió d'alumnat.....	422
Resolució de la queixa número 040169 amb data 18/10/04 dirigida a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport sobre l'autorització administrativa d'un augment de ràtio d'alumnes en educació infantil.....	425
IV. SANITAT.....	431
Resolució de la queixa incoada d'ofici número 19/2003 (expedient número 031003) amb data 13/01/04 dirigida a la Conselleria de Sanitat sobre restricció de la possibilitat d'obtenir dictamen preceptiu per a la interrupció de l'embaràs en casos de greu perill per a la salut psíquica de l'embarassada, en unitats de salut mental.....	431

Resolució de la queixa incoada d'ofici número 52/2003 (expedient número 031601) amb data 03/12/04 dirigida a la Conselleria de Sanitat sobre la supressió d'un ATS sobre servei de paritori de l'Hospital Comarcal Vega Baja.....	439
Resolució de la queixa núm. 040477 amb data 14/09/04 dirigida a la Conselleria de Sanitat sobre serveis d'urgència de les oficines de farmàcia.....	441
Resolució de la queixa núm. 031405 amb data 26/03/04 dirigida a la Conselleria de Sanitat sobre necessitat d'una segona opinió en centres concertats per la Seguretat Social per a l'assistència a malalts reumàtics.....	443
Resolució de la queixa núm. 040478 amb data 07/06/04 dirigida a la Conselleria de Sanitat sobre deficiències en infraestructures sanitàries....	448
Resolució de la queixa núm. 031387 amb data 29/04/04 dirigida a la Conselleria de Sanitat sobre el retard en l'execució del projecte d'ampliació de l'Hospital Marina Alta de Dènia.....	451
Resolució de la queixa núm. 031512 amb data 20/05/04 dirigida a la Conselleria de Sanitat sobre teràpies ocupacions en hospitals públics valencians.....	458
Resolució de la queixa núm. 041103 amb data 14/10/04 dirigida a la Conselleria de Sanitat sobre mancança d'anestèsia epidural en l'Hospital Clínic Universitari de València.....	460
Resolució de la queixa núm. 031479 amb data 19/02/04 dirigida a la Conselleria de Sanitat sobre el retard a rebre assistència sanitària urgent.....	461
Resolució de la queixa núm. 040562 amb data 24/05/04 dirigida a la Conselleria de Sanitat sobre retards a l'hora de concedir cita prèvia en un centre sanitari especialitzat.....	463
V. SERVEIS SOCIALS.....	466
Resolució de la queixa incoada d'ofici núm. 10/2002 (expedient núm. 022071) amb data 27/09/04 adreçada a la Conselleria de Benestar Social sobre l'accés a places en residències públiques de la tercera edat.....	466
Resolució de la queixa incoada d'ofici núm. 15/2002 (expedient núm. 022098) amb data 10/11/03 dirigida a la Conselleria de Benestar Social sobre places en residències per a discapacitats físics greument afectats.....	476

Resolució de la queixa incoada d'ofici núm. 1/2003 (expedient núm. 030284) amb data 09/06/03 dirigida a l'Ajuntament d'Alacant sobre menors en possible situació d'absentisme escolar.....	478
Resolució de la queixa incoada d'ofici núm. 22/2003 (expedient núm. 031063) amb data 16/01/04 adreçada a la Conselleria de Benestar Social sobre la situació d'una dona que podria presentar disminució de les facultats psíquiques.....	482
Resolució de la queixa incoada d'ofici núm. 27/2003 (expedient núm. 031077) amb data 09/01/04 adreçada a la Conselleria de Benestar Social sobre la situació d'un menor sota tutela <i>ex lege</i>.....	486
Resolució de la queixa incoada d'ofici núm. 54/2003 (expedient núm. 031608) amb data 15/04/04 adreçada a la Conselleria d'Economia, Hisenda i Ocupació sobre control del contingent d'incapacitats en l'empresa privada.....	491
Resolució de la queixa iniciada d'ofici núm. 54/2004 (núm. 041843) amb data 18/01/2005 adreçada a la Conselleria de Benestar Social sobre els punts de trobada familiars.....	494
Resolució de la queixa núm. 040472 amb data 08/06/04 adreçada a les conselleries de Justícia i Administracions Públiques i de Benestar Social i a l'Ajuntament de València sobre l'existència de barreres arquitectòniques en l'edifici Ciutat de la Justícia de València.....	513
Resolució de la queixa núm. 040766 amb data 19/08/04 a la Conselleria de Benestar Social, Direcció General del Servei Valencià d'Ocupació i Formació a València i a la Direcció Territorial d'Ocupació i Treball d'Alacant sobre la situació d'un Centre Especial d'Ocupació.....	517
Resolució de la queixa núm. 041457 amb data 14/10/04 adreçada a la Conselleria de Benestar Social sobre denegació de carnets individuals de família nombrosa.....	523
Resolució de la queixa núm. 040698 amb data 06/05/04 adreçada a la Conselleria de Benestar Social sobre denegació de les ajudes per a famílies regulades en l'Ordre de 8 de maig de 2003 de la Conselleria de Benestar Social.....	525
Resolució de la queixa núm. 040119 amb data 04/11/04 adreçada a la Conselleria de Benestar Social sobre la necessitat immediata d'ingrés en centre residencial d'una ciutadana en què concorre una malaltia mental i una minusvalidesa.....	529

Resolució de la queixa núm. 031536 amb data 12/05/04 adreçada a la Conselleria de Benestar Social sobre denegació d'ajuda per a la cura d'ancians.....	531
Resolució de la queixa núm. 031480 amb data 19/10/04 adreçada a la Conselleria de Benestar Social sobre llista d'espera en centre ocupacional per a una deficient psíquica amb 75% de grau de minusvalidesa.....	535
Resolució de la queixa núm. 031218 amb data 11/10/04 adreçada a les conselleries de Benestar Social i Sanitat i a l'Ajuntament de València sobre l'expulsió d'una casa d'acollida per a immigrants de titularitat municipal, d'una colombiana amb tractament de quimioteràpia	538
Resolució de la queixa núm. 031245 amb data 11/03/04 adreçada a la Conselleria de Benestar Social sobre baixa d'un minusvàlid en centre ocupacional per complir l'edat límit de jubilació de conformitat amb l'Ordre 9 d'abril de 1990.....	543
Resolució de la queixa núm. 030717 de data 23.12.03 dirigida a la Conselleria de Benestar Social sobre la denegació del títol de família nombrosa.....	547
Resolució de la queixa núm. 030630 de data 13.05.04 dirigida a la Conselleria de Benestar Social sobre denegació a una associació de familiars i malalts mentals de les ajudes regulades en l'Ordre 28 de novembre de 2002 de la Conselleria de Benestar Social en serveis socials per a discapacitats.....	550
Resolució de la queixa núm. 030579 de data 20.02.2004 dirigida a la Conselleria de Benestar Social sobre denegació de plaça en centre residencial a pacient amb retard mental moderat amb síndrome hipercinètica i dèficit d'atenció amb greus trastorns de conducta.....	554
Resolució de la queixa núm. 030447 de data 17.02.2004 dirigida a la Conselleria de Benestar Social sobre retard a resoldre procediment de reconeixement, declaració i grau de minusvalidesa.....	559
Resolució de la queixa núm. 030337 de data 30.04.04 dirigida a la Universitat de València, l'Ajuntament de València i la Conselleria de Sanitat sobre l'incompliment de la prohibició de fumar en una universitat valenciana.....	561
VI. OCUPACIÓ PÚBLICA.....	569

Resolució de la queixa iniciada d'ofici núm. 49/2003 (expedient núm. 031579) de data 27.10.04 dirigida a les universitats d'Alacant, de València, Miguel Hernández d'Elx, Jaume I de Castelló i Politècnica de València sobre la situació de temporalitat en l'ocupació en l'àmbit de la Comunitat Valenciana.....	569
Resolució de la queixa incoada d'ofici núm. 53/2003 (expedient núm. 031607) de data 16.04.04 dirigida a la Direcció General d'Administració Autònoma sobre convocatòria de concursos generals en provisió de llocs de treball en tots els grups del Sector Administració General des de l'any 2000.....	584
Resolució de la queixa iniciada d'ofici núm. 16/2004 (núm. 040541) de data 06.05.2004 dirigida a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport sobre llocs de treballadors socials adscrits a l'àmbit docent.....	586
Resolució de la queixa núm. 040033 de data 04.06.04 dirigida a la Direcció General d'Ensenyament a València sobre convocatòries d'ajudes individuals per a activitats de formació permanent del professorat mitjançant Ordre de 17 d'abril de 2003.....	590
Resolució de la queixa núm. 040627 de data 25.05.04 dirigida a l'Ajuntament de Sant Vicent del Raspeig sobre la sol·licitud d'un funcionari municipal de permís per lactància i avançament de sou.....	592
Resolució de la queixa núm. 041078 de data 20.12.04 dirigida a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport sobre complement retributiu de cap de departament de CFPA.....	595
Resolució de la queixa núm. 031543 de data 04.02.04 dirigida a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport sobre cobertura temporal d'una plaça de professor de llengua castellana a l'IES Sivera Font de Canals.....	596
Resolució de les queixes núm. 040962 i 040963 de data 07.06.04, núm. 040997 de data 18.08.04 i núm. 041121 i 041162 de data 19.07.04 dirigides a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport sobre rectificació d'errors en procediment de provisió de places vacants per a funcionaris docents convocat per Resolució 28.11.03 de la Direcció General de Personal Docent.....	598
Resolució de la queixa núm. 021050 de data 26.12.02 dirigida a la Direcció General de la Funció Pública sobre determinades reivindicacions dels empleats públics temporals de la Generalitat Valenciana.....	602

	Resolució de la queixa núm. 040904 de data 30.07.04 dirigida a la Conselleria de Sanitat sobre exclusió de la borsa de treball d'institucions sanitàries.....	613
VII.	SERVEIS I RÈGIM JURÍDIC DE LES ENTITATS LOCALS.....	615
	Resolució de la queixa núm. 030992 de data 05.05.04 dirigida a l'Ajuntament d'Orihuela sobre el fet de retirar d'estàtua del general Franco.....	615
	Resolució de la queixa núm. 031529 de data 22.03.04 dirigida a l'Ajuntament de San Miguel de Salinas sobre recurs de reposició sobre sol·licitud referèndum sobre PGOU.....	618
	Resolució de la queixa núm. 040292 de data 30.04.04 dirigida a l'Ajuntament de Paterna sobre normativa municipal en matèria de participació ciutadana de partits polítics sense representació municipal.....	620
	Resolució de la queixa núm. 040910 de data 13.10.04 dirigida a l'Ajuntament de Xirivella sobre denegació d'accés a informació sobre subvencions al Cercle Instructiu Musical.....	622
	Resolució de la queixa núm. 041146 de data 22.12.04 dirigida a l'Ajuntament de València sobre compliment inadequat d'obligació d'identificar responsables i informar de l'estat de tramitació d'un expedient. Denúncia de conveni de col·laboració.....	625
	Resolució de la queixa núm. 040843 de data 05.10.04 dirigida a l'Ajuntament de Vila-real sobre la no-creació dels consells sectorials de participació ciutadana.....	627
	Resolució de la queixa núm. 040629 de data 15.06.04 dirigida a l'Ajuntament de Novelda sobre funcionament anormal del servei de clavegueram i sanejament municipal.....	629
	Resolució de la queixa núm. 040095 de data 07.06.04 dirigida a l'Ajuntament de València sobre reclamació de responsabilitat patrimonial per danys físics patits com a conseqüència de caiguda en via pública en mal estat de conservació.....	634
	Resolució de la queixa núm. 041317 de data 01.10.04 dirigida a l'Ajuntament de Xàbia sobre danys causats en propietat privada per actes vandàlics i demanda d'increment de dotació policíaca.....	637

Resolució de la queixa núm. 031418 de data 31.05.04 dirigida a l'Ajuntament d'Alcoi sobre participació de dones en Festes de Moros i Cristians en igualtat de condicions que els homes.....	639
Resolució de la queixa núm. 040531 de data 02.11.04 dirigida a l'Ajuntament de Dénia sobre la denúncia d'un ciutadà dels riscos d'inseguretat que comporta la ubicació d'una falla al seu carrer.....	646
Resolució de la queixa núm. 040020 de data 22.12.04 dirigida a l'Ajuntament d'Alacant sobre sanció per estacionament indegut. Senyalització vertical temporal.....	648
Resolució de la queixa número 040704 amb data 04/10/04 dirigida a la Diputació Provincial de València sobre inseguretat en una carretera comarcal i una demanda vè nial sobre la col locació de senyals verticals semàfors, etc.....	650
Resolució de la queixa número 040719 amb data 09/06/04 dirigida a l'Ajuntament d'Elx sobre l'incompliment de l'obligació que conté l'article 42.2 de la Llei 30/90, de 26 de desembre, de resoldre expressament les sol licituds dels ciutadans.....	652
Resolució de la queixa número 041428 amb data 20/12/04 dirigida a l'Ajuntament de València sobre l'absència de senyalització en una intersecció de vies urbanes.....	654
Resolució de la queixa número 040149 amb data 26/07/04 dirigida a l'Ajuntament de Burriana sobre l'increment de la taxa per prestació de serveis d'activitats esportives i ús d'instal lacions.....	656
Resolució de la queixa número 041086 amb data 02/11/04 dirigida a l'Ajuntament d'Elx sobre la mancança de serveis urbanístics, especialment clavegueram.....	658
Resolució de la queixa número 040893 amb data 18/10/04 dirigida a l'Ajuntament de Gaianes sobre la denegació de l'accés al subministrament d'aigua potable.....	661
Resolució de la queixa 041000 amb data 10/12/04 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge, Infraestructures i Transport i Agricultura, Pesca i Alimentació i als ajuntaments de Riba-roja de Túria i l'Elia sobre la falta de potabilitat de l'aigua per contaminació de les fonts.....	663
Resolució de la queixa número 041235 amb data 20/12/04 dirigida a l'Ajuntament de Benejúzar sobre la suspensió de subministrament d'aigua potable.....	677

Resolució de la queixa número 041514 amb data 20/12/04 dirigida a l'Ajuntament d'Orihuela sobre la tarifa industrial per subministrament d'aigua, clavegueram i brossa.....	681
VIII. ÚS DEL VALENCIÀ.....	683
Resolució de la queixa número 031359 amb data 29/04/03 dirigida a la Direcció Territorial de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport a València sobre l'ús exclusiu de la llengua valenciana en les comunicacions que un IES dirigix als pares d'una alumna.....	683
Resolució de la queixa número 041281 amb data 15/12/04 dirigida a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport sobre la prova prèvia de valencià en les oposicions.....	687
Resolució de la queixa número 040888 amb data 09/12/04 dirigida a l'Ajuntament de València sobre impresos redactats exclusivament en castellà.....	693
Resolució de la queixa número 040823 amb data 28/10/04 dirigida a l'Ajuntament de València sobre la publicitat exclusivament en castellà del Palau de la Música.....	695
Resolució de la queixa número 040809 amb data 13/12/04 dirigida a l'Ajuntament de València sobre l'absència de versió en valencià de la pàgina web de la Junta Central Fallera de València.....	697
Resolució de la queixa número 040755 amb data 16/08/04 dirigida a l'Ajuntament d'Onil sobre la negativa municipal a remetre al delegat de personal les comunicacions, actes i documents en valencià.....	699
Resolució de la queixa número 040732 amb data 16/08/04 dirigida a la Diputació d'Alacant sobre la retolació interior i la publicitat institucional de l'Excel·lentíssima Diputació d'Alacant, exclusivament en castellà.....	701
Resolució de la queixa número 040559 amb data 13/12/04 dirigida al Consell Regulador de la Denominació d'Origen Callosa d'en Sarrià versió exclusivament en castellà de la pàgina web Níspero.com.....	705
Resolució de la queixa número 040160 amb data 05/11/04 dirigida a la Conselleria de Benestar social sobre l'emissió de carnets individuals de família nombrosa exclusivament en castellà.....	707
Resolució de la queixa número 030362 amb data 02/11/04 dirigida a l'Ajuntament de Santa Pola sobre l'absència de versió en valencià de la pàgina web de l'Ajuntament de Santa Pola.....	710

	Resolució de la queixa número 041608 amb data 29/12/04 dirigida a l'Institut Valencià de Cinematografia sobre la projecció exclusivament en castellà de les pel·lícules que programa la Filmoteca Valenciana.....	712
	Resolució de la queixa número 040121 amb data 08/04/04 dirigida a la Conselleria de Sanitat sobre la discriminació de la llengua valenciana al Centre de Salut de Sant Joan d'Alacant.....	715
	Resolució de la queixa número 030307 amb data 22/03/04 dirigida a la Universitat Miguel Hernández d'Elx sobre la seua retolació exclusivament en castellà.....	718
IX.	QUEIXES RELATIVES A ALTRES ÀMBITS DE L'ACTUACIÓ PÚBLICA.....	720
	Resolució de la queixa iniciada d'ofici número 18/2004 (número 040706) amb data 12/07/2004 dirigida a la Secretaria Autonòmica d'Ocupació sobre el compliment de la Llei 9/2003 en l'àmbit laboral.....	720
	Resolució de la queixa número 040977 amb data 13/12/04 dirigida a l'Ajuntament de Carlet sobre la discriminació que comporta l'ús exclusiu de les instal·lacions municipals per l'Escola Municipal de futbol de la localitat.....	722
	Resolució de la queixa número 040043 amb data 26/03/04 dirigida a la Conselleria d'Infraestructures i Transport sobre el retard del Centre de Desenvolupament Marítim a resoldre la sol·licitud d'autorització per a obrir un centre de busseig.....	724
	Resolució de la queixa número 040011 amb data 06/04/04 dirigida a la Direcció Territorial d'Ocupació a Alacant sobre endarreriments injustificats en la recepció d'ofertes d'ocupació en el SERVEF.....	726
	Resolució de la queixa número 041176 amb data 02/11/04 dirigida a la Diputació Provincial de València sobre la destrucció d'un mur i de l'accés a una propietat privada a conseqüència de les obres d'execució d'una carretera pública.....	727
	Resolució de la queixa número 041218 amb data 29/10/04 dirigida a la Conselleria de Justícia i Administracions Públiques sobre l'incompliment de l'horari d'espectacles públics, activitats recreatives i establiments públics.....	728

I. URBANISME, HABITATGE I MEDI AMBIENT

Resolució queixa incoada d'ofici núm. 13/2002 (expedient núm. 022084) amb data 09/12/03 dirigida a diversos ajuntaments, a les tres diputacions provincials i a les conselleries de Cultura, Educació i Esport, Territori i Habitatge i Medi Ambient sobre recollida selectiva de residus

“Hble. Sr.,

La nostra societat genera cada dia una gran quantitat de residus sòlids urbans derivats d'una economia de mercat en constant expansió i d'un model de producció i consum insostenible que contribueix a la degradació progressiva del medi ambient, protegit constitucionalment per l'art. 45, en reconèixer el dret de tots els espanyols a gaudir d'un medi ambient adequat per al desenvolupament de la persona, i estableix el correlatiu deure de conservar-lo i encomana a les administracions públiques la funció de vetllar per l'ús racional dels recursos naturals, amb la finalitat de protegir i millorar la qualitat de vida i defensar i restaurar el medi ambient.

La Unió Europea és especialment sensible en matèria de gestió de residus sòlids urbans; la Directiva 1999/31/CE, del Consell, de 26 d'abril, de disposició de residus, constitueix un repte en la política ambiental comunitària, ja que marca objectius ambiciosos de reducció de la quantitat de residus que es destinen a la disposició en dipòsits controlats, i imposa millores substancials de les condicions tècniques d'estes instal·lacions.

Un principi comunitari bàsic en matèria de residus és prioritzar-ne la minimització i valoració a la disposició en dipòsits controlats, mitjançant un impuls eficaç de les operacions de recollida selectiva, separació, reciclatge i reutilització dels residus, que permeten l'aprofitament de la utilitat dels residus com a recurs.

La Decisió del Parlament Europeu i del Consell, de 22 de juliol de 2002, pel qual s'establix el sisé programa d'acció de la Comunitat Europea: Medi ambient 2010: el futur està a les nostres mans", assenyala com a àmbit d'acció prioritària la gestió sostenible dels recursos i dels residus.

En esta tasca és essencial la participació decisiva de totes les administracions públiques, d'acord amb els principis de coordinació i col·laboració interadministrativa, així com del sector privat i dels ciutadans en general, insistint especialment en la informació i sensibilització de la població pel que fa a este tema, ja que una gestió adequada dels residus urbans requereix la col·laboració de tots els valencians, i avançar cap a un desenvolupament sostenible sota el principi de coresponsabilitat en la protecció del medi ambient.

1. Justificació de la investigació.

L'art. 20.3 i la disposició transitòria tercera de la Llei estatal 10/1998, de 21 d'abril, de residus, imposa als municipis amb una població superior a 5.000 habitants l'obligació d'implantar sistemes de recollida selectiva de residus urbans que en possibiliten el reciclatge i altres maneres de valoració, a partir del dia 1 de gener de l'any 2001.

Així mateix, els arts. 6.2 i 61.1 de la Llei valenciana 10/2000, de 12 de desembre, de residus (d'ara en avant, LR), estableix que els municipis de més de 5.000 habitants tenen l'obligació de prestar el servei de recollida selectiva de residus urbans.

D'altra banda, l'art. 9.1 de la Llei estatal 11/1997, de 24 d'abril, d'envasos i residus d'envasos, ja disposava que les entitats locals es comprometrien a realitzar la recollida selectiva dels residus d'envasos i envasos usats inclosos en el sistema integrat de gestió de què es tracte, i al transport fins als centres de separació i classificació o, si escau, directament als de reciclatge o valoració.

Quant a les diputacions provincials, l'art. 7.1 de la LR els encomana l'adopció de les mesures oportunes per a assegurar, dins el seu àmbit territorial, la prestació integral i adequada dels serveis mínims atribuïts als municipis en matèria de gestió de residus urbans, i inclouran estos serveis amb caràcter preferent en els plans provincials d'obres i serveis.

Finalment, la Conselleria de Territori i Habitatge de la Generalitat haurà de col·laborar amb les administracions locals per a l'exercici de les seues competències de gestió de residus urbans o municipals, en especial, fomentarà la valoració de residus i prestarà ajuda tècnica per a la redacció d'estudis i projectes,

vetllant per l'adequada prestació dels serveis municipals obligatoris (art. 8, apartats 4 i 5 LR).

A la vista de tan clares prescripcions legals, resulta notori l'interés a conèixer el grau de compliment i aplicació per les administracions públiques valencianes de les obligacions imposades per estos textos normatius, raó per la qual esta institució ha incoat d'ofici l'expedient de queixa referit més amunt, a l'empara del que disposa l'art. 9.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, a fi d'efectuar una ràpida i esclaridora investigació sobre la situació d'esta problemàtica en l'àmbit de la nostra Comunitat autònoma.

2. Metodologia.

A fi i efecte de conèixer l'activitat desenvolupada per les diverses administracions públiques, s'ha requerit informació sobre les actuacions realitzades o projectades en esta matèria a la Conselleria de Medi Ambient –actualment, Conselleria de Territori i Habitatge–, a les tres diputacions provincials, i a tres ajuntaments elegits a l'atzar que pertanyen a diferent escala poblacional: de 5.000 a 20.000 habitants, de 20.000 a 50.000 i més de 50.000.

A continuació, reflectim, un extracte de les dades més rellevants que ens han remés les administracions públiques sobre la recollida selectiva de residus sòlids urbans, partint de les definicions recollides per la Llei valenciana 10/2000, a saber:

- a) Recollida selectiva: el sistema de recollida diferenciada de materials orgànics fermentables i de materials reciclables, així com de qualsevol altre sistema de recollida diferenciada que permeta la separació de materials valorables continguts en els residus.
- b) Residus urbans o municipals, integrats per:
 - 1 Els generats en els domicilis particulars, comerços, oficines i serveis.
 - 2 Tots aquells que no tinguen la qualificació de perillosos i que per la seua naturalesa o composició puguen assimilar-se als produïts en els llocs o activitats anteriors. Tindran esta consideració, entre d'altres, els següents residus:
 - Els residus del grup I i II generats en les activitats sanitàries i hospitalàries, segons el que regula el Decret 240/1994, de 22 de novembre, del Govern Valencià, pel qual s'aprovà el Reglament regulador de la gestió de residus sanitaris.
 - Residus procedents de la neteja de vies públiques, zones verdes, àrees recreatives i platges.
 - Animals domèstics morts, així com mobles, estris i vehicles abandonats.
 - Residus i runes procedents d'obres menors de construcció i reparació domiciliària.

3. Situació actual.

A) La Conselleria de Medi Ambient –l’actual Conselleria de Territori i Habitatge– ens remet informe amb data del 21 de gener de 2003 (registre d’eixida núm. 808), el qual, en el que ací importa, es transcriu parcialment a continuació:

“2. Recollida selectiva de residus urbans en àrees d’aportació.

La recollida selectiva de residus urbans partix de la separació “en origen”, als domicilis dels ciutadans, d’envasos lleugers, paper-cartó i vidre, que després han de ser dipositats respectivament als contenidors groc, blau i verd, situats normalment junts a la via pública, –fet que constituï x allò que en llenguatge tècnic es denomina “àrees d’aportació”.

A grans trets, pot afirmar-se que la recollida selectiva en àrees d’aportació sí que s’ha implantat en tot l’àmbit territorial de la Comunitat Valenciana, encara que amb distints graus d’avanç.

La més antiga i consolidada és la de vidre, que es remunta a mitjans de la dècada dels vuitanta. A continuació, a principis de 1992, i més a partir de 1995, amb el lliurament de contenidors als ens locals per part de la Conselleria de Medi Ambient, s’inicià la implantació generalitzada de la recollida de paper-cartó.

D’altra banda, la recollida selectiva d’envasos lleugers s’està implantant des de juny de 2000, amb la incorporació de les comarques de la Ribera Alta, la Ribera Baixa, la Costera, la Canal de Navarrés, la Vall d’Albaida, la Safor, València ciutat, i l’Horta, totes estes tributàries de la Planta d’Envasos d’Alzira, construï da i gestionada per la Conselleria de Medi Ambient, a través de l’empresa pública VAERSA. En breu, s’hi afegiran les comarques de la Plana de Requena-Utiel, el Camp de Túria i el Camp de Morvedre.

Paral lelament s’està projectant una nova planta d’envasos a Picassent, que juntament amb la d’Alzira, tindran cabuda per a la totalitat d’envasos lleugers de la província de València.

D’altra banda, els municipis integrants del Consorci del Baix Vinalopó començaren amb el contenidor groc a finals de 2001 i se’ls va assignar la línia d’envasos de la Planta de Compostatge Elx, a la qual en breu començaran també a arribar els envasos lleugers del Baix Segura.

El passat més de juliol de 2002 entrà en servei la Planta d’Envasos de Benidorm, també construï da i gestionada per la Conselleria de Medi Ambient, a través de VAERSA, cosa que permeté la incorporació de les comarques de la Marina Alta i la Marina Baixa, així com la ciutat d’Alacant, totes estes en una primera fase. En breu, s’hi sumarà també l’Alacantí i després la resta de comarques de la província d’Alacant.

Finalment, pel que fa a la província de Castelló, per l'octubre de 2002 s'inicià la implantació del contenidor groc a les comarques dels Ports, l'Alt Maestrat, el Baix Maestrat i la Plana Alta, i es va assignar com a punt de descàrrega un centre de transferència a Benicarló, des d'on són transportats fins a una planta d'envasos a Constantí, Tarragona. Mentre es construïx la planta d'envasos de Castelló, s'ha previst també la incorporació en breu d'altres municipis de la Plana Baixa.

D'esta manera, a 31 de desembre de 2002, el percentatge total de població de la Comunitat Valenciana que ja disposa de recollida selectiva d'envasos lleugers és d'un 70%, mentre que en el cas del vidre i del paper-cartó s'arriba pràcticament a un 100% de cobertura poblacional, tret de casos puntuals i aïllats de municipis xicotets, normalment de l'interior. A curt termini s'espera cobrir el 30% restant de població, a mesura que es posen en marxa les noves infraestructures.

3. Recollida selectiva de medicaments i envasos.

Des del novembre de 2001 a la província de Castelló, i des del març de 2002 a les d'Alacant i València, està en marxa un sistema de recollida selectiva de medicaments i dels seus envasos. D'esta manera, s'arreguen dels ciutadans a través de contenidors específics a les oficines de farmàcia medicaments caducats o no, així com els corresponents envasos, des d'on es traslladen als magatzems de les distribuïdores de productes farmacèutics, i des d'allí als centres de separació i classificació.

Este sistema s'ha implantat en totes les oficines de farmàcia de la Comunitat Valenciana, per haver involucrat tota la indústria farmacèutica, a més de disposar del suport dels col·legis farmacèutics, la qual cosa garanteix la recollida selectiva generalitzada per a la ciutadania dels medicaments fora d'ús, al mateix temps que els envasos amb què han estat posats al mercat.

Està en fase d'estudi un altre sistema integral de gestió del sector farmacèutic, l'àmbit del qual es dirigirà a centres de salut, hospitals, ambulatoris, clíniques, consultes privades, etc.

4. Recollida selectiva de matèria orgànica.

Els plans de zona de gestió de residus que actualment es troben en fase de licitació per part dels respectius consorcis o en redacció per part de la Conselleria de Medi Ambient inclouen la introducció gradual de la recollida selectiva de matèria orgànica, primer a través de centres generadors importants, com ara supermercats, mercats municipals, grans superfícies comercials, restaurants, etc., i després, l'extensió a la resta de la població.

5. Recollida selectiva d'envasos de productes fitosanitaris.

Amb motiu de la publicació del Reial Decret 1416/2001, que dicta normes específiques addicionals sobre gestió d'envasos de productes fitosanitaris, el

sector constituí un sistema integrat de gestió específic, que es troba actualment en tràmit d'autorització administrativa per part de la Conselleria de Medi Ambient.

Ha conclòs recentment el tràmit d'informació pública i s'espera dictar resolució favorable en breu, de manera que immediatament puga començar a realitzar operacions en algunes zones d'especial interès, com ara el Baix Segura, per l'especial rellevància i diversitat del sector hortofrutícola, així com mantenir la recollida d'envasos fitosanitaris iniciada en altres comarques de la Comunitat Valenciana iniciada fa alguns anys amb subvencions de la Conselleria de Medi Ambient, com ara la Ribera Alta, la Ribera Baixa, l'Horta, etc.

El sistema integrat de gestió es basa a facilitar al màxim la tasca de l'agricultor com a consumidor final del producte fitosanitari, del qual se sol licita col laboració retornant els envasos buits als punts de venda on van ser adquirits, i disposar lògicament també de la col laboració d'estos per a lliurar els envasos buits al gestor autoritzat, sense cap cost econòmic ni per a l'agricultor ni per al comercialitzador.

6. Recollida selectiva de residus domèstics especials.

Es consideren residus domèstics especials aquells que, encara que siguen generats als domicilis particulars, presenten trets diferenciadors de la resta de residus urbans que els obliguen a ser gestionats d'una manera diferent, bàsicament, per motius de perill.

Davall d'esta denominació s'inclouen piles, fluorescents, medicaments caducats o rebutjats, pintures, dissolvents i, en general, productes tòxics utilitzats en tasques de neteja, així com els envasos que els han contingut.

El denominador comú en matèria de gestió d'estos residus domèstics especials és que la manera més adequada de centralitzar-ne la recollida i tractament posterior és a través dels ecoparcos o punts nets. En particular, així ocorre amb els envasos de productes tòxics domèstics, que no han de dipositar-se als contenidors grocs, sinó que han d'anar directament a ecoparc.

No obstant això, convé aclarir algunes particularitats, com el fet que les piles i fluorescents esgotats són admesos en bastants comerços a la compra de nous productes similars, per al trasllat posterior a la Planta de Buñol, construïda i gestionada per VAERSA, empresa pública de la Conselleria de Medi Ambient.

Finalment, s'està estudiant la possibilitat de crear un sistema integrat de gestió per a piles, en el qual també s'integraran presumiblement fabricants, distribuïdors i comercialitzadors.”

Juntament amb este informe, la Conselleria adjunta diverses taules i gràfics sobre l'evolució de la recollida selectiva i del parc de contenidors a la Comunitat Valenciana, dels quals s'inferix l'existència d'una tendència a l'alça tant quant al nombre de tones recollides de vidre i paper-cartó, com de contenidors d'este tipus.

B) Quant a les diputacions i els ajuntaments, agrupats per províncies, se n'ha obtingut la següent informació:

C.1) Província de Castelló:

C.1.1) Diputació de Castelló (Informe de data 24 de gener de 2003, registre d'eixida núm. 2936):

“Anualment, en sessió plenària, s'aprova la “Proposta de gestió per l'Excma. Diputació Provincial del servei de recollida, transport i tractament dels residus urbans dels municipis de la província de Castelló”. En este document s'establixen els objectius i les condicions en què es desenvoluparà la col·laboració amb els ajuntaments. Bàsicament, esta col·laboració es materialitza a través de subvencions i per la gestió directa dels residus urbans per part d'esta Diputació.

Mitjançant el sistema de subvencions es vol ajudar els ajuntaments de menys de 3.500 habitants, que gestionen per si mateixos els seus residus urbans i utilitzen instal·lacions controlades i degudament autoritzades. Per a la concessió d'estes ajudes es tenen en compte criteris com ara la manera de recollida de residus urbans, tipus de recollida selectiva (vidre, paper-cartó i envasos lleugers), classe de tractament que s'aplica als residus i aplicació de models i processos respectuosos amb el medi ambient.

Una altra de les maneres de col·laboració és la gestió directa per la Diputació del servei de recollida, transport, tractament i eliminació de residus urbans a aquells municipis de les àrees, 1, 2, 7, 8 i 9 del pla integral de residus que ho sol·liciten. A través d'esta gestió i independentment del nombre d'habitants del municipi, el servei que contracta la Diputació per a estos municipis inclou també la recollida selectiva de vidre, paper-cartó i envasos lleugers. Actualment, a esta modalitat estan acollits 50 municipis de la província de Castelló.

Esta Diputació també presta directament el servei de recollida selectiva de paper-cartó a diversos municipis i mancomunitats que el van sol·licitar. Seguint amb este tipus de recollida selectiva, es pot mencionar la campanya de recollida selectiva de paper en centres docents, culturals, socials i institucionals que a este efecte ofereix esta Diputació amb una finalitat pedagògica i de sensibilització ciutadana.

Per a acabar amb este apartat de recollida selectiva de vidre, paper-cartó i envasos lleugers, es pot mencionar que, des de fa anys, esta Diputació ha facilitat contenidors específics per als diferents tipus de recollida selectiva a tots els ajuntaments de la província, i es considera que la relació de contenidors per habitant recomanada per la normativa s'està complint en la totalitat en els casos de recollida selectiva de vidre i de paper-cartó.

En relació amb d'altre tipus de residus volem esmentar que la Diputació presta el servei de recollida de piles a tots els municipis menors de 35.000 habitants (tota la província a excepció de Vila-real i Castelló).

Finalment, volem citar la planta de pneumàtics usats promoguda per esta Diputació al municipi de Vall d'Alba, per al tractament de pneumàtics usats de la província de Castelló.”

C.1.2) Ajuntaments entre 5.000 i 20.000 habitants:

- Benicàssim (Informe de 14 de gener de 2003, registre d'eixida núm. 473)

“Des de principis de l'any 2001, l'Ajuntament té contractada la concessió de la gestió del servei de recollida i transport de residus sòlids urbans, voluminosos i residus de jardineria del municipi, els principis del qual i aspectes de la concessió s'adapten rigorosament al Pla integral de residus de la Comunitat Valenciana. Entre d'altres aspectes es gestiona:

a) Classificació dels residus mitjançant la implantació de contenidors específics en la via pública. Dos àrees diferenciades:

. àrea de vorera: contenidor verd per a la fracció orgànica i altres restes.

. àrea d'aportació: ternes de contenidors per a la recollida de paper-cartó (contenidor blau), vidre (verd) i envasos lleugers (groc).

El nombre de contenidors instal·lats, tant per a la recollida de la fracció orgànica com els específics per a la recollida de paper-cartó, vidre i envasos lleugers cobrix les proporcions marcades pel Pla integral de residus de la Comunitat Valenciana, 75 habitants/contenidor de residus sòlids urbans, fracció orgànica, i 600 habitants/contenidor per a la recollida selectiva.

b) La recollida i transport d'objectes voluminosos i residus de jardineria a la planta d'Onda.

c) Realització de campanyes de sensibilització pública i conscienciació ciutadana. Elaboració i publicació d'un reglament del Servei de Recollida de Residus Urbans, Neteja Viària i Ornament Públic.

d) Projectes i actuacions previstes per a l'any 2003: Construcció d'un centre de recollida de residus valorables especials (punt net o ecoparc) al terme municipal de Benicàssim, a disposició del ciutadà i dels petits comerciants per al dipòsit en contenidors de diferents tipus de residus (se'n recullen més de 20 tipus).

- Betxí (Informe de 16 de gener de 2003, registre d'eixida núm. 117):

“- Recollida selectiva de paper-cartó i vidre: a partir del mes de juliol de 1994, la Conselleria de Medi Ambient i la Diputació de Castelló oferiren als ajuntaments el subministrament de contenidors de paper-cartó i de vidre, a raó d'una unitat per cada 2.000 habitants. En este moment, l'Ajuntament inicià el procés de recollida selectiva amb la instal·lació de 5 contenidors destinats per al vidre i 3 per al paper-cartó. Actualment, es disposa de 4 i 6 contenidors, respectivament.

- Recollida selectiva d'elements d'il·luminació i piles usades: durant l'exercici 1996, l'empresa pública VAERSA facilità 5 contenidors destinats a elements d'il·luminació (fluorescents) i 4 per a les piles usades, els quals van ser ubicats en el mateix Ajuntament i en els comerços especialitzats. La gestió de la recollida i tractament d'este tipus de residus es porta a terme per la citada empresa.

- Recollida d'animals morts i restes d'origen animal: el caràcter esporàdic amb el qual es generen este tipus de residus motiva que la prestació d'este servei es realitze de manera puntual per una empresa amb una experiència reconeguda en este tipus de tractaments.

- Recollida de residus sòlids inerts: l'Ajuntament de Betxí, a fi de controlar l'abocament indiscriminat de residus sòlids inerts, ha establert una relació de serveis amb una empresa, que inclou la situació en llocs estratègics de contenidors destinats a este tipus de residus i la retirada d'estos a l'abocador controlat de residus sòlids inerts de què disposa l'esmentada empresa, degudament autoritzada.

- Actuacions projectades: a fi i efecte de mantenir i millorar el sistema de recollida i tractament selectiu dels residus sòlids urbans, l'Ajuntament estudia, en l'actualitat, l'adhesió del municipi de Betxí al conveni subscrit entre la Conselleria de Medi Ambient i l'empresa ECOEMBES, amb la finalitat de donar compliment a la Llei 11/1997, de 24 d'abril, d'envasos i residus d'envasos, que estableix la necessitat d'un sistema integrat de gestió per a la recollida periòdica.”

- Onda (Informe de 4 d'abril de 2003, registre d'eixida núm. 4722):

“El servei de recollida dels residus sòlids urbans, neteja viària i transport a la planta de tractament és assumit per una mercantil, en virtut d'un contracte de gestió de servei públic subscrit amb l'Ajuntament.

El tractament d'estos residus és assumit per la mercantil Reciplasa, Reciclaje de Residuos, empresa privada de capital íntegrament públic en la qual s'integren els municipis de l'Alcora, Almassora, Benicàssim, Betxí, Burriana, Castelló de la Plana, Onda i Vila-real, i que gestiona una planta de reciclatge i compostatge amb abocador de rebuigs, situada al terme municipal d'Onda.”

C.1.3) Ajuntaments entre 20.000 i 50.000 habitants:

- Burriana (Informe de 20 de març de 2003, registre d'eixida núm. 2108):

“Pel que fa a l'any 2002, les dades facilitades per l'empresa adjudicatària de la concessió del servei de recollida de residus sòlids urbans en relació a la recollida selectiva són les següents: 18 contenidors de paper-cartó i 27 de vidre, la freqüència de recollida dels quals és setmanal.

En estos moments, s'està implantant la recollida selectiva d'envasos, i així, el Ple de l'Ajuntament en sessió celebrada el dia 6 de març de 2003, acordà adherir-se plenament al conveni marc firmat amb data 6 d'abril de 2000, entre la Conselleria

de Medi Ambient i l'empresa ECOEMBES, segons el que disposa l'art. 9 de la Llei 11/1997, d'envasos i residus d'envasos. Mitjançant esta adhesió, la Conselleria subministrarà en la pròxima setmana 45 contenidors necessaris per a la recollida selectiva d'envasos.

En el pressupost d'este exercici s'ha previst una major dotació pressupostària a fi i efecte d'ampliar la recollida selectiva i disposar d'un mínim de "45 ternes" de contenidors de vidre, paper i envasos, per a donar compliment a allò que estableix l'art. 10.3.7 del Pla integral de residus de la Comunitat Valenciana, que estableix una proporció d'una terna de contenidors per cada 600 habitants."

- Vila-real (Informe de 18 de juny de 2003, registre d'eixida núm. 8882):

"A la ciutat es troben desplecats per a la recollida selectiva els següents tipus de contenidors: vidre (80), paper-cartó (80), reciclatge d'envasos, plàstics i llandes (65), i contenidors de residus sòlids urbans (1.200).

Així mateix, es disposa d'un ecoparc de titularitat municipal, que té 25 contenidors de recollida selectiva, repartits en tres àrees per a la correcta i còmoda descàrrega de residus i materials de rebuig, totalment gratuït.

Hi ha des del 17 de març de 2003 un acord adoptat per l'Ajuntament Ple en el qual s'aprova la proposta d'adhesió al conveni subscrit entre la Generalitat Valenciana i l'empresa ECOEMBES.

A més de tot el que ham exposat anteriorment, segueix existint, gestionada per la mateixa empresa, la recollida a domicili de voluminosos."

C.1.4) Ajuntaments amb més de 50.000 habitants:

- Castelló de la Plana (Informe de 29 de gener de 2003, registre d'eixida núm. 6359):

"Durant el mes de novembre de 2000, per a la recollida orgànica, i resta de residus selectius, s'optà per la recollida mecanitzada en diversos districtes de la ciutat i el seu terme municipal, i deixar el barri històric en recollida manual.

Per a això s'hi instal·laren els següents contenidors: verd normalitzat per a brossa orgànica domèstica (4.200 unitats), verd en forma de campana per al vidre (200), blau per al paper i cartó (200), i en comerços i dependències municipals, contenidors xicotets per a les piles (40 unitats). Tots els contenidors, llevat del groc per a envasos lleugers que es comencen a promocionar ara, han estat molt ben acceptats per la població.

Per l'octubre de 2001, s'inauguraren les instal·lacions de l'ecoparc, el qual soluciona els problemes relatius al lloc on s'han de portar i reciclar aquells objectes que no tenen cabuda en les nostres llars i, d'esta manera, es contribuïx a l'eliminació directa amb els gestors autoritzats.

Destaquem també la tasca que s'està desenvolupant a este efecte en la seua divulgació, programant visites en l'àmbit d'associacions de veïns, jubilats, col·legis, etc.

L'Ajuntament de Castelló, per la seua especial preocupació en el tractament de residus sòlids urbans, neteja viària i jardins públics, va ser distingit amb el premi Meritorium, atorgat per l'Associació Ategrus-Tecma, en l'exercici 2002, mereixedor de la "Granera d'Or", com a ciutat neta i saludable entre els municipis del conjunt d'Espanya."

C.2) Província de València:

C.2.1) Diputació de València (Informe de 3 de febrer de 2003, registre d'eixida núm. 1679):

"En matèria de tractament de residus i medi ambient, esta Diputació desenvolupa les següents activitats, a tall d'exemple: recollida, tractament i eliminació de residus sòlids urbans no perillosos, inerts i industrials, recuperació d'àrees degradades, neteja de platges, gestió d'ecoparcs, neteja d'abocadors incontrolats, tractament de fangs procedents d'estacions de depuració d'aigües residuals i tractament de lixiviats."

C.2.2) Ajuntaments entre 5.000 i 20.000 habitants:

- Ayora (Informe de 17 de març de 2003, registre d'eixida núm. 819):

"El municipi d'Ayora disposa d'un ecoparc al servei dels ciutadans, situat al polígon industrial d'Ayora, on es realitza la recollida selectiva dels següents residus: oli d'automòbils, bateries, cartó, electrodomèstics, enderrocs, fluorescents, jardineria, fusta, medicaments, metalls, mobles, piles, plàstic, radiografies, tèxtil, tòxics i vidre.

Així mateix, s'ampliarà el nombre de contenidors per a realitzar la recollida selectiva de residus que fins a hores d'ara no es recullen, com ara els pneumàtics.

A més de l'ecoparc, en el municipi hi ha contenidors de recollida selectiva de paper-cartó i vidre, distribuïts homogèniament per tota la població."

- Requena (Informe de 15 de gener de 2003, registre d'eixida núm. 33):

"La recollida domiciliària de residus sòlids urbans es realitza per part del personal d'este Ajuntament, amb un parc de 504 contenidors, dels quals 270 corresponen al nucli urbà de Requena i 234 a les vint-i-cinc partides que depenen del municipi.

Disposem d'un parc de contenidors blaus de paper-cartó de 40 unitats, dels quals 32 pertanyen al nucli urbà i la resta es distribuïxen a les partides. La recollida es

realitza una vegada la setmana a través de GIRSA, empresa pertanyent en part a la Diputació Provincial de València.

Disposen d'un parc de contenidors verds de recollida selectiva de vidre de 19 unitats, dels quals 17 pertanyen al nucli urbà i la resta es distribueix en les partides. La recollida la realitza una empresa autoritzada per la Conselleria de Medi Ambient com a gestor autoritzat, una vegada el mes de manera habitual, i dos vegades pel desembre de manera extraordinària.

Des del maig de 1999, disposem d'un ecoparc que també gestiona GIRSA. Este ecoparc està obert durant tot l'any en horari de 10 a 14 hores i de 16 a 20 durant la setmana, i de 10 a 14 els dissabtes; els dissabtes de vesprada i els diumenges roman tancat. S'han realitzat campanyes publicitàries per informar Requena i les partides de l'existència i funció de l'ecoparc, perquè per ser instal·lacions de nova creació no tothom sap exactament què és i a què està destinat. L'ús és totalment gratuït per a la població i és l'Ajuntament qui carrega amb el cost de l'ecoparc, i amb un saldo positiu d'acceptació i funcionament.

La recollida de mobiliari i d'altres efectes que per les seues característiques o grandària no poden retirar-se pels sistemes anteriorment descrits, es recullen tots els segons i quarts dimarts de cada mes per la brigada municipal, ja siga al nucli urbà de Requena o ja siga a les partides.

Es pretén col·locar contenidors grossos per a la recollida selectiva d'envasos lleugers; la data d'entrada en funcionament dels contenidors està prevista per a finals de febrer d'enguany.”

- Silla (Informe de 5 de març de 2003, registre d'eixida núm. 1534):

“Durant l'any 2002, el municipi de Silla ha produït 6.689.750 kg de residus urbans, que han estat dipositats a la planta de Quart de Poblet. Estos residus procedixen tant de la zona residencial com dels polígons industrials de Silla i es recullen en un únic contenidor (matèria orgànica i inorgànica).

L'any 1998 s'adjudicà a una mercantil el servei de recollida de residus sòlids i neteja viària del municipi. En l'art. 2 del plec de condicions s'establix que, durant el període transitori fins a la posada en marxa de la recollida selectiva, el servei es realitzarà mitjançant recollida unitària. Fins a hores d'ara, l'Ajuntament de Silla no ha pogut donar per finalitzat el període transitori i passar a la recollida selectiva, atés que la valoració i l'eliminació dels residus del municipi s'ha d'efectuar en les instal·lacions de l'entitat metropolitana per al tractament de residus –creada per la Llei valenciana 2/2001, d'11 de maig–, i encara no és possible atés que no existixen les instal·lacions necessàries.

A més, l'Ajuntament de Silla disposa dels següents elements: un ecoparc, en funcionament des de 1998, i diversos contenidors específics en àrees d'aportació: paper-cartó (27), vidre (27), envasos –llandes, plàstics– (34), piles (50), tèxtil i calcer (5).

C.2.3) Ajuntaments entre 20.000 i 50.000 habitants:

- Alaquàs (Informe de 27 de febrer de 2003, registre d'eixida núm. 1992):

“En este moment, esta Corporació té implantats els serveis de recollida selectiva següents:

- a) En la via pública: paper-cartó (54), general (430), vidre (50), tèxtils usats (10), plàstics (22), piles (24) i, finalment, matèria orgànica (250), pendent de repartir entre els comerços i bars, quan es dispose del camió amb recollida selectiva –ja contractat– i el pla de zona es desenvolupe i existisquen plantes que reben i tracten de manera separada la matèria orgànica per a la recuperació i valoració.
- b) En l'ecoparc, juntament amb la localitat d'Aldaia, es recullen de manera selectiva els següents tipus de residus: perillous (envasos contaminats, piles de botó, oli minerals usat, medicaments, bateries de plom, tubs fluorescents, líquid refrigerant de neveres) i no perillous (paper-cartó, enderrocs, electrodomèstics, fusta i mobles, restes de poda, metalls, plàstics, tèxtils, vidre, radiografies).

- Burjassot (Informe de 28 de gener de 2003, registre d'eixida núm. 440):

“Els residus que l'empresa adjudicatària recull en el municipi de manera selectiva són residus sòlids, paper i cartó, envasos lleugers, vidre i piles”.

- Paterna (Informe de 16 de gener de 2003, registre d'eixida núm. 546):

“- Recollida de residus inerts: l'Ajuntament de Paterna la té concertada amb una empresa del terme l'eliminació d'inerts en un abocador autoritzat, de manera que els veïns poden dipositar de manera gratuïta fins a 500 kg diaris.

- Recollida de restes de poda i jardineria: el servei municipal de recollida de residus urbans disposa d'un camió per a la recollida de les restes de poda i jardineria que són generades pels veïns de Paterna.

- Recollida de mobles i béns domiciliaris: es disposa d'un camió per a la recollida de mobles i béns inservibles rebutjats pels veïns, després de la telefonada a un telèfon gratuït, on es pren nota de l'avís i es comunica el dia de recollida, data en la qual hauran de traure's a la via pública.

- Recollida selectiva de paper-cartó, vidre i envasos lleugers: a partir de l'agost de 2000, l'Ajuntament inicià la recollida selectiva d'estos tipus de residus, mitjançant la col·locació de contenidors específics per a cada un d'estos en punts estratègicament situats (que denominem “punts verds”), on els veïns dipositen els residus, i que són buidats periòdicament pels serveis municipals. El nombre

d'estos contenidors, situats de tres en tres, ha anat creixent des de la data de inici: s'ha passat de 60 existents en l'any 2000 a 80 en l'any 2002.

Després de la instal·lació dels “punts verds” per a recollida selectiva, la ciutadania de Paterna ha respost de manera summament satisfactòria, de manera que el servei municipal de recollida s'ha vist en la necessitat, no només d'augmentar el nombre de contenidors, sinó també de millorar altres mitjans per a oferir un servei de major qualitat. Per a este any 2003, està prevista:

. L'ampliació del nombre de jornades d'actuacions de l'equip de recollida selectiva.

. La substitució de la caixa del camió de recollida selectiva. Se substituirà l'actual caixa oberta per una caixa compactadora. Amb això augmenta la capacitat de càrrega, especialment en el cas de recollida d'envasos lleugers que passa d'uns 500 kg (a causa del volum dels residus), a més de 2.000 kg. D'esta manera, augmenta l'autonomia del servei, que no es veu obligat a desplaçar-se a la planta de tractament (situada a Alzira) amb tanta freqüència. S'augmenta el nombre de contenidors buidats per jornada, i s'augmenta la freqüència de buidatge, s'estalvia temps, combustible i manteniment, tot això comporta una indubtable millora del servei de recollida selectiva.

- Recollida selectiva d'altres residus: per l'octubre de 2001, l'Ajuntament acordà amb una empresa del terme la utilització gratuïta per part dels veïns de Paterna d'un ecoparc, on poden dipositar sense cost per a ells una gran varietat de residus (electrodomèstics, vidres, oli, medicines, radiografies, enderrocs, plàstics, matalassos, metalls, fluorescents, dissolvents, pots de pintura, pneumàtics, recipients de productes fitosanitaris...).

- Recollida de residus sòlids urbans: es realitza mitjançant contenidors situats a la via pública, el nombre dels quals ha anat creixent de manera gradual, segons les necessitats, i per a acostar i facilitar-ne al ciutadà l'ús: 1700 contenidors en l'any 2000 i 1900 en el 2002.

Es preveu que estos contenidors que, en l'actualitat, recullen tots aquells residus que els veïns no eliminen a través d'altres vies, es desdoblen en 2 contenidors de menor capacitat per a destinar-ne un a la fracció orgànica dels residus i un altre a la “resta” de components, tal com preveu el Pla integral de residus de la Comunitat Valenciana, i el Pla de zona que el desenvolupa.

- Educació ambiental: com a part de la política de formació i conscienciació ambiental, l'Ajuntament de Paterna dedica anualment una partida dins el pressupost de medi ambient per:

. Campanyes publicitàries i de conscienciació ciutadana, que incentiven a participar de manera més activa en la recollida selectiva de residus.

. La divulgació dels mitjans que són al seu abast i la manera d'usar-los correctament, a fi i efecte d'anar creant i ampliant una consciència col·lectiva protectora de l'entorn.

. Donar a conèixer als veïns els resultats obtinguts en este sentit.”

C.2.4) Ajuntaments amb més de 50.000 habitants:

- Gandia (Informe de 22 de gener de 2003, registre d'eixida núm. 5914):

“El sistema de recollida selectiva a Gandia naix i es desenvolupa amb el propòsit de donar una solució més adequada al problema que representa la quantitat i composició dels residus sòlids urbans generats per una societat moderna en expansió.

Gandia ha dirigit esforços a millorar la dotació i el servei de recollida selectiva de paper, vidre i envasos, concentrant els tres contenidors junts, cosa que es denomina àrea d'aportació.

La ciutat de Gandia disposa de contenidors de recollida selectiva des de l'any 1988. Una dada que cal destacar és la proximitat als punts de recollida selectiva; els resultats, segons un informe elaborat l'any 2000, són excel·lents, ja que més del 90% de la població està a menys de 300 metres d'un punt amb tres contenidors de recollida selectiva de paper, vidre i envasos.

La recollida selectiva de vidre s'inicia a Gandia l'any 1988. Any rere any, s'ha anat incrementant tant el nombre de contenidors (de 51 el 1996, a 110 el 2002). El fort increment del nombre de contenidors en l'últim any se n'ha incrementat la recollida respecte a l'any anterior en 80 tones més de vidre recollit. Una dada que ens mostra el grau de participació ciutadana en la recollida selectiva són els quilograms recollits per habitant al llarg de l'any, que depèn del nombre de contenidors disponibles: es passa de 3 kg/h./any el 1995, a 6 kg/h./any el 2002.

La recollida selectiva de paper-cartó s'inicia l'any 1993; dels 54 contenidors de què disposava el servei per a la recollida el 1996, s'ha passat en l'actualitat a un total de 116 contenidors el 2002. Estos contenidors es troben més a prop de cada llar perquè hi ha una major quantitat de contenidors per persona, la qual cosa potencia el grau de participació; dels 6,17 kg/h./any de paper que s'arreplegaven el 1996, s'ha passat a recuperar per persona 9.2 kg l'any el 2001.

La recollida selectiva d'envasos lleugers es posa en funcionament íntegrament per part de l'Ajuntament pel maig de 1999, en l'actualitat s'arrepleguen tot tipus d'envasos tetrabrics, plàstics i metàl·lics; dels 55 contenidors instal·lats el 1999, s'ha passat a 105 el 2002.

Per l'abril de 2001 es firmà el protocol d'adhesió de l'Ajuntament de Gandia al conveni marc firmat, amb data 6 de abril de 2000, entre ECOEMBES i la

Conselleria de Medi Ambient, segons el que disposa l'article 9 de la Llei 11/1997, d'envasos i residus d'envasos.

L'ecoparc Punt Net es creà el 1996 amb la finalitat de donar eixida a una part dels residus que eren abandonats o mal gestionats, a més d'actuar com a centre de recollida selectiva de diferents tipus de residus domèstics, els quals, posteriorment, són traslladats a les plantes de reciclatge o a l'abocador controlat, segons el tipus de residu. Les línies de selecció de l'ecoparc són: electrodomèstics i metalls, fusta i mobles vells, palets reciclables, trastos i béns abandonats, enderroc i restes d'obres menors, vidre, paper-cartó, plàstics, oli vegetal orgànics, oli d'automoció, bateries, piles i elements mercurials.

Amb la creació de Punt Net ha disminuït considerablement el nombre d'abocaments incontrolats a barrancs i camins rurals, factor d'extrema importància des del punt de vista de l'impacte ambiental i conservació del medi ambient més pròxim a nosaltres.

Pel novembre de 2000, s'aprovà el concurs en el qual s'adjudicava la construcció del nou centre de recollida de residus valorables especials (punt net), l'entitat adjudicadora era la Conselleria de Medi Ambient amb un pressupost de 650.659 euros. Les obres finalitzaren pel desembre de l'any 2001 i va ser inaugurat a principis de 2002.

L'ús de l'ecoparc depèn, principalment, de la participació i col·laboració activa dels ciutadans, tenint en compte altres factors com són la ubicació, el funcionament, l'accessibilitat a la població i els horaris d'obertura.

Quant a la seua ubicació s'ha de destacar que, no només dona servei als veïns, sinó que, també a la petita i mitjana empresa perquè s'ha situat en el polígon d'Alcodar

- Campanya de conscienciació: el Departament de Medi Ambient va dur a terme, durant el maig de 1999, la campanya de conscienciació TRIA Gandia; una campanya de sensibilització i conscienciació per a fomentar la recollida selectiva voluntària dels residus municipals. els elements estratègics de la campanya TRIA GANDIA van ser:

. El Programa Porta a Porta, els objectius del qual foren: personalitzar la comunicació, informar els veïns de manera clara i precisa sobre les característiques de la implantació de la recollida selectiva dels tres contenidors, paper-cartó, vidre i envasos, i resoldre els dubtes més significatius sobre la recollida selectiva que podrien tenir els ciutadans.

Quant als recursos materials, va ser necessari disposar d'un centre de reunió (coordinadors i voluntaris), equipar els voluntaris (acreditació, mapes, fulls de seguiment, material personal) i lliurar el següent material (manual del veí, calendaris, pins, adhesius).

Respecte als recursos humans, es va disposar d'un grup de voluntaris que desenvoluparen un paper clau dins de la campanya per ser l'enllaç més directe entre l'Ajuntament i el conjunt de la població; pertanyien a diferents associacions de veïns i entitats preocupades pel medi ambient; a través d'un curs de formació se'ls va instruir sobre els objectius, equip de treball, plànols, assignació de tasques, manera d'actuar, material de suport, coordinació, seguiment i calendari.

. El Programa Escola, els objectius del qual van ser: personalització de la comunicació a un públic bàsic, la població escolar; sensibilitzar la població escolar respecte a la recollida selectiva de residus a Gandia i potenciar-ne la participació. El programa es va estendre a tots els centres educatius que imparteixen cursos d'ESO (13 centres a Gandia).

. Conferències als centres socials: a càrrec de tècnics del Departament de Medi Ambient es van impartir unes conferències als centres socials per explicar als ciutadans la campanya de recollida selectiva de residus sòlids urbans: sistemes de gestió, justificació i estat de la recollida selectiva a Gandia.

. Mitjans de comunicació: a través dels mitjans de comunicació es va difondre la campanya, per donar cobertura als grups de voluntaris del programa Porta a Porta. La publicitat es va fer en premsa escrita, ràdio i televisió local.

. Teatre en carrers i places: un grup de teatre preparà l'obra "Recicla, recicla" per a la mateixa campanya, que es va realitzar en nou llocs diferents de Gandia, amb la finalitat de donar cobertura en tots els districtes i col·legis de la ciutat.

- Sagunt (Informe de 7 d'abril de 2003, registre d'eixida núm. 4896):

"Disposem d'un ecoparc, gestionat per l'empresa GIRSA, per a la recollida selectiva de residus.

S'ha presentat una moció per part de la Regidoria de Medi Ambient al Ple de la corporació, per a adherir-se al conveni marc entre la Generalitat Valenciana i una mercantil, per a la recollida d'envasos de vidre. Actualment, este servei és prestat per una empresa autoritzada.

Des de l'any 2000, estem adherits al conveni entre la Generalitat Valenciana i ECOEMBES per a la recollida de paper-cartó i, recentment, ens hem adherit també per a la recollida d'envasos lleugers (contenedor groc).

Tenim un contracte amb VAERSA, empresa pública dependent de la Conselleria de Medi Ambient, per a la recollida de residus perillosos, entre d'altres, bateries i piles de botó."

- València (Informe de 29 de gener de 2003, registre d'eixida 2065):

"Es remet còpia dels quadres sobre recollida selectiva de residus urbans que publiquen tots els anys en els anuaris estadístics de la Ciutat de València i en els

quals es pot apreciar l'evolució i l'esforç realitzat per poder atendre la major complexitat que significa la recollida de residus urbans. També es remet en quadres sobre l'evolució dels quilograms recollits i nombre de contenidors instal·lats a la via pública durant els últims anys:

ANY	1999	2000	2001	2002
CARTÓ	8.953.410	10.131.160	10.171.070	10.720.270
CONTENIDORS	1.223	1.228	1.349	1.383
KG/CONTENIDOR	7.321	8.250	7.540	7.751
VIDRE	4.538.353	4.651.534	4.680.700	5.078.400
CONTENIDORS	915	927	998	1.273
KG/CONTENIDOR	4.960	5.018	4.690	3.989
ENVASOS	1.662.370	1.940.610	2.352.030	2.966.050
CONTENIDORS	654	666	943	1.273
KG/CONTENIDOR	2.542	2.914	2.494	2.330

C.3) Província d'Alacant:

C.3.1) Diputació d'Alacant (Informe de 21 de gener de 2003, registre d'eixida núm. 1114):

“L'àrea de medi ambient i residus sòlids de la Diputació d'Alacant du a terme les següents actuacions relacionades amb la recollida selectiva de residus urbans: servei de recollida de piles usades, pertinença al Consorci per a la Gestió dels Residus Sòlids Urbans del Baix Vinalopó, col·laboració en la construcció d'ecoparc i actuacions de divulgació i conscienciació a través de cursos, confecció de vídeos, obres de teatre, etc.

El servei de recollida de piles consisteix en la recollida, transport i tractament de les piles botó en tots els municipis de la província d'Alacant, així com la recollida, transport i tractament de les piles elèctriques en els municipis de menys de 10.000 habitants; durant el període d'actuacions 2000, 2001 i 2002, el cost de la prestació d'este servei ha estat de 130.780 euros.

La Diputació és membre integrant del Consorci per a la Gestió dels Residus Sòlids Urbans del Baix Vinalopó, constituït, a més, pels següents municipis: Elx, Santa Pola, Crevillent, Novelda, Monforte del Cid, Algueña, la Romana de Tarafa, Hondón de los Frailes, Hondón de las Nieves i Aspe.

El seu objectiu fonamental és la gestió de la planta de tractament de residus sòlids urbans i planta de classificació d'envasos lleugers situada a Elx.

L'àrea de medi ambient i residus urbans ha col·laborat en les obres de construcció dels ecoparc de Petrer, Alcoi, Guardamar del Segura i Sax, i facilitar així la recollida selectiva dels residus sòlids urbans (electrodomèstics, moble usat, fusta, enderrossos, etc.).

Esta Corporació provincial ha prestat assistència tècnica als Ajuntaments d'Onil, Xixona, Banyeres de Mariola i Algueña per a la redacció dels respectius projectes d'ecoparc i està col·laborant amb l'Ajuntament de Crevillent en les obres de construcció d'un ecoparc.

La inversió realitzada per la Diputació d'Alacant en esta matèria, col·laborant en la construcció dels esmentats ecoparc, és de 1.003.072 euros; en el pressupost de l'any 2003 apareix crèdit per import de 1.143.881 euros amb destinació a finançar actuacions de recollida i tractament de residus sòlids.

C.3.2) Ajuntaments entre 5.000 i 20.000 habitants:

- Almoradí (Informe de 13 de gener de 2003, registre d'eixida núm. 173):

“En l'actualitat es realitza la recollida selectiva de vidre i oli usat d'origen domèstic i industrial, a través de dos empreses; les piles botó són recollides per la Diputació d'Alacant, i la roba usada, calçat i joguines, a través de dos ONG.

Per altra banda, l'Ajuntament d'Almoradí es va adherir el 14 de febrer de 2001 al conveni marc entre la Conselleria de Medi Ambient i ECOEMBES, per a la recollida selectiva de paper-cartó.

De manera imminent s'implantarà el servei de “recollida selectiva” a l'empara del que disposa el Pla nacional de residus urbans que estableix la regulació d'esta recollida, abans de l'any 2006, per a municipis de més de 5.000 habitants, a través de concurs públic, amb la col·locació de 40 punts nets, cadascun dels quals inclouran un contenidor per a envasos lleugers (tetrabric, plàstic i metall), un contenidor de piles adossat al d'envasos lleugers i un contenidor per a pots d'alumini. A estos, els acompanyaran els ja existents per a la recollida selectiva de paper-cartó i vidre.”

- Calp (Informe de 5 de març de 2003, registre d'eixida núm. 5743):

“Pel que fa a la recollida selectiva, l'Ajuntament de Calp s'ha adherit als convenis marc que la Conselleria de Medi Ambient manté amb ECOEMBES i ECOVIDRIO. El primer d'estos es referix a la recollida d'envasos tant de paper-cartó com de multimaterial. Per a esta recollida es disposa de 50 contenidors de cada tipus i 64 per al vidre.

Al mateix temps, es disposa d'una àrea d'aportació denominada “Punt Blanc” que funciona com un ecoparc reduït on se separen les següents fraccions: papercartó, oli d'automoció i domèstic, bateries, piles, ferralla, filtres d'oli, tubs fluorescents, vidre i envasos multimaterial.

Per últim, es manté un conveni amb l'ecoparc de Benissa per a la gestió de residus vegetals, i abocar els inerts en l'abocador que Teulada disposa per a este fi.”

- Santa Pola (Informe de 20 de gener de 2003, registre d'eixida núm. 1368):

“Actualment es disposa de 1.120 contenidors per a la recollida de residus sòlids urbans; la recollida d'envasos es realitza des d'abril de 2002 amb un total de 48 contenidors; la de paper s'efectua des de 1998, amb un total de 67 contenidors, mentre que n'hi ha al voltant de 83 per al vidre.

Es fa constar que este Ajuntament, mitjançant acord plenari de maig de 2002, acceptà les condicions d'adhesió al conveni marc firmat amb data 6 d'abril de 2000 i 29 d'octubre de 2001, entre ECOEMBES i la Generalitat Valenciana, per a la recollida selectiva de paper-cartó i envasos lleugers, respectivament.

Este Ajuntament ha sol·licitat reiteradament una quantitat major de contenidors de recollida selectiva d'envasos lleugers, que la Conselleria de Medi Ambient està subministrant en successius lliuraments, conforme a la disponibilitat. No obstant això, este Ajuntament insistix en les seues peticions perquè el considera insuficient.”

C.3.3) Ajuntaments entre 20.000 i 50.000 habitants:

- Crevillent (Informe de 13 de gener de 2003, registre d'eixida núm. 158):

“En el nostre municipi hi ha tres convenis firmats per a la recollida selectiva de material: protocol-adhesió paper-cartó, firmat amb data 20 de desembre de 2000; envasos lleugers, firmat el 25 de març de 2002, i vidre, firmat el 29 de maig de 2002.”

- La Vila Joiosa (Informe de 15 de gener de 2003, registre d'eixida núm. 546):

“L'Ajuntament està recollint material reciclable des de fa molt de temps, va començar amb la recollida de vidre i de paper-cartó, i posteriorment es va ampliar a altres materials susceptibles de ser reciclats o bé de ser potencialment contaminants i que necessiten un tractament especial; tot això acompanyat amb un augment substancial en el nombre de contenidors, a fi i efecte de donar un millor servei als ciutadans, atés el ritme de creixement que està experimentant la nostra ciutat.

Per aclarir i poder comprendre millor les actuacions realitzades per esta Corporació, s'afigen a continuació dos quadres, un relatiu a la variació del nombre de contenidors entre els anys 2001 i 2002, i un altre referit a les dades de recollida dels diferents materials que s'estan recollint i reciclant en esta ciutat:

Tipus contenidor	Nre. 2001	Nre. 2002	Tones 2001	Tones 2002
Vidre	41	57	250	324
Cartó	41	60	216	333
Envasos lleugers		53		36
Piles	12	41	1	1,5
Tubs fluorescents	6	6	600 unitats	680 unitats
Cartutxos de tòner	2	2	40 unitats	60 unitats
Roba usada	12	12	18	12

- Xàbia (Informe de 28 de gener de 2003, registre d'eixida núm. 691):

“Respecte a les recollides selectives realitzades al nostre municipi, són les següents:

- . Envasos: disposem dels 56 contenidors assignats per la Conselleria, que resulten insuficients per al nostre terme municipal; la recollida setmanal és de 1.600 kg aproximadament.
- . Vidre: disposem de 83 contenidors i hem recollit durant l'any 2002, un total de 678.420 kg.
- . Paper-cartó: 80 contenidors i un total de 351,8 TM.
- . Recollida de béns a domicili: es recullen de manera gratuïta en tot el terme municipal.
- . Residus de jardineria: es recullen en tot el terme municipal mitjançant el sistema de contenidors xicotets i grans.
- . Residus informàtics: es lliuren a VAERSA per a dipositar-los en la planta de Buñol.
- . Oli vegetals usat: des de fa anys es recullen els envasos directament des dels bars i restaurants (en els mesos de juliol i agost 5.200 kg aproximadament). Ara implantarem la recollida en ecoparc, per a l'oli de domicilis particulars.
- . Oli minerals: en tots els tallers del municipi a través de la Generalitat Valenciana.
- . Medicaments i envasos: a les farmàcies de Xàbia, a través del punt SIGRE, de la Generalitat Valenciana.
- . Vehicles abandonats: l'Ajuntament té un contracte amb una empresa perquè gestione estos residus, el procediment administratiu és molt llarg i els vehicles moltes vegades es deterioren en la via pública.
- . Roba usada i calcer: mitjançant conveni amb una associació humanitària; disposem de 10 contenidors que recullen cada any 33.760 kg. aproximadament.
- . Altres recollides: piles, bateries i tubs fluorescents, mitjançant contenidors específics, situats en els establiments, que es duen a la planta de transferència de Dénia.

Xàbia, com a destinació turística, està interessada en la implantació de les recollides selectives, però:

. Les despeses que ocasiona la gestió, de vegades, no estan cobertes amb les aportacions que es reben (paper-cartó i envasos). A més, cal mantenir els voltants dels contenidors nets, sobretot, en el cas dels de paper-cartó, ja que el dipòsit de este tipus de residus és molt problemàtic (boques estretes, caixes de cartó grans, etc.).

. El nostre municipi ha de tenir cura de la imatge. La col·locació de tants contenidors moltes vegades és antiestètic i ocupa un espai molt necessari; per a col·lectius amb limitacions físiques implica una barrera, etc. per tant, el nostre municipi està duent a terme la col·locació de contenidors soterrats. Este sistema de recollida hauria de tenir-lo en compte la Conselleria o els subministradors de contenidors per a municipis com el nostre, ja que la tècnica de buidatge és la mateixa que l'actual.”

C.3.4) Ajuntaments amb més de 50.000 habitants:

- Alacant (Informe de 21 de febrer de 2003, registre d'eixida núm. 367/86):

“Taula sinòptica de la recollida de residus urbans a Alacant:

Residu	Color	Volum	Nombre	Eliminació	Planta
Orgànica i restes	Gris	1000 Litres	1850 unitats	Compost i rebuig	Lo Bolini (Alacant)
Orgànica i restes	Gris	3200	1400	Compost i rebuig	Lo Bolini (Alacant)
Paper i cartó	Blau	3200	520	Reciclatge	Ecoembes
Vidre	Verd	3000	630	Reciclatge	Cabdet (Vidriala)
Envasos lleugers	Groc	3200	468	Triatge	Benidorm (Generalitat)

- Alcoi (Informe de 21 de gener de 2003, registre d'eixida núm. 747):

“L'Ajuntament té actualment implantats els següents sistemes de recollida selectiva:

. Punts col·locats a la vorera, formats per dos contenidors: un de blau, per a la matèria inorgànica, i un de verd per a l'orgànica.

. Àrees d'aportació: 70 en total, ubicades també a les voreres, formades per dos contenidors: un de blau, específic en capacitat i forma, per a paper i cartó, i un altre de verd, per al vidre.

. Un ecoparc: situat en la mateixa ciutat, en el qual es poden recollir tot tipus de residus, tòxics i perillosos.

. Una recollida porta a porta pels comerços, per a retirar el cartó que generen i no poden emmagatzemar per falta d'espai.

. Conveni amb una empresa per a la recollida d'oli de cuina, a l'ecoparc i als bars i restaurants; piles, a l'ecoparc i en 20 comerços de la ciutat; telèfons mòbils i cartutxos de tinta, en dos dependències municipals i a l'ecoparc.

. Contenedors en les urbanitzacions del terme municipal en època de poda i restes de jardineria, per a la posterior trituració i utilització com a fertilitzant.

. Recollida regulada d'envasos i altres elements voluminosos per al reciclatge a l'ecoparc.

. Recollida en els paratges naturals mitjançant dos contenidors, blau, per a la matèria inorgànica, i verd, per a la inorgànica.

Així mateix, l'Ajuntament té previst en breu implantar els següents sistemes de recollida selectiva:

. Col·locació de contenidors grocs a les àrees d'aportació, per a la recollida selectiva d'envasos.

. Camió ambulant, que es desplaçarà per diversos punts de la ciutat perquè els ciutadans puguin dipositar els residus tòxics i perills de la llar.

- Elda (Informe de 10 de gener de 2003, registre d'eixida núm. 925):

“En l'actualitat, la ciutat d'Elda es troba en fase d'implantació del sistema de recollida de residus sòlids urbans amb contenidors. Hem implantat en la primera fase 590 contenidors, i tenim previst col·locar 1000 contenidors, en dos fases més, tenint en compte la localització de contenidors per a la recollida dels envasos i dels plàstics una vegada que es consolide la recollida de residus en contenidors en tot el terme municipal.”

- Torrevieja (Informe de 20 de gener de 2003, registre d'eixida núm. 1398):

“En este terme municipal s'efectua la recollida selectiva de residus sòlids urbans des de l'any 1996. En l'any 1999 entrà en funcionament l'ecoparc municipal, on es reben tot tipus de residus inorgànics.

Per a la recollida selectiva dels residus sòlids urbans en este terme s'utilitzen els següents procediments:

. Punt net: que consta de quatre contenidors, paper-cartó, vidre, envasos lleugers i altres. En total, hi ha instal·lats al terme els següents contenidors: paper-cartó (157 unitats), vidre (190), envàs lleuger (197), envàs metalls (17).

. Recollida de podes: hi ha un servei diari de recollida de podes de jardins privats i zones enjardinades; el servei el presta un camió de tonatge mitjà que porta adossada una màquina trituradora.

. Recollida d'utensilis i mobles inservibles: servei diari prestat amb dos camions; el veí requerix telefònicament este servei i se li indica l'hora en què ha de deixar els utensilis arreglats a la porta de l'edifici.

. Recollida "porta a porta": constantment, de les 8 a les 22 hores, hi ha un camió premsa que recorre els carrers de la ciutat retirant els envasos de paper-cartó que els comerços han tret en l'horari comercial.

. Retirada d'oli: en este servei es distingixen dos tipus, un és el que es produïx als tallers mecànics, molls esportius, etc., que són retirats per una mercantil que té adjudicat este servei en l'àmbit regional; l'altre, és l'oli produït per restaurants, bars i llars, que es retiren o es lliuren en l'ecoparc després de la telefonada prèvia.

Este municipi està acollit al conveni firmat entre ECOEMBES i la Conselleria de Medi Ambient, i a més està en tràmits l'adhesió al conveni amb ECOVIDRE.

Com a reconeixement a la tasca que en estes matèries efectua el municipi, actualment està en possessió de la distinció "Granera de Plata". Recentment, s'ha concedit a Torreveja la Menció d'Or "Bandera Verda" de les ciutats més netes d'Espanya; esta distinció "bandera verda ciutat sostenible" ha estat concedida per la Federació d'Usuaris i Consumidors Independents (FUCI), en reconeixement a la tasca desenvolupada en el període 1998-2002."

4. Anàlisi de la situació.

Partint de les dades facilitades per les diverses administracions públiques consultades, i salvant les possibles actuacions que s'estiguen realitzant en la pràctica però que, per descuit o omissió, no hagen fet constar expressament en els informes remesos a esta institució, es poden ressaltar els següents aspectes:

A) Consolidació de la recollida de paper-cartó i vidre.

S'ha pogut comprovar que, en tots els municipis amb població superior a 5.000 habitants consultats en esta investigació, es du a terme la recollida selectiva de paper-cartó i vidre, fins i tot, a causa de l'assistència prestada per les diputacions provincials, també en la gran majoria dels municipis amb escassa població; en conseqüència, la situació general existent és bastant satisfactòria.

Són molts els ajuntaments que s'han adherit i que estan en procés d'adhesió al conveni marc subscrit per la Conselleria de Medi Ambient amb ECOEMBES i ECOVIDRE, que constituïx el sistema integrat de gestió per a la recollida de paper-cartó, envasos lleugers i vidre: Betxí, Burriana, Vila-real, Requena, Gandia, Sagunt, Almoradí, Calp, Santa Pola i Torreveja.

En efecte, a fi i efecte de millorar i homogeneïtzar el funcionament adequat i eficaç del sistema integrat de gestió d'estos residus a tota la Comunitat Valenciana, seria convenient que la Conselleria de Territori i Habitatge fomentara i impulsara l'adhesió a este conveni marc dels ajuntaments que encara no l'han

efectuat, per a possibilitar el ràpid compliment dels objectius de reducció, reciclatge i valoració establits en la Llei 11/1997, de 24 d'abril, d'envasos i residus d'envasos.

B) Progressiva implantació de la recollida d'envasos lleugers (tetrabric, llaunes i plàstic).

Segons es desprén de la diversa informació facilitada, en la majoria de municipis s'ha col·locat en la via pública contenidors d'este tipus (color groc), aproximadament, des de l'any 2000 en avant; no obstant això, en alguns municipis com Castelló de la Plana, Burriana o Elda s'implantarà durant el present any, mentre que en Betxí, Onda, Ayora o Requena no es té constància que n'hi haja i s'ignora la previsió temporal per a l'efectiva instal·lació.

D'altra banda, els municipis de Xàbia i Santa Pola manifesten l'escassetat de contenidors facilitats per la Conselleria i demanen, en la mesura de les disponibilitats, una major dotació per a garantir una recollida adequada d'este tipus d'envasos.

C) Increment dels ecoparcs o punts nets.

Es tracta d'aquelles instal·lacions destinades a la recollida selectiva de residus sòlids urbans de origen domèstic en els quals el ciutadà diposita els residus segregats per a facilitar-ne la reutilització, reciclatge, valoració o eliminació posterior.

Als ecoparcs es dipositen residus com ara vidre, paper-cartó, metall, tèxtils, plàstics, electrodomèstics, mobles, restes de poda, enderrocs, oli, bateries, piles, tubs fluorescents, llums, medicaments, radiografies, pots de pintura, dissolvents, etc.

No obstant això, l'augment generalitzat experimentat en la creació d'ecoparcs o punts nets, entre els ajuntaments que no han assenyalat expressament en els seus informes si disposen d'un ecoparc o punt net en el seu terme municipal figuren els de Benicàssim (en projecte), Betxí, Onda, Burriana, Paterna, Almoradí, Santa Pola, Crevillent, la Vila Joiosa, Xàbia i Elda; l'Ajuntament de Calp ha firmat un conveni amb el de Benissa per a la gestió dels residus vegetals.

Ara bé, algun d'estos municipis, encara que no disposen d'ecoparc, sí que duen a terme la recollida d'alguns residus perillosos; per exemple, i en relació amb les piles, Betxí, Almoradí i la Vila Joiosa.

D) Necessitat d'aprofundir en la realització de campanyes de sensibilització i conscienciació ciutadana.

És inqüestionable que els instruments normatius no són la panacea per a aconseguir una adequada gestió dels residus urbans; allò determinant és la conducta dels ciutadans, la col·laboració dels quals és imprescindible per a

aconseguir véncer la tendència de dipositar tota la brossa domèstica en una única bossa i que esta siga recollida a sa casa, per a passar a separar-la en recipients diferents que han de ser dipositats en contenidors o punts nets, de vegades allunyats dels habitatges.

Els municipis de Benicàssim, Castelló de la Plana, Paterna i Gandia són els únics que han assenyalat expressament que han desenvolupat diverses campanyes dirigides als diferents sectors de la població; així, resulta especialment cridanera l'efectuada per l'Ajuntament de Gandia combinant la "Porta a porta" als domicilis dels ciutadans, col·legis, centres socials, escenificacions teatrals a la via pública i anuncis en els mitjans de comunicació, tot això, amb el suport incondicional del voluntariat local.

En esta important tasca educativa de la societat valenciana en valors mediambientals, les administracions públiques podrien fomentar la col·laboració amb les organitzacions ecologistes i el voluntariat, el suport dels quals pot resultar molt útil en el desenvolupament de les campanyes de conscienciació social.

Per una altra banda, l'art. 19, apartat f, de la LR, atribuït a les administracions educatives l'obligació de potenciar l'educació ambiental en matèria de residus en tots els nivells educatius, objectiu el compliment efectiu del qual no s'ha pogut demostrar en esta investigació.

El Pla nacional de residus urbans (2000-2006), aprovat pel Consell de Ministres de 7 de gener de 2000, també recull entre les seues directrius, la potenciació dels continguts relacionats amb els residus en els programes d'ensenyament elemental i primària.

E) Molèsties generades per la proliferació dels contenidors a la via pública.

La recollida selectiva en origen implica una presència massiva de contenidors en els carrers, que dona lloc a un impacte paisatgístic a les zones urbanes dels municipis –amb especial incidència en els turístics– i que exigeix, a més, una vigilància i manteniment constants, a fi que no es destinen per a usos no previstos i no romanguen saturats i obliguen els ciutadans a dipositar els materials als voltants del contenidor.

No són infreqüents les queixes que es presenten en esta institució per part de ciutadans que es queixen de la pudor i de la brutícia dels contenidors; molèsties provocades no només per una irregular o deficient neteja per part dels serveis municipals, sinó també pel comportament d'alguns ciutadans que dipositen la brossa fora dels horaris previstos i sense respectar l'especificitat del contenidor.

Respecte a les molèsties acústiques, l'art. 45 de la Llei 7/2002, de 3 de desembre, protecció contra la contaminació acústica, recull la preocupació ciutadana manifestada també en nombroses queixes, perquè manifesta que el servei públic nocturn de neteja i recollida de brossa haurà d'adoptar les mesures i precaucions necessàries per a reduir al mínim els nivells sonors de pertorbació de la

tranquil·litat ciutadana, a més, s'ha d'especificar en els plecs de prescripcions del contracte els límits màxims d'emissió sonora aplicables als vehicles i als seus equips.

Encara que molts dels ajuntaments consultats presten el servei de recollida de residus urbans de manera indirecta, a través de contractista o concessionari, en els informes remesos a esta institució no s'ha consignat cap extrem sobre este concret particular de prevenció de la contaminació acústica.

F) Escassa utilització dels plans locals de residus.

Cap dels municipis investigats ens ha indicat que haja aprovat i publicat algun pla local de residus; la raó d'això podria consistir en el seu caràcter facultatiu o voluntari, segons disposa l'art. 32 de la LR.

En canvi, esta institució, considera convenient la seua aprovació municipal per a, en consonància amb el Pla integral de residus de la Comunitat Valenciana i el corresponent Pla zonal, i després de l'anàlisi prèvia del volum i naturalesa dels residus produïts en el terme municipal, establir i determinar, com a mínim, els circuits de recollida, els llocs d'ubicació dels contenidors, els equips i instal·lacions necessaris i la resta dels elements relatius a una organització adequada del servei de recollida selectiva de residus urbans.

G) Falta d'exigència del certificat d'abocament controlat de residus inerts –runes i restes de construcció– per a concedir la cèdula d'habitabilitat o llicència d'activitat.

El Pla integral de residus de la Comunitat Valenciana (d'ara en avant, PIR), aprovat per Decret 317/1997, 24 de desembre, en l'article 10, apartat 3.1.14, relatiu a les directrius sobre recollida i transport de residus sòlids urbans, estableix la següent obligació per als ajuntaments i la Conselleria de Territori i Habitatge, el compliment general i efectiu del qual no ha quedat acreditat en esta investigació:

“Els ajuntaments arbitrarán els mecanismes necessaris per a assegurar que tots els residus inerts procedents de la construcció i demolició d'edificacions generats en el seu àmbit territorial són eliminats d'acord amb els procediments previstos. Amb esta finalitat, les ordenances municipals inclouran les determinacions oportunes que permeten garantir que en la documentació de les llicències d'obres i cèdules de habitabilitat s'incloua un certificat d'abocament controlat de residus inerts. La cèdula d'habitabilitat o la llicència d'activitat no es concediran fins que el promotor de la construcció no presente certificació d'haver dipositat els residus inerts produïts en una instal·lació autoritzada, a més, s'haurà d'especificar el volum dipositat.”

No resulta ocios recordar que, d'acord amb el que disposa l'art. 39 i 40 de la LR, les determinacions contingudes en el Pla integral de residus vinculen els diversos instruments d'ordenació urbanística i són d'obligat compliment tant per les entitats públiques com per les privades.

H) Conveniència d'impulsar el funcionament de l'Entitat de residus i del Centre de Tecnologies Netes.

A pesar que l'art. 10 de la LR (Llei 10/2000, de 12 de desembre) crea l'Entitat de Residus de la Comunitat Valenciana, esta no ha estat posada en marxa —no es té constància de l'aprovació dels seus estatuts—, de manera que, per a garantir la participació efectiva en els òrgans de l'Entitat de la representació de les corporacions locals i dels agents econòmics i socials en el desenvolupament i exercici de les funcions que té encomanades, seria necessari accelerar la seua ràpida constitució i funcionament, a fi i efecte d'assegurar la presència local i social en la presa d'importants decisions, com ara:

- Elaborar propostes de revisió del pla integral així com dels plans zonals de residus.

- Celebrar convenis i, en general, fomentar actuacions de cooperació amb les entitats locals per a integrar o donar suport als serveis de gestió de residus de competència local, així com donar suport a la creació de consorcis o mancomunitats municipals de gestió de residus urbans o municipals en desenvolupament de les previsions dels plans autonòmics de residus.

- Construir o explotar, directament o mitjançant la celebració de convenis o la constitució o participació en societats, instal·lacions públiques supramunicipals de gestió de residus.

- Promoure la participació dels agents econòmics i socials en totes les qüestions relacionades amb la reducció, la valoració i l'eliminació de residus.

- Impulsar i desenvolupar programes de formació ambiental, informació, sensibilització i conscienciació social en l'àmbit dels residus.

Així mateix, l'art. 12 de la LR encomana al Centre de Tecnologies Netes —encara sense regular reglamentàriament— la missió de promoure, impulsar i desenvolupar programes d'investigació i desenvolupament de tecnologies netes a fi d'integrar les actuacions que emprenga la Conselleria de Territori i Habitatge dins d'un programa específic de prevenció i control integrat de la contaminació.

I) Inexistència de normativa d'edificació que facilite la recollida selectiva domiciliària dels residus.

Ni les entitats locals consultades ni la Conselleria de Territori i Habitatge han fet cap manifestació sobre l'adopció de mesures normatives per a exigir en els habitatges de nova construcció l'existència d'espai suficient per a la separació i el posterior dipòsit domiciliari dels residus fins a l'evacuació en els diferents contenidors o punts nets.

La disposició final primera de la Llei bàsica estatal 10/1998, de 21 d'abril, de residus, ja reparava en esta qüestió perquè disposava que la normativa d'edificació, que dicten les respectives administracions públiques, haurà de contenir específicament la regulació dels requisits tècnics de disseny i execució que faciliten la recollida domiciliària de residus d'acord amb el que s'establix en esta Llei.

En un sentit semblant, el Pla nacional de residus urbans (2000-2006), aprovat pel Consell de Ministres de 7 de gener de 2000, també preveu la incorporació a la normativa d'edificació i urbanisme de criteris d'obligat compliment en les noves actuacions que recullen espais i instal·lacions destinats a la contenirització i recollida selectiva dels residus urbans, tant en els domicilis privats com a les àrees comunes.

J) Revisió del Pla integral de residus de la Comunitat Valenciana.

Posteriorment al PIR –Decret 317/1997, 24 de desembre– s'han aprovat diversos instruments normatius que en justificarien l'adaptació i l'acomodació a les prescripcions contingudes en la Llei estatal 10/1998, de 21 d'abril, Llei autonòmica 10/2000, de 12 de desembre, i Pla nacional de residus urbans, aprovat pel Consell de Ministres el 7 de gener de 2000.

A més, l'aparta 5 del PIR, referit a l'àmbit temporal d'execució i revisió del Pla, assenyalava que, a pesar de la seua vigència indefinida, la Generalitat Valenciana podrà actualitzar i revisar d'ofici, i advertir expressament que, les actuacions i inversions previstes en el Pla, s'han realitzat per a un àmbit temporal de cinc anys (1998-2002); per la qual cosa este hauria de revisar-se transcorregut eixe termini, a fi i efecte d'avaluar el grau d'execució de les actuacions previstes i avaluar els resultats del model de gestió proposat; de manera que siga possible corregir les desviacions respecte del programa establert, així com respecte dels resultats esperats.

5. Recomanacions.

En conseqüència, i en virtut de tot el que s'ha exposat, a l'empara del que disposen els arts. 28.2 i 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de novembre, reguladora d'esta institució, considerem oportú formular els següents suggeriments i recomanacions:

- A la Conselleria de Territori i habitatge de la Generalitat Valenciana:

1. Suggerir la conveniència de revisar, atenent al que disposa l'art. 49 bis de la Llei 5/1983, de 30 de desembre, del Govern valencià, el Pla integral de residus de la Comunitat Valenciana, perquè ha transcorregut el període de cinc anys previst per a les actuacions i inversions que s'hi recullen, i adaptar-lo a les disposicions legals vigents.

2. Impulsar, com més prompte millor, la constitució i el funcionament de l'Entitat de Residus i del Centre de Tecnologies Netes, creats per la Llei valenciana 10/2000, de 12 de desembre; l'Entitat de Residus seria el fòrum adequat per a promoure l'intercanvi d'experiències i coneixements entre els municipis amb l'objecte de difondre i estendre l'aplicació de les bones pràctiques.

3. Incorporar a la normativa d'edificació –Ordre 22 d'abril de 1991, text refós de normes d'habitabilitat i disseny dels habitatges– els requisits tècnics i de disseny per a facilitar la separació domiciliària i posterior recollida selectiva dels residus.

4. Elaborar i aprovar els plans zonals de gestió de residus per a les tretze zones previstes en el Pla integral de residus que no disposen del seu Pla.

5. Constituir els sistemes integrats de gestió de medicaments –l'ampliació a centres de salut, hospitals, ambulatoris, clíniques i consultes privades– piles i envasos de productes fitosanitaris, i estimular la posterior adhesió a estos per part de les entitats locals.

6. Continuar amb la posada en funcionament de les instal·lacions i infraestructures previstes en el Pla integral de residus i en els plans de zona I, III, VIII i XV, en especial, la planta d'envasos de Picassent i Castelló i les instal·lacions de l'Entitat Metropolitana per al Tractament de Residus, creada per la Llei valenciana 2/2001, d'11 de maig.

7. Fomentar l'adhesió dels municipis als sistemes integrats de gestió i incrementar sempre que siga possible les ajudes econòmiques i tècniques a les corporacions locals –entre estes, l'aportació de contenidors– per a consolidar la recollida d'envasos lleugers, la implantació progressiva d'ecoparcs o punts nets i, sobretot, la recollida selectiva de matèria orgànica.

8. Persistir en els programes de divulgació i pedagogia social destinats a motivar la població amb vistes a aconseguir la seua col·laboració, imprescindible, per a l'aconseguiment dels objectius ecològics fixats pels plans de residus.

9. Promoure l'establiment d'acords amb les organitzacions empresarials, professionals, ecologistes, consumidores i usuaris per a la promoció, desenvolupament i implantació dels sistemes de gestió dels residus urbans que permeten arribar als objectius ambientals previstos en els plans de residus.

10. Exigir el certificat d'abocament controlat de residus inerts per a concedir la cèdula d'habitabilitat.

- A la Conselleria de Cultura, Educació i Esport de la Generalitat Valenciana:

Potenciar l'educació ambiental en matèria de residus en tots els àmbits educatius, de conformitat amb el que disposa l'art. 19.F de la Llei valenciana 10/2000.

- A les diputacions provincials de la Comunitat Valenciana:

1. Auxiliar els municipis amb menor població de la província en la implantació gradual de la recollida selectiva de vidre, paper-cartó, envasos lleugers i piles.
2. Col·laborar tècnicament i econòmicament amb les corporacions locals en l'elaboració de plans locals de residus, en la creació d'ecoparc o punts nets i en la gestió directa del servei de recollida, transport, tractament i eliminació de residus urbans.

- Als ajuntaments de la Comunitat Valenciana:

1. Aprovar plans locals de residus per establir i determinar, una vegada analitzat el volum i naturalesa, els residus produïts en el terme municipal, els circuits de recollida, els llocs d'ubicació dels contenidors, els equips i instal·lacions necessaris i la resta dels elements relatius a l'organització adequada del servei de recollida selectiva de residus urbans.
2. Sol·licitar, si escau, l'adhesió als sistemes integrats de gestió impulsats per la Conselleria de Territori i Habitatge per a la recollida de paper-cartó, vidre, envasos lleugers, piles i medicaments, i prestar ajuda econòmica i tècnica a la diputació provincial i a la Conselleria per a la instal·lació d'un ecoparc o punt net al terme municipal.
3. Aprofundir en la realització de campanyes de sensibilització social i conscienciació ciutadana dirigides a tota la població, especialment, a l'escolar, a fi i efecte d'informar sobre les conseqüències nocives per al medi ambient que pot comportar l'ús incorrecte de productes que generen residus i promoure la participació activa en la implantació de la recollida selectiva i de la separació domiciliària de les diferents fraccions dels residus urbans.
4. Adoptar les mesures necessàries per minimitzar les molèsties insalubres –falta de neteja i existència de pudors–, sonores –sorolls causats pel buidatge dels contenidors– i estètiques –impacte visual– generades per l'existència de nombrosos contenidors a la via pública.
5. Exigir el certificat d'abocament controlat de residus inerts abans de concedir la cèdula d'habitabilitat o llicència d'activitat (obertura o funcionament).
6. Implicar les associacions ecologistes, de veïns i el voluntariat local en l'exercici de les activitats i decisions municipals que s'adopten en matèria de recollida de residus sòlids urbans.
7. Adaptar, si escau, les ordenances municipals a les prescripcions i objectius del Pla nacional de residus, Pla integral de la Comunitat Valenciana i els plans zonals

per a afavorir-ne la implantació i garantir la consecució dels objectius de gestió que s'hi establiren.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, emeta un informe en què ens comuniqui si accepta esta resolució o, si escau, ens manifeste les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988.

Li agrai m per endavant la remissió del preceptiu informe a esta institució. Atentament. ”

Resolució de la queixa incoada d'ofici núm. 14/2002 (expedient núm. 022085) amb data 06/10/03 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge sobre adjudicació d'habitatges de promoció pública de la Generalitat Valenciana

“Hble. Sr.,

La presentació de diverses queixes en esta institució que versen sobre l'adjudicació d'habitatges de protecció oficial promoguts per la Generalitat Valenciana, i resolts a l'empara del que disposa el Decret del Consell núm. 26/1989, de 27 de febrer, ha evidenciat, per una banda, la necessitat de millora i actualització del procediment i del barem utilitzats en l'adjudicació i, per l'altra, l'increment de la demanda d'habitatges de protecció pública, de manera que, a fi i efecte de preservar el dret constitucional a un habitatge digne (art. 47), esta institució ha disposat la incoació d'ofici de l'expedient de queixa referit més amunt, a l'empara del que disposa l'art. 9.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, que ens regula.

Respecte a la primera qüestió, la Conselleria d'Obres Públiques, Urbanisme i Transports de la Generalitat Valenciana (actualment Conselleria de Territori i Habitatge) ha emés informe amb data 14 de gener de 2003, subscrit per la Direcció d'Administració de Patrimoni de l'Institut Valencià de l'Habitatge, SA, pel qual ens contesta al requeriment d'informació efectuat per esta institució quant als següents punts concrets:

“a) Nombre d'habitatges ocupats i sol licituds presentades per cada municipi. L'IVHSA (Institut Valencià de l'Habitatge), empresa encarregada de l'administració i gestió del patrimoni públic d'habitatge de la Generalitat Valenciana, disposa d'informació actualitzada a cada moment de l'ocupació dels habitatges que administra, informació que està a disposició dels interessats que la sol liciten.

Així mateix, cal fer constar que cada ciutadà rep resposta detallada i personalitzada de la seua situació, en el moment en què s'interessa per l'adjudicació d'un habitatge o per l'aplicació de qualsevol altre tipus de procediment dels tramitats per l'IVHSA.

b) Periodicitat de les convocatòries d'adjudicació.

La Comissió Territorial d'Arquitectura i Habitatge és òrgan de la COPUT competent per a l'adjudicació ordinària dels habitatges de promoció pública, segons preveu l'article nové del Decret 26/1989, de 27 de febrer del Consell, sobre adjudicació d'habitatges de promoció pública de la Generalitat Valenciana. La periodicitat de la reunió i adjudicacions, a través de la comissió territorial sol ser semestral.

Tal com regula la normativa aplicable, hi ha un procediment d'adjudicació dels habitatges de promoció pública que són adjudicats per primera vegada.

Així mateix, es troba regulat el procediment de "segona adjudicació" per als habitatges ja adjudicats una primera vegada i que han estat recuperats per l'Administració per causa d'incompliment de la seua funció social.

Finalment, i en nom d'incloure tots els supòsits que es poden plantejar, hi ha la possibilitat legal de les anomenades adjudicacions per procediment d'urgència, creades per a casos que presenten circumstàncies especials que requerisquen una posada a disposició immediata de l'habitatge. Urgència que es justifica en cada expedient.

c) Durada, pròrroga i exposició pública de les llistes d'espera –notificació als sol licitants del lloc que s'ocupa en la mateixa llista–.

Quant a l'exposició pública de les llistes d'espera, esta té lloc en els supòsits legalment aplicables, és a dir, en els casos de primeres adjudicacions. No obstant això, la posició que cada interessat ocupa en la llista d'espera se li comunica en cas que ho sol licite.

El període de vigència de les llistes en el procediment de les primeres adjudicacions és d'un any. El període de vigència en el procediment de segones adjudicacions és de dos anys des de la sol llicitud, transcorregut este termini se'n notifica la caducitat al ciutadà i se li oferix la possibilitat de presentar nova sol llicitud, ja que es considera que han pogut variar les circumstàncies econòmiques o personals del sol licitant que donen dret a l'adjudicació.

d) Valoració i puntuació en el barem per cada any d'espera.

El criteri d'antiguitat en llista d'espera no és criteri legal en la puntuació i barem de les sol llicituds (annex del Decret d'adjudicacions).

e) Control i inspecció sobre el manteniment dels requisits pels adjudicataris i sol licitants.

Quant als adjudicataris, l'IVHSA planifica cada any i mig un programa de normalització de la totalitat del patrimoni de promoció pública. Este programa atén totes les situacions de control dels adjudicataris i dels habitatges: no-usos,

faltes de pagament, males convivències, faltes de conservació, aplicant els procediments oportuns (desnonaments, resolucions de contracte...) per a cada una d'estes situacions.

Quant al manteniment dels requisits dels sol licitants, com vam veure, cada dos anys caduquen les sol licituds perquè poden haver variat les condicions econòmiques o familiars d'estos

f) Edició i publicació de guies informatives sobre els requisits i procediment que cal seguir.

En el mateix model de sol licitud es relaciona tota la documentació, tràmits i requisits per a l'adjudicació. Així mateix, a les oficines d'atenció al públic, o via telefònica, l'IVHSA informa els ciutadans de totes les qüestions que plantegen sobre la sol licitud, el seu estat i disponibilitat d'habitatges.”

La certesa i exactitud d'esta informació remesa per la Conselleria ha estat comprovada per esta institució amb motiu de l'examen individual de les diferents queixes presentades pels ciutadans.

No obstant això, l'experiència acumulada en la tramitació d'estes queixes ens ha permés constatar la possibilitat de millorar les garanties procedimentals dels sol licitants d'un habitatge de promoció pública mitjançant l'adequació del Decret 26/1989, de la Conselleria de Obres Públiques, Urbanisme i Transports, de 27 de febrer, a la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, en qüestions com ara:

a) L'apartat tercer de l'art. 8, relatiu a l'admissió de sol licituds, en què s'establix que “les sol licituds d'habitatges que incórreguen en falsedat seran automàticament excloses, així com aquelles en què siga incorrecta o incompleta la documentació aportada”, podria resultar contradictori amb l'art. 71.1 de la Llei 30/1992, que atorga un termini de deu dies per a esmenar el defecte: “si la sol licitud d'iniciació no reünix els requisits, es requerirà l'interessat perquè, en un termini de deu dies, esmene la falta o acompanye els documents preceptius, amb indicació que, si així no ho fera, se'l tindrà per desistit de la seua petició, després de la resolució prèvia que haurà de ser dictada en els termes previstos en l'art. 42.”

b) els arts. 9.2 i 10.3 del Decret 26/1989 establixen un període d'informació pública de la llista provisional de sol licitants i la llista definitiva d'adjudicatari per un termini de 15 dies hàbils i sense publicació en periòdic oficial.

Per contra, l'art. 86.2 de la Llei 30/1992 establix el que segueix: el període d'informació pública s'anunciarà en el *Butlletí Oficial de l'Estat*, en el de la comunitat autònoma, o en el de la província respectiva, i el termini per a formular al legacions en cap cas podrà ser inferior a vint dies –hàbils (art. 48).

c) Així mateix, no resultaria ociós incloure de manera expressa en el ja referit art. 8 del Decret, el compliment de l'obligació prevista en l'art. 42.4 de la Llei 30/1992, ja que encara no s'ha aconseguit arribar a un alt grau d'aplicació d'esta: "les administracions públiques informaran els interessats del termini màxim establert normativament per a la resolució i notificació dels procediments, així com dels efectes que pugua produir el silenci administratiu, incloent-hi esta menció en la notificació que se'ls dirigirà a este efecte dins els deu dies següents a la recepció de la sol·licitud en el registre de l'òrgan competent per a la seua tramitació".

d) Quant al termini màxim en què haurà de notificar-se la resolució expressa, i els efectes estimatoris o desestimatoris del silenci, la normativa consultada –llevat d'error o omissió– no lliga bé amb les exigències dels arts. 42.2 –termini màxim de 6 mesos, llevat del que disposa la norma amb rang de Llei– i 43.2 –silenci positiu, llevat de llei.

En efecte, el mateix Decret 26/1989 no indica res sobre el termini màxim per a resoldre ni sobre els efectes positius o negatius del silenci; posteriorment, el Decret 166/1994, de 19 d'agost, d'adequació de procediments a la Llei 30/1992, recull uns efectes desestimatoris –que actualment no s'ajusten a l'exigència de norma amb rang de Llei– i, quant al termini, no concreta res, només indica "el previst en les diferents fases per la normativa aplicable".

Finalment, ni en els annexos de la Llei valenciana 9/2001, de 27 de desembre, de mesures fiscals, de gestió administrativa i financera, i d'organització –d'acompanyament a la de pressupostos generals de la Generalitat–, ni en la posterior Llei 11/2002, de 23 de desembre, no hi ha cap referència al termini o als efectes del silenci.

e) L'art. 16 del Decret, sobre les segones i posteriors adjudicacions, indica que "transcorregut el període de vigència de la llista d'espera –un any des de la data de les primeres adjudicacions– o si no n'hi haguera, l'Institut Valencià de l'Habitatge, SA elevarà a la Comissió Territorial de Arquitectura i Habitatge, per a la seua adjudicació, proposta raonada de les persones que, reunint els requisits exigits, puguen accedir-hi", sense que s'obligue clarament la Comissió Territorial a notificar expressament la seua resolució respecte dels altres sol·licitants que no siguen proposats per l'IVHSA o no resulten adjudicatariis, i això, amb les garanties exigides per l'art. 58 de la Llei 30/1992: text íntegre de la resolució, indicació de si és o no definitiva en la via administrativa, expressió dels recursos que procedisquen, òrgan davant del qual hauran de presentar-se i termini per a interposar-los.

Plantejada la necessitat d'adequació del Decret 26/1989 als postulats de la Llei 30/1992, es podria tractar d'oposar la naturalesa de empresa pública del IVHSA per a justificar la no-subjecció als dictats de la Llei 30/1992, l'àmbit d'aplicació de la qual no s'estén expressament a les societats mercantils (art. 2); no obstant això, sent això cert, no ho és menys que els arts. 9.2, 10.2 i 16 del Decret 26/1989 reserven la competència per a aprovar les llistes provisionals, definitives i les adjudicacions dels habitatges a un òrgan de naturalesa netament administrativa

com és la Comissió Territorial d'Arquitectura i Habitatge i que, per això, per estar subjecte este òrgan en la seua actuació a la Llei 30/1992 (art. 2.1.b), abans d'emetre les resolucions (art. 89) que posen fi al procediment, ha d'haver respectat, com a òrgan integrat en l'Administració pública, les garanties que l'esmentada Llei reconeix als interessats en un procediment administratiu (art. 31).

Resultaria realment fraudulent que la Conselleria, fent ús de les seues competències que són irrenunciables (art. 12 Llei 30/1992), poguera instrumentalitzar la gestió dels actes de tràmit del procediment d'adjudicació d'habitatges de promoció pública mitjançant la creació d'una empresa mercantil a fi d'evitar el compliment dels drets i garanties que la Llei de procediment administratiu comú atribueix als ciutadans.

Atenent a la voluntat manifestada en l'exposició de motius del Decret 61/1987, d'11 de maig (modificat per Decret 45/1999, de 23 de març), el Consell de la Generalitat Valenciana no acordà la constitució de la societat mercantil IVHSA amb l'objectiu de "fugir de l'aplicació del dret administratiu": "la major eficàcia en el compliment de les competències que en matèria d'habitatge té atribuïdes des la Generalitat, i en particular les que estan en l'òrbita empresarial (*la relació amb els ciutadans sol licitants d'habitatges no es troba dins d'esta òrbita* –la cursiva és nostra–), fan recomanable la creació d'una persona juridicoprivada de caràcter instrumental que, sotmesa en les seues relacions amb tercers al dret privat, estiga subjecta al control directe del Consell de la Generalitat Valenciana, a través de la Conselleria d'Obres Públiques, Urbanisme i Transports, a fi que "l'eficàcia guarde el degut equilibri amb els altres principis que sempre han de presidir l'actuació de les administracions públiques i, en particular, amb els que exigixen servir amb objectivitat els interessos generals, coordinació i submissió plenes a la llei i al dret."

En conseqüència, esta institució considera que el procediment d'adjudicació d'habitatges de promoció pública als ciutadans per part de la Comissió Territorial d'Habitatge, regulat en el Decret 26/1989, ha de garantir els drets i garanties que la Llei 30/1992 reconeix als interessats en qualsevol procediment administratiu.

En altre ordre de consideracions, i pel que fa als criteris de valoració continguts en el barem d'aplicació a la sollicitud d'habitatges de promoció pública, continguts en l'annex del Decret 26/1989, el temps transcorregut i els canvis socials produïts durant el mateix temps, podrien justificar l'actualització d'altres factors de valoració que cal tenir en compte:

a) Violència de gènere.

La Llei valenciana 9/2003, de 2 d'abril, per a la igualtat entre dones i homes, en l'art. 38, relatiu a les prestacions per a habitatge, estableix que "les dones víctimes de maltractaments que hagen hagut d'abandonar el domicili, tindran accés preferent als habitatges socials o, si escau, tindran preferència en la percepció d'una prestació econòmica específica per al lloguer d'un habitatge, quan no disposen de recursos propis suficients."

No obstant això, resultaria necessari que este factor de valoració juntament amb una corresponent puntuació s'incloguera expressament en el barem d'aplicació a la sol·licitud d'habitatges de promoció pública.

b) Dificultat d'accés a l'habitatge dels joves.

Constitueix un fet notori, segons indica el Comitè Econòmic i Social d'Espanya en un informe de 23 d'octubre de 2002, "l'important retard en l'edat mitjana d'emancipació residencial dels joves espanyols durant els últims 25 anys, un retard degut a factors formatius, laborals i de dificultat d'accés a l'habitatge".

Són majoria els joves que retarden l'eixida del domicili familiar, sobretot, per la falta de recursos econòmics perquè no disposen d'una ocupació que els permeta independitzar-se; però, també, per les dificultats que hui hi ha en moltes ciutats espanyoles per a trobar un habitatge en condicions accessibles per a l'economia precària de la joventut.

Per això, per a facilitar l'emancipació residencial, i amb independència de les ajudes econòmiques previstes en el Decret 92/2002, de 30 de maig, actuacions protegides per al període 2002-2005, també podrien ser objecte de valoració les sol·licituds d'habitatges de promoció pública presentades pels joves; a estos efectes, tal com indica l'art. 8.2 del Decret 92/2002, es podrien considerar així les persones que, en el moment de la sol·licitud, tinguen una edat compresa entre 18 i 35 anys, ambdós inclusivament, i els menors de 18 anys emancipats legalment, sempre que els seus ingressos s'acrediten independentment de la unitat familiar.

c) Antiguitat de la sol·licitud.

Independentment de la caducitat de les llistes d'espera, el fet de reunir la totalitat dels requisits per a ser beneficiari d'un habitatge any rere any sense que es produïssa l'adjudicació per falta de disponibilitat, podria també ser objecte de valoració (per exemple, el Decret 195/2000, de 31 d'agost, regulador del procés d'adjudicació d'habitatges de la Comunitat de Madrid, en l'apartat III del seu barem, puntua l'antiguitat de la sol·licitud).

Deixant de banda l'examen del procediment d'adjudicació d'habitatges promogudes per la Generalitat Valenciana, i com ja s'ha indicat anteriorment a l'inici d'esta Resolució, l'augment de les necessitats socials d'habitatges de protecció pública –entre altres motius, a causa de l'encariment i constant pujada dels preus del mercat immobiliari–, exigiria que els poders públics extremaren els esforços per destinar part del sòl a este tipus d'habitatges, tant d'iniciativa privada com de pública, a fi i efecte de poder garantir el dret constitucional a un habitatge digne per a tots els ciutadans, de manera que, per a evitar la segregació social de l'espai urbà i garantir-ne la cohesió social, podria resultar convenient que els plans generals municipals, com a instrument d'ordenació integral del territori, determinaren que un percentatge mínim dels habitatges que es realitzen en sòl urbà o urbanitzable es destinen a un règim de protecció pública.

Com tindrem l'ocasió de comprovar, les lleis urbanístiques autonòmiques més recents han tractat de garantir la disponibilitat d'habitatges de protecció pública, de diferents maneres, a saber:

- Andalusia

L'art. 10.1 de la Llei 7/2002, de 17 de desembre, d'ordenació urbanística, disposa que els plans generals d'ordenació urbanística hauran de contenir, en tots els municipis, disposicions que garantisquen prou sòl per a habitatges de protecció oficial o altres règims de protecció pública, d'acord amb les necessitats previsibles des del mateix Pla general d'ordenació urbanística o els plans sectorials d'aplicació.

- Aragó

El pla general municipal contindrà les següents determinacions de caràcter general (art. 33 de la Llei 5/1999, de 25 de març, sobre urbanisme): reserves que, si escau, es consideren necessàries per a habitatges subjectes a algun règim de protecció pública en sòl urbà o urbanitzable. Estes reserves en cap cas superaran el vint per cent de l'aprofitament urbanístic objectiu corresponent, sense incloure en el còmput el patrimoni municipal del sòl.

- Cantàbria

Quant a les determinacions en sòl urbanitzable delimitat, l'art. 48 de la Llei 2/2001, de 25 de juny, sobre ordenació del territori, urbanisme i sòl, exigeix que s'incloga en estos sectors les àrees previstes per a eliminar les mancances i necessitats d'habitatges que pogueren existir. En cada un dels sectors el 25 per 100, almenys, de la superfície destinada a usos residencials es reservarà per a la construcció d'habitatges subjectes a algun règim de protecció i es destinarà un mínim del 10 per 100 per a la construcció d'habitatges de protecció oficial de règim especial; la delimitació d'estos sectors serà obligatòria per a tots els plans generals llevat que es justifique en la memòria l'absència de les necessitats.

- Castella-la Manxa

Al seu torn, l'art. 24.3 de la Llei castellanomanxega 2/1998, de 4 de juny, d'ordenació del territori i de l'activitat urbanística (modificada per Llei 1/2003, de 17 de gener) estableix que els plans d'ordenació municipal dels municipis amb més de 10.000 habitants de dret hauran d'establir, per a cada unitat d'actuació urbanitzadora en sòl urbà no consolidat i cada sector en sòl urbanitzable, les determinacions necessàries per a garantir que es destine a la construcció d'habitatges subjectes a un règim de protecció pública el sòl suficient per a cobrir les necessitats previsibles en el primer decenni de vigència del pla.

Estes determinacions hauran de seguir els criteris següents:

a) En les unitats d'actuació urbanitzadora en sòl urbà no consolidat, l'edificabilitat s'establirà justificadament en cada cas per l'Administració actuant.

a) En els sectors de sòl urbanitzable, i amb caràcter general, la superfície de sòl destinada per a habitatges subjectes a un règim de protecció pública que, com a mínim, habilite l'Administració per a taxar-ne el preu, no podrà ser inferior a la necessària perquè almenys el 50% de la total edificabilitat residencial materialitzable que cal desenvolupar en estos sectors quede subjecte a l'esmentat règim de protecció pública. No obstant això, els ajuntaments podran descomptar justificadament d'este percentatge fins a un 10% de la total edificabilitat residencial materialitzable.

- Catalunya

La Llei 2/2002, de 14 de març, sobre urbanisme, en l'art. 57.3, estableix que els plans d'ordenació urbanística municipal han de reservar per a la construcció d'habitatges de protecció pública, amb caràcter general, com a mínim, el sòl corresponent al 20% del sostre que es qualifique per a l'ús residencial de nova implantació, tant en sòl urbà com en sòl urbanitzable.

Tanmateix, les comissions territorials d'urbanisme, a proposta municipal, poden disminuir esta reserva en els sectors amb densitats inferiors a vint-i-cinc habitatges per hectàrea que, per la seua tipologia, no siguen aptes per a la construcció d'habitatges protegits.

- Extremadura

L'art. 70.1 de la Llei 15/2001, de 14 de desembre, de sòl i ordenació territorial assenyala que els plans generals municipals establiran: k) les determinacions necessàries per a garantir que es destine a la construcció d'habitatges subjectes a un règim de protecció pública que, com a mínim, habilite l'Administració per a taxar-ne el preu, o altres usos d'interés social als quals siga aplicable, per qualsevol títol, almenys un règim de preu taxat de venda o lloguer, el sòl suficient per a cobrir les necessitats previsibles en el primer decenni de vigència del Pla.

- Galícia

La Llei gallega 9/2002, de 30 de desembre, d'ordenació urbanística, en l'art. 55 indica que, en tots els municipis, el pla general haurà d'incloure les reserves de sòl necessàries per a atendre les demandes d'habitatge subjecte a algun règim de protecció pública; estes reserves no podran ser inferiors a les necessàries per a emplaçar el 20% de l'edificabilitat residencial en cada districte.

- Madrid

Respecte a les determinacions sobre els usos del sòl, l'art. 38 de la Llei 9/2001, de 17 de juliol, després d'afirmar que el 10 per 100 de la superfície de l'àrea de repartiment de sòl urbanitzable sectoritzat i de cada sector resultant en sòl

urbanitzable no sectoritzat, serà destinat a la tipologia d'habitatges que lliurement determine cada ajuntament, prescriu que el 90 per 100 restant de l'àrea de repartiment de sòl urbanitzable sectoritzat i de cada sector resultant en sòl urbanitzable no sectoritzat, haurà de destinar-se, com a mínim, el 50 per 100 dels habitatges edificables a habitatges subjectes a algun règim de protecció pública i d'estes només podrà destinar-se, com a màxim, un 25 per 100 a habitatges de preu taxat o figures similars que puguen aparèixer en el futur i augmenten els nivells de renda en la consideració de la protecció pública.

- Navarra

Els plans generals municipals hauran d'incloure determinacions per a assegurar que, com a mínim, el 50 per 100 de la nova capacitat residencial, prevista per a un període almenys de vuit anys a partir de l'aprovació definitiva del planejament, es destine a la construcció d'habitatges subjectes a algun règim de protecció pública. S'haurà de dedicar la meitat d'esta previsió, com a mínim, a habitatges de protecció oficial. La fixació d'estos usos residencials s'haurà de concretar en la sectorització derivada de l'ordenació estructurant, i es mantindrà amb caràcter de mínima en posteriors modificacions del planejament municipal. El planejament que establisca l'ordenació detallada del sòl o els instruments de gestió urbanística fixaran en cada cas les parcel·les concretes que s'adscriuen a estos usos residencials. Aquells ajuntaments de menys de 3.000 habitants que justifiquen adequadament la no-conveniència de materialitzar estes previsions, sempre que no hi haja determinació vinculant d'un instrument de planificació territorial que ho establisca, podran obtenir autorització del conseller de Medi Ambient, Ordenació del Territori i Habitatge per a reduir o eliminar esta obligació (art. 52 de la Llei Foral 35/2002, de 20 de desembre, ordenació del territori i urbanisme).

Pel que fa a la nostra Comunitat, la Conselleria de Benestar Social, a través de la Direcció General de Plans Especials d'Habitatge, afrontant este nou repte social i per a reforçar els mecanismes de cobertura i cohesió social i intensificar les polítiques de promoció d'habitatges protegits, ha impulsat l'Ordre de 12 de març de 2003, que regula i convoca per al 2003 ajudes de barris solidaris per a fomentar l'execució d'unitats residencials d'habitatges protegits i equipaments solidaris a la Comunitat Valenciana, com a eina per a lluitar contra l'exclusió social, oferir noves oportunitats de progrés personal als col·lectius socials més desfavorits i per a fer partícips d'estos objectius les administracions locals valencianes, que són essencials per a destinar part del seu territori i patrimoni municipal a coordinar esforços i aconseguir promocionar l'accés dels col·lectius més febles a un habitatge en condicions.

L'objecte d'estes ajudes econòmiques és fomentar la creació d'unitats d'execució urbanes destinades almenys, en un setanta-cinc per cent del sòl residencial a la construcció o rehabilitació, reforma, condicionament i ampliació d'immobles destinats a habitatges protegits amb equipaments urbans i socials en zones de vores urbanes o centres històrics degradats a la Comunitat Valenciana, i podran ser beneficiaris de les ajudes els ajuntaments o les entitats societàries municipals o institucions sense ànim de lucre.

Ara bé, pel fet que esta iniciativa de foment és necessària –l'efectivitat depén de la voluntat i sensibilitat municipal amb esta problemàtica–, podria no ser suficient, en la mesura que les corporacions locals no estan obligades per llei a reservar sòl residencial en un determinat percentatge per a atendre les demandes d'habitatges subjectes a algun règim de protecció pública; no exigix res en este sentit ni la Llei valenciana 6/1994, de 15 de novembre, reguladora de l'activitat urbanística, ni el Decret 201/1998, de 15 de desembre, de planejament de la Comunitat Valenciana.

L'art. 35.1 de la referida Llei 6/1994 no exigix cap percentatge de reserva de sòl residencial per a habitatges subjectes a algun règim de protecció pública perquè esta llei disposa que els municipis hauran de disposar, en tot moment, de prou sòl ordenat amb el grau de detall expressat en l'article 18 per a atendre les demandes socials d'habitatge.

En conseqüència, i en virtut de tot el que s'ha exposat, a l'empara del que disposen els arts. 28.2 i 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de novembre, reguladora d'esta institució, considerem oportú formular els següents suggeriments i recomanacions a la Conselleria de Territori i habitatge de la Generalitat Valenciana:

1. Suggerir la conveniència d'impulsar, conforme a les previsions de l'art. 49 de la Llei 5/1983, de 30 de desembre, del Govern Valencià, el procediment d'elaboració d'un projecte de Llei que establisca l'exigència que els plans generals municipals incloguen entre les seues determinacions la reserva d'un percentatge mínim de sòl residencial per a atendre la demanda d'habitatges subjectes a algun règim de protecció pública, i evitar la segregació social de l'espai urbà i garantir-ne la cohesió.

2. Impulsar, com més prompte millor, atenent el que disposa l'art. 49 bis de la Llei 5/1983, de 30 de desembre, del Govern Valencià, l'adequació del Decret 26/1989, de 27 de febrer, d'adjudicació d'habitatges de promoció pública de la Generalitat Valenciana, a la Llei 30/1992, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, en els particulars següents:

- a) requeriment per a solucionar les sol·licituds en el termini de deu dies,
- b) anunci dels períodes d'informació pública en periòdic oficial i termini mínim de 20 dies per a presentar al·legacions,
- c) notificació als interessats del termini màxim per a resoldre i els efectes del silenci (després de la determinació prèvia per norma amb rang de llei),
- d) notificació de les resolucions sobre segones i posteriors adjudicacions als sol·licitants no adjudicataris.

3. Valorar l'oportunitat d'introduir en el barem d'aplicació a la sol·licitud d'habitatges de promoció pública la valoració de les següents circumstàncies:

- a) les dones víctimes de maltractaments,
- b) la dificultat d'accés a l'habitatge dels joves menors de 35 anys.
- c) L'antiguitat de les sol·licituds.

4. Mantenir, impulsar i incrementar en la mesura que és possible la promoció d'habitatges de protecció pública i la seua adjudicació en règim de propietat o lloguer.

5. Persistir en les tasques de vigilància i control respecte al manteniment dels requisits exigits per a accedir a un habitatge per part dels adjudicataris.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, remeta un informe que referisca si accepta esta resolució o, si escau, ens manifeste les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que prevé l'art. 29 de la Llei 11/1988.

Li agrairé molt per endavant la remissió del preceptiu informe a esta institució. Atentament."

Resolució de la queixa incoada d'ofici núm. 15/2003 (expedient núm. 030947) amb data 10/03/04 dirigida a l'Ajuntament de València i a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport sobre estat de conservació del palauet de Benicalap

"Senyoria,

Com a conseqüència de l'incident produït el dilluns 21 de juliol de 2003 en un palauet situat a l'avinguda de Burjassot de València, al costat del parc de Benicalap, en el qual es produí l'incendi de la segona planta, vam tenir coneixement del defectuós estat de conservació d'este immoble, conegut popularment com "Saudí Park". L'edifici presenta valors culturals i històrics corresponents a l'arquitectura tradicional valenciana.

En els últims anys l'edifici ha estat il·legalment ocupat per ciutadans sense cap títol, la qual cosa ha generat problemes d'inseguretat en el veïnat i ha accentuat el grau de deteriorament de l'immoble i els voltants; les condicions higienicosanitàries de l'edifici no són, així mateix, acceptables. Els veïns han denunciat reiteradament l'estat de deteriorament de l'immoble, sense que l'Ajuntament de València o la Conselleria de Cultura hagen adoptat fins a hores d'ara mesures suficients.

Vam rebre un informe de la Conselleria de Cultura informe en el qual se'ns comunicaven les actuacions respecte de l'immoble. L'Administració reconeix que

no ha realitzat cap actuació sobre este abans de l'incident. Amb motiu de l'incident esmentat, vam demanar informació a l'Ajuntament de València, el qual ens va remetre un informe comprensiu únicament de la intervenció dels bombers, per la qual cosa la Conselleria tornà a requerir informació. L'Ajuntament remeté llavors un segon informe en el qual assenyalava que l'immoble disposa d'una protecció merament urbanística, si bé qualificada: "protecció estructural 2".

Assenyala la Conselleria que este immoble no està inclòs en l'Inventari General del Patrimoni Cultural Valencià com a bé de rellevància local, per la qual cosa la protecció ha d'arbitrar-se exclusivament per l'Ajuntament a través del Catàleg Municipal de Béns i Espais Protegits, i haver de garantir per la seua part el compliment del deure de conservació dels titulars dominicals; indica este organisme: "*esta Conselleria no ha emprés actuacions administratives sobre això, perquè estan delimitades pel planejament en vigor i per la legislació urbanística les possibilitats d'actuació*".

L'Ajuntament de València ens remet informes de tres dels seus departaments, dels quals donem compte a continuació:

El Servei de Patrimoni Històric ens dona trasllat d'un informe emés pel cap de la Secció de Museus i Monuments de 25 d'agost de 2003, en el qual s'indica "que els valors culturals i historicoartístics de l'immoble, afectat per un considerable estat de degradació, aparenten ser irrellevants o almenys mancats de suficient antiguitat i interès artístic. La qual cosa no és obstacle per a postular-ne la conservació i conseqüent rehabilitació a l'efecte de, tant com siga possible, aprofitar-lo per a finalitats culturals, incloent en esta proposta de conservació el conjunt integrat per l'ample jardí i la tanca i les reixes que el circumden, atés l'evident interès ambiental del citat entorn".

El Servei de Planejament emet informe en què afirma que el sòl on s'ubica l'immoble no és urbanitzable, sistema general d'espai lliure (per a ampliació del parc Benicalap), i el seu ús és el de sistema local de servei públic, i element protegit d'ús dotacional amb nivell de protecció 2, bàsica estructural. L'edifici està catalogat.

El Servei de Disciplina Urbanística acompanya informe tècnic en el qual, entre altres aspectes, es destaca que l'incendi no afectà l'estructura de l'immoble, i es dona compte de les intervencions realitzades en els últims anys pel Departament. Es fa constar que el 13 de març de 1997 va ser declarada la ruïna tècnica de l'edifici, i s'ordenà a la propietat a sol·licitar llicència d'intervenció sobre la base de la catalogació de l'immoble.

La Sentència del TSJ de 31 de maig de 2000 anul·la este acord municipal. Consultada esta Sentència, s'observa com el Tribunal anul·la l'acte prenent en consideració que s'havia declarat la ruïna de l'immoble, i hi eren d'aplicació els preceptes que regixen la qüestió en el text refós de la Llei del sòl de 1976 –i no la LRAU perquè s'havia iniciat l'expedient abans de la seua entrada en vigor–, no són aplicables les pautes d'intervenció que la legislació autonòmica valenciana

establix per als edificis catalogats en situació de ruïna, sinó les més restrictives establides en la legislació estatal.

Per això, el Tribunal conclou que, seguint una doctrina jurisdiccional consolidada, “declarada la ruïna, cessa per al propietari qualsevol deure de conservació, de manera que, legalment, només se li pot imposar el deure de demolició. Si l’Administració decidix, com ho ha fet en el supòsit d’autos, per no imposar el deure de demolició, la conservació de l’edifici, qualsevol mesura destinada a mantenir-lo en peu ha d’anar a càrrec seu, màximament en el cas d’actes judicials, en els quals l’Administració urbanística protegix específicament l’edifici per destinar-lo a un sistema local de serveis públics, de forma que l’única beneficiada en la conservació és la mateixa Administració, per la qual cosa resulta paradoxal que se li imposen al propietari deures de conservació i mesures preventives destinades a conservar-lo”.

Atesa la qualitat de “cosa jutjada” dels fets exposats, esta institució no entrarà a valorar-ne el contingut, i es limitarà a efectuar les recomanacions pertinents en els aspectes relatius a la intervenció municipal i autonòmica posterior a la citada Sentència.

L’informe conclou que atesa la qualificació de l’immoble com a dotacional, i tenint en compte la Sentència del TSJ de 31 de maig de 2000, es recomana l’expropiació de l’immoble.

S’assenyala que en inspeccions posteriors a la Sentència es constatà que l’estat de l’immoble havia empitjorat respecte a la situació comprovada el 1996 i el 1998. Hi havia ocupes, brossa, efectes, etc. i havia de revisar-se l’apuntament; les deficiències observades en anteriors informes havien empitjorat, i les conseqüències dels últims incendis havien agreujat considerablement la situació.

Després de les visites de 22 de juliol de 2003 i 22 d’agost de 2003, s’ha comprovat que tota la parcel·la està tancada i que no hi ha ocupants il·legals.

En casos anàlegs a l’estudiat, en els quals es presenten immobles amb valor cultural no declarat en estat de deteriorament, esta institució s’ha estat pronunciant en un sentit clarament favorable a la utilització dels diferents mecanismes que l’ordenament urbanístic i de protecció del patrimoni cultural disposa per a la preservació dels béns; no es pretén amb això prejudicar el major o menor valor cultural d’estos, la qual cosa correspon a un enjudiciament tècnic que no pot realitzar-se des d’esta instància, sinó d’interessar la intervenció de les administracions competents a fi de la comprovació efectiva d’estos valors, i si escau, l’articulació de totes les mesures possibles per a la conservació.

En primer terme, les possibilitats d’intervenció passen lògicament per imposar el deure de conservació mitjançant les corresponents ordres d’execució a l’empara del que estableixen els articles 19 de la Llei 6/1998 de 13 d’abril, del règim del sòl i valoracions, i 86 de la Llei 6/1994 de 15 de novembre, reguladora de l’activitat urbanística LRAU–, que tenen com a límit en edificis sense protecció cultural

específica el que correspon al deure general de conservació establert en l'article 88 de la LRAU.

Esta mesura va ser intentada per l'Ajuntament si bé fracassà tenint en compte la inaplicació del que estableix la LRAU en matèria de rü na d'edificis catalogats, pels motius de transitorietat exposats, de manera que resulta nul i ineficaç l'acord municipal dictat a este efecte.

Ara bé, més enllà de les obligacions urbanístiques de conservació d'immobles, hi ha les que deriven de l'existència d'una declaració específica de protecció cultural, que en l'ordenament valencià passa per la inclusió del bé en l'Inventari General del Patrimoni Cultural Valencià, tal com disposa la Llei 4/1998 d'11 de juny, de patrimoni cultural valencià –LPCV. Són possibles ací dos règims de protecció: el que correspon als béns declarats com a “béns de rellevància local”, així com el relacionat amb els que ho siguen com a “béns d'interés cultural”.

Als efectes de la conservació de l'immoble, estes declaracions són essencials, ja que enerven els límits del deure de conservació urbanística de l'immoble, fins i tot si este es troba en una situació de rü na tècnica i jurídica, a més, queda proscriu la demolició; així ho estableix l'article 40 LPCV per als béns d'interés cultural i el 50.7 LPCV per als béns de rellevància local.

Lamentablement no concorre esta circumstància en el present supòsit, ja que l'immoble no està inscrit en l'Inventari General del Patrimoni Cultural Valencià, per la qual cosa no és possible l'exercici de les potestats inherents a esta condició. És per això que podem qualificar de parcialment correcta la posició expressada en l'informe per part de la Conselleria, quant al fet que no ha pogut intervenir per a protegir l'immoble per disposar d'un règim de protecció merament urbanístic.

Diem que esta posició és només parcialment correcta pel que fa al fet que l'immoble no estiga inclòs en l'Inventari General no exclou la potencial inscripció en este si es presenten valors culturals rellevants. Segons s'observa, de conformitat amb els informes remesos, la condició almenys de “bé de rellevància local” podria ser merescuda per al citat immoble, per la qual cosa, com a mínim, realitzar-ne una inspecció preliminar i, si escau, iniciar un expedient per a la seua declaració, resulten actuacions exigibles.

És cert que correspon a l'Ajuntament iniciar els tràmits oportuns per a incloure l'immoble en el Catàleg de Béns i Espais Protegits, la qual cosa haurà de ser objecte d'informe vinculant per part de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport. Ara bé, si l'Ajuntament no efectua això anterior, l'article 47.3 de la Llei faculta a fer-ho amb caràcter subsidiari a la mateixa Conselleria.

Diu el precepte: “sense perjudici del que disposa la legislació urbanística en relació amb l'elaboració dels catàlegs de béns i espais protegits, la Conselleria de Cultura, Educació i Esport, quan aprecie l'existència d'immobles que hagen de ser inclosos en l'Inventari General del Patrimoni Cultural com a béns de rellevància local, promourà l'aprovació o modificació, si escau, dels corresponents catàlegs, a

l'efecte d'incloure-hi els immobles de què es tracte amb la indicada qualificació de béns de rellevància local. L'aprovació provisional vincularà l'òrgan urbanístic competent per a l'aprovació definitiva.”

Cal tenir en compte a més que els articles 9 i següents de la LPCV disposen tota una sèrie de mesures que els diferents poders públics i la Conselleria en particular han d'exercir per a protegir el patrimoni cultural valencià fins i tot quan no estiga declarat. El precepte indicat li exigix garantir la protecció, conservació i creixement d'este patrimoni i facilitar-ne la incorporació a usos socials, i l'article 14 determina les potestats i obligacions d'inspecció i vigilància sobre estos. Tot això, a més, en el marc de mesures necessàries de col·laboració que el mateix article 4 preveu en les relacions entre les administracions implicades en la protecció del patrimoni.

En conseqüència, la Conselleria, pel fet que l'immoble no dispose d'una qualificació cultural específica, no pot inhibir-se quant a la seua protecció, i ha de requerir informació sobre la situació de l'edifici, cosa que sí que ha realitzat, i ha de col·laborar amb l'Ajuntament en allò que siga necessari per a garantir-ne la protecció, inspeccionar l'immoble, i intervenir en cas de ser necessari de manera subsidiària en els termes exposats.

La qualificació cultural de l'immoble, a més de proporcionar un règim singular de protecció independentment del règim de titularitat del mateix immoble, permetria en cas que no s'efectuara l'expropiació de l'immoble per qualsevol motiu, estendre a la propietat les potestats d'intervenció que la LPCV disposa.

Independentment de tot això anterior, i tenint en compte la qualificació urbanística de l'immoble, com a sistema dotacional públic, entenem oportú que l'Ajuntament seguisca la recomanació que es conté en l'informe tècnic de 23 de setembre de 2003 que ens remet el Departament de Disciplina Urbanística, segons el qual “s'estima convenient que es notifique l'expedient al servei d'expropiacions perquè s'execute el planejament en este edifici”.

Esta mesura permetria la rehabilitació de l'edifici i la destinació a usos socials, així com la protecció del seu entorn, d'evident valor paisatgístic i de gran importància per a la valoració cultural de l'immoble.

D'altra banda, i mentre les mesures anteriors –inscripció en l'Inventari i expropiació– no es duguen a terme, l'Ajuntament hauria de dirigir a la propietat les ordres de conservació dirigides a garantir la seguretat de l'immoble, a les quals sí que estan obligats els propietaris, especialment per a evitar accessos incontrolats de persones amb el risc corresponent. Com diuen les sentències del TS a què fa referència el TSJ en la seua –vegeu, per exemple, STS de 6 de febrer de 1990–, “la situació d'un edifici en estat de ruïna exclou per si mateixa l'obligació de conservar-lo en les degudes condicions de seguretat, salubritat i ornat públic, llevat de les mesures indispensables per a evitar danys a les persones o les coses mentre no se'n realitze la demolició”.

Por tot el que antecedit, i en atenció a les consideracions exposades pel que fa a la defensa i efectivitat dels drets i llibertats compresos en els títols I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que preveu l'article 29.1 de la Llei 11/1988 de 26 de desembre, recomane a l'Ajuntament de València que impulse la tramitació corresponent a l'expropiació forçosa de l'immoble a fi i efecte que pugua escometre's la rehabilitació de l'edifici i la posterior destinació a ús públic.

Mentre que això anterior es pugua culminar, es recomana que dirigisca a la propietat ordre d'execució perquè immediatament realitze les obres que resulten pertinents per a garantir la seguretat de l'immoble, i que, d'altra banda, actue amb la màxima celeritat per a evitar l'ocupació il·legal de l'edifici amb els riscos que això comporta per a l'immoble i per a la seguretat de les persones. Si no s'acomplix el que s'ha dit, es recomana la utilització del mecanisme de l'execució subsidiària.

Es recomana finalment que l'Ajuntament inicié actuacions, en col·laboració amb la Conselleria de Cultura, dirigides a verificar si concorren en l'immoble valors culturals d'especial rellevància que puguen determinar-ne la inclusió en el Catàleg de Béns i Espais Protegits, i consegüentment en l'Inventari General del Patrimoni Cultural Valencià, i que inicié l'expedient que corresponga.

A la Conselleria de Cultura, Educació i Esport es recomana que col·labore amb l'Ajuntament de València en totes aquelles actuacions que s'empreguen per a la preservació de l'immoble, inspeccione l'estat de l'immoble i verifique si escau el compliment per part de la Corporació de l'obligació d'incloure l'immoble en el Catàleg de Béns i Espais Protegits, i per tant en l'Inventari General del Patrimoni Cultural Valencià, actuant en cas contrari, de manera subsidiària, en els termes previstos en l'article 47.3 de la Llei del patrimoni cultural valencià.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, emeta informe en què ens comuniqui si accepta les recomanacions efectuades o, si escau, ens manifeste les raons que estime convenientes per a no acceptar-les, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988 reguladora d'esta institució.

Li agrairé de bestreta l'enviament del preceptiu informe a esta institució. Atentament."

Resolució de la queixa incoada d'ofici núm. 35/2003 (expedient núm. 031292) de data 03/03/04 dirigida a l'Ajuntament de l'Alfàs del Pi sobre protecció d'immoble i entorn denominat "Finca Roca"

"Senyoria,

La finca Roca, ubicada entre la carretera nacional 332 i les vies del trenet al terme municipal de l'Alfàs del Pi, es troba afectada per una situació d'abandó i deteriorament greus, així com amenaçada pel desenvolupament urbanístic de la

zona. Consta també l'ocupació il·legal de l'habitatge per col·lectius d'immigrants, sense que la seua seguretat estiga assegurada atés el deficient estat de conservació de l'immoble.

Tenint en compte que, segons la informació de què disposem, la construcció, d'estil neoclàssic, presenta evident valor històric, datada del 1865, i atés el seu estat general, es considerarà oportú obrir una investigació d'ofici per a determinar el compliment de les obligacions de protecció que este tipus de construccions mereixen de conformitat amb el que estableix la Llei valenciana 4/1998 de 11 de juny, de protecció del patrimoni cultural valencià –en endavant LPCV.

Requerit informe a la Consellera de Cultura, Educació i Esport, ens comunicà amb data 2 de desembre de 2003 que havia sol·licitat informe urgent a la Unitat d'Inspecció del Patrimoni Històric Artístic de la Direcció Territorial de Cultura, Educació i Esport d'Alacant, sobre la referida construcció, perquè no es disposava d'antecedents sobre esta en la Direcció General. Amb data 1 de març de 2004 hem rebut l'informe efectuat, en el qual s'assenyala, en resum, el que seguix:

L'arquitecte inspector de Patrimoni realitzà gestió telefònica amb l'arquitecte municipal i cursà ofici a l'Ajuntament de l'Alfàs del Pi el 17 de desembre de 2003 per demanar col·laboració, però no havia rebut resposta. El 16 de gener, després de reiterar la petició, l'Ajuntament evacuà informe que remeté tant a la Conselleria com a esta institució. Donarem compte del seu contingut més avant.

L'inspector constata en el seu informe que l'edifici no té protecció administrativa i urbanística ja que no està inclòs en el Catàleg municipal. No disposa al seu torn de protecció cultural perquè no està inscrit en l'Inventari General del Patrimoni Cultural Valencià. L'edifici està integrat en una actuació urbanística i està pendent la cessió de la finca a patrimoni municipal, si bé l'Ajuntament no té actualment mitjans materials per a facilitar això anterior.

Acredita l'inspector, analitzant la fotografia que s'hi adjunta per part de la Direcció General, que l'edifici posseïx un "inicial interès arquitectònic", si bé no pot emetre informe complet a causa del fet que no en coneix l'exterior ni l'interior, amb la qual cosa no pot apreciar íntegrament l'edifici ni les seues peculiaritats.

L'Ajuntament de l'Alfàs del Pi ens fa arribar un informe datat a 3 de desembre de 2003, en el qual ens comunica que l'immoble es troba en un sector per al qual es va aprovar un PAI amb data 27 de març de 2002. La qualificació urbanística del sector és "ús lucratiu terciari"; s'informa que l'Ajuntament i l'adjudicatària del programa, Urbadeal SL han acordat finalment la solució tècnica de preservar l'edificació principal i l'entorn mitjançant la qualificació com a espai públic dotacional en el pla parcial en tràmit.

Assenyala l'Ajuntament que l'immoble no està inclòs en el Catàleg municipal "atés que no existix", i s'ha optat per la idea de requalificar la finca per a garantir-ne la protecció.

L'edificació és de propietat privada, està en situació de comunitat de béns pro indivís, i pertanyen $\frac{3}{4}$ parts a la mercantil referida, i l'altra $\frac{1}{4}$ part a un particular.

Consta en la documentació que s'acompanya que l'Ajuntament dictà un decret en què denegava la sol·licitud de llicència d'enderroc de la finca, atès el seu indubtable valor cultural; en el mateix acte acorda una ordre d'execució contra la propietat per a executar les obres de conservació necessàries, encara que no notifica de l'execució subsidiària en cas d'incompliment ni imposa multes coercitives.

Assenyala el decret en l'apartat segon: “no obstant això anterior, esta Alcaldia-Presidència està sorpresa i de forma ingrata amb referència a la sol·licitud abans referida, ja que les edificacions de la finca Roca que vostés pretenen demolir constitueixen exemples únics d'incalculable valor per al patrimoni arquitectònic tradicional i la riquesa històrica de la localitat. En definitiva, la ferma voluntat municipal en el tema que ens ocupa és de recuperar i revitalitzar l'escàs patrimoni arquitectònic del nostre terme municipal, i consegüentment qualsevol actuació urbanística que pretenga enderrocar ni tan sols parcialment les edificacions de la finca Roca serà prohibida de manera terminant”.

El motiu de fons pel qual es denega la concessió de la llicència, tenint en compte el seu caràcter regulat, és reiterar-ne la Resolució anterior a una sol·licitud de d'enderrocament cursada per l'interessat prenent com a base la suspensió de llicències de parcel·lació, edificació i demolició que opera sobre el sector per aplicació de l'article 152 del Reglament de Planejament de la Comunitat Valenciana.

Com a conseqüència d'això anterior, la mercantil oferí la cessió d'ús de l'immoble a l'Ajuntament el 23 de juliol de 2003, va ser acceptada per este que, no obstant això, dirigí un requeriment de documentació el 8 de juliol de 2003 per a poder formalitzar el document de cessió. Consta que amb eixa mateixa data dirigí un escrit a la copropietària de l'immoble en què en demanava la cessió voluntària de l'ús que li correspon. L'Ajuntament afirma que es farà càrrec de la conservació de l'immoble, si bé està esperant que la copropietària en cedisca l'ús.

L'actuació municipal, que afortunadament ha pogut preservar l'immoble gràcies a l'acord de suspensió de llicències, resulta, segons el nostre parer, totalment insuficient.

Es valora positivament la intenció de la Corporació de preservar l'immoble i l'entorn, instant la modificació del planejament necessari; destaca el fet que el mateix Ajuntament reconeix l'extraordinari valor de l'edificació quan qualifica l'immoble com un “exemple únic de valor incalculable”. No obstant això, entenem que no s'han utilitzat adequadament tots els mecanismes jurídics establits en el nostre ordenament als efectes de garantir-ne la protecció.

L'única manera de garantir una protecció eficaç d'un immoble d'estes característiques passa inexcusablement per l'aplicació d'un estatut jurídic singular de protecció cultural que pressuposa la catalogació i qualificació com a "bé de rellevància local" o "bé d'interés cultural", en els termes establits per la LPCV.

L'article 2.b de la LPCV recull la categoria dels "béns de rellevància local" i considera que són tots aquells que disposen d'alguns dels valors previstos en l'article u en grau significatiu, i són estos valors els històrics, artístics, arquitectònics, arqueològics, paleontològics, etnològics", etc. Sembla evident que el valor arquitectònic i fins i tot l'històric hi concorren, i això anterior està clarament reconegut per part del mateix Ajuntament, tal com hem referit més amunt. Quan els valors anteriors són d'especial significació, cosa que hauria d'acreditar-se mitjançant un informe preliminar més exhaustiu, el que és procedent és la declaració com a "bé d'interés cultural".

L'obligació de realitzar les actuacions que siguen necessàries per a acreditar la presència d'estos valors culturals i iniciar, si escau, els procediments corresponents es deriven expressament de l'article 9 de la Llei, que obliga a tots els poders públics sense excepció, inclòs per tant l'Ajuntament, a promoure i protegir el patrimoni cultural valencià.

És inexcusable per tant que l'Ajuntament, com més prompte millor, i en compliment de les seues declaracions, inicie els tràmits per a la declaració de l'immoble com a bé de rellevància local, i fins i tot, d'apreciar valors culturals especialment significatius, demane la incoació per part de la Generalitat del procediment per a la declaració com a bé d'interés cultural.

Per altra banda, i amb independència de tot això anterior, és necessari indicar que l'Ajuntament disposa en este moment de potestats que no han estat adequadament exercides per a la protecció de l'immoble, i això amb independència del valor cultural declarat.

Hem observat que l'Ajuntament dictà ordre d'execució per al manteniment de l'edificació en adequades condicions de conservació, en compliment de les obligacions establides en l'article 19 de la Llei 6/1998 de 13 d'abril, de règim del sòl i valoracions, i article 92 de la LRAU, si bé no imposà multes coercitives ni avisà de l'exercici de l'execució subsidiària en cas d'incompliment.

La raó pot ser el fet que s'optara posteriorment per una via de negociació amb la propietat, cosa que, en canvi, es va produir després d'evacuat l'acte, que per això es pot dir que havia estat configurat de manera que la seua aplicació efectiva hauria sigut certament dubtosa. S'ha optat, en definitiva, després d'eixa negociació, per una cessió d'ús de l'immoble, cosa que, tanmateix, no s'ha pogut verificar íntegrament ja que una part de la propietat proindivisa no ha cedit la seua part segons les dades que ens consten.

Es pot dir que l'opció seleccionada no ha resultat fins a hores d'ara eficaç, ja que la situació de l'immoble segueix sent la mateixa que tenia, atés que continua

l'ocupació de persones que no tenen cap títol, amb greu risc per a la integritat, i deteriorament progressiu.

S'ha de subratllar a més la dubtosa legalitat d'un acord d'estes característiques, si comporta un pacte transaccional que impedisca, desvirtue o menyscabe el legítim exercici de la competència local en la matèria, que no és un altre que vetlar perquè la propietat complisca amb les obligacions de conservació de l'immoble que legalment li corresponguen. Així es desprén del principi de la inderogabilitat o irrenunciabilitat de la competència previst en l'article 12.1 de la Llei 30/1992 de 26 de desembre, i les limitacions que operen en l'àmbit de la terminació convencional de procediments de conformitat amb el que prevé l'article 88 de la mateixa Llei.

Amb qualsevol de les qualificacions de protecció cultural específica que hem citat existiria la possibilitat d'optar per l'expropiació forçosa de l'immoble, tal com referix l'article 21 de la LPCV que estableix com a causa d'interés social per a l'expropiació de béns inscrits en l'Inventari General de Patrimoni Cultural Valencià "el perill de destrucció o deteriorament del bé, o la destinació d'este a un ús incompatible amb els seus valors". Esta seria una solució definitiva que a més protegiria les inversions que l'Ajuntament o altres entitats públiques pogueren escometre per a la rehabilitació i posterior ús públic de l'immoble.

Mentre que les solucions apuntades no es duen a terme –cessió o expropiació–, resulta inacceptable que es mantinga la inactivitat municipal, per això és inexcusable que l'Ajuntament ordene a la propietat que establisca mesures per a garantir la seguretat i conservació de l'edifici, i evitar l'ocupació il·legal –per exemple, mitjançant el tancament dels accessos–, i realitze aquelles obres que resulten imprescindibles per a la conservació almenys fins al límit d'este deure establert en l'article 88 de la LRAU –límit que no concorreria si s'haguera realitzat la declaració del bé sota alguna de les categories de protecció vistes.

Cal indicar finalment que tan important és la protecció de l'immoble com el seu entorn, i especialment l'arbratge que hi ha al voltant, la desaparició del qual afectaria sens dubte la contemplació de l'immoble i a el seu valor cultural.

Quant a la intervenció de la Conselleria de Cultura en este assumpte, entenem que la reacció de la Direcció General ha estat en principi correcta, perquè ha atés en un espai limitat de temps la nostra petició d'informació, i ha demanat l'evacuació d'un informe tècnic sobre la situació de l'immoble atés l'inicial desconeixement de l'existència. Una qüestió diferent és que l'actuació dels Serveis Territorials haja estat també igualment eficaç, cosa que no podem subscriure a la vista de l'informe tècnic evacuat.

És evident que l'informe emés per l'arquitecte inspector és, sense cap mena de dubte, insuficient, perquè se'n desprén que ha valorat l'immoble sense ni tan sols presentar-se al lloc, únicament a partir d'una fotografia, raó per la qual no ha pogut apreciar el valor arquitectònic així com l'entorn. Amb tot, l'inspector reconeix a primera vista un "inicial interés arquitectònic", cosa que, segons el

nostre parer, sosté encara més la nostra apreciació quant a la insuficiència de l'informe.

És necessari per tant que es practique immediatament un nou informe en el qual se'n realitze una inspecció *in situ*, per a poder apreciar amb rigor els valors culturals i fer amb això possible la intervenció de la Conselleria, que en este aspecte pot ser de gran significació tenint en compte la situació actual de deteriorament de l'immoble, i l'existència d'un procés d'execució urbanística en desenvolupament.

Creiem, si no hi ha un criteri tècnic que ho negue, que la integració de l'immoble en el Catàleg Municipal de Béns i Espais Protegits està més que justificada, per a la qual cosa es poden prendre com a referència sense anar més lluny les declaracions efectuades pel mateix Ajuntament a les quals més amunt hem fet referència. La Conselleria hauria de vetlar perquè s'efectue esta integració, i actuar de manera coordinada amb l'Ajuntament de conformitat amb el que preveu l'article 4 de la LPCV, tenint en compte les seues competències per a la promoció, protecció i inspecció del patrimoni cultural valencià previstes en els articles 9 i 14 de la mateixa Llei.

Quant a això, es pot recordar a la Conselleria la potestat que li conferix l'article 47.3 de la Llei, segons el qual, "sense perjudici del que disposa la legislació urbanística en relació amb l'elaboració dels Catàlegs de Béns i Espais Protegits, la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència, quan aprecie l'existència d'immobles que hagen de ser inclosos en l'Inventari General del Patrimoni Cultural com a béns de rellevància local, promourà l'aprovació o modificació si escau dels corresponents catàlegs, a l'efecte de la inclusió ací dels immobles de què es tracte amb la indicada qualificació de béns de rellevància local. L'aprovació provisional vincularà l'òrgan urbanístic competent per a l'aprovació definitiva".

Esta declaració permetria, a més, a la Conselleria exercir directament les potestats que emparen els béns inscrits en l'Inventari General, i singularment, per al cas que ens ocupa, la possibilitat de dictar ordres d'execució amb advertiment de l'execució subsidiària en el cas que els propietaris incomplisquen els deures de conservació que els corresponen –art. 19 LPCV. Lamentablement no estem davant esta situació ja que el bé no té cap declaració especial de protecció cultural.

Per tot el que antecedit, i atenent a les consideracions exposades pel que fa a la defensa i efectivitat dels drets i llibertats compresos en els títols I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que preveu l'article 29.1. de la Llei 11/1988 de 26 de desembre, recomanem a l'Ajuntament de l'Alfàs del Pi i a la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència, que coordinen els esforços per a dotar l'immoble d'una protecció efectiva, mitjançant la iniciació i ràpida resolució d'un expedient per a la declaració de l'immoble com a "bé de rellevància local" o "bé d'interés cultural" segons resulte dels seus valors culturals.

A la Conselleria, se li recomana que en el supòsit que la col·laboració amb l'Ajuntament i la seua intervenció en el sentit apuntat no siga eficaç, exercisca subsidiàriament la potestat atribuïda en l'article 47.3 de la LPCV i promoga l'aprovació del catàleg corresponent a l'efecte d'inscriure-hi l'immoble i l'entorn amb la qualificació de "bé de rellevància local", o bé incoar d'ofici expedient per a la declaració del bé d'interés cultural valencià.

Com a solució definitiva al règim de titularitat de l'immoble, i atesa la conveniència de desenvolupar-hi activitats o serveis socioculturals, se suggerix que l'Ajuntament expropie l'immoble per a dedicar-lo a estos usos i contribuir d'esta manera a una rehabilitació més efectiva de l'edifici i del seu entorn.

Mentrestant, es recorda a la corporació el deure legal d'intervenir davant el propietari per a garantir els deures de conservació en unes condicions adequades de seguretat, salubritat i ornat públic, i demanar l'execució de les obres que resulten necessàries per a la conservació estructural de l'immoble i per a evitar l'ocupació il·legal d'este amb el consegüent risc per als residents, i això mitjançant l'adopció de les ordres d'execució corresponents amb l'avertiment de l'execució subsidiària en cas d'incompliment, i si escau l'aplicació de multes coercitives, i això de conformitat amb el que preveuen els articles 19 de la Llei estatal de règim del sòl i valoracions i 92 de la LRAU. Tot això tenint en compte que l'acord de cessió d'ús no s'ha pogut perfeccionar perquè no s'ha procedit a la cessió íntegra del dret.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, emeta un informe en què ens comuniqui si accepta les recomanacions, el suggeriment i els recordatoris efectuats o, si escau, ens manifeste les raons que estime convenientes per a no acceptar-los, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Li agrairé de bestreta l'enviament del preceptiu informe a esta institució. Atentament".

Resolució de la queixa incoada d'ofici núm. 28/2003 (expedient núm. 031135) amb data 14/04/04 dirigida a l'Ajuntament de la Vila Joiosa i a les conselleries d'Economia, Hisenda i Ocupació, i Territori i Habitatge sobre presumptes infraccions urbanístiques al complex hotel·ler Atrium Beach

"Senyoria,

El Sr. [...], propietari d'un habitatge en l'edifici denominat "Torre III" o "Atrium Centro Mar", situat al conjunt residencial "El Atrium Beach", partida de la Cala, avinguda dels Mariners, sense número, acudix a esta institució com a part perjudicada per la realització d'unes obres consistents en la construcció d'un hotel sense llicència, que a més s'havia excedit en el nombre màxim d'altures permeses pel planejament, per denunciar la passivitat municipal a acordar la demolició de les mateixes obres.

Posteriorment, esta institució va tenir coneixement, a través de les notícies aparegudes en diversos mitjans de comunicació, de la mort de tres obrers que treballaven en la construcció de l'esmentat hotel, on, segons les informacions aparegudes fins a hores d'ara, podrien haver-se comés sengles infraccions en matèria urbanística –segons sembla s'hi haurien elevat més plantes de les permeses– i seguretat laboral –possible incompliment de la normativa de riscos laborals.

Estos fets transcendents motivaren l'obertura d'una investigació d'ofici –queixa núm. 031135–, a fi i efecte d'estendre la nostra intervenció respecte de l'actuació administrativa desplegada en l'àmbit de la seguretat laboral.

Pel que fa a este últim aspecte, la Conselleria d'Economia, Hisenda i Ocupació de la Generalitat Valenciana, en un informe de 18 de desembre de 2003, ens ha indicat que, a causa de les investigacions penals que s'estan substanciant per a esclarir la mort de tres operaris en sengles accidents de treball, “els procediments per infracció administrativa quedaven paralitzats, en virtut del que disposa l'art. 3.4 del Reial Decret legislatiu 5/2000, de 4 d'agost, text refós de la Llei sobre infraccions i sancions de l'ordre social”.

D'altra banda, quant a la presumpta comissió de diverses infraccions urbanístiques, s'ha requerit diversa informació a l'Ajuntament de la Vila Joiosa i a la Conselleria de Territori i habitatge de la Generalitat Valenciana, a la vista de la qual s'inferixen els següents fets importants:

- a) L'arquitecte-cap del Servei d'Àrea d'Urbanisme de l'Ajuntament, en un dictamen emés el 24 de setembre de 2003, ens referix que “amb data 2 de juny de 1999 va ser atorgada una llicència d'obres per a la construcció d'un hotel de quatre estrelles i galeria comercial. Esta llicència es condicionava a una sèrie d'aspectes entre els quals es pot destacar:
- Es condicionava l'atorgament de la llicència d'activitat necessària: no hi ha atorgada llicència d'activitat.
 - Es condicionava a la plena entrada en vigor del document de revisió del Pla general així com de l'estudi de detall que en aquella data es trobava en tramitació: el Pla general, llavors en tramitació, contenia en el seu text normatiu una sèrie de bonificacions aplicables a establiments hotelers (increment d'edificabilitat...) que van ser expressament exclosos de l'acord d'aprovació definitiva del Pla general. D'altra banda, l'estudi de detall esmentat no va ser aprovat.
 - No s'autoritzava l'inici de les obres fins que fóra aportat el projecte d'execució i s'aprovara per l'Ajuntament: el projecte d'execució no es va presentar (conforme al projecte bàsic), i a hores d'ara no se n'ha aprovat cap. Posteriorment, va ser presentat pel promotor un nou projecte d'obres que modificava totalment el projecte sobre el qual es concedí la llicència

al juny de 1999 i que és el que està en execució. Este projecte ha estat objecte d'informe tècnic amb data 17 de febrer de 2003 en el qual s'indica que l'edificabilitat proposada supera en vora 88.500 metres quadrats la permissible.

Es conclou que les obres en execució no posseïxen llicència i no s'adeqüen a la normativa urbanística.

- Mitjançant els decrets de l'Ajuntament núm. 627, 1076, 1392, 1744, 2592, 432 i 866, amb dates 21 de març, 7 de maig, 7 de juny, 16 de juliol i 13 de novembre de 2002, i 18 de febrer i 17 de març de 2003, respectivament, s'ordenà sense èxit la paralització de les obres realitzades sense llicència i es requerí el presumpte infractor perquè en el termini màxim de 2 mesos sol·licitara la llicència, sota advertència d'ordenar la demolició de les obres il·legals.
- El regidor d'Urbanisme subscriu un escrit amb data 8 de maig de 2002, pel qual es posa en coneixement del jutjat de primera instància i instrucció el reiterat incompliment de les ordres de paralització de les obres, per si este comportament poguera ser constitutiu d'un delictes de desobediència a l'autoritat.

El referit escrit de 8 de maig de 2002 tarda més de quatre mesos a ser presentat al jutjat, l'11 de setembre de 2002.

- El primer expedient aplicador de sancions –12/03– no s'incoa fins al 5 de març de 2003; en canvi, este s'arxiva el 30 d'abril de 2003, en declarar la inexistència de responsabilitat de l'imputat inicialment; després, un altre expedient, el 29/03, també s'arxiva el 27 de juny de 2003, sense conèixer cap raó que ho justifique; finalment, l'11 de setembre de 2003, s'inicia l'expedient 40/03, sense que es conega l'estat actual de la tramitació. S'afirma que “haurà d'iniciar-se de nou, perquè ha transcorregut el termini de sis mesos per a la resolució, l'expedient aplicador de sancions incoat a constructor i tècnic director”.
 - No s'indica res en l'informe sobre les multes coercitives imposades ni sobre les ordres de demolició dirigides als presumptes responsables de la realització de les obres il·legals.
- b) L'arquitecte de la Conselleria de Territori i Habitatge, en un informe de 7 d'octubre de 2003, també conclou que “les obres realitzades en la parcel·la R2a del sòl urbà TI-13 del Pla general municipal de la Vila Joiosa, no s'ajusten a la normativa urbanística municipal”.

Així mateix, la Conselleria, en un escrit de 20 d'octubre de 2003 (registre d'eixida núm. 18379), ens assenyala que “per tal com l'Ajuntament de la Vila Joiosa, en virtut de les potestats legalment atribuïdes com a pròpies en matèria de disciplina urbanística per la Llei reguladora de les bases del règim local (art.

25.2 de la LBR i 12 i 53 de la LRJ-PAC), està actuant com a administració pública competent en defensa de la protecció de la legalitat urbanística establida en la normativa municipal del PGOU de la Vila Joiosa, presumptament vulnerada, amb l'adopció de les ordres de paràlització immediata de les obres, esta Conselleria no pot legalment, fent ús d'estes potestats, actuar en substitució de l'entitat municipal, conforme determina l'art. 60 de la LBR i la disposició addicional tercera, apartat 6, de la Llei del sòl no urbanitzable.”

- c) El regidor delegat d'Urbanisme, en un escrit de 6 d'octubre de 2003, exposa que “s'ha interposat en el Jutjat Contenciós Administratiu núm. 4 d'Alacant, recurs núm. 251/03, contra determinades resolucions de l'Ajuntament per les quals s'ordena la suspensió de les obres d'edificació executades sense llicència en la parcel·la R-2 del Pla parcial La Cala”.

En este context, esta institució és conscient de la limitació imposada en l'art. 17.2 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, que ens regula, en el sentit de no poder entrar en l'examen individual de les queixes sobre les quals estiga pendent resolució judicial definitiva, per tant s'haurà de suspendre la investigació si s'interposara denúncia, querrel·la o demanda davant dels tribunals ordinaris sobre els mateixos fets.

Ara bé, el mateix precepte matisa que això no impedirà, en canvi, investigar sobre els problemes generals plantejats en les queixes presentades.

A l'empara d'esta possibilitat legal, i sense perjudicar en absolut els fets que són objecte d'enjudiciament pels tribunals de justícia, s'hauria de recordar que l'art. 184.3 del RD 1346/1976, de 9 d'abril, text refós de la Llei sobre règim del sòl i ordenació urbana, i l'art. 29.4 del RD 2187/1978, de 23 de juny, Reglament de disciplina urbanística, prescriuen que, si durant el termini de 2 mesos l'interessat no sol·licita llicència o esta fóra denegada perquè el seu atorgament fóra contrari a les prescripcions del Pla o de les ordenances, l'Ajuntament haurà d'acordar –obligació inexcusable– la demolició de les obres a costa de l'interessat i haurà d'impedir definitivament els usos als quals donara lloc. Si l'Ajuntament no en fa la demolició en el termini d'un mes, comptador des de l'expiració del termini de 2 mesos per a legalitzar, l'alcalde en disposarà directament la demolició, a càrrec de l'interessat –de conformitat amb l'execució subsidiària recollida en l'art. 98 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.

A més, l'apartat 4 de l'art. 184 de la Llei del sòl de 1976, estableix que si l'Ajuntament no realitza la demolició en el termini d'un mes, comptador des de l'expiració del termini de dos mesos per a sol·licitar la llicència d'obres o des que la llicència fóra denegada, l'alcalde o el governador civil –actualment, l'òrgan autonòmic competent– disposarà directament la demolició, a costa així mateix de l'interessat.

Este precepte ha estat interpretat recentment pel Tribunal Suprem en una Sentència de 5 de juny de 2003 –recurs de cassació interposat per la Generalitat

Valenciana– en el següent sentit: si l’Ajuntament deixa transcórrer un termini superior a un mes sense haver acordat la demolició, l’exercici per la comunitat autònoma de la potestat d’acordar la demolició de les obres ni atempta contra el principi d’autonomia municipal ni necessita un requeriment previ a l’ajuntament en el terme municipal del qual s’hagen executat les obres.

Simultàniament a la demolició de les obres –i, si escau, execució subsidiària a costa de l’obligat– i a la incoació del preceptiu expedient aplicador de sancions, la Llei 6/1994, de 15 de novembre, de la Generalitat Valenciana, reguladora de l’activitat urbanística, en la disposició addicional novena prescriu que “en el supòsit d’incompliment dels acords i resolucions s’ordena la realització de les obres i els treballs necessaris per a la restauració de la realitat alterada o transformada, l’Administració actuant podrà imposar a l’infractor, sense perjudici del recurs en últim terme a l’execució subsidiària a costa de l’infractor, multes coercitives, fins a un màxim de deu successives, amb periodicitat mínima mensual i per un import, cada vegada, del deu per cent del cost previst de les obres o dels treballs ordenats, quan estos consistisquen en la reposició de la realitat a l’estat originari, o del cinc per cent del valor de l’obra la demolició de la qual s’haja ordenat, amb un mínim de cent mil pessetes. Estes multes s’imposaran independentment de les retributives de la infracció o infraccions produïdes”.

Resulten concloents els termes de l’art. 52 del Reglament de disciplina urbanística, perquè prescriu que, “en cap cas, podrà l’Administració deixar d’adoptar les mesures tendents a respondre els béns afectats a l’estat anterior a la producció de la situació il·legal. Les sancions per les infraccions urbanístiques que s’aprecien s’imposaran independentment d’estes mesures”; i tot això, abans que transcórrega el termini de prescripció de 4 anys des de la total terminació de les obres (art. 9 del Reial Decret-Llei 16/1981, de 16 d’octubre), conforme a reiterada doctrina del Tribunal Suprem, per totes, Sentència de 23 de juny de 1999 i 20 de juny de 2001.

Llavors, si bé esta institució no pot deixar de reconèixer i entendre les dificultats municipals per a reaccionar amb rapidesa davant tots els il·lícits urbanístics que es cometen en el terme municipal, tampoc pot obviar-se l’obligació legal que recau sobre les autoritats locals i autonòmiques per a restablir la legalitat urbanística vulnerada, en el termini màxim de 4 anys des de l’acabament total de les obres.

El dret constitucional a un medi ambient adequat i a un habitatge digne (art. 45 i 47) exigix, necessàriament, que els poders locals i autonòmics exercisquen un control preventiu i repressiu de les activitats constructives que es realitzen en el terme municipal, la utilització irracional i descontrolada de les quals puga generar efectes perniciosos per a les persones i els béns. Este bé especialment protegit per la Constitució espanyola eleva el grau d’eficàcia que ha d’exigir-se a l’Administració en la seua preservació (art. 103.1).

Finalment, simplement indicar que en l’expedient núm. 040758, iniciat d’ofici per esta institució, s’ha dictat Resolució amb data 24 de març de 2004, per la qual s’han efectuat a la Conselleria de Territori i Habitatge les següents recomanacions

relatives a reformar la Llei 6/1994, reguladora de l'activitat urbanística (LRAU) en matèria de disciplina urbanística:

“Són molt nombroses les queixes tramitades per esta institució en les quals els ciutadans denuncien la passivitat municipal i autonòmica davant la realització d'obres il·legals que acaben consolidant-se davant l'incompliment de les ordres de demolició –quan s'arriben a dictar– per part dels propietaris, els quals, més vegades de les que serien desitjable, ni tan sols resulten sancionats, i amb tot això es genera una permissivitat preocupant.

Esta institució fa temps que manté que la disciplina urbanística transcendeix el que poguera considerar-se un pur problema de construccions i llicències que els interessats han de ventilar amb l'Administració; en l'urbanisme s'inclou, ni més ni menys que l'equilibri de les ciutats i del territori en general; en este sistema es posa en joc el nostre avenir. Per això, és un acte molt greu que les normes que s'han establert pensant en la justícia, la certesa i el bé comú, després, mitjançant actes injustos, s'incomplisquen; una vegada generalitzat l'incompliment, és difícil saber on es pot arribar.

Aquella passivitat citada adés, també està provocada per una evident falta d'actualització dels mecanismes posats a disposició de les administracions urbanístiques per a protegir la legalitat urbanística; dit d'una altra manera, a la nostra Comunitat Valenciana, llevat d'algunes qüestions puntuals contingudes en la LRAU (disposició addicional novena i onzena) i en la Llei 4/1992, de 5 de juny, sòl no urbanitzable (disposició addicional tercera), s'apliquen els vells preceptes de la Llei del sòl de 1976 i el Reglament de disciplina urbanística de 1978.

El que disposa la disposició addicional onzena de la LRAU no ha estat dut a l'efecte fins a hores d'ara: “en l'àmbit de la Comunitat Valenciana, i fins a l'aprovació d'una llei autonòmica reguladora de les infraccions urbanístiques...”. Encara no existix esta llei.

No resulten infreqüents els supòsits de construccions que incomplixen sistemàticament les ordres de suspensió de les obres dictades per l'Administració, de manera que acaben consolidant-se definitivament perquè transcorre el termini màxim actual de 4 anys per a restablir la legalitat. Este fet encara és més greu en els casos d'indústries o establiments on es desenvolupen activitats molestes, nocives, insalubres o perilloses, ja que, sense obtenir les llicències necessàries d'obres i activitat qualificada, continuen funcionant per la via de fet i generant molèsties greus als ciutadans afectats.

En conseqüència, esta institució estima oportú i convenient l'aprovació d'una llei reguladora de les infraccions urbanístiques, i caldrà recollir en la LRAU, entretant s'aprova aquella, unes disposicions mínimes per a evitar la situació actual de comissió generalitzada d'infraccions urbanístiques:

- a) Imposar a les empreses subministradores d'aigua, de llum, gas i telecomunicacions l'obligació d'exigir, per a la contractació provisional dels respectius serveis, la llicència d'obres i, si escau, d'activitats qualificades, i per a la contractació definitiva, la llicència de primera ocupació i l'acta municipal de comprovació favorable; l'incompliment d'esta obligació, així com la de suspensió del subministrament quan s'ordene, haurien de tipificar-se com si foren infraccions susceptibles de ser sancionades.
- b) Detallar, com a mesures cautelars possibles que cal adoptar per l'Administració urbanística, les següents:
- La retirada dels materials preparats per a ser utilitzats en l'obra o activitat suspesa i la maquinària afecta a l'obra en qüestió.
 - El precinte de les obres, instal·lacions i elements auxiliars de les activitats objecte de suspensió.
 - La suspensió de subministraments d'aigua, electricitat, gas i telecomunicacions de les activitats i obres la paralització de les quals s'haja ordenat, i alçar-ne la suspensió una vegada s'hagen legalitzat les obres o activitats respectives.
 - L'adopció de qualsevol altra mesura que siga convenient a fi d'aconseguir l'efectivitat de la suspensió.
- c) Reforçar, per a les infraccions urbanístiques greus i molt greus que es cometen en qualsevol tipus de sòl, l'actuació de la Conselleria de Territori i Habitatge en substitució de l'Ajuntament (apartat 6 de la disposició addicional tercera de la nostra Llei de sòl no urbanitzable), quan este mostre una negligència notòria a l'hora de fer ús de les potestats de protecció de la legalitat i de sanció de les infraccions urbanístiques.
- d) L'actualització i ampliació del termini de què disposa l'administració urbanística per a restablir la legalitat urbanística conculcada –que actualment està establert en 4 anys des de l'acabament de les obres, segons disposa l'antic Reial Decret-Llei 16/1981, de 16 d'octubre (art. 9).
- e) La inclusió entre les persones responsables de les infraccions urbanístiques el promotor o empresari de les obres, el propietari dels terrenys o construccions i els tècnics directores de les obres.

Les diferents lleis autonòmiques ja disposen de mecanismes actualitzats de lluita contra la indisciplina urbanística. Així, arts. 194.3, 201.1, 209.2 i 219 Llei gallega 9/2002, de 30 de desembre; art. 247.1 Llei murciana 1/2001, de 24 d'abril; arts. 193.3 i 205.2 Llei foral navarresa 35/2002, 20 de desembre; art. 175 Llei andalusa 7/2002, de 17 de desembre; arts. 197.3, 198.3, 199 i 219 Llei catalana 2/2002, 14 de març; art. 195 Llei extremeña 15/2001, de 14 de desembre; art. 184 Llei càntabra 2/2001, de 25 de juny, llicències urbanístiques i subministraments d'obra; arts. 208, 218 i 220 Llei murciana 1/2001, de 24 d'abril; art. 111.2 Llei castellanolleonesa 5/1999, de 8 d'abril, art. 198 i 201 Llei aragonesa 5/1999, de 25 de març; i art. 201 Llei de la Rioja 10/1998, de 2 de juliol.”

En virtut de tot el que antecedit, i atenent a les consideracions exposades referents a la defensa i efectivitat dels drets i llibertats compresos en els títols I de la Constitució (art. 45 i 47) i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 17.2 i 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, i sense perjudicar en absolut els fets que estan sent objecte d'enjudiciament pels tribunals de justícia, s'estima oportú formular les següents recomanacions:

- A l'Excm. Ajuntament de la Vila Joiosa: resoldre, com més prompte millor, els expedients de restauració de la legalitat urbanística conculcada i d'aplicació de sancions, i ordenar al presumpte infractor la demolició de les obres il·legalitzables, sota advertència que, en cas d'incompliment, s'executaran subsidiàriament a costa de l'obligat i s'imposaran multes coercitives independents de la sanció principal.
- A la Conselleria de Territori i Habitatge: executar, en cas d'inactivitat municipal, les competències reconegudes en els arts. 184.4 i 228.6 de la Llei del sòl de 1976, i disposar la demolició de les obres i la imposició de les sancions corresponents.
- A la Conselleria d'Economia, Hisenda i Ocupació: vigilar estretament l'execució de les tasques constructives de l'hotel a fi de garantir la seguretat i salut laboral de les obres i evitar produir nous accidents de treball.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, emeta informe que referisca si accepta esta recomanació o, si escau, ens manifeste les raons que estime convenients per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988 reguladora d'esta institució.

Li agrairé de bestreta l'enviament del preceptiu informe a esta institució. Atentament.”,

Resolució de la queixa iniciada d'ofici núm. 23/2004 (núm. 040886) amb data 16/09/2004 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge, a l'Ajuntament d'Alacant i a la Confederació Hidrogràfica del Xúquer, sobre conservació de les llacunes de Rabassa.

Excm. Sr.,

Amb motiu de diverses informacions periodístiques, esta institució s'ha assabentat de la producció de diversos abocaments d'inerts, així com d'altre tipus de materials, al paratge conegut com “llacunes de Rabassa”, situat a les proximitats de l'entorn urbà de la ciutat d'Alacant.

Va ser realitzada una inspecció *in situ* per part de personal d'esta institució, i es va comprovar el lamentable estat general del paratge, així com la realitat dels abocaments incontrolats. En data 5 de maig de 2004 s'acorda obrir una

investigació d'ofici per estos fets i dirigir ofici a les administracions amb competències en la protecció d'este entorn; a saber, la Confederació Hidrogràfica del Xúquer, competent en la protecció d'aigües continentals, la Conselleria de Territori i Habitatge, per les seues competències en protecció ambiental, i l'Ajuntament d'Alacant, en el terme del qual hi ha el paratge i que disposa al seu torn de competències en matèria urbanística i ambiental.

Relacionem a continuació el contingut dels informes rebuts:

-La Confederació Hidrogràfica del Xúquer declina col laborar amb esta institució, a pesar que en el nostre ofici advertíem que la nostra petició d'informe pretenia únicament obtenir informació rellevant sobre les actuacions d'aquella administració per a la protecció de l'entorn analitzat, a l'únic efecte de facilitar l'estudi de la qüestió, i assenyalàvem que no se li dirigirien recomanacions perquè formava part de l'administració estatal i quedava, per això, fora de l'àmbit competencial d'esta institució.

La Confederació manifesta en l'informe que ens va enviar, amb data 31 de maig de 2004, que remetia este assumpte al Defensor del Poble, ja que la Llei 11/1988 reguladora del Síndic de Greuges limita explícitament les nostres competències a l'Administració de la Generalitat Valenciana, així com a la local; juntament amb això, assenyalava que com a resultat de diverses denúncies formulades per la Guarderia Fluvial, així com pel SEPRONA de la Guàrdia Civil, anteriors a l'escrit d'esta Sindicatura, "*s'han iniciat les oportunes actuacions*", si bé no se'ns dóna compte del contingut i abast d'aquelles.

Sense prejutjar-ne l'actuació, reiterem que la nostra petició d'informació es realitzava en el marc del principi de col laboració i cooperació que regix les relacions entre els poders de l'Estat, així com en el marc de l'Administració pública, tal com disposa l'article 4 de la Llei 30/1992 de 26 de novembre, ocorre que habitualment altres organismes de l'administració de l'Estat col laboren amb esta institució i remeten les informacions que els són requerides.

Amb data 25 de juny de 2004 té entrada en esta institució l'informe remés per la Conselleria de Territori i Habitatge, en el qual es posen de manifest els següents fets:

- L'informe inclou una descripció de l'espai, i indica que hi ha tres llacunes d'una profunditat considerable i d'origen artificial, motivades per extraccions d'argila i utilitzades per a la fabricació d'elements ceràmics; la més gran de totes arriba a tenir una làmina d'aigua de 3.5 hectàrees i una profunditat de 20 metres. Estan situades al terme d'Alacant, entre l'autovia A-7, l'av. de la Universitat, el quarter militar de Rabassa, i el camí que unix el barri de Rabassa amb el cementeri municipal. Pràcticament limiten a mb el nucli urbà consolidat.

- Quant als seus valors paisatgístics, l'informe afirma que la zona té una vegetació molt escassa, encara que disposa d'alguns valors ambientals d'interés, sobretot de la fauna; especialment, hi ha aus com el cabussonet (*Tachybaptus ruficollis*),

catalogada d'interés especial, l'ànec collverd (*Anas platyrhynchos*), l'agró blau (*Ardea cinerea*), que és espècie protegida, el teixidor (*Remiz pendulinus*), catalogada com a sensible a l'alteració de l'hàbitat, així com altres espècies també protegides com el xoriguer (*Falco tinnunculus*), l'abellerol (*Merops apiaster*) o el capsot (*Lanius senator*). A banda de les aus, destaca la presència del fardatxo comú (*Lacerta lepida*), que és una espècie tutelada.

Els terrenys estan qualificats com a no urbanitzables de tipus rústic, amb una extensió total de 420 hectàrees, segons el pla general de 1987. Este pla està en procés de revisió, i no se n'ha tramitat cap document definitiu. Per tal que esta revisió pugua culminar-se, caldrà sotmetre el nou pla a avaluació d'impacte ambiental, en què es determinaran els possibles impactes de la nova ordenació en les llacunes, així com les mesures preventives o correctores que cal adoptar per a conservar-les.

S'indica que l'avanç del pla general que es presentà a la Conselleria per a concert previ manté la qualificació de la zona com a no urbanitzable i, a més, preveu la creació d'un parc natural urbà voltat de zones residencials i terciàries.

Les llacunes no són objecte de cap figura de protecció ambiental perquè no reuneixen les característiques ambientals necessàries per a ser qualificades com a ZEPA (zona d'especial conservació de les aus silvestres), com a zona humida segons el conveni Ramsar, o com a paratge natural municipal segons la Llei 11/1994 d'espais naturals protegits.

No es justifiquen en l'escrit de la Conselleria les raons per les quals no hi estes característiques.

La Conselleria ha mostrat interés en la protecció de la zona, tal com demostren determinades actuacions com ara la modificació del traçat del nou accés a Alacant en el PAU 1, i l'autovia Alcoi CV-80, ja que esta última es desplaça més d'1 km.

Respecte als abocaments incontrolats, l'Àrea d'Inspecció del Territori de la Conselleria ha obert expedient (D-536/04) per denúncia presentada pel col·lectiu AHSA (amics de les zones humides del sud d'Alacant).

No s'informa sobre l'estat actual de tramitació d'este expedient.

D'altra banda, el SEPRONA està duent a terme una investigació dels fets denunciats sense que se n'haja pogut identificar el presumpte responsable, si bé en un informe remés per eixe organisme de la Guàrdia Civil, amb data 20 de maig de 2004, s'assabenta que hi existix una activitat extractiva consistent en una pedrera d'argila denominada La Peña, situada al paratge del Fondo de Piqueres, en terme d'Alacant, de la qual poden procedir estos abocaments.

La Conselleria, amb data 3 de juny de 2004, va posar estos fets en coneixement de l'Ajuntament d'Alacant, perquè li comunicara si esta activitat extractiva disposa de llicència d'obertura, de conformitat amb l'article 17 de la Llei 3/1989 de 2 de

maig, d'activitats qualificades, i en cas contrari, que informara sobre les actuacions realitzades per a garantir el compliment de la normativa aplicable, tot això sense perjudici de l'exercici propi de la facultat inspectora que posseeix la Conselleria per a comprovar la legalitat de les activitats qualificades en cas que l'Ajuntament no ho faça.

S'indica que quan es reba comunicació de l'Ajuntament se'ns faran saber les mesures adoptades per a garantir una aplicació correcta de la legislació d'activitats qualificades.

- La Gerència Municipal d'Urbanisme d'Alacant ens remet diversos informes amb data 19 de juliol de 2004.

Consta un primer informe de la Policia Local en el qual es fa constar l'existència d'un abocament d'enderrocs procedents d'alguna obra, en una zona que estan omplint amb terra des de fa bastant de temps. Es tracta d'una esplanació que s'ha realitzat i sobre la qual s'ha efectuat l'abocament. Assenyala que després de preguntar per la zona ningú sap qui pot haver-hi realitzat l'abocament. Després d'haver estat alguns dies recorrent la zona no s'hi ha vist cap camió amb intenció d'accedir a aquell punt.

S'adjunta reportatge fotogràfic sobre l'abocament en el qual s'aprecia que es tracta d'un abocament d'inerts, de grans dimensions i importància, que produeix un vertader abocador incontrolat, que a més sembla haver estat prèviament condicionat mitjançant una esplanació. L'abocament està directament en contacte amb allò que queda d'una làmina d'aigua que pertany al conjunt lacustre.

El Servei de Planejament i Gestió assenyala que les llacunes estan classificades en el Pla general com a sòl no urbanitzable, i qualificades com a "paratge". El departament informant no disposa d'informació sobre les previsions que hi ha per a la nova ordenació. L'entorn immediat de les llacunes està classificat com a sòl no urbanitzable amb qualificació de "rústic".

L'arquitecte municipal assenyala que dos de les llacunes tenen la classificació urbanística de "sòl no urbanitzable de protecció especial", mentre que la resta és "sòl no urbanitzable comú". (Cal notar que, a diferència d'este informe, a la Conselleria només li consta que l'entorn està qualificat com a sòl no urbanitzable comú). El concert previ realitzat amb motiu de la redacció del nou planejament classifica el sòl com a urbanitzable i sobre la base d'això han estat presentats tres programes d'actuació integrada sobre un àmbit molt ampli que comprén les llacunes i sobre els quals s'estan emetent informes.

Tant el concert com els programes proposats preveuen la qualificació d'una àmplia zona (aproximadament 100 hectàrees) com a part de la xarxa primària estructural amb destinació dotacional, concretament parc públic (PQL), amb la finalitat d'integrar les llacunes en un ampli sector residencial.

Finalment, el Departament de Medi Ambient de l'Ajuntament remet informe en el qual, igual que la Conselleria, reconeix l'origen artificial de les llacunes, a partir d'activitats mineres d'extracció d'àrids. Estes activitats extractives en profunditat van arribar a la capa freàtica i van ser inundades per aigües procedents de l'aqüífer de Sant Vicent, a les quals s'afegix l'aigua aportada per les pluges i els escolaments. Això ha convertit els vasos impermeables de les antigues pedreres primer en bassetes i després, una vegada abandonada l'activitat, en vertaderes llacunes en les quals s'acumula una gran quantitat d'aigua.

Respecte a la quantitat d'aigua retinguda, únicament hi ha dades de les dos llacunes grans qualificades com a sòl no urbanitzable i paratge. La llacuna gran acumula 330.000 m³, amb una superfície de làmina d'aigua de 30.000 m² aproximadament, i una profunditat màxima de 17 metres. La llacuna xicoteta té un vas amb una capacitat aproximada de retenció de 74.000 m³, amb una superfície de làmina d'aigua de 10.000 m² i una profunditat màxima de 10 metres.

Quant a les característiques ambientals, quasi tots els terrenys circumdants estan coberts per bosc baix, amb espècies comunes com ara timó, romaní, esparreguera i fenoll. Els sòls són de poca qualitat i no permeten vegetació de bosc alt, pastures o regadius. Els escassos cultius arboris –3% de l'espai– estan majoritàriament abandonats i són espècies de secà: ametlers, garrofers, oliveres. Hi abunden les espècies nitròfiles pròpies d'ambients degradats per l'acció humana derivada d'activitats extractives i posteriorment l'"abocament constant de terra, inerts i enderroc de la construcció".

Les ribes de les llacunes disposen de prats i joncars halòfils, propis de sòls apreciablement salins amb inundació prolongada. Joncs, canyissos, gram, etc. Esta comunitat vegetal està inclosa entre aquelles que se'n recomana la protecció per la directiva hàbitats 92/43/CE, referida com "Maresmes i pastures salines mediterrànies o termoatlàntiques (codis 15.15 a 15.17 CORINE), que engloba els joncars de *Juncus marítimus*, els saladars i altres matolls halonitròfils.

Quant a l'estat de conservació actual, "es pot afirmar que l'estat de conservació actual de l'entorn de les llacunes de Rabassa es troba en un estat de degradació ambiental, agreujat per la falta de conservació per part dels propietaris dels terrenys, a més, són comuns els abocaments de materials inerts així com altres residus. Les llacunes més grans, per la seua classificació urbanística, tenen un nivell superior de conservació, però la situació general del paratge és d'una degradació i abandonament evidents".

El Departament de Medi Ambient afirma no saber l'origen i la responsabilitat dels abocaments, que no disposen en cap cas d'autorització municipal. Regularment s'hi efectua visita de vigilància per part del personal del Departament i de la Brigada Especial de Serveis de la Policia Local.

Pel que sap este Departament, el nou Pla general, en fase d'avanç i concert previ, preveu la classificació dels terrenys circumdants a les llacunes com a sòl protegit o zona verda, i no està prevista la seua classificació com a sòl no urbanitzable

d'especial protecció, ni com a paratge natural municipal, ja que s'entén que atés que no estan incloses en el Catàleg de Zones Humides de la Comunitat Valenciana no disposen de més protecció que la de qualificació com a sòl no urbanitzable-paratge del Pla general d'Alacant. La seua inclusió en un gran parc urbà podria garantir-ne la futura conservació.

Queda constatat, a la vista de tots els informes, que ens trobem davant un entorn natural perimetral al nucli urbà d'Alacant, amenaçat pel desenvolupament urbà de la ciutat, i actualment greument agredit per abocaments de materials principalment inerts, que han convertit la zona en un vertader abocador incontrolat.

Al costat d'això, tenint en compte la visita realitzada, així com les dades ambientals que ens han comunicat les diverses administracions, resulta necessari indicar que ens trobem davant un entorn natural altament degradat, en el qual es manifesta una clara deixadesa en la conservació, a pesar dels evidents valors ambientals i paisatgístics.

La dimensió de les llacunes, amb làmines d'aigua i profunditat més que considerables, els seus evidents valors ambientals a pesar de l'origen artificial, així com la condició de suport de determinades espècies d'aus i flora autòctona mediterrània, en alguns casos especialment protegida, exigiria un major esforç per part de les diverses administracions per a garantir-ne una conservació efectiva i acabar amb l'estat de degradació actual, valorar-ne l'entorn i facilitar-hi l'accessibilitat i ús públic.

Vistos els antecedents expressats, realitzem una anàlisi jurídica de la situació de les llacunes, amb vista a la necessària conservació:

Els espais d'esta naturalesa poden rebre una protecció ambiental específica a través d'alguna de les tècniques que estan previstes en la legislació vigent.

En primer terme, una zona d'estes característiques pot ser considerada "zona humida" a fi i efecte de la protecció sota el conveni Ramsar, així com per la condició de suport per al trànsit d'espècies migratòries d'aus: declaració de lloc d'interés comunitari i posterior designació com a zona de especial conservació de les aus silvestres (Directiva 91/294/CE). A la Comunitat Valenciana, això implicaria incloure-la en el Catàleg de Zones Humides de la Comunitat, aprovat per acord del Govern valencià de 10 de setembre de 2002.

Este Catàleg, realitzat de conformitat amb el que estableix l'article 15 de la Llei 11/1994, de 27 de desembre, d'espais naturals protegits de la Comunitat Valenciana, conté la relació de zones humides que reuneixen valors suficients per a obtenir la protecció singular que preveu el règim jurídic, segons els criteris de selecció que consten en la memòria. Eixa memòria consta d'una exposició de criteris de valoració i delimitació, així com una caracterització de cada zona humida expressarà en unes fitxes descriptives.

El citat precepte definix els espais que poden ser-hi inclosos: “maresmes, marjals, torberes o aigües rases, ja siguen permanents o temporals, d’aigües estancades o corrents, dolces, salobres o salines, naturals o artificials”. Evidentment, en el cas de les llacunes de Rabassa ens trobem amb un espai d’estes característiques, ja que es tracta d’“aigües rases” de caràcter “salí” i d’origen “artificial”. En canvi, no se n’ha estimat la catalogació perquè, segons afirma la Conselleria de Territori, l’espai no té el valor ambiental suficient.

Res no impediria, però, que si amb la realització de noves anàlisis ambientals a la zona, tenint en compte les agressions a què estan sotmetent-se, es valorara la conveniència de protegir singularment este espai, les llacunes podrien accedir finalment al Catàleg seguint el procediment establert en el precepte esmentat; no es tracta d’una llista tancada.

El règim de protecció que correspon a estes zones és certament qualificat, és per això que han de quedar preservades de tota activitat que pugua provocar-ne la recessió o degradació; han de ser classificades com a sòl no urbanitzable d’especial protecció, qualsevol activitat que aboque aigües a l’espai ho ha de fer amb els criteris de qualitat que establisca la Conselleria, i han de realitzar-se les tasques necessàries per a la seua conservació i restauració.

Evidentment, des d’esta institució no podem entrar a valorar si l’exclusió d’este espai del Catàleg de Zones Humides va ser adequada o irregular, o si s’hi hauria d’incloure ara, ja que no disposem d’estudis tècnics ambientals sobre la base dels quals puguem efectuar un pronunciament en eixe sentit. Convindria, per això, que la Conselleria realitzara una anàlisi ambiental completa de les llacunes a fi i efecte de determinar la conveniència de la seua inscripció en el Catàleg.

No és esta, tanmateix, l’única via de tutela ambiental singular que preveu la legislació vigent. La Llei d’espais naturals protegits de la Comunitat Valenciana recull en l’article 9 la figura dels “paratges naturals municipals”, que són les “zones compreses en un o diversos termes municipals que presenten uns valors naturals especials d’interés local que calga protegir, conservar i millorar, i que siguen declarades com a tals per part de les entitats locals”.

Esta figura està desplegada pel recent Decret autonòmic 161/2004, de 3 de setembre, que assenyala que este tipus d’espais seran aquells que la Generalitat declare com a tals perquè contenen “valors especials, d’entitat i transcendència locals, en els àmbits ecològic, geològic, paisatgístic o cultural, o bé atenent a les potencialitats per a l’ús públic ordenat del medi” –art. 1.1. La declaració comporta la necessitat que es desenvolupen actuacions de conservació, regeneració, millora dels valors naturals i culturals, la posada en valor i l’ús sostenible d’aquells valors, i la promoció de l’ús públic de l’entorn de manera compatible amb la conservació dels mateixos valors. La iniciativa per a la declaració correspon a l’Ajuntament d’Alacant, que ha de disposar, segons establix el Decret, de la prèvia conformitat dels propietaris de l’espai, un aspecte certament controvertit que ha estat inclòs en esta regulació de manera criticable segons el nostre parer, ja que condiciona l’exercici de la funció pública ambiental a interessos privats.

En este tipus d'espais tan sols s'admeten els usos i les activitats que siguen compatibles amb la seua conservació, i s'exclou expressament la utilització urbanística d'estos terrenys. Esta declaració comporta, a més, per aplicació del que estableix l'article 18 de la Llei, la declaració d'utilitat pública i interès social de la zona a efectes d'una eventual expropiació, la submissió de tota transmissió de terrenys a drets de tempteig i retracte a favor de l'Administració, un règim d'utilització dels béns inclosos conforme a les exigències de conservació que comporta la Llei, entre d'altres aspectes.

Evidentment, esta declaració, igual que l'anterior, comportaria la protecció definitiva de l'espai, el fet de donar lloc a la classificació urbanística com a sòl no urbanitzable d'especial protecció, i el fet de quedar al marge de qualsevol desenvolupament urbanístic.

Esta opció no s'està tenint en compte per part de les administracions municipal i autonòmica per a garantir la conservació de l'espai. Es realitzà tant a l'Ajuntament com a la Conselleria de Territori una pregunta expressa, referida a la disposició d'estes administracions a declarar l'espai sota esta categoria de protecció, sense que en cap cas s'hagen pronunciat en este sentit. És més, la Conselleria manifesta que l'espai no té valors ambientals que justifiquen tal declaració, tot i això no justifica les raons que comporten tal afirmació. Per la seua banda, l'Ajuntament d'Alacant pretén declarar la zona com a sòl urbanitzable i reservar l'espai de les llacunes a la qualificació de sòl dotacional públic.

Igual que déiem amb anterioritat, creiem que abans de descartar esta classificació ambiental de la zona, tenint en compte que els informes ambientals remesos per ambdós administracions reconeixen explícitament la presència d'espècies protegides per la Directiva hàbitats i d'aus silvestres, així com les característiques físiques de les làmines d'aigua, el seu valor paisatgístic, i la vulnerabilitat a les diferents agressions ambientals que està patint, hauria de realitzar-se una anàlisi ambiental completa i detallada de la zona per a verificar la importància de l'hàbitat i adequar el nivell de protecció.

Evidentment, la conservació de l'espai sota esta categoria, si hi concorren valors ambientals rellevants, seria més pròpia i adequada que la preservació a través de la integració en un parc urbà, cosa que, sens dubte, té conseqüències urbanístiques importants en relació amb les plusvàl ues del planejament.

És més, hem de manifestar dubtes importants quant al fet que este espai puga classificar-se com a sòl urbanitzable, dotacional públic, ja que, d'acord amb el que estableix l'article 1 de la Llei 4/1992, de 5 de juny, del sòl no urbanitzable, han de classificar-se com a sòl no urbanitzable els de "domini públic natural", qualificació que tenen les llacunes perquè formen part del domini públic hidràulic de l'Estat, així com aquells que pel fet de no estar subjectes a un règim singular de protecció ambiental, "reuniquen valors o presenten característiques que conforme a la legislació urbanística, de protecció del patrimoni històric, de conservació de la

naturalesa, fauna i flora o del medi ambient, els facen mereixedors d'una protecció especial", situació que pot ser predicable del seu entorn.

D'altra banda, l'article 20.3 de la recent Llei 4/2004, de 30 de juny, d'ordenació del territori i protecció del paisatge, determina que el planejament urbanístic ha de definir mesures específiques de protecció per a "aquells altres espais naturals que, sense estar inclosos en figures de planificació ambiental referides en els apartats anteriors (les figures amb planificació ambiental a què es referix el precepte són la xarxa d'espais naturals protegits, la xarxa d'espais de la Xarxa Natura 2000, les zones humides, coves i vies pecuàries, i les muntanyes de domini públic, utilitat pública o protectores, i la xarxa de microreserves) reunisquen valors, recursos, ecosistemes, hàbitats naturals o d'espècies que siguen mereixedors de ser protegits". Este tipus de valors estan presents en l'espai que estem considerant, tal com els mateixos informes ambientals de les administracions consultades reconeixen.

Creiem per tot això que la figura del sòl no urbanitzable d'especial protecció és imprescindible per a les llacunes per la seua qualitat de domini públic hidràulic, i que el seu entorn hauria de protegir-se i que seria raonable mantenir-lo amb la categoria del no urbanitzable atenent als valors expressats que relaciona la Llei del sòl no urbanitzable.

Una vegada establits estos plantejaments, que atenen bàsicament a les expectatives de protecció ambiental singular de l'espai, hem d'abordar la situació concreta actual de les llacunes i les possibilitats d'intervenció de les autoritats urbanístiques i ambientals.

- Per començar, les llacunes estan situades en sòl no urbanitzable, i en el cas de dos d'estes es tracta de sòl no urbanitzable d'especial protecció. Això significa que el propietari de l'entorn en què estan situades les llacunes està obligat a mantenir-lo en condicions de seguretat i salubritat pública i evitar qualsevol pertorbació mediambiental, com referix l'article 6.1 en relació amb el 5.B2 de la Llei 4/1992 d 5 de juny, del sòl no urbanitzable.

En els informes consta que les llacunes es troben en sòl privat, sense que d'altra banda conste que s'haja ordenat a la propietat cap activitat de millora i conservació de l'espai. Estimem que hauria d'haver-se adoptat alguna mesura coercitiva –ordre de conservació– davant la propietat per tolerar abocaments en el seu àmbit i no realitzar-hi intervencions de reposició.

A més a més, cal tenir en compte que, segons preveu l'article 5.B.7a de la Llei del sòl no urbanitzable, l'incompliment manifest dels deures de la propietat en el sòl no urbanitzable faculta l'Administració a expropiar els terrenys corresponents, i això, tant pel que fa al sòl no urbanitzable comú com al d'especial protecció.

- D'altra banda, en relació amb l'origen i la responsabilitat dels abocaments d'inerts, hem observat que s'estan realitzant investigacions per part de la Conselleria de Territori i Habitatge i el SEPRONA, dirigides a identificar els

culpables, i hi ha sospites sobre una determinada explotació minera de la qual podrien provenir els abocaments.

Evidentment, esta explotació ha de disposar de la corresponent llicència municipal d'activitat, a més, correspon a l'Ajuntament en primer terme, i subsidiàriament a l'Administració autonòmica, efectuar un adequat seguiment de la mateixa explotació, i comprovar-ne el funcionament correcte. Sobre això, resulta essencial verificar de quina manera esta empresa es desprén dels seus residus: També s'haurà de comprovar si disposa de les autoritzacions escaients, així com la manera en què gestiona els residus.

Juntament amb això, es pot recordar que segons disposa l'article 69 de la Llei 10/2000, de 12 de desembre, de residus de la Comunitat Valenciana, la facultat inspectora de les activitats subjectes a esta Llei corresponen als ajuntaments i a la Conselleria de Medi Ambient; i estes són competències concurrents que no operen per la via de la subsidiarietat.

Ambdós administracions poden ordenar la pràctica de visites d'inspecció així com "mesures de vigilància" respecte a les activitats subjectes a l'esmentada Llei, és a dir, productores de residus. Els costos de l'activitat d'inspecció poden imputar-se a les mateixes empreses, i la facultat aplicadora de sancions correspon tant als ajuntaments com a la mateixa Conselleria. Cal tenir en compte que solament queden excloses d'esta competència les activitats d'abocament d'efluents líquids a aigües continentals, que segons l'article 3.1.c. de la Llei de residus se situen sota el règim de protecció del domini públic hidràulic.

Segons la Llei de residus, és infracció molt greu "l'abandonament, abocament o eliminació incontrolats al territori de la Comunitat Valenciana de qualsevol altre tipus de residus sempre que s'haja produït un dany o deteriorament greu per al medi ambient". Si no es produïx un deteriorament greu, la infracció és qualificada de greu. Una qüestió a banda, en la qual no podem entrar, és que les activitats citades poden donar lloc a la imputació de determinats tipus penals relacionats amb la protecció ambiental.

Doncs bé, estes determinacions comporten que hàgem de recomanar que es continue la investigació sobre de la citada empresa i totes aquelles sobre les quals puga haver sospita que pogueren efectuar l'abocament, i que s'exercisca davant d'estes amb tot rigor les facultats aplicadores de sancions exposades.

D'altra banda, i atés que en la protecció ambiental és tan important com el factor repressiu el fet de dur a terme una política de prevenció adequada, seria desitjable que s'efectuaren inspeccions més freqüents a la zona per a comprovar que este tipus de comportaments no es reproduïxen i afavorirne la desaparició.

En tot cas, creiem que la zona mereix una intervenció més activa per part de totes les administracions implicades, no només per a garantir-ne la conservació, sinó per a promoure una posada en valor que afavorisca que els ciutadans puguen gaudir d'este espai en unes condicions adequades.

Per tot el que hem dit anteriorment, i atenent a les consideracions exposades entorn de la defensa i l'efectivitat dels drets i llibertats compresos en el títol I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'article 29 de la Llei 11/1988 de 26 de desembre, de la Generalitat Valenciana, reguladora d'esta institució:

1. A la Conselleria de Territori i Habitatge.

1.1. Se li recomana que realitze una anàlisi ambiental de la zona a fi de verificar-ne els valors ambientals i, si escau, que promoga la classificació com a "zona humida" per a la integració en el Catàleg autonòmic, si es consideren suficientment rellevants.

1.2. En relació amb els abocaments, es recomana a la Conselleria que en col·laboració amb l'Ajuntament realitze un seguiment més freqüent de la situació de les llacunes, i que demane la pràctica d'inspeccions periòdiques per a tractar d'evitar nous abocaments a la zona.

1.3. Se li suggerix finalment que continue la investigació sobre totes aquelles empreses o persones sobre les quals puga haver-hi sospita que pogueren efectuar l'abocament d'inerts i exercir davant d'estes amb tot rigor les potestats aplicadores de sancions corresponents.

2. A l'Ajuntament d'Alacant.

2.1. Se li recomana que valore, després de la realització prèvia d'una anàlisi ambiental exhaustiva de la zona, la conveniència d'iniciar l'expedient a què es referix l'article 24 de la Llei 11/1994, de 27 de desembre, i que després propose la qualificació de l'espai format per les llacunes i l'entorn de protecció com a paratge natural municipal, per a la posterior designació per la Conselleria de Territori i Habitatge, i integració en la categoria de sòl no urbanitzable d'especial protecció.

2.2. Si no n'hi ha, li recomanem que, a la vista de l'anàlisi esmentada, fins i tot quan no es considere oportuna la iniciació de l'expedient esmentat, es promoga en l'actual procés de revisió del planejament la qualificació de l'espai com a sòl no urbanitzable de protecció especial i garantir-ne així l'exclusió de qualsevol procés urbanístic.

2.3. Tenint en compte que les llacunes estan situades en propietat privada i que correspon als propietaris realitzar les actuacions de conservació de l'espai pertinents, estimem que l'Ajuntament ha de dirigir a la propietat una ordre d'execució a fi que mantinga l'espai en unes condicions de salubritat adequades, i fins i tot que realitze l'expropiació forçosa de l'espai quan resulten manifestos els incompliments de la propietat referits als seus deures de protecció de l'espai.

2.4. Se suggerix finalment que l'Ajuntament afavorisca l'accessibilitat a l'espai dels ciutadans, promovent el condicionament per a ús públic, especialment en el supòsit que s'opte per l'adquisició mitjançant el procediment de l'expropiació forçosa.

2.5. En relació amb els abocaments, es recomana a l'Ajuntament que, d'ara en endavant, realitze un seguiment més freqüent de la situació de les llacunes, faci inspeccions periòdiques i un seguiment de l'estat ambiental de la zona, i hi establisca mesures de conservació i restauració; a més, que incremente la vigilància policíaca a la zona per evitar noves agressions ambientals.

2.6. Es recomana alhora que es continue la investigació actual sobre els abocaments realitzats fins a identificar els culpables i depurar les corresponents responsabilitats aplicadores de sancions.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, emeta un informe que referisca si accepta les recomanacions, suggeriment i recordatoris de deures legals o, si escau, ens manifeste les raons que estime convenientes per a no acceptar-los, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988. Després de transcórrer este termini podrà publicar-se la present resolució en la pàgina web de la institució

Li agrairé de bestreta l'enviament del preceptiu informe a esta institució. Atentament".

Resolució de la queixa iniciada d'ofici núm. 24/2004 (núm. 040887) amb data 08/10/2004 dirigida a l'Ajuntament de Castelló sobre antena de telefonia mòbil a l'Hospital Jaume I de Castelló.

Senyoria,

Després de tenir coneixement per part d'esta institució de l'existència d'una antena de telefonia mòbil al terrat de l'Hospital Jaume I de Castelló, possiblement en situació irregular, es va acordar amb data 15 d'abril de 2004 obrir un expedient d'investigació sobre el particular.

En vam requerir l'oportú informe a l'Ajuntament de Castelló, i ens va comunicar que l'hospital disposa de llicència d'obra major del 9 de febrer de 2004, per a la construcció d'un edifici compost de dos soterranis, el primer per a instal·lacions hospitalàries i el segon per a garatge aparcament, a més d'una planta baixa i cinc plantes per a instal·lacions de clínica hospitalària.

Amb data 19 d'abril de 2004 l'hospital va sol·licitar llicència d'obra major per a la instal·lació d'una estació base de telefonia mòbil, expedient que està pendent que s'emeta informe per part del tècnic competent.

El Negociat d'Activitats aporta un informe en el qual posa de manifest que l'hospital disposa, des del 22 de desembre de 2000, de llicència d'activitat; a més, s'havia obert un expedient aplicador de sancions pel soroll produït pels motors instal·lats en l'edifici.

Lamentablement, la informació rebuda pràcticament no proporciona dades relatives a la instal·lació que és objecte d'esta queixa, l'antena de telefonia mòbil. A més són supèrflues, a estos efectes, les dades relatives a les llicències d'obra i activitat referents a l'activitat hospitalària. De totes les dades aportades, únicament resulten rellevants les que es referixen al fet que l'antena no té llicència d'obra i que l'adjudicació està en procés de tramitació.

En la nostra sol·licitud d'informe requeríem un pronunciament sobre si la instal·lació disposa de llicència d'activitat, si el planejament o les ordenances municipals regulen este tipus d'instal·lacions, i que indicaren les determinacions sobre localització i distàncies en àrees sensibles que prevegen, així com si la instal·lació és conforme amb la normativa esmentada.

Preguntàvem així mateix si la instal·lació disposa dels certificats d'emissió que preveu la legislació vigent i si l'Ajuntament està al corrent d'estos certificats i en verifica l'existència. Finalment, sol·licitàvem informació sobre si l'Ajuntament havia adoptat alguna mesura de disciplina sobre la instal·lació i si havia obert, per tant, expedient aplicador de sancions, de clausura, o de restauració de la legalitat urbanística.

No ha estat contestada per l'Ajuntament cap d'estes qüestions, per la qual cosa considerem que la resposta a estes preguntes és negativa.

Així, en relació amb esta instal·lació, podem indicar que hi ha almenys dos qüestions en les quals l'Ajuntament hauria d'intervenir de manera més eficaç, la urbanística i la relacionada amb la protecció ambiental.

-Quant al vessant urbanístic, resulta que les estacions base són construccions permanents, per la qual cosa l'obtenció de la corresponent llicència d'obres és preceptiva d'acord amb el que estableix l'article 178 del TR de la Llei del sòl de 1976, de manera que si no consta l'atorgament hauran d'aplicar-se les potestats aplicadores de sancions i de restauració de la legalitat urbanística corresponent.

L'article 185 del text refós de la Llei del sòl de 9 d'abril de 1976 és aplicable en este cas, sempre que no hagen transcorregut més de quatre anys des que es va finalitzar la instal·lació, aspecte del qual no consta la concurrència. Segons este precepte, l'Ajuntament ha d'obrir expedient en el qual es requerisca a l'interessat la legalització de l'obra mitjançant la sol·licitud de l'oportuna llicència; si fóra legalitzable l'obra, per la conformitat amb l'ordenació urbanística, s'atorgarà la llicència i podrà consolidar-se la instal·lació, però en l'altre cas procedirà acordar-ne la demolició i impedir-ne definitivament els usos. No és possible, en canvi, suspendre els usos actuals ja que el precepte no ho preveu.

Independentment d'això anterior, l'execució d'una obra sense llicència, encara que després siga legalitzable, és un supòsit d'infracció urbanística que ha de motivar la substanciació de l'expedient aplicador de sancions oportú, un aspecte que tampoc s'ha efectuat.

Per tant, caldrà recomanar a l'Ajuntament que verifiqui la legalitat urbanística de la instal·lació i òbriga expedient de restauració en el qual s'advertirà sobre la demolició de l'antena si no fóra legalitzable, així com que òbriga expedient aplicador de sancions per la infracció comesa.

- Quant a la temàtica ambiental i sanitària, han de realitzar-se les següents consideracions:

No hi ha en la actualitat certesa científica sobre la nocivitat de les radiacions no ionitzants emeses per este tipus d'instal·lacions, en els rangs d'exposició als quals habitualment poden estar situats els ciutadans. En canvi, tampoc hi ha certesa absoluta quant a la seua innocuïtat. Per això, diverses organitzacions Internacionals –per exemple, ICNIRP (International Commission Non Ionizing Radiation Protection), OMS (Organització Mundial de la Salut), entre d'altres–, així com les mateixes institucions comunitàries, s'estan preocupant des de fa alguns anys per este fenomen.

La Comunitat Europea va aprovar, referent a això, la recomanació 1999/519/CE de 12 de juliol, prenent com a base els principis de cautela, l'acció preventiva i l'elevat nivell de protecció de l'article 174.2 del Tractat Constitutiu de la Comunitat Europea de 25 de març de 1957. En esta recomanació s'establixen una sèrie de paràmetres d'exposició configurats a partir d'estudis realitzats per la ICNIRP, que constituïxen un estàndard mínim de garantia sanitària.

Algunes comunitats autònomes, entre les quals podem esmentar Catalunya (Decret 148/2001 de 29 de maig), Castella-la Manxa (Llei 8/2001 de 28 de juny), i posteriorment, Navarra (Llei foral 10/2002 de 6 de maig) i La Rioja (Decret 40/2002 de 31 de juliol), aprovaren normativa regional específica relativa a este tipus de pertorbacions, cosa que, tanmateix, no ha realitzat fins a hores d'ara la Comunitat Valenciana.

L'Estat, mitjançant el RD 1066/2001, de 28 de setembre, fent ús de les seues competències en matèria de telecomunicacions i bàsica sanitària, ha establert una regulació de mínims, superada per algunes de les comunitats esmentades, que en matèria de paràmetres d'exposició és translació literal dels criteris de la recomanació comunitària.

Ara bé, la competència per a controlar les antenes de radiocomunicació no correspon exclusivament a l'Estat i a les comunitats autònomes en els respectius àmbits funcionals, sinó que competix igualment a les corporacions locals, que han de desplegar sobre estes instal·lacions les seues competències urbanístiques, ambientals, sanitàries i de protecció del patrimoni cultural.

El TS es va pronunciar amb claredat quant a la capacitat dels ens locals, en el marc de la “gestió dels seus interessos”, i de conformitat amb el principi constitucional de l'autonomia local, per a establir condicions tècniques i jurídiques a la implantació d'estes instal·lacions. Afirmar el Tribunal en la Sentència de 18 de juny de 2001, que “l'existència d'un reconeixement de la competència en una matèria com a exclusiva de l'Estat no comporta, per si mateixa, la impossibilitat que en la matèria puguen existir competències la titularitat de les quals corresponga als ens locals”. Seguretat, salut, urbanisme, estètica i medi ambient són per al Tribunal prou títols per a legitimar la seua intervenció. L'abast d'esta potestat rau, segons el parer del Tribunal, en l'aplicació del judici de proporcionalitat.

En esta mateixa línia, la Sentència del TSJ de València, de 17 de març de 2003, acudix al principi de proporcionalitat esta vegada per a estimar en part el recurs de les operadores, en la pretensió d'anul·lació de la normativa municipal sobre instal·lació i funcionament de les instal·lacions de telefonia mòbil en el municipi d'Albatera. No discutix la competència local en esta matèria, però exigix que se situe en el marc de la deguda proporcionalitat, i el seu exercici no obstaculitze de manera absoluta el dret dels operadors a la implantació de les infraestructures reconegut en la Llei general de telecomunicacions de 1998.

En compliment d'esta competència, entenem recomanable que l'Ajuntament dispose d'una ordenança específica per a la regulació d'estes instal·lacions, un aspecte que sembla no concórrer en la mesura en què no se'ns ha proporcionat informació sobre això.

D'altra banda, esta institució ha manifestat reiteradament en diverses resolucions que, atesa la naturalesa d'estes instal·lacions, han de quedar subjectes a llicència d'activitat, a causa de la incidència de les radiacions en els valors ambientals i sanitaris que expressa este tipus d'intervenció.

La posició anterior se sustenta en abundant jurisprudència tant dels TSJ autonòmics com del mateix TS que s'han inclinat per considerar que este tipus d'instal·lacions constitueixen el suport d'una activitat inclassificable en les categories clàssiques d'activitats classificades, tenint en compte el caràcter no taxat del nomenclàtor del RAMINP, així com el nostre nomenclàtor autonòmic. No procedix ací relacionar exhaustivament esta jurisprudència, si bé podem citar la posició del TSJ de la Comunitat Valenciana respecte d'això.

La Sentència d'este Tribunal de 17 de març de 2003 declara obertament que “la instal·lació i el funcionament d'instal·lacions de radiocomunicació de telefonia mòbil presenta prou trets com per a ser considerada una activitat qualificada com a molesta, insalubre, nociva i perillosa”, i això sobre la base de l'evident incidència sobre la salut de les radiacions que emeten estes instal·lacions. Esta relació s'inferix segons el Tribunal del contingut de la recomanació comunitària de 12 de juliol de 1999, de l'aplicació del principi comunitari de precaució en l'espai de la salut i el medi ambient, i de la regulació ordinamental que introduïx el RD 1066/2001, de 28 de setembre, entre els objectius prioritaris declara la “protecció

sanitària” de la població. En el mateix sentit vegeu la Sentència de 25 de juny de 2003.

Independentment d'estos aspectes formals, ha d'assenyalar-se que la instal·lació de referència es troba en un hospital, que és, des del punt de vista de la normativa estatal, una instal·lació sensible.

Segons disposa l'article 7 del citat Reial Decret, en la planificació de les instal·lacions radioelèctriques, els titulars d'estes han de tenir en consideració, entre altres criteris, els següents: “d) de manera particular, la ubicació, característiques i condicions de funcionament de les instal·lacions radioelèctriques ha de minimitzar, en la major mesura possible, els nivells d'emissió sobre espais sensibles, com ara escoles, centres de salut, hospitals o parcs públics”.

Convindria que la normativa municipal determinara aspectes com ara distàncies o nivells d'emissió específics per a instal·lacions en este tipus de localitzacions, cosa que entenem que entra en l'àmbit de les seues competències sanitàries i ambientals.

Finalment, pel que fa a les emissions, el que és cert és que la inspecció radioelèctrica de les instal·lacions correspon segons el citat Reial Decret a l'Administració estatal, per a la qual cosa s'exigix la presentació anual de determinats informes tècnics sobre les emissions. En canvi, això no impedis que els ajuntaments puguen verificar l'existència i conformitat d'estos informes, i actuar en el marc de la seua funció de disciplina en matèria ambiental i sanitària, així com denunciar incompliments a l'Administració estatal competent, en virtut del principi de col·laboració, per a la qual cosa poden establir-se eixes condicions en l'ordenança reguladora corresponent.

Per tot el que acabem d'expressar, i atenent a les consideracions exposades sobre la defensa i l'efectivitat dels drets i les llibertats compresos en el títol I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa en l'article 29 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, de la Generalitat Valenciana, reguladora d'esta institució:

a. Quant al requisit de disposar de llicència d'obres per a la implantació de la instal·lació:

Esta institució recorda a la corporació el deure legal d'obrir expedient de restauració de la legalitat urbanística en el present cas i adoptar la mesura de demolició de les instal·lacions en el supòsit que finalment no resulten legalitzables, especialment, atesa la seua ubicació en una instal·lació hospitalària.

En la mesura en què esta instal·lació no ha estat emparada per la corresponent llicència, recordem a l'Ajuntament el seu deure legal d'obrir expedient aplicador de sancions davant l'operadora, atenent a la infracció urbanística comesa.

b. Quant a la temàtica ambiental i sanitària, realitzem dos recomanacions:

Recomanem que s'aprove una ordenança municipal reguladora d'este tipus d'instal·lacions, en què es determinen les condicions d'implantació d'acord amb les competències municipals, especialment en matèria de distàncies a centres sensibles i control d'emissions.

Recomanem que l'Ajuntament exigisca a l'operadora l'obtenció de llicència d'activitat qualificada, a fi que l'Ajuntament pugua verificar la conformitat ambiental de la instal·lació, tant en aspectes relacionats amb la contaminació acústica que pugua generar, com en l'acreditació del compliment dels estàndards i les certificacions d'emissió que preveu el Reial Decret estatal, així com la resta de qüestions ambientals i sanitàries que entren en el marc de la seua competència.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, emeta un informe que referisca si accepta les recomanacions, suggeriments i recordatoris de deures legals o, si escau, ens manifeste les raons que estime convenients per a no acceptar-los, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988. Després de transcórrer este termini podrà publicar-se la present Resolució en la pàgina web de la institució

Li agrairé de bestreta l'enviament a esta institució del preceptiu informe. Atentament”.

Resolució de la queixa iniciada d'ofici núm. 30/2004 (núm. 041663) amb data 20/01/2005 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge i a l'Ajuntament d'Alacant sobre mancança de xarxa de sanejament en polígon industrial.

Hble. Sr.,

Esta institució va acordar iniciar, mitjançant Resolució de data 27 de setembre de 2004, una investigació d'ofici per a esclarir els fets denunciats pels veïns de les àrees pròximes al polígon industrial de Garratxico, situat a la carretera del Palamó a Tàngel (Alacant), i que constituïxen un important risc per a la salut pública que és motivat pels abocaments d'aigües residuals, el sobreeximent de fosses sèptiques, la pudor i l'existència d'una quantitat molt gran d'empreses –vora 117– que no disposen de la preceptiva llicència d'activitats qualificades.

Estos fets han estat acreditats per dos inspectors municipals de sanitat, els quals, com a conseqüència de les visites realitzades a la zona els dies 18, 19, i 20 d'agost, han emés un informe complet en el qual efectuen, entre altres que no són al cas, les següents afirmacions:

“S'ha inspeccionat i s'ha alçat acta de l'actuació, hi ha 27 activitats, les quals consten en l'expedient, en les quals es constata el titular, l'activitat exercida, el temps que està exercint-la, la disponibilitat de lavabos i aigua corrent, l'evacuació dels residus líquids principalment i la gestió dels residus catalogats com a tòxics o perillosos, a més d'altres paràmetres relatius a l'activitat.

Cap de les activitats inspeccionades està en possessió de la llicència municipal de l'activitat.

S'ha fet el cens d'un total de 117 locals arreu del polígon, que, excepció feta dels inspeccionats, es trobaven tancats, per tant, no se sap el tipus d'activitat que s'hi exercix i l'impacte ambiental que puguen comportar pels residus que generen, atesa la destinació que tenen.

Llevat d'un local destinat al desballestament de vehicles que disposa de fossa sèptica o de pou negre propi, la resta d'activitats evacua les aigües residuals a una xarxa de clavegueres que dona servei al polígon i finalitza en unes fosses o pous que es troben a l'interior d'una parcel·la tancada. Durant els dies d'inspecció no es va observar sobreiximent del contingut d'estes fosses que afectara la via pública, però s'ha de fer constar que, al mes d'agost, la majoria d'activitats estan fora de funcionament i que este abocament a la via pública s'ha constatat en ocasions anteriors, la qual cosa significa que si les fosses mencionades no es buiden amb la periodicitat necessària, i no hi ha justificació o prova del fet que això es duga a terme, estes s'acaramullen i sobreixen. Les fosses en qüestió són actualment a l'interior d'una parcel·la tancada, la qual cosa hi impedis, d'una banda, l'accés i de l'altra comprovar-ne l'estat, a més se'n desconeix la titularitat; tot això pot generar una situació d'insalubritat.

El tipus d'aigües residuals abocades, majoritàriament, prové dels lavabos de les diferents mercantils, encara que es va observar que una empresa que repara martells hidràulics i que durant la neteja de les màquines pot arrossegar dissolvent, oli o compostos greixosos a la xarxa de clavegueres, sense que hi haja cap arqueta prèvia de separació de components greixosos, cosa que, atesa la infraestructura existent i la no-constatació del buidatge de les fosses o pous negres, pot generar un problema de contaminació ambiental, amb el consegüent perill per a la salut pública.

La fàbrica de gel, aigua destil·lada i granissats, ens va negar l'entrada, per la qual cosa no s'hi va poder comprovar el tipus de residus líquids que produeix, encara que cal reflectir que és una de les activitats que més aigua residual deu generar, sense perjudici del fet que s'incoï l'oportú expedient aplicador de sancions per esta negativa, que va significar una obstrucció a la tasca inspectora.”

Al seu torn, la Conselleria de Territori i Habitatge, en el seu informe amb data 27 d'octubre de 2004 (registre d'eixida núm. 29935), ens indica que “Quant a la presumpta falta de llicència d'activitats qualificades per part d'aproximadament 117 empreses situades al polígon industrial Garratxico d'Alacant, esta Conselleria ha remés a l'Ajuntament ofici amb data 6 d'octubre de 2004 a fi i efecte de constatar la situació legal de les indústries assenyalades, conforme al que disposa la Llei 3/1989, de 2 de maig, d'activitats qualificades. Una vegada que l'Ajuntament d'Alacant ens comuniqué el resultat de les actuacions dutes a terme en este assumpte, emetrem un informe de tot el que antecedisca amb l'ànim de atendre la seua petició.”

Amb això, cal recordar, una vegada més, que l'art. 2 de la Llei 3/1989, de 2 de maig, de les Corts Valencianes sobre activitats qualificades, prescriu que, per a poder desenvolupar esta activitat (art. 1 del Decret 54/1990, de 26 de març, de la Conselleria d'Administració Pública, Nomenclàtor d'activitats molestes, nocives, insalubres i perilloses), serà necessari obtenir prèviament de l'Ajuntament la llicència corresponent, de acord amb el procediment que allí es detalla, en el qual cobra especial èmfasi l'audiència prèvia als veïns afectats i l'informe urbanístic sobre la compatibilitat d'usos.

Fins que s'obtinga la llicència d'instal·lació i s'estenga, posteriorment, l'acta municipal de comprovació favorable, cal ressaltar que, la realització *de facto* i en l'actualitat d'eixa activitat sense la preceptiva autorització municipal, hauria de provocar l'adopció, sense més demora, de la mesura cautelar de paralització de l'activitat, després de l'audiència prèvia al titular de l'establiment per termini de quinze dies (arts. 6.1 i 18 de la Llei 3/1989), per a evitar que, mentre s'obté la preceptiva llicència i es complisquen les mesures correctores que la llicència impone, aquella activitat il·legal segueisca produint molèsties.

Sense perjudici d'això anterior, resultaria convenient incoar un expedient aplicador de sancions, a l'empara del que disposen els arts. 13.3 de la Llei 3/1989 i 46.1 de la Llei 4/2003, ja que el funcionament d'una activitat sense llicència constituïx una infracció administrativa greu.

Les autoritats autonòmiques i municipals competents tan bon punt detecten que alguna indústria o local està incomplint la normativa vigent sobre activitats qualificades tenen l'obligació d'impedir-ho (art. 12 de la Llei 30/1992 "la competència és irrenunciable i s'exercirà precisament pels òrgans administratius que la tinguen atribuïda com a pròpia). Adoptaran les mesures adequades i, si no ho fan, es convertixen en coresponsables de la vulneració de la legalitat.

El funcionament d'activitats molestes, insalubres, nocives o perilloses sense llicència pot incidir perniciosament sobre el dret fonamental a la inviolabilitat del domicili (art. 18.1 de la Constitució) i els drets constitucionals a la protecció de la salut (art. 43), a un medi ambient adequat (art. 45) i a un habitatge digne (art. 47), per la qual cosa, resulta sens dubte ineludible una ferma protecció per part dels poders públics (per totes, sentències del Tribunal Constitucional de 24 de maig de 2001 i 23 de febrer de 2004 i sentències del Tribunal Suprem de 23 de febrer de 2001 i 26 d'abril de 2003).

Des de la perspectiva de l'article 45 de la Constitució, absolutament tots els poders públics tenen el deure de vetllar per l'exercici efectiu per part de tothom del dret a un medi ambient adequat per al desenvolupament de la persona, i atés que esta institució és un d'eixos poders públics de què parla la Constitució, té el deure – com el té també l'Ajuntament d'Alacant i la Conselleria de Territori i Habitatge – de preservar l'exercici d'aquell dret, el qual queda menyscabat en els casos en què es produïxen molèsties per l'exercici d'una activitat sense llicència.

Tenint en compte la gravetat de la situació, les actuacions municipals que cal desplegar haurien de dur-se a terme amb la major celeritat possible, en compliment del principi d'eficàcia que ha de regir l'actuació de totes les administracions públiques, segons el que disposa l'art. 103.1 de la Constitució espanyola.

En virtut de tot el que antecedeix, i atenent a les consideracions exposades per a la defensa i l'efectivitat dels drets i les llibertats compresos en els títols I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, estímem oportú recomanar a l'Ajuntament d'Alacant i a la Conselleria de Territori i Habitatge que, d'una manera coordinada, i dins el seu respectiu àmbit competencial, disposen el que calga per a garantir unes condicions higienicosanitàries adequades en la zona, i evitar la producció d'abocaments insalubres i legalitzar les instal·lacions industrials que hi ha mitjançant l'obtenció de la llicència d'activitats qualificades, després del compliment previ de les mesures correctores necessàries.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, emeta un informe que referisca si accepta esta recomanació o, si escau, ens manifeste les raons que estime convenients per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988.

Després de transcórrer el termini d'un mes, al qual es fa referència en el paràgraf anterior, la present resolució serà inclosa en la pàgina web de la institució.

Li agrairé per endavant l'enviament del preceptiu informe a esta institució. Atentament".

Resolució de la queixa núm. 030926 amb data 20/04/04 dirigida a les Conselleries de Territori i Habitatge i d'Agricultura, Pesca i Alimentació i als ajuntaments d'Alzira i Carcaixent sobre fumigacions amb plaguicides per aire i per terra en una urbanització.

Senyoria,

El 18 de juliol de 2003 va tenir entrada en esta institució un escrit de queixa firmat per la senyora.[...], en què denunciava les constants i reiterades fumigacions amb plaguicides per aire i per terra que es produïxen pels voltants de la urbanització Barraca d'Aigües Vives on residix.

Esta urbanització està situada en dos termes municipals, Carcaixent i Alzira. Es va dirigir un ofici a ambdós ajuntaments perquè emeteren un informe sobre les actuacions realitzades sobre això. Van resultar els següents informes:

L'Ajuntament de Carcaixent afirma no saber res de les tasques de fumigació a què ens referíem i ens va indicar que, a la vista del que s'havia comunicat, procedia a

interessar informe a les Conselleries de Territori i d'Agricultura, amb la finalitat de reclamar informació sobre este particular i definir els aspectes d'esta activitat aèria.

L'Ajuntament d'Alzira en el seu informe afirma que l'activitat no s'està controlant directament pel municipi, perquè és una activitat institucional promoguda per la Conselleria d'Agricultura, i executada per l'empresa [...], i per tant no s'ha exigit llicència d'activitat classificada.

Es fa saber, a més, que les campanyes de fumigació es realitzen en zona agrícola de cítrics, on hi ha habitatges disseminats de segona residència; se'ns informa que en el cas concret d'Aigües Vives la fumigació se situa en llocs pròxims al nucli urbà de la Barraca d'Aigües Vives així com un hospital confrontant. Assenyala l'Ajuntament que no existix cap normativa local que regule esta matèria específica i que no s'ha dut a terme cap activitat inspectora o aplicadora de sancions a causa del caràcter institucional de les fumigacions.

La Conselleria de Territori i Habitatge no es pronuncia sobre la regulació i el control de fumigacions amb mitjans aeris, perquè considera que esta és una qüestió de la competència de la Conselleria d'Agricultura. Indica, d'altra banda, que en la zona de Barraca d'Aigües Vives i en el seu entorn pròxim –termes d'Alzira i Carcaixent–, no hi ha cap espai natural protegit d'acord amb la Llei 11/1994, ni es troben inclosos en les llistes de LIC o designats com a ZEPA, per això no formen part de la Xarxa Natura 2000.

Finalment, la Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació ens remet informe en el qual se'ns indica que tots els anys la Conselleria du a terme una campanya de lluita contra la mosca de la fruita en l'àrea citrícola de la Comunitat, i que esta plaga està declarada d'interés públic per l'ordre de 23 de maig de 2003, en la qual es regula i ordena el tractament per part de l'Administració i els agricultors.

Es realitza un tractament selectiu d'“esquer” a franges amb atraient alimentari i producte fitosanitari (malation 50). La separació entre eixos de passada dels avions és de 100m dels quals 40m són superfície tractada i els altres 60m superfície no tractada. Ambdós productes estan classificats com a categoria ecotoxicològica per a fauna terrestre de baix perill, i en el cas del producte fitosanitari es calcula que una persona de pes mitjà hauria d'ingerir 210 kg de matèria activa pura per a arribar a una dosi letal; tenint en compte les concentracions de treball, esta quantitat equivaldria a 28.000 litres de líquid, dosi amb la qual es tractarien 35.000.000 m².

Afirmen que els tractaments van ser realitzats els dies 10 i 17 de juliol de 2003 i que van ser tractades solament zones agrícoles i sota cap concepte es tracten àrees urbanes, urbanitzacions, parcel·les d'agricultura ecològica, o àrees amb algun tipus de protecció ambiental. La zona no disposa de cap protecció ambiental. A més els espais protegits més propers són clarament fora de la zona de tractament. En concret, la ZEPA més propera és el parc de l'Albufera de València, a més de 35 km.

Se'ns indica que els tractaments es controlen a través d'un dispositiu GPS que permet saber la posició dels avions en temps real.

Finalment, s'indica que en l'actualitat "han deixat de realitzar-se tractaments aeris en esta zona, però sí que es realitzen dispersions aèries d'insectes estèrils dos vegades la setmana. Estos insectes són completament innocus al medi ambient i a la salut humana". Es té una "ferma voluntat d'avançar en el desenvolupament de mètodes de lluita alternatius com és el que s'està fent servir a la Barraca d'Aigües Vives, que permet que en l'actualitat hagen deixat de realitzar-se tractaments aeris en la zona".

La Llei 43/2002, de 20 de novembre, de sanitat vegetal, exigeix que els tractaments fitosanitaris han de ser utilitzats "adequadament" tenint en compte les "bones pràctiques fitosanitàries i altres condicions determinades en l'autorització" –art. 24.4. El precepte utilitza un concepte jurídic indeterminat com és *adequadament*, que l'Administració ha d'integrar fent ús de les seues potestats discrecionals, i que exigeix justificar tècnicament cada actuació, cosa que serà lògicament controlable pels òrgans jurisdiccionals del jutjat contenciós administratiu. Es tracta d'un clar supòsit de discrecionalitat tècnica.

Amb tot, l'article 25 de la mateixa norma proporciona alguns criteris de reducció de la discrecionalitat, i en particular un mandat exprés per a "subordinar el seu ús –de productes fitosanitaris– a la salut de les persones i dels animals, i a la compatibilitat amb el desenvolupament d'una agricultura sostenible respectuosa amb el medi ambient". El precepte recomana "promoure sistemes de producció vegetal que, en el control de les plagues, utilitzen racionalment pràctiques culturals i mecanismes de regulació naturals, així com mitjans químics, biològics, físics o materials, a fi d'obtenir uns resultats econòmics, rendiments, qualitat i costos de producció de les collites que siguin acceptables des dels punts de vista social i mediambiental".

La reglamentació fitosanitària per a la fabricació, comercialització i utilització de plaguicides, recollida en el Reial Decret 3349/1983, de 30 de novembre, atribueix als usuaris de plaguicides tota la responsabilitat perquè "en la manipulació i l'aplicació dels productes es complisquen les condicions d'utilització que figuren en les etiquetes dels envasos i, particularment, que es respecten els terminis de seguretat corresponents".

Esta regulació tracta de conciliar els béns jurídic de salut i protecció ambiental, amb el desenvolupament necessari de les activitats agrícoles i el control de les plagues, i induir a la progressiva incorporació de mitjans de tractament respectuosos amb estos béns jurídic en un marc de sostenibilitat sanitària i ambiental.

L'equilibri és, per descomptat, complex, però considerem que ha de prevaler en tot cas el respecte a la salut de les persones i la protecció del medi ambient, perquè estos són drets constitucionals de màxim rang, recollits en els articles 15, 43 i 45

del text constitucional. No pot oposar-se a això el principi de llibertat d'empresa que recull l'article 38, que sens dubte ha de desenvolupar-se en els límits d'estos drets.

No disposem de mitjans propis amb els quals comprovar tècnicament el tipus de productes que s'han utilitzat en la zona ni les condicions d'utilització, si bé els informes que ens ha remés la Conselleria d'Agricultura certifiquen l'escàs risc del producte utilitzat, i que este s'ha desplegat en àrees no habitades. L'interessat no ha aportat informe tècnic que permeta desvirtuar estes informacions referides a la nocivitat del producte, per la qual cosa no podem realitzar cap pronunciament sobre este punt.

Se'ns informa, a més a més, que en els últims vols realitzats en esta zona no s'han efectuat tractaments amb plaguicides, sinó tractaments biològics innocus per a la salut o el medi ambient –incorporació d'insectes estèrils. El desenvolupament d'este tipus de tècniques ens sembla d'un interès cabdal, ja que constitueixen la millor manera de conciliar tots els interessos presents i elimina pràcticament les afeccions sanitàries i ambientals que són les pròpies dels altres tipus de tractaments.

En conseqüència, hem de recomanar que es potencien estes línies d'actuació en futurs tractaments en la zona.

Considerem, això no obstant, que hauria de potenciar-se la transparència –art. 3.5 de la Llei 30/1992 de 26 de novembre– en l'execució d'estos tractaments, i informar els ciutadans adequadament sobre les intervencions que es realitzen, amb la finalitat que coneguen quins tractaments s'estan desenvolupant, els possibles riscos, i si escau, la innocuïtat, cosa que afavoriria l'acceptació dels tractaments, i sense cap mena de dubte, reduiria l'alarma social que poden generar els vols en la població pròxima.

Això últim, lògicament, independentment de l'obligació de col·locar cartells avisadors dels tractaments en les condicions previstes per l'ordre conjunta de 17 d'octubre de 1990, de les Conselleries d'Agricultura i Pesca, i Sanitat i Consum, per la qual es regula la informació obligatòria en determinades aplicacions de plaguicides d'ús fitosanitari.

Hem apreciat, d'altra banda, una descoordinació relativa entre les diverses administracions implicades, en particular entre la Conselleria d'Agricultura i els ajuntaments assenyalats, que en un cas “desconeix” estes pràctiques, i en l'altre s'inhibeix de tota intervenció, atés el caràcter institucional d'estes pràctiques.

Referent a això, hem d'indicar que els ajuntaments no han d'inhibir-se en relació amb este assumpte, de conformitat amb les seues competències en matèria sanitària, urbanística i ambiental –vegeu sobre això les competències que els articles 25, 26 i 86.3 de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, de bases de règim local, atribueixen als ens locals en este àmbit. Estos són els qui millor coneixen les característiques de la zona, especialment pel que fa als desenvolupaments urbans

presents, així com l'existència d'habitatges o activitats situades en el sòl no urbanitzable, disperses en l'àrea agrícola; estan en condicions, per tant, d'informar la Conselleria sobre estes circumstàncies i adoptar les mesures d'inspecció i preventives corresponents d'una manera coordinada.

També sobre això es pot recordar que l'article 3.1 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, recull el principi de coordinació com un dels principis generals bàsics de l'actuació administrativa, així com el principi d'eficàcia, a més, l'article 4 estableix tota una sèrie de deures i tècniques de coordinació que han d'encaminar les relacions entre les diverses administracions públiques.

Així, en el marc del respecte als exercicis dels respectius marcs competencials, l'exercici de les competències pròpies ha de realitzar-se amb ponderació de tots els interessos implicats, i en particular d'aquells la gestió dels quals corresponga a altres administracions, facilitar informació mútua, i prestar cooperació i assistència actives quan facen ús de les seues respectives funcions. Cal que es potencien, sens dubte, estes tècniques en el present supòsit, atesa la juxtaposició d'àmbits competencials que hi ha.

Les activitats de fumigació no afecten cap espai natural protegit, és per això que no es realitzarà cap pronunciament exprés en relació amb les competències de la Conselleria de Territori i Habitatge.

Per tot això anterior, i atenent a les consideracions exposades al voltant de la defensa i l'efectivitat dels drets i les llibertats compresos en els títols I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'article 29 de la Llei valenciana 11/1988, de 26 de desembre, recomanem a la Conselleria d'Agricultura que reduï sca, en la mesura que siga possible, els vols de fumigació amb plaguicides en la zona, i que potencie la substitució dels plaguicides per tractaments biològics o d'una altra naturalesa, completament innocus per a la població i per al medi ambient.

Se li suggerix, d'altra banda, que abans de realitzar qualsevol tipus de tractament informe sobre les seues característiques els ajuntaments implicats i les persones que puguen ser afectades, mitjançant campanyes d'informació local en les quals s'explique el tipus de tractament i el perill o la innocuï tat que tinga, amb la finalitat de proporcionar més tranquil litat a la població afectada, i prevenir, si escau, possibles riscos.

Se suggerix als ajuntaments d'Alzira i Carcaixent, així com a la Conselleria d'Agricultura, que establisquen mecanismes de col laboració i coordinació amb la intenció que totes les administracions implicades puguen disposar de la informació necessària per a executar amb les majors garanties els tractaments que resulten necessaris, coordinar esforços per a la prevenció de riscos, i efectuar les campanyes d'informació que siguen necessàries.

Tanquem l'expedient en relació amb la Conselleria de Territori i Habitatge, atés que la present resolució no afecta aspectes de la seua competència.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens remeten un informe referent a les recomanacions i suggeriments efectuats o, si escau, ens indiquen els motius que estime convenients per a no acceptar-los, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988. Després de transcórrer este termini podrà publicar-se la present resolució en la pàgina web de la institució

Li agrairé molt per endavant l'enviament del preceptiu informe a esta institució. Atentament".

Resolució de la queixa núm. 031458, amb data 06/04/04, dirigida a les conselleries de Territori i Habitatge i de Sanitat i a l'Ajuntament de València sobre molèsties insalubres, nocives, perilloses i acústiques per la ubicació indeguda i funcionament irregular d'una clínica.

Hble. Sr.,

El Sr. [...], president de la Associació de Veïns i Cultural [...], la Sra. [...], presidenta de l'Associació de Veïns [...] i la Sra.[...], en representació de la comissió d'afectats per la clínica Verge del Consol, presenten un escrit de queixa en què manifesten les insuportables molèsties insalubres, nocives, perilloses i acústiques que suporten els veïns en els seus habitatges com a conseqüència de la ubicació indeguda i el funcionament irregular de la Clínica Verge del Consol de València, la qual es troba compartint espais comuns de l'immoble on es troben els habitatges, els propietaris dels quals ens indiquen, segons les seues paraules, que es troben "vivint dia rere dia dins d'un hospital, els 365 dies de l'any i les 24 hores del dia; les xemeneies, màquines de refrigeració, instal·lacions de la bomba de cobalt, aparells d'oncologia, hemodiàlisi i quiròfans adossats a les nostres cases i que es troben a l'aire lliure –sense emplomar; radiacions, abocaments a la xarxa pública de clavegueram i contaminació acústica".

Iniciada la corresponent investigació, es requerix diversa documentació a les conselleries de Sanitat, i de Territori i Habitatge de la Generalitat Valenciana, així com a l'Ajuntament de València. Ens remeteren diversos informes sobre les diferents actuacions desplegades per cada una de les administracions dins els respectius àmbits competencials.

Així, la Conselleria de Sanitat, mitjançant informe evacuat el 5 de desembre de 2003 pel cap del Servei d'Inspecció de Serveis Sanitaris, conclou que "en relació amb la visita efectuada a la clínica pel febrer de l'any passat, excloses aquelles qüestions l'autorització i verificació de les quals no són competència d'este Servei d'Inspecció de Serveis Sanitaris, i que podrien afectar qüestions com ara sanejament, desguassos, llicències d'obres, llicència municipal d'activitat, contaminació acústica i atmosfèrica, fum, pudor, voreres, guals, patis de veïns, garatges, abocaments, màquines de refrigeració, etc., la competència de les quals correspon a altres àmbits de l'Administració, organismes i entitats o corporacions

locals, l'informe referit no evidència l'existència de deficiències que pogueren haver implicat la suspensió o modificació de l'activitat del centre.

Este Servei d'Inspecció de Serveis Sanitaris omet pronunciar-se respecte dels motius que pogueren impedir el trasllat i la ubicació de les instal·lacions de la clínica, perquè es tracta d'un centre de gestió privada i no té, per tant, competència per a fer-ho.”

Des de la data en què se suposa efectuada la inspecció a la clínica –febrer de 2002–, esta institució no té constància que s'haja realitzat cap altra visita de comprovació en dates recents.

D'altra banda, el conseller de Territori i Habitatge, en un escrit amb data 26 de desembre de 2003 (registre d'eixida núm. 24175), efectua, entre d'altres, les següents manifestacions:

“L'Àrea d'Inspecció de l'antiga Conselleria de Medi Ambient (actual Conselleria de Territori i Habitatge) va rebre diverses denúncies relatives a unes molèsties presumptament originades per una activitat sanitària desenvolupada a la Clínica Verge del Consol de València. Com a conseqüència d'estes denúncies, eixa unitat administrativa, fent ús de les competències que té reconegudes en els arts. 6 i 54 de la Llei 7/2002, de 3 de desembre, de protecció contra la contaminació acústica, obri un expedient administratiu registrat amb el núm. 519/03 per investigar els fets denunciats [...] l'Àrea d'Inspecció, mitjançant escrit amb data 29 de maig de 2003, posa en coneixement de l'Ajuntament de València els fets denunciats i s'insta este perquè adopte les mesures oportunes, en aplicació del que disposa l'art. 17 de la Llei 3/89, d'activitats qualificades. En concret, i de conformitat amb el que disposen els arts. 12 i següents, que l'Ajuntament incoe el corresponent expedient aplicador de sancions i decrete la paralització de l'activitat, en cas que l'activitat no dispose de la preceptiva llicència municipal d'activitat qualificada ni complisca les mesures correctores imposades en la llicència esmentada.

L'actual Conselleria de Territori i Habitatge ha rebut per part de l'Ajuntament diversos escrits de contestació a l'ofici indicat més amunt. Amb data 3 de juliol de 2003 ens indica que la Clínica Verge del Consol, per Resolució núm. 5747, disposa de la preceptiva llicència municipal d'activitat no qualificada, ja que esta ha estat concedida amb anterioritat a l'entrada en vigor de la Llei 3/89, d'activitats qualificades, i que ens notificaran el resultat de les visites d'inspecció que es practiquen amb motiu de les denúncies que es troben en l'Ajuntament. El 23 d'octubre de 2003 ens comunica el requeriment que ha efectuat a l'empresa perquè en el termini de dos mesos ajuste la seua activitat sanitària al tràmit qualificador establert en la Llei 3/89.

En esta Conselleria es considera que l'activitat citada haurà de ser paralitzada mentre es tramite el procediment seguit davant l'Ajuntament per a adaptar l'activitat sanitària als condicionants de la Llei 3/89.

Si l'Ajuntament no actua en conseqüència, la Conselleria de Territori i Habitatge adoptarà totes les mesures que considere oportunes per a garantir la protecció contra la contaminació acústica.

En la declaració de l'any 2002, presentada davant l'anterior Conselleria de Medi Ambient el 28 de febrer de 2003, les quantitats de residus perillosos generats superaven la xifra de 10 tones. Com que no hi ha constància que per part de l'empresa s'haja sol·licitat autorització administrativa com a gran productor de residus perillosos, de acord amb el que disposa l'art. 10 del Reial Decret 833/88, de 20 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament per a l'execució de la Llei 20/1986, de 14 de maig, bàsica de residus tòxics i perillosos, la Conselleria de Territori i Habitatge ha resolt incoar el corresponent expedient administratiu aplicador de sancions, per infringir l'art. 42 de la Llei 10/2000, de 12 de desembre, de residus de la Comunitat Valenciana.”

Al seu torn, l'Ajuntament de València ens remet informe amb data 12 de desembre de 2003, emés per la Prefectura del Servei Municipal d'Activitats, entre totes les consideracions, en allò que ací importa, es destaquen les següents:

“La llicència municipal que legitima i empara l'activitat de “clínica sanatorial”, emplaçada al carrer Callosa d'en Sarrià núm. 12 d'este municipi, data de 15 de juliol de 1970, i va ser atorgada per Resolució de l'Ajuntament núm. 5747, que autoritza la Clínica Verge del Consol l'obertura en eixe emplaçament del corresponent establiment i l'exercici correlatiu d'aquella activitat.

El fet que activitats com la indicada (hospitals, clíniques, consultoris, etc.) no s'inclogueren en el moment, de manera explícita, en el Nomenclàtor –vigent aleshores– annex al Decret 2414/1961, de 30 de novembre, aprovador del Reglament d'activitats molestes, insalubres, nocives i perilloses, va determinar que esta activitat fóra autoritzada per este Ajuntament amb el caràcter d'“innòcua” o no qualificada i, per consegüent, sense sotmetre-la al procediment i règim de qualificació establits en eixe Reglament estatal.

Després de la publicació del Decret del Consell de la Generalitat Valenciana 54/1990, de 26 de març, pel qual s'aprova l'actual nomenclàtor de les activitats molestes, insalubres, nocives i perilloses, l'activitat de clínica ha quedat definitivament compresa en este nomenclàtor –Grup 941–, que considera esta activitat “molesta” (índex d'intensitat baix i mitjà), “insalubre” (índex baix d'intensitat) i “nociva” (índex baix d'intensitat).

Sobre la base i en consonància amb els raonaments anteriors, este Ajuntament ha pres, amb data recent, la determinació de sotmetre l'activitat de clínica esmentada al règim de qualificació i imposició de mesures correctores regulat en els articles segon i tercer de la Llei de la Generalitat Valenciana 3/1989, de 2 de maig, sobre activitats qualificades. En este sentit, la tinència d'alcaldia competent per raó de la matèria ha dictat, amb data 12 de setembre de 2003, la Resolució núm. 316-U, per la qual es formula requeriment dirigit a l'entitat titular de la clínica Verge del Consol, i se li exigix que presente en este Ajuntament la documentació tècnica

procedent (projecte d'activitat qualificada, estudi acústic, etc.) per a l'oportuna qualificació de l'activitat sanitària que realitza en eixe establiment.

La Clínica Verge del Consol s'emplaça en una àrea –històricament consolidada per la urbanització i edificada per complet– de la zona de qualificació urbanística en sòl urbà d'este municipi denominada “zona d'eixample”. L'ús característic d'esta zona, segons la seua regulació continguda en el vigent Pla general d'ordenació urbana, aprovat per Resolució del conseller d'Obres Públiques, Urbanisme i Transports amb data 28 de desembre de 1988, és el “residencial plurifamiliar”. A més a més, este Pla permet la implantació d'altres usos urbanístics compatibles amb el que domina, entre els quals es comprenen els dotacionals destinats a ús sanitari (art. 6.17 de les normes urbanístiques d'eixe Pla general).

En concret, els terrenys en què s'ubica la clínica –situats a l'illa de cases delimitada pels carrers Callosa d'en Sarrià, Jesús, Marqués de Camp i Carcaixent– tenen en l'esmentat Pla la consideració urbanística de sòl dotacional de domini i ús privats, a més, figuren caracteritzats els mateixos usos com a “sistema local de serveis públics” (SP), categoria dotacional que inclou, entre d'altres possibles destinacions urbanístiques, l'ús “sanitarioassistencial” (art. 6.78 en relació amb l'art. 6.76.4, ambdós de les normes urbanístiques esmentades).”

En este extens informe municipal, completat amb el remés pel Servei de Planejament Urbanístic, amb data 11 de desembre de 2003, es detallen totes les actuacions efectuades en relació amb les molèsties denunciades respecte a l'existència de soroll, fum, pudor, abocament a la xarxa de clavegueram, residus sanitaris i contaminació radioactiva, els quals, a fi d'evitar una minuciosa i extensa exposició, no es transcriuen en esta Resolució, atés que són coneguts pels autors d'esta queixa perquè se'ls ha remés còpia de tota la documentació administrativa.

No obstant això, en relació amb els sorolls, efectivament, s'han adoptat diverses mesures correctores, però els veïns segueixen manifestant l'existència de molèsties; d'altra banda, l'inspector mèdic de Patraix, en un informe de 9 de juliol de 2003, indica que “s'hauria de donar notificació al laboratori municipal a fi de realitzar els mesuraments oportuns i estudiar el fum procedent de la cuina, la cafeteria i la caldera de l'aigua calenta sanitària (no hi ha altres punts que generen fum) [...] en el centre hospitalari no es cremen residus sanitaris, ja que té contractades empreses de recollida segons la normativa vigent [...] que no es prodüx contaminació radioactiva, ja que periòdicament passen la revisió trimestral del Consell de Seguretat Nuclear, i no s'hi han detectat anomalies”; finalment, quant als possibles abocaments a la xarxa de clavegueram, segons manifestació del funcionari tècnic responsable del servei –no consta informe escrit–, “els valors obtinguts en els diferents paràmetres fisicoquímics comprovats, es troben sensiblement dins els límits màxims reflectits en la taula I de l'annex II de l'ordenança de sanejament d'este municipi [...] no s'han detectat abocaments a la xarxa de clavegueres que es corresponguen amb algun dels productes prohibits relacionats en l'art. 49 de l'ordenança [...] en qualsevol cas, els abocaments que s'efectuen a eixa xarxa, procedents de la clínica citada, disten molt de tenir –

d'acord amb les circumstàncies de quantitat i nivell de concentració específics d'estos abocaments– la caracterització de perillosos, a l'efecte de la subjecció dels abocaments a la normativa bàsica reguladora dels residus tòxics i perillosos”.

Per acabar, quant a la contaminació atmosfèrica, el cap del Servei de Laboratori Municipal i del Medi Ambient, en l'informe de 10 de març de 2004, conclou que “tant els nivells de diòxid de sofre i partícules en suspensió registrats en l'estacióavinguda Giorgeta, com els de diòxid de sofre, monòxid de carboni, òxids de nitrogen, partícules en suspensió i ozó mesurats per la unitat mòbil, comparats amb els obtinguts en altres punts de la ciutat, entren dins els valors habituals i a més d'això amb valors absoluts per davall de la mitjana de la ciutat. Amb això no es pot atribuir a la Clínica Verge del Consol repercussió quantificable respecte als nivells de contaminació atmosfèrica de la zona.”

Doncs bé, a la vista de tots estos fets, resultaria oportú aclarir que, a pesar de la raó adduïda per l'Ajuntament per a justificar l'atorgament d'una llicència per a l'exercici d'activitats no qualificades en el fet que activitats com la indicada (hospitals, clíniques, consultoris, etc.) no s'inclogueren en aquell moment, de manera explícita, en el nomenclàtor –vigent aleshores– annex al Decret 2414/1961, de 30 de novembre, aprovador del Reglament d'activitats molestes, insalubres, nocives i perilloses, no pot ser compartida per esta institució.

En efecte, l'art. 2 del Decret 2414/1961 ja establia això que segueix: “queden sotmeses a les prescripcions d'este Reglament, en la mesura que a cada una corresponga, totes aquelles activitats que als efectes d'este reglament siguen qualificades com a molestes, insalubres, nocives o perilloses, de acord amb les definicions que figuren en els articles següents i *independentment del fet que consten o no en el nomenclàtor annex, que no té caràcter limitador*”.

En el mateix sentit, l'art. 1 de la Llei 3/1989, de 2 de maig, d'activitats qualificades, estableix que “les activitats qualificades com a molestes, insalubres, nocives i perilloses per la legislació estatal s'hauran d'ajustar, en l'àmbit de la Comunitat Valenciana, a les normes previstes en esta Llei, independentment del fet que estiguen incloses o no en el nomenclàtor que, en desenvolupament de la mateixa llei, serà aprovat pel Consell de la Generalitat Valenciana i que no tindrà caràcter limitador”.

Però és que, a més, quan en el Decret 54/1990, de 26 de març, sí que s'inclou expressament l'activitat de clínica en el grup 941, tampoc se subjecta este establiment a les prescripcions de les activitats molestes, insalubres i nocives, atés que transcorren més de tretze anys fins que la Conselleria de Territori i Habitatge, amb data 29 de maig de 2003, requerix l'Ajuntament de València perquè adopte les mesures oportunes, que, alhora, mitjançant Resolució de l'Alcaldia núm. 316-U, amb data 12 de setembre de 2003, requerix per primera vegada a la clínica la presentació de la documentació necessària per a obtenir la preceptiva llicència d'activitat qualificada.

I això, tenint en compte que, ja en la mateixa llicència d'activitat no qualificada, atorgada el 15 de juliol de 1970, s'indicava que l'activitat consistia en "clínica sanatorial amb 193 llits"; establiment sanitari que, per l'envergadura, no resultava irracional o arbitrari inferir-ne els efectes molestos "potencials" –l'art. 8.1 de l'ordre de 15 de març de 1963, per la qual s'aprova una instrucció sobre l'aplicació del Decret 2414/1941, subjecta a les activitats que es troben o *es presumisquen* compreses entre les que recull el reglament.

Doncs bé, deixant de banda esta qüestió, segons ens indiquen els representants dels veïns, han presentat al legats en l'Ajuntament, dins del període d'informació pública previst en l'art. 2.2 de la Llei 3/1989, d'activitats qualificades i ha sol·licitat que no concediren la llicència de obertura i la clausura de l'activitat.

Respecte a la primera qüestió, l'art. 2.1 de la repetida Llei 3/1989, estableix que "després de sol·licitar la llicència municipal per a exercir una activitat sotmesa a esta Llei, l'alcalde la denegarà quan no s'ajuste a les normes establides en els plans d'ordenació urbana o altres normes de competència municipal, i haurà de fer constar en la denegació de la llicència els motius concrets en els quals es basa".

És àmpliament conegut i reiterat que la llicència urbanística és un acte administratiu d'autorització, en virtut del qual es du a terme un control previ de l'actuació projectada per l'administrat, i es verifica si s'ajusta o no a les exigències de l'interés públic tal com han quedat plasmades en l'ordenació urbanística aplicable al concret supòsit projectat. En tot cas, la llicència és de naturalesa regulada, per la qual cosa constitueix un acte degut ja que necessàriament ha d'atorgar-se o denegar-se segons que l'actuació pretesa s'ajuste o no, a l'ordenació urbanística aplicable.

Quant a la compatibilitat de l'activitat sanitària desenvolupada per la clínica en l'actualitat amb els usos urbanístics autoritzats pel Pla general d'ordenació Urbana en eixa zona, esta institució considera oportú efectuar la següent reflexió per a la corresponent valoració: l'art. 6.17.1 de les normes urbanístiques indica que "l'ús global o dominant d'esta zona és el residencial plurifamiliar"; ara bé, l'apartat tercer, diu que "es permeten qualssevol altres usos no inclosos en l'apartat 2 anterior llevat que manifestament siguen incompatibles amb l'ús dominant residencial assignat a esta zona"; segons l'apartat 4, s'admet la compatibilitat amb la categoria de "sistema local de serveis públics" (SP), en la qual s'inclou l'ús "sanitarioassistencial".

La qüestió se centra a determinar si l'activitat sanitària que es desenvolupa en la clínica, per la naturalesa, dimensions i àmbit territorial al qual presta el servei sanitari mereix ser considerada com a sistema local; si fóra així, sí que en resultaria l'ús compatible amb el residencial dominant o, per contra, estem davant d'un servei general, i com a servei general, no estaria autoritzat expressament pel Pla general en eixa zona.

L'art. 25.1 del RD 2159/1978, de 23 de juny, Reglament de planejament, considera que formen part del sistema general d'equipament comunitari tots aquells centres sanitaris al servei de tota la població, això és, de la generalitat dels ciutadans (sentències del Tribunal Suprem amb data 9 d'octubre de 2002, 28 de gener i 11 de novembre de 2003).

Segons es va poder comprovar mitjançant una visita realitzada per personal d'esta institució a la clínica el passat dia 29 de març de 2004 –més aviat hospital, com indica el cartell que hi ha en l'entrada principal–, les dimensions –un edifici de set pisos– i la naturalesa i entitat dels serveis sanitaris que presta –per Resolució de 18 de juny de 2003 del sotssecretari de l'Agència Valenciana de Salut s'ha ampliat el nombre de llits a 200, així com la quantitat d'unitats i especialitats–, no es circumscriuen únicament a un àmbit territorial reduït o de dimensions reduïdes, sinó que està al servei del conjunt de la població.

Com que el Pla general permet fer compatible l'ús residencial dominant amb el dotacional sanitari, caldria entendre que no està autoritzant l'existència de qualsevol establiment sanitari amb independència de la grandària i naturalesa, sinó que, per a garantir l'ús residencial i no perjudicar-lo, hauria de tractar-se d'un sistema local, això és, d'un establiment de les característiques físiques pròpies dels ambulatoris, centres de salut o clíniques d'una entitat semblant, que, per la grandària més reduïda, presten un servei sanitari més limitat, dirigit únicament a les persones residents en una determinada zona, sense estar a disposició o ús generalitzat del comú dels ciutadans.

Tot i que no es disposa d'informe escrit en este sentit, en la reunió de treball mantinguda el 29 de març de 2004 entre personal d'esta institució i de l'Ajuntament, es va poder comprovar que els establiments sanitaris que hi ha a la ciutat de València que tenen una naturalesa, característiques i dimensions similars a la Clínica Verge del Consol, es troben situats en sòls que el Pla general cataloga o considera com a sistema general, on, per raons òbvies, no es permet la compatibilitat amb l'ús residencial.

Cal notar que la “clínica sanatorial” originària, en els quasi 34 anys que han transcorregut des de la data en què es va concedir la llicència per a activitats no qualificades –15 de juliol de 1970–, ha experimentat un progressiu creixement, d'una magnitud tal, que s'ha convertit, en l'actualitat, en un important hospital amb un elevat flux de pacients procedents de diferents poblacions, que s'ha desenvolupat en una zona d'ús dominant residencial no apta per a compatibilitzar-lo amb una dotació sanitària de tanta envergadura; s'ha expandit de tal manera en els últims anys, que no resulta il·lògic qüestionar la possibilitat d'atorgar la llicència de activitats qualificades a una clínica que, atenent a la naturalesa i entitat de l'activitat que desenvolupa actualment, difícilment pot ser considerada com una dotació sanitària local.

Dit d'una altra manera, la infraestructura, el soroll, els residus, el fum i la pudor que genera, i els diversos accessos que la clínica necessita per a funcionar actualment en condicions adequades per als pacients, no diferixen substancialment

d'aquells altres establiments sanitaris que són considerats com a sistemes generals pel Pla i on l'ús residencial no resulta compatible.

En el supòsit que l'Ajuntament finalment decidira atorgar a la clínica la llicència d'activitats qualificades, resultaria certament molt complicat pretendre garantir els drets constitucionals dels veïns afectats a la integritat física i moral, a la inviolabilitat del domicili, a la salut, a un medi ambient adequat i un habitatge digne (sentències del Tribunal Constitucional de 24 de maig de 2001 i 23 de febrer de 2004), a força d'una vigilància constant del compliment de les mesures correctores i de les sancions que es podrien imposar a la clínica, ja que tractar d'encotillar una activitat sanitària de tanta envergadura no resulta fàcil; es troba tan enclavada entre els habitatges, que la desaparició total de les molèsties es preveu molt complicada.

Per cert, quant a l'exercici de la potestat aplicadora de sancions, entre la documentació remesa per la Conselleria de Territori i Habitatge i l'Ajuntament de València no consta cap acord pel qual, a l'empara del que disposa l'art. 17 de la Llei 3/1989, s'haja ni tan sols iniciat, durant tot este llarg període de temps, un procediment aplicador de sancions per la presumpta comissió d'una infracció greu tipificada en l'art. 13.1: "desenvolupar l'activitat sense subjecció a les normes proposades en el projecte presentat per a obtenir la llicència o sense observar els condicionaments que es van imposar en atorgar-la, sempre que en un cas o en l'altre s'alteren les circumstàncies que precisament van permetre atorgar-ne la llicència".

D'altra banda, quant a la segona qüestió plantejada pels representants dels veïns en les alegacions presentades durant la informació pública de l'expedient de concessió de llicència d'activitat qualificada, a saber, la clausura de l'activitat per no tenir llicència, sobre la base del que estableix l'art. 18 de la Llei 3/1989 – "aquelles activitats que estiguen funcionant sense estar en possessió de la corresponent llicència municipal, en este cas, després de l'audiència prèvia al titular de l'activitat per termini de quinze dies, podrà decretar-se'n el tancament sense més tràmit" –, esta institució entén que resultaria desproporcionat efectuar una aplicació automàtica d'esta disposició, per les raons següents:

a) No s'ha d'oblidar que, en este supòsit concret, també hi ha la implicació del dret constitucional a la protecció de la salut dels malalts que atén la clínica, els quals no han de suportar les conseqüències negatives derivades del tancament per sorpresa de l'establiment sanitari per no tenir llicència d'activitat qualificada, atés que és obvi que els usuaris de la clínica no tenen culpa d'este incompliment.

b) La dicció literal de l'art. 18 no recull el tancament com una conseqüència automàtica i inevitable en tot cas; s'utilitza el terme *podrà*, de manera que s'hi reconeix un cert component facultatiu en la decisió, segons cada cas concret, per a donar cabuda precisament al principi de proporcionalitat. Si allò que disposa l'art. 18 de la Llei 3/1989 s'haguera d'acordar obligatòriament –no diu *haurà de*–, es podria córrer el risc de generar situacions injustes i desproporcionades.

La situació, com s'hi pot apreciar, resulta summament complexa: d'una banda, concedir la llicència d'activitat qualificada i consolidar definitivament la situació actual no sembla aconsellable, ja que, fins i tot en la hipòtesi d'entendre que l'activitat s'ajusta a les normes establides en el Pla general, les mesures correctores difícilment podran eliminar totalment les molèsties que l'hospital enclavat entre els habitatges genera als veïns; d'una altra banda, tampoc serà possible, immediatament, ordenar la suspensió o el tancament de l'activitat sense garantir, amb anterioritat, la continuïtat de la prestació sanitària als usuaris de la clínica.

D'acord amb la situació, esta institució considera que la transcendència del problema imposa incrementar els esforços entre totes les parts implicades, conselleries de Sanitat, Territori i Habitatge, Ajuntament de València, els veïns afectats i l'empresa propietària de la clínica, per a consensuar postures i tractar d'arribar a una solució que pugua resultar tan satisfactòria com siga possible per a tots els interessos públics i privats afectats.

En este sentit, convé matisar les consideracions que s'exposen en el punt sisé de l'informe municipal amb data 12 de desembre de 2003, evacuat per la Prefectura del Servei d'Activitats, relatiu als motius que impediexen el trasllat de l'activitat a un altre emplaçament: així, es diu que "no és possible desconéixer que, per a la realització de l'activitat de clínica, l'entitat citada disposa de llicència concedida antany per l'Ajuntament per a l'obertura d'eixe establiment i el correlatiu exercici de l'esmentada activitat (Resolució de l'Alcaldia de 15 de juliol de 1970) [...] esta llicència comporta l'atribució d'un autèntic dret subjectiu que habilita la referida entitat per a l'exercici legal de l'activitat sanitària mencionada en este establiment; òbviament, ara esta entitat no pot ser privada d'este dret sense el reconeixement de la corresponent indemnització reparadora dels danys i perjudicis que, per este motiu, se li causen, atés que, en definitiva, ens trobem en presència d'un dret adquirit que és inherent a la situació jurídica de la titular de l'activitat de què es tracta, com a conseqüència d'haver-se incorporat este dret al feix de facultats i interessos legítims que integren l'esfera patrimonial de la titular".

Esta institució no pot acollir completament esta argumentació per les raons següents:

a) La llicència per a l'exercici d'activitats no qualificades, concedida el 15 de juliol de 1970 per a una clínica sanatorial amb 193 llits, no habilita, sense més, per a l'exercici de qualsevol activitat sanitària. No és cert. Segons s'advertix en el mateix text de la llicència que es concedix per a l'obertura de l'establiment i l'exercici de l'activitat descrita anteriorment, "amb subjecció estricta –i això és el que és important– als termes en què es va formular la petició i que es complisquen i guarden les prescripcions de caràcter general, les ordenances d'aplicació i aquelles que d'una manera singular s'establixen al dors".

El que volem ressaltar és que l'activitat que exercix actualment la clínica diferix molt de la que exercia el 1970; *l'autorització que posseïx la clínica simplement l'habilitava per a exercir una activitat no qualificada* en els termes i amb

subjecció estricta a allò que va sol licitar el 1970; de cap manera l'habilitava a exercir una activitat qualificada molesta, insalubre i nociva com la que desenvolupa en l'actualitat.

En paraules del mateix Tribunal de Justícia de la Comunitat Valenciana (Sentència de 7 de novembre de 2001, fonament de dret tercer): “La concepció estàtica de les llicències d'activitat ha de descartar-se i, de la mateixa manera que un empresari no utilitza les mateixes màquines o procés productiu al llarg de vint anys, sinó que s'adapta al mercat, a les llicències d'activitat els ocorre la mateixa, han d'adaptar-se constantment al moment en què viuen... un metge que donara el mateix tractament a un pacient el 1978 que l'any dos mil probablement seria acusat de negligència per no adaptar-se al progrés tècnic i científic en medicina”.

b) Però és que, a més, tenint en compte allò que ja disposava l'art. 2 del Decret 2414/1961, de 30 de novembre, aprovador del Reglament d'activitats molestes, insalubres, nocives i perilloses –queden sotmeses a les prescripcions d'este Reglament totes aquelles activitats que als efectes del mateix reglament siguen qualificades com a molestes, insalubres, nocives o perilloses, d'acord amb les definicions que figuren en els articles següents i independentment del fet que consten o no en el nomenclàtor annex, que no té caràcter limitador–, reiterat posteriorment en l'art. 1 de la Llei 3/1989, *mai s'ha atorgat a la clínica la llicència d'activitat qualificada, per la qual cosa difícilment pot haver adquirit cap dret subjectiu a exercir-la.*

No es podria ara extraure la conseqüència del fet que una suposada actitud ambigua de l'Ajuntament de València implicaria la concessió de la llicència d'activitat qualificada, ja que la propietat de la clínica, durant el dilatadíssim període de temps transcorregut, no només des de 1970, sinó des de l'any 1990, quan queda expressament tipificada l'activitat en el nomenclàtor del Decret 54/1990, de 26 de març, hauria d'haver sol licitat la llicència d'activitat qualificada –finalment presentada amb data 19 de novembre de 2003–, i això, a fi d'evitar l'aplicació del que disposa l'art. 44.2 de la Llei 6/1998, de 13 d'abril, sobre règim del sòl i valoracions: “En cap cas hi haurà indemnització si hi ha dol, culpa o negligència greus imputables al perjudicat”.

Sobre això, convé portar a col·lació la consolidada doctrina del Tribunal Suprem, que ha dit reiteradament que l'activitat qualificada exercida sense llicència d'obertura i funcionament, es considera clandestina, com una situació irregular de durada indefinida, que no legitima el transcurs del temps –per molt que n'haja transcorregut–, ni l'abonament de taxes o el mer consentiment o tolerància municipal.

Així, per exemple, en la Sentència amb data 25 d'octubre de 2000, fonament de dret primer, es raona que “si bé l'actor i els seus avantpassats han estat realitzant l'activitat qüestionada des de fa aproximadament cent anys amb el consentiment tàcit de l'autoritat municipal, això no els exonera d'obtenir les llicències necessàries per a l'exercici de l'activitat, sense tenir a més les mesures necessàries de seguretat, i sense que l'abonament dels impostos municipals o d'altres

autoritzacions concorrents els dispense de sol licitar i obtenir la corresponent llicència. La conclusió anterior és certa, des del moment en què l'exercici d'una de les indústries compreses en el Reglament d'activitats molestes, insalubres, nocives o perilloses requerix una llicència expressa, o bé que es denuncie explícitament la mora en la resolució sobre la sol licitada, sense haver obtingut cap resposta una vegada transcorreguts els terminis expressament consignats en este Reglament (articles 29 a 33); de manera que no es pot entendre atorgada una autorització d'este tipus pel mer transcurs del temps, fins i tot quan l'administrat haja estat exercint la seua activitat amb la tolerància de les autoritats municipals. El que ocorre és que, en estos últims supòsits, no es pot acordar la clausura de la indústria com a clandestina sense haver atorgat al possé dor la possibilitat de sol licitar l'atorgament de la llicència segons el RAMINP, sota pena d'infringir el principi de proporcionalitat que ha d'inspirar l'actuació de l'administració (STS 1 febrer de 1988, 26 de juny, 24 de juliol, 2 i 28 de desembre de 1998, 28 de febrer i 11 d'octubre de 2000, entre moltes altres).”

En el fonament de dret segon de la Sentència del Tribunal Suprem de 20 d'octubre de 1998, s'afirma que “ni el transcurs del temps, ni el pagament de taxes o tributs, ni la mera tolerància municipal –sentències d'esta Sala de 18 juliol 1986, 5 maig 1987, 4 juliol 1995, etc. – poden implicar acte tàcit d'atorgament de llicència o reconeixement d'esta llicència i, de la mateixa manera s'hi agrega –sentències de 20 desembre 1985 i 20 gener 1989– que l'activitat exercida sense llicència es considera clandestina i una situació irregular de durada més o menys llarga, la qual no és legitimada de cap manera pel pas del temps ...ja que les finalitats assignades a l'Administració, a través de la llicència i concretament en la matèria de què ací es tracta –activitats que incidixen o poden incidir en la qualificació de molestes, insalubres, nocives o perilloses–, dins les previsions generals del Reglament de serveis de les corporacions locals de 17 juny 1955, i dels específics del Reglament de 30 novembre 1961, completat per la instrucció del 15 març 1963, justifica que la intervenció de control s'exercisca, no solament en la fase prèvia a l'inici de l'activitat industrial, sinó també en qualsevol moment posterior. No es pot, doncs, parlar de cap dret adquirit ni de tolerància o precarietat en l'exercici de l'activitat, tant si és coneguda com si no ho és, a l'efecte de legitimació d'una activitat exercitada des de la iniciació sense llicència, independentment que esta hauria pogut ser obtinguda d'acord amb els usos autoritzats en eixe sòl pel pla d'ordenació urbana vigent durant aquell lapse temporal.” (STS 9-4-1991, 24-6-1994, 4-7-1995, 23-4-96 i 20-9-96).

Per acabar, en la Sentencia de 16 de juny de 2000, el Tribunal Suprem manté que “no pot acollir-se l'al legat sobre drets adquirits amb anterioritat a 1976, en què es va produir el canvi de qualificació de la zona en què està ubicada l'activitat industrial exercida pel recurrent, que tal com es reconeix en el fonament de dret segon de la sentència recorreguda ha passat a tenir la qualificació urbanística de parcs i jardins urbans de nova creació en l'àmbit metropolità (clau 6c), xarxa viària bàsica (clau 5) i protecció de sistemes generals (clau 9). I no pot estimar-se que s'han produï t drets adquirits derivats de l'anterior qualificació d'eixa zona, per la raó que tant abans del 1976 com posteriorment, l'activitat exercida ho era sense l'obtenció de la prèvia llicència ni d'obra ni d'activitat. Per la qual cosa l'activitat

ha de ser qualificada de clandestina, tant si l'Ajuntament en tenia coneixement de l'existència i la tolerava com si no en sabia res. Esta situació de clandestinitat i il·legalitat persistent amb posterioritat a 1976, no pot engendrar cap dret adquirit que pretenga fer-se valer per a l'exercici actual de l'activitat, atesa l'actual qualificació d'eixes sòl, produïda ja dins de l'àmbit de la citada clandestinitat. No hem d'oblidar que l'art. 30.1 del Reglament d'activitats molestes, insalubres, nocives i perilloses de 30 de novembre de 1961, conferix a l'alcaldia la facultat d'adoptar per complet la resolució denegadora de la llicència per raons de competència municipal basada en els plans d'ordenació urbana, tal com ací s'ha esdevingut, per la qual cosa no es pot parlar d'infracció d'eixe precepte.”

Idèntica doctrina ha seguit el Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana en les sentències de 16-3-2000, 12-9-2000, 21-11-2001, 8-7-2002, 9-3-2003, 5-5-2003 i 25-6-2003, entre moltes altres.

En conseqüència, per tots els motius que s'acaben d'exposar, es podria legítimament discrepar dels concrets motius oposats per l'Ajuntament en l'informe de 12 de desembre de 2003 per a justificar la impossibilitat de traslladar la clínica a un altre emplaçament.

No obstant això anterior, esta institució considera que la reubicació de la clínica, per la seua transcendència social, organitzativa i econòmica, supera de lluny l'àmbit municipal estricte, per la qual cosa, ateses les competències concorrents que ostenten les conselleries de Sanitat, i Territori i Habitatge, estes haurien d'implicar-se i cooperar intensament amb l'Ajuntament de València i posar a la seua disposició els recursos tècnics i econòmics que siguen necessaris.

En virtut de tot el que antecedit, i atenent a les consideracions exposades referents a la defensa i l'efectivitat dels drets i les llibertats compresos en els títols I de la Constitució (art. 15, 18, 43, 45 i 47) i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, s'estima convenient recomanar a l'Excm. Ajuntament de València, a la Conselleria de Sanitat i a la Conselleria de Territori i Habitatge de la Generalitat Valenciana, que extremen els esforços tècnics, organitzatius i econòmics que siguen necessaris a fi d'aconseguir una solució consensuada i satisfactòria per a tots els interessos públics i privats afectats i que valoren la possibilitat de facilitar el trasllat de la clínica a un altre emplaçament més adequat, i que, mentrestant, garantisquen el funcionament correcte de l'activitat a fi i efecte d'eliminar tant com siga possible les molèsties sonores, insalubres i nocives.

Així mateix, es recomana a l'Excm. Ajuntament de València que valore i pondere la dificultat tècnica d'atorgar la llicència d'activitats qualificades a causa de la incompatibilitat de la naturalesa i de les dimensions de l'activitat desenvolupada en l'actualitat per la clínica –més pròpia d'un sistema general al servei de tota la població– amb l'ús urbanístic més limitat –sistema local sanitari– autoritzat pel vigent Pla general d'ordenació urbana en una zona on l'ús global o dominant és el residencial plurifamiliar.

La qual cosa se'ls comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens remetent un informe que referisca si accepten esta recomanació o, si escau, ens indiquen les raons que estimen convenients per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988.

Agraï m de bestreta la remissió del preceptiu informe. Atentament”.

Resolució de la queixa núm. 040740 amb data 05/10/04 dirigida a l'Ajuntament d'Agost sobre acumulació d'argiles a l'aire lliure per una mercantil sense llicència d'activitat.

Senyoria,

El passat més de març va tenir entrada en esta institució un escrit de queixa presentat per la Sra. [...] en el qual substancialment manifestava que la mercantil [...] SA, que té ubicada l'activitat en un terreny confrontant al seu, al terme municipal de la localitat d'Agost, acumula argiles a l'aire lliure que formen monticles d'uns quants metres d'altura, sense cap protecció davant l'arrossegament de partícules de pols.

Amb dates 20 de setembre de 2003, i 20 de febrer de 2004, va enviar sengles escrits a l'Ajuntament d'Agost en què denunciava el greu perjudici que la pols estava causant sobre els seus conreus, així com la contaminació ambiental consegüent generada per les partícules en suspensió. D'altra banda, amb data 26 de febrer de 2004 també va remetre una comunicació a la Conselleria de Territori i Habitatge, que informava sobre el que s'ha exposat.

En considerar que la queixa reunia els requisits establits en la Llei 11/1988, esta va ser admesa a tràmit, per la qual cosa vam sol·licitar informe a eixe Ajuntament, així com a la Conselleria de Territori i Habitatge.

En la comunicació rebuda, vostés ens informaven del que seguix:

- El municipi no té ordenança municipal de prevenció de la contaminació atmosfèrica.
- L'Ajuntament no pot dur a terme la tasca d'inspecció de la contaminació atmosfèrica perquè no té els mitjans materials necessaris.
- Segons els antecedents i informes que hi ha en eixe Ajuntament, la indicada empresa de ceràmiques no té la llicència d'activitat i per tant la corresponent acta de comprovació favorable. L'informe indica, a més, que l'empresa està duent a terme els tràmits necessaris per a obtenir la llicència ambiental integrada.

- L'Ajuntament no ha obert expedient aplicador de sancions perquè està esperant les solucions adoptades per altres administracions.

D'altra banda, en la comunicació de la Conselleria de Territori i Habitatge es donava compte del que següeix:

- Amb data 4 de maig de 2003, en eixa Conselleria va tenir entrada denúncia contra mercantil [...]SA per part del Servei de Protecció de la Naturalesa de la Guàrdia Civil després d'una visita d'inspecció realitzada en les instal·lacions on l'empresa exercix l'activitat.
- Com a conseqüència d'eixa denúncia, la Conselleria de Territori i Habitatge va requerir a l'empresa de què parlem la documentació acreditativa del funcionament legal de l'activitat. Després que l'empresa no atenguera el requeriment efectuat, s'inicià un expedient aplicador de sancions.
- De la documentació presentada per la mercantil en tràmit d'al·legacions, una vegada incoat l'expedient aplicador de sancions es desprén que de les dos instal·lacions que l'empresa posseïx, cap disposa de la preceptiva llicència d'obertura i funcionament.
- Amb data 15 de gener de 2004 i 1 d'abril de 2004, estos fets van ser posats en coneixement de l'Ajuntament d'Agost, perquè adoptara les mesures oportunes en compliment de la Llei 3/1989, de 2 de maig, d'activitats qualificades.
- Res ens indica eixa Conselleria sobre els tràmits en què es troba la petició de llicència ambiental integrada sol·licitada per la mercantil.

Vam donar trasllat del contingut d'ambdós informes a la promotora de la queixa a fi que si ho considerava convenient presentara al·legacions, com així va fer, en el sentit d'incidir de bell nou en els greus perjudicis que els munts d'argila a l'aire lliure provoquen en els seus cultius, i a més adjuntava una sèrie de fotografies en les quals s'observen els monticles acumulats.

Com saben, mitjançant els arts. 149.1.23 de la Constitució i 32.6 de l'Estatut d'Autonomia, la Comunitat Valenciana va assumir la competència normativa en matèria ambiental. Fruit d'eixa genèrica competència, la Comunitat Autònoma va aprovar la Llei 3/1989, d'activitats qualificades, la qual té per objecte el control i la regulació d'un tipus de activitats contaminants, sobre les quals l'Administració, en el deure de tutela del dret constitucional a un medi ambient adequat, ha d'exercir una especial vigilància.

Esta Llei subjecta diverses activitats, entre les quals ha d'incloure's la fabricació d'elements ceràmics, a la prèvia obtenció d'una llicència d'activitat i acta de comprovació favorable, a fi de verificar l'adequació ambiental de les instal·lacions i minimitzar-ne l'impacte. Per això, quan l'activitat en qüestió va iniciar el funcionament, hauria d'haver obtingut estos títols, ja que en altre cas l'activitat ha

de considerar-se clandestina i quedaria subjecta al règim aplicador de sancions que preveu la norma.

Ara bé, amb motiu de l'aprovació de la Llei 16/2002 d'1 de juliol, de prevenció i control integrats de la contaminació, que incorpora al nostre ordenament la Directiva 96/61/CE, este tipus d'instal·lacions han quedat sota l'àmbit regulador de la llicència ambiental integrada, el fi de la qual és solucionar, a través d'una única autorització, la pluralitat de llicències i permisos requerits per l'empresari industrial, a l'hora de exercir una activitat contaminant capaç d'incidir en les distintes parcel·les objecte de protecció de l'ordenament mediambiental.

Segons la disposició transitòria primera de la citada norma, la llicència ambiental integrada serà obligatòria per a totes les empreses subjectes a l'àmbit d'aplicació de la mateixa norma a partir del 30 d'octubre de 2007, sense perjudici que es pugui aconseguir abans. En este sentit, a través del recent decret autonòmic 40/2004, s'han desenvolupat els tràmits procedimentals necessaris per a l'obtenció d'esta llicència a la Comunitat Valenciana.

La citada disposició indica que: "si la sol·licitud d'autorització ambiental integrada es presentara abans del dia 1 de gener de 2007, i l'òrgan competent per a atorgar-la no haguera dictat resolució expressa sobre esta amb anterioritat a la data assenyalada en el paràgraf anterior, les instal·lacions existents podran continuar en funcionament de forma provisional fins que es dicte la resolució", si bé perquè tot això anterior siga aplicable l'activitat ha d'haver complert tots els requisits ambientals "exigits per la normativa sectorial aplicable", cosa que sens dubte necessita que l'activitat s'estiga exercint en el marc de la legalitat ambiental vigent, amb totes les autoritzacions i permisos pertinents, entre estos lògicament la llicència d'activitat.

A hores d'ara, l'activitat ni té llicència d'activitat ni tampoc ha obtingut la llicència integrada; a més, en els informes rebuts s'afirma que esta última es troba en tramitació. Tenint en compte les circumstàncies, el mer fet d'haver sol·licitat l'autorització integrada no en legitima el funcionament, atés que no pot acreditar-se, sota cap títol administratiu, el compliment previ de les exigències ambientals previstes en la legislació vigent.

El supòsit ha d'inscriure's en conseqüència sota el règim aplicador de sancions fixat per la Llei 3/1989, de 2 de maig, d'activitats qualificades. Per la qual cosa esdevé aplicable l'article 13.3 de la norma, que qualifica com a infracció greu el funcionament d'una indústria o activitat, sense obtenir prèviament la corresponent llicència o autorització, en el cas que siga necessària.

Al fil de l'anterior qualificació, l'art. 18 estableix que "No es podrà imposar cap sanció, sinó és en virtut d'expedient instruït a l'efecte d'acord amb el procediment regulat en el capítol II del títol VI de la Llei de procediment administratiu, excepció feta d'aquelles activitats que estigueren funcionant sense estar en possessió de la corresponent llicència municipal, en este cas, després de

l'audiència prèvia al titular de l'activitat per termini de quinze dies, podrà decretar-se el tancament sense més tràmit”.

Així doncs, i mentre que l'art. 12 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre determina que “la competència és irrenunciable, i s'exercirà precisament per aquells òrgans administratius que la tinguen atribuïda com a pròpia, no hi ha cap justificació perquè l'Ajuntament deixe d'exercir la que, en virtut de la Llei 3/1989, li és atribuïda i exigible, per això, s'ha de realitzar la clausura de l'activitat desenvolupada per la mercantil [...]S.A, després de l'audiència prèvia a l'empresa.

D'altra banda, en el cas que s'advertira un notori desistiment de funcions per part del consistori, com fins a la data ha quedat constatat, esta competència haurà de ser exercida per la Conselleria de Territori i Habitatge, en virtut de la potestat d'actuació subsidiària que li atribuïx la mateixa Llei d'activitats qualificades en l'article 17.

Per tot el que antecedit, i atenent a les consideracions exposades sobre la defensa i l'efectivitat dels drets i les llibertats compresos en el títol I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'article 29 de la Llei 11/1988 de 26 de desembre, de la Generalitat Valenciana, reguladora d'esta institució:

1. Recordem a l'Ajuntament d'Agost el deure legal de clausurar immediatament l'activitat desenvolupada per la mercantil [...]SA, després de l'audiència al titular, mentre que no obtinga la preceptiva autorització ambiental, així com l'estricta aplicació del règim aplicador de sancions.

2. A la Conselleria de Territori i Habitatge, li recomanem que requerisca a l'Ajuntament el compliment de la citada obligació, i exercisca en cas que es mantinga la seua inactivitat amb notòria negligència, les potestats d'execució subsidiària que li atribuïx la legislació d'activitats qualificades.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens remeta un informe que referisca si accepta les recomanacions, suggeriments i recordatoris efectuats, o si escau, ens indique els motius que estime per a no acceptar-los, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988. Després de transcórrer este termini podrà publicar-se la present Resolució en la pàgina web de la institució

Li agrairé de bestreta l'enviament del preceptiu informe Atentament”.

Resolució de la queixa núm. 031101 amb data 11/02/04 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge sobre un expedient aplicador de sancions contra un ajuntament per la instal·lació d'obstacles que impedeixen el trànsit de ramat.

Hble. Sr.,

L'objecte de la queixa promoguda davant d'esta institució pel Sr.[...], en qualitat de president de l'Associació [...], està constituït per la pretensió consistent a obtenir una Resolució expressa respecte a la denúncia presentada en la Conselleria de Territori i Habitatge amb data 30 d'abril de 2003, en la qual interessava la incoació d'un procediment aplicador de sancions contra l'Ajuntament de Borriol per la presumpta comissió d'una infracció molt greu tipificada en l'art. 21.2.c) de la Llei 3/1995, de 23 de març, de vies pecuàries, consistent en la instal·lació d'obstacles o la realització de qualsevol tipus d'acte que impedisca totalment el trànsit de ramat.

El retard en la contestació es tracta de justificar per l'Administració amb la següent explicació: “com a conseqüència de la denúncia, el director general de Recursos Forestals sol·licita als serveis territorials de Castelló que informen sobre els fets denunciats i, posteriorment, que realitzen les actuacions necessàries per a aclarir si els fets denunciats impliquen una infracció d'allò que estableix la Llei 3/1995, de 23 de març, de vies pecuàries. En l'actualitat, l'expedient es troba en la fase de finalització del tràmit d'investigacions prèvies, d'acord amb el que estableix l'art. 12 del Reial Decret 1398/1993, de 4 d'agost, pel qual s'aprova el Reglament del procediment per a l'exercici de la potestat aplicadora de sancions, després del qual es determinarà la procedència d'iniciar un expedient aplicador de sancions, si escau, contra l'Ajuntament de Borriol. Decisió que es comunicarà al denunciant, d'acord amb el que estableix l'art. 11.2 del RD 1398/1993.”

No obstant això, el denunciant ens indica amb data 2 de febrer de 2004 que encara no ha rebut la preceptiva comunicació que preveu el mencionat art. 11.2, a saber: “La formulació d'una petició no vincula l'òrgan competent per a iniciar el procediment aplicador de sancions, si bé haurà de comunicar al denunciant els motius pels quals, si s'escau, no procedix la iniciació del procediment.”

Encara que sembla que la Direcció General de Recursos Forestals ha sol·licitat un informe i comminat a efectuar les actuacions necessàries per a aclarir si els fets denunciats suposen una infracció de la Llei 3/1995, cal destacar que no ens ha estat remès cap document acreditatiu d'estes actuacions prèvies i que ja han transcorregut més de 9 mesos des de la data en què es va presentar la denúncia –30 d'abril de 2003– sense haver-se resolt la iniciació o no del procediment aplicador de sancions.

El sentit i la finalitat de les actuacions prèvies estan clarament definides en l'art. 12.1 del repetit RD 1398/1993: “Amb anterioritat a la iniciació del procediment, es podran realitzar actuacions prèvies amb objecte de determinar amb caràcter preliminar si concorren circumstàncies que justifiquen esta iniciació. En especial, estes actuacions s'han d'orientar a determinar, amb la major precisió possible, els fets susceptibles de motivar la incoació del procediment, la identificació de la persona o les persones que pogueren resultar responsables i les circumstàncies rellevants que concórreguen en els uns i els altres”.

Amb les actuacions prèvies es tracta d'efectuar una ràpida i sumària comprovació sobre la naturalesa dels fets i la possible consideració com a infracció

administrativa, a fi d'evitar la iniciació automàtica de procediments abocats des del principi a l'arxiu; l'examen en profunditat dels elements fàctics, la identificació dels presumptes responsables, el grau de culpabilitat i altres circumstàncies concorrents que cal tenir en compte, constituï x l'objecte propi del procediment aplicador de sancions durant la tramitació del qual han de quedar acreditats.

En conseqüència, encara que l'art. 12.1 no estableix un termini màxim de durada de les actuacions prèvies, de la seua naturalesa s'inferix el caràcter sumari, atés que, ni constituï x l'objecte decidir si es pot o no sancionar—qüestió que cal dilucidar en el procediment aplicador de sancions—, ni la durada pot dilatar-se excessivament per a evitar la prescripció de les infraccions, la qual no s'interromp mentre no es notifique al presumpte infractor l'acord d'iniciació.

En este cas, els 9 mesos transcorreguts des de la presentació de la denúncia sense haver decidit encara la iniciació o no del procediment aplicador de sancions resulten sens dubte excessius, tenint en compte que, per a la substanciació de tot el procediment posterior, amb fases d'al legacions, prova i audiència, es fixa un termini de caducitat sense interrupcions de 6 mesos, des de l'inici fins a la notificació de la resolució aplicadora de sancions (art. 20.6).

Els principis constitucionals de seguretat jurídica (art. 9.3) i eficàcia (art. 103.1) exigixen a les administracions públiques que es complisquen raonablement les expectatives que la societat legítimament li demana, entre estes, i molt rellevant, el deure de l'Administració de resoldre expressament les peticions i reclamacions que li presenten els particulars, ja que el coneixement exacte per l'administrat de la fonamentació de les resolucions administratives constituï x un pressupòsit inexcusable per a una defensa adequada dels seus drets i interessos legítims.

En este sentit, el Tribunal Constitucional ha reiterat, recentment, en la Sentència núm. 71, amb data 26 de març de 2001, que “és evident, com hem declarat en reiterades ocasions (per totes, SSTC 6/1986, de 21 de gener, FF. 3; 204/1987, de 21 de desembre, F. 4; 180/1991, de 23 de setembre, F. 1; i 86/1998, de 21 d'abril, FF. 5 i 6), que l'Administració no pot veure's beneficiada per l'incompliment de la seua obligació de resoldre expressament en termini sol licituds i recursos dels ciutadans, un deure que entronca amb la clàusula de l'estat de dret (art. 1.1 CE), així com amb els valors que proclamen els arts. 24.1, 103.1 i 106.1 CE.”

En virtut de tot el que s'ha exposat, i atenent a les consideracions exposades referents a la defensa i l'efectivitat dels drets i llibertats compresos en els títols I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li recorde el deure legal, de compliment immediat, de comunicar al denunciant mitjançant resolució motivada si procedix o no la iniciació del procediment aplicador de sancions, i de notificar, si s'escau, a l'Ajuntament de Borriol l'acord d'iniciació per a interrompre, tan prompte com siga possible, la prescripció de les presumptes infraccions comeses.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens remeta un informe que referisca si accepta este recordatori de deures legals, o si escau, ens indique les raons que estime per a no acceptar-lo, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Li agrairé m per endavant l'enviament del preceptiu informe. Atentament”.

Resolució de la queixa núm. 031415 amb data 14/09/04 dirigida a les Conselleries de Territori Habitatge i d'Indústria, Comerç i Turisme i als ajuntaments de Vilafamés i Sant Joan de Moró sobre una agressió ambiental i cultural a causa de mines d'argila al tossal de Mollet.

Honorable Sr.,

El 13 de novembre de 2003 va presentar el Sr. [...], en representació del Col·lectiu [...], un escrit de queixa sobre la situació del tossal de Mollet, situat als termes municipals de Sant Joan de Moró i Vilafamés. Ens feia saber l'agressió ambiental a què està sotmés este espai, a causa de les mines d'argila que hi ha a la zona, que han produït danys en la massa boscosa, abocaments i grans moviments de terra, desaparició de brolladors d'aigua i abocaments incontrolats en els buits deixats per les diverses explotacions. A això cal afegir les molèsties causades als veïns així com la proximitat d'un jaciment arqueològic de protecció integral inscrit en el Catàleg de Béns i Espais Protegits en el terme de Vilafamés, prop de la font del Salze.

Sol·licitava la nostra intervenció davant les administracions amb competències implicades, per a evitar les agressions que està patint la muntanya i promoure la protecció efectiva mitjançant la incorporació a alguna figura de protecció ambiental.

Interessats els corresponents informes a les administracions amb competències més directament implicades en estos fets, hem rebut els següents informes:

- La Conselleria de Cultura, Educació i Esport és la primera a remetre un informe, amb entrada en esta institució el 21 de gener de 2004. Aporta la següent documentació:

Acord de 8 de maig de 2001, relatiu al Pla general de Sant Joan de Moró, emés per la directora general de Patrimoni Artístic, en el qual es posa de manifest que en el text sotmés a informe no consta catàleg de jaciments arqueològics ni normes de protecció, així com tampoc hi ha catàleg de edificis ni elements d'interés historicoartístic, sense que se'n justifique motivadament l'absència. En conseqüència, s'emet un informe desfavorable al Pla general mentre no s'executen estes directrius.

En un segon acord, dictat el 6 de juny de 2002, es reitera l'informe desfavorable pels mateixos conceptes.

Un tercer acord, dictat el 30 d'abril de 2003, reitera l'informe desfavorable perquè el Pla general no classifica els elements patrimonials citats en tres nivells de protecció com exigeix l'article 92 del Reglament de planejament, així com perquè no incorpora tota la documentació necessària dels elements del catàleg, tant en la part amb eficàcia normativa com en la que no té eixe caràcter. No obstant això l'Ajuntament havia reconegut l'existència dels següents jaciments arqueològics:

- Jaciment arqueològic de l'edat de bronze Les Pedrisses.
- Jaciment arqueològic iber Bustalet.
- Jaciment arqueològic medieval Tossal de Mollet.
- Jaciment arqueològic iber Montnegre El Mollet.

No consta que finalment s'emetera cap informe favorable al planejament general.

Acord de 25 d'octubre de 2002, pel qual s'emet un informe desfavorable sobre el Pla especial del conjunt històric artístic i Catàleg de Béns i Espais Protegits de Vilafamés, perquè s'hi han observat diverses mancances i deficiències. Pel que fa al patrimoni arqueològic, el document inclou 32 zones arqueològiques, cosa que es considera favorablement per la Conselleria, si bé no inclou els jaciments situats al tossal de Mollet per estar situats a Sant Joan de Moró.

Les deficiències quant a la redacció del Catàleg de Béns i Espais Protegits van ser resoltes i van donar lloc a l'adopció d'un acord el 9 de maig de 2003, pel qual s'emet un informe favorable a l'aprovació del Catàleg.

Acord de 8 de juliol de 2002 pel qual la Conselleria autoritza una prospecció arqueològica per a la realització d'un estudi d'impacte ambiental en la pedrera Sant Miquel que afecta la zona arqueològica del tossal de Mollet, inventariada per la Direcció General de Patrimoni. Esta autorització s'atorga a l'empara de l'article 60 de la Llei 4/1998 d'11 de juny, de patrimoni cultural valencià, que exigeix l'autorització autonòmica per a qualsevol actuació arqueològica o paleontològica.

Amb data 2 de gener de 2004 s'autoritza una nova prospecció arqueològica en la pedrera Sant Miquel 2439-B, amb el mateix objecte, motivada, tal com assenyala el mateix acord, "perquè la pedrera que es pretén estudiar es troba en un entorn molt afectat per altres explotacions mineres com és el corredor entre Vilafamés i Sant Joan de Moró, on també hi ha una elevada concentració de jaciments arqueològics, cosa que justifica plenament la necessitat de la prospecció".

Finalment, la Conselleria aporta un informe vinculant emés el 14 de novembre de 2001 de conformitat amb el que estableix l'article 11 de la Llei de patrimoni, en relació amb l'estudi d'impacte ambiental i pla de restauració del projecte d'ampliació de la pedrera Frontó, situada a la partida del mateix nom, en el terme de Sant Joan de Moró. El sentit de l'informe és favorable al projecte, per no constar que hi haja cap jaciment arqueològic que pugui estar afectat per l'actuació.

De tota la documentació presentada sembla desprendre's que la zona és molt rica en jaciments arqueològics, que hi ha insuficiències clares en la catalogació, inventari i protecció urbanística d'estos espais, i que hi ha, també, una forta pressió sobre estos jaciments per part d'unes quantes explotacions mineres.

En els acords remesos observem, d'una banda, que el Pla general de Sant Joan de Moró no ha rebut informe favorable en matèria de patrimoni cultural, a diferència de la planificació especial de Vilafamés, pel que fa al catàleg.

Observem, d'altra banda, l'existència en curs de diversos procediments d'obertura de noves explotacions, la incidència de les quals en el patrimoni arqueològic encara no se sap ja que depén d'allò que indiquen les prospeccions que es realitzen amb motiu de l'elaboració dels estudis d'impacte ambiental i que alguna explotació ha superat eixe tràmit perquè no afecta este tipus d'espais.

- El 28 de gener de 2004 la Conselleria de Territori i Habitatge ens remet un informe en el qual posa de manifest les següents qüestions:

El tossal de Mollet no està inclòs en cap dels llocs designats per a formar part de la Xarxa Natura 2000 com a lloc d'interés comunitari (LIC). Eixa llista es va aprovar per acord del Govern valencià de 10 de juliol de 2001 d'acord amb les exigències de la directiva 92/43/CE, sobre hàbitats i espècies.

Assenyala la Conselleria que, quant a la nostra petició inicial, en la qual demanàvem si es realitzaria una anàlisi ambiental de la zona a fi de verificar la presència de valors protegibles, i la possible inclusió en alguna de les categories de protecció de la legislació d'espais, la Conselleria assenyala que l'Àrea de Planificació i Ordenació del Territori ha sol·licitat un informe a l'Àrea de Recursos Forestals i Conservació Ambiental sobre la possible presència d'espècies rares o endemismes amenaçats o d'elevat interès científic, per a una possible declaració com a "microreserva vegetal".

La Conselleria indica que a petició del Col·lectiu [...] s'està realitzat un informe sobre els valors ambientals del tossal de Mollet.

Quant a les declaracions d'impacte ambiental emeses per la Conselleria a la zona, s'hi dóna compte únicament de la declaració corresponent a un projecte d'explotació d'argiles dins la concessió minera denominada "Sant Miquel-B (núm. 2439B)", no hi ha cap cas més.

En este cas, l'impacte ambiental sobre el medi es declara "acceptable", sempre que es complisquen diverses condicions, algunes establides directament per la declaració, i altres per remissió a les que es determinen en l'estudi d'impacte ambiental. Entre d'altres, es pot citar que l'explotació no pot superar la cota 400m, s'ha d'efectuar la repoblació forestal de la zona, l'accés a l'explotació ha d'evitar les vies pecuàries que discorren en el lloc, no s'ha d'afectar al llit del barranc Ferrer, etc.

Sobre això, cal notar que el promotor d'esta queixa, en l'escrit d'al·legacions, assenyala que les condicions imposades en l'avaluació d'impacte s'incomplixen, ja que, sense anar més lluny, l'explotació ha arribat a la cota de 420m en el front B (terme de Vilafamés) i entre 440m i 480m en el Front I (terme de Sant Joan de Moró). Este incompliment és especialment rellevant, ja que la fixació de la cota de 400 metres no és arbitrària, ja que a partir d'esta cota se situa el bosc clímax de l'ombria, de manera que les explotacions estan afectant directament eixe espai natural tan rellevant.

Afirma que a pesar de la passivitat de l'Administració autonòmica, han estat els ajuntaments de la zona els que han paralitzat les explotacions.

-El 26 de febrer de 2004 té entrada en esta institució un informe remès per la Conselleria d'Indústria, Comerç i Turisme. Este informe es va completar amb altra remesa de documentació que va tenir entrada el 2 d'abril d'este any. Extractem a continuació els aspectes més rellevants dels informes en qüestió:

Dóna informació sobre les explotacions existents al tossal de Mollet, a saber, la Concessió Arcitras, núm. registre miner 2112, atorgada el 3 de maig de 1985, i la Concessió San Miguel, núm. registre miner 2439-A, atorgada el 9 de febrer de 1988.

S'assenyala que estes explotacions no tenen estudi d'impacte ambiental i declaració d'impacte ambiental, ja que l'obligació legal d'efectuar-les naix posteriorment a l'adjudicació de les concessions, per virtut de la Llei valenciana 2/1989 de 3 de març, d'impacte ambiental. El Reial Decret legislatiu estatal 1302/1986, de 28 de juny, d'avaluació d'impacte ambiental, no recull entre les activitats subjectes l'aprofitament dels recursos naturals minerals.

Ja hem vist que esta situació no és exacta, ja que sí que hi ha a la zona algun procediment autoritzador que ha disposat de la declaració d'impacte ambiental corresponent.

El que sí que estava vigent és el Reial Decret 2994/1982, de 15 d'octubre, el qual desenvolupa l'article 5 de la Llei de mines, i exigix per a estes explotacions un pla de restauració com a condició prèvia per a l'obtenció d'una concessió minera, cosa que constituïx de fet l'antecedent de la tècnica d'avaluació d'impacte per a l'activitat minera.

Els plans de restauració d'Arcitras i San Miguel van ser aprovats pel departament competent en mineria, després de l'informe previ de l'Institut Geològic i Miner d'Espanya, i el departament de la Generalitat Valenciana competent en matèria ambiental. Eixos plans van acompanyats dels "plans anuals de labors", que concreten les tasques extractives i de restauració per a l'any entrant; este instrument s'assembla al "programa de vigilància ambiental" previst en la normativa d'impacte ambiental, i permet un seguiment eficaç de l'explotació.

Es dona compte a continuació del contingut bàsic del pla de restauració d'Arcitras, així com de l'últim pla de labors, a més, s'assenyala com en estos documents està reconeguda l'existència de *Quercus ilex* així com de l'ermita de Sant Miquel, també diverses espècies de la flora i fauna mediterrània, sense que s'hagen observat espècies protegides. S'hi reconeix també l'existència de dos vies pecuàries que s'han de preservar, així com diverses mesures correctores que són necessàries. S'acompanya reportatge fotogràfic aportat per la mercantil gestora de l'explotació juntament amb el pla de labors, en el qual es mostra com s'estan duent a terme les tasques de restauració ambiental. La veracitat ha estat comprovada mitjançant la visita d'inspecció dels tècnics del Servei Territorial d'Indústria de Castelló.

Quant a la pedrera Sant Miquel, es ret compte també de les tasques de restauració i minimització de l'impacte ambiental, d'acord amb l'últim pla de tasques que han pogut ser comprovades mitjançant la inspecció de la Conselleria efectuada el 17 de febrer de 2004. Eixes tasques consistixen en la restauració de part del front A i en el rebliment amb estèrils del front D, de manera que es restauren completament dos enderrocs.

El 2 d'abril de 2004 es remet escrit en què s'acompanya documentació relativa a l'informe-memòria dels treballs de restauració realitzats a la pedrera Sant Miquel núm. 2439-A amb un reportatge fotogràfic abundant sobre les tasques de rebliment i replantació.

La Conselleria d'Indústria conclou l'informe assenyalant que "les activitats mineres denunciades s'estan desenvolupant de conformitat amb la normativa aplicable, a més amb extrema diligència, tant en l'execució com en el seguiment que s'està efectuant per l'Administració competent".

- Amb data 27 de febrer de 2004 es rep escrit de l'Ajuntament de Vilafamés, en el qual es fa un informe que amb data 2 de desembre de 2003 comunicà al Col·lectiu [...] que una explotació que s'estava realitzant en el tossal de Mollet dins del seu terme municipal havia estat paralitzada, i que estava pendent de resolució judicial.

Este tossal està pràcticament en la seua totalitat al terme de Sant Joan de Moró, i queda al terme de Vilafamés la zona de Sant Miquel, en la qual hi ha una ermita amb el mateix nom. És propietat de l'església i està classificada com a sòl no urbanitzable de protecció paisatgística, on no es permeten activitats mineres o extractives i en concret les d'argila.

S'assenyala que l'Ajuntament no ha realitzat cap anàlisi ambiental de la zona, que a més no disposa de cap figura de protecció ambiental, excepció feta de les previsions del planejament general.

Són dos les empreses que treballen a la zona del Mollet, T[...]SA, i W[...]SA] Esta informació és coincident amb la ja expressada per la resta d'administracions, ja que estes empreses gestionen les dos pedreres a què s'ha fet referència.

La primera empresa, T[...SA], que gestiona la pedrera Sant Miquel, disposa de llicència d'activitat de 1994, per a la zona denominada partida Ullastre; la llicència està a nom de l'anterior titular de la mina, [...SA]. No s'assenyala si s'ha tramitat un canvi de titularitat. La llicència d'activitat de què disposa esta empresa té declaració d'impacte ambiental, atorgada el 8 de juliol de 1993, en el marc del procediment per a la concessió de la citada llicència d'activitat, encara que no els consta que existisca pla de restauració.

L'empresa sol licità fa un any llicència d'activitat per a altres zones, si bé no ha aconseguit la llicència ja que la Conselleria de Territori i Habitatge no li concedix la declaració d'impacte ambiental.

En una altra zona, on l'empresa estava extraient material sense llicència municipal, els treballs van ser paralitzats per l'Ajuntament, es va recórrer l'acord corresponent en via judicial, i s'està a l'expectativa de resolució. Este Ajuntament manifesta que existix una altra boca d'explotació dins del terme de Sant Joan de Moró que podria ser també il legal.

La segona empresa, W[...SA], té llicència d'activitat que l'any 1988 fou atorgada a [...SL], antiga explotadora de la mina; no tenen constància que les seues explotacions hagen entrat en terme municipal de Vilafamés. No els consta que existisca per a esta llicència declaració d'impacte ambiental, encara que sí pla de restauració.

Quant a la qualificació cultural de la zona, destaca l'Ajuntament l'existència de l'ermita de Sant Miquel, del segle XVII, que s'ha inclòs en el catàleg de béns i espais protegits de Vilafamés, i que ha estat declarada bé de rellevància local amb nivell de protecció integral. Juntament amb esta ermita, existix un jaciment arqueològic del paleolític denominat "La Font del Salze", situat en les immediacions de la font del mateix nom, en el vessant del tossal de Mollet. Este bé cultural té el mateix règim registral i de protecció que l'ermita.

- L'Ajuntament de Sant Joan de Moró remet informe en el qual manifesta que el planejament en vigor en el municipi són les Normes subsidiàries de 1993, i que està en fase d'aprovació definitiva el nou pla general d'ordenació urbana. En ambdós documents el tossal de Mollet figura com a sòl no urbanitzable-protecció zones verdes.

L'article 121 de les citades Normes subsidiàries estabix "Usos en sòl no urbanitzable protegit: [...] es permetran únicament els usos següents: forestal, caça, esplai, actuacions de protecció i conservació de les obres realitzades (bancals, tàpies, masies, alqueries, pous, sistemes de reg, etc.); edificacions i instal·lacions d'utilitat pública o interès social, també s'autoritzarà la tala d'arbres d'acord amb la legislació vigent en esta matèria. Alhora es potenciarà la repoblació amb espais vegetals adequats, actuacions de protecció i conservació".

Els terrenys del tossal són de propietat privada.

En el terme municipal només es té constància dels treballs de l'empresa W[...SA], que disposa de llicència d'activitat que concedí l'Ajuntament de Vilafamés el 1987 a nom de [...SL], anterior explotadora de la concessió des del 1985. L'Ajuntament té previst actualitzar esta llicència amb motiu de la immediata aprovació del nou pla general.

Una vegada vistos els diversos informes, passem a analitzar jurídicament les diferents possibilitats per a una adequada protecció de l'entorn ambiental i cultural de les pedreres:

A. Ens trobem amb dos activitats que disposen de llicència d'activitat i estan situades en sòl urbanitzable d'especial protecció, una classificació posterior a la seua implantació.

Tenint en compte esta circumstància, l'eventual revisió d'estes llicències per motius urbanístics podria donar lloc a responsabilitat patrimonial de l'Administració, si tenim en compte el joc combinat dels articles 41 i següents de la Llei 6/1998, de 13 d'abril, de règim del sòl i valoracions, així com l'article 2.2. de la Llei 6/1994, de 15 de novembre, reguladora de l'activitat urbanística i 6.2 de la Llei 4/1992, de 5 de juny, del sòl no urbanitzable.

L'article 42.2 de la Llei estatal de règim del sòl i valoracions regula els supòsits en què s'haja concedit una llicència i s'haja iniciat l'obra, però que posteriorment s'haja esdevingut una alteració en el planejament que la fera incompatible amb la nova ordenació; en este cas es produiria un dret a indemnització.

D'altra banda, l'article 2.2 de la LRAU estableix que les potestats de planejament han d'exercir-se a fi d'assegurar un entorn ambiental, rural o urbà, adequat al desenvolupament de la persona, que garantisca una adequada qualitat de vida, així com la conservació del patrimoni cultural i ambiental. D'acord amb això, segons determina el 2.3 de la norma, si l'ordenació afecta interessos patrimonials legítims, estos hauran de ser indemnitzats, i els seus titulars, però, no podran oposar-se o interferir en el desenvolupament normal de l'activitat urbanística, ni desviar la potestat de planejament de les finalitats que li són pròpies.

Finalment, l'article 6.2 de la Llei del sòl no urbanitzable determina que "tota afecció real i actual per les normes d'especial protecció, restrictiva dels usos i aprofitaments efectivament i legítimament implantats i realitzats, constituirà un supòsit de lesió determinant de responsabilitat de l'administració que haguera aprovat les al ludides normes, en els termes en què procedisca conforme al règim general de l'esmentada responsabilitat."

En conseqüència, es desprén d'estos preceptes que els ajuntaments en el terme municipal dels quals se situen les explotacions tenen tot el dret a ordenar el sòl en el marc de la potestat de planejament, establir les limitacions i normes de protecció que consideren oportunes en el marc del que estableix la legislació urbanística vigent, i incloure la classificació del sòl on estan situades les citades

pedreres com a sòl no urbanitzable d'especial protecció amb les consegüents limitacions d'ús.

Ara bé, quan la qualificació implica l'afecció a drets legítims adquirits sobre la base d'una situació prèvia de legalitat i compatibilitat de l'ús, tenint en compte que a més les estes explotacions disposen d'autoritzacions de funcionament prèvies, qualsevol intervenció dirigida a revocar les llicències d'activitat derivaria necessàriament en l'aplicació del règim de responsabilitat patrimonial.

Al que s'ha esmentat anteriorment s'ha d'afegir l'aplicació dels principis de seguretat jurídica i irretroactivitat de disposicions restrictives de drets, recollits en l'article 9.3 de la CE, així com de confiança legítima, establert en l'article 3 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.

Independentment de la situació urbanística, la millor opció per a la protecció de l'espai passaria, com bé assenyala el promotor d'esta queixa, per la seua qualificació com un espai natural protegit dels inclosos en la legislació estatal bàsica i valenciana. S'ha elaborat un informe que ens dóna a conèixer que la zona no té cap tipus de qualificació ambiental singular, que no està qualificada com a zona d'especial conservació, i que no forma part de cap de les categories de protecció de la Llei 11/1994, de 27 de desembre, d'espais naturals protegits de la Comunitat Valenciana.

No obstant això, consta que la Conselleria de Territori i Habitatge està realitzant estudis destinats a verificar la importància ambiental d'este entorn a l'efecte de la possible qualificació com a microreserva natural, la qual cosa ens sembla adequada, i instem únicament la ràpida finalització d'estos informes i l'agilització dels tràmits corresponents a la declaració de l'espai en el supòsit que s'acrediten valors ambientals rellevants.

Lògicament, esta institució no pot efectuar cap altre pronunciament perquè no disposem de mitjans per a realitzar este tipus d'estudis, com tampoc per a valorar la dimensió i rellevància ambiental d'un espai, per la qual cosa únicament podem referir que els informes es realitzen per part de l'Administració que té els mitjans i la competència per a realitzar-los i, si escau, per a promoure l'aprovació d'una declaració de protecció.

Si esta declaració finalment tinguera lloc, l'Administració de la Generalitat podria imposar limitacions d'ús de conformitat amb el que preveu l'article 20 de la Llei valenciana d'espais naturals protegits, amb les conseqüències d'indemnització que se'n derivarien com a conseqüència del necessari respecte als drets adquirits efectivament incorporats al patrimoni de l'afectat.

B. Quant al seguiment ambiental de les instal·lacions, a fi de minimitzar-ne els impactes ambientals, poden efectuar-se les següents consideracions:

Segons els informes rebuts, les explotacions situades a Vilafamés disposen de llicència d'activitat atorgada el 1994, amb declaració d'impacte ambiental; a més, l'empresa interessada ha sol·licitat unes altres autoritzacions que estan pendents d'esta declaració.

L'autorització de l'explotació situada a Sant Joan de Moró és anterior, data de 1988, per la qual cosa no estava subjecta a avaluació d'impacte, i en eixe cas els plans de restauració i tasques són els instruments que cal tenir en compte.

En algun cas s'ha detectat explotació sense llicència d'activitat, si bé sembla que s'han dictat decrets de paralització.

Les autoritats municipals i autonòmiques ambientals estan habilitades per a verificar el compliment de les condicions de funcionament establides en les llicències d'activitat, així com en les declaracions d'impacte ambiental que s'hagen evacuat, en els següents termes.

Aquelles explotacions que s'inicien sense llicència d'activitat han de ser clausurades després de l'audiència prèvia del titular d'esta, de conformitat amb el que preveu l'article 18 de la Llei 3/89, de 2 de maig, d'activitats qualificades. Si existira algun supòsit d'esta naturalesa en la zona, com així sembla que es desprén de l'informe de l'Ajuntament de Vilafamés, s'hauran d'exercir estes potestats amb el màxim rigor.

D'altra banda, segons el que estableix la legislació d'activitats qualificades, els ajuntaments han d'actualitzar les llicències en curs i imposar mesures correctores per a evitar els impactes més negatius que puguem causar en el veïnat en matèria de sorolls, contaminació atmosfèrica per partícules en suspensió, etc. Això es deriva del caràcter reglamentari o operatiu d'estos títols, que habiliten l'administració que els concedeix a portar a efecte un seguiment continu de l'explotació.

Finalment, quan les llicències incorporen una declaració d'impacte ambiental, esta forma el condicionat ambiental bàsic de l'autorització i se n'ha d'extremar l'exigència del compliment.

En efecte, l'obtenció de llicència d'activitat per a este tipus d'explotacions necessita superar un procediment d'avaluació d'impacte ambiental. Així es desprén del que estableix l'article 13 de la Llei del sòl no urbanitzable, que determina que "l'explotació de pedreres i l'extracció d'àrids o de terres podrà ser autoritzada sempre que complisca, a més de les exigibles segons la legislació minera, les condicions següents: A. obtenció prèvia d'una declaració favorable del seu impacte ambiental i de l'autorització prevista per la legislació de les activitats qualificades. B. Compromís de realitzar, quan cesse l'explotació o a mesura que esta ho puga permetre, els treballs correctors de les seues conseqüències sobre la naturalesa que s'estimen necessaris [...]".

L'article 2 de la Llei 3/89, de 2 de maig, d'activitats qualificades, exigeix que per a l'obtenció de llicència d'activitat haja de seguir-se el procediment que esta Llei preveu, "sense perjudici de la intervenció que les lleis o reglaments concedisquen en esta matèria a altres organismes i l'autorització dels quals serà requisit previ per a la concessió de la citada llicència municipal". Entre estos procediments se situa l'avaluació d'impacte ambiental quan es tracte de supòsits inclosos en els annexos de la Llei 2/1989, de 3 de març, d'impacte ambiental, entre els que se situen este tipus d'activitats extractives. En este sentit, l'article 5 d'esta última norma assenyala que "amb caràcter previ a la resolució administrativa que s'adopte per a la realització o, si escau, autorització de l'obra, instal·lació o activitat de què es tracte, l'òrgan competent per raó de la matèria remetrà l'expedient a l'òrgan ambiental [...] a fi i efecte que este formule la declaració d'impacte".

El contingut d'estes declaracions s'integra en les condicions de l'autorització, i el seu compliment resulta obligatori al llarg de tota la relació. Segons disposa l'article 6 de la Llei d'impacte ambiental, són els òrgans competents per raó de la matèria –ajuntaments– els que han d'efectuar el seguiment i la vigilància de l'efectiu compliment del que estableix la declaració d'impacte, i l'òrgan ambiental autonòmic pot aconseguir informació d'aquells quant a això i efectuar les comprovacions necessàries per a verificar el compliment del condicionat ambiental.

L'interessat denuncia, entre altres coses, que l'explotació que disposa de declaració d'impacte ambiental –pedrera de Sant Miquel– està superant la cota de 400 metres, i incomplix amb això les condicions fixades en l'estudi d'impacte ambiental que donà lloc a la declaració d'impacte.

Per consegüent, resulta necessari recordar a les administracions competents, tant als ajuntaments –autoritat substantiva– com a la Conselleria de Territori i Habitatge –autoritat ambiental– la necessitat que verifiquen el compliment del condicionat ambiental de l'autorització, i que exercisquen, si escau, les potestats aplicadores de sancions corresponents, la qual cosa exigeix en este cas una comprovació urgent, com a mínim en allò que l'interessat denuncia.

Sobre això, l'article seté de la Llei determina que quan s'incomplisquen o es transgredisquen les condicions ambientals imposades per a l'execució del projecte, l'òrgan ambiental podrà acordar la correcció de les deficiències o, si escau, podrà instar la suspensió del projecte, això independentment de les conseqüències aplicadores de sancions que pogueren derivar-se'n.

Al marge de l'exercici de potestats urbanístiques i ambientals per part de les administracions competents en eixes matèries, cal assenyalar que les explotacions estan subjectes actualment a compromisos de rehabilitació de la zona, que s'estan duent a terme a través dels plans anuals de tasques que s'estan presentant segons informa la Conselleria d'Indústria puntualment.

La restauració de l'entorn està prevista en el pla de restauració a què fa referència l'article 3 del Reial Decret 2994/1982, de 15 d'octubre, de desenvolupament de la Llei de mines de 1973, i s'està desenvolupant a partir dels plans de tasques esmentats.

Estos plans són, segons el parer de la Conselleria, perfectament equiparables al programa de vigilància ambiental que preveu les declaracions d'impacte, i també segons la seua opinió inclouen suficients mesures per a minimitzar i rehabilitar els impactes ambientals que estes explotacions generen. Esta Administració dóna compte de les tasques que amb esta finalitat s'han dut a terme per les empreses amb el seguiment de l'Administració, i s'ha prestat plena conformitat al règim d'explotació que s'està seguint.

No disposem de dades que permeten desvirtuar la posició mantinguda per esta Administració en relació a l'adequació dels treballs de restauració que s'estan efectuant, per la qual cosa no és possible realitzar altre pronunciament que recomanar un seguiment estricte d'estes explotacions i arbitrar, en cas de detectar-hi incompliments, les corresponents mesures aplicadores de sancions.

Finalment, quant a l'Administració competent en matèria de patrimoni cultural, hem d'assenyalar que com que en la zona existixen jaciments arqueològics i una ermita catalogada, correspon tant als ajuntaments com a la Conselleria de Cultura establir les mesures oportunes per a la seua adequada conservació, en el marc establert en la Llei 4/1998, d'11 de juny, del patrimoni cultural valencià.

Eixes mesures hauran de preveure l'adequada protecció urbanística mitjançant l'establiment de limitacions d'ús, així com la incorporació dels béns referits als catàlegs municipals de béns i espais protegits, quan no ho estiguen, i també el desenvolupament de les potestats de protecció que la Llei de patrimoni cultural valencià estableix per als béns inventariats; cal destacar, d'altra banda, que en les declaracions d'impacte ambiental que sobrevinguen per noves autoritzacions haurà de pronunciar-se la Conselleria de Cultura i emetre un informe referent a les incidències del projecte d'explotació en estos béns culturals. Haurà de realitzar-lo de manera que no es permeta superar l'avaluació a aquells projectes que no siguen respectuosos amb els béns esmentats i el seu entorn de protecció.

Per tot el que acabem de dir, i atenent a les consideracions exposades sobre la defensa i l'efectivitat dels drets i llibertats compresos en el títol I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'article 29 de la Llei 11/1988 de 26 de desembre, de la Generalitat Valenciana, reguladora d'esta institució:

Als ajuntaments:

- Es recomana que verifiquen que totes les explotacions disposen de llicència d'activitat i, si no en tenen, que clausuren l'explotació després de l'audiència

prèvia de l'interessat, en els termes establits en l'article 18 de la Llei 3/1989, de 3 de maig, d'activitats qualificades.

- Es recomana d'altra banda que efectuen un adequat seguiment de les explotacions autoritzades, i que verifiquen que es mantenen en les condicions previstes tant en la llicència d'activitat com en el condicionat de la declaració d'impacte ambiental quan hi conste, així com en els plans de restauració i de tasques de què disposen, i que actuen en col·laboració amb les Conselleries de Territori i Habitatge i d'Indústria, i que, en cas de detectar-hi incompliments, disposen les mesures aplicadores de sancions que corresponen en el marc de la seua competència.

En matèria de protecció cultural, en relació tant amb els béns arqueològics com amb l'ermita de Sant Miquel, es recomana que es desenvolupen les actuacions necessàries per a la catalogació d'estos béns mitjançant la seua qualificació com a béns de rellevància local i la integració d'estos en l'inventari de béns del patrimoni cultural valencià, si no ho estan encara, i que exercisquen les potestats de vigilància, prevenció i, si escau, sanció, en relació amb qualsevol activitat que pugua afectar la conservació i valoració d'este patrimoni.

A la Conselleria de Territori.

Li recomanem la ràpida finalització dels informes ambientals que estan realitzant-se sobre l'espai, i que es promoga la declaració de l'espai sota alguna de les categories de protecció ambiental de la legislació d'espais naturals protegits, en el supòsit que s'acrediten valors ambientals rellevants que ho justifiquen.

Li recomanem que, de conformitat amb el que estableix l'article sisé de la Llei d'impacte ambiental, recapte informació dels ajuntaments implicats i de la Conselleria d'Indústria al voltant del compliment del condicionat ambiental imposat en les declaracions d'impacte que hagen estat emeses, així com en col·laboració amb els ajuntaments o en substitució d'estos, efectue les comprovacions necessàries de la zona, a fi de verificar este compliment, especialment atenent a la denúncia realitzada per l'interessat en este expedient, quant a l'excés de cota de l'explotació de la pedrera Sant Miquel-B –l'única que, segons sembla, disposa de declaració d'impacte–, que haurà de ser comprovada.

A la Conselleria d'Indústria.

- Li recomane que verifique el compliment correcte dels plans de restauració de les pedreres relacionades, així com dels plans de tasques, i que realitze inspeccions específiques i periòdiques per a verificar que les explotacions es mantenen en les condicions autoritzades per la concessió així com els plans que en conformen l'execució.

A la Conselleria de Cultura.

- Li recomane que, en col·laboració amb els ajuntaments, incremente les tasques d'inspecció i vigilància a la zona, especialment per a evitar afeccions no controlades als jaciments arqueològics existents així com a l'ermita de Sant Miquel, i que alhora verifiqui el compliment de les condicions imposades en els informes que hagen evacuat amb motiu dels estudis d'impacte ambiental efectuats sobre estes explotacions, i que arbitre les mesures preventives i aplicadores de sancions que corresponguen en cas d'incompliments.

- Li recomane que verifiqui el compliment per part dels ajuntaments de l'obligació de delimitar les àrees existents en el seu terme municipal on hi haja o puga haver-hi restes arqueològiques, per a l'eventual declaració com a àrees de protecció arqueològica, i la inclusió d'estes en el catàleg general de béns i espais protegits amb la qualificació de béns de rellevància local o, si escau, atenent a la seua rellevància, béns d'interés cultural.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, emeta un informe que referisca si accepta les recomanacions, suggeriments i recordatoris de deures legals que li fem o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-los, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 29 de la Llei 11/1988. Una vegada transcorregut este termini podrà publicar-se la present resolució en la pàgina web de la institució.

Li agrai m per endavant l'enviament del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 030898 amb data 19/04/04 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge i a l'Ajuntament d'Almàssera sobre contaminació acústica i pulverígena ocasionada per una planta generadora d'energia elèctrica.

Hble. Sr.,

El president de la Plataforma [...], Sr.[...], presenta un escrit de queixa davant d'esta institució en què denuncia les insuportables molèsties acústiques i l'enorme quantitat de pols que estan suportant en els seus habitatges, situats a l'av. [...] d'Almàssera, molt prop de les instal·lacions d'una planta generadora d'energia elèctrica mitjançant la combustió de pellofa d'arròs. Han arribat a superar fins i tot els 65 dB de nit (l'ordenança municipal fixa el màxim en 28 dB), sense que fins ara s'haja adoptat cap mesura per a eliminar els sorolls i la pols; així mateix, ens referix que s'estaria produint un incompliment greu de les condicions addicionals imposades en el punt segon de la part dispositiva de la declaració d'impacte ambiental amb data 21 de juliol de 2000, sense que s'haja adoptat cap mesura fins ara per a eliminar les referides molèsties.

Admesa a tràmit la queixa, vam sol·licitar la informació següent a l'Excm. Ajuntament d'Almàssera: informe urbanístic sobre la compatibilitat de l'ús – qualificació; còpia de la llicència d'activitats qualificades i de l'acta municipal de

comprovació favorable; detall de les visites d'inspecció realitzades i dels mesuraments sismomètrics efectuats; descripció de les mesures correctores dirigides al titular de les instal·lacions i, finalment, informe sobre el procediment aplicador de sancions incoat.

No obstant això, cap document dels requerits ens ha estat remés; l'Ajuntament es limita a efectuar la següent afirmació: “este Ajuntament té la consciència molt tranquil·la de haver fet tot el procediment com disposa la llei. De totes maneres, la Plataforma [...], ha interposat una demanda penal davant del Jutjat d'Instrucció núm. [...] de Montcada, la qual es troba en fase de diligències prèvies núm. [...]”

D'altra banda, la Conselleria de Territori i Habitatge, en contestació al nostre requeriment que emetera informe sobre les actuacions realitzades per aconseguir el respecte i compliment de les condicions imposades en la declaració d'impacte ambiental, en eixe sentit no ens detalla res, i es limita a indicar que “la competència per a verificar el compliment del que estableix la declaració d'impacte ambiental i els seus condicionants correspon, segons l'article 6 de la Llei 2/1989, de 3 de març, d'impacte ambiental, i l'art. 35 del Decret 162/1990, pel qual s'aprova el reglament d'execució de la Llei, a l'òrgan amb competència substantiva i a les corporacions locals en l'exercici de les seues atribucions legals”.

En este context, esta institució és conscient de la limitació imposada en l'art. 17.2 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, que ens regula, en el sentit de no poder entrar en l'examen individual de les queixes sobre les que estiga pendent resolució judicial definitiva, i s'ha de suspendre la investigació si s'interposara denúncia, querrel·la o demanda davant dels tribunals ordinaris sobre els mateixos fets.

Ara bé, el mateix precepte matisa que això no impedirà, tanmateix, investigar sobre els problemes generals plantejats en les queixes presentades.

A l'empara d'esta possibilitat legal, i sense perjudicar en absolut els fets que són objecte d'enjudiciament pels tribunals de justícia, caldria recordar les competències legals que, amb caràcter general, s'atribuïxen a l'Ajuntament d'Almàssera i a la Conselleria de Territori i Habitatge, els quals estan obligats a actuar per a eliminar les molèsties denunciades.

Així, l'art. 18 de la Llei 3/1989, de 2 de maig, de la Generalitat Valenciana, d'activitats qualificades disposa que, si escau, després de l'audiència prèvia al titular de l'activitat pel termini de quinze dies, l'ajuntament podrà decretar el tancament sense més tràmits d'aquelles activitats que estigueren funcionant sense estar en possessió de la corresponent llicència municipal i acta de comprovació favorable.

Els arts. 11, 16 i 17 de la referida Llei 3/1989 atorguen a l'Ajuntament i a la Conselleria de Territori i Habitatge les facultats inspectores i aplicadores de sancions en matèria d'activitats qualificades.

En el mateix sentit, també es pronuncien els arts. 54 i 57 de la Llei 7/2002, de 3 de desembre, de les Corts Valencianes, sobre protecció contra la contaminació acústica, i l'Administració actuant pot ordenar la suspensió immediata del funcionament de la font pertorbadora fins que estiguen corregides les deficiències existents (art. 62).

D'altra banda, l'art. 6 de la Llei 2/1989, de 3 de març, sobre impacte ambiental, també habilita l'actuació de l'Ajuntament i la Conselleria de Territori i Habitatge, ja que disposa que "correspon als òrgans competents per raó de la matèria el seguiment i la vigilància del compliment de la declaració d'impacte. No obstant això, l'òrgan ambiental podrà recaptar informació d'aquells pel que fa a això, així com efectuar les comprovacions necessàries amb vista a verificar el compliment del condicionat, i exigir sobre això les oportunes fiances, la forma i termini de les quals es determinaran reglamentàriament"; de la mateixa manera, l'art. 35.1 del Decret 162/1990, de 15 d'octubre, estableix que "la vigilància del compliment per part del titular del projecte de les condicions imposades per l'Agència del Medi Ambient correspon a l'òrgan amb competència substantiva i a les corporacions locals en l'exercici de les seues atribucions legals. Sense perjudici d'això, l'Agència del Medi Ambient podrà recaptar informació i efectuar les comprovacions que considere necessàries per a verificar este compliment."

En conseqüència, les autoritats municipals i autonòmiques, tan bon punt detecten que algun establiment està incomplint la normativa vigent sobre activitats qualificades i contaminació acústica tenen l'obligació (art. 12 de la Llei 30/1992 "la competència és irrenunciable i s'exercirà precisament pels òrgans administratius que la tinguen atribuïda com a pròpia") d'impedir-ho adoptant les mesures adequades i, si no ho fan, es convertixen en coresponsables de la vulneració de la legalitat (entre moltes altres, sentències del Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana núm. 1328/2002, de 8 de juliol; 1231/2002, de 3 de juliol i 905/2002, de 25 de maig).

I és que, el funcionament irregular d'una activitat molesta podria incidir perniciosament sobre el dret fonamental a la inviolabilitat del domicili (art. 18.1 de la Constitució) i els drets constitucionals a la protecció de la salut (art. 43), a un medi ambient adequat (art. 45) i a un habitatge digne (art. 47), per la qual cosa, resulta del tot ineludible la ferma protecció per part dels poders públics locals i autonòmics (per totes, Sentència del Tribunal Suprem de 23 de febrer de 2001 i 29 d'abril de 2003).

En esta línia de raonament, paga la pena transcriure a continuació algunes de les argumentacions sostingudes pel Tribunal Constitucional, en les sentències de 23 de febrer de 2004 i 24 de maig de 2001:

"En efecte, el soroll pot arribar a representar un factor psicopatogen destacat al si de la nostra societat i una font permanent de pertorbació de la qualitat de vida dels ciutadans. Així ho acrediten, en particular, les directrius marcades per l'Organització Mundial de la Salut sobre el soroll ambiental, el valor de les quals com a referència científica no és necessari ressaltar. En estes es posen de manifest

les conseqüències que l'exposició prolongada a un nivell elevat de soroll tenen sobre la salut de les persones (v. gr., deficiències auditives, aparicions de dificultats de comprensió oral, pertorbació del son, neurosi, hipertensió i isquèmia), així com sobre la seua conducta social (en particular, reducció dels comportaments solidaris i increment de les tendències agressives).

Des de la perspectiva dels drets fonamentals implicats, hem d'emprendre la nostra anàlisi recordant la possible afecció al dret a la integritat física i moral. Sobre això, haurem de convenir que, quan l'exposició continuada a uns nivells intensos de soroll pose en greu perill la salut de les persones, esta situació podrà implicar una vulneració del dret a la integritat física i moral (art. 15 CE). En efecte, si bé és cert que no tot supòsit de risc o dany per a la salut implica una vulneració de l'art. 15 CE, en canvi, quan els nivells de saturació acústica que haja de suportar una persona, a conseqüència d'una acció o omissió dels poders públics, ultrapassen el llindar a partir del qual es pose en perill greu i immediat la salut, podrà quedar afectat el dret garantit en l'art. 15 CE”.

Respecte als drets de l'art. 18.1 i 2 de la CE (intimitat personal i familiar i inviolabilitat del domicili), el Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana, en la Sentència núm. 922/2001, amb data 9 de juliol, conclou que “una exposició prolongada a uns determinats nivells de soroll, que puguen objectivament qualificar-se com a evitables i insuportables, ha de meréixer la protecció dispensada al dret fonamental a la intimitat personal i familiar, en l'àmbit domiciliari, en la mesura en què impedisquen o dificulten greument el lliure desenvolupament de la personalitat, sempre que la lesió o el menyscapte provinga d'actes o omissions d'ens públics a què siga imputable la lesió produïda.”

A més d'això, cal notar que la passivitat municipal i autonòmica davant els efectes perjudicials per a la salut provocats per la planta generadora d'energia elèctrica podria generar la responsabilitat patrimonial pel funcionament anormal de l'Administració, amb la consegüent obligació d'indemnitzar els danys i perjudicis –físics, psicològics i morals– que es pogueren irrogar als veïns confrontats (art. 106.2 de la Constitució i 139 de la Llei 30/1992, abans citada), tal i com ha tingut ocasió de raonar recentment el Tribunal Suprem en la Sentència de 18 de novembre de 2002.

En definitiva, la protecció necessària i urgent dels drets constitucionals afectats (arts. 18, 43, 45, i 47), aconsellen la decidida i coordinada intervenció de l'Ajuntament d'Almàssera i la Conselleria de Territori i Habitatge, a fi i efecte d'evitar la contaminació acústica i pulverígena denunciada, ja que la tramitació del procediment penal no comporta cap impediment legal perquè les administracions públiques exercisquen amb determinació les seues competències, les quals són irrenunciables i no queden suspeses per l'existència del referit plet (art. 12.1 30/1992, de 26 de novembre, procediment administratiu comú); llevat dels actes administratius concrets respecte dels quals l'autoritat judicial haja suspés la seua eficàcia, l'administració pot dictar i ha de fer-ho, amb caràcter general, tots aquells

actes administratius que siguen necessaris per a desenvolupar les seues competències en nom de l'interés general (art. 103.1 Constitució espanyola).

En virtut de tot el que antecedit, i atenent a les consideracions exposades referent a la defensa i l'efectivitat dels drets i les llibertats compresos en els títols I de la Constitució (arts. 18, 43, 45 i 47) i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 17.2 i 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, i sense perjudicar en absolut els fets que són objecte d'enjudiciament pels tribunals de justícia, s'estima oportú recomanar a l'Excm. Ajuntament d'Almàssera i a la Conselleria de Territori i Habitatge, que, a l'empara de les competències atorgades per la Llei 2/1989, sobre impacte ambiental, Llei 3/1989, sobre activitats qualificades i Llei 7/2002, sobre contaminació acústica, adopten, com més prompte millor, totes les mesures necessàries i apliquen els instruments legals a l'abast per a eliminar les molèsties acústiques i la pols que suporten injustament els veïns afectats.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, emeta un informe que referisca si accepta esta recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Li agrairé de bestreta la remesa del preceptiu informe. Aentament.

Resolució de la queixa núm. 030999 amb data 05/04/04 dirigida a les conselleries de Territori i Habitatge i d'Indústria, Comerç i Turisme i a l'Ajuntament de Cox sobre el funcionament il·legal d'una pedrera.

Senyoria,

El propietari d'una finca situada en les immediacions de la referida pedrera, el Sr.[...], presenta un escrit de queixa davant d'esta institució en què exposa que s'estava incomplint la resolució de la Direcció General de Planificació i Gestió del Medi de la Conselleria de Medi Ambient, amb data 24 d'abril de 2002 –que tingué entrada en l'Ajuntament de Cox el 9 de maig de 2002–, per la qual es disposava la paralització immediata de l'activitat extractiva, ja que l'explotació continua funcionant i causant molèsties i perjudicis greus als propietaris confrontats.

Vam requerir els corresponents informes a l'Ajuntament de Cox i a la Conselleria de Territori i Habitatge, i la corporació local ens indica que “es troba en tramitació la declaració d'impacte ambiental, la declaració d'interés comunitari i la llicència municipal d'activitats” i ens envia una còpia de la Sentència dictada pel Jutjat Contenciós Administratiu núm. 1 d'Elx, que desestima un recurs presentat per la no-execució d'un decret d'Ajuntament de paralització d'activitat”.

D'altra banda, la Conselleria de Territori i Habitatge, mitjançant informe emés per la Direcció General de Gestió del Medi Natural el 24 de setembre de 2003, efectua, entre d'altres, les manifestacions següents:

“Amb la finalitat d’iniciar l’anàlisi ambiental necessària per a desenvolupar el procés d’avaluació, un equip tècnic especialitzat en restauració d’explotacions mineres ha visitat l’explotació... com a resultat de la visita s’informa de l’existència d’una situació especialment greu derivada de la realització de l’activitat extractiva en sòl protegit segons el planejament de Cox, en un lloc d’importància comunitària (LIC) i dins d’este ja que s’ha actuat directament sobre els barrancs i les àrees de drenatge natural de la Serra de Cox.

Tot això s’està realitzant sense adoptar mesures de restauració del medi afectat, sense llicència municipal i sense declaració d’impacte ambiental de la Conselleria de Territori i Habitatge.

En el moment actual, es planteja una situació complexa. D’una banda, l’Ajuntament de Cox, que no ha emés llicència municipal d’activitat, està considerant la legalització d’esta activitat en l’àrea on ho permet el planejament. Per a això requerix que la Conselleria de Territori i Habitatge emeta declaració d’impacte. D’altra banda, l’equip tècnic d’impacte ambiental considera inviable realitzar una avaluació d’impacte en la situació actual a causa de l’estat actual de degradació del medi afectat per l’activitat, en què és pràcticament impossible abordar una restauració adequada de l’espai afectat per l’activitat minera.

Finalment, hi ha dubte sobre si esta activitat està sotmesa o no a la legislació d’impacte ambiental, ja que hi ha antecedents segons els quals l’explotació minera està autoritzada per la Direcció General d’Indústria i Investigació Aplicada de la Conselleria d’Indústria, Comerç i Turisme, amb anterioritat a l’entrada en vigor de la legislació d’impacte, per la qual cosa a priori esta explotació estaria exclosa d’avaluació a causa de la irretroactivitat de la norma.

Per la seua part, el departament de mines, com a òrgan substantiu en la matèria, no ha tramés en cap moment al departament d’impacte ambiental ampliacions del permís d’explotació per a l’avaluació d’impacte ambiental, per la qual cosa considerem que l’activitat minera s’està desenvolupant d’acord amb l’autorització emesa amb anterioritat a l’entrada en vigor de la Llei 2/89, d’impacte ambiental.

És per això necessari que la Direcció General d’Indústria i Investigació Aplicada, emeta un informe a esta Direcció General sobre les autoritzacions mineres atorgades a la pedrera [...] de Cox, superfície autoritzada, data d’atorgament i pla de restauració si n’existira, amb l’objecte d’aclarir i determinar si és necessari sotmetre o no a avaluació d’impacte ambiental esta activitat.”

Així mateix, la Conselleria de Territori i Habitatge ens indica que “té coneixement que els jutjats núm. 3 i 6 d’Orihuela trameten diligències prèvies respecte a l’assumpte de la present queixa, tot i que es desconeix de moment l’existència de resolució”.

En este context, esta institució és conscient de la limitació imposada en l’art. 17.2 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, que ens regula, en el sentit de no poder

entrar en l'examen individual de les queixes sobre les quals estiga pendent resolució judicial definitiva, i s'hauria de suspendre la investigació si s'interposara denúncia, querella o demanda davant dels tribunals ordinaris sobre els mateixos fets.

Ara bé, el mateix precepte matisa que això no impedirà, tanmateix, investigar sobre els problemes generals plantejats en les queixes presentades.

A l'empara d'esta possibilitat legal, i sense perjudicar en absolut els fets que són objecte d'enjudiciament pels tribunals de justícia, s'ha de recordar que la paralització de l'activitat extractiva –per no tenir la llicència d'activitats qualificades– i la presentació d'un projecte de restauració de la zona afectada, no solament ha estat requerida mitjançant la citada resolució de la Direcció General de Planificació i Gestió del Medi de la Conselleria de Medi Ambient de 24 d'abril de 2002 i l'anterior Decret Municipal de 2 de juny de 2000, sinó que resulta desolador comprovar que fa ja més de dotze anys, el 8 de gener de 1992, el conseller de Medi Ambient d'aleshores, en l'expedient núm. [...] (Ref. PU/al), també efectuà un requeriment idèntic sense haver-se obtingut cap resultat satisfactori fins a hores d'ara.

La complexitat de la situació existent en l'actualitat, i la necessària i urgent protecció de dret constitucional a gaudir d'un medi ambient adequat i el deure de conservar-lo (art. 45), aconsellen la decidida i coordinada intervenció de l'Ajuntament de Cox, la Conselleria de Territori i Habitatge i la Conselleria d'Indústria, Comerç i Turisme, a fi i efecte d'evitar causar nous danys mediambientals irreparables, ja que la tramitació dels diversos procediments judicials entaulats, no suposa cap impediment legal perquè les administracions públiques exercisquen amb determinació les seues competències, les quals són irrenunciables i no queden suspeses per l'existència dels plets referits (art. 12.1 Llei 30/1992, de 26 de novembre, procediment administratiu comú); llevat dels actes administratius concrets respecte dels quals l'autoritat judicial n'haja suspés l'eficàcia, l'administració pot dictar i ha de fer-ho, respecte als fets nous que es produïsquen, tots aquells actes administratius que siguen necessaris per a desenvolupar les seues competències en nom de l'interés general.

A pesar del temps transcorregut des d'aquella primera resolució del conseller de Medi Ambient, de 8 de gener de 1992, l'activitat industrial continua funcionant sense llicència d'activitats qualificades, sense haver obtingut la declaració favorable de l'impacte ambiental i sense que s'estiguen realitzant els treballs correctors de les conseqüències negatives d'esta sobre la naturalesa (art. 13 Llei 4/1992, de 5 de juny, sòl no urbanitzable).

En virtut de tot el que antecedit, i atenent a les consideracions exposades referent a la defensa i efectivitat dels drets i llibertats compresos en els títols I de la Constitució (art. 45) i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 17.2 i 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, i sense perjudicar en absolut els fets que són objecte d'enjudiciament pels tribunals de justícia, s'estima oportú recomanar a

l'Excm. Ajuntament de Cox, a la Conselleria de Territori i Habitatge i a la Conselleria d'Indústria, Comerç i Turisme que impulsen amb determinació reunions de coordinació entre estes, a fi i efecte d'adoptar, com més prompte millor, i dins del respectiu àmbit competencial, les mesures de protecció i de restabliment de la legalitat urbanística que s'estimen necessàries per evitar causar danys irreparables al medi ambient.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, emeta un informe que referisca si accepta esta recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Li agrairé m per endavant l'enviament del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 040619 amb data 14/10/04 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge i a l'Ajuntament d'Alcoi sobre incompliment de condicions imposades en estimació d'impacte ambiental favorable.

Excm. Sr.,

La presidenta de l'associació [...], Sra.[...], presenta un escrit de queixa en què denuncia, substancialment, el reiterat incompliment de les condicions imposades en l'estimació d'impacte ambiental favorable, emesa per la Direcció General de Planificació i Gestió del Medi de la Conselleria de Medi Ambient amb data 26 de gener de 2001, respecte al Projecte d'urbanització del Sector SUP-1, polígon industrial sud (Santiago Payá).

En efecte, una vegada examinada la documentació aportada per l'associació i els informes emesos per l'Excm. Ajuntament d'Alcoi i la Conselleria de Territori i Habitatge de la Generalitat Valenciana, resulta obligat concloure, tal i com ara veurem, que han transcorregut més de 3 anys sense que les obres imposades com a condició primera en l'estimació d'impacte ambiental s'hagen realitzat per l'empresa encarregada d'executar el projecte d'urbanització, i el que encara és més greu, sense que ambdós administracions públiques hagen reaccionat adequadament per a exigir-ne el compliment.

En la part dispositiva de la resolució de 26 de gener de 2001 de la Direcció General de Planificació i Gestió del Medi, en l'apartat primer, s'acordava, textualment, "formular amb caràcter favorable...l'estimació d'impacte ambiental del projecte d'urbanització... sempre que este es desenvolupe d'acord amb el que estableix la documentació presentada i l'apartat segon de la present resolució", i disposava este apartat que "se supedita l'execució del citat projecte al compliment dels següents condicionants:

1. S'haurà d'executar immediatament la construcció dels elements de reforç (murs de contenció) previstos per l'Institut Tecnològic Geominer d'Espanya (ITGME) en l'àrea d'estudi per a contenir els processos d'erosió activa, i s'hauran d'ampliar

a tota l'àrea en què s'ha constatat l'existència de processos de socavació activa i en què el risc pot haver-se agreujat per l'augment de càrrega en la capçalera. Simultàniament, per a la resta de talussos i terraplens (inclòs l'enderroc) s'hauran de realitzar tasques de tractament de talussos necessàries per al resguard de la superfície contra l'erosió hídrica (mitjançant malles antierosió volumètriques, geoxarxes, geocel·les, etc.) complementades amb tasques de replantació amb espècies arbustives que contribuiran a mitjà i llarg termini a controlar la pèrdua de sòl i a integrar l'obra en l'entorn.”

Estes són les obres a què la Conselleria supeditava l'execució del projecte d'urbanització i que considerava d'execució “immediata”. No obstant això, resulta sorprenent que hagen transcorregut més de 3 anys i que les obres encara no s'hagen ni tan sols iniciat.

Quant a les explicacions donades per les administracions públiques implicades, l'Excm. Ajuntament d'Alcoi, en l'informe amb data 27 d'abril de 2004 (registre d'eixida núm. 04386), no esmenta cap raó que justifique la no-realització de les obres i la passivitat municipal en l'exigència; simplement ens remet l'opinió subjectiva de l'empresa promotora del projecte d'urbanització que sosté que no està obligada a l'execució. La mercantil afirma que “les obres s'executaren sense disposar de l'estudi d'impacte ambiental, ja que este no es requeria per a aprovar el pla parcial ni el projecte d'urbanització”.

No obstant això, la Conselleria de Territori i Habitatge no sosté la mateixa opinió que l'empresa, ja que, segons l'informe remés amb data 19 de maig de 2004 (registre d'eixida núm. 11785), l'art. 32 del Decret 162/1990, de 15 d'octubre, Reglament per a l'execució de la Llei 2/1989, de 3 de març, d'impacte ambiental, obliga la mercantil titular del projecte d'urbanització a complir els condicionants de l'estimació d'impacte ambiental.

En el quart paràgraf de l'informe, la Conselleria continua dient que “l'estimació d'impacte ambiental sotmet l'execució del projecte a l'adopció de diverses mesures correctores per part del titular del projecte, que hauran de ser presentades per este davant la Gerència de Medi Ambient Municipal per al vistiplau, supervisió i control”.

Doncs bé, s'ha pogut comprovar que no solament les obres d'urbanització s'iniciaren sense l'estimació prèvia de l'impacte sobre el medi ambient –a la qual cosa s'estava obligat, segons indica la Direcció General de Planificació i Gestió del Medi en la resolució de 26 de gener de 2001, per virtut del que disposa l'art. 5 de la Llei d'impacte ambiental, considerant primer–, sinó que, posteriorment, una vegada emesa l'estimació d'impacte ambiental, tampoc es realitzen les obres imprescindibles i urgents a les quals es condicionava l'execució del projecte d'urbanització, i tot això, amb la passivitat i tolerància de l'Administració.

En este cas, no s'ha tingut en compte el principi de prevenció, el qual ha estat recollit en tots els programes d'acció de la Comunitat Europea en matèria de medi ambient, i incorporat al dret intern de la majoria dels països industrialitzats.

Les avaluacions d'impacte ambiental constitueixen fidel reflex d'este principi, atés que estan orientades a evitar en els orígens les pertorbacions i contaminacions més que a combatre posteriorment els efectes negatius que pogueren derivar-se de l'exercici de certa activitat sobre la salut humana, el benestar i l'entorn.

Dit en unes altres paraules, que no té molt de sentit avaluar l'impacte sobre el medi ambient d'uniques obres d'urbanització quan estes han conclòs, ni tampoc supeditar l'estimació favorable d'impacte ambiental al compliment d'uniques condicions que no es respecten. En esta situació, el medi ambient ni es protegeix abans de l'execució del projecte d'urbanització, ni es protegeix després.

No es pot entendre la passivitat administrativa a l'hora d'exigir i obligar a l'empresa promotora del projecte d'urbanització el compliment de les condicions imposades en l'estimació d'impacte ambiental, en vista del que disposa l'art. 35.1 del Decret 162/1990, de 15 d'octubre, Reglament per a l'execució de la Llei 2/1989, de 3 de març, d'impacte ambiental, en què es disposa que "la vigilància del compliment per part del titular del projecte de les condicions imposades per l'Agència del Medi Ambient correspon a l'òrgan amb competència substantiva i a les corporacions locals en l'exercici de les seues atribucions legals".

L'art. 37 del ja esmentat Decret 162/1990 concreta les competències que l'art. 8 de la Llei 2/1989 atribueix a l'administració autonòmica i local:

"Quan l'execució dels projectes a què fa referència el present Reglament produïssa una desviació negativa respecte a les previsions de l'estudi d'impacte ambiental, o una alteració de la realitat física i biològica, el seu titular haurà de restituir-les en la forma que dispose l'Agència del Medi Ambient. A este efecte esta podrà imposar multes coercitives successives de fins a 50.000 pessetes cada una, sense perjudici de la possible execució subsidiària per la mateixa Administració.

L'Agència del Medi Ambient haurà de requerir l'infractor i fixar-li un termini variable d'un a tres mesos, d'acord amb les circumstàncies concurrents i a la realitat física que cal restituir, perquè execute les operacions relatives a la citada restitució, l'incompliment de la qual determinarà la successiva imposició de multes coercitives, i mediarà entre estes el temps que a este efecte s'assenyale en cada cas concret, d'acord amb les circumstàncies concurrents i la realitat física que cal restituir, que no serà inferior al que este necessite per a, com a mínim, començar l'execució dels treballs.

En qualsevol cas el titular del projecte haurà d'indemnitzar els danys i perjudicis ocasionats. La valoració d'estos es farà per l'Agència del Medi Ambient, amb intervenció de l'òrgan que tinga la competència substantiva, després de la taxació prèvia contradictòria quan el titular del projecte no preste la seua conformitat a aquella.

En el cas que les obres de restitució, tal i com s'ha dit anteriorment, no es realitzaren voluntàriament, podran realitzar-se per l'Administració en execució subsidiària, a costa de qui és obligat, de conformitat amb la Llei 30/1992, de procediment administratiu.

Les despeses d'execució subsidiària, multes i indemnitzacions de danys i perjudicis podran ser exigits per la via de constreyniment. Els fons necessaris per a dur a terme l'execució subsidiària es podran exigir de forma cautelar abans d'esta, d'acord amb la Llei de procediment administratiu.”

En virtut de tot el que antecedit, i atenent les consideracions exposades pel que fa a la defensa i efectivitat dels drets i llibertats compresos en els títols I de la Constitució (art. 15, 43 i 45) i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, s'estima oportú recomanar a la Conselleria de Territori i Habitatge i a l'Ajuntament d'Alcoi que, de manera urgent i coordinada, ordenen a l'empresa titular del projecte d'urbanització la immediata realització de les obres detallades en la condició primera de l'estimació d'impacte ambiental de 26 de gener de 2001, sota advertència que, en cas d'incompliment, es procedirà a la imposició de multes coercitives i s'acordarà l'execució subsidiària de les obres per l'Administració a costa d'esta.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, emeta un informe que referisca si accepta esta recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

En transcórrer el termini d'un mes, a què es fa referència en el paràgraf anterior, la present resolució podrà ser inclosa en la pàgina web de la institució.

Li agrairé de bestreta l'enviament del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 041561 amb data 29/11/04 dirigida a la Diputació Provincial d'Alacant sobre l'oposició d'una associació a la implantació de tres parcs eòlics per l'impacte ambiental que comporta el projecte.

Excm. Sr.,

El president de l'associació [...], Sr.[...], presenta un escrit de queixa en què manifesta, substancialment, la seua disconformitat amb la implantació de tres parcs eòlics a la zona 14 del pla d'acció territorial de caràcter sectorial "Pla Eòlic de la Comunitat Valenciana", que afecta l'entorn dels municipis d'Almudaina, Planes, Tollos, Benimassot, Balones, Millena, Gorga, Quatretondeta, Benasau, Famorca, Fageca, Beniardà i Castell de Castells, i que va ser aprovat per acord del Govern Valencià amb data 26 de juliol de 2001.

Entre molts altres motius d'oposició, consideren que la zona 14 escollida per a implantar els tres parcs eòlics no és adequada per les següents raons: no hi ha vent suficient, l'impacte ambiental en una zona de gran valor ecològic i forestal seria gravíssim i irreversible, i l'activitat de turisme rural que es desenvolupa en eixos pobles es veuria seriosament afectada.

Admesa a tràmit la queixa, vam requerir l'Excma. Diputació d'Alacant que ens remetera la documentació següent:

a) Informe sobre si se li concedí audiència a l'Excma. Diputació d'Alacant amb caràcter previ a l'aprovació del Pla Eòlic de la Comunitat Valenciana, mitjançant l'acord amb data 26 de juliol de 2001. En cas afirmatiu, còpia dels informes i al·legacions presentades per la Diputació d'Alacant.

Respecte a este punt concret, mitjançant informe amb data 15 de novembre de 2004 (registre d'eixida núm. 22523), la Diputació ens indica que el Pla Eòlic "fou sotmés a un tràmit d'informació pública que possibilità la presentació d'al·legacions a este pels interessats afectats. L'Excma. Diputació d'Alacant no es va presentar en este procediment i, per tant, no va presentar al·legacions".

b) Informe tècnic emés pel Departament de Medi Ambient en el qual s'examine i analitze l'impacte ambiental derivat de la instal·lació i construcció de tres parcs eòlics en l'àmbit territorial integrat a la zona 14, així com l'existència de vent suficient.

Este informe mediambiental no ha estat evacuat, a diferència, com veurem en el següent apartat, de l'informe sobre l'impacte turístic, que sí que ha estat redactat pel Patronat de Turisme de l'Excma. Diputació d'Alacant.

En este sentit, s'assenyala la incoherència que significa no emetre l'informe mediambiental sota l'excusa de no voler immiscir-se en la competència autonòmica sobre el Pla eòlic i sí, contràriament, evacuar l'informe sobre la repercussió turística del Pla a la zona 14 –o es redacten els dos o no se'n confecciona cap.

Una vegada feta esta precisió, si bé és cert que, com diu en el seu informe de 15 de novembre de 2004, la Diputació no disposa d'una competència atribuïda específicament en matèria mediambiental, no ho és menys que l'art. 36. 1. d) de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases de règim local, li atribuïx la següent competència genèrica sobre la qual, òbviament, incidix l'execució del Pla eòlic: "la cooperació en el foment del desenvolupament econòmic i social i en la planificació en el territori provincial, d'acord amb les competències de les altres administracions públiques en este àmbit."

A més d'este títol d'intervenció, com veurem més avant, la Diputació, a través de la competència que té atribuïda referent a l'assistència i cooperació jurídica i tècnica als municipis de menor capacitat econòmica i de gestió (art. 36.1. b) Llei 7/1985), i atés que estos tenen competències en matèria mediambiental (art. 25.2.

f), quin dubte hi ha que, de forma indirecta, també la Diputació es troba legitimada per a intervenir en matèria ambiental.

En el segon punt del repetit informe de la Diputació, s'indica que "s'ha de presumir que entre els antecedents i fonaments que constitueixen l'expedient administratiu del Pla Eòlic es troben informes i documents com els demanats". No obstant això, ni tan sols s'assegura, no ja l'estudi i examen, sinó la mateixa existència; tan sols és una conjectura.

c) Informe tècnic emés pel Patronat de Turisme sobre la incidència i repercussió que tindrà la construcció dels 3 parcs eòlics sobre el turisme rural que es desenvolupa en els municipis compresos a la zona 14.

L'esmentat organisme autònom provincial conclou, en l'informe de 4 de novembre de 2004, que "estudiats altres casos anàlegs, s'arriba a la conclusió que no es té constància que la implantació de parcs eòlics en altres zones d'Espanya haja anat en detriment de l'activitat turística".

No obstant això, en el referit informe no s'especifiquen ni detallen els motius, les raons i el procediment logicoracional seguit per a sostenir esta conclusió; no s'expressen quins casos s'han estudiat, en què s'assemblen i diferencien respecte a les concretes circumstàncies existents a la zona 14. La motivació de l'informe resultaria insuficient.

D'altra banda, s'ha pogut constatar que la Comissió Informativa de Foment, Medi Ambient i Aigua, en sessió duta a terme el 3 d'agost de 2004, ha adoptat, per unanimitat de tots els grups polítics integrants d'esta, el següent acord:

"1. Sense perjudici de les al·legacions que cada ajuntament de la zona 14 haja presentat, esta Excma. Diputació Provincial acorda crear un grup de treball, constituït per cada un dels ajuntaments afectats, l'Excma. Diputació Provincial i tècnics de la Conselleria d'Infraestructures i Transport, a fi i efecte de reestudiar el Pla Eòlic a la zona 14 i, si escau, presentar un estudi de millora abans de la resolució i aprovació del Pla per la Generalitat Valenciana.

2. La Diputació Provincial promourà accions perquè es produïsquen les negociacions que siguen necessàries entre els ajuntaments afectats i la Generalitat Valenciana, en nom de la resolució del conflicte, de la manera més beneficiosa per als ciutadans de la zona afectada.

3. Posar a disposició dels ajuntaments que ho requerisquen, els serveis jurídics de la institució, per a totes aquelles accions legals i actuacions que siga necessari realitzar."

Tanmateix, malgrat que han transcorregut més de 3 mesos, este dictamen de la comissió informativa encara no ha estat aprovat pel Ple provincial, de manera que, en l'actualitat, i atenent a la informació que ens ha remés la Diputació d'Alacant, ni s'ha constituït el grup de treball entre els ajuntaments afectats, la Diputació i la

Conselleria d'Infraestructures i Transport, ni consta la promoció d'accions per a generar les negociacions necessàries entre els ajuntaments afectats i la Generalitat.

És més, fins i tot, contrariant el que disposa el tercer apartat del referit dictamen, s'ha denegat l'assistència jurídica i tècnica als ajuntaments que l'havien sol·licitada.

En relació amb això últim, es reitera la improcedència de l'argument esgrimit per la Diputació per a denegar esta assistència: "l'assistència i cooperació jurídica ha de limitar-se a l'esfera estrictament jurídica i contraure's únicament i exclusivament a l'àmbit de les competències pròpies (articles 25 i 26) i a les incidències que en relació amb estes suscite l'exercici de les potestats administratives municipals que relaciona l'article 4 de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, de bases de règim local".

Es considera que limitar l'assistència jurídica i tècnica a l'àmbit exclusiu de l'exercici de les pròpies competències municipals és una interpretació restrictiva que deixa en situació de vertadera indefensió els petits ajuntaments les competències urbanístiques i mediambientals sobre el terme municipal dels quals es veuen clarament afectades quan és l'Administració general de l'Estat o l'autonòmica la que en desenvolupa les competències –en este cas, l'aprovació i execució del Pla Eòlic; l'assistència tècnica i jurídica per part de la Diputació als ajuntaments més xicotets ha de comprendre no sols la que necessiten quan desenvolupen les pròpies competències, sinó també quan l'Administració autonòmica desenvolupa les seues pròpies que incidixen i afecten el territori i els interessos municipals.

Altrament, els ajuntaments xicotets, que no disposen en la plantilla de tècnics en dret ni en matèria mediambiental, es troben indefensos quan l'Administració estatal o autonòmica és qui actua.

Contràriament a com s'indica en l'informe evacuat per la Diputació, el Pla Eòlic no està exactament conclús; fou aprovat per acord del Consell amb data 26 de juliol de 2001, però l'efectiu desenvolupament i execució d'este no ha finalitzat; encara no s'han aprovat ni el pla energètic ni el pla especial per a l'ordenació d'usos de la zona 14 –després de la declaració prèvia favorable d'impacte ambiental– i la implantació dels 3 parcs eòlics projectats necessita les preceptives llicències d'obres i d'activitats qualificades (arts. 8, 10, 11 i 12 de l'acord de 26 de juliol de 2001), per la qual cosa resulta lògic concloure en la necessitat que la Diputació preste assistència jurídica i tècnica als ajuntaments que l'han demanada, a fi i efecte que, en la tramitació d'estos diversos procediments que estan pendents de substanciació, en puguen defensar adequadament els interessos municipals.

En virtut de tot el que antecedix, i atenent les consideracions exposades pel que fa a la defensa i efectivitat dels drets i llibertats compresos en els títols I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre,

reguladora d'esta institució, s'estima oportú efectuar a l'Excma. Diputació Provincial d'Alacant les recomanacions següents:

1. Constituir i impulsar, sense més demora ni dilació, el funcionament efectiu d'un grup de treball, integrat, almenys, per cada un dels ajuntaments afectats i l'Excma. Diputació Provincial, i si és possible, per tècnics de la Conselleria d'Infraestructures i Transport, a fi i efecte d'examinar detalladament l'impacte mediambiental i turístic del Pla Eòlic a la zona 14 i, si escau, presentar un estudi de millora.
2. Iniciar, com més prompte millor, les reunions de negociació necessàries entre els ajuntaments afectats i la Conselleria d'Infraestructures i Transport, en nom de la resolució del conflicte de la manera més beneficiosa per als ciutadans de la zona afectada.
3. Oferir, de manera immediata, els serveis jurídics i mediambientals de la Diputació d'Alacant als ajuntaments que els hagen sol·licitat o els requerisquen, per a totes aquelles accions legals i actuacions administratives o judicials que siga necessari realitzar en relació amb el desenvolupament, execució i implantació dels 3 parcs eòlics projectats a la zona 14.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, emeta un informe que referisca si accepta esta recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Transcorregut el termini d'un mes, a què es fa referència en el paràgraf anterior, la present resolució podrà ser inclosa en la pàgina web de la institució.

Li agrairé m per endavant l'enviament del preceptiu informe. Atentament."

Resolució de la queixa núm. 031105 amb data 04/02/04 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge i a l'Ajuntament de Montserrat sobre el funcionament irregular d'un cementeri d'animals amb forn crematori.

Hble. Sr.,

La Sra.[...] presenta un escrit de queixa en què denuncia el funcionament irregular del cementeri d'animals amb forn crematori, situat al polígon 13, parcel·la 264, del terme municipal de Montserrat, ja que considera que l'Ajuntament ha concedit llicència d'activitat sense fer-hi cap tipus de comprovació.

Una vegada revisat l'informe municipal, cal destacar els següents fets importants:

- a) Mitjançant resolució de l'Ajuntament de 23 d'octubre de 2003 s'autoritza el funcionament de la instal·lació amb l'adopció de les mesures correctores establides en la llicència d'activitat i amb la presentació del programa de

vigilància ambiental, sense que conste acreditat el compliment d'ambdós condicions.

- b) Tampoc no consta demostrat el compliment de les següents condicions imposades en la resolució d'Ajuntament de 5 de juny de 2003 per la qual es concedix la llicència d'activitat:
- No podrà començar a exercir-se l'activitat abans que se n'haja expedit l'acta de comprovació favorable. Esta condició no apareix acreditada entre la documentació remesa a esta institució ja que, per a obtenir esta acta, caldrà sol licitar a l'Ajuntament que hi efectue l'oportuna visita de comprovació. La sol licitud haurà d'anar acompanyada d'un certificat del tècnic director de les instal·lacions en què s'especifique la conformitat d'estes amb la llicència que les empara, així com l'eficàcia de les mesures correctores.
 - Tampoc no apareix informe tècnic que demostre l'adopció de les mesures establides en el projecte tècnic que servix de base per al present expedient i els establits en la llicència d'obres 132/03, de l'exp. 164/01, amb data 28 de juny de 2001.
 - Quant a la protecció contra incendis, caldrà justificar-la degudament, atesa l'existència del forn incinerador, les característiques del dipòsit de gasoil, més específicament la seua capacitat, ubicació i les mesures contra incendis; en este sentit, no s'ha emés cap informe tècnic que assevere el compliment de la normativa. A més, la interessada ens indica que l'activitat ni tan sols disposa d'aigua potable.
 - Haurà de complir amb totes les exigències establides en la declaració d'impacte ambiental de 12 de març de 2003 i haurà d'obtenir l'autorització com a productor i gestor de residus; doncs bé, ni existix informe que ens n'assegure el compliment actual, ni tampoc apareix l'autorització imposada per l'art. 50.1 de la Llei valenciana 10/2000, de 12 de desembre, de residus.
 - Finalment, sembla que s'omet el compliment dels requisits imposats pel RD 2224/1993, de 17 de desembre, sobre normes sanitàries d'eliminació i transformació d'animals morts i deixalles d'origen animal, dictat a l'empara de la competència que l'article 149.1.16 de la Constitució atribuïx a l'Estat i conforme a la Llei 14/1986, de 25 d'abril, general de sanitat.

Partint de estos fets inqüestionables, el que caldria recordar primerament és que fins que els tècnics municipals estenguen acta de comprovació favorable, la realització *de facto* i en l'actualitat d'eixa activitat, sense haver-se acreditat l'eficàcia i efectivitat de totes i cada una de les mesures correctores imposades en la llicència d'activitat, hauria de provocar l'adopció, sense més demora, de la mesura cautelar de paralització de l'activitat, després de l'audiència prèvia al

titular de l'establiment pel termini de quinze dies (arts. 6.1 i 18 de la Llei 3/1989, de 2 de maig, de les Corts Valencianes sobre activitats qualificades), d'acord amb el que s'ha avançat per l'enginyer municipal en el punt sisé de l'informe de 9 de setembre de 2003, després d'advertir que "no consta que s'hi haja practicat visita de cap comprovació per part dels serveis tècnics municipals, per la qual cosa no es pot acreditar que les instal·lacions s'hagen realitzat d'acord amb el projecte presentat".

Sense perjudici del que acabem d'exposar, l'art. 72 de la Llei 10/2000, de residus, atribueix l'exercici de la potestat aplicadora de sancions als òrgans de la conselleria competent en medi ambient i als ajuntaments, ja que constitueix una infracció greu l'exercici d'una activitat descrita en la present Llei sense la preceptiva autorització, o amb esta caducada o suspesa, o l'incompliment de les obligacions imposades en les autoritzacions, així com de l'actuació en forma contrària al que estableix esta Llei quan l'activitat no estiga subjecta a autorització específica, sense que s'haja produït un dany o deteriorament greu per al medi ambient o sense que s'haja posat en perill greu la salut de les persones.

Cal notar que les operacions de gestió de residus han de dur-se a terme sense posar en perill la salut humana i sense utilitzar procediments ni mètodes que puguen perjudicar el medi ambient i, en particular, sense crear riscos per a l'aigua, l'aire o el sòl, ni per a la fauna o flora, sense provocar incomoditats pel soroll o la pudor i sense atemptar contra els paisatges i llocs d'especial interès.

El funcionament irregular d'una activitat molesta i perillosa podria incidir perniciosament sobre els drets constitucionals a la protecció de la salut (art. 43), a un medi ambient adequat (art. 45) i a un habitatge digne (art. 47), per la qual cosa resulta del tot ineludible la ferma protecció per part dels poders públics (Sentència del Tribunal Suprem de 23 de febrer de 2001 i 26 d'abril de 2003).

Des de la perspectiva de l'article 45 de la Constitució, absolutament tots els poders públics tenen el deure de vetlar per l'efectiu exercici per tothom del dret a un medi ambient adequat per al desenvolupament de la persona, i atés que esta institució és un d'eixos poders públics de què parla la Constitució, té el deure –com el té també l'Ajuntament i la Conselleria de Territori i Habitatge– de preservar l'exercici d'aquell dret, el qual queda menyscabat en els casos en què, per no complir-se la normativa vigent, es pot produir un efecte de contaminació ambiental.

En virtut de tot això el que antecedit, i atenent a les consideracions exposades pel que fa a la defensa i l'efectivitat dels drets i llibertats compresos en els títols I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, s'estima convenient formular les següents recomanacions:

- A l'Excm. Ajuntament de Montserrat: Que, després de l'audiència prèvia a l'interessat pel termini de quinze dies, s'ordene la clausura de l'activitat que està funcionant sense llicència, fins que els tècnics

municipals expedisquen, si escau, l'acta de comprovació favorable en la qual s'assevere el compliment i l'eficàcia de totes les mesures correctores imposades en la llicència d'activitat de 5 de juny de 2003, condicionada a l'escrupolós respecte d'allò que ordenen els apartats des de a) fins a g), a saber, mesures establides en el projecte tècnic, exigències recollides en la declaració d'impacte ambiental de 12 de març de 2003, autorització com a gestor de residus, programa de vigilància ambiental, mesures contra incendis i per a evitar la contaminació acústica.

- A la Conselleria de Territori i Habitatge: Que, com més prompte millor, dispose l'exercici de les competències d'intervenció i aplicadores de sancions que li atribü x la Llei 10/2000, de residus, i el RD 2224/1993, de 17 de desembre, sobre normes sanitàries d'eliminació i transformació d'animals morts i deixalles d'origen animal.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, emeta un informe en què ens manifeste si accepta esta recomanació o, si escau, ens comuniqui les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988.

Li agrai m de bestreta la remesa a esta institució de preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 041056 amb data 24/09/04 dirigida a la Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació sobre abandó de ramat.

Hble. Sra.,

En relació amb la queixa de referència que ens confià el Sr.[...] en qualitat de president de l'associació [...], relativa al fet que es considera en la condició d'interessat respecte d'una denúncia que formulà davant de vosté per la qual cosa entén que té dret a conéixer l'estat de les actuacions materialitzades sobre això i que se li notifique la resolució que es produï sca; acusem recepció del seu informe amb data 17 de juny de 2004 del següent tenor literal:

“Amb data 22 d'abril de 2004 té entrada en el Registre General de la Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació a València, un escrit en el qual el Sr. [...], en qualitat de president de l'Associació [...] denuncia un ramader propietari d'un ramat de 70 caps que criava a Altura (Castelló) per deixar-los de mà en uns corrals i en el qual posa de manifest que a causa de la inanició i malalties dels animals, n'han mort 26, i els 44 restants es troben en una situació molt precària. Fonamenten que els fets constituï xen una infracció tipificada com a greu en l'article 150 de la Llei 6/2003, de 4 de març, de ramaderia, de la Comunitat Valenciana per vulnerar el que disposa l'article 44 d'esta Llei i sol liciten la incoació del corresponent expedient aplicador de sancions i que el denunciante siga informat, mitjançant ofici dels actes de tràmit i resolució de l'expedient d'acord

amb el que estableixen els articles 42, 43 i següents de la Llei 30/1992, de 26 de novembre de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.

Amb data 6 de maig de 2004 té entrada en el registre d'esta Direcció Territorial un ofici del director general d'Investigació i Innovació Agrària i Ramaderia, en què remet la denúncia presentada per l'associació [...].

Mitjançant escrit amb data 13 de maig de 2004, es comunica al Sr.[...], com a president de l'associació denunciant en relació amb la sol·licitud d'iniciació d'expedient aplicador de sancions, que la Direcció Territorial ja havia exercit, d'ofici, les competències que preveu l'article 160.2 de la Llei 6/2003, de 4 de març, de ramaderia de la Comunitat Valenciana, per a exigir les responsabilitats oportunes per l'abandó d'estos animals. Així mateix se l'informa que les condicions de benestar animal dels animals vius havien estat restituint, i s'han sotmés els caps a les pertinents proves diagnòstiques per determinar l'estat sanitari d'estos.

Respecte a la pretensió del denunciant relativa a què siga informat mitjançant ofici dels actes que es dicten en l'expedient, d'acord amb els articles 42, 33 i següents de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, se li comunica que l'article 37.3 de la precitada Llei limita exclusivament l'accés als documents de caràcter nominatiu que figuren en els procediments d'aplicació del dret de caràcter aplicador de sancions als seus titulars.

Sembla deduir-se'n que el principal motiu de la queixa de l'associació [...] es referix a este punt, ja que sol·licita la intervenció del Síndic de Greuges perquè se l'informe sobre l'estat procedimental de l'expedient i se li notifique, si s'escau, la resolució del procediment, ja que considera, al nostre parer incorrectament, que l'associació ostenta la condició d'interessat en eixes actuacions.

Sobre això podem realitzar les consideracions següents:

- El director territorial de la Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació, a Castelló, en virtut de la denúncia amb data 1 d'abril de 2004, formulada per la Patrulla Seprona de Segorbe (Castelló) de la Guàrdia Civil, contra el ramader [...] d'Altura, per l'abandó dels animals de la seua explotació, decidix d'ofici, d'acord amb les competències que li atribueix l'article 160.2 de la Llei 6/2003, de 4 de març, de ramaderia, de la Comunitat Valenciana, la incoació d'expedient aplicador de sancions contra el denunciat, atés que els fets constatats per l'autoritat denunciant poden ser constitutius d'una infracció tipificada com a greu en l'article 150.24 de la Llei de ramaderia de la Comunitat Valenciana. La denúncia presentada per l'associació [...] és posterior a la iniciació per la qual cosa se li comunica que d'ofici ja s'han exercit les competències previstes en la Llei per a exigir les responsabilitats oportunes per l'abandó d'estos animals.

- D'acord amb reiterada doctrina jurisprudencial del Tribunal Suprem (STS 12, 13 i 15 de març de 1991), el mer fet de ser denunciant no atribueix a este la condició de part en l'expedient. La denúncia constitueix únicament la posada en coneixement d'uns fets que podrien ser sancionables.

El reconeixement de la legitimació per a ser part o interessat en un procediment administratiu és una qüestió de legalitat ordinària que resol de forma general l'article 31 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, i considera interessats en el procediment a: "a) Aquells que el promouen com a titulars de drets o interessos legítims individuals o col·lectius. b) Els que sense haver iniciat el procediment, tinguen drets que puguen resultar afectats per la decisió que este adopte. c) Aquells els interessos legítims, individuals o col·lectius dels quals puguen resultar afectats per la resolució i es presenten en el procediment mentre no haja recaigut resolució definitiva".

L'expedient aplicador de sancions no s'inicia a instància de la associació [...] sinó d'ofici en virtut de denúncia de la Guàrdia Civil. L'associació, en l'escrit de denúncia, no al·lega en cap moment que tinga drets ni interessos que puguen resultar afectats per la resolució que en este s'adopte, o que se li considere presentada en el procediment aplicador de sancions, sinó que simplement invoca la seua condició de denunciant, en pro de l'interés a la legalitat, per la qual cosa s'estima que no pot tenir accés a l'expedient administratiu aplicador de sancions.

- Els articles 20.5 i 11.2 del Reial Decret 1398/1993 de 4 d'agost, pel qual s'aprova el Reglament per a l'exercici de la potestat aplicadora de sancions, únicament establixen l'obligació de notificar la resolució del procediment aplicador de sancions a l'òrgan administratiu autor de la petició raonada o ordre superior que donà lloc, si s'escau, a la iniciació del procediment i en el cas que s'haja presentat una denúncia acompanyada d'una sol·licitud d'iniciació, el deure de comunicar la iniciació o no del procediment.
- Quant a la situació procedimental de l'expedient aplicador de sancions, s'ha notificat a l'expedientat la proposta de resolució, i està en curs el termini reglamentàriament establert perquè pugua formular al·legacions i presentar els documents que en la seua defensa estime pertinents d'acord amb l'article 19 del Reial Decret 1398/1993, de 4 d'agost".

Davant del que s'ha exposat i ateses les diferents posicions que són mantingudes per vosté i la representació de la referida associació pel que fa a si esta ostenta la condició administrativa d'interessat, esta institució considera que els fets objecte d'esta queixa afectarien la defensa que té legalment encomanada –article 24 de l'Estatut d'Autonomia i article 1.1 de la Llei valenciana 11/1988– del dret consagrat en l'article 24 de la Constitució.

En este sentit es considera que l'associació promotora d'esta queixa ostenta un interès qualificat i legítim en la correcta aplicació de la legislació per les administracions competents quan este aspecte afecta directament la finalitat essencial de l'associació, que és el foment de la protecció i el benestar del món animal, tal com s'esdevé en este supòsit.

En esta línia argumental es pronuncia la Sentència del Tribunal Constitucional núm. 34/1994 de 31 de gener i la Sentència del Tribunal Suprem amb data 23 de gener de 1986 que amb mitjana nitidesa distingix el “denunciant simple” del “denunciant qualificat” i l'assimila a la posició jurídica d’“interessat”. El “denunciant qualificat” ostenta un interès legítim amb la resolució en termes de benefici/perjudici i afig la Sentència que tindria dret com a “interessat” al coneixement de la resolució que en l'expedient poguera recaure.

Davant la qual cosa i de conformitat amb el que disposa l'article 29.1 de la Llei valenciana 11/1988, recomane a vosté que notifique en la forma adequada a l'associació promotora d'esta queixa la resolució que s'adopte respecte a la denúncia que esta va formular.

La qual cosa se li comunica perquè en prenga coneixement i a l'efecte que en el termini màxim d'un mes ens emeta un informe sobre si accepta la transcrita recomanació.

En transcórrer el termini d'un mes, a què fa referència el paràgraf anterior, la present resolució podrà ser inclosa en la pàgina web de la institució.

Atentament”.

Resolució de la queixa núm. 041564 amb data 10/12/04 dirigida a l'Ajuntament de Venta del Moro sobre les molèsties insalubres ocasionades pels animals de companyia d'una família.

Excma. Sra.,

S'ha rebut en esta institució un escrit signat pel Sr. [...], amb domicili a efectes de notificacions al C/ [...], [...], [...], de Mislata (València) que ha quedat registrat amb el número més amunt indicat.

Substancialment manifesta que les molèsties generades pels diferents membres de la família coneguda com [...], del llogaret de [...], s'han tornat a produir. Esta situació ja fou investigada en l'anterior expedient de queixa 021995, en la qual l'Ajuntament ens indicà que havia efectuat gestions perquè, immediatament, cessaren les seues actuacions molestes, i que es restaurara així la normal i lògica convivència al llogaret. Així mateix, l'algtzmir municipal els va realitzar els oportuns requeriments per garantir el respecte a les normes bàsiques de convivència ciutadana.

Entre els comportaments molestos, l'autor de la queixa ens esmenta, entre d'altres, els generats pels nombrosos gossos que posseïxen i que van solts pel carrer, on es dipositen les deixalles del menjar que els proporcionen, i així es genera una situació d'insalubritat i deteriorament del medi ambient urbà.

Per la seua part, l'Ajuntament ens remet diverses certificacions d'acords de la Comissió de Govern, adoptats entre abril i juny de 2002, en els quals es disposa que els serveis municipals adopten les mesures pertinents per a finalitzar amb les molèsties.

No obstant això, amb posterioritat a l'any 2002, i davant de la reproducció de les molèsties, no consta que s'haja adoptat cap acord municipal més recent per a solucionar el problema denunciat.

En este sentit, l'art. 5.1 de la Llei valenciana 4/1994, de 8 de juliol, d'animals de companyia, disposa que el propietari o posseïdor d'un animal tindrà l'obligació de mantenir-lo en bones condicions higienicosanitàries, d'albergar-los en instal·lacions adequades i de proporcionar-los qualsevol tractament preventiu declarat obligatori.

Així mateix, el posseïdor d'un animal, i subsidiàriament el seu propietari, serà responsable dels danys que ocasione, i haurà d'adoptar les mesures que estime més adequades per a impedir que embrute les vies i els espais públics. En el cas d'incompliment d'estes mesures, els ajuntaments imposaran als propietaris d'estos animals les multes corresponents (art. 8).

Si aprofundim en les obligacions dels propietaris o posseïdors dels gossos, estos hauran de tenir-los en les vies públiques sota el seu control en tot moment mitjançant una corretja o similar per evitar danys o molèsties. Els gossos perillosos o agressius que circulen per les vies hauran de portar un boç posat (art. 12).

Finalment, l'art. 26 prescriu que "els propietaris d'animals que, per qualsevol circumstància i d'una manera freqüent, produeixen molèsties al veïnat, sense que prenguen les mesures oportunes per a evitar-ho, seran sancionats amb multes entre 5.000 a 50.000 pta., i en cas de reincidència els animals els podran ser confiscats per l'autoritat, que els donarà la destinació que crega oportuna."

En virtut de tot el que antecedit, i atenent a les consideracions exposades pel que fa a la defensa i l'efectivitat dels drets i les llibertats compresos en els títols I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li recomane que, amb urgència, requerisca el propietari o posseïdor dels gossos perquè, de manera immediata, adopte les mesures oportunes a fi d'eliminar les molèsties al veïnat i la brutedat de la via pública, i li advertisca que, en cas d'incomplir-ho, s'incoarà l'oportú expedient aplicador de sancions, i es podrà acordar la confiscació dels animals.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, emeta un informe que referisca si accepta esta recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

En transcórrer el termini d'un mes, a què es fa referència en el paràgraf anterior, la present resolució podrà ser inclosa en la pàgina web de la institució.

Li agrairé de bestreta la remesa a esta institució del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 031146 amb data 11/03/04 dirigida a l'Ajuntament de Novelda sobre deficiències en el funcionament de la xarxa de clavegueram.

Senyoria,

El Sr.[...], en qualitat d'administrador de la comunitat de propietaris del carrer [...] núm. [...], presentà queixa davant d'esta institució entorn a les deficiències observades en el funcionament de la xarxa de clavegueram d'este carrer. Assenyala que periòdicament els baixos de l'edifici experimenten inundacions, amb especial gravetat al local pertanyent al Sr.[...], i considera que els problemes es deriven de la insuficiència del sistema de clavegueram.

L'Ajuntament de Novelda ens remet informe en el qual ens acompanya alhora l'informe emés per la UTE Aqualia SA-FCC SA, concessionària del servei de subministrament d'aigua i sanejament, en el qual exposa no haver observat cap deficiència en la xarxa de clavegueram de la zona després de la inspecció duta a efecte. No obstant això, la concessionària ofereix el seu personal tècnic perquè, juntament amb el tècnic designat per la comunitat, inspeccionen i assessoren per a solucionar el problema si n'hi haguera.

L'interessat efectua al·legacions a l'informe anterior i reitera la seua pretensió, i hi destaca en particular que no discutix que no existisquen deficiències en el funcionament ordinari de la xarxa, sinó que en determinades circumstàncies esta no pot suportar el cabal de desguàs en la mesura que no està adequadament dimensionada, per la qual cosa es produïxen retorns als baixos dels habitatges.

La competència en la gestió del servei de clavegueram correspon a l'Ajuntament de Novelda, de conformitat amb el que estableixen els articles 25, 26 i 86.3 de la LRBRL, per tant, correspon a la Corporació garantir la correcta prestació del servei. A això que s'ha dit anteriorment cal afegir que l'article 42.3.a. de la Llei 14/1986, de 25 d'abril, general de sanitat, inclou com a competència local el "control sanitari del medi ambient: contaminació atmosfèrica, proveïment d'aigües, sanejament d'aigües residuals, residus urbans i industrials".

D'altra banda, en la condició de titular de las xarxes, correspon a l'Ajuntament disposar d'unes instal·lacions adequades per a la prestació del servei, sense perjudici que el manteniment, conservació, o fins i tot l'execució d'obres que vagen més enllà del que s'ha dit puguen vincular-se a pactes establits en el contracte subscrit amb una empresa concessionària UTE Aqualia SA- FCC, SA, com en el present cas sembla concórrer.

La responsabilitat última en la correcta prestació del servei correspon per tant a l'Ajuntament com a titular del servei, i com a titular de les potestats corresponents de control i vigilància de l'activitat del concessionari.

Els fets que planteja el ciutadà són clars i no han estat discutits en l'informe municipal, ja que consistixen que en determinades circumstàncies els veïns patixen la inundació de les plantes baixes amb retorns d'aigua residual des de les xarxes de sanejament. Quan això és així, és evident que el disseny o funcionament de la xarxa no és plenament satisfactori, per la qual cosa convindria realitzar una anàlisi tècnica exhaustiva de la xarxa per verificar-ne les insuficiències i establir les solucions corresponents.

Esta activitat correspon per descomptat a l'Ajuntament de Novelda sense perjudici que pugui ser encomanada a l'empresa concessionària, i les actuacions que se'n puguen derivar –substitució de xarxes, adequació de les existents, correcció de deficiències, etc.–, han de resultar suficients per a garantir que els retorns denunciats no es produïsquen, de manera que les instal·lacions queden adequadament mantingudes i dimensionades.

Els danys que puguen derivar-se de la prestació deficient del servei corresponen a la Corporació com a titular del servei, la qual cosa podria donar lloc a l'exigència de responsabilitat patrimonial per funcionament normal o a anormal de serveis públics, en cas que concórreguen els pressupòsits de la responsabilitat establits en els articles 139 i següents de la Llei 30/92, de 26 de novembre.

Una qüestió distinta és la imputació de la responsabilitat que podria correspondre, segons el cas, a l'entitat gestora en els supòsits de gestió indirecta.

En virtut de tot això que antecedeix, i atenent a les consideracions exposades pel que fa a la defensa i efectivitat dels drets i llibertats compresos en els títols I de la Constitució i de l'Estatut de Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'article 29.1. de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, recomanem a la Corporació que realitze un estudi tècnic aprofundit sobre la xarxa de clavegueram que dona servei a la Comunitat de veïns del carrer [...] núm. [...], a l'efecte de determinar les mesures o alternatives tècniques oportunes perquè no es produïsquen de nou retorns d'aigua residual als baixos i locals de la comunitat, i en cas de resultar necessari, que s'hi realitzen les obres que corresponguen perquè este efecte no es produïesca.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes ens informe si accepta esta recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime

per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Li agrairé m de besteta la remesa a esta institució del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 040218 amb data 30/07/04 dirigit a l'Ajuntament de Torrent, a la Diputació Provincial de València i a la Conselleria de Territori i Habitatge sobre persistència de molèsties generades per contaminació ambiental, acústica i pulverígena per explotació d'un abocador.

Hble. Sr.,

L'autora de l'anterior expedient de queixa núm. 010805, la Sra.[...], torna a demanar la nostra intervenció davant la persistència de les molèsties que patixen els veïns de la urbanització [...], ctra. Reial de Montroi, km. [...] de Torrent (València), les quals són generades per la contaminació ambiental, acústica i pulverígena originada en l'explotació de l'abocador, ubicat a la propera pedrera [...], per part de l'empresa mixta (...SA).

En l'anterior investigació efectuada en la queixa núm. 010805, vam dirigir a l'Excm. Ajuntament de Torrent, l'Excm. Diputació de València i la Conselleria de Medi Ambient la nostra recomanació amb data 7 de gener de 2002, la còpia literal de la qual s'adjunta a la present: “esta institució recomana a les administracions públiques implicades, dins el respectiu àmbit competencial, l'adopció de les mesures preventives i repressives que prescriu la referida Llei 10/2000, de 12 de desembre, de les Corts Valencianes, reguladora dels residus, a fi i efecte de, per una banda, garantir el desenvolupament de l'activitat de l'abocador en els justos i estrictes termes de les autoritzacions concedides únicament per a residus inerts i, per una altra banda, eliminar o reduir les molèsties –soroll, pols, fum i olors– que afecten els veïns confrontats.”

La Conselleria de Medi Ambient, mitjançant escrit registrat el 22 de febrer de 2002 al núm. 2786/01, ens contestà que “esta Conselleria no solament accepta la recomanació efectuada, sinó que ja adopta i adoptarà dins el seu àmbit competencial, les mesures preventives i repressives que prescriu la Llei 10/2000, de 12 de desembre, de residus”.

Ara, la Conselleria de Territori i Habitatge, en l'escrit de 31 de març de 2004 (registre d'eixida núm. 6777), entre d'altres qüestions, ens significa que “en visita realitzada a l'abocador el 27 de febrer de 2004, s'ha comprovat que el dipòsit ha superat la seua zona est. A esta zona es fan abocaments de residus no perillosos, de naturalesa distinta a la de residus inerts per als quals està autoritzada la instal·lació. Per tot això, s'ha sol·licitat l'oportuna inspecció a l'Àrea d'Inspecció del Territori, que determinarà les mesures que ha d'adoptar esta Conselleria, de la qual cosa puntualment s'informarà a esta institució.”

Per la seua part, l'Excm. Ajuntament de Torrent ens informà, en l'escrit de 6 de març de 2002 (registre d'eixida núm. 2831) que "(...SA) presentà a este Ajuntament un estudi sobre la situació actual de l'abocador, de les fases temporals per al reompliment, segellat i posterior replantació, així com la documentació gràfica i estudi topogràfic d'este, a fi de reduir al màxim els terminis de finalització dels treballs en els diferents sectors de l'abocador."

Ara, quasi dos anys més tard, l'Ajuntament ens remet escrit l'1 d'abril de 2004 (registre d'eixida 4119), en el qual ens significa que ha incoat un procediment aplicador de sancions contra l'empresa (...SA), per la presumpta comissió d'una infracció greu tipificada en l'art. 13 de la Llei 3/1989, de 2 de maig, activitats qualificades, per haver incomplert les obligacions assumides en el document anomenat "Restauració final de la pedrera [...] 2002-2003", en el qual s'assenyalava que "durant el novembre de 2002 es podran revegetar aproximadament 20.000 metres quadrats entre el camí de servei interior de l'abocador i l'extrem sud de l'abocador, i que, durant el novembre de 2003 finalitzarà el procés de replantació en la resta de la superfície de la pedrera".

Finalment, el president de l'Excma. Diputació de València, en l'escrit amb data 12 de febrer de 2002 (registre d'eixida núm. 1262), ens manifestà que "l'empresa (...SA) ens ha informat de les actuacions que adoptarà per garantir el desenvolupament de l'activitat de l'abocador controlat en els termes justos i estrictes de les autoritzacions concedides i per eliminar o reduir les molèsties que puguen afectar els veïns confrontats." Estes actuacions, segons informe de 3 de gener de 2002 del director tècnic de la empresa (...SA) eren les següents: "1. Restringir únicament els abocaments a residus inerts. 2. Desenvolupar les següents mesures correctores per reduir les molèsties: 2.1. Ampliació del camí d'accés, des de la porta de l'abocador fins a la bàscula, i dotar-lo de vorada. Es pretén efectuar diverses neteges setmanals mitjançant una màquina d'agranar, per mantenir el camí lliure de pols. Si cal es mantindrà humit el paviment, perquè no puguen generar-se problemes a la carretera VP-3067. 2.2. Les illetes exteriors a l'abocador, en la zona de la porta d'entrada, estan enjardinades i es pretén fer-les de formigó, per evitar esllavissades de terra, en la zona d'accés de l'abocador. 2.3 Revegetar el talús existent en el camí d'accés, des de la porta d'entrada fins a la bàscula. S'evitaran esllavissades de terra o pols sobre el camí. 2.4. Disposar d'una zona adequada per poder efectuar la neteja de rodes dels vehicles que després de descarregar, vulguen accedir a la carretera VP-3067. 2.5. Els camins interiors es reguen diverses vegades al dia, mitjançant cisterna. 2.6. Està limitada la velocitat a l'interior de l'abocador. 2.7. S'està generant un camí ampli, des de la bàscula fins al centre de l'abocador, perquè no es puguen produir molèsties en el límit oest i nord-oest de l'abocador. 2.8. La màquina compactadora no genera molèsties pel so intermitent que indica la marxa arrere, ja que ha estat anul lat. No existixen anomalies en el funcionament per les quals provoque un soroll superior al normal, perquè complix la legislació comunitària."

Ara, sorprenentment, i malgrat que la mercantil (...SA) és una empresa mixta de l'Excma. Diputació de València, titular del 51% del seu capital social, el diputat de Medi Ambient ens remet un escrit amb data 7 d'abril de 2004 (registre d'eixida

núm. 4261), en el qual manifesta que “la Diputació de València no té cap vinculació amb l’abocador”.

Tenint en compte això, resulta que, a pesar del dilatat període de temps transcorregut des de la nostra anterior resolució de 7 de gener de 2002 –més de dos anys i mig–, segons ens reitera l’autora de la queixa i hem tingut ocasió de comprovar novament pels informes administratius que ens han esta remesos, es continuen produint abocaments de residus no autoritzats, no s’han iniciat, malgrat els requeriments municipals, els treballs de reompliment, segellat i posterior replantació de l’abocador, els quals haurien d’haver finalitzat el 12 de maig de 2003, i, en conseqüència, les molèsties generades als veï ns pel soroll, pols, fum i olors, persistixen en l’actualitat.

Davant d’esta desoladora situació, esta institució, si bé no pot deixar de reconéixer l’activitat desplegada fins ara per les administracions públiques implicades, tampoc no pot acceptar que els veï ns continuen suportant injustament les molèsties generades pel funcionament irregular d’un abocador.

En conseqüència, resulta del tot ineludible que la Conselleria de Territori i l’Ajuntament de Torrent, a la vista dels incompliments reiterats i injustificats per part de la empresa (...SA), apliquen, sense més demora, i amb molta determinació i rigor, les facultats que els atribueix expressament la Llei 10/2000, de 12 de desembre, reguladora dels residus, concretament, la iniciació d’un procediment aplicador de sancions per la comissió d’una infracció molt greu o, almenys, greu, tipificada en els arts. 73.3 a) i 73.4 a) de la repetida Llei 10/2000 – “l’exercici d’una activitat descrita en esta Llei sense la preceptiva autorització (abocament de residus no inerts) i l’incompliment de les obligacions imposades en les autoritzacions” – i, el que és molt més important, l’adopció, després de l’audiència prèvia l’interessat, d’algunes de les mesures provisionals incloses en l’art. 81, a saber: a) Mesures de correcció, seguretat o control que impedisquen la continuï tat en la producció del dany; b) Precintat d’aparells, equips o vehicles; c) Clausura temporal, parcial o total, de la instal lació; i, finalment, d) Suspensió temporal de l’autorització per a l’exercici de l’activitat.

Esta institució recorda incansablement que tota persona té el dret a viure en un medi ambient que li permeta garantir-ne la salut i el benestar, sense tenir l’obligació de suportar injustament les molèsties generades pel funcionament anormal d’un abocador (arts. 45 i 106.2 de la Constitució).

En virtut de tot el que antecedit, i atenent a les consideracions exposades pel que fa a la defensa i l’efectivitat dels drets i llibertats compresos en els títols I de la Constitució (art. 18.1, 43, 45 i 47) i de l’Estatut d’Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l’art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, considerem oportú formular les següents recomanacions:

- A la Conselleria de Territori i Habitatge de la Generalitat Valenciana, i a l’Excm. Ajuntament de Torrent: Que, de forma coordinada i urgent, s’acorde la iniciació d’un procediment aplicador de sancions per la comissió d’una infracció molt greu

o, almenys, greu, tipificada en els arts. 73.3 a) i 73.4 a) de la Llei 10/2000, de 12 de desembre, de residus, i, el que és més primordial, es dispose l'adopció, després de l'audiència prèvia a l'empresa (...SA), de les mesures provisionals recollides en l'art. 81: a) Mesures de correcció, seguretat o control que impedisquen la continuïtat en la producció del dany; b) Precintat d'aparells, equips o vehicles; c) Clausura temporal, parcial o total, de la instal·lació; i, finalment, d) Suspensió temporal de l'autorització per a l'exercici de l'activitat.

- A l'Excma. Diputació Provincial de València: Que, com a propietària del 51% del capital social de l'empresa mixta (...SA), complisca sense retard les mesures provisionals que s'acorden, impedisca l'abocament de residus no autoritzats, accelere i concloga els treballs de reompliment, segellat i replantació de l'abocador, i, mentrestant, adopte les mesures correctores necessàries per evitar els sorolls, pols, fums i olors.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, emeta un informe que referisca si accepta la citada recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988.

Transcorregut el termini d'un mes, a què es fa referència en el paràgraf anterior, la present resolució podrà ser inclosa en la pàgina web de la institució.

Li agrairé de bestreta la remesa a esta institució del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 040429 amb data 06/07/04 dirigida a l'Ajuntament del Castell de Guadalest sobre la sol·licitud d'informació mediambiental no contestada expressament.

Excm. Sr.,

La queixa plantejada davant d'esta institució per Na.[...], en representació de l'associació ecologista [...], versa sobre una sol·licitud d'informació mediambiental que encara no ha esta degudament contestada, amb un clar incompliment del termini màxim de dos mesos per a resoldre-la (art. 4.1 de la Llei 38/1995, de 12 de desembre, reguladora del dret d'accés a la informació en matèria de medi ambient).

En concret, mitjançant un escrit presentat el 9 de maig de 2003, sol·licitaven informació sobre l'existència de l'oportuna llicència d'obres o altres autoritzacions que pogueren ser necessàries respecte a la construcció de 2 dipòsits d'aigua en sòl no urbanitzable, en la partida Farraget; davant la falta de contestació, esta sol·licitud es presentà novament davant l'Ajuntament amb data 16 d'octubre de 2003.

En descàrrec seu, l'Ajuntament, en l'informe de 12 de març de 2004 (registre d'eixida núm 120), manifesta que "Este Ajuntament considera que no procedia informar del que ja es tenia constància a través de l'informe del grup de la Guàrdia Civil, especialitzat en protecció de la naturalesa, perquè té constància que per part del SEPRONA s'ha informat detalladament a l'associació ecologista esmentada, per economia processal i perquè considera que la petició d'informació havia estat plenament satisfeta, encara que no haguera estat directament per este Ajuntament i sí a través del SEPRONA. Este Ajuntament té la convicció que sobre la base del que antecedit en cap moment ha incomplert la normativa que regula la informació mediambiental, ja que el peticionari d'esta ha tingut resposta complida a la seua sol·licitud, encara que en este cas haja estat de manera atípica."

Tanmateix, l'Ajuntament no acompanya cap document que acredite la contestació del Seprona a les sol·licituds presentades per l'associació ecologista; de fet, en el tràmit d'ales legacions a l'informe municipal, la referida associació insistix a denunciar que ningú, ni el Seprona, ni l'Ajuntament, ha contestat a les sol·licituds d'informació mediambiental.

No hi ha dubte que l'Administració ha de proporcionar als ciutadans informació de naturalesa mediambiental, d'acord amb el que disposa l'art. 2.1 de la repetida Llei 38/1995, de 12 de desembre, el qual estableix que queda comprés en el dret d'accés a la informació sobre el medi ambient tota la informació disponible per les administracions públiques sota qualsevol forma d'expressió i en tot tipus de suport material.

No s'ha de perdre de vista que el dret de participació ciutadana, i en concret a través del vessant de petició i obtenció efectiva de la informació mediambiental corresponent, contribueix a enfortir el principi de transparència que es projecta com a element essencial exigible de tota actuació administrativa.

La participació ciutadana no es deté únicament en l'àmbit eteri dels principis, sinó que està representada en autèntiques disposicions normatives, fins i tot plasmades al màxim nivell normatiu.

És suficient recordar el mandat contingut en l'article 9.2 de la Constitució pel qual correspon als poders públics facilitar la participació de tots els ciutadans en la vida política, econòmica, cultural i social.

Així mateix, el principi constitucional d'eficàcia (art. 103) exigeix a les administracions públiques que es complisquen raonablement les expectatives que la societat legítimament li demana, entre estes, i molt rellevant, el deure de l'Administració de resoldre expressament les peticions i reclamacions que li presenten els particulars, ja que el coneixement exacte per l'administrat del fonament de les resolucions administratives, constitueix un pressupòsit inexcusable per a una adequada defensa dels seus drets i interessos legítims.

En virtut de tot això el que antecedit, i atenent a les consideracions exposades pel que fa a la defensa i l'efectivitat dels drets i les llibertats compresos en els títols I

de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li recorde el deure legal de resoldre, en el termini màxim de 2 mesos, les sol·licituds d'informació mediambiental presentades pels ciutadans, i d'haver de contestar, sense més demora, les sol·licituds amb data 9 de maig i 16 d'octubre de 2003, en què indique si les obres de construcció de 2 dipòsits d'aigua en sòl no urbanitzable –partida Farraget– disposen de la preceptiva llicència d'obres i d'altres autoritzacions exigibles.

Així mateix, li recomane la conveniència de remetre a l'associació ecologista una còpia dels documents i les actuacions desplegades pel SEPRONA que es troben en poder de l'Ajuntament.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, emeta un informe que referisca si accepta esta recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Transcorregut el termini d'un mes, a què es fa referència en el paràgraf anterior, la present resolució podrà ser inclosa en la pàgina web de la institució.

Li agrairé molt per endavant l'enviament del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 041546 amb data 14/12/04 dirigida a la Conselleria d'Empresa, Universitat i Ciència sobre la realització de fotografies per un ciutadà com a forma d'exercici del dret a la informació ambiental.

Il·lm. Sr.,

En relació amb la queixa de referència que ens confià el Sr. [...] en representació de l'associació [...], acusem recepció de la comunicació amb data 28 d'octubre de 2004 al qual acompanya l'informe del director territorial d'Indústria a Alacant de 23 de setembre de 2004.

L'informe és del següent tenor literal:

“PRIMER. Amb data 29-03-04 i mitjançant escrit d'“accés a l'expedient” que s'acompanya com a document núm. 1, s'autoritza el Sr.[...] a consultar, atès que es trobava en tràmit d'informació pública, el Projecte d'explotació conjunta de les pedreres de la “Secció A Fontcalent, Fontcalent I i Fontcalent IV”, en el terme municipal d'Alacant, així com l'estudi d'impacte ambiental i el Projecte de restauració corresponent que..., havia presentat en este Servei Territorial (concretament en la Unitat de Mines).

SEGON. La funcionària que autoritzà la consulta, s'adonà que el Sr.[...], estava fent fotografies de la documentació que havia de consultar, per la qual cosa preguntà a un dels enginyers tècnics de mines que es trobava en eixos moments a

la Unitat, si procedia o no deixar a esta persona que continuara fotografiant. L'enginyer tècnic de mines, remeté la funcionària al nostre Servei Jurídic i la tècnica jurídica es presentà en eixa Unitat i demanà al Sr.[...] que deixara de fer fotografies. El Sr.[...], per la seua part, continuà entestat a fotografiar el que li donava la gana.

TERCER. La tècnica jurídica, quan va veure que esta persona feia cas omís de les seues indicacions, es dirigí a la secretària del Servei Territorial d'Indústria i ambdós es presentaren a la Unitat de Mines. Allí trobaren el Sr.[...] fotografiant la documentació i li demanaren novament amb el màxim respecte que per favor s'abstinguera de realitzar fotografies. Per la seua part i visiblement alterat els preguntà en quina legislació es basaven per a no deixar-lo fotografiar. Tant la tècnica jurídica com la secretària del Servei Territorial contestaren que s'emparaven en la Llei 30/92 i en la Llei de propietat intel·lectual. A tot això, dirigia el telèfon mòbil a mode de gravadora cap a elles, no sabem amb quina intenció, atés que allí l'únic alterat era ell.

QUART. Atesa l'actitud bel·ligerant que mantenia i la negació a deixar de fotografiar, se sol·licità al vigilant de seguretat que comprovara si continuava amb la seua fal·lera. El vigilant de seguretat constatà que havia deixat de fer fotografies i sense més tornà al seu lloc de treball.

CINQUÉ. Posteriorment, el Sr.[...] s'entrevistà amb el director territorial d'Indústria, de la Conselleria d'Indústria, Comerç i Turisme d'Alacant, que es comprometé a consultar el tema amb l'Àrea Jurídica de la nostra Conselleria a València.

SISÉ. Amb data 1 de juny de 2004, l'Àrea Jurídica de la Conselleria d'Indústria, Comerç i Turisme, a fi d'unificar criteris al voltant de la possibilitat de reproducció per qualsevol medi (fotocòpies, fotografies, etc.) dels projectes presentats en este servei territorial, es troben o no en tràmit d'informació pública, contesta evacuant un informe que acompanyem com a document número 2.

SETÉ. Amb data 2 de setembre de 2004, el Sr.[...], dirigix al Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana una queixa relativa a l'assumpte que ens competix. La queixa és admesa a tràmit i a esta pretenem donar resposta en la part que ens competix, a través del present informe”.

Respecte de l'informe jurídic amb data 1 de juny de 2004 a què es referix el punt sisé de la transcrita informació consta del següent tenor:

“En contestació a l'ofici de 5 de maig de 2004, mitjançant el qual sol·licitaven un informe al voltant de la possibilitat de reproducció per qualsevol mitjà (obtenció de fotocòpies, presa de fotografies, etc.) dels projectes presentats en eixe servei territorial, es troben o no en tràmit d'informació pública, he d'informar el següent:

- L'article 10 del Reial Decret legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de propietat intel·lectual, estableix que

“són objecte de propietat intel·lectual totes les creacions originals literàries, artístiques o científiques expressades per qualsevol mitjà o suport, tangible o intangible, actualment conegut o que s’invente en el futur, com ara: f) Els projectes, plans, maquetes i dissenys d’obres arquitectòniques i d’enginyeria”.

- L’article 17 de la mateixa norma estableix que correspon a l’autor l’exercici exclusiu dels drets d’explotació de la seua obra en qualsevol manera i, en especial, els drets de reproducció, distribució, comunicació pública i transformació, que no podran ser realitzades sense la seua autorització, excepte en els casos que preveu la llei. S’entendrà per reproducció, segons l’article 18, la fixació de l’obra en un mitjà que en permeta la comunicació i l’obtenció de còpies de tota o part d’esta.

En conseqüència, els interessats definits en l’article 31 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, o qualsevol persona que desitge comparèixer, en el cas dels períodes d’informació pública, podran tenir accés als projectes que formen part d’expedients en els quals ostenten aquella condició o que es troben en l’esmentada fase d’exposició pública, però eixos projectes no podran ser reproduïts per cap mitjà sense el consentiment del seu autor”.

El ciutadà que formulà la present queixa presentà el següent escrit d’al·legacions:

“En primer lloc, respecte del que s’ha afirmat en el punt tercer... he de manifestar que en cap moment es féu referència a cap legislació ni article concret per part de la secretària del servei territorial, ni de la tècnica jurídica. D’eixa absència de referència legal, que fou sol·licitada per la meua part de manera reiterada, en tinc encara proves, ja que vaig utilitzar el telèfon mòbil com a gravadora, per constatar i donar fe de l’absència de resposta d’eixes funcionàries.

Respecte a la consideració i valoració de la meua persona, com a “visiblement alterat”, no sé a què es referix el director territorial, si no és que fóra la meua manifestació de profund desgrat, que era constatable en el meu to i en el meu discurs, ja que era obstaculitzat sense cap fonament i de manera arbitrària, en l’exercici d’un dret fonamental, com és l’obtenció d’informació ambiental. Algunes persones tenim eixe defecte, que és manifestar el nostre desgrat quan es conculquen de manera arbitrària i sense raons que la justifiquen, drets que pensem que són fonamentals.

En segon lloc, respecte al punt quart, desconec en què fonamenta el director territorial l’afirmació de la meua “actitud bel·ligerant”, atés que seguí, a desgrat meu, les instruccions de la secretària del servei territorial i cessí en l’obtenció de fotografies.

Les instruccions que es van donar al vigilant de seguretat, segons vaig entendre, era que em desallotjara a la força de les dependències de la Direcció Territorial

d'Indústria, i quan va comprovar que no existia cap alteració de l'ordre no tingué més remei que permetre que continuara consultant la documentació.

En l'escrit de 4 de novembre, s'adjunta com a document 2 l'Informe de l'Àrea Jurídica de la Conselleria d'Indústria, Comerç i Turisme, ... El contingut d'eixe document ja em fou remés per la secretària de la Direcció Territorial el 13 d'agost i no comporta cap novetat respecta al que ja es coneix.

Tampoc no hem vist resposta d'eixa Conselleria referent a la queixa que s'interposà també contra eixa Àrea Jurídica. La substància fonamental de la queixa és la negativa d'eixa Conselleria a l'obtenció de còpies dels documents sotmesos a informació pública i els fonaments jurídics equivocats utilitzats per emparar eixa actitud, que creiem que és contrària i conculca drets ciutadans fonamentals”.

Atesos els antecedents exposats, resulten constatables els següents aspectes de major rellevància en l'àmbit competència l d'esta institució:

- Consta que respecte de l'anunci del tràmit d'informació pública de l'expedient referit amb anterioritat l'edicte del qual es publicà segons sembla en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana* amb data 1 de març de 2004, es presentà el promotor d'esta queixa a la seu de la Direcció Territorial indicada el dia 29 de març de 2004 a fi i efecte de consultar la referida documentació que segons consta es posà a la seua disposició.
- En el document enumerat com a número 1 de l'informe transcrit del director territorial de la Conselleria a Alacant consta que el Sr.[...] tingué accés a l'expedient, i el referit ciutadà fa constar “no se m'ha permés fotografiar part de l'expedient sense argumentar-me les bases legals d'eixe impediment”. No consta que l'esmentat ciutadà sol licitara autorització prèvia d'eixa Administració per a realitzar les fotos en qüestió.
- Consta que amb data 13 d'agost de 2004 es a remetre al Sr.[...] còpia de l'informe jurídic al ludit d'1 de juny de 2004.
- Consta que l'escrit de queixa es presentà davant d'esta institució amb data 2 de setembre de 2004.

Arribats en este punt convé tenir present que l'objecte d'este expedient de queixa planteja essencialment dos qüestions, a saber:

El ciutadà que signà esta queixa ens planteja la possibilitat de si en la fase d'informació pública en qüestió té la facultat, a més de consultar l'expedient en l'oficina administrativa corresponent, de realitzar-ne fotografies sense que s'haja sol licitat autorització prèvia a este efecte de l'administració competent.

D'altra banda, el Sr.[...] discrepa del contingut de l'informe jurídic elaborat per eixa Conselleria amb data 1 de juny de 2004, atés que, en opinió seua, els preceptes que se citen en este del Reial Decret legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de propietat intel·lectual, impliquen buidar de contingut el dret a obtenir informació de caràcter ambiental que es regula en la Llei 38/1995, de 12 de desembre. I a més existixen uns altres preceptes de l'esmentat Reial Decret legislatiu 1/1996 que al·ludixen als procediments administratius i ni tan sols s'esmenten –articles 17, 31.1r, 34.2 –c) i 135.1 –c).

Respecte a la primera qüestió que es planteja en els termes esmentats, l'article 86 de la Llei 30/1992 disposa:

“1. L'òrgan al qual corresponga la resolució del procediment, quan la naturalesa d'este ho requerisca, podrà acordar un període d'informació pública.

2. A este efecte, s'anunciarà en el *Butlletí Oficial de l'Estat* de la comunitat autònoma, o en el de la província respectiva, a fi que qualsevol persona física o jurídica pugua examinar el procediment o la part d'este que s'acorde. L'anunci assenyalarà el lloc de l'exhibició i determinarà el termini per a formular al·legacions, que en cap cas podrà ser inferior a vint dies”.

Per tant, del tenor literal del dit precepte es desprén que l'objecte del tràmit d'informació pública d'un expedient respecte del ciutadà que compareix, es concreta en la facultat d'*examinar-lo* al lloc indicat.

En conseqüència, quan el compareixent en este tràmit pretenga obtenir còpia o reproducció de la documentació que integra eixe expedient haurà de sol·licitar-ho a l'administració competent, i haurà d'obtenir resposta d'esta amb la màxima celeritat possible per no desvirtuar la finalitat essencial de la informació pública, que és, la presentació d'al·legacions dins del termini establert a este efecte.

En el present cas consta que quan el Sr.[...] sol·licità autorització verbal sobre això se li denegà eixa possibilitat, i es va evacuar amb posterioritat l'informe jurídic al·ludit.

D'altra banda, pel que fa al contingut de l'informe d'1 de juny de 2004 elaborat per l'Àrea Jurídica d'eixa Conselleria, anteriorment transcrit, destaca el que hi ha al final de l'últim paràgraf d'este quan s'indica:

“..., però eixos projectes no podran ser reproduïts per cap mitjà sense el consentiment del seu autor”.

Davant la qual cosa, esta institució considera que atesos els referits termes de l'informe i a fi i efecte de no resultar inviable en tot cas l'obtenció pels ciutadans de fotocòpies i fotografies en les fases d'informació pública dels expedients tramesos per eixa Conselleria, s'hauria de valorar en cada supòsit concret la petició que a este efecte es formule pel compareixent en el tràmit administratiu

expressat, i es tindrà com a paràmetre d'aplicació el que prescriu la Llei 38/1995, sobre el dret d'accés a la informació en matèria de medi ambient.

I, en este sentit, s'hauria de tenir present específicament l'abast jurídic del que disposa el Reial Decret legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de propietat intel·lectual, pel que fa a l'aplicació d'esta norma respecte dels procediments administratius –articles 17, 31.1r, 34.2 –c), 135.1 –c).

En virtut de tot el que antecedeix i atenent a les consideracions exposades referent a la defensa i l'efectivitat dels drets i llibertats compresos en els títols I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia, de conformitat amb el que disposa l'article 29.1 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució, li recomane que valore, atenent a les específiques circumstàncies de cada cas, l'aplicació de l'informe jurídic precipitat elaborat per eixa Conselleria, a fi i efecte de resoldre motivadament les peticions que formulen els ciutadans que compareguen en el tràmit d'informació pública d'obtenir còpies i fotografies de la documentació en qüestió respecte dels expedients tramesos per eixa Administració.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta la transcrita recomanació.

Transcorregut el termini d'un mes, al qual es fa referència en el paràgraf anterior, la present resolució serà inserida en la pàgina web de la institució.

Atentament.

Resolució de la queixa núm. 030195 amb data 09/01/04 dirigida a l'Ajuntament d'Alacant sobre molèsties causades per veïns i sol·licitud d'intervenció municipal

Senyoria,

Amb data 17 de febrer de 2003 el Sr.[...] presentà una queixa davant d'esta institució amb motiu de les molèsties causades pel comportament dels seus veïns, que protagonitzen habitualment escàndols al seu habitatge amb nombrosos sorolls, música, baralles i trasllat de mobles fins a altes hores de la matinada.

Vam demanar informe municipal sobre això, i la Gerència d'Urbanisme ens remet una primera comunicació en la qual se'ns indica que “entre les funcions del Departament d'Obertures de la Gerència Municipal d'Urbanisme es troba el control del nivell de soroll transmés al veí pel funcionament de locals comercials o industrials, i es pot imposar si escau les sancions que corresponguen [...] No obstant això, este Departament no té facultat per a actuar quan es tracte de sorolls generats pel comportament dels ciutadans dins dels seus respectius habitatges”. S'indica que, per esta raó, quan es rebé la denúncia, esta no arribà a trametre's i atesa l'acumulació d'expedients es lamenta no haver informat el denunciant de tal circumstància. S'assenyalava finalment que es donava trasllat d'este ofici a l'interessat, i se li indicava que acudira al jutjat si es donaven de nou eixos

problemes, per aplicació de la Llei de propietat horitzontal, ja que es tracta d'un problema entre particulars.

Tenint en compte l'article 47 de la Llei 7/2002, de 3 de desembre, de protecció contra la contaminació acústica, que disposa: "La generació de sorolls i vibracions produïts per l'activitat directa de les persones, animals domèstics i aparells domèstics o musicals en la via pública, espais públics, i en l'interior dels edificis haurà de mantenir-se dins els límits que exigix la convivència ciutadana i la present Llei [...] la nocturnitat dels fets s'inclourà a fi de tipificar la infracció que poguera considerar-se comesa i graduar la sanció que resultara imposable". Demanem ampliació de l'informe a l'Administració perquè es pronuncie sobre les raons que justificaven la no-intervenció en l'assumpte plantejat, i que el qualifica com un assumpte jurídic privat, i si d'ara en avant intervindrien en assumptes com el present, atesa la redacció del precepte.

La Gerència, en un segon informe, ens comunica que el Ple de l'Ajuntament aprovà el 13 de maig de 2003 la modificació i adaptació a la llei sobre contaminació acústica de l'ordenança municipal de protecció contra la contaminació acústica, el text íntegre de la qual es publicà en el BOP el 8 de juliol de 2003. En l'ordenança s'inclou el control de sorolls provocats pel comportament dels ciutadans en la convivència diària, i prohibix les activitats pertorbadores del descans alié entre les 22 h. i 8 h. Emet un informe que referix que la competència per al control d'estes situacions correspon a la Regidoria de Seguretat i Trànsit.

No ens consta que s'haja realitzat cap presentació per funcionaris de la corporació en l'habitatge de l'interessat per comprovar-ne les denúncies, i si escau, realitzar els mesuraments sismomètrics oportuns, i s'ha sol·licitat la remesa de les actes o atestats efectuats sobre això sense que se'ns haja acreditat este extrem. Entenem per tant que eixos controls no han estat efectuats.

Amb estos antecedents, hem de pronunciar-nos al voltant de dos qüestions:

- D'una banda que, tot i ser conscients de les limitacions de mitjans personals i materials de les administracions locals, l'acumulació d'expedients no enerva l'obligació de resoldre les sol·licituds dels ciutadans, de conformitat amb el que estableix l'article 42 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre.

- D'altra banda, i quant al contingut de la intervenció municipal en este assumpte, hem d'indicar que amb independència de l'atribució funcional específica d'estes competències a la Gerència Municipal d'Urbanisme o a la Regidoria de Seguretat, resulta ineludible que l'Ajuntament faça complir, mitjançant l'aplicació del que preveu l'ordenança i la Llei valenciana de protecció contra la contaminació acústica, les normes més elementals de convivència entre els ciutadans, la qual cosa no sembla haver concorregut en el present supòsit.

La qual cosa no impedit, lògicament, que l'interessat decidisca acudir als jutjats corresponents per substanciar-ne les pretensions per la via del dret privat, la qual cosa no exclou el compliment per part de la corporació de les sol·licituds

d'intervenció, ja que la competència administrativa és irrenunciable i s'ha de fer complir el que preveuen les normes considerades.

En virtut de tot això que antecedit, i atenent a les consideracions exposades referents a la defensa i l'efectivitat dels drets i llibertats compresos en els títols I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'article 29.1 de la Llei 11/1988 de 26 de desembre, li recordem el deure legal de resoldre totes les sol·licituds presentades per l'interessat, i li recomanem que d'ara en avant s'atenguen amb major diligència les denúncies presentades pels ciutadans amb motiu de molèsties d'esta naturalesa, i que els funcionaris municipals facen l'oportuna visita al lloc en qüestió i, si escau, que obriguen els corresponents expedients aplicadors de sancions davant d'aquells que incomplisquen les normes més elementals de convivència ciutadana, i que contravinguen el que estableix la legislació valenciana sobre protecció contra la contaminació acústica i l'ordenança municipal corresponent.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta el recordatori i la recomanació efectuats o, si escau, que ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-la, i això de conformitat amb el que preveu l'article 29 de la Llei 11/1988.

Li agrairé m per endavant la remesa del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 030925 amb data 05/02/04 dirigida a l'Ajuntament de Riba-roja de Túria sobre molèsties per sorolls, brutedat i alteració de l'ordre per concentracions d'oci.

Senyoria,

El Sr. [...] presentà amb data 18 de juliol de 2003 un escrit de queixa en què demanava la nostra intervenció perquè s'estava produint a l'exterior del seu domicili la concentració diària de nombrosos vehicles els ocupants dels quals consumixen alcohol i altres drogues, i d'altra banda es produïen en activitats de venda a la menuda d'este tipus de substàncies.

Estes concentracions produïxen molèsties molt greus per sorolls, brutedat, i alteracions de l'ordre. Assenyalava haver-se dirigit en nombroses ocasions a la Policia Local del municipi mitjançant innumerables trucades telefòniques i mitjançant la presentació per escrit de diverses denúncies, així com al mateix Ajuntament per demanar que hi intervinguera. Afirmava que en cap cas s'han atés les seues peticions i ni tan sols s'havia contestat a la seua sol·licitud.

A l'habitatge viu un menor de 2 anys i els pares han estat reiteradament amenaçats quan han pretés recriminar les conductes de les persones que es concentren a la zona.

L'Ajuntament ens remet informe el 15 d'octubre de 2003 en el qual s'admet l'existència d'eixes concentracions de joves, si bé s'indica que tot i que s'han rebut diverses queixes per part dels veïns, la Policia Local s'hi presenta i no observa ni les molèsties per avalots ni el consum d'alcohol o drogues en el carrer, i tampoc hi troba cap rastre d'estes. Assenyala, d'altra banda, que romandre a la via pública no és, per si mateix, motiu de cap sanció.

Segons la corporació, s'han realitzat "plantades" al carrer [...] i els voltants a primera hora del matí els caps de setmana per evitar la concentració de vehicles, i s'han compromés a intensificar els controls i les patrulles.

A la vista d'este informe, l'interessat efectuà al legacions amb data 18 de novembre de 2003, en què indicà que el consum de drogues i alcohol s'efectua, que existixen rastres evidents d'això en la via pública qualsevol matí en què es produïxen les concentracions, i que a la zona els vehicles arriben a velocitats extraordinàries, la qual cosa provoca un risc greu per als xiquets que juguen al carrer.

A la vista del que han expressat ambdós parts, procedix realitzar les següents apreciacions.

La controvèrsia radica en dos aspectes fonamentals, en primer terme, si les concentracions que es produïxen a la zona, i que l'Ajuntament admet, són legals o no, i si l'Ajuntament ha d'intervenir davant d'estes per les molèsties que generen en forma de soroll; en segon lloc, si es reacciona adequadament davant de la possibilitat de consum de droga o alcohol en la via pública, així com davant d'incompliments en les normes de trànsit.

Quant a les concentracions, hem d'indicar que la concentració de ciutadans a la via pública és en efecte legítima, si bé sempre que el comportament d'estos no genere problemes de contaminació acústica incompatibles amb la legislació actual vigent. Si s'observa l'article 3 de la Llei 7/2002, de 3 de desembre, de protecció contra la contaminació acústica, pot apreciar-se que l'àmbit d'aplicació de la Llei, i per tant l'àmbit en el qual s'han d'exercir les potestats administratives que esta inclou, s'estén a "comportaments" que "...produïsquen sorolls o vibracions que puguen causar molèsties a les persones, generar-ne riscos per a la salut o el benestar, o deteriorar la qualitat del medi ambient".

Consegüentment, les administracions públiques, en el marc de les respectives competències que assenyala la llei, han d'actuar davant d'este tipus de pertorbacions. Esta intervenció ha de ser, a més, contundent, atés que es troben implicats drets fonamentals del màxim rang constitucional.

Els articles 43 i 45 de la Constitució proclamen el dret a gaudir d'un medi ambient adequat per al desenvolupament de la persona i el dret a la inviolabilitat del domicili i a la intimitat personal i familiar, i prescriuen l'obligació dels poders públics de protegir i millorar la qualitat de vida, la salut de les persones, així com de defensar i restaurar el medi ambient.

L'OMS defineix la salut no només com la simple absència de malaltia o invalidesa, sinó com un estat de benestar general: físic, psíquic i social. A més els tractadistes de salut ambiental concedixen cada vegada més importància a la necessitat de controlar i reduir els sorolls i les molèsties a nivells acceptables. Així mateix l'OMMA manifesta que la salut de les comunitats i dels individus ha de tenir una prioritat clara sobre qualsevol consideració econòmica i comercial.

En esta línia de raonament, resulta útil citar alguna de les argumentacions adduïdes pel Tribunal Constitucional en la Sentència número 119/2001 de 24 de maig, referides als drets reconeguts en els articles 43 i 45 de la Constitució, i amb motiu d'activitats que produïxen contaminació acústica:

“En efecte, el soroll pot representar un factor psicopatogen destacat al si de la nostra societat i una font permanent de la qualitat de vida dels ciutadans. Així ho acrediten, en particular, les directrius marcades per l'Organització Mundial de la Salut sobre el soroll ambiental, el valor de les quals com a referència científica no cal ressaltar. En estes es posen de manifest les conseqüències que l'exposició prolongada a un nivell elevat de sorolls tenen sobre la salut de les persones (v. gr. deficiències auditives, aparicions de dificultats de comprensió oral, pertorbació del son, neurosi, hipertensió i isquèmia), així com sobre la conducta social (en particular, la reducció dels comportaments solidaris i l'increment de les tendències agressives).”

Així mateix, respecte als drets establits en l'article 18 de la Constitució, el Tribunal Constitucional en la Sentència 22/1984 de 17 de febrer manté la següent argumentació:

“Com s'ha dit encertadament, el domicili inviolable és un espai en el qual l'individu viu sense estar subjecte necessàriament als usos i a les convencions socials i n'exercix la llibertat més íntima. Per això, a través d'este dret, no només és objecte de protecció l'espai físic en si mateix considerat, sinó el que hi ha en este d'emanació de la persona i de l'esfera d'esta. Interpretada en este sentit, la regla d'invulnerabilitat del domicili és de contingut ampli i imposa una extensa sèrie de garanties i facultats en les quals es comprén les de prohibir tota classe de invasions, incloses les que poden realitzar-se sense penetració directa a través d'aparells mecànics, electrònics o d'altres anàlegs.”

El Tribunal Suprem des de l'any 90 manifesta que el dret a la tranquil·litat i el descans està implícit en el dret a un medi ambient adequat garantit per la nostra Constitució quan manifesta que “els veïns tenen dret al descans i a la salut”. En este sentit el respecte pel medi ambient en qualsevol de les seues manifestacions, l'acústica entre estes, ha de ser tractada rigorosament pels ajuntaments i en general per tots els poders públics. La conscienciació existent sobre este problema és tan gran que el 23 de febrer del 2003 es produïx la primera condemna ferma per un delictes de sorolls recollit en el 325 el Codi Penal, pel Tribunal Suprem.

D'altra banda, convé recordar que els apartats f) i h) de l'article 25.2 de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, de bases del règim local, atribüen als ajuntaments l'exercici de competències en les matèries de protecció del medi ambient i la salubritat pública; que l'article 42.3.a) de la Llei 14/1986, de 25 d'abril, general de sanitat, assenyala el control sanitari del medi ambient, com a responsabilitat dels ajuntaments, i que el reglament d'activitats molestes, insalubres, nocives i perilloses declara la competència general dels òrgans municipals per a la vigilància del compliment de les disposicions sobre la matèria (article 6) i, més particularment, els reconeix funcions d'inspecció sobre les activitats que s'estiguen desenvolupant i potestat per adoptar mesures davant les deficiències comprovades (articles 36 i 37). En l'àmbit de la Comunitat Valenciana, s'ha de tenir en compte a estos efectes el que preveu l'article 11 de la Llei valenciana 3/1989 sobre activitats qualificades.

Respecte de l'exercici d'eixes competències, la recent Llei 37/2003 de 17 de novembre, del soroll, preveu en l'article 18 la necessitat que les administracions públiques competents apliquen les previsions contingudes en aquella Llei, les disposicions de desenvolupament d'esta, i en la resta de la normativa ambiental aplicable, entre d'altres supòsits en les actuacions relatives a la llicència municipal d'activitats classificades regulada en la normativa autonòmica d'aplicació. Estes administracions han d'assegurar que s'adopten totes les mesures oportunes per a prevenir la contaminació acústica, i que no se superen els valors límit establits. Els títols atorgats que necessiten adaptació podran ser objecte de revisió sense cap compensació.

La Llei 7/2002 de 3 de desembre de protecció contra la contaminació acústica atribüix al mateix temps als ajuntaments competències importants per a interrompre estos comportaments. En primer terme, els atribüix la potestat d'ordenança, i els concedeix la capacitat de regular els diferents comportaments generadors de contaminació acústica, així com l'aprovació de plans acústics –art. 5.

Concedeix, d'altra banda, la facultat d'inspeccionar i controlar activitats i comportaments ciutadans, així com l'exercici de la potestat aplicadora de sancions de conformitat amb el que establixen els articles 54 i següents de la Llei. En particular, la competència aplicadora de sancions municipal s'estén a totes aquelles que no excedisquen la quantia els 6.000 euros; en la resta dels casos els municipis poden proposar la sanció perquè l'adopte la Conselleria competent.

Des d'un punt de vista material, els comportaments denunciats per l'interessat estan expressament tipificats en l'article 47 de la Llei, segons el qual "la generació de sorolls i vibracions produïts per l'activitat directa de les persones, animals domèstics i aparells domèstics o musicals en la via pública, espais públics i en l'interior dels edificis s'haurà de mantenir dins els límits que exigix la convivència ciutadana i la present Llei". A més indica el precepte que "la nocturnitat dels fets s'inclourà a fi de tipificar la infracció que poguera considerar-se comesa i graduar la sanció que resultara imposable".

Per tant, si les concentracions generen sorolls incompatibles amb la “convivència ciutadana”, o que superen els límits d'emissió acústica que preveu la llei, han de ser objecte d'inspecció, control i sanció per part de l'Ajuntament, que esdevé obligat a vetlar per la correcció d'aquelles perturbacions que afecten els drets constitucionals indicats, i això sense perjudici de l'actuació deguda de la resta d'administracions públiques territorials. Eixa competència comporta l'obligació correlativa dels ciutadans d'adaptar les seues activitats de manera que eviten la producció d'eixes perturbacions.

No s'observa que la intervenció municipal haja estat eficaç sobre això, ja que no ens consta l'existència de cap sanció a ciutadans incívics pels seus comportaments a la zona, i ha quedat constatat que continuen produint-se les concentracions periòdiques.

Juntament amb el problema del soroll, les concentracions generen uns altres problemes importants com són el consum d'alcohol i drogues, la brutedat resultant, i la velocitat excessiva dels vehicles de motor.

L'Ajuntament nega que estes concentracions comporten el consum d'estes substàncies a la via pública, la qual cosa l'interessat, en canvi, afirma. Ens és impossible constatar eixa circumstància, si bé presumim que en algun moment poden derivar-se estos comportaments pel tipus de concentració de què es tracta i pels costums imperants.

En el cas que fóra així, hem de recordar que el Decret legislatiu 1/2003 d'1 d'abril, pel qual s'aprova el text refós de la Llei sobre drogodependències i altres trastorns addictius, prohibix expressament en l'article 18.4 la venda, el subministrament o el consum de begudes alcohòliques a la via pública, llevat d'aquells llocs degudament autoritzats o en dies de festes patronals o locals regulats per ordenança municipal. Les excepcions previstes no concorren evidentment en el supòsit present, per la qual cosa, si es produïren eixos comportaments, resultaria necessària la reacció de les autoritats competents.

La competència aplicadora de sancions en estos casos correspon als alcaldes quan es tracte de multes de fins a 12.000 euros, segons disposa l'article 54 de la Llei, i el que és més important, la norma habilita les corporacions a adoptar les mesures cautelars que resulten necessàries per a fer complir el que estableix la Llei –art. 43.1.d.

En conseqüència, l'Ajuntament disposa de títols suficients per a prevenir i si escau reprimir estos comportaments. A més ha d'exercir eixes competències tal com, d'altra banda, exigix amb caràcter general l'article 12.1 de la Llei 30/92 que recull el principi de la inderogabilitat de la competència. No es pot excloure l'exercici d'estes potestats per raons de mera oportunitat, la qual cosa, a més, ha d'interpretar-se en el context de l'actuació “eficaç” a què han de subjectar-se totes les administracions públiques tal com preveuen els articles 103.1 de la Constitució i 3 de la Llei 30/92.

Finalment, i quant a la velocitat excessiva dels vehicles, l'ordenació del trànsit en les vies urbanes també correspon als ajuntaments segons la legislació de trànsit i seguretat vial, així com l'exercici de la potestat aplicadora de sancions, i han de vetllar perquè estos comportaments siguen previnguts amb l'increment dels controls policíacs i estrictament reprimits mitjançant la imposició de sancions, especialment si es tracta de zones residencials on poden trobar-se xiquets o persones d'edat avançada.

Per tot això anterior, i atenent a les consideracions exposades pel que fa a la defensa i l'efectivitat dels drets i llibertats compresos en els títols I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que preveu l'article 29.1 de la Llei 11/1988 de 26 de desembre, recomanem a l'Ajuntament de Riba-roja de Túria que incremente la vigilància policíaca a la zona amb la finalitat de prevenir i evitar que es produïsquen eixes concentracions en les proximitats de l'habitatge de l'interessat, i, en cas que es produïsquen, imposarà les sancions que corresponguen per aplicació de la normativa de contaminació acústica així com la de prevenció de drogodependències, amb la finalitat de garantir els drets constitucionals al domicili, medi ambient adequat i a la salut, que estan sent afectats greument per este tipus de comportaments incívics.

Es recomana al seu torn que s'extremen els controls policíacs a la zona per a prevenir i reprimir les conductes denunciades per l'interessat quant als comportaments dels conductors en la zona, i que s'imposen amb el màxim rigor les sancions pertinents a aquells que superen els límits de velocitat establits i posen en perill la seguretat dels veïns.

La qual cosa es comunica perquè en el termini màxim d'un mes ens informe si accepta les recomanacions efectuades o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-les, i això d'acord amb el que preveu l'article 29 de la Llei 11/1988 reguladora d'esta institució.

Li agrairé de bestreta la remesa del preceptiuinforme. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 031052 amb data 05/02/04 dirigida a l'Ajuntament de Canet d'En Berenguer sobre funcionament irregular d'un rentador en una estació de servei.

Senyoria,

L'escrit de queixa presentat per la Sra.[...] està motivat per les molèsties sonores que afirma suportar al seu habitatge, situat en el número [...] de l'av.[...], les quals són provocades, segons ens indica, pel funcionament irregular del rentador de l'estació de servei ubicada en les immediacions del seu domicili; segons sembla, esta situació ha estat denunciada repetidament davant de l'Ajuntament, sense haver obtingut cap resultat satisfactori fins al moment.

Mitjançant escrit amb data 27 d'agost de 2003, esta institució requerí a l'Ajuntament la remesa, entre d'altres, dels següents documents i actuacions que no ens han estat lliurats, per la qual cosa no es té constància de la seua vertadera existència: còpia de l'acta de comprovació favorable; detall de les visites d'inspecció efectuades pel tècnic municipal; mesures correctores ordenades al titular de l'activitat per a eliminar les molèsties sonores i, si escau, expedient aplicador de sancions incoat.

En efecte, si partim del fet que els tècnics municipals no hagen expedit l'acta de comprovació favorable, l'art. 6.1 de la Llei 3/1989, de 2 de maig, de les Corts Valencianes, sobre activitats qualificades, prescriu que "atorgada la llicència, l'activitat no podrà començar a exercir-se abans que s'haja expedit l'acta de comprovació favorable per part de l'Ajuntament". Per a obtenir-la és necessari que el titular del rentador sol licite a l'Ajuntament que efectue l'oportuna visita de comprovació, després de la sol·licitud prèvia acompanyada d'un certificat del tècnic director de les instal·lacions en la qual s'especifique la conformitat d'estes a la llicència que les empara, així com l'eficàcia de les mesures correctores.

Es tractaria d'evitar el funcionament del rentador que genera molèsties sonores, sense que s'haja acreditat l'efectivitat i la validesa de les mesures correctores necessàries per a evitar els sorolls.

D'altra banda, no podria obviar-se que l'art. 13 de la Llei 3/1989, inclou com a infraccions greus el desenvolupament de l'activitat sense subjecció a les normes proposades en el projecte presentat per obtenir la llicència o sense observar els condicionaments que s'imposaren quan la van atorgar, així com el fet de no corregir les deficiències observades, les quals poden ser sancionades amb multa de fins a 60.101 euros o la retirada temporal de la llicència.

Seria necessari que els tècnics municipals efectuaren els mesuraments sonomètrics necessaris en el domicili de la denunciant per a constatar l'entitat dels sorolls, i que s'ordenara, si escau, l'adopció de mesures correctores per part del titular del rentador, sota advertència d'iniciar el corresponent procediment aplicador de sancions.

A més del que s'ha dit anteriorment, l'article 62 de la Llei 7/2002, de 3 de desembre, de la Generalitat Valenciana, de protecció contra la contaminació acústica, disposa, com a mesura cautelar, la suspensió immediata del funcionament de la font pertorbadora, fins que siguen corregides les deficiències existents.

I és que el funcionament d'una activitat molesta sense llicència podria incidir perniciosament sobre el dret fonamental a la inviolabilitat del domicili (art. 18.1 de la Constitució) i els drets constitucionals a la protecció de la salut (art. 43), a un medi ambient adequat (art. 45) i a un habitatge digne (art. 47), per la qual cosa,

resulta del tot ineludible la ferma protecció per part dels poders públics (sentències del Tribunal Suprem de 23 de febrer de 2001 i 26 d'abril de 2003).

En esta línia de raonament, val la pena transcriure a continuació algunes de les argumentacions sostingudes pel Tribunal Constitucional, en la Sentència núm. 119/2001, de 24 de maig:

“En efecte, el soroll pot arribar a representar un factor psicopatogen destacat al si de la nostra societat i una font permanent de pertorbació de la qualitat de vida dels ciutadans. Així ho acrediten, en particular, les directrius marcades per l'Organització Mundial de la Salut sobre el soroll ambiental, el valor de les quals com a referència científica no és necessari ressaltar. En estes es posa de manifest les conseqüències que l'exposició prolongada a un nivell elevat de sorolls tenen sobre la salut de les persones (v. gr., deficiències auditives, aparicions de dificultats de comprensió oral, pertorbació del son, neurosi, hipertensió i isquèmia), així com sobre la seua conducta social (en particular, reducció dels comportaments solidaris i increment de les tendències agressives).

Des de la perspectiva dels drets fonamentals implicats, hem d'emprendre la nostra anàlisi i recordar la possible afecció al dret a la integritat física i moral. A este respecte, haurem de convenir que, quan l'exposició continuada a uns nivells intensos de soroll pose en greu perill la salut de les persones, esta situació podrà implicar una vulneració del dret a la integritat física i moral (art. 15 CE). En efecte, si bé és cert que no tot supòsit de risc o dany per a la salut implica una vulneració de l'art. 15 CE, tanmateix quan els nivells de saturació acústica que haja de suportar una persona, a conseqüència d'una acció o omissió dels poders públics, ultrapassen el llindar a partir del qual es pose en perill greu i immediat la salut, podrà quedar afectat el dret garantit en l'art. 15 CE”.

Respecte als drets de l'art. 18.1 i 2 de la CE (intimitat personal i familiar i inviolabilitat del domicili), el Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana, en la Sentència núm. 922/2001, amb data 9 de juliol, conclou que “una exposició prolongada a uns determinats nivells de soroll, que puguen objectivament qualificar-se com a evitables i insuportables, ha de merèixer la protecció dispensada al dret fonamental a la intimitat personal i familiar, en l'àmbit domiciliari, en la mesura que impedisquen o dificulten greument el lliure desenvolupament de la personalitat, sempre que la lesió o el menyscabament provinga d'actes o omissions d'ens públics als quals siga imputable la lesió produïda.”

Concloent, caldria ressaltar que, la hipotètica passivitat municipal davant dels efectes perjudicials per a la salut provocats per esta activitat, podria generar la responsabilitat patrimonial per funcionament anormal de l'Administració, amb la consegüent obligació d'indemnitzar els danys i perjudicis –materials i físics– que se li pogueren irrogar als veïns confrontants (art. 106.2 de la Constitució i 139 de la Llei 30/1992, abans citada), tal com ha tingut ocasió de raonar el Tribunal Suprem en la Sentència de 18 de novembre de 2002.

En virtut de tot el que antecedit, i atenent a les consideracions exposades referent a la defensa i efectivitat dels drets i llibertats compresos en els títols I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li recomane que, amb urgència i de forma immediata, efectue els oportuns mesuraments sonomètrics i, si escau, ordene al titular del rentador que adopte les mesures correctores necessàries per a eliminar els sorolls, amb advertència d'iniciar el corresponent procediment aplicador de sancions i disposar la suspensió immediata del funcionament de la font pertorbadora.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta la citada recomanació o, si escau, pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988.

Li agrai m de bestreta la remesa a esta institució del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 031440 amb data 24/09/04 dirigida a l'Ajuntament de Burriana sobre contaminació acústica originada per execució d'obres d'edificació en horari nocturn.

Senyoria,

En relació amb la queixa de referència que tingué l'amabilitat de confiar-nos el Sr. [...], acusem recepció de l'última informació de data 8 de juliol de 2004.

En l'escrit de queixa ens manifestava el ciutadà que no havia obtingut resposta municipal respecte de dos peticions que cursà, relatives a la concurrència de diverses irregularitats en l'execució de dos obres d'edificació pels seus promotors.

El primer escrit es presentà davant eixa Alcaldia el 16 de gener de 2003, referit a l'execució d'obres d'edificació al carrer [...] amb un gran desplegament de maquinària a este efecte i un gran tràfec de camions que es prolongà durant diversos dies, uns treballs que s'iniciaven a altes hores de la matinada, per la qual cosa se sol licitava a vosté, entre d'altres peticions que "es respecten els paràmetres d'emissió acústica exigits en la legislació vigent".

Consta informe emés per la Direcció de la Policia Municipal amb data 29 de gener de 2003 en què s'acrediten eixos fets i s'identifiquen els autors d'estos.

Amb data 8 d'abril de 2003, el ciutadà promotor d'esta queixa li presenta un escrit relatiu a l'execució d'obres d'edificació al c/ [...] en termes semblants al presentat amb anterioritat.

Consta informe de la Inspecció Municipal d'Obres amb data 29 de març de 2004 en què es manifesta entre altres aspectes "que les obres es troben bastant

avançades”, així com, segons sembla, és la mateixa mercantil la que promou les dos obres referides.

Després d’haver practicat per esta institució tres requeriments a fi i efecte que se’ns remetera la informació municipal sobre això, se’ns remet una comunicació literal de la resolució d’eixa Alcaldia amb data 2 d’abril de 2004 en què el punt primer de la part dispositiva prescriu:

“Primer. Declarar prescrita, per transcurs del termini establert en la legislació vigent aplicable per a la incoació del procediment aplicador de sancions, la infracció de caràcter lleu comesa per la mercantil..., en qualitat de promotor de l’obra realitzada en c/ [...] de la zona marítima d’esta ciutat, que consistix en la realització de treballs en horari nocturn sense cap autorització municipal i, per consegüent, ordenar l’arxiu d’actuacions”.

Després de remetre la dita resolució al ciutadà promotor d’esta queixa, formula al legacions en què ens manifesta que els escrits que presentà es referixen a dos obres diferents en diverses ubicacions, es declara prescrita una infracció lleu de la Llei valenciana 7/2002 que no es justifica degudament en eixa resolució el dit caràcter respecte a l’execució d’unes obres que precisament es comproven per la inspecció municipal quasi a l’any de la denúncia i la prescripció es produï x per la falta de diligència municipal en l’actuació, per la qual cosa considera la resolució municipal arbitrària i injusta.

Constitü x competència essencial d’esta institució, a tenor del que disposa la Llei valenciana 11/1988 en l’article 17.2, “vetllar perquè l’Administració resolga expressament, dins el termini i en la forma escaient, les peticions i els recursos que li hagen estat formulats”.

A més els fets concurrents també podrien afectar diversos drets constitucionals dels ciutadans confrontants, la tutela dels quals correspon a esta institució, tenint en compte els elevats nivells de contaminació acústica que suportaren els dies i les hores objecte de la denúncia, a saber: dret a la integritat física i moral –article 15 de la Constitució–, dret a la inviolabilitat del domicili i a la intimitat personal i familiar –article 18.1 i 2 de la C.E., article 45–, dret a gaudir d’un medi ambient adequat –article 45– i el dret a la salut –article 43.

Davant la qual cosa, en l’àmbit competencial d’esta institució es realitzen les següents consideracions:

D’una banda, resulta evident el caràcter d’interessat que ostenta el promotor d’esta queixa en els fets en qüestió, atesa la seua condició de veí confrontat als efectes previstos en l’article 31.1 –a) de la Llei 30/1992 i el dret que li conferix l’article 58 de la Llei estatal esmentada, de practicar-li una notificació de les resolucions que sobre això es produï squen.

D’altra banda, resulten d’aplicació al present supòsit els següents preceptes de la Llei 30/1992:

- Article 42.3:

“Quan les normes dels procediments no fixen el termini màxim per a rebre la notificació, este serà de tres mesos”.

- Article 89:

“1. La resolució que pose final al procediment decidirà totes les qüestions plantejades pels interessats i aquelles altres derivades d'este...”

2. En els procediments tramesos a sol·licitud de l'interessat, la resolució serà congruent amb les peticions formulades per este...”.

També serien aplicables a este cas els següents articles de la Llei 7/2002, de 3 de desembre, de protecció contra la contaminació acústica:

- Article 43. Limitacions:

“1. Els treballs realitzats tant en la via pública com en l'edificació no podran realitzar-se de les 22.00 hores a les 08.00 hores si es produïxen nivells sonors superiors als establits amb caràcter general en la taula 1 de l'annex II.

2. S'exceptuen de la prohibició anterior les obres urgents, les quals es realitzen per raons de necessitat o perill, i aquelles que per les seues especials circumstàncies no puguen realitzar-se durant el dia.

3. En tot cas, el treball nocturn requerirà autorització municipal. L'autorització determinarà els límits sonors que hauran de complir-se d'acord amb les circumstàncies que concórreguen a cada cas”.

Quant al règim d'infraccions i sancions que preveu la citada Llei valenciana podria resultar d'interés el següent règim jurídic:

- Article 55. Infraccions:

“1. Es qualifiquen de lleus les infraccions següents:

... c) La realització d'activitats prohibides o l'incompliment de les obligacions que preveu la llei quan no estiguen expressament tipificades com a infraccions greus o molt greus”.

2. Es qualifiquen de greus les infraccions següents:

... d) Sobrepassar de 6 a 15 dB(A), en els restants supòsits, els límits establits en la present Llei...

3. Es qualifiquen de molt greus les infraccions següents:

... c) Superar els nivells sonors permesos en més de 15 dB(A).

En conseqüència, en les presents actuacions es troben els següents aspectes:

Que l'Ajuntament de Burriana, davant de dos denúncies que presentà el ciutadà promotor de la queixa per execució d'obres d'edificació en horari nocturn i amb uns nivells de sorolls que impedièen el descans als veïns confrontats, resol la prescripció de la infracció comesa pel promotor de les obres que s'executen al c/ [...] respecte de la Llei 7/2002.

Tenint present que l'execució d'eixes obres es verificà quasi a l'any de la denúncia feta pel ciutadà promotor de la queixa, i que la resolució es dictà incomplint en excés el termini de tres mesos legalment exigible per a la resolució de les peticions referides i atés que no consta la congruència d'eixa resolució amb les sol·licituds d'acord amb el que exigix l'article 89.1 i 2 de la Llei 30/1992, ja que una petició no es resol i en la resolució dictada no es valoren com a aspectes d'essencial rellevància d'esta el nivell de sorolls i vibracions generats a fi i efecte de justificar adequadament la sanció procedent i si el promotor d'eixes obres disposava de la preceptiva llicència urbanística que en legitimara l'inici, atés que, en cas contrari, procediria aplicar la legislació aplicadora de sancions urbanística.

Davant la qual cosa, i de conformitat amb el que disposa l'article 29.1 de la Llei 11/1988, li recomane que torne a dictar resolució en el present assumpte de manera congruent amb les sol·licituds que formulà el promotor d'esta queixa i que li practique una notificació amb el pertinent règim de recursos.

Transcorregut el termini d'un mes, al qual fa referència el paràgraf anterior, la present resolució podrà ser inclosa en la pàgina web de la institució.

La qual cosa se li comunica per al seu coneixement i a fi i efecte que en el termini màxim d'un mes emeta un informe sobre si accepta la transcrita recomanació.

Atentament.

Resolució de la queixa núm. 031631 amb data 12/05/04 dirigida a l'Ajuntament de Callosa del Segura sobre el comportament incívic d'uns veïns i inactivitat municipal

Senyoria,

[...] interposà queixa davant d'esta institució amb data 26 de desembre de 2003, en què denunciava la inactivitat de l'Ajuntament davant les reiterades denúncies – unes 18 – sobre el comportament incívic de la seua veïna, que manté el televisor a un volum molt elevat fins a altes hores de la nit.

Requerit el corresponent informe, ens és remés amb data 12 de febrer de 2004; en este se'ns remet informe de la Policia local relatiu a dos visites a l'habitatge de la interessada, en les quals es pogué comprovar que el volum del televisor estava molt alt. Afirma l'agent que subscriu que la senyora, que és d'avançada edat, té sordesa i no s'adona del volum de la televisió.

Assenyala l'agent que “em sembla que la denunciante té raó sobrada per a sol licitar que per mitjà de qui procedisca s'intervinga i que la senyora d'avançada edat, la qual viu sola, en un futur immediat siga atesa per algun familiar el qual faça la convivència dels veïns més agradable”.

S'acompanya en l'informe municipal còpia de l'ordenança reguladora de la protecció del medi ambient contra l'emissió de sorolls i vibracions, de 15 de maig de 1988, en la qual observem que no existix cap referència a les molèsties entre veïns.

Certament, les molèsties entre veïns tenen una via jurídica civil per a durne a efecte la correcció, i constitueixen immissions davant les quals el ciutadà pot acudir a la jurisdicció ordinària en aplicació de la legislació de propietat horitzontal. Tanmateix, això no significa que no existisca una transcendència pública derivada de la protecció de drets fonamentals, com són els relacionats amb la protecció del domicili i la intimitat, el dret a un habitatge digne, a la qualitat de vida, o a un medi ambient acústic adequat, drets constitucionals reconeguts al ciutadà, en referència a este tipus de molèsties, per tots els nivells legislatius i jurisdiccionals.

En el que ací interessa, és necessari fer referència expressa al que estableix l'article 47 de la Llei 7/2002 de 3 de desembre, de protecció davant de la contaminació acústica, segons el qual “la generació de sorolls i vibracions produïts per l'activitat directa de les persones, animals domèstics i aparells domèstics o musicals en la via pública, espais públics i en l'interior dels edificis, haurà de mantenir-se dins els límits que exigix la convivència ciutadana i la present Llei. La nocturnitat dels fets s'inclourà a fi de tipificar la infracció que poguera considerar-se comesa i graduar la sanció que resultara imposable”.

No hi ha dubte, per tant, que l'Ajuntament ha d'intervenir a requeriment de la interessada per a evitar les molèsties que s'estan causant, i ha d'obrir en cas de ser necessari l'expedient aplicador de sancions corresponent, i això, tenint en compte el principi general de la indisponibilitat de la competència que estableix l'article 12 de la Llei 30/1992 de 26 de novembre.

Amb tot, hem de tenir en compte que, segons confirma l'informe de la Policia Local, estem davant d'una senyora major que té sordesa i que probablement no és del tot conscient de les molèsties que causa. Seria convenient per això que els serveis socials de l'Ajuntament visiten esta senyora a fi i efecte de comprovar-ne la situació, i realitzar amb ella un treball social consistent a fer-li comprendre les molèsties que causa i evitar eixa circumstància. Si tenim en compte les circumstàncies del cas, esta opció sembla certament necessària, sense perjudici

que, si persistix la situació malgrat això, s'imposen les mesures aplicadores de sancions que corresponguen.

D'altra banda, observem que l'ordenança municipal no està plenament adaptada a la normativa vigent en matèria de contaminació acústica, que, com hem indicat, data de 1992, cosa que en particular s'observa ja que no s'ha incorporat cap previsió al voltant de les molèsties entre veïns, una qüestió que tanmateix incorporen les ordenances més recents. Convindria per això realitzar una actualització de la citada norma.

Per tot això que antecedeix, i atenent a les consideracions exposades quant a la defensa i l'efectivitat dels drets i les llibertats compresos en els títols I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'article 29.1 de la Llei 11/1988 de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li recomane que els serveis socials de l'Ajuntament visiten esta senyora a fi i efecte de comprovar la seua situació, i realitzar amb ella un treball social consistent a fer-li comprendre les molèsties que causa i evitar eixa circumstància i, si no, que s'òbriguen els corresponents expedients aplicadors de sancions a fi i efecte de prevenir i reprimir eixos comportaments.

Se li suggerix, al seu torn, que modifique l'ordenança municipal de sorolls, a l'efecte d'actualitzar-ne el contingut d'acord amb el que estableix la més recent legislació autonòmica i nacional en matèria de contaminació acústica, que incorpora en particular a l'articulat una regulació específica sobre els comportaments incívics entre veïns.

La qual cosa es comunica perquè en el termini màxim d'un mes emeta un informe que referisca si accepta les recomanacions i suggeriments efectuats, o si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-les, i això d'acord amb el citat article 29 de la Llei 11/1988. L'informe d'altra banda que, transcorregut el termini, es publicarà esta resolució en la pàgina web de la institució.

Li agrairé de bestreta la remesa del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 040176 amb data 02/06/04 dirigida a la Conselleria de Infraestructures i Transport sobre sorolls produïts per les reixetes de ventilació del metro instal·lades en calçada.

Hble. Sr.,

El Sr. [...], en qualitat de president de la comunitat de veïns de l'immoble situat al carrer [...] núm. [...] de València, està denunciant reiteradament les molèsties sonores que patixen en els seus habitatges, com a conseqüència de l'estrepitós soroll que generen les reixetes de ventilació del metro instal·lades a la calçada al pas de cada vehicle, sense haver obtingut, fins al moment, cap resultat satisfactori.

A fi i efecte de contrastar les al·legacions formulades pel ciutadà, vam requerir a la Conselleria d'Infraestructures i Transports de la Generalitat Valenciana la remesa de l'informe sobre estes dos qüestions: d'una banda, detall de les actuacions realitzades per a eliminar els sorolls i, per tant, còpia de l'informe tècnic emés per a evitar els sorolls de la instal·lació o estudiar-ne la substitució per una altra menys molesta.

Quant a esta última qüestió, en l'informe de 2 de març de 2004, emés per la directora gerent de Ferrocarrils de la Generalitat Valenciana, simplement es diu que “prenem en consideració el problema plantejat a fi d'incorporar les solucions tècniques que pogueren resoldre definitivament eixa situació, en futurs pressupostos d'inversions d'esta entitat”; no s'explica en què consistixen eixes solucions tècniques ni quan s'aplicaran.

Respecte a les actuacions realitzades per a eliminar els sorolls, en l'informe s'indica que “s'ha dut a terme amb dates 21 de juliol de 2003 i 29 d'octubre de 2003 per tècnics de FGV mesuraments amb l'ajuda d'un sonòmetre a fi de valorar el nivell de sorolls de les reixetes existents al c/[...] al pas de vehicles, i s'ha obtingut com a resultat que les reixetes augmenten mínimament el nivell sonor del trànsit de vehicles respecte del que prodüx la circulació d'estos per l'asfalt.”

No obstant això, tenint en compte el temps transcorregut des d'eixos mesuraments i la insistència dels veïns en què els sorolls són cada dia més acusats, resultaria convenient efectuar nous mesuraments sonomètrics a fi i efecte de comprovar la naturalesa i entitat de les molèsties sonores, en diferents franges horàries i amb diferent densitat de trànsit, i a la vista del resultat, especular sobre les diferents possibilitats tècniques de solució, i ponderar-ne la dificultat de l'execució i el cost.

Convé portar a col·lació que, en compliment del deure superior de vetllar per la salut i el benestar dels ciutadans de la nostra comunitat i per a garantir de manera eficaç els drets constitucionals a la integritat física i moral, a la protecció de la salut, al gaudi d'un medi ambient adequat, a la intimitat familiar i personal, els poders públics han de garantir l'aplicació de la Llei 7/2002, de 3 de desembre, de protecció contra la contaminació acústica, a fi i efecte de preservar el medi natural, fer més habitables els nuclis urbans, millorar la qualitat de vida i garantir el dret a la salut de tots els valencians.

En efecte, els sorolls generats per les infraestructures de transports es troben regulats en l'art. 53.3 de la Llei 7/2002, a saber:

“En el supòsit que la presència d'una infraestructura de transport ocasione una superació en més de 10 dB(A) dels límits fixats en la taula 1 de l'annex II avaluats pel procediment que reglamentàriament es determine, l'administració pública competent en l'ordenació del sector haurà d'adoptar un pla de millora de qualitat acústica que tendisca a reduir els nivells per davall del nivell de superació.

ANNEX II

Nivells sonors

Taula 1. Nivells de recepció externs

Ús dominant	Nivell sonor dB(A)	
	Dia	Nit
Sanitari i docent	45	35
Residencial	55	45
Terciari	65	55
Industrial	70	60

Els mesuraments sonomètrics que cal realitzar hauran de comprovar el grau de compliment d'estos paràmetres legals.

Resulta inqüestionable que la generació de soroll pot incidir perniciosament sobre el dret fonamental a la inviolabilitat del domicili (art. 18.1 de la Constitució) i els drets constitucionals a la protecció de la salut (art. 43), a un medi ambient adequat (art. 45) i a un habitatge digne (art. 47), per la qual cosa, resulta del tot ineludible la ferma protecció per part dels poders públics (per totes, sentències del Tribunal Constitucional de 24 de maig de 2001 i 23 de febrer de 2004 i sentències del Tribunal Suprem de 23 de febrer de 2001 i 26 d'abril de 2003).

En virtut de tot això el que antecedit, i atenent a les consideracions exposades pel que fa a la defensa i l'efectivitat dels drets i llibertats compresos en els títols I de la Constitució (art. 18.1, 43, 45 i 47) i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li recomane que, com més prompte millor, acorde la realització de nous mesuraments sonomètrics, en diferents franges horàries i amb diferent densitat de trànsit, a fi i efecte de comprovar la naturalesa i l'entitat de les molèsties sonores, i si escau, després de la valoració prèvia de les diverses solucions tècniques, dispose el que siga necessari per a minorar o reduir els sorolls generats pel pas de vehicles sobre les reixetes de ventilació del metre existents en la calçada.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, emeta un informe sobre si accepta la citada recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988, que ens regula. Transcorregut este termini, esta resolució serà publicada en la pàgina web d'esta institució.

Li agrai m de bestreta la remesa a esta institució del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 040820 amb data 24/09/04 dirigida a l'Ajuntament de l'Elia sobre contaminació acústica generada per lladruccs de gossos, trànsit rodat i camió de brossa.

Senyoria,

En relació amb la queixa de referència que ens confià el Sr.[...], relativa a les molèsties que suporta al seu domicili per diversos focus de contaminació acústica, com són essencialment els lladrucs reiterats i forts de diversos gossos que pertanyen als veïns confrontats, els sorolls excessius generats pel trànsit rodat a l'avinguda [...] d'eix municipal, la gran velocitat amb què diàriament al voltant de les set i trenta hores passa un camió pel viari públic esmentat i el soroll produït diàriament pel camió de la brossa, acusem recepció de l'últim informe del passat 26 de juliol.

Després d'un estudi detingut d'este informe i del que ens remeté amb data 30 d'abril de 2004 ens manifesta els següents extrems:

- Referent als lladrucs del gos del veí confrontat, consta informe evacuat per la Direcció de la Policia Municipal amb data 22 d'abril de 2004 en què considera que es produïxen "els lladrucs normals".
- Respecte del soroll produït pel trànsit rodat de l'avinguda [...], consta que, segons inspecció practicada per la Policia Municipal, el soroll en qüestió "no supera els nivells acústics permesos".
- Referent a les molèsties per la velocitat excessiva del referit camió no consta cap referència sobre això.
- Pel que fa referència als sorolls produïts pels camions que recullen la brossa de la localitat, ens indica que s'està renovant la flota actual "per vehicles de nova adquisició[...] amb sistema de càrrega [...], amb una elevada insonorització".

Després d'haver remés còpia literal dels informes municipals al promotor d'esta queixa, ens manifesta reiteradament que continua patint al seu domicili les molèsties indicades generades per les referides fonts de contaminació acústica, per la qual cosa sol licita que es practiquen els corresponents mesuraments en el seu domicili pels serveis tècnics municipals, a fi i efecte de verificar si el nivell de sorolls i vibracions que suporta complix amb la legislació d'aplicació i, segons els resultats obtinguts, s'actue en conseqüència.

De la informació que disposem resulta constatable que es materialitzà una inspecció municipal respecte dels lladrucs dels gossos i el soroll del trànsit rodat de l'avinguda [...] i que es van emetre sengles informes a l'efecte, en què ens precisava l'Ajuntament que el soroll produït pels camions que recullen la brossa està en vies de solució.

Davant del que s'ha exposat, i en l'àmbit competencial d'esta institució, resulten de rellevància els següents dos punts:

D'una banda, els fets denunciats reiteradament per l'expressat ciutadà afectarien alguns drets essencials constitucionals seus, la protecció dels quals correspon a esta institució, com el dret a la intimitat familiar i a la inviolabilitat del domicili – art. 18.1 i 2 de la Constitució–, el dret a la salut art. 43 de la Constitució– i el dret a gaudir d'un medi ambient adequat que reconeix l'article 45 de la Constitució.

D'altra banda, constituï x competència municipal essencial la protecció efectiva del medi ambient que reconeix l'article 25.2 –f) de la Llei 7/1985, en concordança amb el que disposa l'article 42.3, a) de la Llei 46/1986 de 25 d'abril, general de sanitat, que inclou com a competència dels ajuntaments el “control sanitari del medi ambient” i les prescripcions que contenen els articles 4 a 6 de la Llei valenciana 7/2002 de 3 de desembre, de protecció contra la contaminació acústica.

En conseqüència, atesos els drets constitucionals que resultarien afectats pels fets denunciats i tenint present les competències municipals essencials concurrents, resultaria legalment exigible i procedent que eixe Ajuntament ordenara portar un seguiment de les inspeccions periòdiques que practiquen els serveis municipals per a verificar els fets objecte d'esta queixa per a actuar en conseqüència, i que es materialitze l'activitat inspectora municipal en lapses temporals inferiors als fins ara duts a terme i en el domicili de l'esmentat ciutadà.

Davant la qual cosa i de conformitat amb el que disposa l'article 29.1 de la Llei valenciana 11/1988, li recomane que impulse l'activitat d'inspecció perquè els serveis municipals amb caràcter periòdic verifiquen els fets objecte de la present queixa i que actuen en conseqüència.

La qual cosa se li comunica per al seu coneixement i a fi i efecte que en el termini màxim d'un mes emeta un informe sobre si accepta la transcrita recomanació.

Transcorregut el termini d'un mes, al qual es fa referència en el paràgraf anterior, la present resolució podrà ser inclosa en la pàgina web de la institució

Atentament.

Resolució de la queixa núm. 041215 amb data 20/12/04 dirigida a l'Ajuntament de València sobre insonorització inadequada d'ascensor en bloc d'habitatges.

Excma. Sra.,

El Sr.[...] presentà davant d'esta institució, el 21 de juny de 2004, escrit de queixa davant de l'Ajuntament de València, amb motiu de la inactivitat d'este Ajuntament davant les molèsties acústiques causades en el seu habitatge per la sala de màquines de l'ascensor, situada a l'última planta de l'edifici, a l'av. [...] núm. [...], escala g.

Requerit el corresponent informe, l'Ajuntament de València ens remet un escrit que té entrada en esta institució el 5 d'octubre de 2004. En este es manifesta que

l'edificació disposa de llicència d'obres i de primera ocupació. El primer títol s'atorga partint d'un projecte bàsic en el qual no s'inclouen càlculs relatius a instal·lacions. El segon es concedeix per consideració dels certificats normalitzats d'assajos que aporta el promotor. No consta si en la visita de comprovació es realitzà cap tipus d'anàlisi o verificació addicional, en relació amb la insonorització de la sala de màquines.

L'informe relaciona la documentació que consta en l'expedient mantingut davant la promotora. Donem compte a continuació dels documents que tenen contingut substantiu rellevant per al present supòsit:

-El 31 d'octubre de 2003 l'interessat denuncià a l'Ajuntament el soroll generat pels ascensors. Consten posteriorment diversos actes de denúncia d'esta part i altres interessats.

-El 17 de febrer de 2004 el servei de laboratori municipal emet un informe en què indica que els mesuraments efectuats constaten que no se superen els valors de transmissió permesos per l'ordenança municipal en horari diürn, però sí en horari nocturn.

-El 8 d'abril de 2004 s'emeta un nou informe tècnic que indica que d'acord amb la denúncia de l'interessat, i l'informe del Laboratori municipal, s'ha de comunicar amb caràcter urgent al promotor, arquitecte tècnic i constructor, que se supere immediatament el problema, i que s'aporten solucions i un nou assaig acústic que ho acredite.

-El 31 de maig de 2004 la promotora aporta certificació de l'empresa instal·ladora dels ascensors en la qual s'expressen les correccions realitzades, així com un nou assaig acústic.

-El 9 de juliol de 2004 el laboratori municipal emet un informe en el qual s'indica que les mesures adoptades no només no han estat adequades, sinó que han provocat un augment en els nivells de so respecte a l'estat anterior, per la qual cosa afirma que hauran d'adoptar-se mesures correctores eficaces perquè es complisca l'ordenança.

No consten noves actuacions, si bé l'informe comunica que es trasllada la qüestió al servei de llicències i a la Delegació d'Urbanisme per a donar una solució satisfactòria d'esta queixa.

L'interessat presenta un escrit d'al·legacions el 22 d'octubre de 2004, en què en reitera les denúncies, ja que el problema continua present.

Si analitzem detingudament la documentació aportada, així com les diverses manifestacions de l'interessat, queda acreditat el fet que el ciutadà està sotmés a uns nivells de contaminació acústica que no està obligat a suportar, i que els responsables directes són el promotor, constructor i tècnics que han intervingut en l'obra.

El tipus de problemàtica denunciada afecta per descomptat la salut del veí, la protecció del qual garantix l'art. 43.1 de la Constitució. En esta línia de raonament, val la pena transcriure a continuació algunes de les argumentacions sostingudes pel Tribunal Constitucional, en la Sentència número 119/2001, de 24 de maig, al voltant dels problemes sanitaris relacionats amb la contaminació acústica:

“En efecte, el soroll pot arribar a representar un factor psicopatogen destacat al si de la nostra societat i una font permanent de pertorbació de la qualitat de vida dels ciutadans. Així ho acrediten, en particular, les directrius marcades per l'Organització Mundial de la Salut sobre el soroll ambiental, el valor de la qual com a referència científica no és necessari ressaltar. En estes es posen de manifest les conseqüències que l'exposició prolongada a un nivell elevat de sorolls tenen sobre la salut de les persones (v.gr. deficiències auditives, aparicions de dificultats de comprensió oral, pertorbació del son, neurosi, hipertensió i isquèmia), així com sobre la conducta social (en particular, reducció dels comportaments solidaris i increment de les tendències agressives).”

La referida sentència invoca expressament la jurisprudència del Tribunal Europeu de Drets Humans, reflectida en les sentències de 21 de febrer de 1990 en el cas Powel i Rayner contra el Regne Unit, en la Sentència de 9 de febrer de 1994 en el cas López Ostra contra el Regne Unit, i de 19 de febrer de 1998 en el cas Guerra i d'altres contra Itàlia.

Així mateix també s'ha de considerar que està en joc el dret fonamental a la inviolabilitat del domicili inclòs en el 18.1 de la Constitució, i a un habitatge digne en l'art. 47, per la qual cosa resulta del tot ineludible la ferma protecció per part dels poders públics (Sentència del Tribunal Suprem de 23 de febrer del 2001 –art. 1452–). Es considera cada vegada més que les intromissions sonores constitueixen una nova fórmula d'invasió de l'àmbit de la privadesa a la qual tota persona té dret de gaudir lliurement sense cap tipus de limitació. Així ho manifesta el Tribunal Constitucional en la Sentència núm. 22/1984 en el fonament cinqué.

El Tribunal Suprem des de l'any 90 està manifestant que el dret a la tranquil·litat i el descans està implícit en el dret a un medi ambient adequat garantit per la nostra Constitució quan manifesta que “els veïns tenen dret al descans i a la salut”. En este sentit el respecte pel medi ambient en qualsevol de les seues manifestacions, l'acústica entre estes, ha de ser tractat rigorosament pels ajuntaments i en general per tots els poders públics.

Tan gran és la conscienciació existent sobre este problema que el 23 de febrer de 2003 es produïx la primera condemna ferma per un delictes de sorolls recollit en el 325 el Codi Penal, pel Tribunal Suprem.

Queda clar amb això el progressiu avanç que s'ha experimentat en els mitjans jurídics davant de la problemàtica ambiental relacionada amb la contaminació acústica, la qual cosa s'estén no només als supòsits clàssics d'activitats, sinó a d'altres circumstàncies com la que es presenta en el present cas, comportaments

incívics, i en general totes aquelles situacions que obliguen el ciutadà a suportar nivells acústics inacceptables.

Doncs bé, tenint en compte que en el present supòsit la font de contaminació acústica prové de les instal·lacions comunes d'un edifici d'habitatges de nova construcció, s'ha d'assenyalar que correspon a l'Ajuntament verificar que les edificacions complisquen amb totes les determinacions del planejament i ordenances municipals, inclosa la d'ordenació acústica, en la concessió de la llicència de primera ocupació.

Malgrat que, segons disposa l'article 6.c) de la Llei 7/2002, de 3 de desembre, de protecció davant de la contaminació acústica, esta tasca de comprovació s'estén a controlar les certificacions tècniques que acrediten la implantació d'aïllaments acústics. En concret, l'article 34 de la norma preveu per a l'adjudicació de la llicència de primera ocupació la presentació dels certificats d'aïllament acústic dels elements de separació amb sales que continguen fonts de soroll. Ara bé, l'activitat pot anar més enllà, quan l'article 54.5 de la Llei estableix que "abans d'atorgar la llicència d'ocupació, verificarà si els diversos elements constructius que componen l'edificació complixen les normes establides en esta Llei".

En compliment de l'atribució competencial que figura en l'article 4 de la norma, tot i que la competència és irrenunciable segons disposa l'article 12 de la Llei 30/1992 de 26 de novembre, l'Ajuntament ha estat desenvolupant una activitat d'inspecció, comprovació, i imposició de determinades mesures correctores a la promotora, que tanmateix no han resultat eficaces per a solucionar el problema de l'interessat, com ho demostra l'últim informe del Laboratori municipal, en el qual s'expressa que els problemes, de fet, han crescut des de les últimes suposades correccions.

En l'estat actual, acreditat l'incompliment, i després d'haver donat l'oportunitat al promotor de solucionar el problema al marge de l'obertura d'un expedient aplicador de sancions, estimem que resulta imprescindible i perfectament proporcional obrir el dit expedient, no només per a establir la sanció corresponent, sinó també per a imposar les obligacions que es deriven de l'article 60 de la Llei de protecció davant de la contaminació acústica, que sota l'epígraf "obligació de reposar", determina que "els infractors estaran obligats a adoptar les mesures correctores necessàries establides per l'òrgan aplicador de sancions, amb independència de la sanció penal o administrativa que se'ls impose". Ni tan sols la prescripció de la infracció, si n'hi haguera, enervaria l'obligació de restaurar, així com la possible indemnització per danys i perjudicis que poguera derivar-se a favor de l'afectat.

Per a garantir el compliment d'esta obligació, l'article 61 de la Llei inclou la imposició de multes coercitives, en el supòsit que en el termini que s'atorgue per a portar a terme les mesures correctores no s'efectue, i que es puga ordenar alhora l'execució subsidiària.

Per tant, entenem que en el present supòsit resulta urgent elaborar un informe tècnic municipal en el qual s'establisquen les mesures correctores que cal imposar, que s'ordene immediatament a l'infractor que execute estes mesures, i que s'avise en eixe mateix acte de la imposició de multes coercitives així com de l'execució subsidiària de l'obra que cal realitzar amb càrrec a l'infractor.

La inactivitat de l'Ajuntament, en el supòsit que no ho portara a efecte, podria justificar que l'interessat sol licitara l'obertura d'un expedient de responsabilitat patrimonial davant l'Ajuntament, perquè la inactivitat li pot causar un perjudici que no té l'obligació de suportar, posició que estem mantenint reiteradament en esta institució i que recentment s'ha vist avalada per la Sentència del Tribunal Europeu de Drets Humans de 16 de novembre de 2004, (cas Moreno Gómez vs. Espanya).

Per tot el que antecedit, i atenent a les consideracions exposades entorn de la defensa i l'efectivitat dels drets i llibertats compresos en el títol I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'article 29 de la Llei 11/1988 de 26 de desembre, de la Generalitat Valenciana, reguladora d'esta institució:

Li recomane que amb la màxima celeritat ordene als serveis municipals competents l'elaboració d'un informe tècnic en el qual es concreten les mesures correctores necessàries per a adequar les instal·lacions, i que s'emeta un acord municipal en el qual, sobre la base d'este informe, s'ordene la immediata execució d'eixes mesures a l'infractor, i que s'avise de la imposició de multes coercitives en cas d'incompliment del termini concedit, així com de l'execució subsidiària de l'obra que cal realitzar.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, emeta un informe sobre si accepta la citada recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu en l'art. 29 de la Llei 11/1988. Transcorregut este termini la present resolució es publicarà en la pàgina web de la institució.

Li agrairé per endavant la remesa a esta institució del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 041324 amb data 15/11/04 dirigida a l'Ajuntament d'Alfajar sobre molèsties ocasionades per concentració de joves a la via pública.

Senyoria,

En relació amb la queixa de referència que tingué l'amabilitat de confiar-nos el Sr. [...], acusem recepció de l'última comunicació de la Policia Local amb data 4 d'octubre de 2004.

L'objecte de la present queixa fa referència que l'esmentat ciutadà i la seua família des de fa dos anys patixen en el seu domicili molèsties constants en horari nocturn que els impedeixen agafar el son i descansar adequadament, provinents de la concentració d'un grup de joves que es reunixen la majoria de nits durant els mesos d'estiu al c/ [...] cantó c/ [...], i romanen amb els seus crits, jocs i música fins a altes hores de la matinada.

El ciutadà que signa esta queixa ens precisa que tot i haver formulat en el registre municipal diversos escrits en què denuncia eixos fets –amb data 31 de juliol i 15 de setembre de 2003, així com, el 7 de juliol de 2004–, no ha rebut cap resolució ni solució a esta problemàtica.

També ens indica que ha presentat reiterades denúncies davant la Policia Municipal sense que li conste que haja rebut cap comunicació.

Sobre això, consta en l'informe de la Direcció de la Policia Municipal amb data 4 d'octubre de 2004 el següent:

“Adjunt remet còpia dels informes existents en els nostres arxius referits a l'any 2003, ja que del present 2004 no consten en els nostres arxius ni queixes del Sr. [...], ni per tant actuacions en este sentit”.

Per la seua part, el promotor d'esta queixa formulà un escrit d'al·legacions, en què entre altres qüestions ens indica que amb data 7 de juliol de 2004 –registre d'entrada núm. 3816– presentà l'al·ludit escrit davant de l'Ajuntament i reiterava la problemàtica en qüestió, sense que haja rebut cap resposta a este efecte.

No consta en la informació municipal rebuda que s'haja dictat una resolució respecte a les peticions que formulà davant de vosté el promotor d'esta queixa, ni que existisca normativa municipal que regule l'al·ludit focus de contaminació acústica.

Esta institució té com a funció essencial la defensa dels drets i llibertats compresos en els títols I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia, de conformitat amb el que disposa l'article 24 de l'Estatut d'Autonomia i l'article 1.1 de la Llei valenciana 11/1988.

També constituïx competència d'esta institució el que preveu l'article 17.2 de la Llei valenciana 11/1988, “vetllar perquè l'Administració resolga expressament, dins el termini i en la forma escaient, les peticions i recursos que li hagen estat formulats”.

En este sentit, resulten d'especial rellevància els següents aspectes en l'àmbit competencial d'esta institució.

D'una banda, els fets que concorren en el present cas afectarien drets constitucionals concrets del ciutadà signant d'esta queixa, els quals són, el dret a la inviolabilitat del domicili i a la intimitat personal i familiar, el dret a gaudir d'un

medi ambient adequat i el dret a la salut, reconeguts en els articles 18, 45 i 43 de la Constitució, respectivament.

D'altra banda, respecte a la falta de resolució dels diversos escrits formulats pel Sr. [...] resulten d'aplicació els següents preceptes de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú:

- Article 42:

“1. L'Administració està obligada a dictar resolució expressa en tots els procediments i a notificar-la qualsevol que siga la seua forma d'iniciació...

3. Quan les normes reguladores dels procediments no fixen el termini màxim per a rebre la notificació, este serà de tres mesos”.

- Article 89.4:

“En cap cas podrà l'Administració abstenir-se de resoldre sota pretext de silenci, obscuritat o insuficiència dels preceptes legals aplicables al cas...”.

Finalment, respecte a la concurrència dels fets que reiteradament denuncia el signant d'esta queixa que incidixen directament en les adequades condicions d'habitabilitat, especialment en horari nocturn, no consta com anteriorment s'apuntà que el municipi d'Alfajar dispose d'ordenança municipal que regule i discipline l'al·ludit focus de contaminació acústica.

En tot cas, convé tenir present el que disposen els següents preceptes de la Llei valenciana 7/2002, de 3 de desembre, de protecció contra la contaminació acústica:

- Article 47:

“1. La generació de sorolls i vibracions produïts per l'activitat directa de les persones... i aparells... musicals a la via pública... s'haurà de mantenir dins els límits que exigix la convivència ciutadana i la present Llei.

2. La nocturnitat dels fets s'inclourà a fi de tipificar la infracció que poguera considerar-se comesa i graduar la sanció que resultara imposable”.

- Article 54:

“2. Tant els alcaldes com l'òrgan corresponent de la conselleria competent en medi ambient podran ordenar la pràctica de visites d'inspecció o mesures de vigilància respecte de les activitats sotmeses a esta Llei, a fi i efecte de comprovar-ne l'adequació a les prescripcions normatives...”.

- Article 55:

“1. Es qualifiquen de lleus les infraccions següents:

... c) La realització d'activitats prohibides o l'incompliment d'obligacions que preveu la Llei quan no estiguen expressament tipificades com infraccions greus o molt greus”.

No resulta constatable que eixe Ajuntament haja instruí t cap expedient aplicador de sancions sobre això.

Davant el que s'ha exposat i de conformitat amb el que disposa l'article 29.1 de la Llei 11/1988, li recorde el deure legalment exigible de resoldre de forma congruent totes les peticions que li han estat formulades pel promotor d'esta queixa i li notifique d'esta manera el que s'ha resolt.

També li recomane que, davant de la denúncia del ciutadà respecte als fets objecte d'esta queixa, la Policia Municipal visite el lloc a fi de verificar-ho i que elaboren el pertinent informe d'incidències, i a més que vosté valore instruir el pertinent expedient aplicador de sancions a l'empara de l'esmentada Llei valenciana 7/2002, de protecció contra la contaminació acústica, a la vista dels fets concurrents.

La qual cosa se li comunica per al seu coneixement i a fi i efecte que en el termini màxim d'un mes emeta un informe sobre si accepta les esmentades recomanacions.

Transcorregut el termini d'un mes, al qual fa referència el paràgraf anterior, la present resolució podrà ser inclosa en la pàgina web de la institució.

Atentament.

Resolució de la queixa núm. 030180 amb data 09/02/04 dirigida a l'Ajuntament de la Vila Joiosa sobre tancament, clausura i trasllat d'una activitat d'explotació d'un bestiar cabrum.

Senyoria,

El Sr. [...] interposà un escrit de queixa davant d'esta institució amb data 12 de febrer de 2003, en què interessa la nostra intervenció davant la inactivitat de l'Ajuntament de la Vila Joiosa, que no instava el compliment de diverses resolucions en les quals ordenava al Sr.[...] primer el tancament i clausura de l'activitat, i posteriorment el trasllat d'esta. Es tracta d'una activitat d'explotació de bestiar cabrum que es desenvolupa a la part. [...], parcel la [...], polígon 14.

L'activitat està funcionant des de fa alguns anys de manera clandestina, sense comptar per tant amb la preceptiva llicència d'activitat, i davant d'esta situació

s'han estat dictant diversos actes administratius el contingut dels quals no s'ha portat a efecte.

Un primer acord rellevant és el Decret de l'Ajuntament núm. 451 de 16 de febrer de 2000 en el qual es disposava el tancament i la clausura de l'activitat, davant de la qual cosa el seu titular interposà un recurs de reposició, que va ser desestimat per resolució 1038/ de 28 de maig de 2000. Com que no s'ha executat l'acord, l'interessat sol licità la intervenció d'esta institució que resolgué amb la recomanació del trasllat de l'activitat a zones de la finca allunyades de les àrees habitades.

L'Ajuntament no ha donat compliment a la resolució, atés que, tot i que s'han dictat diverses ordres de trasllat no s'han fet complir en cap moment. És per això que el ciutadà es va tornar a posar en contacte amb nosaltres i va sol licitar l'obertura d'esta nova queixa.

Amb data 30 d'octubre de 2003 rebérem l'informe municipal en el qual se'ns donava notícia d'un nou acord datat el 22 d'octubre de 2003 en el qual:

- Es reitera l'ordre de trasllat de l'explotació, i s'atorgava un nou termini de 30 dies per al seu compliment.
- S'apercep de la imposició de multes coercitives i de la posada en coneixement dels fets a l'autoritat judicial per al seu processament per desobediència.
- Es demana a la Policia Local que faça un seguiment sobre el compliment de l'acord.

L'interessat, en l'escrit d'al legacions de 26 de novembre de 2003, emet un informe en què diu que amb data 18 de novembre de 2003 la Policia Local no havia realitzat cap seguiment. Desconeixem si després d'això s'han realitzat actuacions sobre això, i si s'han estat imposant les multes coercitives previstes.

Amb estos antecedents, hem de realitzar les següents consideracions:

L'actuació municipal fou en un primer moment formalment correcta, tenint en compte que l'article 18 de la Llei 3/89 de 2 de maig d'activitats qualificades preveu el tancament i la clausura immediats de les activitats clandestines, però després no ha complit degudament el deure de fer efectiu el contingut de l'acte per algun dels mecanismes d'execució forçosa dels actes administratius que preveu la Llei 30/92 de 26 de novembre, i singularment, atesa la naturalesa d'esta obligació de fer no personalíssima l'execució subsidiària.

Esta actuació no es concilia bé amb el principi general d'eficàcia que ha de regir la intervenció de les administracions públiques, per indicació expressa tant de la Constitució espanyola –art. 103– com de la Llei 30/92 –art. 3. La inactivitat material de l'administració ha estat, a més, censurada de manera singular pel

legislador, que ha introduït un precepte innovador en la Llei 29/98, de 13 de juliol: l'article 29, que sanciona este tipus de comportaments mitjançant l'establiment d'una nova modalitat d'accés a la jurisdicció.

Atesa la ineficàcia d'estes actuacions, i tenint en compte les recomanacions d'esta institució, la corporació en derivà l'actuació en un segon moment cap a diversos acords en els quals instava el propietari del bestiar a traslladar l'activitat, la qual cosa tampoc ha fet complir, de manera que, després de molts anys, l'interessat continua patint les molèsties en els mateixos termes, sense que s'haja portat a efecte cap correcció.

L'última actuació municipal, expressada en el Decret núm. 4296 de 22 d'octubre, tampoc ens consta que haja estat efectiva, ja que l'interessat afirma que de nou no s'ha fet res per a interessar el compliment forçós de l'acte.

Este Decret es limita a apercebre el propietari de la imposició de multes coercitives en cas d'incompliment, si bé no apercep de la utilització de l'execució subsidiària una vegada que finalitzada la imposició de multes el titular mantinga la negativa a complir, la qual cosa, al nostre parer, hauria d'haver-se efectuat tenint en compte que per a la seua utilització cal l'advertència prèvia de conformitat amb el que estableix l'article 95 de la Llei 30/92.

Tampoc hem observat cap actuació de naturalesa aplicadora de sancions davant el titular de l'activitat clandestina, la qual cosa resulta igualment irregular, tenint en compte el que preveuen els articles 11 i següents de la Llei 3/89 de 2 de maig d'activitats qualificades, així com el principi de la irrenunciabilitat de la competència previst en l'article 12.1 de la Llei 30/92 de 26 de novembre.

Per tot això anterior, i atenent a les consideracions exposades entorn de la defensa i efectivitat dels drets i llibertats compresos en els títols I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'article 29 de la Llei valenciana 11/1988 de 26 de desembre, li recordem el deure legal de fer complir el contingut del Decret núm. 4296 de 22 d'octubre de 2003, amb la imposició de les multes coercitives corresponents i amb la realització del seguiment que es preveu en este decret, i ha d'apercebre el titular de l'explotació de l'execució subsidiària d'acord, i per tant, del trasllat dels animals al seu càrrec, en cas que mantinga l'incompliment.

Es recorda al mateix temps el deure legal d'obrir l'expedient aplicador de sancions pel funcionament clandestí de l'activitat.

La qual cosa es comunica perquè en el termini màxim d'un mes ens remeta un informe referent a l'acceptació dels recordatoris de deures legals efectuats, o ens indique, si escau, els motius de la no-acceptació d'estos recordatoris, i això de conformitat amb el que preveu l'article 29 de la Llei 11/1988.

Li agrairé per endavant la remesa a esta institució del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 030229 amb data 05/02/04 dirigida a l'Ajuntament de Montesa i a la Conselleria de Territori i Habitatge sobre molèsties ocasionades per sorolls ocasionats per l'activitat d'un bar-pub perquè no té insonorització i per l'incompliment de l'horari de tancament.

Senyoria,

El 21 de febrer de 2003 el Sr.[...] presentà davant d'esta institució, en representació del col·lectiu de veïns del c/ [...] un escrit de queixa en el qual manifestava que havia estat presentant denúncies reiterades davant d'eixe Ajuntament des del 26 de gener de 1987, al voltant de dos establiments ubicats al c/ [...] núm. 18 i s/n, dedicats a l'activitat bar-pub, que generen molèsties greus en matèria de sorolls –no tenen insonorització–, incompliment d'horaris de tancament –fins a les vuit del matí–, consum d'alcohol a la via pública a causa de les concentracions que generen, i un altre tipus de problemes relacionats com ara pintades, brutedat o escampament de vidres en el carrer.

L'Ajuntament ens remet un primer informe el 18 d'agost de 2003 en el qual se'ns informa de l'existència de dos establiments, el pub (c...), propietat del Sr. [...], i el pub (T...), propietat de la Sra. [...]. El pub (c...) no tenia llicència d'activitat, per la qual cosa l'Ajuntament havia elaborat una resolució de 14 d'agost de 2003 en la qual s'atorgava termini d'al·legacions a l'interessat amb l'avertiment que transcorregut el termini podria decretar-se el tancament de l'activitat.

Quant al pub (T...), disposava de llicència d'activitat si bé havia quedat acreditada mitjançant un informe tècnic municipal la insonorització deficient de l'establiment i la superació dels valors límit d'emissió sonora legalment establits. En conseqüència, mitjançant resolució de 14 d'agost de 2003 s'imposava a l'establiment la realització d'un estudi per a la implantació de mesures correctores, la presentació davant de l'Ajuntament, l'execució de les mesures proposades en el cas que foren estimades favorablement, i l'acreditació mitjançant la certificació tècnica posterior de la implantació d'estes mesures. Si no s'actua en conseqüència s'advertirà de l'aplicació de mesures cautelars.

En un informe posterior, que se'ns remet el 18 de setembre de 2003, se'ns comunica en referència al pub (c...) que este establiment havia obtingut llicència d'activitat mitjançant Decret de 4 de setembre de 2003, per canvi de titularitat, i que s'havia dictat una resolució de l'Ajuntament dia de 5 de setembre per la qual s'exigien les mesures correctores exposades en el paràgraf anterior ja que es va constatar l'incompliment dels límits d'emissió sonora –un aspecte que ja era conegut atés que l'informe tècnic al qual abans vam fer referència s'estenia a ambdós activitats.

Amb eixa mateixa data, i en relació amb el pub(T...), se'ns acompanya un altre informe en el qual se'ns comunica la resolució d'Ajuntament de 10 de setembre de 2003, per la qual es concedeix una pròrroga a l'establiment de 20 dies per a

l'adequació de les instal·lacions i el compliment de la resolució de 14 d'agost de 2003, a la qual abans es va fer referència.

En definitiva, ens trobem amb dos establiments que en l'actualitat disposen de llicència d'activitat però que, com acredita l'informe tècnic municipal referit, superen àmpliament els límits d'emissió sonora previstos en la legislació vigent. En ambdós casos l'Ajuntament ha ordenat actuacions dirigides a corregir la situació, sense que ens conste el compliment d'este ni les actuacions posteriors tendents a exigir-ne l'execució efectiva per part dels propietaris dels establiments.

L'interessat, d'altra banda, efectua al·legacions amb data 17 d'octubre de 2003 en les quals posa de manifest que els establiments indicats continuen en funcionament, generen sorolls forts, concentració de persones en la via pública consumint begudes alcohòliques, desordres públics, dificultats en el trànsit, que incomplixen els horaris de tancament i celebren actuacions sense la pertinent autorització i amb la superació de la capacitat permesa.

No consta cap actuació de l'Administració local o autonòmica dirigida a prevenir i sancionar estes conductes en el marc de les seues competències respectives.

Conforme a estos antecedents, hem d'analitzar les següents qüestions:

En primer terme, els establiments referenciats, com a activitats molestes, estan subjectes tant a l'ègida del Reglament estatal d'activitats molestes, insalubres, nocives i perilloses de 1961 com a el que estableix la Llei valenciana 3/89, de 2 de maig, d'activitats qualificades. Segons estes normes, i de conformitat amb el que estableix l'article 22 del Reglament de serveis de les Corporacions Locals de 1955, estos establiments han de disposar de la corresponent llicència municipal d'obertura, així com de l'acta de comprovació favorable.

La disponibilitat d'estos títols no eximix l'activitat del compliment de les obligacions legals corresponents en matèria d'horaris, cabuda i sorolls, així com la resta de disposicions autonòmiques i locals d'aplicació. Les llicències d'activitat són instruments autoritzadors de naturalesa operativa o reglamentària, perquè configuren una situació jurídica complexa en la qual s'imposen al destinatari determinades condicions de funcionament de compliment ininterromput, i són, a més, títols de tracte successiu ja que en permeten l'adaptació sobrevinguda sense cap compensació.

Així, este article 22 del Reglament de serveis estableix amb caràcter general l'obligació municipal de verificar si els locals complixen amb les condicions de "tranquil·litat, seguretat i salubritat", i tant la legislació d'activitats com sectorial – per exemple en matèria de contaminació acústica o espectacles – estableixen títols d'intervenció suficients als ajuntaments i comunitat autònoma per a adaptar els títols autoritzadors i reaccionar davant de possibles incompliments.

En matèria de sorolls, ha quedat acreditat pels mateixos serveis tècnics de la Corporació que estos: "ultrapassen els límits permesos d'emissió de soroll a

confrontats per la qual cosa hauran d'adoptar mesures correctores adequades perquè els nivells de recepció de soroll en l'habitatge d'en [...] s'ajusten als paràmetres indicats en la taula núm. 2 de la Llei". La Llei 7/2002 de 3 de desembre, de protecció contra la contaminació acústica, estableix en l'article 54.6 que els ajuntaments "prèviament a la concessió de la llicència d'obertura o autorització de funcionament, hauran de verificar l'efectivitat de les mesures correctores adoptades en compliment de la present Llei". Per tant, és condició prèvia a l'obertura l'establiment de límits d'emissió en la llicència i la posterior comprovació del compliment d'este en l'emissió de l'acta de comprovació favorable.

D'altra banda, i una vegada en funcionament l'activitat, el mateix precepte atribueix la facultat d'inspeccionar i controlar el compliment de les previsions de la Llei en matèria de contaminació acústica als ajuntaments i Conselleria, i atorga a ambdós la competència per a "ordenar la pràctica de visites d'inspecció o mesures de vigilància respecte de les activitats sotmeses a esta Llei, a fi i efecte de comprovar-ne l'adequació a les prescripcions normatives o de les corresponents autoritzacions o llicències". Per tant, existix una obligació irrenunciable a estos poders públics en el marc de les seues competències respectives de verificar amb caràcter sobrevingut el compliment dels estàndars normatius legals i reglamentaris en matèria de soroll.

Pel que fa a l'exercici d'eixes competències, la recent Llei 37/2003 de 17 de novembre, del soroll, preveu en l'article 18 la necessitat que les administracions públiques competents apliquen les previsions contingudes en aquella Llei, les disposicions de desenvolupament d'estes previsions, i en la resta de la normativa ambiental aplicable, entre d'altres supòsits en les actuacions relatives a la llicència municipal d'activitats classificades regulada en la normativa autonòmica d'aplicació. Eixes administracions hauran d'assegurar que s'adopten totes les mesures oportunes per a prevenir la contaminació acústica, i que no se superen els valors límit establits. Els títols atorgats que necessiten adaptació podran ser objecte de revisió sense cap compensació.

L'Ajuntament no ha complit eficaçment estes determinacions, ja que coneix des del 12 de maig de 2003, data en què fou evacuat l'informe tècnic municipal, la superació àmplia d'aquells nivells, sense que haja tingut una reacció contundent per a garantir els drets dels ciutadans afectats pel soroll.

S'ha de tenir en compte que la problemàtica del soroll afecta directament la salut dels veïns, la protecció dels quals garantix l'art. 43.1 de la Constitució. Així mateix també està en joc el dret a un habitatge digne en l'art. 47, per la qual cosa resulta del tot ineludible la ferma protecció per part dels poders públics (Sentència del Tribunal Suprem de 23 de febrer del 2001 –art. 1452).

En esta línia de raonament, val la pena transcriure a continuació algunes de les argumentacions sostingudes pel Tribunal Constitucional, en la Sentència número 119/2001, de 24 de maig, al voltant dels problemes relacionats amb la contaminació acústica:

“En efecte, el soroll pot arribar a representar un factor psicopatogen destacat al si de la nostra societat i una font permanent de pertorbació de la qualitat de vida dels ciutadans. Així ho acrediten, en particular, les directrius marcades per l’Organització Mundial de la Salut sobre el soroll ambiental, el valor de les quals com a referència científica no cal ressaltar. En estes es posen de manifest les conseqüències que l’exposició prolongada a un nivell elevat de sorolls tenen sobre la salut de les persones (v.gr. deficiències auditives, aparicions de dificultats de comprensió oral, pertorbació del son, neurosi, hipertensió i isquèmia), així com sobre la conducta social (en particular, reducció dels comportaments solidaris i increment de les tendències agressives).”

La referida Sentència invoca expressament la jurisprudència del Tribunal Europeu de Drets Humans reflectida en les sentències de 21 de febrer de 1990 en el cas Powel i Rayner contra el Regne Unit, en la Sentència de 9 de febrer de 1994 en el cas López Ostra contra el Regne Unit, i de 19 de febrer de 1998 en el cas Guerra i d’altres contra Itàlia.

Així mateix esta qüestió està relacionada directament amb l’art. 18 de la nostra Constitució que garantix el dret fonamental a la intimitat personal i familiar i a la inviolabilitat del domicili. Les intromissions sonores constitueixen una nova fórmula d’invasió de l’àmbit de la privadesa a la qual tota persona té dret a gaudir lliurement sense cap tipus de limitació.

Així ho manifesta el Tribunal Constitucional en la Sentència núm. 22/1984 quan en el fonament cinquè argüïx:

“L’art. 18.2 CE inclou dos regles distintes: una té caràcter genèric o principal, mentre l’altra significa una aplicació concreta de la primera, i el seu contingut és per això més reduït. La regla 1a definix la inviolabilitat del domicili, que constitueix un autèntic dret fonamental de la persona, establert, segons hem dit, per a garantir l’àmbit de privadesa d’esta, dins de l’espai limitat que la mateixa persona elegix i que ha de caracteritzar-se precisament per quedar exempt o immune a les invasions o agressions exteriors d’altres persones o de l’autoritat pública. Com s’ha dit encertadament, el domicili inviolable és un espai en el qual l’individu viu sense estar subjecte necessàriament als usos i convencions socials i n’exercix la llibertat més íntima. Per això, a través d’este dret no només és objecte de protecció l’espai físic en si mateix considerat, sinó el que en este hi ha d’emanació de la persona i d’esfera privada d’esta persona. Interpretada en este sentit, la regla de la inviolabilitat del domicili és de contingut ampli i imposa una extensa sèrie de garanties i de facultats, en les quals s’inclouen les de vedar tota classe d’invasions incloses les que puguen realitzar-se sense penetració directa a través d’aparells mecànics, electrònics o d’altres anàlegs”.

El soroll afecta d’altra banda el dret constitucional que inclou l’article 45.1 CE a un medi ambient adequat. El Tribunal Suprem des de l’any 90 està manifestant que el dret a la tranquil·litat i el descans està implícit en el dret a un medi ambient adequat garantit per la nostra Constitució quan manifesta que “els veïns tenen dret

al descans i a la salut”. En este sentit el respecte pel medi ambient en qualsevol de les seues manifestacions, l’acústica entre estes, ha de ser tractat rigorosament pels ajuntaments i en general per tots els poders públics. La conscienciació existent sobre este problema és tan gran que el 23 de febrer del 2003 es produïx la primera condemna ferma per un delict de sorolls que inclou el 325 del Codi Penal, pel Tribunal Suprem.

Per tot això, entenem que la reacció municipal hauria d’haver estat donada mitjançant l’aplicació del que preveu l’article 62 de la Llei 7/2002, de 3 de desembre, de protecció davant de la contaminació acústica, que disposa; “amb independència del que establixen els apartats anteriors i en consideració de la gravetat del perjudici ocasionat, el nivell de soroll transmés, així com en els casos de molèsties manifestes als veïns, l’Administració actuant podrà ordenar la suspensió immediata del funcionament de la font pertorbadora, fins que estiguen corregides les deficiències existents”.

Lluny de complimentar una mesura d’eixe contingut, la corporació fins i tot ha prorrogat el termini de compliment de les resolucions quant a l’adequació i insonorització dels locals.

Tampoc s’ha obert cap expedient aplicador de sancions davant els evidents incompliments de la normativa sobre contaminació acústica, amb manifest incompliment de la competència aplicadora de sancions irrenunciable que està establida en els articles 57 i següents de la Llei 7/2002, de 3 de desembre.

Els interessats manifesten d’altra banda la reiterada ocupació de la via pública, especialment quan se celebren concerts, per part d’usuaris dels pubs citats que consumixen alcohol al carrer. Sobre això, convé recordar que l’article 18.4 del text refós de la Llei sobre drogodependències i altres trastorns addictius, RD legislatiu 1/2003 d’1 d’abril, prohibix la venda, el subministrament i consum de begudes alcohòliques a la via pública, llevat dels llocs d’esta en què estiga degudament autoritzat o en dies de festes patronals o locals regulats.

És competència dels ajuntaments, de conformitat amb el que preveu l’article 43.1.d de la citada Llei, adoptar les mesures cautelars que siguen necessàries per a evitar estes pràctiques. El consum a la via pública és una infracció en principi lleu, i correspon a l’alcalde imposar les corresponents sancions als ciutadans incomplidors –art. 54–, sense que conste que cap sanció s’haja imposat en l’àrea en què es troben estos locals.

Juntament amb la problemàtica del soroll i les concentracions d’oci, encara que directament relacionada amb aquelles, està la qüestió de l’incompliment de l’horari de tancament dels establiments, reiteradament denunciat pels ciutadans. La Llei 4/2003 de 26 de febrer és categòrica quan establix que l’horari general d’obertura dels establiments es determinarà anualment per ordre de la Conselleria, que a més establirà les condicions d’ampliació d’horaris o, si escau, de reducció. L’ordre d’aplicació per a l’any 2003 era l’ordre de 19 de desembre de 2002, que regulava els horaris d’espectacles, establiments públics i activitats recreatives

durant l'any 2003. Segons esta norma, els pubs, inclosos en el grup E, han de tancar a les 3.30 hores, ampliable una hora pels ajuntaments. Evidentment, estes determinacions han estat incomplides obertament pels establiments, que segons els interessats arriben a tancar a les 8.00 hores, la qual cosa no ha estat rebutada per l'Ajuntament.

L'incompliment dels horaris d'obertura i tancament està qualificat per l'article 46.13 de la citada Llei com una infracció greu, que ha de donar lloc a l'obertura del corresponent expedient aplicador de sancions. Si es tracta d'infracció greu, la competència per a sancionar en estos casos correspon a la Conselleria de Territori i Habitatge, de conformitat amb el que estableix l'article 51 de la citada Llei.

Quant a l'incompliment en les condicions de cabuda dels establiments, que els interessats també afirmen i l'Ajuntament no desmentix, ha d'indicar-se que, igual que en el supòsit anterior, ens trobem davant una infracció greu prevista en este cas en l'article 46.6 de la norma, i correspon per tant a la Conselleria de Territori i Habitatge la competència aplicadora de sancions.

Finalment, hem d'assenyalar que en els establiments se celebraren dos actuacions en directe els dies 30 d'agost i 6 de setembre de 2003, segons ens consta per l'aportació en l'escrit d'al·legacions de l'interessat de sengles cartells anunciadors de les actuacions. Segons manifesten els interessats, este aspecte no s'ha pogut comprovar, ja que estes festes mancaven d'autorització autonòmica.

Sobre això, convé recordar que la Llei 4/2003 de 26 de febrer d'espectacles sotmet a autorització autonòmica la celebració d'"espectacles i activitats recreatives de caràcter extraordinari, i s'entén per eixos aquells que siguen distints dels que es realitzen habitualment en els locals o establiments i que no figuren expressament autoritzats en la corresponent llicència" –art. 8.c. Es tracta d'esdeveniments que efectivament no constitueixen l'activitat habitual d'estos establiments, classificats sota la categoria de "pubs" i que segons l'annex de la mateixa Llei han de limitar-se a vendre begudes amb ambientació musical; la celebració de concerts té, per tant, el caràcter d'extraordinari i no habitual en este tipus de locals, i d'altra banda, no estan expressament autoritzats en la llicència d'activitat.

El mateix annex estableix quan defineix les "activitats extraordinàries", que "si en un local o recinte, que dispose de llicència per a una activitat, es pretén desenvolupar, amb caràcter extraordinari, una altra de les contingudes en el catàleg, modificant les condicions o elements de seguretat que motivaren la concessió de la llicència, s'haurà de sol·licitar una autorització especial, en què es faça constar l'activitat extraordinària que es pretén realitzar".

Doncs bé, és infracció greu segons el que disposa l'article 46.1 de la norma "la celebració d'espectacles públics o activitats recreatives sense la corresponent llicència o autorització", i la competència aplicadora de sancions correspon, com ja hem justificat atesa la naturalesa de la infracció, a la Conselleria de Territori i Habitatge.

Això no és obstacle perquè l'Ajuntament, com a administració més propera al problema, pugui eludir qualsevol intervenció davant d'estes circumstàncies, tenint en compte les competències en matèria d'inspecció i control d'espectacles i activitats que li corresponen –arts 34 a 36–, així com el deure general de cooperació i col·laboració administrativa que preveu l'article 7 de la citada Llei.

En virtut de tot el que antecedeix, i atenent a les consideracions exposades referent a la defensa i l'efectivitat dels drets i les llibertats compresos en els títols I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'article 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, relacionem les següents recomanacions i suggeriments:

A l'Ajuntament de Montesa:

-Li recomane l'adopció de la mesura cautelar de suspensió de les activitats relacionades com a conseqüència de la superació dels nivells d'emissió sonora previstos en la legislació valenciana, amb l'obertura dels corresponents expedients aplicadors de sancions amb motiu dels citats incompliments.

-Li suggerisc que extreme els controls i les inspeccions de la zona on es troben situats els establiments amb l'objecte d'intervenir adequadament en el cas que es produïsquen concentracions de persones als voltants dels establiments a altes hores de la nit, tant pel soroll que estes concentracions generen, com pel consum d'alcohol a la via pública, que com s'ha indicat està expressament prohibit, així com pels desordres, desperfectes i brutedat que es generen, i això amb l'adopció de les corresponents denúncies per part de la Policia Local, i la posterior tramitació dels expedients aplicadors de sancions que procedisquen davant els ciutadans que realitzen eixos comportaments.

-Li recomane d'altra banda que extreme els seus esforços en el compliment de les funcions d'inspecció i control d'estes activitats, a l'efecte d'aconseguir una estreta col·laboració amb l'Administració autonòmica en la prevenció i repressió dels incompliments que entren en el marc competencial aplicador de sancions d'esta Administració, especialment en matèria de compliment d'horaris, cabudes i celebració d'esdeveniments.

A la Conselleria de Territori i Habitatge:

-Li recomane que investigue les actuacions en directe que se celebraren els dies 30 d'agost i 6 de setembre de 2003 en els pubs referits, a l'efecte de valorar l'obertura d'expedients aplicadors de sancions en el cas que eixos esdeveniments mancaren de la preceptiva autorització autonòmica.

-Li suggerisc que efectue les comprovacions i inspeccions que siguen necessàries, en col·laboració amb l'Ajuntament de Montesa, a l'efecte d'evitar d'ara en avant que es produïsquen incompliments en matèria d'horaris així com de cabuda màxim dels locals, i si s'acredita l'incompliment, caldrà imposar les sancions corresponents.

La qual cosa se li comunica perquè en el termini màxim d'un mes emeta un informe sobre si accepta les recomanacions i suggeriments exposats, o si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-los, i això d'acord amb el que preveu l'article 29 de la Llei 11/1988 reguladora d'esta institució.

Li agrai m de bestreta la remesa de l'informe sol llicitat. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 030820 amb data 11/02/04 dirigida a l'Ajuntament d'Ontinyent sobre emissions acústiques produï des per l'activitat d'un bar.

Senyoria,

El Sr.[...], administrador de la comunitat de propietaris de la finca [...], en representació d'esta comunitat, presentà un escrit de queixa davant d'esta institució amb data 2 de juliol de 2003 en el qual posava de manifest les molèsties per soroll produï des pel bar [...], propietat del Sr. [...], provinents d'un extractor de fums de l'establiment.

Com a conseqüència de la denúncia presentada per l'interessat, el 23 de gener de 2003 l'Ajuntament elabora un informe sonomètric en el qual s'acredita que, en posar en funcionament l'extractor de fums de la cuina, se superen els nivells d'emissió sonora previstos en la normativa municipal vigent.

Mitjançant el Decret núm. 341/2003, de 20 de febrer, l'Ajuntament resol a la vista d'este informe: "concedir a [...], com a titular de l'establiment públic denominat Restaurant [...], situat a la plaça [...] baix, el termini d'un mes perquè adopte les mesures correctores adequades perquè el sistema d'extracció de fums de la cuina no transmeta al veï nat més pressió sonora que la que estableix la normativa vigent. En el cas que transcórrega el termini indicat i no s'aporte cap documentació que justifique l'adopció d'eixes mesures, este Ajuntament entendrà que no s'ha fet res i adoptarà la resolució que legalment corresponga".

Consta un informe de 22 de maig de 2003, en el qual el funcionari Sr. [...] assenyala que va visitar l'activitat amb data 21 de maig l'aparell d'extracció estava parat, i el Sr. [...] li havia manifestat que ja havia adoptat mesures correctores i havia presentat davant l'Ajuntament la documentació corresponent.

Eixa circumstància és incerta, atés que el 29 de maig de 2003 es girà nova visita d'inspecció per a la realització d'informe sonomètric en el qual de nou quedà acreditat que els nivells d'emissió continuaven superant els màxims legals. Mentre que el mesurament efectuat en la primera visita determinà un nivell de 53.7 dB, esta segona situà la mesura en 47.8 dB, per la qual cosa les mesures correctores és evident que no foren suficients ja que encara se superava el nivell màxim legalment permés.

Consegüentment, l'Ajuntament dicta un nou acord, datat el 2 de juny de 2003, en el qual es reitera l'ordre de suspensió del funcionament de l'aparell com s'ordenà en el Decret de 6 de maig, en què s'advertia que en cas d'acreditar-se l'incompliment d'esta ordre es precintaria l'extractor.

S'acompanya per part de l'Ajuntament, com a última actuació, una visita de comprovació realitzada per l'inspector de serveis en el qual acredita que pogué comprovar que a les 14.15 hores del dia 8 d'agost de 2003, l'extractor de fums estava apagat. Esta és l'última actuació que ens consta que ha realitzat l'Ajuntament.

L'interessat, en canvi, en l'escrit d'al·legacions amb data 17 d'octubre de 2003, ens indica que les molèsties no han cessat, que continuen suportant les emissions acústiques procedents del restaurant, i que l'ordre municipal de suspensió mai ha estat efectiva, ja que, com que no s'ha precintat l'extractor, ha estat utilitzat pel propietari. Afirmar, d'altra banda, que no s'han adoptat les mesures correctores exigides i que no s'ha obert cap expedient aplicador de sancions.

Sembla clar, atenent a estos antecedents, que el propietari de l'activitat no ha complert adequadament amb el contingut del Decret 341/2003, ja que les mesures correctores que hagen pogut ser adoptades no han estat efectives, com es desprèn del segon mesurament sonomètric efectuat.

D'altra banda, malgrat les visites efectuades, entenem que no pot acreditar-se de manera inqüestionable que l'extractor no es pose en funcionament per part del titular de l'establiment de manera intermitent, ja que per la seua naturalesa no és un element que haja d'estar en funcionament de manera ininterrompuda. Considerem per això que s'hauria d'haver adoptat la mesura de precintatge de la instal·lació mentre no quedara acreditada la disposició de les mesures correctores adequades per a evitar la superació dels nivells d'emissió sonora amb l'aparell en funcionament.

Este tipus de mesures estan emparades expressament pel que estableix l'article 62 de la Llei 7/2002, de 3 de desembre, de protecció contra la contaminació acústica, que estableix: "amb independència del que estableixen els apartats anteriors, i en atenció a la gravetat del perjudici ocasionat, al nivell de soroll transmés, així com en els casos de molèsties manifestes als veïns, l'Administració actuant podrà ordenar la suspensió immediata del funcionament de la font pertorbadora fins que estiguen corregides les deficiències existents"; estan, d'altra banda, plenament justificades, atenent a la incidència d'estos comportaments en drets fonamentals del rang dels que poden quedar afectats pels problemes de contaminació acústica, recollits en els articles 18.1r i 2n, 43 i 45 de la Constitució.

Els articles 43 i 45 de la Constitució proclamen el dret a gaudir d'un medi ambient adequat per al desenvolupament de la persona i el dret a la inviolabilitat del domicili i a la intimitat personal i familiar, i prescriuen l'obligació dels poders públics de protegir i millorar la qualitat de vida, la salut de les persones, així com defensar i restaurar el medi ambient.

En esta línia de raonament, resulta útil citar alguna de les argumentacions adduïdes pel Tribunal Constitucional en la Sentència número 119/2001, de 24 de maig, referides als drets reconeguts en els articles 43 i 45 de la Constitució, i amb motiu d'activitats que produeixen contaminació acústica:

“En efecte, el soroll pot representar un factor psicopatogen destacat al si de la nostra societat i una font permanent de la qualitat de vida dels ciutadans. Així ho acrediten, en particular, les directrius marcades per l'Organització Mundial de la Salut sobre el soroll ambiental, el valor de les quals com a referència científica no cal ressaltar. En estes es posen de manifest les conseqüències que l'exposició prolongada a un nivell elevat de sorolls tenen sobre la salut de les persones (v. gr. deficiències auditives, aparicions de dificultats de comprensió oral, pertorbació del son, neurosi, hipertensió i isquèmia), així com sobre la conducta social (en particular, reducció dels comportaments solidaris i increment de les tendències agressives).”

Així mateix, respecte als drets establits en l'article 18 de la Constitució, el Tribunal Constitucional en la Sentència 22/1984 de 17 de febrer manté la següent argumentació:

“Com s'ha dit encertadament, el domicili inviolable és un espai en el qual l'individu viu sense estar subjecte necessàriament als usos i les convencions socials i n'exercix la llibertat més íntima. Per això, a través d'este dret, no només és objecte de protecció de l'espai físic en si mateix considerat, sinó el que en este hi ha d'emanació de la persona i de l'esfera d'esta. Interpretada en este sentit, la regla de inviolabilitat del domicili és de contingut ampli i imposa una extensa sèrie de garanties i de facultats en les quals es comprén les de vedar tota classe d'invasions, incloses les que poden realitzar-se sense penetració directa a través d'aparells mecànics, electrònics o d'altres anàlegs.”

El Tribunal Suprem des de l'any 90 està manifestant que el dret a la tranquil·litat i el descans està implícit en el dret a un medi ambient adequat garantit per la nostra Constitució quan manifesta que “els veïns tenen dret al descans i a la salut”. En este sentit el respecte pel medi ambient en qualsevol de les seues manifestacions, l'acústica entre estes, ha de ser tractat rigorosament pels ajuntaments i en general per tots els poders públics. La conscienciació existent sobre este problema és tan gran que el 23 de febrer del 2003 es produïx la primera condemna ferma per un delictes de sorolls recollit en el 325 del Codi Penal, pel Tribunal Suprem.

Convé, d'altra banda, recordar que els apartats f) i h) de l'article 25.2 de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, de bases del règim local, atribueixen als ajuntaments l'exercici de competències en les matèries de protecció del medi ambient i la salubritat pública; que l'article 42.3.a) de la Llei 14/1986, de 25 d'abril, general de sanitat, assenyala el control sanitari del medi ambient, com a responsabilitat dels ajuntaments, i que el Reglament d'activitats molestes, insalubres, nocives i perilloses declara la competència general dels òrgans municipals per a la vigilància del compliment de les disposicions sobre la matèria (article 6) i, més

particularment, els reconeix funcions d'inspecció sobre les activitats que estiguen desenvolupant-se i potestat per a adoptar mesures davant de les deficiències comprovades (articles 36 i 37). En l'àmbit de la Comunitat Valenciana, s'ha de tenir en compte a este efecte el que preveu l'article 11 de la Llei valenciana 3/1989 sobre activitats qualificades.

Pel que fa a l'exercici d'eixes competències, la recent Llei 37/2003 de 17 de novembre, del soroll, preveu en l'article 18 la necessitat que les administracions públiques competents apliquen les previsions contingudes en aquella Llei, les seues disposicions de desenvolupament, i en la resta de la normativa ambiental aplicable, entre d'altres supòsits en les actuacions relatives a la llicència municipal d'activitats classificades regulada en la normativa autonòmica d'aplicació, i eixes administracions hauran d'assegurar que s'adopten totes les mesures oportunes per a prevenir la contaminació acústica, i que no se superen els valors límit establits, que poden ser objecte de revisió sense cap compensació els títols atorgats que necessiten adaptació.

Per tot el que antecedit, i atenent a les consideracions exposades referents a la defensa i efectivitat dels drets i llibertats compresos en els títols I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'article 29 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li recomane que, atesa la no-acreditació de les mesures correctores adequades per part del propietari de l'establiment, s'acorde el precintatge de l'aparell d'extracció de fums mentre això no s'efectue, amb l'objecte d'evitar que en els moments en què este puga posar-se en funcionament se superen els nivells d'emissió acústica establits per la normativa vigent.

La qual cosa es comunica perquè en el termini màxim d'un mes emeta un informe que referisca si accepta l'expressada recomanació, o si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-la, i això d'acord amb el que preveu l'article 29 de la Llei 11/1988 reguladora d'esta institució.

Li agrairé m de bestreta la remesa del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 031523 amb data 05/10/04 dirigida a l'Ajuntament del Pinós sobre tolerància municipal davant de les molèsties acústiques produïdes per un pub que no té insonorització.

Senyoria,

El Sr. [...] interposà davant d'esta institució un escrit de queixa contra l'Ajuntament del Pinós, per la seua tolerància davant d'una activitat que li genera molèsties per sorolls a causa de la ineficient insonorització.

Requerit el corresponent informe, l'Ajuntament ens remet una extensa comunicació en la qual s'indica:

-Que l'establiment disposa de llicència d'activitat, emesa el 20 de novembre de 2003.

-A la data de l'informe l'establiment encara no tenia llicència d'obertura, per la qual cosa no ha superat la preceptiva comprovació.

-Que no s'ha obert cap expedient aplicador de sancions.

-S'acompanyen diversos documents en els quals apareixen alguns informes sonomètrics efectuats a requeriment de l'interessat.

Consta un primer informe, efectuat per la Policia Local el 22 de setembre de 2003, en el qual s'expressa la superació del volum de 30dB en l'interior de l'habitatge, i en el mateix acte de mesurament s'hi instal·la un limitador de so. S'advertix en la comunicació que el tècnic municipal proposaria una sèrie de correccions infraestructurals i tècniques.

Un segon informe, efectuat per la Universitat d'Alacant el dia 18 de març de 2004 (la data que se'n n'ha remés és incorrecta, ja que figura el 18 de març de 2003, tanmateix, pot apreciar-se en els quadres interiors que els mesuraments es realitzaren el dissabte 6 de març de 2004, per la qual cosa entenem que on diu 2003 ha de dir 2004), tingué un resultat negatiu, ja que acredita que les immissions acústiques se situaven per davall del límit legal. No obstant això, en les consideracions finals de l'informe consta una manifestació interessant, quan el tècnic planteja "determinar l'aire llament arquitectònic que proporciona l'element de separació entre habitatge i local comercial" per a així disposar d'elements de judici per valorar exactament la problemàtica. "Una vegada coneguem la corba d'aire llament podrem decidir si la solució passa per aconsellar una reforma en l'estructura de protecció acústica (aire llament i condicionament) del local situat sota l'habitatge".

Un últim informe de la Policia Local, datat el 16 de març de 2004, presenta uns valors de mesuraments que, igual que en l'anterior, no superen els legalment establits, si bé s'advertix que el mesurament ha de considerar-se merament orientatiu per les deficiències tècniques en què fou realitzat. En este informe els agents manifesten escoltar les veus de la clientela del local, si bé no es pronuncien sobre si eixa situació pot qualificar-se de molesta.

L'interessat, a qui es remeté esta documentació, presenta escrit d'al·legacions l'1 de juny de 2004, en què en reitera la pretensió inicial, ja que considera que es mantenen les molèsties denunciades.

A la vista d'eixes circumstàncies, i tenint en compte l'àmbit competencial d'esta institució, que es referix essencialment a la defensa dels drets i llibertats enquadrats en el títol I de la nostra Constitució, entenem que en el cas que ens ocupa es poden veure afectats diversos drets constitucionals la protecció efectiva dels quals correspon a eixe Ajuntament per mandat exprés dels articles 18.1r i 2n, 43 i 45 de la Constitució.

La protecció efectiva d'eixos drets exigeix el màxim rigor en l'actuació; convé per això posar de relleu la importància dels drets vulnerats en la qüestió que ens ocupa, i la protecció del qual s'integra en l'àmbit de competències d'esta institució.

Els articles 43 i 45 de la Constitució proclamen el dret a gaudir d'un medi ambient adequat per al desenvolupament de la persona i el dret a la inviolabilitat del domicili i a la intimitat personal i familiar, i prescriuen l'obligació dels poders públics de protegir i millorar la qualitat de vida, la salut de les persones, així com defensar i restaurar el medi ambient.

L'OMS defineix la salut no només com la simple absència de malaltia o invalidesa, sinó com un estat de benestar general: físic, psíquic i social. A més els tractadistes de salut ambiental concedixen cada vegada més importància a la necessitat de controlar i reduir els sorolls i molèsties a nivells acceptables. Així mateix l'OMMA manifesta que la salut de les comunitats i dels individus ha de tenir una clara prioritat sobre qualsevol consideració econòmica i comercial.

En esta línia de raonament, resulta útil citar alguna de les argumentacions adduïdes pel Tribunal Constitucional en la Sentència número 119/2001 de 24 de maig, referides als drets reconeguts en els articles 43 i 45 de la Constitució, i amb motiu d'activitats que produïxen contaminació acústica:

“En efecte el soroll pot representar un factor psicopatogen destacat al si de la nostra societat i una font permanent de la qualitat de vida dels ciutadans. Així ho acrediten, en particular, les directrius marcades per l'Organització Mundial de la Salut sobre el soroll ambiental, el valor de les quals com a referència científica no cal ressaltar. En estes es posen de manifest les conseqüències que l'exposició prolongada a un nivell elevat de sorolls tenen sobre la salut de les persones (v. gr. deficiències auditives, aparicions de dificultats de comprensió oral, pertorbació del son, neurosi, hipertensió i isquèmia), així com sobre la conducta social (en particular, reducció dels comportaments solidaris i increment de les tendències agressives).”

Així mateix, respecte als drets establits en l'article 18 de la Constitució, el Tribunal Constitucional en la Sentència 22/1984 de 17 de febrer manté la següent argumentació:

“Com s'ha dit encertadament, el domicili inviolable és un espai en el qual l'individu viu sense estar subjecte necessàriament als usos i convencions socials i on n'exercix la llibertat més íntima. Per això, a través d'este dret, no només és objecte de protecció de l'espai físic en si mateix considerat, sinó el que en este hi ha d'emanació de la persona i de l'esfera d'esta. Interpretada en este sentit, la regla d'inviolabilitat del domicili és de contingut ampli i imposa una extensa sèrie de garanties i de facultats en les quals es comprén les de vedar tota classe d'invasions, incloses les que poden realitzar-se sense penetració directa a través d'aparells mecànics, electrònics o d'altres anàlegs.”

El Tribunal Suprem des de l'any 90 està manifestant que el dret a la tranquil·litat i el descans està implícit en el dret a un medi ambient adequat garantit per la nostra Constitució quan manifesta que "els veïns tenen dret al descans i a la salut". En este sentit el respecte pel medi ambient en qualsevol de les seues manifestacions, l'acústica entre estes, ha de ser tractada rigorosament pels ajuntaments i en general per tots els poders públics. La conscienciació existent sobre este problema és tan gran que el 23 de febrer del 2003 es produïx la primera condemna ferma per un delict de sorolls recollit en el 325 del Codi Penal, pel Tribunal Suprem.

Convé d'altra banda recordar que els apartats f) i h) de l'article 25.2 de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, de bases del règim local, atribuïxen als ajuntaments l'exercici de competències en les matèries de protecció del medi ambient i la salubritat pública; que l'article 42.3.a) de la Llei 14/1986, de 25 d'abril, general de sanitat, assenyalava el control sanitari del medi ambient, com a responsabilitat dels ajuntaments, i que el Reglament d'activitats molestes, insalubres, nocives i perilloses declara la competència general dels òrgans municipals per a la vigilància del compliment de les disposicions sobre la matèria (article 6) i, més particularment, els reconeix funcions d'inspecció sobre les activitats que estiguen desenvolupant-se i potestat per a adoptar mesures davant de les deficiències comprovades (articles 36 i 37). En l'àmbit de la Comunitat Valenciana, s'ha de tenir en compte a este efecte el que preveu l'article 11 de la Llei valenciana 3/1989 sobre activitats qualificades.

Pel que fa a l'exercici d'eixes competències, la recent Llei 37/2003 de 17 de novembre, del soroll, preveu en l'article 18 la necessitat que les administracions públiques competents apliquen les previsions contingudes en aquella Llei, les seues disposicions de desenvolupament, i en la resta de la normativa ambiental aplicable, entre d'altres supòsits en les actuacions relatives a la llicència municipal d'activitats classificades regulada en la normativa autonòmica d'aplicació, i eixes administracions hauran d'assegurar que s'adopten totes les mesures oportunes per a prevenir la contaminació acústica, i que no se superen els valors límit establits, que poden ser objecte de revisió sense cap compensació els títols atorgats que necessiten adaptació.

És per tant obligació dels municipis vetlar per la correcció d'aquelles pertorbacions generades per activitats o comportaments ciutadans que afecten els drets constitucionals indicats, i això sense perjudici de l'actuació deguda de la resta d'administracions públiques territorials. Eixa competència comporta la correlativa obligació dels ciutadans d'adaptar les seues activitats de manera que eviten la producció d'eixes pertorbacions.

Els últims informes acústics efectuats en l'activitat demostren que no se superen els límits legals, si bé és veritat que els agents actuants en l'últim informe remés afirmen percebre soroll i vibracions procedents del local, sense pronunciar-se sobre el seu caràcter molest. L'única mesura que s'ha adoptat és la instal·lació d'un limitador de soroll, però certament en este tipus d'activitats estes mesures

solen ser insuficients perquè el soroll no prové exclusivament de la font musical, sinó també del comportament dels usuaris.

Per això, la resolució definitiva d'estos problemes ha de passar per una adequada insonorització de l'establiment. És precisament per això per la qual cosa la Llei 4/2003, de 26 de febrer, d'espectacles, establiments públics i activitats recreatives, preveu en l'article 4, com a condició general per a l'autorització d'activitats que recauen en l'àmbit d'aplicació, l'establiment de les condicions d'acústica pertinents, "determinant expressament les condicions d'insonorització necessària dels locals per evitar molèsties a tercers".

És per això que entenem que la llicència d'activitat hauria d'haver-se condicionat a l'adequada insonorització del local. Si no n'hi ha, això s'haurà d'imposar com a mesura correctora, i no s'haurà d'atorgar l'acta de comprovació favorable fins que no se n'acredite el compliment. En el primer informe que s'aporta, de fet, queda constància que el tècnic municipal va fer referència a la necessitat d'imposar determinades condicions tècniques i infraestructurals al local.

Amb independència d'estes qüestions de fons, el que ha quedat acreditat en el present supòsit és la inactivitat de l'Administració davant de l'exercici d'una activitat que no disposa de títol suficient per al seu funcionament, i això, perquè malgrat que posseï x llicència d'obertura, cap activitat pot començar a exercir-se abans que s'haja expedit l'acta de comprovació favorable per part de l'Ajuntament, requisit el compliment del qual està exigit en la Llei 3/1989, de 2 de maig, d'activitats qualificades.

L'acta de comprovació favorable és un requisit previ a l'inici de l'activitat ja que mitjançant esta es constata l'aptitud i idoneï tat de les mesures correctores i de seguretat efectivament instal lades i incloses en l'autorització; en el cas que ens ocupa, no només l'activitat s'inicià amb anterioritat a l'expedició del referit tràmit, sinó que fins a la data, i a pesar del temps transcorregut, este no s'ha efectuat.

Podria succeir, un punt que no es desprén de l'expedient, que l'activitat haguera sol licitat la comprovació, sense que l'Ajuntament l'haja efectuada. L'article 6 de la Llei 3/89 de 2 de maig d'activitats qualificades determina en estos casos que l'activitat pot començar a exercir-se transcorregut el termini legal, després de la notificació prèvia de l'interessat a l'Ajuntament d'eixa circumstància, la qual cosa, tanmateix, no enerva l'obligació municipal d'evacuar l'acta per acreditar el compliment de les condicions legals exigibles.

Cal assenyalar en este punt que el Tribunal Suprem en les sentències de 8 de juliol de 1998 (Ar. 6716) i de 4 de novembre de 1998 (Ar. 9840) ha manifestat que la hipotètica passivitat municipal davant dels efectes perjudicials per a la salut provocats per l'activitat podria generar responsabilitat patrimonial per funcionament anormal de l'Administració, amb la consegüent obligació d'indemnitzar danys i perjudicis tant materials com físics que se li pogueren causar als veï ns confrontats, ja que així es desprén dels articles 106.2 de la Constitució i 139 de la Llei 30/1992.

Esta circumstància podria produir-se tant per la situació ja esdevinguda, és a dir, la inactivitat manifestada durant el temps en què el local ha funcionat sense cap comprovació, com per la que es puga produir, si persistix la inactivitat municipal en la realització d'eixa comprovació una vegada sol·licitada pel titular de l'activitat.

Per tot el que antecedit, i atenent les consideracions exposades referent a la defensa i efectivitat dels drets i llibertats compresos en els títols I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'article 29 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, de la Generalitat Valenciana reguladora d'esta institució:

1. Li recorde el deure legal de, amb la major brevetat possible, realitzar les inspeccions corresponents per a l'atorgament de l'acta de comprovació favorable, a fi i efecte que es puga verificar el funcionament correcte de l'activitat conforme a la llicència concedida, sense perjudici que, de constatar-se en eixa inspecció que aquelles mesures són insuficients per a evitar les molèsties que manifesta l'interessat, s'imposen noves mesures correctores que permeten acabar amb les molèsties, especialment la insonorització efectiva del local.

2. Li suggerisc, d'altra banda, l'obertura d'expedient aplicador de sancions davant l'activitat pel temps que ha estat funcionant sense haver-ne sol·licitat la comprovació favorable, i per tant amb incompliment manifest del que estableix l'article 6.1 de la Llei 3/89, de 2 de maig.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, emeta informe sobre si accepta les citades recomanacions, suggeriments i recordatoris de deures legals o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-los, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988.

Li agrairé de bestreta la remesa a esta institució del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 040167 amb data 08/07/04 dirigida a l'Ajuntament de Buñol sobre nivells sonors superiors als legalment admesos, emesos per activitat clandestina d'un casal faller.

Senyoria,

El 3 de febrer de 2004 el Sr.[...] interposà escrit de queixa davant d'esta institució en què denunciava la inactivitat de l'Ajuntament de Buñol davant el casal faller confrontat al seu habitatge. Esta activitat transmet de manera habitual nivells sonors superiors als admesos en la legislació valenciana de protecció davant la contaminació acústica, a més de ser una activitat clandestina, per no tenir cap llicència.

Requerit l'informe oportú, l'Ajuntament ens envia un escrit en el qual es comunica que este casal faller no té llicència d'activitat i acta de comprovació favorable. En informe adjunt de l'arquitecte municipal es dóna compte de les actuacions realitzades davant d'esta situació.

S'obrí expedient davant l'activitat que culminà en Resolució de 19 de desembre de 2002 (1630/02), per la qual s'ordenava el tancament del local. En el citat expedient quedà acreditat que l'activitat "casal faller" es considera per la Direcció General d'Interior com a "sala polivalent o local polivalent amb activitats diverses", subjecta per tant al Reglament general d'espectacles públics i activitats recreatives, i figurava com a això en el Catàleg d'Espectacles. A més de ser activitat qualificada, resulta necessari per al seu funcionament disposar de llicència d'activitat i acta de comprovació, per la qual cosa, tot i que s'havia donat el tràmit d'audiència, se n'ordenà el tancament.

L'11 d'abril de 2003 es dicta resolució (653/03) en què s'ordena l'execució forçosa de l'acord anterior, i comissiona la Policia Local perquè portara a efecte el tancament del local en la data 25 d'abril de 2003, en cas que no es fera efectiu per l'interessat, el destinatari correrà amb els costos de l'acte.

Amb data 15 d'abril de 2003 l'Associació sol licità llicència d'activitat per a casal faller, quan estava l'expedient en tramitació a l'espera que s'aportara documentació complementària.

El següent acord data del 13 de maig de 2003; l'acte resol la petició del president de la falla demanant la suspensió de l'ordre de tancament fins a la resolució de l'expedient d'activitat, i la desestima perquè el projecte presentat garantia un "aï llament escàs amb l'edifici confrontant, i es reconeixia amb això l'existència de molèsties". S'ordena de nou en este acte l'execució forçosa de l'acord 1630/02, i s'acorda el tancament del local i s'avisava de l'execució forçosa.

Consta així mateix que el 2 de juny de 2003 la citada associació sol licità llicència d'obertura per a activitat de gestió administrativa, per tant innòcua, que s'informà pels tècnics municipals com a admissible però condicionada a determinats límits de transmissió acústica. A la vista d'això, s'emeta un informe sobre la necessitat d'aportar un certificat de compliment d'aï llament acústic.

L'arquitecte municipal, amb data 28 de juliol de 2003, emet informe en el qual determina que la Policia Local hauria de verificar la realitat del tancament, segons el compromís assumit pel mateix president de l'Associació Cultural Falla Poble de Buñol". La Policia Local contesta indicant que en el local es continuaven desenvolupant activitats, i a requeriment de l'arquitecte municipal, concreta la naturalesa de les activitats en l'informe de 19 de gener de 2004.

En este informe s'indica que es tractava d'activitats administratives, juntes, reunions, amb possibles sopars que conclouen al voltant de les 24 hores.

A la vista d'això, i una vegada constatat que el casal continuava amb un ús no autoritzat del local, es proposà la suspensió immediata de l'acte d'ús del sol per no disposar de llicència d'obertura.

No consta que s'haja produït finalment el tancament del local, i està pendent de rebre les autoritzacions pertinents. Davant d'eixa circumstància, l'interessat en este expedient realitza al·legacions, en què manifesta que les reunions i festes continuen, i s'allarguen fins a la 1.30 de la matinada els caps de setmana, i molt més tard en determinades festivitats, i en reitera per tant la pretensió inicial.

Dels antecedents exposats es dedueix que l'associació fallera està desenvolupant sense cap títol activitats pròpies de la seua naturalesa, sense que s'hagen dut a efecte de manera definitiva els acords pels quals s'ordenà el tancament i clausura de l'activitat així com l'execució subsidiària de l'esmentada obligació.

S'ha mantingut per tant una situació de clara tolerància davant d'una activitat clandestina, que funciona sense llicència d'activitat qualificada o innòcua, a més que sota este últim qualificatiu pogueren encobrir-se activitats pròpies d'un casal de festes.

Esta actitud municipal contrasta amb les últimes tendències de tutela que s'han desenvolupat en totes les instàncies normatives i jurisdiccionals per a afrontar els problemes de contaminació acústica. Ens trobem davant d'atemptats a drets fonamentals del màxim rang jurídic, que mereixen una contestació contundent per part de tots els poders públics.

Els articles 43 i 45 de la Constitució proclamen el dret a gaudir d'un medi ambient adequat per al desenvolupament de la persona i el dret a la inviolabilitat del domicili i a la intimitat personal i familiar, i prescriuen l'obligació dels poders públics de protegir i millorar la qualitat de vida, la salut de les persones, així com defensar i restaurar el medi ambient.

L'OMS defineix la salut no només com la simple absència de malaltia o invalidesa, sinó com un estat de benestar general: físic, psíquic i social. A més, els tractadistes de salut ambiental concedixen cada vegada més importància a la necessitat de controlar i reduir els sorolls i molèsties a nivells acceptables. Així mateix l'OMMA manifesta que la salut de les comunitats i dels individus ha de tenir una clara prioritat sobre qualsevol consideració econòmica i comercial.

En esta línia de raonament, resulta útil citar alguna de les argumentacions adduïdes pel Tribunal Constitucional en la Sentència número 119/2001 de 24 de maig, referides als drets reconeguts en els articles 43 i 45 de la Constitució, i amb motiu d'activitats que produïxen contaminació acústica:

“En efecte el soroll pot representar un factor psicopatogen destacat al si de la nostra societat i una font permanent de la qualitat de vida dels ciutadans. Així ho acrediten, en particular, les directrius marcades per l'Organització Mundial de la Salut sobre el soroll ambiental, el valor de les quals com a referència científica no

cal ressaltar. En estes es posen de manifest les conseqüències que l'exposició prolongada a un nivell elevat de sorolls tenen sobre la salut de les persones (v. gr. deficiències auditives, aparicions de dificultats de comprensió oral, pertorbació del son, neurosi, hipertensió i isquèmia), així com sobre la conducta social (en particular, reducció dels comportaments solidaris i increment de les tendències agressives).”

Així mateix, respecte als drets establits en l'article 18 de la Constitució, el Tribunal Constitucional en la Sentència 22/1984 de 17 de febrer manté la següent argumentació:

“Com s'ha dit encertadament, el domicili inviolable és un espai en el qual l'individu viu sense estar subjecte necessàriament als usos i convencions socials i on n'exercix la llibertat més íntima. Per això, a través d'este dret, no només és objecte de protecció de l'espai físic en si mateix considerat, sinó el que en este hi ha d'emanació de la persona i de l'esfera d'esta. Interpretada en este sentit, la regla d'invulnerabilitat del domicili és de contingut ampli i imposa una extensa sèrie de garanties i de facultats en les quals es comprén la de vedar tota classe d'invasions, incloses les que poden realitzar-se sense penetració directa mitjançant aparells mecànics, electrònics o d'altres anàlegs.”

El Tribunal Suprem des de l'any 90 està manifestant que el dret a la tranquil·litat i el descans està implícit en el dret a un medi ambient adequat garantit per la nostra Constitució quan manifesta que “els veïns tenen dret al descans i a la salut”. En este sentit el respecte pel medi ambient en qualsevol de les seues manifestacions, l'acústica entre estes, ha de ser tractada rigorosament pels ajuntaments i en general per tots els poders públics. La conscienciació existent sobre este problema és tan gran que el 23 de febrer del 2003 es produí x la primera condemna ferma per un delict de sorolls recollit en el 325 del Codi Penal, pel Tribunal Suprem.

Convé, d'altra banda, recordar que els apartats f) i h) de l'article 25.2 de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, de bases del règim local, atribuï xen als ajuntaments l'exercici de competències en les matèries de protecció del medi ambient i la salubritat pública; que l'article 42.3.a) de la Llei 14/1986, de 25 d'abril, general de sanitat, assenyala el control sanitari del medi ambient, com a responsabilitat dels ajuntaments, i que el Reglament d'activitats molestes, insalubres, nocives i perilloses declara la competència general dels òrgans municipals per a la vigilància del compliment de les disposicions sobre la matèria (article 6) i, més particularment, els reconeix funcions d'inspecció sobre les activitats que estiguen desenvolupant-se i potestat per a adoptar mesures davant de les deficiències comprovades (articles 36 i 37). En l'àmbit de la Comunitat Valenciana, s'ha de tenir en compte a este efecte el que preveu l'article 11 de la Llei valenciana 3/1989 sobre activitats qualificades.

Pel que fa a l'exercici d'eixes competències, la recent Llei 37/2003, de 17 de novembre, del soroll, preveu en l'article 18 la necessitat que les administracions públiques competents apliquen les previsions contingudes en aquella Llei, les disposicions de desenvolupament d'estes previsions, i en la resta de la normativa

ambiental aplicable, entre d'altres supòsits en les actuacions relatives a la llicència municipal d'activitats classificades regulada en la normativa autonòmica d'aplicació, i eixes administracions hauran d'assegurar que s'adopten totes les mesures oportunes per a prevenir la contaminació acústica, i que no se superen els valors límit establits, que poden ser objecte de revisió sense cap compensació els títols atorgats que necessiten adaptació.

És per tant obligació dels municipis vetlar per la correcció d'aquelles perturbacions generades per activitats o comportaments ciutadans que afecten els drets constitucionals indicats, i això sense perjudici de l'actuació deguda de la resta d'administracions públiques territorials. Eixa competència comporta la correlativa obligació dels ciutadans d'adaptar-ne les activitats de manera que eviten la producció d'eixes perturbacions.

Doncs bé, el que és cert és que ha quedat acreditat en el present supòsit una evident inactivitat de l'Administració davant l'exercici d'una activitat que no disposa del títol que legitime el seu funcionament ja que no disposa ni de llicència d'activitat ni d'acta de comprovació favorable, com està exigida per la Llei 3/1989, de 2 de maig, d'activitats qualificades així com per la legislació valenciana d'espectacles.

Eixa inactivitat és purament material, ja que formalment l'Ajuntament sí que ha reaccionat, amb el dictat de diversos actes administratius, tant substantius com d'execució forçosa, que en canvi no ha portat a efecte; sobre això, hem de recordar que les tècniques de superació de la inactivitat material han evolucionat substancialment en el dret administratiu, en què s'inclou un recurs jurisdiccional específic en l'article 29 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, de la jurisdicció contenciosa administrativa, del qual podria fer ús el ciutadà.

Cal assenyalar en este punt que el Tribunal Suprem en les sentències de 8 de juliol de 1998 (Ar. 6716) i de 4 de novembre de 1998 (Ar. 9840) ha manifestat que la hipotètica passivitat municipal davant dels efectes perjudicials per a la salut provocats per l'activitat podria generar responsabilitat patrimonial per funcionament anormal de l'Administració, amb la consegüent obligació d'indemnitzar danys i perjudicis tant materials com físics que se li pogueren causar als veïns confrontats, ja que així es desprèn dels articles 106.2 de la Constitució i 139 de la Llei 30/1992.

Esta circumstància podria produir-se tant per la situació ja esdevinguda, és a dir, la inactivitat manifestada durant el temps en què el local ha funcionat sense cap comprovació, com per la que es pugua produir, si persistix la inactivitat municipal en la realització d'eixa comprovació una vegada sol·licitada pel titular de l'activitat.

Per tot el que antecedeix, i atenent a les consideracions exposades referent a la defensa i efectivitat dels drets i llibertats compresos en els títols I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que

disposa l'article 29 de la Llei 11/1988 de 26 de desembre, de la Generalitat Valenciana, reguladora d'esta institució:

1. Li recorde el deure legal d'executar els seus mateixos actes, i que impedisca immediatament els usos en este local mitjançant el precintatge d'este, si no s'obtenen els permisos oportuns, ja siga per activitat qualificada o innòcua, després de l'acreditació prèvia de la deguda insonorització del local.

2. Li suggerisc d'altra banda l'obertura d'expedient aplicador de sancions davant l'activitat pel temps que ha estat funcionant sense haver obtingut la llicència d'activitat i l'acta de comprovació favorable, amb manifest incompliment del que estableixen els articles 2 i 6.1 de la Llei 3/89 de 2 de maig.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, emeta informe sobre si accepta les citades recomanacions, suggeriments i recordatoris de deures legals o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-los, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988. Transcorregut este termini podrà publicar-se la present resolució en la pàgina web de la institució.

Li agrai m de bestreta la remesa a esta institució del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 040500 amb data 05/10/04 dirigida a l'Ajuntament de València sobre contaminació acústica causada per discoteca.

Excma. Sra.,

Amb data 18 de febrer de 2004 tingué entrada en esta institució un escrit de queixa subscrit pel Sr. [...] contra l'Ajuntament de València, per la seua inactivitat davant les molèsties acústiques que des de fa anys genera l'establiment discoteca [...].

El 13 de maig de 2004 es rep informe per part de l'Ajuntament, del qual es dedüxen els següents fets:

-L'activitat disposa de llicència d'obertura des del 20 de març de 2006, i funciona des d'aleshores.

-El 8 de novembre de 2002 es realitzà informe per part de la Policia Local en el qual es posava de manifest que l'activitat es troba en funcionament i no ha variat ni en l'objecte ni en el seu titular.

-Remés l'expedient a l'Oficina Tècnica d'Espectacles Públics per a comprovar les molèsties denunciades, s'hi realitza una primera visita d'inspecció i s'emet un informe desfavorable amb data 5 de febrer de 2002, quan s'observa que la música del local transcendeix a l'exterior a través de la porta, ja que funciona amb esta oberta. També s'hi observà en una visita posterior que hi havia punts d'enllumenat que no funcionaven.

-Este informe fou notificat al titular, que adjuntà documentació per a esmenar deficiències. L'Oficina hi realitzà una segona inspecció el 26 de febrer de 2003, i el seu informe fou de nou desfavorable. Les deficiències no havien estat esmenades, de manera que amb data 10 de març de 2003 s'acordà concedir al titular un nou termini d'audiència perquè efectuara les al·legacions que corresponguera i presentara la documentació pertinent, abans de resoldre, si esqueia, la suspensió provisional de la llicència per a l'exercici de l'activitat i el consegüent cessament.

Segons sembla eixes deficiències van ser definitivament esmenades segons consta en informe posterior.

-Consta un nou informe de l'Oficina tècnica, de 21 de gener de 2004, segons el qual es realitza una nova visita d'inspecció a l'activitat en la qual es comprova que el limitador de soroll que hi ha, malgrat que està precintat, no garantix els nivells sonomètrics establits en la llicència, per la qual cosa resulta necessària la instal·lació d'un altre limitador-registrador.

-A la vista del citat informe desfavorable, amb data 3 de març de 2004 es torna a concedir al titular de l'activitat un nou tràmit d'audiència, després de presentar l'interessat un escrit en el qual manifesta tenir instal·lat un limitador-registrador, per la qual cosa s'han tornat a remetre les actuacions a l'oficina tècnica.

-En este moment s'està pendent de fer-hi una visita de comprovació per a verificar la correcció de les deficiències assenyalades.

L'interessat presenta un escrit d'al·legacions amb data 9 de juny de 2004, en el qual manifesta la continuació de les molèsties i reitera la pretensió inicial.

Observem que des del primer informe de la Policia Local, de 8 de novembre de 2002, l'Ajuntament de València està dirigint a la mercantil titular de l'establiment diferents requeriments de reparació de deficiències. Les primeres deficiències detectades en la inspecció de febrer de 2002, no van ser reparades fins mesos després, mitjançant fins i tot una inspecció intermèdia pel febrer de l'any següent amb sentit desfavorable. Reparades finalment estes deficiències, pel gener de 2004 s'hi van detectar noves irregularitats que produïxen nivells sonomètrics que excedixen els autoritzats, cosa que de nou ha donat lloc al mateix tipus d'actuació municipal, i requerir la correcció de deficiències; fins a la data no ens consta que s'haja adoptat cap mesura aplicadora de sancions.

Estimem que l'Ajuntament de València hauria d'haver exercit les potestats d'una manera més contundent, ja que la activitat des de fa anys està generant molèsties greus als veïns. Al contrari, ha estat realitzant actuacions amb excessiva dilació temporal i reduïda eficàcia, ja que el fet és que han estat mantenint-se les molèsties des de l'any 2002.

De conformitat tant amb la legislació d'activitats qualificades com d'espectacles, l'Ajuntament pot dirigir a activitats amb llicència requeriments de reparació i imposar mesures correctores quan de les inspeccions realitzades es dedueixen molèsties a tercers o es detecten irregularitats de qualsevol tipus. Això és consubstancial a la naturalesa reglamentària o operativa d'estos títols, que no tenen un caràcter estàtic.

Ara bé, no sempre s'ha d'operar d'esta manera. L'article 37 de la Llei 4/2003 de 26 de febrer, d'espectacles, establiments i activitats recreatives, determina que "verificada per l'actuació inspectora l'existència d'irregularitats, si estes irregularitats no afecten la seguretat de les persones o béns, o a les condicions d'insonorització que garantixen el dret al descans dels veïns, es podrà concedir a l'interessat un termini adequat suficient per a la reparació".

Segons este precepte, l'adjudicació d'un tràmit d'esmena de deficiències al titular de l'activitat queda condicionada al fet que no es tracte d'irregularitats relacionades amb les condicions acústiques de l'activitat, és per això que en el present supòsit són precisament estos els problemes detectats. Contràriament s'hauria d'haver aplicat això que estableix el segon paràgraf d'eixe mateix precepte, segons el qual "en cas que no procedisca la reparació o no s'haguera complert en el termini concedit, s'eleva l'acta a l'òrgan competent per a la incoació de l'oportú expedient aplicador de sancions".

Tenint en compte això anterior, l'Ajuntament de València hauria d'haver obert des d'un primer moment un expedient aplicador de sancions, cosa que hauria comportat, segons el règim establert tant per la legislació d'espectacles com de contaminació acústica, l'aplicació de sancions econòmiques i, si escau, la suspensió temporal o definitiva de l'activitat.

En el marc del citat expedient aplicador de sancions, a més, es podria haver valorat l'oportunitat d'adoptar una mesura cautelar de suspensió de l'activitat, per aplicació del que estableix l'article 62 de la Llei 7/2002, de 3 de desembre, de protecció davant la contaminació acústica, segons el qual "amb independència del que hi ha establert en els apartats anteriors, i en consideració a la gravetat del perjudici ocasionat, el nivell de soroll transmés, així com en els casos de molèsties manifestes als veïns, l'Administració actuant podrà ordenar la suspensió immediata del funcionament de la font pertorbadora, fins que siguen corregides les deficiències existents".

A la vista d'estes circumstàncies, i tenint en compte l'àmbit competencial d'esta institució que es referix essencialment a la defensa dels drets i llibertats enquadrats en el títol I de la nostra Constitució, entenem que en el cas que ens ocupa no són adequadament tutelats diversos drets constitucionals la protecció efectiva dels quals correspon a eixe Ajuntament, per exprés mandat dels articles 18.1r i 2n, 43 i 45 de la Constitució.

La protecció efectiva d'estos drets exigix el màxim rigor en la seua actuació per part de tots els poders públics; convé, per això, posar de relleu la importància dels

drets vulnerats en la qüestió que ens ocupa, i la protecció dels quals s'integra en l'àmbit de competències d'esta institució.

Els articles 43 i 45 de la Constitució proclamen el dret a gaudir d'un medi ambient adequat per al desenvolupament de la persona i el dret a la inviolabilitat del domicili i a la intimitat personal i familiar, i prescriuen l'obligació dels poders públics de protegir i millorar la qualitat de vida, la salut de les persones, així com de defensar i restaurar el medi ambient.

L'OMS definix la salut, no solament com la simple absència de malaltia o invalidesa, sinó com un estat de benestar general: físic, psíquic i social. A més els tractadistes de salut ambiental concedixen cada vegada més importància a la necessitat de controlar i reduir els sorolls i molèsties a nivells acceptables. Així mateix l'OMMA manifesta que la salut de les comunitats i dels individus ha de tenir una clara prioritat sobre qualsevol consideració econòmica i comercial.

En esta línia de raonament, resulta útil citar alguna de les argumentacions adduïdes pel Tribunal Constitucional en la Sentència número 119/2001 de 24 de maig, referides als drets reconeguts en els articles 43 i 45 de la Constitució, i amb motiu d'activitats que produïxen contaminació acústica:

“En efecte, el soroll pot representar un factor psicopatogen destacat al si de la nostra societat i una font permanent de la qualitat de vida dels ciutadans. Així ho acrediten, en particular, les directrius marcades per l'Organització Mundial de la Salut sobre el soroll ambiental, el valor de les quals com a referència científica no cal ressaltar. En les directrius es posen de manifest les conseqüències que una exposició prolongada a un nivell elevat de sorolls tenen sobre la salut de les persones (v. gr. deficiències auditives, aparicions de dificultades de comprensió oral, pertorbació del son, neurosi, hipertensió i isquèmia), així com sobre la conducta social (en particular, reducció dels comportaments solidaris i increment de les tendències agressives).”

Així mateix, respecte als drets establits en l'article 18 de la Constitució, el Tribunal Constitucional en la Sentència 22/1984 de 17 de febrer manté la següent argumentació:

“Com s'ha dit encertadament, el domicili inviolable és un espai en el qual l'individu viu sense estar subjecte necessàriament als usos i les convencions socials i n'exercix la llibertat més íntima. Per això, a través d'este dret, no solament és objecte de protecció l'espai físic en si mateix considerat, sinó totes les coses que hi ha d'emanació de la persona i de l'esfera d'esta. Interpretada en este sentit, la regla d'inviolabilitat del domicili és de contingut ampli i imposa una extensa sèrie de garanties i de facultats en les quals es comprén les de vedar tota classe d'invasions, incloses les que poden realitzar-se sense penetració directa mitjançant aparells mecànics, electrònics o d'altres anàlegs.”

El Tribunal Suprem des de l'any 90 està manifestant que el dret a la tranquil·litat i el descans està implícit en el dret a un medi ambient adequat garantit per la nostra

Constitució perquè manifesta que “els veïns tenen dret al descans i a la salut”. En este sentit el respecte pel medi ambient en qualsevol de les seues manifestacions, entre les quals hi ha l’acústica, ha de ser tractada rigorosament pels ajuntaments i en general per tots els poders públics. Tal és la conscienciació que hi ha sobre este problema que el 23 de febrer del 2003 es produïx la primera condemna ferma per un delictes de sorolls recollit en el 325 el Codi Penal, pel Tribunal Suprem.

Convé, d’altra banda, recordar que els apartats f) i h) de l’article 25.2 de la Llei 7/1985, de 2 d’abril, de bases del règim local, atribuïxen als ajuntaments l’exercici de competències en les matèries de protecció del medi ambient i la salubritat pública; que l’article 42.3.a) de la Llei 14/1986, de 25 d’abril, general de sanitat, assenyala el control sanitari del medi ambient, com a responsabilitat dels ajuntaments, i que el Reglament d’activitats molestes, insalubres, nocives i perilloses declara la competència general dels òrgans municipals per a la vigilància del compliment de les disposicions sobre la matèria (article 6) i, més particularment, els reconeix funcions d’inspecció sobre les activitats que s’estiguen desenvolupant i potestat per a adoptar mesures davant les deficiències comprovades (articles 36 i 37). En l’àmbit de la Comunitat Valenciana. S’ha de tenir en compte a estos efectes allò que preveu l’article 11 de la Llei valenciana 3/1989 sobre activitats qualificades.

Sobre l’exercici d’estes competències, la recent Llei 37/2003 de 17 de novembre, del soroll, preveu en l’article 18 la necessitat que les administracions públiques competents apliquen les previsions contingudes en aquella Llei, les disposicions de desenvolupament d’estes previsions, i en la resta de la normativa ambiental aplicable, entre altres supòsits en les actuacions relatives a la llicència municipal d’activitats classificades regulada en la normativa autonòmica d’aplicació. Estes administracions han d’assegurar que s’adopten totes les mesures oportunes per a prevenir la contaminació acústica, i que no se superen els valors límit establits, a més, podran ser objecte de revisió sense cap compensació els títols atorgats que necessiten una adaptació.

És, per tant, obligació dels municipis vetlar per la correcció d’aquelles pertorbacions generades per activitats o comportaments ciutadans que afecten els drets constitucionals indicats, i això sense perjudici de l’actuació deguda de la resta d’administracions públiques territorials. Eixa competència comporta la correlativa obligació dels ciutadans d’adaptar-ne les activitats de manera que eviten la producció d’estes pertorbacions.

Cal assenyalar en este punt que el Tribunal Suprem en les sentències de 8 de juliol de 1998 (Ar. 6716) i de 4 de novembre de 1998 (Ar. 9840) ha estat manifestant que la hipotètica passivitat municipal davant els efectes perjudicials per a la salut provocats per l’activitat podria generar responsabilitat patrimonial per funcionament anormal de l’Administració, amb la consegüent obligació d’indemnitzar danys i perjudicis tant materials com físics que se li pogueren causar als veïns confrontats, ja que així es desprén dels articles 106.2 de la Constitució i 139 de la Llei 30/1992.

Esta circumstància es podria produir tant per la situació ja esdevinguda, és a dir, la inactivitat manifestada durant els anys en què l'activitat ha estat funcionant amb deficiències en matèria acústica, com per la que es puga produir, si persistix la tolerància municipal. L'actuació desplegada fins ara no ha resultat eficaç per a garantir els drets de l'interessat.

Per to el que antecedit, i atenent a les consideracions exposades al voltant de la defensa i efectivitat dels drets i llibertats compresos en el títol I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'article 29 de la Llei 11/1988 de 26 de desembre, de la Generalitat Valenciana, reguladora d'esta institució:

Li recomanem que, tenint en compte tot el temps en què el ciutadà ha estat suportant molèsties per contaminació acústica procedents del citat establiment, acorde la incoació d'expedient aplicador de sancions i aplique les sancions que procedisquen, així com acorde, també, si concorren les condicions previstes en l'article 62 de la Llei 7/2002 de 3 de desembre, l'adopció com a mesura cautelar d'una ordre de suspensió de l'activitat mentre no es corregisquen les deficiències detectades.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens remeten un informe que referisca si accepta les recomanacions, suggeriments i recordatoris de deures legals, o si escau, ens indiquen les raons que estime per a no acceptar-los, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució. Després de transcórrer el termini indicat, es podrà publicar la resolució present en la pàgina web de la institució.

Li agraim de bestreta la remesa del preceptiu informe a esta institució. Atentament.”

Resolució de la queixa núm. 040802 amb data 04/10/04 dirigida a l'Ajuntament d'Alacant sobre molèsties acústiques generades per un establiment amb ambientació musical.

Excm. Sr.,

L'autora del present expedient de queixa, la Sra. [...], ens significa les insuportables molèsties acústiques que patix en el seu habitatge, situat justament damunt d'un establiment musical, i que deriven de les següents fonts productores: els compressors dels aparells d'aire condicionat instal·lats al costat del seu dormitori; les vibracions provocades per una música molt elevada; l'arrossegament de les taules i cadires; les conversacions elevades; les boles de billar que cauen al sòl i el colp produït per la porta d'entrada i eixida del local.

Segons l'informe remés per l'Ajuntament, l'establiment disposa de llicència d'obertura amb data 4 de juliol de 2003 i llicència de funcionament –acta de comprovació favorable– amb data 12 de desembre de 2003.

No obstant això, en el mateix informe municipal s'indica que la unitat d'obertures i disciplina urbanística de la Policia Local, amb data 30 de maig de 2004, va realitzar el mesurament del nivell sonor en un habitatge del veí confrontant, i en va estendre acta atés que va donar resultat positiu l'arrossegament de cadires i la caiguda de boles del billar.

L'Ajuntament d'Alacant també ens deia que “una vegada transcorregut el termini d'audiència atorgat, s'hi comprovarà la reparació de les deficiències i, en cas que les molèsties sonores persistisquen, es revocarà la llicència de funcionament concedida i se suspèn timerà el funcionament de l'activitat”.

La ciutadana afectada, a la vista d'este informe municipal, al lega que les molèsties no han desaparegut en cap moment, i que les comprovacions acústiques s'han limitat únicament als sorolls per l'arrossegament de cadires i a la caiguda al sòl de les boles de billar, sense reparar en les altres fonts generadores del soroll: altaveus, aparells d'aire condicionat, la porta d'entrada i eixida. A més, al lega que els mesuraments acústics no s'han efectuat en les màximes condicions de soroll, com indica l'ordenança municipal.

La llicència d'activitats qualificades regulada en la Llei 3/1989, de 2 de maig, de les Corts Valencianes (arts. 6.1 i 18) és de tracte successiu o continu, és a dir, encara que hi haja llicència i acta de comprovació favorable, l'activitat, en cap moment, ha de generar molèsties. A més, es recull com a conseqüència necessària l'advertència que expressament es contenia en l'acta de comprovació favorable atorgada al titular de l'establiment per Decret de l'Ajuntament de 12 de desembre de 2003: “l'incompliment de les condicions de la llicència i de les establides en l'acta de comprovació favorable donarà lloc a decretar la pèrdua dels efectes d'esta amb la consegüent suspensió del funcionament de l'activitat.”

En el mateix sentit, l'art. 38 de la Llei 4/2003, de 26 de febrer, de la Generalitat Valenciana, d'espectacles públics, activitats recreatives i establiments públics autoritza l'Ajuntament per a adoptar com a mesura provisional la clausura del local o establiment.

Així mateix, l'art. 62 de la recent Llei 7/2002, de 3 de desembre, de les Corts Valencianes, sobre protecció contra la contaminació acústica, habilita l'Ajuntament per a ordenar, com a mesura cautelar, la suspensió immediata del funcionament de la font pertorbadora, fins que siguen corregides les deficiències existents.

Sense perjudici d'això anterior, resultaria convenient incoar un expedient aplicador de sancions, a l'empara del que disposen els arts. 13.3 de la Llei 3/1989 i 46.1 de la Llei 4/2003, ja que el funcionament d'una activitat sense llicència o sense ajustar-se a les condicions que s'hi imposen constitü x una ifracció administrativa greu.

Les autoritats municipals competents tan bon punt detecten que alguna indústria o local esta incomplint la normativa vigent sobre transmissió de sorolls, olors, vibracions etc. tenen l'obligació (art. 12 de la Llei 30/1992 "la competència és irrenunciable i s'exercirà precisament pels òrgans administratius que la tinguen atribuïda com a pròpia) d'impedir adoptant les mesures adequades i, si no ho fa, es convertixen en coresponsables de la vulneració de la legalitat.

Resulta evident que el funcionament d'una activitat molesta sense llicència pot incidir perniciosament sobre el dret fonamental a la inviolabilitat del domicili (art. 18.1 de la Constitució) i els drets constitucionals a la protecció de la salut (art. 43), a un medi ambient adequat (art. 45) i a un habitatge digne (art. 47), per la qual cosa, resulta sens dubte ineludible una protecció ferma per part dels poders públics (per totes, sentències del Tribunal Constitucional de 24 de maig de 2001 i 23 de febrer de 2004, sentències del Tribunal Suprem de 23 de febrer de 2001 i 26 d'abril de 2003 i Sentència del Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana de 24 de novembre de 2003).

Des de la perspectiva de l'article 45 de la Constitució, absolutament tots els poders públics tenen el deure de vetlar per l'efectiu exercici per tots del dret a un medi ambient adequat per al desenvolupament de la persona, i atés que esta institució és un d'eixos poders públics de què parla la Constitució, té el deure –com el té també l'Ajuntament– de preservar l'exercici d'aquell dret, el qual queda menyscabat en els casos en què es produïxen molèsties per l'exercici d'una activitat sense llicència.

Tenint en compte la gravetat de la situació, les actuacions municipals que cal desplegar s'haurien de dur a terme amb la major celeritat possible, en compliment del principi d'eficàcia que ha de regir l'actuació de totes les administracions públiques, segons el que disposa l'art. 103.1 de la Constitució espanyola.

Concloent, es podria ressaltar que, la passivitat municipal davant dels efectes perjudicials per a la salut provocats per esta activitat, podria generar la responsabilitat patrimonial per funcionament anormal de l'Administració, amb la consegüent obligació d'indemnitzar els danys i perjudicis –materials i físics– que es pogueren irrogar als veïns confrontats (art. 106.2 de la Constitució i 139 de la Llei 30/1992, citada més amunt).

En virtut de tot el que antecedit, i atenent les consideracions exposades referents a la defensa i l'efectivitat dels drets i les llibertats compresos en els títols I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora de esta institució, li recomane que dispose, amb urgència i de manera immediata, i després de l'audiència prèvia a l'interessat, la mesura cautelar de paralització o suspensió del funcionament de l'activitat, fins que, una vegada insonoritzat adequadament el local i eliminats els sorolls dels aparells d'aire condicionat i de la porta d'entrada i eixida, els tècnics municipals comproven la inexistència de molèsties sonores, i ordene, sense més demora, la incoació del corresponent procediment aplicador de sancions per la presumpta comissió d'una

infracció greu consistent en l'exercici d'activitats qualificades sense subjectar-se a les condicions imposades en esta.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens remeten un informe que referisca si accepta esta recomanació o, si escau, ens indiquen les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988.

Després de transcórrer el termini esmentat, es podrà publicar la resolució present en la pàgina web de la institució

Li agrairé de bestreta la remesa del preceptiu informe a esta institució. Atentament.”

Resolució de la queixa núm. 041254 de data 09/12/04 dirigida a l'Ajuntament de Nules sobre molèsties per el funcionament irregular d'un bar i aparells de climatització.

Senyoria,

En relació amb la queixa de referència que ens va confiar la Sra. [...], relativa a les molèsties que patix en el seu domicili com a conseqüència dels sorolls que genera un bar situat davall el seu habitatge i els produïts per dos aparells d'aire condicionat que pertanyen al titular del local instal·lats a la façana de l'edifici, acusem recepció de la comunicació del passat 27 d'octubre.

En la comunicació amb data 25 d'agost de 2004 indicava:

“Els he de manifestar que en l'actualitat s'està tramitant un expedient a fi d'adequar les instal·lacions de l'activitat, per a la qual cosa s'ha presentat un projecte redactat pel tècnic competent, que advertix que les instal·lacions presenten modificacions importants respecte al projecte que va servir per a concedir la llicència de funcionament de l'activitat inicialment, en conseqüència no va obtenir l'acta de comprovació favorable”.

En l'últim escrit d'al·legacions que va formular la firmant d'esta queixa, va adjuntar una còpia del decreto de l'Alcaldia amb data 25 d'agost de 2004 que conté la següent part dispositiva:

“1. Requerir l'interessat, Sr. [...] titular de l'activitat de bar-restaurant situat a la ctra. [...] perquè en un termini d'un mes legalitze l'activitat referida, mitjançant la presentació d'un projecte tècnic de la modificació objectiu de l'activitat, que reculla les diferents modificacions introduïdes sobre la llicència inicial, i assenyalades en l'informe de l'enginyer industrial Sr. [...].

2. Advertir l'interessat que la falta d'esmena en el termini implicarà l'adopció de les mesures aplicadores de sancions oportunes”.

Amb data 18 d'octubre de 2004 la Sra. [...] va aportar davant esta institució acta notarial de requeriment i de presència datada el 27 de setembre de 2004, en la qual s'acredita que el local referit es troba obert al públic i en funcionament; a més, se senten sorolls en el seu habitatge, segons sembla, procedents dels aparells d'aire condicionat referits.

En l'últim informe municipal remés amb data 27 d'octubre de 2004 no consta que per part del titular de l'establiment s'haja aportat la documentació que se li va requerir, ni en el termini del mes establert ni amb posterioritat.

Esta institució té com a funció essencial la defensa dels drets i llibertats compresos en els títols I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia, de conformitat amb el que disposa l'article 24 de l'Estatut d'Autonomia i l'article 1.1 de la Llei valenciana 11/1988.

En este sentit, resulten d'una rellevància especial els següents aspectes en l'àmbit competencial d'esta institució.

D'una banda, com reitera la promotora d'esta queixa, els fets que concorren, que són propiciats per l'excessiva passivitat de l'Administració actuant a adoptar i materialitzar mesures eficaces per a solucionar la descrita problemàtica, afecten drets constitucionals concrets d'esta, concretament, el dret a la inviolabilitat del domicili i a la intimitat personal i familiar, el dret a gaudir d'un medi ambient adequat i el dret a la salut, reconeguts en els articles 18, 45 i 43 de la Constitució, respectivament.

D'altra banda, el que disposa el punt segon de la part dispositiva del decret d'Ajuntament amb data 25 d'agost de 2004 anteriorment transcrit, exigiria que, atés que el titular de l'activitat en qüestió no ha aportat dins el termini la documentació requerida per l'Ajuntament, s'adoptaran les mesures aplicadores de sancions corresponents en el marc de la legislació d'activitats qualificades, i que l'autoritat municipal estableix com a procedents en la precitada part dispositiva del referit decret quan es resol:

“2. Advertir l'interessat que la falta d'esmena dins el termini implicarà l'adopció de mesures aplicadores de sancions oportunes”.

Tenint present que l'article 13.3 de la Llei valenciana 3/1989, de 2 de maig, d'activitats qualificades, inclou com a falta greu:

“El funcionament d'una indústria o activitat sense obtenir prèviament la corresponent llicència o autorització, en el cas que siga necessària”.

L'article 14 de la citada Llei inclou com a sancions per la comissió de faltes greus: multa i retirada de la llicència que s'haguera concedit amb el consegüent tancament de l'establiment.

Finalment, respecte dels aparells de climatització, que tampoc consta que el titular dispose d'autorització municipal per a la seua instal·lació ni per al seu funcionament, procediria també la instrucció del corresponent expedient aplicador de sancions en l'àmbit de la Llei valenciana 7/2002, de 3 de desembre, de protecció contra la contaminació acústica. En l'article 62 s'inclou com a mesura cautelar aplicable per l'Administració actuant mentre se substància l'expedient aplicador de sancions:

“Amb independència del que estableixen els apartats anteriors i en atenció a la gravetat del perjudici ocasionat, al nivell de soroll transcorregut, així com en els casos de molèsties manifestes als veïns, l'administració actuant podrà ordenar la suspensió immediata de la font pertorbadora, fins que siguen corregides les deficiències existents”.

Davant d'això i de conformitat amb el que disposa l'article 29.1 de la Llei 11/1988, li recorde el compliment del deure exigible legalment d'instruir i resoldre el corresponent expedient aplicador de sancions, atesos els fets que concurren i atenent al que disposa el punt segon del decret de l'Ajuntament amb data 25 d'agost de 2004, així com també caldrà actuar en idèntic sentit respecte de la instal·lació i el funcionament irregular dels aparells de climatització en qüestió.

La qual cosa se li comunica per al seu coneixement i a fi i efecte que en el termini màxim d'un mes emeta un informe sobre si accepta les esmentades recomanacions.

Transcorregut el termini d'un mes, al qual fa referència el paràgraf anterior, la present resolució podrà ser inclosa en la pàgina web de la institució.

Atentament.

Resolució de la queixa núm. 041293 amb data 22/10/04 dirigida a l'Ajuntament de Sollana sobre funcionament sense llicència d'activitat d'una guarderia.

Excm. Sr.,

En relació amb la queixa promoguda pel Sr. [...], que versa sobre el funcionament d'una guarderia sense llicència d'activitat en l'av.[...], [...] de la localitat, i examinat l'informe remès per vosté a esta institució amb data 20 de juliol de 2004 (registre d'eixida número 1414/04.1), es dedueix que l'activitat que s'exercix en l'establiment no disposa de llicència d'activitat ni, lògicament, de la posterior acta de comprovació favorable.

L'Ajuntament tracta de justificar el funcionament actual de l'activitat sense llicència amb el següent raonament: en primer lloc, nega que es tracte d'una guarderia, sinó més aviat d'una ludoteca, encara que reconeix les dificultats existents per a distingir clarament ambdós activitats; en segon lloc, afirma que “pel principi de tolerància, i atés que està sol·licitada la llicència i no existixen

inconvenients sobre això, es permet que exercisca l'activitat, encara sense disposar de llicència, per disposar d'informes positius per a l'activitat de ludoteca”.

Tanmateix, esta institució no pot acceptar ambdós arguments per les següents raons: primerament, bé es tracte d'una guarderia o d'una ludoteca, el que és cert i veritat és que ens trobem davant de l'exercici d'una activitat destinada als xiquets i que no disposa de la preceptiva llicència, destinada a garantir que l'establiment complix amb les mesures necessàries, entre d'altres, de seguretat, higiene i salubritat; en segon lloc, l'anomenat principi de tolerància no resultaria d'aplicació en este cas per prohibir-ho clarament l'art. 6.1 de la Llei valenciana 3/1989, de 2 de maig, d'activitats qualificades, en què es disposa que “l'activitat no podrà començar a exercir-se abans que s'haja expedit l'acta de comprovació favorable per part de l'Ajuntament”.

En conseqüència, les activitats de ludoteca que s'estan exercint en el terme municipal –hagen sol·licitat o no la llicència d'activitat- no poden seguir funcionant fins que la llicència haja estat concedida i s'haja expedit l'acta de comprovació favorable.

Recordem que l'art. 18 de la referida Llei 3/1989 prescriu que “després de l'audiència prèvia al titular de l'activitat per termini de quinze dies, podrà decretar-se el tancament sense més tràmits d'aquelles activitats que estigueren funcionant sense estar en possessió de la corresponent llicència municipal”.

En idèntic sentit, l'art. 38 de la recent Llei 4/2003, de 26 de febrer, de la Generalitat Valenciana, d'espectacles públics, activitats recreatives i establiments públics autoritza l'Ajuntament per a adoptar com a mesura provisional la clausura del local o establiment.

Sense perjudici d'això, resultaria convenient incoar un expedient aplicador de sancions, a l'empara del que disposen els arts. 13.3 de la Llei 3/1989 i 46.1 de la Llei 4/2003, atés que el funcionament d'una activitat sense llicència constituïx una infracció administrativa greu.

En aplicació d'estos preceptes legals, caldria coincidir en el fet que la conseqüència de l'exercici de l'activitat sense les llicències prèvies d'activitat o instal·lació, i, si escau, d'obertura i posada en funcionament, després de la consegüent comprovació prèvia, no és una altra que l'adopció necessària per part de l'Administració d'una mesura cautelar que la suspenga immediatament i evite la permanència d'esta situació, mitjançant l'ordre de cessament d'activitat o clausura de l'establiment mentre s'obté la corresponent llicència que garantisca l'absència d'infraccions o l'adopció de les mesures necessàries per a corregir-les, atés que la inexistència de l'autorització administrativa comporte la il·legalitat de l'exercici de l'activitat sotmesa a la intervenció de l'Administració i el deure d'esta d'impedir que es prossegueixca en l'exercici d'un dret condicionat a esta intervenció i es prolongue en el temps la transgressió dels límits imposats per exigències de la convivència social, i sense que haja de seguir-se un altre tràmit que l'audiència de l'interessat, si no s'ha sentit amb anterioritat o si existix un

perill imminent que aconselle l'omissió d'este tràmit, i això de conformitat amb un criteri jurisprudencial pacífic del qual són exponents, entre d'altres, les sentències del Tribunal Suprem de 27.1.88, 26.3.89, 27. 12. 89, 25.4.91 i 5.11.96, conforme a les quals la clausura de les activitats anomenades clandestines perquè el titular de les activitats no té llicència que les legitime i legalitze –ja que no l'ha sol licitada, o, efectuada la sol licitud, no l'ha obtinguda per acord exprés o silenci administratiu–, obliga l'administració pública, després de l'audiència prèvia de l'interessat, a decretar el cessament de l'activitat i el tancament del local en el qual es realitza, a fi que siguen atesos els interessos que justifiquen la intervenció administrativa en l'ordre urbanístic i en el de la tranquil litat, sanitat i salubritat dels ciutadans (entre d'altres, sentències del Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana núm. 1328/2002, de 8 de juliol; 1231/2002, de 3 de juliol i 905/2002, de 25 de maig).

No s'ha de passar per alt que, en este tipus d'activitats –guarderia o ludoteca– destinades als xiquets, resulta especialment necessari que l'Ajuntament intervinga amb rapidesa i eficàcia, a fi i efecte de suspendre'n el funcionament fins que els establiments estiguen en possessió dels preceptius permisos i els tècnics municipals hagen acreditat que els establiments reuneixen totes les condicions de seguretat, higiene i salubritat exigides legalment.

En virtut de tot això que antecedit, i atenent a les consideracions exposades referents a la defensa i l'efectivitat dels drets i llibertats compresos en els títols I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li recomane que dispose, amb urgència i de manera immediata, el cessament o clausura de les activitats de guarderia o ludoteca que s'estan desenvolupant actualment en el terme municipal sense llicència d'activitat qualificada –haja estat sol licitat o no– i acta de comprovació favorable, en què s'ordena, així mateix, la incoació dels corresponents procediments aplicadors de sancions per l'exercici d'activitats qualificades sense llicència.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, emeta un informe que referisca si accepta la citada recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988.

Transcorregut el termini d'un mes, al qual es fa referència en el paràgraf anterior, la present resolució podrà ser inclosa en la pàgina web de la institució.

Li agrai m de bestreta la remesa a esta institució del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 031371 amb data 06/04/04 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge sobre retard en la construcció i el lliurament d'habitatges adjudicats en concepte de pagament del preu just expropiatori a propietaris

afectats per l'execució del Pla especial director d'usos i infraestructures de la Ciutat de la Llum.

Hble. Sr.,

La Sra. [...] ens presenta un escrit de queixa en què manifesta, substancialment, la seua preocupació per l'excessiu retard que s'està produint en la construcció dels habitatges adjudicats als propietaris que van optar per cobrar el preu just de l'expropiació d'esta manera, com a conseqüència de l'execució del Pla especial director d'usos i infraestructures de la Ciutat de la Llum.

En efecte, este retard és reconegut per la Conselleria de Territori i Habitatge en l'informe remés a esta institució el 4 de desembre de 2003 (registre d'eixida núm. 22638):

“La construcció dels habitatges objecte del conveni es troba pendent de l'aprovació definitiva del programa d'actuació integrada promogut per l'Institut Valencià de l'Habitatge, després del qual s'esc ometrà l'execució de les obres per l'Institut Valencià de l'Habitatge.

Mentre s'executen les obres i es dóna compliment al conveni de reallotjament firmat per l'interessat, l'Institut Valencià de l'Habitatge i la Societat de Projectes Temàtics de la Comunitat Valenciana per al lliurament d'un habitatge en el sector residencial, la Societat Projectes Temàtics de la Comunitat Valenciana ha realitzat les obres escaients de manteniment i de conservació segons acredita l'informe tècnic sobre reforços i apuntalaments efectuats a la finca BZ2-9.”

Segons es desprén de la documentació remesa per la Conselleria, el 18 de novembre de 1999 es va firmar un conveni expropiatori entre la Societat Parc Temàtic d'Alacant, SA (SPTA), l'Institut Valencià de l'habitatge, SA (IVHSA), i el marit de la interessada, pel qual s'acorda cobrar el preu de l'expropiació mitjançant l'adjudicació en propietat i lliure de càrregues d'un habitatge, després de l'abonament previ en metàl·lic a l'IVHSA de 1.512.176 pta., atés que el preu de l'habitatge adjudicat és superior al preu just convingut.

En l'estipulació quarta del conveni expropiatori, l'IVHSA assumia l'obligació d'“urbanitzar i edificar el sector residencial delimitat en el Pla especial director d'usos i infraestructures de la Ciutat de la Llum, en el termini d'un any des del lliurament dels terrenys després de la inscripció prèvia en el registre, conforme al conveni subscrit amb SPTA el 15 d'abril de 1999”.

Al seu torn, en la clàusula sisena d'este últim conveni s'indica que “l'IVHSA instarà la programació dels terrenys, en el termini de quatre mesos des de l'aprovació definitiva del Pla especial director d'usos i infraestructures de la Ciutat de la Llum, mitjançant l'elaboració i la formulació del corresponent programa per al desenvolupament d'una actuació integrada, acompanyat del corresponent document de desenvolupament del planejament de sector. L'IVHSA sol licitarà en el Programa la seua execució en règim de gestió directa en els

termes establits en l'article 42 i 99 de la LRAU, i es comprometrà a dur a terme tant les obres d'urbanització com l'edificació del sector".

En l'informe que ens envia la Conselleria de Territori i Habitatge el 4 de desembre de 2003, no hi ha cap explicació sobre les raons o motius que justifiquen l'endarreriment o retard en la construcció i posterior lliurament dels habitatges als afectats, ni tampoc es determina la data, ni tan sols aproximada, en la qual s'iniciaran i conclouran les obres.

I si bé és cert que les clàusules del conveni expropiatori firmat el 18 de novembre de 1999 tampoc contenen cap estipulació respecte a la data límit de lliurament dels habitatges, no ho és menys que ha transcorregut un temps més que prudencial – més de 4 anys– sense que, segons sembla, hagen començat les obres d'edificació.

Sense menysprear els treballs i esforços desplegats fins a hores d'ara per l'IVHSA a fi d'aconseguir el compliment ràpid del que s'acorda en el conveni quant al lliurament dels habitatges als propietaris que van optar per cobrar d'esta manera el preu just expropiatori, estos se senten defraudats per l'excessiu retard que s'ha produït en la construcció dels habitatges, ja que van decidir no cobrar la indemnització econòmica que els corresponia per l'expropiació dels seus béns amb el convenciment legítim que, tenint en compte el breu termini fixat per l'IVHSA per a les seues actuacions –urbanitzar i edificar el sector residencial delimitat en el Pla especial director d'usos i infraestructures de la Ciutat de la Llum, en el termini d'un any des del lliurament dels terrenys– en un termini raonable de temps podrien gaudir de l'habitatge que els havia estat adjudicat en pagament.

Així les coses, convindria recordar que, conforme a reiterada i consolidada doctrina del Tribunal Suprem (entre altres, sentències de 20 de desembre de 1991, 13 de febrer de 1992, 16 de febrer de 1993, 29 de març de 1995), s'ha d'admetre el caràcter vinculant dels convenis expropiatoris, així com l'existència del deure d'indemnitzar o rescabalar els propietaris en cas d'incompliment, atés que al contrari quedarien convertits en una figura jurídica innecessària que defraudaria la confiança legítima que d'estos sorgix entre les parts.

La responsabilitat contractual de l'Administració –en este cas, el conveni el subscriuen dos empreses totalment públiques, una d'estes beneficiària de l'expropiació– troba el suport constitucional en l'art. 106.2: "els particulars, en els termes establits per la Llei, tindran dret a ser indemnitzats per les lesions que patisquen en qualsevol dels seus béns i drets, llevat dels casos de força major, sempre que la lesió siga conseqüència del funcionament dels serveis públics.

Ara bé, perquè nasca l'obligació de reparar-la, els particulars afectats han de justificar degudament la realitat dels danys i perjudicis que el retard en el lliurament dels habitatges per part de l'IVHSA els està generant, i queden exclosos del concepte de lesió rescabable els danys futurs, hipotètics o de producció incerta i qualsevol altre desproveït de lamínima certesa.

Esta institució no pot deixar de recordar que en este cas està en joc l'art. 47 de la Constitució espanyola, el qual consagra el dret de tots els espanyols a gaudir d'un habitatge digne i adequat, i estableix que els poders públics promouran les condicions necessàries i establiran les normes pertinents per fer-lo efectiu.

En virtut del que s'ha dit més amunt, i ateses les consideracions exposades per a la defensa i l'efectivitat dels drets i les llibertats compresos en els títols I de la Constitució (art. 47) i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li recomane impulsar i accelerar el màxim possible la construcció i el lliurament posterior dels habitatges adjudicats en concepte de pagament del preu just expropiatori als propietaris afectats per l'execució del Pla especial director d'usos i infraestructures de la Ciutat de la Llum, i valorar la possibilitat de compensar els danys i perjudicis irrogats per la tardança en el lliurament dels habitatges, mitjançant una minoració de la quantitat pendent de pagament a l'IVHSA en concepte de diferència entre el preu superior de l'habitatge adjudicat i el preu just convingut.

Cosa que se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta esta recomanació o, si escau, ens manifeste les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Li agrairé m per endavant la remissió del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 040930 de data 26/10/04 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge sobre la denegació d'una sol·licitud de subrogació d'habitatge a un ciutadà.

Hble. Sr.,

El Sr. [...] presenta un escrit de queixa davant esta institució en què manifesta, substancialment, la seua disconformitat amb la denegació de la subrogació de l'habitatge sol·licitat, ja que, segons el seu parer, considera que complix amb tots els requisits exigits legalment, i té intenció d'abonar els imports derivats del contracte de lloguer.

Davant esta situació, vam requerir un informe a la Conselleria de Territori i Habitatge sobre els punts següents: d'una banda, que es detallen les raons que justifiquen la improcedència de la subrogació i la inadmissió dels pagaments del lloguer, i d'una altra banda, que s'informe de les actuacions realitzades en coordinació amb l'Ajuntament d'Alacant i la Conselleria de Benestar Social per solucionar el problema de falta d'habitatge i escassos recursos econòmics dels afectats.

Pel que fa a la primera qüestió, la Conselleria, en el seu informe de data 11 de juny de 2004 (registre d'eixida núm. 15435), ens indica que "l'arrendatari Sr. [...],

pare de l'interessat en la subrogació, va morir a Alacant el 29 de setembre de 1991 i la sol·licitud de subrogació va ser presentada transcorreguts 12 anys, en data de 25 de novembre de 2003. La disposició transitòria segona, apartat 9, de la Llei 29/1994, d'arrendaments urbans, remet per als casos de subrogació per causa de mort al seu art. 16, apartat 3, que disposa amb tota claredat que "l'arrendament s'extingirà si en el termini de tres mesos des de la defunció de l'arrendatari l'arrendador no rep notificació per escrit del fet de la defunció, amb certificat registral de defunció, i de la identitat del subrogat, i indica el seu parentiu amb la persona que ha mort i oferix, si escau, un principi de prova que demostre que complix els requisits legals per a subrogar-se". Així mateix, l'art. 16 de la LAU de 1994, en l'apartat 1, exigix uns requisits de convivència, que no sols no han estat acreditats, sinó que de la documentació aportada a l'expedient pel mateix interessat es desprén que no existia convivència en el moment de defunció de l'arrendatari. En conseqüència, una vegada extingit l'arrendament de referència per incompliment de la normativa citada, no pot admetre's legalment el pagament de cap mensualitat, ja que l'interessat en la subrogació no ostenta la condició d'arrendatari".

No obstant això, si bé és cert que l'autor de la queixa no va sol·licitar en el termini de legal de 3 anys la subrogació, no és menys cert que, segons ens diu, durant estos 12 anys, ha estat pagant puntualment el lloguer en la creença i confiança legítima que la situació era correcta i que, per això, la Conselleria va estar acceptant el pagament durant tot este llarg període de temps.

Quant a la segona qüestió que s'hi preguntava, en l'esmentat informe simplement es diu, de forma genèrica i indeterminada, el següent: "esta Conselleria, a través de l'Institut Valencià de l'Habitatge, SA, manté una cooperació permanent amb els ajuntaments, i singularment amb el d'Alacant, així com amb la Conselleria de Benestar Social, amb vista a una adequada prestació del servei públic d'habitatge".

Amb tot, esta institució segueix ignorant les concretes i específiques actuacions que s'han realitzat en este cas en coordinació amb l'Ajuntament d'Alacant i la Conselleria de Benestar Social per a solucionar el problema de falta d'habitatge i d'escassos recursos econòmics dels afectats. No s'han remés els informes evacuats pels treballadors socials municipals o autonòmics en relació amb la situació econòmica, familiar i social dels membres d'esta família, ni tampoc es coneix on viuran estes persones si el desnonament es materialitza.

En la notificació a l'interessat de la resolució denegatòria de la subrogació, s'indica que "es dóna trasllat de l'expedient al Departament de Normalització per a l'estudi de la regularització de l'ocupant si escau", sense que en l'esmentat informe de la Conselleria s'haja fet cap referència respecte del resultat d'esta possible regularització.

Esta institució és conscient de la importància que té el compliment dels requisits legals, entre estos, sol·licitar la subrogació dins del termini de tres anys des de la defunció de l'arrendatari, per a gaudir d'un habitatge de protecció oficial, de tal manera que únicament aquells que acrediten una convivència efectiva amb

l'arrendatari en el moment de la defunció siguen els qui legítimament tinguen dret a subrogar-se en esta, i això, per evitar la situació injusta i el greuge comparatiu que es produïx en relació amb les nombroses famílies que segueixen en llista d'espera per poder accedir a un habitatge de protecció oficial mentre esta es troba ocupada indegudament per qui no complix amb tots els requisits legals.

Tot i que és injusta esta situació, tampoc es pot perdre de vista que l'execució del desnonament pot deixar al carrer als seus ocupants, sense que de l'informe remès per la Conselleria es pugua deduir que s'haja previst una solució, almenys temporal, per a evitar el problema de falta d'habitatge.

Esta institució no pot deixar de recordar que en este cas està en joc l'art. 47 de la Constitució espanyola, el qual consagra el dret de tots els espanyols a gaudir d'un habitatge digne i adequat, i estableix que els poders públics promouran les condicions necessàries i establiran les normes pertinents per fer-lo efectiu.

En virtut del que s'ha dit més amunt, i ateses les consideracions exposades per a la defensa i l'efectivitat dels drets i llibertats compresos en els títols I de la Constitució (art. 47) i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li recomane que estime la conveniència d'acordar la suspensió del procediment de desnonament mentre s'estudia la possibilitat de regularitzar la situació dels ocupants de l'habitatge i, en cas d'impossibilitat, examine, de forma específica i coordinada amb els serveis socials municipals, una solució per al problema de falta d'habitatge de l'autor de la queixa i la seua família.

Cosa que se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta esta recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Una vegada transcorregut el termini d'un mes, al qual es fa referència en el paràgraf anterior, la present resolució podrà ser inclosa en la pàgina web de la institució.

Li agrairé per endavant la remissió a esta institució del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 040939 de data 26/10/04 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge sobre la denegació a una família de l'adjudicació d'un habitatge de protecció oficial que ocupa en precari.

Hble. Sr.,

L'autora d'este expedient de queixa, Sra. [...], ens exposa que la seua família està ocupant en precari un habitatge de protecció oficial al c/ [...], núm. 8, pis 1r, centre, d'Alacant, i que ha sol·licitat reiteradament l'adjudicació d'este habitatge

sense èxit fins a hores d'ara. Ens indica el seu interès a romandre amb el seu marit i les seues dos filles malaltes en un habitatge que puga mantenir, ateses les seues precàries condicions econòmiques.

Davant esta situació, vam requerir un informe a la Conselleria de Territori i Habitatge sobre els punts següents: d'una banda, que ens detallen les raons que justifiquen la improcedència de l'adjudicació d'un habitatge, i d'una altra banda, que ens informen de les actuacions realitzades en coordinació amb l'Ajuntament d'Alacant i la Conselleria de Benestar Social per a solucionar el problema de falta d'habitatge i escassos recursos econòmics dels afectats.

Quant a la primera qüestió, la Conselleria, en el seu informe de data 11 de juny de 2004 (registre d'eixida núm. 15433), ens indica que “després de l'estudi de la sol·licitud per a l'adjudicació d'un habitatge de promoció pública, i la seua documentació complementària presentada per la Sra. [...], es constata l'absència total d'ingressos de la unitat familiar, per la qual cosa s'incomplix el requisit per a ser beneficiari d'un habitatge de promoció pública de la Generalitat Valenciana, sobre adjudicació d'habitatges de promoció pública, motiu pel qual se n'ha exclòs la sol·licitant, i se l'ha informat de la possibilitat de tornar a sol·licitar l'habitatge tan prompte com varien les seues condicions econòmiques. Els interessats no tenen la condició d'arrendataris dels habitatges administrats per l'Institut Valencià de l'Habitatge SA, per la qual cosa no es pot cobrar cap renda mensual”.

Quant a la segona qüestió que s'hi preguntava, en l'esmentat informe simplement es diu, de forma genèrica i indeterminada, el següent: “esta Conselleria, a través de l'Institut Valencià de l'Habitatge, SA, manté una cooperació permanent amb els ajuntaments, i singularment amb el d'Alacant, així com amb la Conselleria de Benestar Social, amb vista a una adequada prestació del servei públic d'habitatge”.

Tanmateix, esta institució segueix ignorant les concretes i específiques actuacions que s'han realitzat en este cas en coordinació amb l'Ajuntament d'Alacant i la Conselleria de Benestar Social per a solucionar el problema de falta d'habitatge i d'escassos recursos econòmics dels afectats. No s'han remés els informes evacuats pels treballadors socials municipals o autonòmics relacionats amb la situació econòmica, familiar i social dels membres d'esta família, ni tampoc es coneix on viuran estes persones si el desnonament es materialitza.

Esta institució és conscient de la importància que té el compliment dels requisits legals per gaudir un habitatge de protecció oficial, i això, per evitar la situació injusta i el greuge comparatiu que es produïx en relació amb les nombroses famílies que segueixen en llista d'espera per poder accedir a un habitatge de protecció oficial mentre esta es troba ocupada indegudament per qui no complix amb tots els requisits legals.

Tot i que és injusta esta situació, tampoc es pot perdre de vista que l'execució del desnonament deixarà al carrer als seus ocupants, sense que de l'informe remés per la Conselleria es puga deduir que s'haja previst una solució, almenys temporal, per a evitar el problema de falta d'habitatge.

Esta institució no pot deixar de recordar que en este cas està en joc l'art. 47 de la Constitució espanyola, el qual consagra el dret de tots els espanyols a gaudir d'un habitatge digne i adequat, i estableix que els poders públics promouran les condicions necessàries i establiran les normes pertinents per a fer-lo efectiu.

En virtut del que s'ha dit més amunt, i ateses les consideracions exposades per a la defensa i efectivitat dels drets i les llibertats compresos en els títols I de la Constitució (art. 47) i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li recomane que suspenga l'exercici de la potestat de desnonament administratiu dels ocupants de l'habitatge mentre es pondera, conjuntament amb els serveis socials municipals i autonòmics, la possibilitat d'oferir-los un altre habitatge més econòmic o les ajudes a què puguen tenir dret per manca d'ingressos, i que faça tot el possible per evitar que l'autora de la queixa i les seues filles es queden sense habitatge on allotjar-se.

Cosa que se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta esta recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Una vegada transcorregut el termini d'un mes, al qual es fa referència en el paràgraf anterior, la present resolució podrà ser inclosa en la pàgina web de la institució.

Li agrai m per endavant la remissió a esta institució del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 040941 de data 25/10/04 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge sobre la denegació a una família de catorze membres de l'habitatge sol licitat.

Hble. Sr.,

La Sra. [...] presenta un escrit de queixa davant esta institució en què manifesta, substancialment, la seua disconformitat amb la denegació de la sol licitud d'habitatge, ja que, segons el seu parer, considera que complix amb tots els requisits exigits legalment i que els 14 membres de la seua família que hi habiten no tenen un altre lloc on viure.

Davant esta situació, vam requerir un informe a la Conselleria de Territori i Habitatge sobre els punts següents: d'una banda, que ens detallen les raons que justifiquen la improcedència de l'adjudicació d'un habitatge, i d'una altra banda, que ens informen de les actuacions realitzades en coordinació amb l'Ajuntament d'Alacant i la Conselleria de Benestar Social per solucionar el problema de falta d'habitatge i escassos recursos econòmics dels afectats.

Pel que fa a la primera qüestió, la Conselleria, en el seu informe de data 18 de juny de 2004 (registre d'eixida núm. 16430), ens indica que “s'ha exclòs la sol licitant de la possibilitat de resultar adjudicatària d'un habitatge de promoció pública, ateses les seues condicions econòmiques”, però sense detallar o especificar quines són estes condicions: res no s'hi diu respecte a quins recursos econòmics s'han tingut en compte, en quina quantia i en quant se supera el nivell d'ingressos exigit per a optar a un habitatge. Estes dades importants no es reflectixen en l'informe, de forma que s'ignora el procés de raonament seguit per l'Administració per a concloure amb la denegació de l'habitatge per motius econòmics.

Quant a la segona qüestió que s'hi preguntava, en l'esmentat informe simplement es diu, de forma genèrica i indeterminada, el següent: “esta Conselleria, a través de l'Institut Valencià de l'Habitatge, SA, manté una cooperació permanent amb els ajuntaments, i singularment amb el d'Alacant, així com amb la Conselleria de Benestar Social, amb vista a una adequada prestació del servei públic d'habitatge”.

No obstant això, esta institució seguix ignorant les concretes i específiques actuacions que s'han realitzat en este cas en coordinació amb l'Ajuntament d'Alacant i la Conselleria de Benestar Social per a solucionar el problema de falta d'habitatge i d'escassos recursos econòmics dels afectats. No s'han remés els informes evacuats pels treballadors socials municipals o autonòmics en relació amb la situació econòmica, familiar i social dels membres d'esta família, ni tampoc es coneix on viuran estes persones si el desnonament es materialitza.

Esta institució és conscient de la importància que té el compliment dels requisits legals, entre ells els econòmics, per obtenir i gaudir un habitatge de protecció oficial, de tal manera que únicament aquells que acrediten insuficiència de recursos siguen els qui legítimament tinguen dret a resultar adjudicataris d'un habitatge, i això, per evitar la situació injusta i el greuge comparatiu que es produïx en relació amb les nombroses famílies que seguixen en llista d'espera per poder accedir a un habitatge de protecció oficial mentre esta es troba ocupada indegudament per qui no complix els requisits econòmics.

Tot i que és injusta esta situació, tampoc es pot perdre de vista que l'execució del desnonament pot deixar al carrer a una família i als fills menors que la componen, sense que de l'informe remés per la Conselleria es puga deduir que s'haja previst una solució, almenys temporal, per evitar el problema de falta d'habitatge.

Esta institució no deixar de recordar que en este cas està en joc l'art. 47 de la Constitució espanyola, el qual consagra el dret de tots els espanyols a gaudir d'un habitatge digne i adequat, i establix que els poders públics promouran les condicions necessàries i establiran les normes pertinents per a fer-lo efectiu.

En virtut del que s'ha dit més amunt, i ateses les consideracions exposades per a la defensa i efectivitat dels drets i les llibertats compresos en els títols I de la Constitució (art. 47) i en l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de

conformitat amb el que disposa l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li recomane que estime la conveniència d'acordar la suspensió del procediment de desnonament mentre s'estudia, de forma específica i coordinada amb els serveis socials municipals, una solució per al problema de falta d'habitatge de l'autor de la queixa i la seua família.

Cosa que se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta esta recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Una vegada transcorregut el termini d'un mes, al qual es fa referència en el paràgraf anterior, la present resolució podrà ser inclosa en la pàgina web de la institució.

Li agrai m per endavant la remissió a esta institució del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 040942 de data 26/10/04 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge sobre la denegació a una família de l'adjudicació d'un habitatge de protecció oficial que ha sol licitat.

Hble. Sr.,

La Sra. [...] presenta un escrit de queixa davant esta institució en què manifesta, substancialment, que des de fa més de 12 anys ocupa un habitatge al barri de José Antonio –c/ [...], núm. [...], pis [...]– i que no té cap altre lloc on viure amb els seus 6 fills.

A fi de comprovar els fets denunciats, vam requerir un informe a la Conselleria de Territori i Habitatge sobre els punts següents: d'una banda, que ens detallen les raons que justifiquen la impossibilitat de continuar amb l'ús de l'habitatge, i d'una altra banda, que ens informe de les actuacions realitzades en coordinació amb l'Ajuntament d'Alacant i la Conselleria de Benestar Social per a solucionar el problema de falta d'habitatge i d'escassos recursos econòmics dels afectats.

Quant a la primera qüestió, la Conselleria, en el seu informe de data 18 de juny de 2004 (registre d'eixida núm. 16430), ens indica que entre els membres de la unitat familiar inclosos en la sol litud d'habitatge formulat per l'autora de la queixa núm. 040941, figura la Sra.[...], filla de la Sra.[...], la sol litud de la qual va ser desestimada ateses les seues condicions econòmiques. No obstant això, res no es diu en l'informe respecte de quins recursos econòmics s'han tingut en compte, en quina quantia i en quant se supera o no el nivell d'ingressos exigít per a optar a un habitatge. Estes importants dades no es reflectixen en l'informe, de forma que s'ignora el procés de raonament seguit per l'Administració per a concloure amb la denegació de l'habitatge per motius econòmics.

Quant a la segona qüestió que s'hi preguntava, en l'esmentat informe simplement es diu, de forma genèrica i indeterminada, el següent: “esta Conselleria, a través de l'Institut Valencià de l'Habitatge, SA, manté una cooperació permanent amb els ajuntaments, i singularment amb el d'Alacant, així com amb la Conselleria de Benestar Social, amb vista a una adequada prestació del servei públic d'habitatge”.

No obstant això, esta institució segueix ignorant les concretes i específiques actuacions que s'han realitzat en este cas en coordinació amb l'Ajuntament d'Alacant i la Conselleria de Benestar Social per a solucionar el problema de falta d'habitatge i escassos recursos econòmics dels afectats. No s'han remés els informes evacuats pels treballadors socials municipals o autonòmics en relació amb la situació econòmica, familiar i social dels membres d'esta família, ni tampoc es coneix on viuran estes persones si el desnonament es materialitza.

Esta institució és conscient de la importància que té el compliment dels requisits legals, entre ells els econòmics, per a obtenir i gaudir un habitatge de protecció oficial, de tal manera que únicament aquells que acrediten insuficiència de recursos siguen els qui legítimament tinguen dret a resultar adjudicatari d'un habitatge, i això, per evitar la situació injusta i el greuge comparatiu que es produïx amb les nombroses famílies que segueixen en llista d'espera per poder accedir a un habitatge de protecció oficial mentre esta es troba ocupada indegudament per qui no complix els requisits econòmics.

Tot i que és injusta esta situació, tampoc es pot perdre de vista que l'execució del desnonament pot deixar al carrer a una família i als seus fills menors, sense que de l'informe remés per la Conselleria es puga deduir que s'haja previst una solució, almenys temporal, per a evitar el problema de falta d'habitatge.

Esta institució no pot deixar de recordar que, en este cas, està en joc l'art. 47 de la Constitució espanyola, el qual consagra el dret de tots els espanyols a gaudir d'un habitatge digne i adequat i estableix que els poders públics promouran les condicions necessàries i establiran les normes pertinents per a fer-lo efectiu.

En virtut del que s'ha dit més amunt, i ateses les consideracions exposades per a la defensa i efectivitat dels drets i les llibertats compresos en els títols I de la Constitució (art. 47) i en l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li recomane que estime la conveniència d'acordar la suspensió del procediment de desnonament mentre s'estudia, de forma específica i coordinada amb els serveis socials municipals, una solució per al problema de falta d'habitatge de l'autor de la queixa i la seua família.

Cosa que se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta esta recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Una vegada transcorregut el termini d'un mes, al qual es fa referència en el paràgraf anterior, la present resolució podrà ser inclosa en la pàgina web de la institució.

Li agrairé m per endavant la remissió a esta institució del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 040943 de data 26/10/04 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge sobre la denegació a una ciutadana viuda de la seua sol·licitud de subrogació en el contracte d'arrendament d'habitatge subscrit pel seu difunt espòs.

Hble. Sr.,

La Sra.[...] presenta un escrit de queixa davant esta institució en què manifesta la seua disconformitat amb el desnonament i la posterior expulsió de l'habitatge de protecció oficial que ocupava, ja que, segons el seu parer, complix amb els requisits legals per subrogar-se en el contracte d'arrendament d'habitatge subscrit pel seu marit mort i té intenció d'abonar els imports derivats del contracte de lloguer.

Davant esta situació, vam sol·licitar un informe a la Conselleria de Territori i Habitatge sobre els punts següents: d'una banda, que ens detallen les raons que justifiquen la improcedència de la subrogació i la inadmissió dels pagaments del lloguer, i d'una altra banda, que ens informen de les actuacions realitzades en coordinació amb l'Ajuntament d'Alacant i la Conselleria de Benestar Social per a solucionar el problema de falta d'habitatge i d'escassos recursos econòmics dels afectats.

Quant a la primera qüestió, la Conselleria, en el seu informe de data 18 de juny de 2004 (registre d'eixida núm. 15432), ens indica que “no existix constància de cap sol·licitud per part de la Sra. [...] de subrogació en el contracte d'arrendament de l'habitatge situat a Alacant, c/ [...], 13, 3r, dta. i és per això que no pot constatar-se si complix o no els requisits legals per a dur a terme la subrogació. Els arts. 30 del RD 2960/1976, de 12 de novembre, pel qual s'aprova el text refós de la legislació d'habitatges de protecció oficial i 138 del Reglament d'habitatges de protecció oficial, de 24 de juliol de 1968, en la causa primera, configura com a motiu de desnonament administratiu, la falta de pagament de les quantitats pactades en l'arrendament. L'Institut Valencià de l'Habitatge ha completat l'expedient de desnonament administratiu i ha rehabilitat l'esmentat habitatge per donar compliment als preceptes constitucionals i possibilitar l'accés d'una altra família a un habitatge digne”.

Quant a la segona qüestió que s'hi preguntava, en l'esmentat informe simplement es diu, de forma genèrica i indeterminada, el següent: “esta Conselleria, a través de l'Institut Valencià de l'Habitatge, SA, manté una cooperació permanent amb els

ajuntaments, i singularment amb el d'Alacant, així com amb la Conselleria de Benestar Social, amb vista a una adequada prestació del servei públic d'habitatge”.

No obstant això, esta institució segueix ignorant les concretes i específiques actuacions que s'han realitzat en este cas en coordinació amb l'Ajuntament d'Alacant i la Conselleria de Benestar Social per a solucionar el problema de falta d'habitatge i escassos recursos econòmics dels afectats. No s'han remés els informes evacuats pels treballadors socials municipals o autonòmics en relació amb la situació econòmica, familiar i social dels membres d'esta família, ni tampoc es coneix on viuran estes persones si el desnonament es materialitza, com així ha succeït finalment.

Esta institució és conscient de la importància que té el compliment dels requisits legals per a gaudir d'un habitatge de protecció oficial, entre estos, sol licitar la subrogació dins el termini de tres anys des de la defunció de l'arrendatari i satisfer, puntualment, el pagament del lloguer, i això, per evitar la situació injusta i el greuge comparatiu que es produïx amb les nombroses famílies que segueixen en llista d'espera per a poder accedir a un habitatge de protecció oficial mentre esta es troba ocupada indegudament per qui no complix amb tots els requisits legals.

Tot i que és injusta esta situació, tampoc es pot perdre de vista que l'execució del desnonament ha deixat al carrer als ocupants de l'habitatge, sense que de l'informe remés per la Conselleria es puga deduir que s'haja previst una solució, almenys temporal, per a evitar el problema de falta d'habitatge.

Esta institució no pot deixar de recordar que en este cas està en joc l'art. 47 de la Constitució espanyola, el qual consagra el dret de tots els espanyols a gaudir d'un habitatge digne i adequat i estableix que els poders públics promouran les condicions necessàries i establiran les normes pertinents per a fer-lo efectiu.

En virtut del que s'ha dit més amunt, i ateses les consideracions exposades per a la defensa i efectivitat dels drets i les llibertats compresos en els títols I de la Constitució (art. 47) i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li recomane que dispose el que siga necessari per tractar de possibilitar la regularització de la situació dels ocupants de l'habitatge, prèvia sol·licitud de subrogació i el pagament de les quantitats degudes en concepte de lloguer, i permetre, d'esta forma, la tornada al mateix habitatge que ocupaven i, en cas d'impossibilitat, que adopte conjuntament amb els serveis socials autonòmics i municipals les mesures necessàries per solucionar, almenys temporalment, el problema de falta d'habitatge dels afectats.

Cosa que se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta esta recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Una vegada transcorregut el termini d'un mes, al qual es fa referència en el paràgraf anterior, la present resolució podrà ser inclosa en la pàgina web de la institució.

Li agrairé m per endavant la remissió a esta institució del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 041015 de data 08/10/04 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge sobre la resolució del contracte de compravenda d'un habitatge protegit per incompliment de les obligacions de pagament i subsegüent desnonament.

Hble. Sr.,

La Sra. [...] presenta un escrit de queixa davant esta institució en què manifesta, substancialment, el seu desig d'abonar la totalitat de les quantitats degudes que deriven del contracte de compravenda d'un habitatge de protecció oficial subscrit amb l'Institut Valencià de l'Habitatge, SA, el 22 de maig de 1992, a fi de deixar sense efecte la resolució del contracte i el consegüent desnonament.

Per la seua banda, la Conselleria de Territori i Habitatge de la Generalitat Valenciana, en el seu informe de data 18 de juny de 2004 (registre d'eixida núm. 16436), ens informa el següent:

“[...] a l'interessat, se li va facilitar en l'exercici 1994 la possibilitat de posar-se al corrent en les seues obligacions de pagament, mitjançant el pagament d'una part del deute i l'ajornament de la quantitat restant. Este compromís va ser incomplert, per la qual cosa va ser requerit novament l'any 2002 i, com que no es va satisfer el pagament de què havia estat requerit, se li va notificar notarialment la resolució del contracte. Posteriorment, se li va facilitar la possibilitat de reprendre la relació contractual mitjançant la firma d'una nova acta de reconeixement de deute i compromís de pagament.

Este requeriment no va ser atés per l'interessat, la qual cosa va motivar que, novament, a l'any 2003, se li sol·licitara el pagament del deute vençut i no satisfet. Com que no es va afrontar això, el 10 de maig de 2004 se li va notificar per via notarial la resolució del contracte de compravenda de l'habitatge, en aplicació de l'article 1.502 del Codi Civil.

Des de l'Institut Valencià de l'Habitatge SA, entitat gestora del patrimoni de promoció pública de l'habitatge de la Generalitat Valenciana, se li ha facilitat, en diverses ocasions, la possibilitat d'afrontar les obligacions concretes, obligacions que han estat incomplides en repetides ocasions, per la qual cosa s'ha iniciat el tràmit legal necessari per recuperar l'habitatge a fi de facilitar l'accés a un habitatge digne a una família que sí que complisca amb les seues obligacions”.

Ateses estes consideracions, esta institució és conscient de la importància que té l'adequada i puntual satisfacció de les obligacions de pagament assumides per l'adjudicatari d'un habitatge de protecció pública, l'incompliment de les quals habilita l'Administració per resoldre el contracte i acudir al desnonament de l'habitatge, i això, per evitar la situació injusta i el greuge comparatiu que es produeix en relació amb els adjudicataris que sí que complixen puntualment amb les seues obligacions de pagament i amb les nombroses famílies que segueixen en llista d'espera per poder accedir a un habitatge de protecció oficial mentre esta es troba ocupada indegudament per qui incomplix amb les seues obligacions de pagament.

Tot i que és injusta esta situació, tampoc es pot perdre de vista que l'execució del desnonament pot deixar al carrer a una família i als seus fills menors, sense que de l'informe remés per la Conselleria es puga deduir que s'haja previst una solució, almenys temporal, per evitar el problema de falta d'habitatge.

Per això, i tenint en compte que l'autor de la queixa ens va manifestar la seua voluntat ferma i decidida de pagar tots els rebuts pendents de cobrament, esta institució considera raonable suspendre el procediment de desnonament i oferir una última oportunitat a l'adjudicatari de l'habitatge per liquidar tot el deute pendent.

Esta institució no pot deixar de recordar que en este cas està en joc l'art. 47 de la Constitució espanyola, el qual consagra el dret de tots els espanyols a gaudir d'un habitatge digne i adequat i estableix que els poders públics promouran les condicions necessàries i establiran les normes pertinents per fer-lo efectiu.

En virtut del que s'ha dit més amunt, i ateses les consideracions exposades per a la defensa i efectivitat dels drets i les llibertats compresos en els títols I de la Constitució (art. 47) i en l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li recomane que valore la raonabilitat d'acordar la suspensió del procediment de desnonament condicionada al pagament dels rebuts pendents i a la liquidació del deute contret per l'adjudicatari de l'habitatge.

Cosa que se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta esta recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Una vegada transcorregut el termini d'un mes, al qual es fa referència en el paràgraf anterior, la present resolució podrà ser inclosa en la pàgina web de la institució.

Li agrairé per endavant la remissió a esta institució del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 030656 de data 11/02/04 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge sobre l'amortització anticipada de préstec habitatge de protecció oficial.

Hble. Sr.,

El Sr. [...] presenta un escrit de queixa en què manifesta la seua voluntat d'amortitzar anticipadament el préstec hipotecari constituït a favor de la Generalitat Valenciana i que grava l'habitatge de protecció oficial que se li va adjudicar al carrer [...], [...] baix, pta. 2 del barri del Carme de València, corresponent a la primera fase de l'expedient de promoció pública V-83/CA (UA-1).

Una vegada rebut l'informe requerit a l'Ajuntament de València, en l'apartat sisé ens indica “que l'expedient municipal es va elevar a l'antiga Conselleria d'Obres Públiques, Urbanisme i Transports com a titular de la hipoteca constituïda sobre l'habitatge, a fi que informara sobre l'amortització anticipada del préstec i la posterior alienació de l'habitatge, sense que, fins a hores d'ara, s'haja evacuat cap informació sobre les qüestions suscitées”.

Per la seua banda, la Conselleria de Territori i Habitatge ens remet un informe que, parcialment i en el que ací importa, transcrivim a continuació:

“Al 1983 i 1985 la Generalitat Valenciana subscriu diversos convenis amb l'Ajuntament de València per a la promoció pública de diversos habitatges, d'acord amb el que disposa l'art. 43 del Reial Decret 3148/1978, de 10 de novembre, pel qual es desenvolupa el Reial Decret Llei 31/1978, de 31 d'octubre, sobre política d'habitatge.

En virtut d'estos convenis, la Generalitat Valenciana concedix un préstec a l'Ajuntament de València per a la promoció d'estos habitatges; un préstec la devolució del qual es garantix per este Ajuntament mitjançant la constitució d'una hipoteca sobre els habitatges a favor de la Conselleria d'Obres Públiques, Urbanisme i Transports, segons el que preveu l'art. 48 del Reial Decret esmentat. La Conselleria, com a titular de la hipoteca, rep, per part dels adjudicatariis dels habitatges, diverses sol·licituds d'informació respecte a la possibilitat d'anticipar el préstec hipotecari de l'Ajuntament, per a la posterior alienació dels seus habitatges.

Amb la finalitat d'atendre estes sol·licituds, i amb la consideració que el conveni no preveu esta possibilitat, la Conselleria inicia l'oportuna tramitació d'una addenda al conveni, que regule un procediment per a l'amortització anticipada del préstec hipotecari i posterior alienació dels habitatges.

Per este motiu, la Direcció General d'Habitatge i Projectes Urbans de la Conselleria de Territori i Habitatge impulsarà, de forma immediata, la finalització del procediment per atendre, a la major brevetat, la petició dels propietariis dels habitatges”.

A partir d'estos fets, la pretensió que es planteja en esta queixa està regulada en l'art. 54 del Reial Decret 3148/1978, de 10 de novembre, pel qual es desenvolupa el Reial Decret Llei 31/1978, de 31 d'octubre, sobre la construcció, el finançament, l'ús, la conservació i l'aprofitament d'habitatges de protecció oficial:

“Els habitatges de promoció pública sols podran transmetre's, *intervivos*, en segones o successives transmissions pels propietaris quan hagen transcorregut 5 anys des de la data del contracte de compravenda i sempre que prèviament s'haja fet efectiva la totalitat de les quantitats ajornades”.

Es desprén d'este precepte que l'amortització anticipada del préstec hipotecari no sols resulta possible, sinó també necessària si es desitja alienar l'habitatge als 5 anys des de la data del contracte, ja que s'haurien d'abonar unes quantitats que se solen ajornar durant molts més anys –10, 15, 20 o 25–, segons el temps escripturat en què s'haja de retornar el préstec. Per exemple, si un adjudicatari d'un habitatge de protecció oficial firma un préstec hipotecari a retornar en 20 anys, no ha d'esperar necessàriament el transcurs d'este dilatat període de temps per alienar el seu habitatge, sinó que pot amortitzar anticipadament el préstec per exercir el dret a vendre'l quan ja hagen transcorregut 5 anys des de la firma del contracte de compravenda, moment en què ha d'haver retornat tot l'import del préstec.

L'amortització anticipada del préstec hipotecari resultaria possible amb independència que res no s'indique expressament en el conveni subscrit en el seu moment entre la Generalitat Valenciana i l'Ajuntament de València, atés que este conveni es troba subjecte al compliment del que disposa l'art. 54 del repetit RD 3148/1978 i, en este sentit, no podria impedir el dret a vendre l'habitatge als 5 anys de la firma del contracte, una vegada satisfetes anticipadament les quantitats ajornades.

Una altra qüestió diferent seria la possibilitat d'alienar l'habitatge abans del transcurs del termini de 5 anys des de la firma del contracte prèvia amortització anticipada del préstec; per a això, sí que resultaria necessària la seua expressa habilitació per part de la Conselleria, entre altres mitjans, a través d'una addenda al conveni subscrit amb l'Ajuntament de València.

El dret a amortitzar anticipadament el préstec hipotecari en els habitatges de protecció oficial com a pas previ a la seua posterior alienació trobaria el seu suport constitucional en l'art. 47, on es consagra el dret de tots els espanyols a gaudir d'un habitatge digne i adequat i estableix que els poders públics promouran les condicions necessàries i establiran les normes pertinents per fer-lo efectiu.

En virtut del que s'ha dit més amunt, i ateses les consideracions exposades per a la defensa i efectivitat dels drets i les llibertats compresos en els títols I de la Constitució i en l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li recomane accelerar el màxim possible l'aplicació de les mesures adoptades per garantir i fer efectiu el dret d'amortització anticipada del

préstec hipotecari com a pas previ a la posterior alienació dels habitatges de protecció oficial.

Cosa que se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta esta recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Li agrairé m per endavant la remissió del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 040059 de data 14/04/04 dirigida a l'Ajuntament de Rojales sobre el retard municipal a concloure i resoldre l'expedient de restabliment de la legalitat urbanística conculcada per la construcció d'un habitatge unifamiliar aïllat, una piscina, un magatzem i un porxo en sòl no urbanitzable comú sense disposar de la preceptiva autorització autonòmica ni de la posterior llicència municipal.

Hble. Sr.,

El Sr. [...] acudix a esta institució per manifestar que està denunciant reiteradament la realització d'obres sense llicència en la parcel·la 179, polígon 2, partida [...], sense que, encara, s'haja conclòs la tramitació de l'expedient de restabliment de la legalitat urbanística alterada i el corresponent expedient sancionador.

En efecte, s'ha examinat detingudament la documentació remesa per l'Ajuntament i s'inferixen els següents fets rellevants:

- a) Els serveis tècnics municipals comproven la realització de les obres que consistixen en la construcció d'un habitatge unifamiliar aïllat, una piscina, un magatzem i un porxo en sòl no urbanitzable comú, sense disposar de la preceptiva autorització autonòmica (art. 10 Llei 4/1992, de 5 de juny, sòl no urbanitzable) ni de la posterior llicència municipal.
- b) Mitjançant el Decret de l'Ajuntament núm. 110/2003, de data 22 de juliol, s'ordena la immediata suspensió de les obres i es requerix el promotor perquè en legalitze la situació sota advertència d'acordar la demolició del que s'ha construït a càrrec seu. Segons ens indica el denunciador, les obres no van ser suspeses, sinó que s'han conclòs, el promotor o amo no ha sol·licitat l'autorització prèvia a la Conselleria ni la posterior llicència a l'Ajuntament, el qual no ha dictat cap ordre de demolició.
- c) Amb data 22 de gener de 2004, la instructora del procediment sancionador proposa arxivar les actuacions respecte a l'imputat inicialment i iniciar-lo respecte a l'amo de les obres i a l'empresa constructora.

Si bé és cert que l'Ajuntament ha emés diversos actes en relació amb la infracció urbanística comesa, no és menys cert que els dos expedients incoats –legalitzador i sancionador– encara, a pesar del període de temps transcorregut des de la seua iniciació, no han conclòs, ni s'ha ordenat a l'infractor la demolició de les obres per no haver sol licitat la seua llicència o ser il·legalitzables –sota prevenció d'execució subsidiària a la seua costa–, ni s'ha imposat la corresponent sanció.

Davant esta situació, si bé esta institució no pot deixar de reconéixer i entendre les dificultats municipals per a reaccionar amb promptitud amb tots els il·lícits urbanístics que es cometen en el terme municipal, tampoc pot obviar l'obligació legal que recau sobre les autoritats locals per restablir la legalitat urbanística vulnerada en el termini màxim de 4 anys des de la total terminació de les obres.

En el nostre cas, l'Ajuntament, en el moment de remetre'ns la documentació administrativa, ni tan sols exposa succintament les raons o motius que han impedit fer acomplir l'ordre de suspensió de les obres i ordenar la demolició per no haver sol licitat, almenys, l'autorització prèvia autonòmica i la posterior llicència municipal, de manera que s'ignora la justificació d'esta passivitat municipal.

La normativa urbanística prescriu, concretament en l'art. 184.3 del RD 1346/1976, de 9 d'abril, text refós de la Llei sobre règim del sòl i ordenació urbana, i en l'art. 29.4 del RD 2187/1978, de 23 de juny, Reglament de disciplina urbanística, que, si durant este termini de 2 mesos, l'interessat no sol licita llicència o si fóra denegada per ser la seua concessió contrària a les prescripcions del pla o de les ordenances, l'Ajuntament acordarà –obligació inexcusable– la demolició de les obres a costa de l'interessat i procedirà a impedir definitivament els usos a què donaren lloc. Si l'Ajuntament no realitzara la demolició en el termini d'un mes, comptador des de l'expiració del termini de 2 mesos per a legalitzar, l'alcalde haurà de disposar-ne directament esta demolició, a costa de l'interessat –de conformitat amb l'execució subsidiària recollida en l'art. 98 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.

Per la seua banda, l'apartat cinqué de la disposició addicional tercera de la Llei 4/1992, de 5 de juny, sòl no urbanitzable, disposa el següent: “en el supòsit d'incompliment dels acords i de les resolucions que ordenen la realització de les obres i dels treballs necessaris per a la restauració de la realitat alterada o transformada, l'Administració actuant podrà imposar multes coercitives, sense perjudici del recurs en últim terme a l'execució subsidiària a costa de l'infractor, fins a un màxim de deu successives amb una periodicitat mínima mensual i per un import, cada vegada, del deu per cent del cost previst de les obres o dels treballs ordenats, quan consistisquen en la reposició de la realitat al seu estat originari o del dos per cent del valor de l'obra la demolició de la qual s'haja ordenat, amb un mínim, en tot cas, de cinquanta mil pessetes. Estes multes s'imposaran amb independència de les retributives de la infracció o les infraccions comeses”. (en sentit semblant, la disposició addicional novena de la Llei 6/1994, de 15 de novembre, reguladora de l'activitat urbanística).

S'han de destacar els termes concloents de l'art. 52 del Reglament de disciplina urbanística de 1978, que prescriu que, “en cap cas podrà l'Administració deixar d'adoptar les mesures tendents a reposar els béns afectats a l'estat anterior a la producció de la situació il·legal. Les sancions per les infraccions urbanístiques que s'aprecien s'imposaran amb independència d'estes mesures” i tot això, abans que transcórrega el termini de prescripció de 4 anys des de la total terminació de les obres (art. 9 del Reial Decret Llei 16/1981, de 16 d'octubre), d'acord amb la consolidada doctrina del Tribunal Suprem des de les seues sentències de 23 de juny de 1999 i 20 de juny de 2001.

Així mateix, davant un més que possible incompliment o comportament renuent per part del presumpte infractor, l'Ajuntament haurà d'acordar l'execució subsidiària de l'ordre de restitució del terreny al seu estat anterior, amb prevenció de passar la part de culpa al Ministeri Fiscal per la presumpta comissió d'un delictes de desobediència a l'autoritat (arts. 24 i 556 del Codi Penal), ja que la base i els requisits indispensables i essencials perquè pugui ser comés este delictes radica en l'existència d'una ordre o mandat directe, exprés i terminant dictat per l'autoritat o els seus agents en l'exercici de les funcions pròpies, que siga conegut realment i positivament per qui té l'obligació d'acatar-lo i no ho fa.

El dret constitucional a un medi ambient adequat (art. 45) exigeix, necessàriament, que els poders locals exercisquen un control preventiu i repressiu de les activitats constructives que es realitzen al terme municipal, la utilització irracional i descontrolada del qual pot generar efectes perniciosos per a les persones i els béns. Este bé, especialment protegit per la norma fonamental, eleva el grau d'eficàcia que s'ha d'exigir a l'Administració en la seua preservació (art. 103.1 Constitució espanyola).

Esta institució manté en les seues resolucions que la disciplina urbanística transcendeix el que poguera considerar-se un pur problema de construccions i llicències que han de solucionar els interessats amb l'Administració; en l'urbanisme s'enclou, ni més ni menys, l'equilibri de les ciutats i del territori en general; en este sistema es posa en joc el nostre avenir. Per això, és un acte molt greu que les normes que s'han establert pensant en la justícia, en la certesa i en el bé comú, després, mitjançant actes injusts, s'incomplisquen; una vegada generalitzat l'incompliment, és difícil saber fins a on es pot arribar.

En virtut del que s'ha dit més amunt, i ateses les consideracions exposades per a la defensa i efectivitat dels drets i les llibertats compresos en els títols I de la Constitució (art. 45) i en l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li recorde el deure legal de resoldre, tan prompte com siga possible, l'expedient de restauració de la legalitat urbanística conculcada i l'expedient sancionador, i que ordene el presumpte infractor la demolició de les obres en cas de ser il·legalitzables o no sol licitar-se'n l'autorització prèvia autonòmica i la posterior llicència municipal, amb l'advertiment que, en cas d'incompliment, s'executarà subsidiàriament per l'Ajuntament a costa de l'obligat, s'imposaran multes coercitives independents de la sanció principal i es traslladarà

al Ministeri Fiscal per la presumpta comissió d'un delicta de desobediència a l'autoritat.

Cosa que se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta este recordatori de deures legals o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-lo, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Li agrai m per endavant la remissió del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 040563 de data 02/09/04 dirigida a l'Ajuntament de Daya Nueva sobre la inactivitat municipal en el restabliment de la legalitat urbanística per la inexecució del Decret de demolició d'obres d'edificació.

Hble. Sr.,

L'objecte de la queixa interposada pel Sr. [...] se centra en la inexecució per part de l'Ajuntament de Daya Nueva del Decret 287/2003 de 2 d'octubre de 2003, pel qual s'ordena la demolició de les obres d'edificació en curs realitzades pel Sr. [...], que consistixen en la construcció de fonamentació, paviment i plaques d'ancoratge amb una superfície distingida de 70 m2 situades en la partida [...].

Esta ordre de demolició s'acompanya de la preceptiva prevenció d'execució subsidiària per al supòsit que el destinatari de l'acte no l'acompliment en el termini d'un mes des de la seua notificació.

Doncs bé, una vegada transcorreguts més de nou mesos des que va finalitzar l'esmentat termini, i tenint en compte que l'interessat ens va comunicar en el seu escrit d'al legacions que la demolició no s'havia dut a efecte i que s'ha interessat per l'estat de l'expedient per via telefònica en dates recents sense que s'haja solucionat el problema, hem de resoldre este expedient perquè interessa a la corporació l'immediat compliment del contingut d'este acte administratiu i, així, se n'ha de realitzar la demolició per via subsidiària i a costa del propietari de l'obra.

Per descomptat, i amb caràcter general, esta obligació deriva del principi general d'autotutela administrativa, així com de l'executivitat i l'obligatorietat dels actes administratius, en els termes previstos en els articles 56 i següents de la Llei 30/92 de 26 de novembre. Juntament amb això, esta obligació es deriva al mateix temps del principi de la inderogabilitat i la indisponibilitat de la competència, que s'establix en l'article 12 de l'esmentada Llei, la qual obliga a totes les administracions a exercir les seues funcions conforme al principi de legalitat.

D'altra banda, tenint en compte que en este cas només s'ha observat la legalitat formal de l'actuació administrativa i que queda pendent l'activitat material dirigida a assegurar el seu compliment, el ciutadà disposa de la possibilitat d'acudir a la

jurisdicció contenciosa administrativa per la via prevista en l'article 29 de la Llei 29/1998 de 13 de juliol, reguladora d'esta jurisdicció.

En cas que esta inactivitat poguera haver generat algun tipus de perjudici patrimonial en l'esfera de l'interessat, podria derivar-se una situació de responsabilitat patrimonial de l'Administració per un funcionament, en este cas, anormal dels serveis públics.

És funció d'esta institució vetlar per la correcta aplicació de la legalitat, tant formal com material, per part de l'Administració local valenciana.

En virtut del que s'ha dit més amunt, i ateses les consideracions exposades per a la defensa i l'efectivitat dels drets i les llibertats compresos en el títol I de la Constitució i en l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'article 29 de la Llei 11/1988 de 26 de desembre, de la Generalitat Valenciana, reguladora d'esta institució, es recorda a l'Ajuntament de Daya Nueva el deure legal de realitzar immediatament l'execució subsidiària del Decret 287/2003, i que efectue a costa del propietari la demolició de les obres realitzades.

Cosa que se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta les recomanacions, els suggeriments i els recordatoris dels deures legals esmentats o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-los, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 29 de la Llei 11/1988.

Una vegada haja transcorregut este termini, podrà publicar-se la present resolució en la pàgina web de la institució.

Li agrai m per endavant la remissió a esta institució del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 040959 de data 01/12/04 dirigida a l'Ajuntament de Picassent sobre la inexecució d'acords de demolició per infraccions urbanístiques.

Hble. Sr.,

Amb data 30 d'abril de 2004, la Sra. [...] va interposar un escrit de queixa en què manifesta diferents qüestions sobre la inexecució de determinats acords de demolició dictats per infraccions urbanístiques comeses pel seu veí. Hi realitzava unes altres al·legacions que es referixen a conflictes de dret privat sobre les quals esta institució no realitzarà cap pronunciament.

L'objecte de la queixa es referix bàsicament a la inexecució dels decrets municipals 425/2002 i 426/2002, pels quals s'acordava la demolició d'un habitatge unifamiliar de dos plantes de 120 m² i clos al polígon 2, parcel·les [...] i [...] de sòl no urbanitzable, sense llicència.

Una vegada requerit el corresponent informe a l'Ajuntament de Picassent, se'ns comunica que estos decrets van ser anul·lats pel Jutjat núm. 2 Contenciós Administratiu de València. Se'ns indica, a més, que entre els veïns afectats concorre una situació de conflictivitat en la qual l'Ajuntament ha intentat intervenir sense èxit i que existixen nombrosos plets judicials pendents entre les parts.

Esta institució, evidentment, no pot entrar a valorar assumptes que han estat ja jutjats per un tribunal de justícia, per la qual cosa no es realitzarà cap pronunciament relacionat amb la validesa i eficàcia dels esmentats decrets. Ara bé, això no impediex que es pugua verificar l'actuació posterior de l'Ajuntament en relació amb les infraccions existents, ja que, en cas que els actes siguen anul·lats per motius formals, res obsta que l'Ajuntament pugua incoar nous procediments mentre les accions no hagen prescrit.

Per este motiu, mitjançant una gestió telefònica, vam sol·licitar una còpia de l'esmentada sentència per verificar el seu contingut i vam poder observar, una vegada remesa per part de l'Ajuntament, que els actes van ser anul·lats per caducitat del procediment sancionador. El Jutjat no va entrar a valorar la possible prescripció de l'acció, la qual s'hauria produït si hagueren transcorregut més de quatre anys des de la finalització de les obres, però assenyala que "si este còmput fóra inferior a quatre anys, l'Administració demandada hauria d'iniciar-ne nous expedients i resoldre'ls en els terminis legalment establits".

Desconeixem si este termini ha transcorregut, si bé en l'esmentada conversa telefònica vam ser informats per part del secretari de la Corporació que possiblement este termini hauria estat excedit, però que podria intervenir-se en relació amb un tram d'obra consistent en l'ampliació del clos que ha estat realitzat recentment.

Resulten aplicables al present supòsit els articles 185 del text refós de la Llei del sòl de 9 d'abril de 1976, i 29 i següents del Reglament de disciplina urbanística de 1978.

En virtut del que s'ha dit més amunt, i ateses les consideracions exposades per a la defensa i efectivitat dels drets i les llibertats compresos en el títol I de la Constitució i en l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'article 29 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, de la Generalitat Valenciana, reguladora d'esta institució:

- Es recomana a l'Ajuntament de Picassent que, de conformitat amb el que s'indica en l'esmentada sentència, en cas de no haver transcorregut quatre anys des de la terminació de les obres, s'incoen nous expedients d'infracció i restauració de la legalitat urbanística en relació amb l'habitatge i el clos.

- En tot cas, es recomana que s'inicie l'expedient d'infracció i restauració de la legalitat urbanística en relació amb l'ampliació del clos recentment efectuat.

Cosa que se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta les esmentades recomanacions, suggeriments i recordatoris de deures legals o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-los, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988. Una vegada haja transcorregut el termini es publicarà la present resolució en la pàgina web de la institució.

Li agrai m per endavant la remissió a esta institució del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 031022 de data 05/02/04 dirigida a l'Ajuntament d'Alacant sobre els danys i perjudicis causats en un habitatge particular a conseqüència de la construcció d'un edifici adjacent i sobre la passivitat municipal en l'adopció de mesures per a garantir la seguretat de l'habitatge.

Il. Im. Sr.,

La propietària de l'immoble situat al núm. [...] del c/ [...], Sra. [...], presenta un escrit de queixa en què manifesta els danys i perjudicis causats al seu habitatge com a conseqüència de la construcció d'un edifici adjacent i la falta de mesures de seguretat adoptades pel promotor o amo de l'obra, i denuncia la passivitat municipal en l'adopció de les mesures necessàries per a garantir la seguretat en el seu habitatge.

Esta situació és comprovada per l'arquitecte tècnic municipal del Departament de Conservació d'Immables, qui, en el seu informe de 24 de maig de 2002, després de constatar que “el mur mitger de maçoneria que dona al pati de la primera planta s'ha després en part i s'ha esquerdat en altres zones, i el paviment s'ha esquerdat a causa de les obres d'excavació”, proposa “requerir la promotora (... SL), perquè, sota la seua responsabilitat:

- en un termini no superior a 5 dies, hi col loque testimonis, enderroque els elements amb risc de despreniment i clausure parcialment la terrassa de l'edifici, fins que no dispose de les mesures mínimes de seguretat i, una vegada ho haja executat, haurà de comunicar-ho a este Ajuntament.
- en un termini no superior a tres mesos, el tècnic porte un informe competent de l'estat actual de l'estructura i, sota direcció i inspecció, rehabiliten les parts i els elements danyats de l'edifici. L'inici de les obres de rehabilitació s'haurà d'acreditar prèviament davant este Departament amb un escrit d'acceptació de l'encàrrec de la direcció facultativa. Una vegada hagen finalitzat les obres, hauran de presentar el certificat final de la direcció, degudament visat pel col legi corresponent i, una vegada executat, haurà de comunicar-ho a l'Ajuntament”.

D'altra banda, consten sengles informes de la policia local, de 30 d'agost de 2002 i 19 d'abril de 2003, en els quals els agents de l'autoritat realitzen les afirmacions següents: "els obrers, quan s'absenten de l'obra, deixen una caixa de grans dimensions amb eines suspesa en el ganxo de la grua (en nombroses ocasions, sobre el seu habitatge). Els agents comproven la veracitat del comunicat. S'observa a la terrassa de l'habitatge la caiguda de dos puntals de ferro, que han caigut de la terrassa de l'obra, s'hi observa que hi ha com una espècie de dos palets, els quals estan carregats amb estos puntals de l'obra, també s'observa que a la terrassa de l'obra no hi ha cap xarxa o malla, la qual haguera impedit la caiguda d'estos puntals a la terrassa, amb el consegüent perill que la caiguda d'objectes comporta i el dany a qualsevol persona que en eixe moment estiga a la terrassa; el denunciant també ens mostra restes de pals, claus grans oxidats, trossos de vareta de ferro, així com grans pegats de ciment sec, tot això caigut de l'obra al pati del denunciant".

En vista de la informació remesa per l'Ajuntament a esta institució, se'ns indica que, amb data 19 d'agost de 2002, la mercantil [...SL] rep el corresponent requeriment municipal, que es reproduïx el 5 de desembre de 2002, el qual exigix a la promotora un "informe tècnic de l'estat actual de la paret mitgera de l'edifici núm. 26", document que no apareix enlloc.

Des del 5 de desembre de 2002, i malgrat els greus fets constatats pels agents de la policia, sorprenentment, ja no es torna a dirigir cap requeriment a la promotora o propietària de les obres, sinó que, incomprensiblement, com si no fóra suficientment greu la situació patida pels ocupants de l'habitatge, amb data 12 de juny de 2003 el requeriment es dirigix, no a la promotora causant dels danys i de les reiterades situacions de perill, sinó a la propietària de l'habitatge que està suportant injustament esta deplorable situació.

Davant esta situació, resulta que l'Ajuntament, sense cap explicació, deixa de requerir la promotora de les obres, no l'obliga a aportar l'informe tècnic que li sol licitava en un primer moment i, davant la falta d'adopció de cap mesura reparadora i asseguradora, consentix l'incompliment sense imposar-li cap sanció, ni disposar l'execució subsidiària al seu càrrec; simplement, amb data 16 de juny de 2003, s'encomana a la policia local –els agents de la qual constaten fets, però no solen tenir coneixements tècnics sobre la correcció de les obres executades– l'emissió d'un informe, en el qual manifesten els seus dubtes quan indiquen que "segons sembla, es va reparar el desperfecte de la mitgera esmentada [...] tot i que no es pot comprovar totalment perquè s'han edificat i alçat envans de rajola del nou edifici. La part de la mitgera que queda a la vista està aparentment en bon estat".

L'obligació municipal de requerir el promotor de l'edifici o el propietari de la construcció està clarament recollida en l'art. 86 de la Llei valenciana 6/1994, de 15 de novembre, reguladora de l'activitat urbanística, la qual disposa que "els propietaris de terrenys, construccions –acabades o en execució, la llei no hi fa cap distinció– i edificis hauran de mantenir-los en condicions de seguretat, salubritat, ornament públic i decòrum", i indica l'art. 10 del RD 2187/1978, de 23 de juny,

Reglament de disciplina urbanística, que l'Ajuntament que ordene l'execució de les obres haurà de concedir als propietaris o als seus administradors un termini, que haurà d'estar d'acord amb la magnitud de les obres, perquè s'acomplisca el que ha estat acordat; una vegada transcorregut el termini sense haver-les executat, s'incoarà l'expedient sancionador amb la imposició d'una multa, en la resolució de la qual, a més, es requerirà el propietari, els propietaris o els seus administradors a fi que execute l'ordre efectuada, que, en cas de no complir-la, es durà a terme per l'Ajuntament, a càrrec de l'obligat, a través del procediment d'execució subsidiària previst en la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.

El Tribunal Suprem, en Sentència de data 15 de juny de 2002, va responsabilitzar l'Ajuntament dels danys i perjudicis causats a un ciutadà per la passivitat demostrada en l'execució subsidiària de les ordres d'execució:

“SISÉ: L'Ajuntament demandat, i ara recorregut, tant en la via prèvia com en la seu jurisdiccional, manté que el deure de conservació dels edificis incumbix, a tenor de l'art. 181 de la Llei del sòl de 1976, als propietaris, de manera que només a la propietària de l'edifici derruït se li pot imputar la responsabilitat pels danys causats, mentre que la representació processal de la comunitat de propietaris demandant sosté que, com que ha incomplert l'Ajuntament els seus deures d'executar substitutòriament les obres una vegada que la propietària requerida a este efecte no les havia executat a pesar del temps transcorregut des del requeriment, concorren els requisits perquè, com a conseqüència de la seua inactivitat, haja incorregut en responsabilitat patrimonial i haja de rescabalar la comunitat de propietaris per les despeses efectuades per a reparar els puntals de l'edifici, l'interior de la cova i l'enfonsament del carrer.

SETÉ: No hi ha dubte que, segons estableix l'art. 181 del text refós de la Llei del sòl de 1976, sobre els propietaris pesa el deure de conservar els edificis en condicions de seguretat i, per a esta finalitat, hauran de ser requerits per l'Ajuntament, però quan, a pesar del requeriment efectuat, no complisquen en el termini assenyalat el que s'ha ordenat, l'art. 10.3 del Reglament de disciplina urbanística, aprovat per RD 2187/1978, de 23 de juny, imposa a l'Ajuntament el deure de dur a terme estes obres, a càrrec de l'obligat, a través del procediment d'execució subsidiària previst en la LPA, que, quan van ocórrer els fets, s'establia en els arts. 104 i 106 de la LPA de 17 de juliol de 1958 (art. 98 de la Llei vigent 30/92).

En el cas enjudiciat, l'Ajuntament demandat i ara recorregut no va complir estos deures, ja que, a pesar d'haver transcorregut més d'un any des del requeriment efectuat a la propietària a fi que executara, en el termini d'un mes, les obres a la cova situada al subsòl de l'edifici i del carrer, sense que les haguera iniciades, no va desenvolupar cap activitat a pesar que els propietaris de l'immoble progressivament danyat per l'enfonsament de la cova li feren present esta situació i la deterioració que continuava produint-se a l'edifici de la seua propietat, la qual cosa els va obligar a escometre, pel seu compte, les obres imprescindibles per evitar altres danys irreparables.

És evident, pel que s'ha dit, que el funcionament del servei públic municipal va ser anormal, cosa que va determinar que els propietaris de l'edifici afectat pels repetits enfonsaments de la cova es veieren obligats a executar substitutòriament unes obres de reparació que hauria d'haver escomés l'Ajuntament en compliment del deure imposat per l'al·ludit art. 10.3 del Reglament de disciplina urbanística, per la qual cosa este Ajuntament ha de reintegrar-los els pagaments efectuats a l'empresa que va executar les obres, que haurien d'haver estat realitzades per la propietària o, en defecte d'això, per l'Ajuntament, sense perjudici que este repetisca contra aquella, segons el que preveu expressament l'indicat precepte, i, en conseqüència, és procedent estimar íntegrament el recurs contenciós administratiu interposat per no ser ajustat a dret l'acord impugnat de la comissió de govern de l'ajuntament, pel qual es va desestimar la reclamació formulada per la comunitat de propietaris demandant i ara recurrent en cassació, per conculcar el que estableixen en concordança els arts. 54 de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases de règim local, art. 106.2 de la Constitució espanyola, arts. 139 i següents de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, així com la doctrina jurisprudencial que els interpreta, recollida, entre altres, en les nostres sentències de data 20 de febrer de 1989, 5 de febrer i 20 d'abril de 1991, 10 de maig, 18 d'octubre, 27 de novembre i 4 de desembre de 1993, 14 de maig, 4 de juny, 2 de juliol, 27 de setembre, 7 i 19 de novembre de 1994, 11, 23 i 25 de febrer i 1 d'abril de 1995, 5 de febrer de 1996 i 25 de gener de 1997”.

En virtut del que s'ha dit més amunt, i ateses les consideracions exposades per a la defensa i l'efectivitat dels drets i les llibertats compresos en els títols I de la Constitució (arts 9.3, 15, 43 i 47) i en l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li recomane que, immediatament, dispose l'oportuna visita d'inspecció pels tècnics municipals –arquitecte o aparellador–, i, si escau, que ordene a la promotora o propietària de la construcció la realització de les obres i l'adopció de les mesures necessàries per a garantir la seguretat de les persones i els béns, sota advertència d'acordar l'execució subsidiària al seu càrrec i la incoació del corresponent procediment sancionador.

Cosa que se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta esta recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Li agrairé m per endavant la remissió del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 031566 de data 29/03/04 dirigida a l'Ajuntament d'Alacant sobre la disconformitat amb la declaració conjunta de dos immobles i l'incompliment del deure de conservació i manteniment d'immobles que incumbix al propietari.

Excm. Sr.,

El Sr. [...] i la Sra. [...], arrendataris dels immobles situats entre els carrers Dr. [...], núm. 5 i [...], núm. 6, ens van presentar un escrit de queixa, amb data 10 de desembre de 2003, en el qual ens manifestaven la seua disconformitat amb la declaració de ruïna d'ambdós immobles, ja que entenen que s'hauria de realitzar una valoració separada de cada edifici i ordenar a la propietat la realització dels treballs necessaris per a la seua restauració, ja que s'ha incomplert el deure de conservació; així mateix, a causa de la seua precària situació econòmica, sol licitaven que es garantira un altre habitatge abans de realitzar el desallotjament; d'altra banda, la Sra. [...] demanava una indemnització pel funcionament anormal de l'Ajuntament, ja que a l'any 2002 es va concedir una llicència d'obertura per a exercir l'activitat d'hostalatge al primer pis del c/ [...], sense haver apreciat la pretesa ruïna de l'edifici.

A fi de contrastar les alegacions formulades per l'esmentada ciutadana, mitjançant escrit de data 12 de desembre de 2003 es va dirigir a l'Ajuntament un requeriment perquè, en el termini màxim de 15 dies, ens remetera, entre altres qüestions, una còpia de l'ordre d'inclusió dels immobles en el Registre Municipal de Solars i Edificis per Rehabilitar (art. 97.1.b) de la Llei 6/1994, de 15 de novembre, reguladora de l'activitat urbanística, des d'ara LRAU), ja que, mitjançant el Decret de l'Ajuntament, de data 20 de novembre de 2003, juntament amb la situació legal de ruïna, s'havia declarat l'incompliment del deure de conservació dels propietaris.

Amb data 23 de març, es rep en esta institució documentació diversa relativa a l'expedient de declaració de ruïna, així com un informe tècnic-no jurídic- de data 16 de març de 2004, emés pel cap del Departament de Conservació d'Immobles, qui, respecte a la inclusió dels immobles en l'esmentat registre, manifesta que "no s'ha ordenat la inclusió de l'immoble en el registre de solars i edificis per rehabilitar. Simplement i d'acord amb l'art. 90 LRAU, s'ha ordenat a la propietat la seua rehabilitació o la seua demolició".

D'altra banda, els arrendataris, amb data 17 de març de 2004, ens presenten sengles ordres de desallotjament, emeses el 2 de març de 2004, perquè en el termini màxim de 30 dies abandonen l'edificació amb la advertència d'impetrar l'empara judicial per realitzar la seua expulsió.

Segons el que es desprén de les dos ordres municipals, el Decret de 20 de novembre de 2003, pel qual es va declarar la situació legal de ruïna i també, prèvia audiència a la propietat de l'immoble, l'incompliment del deure de conservació "ha estat objecte de recurs contenciós administratiu per part dels arrendataris de l'immoble, dins del qual s'ha sol licitat la suspensió de la resolució recorreguda i ha estat esta última petició denegada, amb caràcter ferm, pel tribunal que coneix l'esmentat recurs jurisdiccional".

En este context, esta institució és conscient de la limitació imposada en l'art. 17.2 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, que ens regula en el sentit de no poder entrar en l'examen individual de les queixes sobre les quals estiga pendent la resolució judicial definitiva i d'haver de suspendre la investigació si s'interposara

una denúncia, una querrela o una demanda davant els tribunals ordinaris sobre els mateixos fets.

Ara bé, el mateix precepte matisa que això no impedirà, però, investigar sobre els problemes generals plantejats en les queixes presentades.

A l'empara d'esta possibilitat legal, i sense prejudjar en absolut els fets que estan sent objecte d'enjudiciament pels tribunals de justícia, caldria recordar la distinció entre els supòsits en els quals simplement es declara la ruïna d'un immoble i aquells altres en què, juntament amb la declaració de ruïna, l'Administració mateixa també declara l'incompliment per part dels propietaris de l'obligació de conservar l'immoble.

En el primer cas, s'aplica el que disposa l'art. 90.4 de la Llei 6/1994, de 15 de novembre, reguladora de l'activitat urbanística (LRAU), a saber: "la declaració de ruïna legal respecte a un edifici no catalogat ni objecte d'un procediment de catalogació determina per al seu propietari l'obligació de rehabilitar-lo o demolir-lo a la seua elecció".

Altrament, en el segon cas, quan es declara la ruïna i l'incompliment de l'obligació de conservació, per evitar que la propietat de l'immoble es beneficie de la seua pròpia passivitat, negligència i incompliment d'este deure de conservació, no se li concedix l'opció de rehabilitar-lo o demolir-lo, sinó que, per a estos casos, s'hauria d'estar al que disposa l'art. 97.1 de la LRAU:

"És procedent dictar l'ordre d'inclusió en el Registre Municipal de Solars i Edificis per Rehabilitar respecte a immobles els propietaris dels quals incomplisquen:

B) l'obligació d'efectuar obres de conservació i rehabilitació en els termes exigibles segons els articles 90, 91, 92 (sense perjudici de l'aplicació simultània de la resta de mesures contemplades en el número 3 d'este últim) i 94".

Quant als efectes de la inclusió en este Registre, es regulen en l'art. 98.3: "si l'ordre d'inclusió deriva de l'incompliment de deures urbanístics en determinarà necessàriament l'expropiació, la qual s'efectuarà amb l'aplicació de les regles especials de determinació del preu just previstes a este efecte per la legislació estatal. En els altres casos, el propietari pot instar la revocació d'esta ordre tan prompte com remeie les causes que la van determinar".

El Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana, en la Sentència de data 20 d'octubre de 2000, fonament de dret quart, sosté que "en la llei valenciana, la declaració d'incompliment del deure de conservació genera la inclusió de l'edifici en el Registre Municipal de Solars i Edificis per Rehabilitar, que preveu l'article 97 de la Llei 6/1994, de 15 de novembre, de la Generalitat Valenciana, cosa que determina, segons especifica l'article 98 del mateix cos legal, la declaració d'utilitat pública i la necessitat d'ocupació a efectes expropiatoris. Com fàcilment s'observa, esta declaració, amb esta importància, té uns efectes punitius

manifestos, per la qual cosa la mateixa llei autonòmica preveu que esta declaració només pot fer-se a través d'un procediment especial subsegüent al de declaració de ruïna”.

En conseqüència, resulta injust considerar de la mateixa condició el propietari d'un immoble que es preocupa per mantenir-lo i conservar-lo fins que es declara en situació legal de ruïna—en este cas, sí que podria optar entre demolir-lo o rehabilitar-lo— i aquell propietari que incomplix la seua obligació de conservar-lo, el qual, com a penalització, ja no es podria beneficiar de la seua demolició per extingir els contractes d'arrendament existents, sinó que, únicament, podria instar la revocació de l'ordre d'inclusió en el Registre de Solars i Edificis per Rehabilitar tan prompte com remeie les causes que la van determinar.

En virtut del que s'ha dit més amunt, i ateses les consideracions exposades per a la defensa i l'efectivitat dels drets i les llibertats compresos en els títols I de la Constitució (art. 47) i en l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 17.2 i 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, i sense perjudicar en absolut els fets que estan sent objecte d'enjudiciament pels tribunals de justícia, li recomane, amb caràcter general, en els casos que es declare la situació legal de ruïna no imminent d'un immoble i l'incompliment de l'obligació de conservació per part del propietari, que no li concedisca l'autorització per demolir l'edifici, ni que dicte els posteriors requeriments de desallotjament, sinó que ordene, prèvia audiència al propietari, la inclusió de l'immoble en el Registre Municipal de Solars i Edificis per Rehabilitar.

Cosa que se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta esta recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Li agrairé m per endavant la remissió del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 031522 de data 22/01/04 dirigida a l'Ajuntament de Novelda sobre la denegació indeguda de l'autorització prèvia per construir un habitatge en sòl no urbanitzable per falta d'una resolució expressa a recursos d'alçada impugnatoris.

Hble. Sr.,

El referit expedient de queixa versa sobre la indeguda denegació de l'autorització prèvia per construir un habitatge en sòl no urbanitzable, efectuada mitjançant la Resolució de la Direcció General d'Urbanisme i Ordenació Territorial de data 17 de març de 2003 (notificada als interessats els dies 16 i 24 d'abril), per la qual es desestimaven les sol·licituds presentades amb data 7 de febrer de 2003 pel Sr. [...] i el Sr. [...], qui l'han impugnat mitjançant sengles recursos d'alçada de data 16 i 23 de maig, els quals es troben encara sense resoldre expressament.

Respecte a este punt concret, això és, la falta de resolució expressa als recursos d'alçada presentats fa ja més de 7 mesos –l'art. 115.2 de la Llei 30/1992, del procediment administratiu comú, fixa un termini màxim de 3 mesos per a dictar i notificar-ne la resolució–, caldria recordar, una vegada més, que, de conformitat amb el que disposa l'apartat tercer de l'art. 43 de la meritada Llei 30/1992, “la desestimació per silenci administratiu té els únics efectes de permetre als interessats la interposició del recurs administratiu o contenciós administratiu que resulte procedent”, això és, el silenci negatiu es configura com una garantia per al ciutadà, de manera que “voluntàriament” pot optar entre, d'una banda, acudir a la via contenciosa o, d'una altra, si preferix conèixer quins són els arguments que la Conselleria sosté per rebutjar les al·legacions contingudes en els recursos d'alçada –per a la millor preparació de la demanda contenciosa– esperar la resolució expressa de l'Administració, atés que esta actitud d'abstenir-se de dictar una resolució expressa, incomplix manifestament l'inexcusable deure de resoldre, imposat a les administracions públiques en l'art. 42 de la repetida Llei 30/1992, i l'obligació de la qual ha estat estesa i emfasitzada amb la reforma operada per la Llei 4/1999, de 13 de gener, quan prescriu, amb una claredat evident, que l'Administració està obligada a dictar una resolució expressa en tots els procediments, sense que es troben exempts els tramitats en via de recurs administratiu (art. 115.2 de la Llei 30/1992).

Dit en altres termes, encara que haja transcorregut a l'excés el termini màxim de tres mesos per a dictar i notificar la resolució expressa als recursos d'alçada, no per això ha desaparegut la referida obligació administrativa, ni el ciutadà ha de forçosament entendre com a desestimada la seua sol·licitud i interposar el recurs contenciós, atés que, insistim, estem davant d'una facultat de l'interessat.

Així mateix, el principi d'eficàcia (art. 103.1 de la Constitució espanyola) exigeix de les administracions públiques que es complisquen raonablement les expectatives que la societat legítimament li demana, entre estes, i prou rellevant, el deure de l'Administració de resoldre expressament les peticions i reclamacions que li presenten els particulars, ja que el coneixement total per l'administrat de la fonamentació de les resolucions administratives constitueix un pressupòsit inexcusable per a una adequada defensa dels seus drets i interessos legítims –en este cas, han passat més de 7 mesos sense contestar els recursos d'alçada.

En este sentit, el Tribunal Constitucional reitera, des de la seua Sentència núm. 71, de data 26 de març de 2001, que “és evident, com hem declarat en reiterades ocasions (per totes, SSTC 6/1986, de 21 de gener, FF. 3; 204/1987, de 21 de desembre, F. 4; 180/1991, de 23 de setembre, F. 1; i 86/1998, de 21 d'abril, FF. 5 i 6), que l'Administració no pot veure's beneficiada per l'incompliment de la seua obligació de resoldre expressament dins de termini sol·licituds i recursos dels ciutadans, un deure que entronca amb la clàusula de l'estat de dret (art. 1.1 CE), així com amb els valors que proclamen els arts. 24.1, 103.1 i 106.1 CE”.

Ara bé, una vegada declarada l'obligació de resoldre tan prompte com siga possible els recursos d'alçada, i si es descendix ja al fons de la controvèrsia, la seua estimació resultaria obligada per les consideracions següents.

En efecte, l'art. 8.1 de la Llei valenciana 4/1992, de 5 de juny, de sòl no urbanitzable, estableix que “l'autorització prèvia s'entendrà com a produïda per silenci positiu pel mer transcurs de dos mesos des de la presentació de la sol·licitud, sense necessitat de denúncia de mora” –termini confirmat en l'annex de la Llei 9/2001, de 27 de desembre, mesures fiscals, de gestió administrativa i financera i d'organització–, en este cas, es van presentar les sol·licituds amb data 7 de febrer de 2003 i l'autorització prèvia es va produir el 7 d'abril de 2003, de manera que la posterior resolució denegatòria de 17 de març de 2003, com que no fa efectes fins que no es notifica als interessats (art. 57.2 i 58 Llei 30/1992), i això succeïx els dies 16 i 24 d'abril–fet no negat per l'Administració–, vulnera el que prescriu l'art. 43.4.a) de la Llei 30/1992, ja que, com que es va produir l'estimació de les sol·licituds per silenci, la resolució expressa posterior només podia dictar-se en cas de ser confirmatòria de l'autorització, cosa que no succeïx en este cas, en el qual, sense seguir el procediment legalment establert en els arts. 102 i següents de la Llei 30/1992, la resolució denegatòria incorreria en nul·litat de ple dret per revocar de ple un acte declaratiu de drets –l'autorització produïda per silenci positiu– (art. 62.1.e).

Resulta evident que esta situació no s'hauria produït si la Conselleria no haguera demorat tant la pràctica de la notificació de la resolució denegatòria de 17 de març de 2003, ja que es tarda ni més ni menys que 22 dies per registrar-la d'eixida –el 8 d'abril, 1 dia després d'haver-se produït l'autorització prèvia per silenci–, 8 dies més per a la primera notificació –el 16 d'abril– i uns altres 16 per a la segona –el 24 d'abril–, sense concórrer cap culpa imputable als interessats, de tal manera que, des que es dicta la resolució fins que es notifica, l'Administració empra una quantitat excessiva de temps, un total de 30 i 38 dies.

S'ha de destacar que, per evitar la producció de l'autorització prèvia pel transcurs del termini de 2 mesos des de la presentació de la sol·licitud, no solament cal dictar una resolució expressa dins d'este termini –com sembla defensar l'Administració–, sinó que, a més, cal notificar-la en este mateix període de temps, és a dir, abans que transcorreguen els 2 mesos, cosa que en este cas no ha succeït –la resolució denegatòria es dicta dins del termini, però es notifica una vegada que este ha passat; en este sentit, l'art. 43.1 de la Llei 30/1992 determina quan es produïx el silenci: “el venciment del termini màxim sense haver-se notificat una resolució expressa legítima a l'interessat”.

En conseqüència, l'única possibilitat legal de deixar sense efecte l'autorització prèvia produïda per silenci el 7 d'abril de 2003, seria tramitar el procediment per revocar d'ofici un acte declaratiu de drets –segons s'entenga com a nul·litat o anul·lable–, regulat en l'art. 102 i 103 de la Llei 30/1992, respectivament, cosa que no ha esdevingut en el nostre cas.

I si bé és cert que en cap cas cal adquirir per silenci administratiu facultats en contra de les prescripcions de l'ordenament jurídic o del planejament, no és menys cert que ni en la resolució denegatòria de 17 de març de 2003 ni en el posterior informe remés a esta institució hi ha cap motivació ni cap explicació sobre els motius pels quals es considera que les finques objecte de l'autorització prèvia no reuneixen els requisits establerts en l'art. 10 i disposició transitòria tercera de la Llei

4/1992, tal com s'hi indica, ni sobre les raons que sustenten l'apreciació administrativa que es tracta d'una parcel·lació urbanística –òbviament, la presumpció legal continguda en el Projecte de Llei d'ordenació del territori i sòl no urbanitzable no resultaria d'aplicació.

Finalment, quant a la sol·licitud de la llicència d'obres que els interessats afirmen que han presentat davant l'Ajuntament de Novelda, i a l'efecte d'entendre com a concedida l'autorització prèvia per silenci administratiu, seria d'aplicació el que disposa l'art. 43.5, a saber: “els actes administratius produïts per silenci administratiu es podran fer valer tant davant l'Administració com davant qualsevol persona física o jurídica, pública o privada i produïxen efectes des del venciment del termini màxim en el qual ha de dictar-se i notificar-se la resolució expressa sense que s'haja produït, i la seua existència pot ser acreditada per qualsevol mitjà de prova admés en dret”.

En virtut del que s'ha dit més amunt, i ateses les consideracions exposades per a la defensa i efectivitat dels drets i les llibertats compresos en el títols I de la Constitució i en l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, considerem oportú formular les següents recomanacions, llevat de contravenció greu i manifesta de l'ordenació urbanística (DA, 4a Llei 6/1994, de 15 de novembre, reguladora de l'activitat urbanística):

-a la Conselleria de Territori i Habitatge: que resolga, tan prompte com siga possible, els recursos d'alçada interposats contra la resolució denegatòria de l'autorització prèvia i que confirme la seua producció per silenci administratiu.

-a l'Excm. Ajuntament de Novelda: que estime com a acreditada la producció de l'autorització prèvia per silenci administratiu.

Cosa que se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta esta recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Li agrairé molt per endavant la remissió del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 041197 de data 20/12/04 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge sobre l'incompliment de l'obligació de resoldre en l'expedient relatiu a l'autorització prèvia per construir en sòl no urbanitzable.

Hble. Sr.,

El Sr. [...] va interposar un escrit de queixa davant esta institució contra la Conselleria de Territori i Habitatge per incompliment de l'obligació de resoldre la seua sol·licitud de data 12 de febrer de 2004, relativa a l'obtenció de l'autorització

prèvia per a la construcció d'una obra en sòl no urbanitzable emplaçada en el polígon 6, parcel·la 11, del paratge [...].

La següent actuació, que consta en l'expedient, és un requeriment de Conselleria, realitzat amb data 9 de juny de 2004, i és interessant l'aportació de determinada documentació per a esmenar la sol·licitud presentada.

No hi consten altres actuacions administratives.

Una vegada requerit el corresponent informe, la Conselleria ens remet un escrit en el qual es reconeix la data de presentació de la sol·licitud per part de l'interessat, així com la del requeriment d'esmena i indica que este últim va ser retornat per correu i que es van realitzar posteriorment gestions telefòniques que han permès localitzar l'interessat; s'hi assenyala que, una vegada s'haja conegut el nou domicili, s'efectuarà un segon intent de notificació.

Sembla que esta segona notificació va ser finalment realitzada, ja que l'interessat, en escrit d'algunes legacions, manifesta que la va rebre el 29 de juliol de 2004.

L'interessat pretén que se li reconega el fet d'haver obtingut l'autorització prèvia per silenci administratiu.

Tenint en compte estos fets és procedent realitzar els següents pronunciaments.

La veritat és que el temps que transcorre entre la sol·licitud de l'interessat, que va tenir entrada en la Conselleria el 12 de febrer de 2004, i la primera actuació administrativa, que consistix en el requeriment d'esmena, que és notificada el 29 de juliol de 2004 –i el primer intent, el 15 de juny–, és clarament superior a dos mesos, termini que la norma vigent en estos moments, a saber, la Llei 4/1992 de 5 de juliol, del sòl no urbanitzable, establia com a termini màxim de resolució.

No s'ha interromput el termini de producció del silenci, ja que la intimació per a esmenar defectes es produïx una vegada transcorregut i no opera, per tant, la regla prevista en l'article 42.5.a)

S'ha produït, per tant, el silenci administratiu, que segons l'article 8.1 de la Llei del sòl no urbanitzable té efecte estimatori, per la qual cosa s'ha d'entendre com a concedida l'autorització prèvia.

El silenci administratiu estimatori no és una ficció jurídica, sinó un acte administratiu plenament eficaç que vincula, per tant, la resolució extemporània que es dicte, ja que l'obligació d'emetre-la persistix. Si l'Administració s'apartara del contingut de l'acte presumpte i pretenguera desestimar la pretensió, hauria de revocar este acte favorable i seguir el procediment de revisió corresponent.

A este efecte, cal recordar que l'article 62.1.f) de la Llei 30/1992 de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, determina que “els actes expressos o presumptes contraris a

l'ordenament jurídic pels quals s'adquirixen facultats o drets quan es manque dels requisits essencials per a la seua adquisició" són nul·les de ple dret, per la qual cosa, si escau, en cas de donar-se tal circumstància, l'autorització presumpta obtinguda hauria de ser anul·lada a través del corresponent procés de revisió.

En virtut del que s'ha dit més amunt, i ateses les consideracions exposades per a la defensa i efectivitat dels drets i les llibertats compresos en el títol I de la Constitució i en l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'article 29 de la Llei 11/1988 de 26 de desembre, de la Generalitat Valenciana, reguladora d'esta institució:

Es recorda a la Conselleria el deure legal de resoldre la sol·licitud presentada per l'interessat el 12 de febrer de 2004 que queda vinculada pel sentit estimatori del silenci produït i que ha de resoldre en estos termes; en cas de produir-se la situació prevista en l'esmentat article 62.1.f), haurà de dur-se a efecte el procés de revisió de l'ofici corresponent.

Cosa que se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta les esmentades recomanacions, suggeriments i recordatoris dels deures legals o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-los, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988. Una vegada haja transcorregut este termini, la present resolució es publicarà en la pàgina web de la institució.

Li agrairé molt per endavant la remissió a esta institució del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 031187 de data 30/04/04 dirigida a l'Ajuntament de Chiva sobre la resolució denegatòria d'una llicència municipal d'obres amb fonament en un Pla General no aprovat formalment.

Excm. Sr.,

El Sr. [...] acudix a esta institució i manifesta que, a la vista del que indicat el tècnic municipal en el seu informe de 5 de desembre de 2001, va comprar uns terrenys amb la intenció de construir uns habitatges adossats, en el qual no s'efectuava cap indicació sobre la tramitació d'un nou Pla general que poguera modificar les determinacions urbanístiques existents aleshores; una vegada va sol·licitar la llicència d'obres, se li denega sobre la base de l'informe tècnic de 20 de novembre de 2002, per no estar permesa la construcció d'habitatges adossats; sobre la base d'estos fets, va sol·licitar una indemnització per les despeses ocasionades, sense que haja obtingut cap contestació per part de l'òrgan municipal competent per a resoldre la seua pretensió.

Després de la lectura de l'informe remès per vosté a esta institució, es constata la denegació d'una llicència d'obres per no ajustar-se a les determinacions del nou Pla general que, en aquell moment, s'estava tramitant i que, finalment, no ha estat

aprovat, i que es va haver d'alçar la suspensió de les llicències existent des de l'exposició al públic del Pla el 23 de gener de 2002.

En efecte, encara que l'informe de l'arquitecte municipal de 21 de gener de 2004 ni tan sols ho esmentava, l'autor de la queixa ens ha facilitat una còpia de l'informe de data 5 de desembre de 2001, emès per l'arquitecte tècnic municipal en contestació a la sol·licitud d'informació urbanística efectuada per l'interessat amb data 8 de novembre de 2001, en el qual, entre altres, s'efectua la següent asseveració: “la tipologia de l'edificació serà unifamiliar aïllada; no obstant això, es podrà passar a la solució de residencial adossada, sempre que s'agrupen parcel·les que superen en el seu conjunt la superfície de 2.000 metres quadrats i que es respecten les condicions d'altura, volum, ocupació de parcel·la i distàncies de retirs”.

Per la seua banda, este arquitecte tècnic municipal, en el seu informe de 20 de novembre de 2002, indica que, en relació amb el Pla general en tramitació, “en esta zona no es permet realitzar habitatges adossats ni aparellats, solament aïllats”.

A partir d'estos fets, resulta inqüestionable que, des del 23 de gener de 2002, data en què es va exposar al públic el Pla general, la sol·licitud de la llicència d'obres plantejada per l'interessat quedava suspesa i, per tant, no podia ser denegada; l'art. 57.1 B) de la Llei 6/1994, de 15 de novembre, reguladora de l'activitat urbanística (des d'ara, LRAU), disposa que “la resolució per la qual es convoca el període d'informació pública dels plans farà efecte suspensiu de llicències que la llei estatal associa a la seua aprovació inicial”.

En este cas, les determinacions del nou Pla general que s'estava tramitant i que no autoritzaven en la zona la tipologia edificatòria adossada, mai han entrat en vigor, ja que, segons sembla, el Pla general no ha estat aprovat definitivament i la suspensió de les llicències ha estat alçada recentment, per la qual cosa aquelles determinacions no podrien justificar la denegació de la llicència d'obres sol·licitada per l'autor de la queixa; en este sentit, l'art. 59.2 de la LRAU estableix que els plans entren plenament en vigor als quinze dies de la publicació de la resolució aprovatòria amb transcripció de les seues normes urbanístiques, conforme a la Llei estatal 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases de règim local.

Cal destacar que l'exigència de la publicació completa de les normes dels plans urbanístics com a requisit per a la seua entrada en vigor, i tenint en compte la seua naturalesa reglamentària, deriva del que preveuen els articles 9.3 de la Constitució espanyola –publicitat de les normes–, art. 52.1 de la Llei 30/1992 –perquè produïsquen efectes jurídics les disposicions administratives hauran de publicar-se en el diari oficial que corresponga– art. 124 del text refós de la Llei sobre règim del sòl i ordenació urbana de 1992 –els acords d'aprovació definitiva de tots els instruments de planejament es publicaran en el butlletí oficial corresponent– i art. 70.2 de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases de règim local– l'articulat de les normes dels plans urbanístics, així com els seus acords corresponents l'aprovació definitiva dels quals siga competència dels ens locals, es publiquen en el butlletí oficial de la província i no entren en vigor fins que s'haja

publicat completament el seu text i haja transcorregut el termini de quinze dies hàbils.

Així mateix, a partir del consolidat criteri jurisprudencial –entre altres, Sentències del Tribunal Suprem de 21 de gener, 3 de febrer i 20 de maig de 1999, i 10 d'abril i 20 de setembre de 2000– relatiu a les conseqüències que la falta de publicació de la normativa dels plans urbanístics origina, no per a la seua validesa, però sí per a la seua eficàcia, ens trobem davant la denegació d'una llicència d'obres que busca la seua base en un Pla general no aprovat definitivament ni publicat i que, per tant, no pot ser entés com a normativa vigent en la data de tal denegació, de manera que, en cas de no estar en vigor, no resultaria d'aplicació.

En altres termes, ens trobem amb una llicència d'obres que ha estat denegada sobre la base d'una normativa que mai ha arribat a existir, de manera que, ateses les expressades circumstàncies, ara resultaria procedent resoldre la concessió o la denegació de la llicència d'obres conforme a les determinacions urbanístiques actualment vigents al municipi de Chiva, això és, normes subsidiàries i ordenança reguladora d'edificis i obres de 1983 i Pla parcial de la urbanització El Bosque de 1987.

Finalment, i encara que ara ja no resulte d'interés, en la hipòtesi que el Pla general haguera estat aprovat i publicat, el sol licitant de la llicència podria tenir dret a la indemnització interessada, no per haver-se produït una deficient i contradictòria informació urbanística entre els dos informes emesos per l'arquitecte tècnic municipal, sinó per mor del que disposa l'art. 57.1 C de la LRAU: “Els peticionaris de llicències sol licitades amb anterioritat a la suspensió tindran dret a ser indemnitzats del cost oficial dels projectes i a la devolució dels tributs i càrregues satisfetes a causa de la sol·licitud, sempre que fóra conforme amb l'ordenació urbanística vigent en el moment que va ser efectuada i resultara denegada per incompatibilitat amb el nou planejament”.

En virtut del que s'ha dit més amunt, i ateses les consideracions exposades per a la defensa i l'efectivitat dels drets i les llibertats compresos en els títol I de la Constitució (arts. 9.3, 47 i 103.1) i en l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li recomane que revoque la resolució denegatòria de la llicència d'obres (art. 105 Llei 30/1992), ja que s'hauria aplicat com a fonament de la denegació les determinacions del nou Pla general que encara no han entrat en vigor, ja que no ha estat aprovat definitivament ni publicat en el butlletí oficial corresponent, i, d'altra banda, que resolga la sol·licitud plantejada per l'interessat, amb la concessió o la denegació de la llicència d'obres conforme a les determinacions urbanístiques vigents actualment al municipi de Chiva.

Cosa que se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta esta recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Li agraiï m per endavant la remissió del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 031547 de data 13/12/04 dirigida a l'Ajuntament de Dénia sobre el retard municipal en la tramitació i resolució d'unes sol licituds de llicències d'obres.

Excma. Sra.,

En la queixa presentada pel Sr. [...], en nom i representació de la Sra.[...], del Sr. [...] i del Sr. [...], es denuncia el retard municipal existent en la tramitació i resolució de les llicències d'obres sol licitades pels seus representats.

En primer lloc, quant a la llicència d'obres sol licitada per la Sra. [...] (exp. [...]/97), i una vegada examinada la documentació que ens ha remés l'Ajuntament, se'n desprenen els següents, que cal tenir en compte:

a) amb data 25 de setembre de 2002, el regidor delegat d'Urbanisme resol estimar “procedent que este Ajuntament declare que l'actora pot iniciar l'execució de les obres d'edificació de l'habitatge unifamiliar i piscina objecte de l'expedient [...]/97, situades a PP [...], urbanització [...], 33, en compliment amb els seus mateixos termes de les sentències del Tribunal Superior de Justícia de 30 de gener de 2001 i del Jutjat Contenciós Administratiu d'Alacant núm. 1, de 23 de juliol de 2002”.

b) Posteriorment, mitjançant el Decret de l'Ajuntament de 7 de juliol de 2003, es dicta la següent resolució: “tenint en compte que, *ex articulo* 110.2 del Decret valencià 180/02, aprovatori del Pla Ordenació dels Recursos Naturals del Montgó, s'imposa que les obres d'urbanització i edificació que la Sra. [...] té autoritzades conforme a la STSJ de 30-01-01, se suspelen cautelament, i que este Decret no ha estat objecte de revisió jurisdiccional, s'estima procedent que es faça constar esta circumstància a la interessada: a tenor de l'art. 110 del PORN, el Govern valencià ha disposat “qualsevol actuació d'urbanització o edificació, excepció feta d'obres de manteniment en edificacions existents” en àrees B-6.

En vista d'estos fets, ens podem acollir la decisió municipal de suspendre l'execució de les obres autoritzades mitjançant la Sentència del Tribunal Superior de Justícia de 30 de gener de 2001 i la posterior Resolució de 25 de setembre de 2002 del regidor delegat d'Urbanisme, ja que el Decret valencià 180/02, pel qual s'aprova el Pla d'ordenació dels recursos naturals del Montgó, té una naturalesa reglamentària i, com a tal, no pot aplicar-se retroactivament en perjudici de la interessada, qui va sol licitar la llicència el 27 de maig de 1997 i va ser reconeguda per sentència judicial ferma el 30 de gener de 2001, molt abans que entrara en vigor i es poguera aplicar el Decret 180/02.

L'art. 9.3 de la Constitució espanyola garantix el principi de irretroactivitat de les disposicions sancionadores no favorables o restrictives de drets individuals, i estableixen els arts. 42 i següents de la Llei estatal 6/1998 de 13 d'abril, sobre règim

del sòl i valoracions, els supòsits indemnitzatoris en els quals seria subsumible la situació en la qual es troba la Sra. [...].

D'altra banda, quant a la sol·licitud de llicència presentada pel Sr. [...] (exp. [...] /03) amb data 29 de juliol de 2003 i atés que l'obra l'autorització de la qual sol·licita es troba en zona de revisió de titularitat B-6, del Pla d'ordenació de recursos naturals del Montgó, on s'ha declarat cautelament com a suspesa qualsevol actuació d'urbanització o edificació, caldria entaular contactes amb la Conselleria de Territori i Habitatge, a fi de desbloquejar la situació existent en l'actualitat.

Finalment, quant a la sol·licitud d'obres presentada pel Sr. [...] (exp. [...] /02), l'Ajuntament de Dénia ens significa que encara queda pendent d'esmena la deficiència respecte al projecte d'urbanització a fi que dote la parcel·la de la condició de solar.

En virtut del que s'ha dit més amunt, i ateses les consideracions exposades per a la defensa i efectivitat dels drets i les llibertats compresos en els títols I de la Constitució (arts. 9.3 i 45) i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, recomane a vosté que, tan prompte com siga possible, alce la suspensió de les obres autoritzades a la Sra. [...] per sentència judicial ferma, perquè no pot aplicar-se retroactivament el decret reglamentari del PORN o, en cas contrari, inicie d'ofici el procediment de responsabilitat patrimonial per a reconèixer les indemnitzacions corresponents.

Així mateix, respecte a la sol·licitud de llicència formulada pel Sr. [...], li recomane que mantinga els contactes necessaris amb la Conselleria de Territori i Habitatge a fi de desbloquejar la situació actual de suspensió i resoldre l'expedient de llicència.

Finalment, quant a la sol·licitud de llicència d'obres efectuada pel Sr. [...], li recomane que, una vegada siguen esmenades les deficiències tècniques relatives al projecte d'urbanització, en dispose la seua autorització.

Cosa que se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta esta recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Una vegada transcorregut el termini d'un mes al qual es fa referència en el paràgraf anterior, la present resolució serà inclosa en la pàgina web de la institució.

Li agrai m per endavant la remissió del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 041133 de data 02/11/04 dirigida a l'Ajuntament d'Albatera sobre la negativa municipal a facilitar informació urbanística.

Hble. Sr.,

Amb data 8 de juny de 2004, el Sr. [...] va presentar un escrit de queixa davant esta institució contra l'Ajuntament d'Albatera, per no facilitar-li determinada informació urbanística relacionada amb l'expedient d'homologació modificativa, l'estudi d'impacte ambiental i el Programa d'Unitat Integrada S-10 del Pla parcial Sierra Alta.

Les sol·licituds, que afirmava que no havien estat ateses, eren les següents (segons data d'entrada):

- Sol·licitud de 27 de maig de 2004 sobre diversa documentació del PAI del Sector S-10, com ara el plànol topogràfic, el parcel·lari cadastral, el llistat de titulars cadastrals, el plànol de l'estat actual del nucli consolidat del Moco, les característiques de la seua urbanització i edificacions.
- Sol·licitud de 3 de juny de 2004 en què s'interessa còpia de l'alternativa tècnica del Programa.
- Sol·licitud de 7 de juny de 2004 en què es reitera la sol·licitud de l'alternativa tècnica, així com del Pla general en tramitació.

El 21 de juliol de 2004 té entrada en esta institució un informe de l'Ajuntament d'Albatera, en el qual es posa de manifest que s'han atés degudament tots els requeriments d'informació plantejats per l'interessat, excepte els que afecten la propietat intel·lectual i les dades personals.

S'hi assenyala que l'interessat ha estat autoritzat per a obtenir la documentació tècnica remesa per l'urbanitzador, i que ha pogut fotocopiar-la.

S'hi indica que, quant als certificats de classificació i aprofitament urbanístic previstes en el nou Pla general, s'ha dictat una resolució dirigida a l'arquitecte municipal perquè les emeta, i estan esperant que les elabore.

Finalment, quant a la documentació relacionada amb el Pla general, s'hi indica que esta informació ha estat ja lliurada a l'interessat.

El ciutadà presenta amb data 15 de setembre de 2004 un escrit d'al·legacions, en el qual realitza les manifestacions següents:

- No se li han lliurat encara les certificacions sol·licitades en els seus escrits de 27 de maig i l'altre de 7 de juny de 2004. Este segon no va ser aportat amb l'escrit inicial d'esta queixa i fa referència a certificats sobre l'assessorament de determinats lletrats i l'existència d'expedients de disciplina urbanística relacionats amb la mercantil promotora del programa.

-No se li ha facilitat la còpia de l'informe previ de l'Administració forestal, del Pla de gestió del mont catalogat i del contracte de subministrament d'aigua potable, aspectes sol·licitats en l'escrit de 13 de juliol de 2004.

-No se li ha facilitat tota la documentació interessada en el seu escrit de data 7 de juny de 2004 i ha rebut només la documentació cartogràfica del Pla general. Afirmar que això l'ha obligat a presentar un segon escrit de 2 d'agost en què sol·licita la resta de la documentació del Pla, i entén que aquella documentació s'ha de facilitar sense cap càrrec, ja que se'n va fer el pagament amb motiu de la primera petició.

Una vegada vistes les manifestacions realitzades per les parts, és procedent realitzar els següents pronunciaments:

Respecte a la no-emissió de la certificació sol·licitada en l'escrit de 27 de maig, segons se'ns comunica, existix una ordre interna de l'Ajuntament perquè l'arquitecte municipal les confeccione, moment en el qual es traslladaran a l'interessat. S'ha produït, no obstant això, una dilació important entre la sol·licitud inicial, efectuada al maig, i el moment actual, cosa que constituïx un funcionament irregular que ha de ser corregit, ja que, amb caràcter general, l'Administració l'ha de resoldre en un termini màxim de 3 mesos.

Per això, serà procedent recomanar a la Corporació que, tan prompte com siga possible, remeta a l'interessat esta certificació.

Respecte a les certificacions previstes en l'escrit de 7 de juny que ara acompanya el ciutadà, relacionades amb dades concretes sobre determinats lletrats i expedients de disciplina urbanística, no es realitzarà major pronunciament, ja que excedix l'objecte d'este expedient. Estos punts no van ser denunciats en l'escrit inicial que ens remet l'interessat, per la qual cosa no se n'ha pogut recaptar informació de l'Ajuntament. No obstant això, i per al supòsit que efectivament no haguera estat atesa esta sol·licitud, l'Ajuntament haurà de resoldre-la expressament.

Referent a la segona al·legació de l'interessat, que fa referència a un escrit de 13 de juliol de 2004, en què sol·licita informes forestals i relacionats amb el subministrament d'aigua, tampoc en realitzarem major pronunciament, ja que igual que ocorre en el supòsit referit adés, no constituïx objecte d'este expedient perquè no ha estat denunciat este fet en l'escrit inicial. No obstant això, com ja indicàvem, per al supòsit que efectivament no haguera estat atesa esta sol·licitud, l'Ajuntament haurà de resoldre-la expressament.

Finalment, quant a la tercera al·legació, relativa a la informació del Pla general no facilitada en el suport informàtic lliurat, i respecte del qual ja va ser abonada la taxa, ha d'indicar-se que esta informació de planejament és pública i, per tant, ha de ser facilitada a l'interessat.

Assenyala l'article 133 del text refós de la Llei del Sòl de 1992 (de caràcter bàsic i declarat vigent per la LRSV de 1998): “els plans, normes complementàries i subsidiàries, programes d'actuació urbanística, estudis de detall i projectes, amb les seues normes, ordenances i catàlegs seran públics, i qualsevol persona podrà, en tot moment, consultar-los i informar-se a l'Ajuntament del terme a què es referisquen”. En sentit idèntic, hem de referir-nos a l'article 177 del Reglament de Planejament de la Comunitat Valenciana, així com als articles 6 i 16.2 de la LRSV de 1998. També s'haurà de tenir en compte el que estableix l'article 44 LRAU.

Quant al cost de la documentació, no es cobrarà la taxa a l'interessat si ja va ser abonada, en cas que fóra comprensiva de la totalitat de la informació requerida al principi.

En virtut del que s'ha dit més amunt, i ateses les consideracions exposades per a la defensa i l'efectivitat dels drets i les llibertats compresos en el títol I de la Constitució i en l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'article 29 de la Llei 11/1988 de 26 de desembre, de la Generalitat Valenciana, reguladora d'esta institució:

- respecte a la no emissió del certificat, sol licitat en l'escrit de 27 de maig, recomanem a la corporació que, tan prompte com siga possible, remeta a l'interessat esta certificació.
- quant a la informació del Pla general, sol licitada en els escrits de 7 de juny i 2 d'agost de 2004, que no va ser facilitada íntegrament en el suport informàtic lliurat, es recomana l'Ajuntament que siga lliurada a l'interessat, sense que això comporte l'abonament de la taxa corresponent, en cas que haja estat efectivament ingressada amb motiu de la primera petició.

Cosa que se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta les esmentades recomanacions o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-les, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988. Una vegada haja transcorregut este termini, podrà publicar-se la present resolució en la pàgina web de la institució.

Li agrai m per endavant la remissió a esta institució del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 020666 de data 04/02/04 dirigida a l'Ajuntament d'Algar de Palancia sobre el dret dels veï ns a exigir a l'Ajuntament la pavimentació i l'encintat de voreres per a garantir el dret constitucional a un habitatge digne.

Hble. Sr.,

El Sr. [...], actual president de l'entitat urbanística i de conservació de la urbanització [...], demana a l'Ajuntament l'acceptació i recepció de les obres d'encintat i pavimentació de les voreres, sobre la base de les afirmacions següents: “entenem que els encintats de les vorades i la pavimentació de les voreres estan realitzats adequadament, ja que en les obres de pavimentació va intervenir l'Ajuntament, per la qual cosa no compremem la seua negativa a fer-ne recepció; tampoc entenem per què no s'accepta esta cessió parcial d'infraestructures, ja que en el seu moment va acceptar la cessió de l'enllumenat públic sense per això demanar la cessió global de la urbanització”.

D'altra banda, segons ens indica S.S. en el seu informe de data 31 d'octubre de 2003 “, l'Ajuntament està realitzant en la urbanització [...] un gran esforç inversor atesa la seua precarietat de mitjans amb determinades actuacions amb la finalitat de dotar-la dels serveis mínims necessaris. Enguany s'ha realitzat la instal·lació de la xarxa de clavegueram sense cost per als propietaris, a més s'ha fet recepció de determinats serveis com ara l'enllumenat públic, el manteniment del qual corre a càrrec de l'Ajuntament. Cal tenir present que la cessió definitiva no s'ha realitzat per la falta d'urbanització, la qual és obligació del promotor, i l'entitat urbanística de conservació, tal com estableix l'art. 68 del Reglament de gestió urbanística, mentre no es produï sca la cessió de la urbanització, serà la que, a través dels propietaris i segons s'hi haja determinat, tindrà l'obligació de conservació i manteniment de les obres d'urbanització, dotacions i instal·lacions dels serveis públics. En definitiva, és una situació que s'arrossega en el temps i que l'Ajuntament està compromés a solucionar mitjançant la implantació dels serveis necessaris, si bé entén que la cessió no és viable mentre no es finalitze amb la urbanització”.

Com fàcilment pot comprovar-se després de la lectura de l'informe municipal, res s'indica expressament respecte a l'estat de les obres d'encintat i pavimentació de les voreres, ni s'aporta cap informe tècnic per tractar de justificar la seua incorrecta execució i, per tant, el rebuig municipal a la seua recepció.

Davant esta situació, ens trobem, una vegada més, davant l'exercici del dret reconegut als veï ns, a l'art. 18.1, apartat g) de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases de règim local, d'exigir la prestació i, si escau, l'establiment del corresponent servei públic, en el supòsit de constituir una competència municipal pròpia de caràcter obligatori.

Resulta inqüestionable que la pavimentació de les vies públiques i l'encintat de voreres constituï xen sengles serveis públics la prestació dels quals és obligatòria per a l'Ajuntament, atés el tenor del precepte de l'art. 26.1 a) de la ja esmentada Llei 7/1985, i que són indispensables per a garantir el dret constitucional a un habitatge digne (art. 47).

Esta institució no pot deixar de reconéixer la preocupació municipal que existix per a l'efectiva dotació dels serveis urbanístics en la urbanització [...], així com la precarietat dels mitjans econòmics de què disposa l'Ajuntament per plantar cara al cost derivat de l'efectiva i total implantació dels serveis esmentats.

En virtut del que s'ha dit més amunt, i ateses les consideracions exposades per a la defensa i efectivitat dels drets i les llibertats compresos en els títols I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li recomane que, previ informe tècnic en el qual es comprove la correcta execució del pavimentat i l'encintat de voreres, s'acorde, si escau, la recepció parcial d'estes obres concretes.

Cosa que se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta esta recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Li agrairé m per endavant la remissió del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 031025 de data 11/03/04 dirigida a l'Ajuntament de Sueca sobre la desestimació d'un recurs interposat per membres de junta de compensació contra l'acord de l'assemblea general relatiu a la construcció d'una piscina, per no haver-hi arribat al quòrum necessari.

Hble. Sr.,

La Sra. [...] presenta un escrit de queixa en esta institució en què manifesta que, mitjançant la Resolució d'ajuntament núm. 986/03, de data 22 de juliol de 2003, s'havia desestimat el recurs interposat per diversos membres de la Junta de Compensació [...], contra l'acord de l'assemblea general de 28 de maig de 2003, en el qual sol licitaven l'anul·lació del punt cinqué de l'ordre del dia, relatiu a la construcció d'una piscina, per no haver-hi arribat al quòrum necessari del 75% dels membres de la Junta; així mateix, si es tenen en compte els evidents perjudicis que se'n podrien derivar si l'acord autoritzador de la construcció d'una piscina és finalment anul·lat, sol licitaven la suspensió de la seua execució.

A fi de contrastar les alegacions formulades per esta ciutadana, vam requerir a l'Ajuntament la remissió de la següent documentació: el certificat de la part dels estatuts i bases d'actuació de la Junta referits a la seua dissolució i liquidació; la còpia de les actes de cessió d'obres, instal·lacions i dotacions subscrites entre l'Administració i la Junta; l'informe sobre si la construcció d'una piscina va ser establida com a obligació de la Junta o resulta exigible del pla d'ordenació o bases d'actuació, segons delimita l'art. 182 del RD 3288/1978, de 25 d'agost, Reglament de gestió urbanística.

Una vegada finalitzada la corresponent investigació, s'ha pogut comprovar l'existència del recurs contenciós administratiu núm. 02/2270/2003, interposat per un altre veí davant el Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana – secció segona–, contra la resolució de l'Ajuntament de 22 de juliol de 2003, desestimàtoria del recurs interposat contra el ja esmentat acord adoptat per l'assemblea general de la Junta de Compensació [...] de data 28 de maig de 2003,

en què es qüestiona, en esta via jurisdiccional, el quòrum necessari per a aprovar l'execució de la piscina.

En este context, esta institució és conscient de la limitació imposada en l'art. 17.2 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, que ens regula, en el sentit de no poder entrar en l'examen individual de les queixes sobre les quals estiga pendent una resolució judicial definitiva, i d'haver de suspendre la investigació si s'interposara denúncia, querella o demanda davant els tribunals ordinaris sobre els mateixos fets.

Ara bé, el mateix precepte matisa que això no impedirà, però, investigar sobre els problemes generals plantejats en les queixes presentades, en este cas, la dissolució de les juntes de compensació.

A l'empara d'esta possibilitat legal, i sense perjudicar en absolut els fets que estan sent objecte de coneixement i enjudiciament pel Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana, s'ha constatat que, entre la documentació enviada a esta institució, consta un informe jurídic emés per la Secretaria General de la corporació amb data 21 de juliol de 2003, en què en l'apartat a) de les conclusions, s'afirma, entre altres coses, que no són al cas, que “la zona esportiva de la urbanització del [...] és una dotació privada, no exigida pel planejament, i que va ser la Junta de compensació la qual va decidir crear-la”; així mateix, s'indica que la Junta de compensació va elaborar un estudi de detall en què s'ordenaven unes pistes de tennis, una piscina i uns frontons.

Tot partint de la important qüestió sobre la inexigibilitat de la zona esportiva per part del planejament, cal notar que, mitjançant un acord de la comissió de govern de data 2 d'octubre de 2000, l'Ajuntament “va acordar acceptar la cessió de les obres d'urbanització i instal·lacions de l'àmbit de la unitat d'actuació del Teular i que es formalitzara esta acceptació en una acta”, que es va signar el 27 de novembre de 2000.

En conseqüència, segons es desprén de la documentació que ens ha estat facilitada, i llevat d'informe tècnic en contra que assevera la falta de realització en l'actualitat d'algun element d'urbanització exigida pel planejament, la Junta de compensació hauria donat compliment íntegre al seu objecte social, consistent en l'execució de les determinacions urbanístiques imposades pel planejament, i per tant, ens trobaríem davant el primer supòsit en què caldria acordar la seua dissolució, segons el que estableix l'art. 57 dels seus estatuts i art. 30.1 del RD 3288/1978, de 25 d'agost, Reglament de gestió urbanística (des d'ara, RGU), tenint en compte que, tal com advertix el Tribunal Suprem en la seua Sentència de 12 de juny de 2003 “, la dissolució és la mesura més greu que pot afectar una entitat jurídica, i no pot ser adoptada sense donar-li previ tràmit d'audiència, perquè puga al·legar el que al seu dret convinga sobre les causes determinants”.

No obsta a això anterior el fet que l'execució de les instal·lacions esportives s'ordenara a través d'un estudi de detall, ja que, com bé recorda el Tribunal Suprem en la seua Sentència de 16 de juliol de 2003, este instrument d'ordenació

és “una peça contingent del planejament municipal destinat a completar o, si escau, adaptar les determinacions establides en els plans generals, les normes complementàries de planejament i els plans parcials, en els aspectes limitats de l'assenyalament d'alineacions i rasants i de l'ordenació de volums, d'acord amb les especificacions del pla, les determinacions del qual en cap cas les poden contradir. Esta Sala ha posat de manifest reiteradament (sentències de 24 de setembre i 11 d'abril de 1996, i aquelles que s'hi citen), la funció subordinada que respecte d'aquells altres instruments del planejament urbanístic presenten els estudis de detall, que han de respectar sempre les determinacions del pla al qual completen, amb la prohibició d'establir tota determinació pròpia dels plans generals o normes subsidiàries o de variar-la; és destacable el seu caràcter d'instrument interpretatiu en l'aplicació de determinacions ja concretades i detallades en els plans i que incorren en il·legalitat excedixen esta funció subordinada i complementària”.

En el nostre cas, l'estudi de detall, en ordenar *ex novo* l'execució de les instal·lacions esportives, no s'hauria limitat a completar o adaptar les determinacions del planejament perquè, com reconeix el mateix Ajuntament, “la zona esportiva de la urbanització del Teular és una dotació privada, no exigida pel planejament”.

L'execució del planejament és, clarament, en el nostre ordenament jurídic una funció pública en la qual els propietaris del sòl que cal urbanitzar en el sistema de compensació adquirixen el major protagonisme, atès que són ells mateixos els qui assumixen la càrrega, no ja de pagar la urbanització, sinó la de dur-la a terme per si mateixos, i això mitjançant la constitució d'una junta de compensació que dóna lloc a un supòsit dels denominats d'autoadministració i que té com a objecte dur a terme l'execució del planejament amb un repartiment just dels beneficis i càrregues d'urbanització entre els propietaris afectats i l'atribució de part de les plusvàlues generades per l'acció urbanística a favor de la comunitat els interessos de la qual gestiona l'Administració municipal.

Una vegada l'Ajuntament ha fet recepció de les obres d'urbanització i instal·lacions de l'àmbit de la unitat d'actuació del [...], s'estaria en presència del supòsit contemplat en l'art. 30 del RGU “haver tingut lloc el compliment de les finalitats per a les quals van ser creades”. És inconcebible l'existència d'una entitat freturosa d'objecte, sense que pugui entendre's ampliat el seu objecte a finalitats diferents de les que li són pròpies i van determinar la seua constitució: la junta de compensació serà directament responsable, davant l'Administració actuant, de la urbanització completa del polígon o unitat d'actuació i, si escau, de l'edificació dels solars resultants, quan així s'haguera establert, i de les altres obligacions que resulten del pla d'ordenació, de les bases d'actuació o del present Reglament (art. 182.1 RGU); en este sentit, l'execució de les instal·lacions esportives no es tenen en compte ni en el planejament ni en les bases d'actuació ni en el RGU.

Cal tenir en compte que les juntes de compensació tenen caràcter administratiu (art. 26.1 RGU) i que, com a tals, gaudixen d'importantes prerrogatives, com ara, en

cas d'impagament de les quantitats degudes, sol licitar a l'ajuntament l'aplicació de l'expropiació al membre morós o demanar el cobrament del deute per via de constrenyiment (art. 181.2 RGU). En este cas, podria resultar injust que el cost d'unes instal·lacions esportives que no s'exigixen en el planejament i, per tant, no revestixen un interès públic general, pugua ser exigít a tots els membres de la Junta –inclosos els dissidents–, sota l'amenaça d'expropiació o recaptació executiva de l'import de les obres, i que utilitzara la Junta unes prerrogatives que se li concedixen per desenvolupar les determinacions del planejament, no per executar unes instal·lacions privades no imposades per l'interès general.

Per contra, caldria sostenir que la Junta ja ha complít amb les seues finalitats legals i que l'execució de les instal·lacions esportives a través de la seua inclusió indeguda en l'estudi de detall no podria beneficiar-se dels exorbitants privilegis i prerrogatives reconegudes a les juntes de compensació, de manera que l'execució i el cost d'estes instal·lacions es regularien en les disposicions de la Llei 49/1960, de 21 de juliol, de propietat horitzontal, reformada per la Llei 8/1999, de 6 d'abril, sota l'empara de la qual els propietaris minoritaris dissidents podrien gaudir d'una major capacitat de defensa i protecció dels seus interessos.

En res no afecta al que s'ha dit anteriorment el fet que hi haja entaulat un recurs contenciós, ja que la possibilitat de dictar nous actes administratius relacionats amb l'impugnat es troba expressament prevista en l'art. 36. 1 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciós administrativa, a saber: “Si abans de la sentència es dictara o es tinguera coneixement de l'existència d'algun acte, disposició o actuació que guarde amb el que siga objecte del recurs en tramitació la relació prevista en l'article 34, el demandant podrà sol·licitar, dins del termini que assenyala l'article 46, l'ampliació del recurs a aquell acte administratiu, disposició o actuació”.

En virtut del que s'ha dit més amunt, i ateses les consideracions exposades per a la defensa i l'efectivitat dels drets i les llibertats compresos en els títols I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 17.2 i 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, i sense prejudjar en absolut els fets que estan sent objecte d'enjudiciament pel Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana, li suggerisc que, llevat d'un informe tècnic que assevere la falta d'execució d'algun element d'urbanització exigít pel planejament, i prèvia audiència a la Junta de compensació, valore la conveniència i l'oportunitat d'acordar la seua dissolució.

Cosa que se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta esta recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Li agrai m per endavant la remissió del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 040102 de data 01/06/04 dirigida a l'Ajuntament d'Atzeneta d'Albaida sobre la disconformitat amb el preu just expropiatori per ser major la superfície expropiada i no indemnitzada.

Excm. Sr.,

La Sra. [...] presenta un escrit de queixa en esta institució en què manifesta la seua disconformitat amb la valoració de la seua propietat efectuada per l'Ajuntament, ja que la superfície real expropiada no són 1.454 metres quadrats, sinó 2.213 i, segons l'informe tècnic aportat per la Sra. [...], el valor de les espècies forestals per expropriar ascendix a 10.868,31 euros, davant els 5.108 euros proposats per l'Ajuntament.

Respecte a la valoració de l'edificació, el Jurat Provincial d'Expropiació és l'òrgan encarregat de fixar el preu just expropiatori en els casos, com el que ací ens ocupa, en els quals el propietari rebutja el preu ofert per l'Administració (arts. 31 i següents de la Llei d'expropiació forçosa, de 16 de desembre de 1954); en cas de disconformitat amb la resolució emesa pel jurat, es podrà impugnar davant la jurisdicció contenciosa administrativa.

Ara bé, no està de més recordar que la mateixa Llei de règim del sòl i valoracions, Llei 6/1998, de 13 d'abril, ha recollit la doctrina jurisprudencial del Tribunal Suprem sobre valoracions i determina que en estes valoracions ha de tenir-se en compte el valor real del mercat i el règim urbanístic, fins i tot, encara que els terrenys expropiats estigueren classificats com a sòl no urbanitzable (art. 26). L'apartat tercer de l'exposició de motius de la LRSV resulta molt aclaridora en este aspecte: "en el que concernix als criteris de valoració del sòl, la llei ha optat per establir un sistema que tracta de reflectir, amb la major exactitud possible, el valor real que el mercat assigna a cada tipus de sòl i renuncia així, formalment, a tota classe de fórmules artificioses que, amb major o menor fonament aparent, contradiuen esta realitat i constituïxen una font interminable de conflictes perquè projecten una ombra d'injustícia que resta credibilitat a l'Administració i contribuïxen a deslegitimar la seua actuació [...] a partir d'ara, no hi haurà ja més que un sol valor, el valor que el bé tinga realment en el mercat del sòl, l'únic valor que pot reclamar per a si el qualificatiu de just que egixix inexcusablement tota operació expropiatòria".

Quant a la superfície real expropiada, l'interessat ens ha aportat una interlocutòria de [...] de desembre de [...], emesa pel Jutjat de Primera Instància núm. [...] d'Ontinyent, en la qual es resol declarar justificada la major cabuda de 2.213 metres quadrats (en lloc dels 1.454 amb què en l'actualitat figura inscrita). No obstant això, no hi consta la fermesa d'esta resolució judicial, ja que podia interposar-se un recurs d'apel·lació davant l'Audiència Provincial de València.

No obstant això, una vegada siga ferma la interlocutòria, esta resolució judicial legitima el propietari per exigir a l'Ajuntament el pagament del corresponent preu just per la major superfície expropiada i no indemnitzada.

D'altra banda, quant a la valoració de les plantacions existents, la propietat presenta un informe pericial emés el 18 de desembre de 2002, en el qual es fixa un preu just ascendent a 10.868,31 euros. En canvi, en l'informe confeccionat el 13 de novembre de 2002 per l'arquitecte municipal, les plantacions havien estat valorades en 5.108 euros, segons un informe de 5 de novembre de 2002 redactat per una enginyera tècnica agrícola. El mateix arquitecte municipal, en el seu informe de 2 de gener de 2003, punt tercer, indica que “la relació i valoració de les plantacions existents aportada per la propietat difereix de la realitzada per l'enginyera tècnica agrícola en l'informe datat el 5 de novembre de 2002, pel qual es recomana que emeta un nou informe sobre la relació valorada presentada per la propietat”.

A pesar d'esta recomanació efectuada per l'arquitecte municipal, l'Ajuntament en Ple, en la sessió celebrada el 5 de febrer de 2003, adopta l'acord de desestimar les valoracions presentades per la propietat, sense que s'haguera efectuat este segon informe en relació amb les plantacions.

Esta qüestió –a falta d'un informe per a rebatre adequadament la valoració de les plantacions presentada per la propietat–, juntament amb la major cabuda de la finca expropiada, declarada pel Jutjat de Primera Instància núm. [...] d'Ontinyent, constituïxen motius suficients per a intentar, novament, aconseguir un acord amb els propietaris afectats, amb independència de la intervenció del Jurat Provincial d'Expropiació, ja que no comporta cap obstacle jurídic que impedisca arribar a un acord entre l'Ajuntament i els propietaris.

L'art. 24 de la Llei d'expropiació forçosa, de 16 de desembre de 1954, recull el principi general de l'adquisició amistosa: “l'Administració i el particular a qui es referisca l'expropiació podran convenir l'adquisició dels béns o drets de què són objecte lliurement i per mutu acord; en este cas, una vegada convinguts els termes de l'adquisició amistosa, es donarà per conclòs l'expedient iniciat”.

En virtut del que s'ha dit més amunt, i ateses les consideracions exposades per a la defensa i l'efectivitat dels drets i les llibertats compresos en els títols I de la Constitució (art. 9.3, 33 i 106.2) i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li suggerisc que, previs els corresponents informes tècnics valoratius de les plantacions i l'excés de cabuda de la finca expropiada, intente, novament, aconseguir un acord amistós amb els propietaris afectats a fi de garantir la indemnitat del seu patrimoni.

Cosa que se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta esta recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Li agrairé molt per endavant la remissió del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 040165 de data 02/09/04 dirigida a l'Ajuntament de Benijófar sobre la responsabilitat patrimonial pel retard substancial d'un ajuntament en el compliment dels terminis inicialment previstos per a la finalització d'un procés urbanitzador.

Hble. Sr.,

De la documentació rebuda per esta institució, tant a partir de l'informe presentat per la corporació com en virtut de diversos documents presentats pels interessats, hem pogut comprovar que la tramitació i execució del PAI de la UER 1 de Benijófar ha estat subjecta a retards tècnics motivats, entre altres aspectes, per les insuficiències de la documentació originària del programa i del projecte d'urbanització, el qual ha hagut de ser successivament reformat, així com pels canvis de titularitat d'algunes parcel·les que han ralentit la inscripció registral del projecte de reparcel·lació.

L'objecte de la queixa, tal com va ser presentada inicialment en esta institució, versava sobre el retard en l'execució del projecte per part de l'Ajuntament, que en va assumir en el seu moment la gestió directa, així com l'eventual responsabilitat patrimonial que, per funcionament anormal dels serveis públics –en este cas el servei públic de gestió urbanística–, poguera haver-se produït.

Doncs bé, del detallat estudi dels acords municipals emesos, així com de l'informe que se'ns remet que resumix tot el procés, queda acreditat que l'Ajuntament ha incorregut en un retard substancial en el compliment dels terminis inicialment previstos per a la finalització del procés urbanitzador que ascendien a 3 anys des de l'aprovació del programa, tal com hi consta, i que té com a inici d'este termini l'acord municipal aprovatori de 27 d'octubre de 1998.

Les obres de la primera fase van finalitzar el 6 de maig de 2002 sense que ens conste, en este moment, la finalització de les obres de la segona fase.

Respecte a la pretensió de responsabilitat patrimonial sostinguda per l'interessat, els pressupòsits que han de concórrer van ser inicialment recollits en les sentències del Tribunal Suprem de 8 de febrer de 1991, 26 de setembre de 1991, i 22 de novembre de 1991, que van establir la doctrina general en la matèria. Esta doctrina, que és la que actualment regix en el nostre sistema, pot consultar-se també en les sentències més recents del Tribunal Suprem de 3 de juliol de 2003 o de 3 d'octubre de 2000, entre moltes altres.

Hi han de concórrer els elements següents:

- a) l'efectiva realitat d'un dany avaluable econòmicament i individualitzat en relació amb una persona o grup de persones que no tinguen l'obligació de suportar-lo i que siga real, concret i susceptible de valoració econòmica.
- b) que la lesió patrimonial patida siga conseqüència d'una actuació del poder públic o de l'activitat administrativa, conseqüència d'un funcionament normal o

anormal dels serveis públics, en el desenvolupament de funcions de la mateixa naturalesa, en una relació de causa a efecte.

- c) que el dany no s'haja produït per força major. És requisit *sine qua non* la concurrència del nexa causal entre l'activitat administrativa i el resultat danyós sense interferències estranyes que pogueren anul·lar-lo o descartar-lo.

Per apreciar la concurrència d'estes condicions, cal realitzar una anàlisi individualitzada de cada cas, tenint en compte els informes preceptius que han d'accedir a l'expedient així com en l'arsenal provatori que en resulte de la tramitació i és d'especial importància determinar-ne el nexa causal, que pot ser trencat per circumstàncies com ara la intervenció de tercers o dels mateixos interessats, directament o indirectament, en la producció del dany –retards que els siguen imputables, obstaculització de l'actuació administrativa, etc.–, o per raons de força major, entre altres.

No es poden verificar estos punts en este moment per part d'esta institució, ja que s'han de verificar en un expedient administratiu a este efecte, el qual permeta acreditar o desestimar la concurrència dels pressupòsits de la responsabilitat. Com a molt, esta institució podria verificar l'obertura d'este expedient així com el seu desenvolupament i resolució, cosa que, en canvi, tampoc resulta possible quan existix un pressupòsit formal que l'interessat no ha complit, com és la presentació d'una sol·licitud en què s'interessa la seua iniciació.

No procedix, per tot el que s'ha dit més amunt, realitzar major pronunciament sobre esta problemàtica.

Respecte a la pretensió relacionada amb la caducitat de l'adjudicació del programa a favor de l'Ajuntament, ha de tenir-se en compte que les conseqüències de l'incompliment dels terminis d'execució dels programes, fixades en l'article 29.5 de la LRAU –en el nostre cas operaria el termini de 3 anys–, no és exactament la caducitat, sinó la pèrdua de vigència del programa –art. 58.2.

Això té com a conseqüència, amb caràcter general, l'adopció d'un acord municipal de gestió directa –si prèviament el programa s'executava indirectament–, l'obertura d'un nou procediment d'adjudicació i, fins i tot, dins este procediment, l'adjudicació preferent del programa als propietaris en els termes previstos en l'article 50.1 de la Llei, amb l'objecte d'incentivar la immediata execució del programa.

En el present supòsit, en el qual ja es partix d'una gestió directa, el pas a alguna de les dos últimes solucions de gestió indirecta seria l'única opció possible, en cas de no continuar amb la mateixa modalitat de gestió reactivant el programa.

Ara bé, no sembla que existisca actualment cap iniciativa formal per part de l'agrupació d'interés urbanístic que van constituir els propietaris al 1998 per subrogar-se en la posició de l'Ajuntament i assumir el programa, o bé per a assumir la cessió de part de la urbanització pendent de conformitat amb el que es

preveu en l'article 29.11 de la LRAU. Si més no, no consta cap iniciativa referent a això en la documentació presentada.

Per això, i ateses les circumstàncies, la solució més factible en este moment entenem que passa per la finalització de les obres per part de l'Ajuntament en els termes ja aprovats.

Així doncs, en la mesura que l'interés general de la població, així com el dels veïns afectats, passa per la prompta finalització de les obres, considerem oportú instar l'Ajuntament que agilite al màxim la seua execució, per evitar majors dilacions i que acabe amb les molèsties que tota obra d'urbanització ocasiona als veïns.

En relació amb altres aspectes que poden derivar-se de la queixa, com ara la disconformitat en els costos de les obres i la seua imputació o respecte a la necessitat dels reformats, no és possible major pronunciament per part d'esta institució, ja que l'interessat no aporta cap documentació tècnica –informes, valoracions, etc.–, que permeta posar en dubte l'adequació de l'activitat desplegada per la corporació en eixos camps.

En virtut del que s'ha dit més amunt, i ateses les consideracions exposades per a la defensa i l'efectivitat dels drets i les llibertats compresos en el títol I de la Constitució i en l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'article 29 de la Llei 11/1988 de 26 de desembre, de la Generalitat Valenciana, reguladora d'esta institució:

-es recomana a l'Ajuntament agilitar totes les actuacions que estiguen al seu abast per assolir la finalització de les obres d'urbanització de la Unitat d'Execució a la major brevetat, amb l'objecte d'evitar majors dilacions en l'execució del programa, així com molèsties als veïns.

Cosa que se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta les esmentades recomanacions, suggeriments i recordatoris de deures legals o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-los, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988. Una vegada haja transcorregut este termini, podrà publicar-se la present resolució en la pàgina web de la institució.

Li agrairé molt per endavant la remissió a esta institució del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 040646 de data 23/09/04 dirigida a l'Ajuntament de València sobre la disconformitat de la propietària d'un habitatge situat en sòl urbà consolidat amb la intenció municipal d'aprovar i adjudicar Programa d'unitat integrada d'unitat d'execució.

Excma. Sra.,

La propietària d'un habitatge inclòs en l'àmbit de la Unitat d'Execució Fra Mateu, la Sra. [...], presenta un escrit de queixa en esta institució en què manifesta que, mitjançant una sol·licitud presentada en l'Ajuntament el 4 de desembre de 2003, va formular unes al·legacions dins del període d'informació pública de l'alternativa tècnica del Programa d'Unitat Integrada, les quals, segons sembla, encara no han estat motivadament contestades.

La disconformitat de la propietària amb la intenció municipal d'aprovar i adjudicar el Programa d'Unitat Integrada de la Unitat d'Execució Fra Mateu, es justifica, entre d'altres, i de forma succinta, en les següents raons fonamentals que ens exposa:

a) l'habitatge es troba situada en sòl urbà consolidat per l'edificació, concretament en el núm. [...] del c/ [...], el desenvolupament urbanístic del qual s'ha d'escometre mitjançant actuacions aïllades, ja que els programes d'actuació integrada tenen com a objecte desenvolupar el sòl urbanitzable. I encara que existix la possibilitat d'acudir excepcionalment als programes d'actuació integrada en sòl urbà, no s'expressen les raons tècniques que motiven en este cas concret l'aprovació del programa en sòl urbà. Com ressaltarem més endavant, esta institució va requerir expressament a l'Ajuntament un informe sobre les raons tècniques que justificaven el desenvolupament del sòl urbà mitjançant una actuació integrada (art. 10 Reglament de planejament de 15 de desembre de 1998); no obstant això, es desconeixen estes hipotètiques raons justificatives.

b) un altre motiu d'oposició es referix al diferent tractament que l'Ajuntament dispensa als habitatges de l'immoble situat en el cantó del c/ [...] amb el c/ [...], el qual es deixa fora de la Unitat d'Execució, i als habitatges de l'edifici del núm. [...] del c/ [...], el qual sí que s'inclou en la Unitat d'Execució, i això, a pesar de trobar-se ambdós edificis en idèntica situació. S'ignoren les raons que podrien justificar esta decisió, per la qual cosa s'interessa l'exclusió d'ambdós edificis de la Unitat d'Execució.

A la vista d'estos dos motius bàsics d'impugnació, l'Ajuntament de València ens remet un extens informe del qual destaquem, en el que ací importa, les següents afirmacions:

“És procedent informar que no s'ha dictat cap resolució en relació amb la qüestió plantejada, ja que com és habitual en els procediments tramitats per esta Secció, les al·legacions que es formulen a qualsevol iniciativa de Programa d'Unitat Integrada (PAI) es resolen, previ els informes tècnics oportuns, en la proposta d'acord mitjançant la qual s'aprova o rebutja el programa de què es tracte.

Pel que fa a la possibilitat de formular alternatives tècniques de PAI en sòl urbà, cal recordar que si bé en este tipus de sòl és preferent l'actuació aïllada, sempre ha d'atendre's a criteris d'urbanització i, en este sentit, l'article 6.3. c) de la Llei 6/94, de 15 de novembre, de la Generalitat Valenciana, reguladora de l'activitat urbanística, sense distingir entre sòl urbà i urbanitzable, determina l'aplicació del règim d'actuació integrada quan resulte justificat per a assegurar una major

qualitat i homogeneïtat en les obres d'urbanització i, en el mateix sentit, l'article 10.2 a) del Reglament de planejament de la Comunitat Valenciana, entre altres”.

Respecte a esta última qüestió, este informe municipal no contesta al requeriment que esta institució va efectuar a l'Ajuntament de València en el sentit que ens indicara expressament “les raons tècniques que justifiquen el desenvolupament del sòl urbà afectat mitjançant una actuació integrada, en comptes de fer-ho mitjançant una actuació aïllada”.

En altres paraules, esta institució ignora quines són les concretes raons tècniques i les circumstàncies de fet que concorren en la Unitat d'Execució Fra Mateu per a poder concloure que l'aplicació a este cas concret del règim d'actuació integrada resulta justificada per assegurar una major qualitat i homogeneïtat en les obres d'urbanització. L'Ajuntament no explica les diferències que es produirien respecte de la qualitat de les obres d'urbanització en cas d'aplicar-se el règim d'actuació integrada o el règim d'actuació aïllada.

Cal destacar que la realització d'actuacions integrades en sòl urbà es diu en l'art. 10.2 del Decret 201/1998, de 15 de desembre, del Govern valencià, pel qual s'aprova el Reglament de planejament de la Comunitat Valenciana, com una possibilitat “excepcional”, de manera que, en estos casos, s'ha d'extremar encara més si és possible, la motivació de la decisió administrativa d'aplicar este règim excepcional, i això, per evitar incórrer en arbitrarietat, proscriu per l'art. 9.3 de la Constitució.

La mateixa falta de justificació s'aprecia respecte a la inclusió en la Unitat d'Execució Fra Mateu de l'edifici núm. [...] del c/ [...] i la seua exclusió de l'immoble situat en el cantó del c/ [...] amb el c/ [...].

No se'ns han remés informes tècnics que raonen i argumenten esta diferència de tracte entre dos immobles que es troben, excepte dictamen contrari, en la mateixa situació jurídica, per la qual cosa no consta la deguda justificació respecte a la integració de l'edifici situat en el núm. [...] del c/ [...] en la Unitat d'Execució Fra Mateu.

Convé recordar que els programes per al desenvolupament d'una actuació integrada tenen en el nostre ordenament jurídic –constituït pels preceptes corresponents de la Llei valenciana 6/1994, de 15 de novembre, reguladora de l'activitat urbanística– com a objectiu central “la urbanització i la posterior o simultània edificació del sòl urbanitzable” (art. 29.1) i han de cobrir imprescindiblement els objectius específics de connectar la nova urbanització amb les xarxes existents, suplementar les infraestructures, els espais públics o les reserves dotacionals, urbanitzar completament la unitat o unitats d'execució, obtenir gratuïtament a favor de l'Administració els sòls dotacionals públics i obtenir, així mateix gratuïtament, per a l'Administració el quinze per cent de l'aprofitament tipus o percentatge que corresponga amb destinació al patrimoni públic del sòl (art. 30).

La finalitat del programa –per altra banda i des de l'òptica del ciutadà– és la de "produir dos o més solars simultàniament transformant sòl que tinga pendent la implantació de serveis" (art. 6.3).

Sobre el concepte anterior, esta institució entén, de conformitat amb la doctrina del Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana (per totes, Sentència núm. 103/2004, de 29 de gener), que no té sentit sotmetre solars ja edificats i respecte dels quals s'ha patrimonialitzat, per tant, l'aprofitament (conforme a la disposició transitòria cinquena, primer, del Reial Decret legislatiu 1/1992; norma no declarada incompatible per la disposició final primera de la Llei valenciana 6/1994, no declarada nul·la per la sentència del Tribunal Constitucional 61/1997 i no derogada per la Llei 6/1998) al règim del programa d'unitat integrada, ja que el compliment dels objectius i les finalitats de la institució no guarden relació amb la condició prèvia de solars edificats, atés que no han de participar en les cessions per a l'adquisició gratuïta per l'Administració dels elements assenyalats en l'art. 30 de la Llei, referit adés, i implicaria la incardinació d'un terreny la qualificació i classificació del qual ja està predeterminada en un procés transformatiu que li és alié i sense altra finalitat, ja que no adquirirà una condició de solar que ja ostenta, que la de fer-lo participar en mecanismes d'equidistribució de càrregues i participació pública en les plusvàlues urbanístiques als quals no està ni legalment, ni conceptualment, obligat, ja que ha patrimonialitzat les facultats urbanístiques en la seua totalitat –amb el conseqüent aprofitament– i no resulta particularment beneficiat per una acció urbanística que no transforma el seu terreny en solar.

Pel que fa a la resta, la inclusió en la delimitació de la unitat d'execució de l'immoble situat al núm. [...] del c/ [...] –s'ha exclòs l'edifici situat en el cantó del c/ [...] amb el c/ [...]– podria entrar en contradicció amb la mateixa regulació de la institució, ja que l'art. 33 de la Llei 6/1994 assenjala, com a finalitat de la delimitació, fitar els terrenys que formen l'àmbit complet d'una actuació integrada o una de les seues fases i, en este ordre, "inclouran totes les superfícies de destinació dotacional necessàries per a executar-ne l'actuació i, necessàriament, les parcel·les edificables que, com a conseqüència d'esta, es transformen en solars"; en conseqüència, no resultaria pertinent la inclusió en la unitat d'execució de les parcel·les que no necessiten cap actuació per a esdevenir solars, per no veure's afectades en la seua consolidació com a tals solars per l'acció urbanística que es desenvoluparà amb l'actuació integrada, l'àmbit de la qual, total o seqüencial, es delimita mitjançant la unitat d'execució.

En el mateix sentit, la previsió de l'apartat sisé del mateix art. 33 indica la improcedència d'incloure els solars edificats dins de la unitat d'execució, ja que afirma que els programes podran redelimitar l'àmbit de les unitats d'execució i podran, dins d'això, estendre l'àmbit de la unitat a tots els terrenys que siguen necessaris per connectar-la a les xarxes de serveis existents en el moment de programar l'actuació i a les correlatives parcel·les que procedisca també abastar per complir el que disposa l'apartat primer del mateix precepte, "es pot incloure sòl urbà quan siga necessari"; la qual cosa indica que per a poder incloure sòl urbà (això és, el que el planejament haja considerat com a susceptible d'actuació aïllada

per ser transformat en solar) dins d'una unitat d'execució cal que això siga necessari per a transformar parcel·les en solars, per la qual cosa no serà admissible la inclusió en la inicial delimitació de la unitat de parcel·les que ja ostenten esta qualitat.

En virtut del que s'ha dit més amunt, i ateses les consideracions exposades per a la defensa i efectivitat dels drets i les llibertats compresos en els títols I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 17.2 i 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li recomane que, prèvia elaboració dels preceptius informes tècnic i jurídic que justifiquen detalladament la legalitat i la conveniència urbanística de mantenir l'actual delimitació de la Unitat d'Execució Fra Mateu, i amb anterioritat a l'aprovació del programa, que es valore raonadament l'exclusió de l'edifici situat en el núm. [...] del c/ [...], si es deixa fora de l'àmbit de la referida Unitat d'execució.

Cosa que se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta esta recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Una vegada transcorregut el termini d'un mes, al qual es fa referència en el paràgraf anterior, la present resolució podrà ser inclosa en la pàgina web de la institució.

Li agrairé molt per endavant la remissió del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 030595 de data 19/02/04 dirigida a l'Ajuntament de València i a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport sobre una sol·licitud veïnal perquè el nucli històric de Patraix siga considerat zona de vigilància arqueològica i l'execució del Pla especial de protecció del conjunt històric protegit del barri de Patraix.

Hble. Sr.,

El president de l'Associació de veïns i cultural Patraix, el Sr. [...], interessa la intervenció d'esta institució per tractar d'assolir, d'una banda, que l'Ajuntament reconsiderara la declaració del casc històric de Patraix com a zona de vigilància arqueològica i, d'una altra, la prompta execució del Pla especial de protecció del conjunt històric protegit del barri de Patraix, aprovat definitivament en sessió plenària de 15 d'octubre de 1993, el Pla d'etapes del qual encara no ha estat acomplit.

Respecte a la primera pretensió, la comissió de govern, en sessió celebrada el 20 de setembre de 2002, adopta l'acord de declarar com a no necessària la tramitació de la declaració expressa com a àrea de protecció arqueològica del nucli antic del barri de Patraix perquè considera suficient la protecció prevista en l'art. 63 de la

Llei de patrimoni cultural valencià; a més, en este acord municipal, s'afirma que “han estat aprovats cinc programes per al desenvolupament d'actuacions integrades, algun dels quals compta amb obres d'urbanització en fase d'execució o ja executades, i considera que no ja sols la declaració formal d'àrea de vigilància arqueològica, sinó, fins i tot, la seua pròpia tramitació (ja que implica una modificació del catàleg del vigent Pla general, l'exposició al públic del qual implica la suspensió automàtica de llicències), comportaria una important demora en el desenvolupament de l'activitat urbanística en el barri, amb un greu perjudici per a la seua regeneració i revitalització”.

No obstant això, resulta sorprenent que en este acord municipal no s'efectue una ponderació raonada –ni tan sols s'hi esmenta la seua existència– de les consideracions efectuades per l'arqueòloga municipal en el seu informe de 16 de maig de 2002, emés tan sols 4 mesos abans en l'expedient del servei de planejament núm. 290/99, el contingut del qual es transcriu parcialment a continuació:

“A fi d'ajustar la delimitació de l'àmbit, s'ha estat recaptant informació sobre la zona i s'han realitzat diverses visites al lloc. A partir d'això, es proposa que s'incloga en l'àrea de vigilància arqueològica la zona del nucli antic de Patraix, on encara són visibles edificis que tindrien el seu origen en l'època medieval i el lloc que ocuparia l'alqueria de Pontons, finca suburbana en la qual es combinaven l'edifici amb hort i jardí d'estil barroc, on estarien situades les famoses escultures de marbre realitzades per Ponzanelli. Poques són les imatges que han quedat d'esta magnífica finca, llevat de les fotografies que reproduïxen part de la sala règia, en les quals es pot apreciar l'excel·lent decoració de les parets. També s'ha de destacar la presència en el lloc d'un ramal de la sèquia de Favara, el qual travessaria l'alqueria i de la qual encara hui són visibles alguns traços en la zona.

D'acord amb estos antecedents i a les notícies històriques aportades en informes anteriors, es proposa com a delimitació de l'àrea de vigilància arqueològica de Patraix la zona compresa entre els actuals carrers Beat Nicolau Factor i Salavert pel sud, al carrer Cuenca, continuar per Ramón Castro, carrer de Chiva, girar pel carrer Mestre Bellver, tram del carrer Tres Forques, carrer Pintor Pascual Capuz per a unir, finalment, amb el carrer Salavert”.

I encara més, l'associació de veïns ens ha remés una còpia de l'informe emés pel Consell Valencià de Cultura, aprovat pel ple de la institució el 21 de novembre de 2003, en el qual es conclou que “seria raonable iniciar la tramitació del corresponent expedient amb la possible col·laboració dels serveis municipals i autonòmics, durant el qual s'haurien de fixar els límits i les condicions de la possible declaració d'un àrea de protecció arqueològica del barri de Patraix”.

Per la seua banda, com ja hem avançat adés, l'Ajuntament, fent ús de la seua potestat discrecional, considera innecessària la delimitació d'esta zona de protecció arqueològica, i n'és suficient garantia el que disposa l'art. 63.1 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, reguladora del patrimoni cultural valencià (des d'ara, LPCV), a saber: “si amb motiu de la realització de reformes, demolicions, transformacions o excavacions en immobles no compresos en zones o àrees de protecció

arqueològics o paleontològics aparegueren restes d'esta naturalesa o indicis de la seua existència, el promotor, el constructor i el tècnic director de les obres estaran obligats a suspendre immediatament els treballs i a comunicar la troballa en els termes establits en l'art. 65, el règim del qual s'aplicarà íntegrament”.

No obstant això, per desgràcia, l'experiència ens ha demostrat moltes vegades que traslladar l'obligació de comunicar l'existència de restes arqueològiques als promotors i constructors no sol donar bon resultat, entre altres coses, perquè el seu interés no radica a conservar el patrimoni cultural valencià, sinó a exercir la seua activitat constructiva; delatar l'existència de les restes, podria generar-li retards i perjudicis econòmics.

Per això, el legislador valencià, conscient de la desconfiança que genera este últim mitjà de protecció, atribuï x als ajuntaments (art. 58.4) la següent potestat discrecional per desplegar-la de forma preventiva, quan, com en el nostre cas, no hi ha uns mers indicis sobre l'existència de restes arqueològiques, sinó que consten diversos informes emesos per l'arqueòloga municipal i pel Consell Valencià de Cultura que acrediten l'interés en la seua protecció:

“Els ajuntaments podran delimitar les àrees existents al seu terme municipal, amb la possibilitat de contenir restes arqueològiques; les delimitacions es faran per tècnics competents en arqueologia o paleontologia i s'elevaran a la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència per a la seua aprovació. En cas de ser aprovades, passaran a ser considerades com a àrees de protecció arqueològica o paleontològica i com a tals, incloses en el catàleg de béns i espais protegits de cada municipi”.

D'altra banda, l'Ajuntament objecta que la declaració formal d'àrea de vigilància arqueològica comportaria una important demora en el desenvolupament de l'activitat urbanística al barri, amb greu perjudici per a la seua regeneració i revitalització.

Si enllacem esta objecció amb la segona pretensió plantejada per l'associació de veï ns, esta ens manifesta la seua sorpresa davantesta contestació municipal, ja que consideren que és l'Ajuntament –i no la declaració d'àrea de vigilància arqueològica– l'únic responsable del retard patit en l'execució del Pla especial de protecció del conjunt històric protegit del barri de Patraix, el pla d'etapes del qual no s'ha acomplit, segons ens indiquen els veï ns:

a) primera etapa (anys 1994 i 1995): quant a la Unitat d'Execució núm. 2 – sistema d'actuació per cooperació d'iniciativa privada amb reparcel lació i urbanització pública municipal a càr rec dels propietaris. Objectiu: obertura del carrer Beat Nicolau Factor/Salavert– encara no s'ha executat i ha quedat este carrer taponat i tallat.

b) segona etapa (anys 1996 i 1997): la Unitat d'Execució núm. 3 –sistema d'actuació per cooperació d'iniciativa particular en la reparcel lació i amb la responsabilitat de la urbanització per a l'Ajuntament, de manera que les seues despeses van repercutir als propietaris de la unitat. Objectiu: obertura d'un nou

vial paral·lel al carrer del Marqués d'Elx– i la Unitat d'Execució núm. 5 –sistema d'actuació per cooperació d'iniciativa particular en la reparcel·lació i amb la responsabilitat de la urbanització per a l'Ajuntament, amb la repercussió de les seues despeses als propietaris de la unitat. Objectiu: consolidació de la rotonda d'accés pel carrer de Tres Forques– tampoc s'han executat.

c) tercera etapa (anys 1998 i 1999): la Unitat d'Execució núm. 6 –sistema d'actuació per cooperació d'iniciativa particular en la reparcel·lació i amb la responsabilitat de la urbanització per a l'Ajuntament, amb la repercussió de les despeses de la mateixa als propietaris de la unitat. Objectiu: obtenció d'una nova plaça amb destinació a un espai lliure d'ús públic davant del nou equipament destinat a servei públic de caràcter sociocultural–, la Unitat d'Execució núm. 7 – sistema d'actuació per compensació d'iniciativa privada. Objectiu: consolidació de l'obertura d'un nou espai lliure o plaça pública entre els carrers de Juan Bta. Cocharán, Beata Inés i Venerable Asensio– i la urbanització dels carrers de Beata Inés, Salavert, Pascual Capuz i de les dos noves places o espais lliures públics de les Unitats 6 i 7, tampoc s'han executat fins a hores d'ara.

d) quarta etapa (anys 2000 i 2001): segons ens manifesten els veïns, cap de les actuacions compreses en esta quarta han estat desenvolupades:

-Actuació aïllada A. Sistema d'actuació per expropiació municipal o autonòmica. Objectiu: substitució d'un edifici existent fora d'ordenació i de fort caràcter pertorbador a l'actual plaça de Patraix núm. 5 per un altre que quede integrat i reforce l'homogeneïtat de la històrica plaça. Previsió de real·lotjament dels residents actuals en una altra edificació de caràcter social en construcció per la Corporació municipal o autonòmica.

-Actuació aïllada B. Sistema d'actuació per expropiació d'iniciativa pública municipal o autonòmica. Objectiu: obtenció de dos edificis protegits amb nivell 2 pel catàleg del Pla especial amb destinació a equipament públic. Estos edificis constitueixen exemples d'arquitectura característics de l'origen d'estos poblats.

-Execució de la rehabilitació dels edificis esmentats adés, situats al carrer del Marqués d'Elx 10 al 16, amb destinació a equipament públic o servei públic de caràcter sociocultural.

-Urbanització dels carrers Marqués d'Elx, el nou carrer paral·lel a este i del passatge que comunica ambdós vies; obertura dels carrers de Cuenca i Dibuxant Manuel Gago i execució del jardí públic interior a l'illa de cases delimitada pels carrers esmentats, la del Beat Nicolau Factor i la del Convent de Jesús.

Davant esta situació, resulta palmari que, sense haver-se aprovat la delimitació d'una àrea de vigilància arqueològica, s'ha produït una evident inactivitat urbanística en el barri amb un clar perjudici per a la seua regeneració i revitalització, de manera que esta institució considera que la protecció preventiva

de les restes arqueològiques mitjançant la declaració d'un àrea de vigilància no seria incompatible ni dificultaria a l'excés el desenvolupament urbanístic del barri, ja que hi intervenen altres factors més decisius com ara la voluntat política municipal a executar amb rapidesa les determinacions del Pla especial de protecció del conjunt històric protegit del barri de Patraix i les sempre limitades disponibilitats pressupostàries.

Com a conclusió, no resulta ocios recordar que l'art. 46 de la Constitució disposa que els poders públics –cal advertir-ho, no els promotors o constructors– garantiran la conservació i promouran l'enriquiment del patrimoni històric, cultural i artístic d'Espanya i dels pobles que la integren, qualsevol que siga el seu règim jurídic i la seua titularitat.

En virtut del que s'ha dit més amunt, i ateses les consideracions exposades per a la defensa i l'efectivitat dels drets i les llibertats compresos en els títols I de la Constitució (art. 46 i 47) i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, s'estima oportú formular les següents recomanacions:

-a l'Excm. Ajuntament de València: impulsar amb determinació l'execució del Pla especial de protecció del conjunt històric protegit del barri de Patraix, amb el desenvolupament de les actuacions urbanístiques i rehabilitadores previstes en el Pla d'etapes i la reconsideració, novament, de la conveniència i la compatibilitat de delimitar un àrea de vigilància arqueològica.

-a la Conselleria de Cultura, Educació i Esports de la Generalitat Valenciana: promoure i garantir les actuacions urbanístiques i rehabilitadores previstes en el Pla especial de protecció del conjunt històric protegit del barri de Patraix. Executar, col laborant i auxiliant l'Excm. Ajuntament de València en tot el que siga necessari, especialment en l'aprovació de la delimitació de l'àrea de vigilància arqueològica que puga proposar i en l'execució de les actuacions expropiatòries compreses en la quarta etapa del Pla.

Cosa que se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta esta recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Li agrairé m per endavant la remissió del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 031094 de data 16/03/04 dirigida a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport sobre l'incompliment de l'obligació formal de contestar motivadament una sol·licitud d'iniciació d'expedient de delimitació de l'entorn de protecció de la Torre de la Cremadella o del Blanc de Morell, bé d'interés cultural.

Hble. Sr.,

La queixa plantejada pel Sr. [...] està motivada per la falta de contestació a la seua sol·licitud de data 25 de juny de 2003, en la qual demanava la iniciació de l'expedient de delimitació de l'entorn de protecció de la Torre de la Cremadella o del Blanc de Morell, bé d'interés cultural situat a la localitat alacantina del Verger, ja que, segons el seu parer, l'execució de les obres de la variant de la Carretera Nacional 332, tram Ondara-Verger, per part del Ministeri de Foment, afecten la integritat de l'immoble i un jaciment arqueològic existent als voltants de la Torre.

Una vegada iniciada la corresponent investigació, s'ha pogut comprovar l'existència del recurs contenciós administratiu núm. [...] /2003, interposat pel Sr. [...] davant el Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana –secció tercera–, contra la inactivitat de la Conselleria a delimitar l'entorn de protecció del monument Torre del Blanc de Morell, en el qual, mitjançant un acte de data 1 de desembre de 2003, la Sala acorda desestimar el recurs de súplica interposat contra la resolució denegatòria de la suspensió de les obres sol·licitada pel recurrent.

En este context, esta institució és conscient de la limitació imposada en l'art. 17.2 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, que ens regula, en el sentit de no poder entrar en l'examen individual de les queixes sobre les quals estiga pendent una resolució judicial definitiva i d'haver de suspendre la investigació si s'interposara denúncia, querella o demanda davant els tribunals ordinaris sobre els mateixos fets.

Ara bé, el mateix precepte matisa que això no impedirà, però, investigar sobre els problemes generals plantejats en les queixes presentades, així com vetllar perquè l'Administració resolga, expressament, dins del termini i en la forma escaient, les peticions i recursos que li hagen estat formulats.

A l'empara d'esta possibilitat legal, i sense prejudicar en absolut els fets que estan sent objecte de coneixement i enjudiciament pels tribunals de justícia, s'ha constatat que la sol·licitud de data 25 de juny de 2003, en la qual interessava la iniciació de l'expedient de delimitació de l'entorn de protecció de la Torre de la Cremadella o del Blanc de Morell, no ha estat contestada, de manera que, tal actitud d'abstenir-se de dictar resolució expressa i motivada incomplix manifestament l'inexcusable deure de resoldre imposat a les administracions públiques en els arts. 42 i 89 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic i procediment administratiu comú, l'obligació del qual ha estat estesa i emfasitzada amb la reforma operada per la Llei 4/1999, de 13 de gener, ja que prescriu, amb una claredat evident, que l'Administració està obligada a dictar una resolució expressa en tots els procediments, i a notificar-la, qualsevol que siga la seua forma d'iniciació, en el termini màxim de tres mesos, quan les normes reguladores dels procediments no fixen el termini màxim per a rebre la notificació.

En res afecta al compliment de l'obligació de contestar les sol·licituds plantejades pel recurrent el fet que existisca un recurs contenciós sobre la delimitació de l'entorn de protecció del bé d'interés cultural, ja que la possibilitat de dictar nous actes administratius relacionats amb l'impugnat es troba expressament prevista en

l'art. 36. 1 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa, a saber: “Si abans de la sentència es dictara o es tinguera coneixement de l'existència d'algun acte, disposició o actuació que guarde amb el que siga objecte del recurs en tramitació la relació prevista en l'art. 34, el demandant podrà sol·licitar, dins del termini que assenyala l'art. 46, l'ampliació del recurs a aquell acte administratiu, disposició o actuació”.

Amb independència del compliment de l'obligació formal de contestar motivadament la referida sol·licitud i en relació als fets futurs que puguen produir-se d'ara endavant, en la mesura que l'execució material de les obres per part del Ministeri de Foment poguera afectar la integritat de la Torre del Blanc de Morell o el jaciment arqueològic situat al seu al voltant, i a fi d'evitar la seua pèrdua irreparable, la Conselleria es trobaria obligada a intervenir en compliment del mandat constitucional dirigit a tots els poders públics per garantir la conservació i promoció del patrimoni històric, cultural i artístic dels pobles d'Espanya i dels béns que l'integren (art. 46).

Esta prescripció constitucional és desenvolupada en l'àmbit autonòmic per la Llei 4/1998, d'11 de juny, reguladora del patrimoni cultural valencià, en l'article 10 del qual disposa que “la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència suspèn cautelarment qualsevol intervenció en béns mobles o immobles que posseïsquen algun dels valors esmentats en l'article 1.2 d'esta Llei quan estime que la intervenció posa en perill estos valors i, si es tracta de béns immobles, requerirà l'Ajuntament corresponent que adopte les mesures necessàries per a l'efectivitat de la suspensió que seran executades subsidiàriament per la mateixa Conselleria en defecte d'actuació municipal”.

Si aprofundim en esta qüestió, l'article 37.1 d'este text legal ordena a l'Ajuntament o, si escau, a la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència, requerir el promotor de les obres la restitució dels valors afectats, mitjançant la remoció, demolició o reconstrucció del fet; si no fóra atés el requeriment, l'Administració realitzarà aquella restitució a càrrec del responsable de la infracció.

Este precepte cal posar-lo en relació amb el següent article 101, on s'insistix que “els responsables de les infraccions d'esta Llei que hagueren ocasionat danys al patrimoni cultural estaran obligats a reparar els danys causats i, quan fóra possible, a restituir les coses al seu degut estat. En cas d'incompliment d'esta obligació, la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència portarà a terme les actuacions de reparació i restitució necessàries a costa de l'infractor”.

Per altra banda, per evitar la causació de danys irreparables, l'art. 5.2 de la Llei 4/1998 reconeix l'acció pública en esta matèria, ja que disposa que “qualsevol que tinguera coneixement del perill de destrucció, deterioració o pertorbació en la seua funció social d'un bé del patrimoni cultural o de la consumació d'estos fets haurà de comunicar-ho immediatament a l'Administració de la Generalitat o a l'Ajuntament corresponent, els quals adoptaran, sense dilació, les mesures procedents en compliment de la present Llei”.

En virtut del que s'ha dit més amunt, i ateses les consideracions exposades per a la defensa i efectivitat dels drets i les llibertats compresos en els títols I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 17.2 i 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, i sense perjudicar en absolut els fets que estan sent objecte d'enjudiciament pels tribunals de justícia, li recomane dictar i notificar una resolució expressa i motivada en relació amb la sol licitud de data 25 de juny de 2003, en la qual s'interessa la iniciació de l'expedient de delimitació de l'entorn de protecció de la Torre de la Cremadella o del Blanc de Morell, així com extremar la vigilància sobre l'execució de les obres de construcció de la variant per part del Ministeri de Foment i adoptar les mesures necessàries per garantir la integritat del bé d'interés cultural i del jaciment arqueològic existent en els seus voltants.

Cosa que se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta esta recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Li agrairé molt per davant la remissió del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 040752 de data 08/10/04 dirigida a l'Ajuntament d'Alacant sobre una protesta veïnal pel deficient estat de conservació de la Torre Sarrió, subjecta a la màxima protecció per ser bé d'interés cultural.

Excm. Sr.,

El president de l'associació de veïns [...], el Sr. [...], presenta un escrit de queixa en què exposa el lamentable estat d'abandó i el perill en què es troba la Torre Sarrió, ja que, segons ens diu, la porta d'entrada havia estat manipulada i qualsevol persona –els nens solen jugar a futbol als voltants de la Torre– podia accedir a l'interior; i s'ha comprovat, així mateix, l'existència de bigues trencades, sostres en mal estat, enderrocs i fem.

El deficient estat de conservació de la Torre Sarrió, declarada bé d'interés cultural, ha estat comprovat pel tècnic municipal conservador del patrimoni historicoartístic, qui en el seu informe, de data 3 de maig de 2004, realitza les següents consideracions: "...el seu estat de conservació és bo, a pesar d'això és necessària una rehabilitació de la construcció. Esta torre defensiva és un bé d'interés cultural i, per tant, està subjecta a la màxima protecció que estableix la legislació vigent per a béns de patrimoni cultural. L'esmentada torre és de propietat municipal. En qualsevol cas, s'haurà de sol·licitar, de manera urgent al Negociat de Patrimoni Municipal que adscriba l'esmentat bé municipal al COPHIAM-Patronat Municipal de Cultura perquè puguem escometre les labors de custòdia i manteniment fins que no s'establisca, per qui corresponga, el seu ús definitiu.

Després de la lectura d'este informe, es dedü x que els serveis tècnics municipals consideren que, encara que l'estat de conservació de la torre és bo, “és necessària una rehabilitació de la construcció”, així com escometre, de manera urgent, “les labors de custòdia i manteniment”.

En efecte, l'Ajuntament d'Alacant és propietari de la Torre Sarrió, bé declarat d'interés cultural a causa de les seues singulars característiques i rellevància per al patrimoni cultural, el qual ha de ser objecte d'especials mesures de protecció, divulgació i foment.

L'art. 5.1 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, de patrimoni cultural valencià prescriu, amb evident claredat, que els propietaris de béns del patrimoni cultural valencià han de custodiar-los i conservar-los adequadament a fi d'assegurar el manteniment dels seus valors culturals i evitar la seua pèrdua, destrucció o deterioració.

En conseqüència, i en nom de preservar la integritat i la conservació de la Torre Sarrió, seria necessari que l'Ajuntament desenvolupara, de manera urgent, les labors de custòdia i manteniment del bé d'interés cultural, així com la rehabilitació de la construcció, tal com aconsellen els tècnics municipals.

Esta institució no pot deixar de recordar que el patrimoni cultural valencià és un dels principals senyals d'identitat del poble valencià i el testimoniatge de la seua contribució a la cultura universal; els béns que l'integren constituï xen un llegt patrimonial de valor inapreciable, la conservació i enriquiment del qual correspon a tots els valencians i, especialment, a les institucions i els poders públics que el representen, en este cas, a l'Ajuntament d'Alacant.

L'art. 46 de la Constitució espanyola disposa que tots els poders públics garantiran la conservació i promouran l'enriquiment del patrimoni històric, cultural i artístic d'Espanya i dels pobles que la integren, qualsevol que siga el seu règim jurídic i la seua titularitat.

D'altra banda, l'autor de la queixa també ens indicava que no havia obtingut cap resposta a la sol licitud presentada per l'associació de veï ns de destinar la Torre Sarrió a un ús social i cultural.

Amb posterioritat a la nostra intervenció, s'ha pogut comprovar que la Regidoria de Cultura i Educació, mitjançant un escrit de data 16 d'abril de 2004, va contestar la referida sol licitud en els termes següents:

“Existix redactat un projecte d'intervenció arquitectònica de la Casa-Torre de Sarrió que preveu la necessària rehabilitació dels espais que ocupa, com a intervenció prèvia a qualsevol proposta d'utilització. D'altra banda, la Torre Sarrió forma part d'un conjunt de torres i monuments, actualment en procés d'estudi i actuació conjunta de la Conselleria de Cultura de la Generalitat Valenciana i la Gerència d'Urbanisme de l'Ajuntament, gràcies a la redacció d'un pla especial de protecció de les torres i cases de l'Horta d'Alacant que, una vegada aprovat, és presumible que preveja en els seus apartats els possibles usos i destinacions

d'estos espais. Per consegüent, mentre es trameten les esmentades preceptives és prematur plantejar-se la cessió que proposa, la qual, però, estarà en consideració en el seu moment”.

Del que s'ha exposat, es desprén que l'Ajuntament condiona qualsevol possibilitat d'ús social de la Torre Sarrió a la prèvia execució d'un projecte d'intervenció arquitectònica i a l'aprovació d'un pla especial de protecció de totes les torres de l'Horta d'Alacant, sense adquirir cap compromís temporal respecte al moment que es conclouran estos treballs previs, sense explicitar les raons o causes que puguen justificar el retard municipal en la realització de les obres de rehabilitació i en l'aprovació del pla especial, i sense detallar tampoc els motius sobre la base dels quals es conclou que, mentre no estiga aprovat el pla especial, l'ús social resulta incompatible i no es pot autoritzar.

En este aspecte concret, cal destacar que el tècnic municipal de patrimoni historicoartístic, en el seu informe de 3 de maig de 2004, afirma que la sol·licitud de cessió d'ús de la Torre Sarrió per a la seua utilització com a centre sociocultural ha estat informada favorablement, ja que, s'indica textualment, “sembla oportuna”.

A més, per si l'anterior argument no fóra suficient, no resultaria acceptable mantenir l'actual situació de la Torre Sarrió, tancada i sense cap tipus d'ús públic, tenint en compte el que disposa l'art. 32.1 de la Llei 4/1988, d'11 de juny, de Patrimoni Cultural Valencià, aplicable als béns d'interés cultural: “per fer possible l'adequat coneixement i difusió pública dels béns del patrimoni cultural valencià, els propietaris i posseïdors per qualsevol títol de béns immobles declarats d'interés cultural hauran de facilitar la seua visita pública, almenys, durant quatre dies al mes, en dies i horari predeterminats, que es faran públics amb la difusió adequada tant en mitjans de comunicació com en centres d'informació turística i cultural”.

En virtut del que s'ha dit més amunt, i ateses les consideracions exposades per a la defensa i efectivitat dels drets i les llibertats compresos en els títols I de la Constitució (art. 46) i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li recomane que, de manera urgent, impulse les labors de custòdia i de manteniment del bé d'interés cultural, així com la rehabilitació de la construcció, tal com aconsellen els tècnics municipals.

Així mateix, li recomane que accelere el compliment dels tràmits per assolir la definitiva aprovació del Pla especial de protecció de les torres i cases de l'Horta d'Alacant i que autoritze, mentrestant, l'ús social de l'immoble que el tècnic de patrimoni historicoartístic municipal considera oportú.

Cosa que se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta esta recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Una vegada transcorregut el termini d'un mes, al qual es fa referència en el paràgraf anterior, la present resolució podrà ser inclosa en la pàgina web de la institució.

Li agrairé m per endavant la remissió a esta institució del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 041182 de data 20/12/04 dirigida a l'Ajuntament d'Agost sobre una denúncia de possibles afeccions al patrimoni arqueològic al Camp de l'Escultor.

Hble. Sr.,

El Sr. [...] va interposar un escrit de queixa contra l'Ajuntament d'Agost davant la seua suposada permissivitat en relació amb determinades obres que es pretenen realitzar en la zona denominada Camp de l'Escultor, on en el passat van ser realitzats diverses troballes arqueològiques.

La investigació es va dirigir tant a l'Ajuntament d'Agost com a la Conselleria de Cultura i se'n va demanar la informació, el contingut dels quals es detalla a continuació en els seus aspectes principals.

La Conselleria assenyala en el seu primer escrit que desconeix la localització exacta de la zona arqueològica i sol licita un informe a la Unitat d'Inspecció del Patrimoni dels Serveis Territorials d'Alacant. Posteriorment, es remet l'informe elaborat, en el qual s'afirma que no es té cap constància de denúncia relativa a les obres en qüestió i que no es pot precisar la ubicació concreta del jaciment, el seu valor cultural i grau de conservació, ja que des de finals del segle XIX no s'efectuen treballs arqueològics en la zona. Segons sembla, les últimes troballes daten de 1893, la ubicació és imprecisa i mai s'ha corroborat.

S'hi indica, a més, que el pla general considera l'àmbit referenciat com a "zona de protecció arqueològica", cosa que determina que qualsevol llicència d'obra en esta zona estiga precedida d'un estudi arqueològic, segons disposa l'art. 62 de la Llei del patrimoni cultural valencià. Assenyala la Conselleria que fins hui no consta cap sollicitud d'intervenció arqueològica ni s'ha notificat concessió de llicència d'obres.

L'Ajuntament d'Agost remet un informe de l'arquitecte municipal en el qual s'exposa que el jaciment Camp de l'Escultor, necròpoli ibèrica dels segles V i IV a. de C., coincideix en el seu àmbit espacial amb la Unitat d'Execució núm. 5. La parcel·la on es pretén realitzar l'obra que motiva la interposició d'esta queixa està situada fora d'este perímetre, aproximadament a 250 metres al sud-est del seu límit inferior.

S'informa, així mateix, que el 8 de març de 2004 la Junta de Govern va concedir llicència d'obres OM-26/2004, condicionada al que estableix l'article 63 de la Llei

del patrimoni cultural valencià, de manera que si una vegada iniciats els treballs tinguera lloc alguna troballa haurà de suspendre's immediatament l'execució de l'obra. S'adjunta una còpia de la llicència on s'observa, efectivament, tal previsió, així com altres aspectes, entre ells, el termini d'inici de les obres que se situa en 6 mesos.

Una vegada vistos els antecedents comentats, així com les al·legacions de l'interessat, en les quals reitera la seua pretensió inicial, és procedent realitzar els següents pronunciaments.

Observem, en primer terme, que l'obra en qüestió se situa fora de l'àmbit de la zona de protecció arqueològica i que queda constatat este fet, no controvertit per l'interessat mitjançant perícia en contra, per l'informe de l'arquitecte municipal remés a esta institució.

Això justifica que, prèviament a la concessió de la llicència, no se n'haja exigit un estudi arqueològic i la resta de cauteles que preveu l'article 62 de la Llei del patrimoni cultural valencià, la qual cosa explica, a més, el desconeixement inicial d'estos fets per part de la Conselleria. Una altra qüestió haguera estat si l'obra estiguera situada en l'interior de la zona arqueològica delimitada pel planejament.

Ara bé, tot i que l'obra se situe fora d'este àmbit, és lògic que s'impose la condició prevista en l'article 63 de la Llei, cosa que s'ha efectuat, per raó de la seua proximitat a l'àrea delimitada. L'actuació municipal és, per tant, correcta i no mereix major pronunciament per part d'esta institució.

D'acord amb el que s'ha dit, únicament cal recomanar, atesa l'al·ludida proximitat, que es realitze un seguiment estricte als treballs que s'inicien al solar corresponent i que es verifique que, efectivament, no hi existixen restes arqueològiques, la qual cosa comportarà una garantia addicional a la ja establida en la llicència, ja que condiciona la seua concessió a la suspensió de les obres en cas que es detecten troballes.

Esta potestat d'inspecció es deriva, a més de l'atribució genèrica de competències en matèria d'urbanisme i protecció del patrimoni cultural, que s'inferixen de la legislació general de règim local, de les potestats de protecció i promoció pública que preveu l'article 9 de la Llei del patrimoni cultural valencià, la qual obliga a tots els poders públics a "garantir la protecció, conservació i acreixement del patrimoni cultural valencià".

Després de donar compte de la localització del solar, fora de la zona delimitada, no es realitzarà major pronunciament respecte a la Conselleria de cultura.

En virtut del que s'ha dit més amunt, i ateses les consideracions exposades per a la defensa i efectivitat dels drets i les llibertats compresos en el títol I de la Constitució i en l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'article 29 de la Llei 11/1988 de 26 de desembre, de la Generalitat Valenciana, reguladora d'esta institució:

Es recomana a l'Ajuntament d'Agost que, atesa la proximitat de l'obra a la zona arqueològica delimitada, en realitze un seguiment de les fases inicials, que hi practique visites d'inspecció amb l'objecte de verificar el compliment de la condició imposada al titular de la llicència i que garantisca, en tot, cas la suspensió de les obres en cas de produir-se alguna troballa arqueològica rellevant.

Cosa que se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta les esmentades recomanacions, suggeriments i recordatoris de deures legals o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-los, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 29 de la Llei 11/1988. Una vegada haja transcorregut este termini, la present resolució es publicarà en la pàgina web de la institució.

Li agrai m per endavant la remissió a esta institució del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 030757 de data 22/03/04 dirigida a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport sobre la sol·licitud perquè culmine la incoació i declaració de bé d'interés cultural del Jardí Botànic de València i es delimiten i es normalitzen els entorns de l'església de Sant Miquel i Sant Sebastià i el Jardí Botànic esmentat.

Il·lm. Sr.,

En relació amb la queixa de referència que ens va confiar la Sra. [...], en qualitat de membre de la Coordinadora [...], relativa a la culminació de la incoació i la declaració com a bé d'interés cultural del Jardí Botànic de la ciutat de València, així com que es delimiten i normativitzen els entorns de l'església de Sant Miquel i Sant Sebastià, i l'esmentat jardí botànic, atés que, segons el parer de la ciutadana interessada, existix una passivitat manifesta referent a això per part de la Conselleria.

Després d'admetre la queixa a tràmit en data 12 d'agost de 2003, esta Direcció General va evacuar el següent informe:

Els expedients administratius relatius a la declaració d'un bé d'interés cultural, tant els que s'inicien amb la Llei 4/1998, d'11 de juny, de patrimoni cultural valencià com els incoats abans de l'esmentada norma i que han de complementar-se per a la seua adequació i continuació de conformitat amb la Llei de 1998, comporten serioses dificultats per a la seua substanciació a causa dels múltiples factors d'índole tècnica i jurídica que cal considerar, atés que l'acte declaratiu final representa una afecció directa sobre l'interés general i, a més, implica una sèrie de càrregues i d'obligacions tant per a particulars com per a l'Administració municipal.

Per això, esta Direcció General, respecte a l'àmbit en qüestió, el Jardí Botànic i l'església de Sant Miquel i Sant Sebastià, considera necessari valorar les incidències que poden derivar-se dels expedients declaratius amb l'adequada minuciositat, no solament per l'interés d'ambdós béns i del seu entorn, sinó també per les circumstàncies vigents en relació amb la construcció d'un hotel, sense oblidar, a més, que tot l'espai afectat s'integra en el conjunt històric de València.

En conseqüència, es considera que el desenvolupament d'estos expedients i la seua culminació requerix un procés que permeta sospesar adequadament els valors dels béns i del seu entorn, a escala d'ordenació i normativització dels espais que s'hi integren, de la forma més ajustada possible a les prescripcions de la llei i a l'interés general.

Pels motius exposats, esta Direcció General, que no escatima esforços perquè la resolució dels expedients estiga pròxima, no es troba encara en condicions de traslladar accions concloents, tant a escala tècnica com a escala jurídica, a fi de resoldre definitivament sobre les corresponents declaracions i les seues determinacions.

Després de realitzar-ne un estudi detallat, vam requerir a Sa Il·lustríssima una ampliació d'esta informació a fi que ens concretara la previsió temporal de materialitzar les actuacions objecte d'esta queixa i amb data 23 de desembre de 2003 va emetre el següent informe:

En contestació al seu escrit de data 6 de novembre de 2003, relatiu a la queixa núm. 030757, interposada per la Sra. [...], li comunique que no hi ha previsió temporal concreta per a resoldre la incoació del jardí botànic, a causa, en primer terme, que dins de les tasques d'adaptació i de complementació dels expedients incoats anteriorment a l'entrada en vigor de la Llei de patrimoni cultural valencià, fent ús de la facultat continguda en la disposició transitòria segona de l'esmentada norma, esta Direcció General ha optat per prioritzar aquells expedients relatius a conjunts històrics.

En segon lloc, i en relació amb els BIC existents a la ciutat de València, li indique, igualment, que recentment s'han iniciat converses tècniques amb l'Ajuntament a fi d'adaptar estos béns a les exigències requerides en la Llei de patrimoni cultural valencià, amb la intenció de, en la mesura que siga possible, tramitar-los conjuntament, una circumstància que incidix en l'objecte d'esta queixa.

Vam remetre estos informes a la ciutadana interessada, com a membre de la coordinadora cívica esmentada, i ha formulat al·legacions fonamentades referent a això.

A la vista de la documentació que consta en esta institució, resulten constatables els següents antecedents:

A) En relació amb la incoació de l'expedient com a bé d'interés cultural del Jardí Botànic de la ciutat de València:

- La instrucció de l'expedient declaratiu d'este immoble es va iniciar el 23 de novembre de 1982 i es va publicar en el BOE de 31 de gener de 1983, per resolució de la Direcció General de Belles Arts, Arxius i Biblioteques que acorda donar per incoat l'expedient de jardí artístic a favor del Jardí Botànic de València.
- Es va sol licitar la culminació declarativa d'este Jardí Botànic com a bé d'interés cultural, tant per la coordinadora promotora d'esta queixa com per la Universitat de València, com a titular del recinte, en data 4 de març de 2003.
- La protecció de l'expressat immoble amb el rang al·ludit va ser sol licitada al 1982 pel Patronat per a la Conservació i Protecció dels Jardins Artístics d'Espanya, tenint en compte els valors històrics, culturals i paisatgístics que hi concorren.
- En l'últim informe d'esta Direcció General ens manifesta referent a això que “no hi ha previsió temporal concreta” per a resoldre la incoació de l'expedient declaratiu de bé d'interés cultural de l'esmentat Jardí Botànic.

B) Pel que fa a la delimitació dels entorns i la normativització corresponent de l'església de Sant Miquel i Sant Sebastià i del Jardí Botànic, resulten constatables els següents aspectes:

- L'església de Sant Miquel i Sant Sebastià té la condició de bé d'interés cultural, ja que va ser declarada monument històric artístic per una ordre de 14 d'abril de 1983 (BOE de 23 de maig de 1983).
- No consta que hi haja previsió temporal d'aprovar la delimitació dels entorns al·ludits i la seua corresponent normativització, i Sa Il·lustríssima ens manifesta respecte d'això, en el seu informe de 12 d'agost de 2003 que:

Considera necessari valorar les incidències que poden derivar-se dels expedients declaratius amb l'adequada minuciositat, no sols per l'interés d'ambdós béns i el seu entorn, sinó també per les circumstàncies vigents en relació amb la construcció d'un hotel, sense oblidar, a més, que tot l'espai afectat s'integra en el conjunt històric de València.

Tenint en compte els fets expressats, concurrents en este expedient de queixa, queden implicades competències essencials d'esta institució, que, segons el que disposa l'article 24 de l'Estatut d'Autonomia i l'article 1.1 de la Llei 11/1988, del Síndic de Greuges, té com a missió fonamental “la defensa dels drets i llibertats compresos en els títols I de la Constitució i en l'Estatut d'Autonomia” davant l'actuació dels òrgans de l'Administració de la Generalitat Valenciana.

En este sentit, l'article 46 de la Constitució prescriu:

Els poders públics han de garantir la conservació i han de promoure l'enriquiment del patrimoni històric, cultural i artístic dels pobles d'Espanya i dels béns que l'integren, qualsevol que siga el seu règim jurídic i la seua titularitat.

En este supòsit resulten d'aplicació els següents preceptes de la Llei 4/1988, de la Generalitat Valenciana, del patrimoni cultural valencià:

- La disposició transitòria primera, en el seu primer paràgraf:
 1. Els expedients sobre la declaració de béns d'interés cultural incoats amb anterioritat a l'entrada en vigor d'esta Llei quedaran sotmesos, quant als seus tràmits i efectes, al que s'establix en esta Llei. Mitjançant resolució de la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència s'establiran els requisits de validació dels informes i la resta de tràmits produïts fins aleshores en estos expedients.

La resolució de referència va ser dictada el 2 de març de 2000 per la Direcció General de Promoció Cultural i Patrimoni Artístic.

- L'article 26:
 1. Els béns d'interés cultural hauran de ser declarats de conformitat amb la classificació següent:
 - c) Jardí històric. És l'espai delimitat producte de l'ordenació per l'home d'elements naturals, completat o no, amb estructures de fàbrica i apreciat per raons històriques o pels seus valors estètics, sensorials o botànics.
- L'article 27:
 1. La declaració d'un bé d'interés cultural s'haurà de fer de la forma establida en l'article anterior amb la incoació i la tramitació prèvies de l'expedient corresponent per part de la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència. La iniciació de l'expedient podrà fer-se d'ofici o a instància de qualsevol persona.
 2. La sol·licitud d'incoació haurà de ser resolta en el termini de tres mesos. La denegació, si s'escau, haurà de ser motivada.

El paràgraf 7 d'este precepte regula els terminis de resolució d'este expedient:

- L'article 28, que regula el contingut de la declaració del bé d'interés cultural, especialment el que s'establix en el paràgraf segon.

Atés el que acabem d'exposar, esta institució considera que, en relació amb la incoació del preceptiu expedient per a la declaració de bé d'interés cultural en la seua modalitat de "jardí històric" del denominat Jardí Botànic de la ciutat de València, una vegada considerats els antecedents que figuren en l'expedient que ja es va instruir mitjançant la resolució de 23 de novembre de 1982, i tenint en compte que la plataforma ciutadana promotora d'esta queixa i la Universitat de València, com a titular del recinte en qüestió, novament van sol·licitar la

declaració com a “jardí històric” del referit immoble en data 4 de març de 2003, determinarien que esta Conselleria resolguera, sense més demora, sobre la incoació de l'expedient de la declaració de bé d'interés cultural del Jardí Botànic referit en els termes previstos en l'article 27 de la Llei valenciana 4/1998 esmentada. I de conformitat amb la resolució motivada que es va adoptar referent a això i amb la resolució jurisdiccional ferma que es produï sca en el recurs contenciós administratiu identificat amb el número 2/1057/2003, esta institució entén que aleshores concorrerien els elements de judici suficients per a delimitar i normativitzar els entorns en qüestió.

En conseqüència, de conformitat amb el que disposa l'article 29.1 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució, li recorde el deure establert legalment de dictar una resolució sobre la incoació de l'expedient de declaració de bé d'interés cultural respecte del Jardí Botànic de la ciutat de València i de notificar esta resolució en la forma oportuna a la plataforma ciutadana promotora d'esta queixa.

Cosa que se li comunica perquè en prenga coneixement i a fi que, en el termini màxim d'un mes, ens remeta l'informe motivat sobre l'acceptació del transcrit recordatori de compliment del deure legal.

Atentament.

Resolució de la queixa núm. 030975 de data 30/04/04 dirigida a l'Ajuntament del Campello i a la Conselleria d'Infraestructures i Transport sobre la disconformitat veï nal amb la supressió de doble sentit de circulació i la inexistència d'un traçat adequat alternatiu.

Excma. Sra.,

La presidenta de l'Associació de veï ns [...] del Campello, Sra. [...], presenta un escrit de queixa en què manifesta, substancialment, la seua disconformitat amb la supressió del doble sentit de circulació de l'avinguda Jaume I i la situació actual d'inexistència d'un adequat traçat alternatiu per a suportar el nivell normal de trànsit rodat que tenia l'esmentat vial, ja que el trànsit s'ha desviat per carrers secundaris que no es troben preparats per a acollir tants vehicles.

Així mateix, ens indica que la supressió del carril de circulació provoca un caos circulatori i, el que és més greu, impedit que els serveis d'emergència –ambulància, bombers i policia– puguen accedir amb facilitat i rapidesa a la zona afectada en cas d'accident.

Una vegada admesa a tràmit la queixa, la Conselleria d'Infraestructures i Transport ens remet un informe elaborat per l'entitat Ferrocarrils de la Generalitat Valenciana, en el qual es contenen, entre altres, les següents afirmacions:

“Sentit únic de circulació: durant el període d'execució de l'obra, i com a conseqüència de la petició per part de l'Excm. Ajuntament del Campello d'establir el sentit únic en l'avinguda Jaume I (Administració competent en matèria de

trànsit dins del seu terme municipal), i amb la finalitat de millorar la seguretat vial, es van realitzar les modificacions necessàries per executar esta actuació, amb l'augment del nombre de places d'aparcament i l'habilitació de calçades alternatives; es va realitzar per a això el corresponent projecte modificat, el qual va ser aprovat per l'autoritat competent.

Inseguretat vial: davant les al·legacions presentades referents a la inseguretat vial i per als vianants, així com a la denominació de “barrera física”, s'ha d'informar que amb el desplaçament del traçat antic a la seua ubicació actual prevista en el projecte s'han realitzat les següents actuacions: 1. S'han habilitat 30 passos per als vianants; 2. S'ha suprimit 7 passos a nivell i s'han enllaçat directament els esmentats carrers amb l'avinguda Jaume I; 3. S'han habilitat 6 accessos directes de l'avinguda Jaume I a carrers que anteriorment es trobaven amb la barrera del traçat antic; 4. Prop de 70 edificacions, entre urbanitzacions i cases particulars, que anteriorment es trobaven amb la barrera de l'antic traçat ferroviari disposen, actualment, d'amplies voreres i encreuaments per als vianants semaforitzats; 5. S'han demolit dos passos inferiors i s'han substituït per accessos directes a l'avinguda Jaume I.; 6. Se n'han ampliat i millorat dos passos inferiors.

Accessos per a minusvàlids: com a contestació a l'al·legació presentada en la qual s'afirma l'oblit, per part del projecte, dels minusvàlids, s'informa que tots els passos per als vianants, així com els baixadors, s'han executat evitant formar barreres arquitectòniques i s'han disposat rampes en tots els passos per als vianants així com en els accessos a la platja.

Accessos d'emergència: l'accessibilitat al passeig i a la platja en situacions d'emergència està garantida, ja que es disposen per tot el traçat 5 passos a la platja per a vehicles, la qual cosa significa un cada 700 metres, de manera que queda el traçat de les vies i el passeig permeables davant situacions d'emergència com a vials alternatius.

Via ciclista: pel que fa a la via ciclista s'informa que s'ha mantingut la mateixa situació anterior a l'obra.

Finalment, cal informar que la situació vial és tal en l'avinguda Jaume I que des del 4/08/03, data de partida en la implantació progressiva del tramvia, fins a la data de hui, no hi ha hagut ni un sol incident digne d'esment”.

D'altra banda, l'Ajuntament del Campello ens envia un informe en el qual s'efectuen, entre altres, les següents apreciacions:

“Cal indicar que davant l'eliminació indiscriminada d'aparcaments realitzada per l'actuació de ferrocarrils, es va proposar el sentit únic des de la carretera de Benimagrell fins al final de l'actuació, però condicionat a la urbanització del vial alternatiu que es troba pendent d'execució per part de Ferrocarrils de la Generalitat.

Així mateix, l'Ajuntament està treballant en les expropiacions necessàries per a plantejar una circulació alternativa a la de primera línia, per a la qual cosa acaba d'adjudicar dos contractes de consultoria a una mercantil especialitzada.

Finalment, pel que fa a la seguretat en cas d'emergència, s'ha d'assenyalar que en estos casos la plataforma tramviària és susceptible d'albergar estos trànsits, ja que disposa d'una escassa densitat de circulació”.

Entre la documentació remesa per l'Ajuntament del Campello consta un informe tècnic redactat el 19 de novembre de 2002 per l'arquitecte municipal, en el qual s'indica el següent:

“a manera d'alternativa a la reducció de zones d'aparcament que es produï x per ampliació de la plataforma tramviària, es proposa que el sentit de l'avinguda de Jaume I siga únic des de l'encreuament amb la carretera de Benimagrell fins al final de l'actuació de les obres de la xarxa tramviària. D'esta forma, es podria disposar en tot este tram d'un carril de circulació sentit al Campello i una banda d'aparcament en bateria en el costat de la plataforma tramviària. Per poder executar esta solució, prèviament, s'hauria d'urbanitzar el vial esgrafiat en el plànol adjunt”.

Tenint en compte estos antecedents administratius, sembla clar que l'Ajuntament del Campello va proposar la supressió del carril de circulació i la implantació del sentit únic en l'avinguda Jaume I com a alternativa a la important reducció de zones d'aparcament que l'ampliació de la plataforma tramviària duia amb si; ara bé, en esta proposta ja s'advertia que, prèviament –i això és important–, s'hauria de condicionar i urbanitzar un vial alternatiu, el qual, segons ens indica recentment el primer tinent d'alcalde de l'Ajuntament en el seu escrit de 6 d'abril de 2004, encara “es troba pendent d'execució per part de Ferrocarrils de la Generalitat”.

Respecte a este extrem concret, la Conselleria d'Infraestructures i Transport, a través de l'entitat Ferrocarrils de la Generalitat Valenciana, afirmava en el seu informe que “es van realitzar les modificacions necessàries per a executar esta actuació, ja que es van augmentar el nombre de places d'aparcament i es van habilitar calçades alternatives”; no obstant això, no s'hi detallen les calçades alternatives que s'han condicionat, de manera que s'ignora la naturalesa, l'entitat i el lloc concret en què s'han realitzat les obres d'urbanització i d'habilitació del traçat alternatiu.

El que és cert és que, en l'actualitat, tot el trànsit que suportava el carril de circulació de vehicles per l'avinguda Jaume I en direcció el Campello a Alacant per la platja Muchavista ha estat desviat per altres carrers secundaris que no van ser concebuts en el seu moment per absorbir tanta densitat de trànsit, ja que hi manquen les condicions necessàries per a assumir la totalitat de vehicles que circulaven pel carril suprimit: es tracta de carrers estrets, sinuosos, amb multitud d'encreuaments, que constituï xen els accessos per a les nombroses persones que viuen en les urbanitzacions i edificacions residencials que allí existixen, les quals,

segons ens indiquen els veïns, s'han vist sorpreses per un important augment de la inseguretat vial i de la contaminació acústica en la zona.

I si bé és cert que ni la Conselleria d'Infraestructures i Transport ni l'Ajuntament del Campello en cap moment posen en dubte la veracitat dels fets en què se sustenten estes queixes veïnals, no és menys cert que, a hores d'ara, la urbanització del vial alternatiu encara ni tan sols s'ha iniciat; l'Ajuntament sosté que es troba pendent d'execució per part de Ferrocarrils de la Generalitat Valenciana i la Conselleria que ha condicionat calçades alternatives; ara bé, s'ignora quines, i atesa la persistència de les demandes veïnals, sembla que resulten insuficients per a eliminar els problemes denunciats; i tot això, malgrat l'inicial advertiment efectuat per l'arquitecte municipal en el seu informe de 19 de novembre de 2002 perquè abans de suprimir el carril i eixamplar la plataforma tramviària s'hauria d'urbanitzar el vial alternatiu.

Deixant de banda momentàniament esta qüestió, caldria reprendre el punt relatiu a si els serveis d'emergència –ambulància, bombers i policia– podrien accedir amb facilitat i rapidesa a la zona afectada, en cas que es produïssa algun tipus d'accident.

La Conselleria ens indicava que “l'accessibilitat al passeig i a la platja en situacions d'emergència està garantida, ja que es disposa per tot el traçat de 5 passos a la platja per a vehicles, la qual cosa significa un cada 700 metres, de manera que queden el traçat de les vies i el passeig permeables davant situacions d'emergència com a vials alternatius”; d'altra banda, l'Ajuntament afirmava que “respecte a la seguretat en cas d'emergència, s'ha d'assenyalar que en estos casos la plataforma tramviària és susceptible d'albergar estos trànsits, ja que té una escassa densitat de circulació”.

No obstant això anterior, i malgrat la fermesa d'estes declaracions, esta institució no té constància que s'haja aprovat un pla d'emergències específic on es prevegen i anticipen les actuacions necessàries que permeten mobilitzar els serveis d'urgències –ambulància, policia i bombers– per a la protecció de persones i béns en cas d'accidents o situacions de greu risc col·lectiu, així com l'esquema de coordinació entre les diverses administracions públiques que hi haurien d'intervenir.

En este sentit, l'art. 3.1 de la Llei valenciana 9/2002, de 12 de desembre, de protecció civil i gestió d'emergències de la Generalitat Valenciana, disposa que “el conjunt de les administracions públiques a la Comunitat Valenciana, en l'àmbit de les seues competències, garantirà la disposició permanent d'un sistema de protecció civil i gestió d'emergències integrat i compatible; amb esta finalitat, les seues relacions es regiran pels principis de cooperació, coordinació, col·laboració, solidaritat territorial, lleialtat institucional, assistència recíproca i mutu auxili”.

Les competències atribuïdes en esta matèria a les Conselleries de la Generalitat i a les administracions locals es regulen en els arts. 17 i 21 de la referida Llei 9/2002; entre altres, elaborar-ne els mapes de riscos i realitzar-ne les funcions de previsió,

avaluació i prevenció dels riscos, susceptibles de generar emergències de protecció civil; elaborar i aprovar els plans d'actuació municipal davant de riscos concrets, així com, si escau, qualsevol altre instrument de planificació de protecció civil d'àmbit municipal.

Si aprofundim encara més en esta qüestió, l'art. 21 de la Resolució de la Conselleria d'Obres Públiques, Urbanisme i Transport de la Generalitat Valenciana, de 10 de desembre de 1993, per la qual s'aprova el Reglament de circulació de ferrocarrils de la Generalitat, té en compte l'exigència d'un pla d'emergències per a evacuar les persones i els viatgers en perill en cas d'incendi del tren.

En virtut del que s'ha dit més amunt, i ateses les consideracions exposades per a la defensa i l'efectivitat dels drets i les llibertats compresos en els títols I de la Constitució (arts. 15, 43, 45 i 47) i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, recomane la Conselleria d'Infraestructures i Transport de la Generalitat Valenciana i l'Excm. Ajuntament del Campello que incrementen els esforços per habilitar, tan prompte com siga possible, un traçat alternatiu en condicions òptimes per assumir el trànsit que suportava el carril de circulació de l'avinguda Jaume I que ha estat suprimit, i que valoren la conveniència d'elaborar coordinadament un pla de gestió d'emergències del tram 5 de la xarxa tramviària Costa Blanca-Salesians com a instrument organitzatiu bàsic dels mitjans humans i materials disponibles i dels procediments d'actuació, per a la prevenció dels riscos que se'n puguen produir, així com per a garantir-ne l'evacuació i la intervenció immediata.

Cosa que se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta esta recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Li agrai m per endavant la remissió del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 041072 de data 02/11/04 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge sobre l'absència de contestació al recurs interposat per un ciutadà contra l'aprovació d'un Pla parcial.

Hble. Sr.,

El referit expedient de queixa versa sobre la falta de contestació al recurs d'alçada presentat pel Sr. [...] amb data 7 de maig de 2004 contra l'acord adoptat per la Comissió territorial d'urbanisme d'Alacant el 15 de març de 2004, pel qual s'aprova definitivament el Pla parcial del sector D-5 de les normes subsidiàries del Verger.

Una vegada rebut el corresponent informe de la Conselleria de Territori i Habitatge de data 6 d'agost de 2004 (registre d'eixida núm. 23404), s'indica que

“sobre este recurs d'alçada, el 30 de juny de 2004 el Servei Territorial d'Urbanisme d'Alacant ha emés un informe en què l'inadmet per extemporani, tenint en compte que va ser interposat fora del termini d'un mes establert per l'article 115 de la Llei 30/1992, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú. Referent a això, s'ha pogut constatar que l'acord de la Comissió Territorial d'Urbanisme d'Alacant recorregut, li va ser notificat oportunament al Sr. [...], una notificació que va ser rebuda per l'interessat el dia 13 d'abril de 2004. No obstant això, el recurs d'alçada va ser interposat amb data entrada en l'oficina de correus el 7 de juny de 2004, és a dir, després d'haver transcorregut més d'un mes des de la recepció de la notificació de l'acord referit anteriorment. De conformitat amb el que hem exposat, la resolució s'entén ferma amb caràcter general, en haver transcorregut el termini indicat legalment establert per a la interposició del recurs d'alçada”.

Després de traslladar este informe a l'autor de la queixa per a la formulació d'al·legacions, s'acompanya una còpia del recurs d'alçada en el qual, clarament, es pot apreciar que va ser registrat per l'oficina de correus el 7 de maig de 2004, i s'hi acompanya, així mateix, el justificant acreditatiu de l'enviament mitjançant carta certificada. S'adjunten sengles fotocòpies a la present resolució per a la seua efectiva comprovació.

Davant esta situació, el recurs d'alçada es va presentar el 7 de maig de 2004, i no el 7 de juny de 2004, tal com sosté la Conselleria, i tenint en compte que l'acord recorregut va ser rebut per l'autor de la queixa el dia 13 d'abril de 2004, resulta forçós concloure que el recurs d'alçada va ser interposat dins del termini d'1 mes fixat per l'art. 115.1 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, per la qual cosa, tot i ser erroni l'informe evacuat pel Servei Territorial d'Urbanisme d'Alacant en pronunciar-se per la inadmissió del recurs, la Secretaria Autonòmica de la Conselleria de Territori i Habitatge hauria d'admetre'l i dictar la corresponent resolució motivada respecte del fons de l'assumpte.

Així mateix, el principi d'eficàcia (art. 103.1 de la Constitució espanyola) egix de les administracions públiques que es complisquen raonablement les expectatives que la societat legítimament li demana, entre estes, i bastant rellevant, el deure de l'Administració de resoldre expressament les peticions i reclamacions que li presenten els particulars, ja que el coneixement total per l'administrat de la fonamentació de les resolucions administratives constitueix un pressupòsit inexcusable per a una adequada defensa dels seus drets i interessos legítims —en este cas, han passat més de 5 mesos sense contestar el recurs d'alçada.

En este sentit, el Tribunal Constitucional reitera, des de la seua Sentència núm. 71, de data 26 de març de 2001, que “és evident, com hem declarat en reiterades ocasions (per totes, SSTC 6/1986, de 21 de gener, FF. 3; 204/1987, de 21 de desembre, F. 4; 180/1991, de 23 de setembre, F. 1; i 86/1998, de 21 d'abril, FF. 5 i 6), que l'Administració no pot veure's beneficiada per l'incompliment de la seua obligació de resoldre expressament dins de termini sol·licitats i recursos dels ciutadans, un deure que entronca amb la clàusula de l'estat de dret (art. 1.1 CE), així com amb els valors que proclamen els arts. 24.1, 103.1 i 106.1 CE”.

En virtut del que s'ha dit més amunt, i ateses les consideracions exposades per a la defensa i efectivitat dels drets i les llibertats compresos en els títols I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li recorde el deure legal de dictar i notificar una resolució motivada en contestació al recurs d'alçada interposat el 7 de maig de 2004 contra l'acord adoptat per la Comissió Territorial d'Urbanisme d'Alacant el 15 de març de 2004, pel qual s'aprova definitivament el Pla parcial del sector D-5 de les normes subsidiàries del Verger.

Cosa que se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta este recordatori de deures legals o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-lo, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Una vegada transcorregut el termini d'un mes, al qual es fa referència en el paràgraf anterior, la present resolució podrà ser inclosa en la pàgina web de la institució.

Li agrai m per endavant la remissió a esta institució del preceptu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 031444 de data 09/06/04 dirigida a l'Ajuntament d'Alacant sobre els sorolls, la brutícia i les pertorbacions de l'ordre públic com a conseqüència del denominat botellot i la inactivitat municipal per a disciplinar les concentracions d'oci en vies públiques.

Excm. Sr.,

La Sra. [...], en unió d'altres veï ns, va presentar, amb data 19 de novembre de 2003, un escrit de queixa en el qual denunciava les conseqüències del denominat botellot als carrers Toledo, plaça Cagalaolla, plaça del Pont, carrer Sant Joan i escales de baixada al carrer Maldonado, que es produï xen des de fa diversos anys. Estos comportaments generen sorolls, brutícia i pertorbacions de l'ordre públic. Comunicava que havia presentat davant l'Ajuntament nombroses peticions perquè posara fi a estes pràctiques, però que no havia obtingut una resposta adequada respecte d'això.

S'adjuntaven a l'escrit de queixa 50 instàncies presentades davant l'Ajuntament amb data d'entrada 26 de setembre de 2003, a les quals en següen 7 més de dates posteriors en què es denunciaren estos fets i se sol licita la fi d'esta situació.

Esta queixa va ser admesa a tràmit i se li va assignar el número d'expedient 031444.

Juntament amb l'anterior, la Sra. [...] va presentar uns dies després, el 12 de desembre de 2003, un escrit de queixa relacionat amb una problemàtica similar, consistent en la pràctica del botellot al carrer Tinent Daoiz que, a més dels problemes que per si mateix genera i que han estat relacionats adés, prodüïxen inseguretats en esta localització amb el risc cert que els vehicles estacionats siguen destrossats pels joves. A més, el fem acumulat prodüïx insalubritat i els cristalls trencats de les ampolles provoquen rebentaments a les rodes dels vehicles.

Esta queixa va ser admesa i se li va donar el número 031581.

És procedent, en primer terme, realitzar dos consideracions prèvies de caràcter formal.

En primer lloc, atesa la similitud dels problemes relacionats i que es tracta de la mateixa zona de la ciutat d'Alacant, entenem que existix identitat substancial entre ambdós pretensions, per la qual cosa s'acorda acumular ambdós queixes i fer-ne la seua resolució conjunta.

D'altra banda, ha d'indicar-se que esta institució, sensible davant este tipus de problemes, manté oberta una queixa d'ofici núm. 14/2003 (0946/2003) de la qual ja tenen notícia, l'abast de la qual és més global i abraça les diferents zones en les quals es practica el botellot al municipi.

Es relaciona, a continuació, el contingut bàsic dels informes rebuts en relació amb ambdós queixes.

Quant a la queixa núm. 031444, l'Ajuntament ens va remetre una extensa documentació, en la qual consta un informe elaborat pel personal del servei nocturn de la Policia local respecte del botellot del carrer Toledo i voltants. Es comunica en este informe que la presència policíaca havia estat incrementada a la zona arran de les publicacions en premsa realitzades per part dels veïns. L'inspector que el subscriu acredita, personalment, que la zona és una de les que menys incidència presenta quant a botellots i presència de joves. S'acompanya un reportatge fotogràfic efectuat el diumenge 18 de gener de 2004 a la 01.30, en el qual s'aprecia que els carrers referenciats es trobaven deserts.

La intendent principal de la Policia local comunica, al seu torn, que l'esmentat informe és una ampliació d'un altre del qual ja se'ns va donar trasllat que conté les actuacions portades a terme en el nucli antic, així com en altres localitzacions de la població des de l'any 2000. D'este últim s'ha pogut constatar que, almenys des de l'abril del 2002, la Policia local ha intensificat les seues actuacions davant el botellot, i s'han dictat nombroses ordres de servei que determinen la vigilància puntual de determinades zones, així com l'elaboració de les actes corresponents pels agents actuants.

Moltes de les actuacions realitzades finalitzen sense novetat, si bé en altres casos s'efectuen actuacions dirigides a dissoldre concentracions i s'observa que, en moltes ocasions, els joves decidixen dissoldre's voluntàriament quan detecten la

mera presència dels agents. No s'observa, amb caràcter general, que la Policia local, almenys en les anualitats que ens han estat remeses, desenvolupa una activitat sancionadora sistemàtica –denúncies– davant d'estes pràctiques, bé per ser impossible la identificació davant la fugida dels joves, bé per limitar-se a dispersar-los sense més actuacions.

Hi consta, a més, que la major eficàcia s'assolix mitjançant la prevenció d'estes pràctiques, cosa que s'aconsegueix mitjançant la presència dels agents abans que es produïsquen les concentracions a les zones on es produïx el botellot.

Respecte dels operatius corresponents, la dificultat d'abordar el problema queda clarament constatada en part de la documentació que ens han remés.

Així, en un primer escrit, d'11 de novembre de 2003, l'inspector del servei nocturn dirigix una carta a l'intendent principal cap de la Policia local, en el qual li comunica que a partir de l'experiència acumulada en les actuacions realitzades el cap de setmana que es va realitzar un operatiu específic davant del botellot –divendres 31/10 i dissabte 1/11–, va quedar constància que per garantir l'eficàcia de les actuacions policiaques davant el botellot calia augmentar el personal de servei extraordinari.

Van ser tractats els següents llocs:

- 1.- Plaça del Mercat
- 2.- Zona elevada de l'avinguda Jaume II que recau al mont Benacantil.
- 3.- Accés des de l'Albufereta a la Serra Grossa.
- 4.- Accés des de l'avinguda de Dénia a la Serra Grossa.
- 5.- C/ Toledo
- 6.- Plaça Sant Cristòfol.
- 7.- Passeig Ramiro i Passeig de Gómiz.
- 8.- Plaça d'Alger.

Per realitzar-hi un servei adequat es va haver d'emprar tot l'operatiu nocturn disponible i, així, es va aconseguir evitar estes pràctiques en fixar una o dos patrulles a cada lloc.

Assenyala l'inspector que “per alliberar els llocs d'agrupació de persones, cal establir-hi una presència no variable des de l'inici de la nit, ja que quan l'agrupació hi augmenta, ja no és possible alliberar una zona ocupada, llevat que es tracte de grups molt petits”. El desallotjament, aleshores, és molt complicat i arriscat per a la integritat física dels agents. Conclou dient que “reitere, un mètode de risc reduït i resultat elevat és el ja descrit abans, però això comporta l'ocupació d'un determinat percentatge de recursos d'acord amb els llocs que es pretenguen mantenir alliberats”, per a la qual cosa calen més agents. Altrament, resulta impossible mantenir alliberades de concentracions estes zones i assumir al mateix temps la resta de l'operatiu nocturn.

L'informe posa de manifest com el cap de setmana següent la situació havia tornat als seus orígens i diversos llocs dels descrits es trobaven totalment ocupats, i això per no haver-se realitzat el mateix tipus d'actuació que es va realitzar en este cap de setmana. Per això, conclou en la necessitat de majors dotacions policíiques actives per a mantenir este operatiu així com la resta de serveis ordinaris.

En contestació a este escrit, l'intendent principal cap dirigix un ofici amb data 12 de novembre de 2003, en el qual posa de manifest que l'operatiu sol licitat per l'inspector, atés el seu caràcter permanent, comportaria un augment de plantilla *de facto* que actualment "no ens podem permetre". Per tant, entén més apropiat realitzar serveis de prevenció i intervenció en zones localitzades escollint els objectius aleatòriament. No s'hi destinen, en conseqüència, majors mitjans humans i s'ha de cobrir el servei amb els agents existents.

Este encreuament d'informes posa de manifest, entre altres coses, que el fenomen del botellot només pot atendre's eficaçment amb una presència policíica preventiva i continuada a les zones de concentració per a evitar que es produï squen amb un caràcter dissuasiu i que en l'estat actual de la dotació policíica, esta modalitat de control és impossible, ja que no existix previsió d'incrementar les dotacions en servei per a garantir este tipus de control, així com la resta de serveis que presta la Policia local.

No es van rebre al legacions a estos informes per part dels interessats en la queixa.

Pel que fa a la queixa núm. 031581, relativa a este mateix tipus de concentracions, si bé pel que fa al carrer Tinent Daoiz, l'Ajuntament ens dóna contestació i ens remet al que ja s'ha informat en la queixa anterior, i ens detalla específicament les actuacions policíiques realitzades a este carrer en què consten algunes actuacions relacionades amb el consum d'alcohol en la via pública.

La interessada tampoc hi va realitzar cap al legació.

Amb estos antecedents, esta institució està en condicions de realitzar les següents consideracions basades en els fets exposats, així com en altres pronunciaments que ha tingut l'ocasió d'efectuar en relació amb supòsits similars als que ací es plantegen.

En primer terme, cal assenyalar que la protecció de la tranquil litat dels veï ns és un bé jurídic que mereix la màxima protecció, i ha estat així reconegut en les més altes instàncies.

Així, cada vegada són més els pronunciaments en els quals es declara que l'exposició reiterada de persones a nivells elevats de soroll produï x greus efectes sobre la salut. Una important i recent sentència del Tribunal Suprem, basada en dades de l'Organització Mundial de la Salut, afirma que l'exposició reiterada no permanent durant un període no necessàriament superior a 9 mesos, limitada als caps de setmana, així com l'exposició a nivells de soroll entre 30 i 40 DBA durant 4 nits seguides, pot causar afectacions de tipus psicològic, trastorns en el son,

despertars primerencs, estat de fatiga, cansament, irritabilitat, disminució de l'atenció i la concentració, i es pot arribar a brots psicòtics o a l'aparició de símptomes vegetatius com ara taquicàrdies, hipertèrmies, hiperfàgia, cefalees, gastràlgies i increment en la sensació de fam.

Les anteriors conseqüències són encara més greus en el cas dels xiquets, als quals pot produir trastorns en la seua conducta, així com les dones embarassades, a qui pot interferir en el seu embaràs i originar un part prematur a més de sotmetre a estrés el fetus (STS núm. 52/2003, de 24 de febrer de 2003).

Queda clar, per tant, que la contaminació acústica, tot i no ser continuada i permanent com de fet es produïx en els supòsits de botellot, pot afectar greument la salut de les persones, a més de produir un lògic minvament en la qualitat de vida dels individus. Tot això comporta una afecció directa a diversos drets fonamentals dels més importants.

Del catàleg de drets fonamentals recollits per la Constitució espanyola, resulten afectats pel problema de la contaminació acústica almenys els següents drets: en primer terme, el recollit en l'article 15 CE, quan reconeix el dret a la integritat física i moral, l'afecció de la qual en este cas no presenta cap dubte tenint en compte els efectes del soroll en la salut de les persones. D'altra banda, el previst en l'article 18.2 CE, que declara la inviolabilitat del domicili i, per tant, la necessitat de garantir un espai digne a l'individu immune a qualsevol immissió externa que pertorbe el seu gaudi. Ambdós disposen del màxim rang de protecció en el nostre esquema constitucional.

Entre els drets i deures dels ciutadans, recollits en la secció 2a del títol I, capítol I de la CE, queda afectat el dret a la propietat privada recollit en l'article 33, quan el gaudi del contingut essencial de l'esmentat dret pot veure's seriosament limitat per estes pràctiques. D'altra banda, són diversos els principis rectors de la política social i econòmica vulnerats i, en particular, el que estableix l'article 43 quant al dret a la protecció de la salut, així com, singularment, el dret reconegut en l'article 45 CE a gaudir d'un medi ambient adequat per al desenvolupament de la persona.

L'apartat segon d'este últim precepte egixix als poders públics vetlar per la protecció de la qualitat de vida dels ciutadans, i actuar amb el màxim rigor davant les situacions que perjudiquen els estàndards mínims de convivència. Corol·lari de tot el que acabem d'exposar és el que estableix l'article 47 CE, que recull el dret de tots els espanyols a un habitatge digne i adequat, i que els poders públics han de promoure les condicions necessàries i establir les normes pertinents per a fer efectiu este dret.

A més de les diverses declaracions internacionals en què es qualifica el soroll com un agent contaminant nociu per a l'ésser humà, de les quals és exponent la declaració resultant del Congrés de Medi Ambient i Desenvolupament que va tenir lloc a Estocolm el 1972 sota els auspicis de les Nacions Unides, disposem en l'àmbit comunitari d'una norma específica per a la correcció d'estos fenòmens com és la Directiva 2002/49/CE del Parlament europeu i del Consell, de 25 de juny de

2002 sobre avaluació i gestió del soroll ambiental. Esta norma estableix, com a principi general, la necessitat d'assolir un "elevat grau de protecció" del medi ambient i de la salut, i un dels objectius a què cal tendir és a protegir els ciutadans davant el soroll.

La norma denota l'especial preocupació que la Comunitat Europea ha assumit davant la contaminació acústica, i en particular, la necessitat d'aplicar amb tot rigor el "principi de prevenció", a fi d'evitar les molèsties derivades del soroll en les aglomeracions urbanes. A la Comunitat Valenciana comptem amb una norma específica com és la Llei 7/2002 de 3 de desembre, de protecció contra la contaminació acústica, i l'Estat ha regulat recentment la problemàtica del soroll mitjançant la Llei 37/2003, de 17 de novembre.

No falten, d'altra banda, abundants declaracions jurisdiccionals que han associat el problema de la contaminació acústica amb els drets constitucionals exposats i que incidixen en la tutela màxima d'estos drets.

Cal destacar, com a màxim precedent, la Sentència del Tribunal Europeu de Drets Humans en el cas López Ostra, de 9 de desembre de 1994, així com, ja en l'àmbit intern i de manera més recent, la Sentència del Tribunal Constitucional núm. 119/2001 de 24 de maig, que connecta les molèsties produïdes per sorolls amb els drets a la intimitat personal i familiar i el dret a la inviolabilitat del domicili, en relació amb el lliure desenvolupament de la personalitat.

No falten, així mateix, nombroses resolucions del Tribunal Suprem davant este tipus de pertorbacions.

Podem citar la Sentència de la Sala civil del TS núm. 431/2003, de 29 d'abril, en la qual es resol sobre una pretensió indemnitzatòria davant de l'Ajuntament d'Alguazas (Múrcia). A més de reiterar l'afecció al dret a la intimitat i domicili de l'article 18 de la CE, que s'estén a "noves formes o procediments que alteren greument la pau familiar i l'entorn en què es desenvolupa la vida íntima o privada" com el soroll, presenta com a novetat la condemna de la corporació local per responsabilitat civil, *ex art.* 1902 del CC, per tolerar i no actuar degudament davant les pertorbacions acústiques patides per l'interessat.

En una important i nova Sentència, la jurisdicció penal ha optat per avançar la barrera de la punició a conductes greus generadores de contaminació acústica (STS núm. 52/2003, de 24 de febrer de 2003). La Sentència fa un toc d'atenció claríssim als poders públics quant a la correcció d'estes situacions i incorpora una anàlisi completa dels antecedents jurídics que consten en la matèria.

En l'àmbit de la jurisdicció contenciosa, poden observar-se nombroses resolucions en les quals es connecten estos béns jurídics amb els drets fonamentals analitzats, i es pot citar referent a això la Sentència de 15 de març de 2002. Cal destacar, així mateix, el que estableix el Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana sobre la vulneració dels drets de l'article 18.1 i 2 de la CE (intimitat

personal i familiar i inviolabilitat del domicili), en la seua Sentència de 9 de juliol de 2001”.

Amb tot això, queda de sobres acreditada la vulneració directa dels drets fonamentals esmentats per tota aquella activitat que genere contaminació acústica, i és clar, les pràctiques de botellot són productores d'este tipus de perturbacions a més dels problemes de salut pública que comporten i de les perturbacions de l'ordre, seguretat i higiene que, sens dubte, es produïxen.

La disciplina d'estos comportaments a la Comunitat Valenciana s'establix en el decret legislatiu 1/2003 d'1 d'abril, de la Generalitat Valenciana, pel qual s'aprova el text refós de la Llei valenciana sobre drogodependències i altres trastorns addictius, així com la Llei orgànica 1/1992 de 21 de febrer, de protecció ciutadana, ja que ambdós normes proscriuen estes pràctiques i atribüxen competències als ens locals per a inspeccionar i sancionar estes conductes.

En particular, l'article 18.4 del text refós de drogodependències prohibix el consum d'alcohol en la via pública excepte en les àrees autoritzades o en dies de festes patronals o locals, segons el que regule cada ordenança. En cas d'incompliment, entra en joc el règim sancionador que preveu la mateixa Llei. La legislació en matèria de protecció ciutadana entra en joc al seu torn quan este tipus de concentracions poden alterar l'ordre públic.

Per a dur a efecte una aplicació estricta de l'esmentada normativa cal que es destinen mitjans personals suficients per desenvolupar-ne un control adequat. Dels informes rebuts sembla desprendre's que els mitjans policíacs són insuficients per a abordar la problemàtica en el seu conjunt, ja que una intervenció preventiva global del fenomen requeriria, com assenyala el responsable del servei nocturn de la Policia local, una major dotació policíaca en les zones afectades abans que es produïsquen les concentracions.

Les solucions basades en l'aleatorietat de la presència policíaca, que són les que actualment es duen a efecte, són lògicament menys eficaces i no impedeixen que es produïsquen estes situacions, com de fet posen de manifest els promotors d'estes queixes.

S'estima convenient, en conseqüència, que la corporació destine una dotació policíaca suficient i específica per al control i la disciplina de les concentracions a la via pública i que exigisca, en tot moment, el compliment de la normativa vigent, ja que la inactivitat municipal perjudica seriosament els veïns perquè els imposa unes molèsties que no tenen obligació de suportar, i que es podrien pal·liar si l'Administració adoptara amb rigor, dins el seu àmbit competencial, les mesures que calguen per fer complir la Llei, i fera possible que l'exercici d'un dret per part d'un sector de la població no menyscabe els drets dels veïns de la zona.

Esta institució és conscient que els mitjans de la corporació són limitats, però això no ha d'eludir que extreme el rigor en l'aplicació dels seus deures legals, de conformitat amb el que s'establix en l'article 103 de la Constitució, i d'acord amb

el principi de la inderogabilitat de la competència recollit en l'article 12 de la Llei 30/92 de 26 de novembre, que exigeix a totes les administracions actuar de conformitat amb l'establert en la Llei en tots els casos que estiga implicada la seua competència, cosa que concorre en el cas que estem valorant.

S'hi ha constatat, a més, que l'actuació policíaca moltes vegades es limita a dissoldre les concentracions, sense adoptar normalment mesures sancionadores que, d'altra banda, estan clarament tipificades en la legislació sobre drogodependències a què fem referència adés. Convindria més rigor en este aspecte per a induir a comportaments més respectuosos amb els veïns pepart dels ciutadans que practiquen el botellot.

D'altra banda, l'Ajuntament no ha de limitar el seu camp d'acció a les mesures de prevenció i repressió policíaca i ha d'explorar altre tipus d'alternatives d'oci per als joves, especialment els de menor edat, que els proporcionen alternatives raonables i d'interés al consum d'alcohol –activitats esportives, culturals, musicals, etc.

Cal ressaltar, finalment, que la passivitat municipal o l'aplicació simbòlica de les prescripcions legals davant els efectes perjudicials acreditats per a la salut que provoca la contaminació acústica, podria generar responsabilitat patrimonial per funcionament anormal dels serveis públics amb la consegüent obligació d'indemnitzar els danys i perjudicis –físics i psíquics– que es pogueren irrogar als veïns (art. 106.3 CE i 139 de la Llei 30/92 de 26 de novembre), tal com ha tingut ocasió de raonar el TS en la seua recent Sentència de 18 de novembre de 2002.

En virtut del que s'ha dit més amunt, i ateses les consideracions exposades per a la defensa i efectivitat dels drets i les llibertats compresos en els títols I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'article 29.1 de la llei 11/1988 de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li recomane que extreme les mesures preventives a les zones afectades pel fenomen del botellot, amb l'objecte d'evitar que es produïsquen concentracions de joves consumint alcohol a la via pública i que desplegue, en cas de ser necessari, l'activitat sancionadora corresponent davant els incompliments i que incremente, en la mesura de les seues possibilitats, la dotació policíaca destinada a controlar estos comportaments.

Li recomane, al seu torn, que potencie les alternatives d'oci juvenil en la població amb l'objecte d'induir especialment els més joves a desenvolupar activitats lúdiques compatibles amb el descans dels veïns i més respectuosos amb la seua formació i salut.

Cosa que se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta les recomanacions, suggeriments i recordatoris dels deures realitzats o, si escau, ens manifeste les raons que estime per a no acceptar-la, i això d'acord amb el que preveu l'article 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució. L'informe que, una vegada haja transcorregut l'esmentat termini, es publicarà la present resolució en la pàgina web d'esta institució.

Li agraiï m per endavant la remissió del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 031615 de data 02/07/04 dirigida a l'Ajuntament de Xàtiva sobre l'elaboració d'un mapa acústic municipal i la declaració de zona acústicament saturada.

Hble. Sr.,

El Sr. [...], en representació de l'associació de veï ns del barri antic de Xàtiva, va presentar el 19 de desembre de 2003 un escrit de queixa en què presentava una reclamació contra l'Ajuntament per haver permés per al Nadal de 2003-2004 una ampliació de l'horari de tancament dels establiments musicals del centre; a més, recorda que ha demanat reiteradament el contrari, és a dir, una reducció d'horaris, així com la redacció d'un mapa acústic i la declaració de la zona com acústicament saturada.

L'Ajuntament de Xàtiva remet un informe amb data 26 de març de 2004, en el qual es pronuncia sobre les següents qüestions:

-La disconformitat amb l'autorització de l'horari durant les festes nadalenques. Manifesta l'Ajuntament que esta autorització es va realitzar conforme al que preveu l'article 4 del Decret 196/1997, el qual autoritza especialitats en l'horari de tancament.

No procedix realitzar cap observació respecte d'esta actuació que, per altra banda, és comuna als municipis de la Comunitat Valenciana, amb motiu de festes o esdeveniments particulars. Fins i tot, la legislació valenciana sobre contaminació acústica eximix, en estes circumstàncies, del compliment dels criteris d'immissió acústica, atés el caràcter excepcional d'estes situacions.

-Sol licitud de reducció d'horaris. Sobre este particular, dona compte l'Ajuntament que ja va remetre un informe a la Conselleria de Justícia en què informava del nombre de locals existents, la població afectada –inferior a 300 persones–, de l'adopció en 1998 de l'acord de suspendre temporalment la concessió de noves llicències, i de la no-obertura des d'aleshores de nous locals. S'indica que al 1999 es va aprovar l'ordenança de contaminació acústica, on s'establixen mesures addicionals de protecció acústica i on es va obligar els establiments a instal lar limitadors acústics i altres millores. Al 2000 es va aprovar un nou Pla general que establix cauteles contra la concentració d'establiments.

S'informa que mitjançant una resolució de 26 de gener de 2004, el director general d'Interior va resoldre la denegació de la petició de reducció d'horari de tancament dels locals.

El parer d'esta institució sobre esta qüestió està relacionat amb el que s'informa en el següent punt.

-Aprovació de mapa acústic i declaració de zona acústicament saturada. Segons informa l'Ajuntament, la Corporació, en col·laboració amb la Diputació Provincial, està elaborant una auditoria ambiental i tenen l'empresa Norcontrol com a encarregada dels treballs per a l'elaboració del mapa acústic. S'hi han adoptat, mentrestant, diverses mesures d'ordenació del trànsit per impedir l'aparcament a la zona, i obstaculitzar les concentracions de persones a l'exterior dels establiments.

Afirmen, finalment, que mitjançant l'informe de l'enginyer municipal de 19 de juny de 2003, es va comunicar a esta institució la innecessarietat d'iniciar un expedient per a la declaració de la zona com a acústicament saturada, ja que és necessari que prèviament s'haja elaborat el mapa acústic conforme preveu l'article 28 de l'esmentada Llei.

L'interessat no ha realitzat al·legacions després de l'informe remès. No obstant això, a la vista del que s'ha informat, és procedent realitzar les següents manifestacions.

S'observa que, efectivament, l'Ajuntament de Xàtiva ha realitzat diverses actuacions per limitar les molèsties causades pels establiments i les concentracions que generen en el seu exterior que, en efecte, poden haver ajudat a reduir en part els problemes de contaminació acústica que sofreix la població resident a la plaça del Mercat i adjacents.

Per aprofundir en la necessària protecció del valor qualitat de vida, així com del dret a un ambient adequat, a un habitatge digne i a la salut dels veïns, la solució definitiva passa per l'allunyament dels establiments de les zones habitades, la qual cosa, certament, no és fàcil atesos els drets adquirits dels comerciants. Per este motiu, la disciplina dels establiments és una qüestió essencial per a, almenys temporalment, minimitzar el problema.

En esta línia, el control efectiu d'horaris d'obertura i tancament, així com la seua reducció, constituïx una peça essencial per a la protecció dels esmentats drets i, a més, és l'objecte d'esta queixa. En este aspecte, l'informe municipal denota que s'han iniciat actuacions que podrien facilitar en un futur una possible reducció d'horaris, quan s'aprove el mapa acústic i es declare la zona acústicament saturada.

L'article 28 de la Llei 7/2002 de 3 de desembre, de prevenció davant la contaminació acústica, preveu la declaració de zona acústicament saturada en aquells supòsits en els quals en un àrea determinada es produeixen nivells sonors a causa de la presència de nombroses activitats, espectacles i establiments públics, entre altres coses. És necessària una declaració formal que correspon al Ple, si bé prèviament ha de donar-se la condició objectiva prevista en l'apartat segon del precepte, per al qual, efectivament, ha de realitzar-se un estudi acústic de la zona.

Les conseqüències de la declaració es preveuen en l'article 30, segons el qual, entre altres mesures, la declaració d'una zona com a acústicament saturada permet

establir horaris restringits per al desenvolupament d'activitats. La intervenció municipal, amb l'elaboració del mapa acústic en curs, sembla dirigir-se cap a este objectiu o, en tot cas, podria donar lloc a esta solució una vegada efectuada la declaració.

La protecció efectiva del ciutadà davant este tipus de situacions egix el màxim rigor en la seua actuació per part dels poders públics; convé, per això, posar en relleu la importància dels drets vulnerats en la qüestió que ens ocupa, la protecció dels quals s'integra en l'àmbit de competències d'esta institució.

Els articles 43 i 45 de la Constitució proclamen el dret a gaudir d'un medi ambient adequat per al desenvolupament de la persona i el dret a la inviolabilitat del domicili i a la intimitat personal i familiar, i prescriuen l'obligació dels poders públics de protegir i millorar la qualitat de vida, la salut de les persones, així com defensar i restaurar el medi ambient.

L'OMS definix la salut no sols com la simple absència de malaltia o invalidesa, sinó com un estat de benestar general: físic, psíquic i social. A més els tractadistes de salut ambiental concedixen cada vegada més importància a la necessitat de controlar i reduir els sorolls i molèsties a nivells acceptables. Així mateix, l'OMMA manifesta que la salut de les comunitats i dels individus ha de tenir una clara prioritat sobre qualsevol consideració econòmica i comercial.

En esta línia de raonament, resulta útil citar alguna de les argumentacions adduïdes pel Tribunal Constitucional en la seua Sentència núm. 119/2001, de 24 de maig, referides als drets reconeguts en els articles 43 i 45 de la Constitució i amb motiu d'activitats que produïxen contaminació acústica:

“En efecte, el soroll pot representar un factor psicopatògen destacat al si de la nostra societat i una font permanent de la qualitat de vida dels ciutadans. Així ho acrediten, en particular, les directrius marcades per l'Organització Mundial de la Salut sobre el soroll ambiental, el valor com a referència científica del qual no cal ressaltar. En estes directrius es posen de manifest les conseqüències que l'exposició prolongada a un nivell elevat de sorolls tenen sobre la salut de les persones (*v. gr.* deficiències auditives, aparicions de dificultats de comprensió oral, pertorbació del somni, neurosi, hipertensió i isquèmia), així com sobre la conducta social (en particular, reducció dels comportaments solidaris i increment de les tendències agressives)”.

Així mateix, respecte als drets establits en l'article 18 de la Constitució, el Tribunal Constitucional en la seua Sentència 22/1984 de 17 de febrer manté la següent argumentació:

“Com s'ha dit encertadament, el domicili inviolable és un espai en el qual l'individu viu sense estar subjecte necessàriament als usos i convencions socials i exercix la seua llibertat més íntima. Per això, a través d'este dret, no només és objecte de protecció l'espai físic considerat en si mateix, sinó el que en ell hi ha d'emanació de la persona i de la seua esfera. Interpretada en este sentit, la regla

d'inviolabilitat del domicili és de contingut ampli i imposa una extensa sèrie de garanties i de facultats en les quals es comprenen les de vedar tota classe d'invasions, incloses les que poden realitzar-se sense penetració directa mitjançant aparells mecànics, electrònics o d'altres anàlegs”.

El Tribunal Suprem des de l'any 90 manifesta que el dret a la tranquil·litat i el descans està implícit en el dret a un medi ambient adequat garantit per la nostra Constitució quan manifesta que “els veïns tenen dret al descans i a la salut”. En este sentit, el respecte pel medi ambient en qualsevol de les seues manifestacions, entre estes l'acústica, ha de ser tractada rigorosament pels ajuntaments i, en general, per tots els poders públics. Tal és la conscienciació que existix sobre este problema que el 23 de febrer del 2003 es produïx la primera condemna ferma per un delict de sorolls recollit en el 325 el Codi Penal, pel Tribunal Suprem.

Convé, d'altra banda, recordar que els apartats f) i h) de l'article 25.2 de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, de bases del règim local, atribuïxen als ajuntaments l'exercici de competències en les matèries de protecció del medi ambient i la salubritat pública; que l'article 42.3.a) de la Llei 14/1986, de 25 d'abril, general de sanitat, assenyala el control sanitari del medi ambient, com a responsabilitat dels ajuntaments, i que el Reglament d'activitats molestes, insalubres, nocives i perilloses declara la competència general dels òrgans municipals per a la vigilància del compliment de les disposicions sobre la matèria (article 6) i, més particularment, els reconeix funcions d'inspecció sobre les activitats que es desenvolupen i potestat per adoptar mesures davant les deficiències comprovades (articles 36 i 37). En l'àmbit de la Comunitat Valenciana, ha de tenir-se en compte a estos efectes el que es preveu en l'article 4 de la Llei valenciana 3/1989 sobre activitats qualificades.

Respecte a l'exercici d'estes competències, la recent Llei 37/2003, de 17 de novembre, del soroll, preveu en el seu article 18 la necessitat que les administracions públiques competents apliquen les previsions contingudes en aquella Llei, les seues disposicions de desenvolupament, i en la resta de la normativa ambiental aplicable, entre altres supòsits en les actuacions relatives a la llicència municipal d'activitats classificades, regulada en la normativa autonòmica d'aplicació, i estes administracions han d'assegurar que s'adopten totes les mesures oportunes per prevenir la contaminació acústica i que no se superen els valors límit establits, ja que poden ser objecte de revisió sense cap compensació els títols atorgats que necessiten adaptació.

És, per tant, obligació dels municipis vetlar per la correcció d'aquelles pertorbacions generades per activitats o comportaments ciutadans que afecten els drets constitucionals indicats, i això sense perjudici de l'actuació deguda de la resta d'administracions públiques territorials. Esta competència comporta la correlativa obligació dels ciutadans d'adaptar les seues activitats de manera que eviten la producció d'estes pertorbacions.

Cal assenyalar, finalment, que el Tribunal Suprem en les seues sentències de 8 de juliol de 1998 (Ar. 6716) i de 4 de novembre de 1998 (Ar. 9840) ha manifestat que

la hipotètica passivitat municipal davant els efectes perjudicials per a la salut provocats per activitats podria generar responsabilitat patrimonial per funcionament anormal de l'Administració, amb la consegüent obligació d'indemnitzar danys i perjudicis tant materials com físics que es pogueren causar als veïns, ja que així es desprén dels articles 106.2 de la Constitució i 139 de la llei 30/1992.

En virtut del que s'ha dit més amunt, i en atenció a les consideracions exposades per a la defensa i l'efectivitat dels drets i les llibertats compresos en els títols I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'article 29.1 de la Llei 11/1988 de 26 de desembre, reguladora d'esta institució:

1. Recomane l'Ajuntament de Xàtiva que agilita l'elaboració del mapa acústic municipal amb l'objecte d'obtenir una informació completa sobre els nivells de soroll que existixen en el terme municipal i, en particular, a la zona del nucli antic i que, una vegada aprovat, inicié els tràmits oportuns per efectuar la declaració de zona acústicament saturada en cas que es donen les condicions objectives legalment previstes.

2. En cas que esta declaració tinguera lloc, li recomane l'adopció de la mesura de reducció d'horaris per a minimitzar les molèsties que suporten habitualment els residents en la zona.

Cosa que se li comunica perquè en el termini màxim d'un mes ens informe si accepta les recomanacions efectuades, o si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-les, i això d'acord amb l'esmentat article 29 de la Llei 11/1988. L'informe, d'altra banda, que una vegada haja transcorregut l'esmentat termini podrà publicar-se esta resolució en la pàgina web de la institució.

Li agrairé molt per endavant la remissió de l'interessat. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 040014 de data 02/12/04 dirigida a l'Ajuntament d'Albocàsser i a la Conselleria de Territori i Habitatge sobre l'oposició d'una plataforma ciutadana a la construcció d'un centre penitenciari.

Hble. Sr.,

La Sra. [...], en nom i representació de la plataforma "No a la Presó del Maestrat", presenta un escrit de queixa en què, substancialment, manifesta la seua disconformitat amb la decisió municipal de subscriure un conveni amb l'Administració estatal per a la construcció d'un centre penitenciari en el terme municipal de Albocàsser, ja que, segons el seu parer, es consolida un model de desenvolupament injust per a les comarques de l'interior de Castelló, significa un atemptat contra el patrimoni paisatgístic, històric i cultural, es genera un ambient d'inseguretat ciutadana i afecta negativament l'activitat econòmica i turística comarcal, i afegix, a més, que la decisió municipal de donar suport a la

construcció del centre penitenciari s'ha adoptat sense comptar amb la voluntat popular (la plataforma afirma que ha reunit 5.000 firmes en contra de la ubicació del centre).

Finalment, afirmen que l'Administració de l'Estat posseïx uns terrenys a la zona denominada Muntanya Negra, situada al terme municipal de Castelló, que serien més adequats per a la instal·lació.

Així mateix, ens comunica que són molts els ajuntaments de la comarca que han manifestat públicament la seua oposició a la construcció de l'establiment penitenciari: Llauris, Benassal, Catí, Cinctorres, Culla, Forcall, Morella, Tírig, Vilafranca, Atzeneta del Maestrat, Càlig, Vilar de Canes i la Torre d'En Besora.

Doncs bé, a la vista d'estos fets, hem pogut constatar, segons la documentació que ens ha remés l'Excm. Ajuntament d'Albocàsser, que, amb data 31 de juliol de 2003, el Ple aprova el conveni de col·laboració amb el Ministeri d'Interior i la Societat d'Infraestructures i Equipaments Penitenciaris (SIEP, SA,) per a la implantació d'un nou centre penitenciari en el municipi.

En el segon paràgraf del referit conveni, s'indica que “en la seua última revisió, l'esmentat Pla d'amortització i creació de centres penitenciaris preveu la construcció d'un nou centre penitenciari en la zona de Llevant”.

Ara bé, no s'explicita cap raó que justifique l'elecció del terme municipal d'Albocàsser com el lloc més idoni per a situar el nou establiment penitenciari en una zona geogràfica tan àmplia com Llevant. No hem pogut comprovar si existixen informes tècnics en què, després d'examinar detingudament altres llocs del llevant espanyol, es concloga, raonadament, sobre la conveniència de la seua ubicació a Albocàsser.

Noteu que l'associació autora de la queixa afirmava que l'Administració de l'Estat posseïa uns terrenys a la zona denominada Muntanya Negra, situada al terme municipal de Castelló, els quals podrien ser més adequats per a situar la instal·lació penitenciària. No obstant això, entre la documentació que ens ha remés l'Ajuntament d'Albocàsser, no consta cap informe que acredite l'examen i estudi sobre la viabilitat de l'opció plantejada pels veïns.

Esta institució és conscient que l'art. 12.1 de la Llei orgànica 1/1979, 26 de setembre, general penitenciària, prescriu que “la ubicació dels establiments serà fixada per l'Administració penitenciària dins les àrees territorials que es designen. En tot cas, es procurarà que cadascuna compte amb el nombre suficient d'aquells per a satisfer les necessitats penitenciàries i evitar el desarrelament social dels penats”.

Com a conseqüència d'això, ens hem trobat amb moltes dificultats per a investigar tots els fets i les qüestions que planteja la problemàtica denunciada en esta queixa, atés que no tenim competència per a fiscalitzar l'activitat desplegada per l'Administració estatal (art. 12.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, que ens regula), la qual correspon en exclusivitat al Defensor del Poble de la Nació.

Emperò, sense posar en dubte l'exclusiva competència estatal per a decidir la ubicació definitiva d'un establiment penitenciari, i tenint en compte l'escàs marge d'actuació que té l'Administració autonòmica i municipal en esta matèria, això no obsta que aquella decisió de l'Administració estatal, per exigències constitucionals (art. 9.3), haja d'estar perfectament motivada per a no incórrer en arbitrietat, i això encara més quan ja existix una important oposició veïnal i institucional per part dels ajuntaments de la comarca.

En este sentit, adquirixen especial rellevància els principis de les relacions entre les administracions públiques, establits en l'art. 4 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, i especialment, el principi de lleialtat institucional, pel qual l'Administració estatal, autonòmica i local han de respectar-se mútuament en l'exercici de les seues competències respectives, però, al mateix temps, també estan obligades a ponderar tots els interessos públics implicats i facilitar-se entre elles la màxima informació possible.

Una vegada hem arribat a este punt, cal recordar que l'art. 103 de la Constitució espanyola estableix que l'Administració pública –sense distingir entre Administració estatal, autonòmica o local– ha de servir amb objectivitat els interessos generals, amb submissió plena a la llei i al dret, de manera que, per garantir el compliment d'este transcendental precepte constitucional, entenem que seria convenient constituir un fòrum o grup de treball en el qual estigueren representats tots els municipis afectats, l'Administració autonòmica, l'estatal i les associacions ciutadanes, a fi de conèixer i compartir tots els informes emesos respecte a la idoneïtat de la ubicació de l'establiment penitenciari a Albocàsser davant altres possibles llocs en la zona del Llevant i respecte al seu impacte social, econòmic i territorial, i incrementar la transparència pública del projecte i minorar l'important rebuig social que existix en l'actualitat.

En virtut del que s'ha dit més amunt, i ateses les consideracions exposades per a la defensa i l'efectivitat dels drets i les llibertats compresos en els títols I de la Constitució (art. 9.3 i 103.1) i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, recomanem l'Excm. Ajuntament d'Albocàsser i a la Conselleria de Territori i Habitatge que, tan prompte com siga possible, promoguen, decididament i coordinadament, la constitució d'un grup de treball en el qual també es puguen integrar representants del Ministeri d'Interior, la Societat d'Infraestructures i Equipaments Penitenciaris, els ajuntaments afectats que n'han manifestat la seua oposició i les associacions ciutadanes interessades, a fi d'incrementar l'intercanvi d'informació i tractar d'arribar a una solució consensuada sobre la ubicació de l'establiment penitenciari que pugua satisfer tots els interessos públics, generals i locals, que hi concorren.

Cosa que se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepten estes recomanacions o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-les, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Una vegada transcorregut el termini d'un mes, al qual es fa referència en el paràgraf anterior, la present resolució serà inclosa en la pàgina web de la institució.

Li agrairé molt per endavant la remissió a esta institució del preceptiu informe. Atentament.

II. HISENDA PÚBLICA

Resolució de la queixa núm. 031583 de data 06/04/04 dirigida a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport sobre el cobrament de taxes d'ensenyament i menjador escolar tot i que, per raons organitzatives del centre docent, el curs no es va iniciar el 7 de setembre.

Il·lm. Sr.,

Justifiquem recepció del seu escrit, a través del qual se'ns informa de la queixa promoguda davant esta institució per la Sra. [...].

Com vosté coneix, l'autora de la queixa, mare d'un alumne de l'escola infantil "El Barranquet" d'Onil, de titularitat de la Generalitat Valenciana, va presentar un escrit davant esta institució on manifestava, substancialment, els següents fets i consideracions:

Primer. Que el present curs 2003/2004 no va començar en l'esmentada escola infantil fins al dia 12 de setembre per raons merament organitzatives del mateix centre docent.

Segon. Que quan els van girar el cobrament de la quota corresponent al mes de setembre es va aplicar una reducció del 50% pel concepte de la taxa de menjador escolar però no així pel concepte de la taxa d'educació, que s'havia liquidat íntegrament.

Tercer. Que considera que ha de ser-li reintegrada part de la taxa pel servei d'ensenyament, tenint en compte que el curs escolar no va començar el dia 7 de

setembre, sinó el 12, per qüestions alienes als pares, i adduïx per a això els següents suports legals:

-que el règim legal de la taxa d'educació es troba integrat pels articles 149 i seg. de la Llei 12/1997, de 23 de desembre, de taxes de la Generalitat Valenciana.

-que, en el seu article 152, esta norma indica que el pagament de la taxa s'efectuarà de forma fraccionada sense meritació d'interessos, i que s'abonarà cada mes al llarg del curs escolar la quantia aplicable de les assenyalades en l'article 151 anterior, segons el que disposen les normes reguladores del preu públic al qual es referix la regla 4a de l'apartat dos de l'article anterior (en negreta en l'escrit de queixa).

-que esta regla 4a de l'apartat dos de l'article anterior fa referència a les normes reguladores del preu públic que s'egixix pels serveis de menjador prestat en este tipus de centres.

-que el règim legal del preu públic de menjador escolar es troba previst en el Decret 122/2001, de 10 de juliol, del Govern Valencià, pel qual es regula el preu públic pel servei de menjador prestat pels centres d'ensenyament infantil de la Generalitat Valenciana.

-que, segons l'article 4. 2, regla 5a, seran objecte de descompte, entre altres conceptes, "els dies del mes de setembre durant els quals l'alumne no assistisca al centre per indicació de la direcció, amb motiu de l'entrada progressiva de l'alumnat".

-que este últim descompte sí que es va aplicar en el curs anterior, però no en el present quan, segons el seu parer, hauria d'haver estat objecte d'aplicació.

-que, a més a més, també s'ha fet cas omís a la dicció de l'article 152 en el seu primer paràgraf, que indica que la taxa d'educació es reportarà quan tinga lloc el començament efectiu de la prestació del servei, això és, a l'inici del curs escolar".

Com que es va considerar que reunia els requisits exigits per la llei reguladora d'esta institució, la queixa va ser admesa a tràmit. En este sentit i amb l'objecte de contrastar este escrit, vam sol·licitar un informe a la Direcció General de Règim Econòmic, de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport.

De l'informe rebut de la Direcció General de Cultura, Educació i Esport es deduïxen els següents fets i consideracions:

Primer. Que amb data 6 de novembre de 2003 va tenir entrada en la Conselleria de Cultura, Educació i Esport un escrit de la promotora de la queixa, qui –en qualitat

de presidenta de l'AMPA de l'esmentat col·legi– sol·licitava la devolució dels imports abonats en concepte d'ensenyament.

Segon. Que amb data 17 de desembre de 2003, el director general de Règim Econòmic va dictar-ne una resolució, en la qual es desestimava esta sol·licitud.

Tercer. Que amb data 5 de gener de 2004, la Sra. [...] va interposar un recurs de reposició contra esta resolució.

Quart. Que la resolució del recurs de reposició, que a data de remissió d'este informe es trobava encara en el Servei Jurídic de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport, pendent d'informe, continuava sent en sentit desestimatori, sobre la base de les següents consideracions:

-que la remissió que realitza l'article 152, en el seu paràgraf segon, de la Llei de taxes de la Generalitat Valenciana, a la normativa reguladora del preu públic pel servei de menjador escolar, es referix exclusivament “a la forma de calcular la quantia”, “ja que el curs s'inicia oficialment l'1 de setembre i acaba el 30 de juny per als alumnes, sense que a l'efecte de les taxes tinguen repercussió els períodes de vacances, baixes per malaltia, etc., relacionats amb l'organització del centre i de l'activitat educativa”.

-que “el precepte ressenyat, el rang del qual és de llei, no té en compte cap circumstància de reducció de les taxes, excepció feta del supòsit en el qual l'alumne causa baixa en el centre, apartat tres, per la qual cosa el cobrament íntegre de la mensualitat és ajustat a dret”.

-que, per tot això, “l'apel·lació que la interessada fa al Decret 73/1991, referida a preus públics, no és aplicable al present supòsit”.

-que l'article 12.2 del Decret legislatiu de 26 de juny de 1991, del Consell de la Generalitat Valenciana, pel qual s'aprova el text refós de la Llei d'hisenda pública de la Generalitat Valenciana (LHPGV) estableix la prohibició de concedir exempcions, perdons, rebaixes ni moratòries en el pagament dels drets de la hisenda autònoma, excepte en els casos i en la forma que determinen especialment les lleis.

-que “un decret no pot contradir una llei, per això no es pot interpretar que el Decret 122/2001 regule una reducció de la taxa, contrària a la LHPGV”.

-que l'article 23. 3 de la Llei general tributària diu “no s'admetrà l'analogia per estendre més enllà dels seus termes estrictes l'àmbit del fet imposable, les exempcions o les bonificacions”.

Una vegada rebut l'informe, en vam donar trasllat al firmant de la queixa, a fi que, si ho considerava oportú, presentara un escrit d'al·legacions, com així va fer, en què ratificava íntegrament el seu escrit inicial.

Com que l'actuació descrita podria no ser prou respectuosa amb els drets del promotor de la queixa, li pregue que considere els arguments que, com a fonament de la recomanació amb la qual concloem, a continuació li expose:

La controvèrsia plantejada pel supòsit de fet objecte de la present queixa, ha estat centrada essencialment per l'interessat i per l'Administració afectada en l'abast que ha de concedir-se a la remissió que l'article 152 de la Llei de taxes de la Generalitat Valenciana realitza, en el seu apartat 2n, a la normativa reguladora del preu públic del servei de menjador, esmentada adés.

D'acord amb l'opinió de la interessada, la remissió que efectua este precepte ha d'implicar l'aplicació, a la taxa d'educació, de la regla 5a de l'article 4.2n del Decret regulador del preu públic pel servei de menjador que, com ha quedat consignat anteriorment, permet que –en la quantia que cal pagar– siguen objecte de descompte, entre altres conceptes, “els dies del mes de setembre durant els quals l'alumne no assistisca al centre per indicació de la direcció, amb motiu de l'entrada progressiva de l'alumnat”. En cas d'acceptar-se esta interpretació, lògicament, la quantia de la taxa hauria de veure's reduïda, ja que fins al dia 12 de setembre l'alumne –fill de la interessada– no va acudir al centre pel motiu previst en la disposició ressenyada.

L'Administració implicada sosté, per contra, com ja s'ha fet constar, que la remissió de l'article 152 de la Llei de taxes no pot entendre's realitzada a esta norma pels motius anteriorment reproduïts.

Davant esta divergència d'interpretacions del text legal, resulta raonable pensar que la interpretació al·legada per la Direcció General de Règim Econòmic es troba més ajustada a dret.

En efecte, l'article 152 de la Llei de taxes de la Generalitat Valenciana s'estructura en dos paràgrafs que, com indica la rúbrica que l'encapçala, es troben destinats a regular dos aspectes que, encara que relacionats entre si presenten una naturalesa divergent: l'import i el pagament de la taxa.

La remissió que este precepte porta a terme a favor del decret regulador del preu públic de menjador es troba situada en el segon dels seus paràgrafs que es dedica al pagament. Una interpretació sistemàtica i teleològica, d'acord amb els postulats que en seua hermenèutica estableix l'article 3.3 del Codi Civil, obliga a entendre que, com efectivament adduïx la Direcció General de Règim Econòmic en el seu informe, les normes d'este últim Decret seran les que hagen d'aplicar-se per a dilucidar precisament el règim de pagament de la taxa d'educació, un punt que constituïx l'objecte de la seua regulació; és a dir, la remissió normativa feta al Decret sobre el preu públic de servei de menjador tan sols afecta les condicions de pagament de la taxa d'educació. Si es vol, l'article 152.2 hauria d'entendre's de la següent manera: “el pagament de la taxa s'efectuarà..amb subjecció al que hi ha

disposat en les normes reguladores del preu públic al qual es referix la regla 4 de l'apartat dos de l'article anterior". Estes condicions a les quals es remet la llei apareixen així regulades en l'article 5 d'aquell Decret, paràgrafs 2 i 3 (precepte que es referix, en el mateix sentit que l'article 152 de la Llei de taxes, a l'exigibilitat i el pagament del preu públic pel servei de menjador).

La norma que la interessada pretén que siga d'aplicació en este cas (article 4.2 del Decret 122/2001, de 10 de juliol) per a aconseguir el descompte en l'import de la taxa pels dies de setembre en els quals el seu fill no va acudir al centre educatiu, es referix, però, a la quantificació del preu públic, aspecte que sí que apareix regulat minuciosament per la Llei de taxes de la Generalitat en el seu article 151. Este precepte tan sols remet al Decret sobre el preu públic pel servei de menjador, referent a la justificació de les circumstàncies que han de donar lloc a la quantificació de la taxa, però no a allò relatiu a les circumstàncies de quantificació.

Constituiria un contrasentit, efectivament, que després de la regulació detallada que la norma porta a terme sobre la quantificació de la quota remetera a una altra disposició normativa de rang inferior que es referix a este mateix aspecte, i que estableix un règim divers. Tot això a més, atés que, en esta mateixa línia de pensament, l'article 4 de la Llei de taxes de la Generalitat indica que "en la gestió de les taxes de la Generalitat no s'aplicaran més exempcions i bonificacions fiscals que aquelles que estiguen expressament previstes en esta Llei o en qualsevol altra disposició d'igual rang normatiu".

No obstant això, i sense perjudici per això que s'assumisca la correcció de l'argumentació realitzada en este aspecte per l'Administració afectada, creiem que en el cas que se'ns presenta, l'interés ha de centrar-se, no en l'abast de les remissions normatives que porten a terme els articles 151 i 152 de la Llei de taxes de la Generalitat Valenciana, sinó en una qüestió prèvia i, en realitat, molt més bàsica i palmària: l'existència o la inexistència del fet imposable que, regulat en l'article 149 de la Llei de taxes, dóna lloc al naixement (o import) de la taxa d'educació i, per tant, a la seua possible exigibilitat als interessats.

Com resulta ben sabut, la taxa constituï x, segons l'article 26 de la Llei general tributària –des d'ara, LGT–, una de les tres categories de tributs que coneix la nostra legislació (al costat de les contribucions especials i els impostos).

D'acord amb l'epígraf lletra a), de l'article 26.1 LGT, les taxes "són aquells tributs el fet imposable dels quals consistix en la utilització privativa o aprofitament de serveis o en la realització d'activitats en règim de dret públic que es referisquen, afecten o beneficien de manera particular el subjecte passiu, quan es produï sca qualsevol de les circumstàncies següents:

Primera. Que els serveis o activitats no siguen de sol licitud voluntària per als administrats. A estos efectes no es considerarà voluntària la sol licitud per part dels administrats:

Quan vinga imposada per disposicions legals o reglamentàries.

Quan els béns serveis o activitats requerits siguen imprescindibles per a la vida privada o social del sol licitant.

Segona. Que no es presten o realitzen pel sector privat, estiga o no establida la seua reserva a favor del sector públic conforme a la normativa vigent”.

Esta mateixa definició de la taxa ha estat plantejada per la normativa legal que, en desenvolupament de la LGT ha necessitat la regulació d'estos tributs, ja siga en l'àmbit estatal (article 6 de la Llei 8/1989, de 13 d'abril, de taxes i preus públics, des d'ara, LTPP) o ja siga en l'àmbit local (per exemple, article 20 Llei 39/1988, de 28 de desembre, reguladora de les hisendes locals, des d'ara, LHL) o, molt especialment, atés que és la norma aplicable en el cas objecte de la queixa, en l'àmbit autonòmic valencià (article 2 de la Llei 12/1997, de 23 de desembre, de taxes de la Generalitat Valenciana).

Este concepte de taxa que, com indica la doctrina tributària, no té caràcter preceptiu, sinó conceptual, i que, per tant, no és vinculant, permet establir en general les diferències que la taxa presenta amb altres tributs (especialment, amb els impostos) i amb altres exaccions parafiscals, i en concret, amb els preus públics, al mateix temps que permet entendre millor quin és el seu sentit, naturalesa i règim legal.

Davant el preu públic, la nota individualitzadora de la taxa es basa en el caràcter coactiu que presenta. Com es dedü x nítidament de les definicions legals anteriorment apuntades, la diferència jurídicament rellevant entre la taxa i els preus públics consistix que la taxa és una obligació o relació jurídica *ex lege*, i en este sentit, és una prestació pública imposada, mentre que els preus públics són obligacions nascudes d'un acord de voluntats. En este sentit, el TSJ de Múrcia (S de 12 de juliol de 1995) afirma molt gràficament que “mentre que en el preu públic la relació que s'establix és contractual i voluntària per a qui ho paga, en la taxa apareix la nota de coactivitat pròpia del tribut i, conseqüentment, les exigències pròpies del principi de legalitat constitucional de legalitat per a la seua creació i aplicació. Les taxes són tributs...”.

En relació amb l'impost, la principal diferència que s'observa a partir del concepte de taxa és que mentre que l'obligació de l'impost no té cap altre fonament que la justifique, fora de la subjecció del contribuent al poder financer de l'ens públic, l'obligació relativa a una taxa té el seu necessari pressupost en el fet que s'haja produï t o haja de produir-se, en resum, la prestació d'un servei públic que concernix personalment l'interessat o la utilització del domini públic. D'esta forma, el fet imposable de l'impost és un fet, acte o negoci que manifesta la capacitat econòmica del subjecte passiu, mentre que les taxes són tributs el fet imposable dels quals radica, esquemàticament, en una activitat administrativa o en la utilització del domini públic.

És a dir, la taxa –a diferència de l'impost– no es basa en el principi de capacitat econòmica, sinó en el que s'ha denominat per certs autors, “el principi de provocació de costos”: qui provoca costos de forma especial pot ser requerit a contribuir al sosteniment de les càrregues públiques segons el cost provocat, sense perjudici que se li puga (i fins i tot se li haja) d'eximir del tribut si manca de mitjans per a plantar-li cara.

Comptat i debatut, els tributs són obligacions dineràries *ex lege* la finalitat objectiva principal de les quals principal és la de proporcionar recursos econòmics als ens públics. Les taxes, en este sentit, són una categoria de tributs que es caracteritzen perquè el seu fonament és el principi de provocació de costos. I este és el principi motriu que informa tota la seua regulació jurídica.

Si es partix de les consideracions desenvolupades fins a este moment sobre la naturalesa i el sentit de les taxes com a categoria tributària, s'estarà en condicions d'aprehendre millor l'estreta vinculació que existix entre l'efectiva “prestació del servei públic que fonamenta la creació de la taxa” i el seu import. Si la finalitat de les taxes i la seua raó última d'existència radica en l'obligació de contribuir al sosteniment de les càrregues públiques segons els costos provocats, esta obligació només pot tenir existència quan s'hagen provocat, efectivament, costos com a conseqüència de la prestació de qualsevol servei públic. En altres termes, hauríem d'afirmar que la taxa no és una finalitat en si mateixa i que, per tant, el cobrament de la taxa només està justificat quan el servei s'ha prestat de forma efectiva o s'ha desenvolupat l'activitat amb la qual se satisfà l'interés que justifica la intervenció administrativa.

Este raonament és el que explica que qualsevol normativa que aborde la regulació de les taxes vincule de forma directa l'import de la taxa a la “prestació del servei o la realització de l'activitat, sense perjudici de la possibilitat d'exigir el seu dipòsit previ” (article 15 de la LTPP; en el mateix sentit, article 26.1 LHL). Este fil argumental és, igualment, el que explica l'article 6 de la Llei de taxes de la Generalitat Valenciana, aplicable al cas objecte de la queixa, indique expressament que “les taxes es reportaran quan s'utilitze el domini públic, es preste el servei o es realitze l'activitat de què es tracte...”.

En el mateix sentit, també és este raonament el que, *a sensu contrari*, justifica que s'impose a l'Administració l'obligació de retornar les quantitats cobrades quan la utilització del domini o la prestació del servei públic no tinga finalment lloc per causes no imputables al subjecte passiu (article 26.3 LHL i, molt especialment, per ser la normativa aplicable, article 9 Llei de taxes de la Generalitat).

La jurisprudència espanyola, en les seues diferents instàncies, ha acceptat i defensat igualment esta idea (en este sentit, STS 12 juny de 1997, STS 24 setembre de 1996) i molt especialment destaca en este línia el Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana, el qual afirma, respecte de les taxes municipals, en unes consideracions extrapolables a qualsevol gènere de taxes, atesa la matriu conceptual comuna que totes elles compartixen, que “l'efectiva realització de l'activitat o del servei és requisit fonamental per a l'import de la taxa,

la qual cosa és conseqüència ineludible del principi de subsidiarietat de la taxa respecte del servei. El servei o l'activitat municipal no té com a finalitat el cobrament de la taxa, sinó que el seu objecte consisteix en la satisfacció de les necessitats realment sentides pel municipi o els individus. La taxa existix en funció del servei i no el servei en funció de la taxa (STSJ CV de 14 d'abril de 1998).

Com hem tingut ocasió de posar de manifest, la Llei de taxes de la Generalitat Valenciana no és aliena a tots estos plantejaments ni a escala general (articles 1 a 9 de la Llei) ni tan sols a escala particular quan regula la concreta taxa d'educació. Així, l'article 152 de la Llei, a l'hora de definir l'import d'este tribut, indica taxativament que “es reportarà quan tinga lloc el començament efectiu de la prestació del servei, això és, a l'inici del curs escolar”. És a dir, la disposició transcrita, tot compartint la filosofia que ha d'imbuir el règim legal de les taxes, egixix perquè l'obligació de pagament nasca, que es preste efectiva, si es preferix, realment, el servei d'educació.

En el cas objecte de la queixa, l'inici efectiu del curs escolar va tenir lloc el dia 12 de setembre, moment en el qual es produï x l'import de la taxa A l'efecte de l'aplicació de la taxa, segons es deduí x de tots els arguments exposats, resulta irrellevant jurídicament que l'inici oficial del curs estiguera programat el dia 7 setembre.

De la mateixa manera, tampoc pot compartir-se l'argument esgrimit per la Direcció General de Règim Econòmic, en el sentit que la taxa d'educació és objecte de quantificació general d'acord amb la durada total del curs escolar, de manera que els subjectes passius de la taxa, cada mes paguen la fracció corresponent que resulta de dividir esta quantia entre els mesos que dura el curs escolar. En efecte, si esta és la forma de quantificació de la taxa, es deduí x que la quantia resultant és la que correspon al nombre de dies que integren teòricament el curs escolar, dies en els quals s'entén que es prestarà el servei educatiu que integra el fet imposable d'este tribut. Si este curs escolar, en un centre determinat, té una durada inferior, per raons no imputables als subjectes passius, d'acord amb el règim legal de les taxes, la quantia haurà de cenyir-se (reduint-se lògicament) al nombre de dies en els quals efectivament aquell servei va ser prestat.

En conclusió, la pròpia essència de la taxa com a categoria tributària, l'absència de fet imposable i, especialment, la dicció literal dels articles 6 i 9 de la Llei de taxes de la Generalitat Valenciana, anteriorment transcrits, determinen que la liquidació de la taxa d'educació practicada per la Conselleria de Cultura, Educació i Esport, en el cas que ens ocupa, no resultarà procedent.

En virtut del que s'ha dit més amunt i de conformitat amb el que preveu l'art. 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, formulem a la Direcció General de Règim Econòmic de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport la següent recomanació: “que adopte quantes mesures siguen necessàries perquè les liquidacions de les taxes d'educació guarden una vinculació directa amb l'efectiva prestació pels centres d'ensenyament

infantil de la xarxa de centres de la Conselleria del servei d'ensenyament, d'acord amb el fet imposable descrit per l'article 149 de la seua normativa reguladora”.

Així mateix, d'acord amb la normativa citada, li agrairé m que ens remeta, en el termini d'un mes, el preceptiu informe en el qual ens manifeste l'acceptació de la recomanació que es realitza, o si escau, les raons que estime per a no acceptar-la.

Li agrairé m per endavant la remissió del que li hem sol·licitat. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 041281 de data 15/12/04 dirigida a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport sobre prova prèvia de valencià en oposicions.

Hble. Sr.,

Acusem recepció a través del present escrit de la seua última comunicació, mitjançant la qual ens informa en relació amb l'expedient de queixa de referència, promogut pel Sr.[...].

- Com vosté coneix, en el seu escrit inicial de queixa l'interessat substancialment manifestava que se li va impedir presentar-se a les oposicions d'educació secundària, als anys 2002 i 2004, per suspendre la prova prèvia de valencià, tot i estar en possessió del Certificat de Coneixements Orals de Valencià i el Certificat de Grau Elemental de Coneixements de Valencià, però que li faltava el Certificat de Grau Mitjà, al qual s'ha presentat dos vegades.

El promotor de la queixa, en el seu escrit, posa en dubte l'oportunitat d'esta prova prèvia de valencià, tenint en compte que presenta un currículum (doctor en Filologia per la Universitat de València, amb qualificació d'excel·lent *Cum laude*) que considera suficient per a impartir l'assignatura de Llenguatge en educació secundària.

Planteja, així mateix, l'interessat la legalitat de cobrar les taxes d'examen amb anterioritat a la realització d'esta prova prèvia, ja que en cas de suspendre-la, no s'arriba, en realitat, a realitzar l'examen d'oposició.

Com que es va considerar que la queixa reunia els requisits exigits per la Llei reguladora d'esta institució, va ser admesa a tràmit. En este sentit, i amb l'objecte de contrastar l'escrit de queixa, vam sol·licitar un informe a la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència. De la comunicació rebuda es dedueixen els següents fets i circumstàncies:

Primer. Que el Decret 62/2002, de 25 d'abril, del Govern Valencià, pel qual es regula l'acreditació dels coneixements lingüístics per a l'accés i la provisió de llocs en la funció pública docent no universitària a la Comunitat Valenciana estableix que el personal docent dels centres d'ensenyament no universitari i dels serveis o unitats de suport escolar i educatiu dependents de la Conselleria de Cultura i

Educació han de tenir un coneixement adequat, tant a nivell oral com escrit, dels dos idiomes cooficials de la Comunitat Valenciana.

Esta norma assenyala, de la mateixa manera, que l'acreditació del coneixement adequat s'exigirà en els procediments selectius d'ingrés i accés als cossos docents que es convoquen a la Comunitat Valenciana, i s'han d'establir per Ordre de la Conselleria el procediment concret per a l'acreditació.

Segon. Que l'Ordre de 8 de maig de 2002 i l'Ordre de 4 de maig de 2004, de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport, per les quals es convoquen processos selectius d'ingrés i accés als cossos docents de professors d'ensenyament secundari, professors d'escoles d'idioma, professors de Música i Arts Escèniques i professors tècnics de formació professional i el procediment per a l'adquisició de noves especialitats, regulen el procediment de la prova de coneixements d'idiomes oficials de la Comunitat Valenciana, així com les exempcions.

D'esta forma, l'article 7.2 de l'Ordre estableix que quedaran exempts de la realització de la prova de coneixements dels dos idiomes de la Comunitat Valenciana els aspirants que acrediten estar en possessió d'algun dels títols, certificats o diplomes que es relacionen en l'annex de la convocatòria i els aspirants que participen per l'especialitat de Llengua i Literatura Valenciana i Llengua Castellana i Literatura, respectivament de cada idioma oficial.

Tercer. En relació amb la queixa plantejada sobre l'abonament de les taxes d'examen quan no ha estat realitzat per no superar les proves prèvies, l'Administració implicada al lega que, en realitat, les proves consten de tres fases: unes proves prèvies, una fase de concurs i una fase d'oposició, i el pagament de les taxes es referix a la participació en la totalitat del procediment. En este sentit, es conclou que com que va realitzar la fase prèvia d'acreditació dels coneixements lingüístics, l'interessat sí que va participar en les proves de selecció, per la qual cosa no pot sol licitar la devolució de les taxes abonades.

Una vegada rebut l'informe, li'n vam donar trasllat al promotor de la queixa a fi que, si ho considerava oportú, presentara un escrit d'al legacions, com així va fer, on ratificara íntegrament el seu escrit inicial.

En l'expedient de queixa que ens ocupa es plantegen bàsicament quatre assumptes que, com que presenten una temàtica distinta, han de ser resolts també de manera independent. En concret, serien els següents:

- a)En primer lloc, planteja l'interessat la legalitat d'exigir, en els processos selectius d'ingrés i accés als cossos docents no universitaris, l'acreditació del coneixement adequat dels idiomes de la Comunitat Valenciana.
- b)En segon lloc, es planteja la legalitat del cobrament de les taxes d'examen als aspirants que no superen la fase prèvia i que, per tant, no realitzen les proves d'accés.
- c)En tercer, es planteja el possible incompliment de l'obligació de resoldre sobre la petició de l'interessat, per part de l'Administració educativa.

d)Finalment, i com a conseqüència de la tramitació de l'expedient, es planteja la possible vulneració dels drets lingüístics de l'interessat.

En relació amb la primera qüestió plantejada, he d'informar-lo que l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, la Llei d'ús i ensenyament del valencià i la LOGSE determinen respecte a l'ús de les llengües cooficials en la nostra Comunitat Autònoma, que tots els alumnes han de dominar ambdós llengües, tant oralment com per escrit, al final del cicle educatiu.

L'article 7 de l'Estatut d'Autonomia assenyala que la Generalitat Valenciana haurà de garantir l'ús normal i oficial de les dos llengües i haurà d'adoptar les mesures que siguen necessàries per garantir el seu coneixement; en conseqüència, la nova concepció del sistema educatiu comporta la necessitat que tot el professorat no universitari de la Comunitat Valenciana adquireisca la capacitat tecnolingüística que els permeta desenvolupar la seua tasca docent en condicions adequades dins del sistema educatiu.

El projecte educatiu de la Generalitat Valenciana s'articula, en definitiva, d'acord amb el mandat estatutari contingut en l'article 7, que es basa en el principi que el valencià, llengua pròpia de la Comunitat Valenciana, ho és també de l'ensenyament i determina l'obligatorietat que les dos llengües s'ensenyen en tots els nivells, modalitats i graus de l'educació no universitària de la Comunitat Valenciana, i en tots els centres docents, ja siguen públics o privats.

La normativa relacionada és clara i determinant i, en conseqüència, esta institució no pot sinó acceptar, per ser ajustada a dret, l'actuació pública realitzada pel govern valencià ja que fa ús de les seues atribucions, per la qual cosa, la qüestió plantejada per l'interessat a l'entorn de la legalitat del requisit previ de l'acreditació del coneixement bastant del valencià i del castellà, excedix l'àmbit de competències del Síndic de Greuges.

En relació amb la segona de les qüestions, del detallat estudi de la queixa, de la documentació aportada i de la informació facilitada per l'Administració afectada no dedū m l'existència d'actuacions públiques que vulneren els drets constitucionals i/o estatutaris de l'interessat. En efecte, de l'estudi de la normativa reguladora dels processos de selectius d'ingrés i accés als cossos docents no universitaris es dedū x, com afirma l'Administració en el seu informe, que el procés selectiu consta de tres fases, de manera que la fase d'acreditació del coneixement adequat de les llengües de la Comunitat Valenciana, forma ja part d'este procés i que, per tant, la seua realització hi implica ja una participació. En conseqüència, no cap al legar en este supòsit que no s'ha permés participar en les proves per no superar-se la fase prèvia i que, per això, procedix la devolució de les taxes, atés que la participació en la fase prèvia és ja, en si mateixa, una participació en el procés de selecció.

En tercer lloc, i en relació a la possible vulneració de l'obligació de resoldre que, d'acord amb l'article 43 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, pesa sobre

qualsevol administració respecte a les peticions que li realitzen els administrats, hem d'indicar que la no contestació de l'escrit de 21 de juny de 2004, presentat per l'interessat, podria suposar una actuació no suficientment respectuosa amb els drets del promotor de la queixa.

En este sentit, convé recordar que l'article 42.2 de la Llei 30/1992, de 26 de desembre, de règim jurídic i procediment administratiu comú, i la seua modificació posterior continguda en la Llei 4/1999 de 13 de gener estableix que: “el termini màxim per a resoldre les sol·licituds que es formulen pels interessats serà el que resulte de la tramitació del procediment aplicable en cada cas. Quan la norma de procediment no fixe terminis, el termini màxim de resolució serà de 3 mesos”.

El dret a obtenir una resolució sobre el peticionat a l'Administració imposa a esta un termini màxim per a resoldre, amb la finalitat d'evitar esperes interminables del ciutadà, sota pena d'aplicar regles del silenci positiu o negatiu. Clarament ho formula l'exposició de motius de l'esmentada Llei “el silenci administratiu, positiu o negatiu, no ha de ser institut jurídic normal sinó la garantia que impedisca que els drets dels particulars es buiden de contingut quan l'Administració no atenga eficaçment i amb la deguda celeritat les funcions per a les quals s'ha organitzat”.

L'Administració està obligada a respondre el ciutadà que hi acudix i a no donar més del que pot i ha de fer, però tampoc menys del que raonablement pot esperar-se'n i el mínim que ha d'oferir al ciutadà és una resposta directa, ràpida, exacta i legal. Estem, doncs, davant una de les manifestacions legislatives del dret a obtenir una resolució expressa dins de termini.

L'obligació administrativa de complir escrupolosament amb les normes que regixen els procediments, tenint la màxima cura de tots els tràmits que constitueixen l'expedient, dimana directament del mandat constitucional de l'article 103 d'una Administració eficaç que servix amb objectivitat els interessos generals i que actua amb submissió plena a la llei i al dret, una submissió que s'articula mitjançant la subjecció de l'actuació pública al procediment administratiu establert per la Llei i segons els principis garantits per la Constitució espanyola en el seu article 9.3.

En relació amb la quarta de les qüestions apuntades, hem de realitzar les següents consideracions com a fonament del recordatori dels deures legals amb el qual concloem.

El present expedient de queixa s'inicia, com sap, com a conseqüència d'un escrit dirigit a esta institució per l'interessat Sr.[...], íntegrament redactat en castellà.

En conseqüència, i com a garantia dels drets reconeguts en la Llei d'ús i ensenyament del valencià, que en el seu article 11 estableix que “en aquelles actuacions administratives iniciades a instància de part i en les quals hi haguera altres interessats que així ho manifestaren, l'Administració actuant haurà de comunicar-los el que a ells els afecte en la llengua oficial que trien, qualsevol que fóra la llengua oficial en què s'haguera iniciat. 2. D'igual manera, qualsevol

que siga la llengua oficial emprada, en els expedients iniciats d'ofici, les comunicacions i altres actuacions es faran en la indicada pels interessats”, la petició d'informe que els va ser realitzada, es va fer en la llengua triada per l'interessat, això és, en castellà.

No obstant això, en l'informe remès per vosté la part essencial es troba redactada íntegrament en llengua valenciana (en concret, l'informe del cap de l'Àrea de Política Lingüística de la Secretària Autònoma de Cultura i Política Lingüística.

La Generalitat Valenciana, en compliment del mandat estatutari contingut en l'Estatut d'Autonomia, va promulgar la Llei 4/1983, de 23 de novembre, d'ús i ensenyament del valencià, el preàmbul del qual assenyala la necessitat de recuperar l'ús social i oficial del valencià.

L'esmentada Llei va significar, d'una banda, el compromís de la Generalitat Valenciana de defensar el patrimoni cultural de la nostra Comunitat i, especialment, la recuperació social del valencià, definit com a llengua històrica i pròpia del nostre poble” i, d'altra banda, superar la relació de desigualtat existent entre les dos llengües oficials de la Comunitat Valenciana, el valencià i el castellà.

La cooficialitat lingüística instaurada per la Constitució espanyola, que reconeix com a llengua oficial d'una determinada comunitat autònoma, no sols l'idioma castellà, sinó també el propi d'esta Comunitat Autònoma va modificar substancialment l'ús, tant privat com oficial, de les diverses llengües en el territori de l'Estat espanyol; és per això que les comunitats autònomes amb idioma oficial propi han legislat sobre la matèria, mitjançant les denominades lleis de normalització lingüística, amb la finalitat de fomentar l'ús oficial de la llengua cooficial amb l'objectiu que esta arribara a cotes similars a aquelles que correspon al castellà com a idioma oficial del territori espanyol.

La persecució d'estos legítims objectius, reconeguts en les legislacions autonòmiques sota l'empara atorgada per la Constitució no pot, però, desconèixer, i de fet no ho desconeix, que l'article 14 de la Constitució estableix el principi d'igualtat, amb interdicció de qualsevol forma de discriminació, inclosa la discriminació per motiu de llengua, i la declaració de l'article 3 del mateix text constitucional, que estableix expressament el dret de tots els ciutadans a usar la llengua espanyola.

En este sentit, la pròpia Llei d'ús i ensenyament del valencià, conscient de la vigència absoluta del principi d'igualtat i de la prohibició de discriminació per motiu de llengua, declara en el seu article 4, que “en cap cas es podrà seguir discriminació pel fet d'emprar qualssevol de les dos llengües oficials” de la Comunitat Valenciana.

Una de les conseqüències essencials que es deriven dels mandats continguts en els preceptes anteriorment esmentats, és el dret que assistix a qualsevol ciutadà,

en les seues relacions amb l'Administració, a triar la llengua en què desitge que es produïsquen les comunicacions i la tramitació dels expedients, i sorgix el correlatiu deure de l'Administració a respectar esta elecció i a emprar, al llarg de tot el procediment, l'idioma que haguera estat triat. D'acord amb això, l'article 11, esmentat adés, declara que “en aquelles actuacions administratives iniciades a instància de part i en les quals hi ha altres interessats que així ho manifestaren, l'Administració actuant haurà de comunicar-los tot el que a ells els afecte en la llengua oficial que trien, qualsevol que fóra la llengua oficial en què s'haguera iniciat. 2. D'igual manera, qualsevol que siga la llengua oficial emprada, en els expedients iniciats d'ofici, les comunicacions i altres actuacions es faran en la indicada pels interessats.

En el present expedient, però, la remissió d'una part essencial d'un informe en valencià, quan la llengua triada pel ciutadà ha estat el castellà, no s'ajusta a e stos mandats legals anteriorment exposats.

En virtut del que s'ha dit més amunt i de conformitat amb el que preveu l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, recomane a esta Conselleria que en situacions com l'analitzada s'extremen al màxim els deures legals que s'extrauen de l'article 42 de la Llei 30/1992, de 26 de desembre, de règim jurídic i procediment administratiu comú.

Així mateix, he de recordar-li els deures legals que la Constitució i la legislació vigent li imposa de respectar els drets lingüístics dels administrats, i d'utilitzar en tots els procediments i en qualssevol altres formes de relació amb ells, la llengua (castellana o valenciana) triada per ells.

D'acord amb la normativa esmentada, li agrairé m que ens remeta en el termini d'un mes, el preceptiu informe en què ens manifeste l'acceptació del suggeriment que es realitza, o si escau, les raons que estime per a no acceptar-la.

Una vegada transcorregut el termini d'un mes, al qual es fa referència en el paràgraf anterior, la present resolució serà inclosa en la pàgina web de la institució.

Li agrairé m per endavant la remissió de l'interessat. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 040663 de data 18/10/04 dirigida a la Diputació Provincial d'Alacant sobre la disconformitat amb un embargament efectuat per SUMA.

Sr. director,

Acusem recepció del seu escrit, a través del qual ens informa de la queixa promoguda davant esta institució per la Sra.[...].

Com vosté coneix, la interessada en el seu escrit inicial de queixa manifestava, substancialment, els següents fets i consideracions:

Primer. SUMA havia fet un embargament sobre els seus béns per un deute de 227 euros. En concret, s'havia embargat un vehicle a motor d'un valor de més de 18000 euros.

Segon. La promotora de la queixa considerava que això constituïa una flagrant violació del principi de proporcionalitat plasmat en l'article 114 Reglament de la LGP, atesa la desproporció existent entre el deute i el valor del bé objecte de l'embargament.

Tercer. Així mateix, considerava vulnerat l'ordre de prelació que en este tipus d'expedients estableix l'article 131 LGP, ja que no s'havia actuat prèviament sobre l'efectiu dels seus comptes corrents, l'existència dels quals era conegut per SUMA i en què hi havia quantitat "més que suficient per a cobrir el principal i les costes".

Quart. En els seus actes de comunicació, SUMA no facilita la informació necessària perquè el subjecte afectat pugui comprovar la procedència de l'acte que se li imputa, la qual cosa tampoc és esmenada mitjançant la presentació en les seues oficines, la qual cosa li ha generat una sensació d'indefensió.

Cinqué. Que no existix possibilitat, en cap cas, d'accedir a la informació –vista de l'expedient–, atés que s'argumenten ordres superiors.

Com que es va considerar que la queixa reunia els requisits exigits per la llei reguladora d'esta institució, va ser admesa a tràmit. En este sentit, i amb l'objecte de contrastar l'escrit de queixa, vam sol·licitar un informe a SUMA. De la comunicació rebuda es deduïxen els següents fets i circumstàncies:

Primer. Que l'expedient de constrenyiment, objecte de la present queixa, es troba format per dos sancions de trànsit. Atés el seu impagament, després d'haver-se produït l'oportuna i preceptiva comunicació a l'interessat per al seu abonament en fase voluntària, es va dictar i es va publicar una providència d'embargament en data 07/01/2004. En conseqüència, i amb data 25/02/2004, es va notificar la diligència d'embargament del vehicle Hyundai Elantra, matrícula [...].

Segona. La interessada va interposar un recurs de reposició el dia 26 de febrer de 2004, en què demanava que s'anul·lara el procediment d'embargament per, així, realitzar el pagament en període voluntari, i no en via executiva, de les sancions. Atés que el procediment sancionador no resulta competència de SUMA, es va traslladar el recurs a l'Ajuntament d'Alacant perquè informara sobre les notificacions en període voluntari de les sancions de trànsit a l'efecte de la resolució de la reclamació, sense que s'haguera rebut en la data de l'emissió de l'informe contestació per part d'este consistori.

Tercer. Este mateix dia, el contribuent va realitzar, per iniciativa pròpia, el pagament del deute objecte de l'expedient de constrenyiment, i es va dictar, en

conseqüència, l'oportuna providència i es va acordar l'alçament de l'embargament decretat anteriorment.

Quart. SUMA-Gestió Tributària va indicar que, en relació amb la pertorbació de l'ordre d'embargament al legat per la interessada i la consegüent vulneració del principi de proporcionalitat com a conseqüència de la diligència d'embargament, “estes han estat adwerades i lamenten que s'haja produï t este fet puntual que no torne a repetir-se”. Afegix, però, l'òrgan competent que “cal indicar que no s'ha causat cap perjudici al contribuent ja que este embargament físic no es va produir, perquè no va tenir lloc la presa material del vehicle, ni tampoc l'anotació de l'embargament en el Registre de béns Mobles”.

Cinqué. En el que fa referència a la falta d'informació sobre l'origen del deute, l'organisme va al legar que les comunicacions realitzades al llarg de l'expedient contenen les dades facilitades per l'Ajuntament d'Alacant, a fi que el ciutadà poguera identificar l'acte a l'efecte de conéixer la seua procedència.

Sisé. En relació amb les manifestacions realitzades per la interessada sobre la impossibilitat d'accedir a la informació de l'expedient de constrenyiment, va al legar que “ens causen molta estranyesa i les atribü m a un malentés, ja que, òbviament, no existix cap inconvenient perquè l'interessat puga accedir a la informació del seu expedient”.

Una vegada rebut l'informe, li'n vam donar trasllat a la promotora de la queixa a fi que, si ho considerava oportú, presentara un escrit d'al legacions, cosa que, a pesar de temps transcorregut, no ha realitzat.

Atés que l'actuació que s'ha descrit pot no ser prou respectuosa amb els drets de la promotora de la queixa, li demane que considere els arguments que, com a fonament del recordatori de deures legals amb el qual concloem, li expose seguidament:

Un dels principis essencials que marquen el règim jurídic de les relacions entre l'Administració pública i els ciutadans en l'àmbit tributari és, sens dubte, el principi d'autotutela del crèdit tributari. En este sentit, la justificació dels privilegis que, en este vessant, es concedixen a l'Administració es basa directament en la configuració d'esta com a gestora dels interessos generals. La funció recaptatòria que té assignada l'Administració, quant a pressupost lògic necessari de la funció pressupostària i de despesa de l'Administració, la convertix en un subjecte dotat de tot un seguit de facultats d'autoprotecció dels crèdits que li corresponen, que no troben assimilació possible en cap altre àmbit de relacions creditícies.

L'exercici d'estes facultats d'autoprotecció troba lògicament una sèrie de limitacions que, en essència, no intenten sinó assegurar en els termes necessaris els drets dels ciutadans i, especialment, la possibilitat d'estos de complir les obligacions tributàries de manera normal, sense que es produï squen situacions d'indefensió i en un règim d'absoluta igualtat i justícia.

D'estos límits destaca, entre d'altres i de manera especialment clara, el principi de proporcionalitat. En el camp tributari, este principi es referix a la relació que ha d'haver-hi entre l'obligació tributària i els deures i responsabilitats que s'exigixen al subjecte passiu. En la mesura que les normes tributàries solen ser necessàriament abstractes i obertes, este principi general del dret presenta, en este àmbit, una importància considerable, i per això s'ha d'erigir en una preocupació constant de les administracions tributàries.

En el camp de la recaptació (que centra la nostra atenció en estos moments), el principi de proporcionalitat està cridat a acomplir importants missions moderadores o temperadores dels amplis poders que té atribuïts l'Administració en l'exercici de les funcions d'autotutela. En este àmbit, el principi de proporcionalitat s'ha d'entendre com la necessitat d'aconseguir un equilibri just entre la suficiència de les mesures administratives que s'adopten en el procés recaptatori concret i els interessos patrimonials del subjecte passiu, de manera que el perjudici que es causa a este siga el mínim i imprescindible; és a dir, esta regla institueix la utilització mínima i estricta dels importants poders administratius atribuïts a l'Administració en el procés de recaptació.

Una de les principals manifestacions concretes d'este principi resulta ser la necessària proporcionalitat que s'ha d'observar en el moment de l'execució de l'embargament de manera que este procediment mene a la satisfacció puntual del crèdit tributari i cause el perjudici més petit possible al subjecte passiu i, en tot cas, que no li ocasione perjudicis innecessaris.

Des d'este punt de vista, l'article 131 de la Llei 230/1963, de 28 de desembre, general tributària (en endavant LGT), vigent en el moment en què es produïxen els fets que van originar este expedient de queixa, proclama este principi de manera expressa ("L'embargament s'efectua sempre sobre els béns del deutor [...] respectant sempre el principi de proporcionalitat"). En este mateix sentit, l'article 112 del seu Reglament de desenvolupament en matèria recaptatòria (Reial Decret 1684/1990, de 20 de desembre) estableix taxativament la vigència del principi de proporcionalitat en este tipus de procediments, en taxar expressament l'ordre de prelació dels béns i havers susceptibles d'embargar, de manera que s'embarguen en primer lloc els que permeten satisfer íntegrament el crèdit tributari i que causen el perjudici més petit al subjecte passiu.

D'esta manera i en relació amb l'assumpte que es planteja en este expedient, este precepte indica que s'han d'embargar en primer lloc "els diners efectius o en comptes bancaris oberts en entitats de dipòsit". No obstant esta previsió, i a pesar d'haver-hi diners efectius dipositats en comptes bancaris a nom de la interessada, es va embargar un vehicle, de valor notòriament més elevat que l'import del deute, tot i que d'acord amb este precepte, este tipus de béns s'ha d'embargar en vuité lloc, en cas que no hi haja prou béns dels set tipus anteriors que estableix este precepte.

En este sentit no es poden acceptar en descàrrec seu les al legacions de l'Administració implicada en afirmar que en este expedient de queixa no es va produir un perjudici al subjecte passiu, ja que l'absència d'este últim va ser causada, de manera exclusiva, pel pagament que va fer la interessada, i no per la correcció o incorrecció, o la innocuïtat o noinnocuïtat de la resolució que s'havia dictat.

Des d'un altre punt de vista, en este expedient es planteja el respecte al dret d'accés als expedients administratius, que, d'acord amb l'article 35 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (en endavant LRJPAC), correspon als interessats en un procediment administratiu.

Segons al lega la interessada en el seu escrit inicial de queixa, l'Administració implicada no permet accedir als expedients de recaptació, cosa que situa els administrats en una situació d'indefensió en estos procediments.

Pel que fa a este assumpte, que resulta en tot cas controvertit, en negar l'Administració este punt en el seu informe i no aportar la interessada indicis addicionals que permeten contrastar les seues al legacions, ens permetem, no obstant això, realitzar un seguit de consideracions amb vista al funcionament correcte de les administracions tributàries.

El dret d'accés a l'expedient administratiu que es reconeix a l'interessat en un procés determinat constituïx un dels drets essencials que, en les seues relacions amb l'Administració, assistixen els ciutadans. En este sentit, el principi de publicitat de les actuacions i, amb això, el de transparència de l'acció dels poders públics, s'erigix en una de les regles fonamentals que han d'orientar el funcionament dels estats democràtics. En este sentit, es pot afirmar que la publicitat de l'actuació administrativa reforça la legitimitat democràtica de l'Administració, per tal com permet que els afectats controlen directament els actes de l'Administració. Al mateix temps, l'accés a la informació administrativa esdevé un contrapés cabdal de les enormes prerrogatives que es concedixen a l'Administració, especialment a l'hora d'obtenir informació dels ciutadans.

Com la doctrina ha declarat repetidament, no és possible que hi haja una transparència efectiva de l'actuació de l'Administració pública sense que es reconega el dret d'accés als expedients administratius, siga a favor de l'interessat en el procediment, siga, en general, a favor dels ciutadans, encara que no revestisquen la condició d'interessats. El dret d'accés es configura, d'esta manera, com un instrument que s'establix a favor de la transparència administrativa i, amb això, del control de l'actuació administrativa.

En l'àmbit dels procediments sancionadors o limitadors de drets, com poden ser els procediments d'embargament, el dret d'accés posseïx—al mateix temps— el sentit d'instrument imprescindible de defensa dels drets concrets del ciutadà al qual afecta l'acte administratiu que haja sorgit o que haja de sorgir del procediment particular. En els casos en què el resultat que s'ha d'assolir en instruir

el procediment siga eventualment limitar els drets de l'interessat, la manera com este article les estratègies de defensa que li servisquen millor per a salvaguardar els seus drets i interessos legítims demana ineludiblement l'accés i, amb això, el coneixement dels termes exactes en què s'evacua el procediment.

Per això, el dret d'accés esdevé un dret fonamental de l'interessat en este tipus de processos, ja que és el pressupòsit lògic necessari i ineludible del dret constitucional de defensa que correspon a qualsevol ciutadà.

En conseqüència, les administracions públiques estan sotmeses, com a contrapartida, a les prerrogatives que se li reconeixen per a obtenir informació, autotutela dels seus drets [...], al respecte més escrupolós del dret d'accedir als expedients administratius, especialment en l'àmbit dels procediments sancionadors.

Per tot això i d'acord amb el que preveu l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, recordem a SUMA-Gestió Tributària els deures legals que deriven de la vigència del principi de legalitat i que condicionen les seues actuacions en l'àmbit dels procediments de recaptació.

En el mateix sentit, recordem a SUMA-Gestió Tributària els deures legals que deriven de la vigència del principi de transparència administrativa i del dret de defensa, els quals condicionen les seues actuacions en l'àmbit dels procediments de recaptació en relació amb el dret d'accedir a l'expedient dels interessats en els esmentats procediments.

Així mateix, d'acord amb la normativa esmentada, li agrairíem que ens remetera en el termini d'un mes l'informe preceptiu en el qual ens manifeste que accepta el suggeriment que se li fa o, si s'escau, les raons que estima per a no acceptar-lo.

Una vegada transcorregut el termini d'un mes, al qual es fa referència en el paràgraf anterior, esta resolució es podrà incloure en la pàgina *web* d'esta institució.

Li agrairé molt per endavant que ens responga el que li sol·licitem. Atentament.

Resolució de la queixa número 041127 amb data 29/12/04 dirigida a l'Ajuntament de València sobre l'impost d'activitats econòmiques

Excma. Sra.,

Acusem recepció de la seua última comunicació, en què ens informava sobre la queixa de referència que ha promogut davant esta institució el Sr. [...], com a administrador de la mercantil [...], SL.

Com sap, en el seu escrit inicial, l'interessat denunciava substancialment que el 14 de gener de 2004 havia presentat un recurs contra les liquidacions de l'impost d'activitats econòmiques corresponents al període 2003, amb codi de referència AP2003 94 00078020 1 i AP 2003 94 00078010 6 per import de 1.046,15 euros i 775,27 euros, respectivament.

El 19 de maig de 2004 va rebre la contestació de l'Ajuntament de València que desestimava el recurs en què se sol·licitava que s'anul·laren les esmentades liquidacions.

Bàsicament, el promotor de la queixa fonamentava la seua reclamació davant el Síndic de Greuges en la vulneració de la Llei reguladora de les hisendes locals, ja que considera que la disposició addicional vuitena de la Llei, que assenyala que l'exempció de l'article 83.b d'esta Llei tan sols s'ha d'aplicar als subjectes passius que inicien la seua activitat en el període impositiu 2003, no li és aplicable, atés que la seua societat estaria exempta del pagament de l'impost a l'empara de l'article 83.c, que eximix del tribut els subjectes passius que facturen menys d'un milió d'euros l'any, i, a parer del ciutadà, amb independència del moment en què hagen iniciat l'activitat.

En considerar que la queixa reunia els requisits que exigix la Llei reguladora d'esta institució, es va admetre a tràmit. En este sentit i a fi de contrastar l'escrit de queixa, vam sol·licitar un informe a l'Ajuntament de València.

De la comunicació que vam rebre es dedü x que el recurs que havia interposar l'interessat el va desestimar un acord de la Junta de Govern Local, pres en sessió ordinària de 16 d'abril de 2004, sobre la base de la disposició addicional vuitena de la Llei 51/2002, de 27 de desembre, "en disposar el seu punt 2 que "sense perjudici del que estableix la disposició setena d'esta Llei, l'exempció que preveu el paràgraf b) de l'apartat 1 de l'article 83 de la Llei 39/88, de 28 de desembre, reguladora de les hisendes locals, tan sols és aplicable als subjectes passius que comencen a exercir la seua activitat a partir de l'1 de gener de 2003."

"Si l'activitat s'haguera iniciat en el període impositiu 2002, el coeficient de ponderació aplicable l'any 2003 hauria estat el menor dels que preveu el quadre que recull d'article 87 de la Llei 39/88, de 28 de desembre, reguladora de les hisendes locals."

En el seu informe, l'Ajuntament de València afegix que la modificació legislativa que es va operar després que es publicara el Reial Decret 2/2004, de 5 de març, que aprova el text refós de la Llei reguladora de les hisendes locals, no afectava esta matèria, ja que es va redactar en el mateix sentit que la disposició dotzena.

Per acabar, el consistori indica que, una volta comunicada la resolució a l'interessat i en no constar que s'hagen presentat els recursos oportuns, "no escau que esta institució efectue cap tràmit".

Una vegada rebut l'informe, el vam traslladar al promotor de la queixa a fi que, si ho considerava oportú, presentara un escrit d'al·legacions. Tot i això, i a pesar del temps que ha transcorregut des de llavors, no es té constància que l'interessat haja presentat cap al·legació.

Atés que l'actuació que s'ha descrit pot no ser prou respectuosa amb els drets del promotor de la queixa, li demane que considere els arguments que, com a fonament del suggeriment amb el qual concloem, a continuació li expose:

En el moment en què es van produir els fets objecte d'este expedient de queixa, l'impost d'activitats econòmiques (en endavant IAE) el regulava la Llei 39/1988, de 28 de desembre, reguladora de les hisendes locals, d'acord amb la versió que estableix la Llei 51/2002, de 27 de desembre.

Esta norma dedica els articles 79 i següents a regular aquell tribut local, i l'article 83 estableix les exempcions que s'hi poden aplicar.

D'acord amb el que diu literalment aquell precepte, són tres les excepcions que, en concret, es preveuen per al IAE:

a) L'Estat, les comunitats autònomes, les entitats locals, i també els organismes autònoms de l'Estat i les entitats de dret públic de caràcter anàleg de les comunitats autònomes i de les entitats locals.

b) Els subjectes passius que comencen a exercir la seua activitat en territori espanyol, durant els dos primers períodes impositius d'este impost en què esta es duga a terme.

A este efecte no es considera que s'ha produït l'inici de l'activitat quan esta s'haja dut a terme anteriorment amb una altra titularitat, circumstància que s'entén que concorre, entre altres supòsits, en els casos de fusió, escissió o aportació de branques d'activitat.

c) Els subjectes passius següents:

- Les persones físiques.
- Els subjectes passius de l'impost sobre societats, les societats civils i les entitats de l'article 33 de la Llei 230/1963, de 28 de desembre, general tributària, que tinguen un import net de xifra de negocis inferior a 1.000.000 d'euros.
- Quant als contribuents per l'impost sobre la renda dels no residents, l'exempció solament arribarà a qui operen a Espanya mitjançant establiment permanent, sempre que tinguen un import net de la xifra de negocis inferior a 1.000.000 d'euros.

La norma que acabem de transcriure és clara i no requerix cap interpretació. Segons esta norma, s'establixen expressament tres hipòtesis d'exempció nítidament diferenciades i, per això mateix, absolutament independents entre si: en primer lloc, una exempció del tribut per a determinades entitats de dret públic, que preveu literalment la norma; en segon lloc, una exempció per als subjectes passius que hagen iniciat la seua activitat en el territori espanyol durant els dos primers períodes impositius del IAE, i, en tercer lloc, una exempció per als subjectes que revestisquen la condició de persona física o que, sent subjectes passius de l'impost

de societats o societats civils o entitat de l'article 33 de la Llei general tributària, tinguen un import net de la xifra de negocis inferior a un milió d'euros.

La Disposició addicional vuitena de la Llei 51/2002, a la qual hem al·ludit adés en esta resolució i a l'empara de la qual es desestima el recurs que havia presentat l'interessat contra les liquidacions tributàries, manté relació exclusivament amb una de les tres causes d'exempció que hem assenyalat anteriorment, en concret, amb la segona.

En efecte, d'acord amb esta, a la mercantil [...] no li corresponia gaudir de l'exempció, per tal com havia iniciat la seua activitat abans de la data que indica el precepte.

El contingut d'esta Disposició addicional vuitena no té, però, cap tipus de relació amb les altres dos exempcions. El que estes diuen literalment és clar en este sentit, ja que assenyalava que "l'exempció que preveu el paràgraf b) de l'apartat 1 de l'article 83 de la Llei 39/88, de 28 de desembre, reguladora de les hisendes locals [...]" limita indubtablement l'efecte del seu contingut a aquella causa d'exempció.

La no-concurrència, doncs, de la causa d'exempció de l'article 83.1.c d'esta Llei no perjudica que pugua concórrer tanmateix alguna de les altres dos causes d'exempció.

Té raó en este sentit l'interessat quan indica que, com que la societat de la qual ell és administrador no arriba a un import net de la xifra de negocis superior a un milió d'euros, esta s'engloba en la tercera de les causes d'exempció i per això se'n pot beneficiar.

L'al·lusió que fa en el seu informe l'Ajuntament de València a la Disposició addicional vuitena, tot i ser vàlida per a no consentir que s'aplique el motiu d'exempció de l'apartat b de l'article 83 LRHL, resulta totalment improcedent per a desestimar l'aplicació de la que contenen qualsevol dels altres dos apartats (a o c) del precepte.

D'altra banda, resulta així mateix improcedent considerar que les societats que no arriben a un import net de la xifra de negocis superior a un milió d'euros, només se'n poden beneficiar si, a més, reuneixen la condició de la Disposició addicional vuitena de la Llei, com sembla que es desprén de l'informe de l'Administració implicada.

En primer lloc, perquè del text de la Llei no es desprén esta interpretació.

En segon lloc, perquè, com hem indicat, del text de la Llei es desprén la conseqüència contrària, ja que en limita l'efecte la mateixa Disposició addicional vuitena a causa de l'exempció de l'apartat vuité.

En tercer lloc, perquè això conduiria a l'absurd, en haver-se d'aplicar per coherència el mateix raonament per a l'exempció de l'apartat primer, que només

els ens que complixen la condició d'haver començat a exercir la seua activitat a partir de l'1 de gener de 2003 es poden beneficiar de l'exempció. Esta conseqüència, a més d'absurda en termes jurídics, no creiem que s'haja aplicat efectivament.

Des del punt de vista procedimental, la Llei, pel que fa a gaudir de l'exempció que preveu l'article 83.1 c), disposa que "el ministre d'Hisenda ha d'establir en quins supòsits l'aplicació de l'exempció [...] exigix que es presente una comunicació dirigida a l'Agència Estatal d'Administració Tributària en què es faça constar que es complixen els requisits que l'esmentat paràgraf estableix perquè s'aplique l'exempció".

Per tant, d'acord amb este precepte, el gaudi de l'exempció objecte d'estudi es pot sotmetre al compliment previ d'un deure de comunicació a l'Agència Estatal de l'Administració Tributària.

La regulació d'este deure dels subjectes passius de l'impost sobre activitats econòmiques de presentar una comunicació en relació amb l'import net de la seua xifra de negocis, el regula l'Ordre HAC/85/2003, de 23 de gener (BOE 24 de gener de 2003).

No obstant això, amb l'article 1r d'esta Ordre "els subjectes passius als quals resulte aplicable l'exempció que preveu l'article 83, apartat 1 lletra c) de la Llei 39/1988, de 28 de desembre, reguladora de les hisendes locals, queden exonerats de l'obligació de presentar la comunicació que regula esta Ordre relativa a l'import net de la seua xifra de negocis".

D'esta manera, doncs, la causa d'exempció que regula l'apartat c de l'article 83.1, a pesar de la previsió inicial de la norma, es convertix en una exempció automàtica en exonerar-se els seus beneficiaris de complir qualsevol tràmit procedimental previ tendent al seu gaudi.

Per això, i encara que esta norma no estava en vigor quan es van produir els fets jutjats, fins i tot amb la seua vigència, l'interessat era indubtablement titular d'aquella exempció.

En virtut del que hem dit més amunt i de conformitat amb el que preveu l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, formulem a l'Ajuntament les recomanacions següents:

Primera. Que, en el cas de les liquidacions objecte d'este expedient de queixa, valore la possibilitat de revocar els actes d'aplicació del tribut, generadors d'este expedient de queixa, a l'empara del que preveu l'article 219 de la Llei 58/2003, de 17 de desembre, general tributària.

Segona. Que adopte les mesures oportunes per a garantir als subjectes passius afectats per esta el gaudi ple de l'exempció que regula l'article 83.1 c) de la Llei 39/1988, de 28 de desembre, reguladora de les hisendes locals o, en l'actualitat,

l'article 82 del Reial Decret legislatiu 2/2004, de 9 de març, que aprova el text refós de la llei reguladora de les hisendes locals, en cada un dels períodes impositius en els quals van tenir dret a esta exempció.

Així mateix, d'acord amb la normativa esmentada, li agrairíem que ens remetera en el termini d'un mes l'informe preceptiu en el qual ens manifeste que accepta el suggeriment que se li fa o, si s'escau, les raons que estima per a no acceptar-lo.

Una vegada transcorregut el termini d'un mes al qual es fa referència en el paràgraf anterior, esta resolució s'inclourà en la pàgina web d'esta institució.

Resolució de la queixa 031378 amb data 29/04/04 dirigida a l'Ajuntament de Peñíscola sobre l'exigència del pagament de la taxa per la recollida de brossa sense rebre la prestació del servei

Senyoria,

Acusem recepció del seu escrit en què ens informa de la queixa de referència.

Com sap, el mes de novembre de 2003 va entrar en esta institució l'escrit de queixa que va presentar el Sr. [...], veí de la localitat de Peñíscola.

En la seua queixa exposava substancialment que se li exigia que pagara la taxa de recollida de la brossa, però que no rebia l'esmentat servei.

Admesa a tràmit la queixa, li sol licitàvem un informe a fi de contrastar l'escrit de l'autor de la queixa.

Una vegada rebut l'informe, el vam traslladar a l'autor de la queixa per tal que, si ho considerava oportú, presentara al legacions, i així ho va fer.

El punt de partida de l'estudi de la queixa el constituï x la Llei reguladora de les hisendes locals 39/1988, de 28 de desembre, que inclou les taxes dins la tradicional classificació tripartida dels tributs locals (juntament amb els impostos i les contribucions especials).

En este sentit, l'article 58 ens indica que “els ajuntaments poden establir i exigir taxes per la prestació de serveis o la realització d'activitats de les seues competències [...]”.

Per la seua banda, l'Ordenança reguladora de la taxa de recollida de brossa de l'Ajuntament de Peñíscola assenyala que el fet imposable el constituï x “la prestació del servei de recepció obligatòria de recollida de brossa domiciliària i residus sòlids urbans”. Igualment fixa, en relació amb el dret a percebre la taxa i amb el naixement de l'obligació “ [...] des del moment en què es comença a prestar el servei, i s'entén iniciada, atesa la naturalesa de recepció obligatòria del servei, quan estiga establert i en funcionament el servei municipal de recollida de

brossa domiciliàries als carrers o als llocs on se situen els habitatges o els locals que utilitzen els contribuents sotmesos a la taxa” i afegix que “les quotes es meriten des del primer dia hàbil de cada any natural”.

És a dir, no n’hi ha prou que el servei estiga a disposició dels i de les titulars de béns immobles en general, sinó que s’ha de prestar efectivament.

En relació amb la prestació efectiva dels serveis, consideràvem oportú portar a col·lació els pronunciaments del Tribunal Suprem (STS de 7 de juny de 1997, Rec. Núm. 12362/1991) i dels tribunals superiors de justícia de La Rioja (Sentència de 25 de setembre de 1997, núm. 408, Rec. Núm. 560/1995) i Andalusia (Sentència de 26 de març de 2001), en virtut dels quals es declara improcedent el cobrament de la taxa quan el municipi no presta este servei de manera efectiva.

Així, el Tribunal Suprem, en la sentència que acabem de ressenyar, declara que:

“[...] És obligat, en este sentit, recordar que el fet imposable de la taxa el constitueix la prestació d’un servei o la realització d’una activitat que beneficia o afecta de manera particular el subjecte passiu. Ho diu taxativament l’article 26.1 a) de la Llei general tributària de 1963 (RCL 1963, 2490 i NDL 15243), segons el qual “les taxes són tributs amb un fet imposable que consistix en la prestació de serveis o realització d’activitats en règim de dret públic que es referisquen als subjectes passius o els afecten o beneficien, quan concórreguen les dos circumstàncies següents: a) Que siguem sol·licitud o recepció obligatòria per als administrats; b) Que no els pugem prestar o realitzar el sector privat, per tal com impliquem una intervenció en l’actuació dels particulars o qualsevol altra manifestació de l’exercici d’autoritat o perquè, en relació amb els esmentats serveis, s’haja establert reservar-los a favor del sector públic conforme a la normativa vigent.”

“Per tant, ni tan sols n’hi ha prou amb la mera existència d’un servei municipal per a constituir una persona en subjecte passiu de la taxa que s’ha establert per a finançar-lo, si el servei no es presta de manera que aquella es pugem considerar especialment afectada per aquell, en forma de benefici efectiu o provocació per l’interessat de l’activitat municipal, perquè només amb estes característiques pot ser un servei municipal legitimador de l’exigència de la taxa.”

Així mateix, en un dels pronunciaments judicials a què hem al·ludit adés, concretament en la Sentència del Tribunal Suprem de Justícia de Castella-la Manxa, de 25 de setembre de 1997, s’aborda un supòsit de fet similar al d’esta queixa. Davant este supòsit, el tribunal, en la seua decisió, declarava improcedent que es cobrara una taxa, ja que s’havia acreditat que no hi havia contenidor de brossa a menys de tres-cents metres del domicili del recurrent. En estos casos, segons reconeix la jurisprudència, no es presta el servei municipal, atés que no té lloc el fet imposable que habilita a reclamar que es pague la taxa, és a dir, que es preste un servei o es realitze una activitat que beneficia o afecta de manera particular el subjecte passiu.

En concret, la Sentència assenjala que “en el domicili de l’entitat recurrent no hi ha ni hi ha hagut mai cap contenidor de brossa i el més proper es troba a tres-cents metres de distància; per tant, no s’ha dut a terme el servei de recollida de brossa, de manera que és procedent declarar vulnerats els articles 20 i 26 de la Llei d’hisendes locals, ja que, per a poder-se exigir una taxa determinada és necessari que el municipi preste el servei i que este beneficie especialment l’administrat o l’afecte de manera particular; per tant, no es pot exigir una taxa per un servei que no es presta.”

Finalment, el Tribunal Superior de Justícia d’Andalusia en el seu fonament tercer afegix un element nou que s’ha de tenir en compte, en assenyalar que “no s’ha prestat adequadament el servei, motiu pel qual la taxa no s’ha de cobrar en la manera que pretén l’Ajuntament. Tanmateix, tot i les particularitats que hem esmentat, el cert és que els serveis municipals van retirar els residus, i si el demandant no pagara res, estaria rebent un servei –deficient, no cal dir-ho–, de manera gratuïta contra el que disposen les ordenances i contra el que succeïx amb la resta dels ciutadans. Hem d’inclinar-nos per una solució eclèctica. Així, estimem que l’autor només ha d’abonar la taxa corresponent a un habitatge normal, sense considerar el fet que es tracte d’un negoci, ja que d’esta manera, en ser aquelles més baixes, es compensa d’alguna manera, amb un criteri que pretén ser objectiu i equitatiu, la prestació defectuosa del servei que, com hem dit, no es va prestar amb tota l’efectivitat necessària.”

D’altra banda, l’Ajuntament ens informa que “el camí que descriu el contribuent no té eixida i és de difícil accés per als vehicles, i més encara per als camions; per això tots els habitatges situats en l’esmentada zona dipositen els seus residus en el lloc on hi ha els contenidors (zona límit d’accés)”.

Per tant i d’acord amb el que preveu l’article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d’esta institució, recomanem a este Ajuntament que, en la mesura que pugua, instal·le contenidors més propers al domicili de l’autor de la queixa, atés que això solucionaria el problema.

Així mateix, i per a les taxes que s’hagen girat fins al moment que s’instal·len els esmentats contenidors, li recomane que revoque les liquidacions que s’hagen girat en concepte de taxa de brossa, o, si escau, que en reduïesca la quantia, als immobles els contenidors dels quals es troben a una distància igual o superior a tres-cents metres dels esmentats immobles, ja que a estos habitatges no se’ls presta efectivament el servei de recollida de brossa.

D’acord amb el que preveu l’article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 28 de desembre, reguladora d’esta institució, li agrairíem que ens remetera en el termini d’un mes l’informe preceptiu en què manifeste que accepta la recomanació que se li fa o, si s’escau, les raons que estima per a no acceptar-la.

Li agrairíem per endavant que ens remeta el que li sol·licitem. Atentament.

Resolució de la queixa número 041306 amb data 25/11/04 dirigida a l'Ajuntament de Llaurí sobre la devolució del IVTM per exempció.

Senyoria,

Acusem recepció de la seua comunicació en què ens informava sobre l'assumpte que es plantejava en l'expedient de queixa de referència, que promovia el Sr. [...].

Com sap, en el seu escrit inicial, l'interessat substancialment denunciava que, tot i estar exempt del pagament de l'IVTM perquè és mínusvàlid i perquè reuneix la resta de requisits que estableix la normativa reguladora de l'impost, l'havia abonat quan va adquirir per primera vegada un vehicle, amb la finalitat de matricular-lo. Al mateix temps, i d'acord amb el que preveu l'article 94.2 de la Llei d'hisendes locals (Llei 39/1988, de 28 de desembre), va presentar una sol·licitud per a instar que es reconegueren les circumstàncies generadores de l'esmentada exempció i que se li tornara, en conseqüència, la quantitat que havia pagat per endavant.

Este Ajuntament, una vegada va comprovar la concurrència de les circumstàncies configuradores de la causa d'exempció, va acreditar la concurrència efectiva d'esta, tot i considerar que l'exempció havia de produir els seus efectes a partir de l'exercici següent, i que per això no esqueia tornar l'import que l'interessat havia pagat per la primera adquisició.

Esta institució va considerar que la queixa reunia els requisits que exigix la Llei que ens regula, i la va admetre a tràmit. En este sentit, i amb l'objectiu de contrastar l'escrit de queixa, vam sol·licitar un informe a l'Ajuntament de Llaurí, que el va emetre i del qual es dedüxen els fets i les circumstàncies següents:

Primer. Amb data 30 d'abril de 2003, l'interessat va satisfer la quantitat corresponent a la part proporcional per la primera adquisició d'un vehicle, de 25,97 euros, en concepte d'autoliquidació per l'alta de l'IVTM, i sol·licita al mateix temps l'exempció de l'impost per minusvàlidesa. El consistori afegix en el seu informe que esta darrera sol·licitud no tenia fonament, ja que es demanava l'exempció per un vehicle que en aquells moments no estava donat d'alta en la Prefectura Provincial de Trànsit i per tant no tenia matriculació.

Segon. El dia 17 de juny de 2003, l'interessat va presentat una petició en què instava la sol·licitud de devolució per ingrés indegut de la quantitat que havia pagat, ja que el vehicle es considerava exempt per minusvàlidesa.

Tercer. Amb data 26 de juny de 2003, la Prefectura Provincial de Trànsit comunica a l'Ajuntament que el vehicle que havia adquirit l'interessat s'havia donat d'alta amb data 7 de maig de 2003, i per això el 23 de juliol se li notifica que la sol·licitud d'exempció presenta defectes per falta de documentació i demana que s'esmenen.

Quart. Amb data 1 de setembre de 2003, el Ple de l'Ajuntament reconeix l'exempció del vehicle de l'interessat atesa la seua condició de minusvàlid, i se li notifica al promotor de la queixa.

Cinqué. Amb data 24 d'octubre de 2003, l'interessat reitera la sol·licitud de devolució dels ingressos indeguts. A esta petició se li contesta que el període impositiu coincideix amb l'any natural, llevat de la primera adquisició de vehicles. En el cas que s'analitza, el període impositiu va començar el dia 30 d'abril, dia en què es va adquirir el vehicle. D'acord amb la normativa, l'impost es merita el primer dia del període impositiu.

Sisé. L'exempció es va concedir el dia 1 de setembre, mentre que l'impost es va meritjar el dia 30 d'abril de 2003. A causa d'això, l'Ajuntament considera que la concessió de l'exempció té efectes a partir de l'exercici següent, i per tant no era procedent que es tornaren els ingressos sol·licitats.

Una vegada rebut l'informe, el vam traslladar a l'autor de la queixa per tal que, si ho considerava oportú, presentara un escrit d'al·legacions. Així ho va fer i va ratificar íntegrament el seu escrit inicial.

Atés que l'actuació que s'ha descrit pot no ser prou respectuosa amb els drets del promotor de la queixa, li demane que considere els arguments que, com a fonament del suggeriment amb el qual concloem, a continuació li expose:

L'article 93 i següents de la Llei reguladora de les hisendes locals (vigent en el moment en què es van produir els fets i, per tant, aplicable a estos) estableixen el règim jurídic de l'impost de vehicles de tracció mecànica.

D'acord amb l'article 93 de l'esmentat text, l'IVTM és un "tribut directe que grava la titularitat dels vehicles d'esta naturalesa, aptes per a circular per les vies públiques, siga quina siga la seua càrrega i categoria."

L'article 94 de la LRHL estableix un seguit d'exempcions i de bonificacions, entre les quals destaca la que regula l'apartat d), segons el qual estan exempts de pagar el tribut "els cotxes de minusvàlids a què es referix el número 20 de l'annex del Reial Decret legislatiu 339/1990, de 2 de març, que aprova el text articulat de la Llei sobre el trànsit, la circulació de vehicles a motor i la seguretat viària, i els adaptats perquè els conduïsquen persones amb discapacitat física, sempre que la seua potència siga inferior a catorze o dèsset cavalls fiscals i pertanyen a persones minusvàlides o discapacitades físicament, amb un grau de minusvalidesa inferior al 65% o superior al 65%, respectivament [...]"

A diferència d'altres tipus d'exempcions que regula el nostre ordenament tributari, el gaudi de l'esmentada exempció presenta la particularitat de requerir que l'Administració acredite la seua concurrència efectiva. D'esta manera, l'article 94.2 de la LRHL indica que "per a poder gaudir de les exempcions a les quals es referixen les lletres d) i f) de l'apartat 1 d'este article, els interessats han d'instar la seua concessió indicant les característiques del vehicle, la seua matrícula i la causa

del benefici. Una vegada declarada esta per l'Administració municipal, s'ha d'expedir un document que n'acredite la concessió.”

En relació amb este requisit previ de la petició de l'interessat per a gaudir de l'exempció, resulta convenient aclarir que, com assenyala la doctrina tributària des d'antic, aquella és una mera “condició legal per al gaudi de l'exempció, però no la seua font”. En efecte, la font de l'exempció es troba en la Llei, que estableix expressament que, en el cas de concórrer determinats pressupòsits, els subjectes en qui s'aprecien “estan exempts” del seu pagament. És a dir, la font de l'exempció és la Llei, que existix per raó d'esta. Cosa diferent és que la Llei condicione l'aplicació d'un benefici fiscal a la petició del contribuent de manera tal que, a falta de petició, l'impost s'exigisca normalment, mentre que davant la petició no s'exigix.

D'esta manera es pot afirmar que l'exempció és un dret, cosa que permet distingir entre el seu naixement i el seu gaudi de manera anàloga al que succeï x amb la meritació i l'exigibilitat de les obligacions tributàries.

D'altra banda, si la Llei no estableix altra cosa, s'ha de concloure que una vegada feta la petició, els seus efectes es retrotrauen a l'instant en què va sorgir el dret a l'exempció.

En el cas analitzat, atés que ens trobem davant un supòsit d'“exempció rogada”, s'han d'assumir de manera incontestada els principis que s'han formulat abans. Pel que fa referència a l'exempció de la primera adquisició que va abonar l'interessat, això ens fa concloure que este n'estava exempt, vist que la declaració de l'Ajuntament que reconeix l'exempció ha de produir els seus efectes des de l'instant en què va sorgir el fet de l'exempció, això és, i tenint en compte que l'interessat era ja minusvàlid quan va adquirir el vehicle i tenia dret a esta exempció, des del 30 d'abril de 2003, el dia que va adquirir el vehicle. Tot això en la mesura que la LRHL no estableix, en cap precepte, una conseqüència distinta.

El Tribunal Superior de la Comunitat Valenciana ha manifestat esta mateixa línia de pensament en la seua Sentència 834/2003, de 9 de juny. En esta Sentència, que analitza un cas similar (exempció per primera matriculació, sotmesa a la seua petició prèvia i reconeixement per part de l'Administració, per a vehicles matriculats a nom de persones amb minusvalidesa), per bé que referit a un altre impost (impost especial sobre determinats mitjans de transport), el Tribunal va establir que “a parer d'esta Sala, la interpretació d'estos preceptes no conduï x al resultat al qual ha arribat l'Administració, perquè, si bé l'aplicació de l'exempció requerix la certificació prèvia de minusvalidesa i el reconeixement previ de l'Administració, això no obsta perquè l'excepció es pugua sol licitar una vegada pagat l'impost, de manera que, si quan es va produir la meritació de l'impost concorrien efectivament en el subjecte passiu els requisits que determinen l'exempció, l'ingrés que s'ha efectuat se l'ha de considerar indegut i, per tant, escau sol licitar la rectificació i l'autoliquidació i, consegüentment, la devolució de l'ingrés que s'ha efectuat”.

En virtut del que hem dit més amunt i de conformitat amb el que preveu l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, suggerim a l'Ajuntament de Llaurí que rectifique i, consegüentment, torne la quantitat que va abonar indegudament el Sr. [...] i que, en casos similars a este, adopte les mesures que siguen necessàries per tal d'assegurar el gaudi adequat de les exempcions que regula la LHRL en relació amb l'IVTM.

Així mateix, d'acord amb la normativa esmentada, li agrairíem que ens remetera en el termini d'un mes l'informe preceptiu en el qual ens manifeste que accepta el suggeriment que se li fa o, si s'escau, les raons que estima per a no acceptar-lo.

Una vegada transcorregut el termini d'un mes al qual es fa referència en el paràgraf anterior, esta resolució s'inclourà en la pàgina web d'esta institució.

Li agrairé m per endavant que ens remeta el que li sol licitem i el saludem atentament.

Resolució de la queixa número 021856 amb data 05/02/04 dirigida a l'Ajuntament d'Alacant sobre errors en l'emissió de rebuts d'IBI

Senyoria,

Com a continuació del nostre últim escrit, tornem a posar-nos en contacte amb vosté per a informar-lo de les nostres actuacions.

Com sap, l'autor de la queixa denuncia substancialment que este Ajuntament va cometre errors en emetre els rebuts de l'impost dels béns immobles (IBI).

Els esmentats errors se centraven en el número de DNI i en el seu domicili, defectes que, segons ens indicava l'autor de la queixa, han ocasionat que no poguera pagar en període voluntari l'esmentat tribut, en no imputar-li'l la seua entitat financera.

D'acord amb això anterior, sol licitava que li tornaren el constrenyiment, les costes i els interessos que va haver d'abonar en via executiva.

Una vegada admesa a tràmit la queixa, vam sol licitar un informe a esta corporació local perquè ens remetera informació suficient sobre la realitat de les al legacions del Sr. [...] i altres circumstàncies que concorren en este cas.

Rebut l'informe, el vam remetre a l'autor de la queixa per tal que, si ho considerava convenient, presentara un escrit d'al legacions, i així ho va fer.

En el seu informe, esta corporació local ens indicava, entre altres coses, el següent:

“[...] Pel que fa a la notificació en període voluntari de la liquidació objecte de recurs, trobem que s’ha enviat amb justificació de recepció, que s’ha enviat les dos vegades preceptives i, com que s’ha tornat amb la notació *absent*, s’ha publicat en el BOP amb data 17/12/1998.

“En el període executiu, la provisió de constrenyiment va ser intentada la notificació per l’organisme SUMA-Gestió Tributària el 13/10/1999 i publicada en el BOP amb data 7/03/02.”

A la vista del seu escrit d’al·legacions i a fi de decidir millor sobre la resolució de l’expedient, vam sol·licitar un segon informe ampliadori del primer, en el sentit que ens remeteren la informació següent:

Primer. La còpia dels justificants de recepció realitzats en via voluntària de la liquidació de l’IBI de l’exercici 1995, anteriors a la publicació en el BOP 17/12/1998.

Segon. Com a continuació del punt anterior, la còpia dels justificants de recepció de la providència de constrenyiment (via executiva), anteriors a la publicació en el BOP de 7/03/02.

Una volta rebuda l’ampliació de l’informe, hem de destacar la importància de la notificació dels actes administratius.

Tant la doctrina com la jurisprudència, han assenyalat que la notificació és l’acte processal més destacat, ja que constituïx, en certa manera, un veritable dret dels administrats i una garantia jurídica respecte de l’activitat pública, per tal com pot afectar els seus drets i interessos.

En el cas que planteja l’autor de la queixa, intentarem analitzar si l’acte administratiu es va notificar correctament en les vies voluntària i de constrenyiment.

En l’àmbit tributari hi ha una *lex specialis*, concretament la Llei general tributària 230/1963, de 28 de desembre (vigent fins al juliol de 2004), l’article 105.6 de la qual disposa:

“Quan no és possible fer la notificació a l’interessat o al seu representant per causes no imputables a l’Administració tributària, i una vegada s’ha intentat dos voltes, s’ha de fer constar esta circumstància en l’expedient amb l’expressió de les circumstàncies dels intents de notificació. En estos casos, s’ha de citar l’interessat o el seu representant per a notificar-los per compareixença, mitjançant anuncis que s’han de publicar una sola vegada per a cada interessat al *Butlletí Oficial de l’Estat*, o en els butlletins de les comunitats autònomes o de les províncies, segons quina siga l’Administració de la qual procedix l’acte que s’ha de notificar i l’àmbit territorial de l’òrgan que l’havia dictat [...].”

El legislador pretén que el destinatari de l'acte en pugna tenir coneixement, però és conscient que les persones no estan les vint-i-quatre hores del dia al seu domicili, raó per la qual exigeix a l'Administració que efectue dos notificacions. En relació amb la notificació en la via de constrenyiment, l'article 103.3 paràgraf primer del Reglament general de recaptació de 1990 assenyala:

“La notificació s’ha de trametre en el termini de deu dies a partir de la data en què s’ha dictat l’acte i s’ha de dur a terme segons el que estableixen els articles del 59 al 61 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic i procediment administratiu comú.”

La documentació que se’ns ha remés no acredita que en la via de constrenyiment s’haja fet la segona notificació en els termes que preveu el paràgraf segon de l'article 59.2 (només es justifica una primera notificació amb data 13/10/1999).

A més dels anteriors defectes de notificació, tant en via voluntària com en via de constrenyiment, l'empresa notificadora no solament estava obligada a intentar lliurar dos vegades la carta certificada, sinó que, en cas de no aconseguir-ho, havia d’haver lliurat el document denominat *avís d’arribada* com a correspondència ordinària, i l’hauria d’haver dipositat en les bústies de l’interessat.

Efectivament, l’apartat tercer de l’article 42 del Reial Decret 1829/1999, de 3 de desembre, reglament que regula la prestació de serveis postals, en desenvolupament del que estableix la Llei 24/1998, de 13 de juliol, del Servei Postal Universal i de Liberalització dels Serveis Postals, estableix que:

“Una vegada realitzats els dos intents sense èxit, l’operador al qual s’ha encomanat prestar el servei postal universal ha de dipositar en llista les notificacions durant el termini màxim d’un mes, i per a esta finalitat s’ha de deixar al destinatari l’avis d’arribada en la bústia domiciliària corresponent. En este avis ha de constar, a més de les dependències i el termini de permanència en la llista de notificació, les circumstàncies expressades relatives.”

En el cas que ens ocupa, no s’acredita que l’empresa que havia fet la notificació haja realitzat l’avis d’arribada ni en la via voluntària ni en la de constrenyiment.

Considerem que el Reglament del Servei de Correus estableix un seguit de cauteles per tal que, d’acord amb la Llei 30/1992, pugui ser operatiu el denominat principi de presumpció de legalitat de l’Administració postal.

D’acord amb això, esta institució considera que s’ha de ser encara més curós quan la notificació es fa a través d’empreses privades que no gaudixen de l’esmentada presumpció.

En definitiva, en el cas que es planteja aquí no hi ha la constància deguda a càrrec de l’empresa notificadora, del dia i de l’hora del segon intent en la via executiva i no s’acredita tampoc el lliurament dels avisos d’arribada en via voluntària i

executiva. En este sentit, considerem que la liquidació no es va notificar degudament.

L'obligació administrativa de complir escrupolosament les normes procedix directament del manament constitucional de l'article 103 d'una Administració eficaç, que servix amb objectivitat els interessos generals i actua amb una submissió plena a la llei i al dret, submissió que s'articula mitjançant la subjecció de l'actuació administrativa que estableix la llei i segons els principis que garantix l'article 9.3 de la Constitució espanyola.

Per tot això, es recomana a este Ajuntament que en situacions com la que s'ha analitzat s'extreme al màxim el deure legal de complir l'article 105.6 de la Llei 230/1963, de 28 de desembre, general tributària i l'article 103 del Reglament general de recaptació pel que fa a la notificació dels actes administratius en el domicili de l'interessat en els casos d'absència d'este.

Així mateix, i per al cas del Sr. [], li recomanem que es retrotraquen totes les actuacions al moment en què es va produir el primer defecte formal.

D'acord amb el que preveu l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li agrairíem que ens remetera en el termini d'un mes l'informe preceptiu en el qual ens manifeste que accepta la recomanació que se li fa o, si escau, les raons que estima per a no acceptar-la.

Li agrairíem per endavant que ens remeta el que li sol·licitem. Atentament.

Resolució de la queixa número 040558 amb data 09/06/04 dirigida a l'Ajuntament d'Alacant sobre la devolució d'ingressos indeguts per un error en les dades cadastrals i silenci administratiu

Excm. Sr.,

Acusem recepció de la informació sobre la queixa que el Sr. [...] ha promogut davant esta institució.

Com sap, el promotor de la queixa denunciava en el seu escrit inicial els fets i les circumstàncies següents:

Primer. Que és propietari d'un local comercial situat al carrer de [...], número 5 (Alacant).

Segon. Que la superfície construïda assignada al local esmentat en la base de dades i la documentació cadastral era de 118 metres quadrats.

Tercer. Que va interposar recurs de reposició a fi de sol·licitar que es modificara la dada que hem exposat. Este recurs es va admetre i es va resoldre modificar la

inscripció de la superfície construïda del local i fer constar 69 metres quadrats a partir de l'any 2004.

Quart. Que el dia 28 de novembre de 2003 va presentar a l'Excm. Ajuntament d'Alacant un escrit en què sol·licitava la devolució de les quantitats que havia pagat indegudament en els períodes 2000, 2001, 2002 i 2003, a conseqüència de l'error existent en el Registre sobre la superfície del local, sense que a hores d'ara, i malgrat el temps que ha transcorregut, s'haja obtingut cap contestació de l'Ajuntament.

En considerar que la queixa reunia els requisits que exigeix la Llei reguladora d'esta institució, es va admetre a tràmit. En este sentit i amb l'objectiu de contrastar l'escrit de queixa, vam sol·licitar informe a esta corporació local.

De l'informe que hem rebut es dedueixen els fets i les circumstàncies següents:

Primer. Que a la data d'entrada de la petició de l'informe inicial que ha fet esta institució ja hi havia una proposta del Departament de Recursos i Reclamacions Tributàries (amb data 3 de març) que desestimava reconèixer la devolució que s'havia sol·licitat.

Segon. Que l'esmentada desestimació es basava en els efectes cadastrals que estipula la Resolució de la Gerència Territorial del Cadastre de 2 de juny de 2003, els quals s'assignaven per a l'exercici 2004, derivats de la data d'interposició del recurs, atés que les dades cadastrals corresponents a períodes anteriors es presumixen actes consentits i fermes.

Tercer. Que en relació amb el presumpte silenci administratiu que denunciava el ciutadà en el seu escrit de queixa, és aplicable la disposició final del RD 803/1993, de 28 de maig, i l'article 6.3 del RD 1163/1990, de 21 de setembre, d'acord amb la qual "quan se sol·licite la devolució d'un ingrés indegut davant l'Administració i esta no notifique la seua decisió en el termini de tres mesos, l'obligat tributari pot esperar la resolució expressa de la seua petició o, sense necessitat de denunciar la mora, considerar desestimada aquella, a l'efecte de deduir, davant esta denegació presumpta, el recurs o la reclamació corresponents."

Quart. Quant als efectes d'este silenci administratiu, l'Administració afectada recorda en el seu informe que, en cas que es resolga que ha transcorregut el termini legal màxim, l'Administració ha d'adoptar la resolució expressa posterior al venciment del termini sense cap vinculació al sentit del silenci.

Una vegada rebut l'informe, el vam traslladar a l'autor de la queixa per tal que, si ho considerava oportú, presentara un escrit d'al·legacions. Així ho va fer i va ratificar íntegrament el seu escrit inicial.

Atés que l'actuació que s'ha descrit pot no ser prou respectuosa amb els drets del promotor de la queixa, li demane que considere els arguments que, com a fonament de la recomanació amb la qual concloem, a contiuança, li expose:

En relació amb el primer assumpte que planteja l'interessat en el seu escrit de queixa, el qual tractava d'una petició de devolució dels ingressos que ell considerava indegudament abonats com a pagament de l'impost de béns immobles de naturalesa urbana, el punt de partida normatiu el trobem en l'article 14.1, lletra a) de la Llei reguladora de les hisendes locals –Llei 39/1988, de 26 de desembre, en endavant LRHL–, la qual estableix expressament que “la devolució dels ingressos indeguts i la rectificació d'errors materials en l'àmbit dels tributs locals s'han d'ajustar al que disposen els articles 155 i 156 de la Llei general tributària i l'article 10 de la Llei de drets i garanties del contribuent.”

D'acord amb esta disposició, per tant, la solució de la controvèrsia que planteja el promotor de la queixa en el seu escrit inicial la dóna la normativa que contenen els articles 155 de la Llei 230/1963, de 28 de desembre, general tributària (en endavant LGT) i 10 de la Llei 1/1998, de 26 de febrer, de drets i garanties dels contribuents, segons els quals “els contribuents i els seus hereus o drethavents tenen dret a la devolució dels ingressos que indegudament hagen realitzat en el Tresor com a pagament dels deutes tributaris i s'ha d'aplicar l'interés de demora que regula l'article 58.2 c)” i, de manera especial, el Reial Decret 1163/1990, de 21 de setembre, que regula el procediment per a la realització de les devolucions d'ingressos indeguts de naturalesa tributària.”

En este sentit, la disposició addicional segona del Reial Decret 1163/1990, que hem citat anteriorment, estableix de manera taxativa, en ocupar-se del procediments de revisió, que “no són objecte de devolució els ingressos tributaris efectuats en virtut d'actes administratius que hagen adquirit fermesa”.

A través d'esta disposició, el legislador estableix un límit objectiu en el dret a la devolució d'ingressos indeguts de naturalesa tributària: la fermesa de l'acte en què l'ingrés presumptament indegut haguera tingut el seu origen. Segons explica gràficament el Tribunal Superior de Justícia de Galícia, “el nostre ordenament jurídic ha limitat els supòsits en què és procedent la devolució de l'ingrés indegut, cosa que és raonable per a impedir que, a través d'esta via procedimental singular, es plantege el debat sobre la legitimitat o la il·legalitat d'un acte administratiu concret, que ja té la seua via pròpia, siga en via de recurs, siga en via de revisió d'ofici.” (STSG de 7 de 2003).

La principal conseqüència que es deriva d'esta previsió normativa és que, quan ens trobem davant un ingrés indegut efectuat com a conseqüència d'un acte administratiu de liquidació, la presumpció de validesa de què este està dotat, obliga a la seua destrucció a través dels diferents mitjans que l'ordenament estableix per a esta finalitat. Com ha declarat nombroses vegades el Tribunal Suprem, “els subjectes passius, responsables, etc. que consideren que l'Administració tributària ha comés errors de dret, que han comportat ingressos indeguts, han d'impugnar [...] inexcusablement l'acte administratiu de què es tracte amb vista a l'anul·lació o la modificació, i com a conseqüència d'això, a la quantificació de l'ingrés indegut i al reconeixement del dret a la seua devolució. S'ha de deixar perfectament clar que en este supòsit el dret de devolució

pressuposa indefectiblement l'exercici de les accions impugnatòries, que tenen un termini improrrogable [...] comptats des de la notificació de l'acte administratiu de liquidació. Transcorregut l'esmentat termini [...] sense que s'interpose el recurs pertinent, l'acte esdevé ferm i consentit" (STS de 19 de febrer de 1998; en el mateix sentit, STS 19 de gener de 1996, 21 de febrer de 1997, 12 de febrer de 1998 i 7 de febrer de 1998, esta última dictada en interès de la llei).

Partint de la improcedència de la devolució dels ingressos indeguts que porte la seua causa en un acte que haja esdevingut ferm, s'ha admés generalment la impossibilitat d'atacar actes de liquidació una vegada han transcorregut els terminis processals per a plantejar els recursos oportuns, ja que estos mereixen la qualificació d'actes consentits. Es considera, en definitiva, que quan es deixen transcórrer els terminis d'impugnació sense haver-se interposat el recurs pertinent, l'acte es convertix en ferm i inimpugnable. En estos casos, la llei presumix *iuris et de iure*, i, per tant, sense que es pugui al·legar prova en contra, que el destinatari ha consentit este acte, i des de llavors es considera un acte ferm, i a la llei ja no li importa si realment l'interessat l'havia consentit o si no va poder recórrer en contra per algun motiu alié a la seua voluntat. Com declara el Tribunal Suprem en este sentit "quan el contribuent ha consentit formalment una liquidació tributària, perquè en el seu moment no havia utilitzat el dret a impugnar-la, resulta improcedent, davant la indubtable fermesa de l'esmentat acte tributari, pretendre després la devolució del que s'ha abonat com a pagament de l'exacció, fonamentant-ho amb l'argument que es tracta d'un ingrés indegut" (STS de 21 de febrer de 1998).

Si es té en compte este fonament, s'ha de destacar que el consentiment de l'interessat no "repara" l'acte administratiu, sinó que tan sols el col·loca en una posició que impedirà que la persona que l'ha consentit prenga després una decisió contrària i sol·licita que s'anul·le, ja que este acte és ferm i, per tant, inimpugnable per a qui l'havia consentit.

Per les raons que hem assenyalat fins a este moment, resulta evident que el criteri que justifica esta sèrie de conseqüències que es concedeix al presumpte consentiment de l'interessat i que es dedueix de la seua renúncia a exercir el dret d'impugnar l'acte de liquidació, és la necessitat de concedir prevalença a l'interès general a la seguretat jurídica, que exigix que es mantinguen situacions consolidades, davant l'interès particular de qui ha ingressat indegudament. En paraules del Tribunal Suprem, el fonament d'estes provisions es troba en el principi de seguretat jurídica (STS de 7 de febrer de 1998), "en virtut del qual no és lícit intentar desvirtuar, *ex post ipso*, un acte que ha esdevingut ferm i consentit [...] ja que l'error de dret o el defecte d'interpretació normativa sofrit [...] no pot ser determinant a l'hora de voler pretendre, al cap de més d'un any i mig d'haver abonat la liquidació, sense haver dilucidat pel procediment adequat l'existència de l'error o del defecte i, una vegada ferma i consentida aquella, la devolució directa del que s'ha ingressat per este concepte" (STS 19 de gener de 1996).

Ara bé, la inimpugnabilitat que es predica dels actes fermes i consentits no garanteix, tanmateix, la conservació de l'acte en tot supòsit, ja que este el podrien

impugnar altres interessats que no l'hagen consentit, o també és possible que l'Administració exercisca les seues facultats de revisió d'ofici davant d'este. La fermesa de l'acte en cas de consentiment de l'interessat, en definitiva, en limitar les possibilitats de la seua impugnació, augmenta les possibilitats que esta situació jurídica no s'altere, i li concedix una estabilitat més gran, però —en cap cas— no el repara. Altrament dit, l'acte administratiu en estos supòsits continua sent invàlid, i així s'hauria de declarar si l'Administració el revisa d'ofici o algun dels interessats, que no l'hagen consentit, l'impugna.

L'encert de les afirmacions que acabem d'exposar és, precisament, el que explica que la mateixa disposició adicional segona del Reial Decret 1163/1990, de 21 de setembre, que regula el procediment per a la realització de les devolucions d'ingressos indeguts de naturalesa tributària, establisca una excepció a la improcedència de la devolució dels ingressos derivats indegudament d'un acte que haja adquirit fermesa; segons el paràgraf segon d'esta disposició, no obstant això anterior, “els obligats tributaris poden sol licitar la devolució d'ingressos indeguts efectuats en el Tresor instant la revisió dels actes dictats en via de gestió tributària que hagen incorregut en motiu de nul litat de ple dret, que infringisquen manifestament la Llei o que es troben en qualsevol altre dels supòsits anàlegs que recullen els articles 153, 154, i 171 de la Llei general tributària i les lleis o disposicions especials”.

Si es partix del marc normatiu general que s'ha explicat fins a este moment, resulta evident que en el cas que l'interessat planteja en el seu escrit de queixa ens trobem davant un acte de liquidació que mereix la qualificació de “ferm i consentit”, com al legua l'Excm. Ajuntament d'Alacant en el seu informe.

En efecte, i d'acord amb el que preveu l'article 14.2 de la LRHL, contra els actes d'aplicació i efectivitat dels tributs i restants tributs de dret públic de les entitats locals, només es pot interposar el recurs de reposició que este regula. Segons l'apartat C) d'este mateix precepte, el termini per a interposar el recurs de reposició és d'un més, comptant a partir de l'endemà de la notificació expressa de l'acte la revisió del qual se sol licita o de la finalització del període d'exposició pública dels corresponents padrons o matrícules de contribuents o obligats al pagament.

En el cas que es planteja, no consta que l'interessat interposara en el termini indicat l'esmentat recurs de reposició contra els actes de liquidació de l'impost de béns immobles de naturalesa urbana, raó per la qual, aplicant els fonaments que s'han indicat anteriorment, estos actes van esdevenir fermes i consentits i, per tant, inatacables per a ell.

No obstant això, la fermesa de l'acte —que hem comentat anteriorment— no implica per si mateixa la improcedència de la devolució que sol licita l'interessat, atés que l'esmentada disposició adicional segona del Reial Decret 1163/1990, de 21 de setembre, que regula el procediment per a la realització de les devolucions d'ingressos indeguts de naturalesa tributària, reconeix el dret a la devolució fins i tot davant actes fermes quan estos han incorregut en motiu de nul litat de ple dret,

infringixen manifestament la llei o es troben en qualsevol altre supòsit anàleg dels que recullen els articles 153, 154 i 171 de la Llei general tributària i les lleis o disposicions especials.

La resolució de la controvèrsia que es planteja requerix, per això, la determinació prèvia de si, en el cas que ens ocupa, ens trobem davant alguna d'estes situacions. Respecte d'estes causes de revisió, i com ha declarat el Tribunal de Justícia de la Comunitat Valenciana, hem de recordar que “el fet que la liquidació continga qualsevol infracció de l'ordenament no genera la possibilitat que s'anul·le per esta via excepcional, sinó que esta infracció ha de ser de les que expressament assenyalen els preceptes esmentats, ja que altrament es desvirtuaria el mecanisme normal d'impugnació contra les disposicions tributàries, que sempre es podria atacar a través de la revisió, de manera que llavors es disposaria d'un termini molt superior per a impugnar-les i s'evitaria el sistema de recursos” (STSJ CV de 16 de maig de 2003). Això determina que, per a desvirtuar l'acte mitjançant la seua revisió i, com a conseqüència d'això, per a aconseguir la devolució de les quantitats ingressades, s'haja de provar l'existència d'algun dels supòsits que descriuen expressament i taxativament els articles 153, 154 o 171 de la LGT.

Des d'este punt de vista, el cas que es planteja no es pot subsumir en cap dels casos de revisió per motiu de nul·litat que preveu l'article 153 de la LGT, atés que els esmentats actes de liquidació no els va dictar un òrgan manifestament incompetent, ni eren constitutius de delictes ni es van dictar prescindint totalment i absoluta del procediment establert.

Diferent ha de ser, tanmateix, la conclusió en relació amb la concurrència en este supòsit d'una causa de revisió per motiu d'infracció manifesta de llei. El Tribunal Suprem ha assenyalat nombroses vegades que “la infracció manifesta de la llei significa que esta aparega vulnerada de manera clara, palesa, indubtable, i que, per tant, la contradicció amb el manament legal afluïra per si mateixa, sense que calguen complexes interpretacions, exegesis, o anàlisis”, i afegix que la revisió que s'autoritza basant-se en l'article 154, ja esmentat, “pel seu caràcter excepcional davant el principi de seguretat jurídica, s'ha d'exercir amb una subjecció estricta als supòsits que conté l'esmentat supòsit, cosa que fa que s'haja de limitar als actes de gestió i deixar fora de l'abast del seu apartat els actes de gestió que palesen il·legalitat ordinària, concepte dins el qual cap qualsevol infracció de l'ordenament jurídic i que està cridada a perdre eficàcia anul·ladora mitjançant la fermesa de l'acte [...]” (STS 10 de maig de 1989). Per la seua banda, el Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana, partint d'estes idees que assenyala el TS, “considera que, la infracció manifesta de la llei no comprén tot supòsit d'il·legalitat en la configuració de l'acte liquidatori, i que, en conseqüència, només s'integren en el concepte que examinem els casos més greus en què la il·legalitat no exigisca evacuar l'activitat provatòria, o que siga tant palmària, que la interpretació no necessite cap interpretació rebuscada o sofisticada sobre les normes aplicables” (STS CV de 16 de maig de 2003).

Doncs bé, partint d'estos pressupòsits i en el cas que analitzem, es podria apreciar la presència d'una infracció manifesta de la llei en el sentit que s'ha indicat adés,

per tal com l'impost de béns immobles de naturalesa urbana es va liquidar sobre la base d'una capacitat econòmica inexistent, de manera que en el cas que ens ocupa ni es produïa en realitat el fet imposable que definix la LRHL (article 61) ni l'interessat, conseqüentment, reunia la qualitat de subjecte passiu.

Com a suport a esta interpretació s'ha d'invocar la jurisprudència del nostre Tribunal Superior de Justícia, el qual, en la Sentència de 16 de maig, que hem assenyalat anteriorment, va tenir l'oportunitat de manifestar-se sobre un assumpte similar al que es planteja ara en este expedient de queixa. En aquell moment es dilucidava si era procedent tornar uns ingressos indeguts que s'havien abonat com a conseqüència d'unes liquidacions tributàries de l'impost de béns immobles de naturalesa urbana, en què la superfície del local gravat no es corresponia amb la realitat, ni tan sols amb l'escriptura de propietat. En este supòsit, que com es pot veure mostra una identitat absoluta amb el que analitzem en este expedient, el Tribunal de Justícia acabava argumentant que "l'actora en les anualitats que es consideren, només era titular de 122 metres quadrats de local, de manera que el cadastre no concordava amb la realitat, ni tan sols amb el registre de la propietat. Fins a tal punt que, en les anualitats esmentades, l'actora no era titular de 136 metres quadrats, que l'Administració li imputava de més, de manera que, en relació a estos, ni tenia la qualitat de subjecte passiu (article 65 LRHL), ni es produïa el fet imposable (article LRHL); per tant, en virtut de les liquidacions que genera la pretensió de devolució d'ingressos indeguts, es gravava una capacitat inexistent, i per això s'ha de concloure necessàriament que ens trobem davant una infracció manifesta de la norma", de manera que, per tot això, es va admetre el recurs "que condemna l'Administració que s'ha demandat a tornar a l'actor la quantitat que haja pagat de més, en l'esmentat import, durant els exercicis que es detallen més amunt, amb els seus interessos [...]" (STSJ CV de 16 de maig de 2003).

L'Administració afectada podria argumentar que, tot i poder haver-hi una infracció manifesta de la llei, la via procedimental de la devolució d'ingressos indeguts no constituïx el mecanisme adient per aconseguir que s'anul·len els actes de liquidació. En contra d'este argument s'han d'oposar, tanmateix, els arguments que utilitza el Tribunal Superior de Justícia en la Sentència esmentada abans. Com recorda el Tribunal, "la revisió a l'empara del que disposa l'article 154 de la LGT només es pot iniciar d'ofici i només es pot promoure en benefici de l'Administració i no dels ciutadans [...]. Des d'un punt de vista hiperformalista es podria pensar que la solució a este tema s'hauria d'articular per la via dels defectes formals i obligar l'Administració a obrir el procediment de revisió per a endegar la petició d'ingressos indeguts. Però una posició d'este caràcter atemptaria contra el principi de tutela judicial efectiva, frustraria, sense resoldre sobre el fons, les expectatives de l'actor, i, a més, l'obligaria a interposar un nou recurs contenciós, amb les consegüents dilacions i despeses que això comporta. Més encara: qualsevol error que sofririen els ciutadans en les peticions que formulen a l'Administració [...] l'hauria d'esmenar necessàriament esta, de la mateixa manera que qualsevol error de qualificació d'un recurs, no és obstacle per a tramitar-lo, segons els termes que preveuen els articles 71 i 110 de la Llei 30/1992".

La conclusió que, per tant, s'ha de traure de l'anàlisi dels fets que es plantegen en este escrit de queixa, és que les liquidacions de l'impost de béns immobles que va realitzar l'Ajuntament d'Alacant en el supòsit que ens ocupa, en les anualitats que s'han detallat anteriorment, podrien evidenciar una infracció manifesta de la llei, cosa que determinaria que –després d'una revisió d'ofici— s'hagen de declarar indeguts els ingressos que va efectuar el promotor de la queixa i que se li hagen de retornar, en els termes que estableix la legislació vigent.

Pel que fa al segon assumpte que es planteja en este supòsit, relatiu al silenci administratiu, hem de fer les consideracions següents:

L'article 42.2 de la Llei 3071992, de 26 de desembre, de règim jurídic i procediment administratiu comú i la seua modificació posterior que conté la Llei 4/1999, estableix que “el termini màxim per a resoldre les sol·licituds que formulen els interessats és el que resulta de la tramitació del procediment aplicable a cada cas. Quan la norma de procediment no fixe cap termini, el termini màxim de resolució és de tres mesos.”

El dret a obtenir una resolució sobre allò que se sol·licita a l'Administració imposa a esta un termini màxim per a resoldre, amb la finalitat d'evitar esperes interminables del ciutadà, sota pena d'aplicar regles del silenci positiu o negatiu. Ho formula clarament l'exposició de motius de l'esmentada Llei “el silenci administratiu, positiu o negatiu, no ha de ser un institut jurídic normal, sinó la garantia que impedisca que els drets dels particulars es buiden de contingut quan la seua Administració no atén eficaçment i amb la celeritat pertinent les funcions per a les quals s'ha organitzat”.

Quan el ciutadà acudix a l'Administració, esta li ha de respondre no pas donant-li més del que pot i deu fer, però tampoc menys del que raonablement pot esperar-ne, i el mínim que ha d'oferir al ciutadà és una resposta directa, ràpida, exacta i legal. Ens trobem, doncs, davant una de les manifestacions legislatives del dret a obtenir una resolució expressa dins el termini.

L'obligació administrativa de complir escrupolosament les normes que regixen els procediments i tenir la màxima cura de tots els tràmits que constitueixen l'expedient, prové directament del manament constitucional de l'article 103 d'una Administració eficaç que servix amb objectivitat els interessos generals i que actua amb submissió plena a la llei i al dret, submissió que s'articula mitjançant la subjecció de l'actuació pública al procediment administratiu que estableix la llei i segons els principis que garanteix l'article 9.3 de la Constitució.

Per això no es pot acceptar, com sembla que es desprén dels informes que ha remés a esta institució l'Excm. Ajuntament d'Alacant, que la institució del silenci administratiu siga la manera normal de relació de l'Administració amb el ciutadà. Per contra, el sentit del silenci administratiu és precisament el de permetre al ciutadà conjurar el que no deixa de ser un comportament anormal dels poders públics, a través de l'accés que gràcies a este té, generalment, als recursos en considerar-se que s'ha denegat la seua petició.

Com a conseqüència de tot això, no es pot defensar que el silenci administratiu siga un mecanisme creat per a emparar l'activitat de l'Administració donant cobertura legal (en permetre l'accés als recursos o a allò que s'ha sol·licitat en el cas que el silenci s'entenga positiu) al que no és sinó un defecte de funcionament. Altrament dit, els efectes que es conferixen al silenci administratiu són un sistema de defensa que s'oferix al ciutadà davant la inactivitat administrativa, però mai una regla que permeta a l'Administració incomplir i considerar derogat el deure de resoldre que té atribuït legalment.

En virtut del que hem dit més amunt i de conformitat amb el que preveu l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, formulem a l'Ajuntament d'Alacant la recomanació que revise els actes de liquidació de l'impost de béns immobles de naturalesa urbana corresponents als períodes impositius del 2000 al 2003 i que, si escau, torne les quantitats que ha pagat de més l'interessat en cada un d'estos períodes.

De la mateixa manera, formulem a l'esmentat Ajuntament la recomanació que en actuacions com la que hem analitzat s'extremen al màxim els deures legals que s'extrauen de l'article 42 de la Llei 30/1992, de 26 de desembre, de règim jurídic i procediment administratiu comú, que imposa a l'Administració l'obligació de resoldre expressament totes les peticions que plantegen els ciutadans.

Així mateix, d'acord amb la normativa esmentada, li agrairíem que ens remetera en el termini d'un mes l'informe preceptiu en el qual ens manifeste que accepta el suggeriment que se li fa o, si escau, les raons que estima per a no acceptar-lo.

Una vegada transcorregut el termini d'un mes al qual es fa referència en el paràgraf anterior, esta resolució s'inclourà en la pàgina web d'esta institució.

Li agrairé per endavant que ens remeta el que li hem sol·licitat. Atentament.

Resolució de la queixa número 041150 amb data 29/12/04 dirigida a la Conselleria d'Economia, Hisenda i Ocupació sobre la liquidació errònia de l'impost de successions i donacions

Hble. Sr.,

Acusem recepció del seu últim escrit, en què ens informa sobre la queixa de referència, que ha promogut davant esta institució el Sr. [...] i la Sra. [...], amb domicili a la localitat d'Elx.

Com sap, en el seu escrit inicial els interessats substancialment manifestaven que l'Oficina Liquidadora d'Elx havia emés una liquidació provisional de l'impost de successions, que ells consideraven errònia. A causa d'això, van presentar recurs, que es va contestar dins el termini, i se'ls va donar la raó exclusivament pel que fa al Sr. [...]. El recurs que havia presentat la Sra. [...], per contra, no es va contestar.

Una vegada transcorregut el termini sense que els hagueren contestat, i emparant-se en el silenci administratiu, el deute tributari va passar al procediment per via executiva.

En considerar que la queixa reunia els requisits que exigix la Llei reguladora d'esta institució, es va admetre a tràmit. En este sentit i amb l'objectiu de contestar l'escrit de queixa, vam sol·licitar un informe a la Conselleria d'Economia, Hisenda i Ocupació. De la comunicació que vam rebre es desprenen els fets i les circumstàncies següents:

Primer. Que és la primera vegada en cinc anys que no es contesta un recurs dins el termini.

Segon. Que l'esmentada omisió es va esmenar amb la resolució del recurs, que es va admetre parcialment. En conseqüència, l'Administració va anul·lar la liquidació que s'havia fet i ho va comunicar a la interessada, a la qual se li va fer saber en el mateix acte que s'havia emés una nova liquidació provisional.

Tercer. Que no obstant això, l'article 15.2 de RD 2244/79, que regula el recurs de reposició, preveu que es considera desestimat el recurs si al cap de trenta dies de la seua reposició no se n'ha comunicat la resolució expressa. L'article 225.4 de la vigent Llei general tributària estableix que llavors queda expedit el camí per a la interposició de la reclamació en via economicoadministrativa.

Quart. Per tot això, en el seu informe es reconeixia "l'omisió del tràmit de contestació al recurs quant a la filla; no així quant al fons, sens perjudici que, com a conseqüència d'una doble valoració de la finca número 1, es considerara la valoració de la primigènia, més cara. Per este motiu, s'ha anul·lat la liquidació, s'ha contestat el recurs i al setembre s'emetrà la proposta de nova liquidació i llavors es podrà al·legar tot el que convinga al seu interès".

Atés que l'actuació que s'ha descrit pot no ser prou respectuosa amb els drets de la promotora de la queixa, li demane que considere els arguments que, com a fonament del suggeriment amb el qual concloem, a continuació li expose:

L'article 42.2 de la Llei 30/1992, de 26 de desembre, de règim jurídic i procediment administratiu comú, i la seua modificació posterior que conté la Llei 4/1999, de 13 de gener, estableix que "el termini màxim per a resoldre les sol·licituds que formulen els interessats és el que resulta de la tramitació del procediment aplicable a cada cas. Quan la norma de procediment no fixe cap termini, el termini màxim de resolució és de tres mesos."

El dret a obtenir una resolució sobre allò que se sol·licita a l'Administració imposa a esta un termini màxim per a resoldre, amb la finalitat d'evitar esperes interminables del ciutadà, sota pena d'aplicar regles del silenci positiu o negatiu. Ho formula clarament l'exposició de motius de l'esmentada Llei "el silenci administratiu, positiu o negatiu, no ha de ser institut jurídic normal, sinó la

garantia que impedisca que els drets dels particulars es buiden de contingut quan la seua Administració no complix eficaçment i amb la celeritat deguda les funcions per a les quals s'ha organitzat”.

Quan el ciutadà acudix a l'Administració, esta li ha de respondre no pas donant-li més del que pot i deu fer, però tampoc menys del que raonablement pot esperar, i el mínim que ha d'oferir al ciutadà és una resposta directa, ràpida, exacta i legal. Ens trobem, doncs, davant una de les manifestacions legislatives del dret a obtenir una resolució expressa dins el termini.

L'obligació administrativa de complir escrupolosament les normes que regixen els procediments i tenir la màxima cura de tots els tràmits que constitueixen l'expedient, dimana directament del manament constitucional de l'article 103 d'una Administració eficaç que servix amb objectivitat els interessos generals i que actua amb submissió plena a la llei i al dret, submissió que s'articula mitjançant la subjecció de l'actuació pública al procediment administratiu que estableix la llei i segons els principis que garantix l'article 9.3 de la Constitució espanyola.

En virtut del que hem dit més amunt i de conformitat amb el que preveu l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, recomane a esta Conselleria que en situacions com la que hem analitzat s'extremen al màxim els deures legals que s'extrauen de l'article 42 de la Llei 30/1992, de 26 de desembre, de règim jurídic i procediment administratiu comú.

Així mateix, d'acord amb la normativa esmentada, li agrairíem que ens remetera en el termini d'un mes l'informe preceptiu en el qual ens manifeste que accepta el suggeriment que se li fa o, si s'escau, les raons que estima per a no acceptar-lo.

Una vegada transcorregut el termini d'un mes al qual es fa referència en el paràgraf anterior, esta resolució s'inclourà en la pàgina web d'esta institució.

Li agrairíem per endavant que ens remeta el que li sol·licitem i el saludem atentament.

III. ENSENYAMENT

Resolució de la queixa incoada d'ofici número 48/2003 (expedient número 031525) amb data 16/03/04 dirigida a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport sobre la situació d'una alumna amb deficiències auditives

Il·lm. Sr.,

La queixa de referència es va iniciar d'ofici el passat dia 2 de desembre, si bé el 26 de gener següent el Sr. [...] va formular una queixa sobre la situació en què es trobava la seua filla [...]. Esta última queixa es va acumular a la primera.

En relació amb això anterior, esta institució ha rebut el seu escrit del passat 24 de gener, i de la documentació que conté l'expedient i de totes les actuacions es dedueix que [...] cursa a l'IES Carrús d'Elx un cicle formatiu de formació professional específica de grau mitjà de preimpresió en arts gràfiques, i l'actual és el quart dels anys que cursa el primer mòdul dels dos en què s'ha dividit el primer curs com a conseqüència de l'adaptació curricular que se li ha realitzat, de manera que ha esgotat la convocatòria ordinària, l'extraordinària i la de gràcia. Això és causat pel fet que l'alumna patix una deficiència auditiva greu.

Actualment [...] té vint-i-un anys i, a parer dels pares, l'Administració educativa no ha posat els mitjans necessaris per a aconseguir que pugui superar la seua deficiència auditiva i aprofitar adequadament els seus estudis. Consta, no obstant això, que ha estat objecte de les adaptacions curriculars a què ens hem referit, i també que el mes de desembre de 2003 disposava del suport de tres professors de l'especialitat durant una hora setmanal cadascun i que tres hores la setmana

l'assistia una logopeda. Al cap d'un mes es mantenia el suport tutorial i s'havien duplicat les hores de logopeda, que van passar de tres a sis.

El promotor de la queixa va presentar un escrit el 9 de març passat en el qual demanava si era possible posar un professor de suport i continuar l'adaptació curricular.

La Llei 13/1982, de 7 d'abril, d'integració social dels minusvàlids disposa que els minusvàlids s'han d'integrar en el sistema ordinari d'educació general i que han de rebre els programes de suport i els recursos que l'esmentada Llei reconeix. D'altra banda, la Llei Orgànica 1/1990, de 3 d'octubre, d'ordenació general del sistema educatiu ordena als poders públics que desenvolupen accions compensatòries en relació amb les persones que es troben en situacions desfavorables (art. 63.1). I la Llei Orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació, reconeix als alumnes el dret a rebre ajudes i suports per a compensar els seus desavantatges, especialment en el cas de necessitats educatives especials (art. 2.1.f), aspectes estos que desenvolupen els articles 44 i següents, relatius als alumnes amb necessitats especials.

En l'àmbit de la Comunitat Valenciana, el Decret 39/1998, de 31 de març, regula l'atenció a l'alumnat amb necessitats educatives especials i és aplicable a tots els centres docents i programes formatius que se sostenen amb fons públics (art. 2). Dels principis rectors destaca el de l'eliminació de barreres de la comunicació (art. 3.1), i per a esta finalitat es dota els centres educatius amb recursos, mitjans i suports complementaris als generals (art. 4). L'adaptació curricular està prevista per a flexibilitzar, amb caràcter excepcional, el període d'escolarització obligatòria per a l'alumnat amb necessitats educatives especials i es preveuen suports extraordinaris (articles 7 i 9).

Per bé que l'article 2 de l'esmentat Decret no distingix entre nivells d'ensenyament, l'article 21 es referix expressament a l'ensenyament postobligatori, i per tant li és aplicable. I així s'indica que els alumnes amb necessitats educatives especials poden seguir estudis de formació professional específica de grau mitjà o superior, amb les adaptacions i els cicles que corresponguen (art. 23).

El desenvolupament del Decret 39/1998 es va produir a través de l'Ordre de la Conselleria de Cultura i Educació de 16 de juliol de 2001 per al desenvolupament del segon cicle d'educació infantil primària. Esta última Ordre, a falta d'una altra d'específica per a l'educació secundària obligatòria i formació professional específica, és aplicable a estos últims cicles per analogia i perquè la Conselleria de Cultura, Educació i Esport ho ha aplicat així. En efecte, l'informe d'esta Direcció Territorial es referix a unes instruccions de la Direcció General d'Ensenyament que s'adjunten i tracten del temps i de la freqüència d'assistència d'alumnes amb problemes d'audició i/o llenguatge. Les esmentades instruccions no són, en realitat, instruccions, sinó que formen part de l'esmentada Ordre 17 de setembre, la disposició 19 de la qual es referix al mestre d'educació especial de l'especialitat d'audició i llenguatge i, en el punt 6 s'assenyalen, a tall d'orientació, les sessions

d'atenció a l'alumne, que es fixen en cinc al mes per als deficients auditius greus i profunds.

La filla de l'interessat va cursar l'ensenyament obligatori correctament a pesar de la seua deficiència educativa, i ha estat quan s'ha matriculat en un cicle de formació professional específica de grau mitjà que s'han evidenciat els problemes per a tirar endavant els estudis. No s'ha d'oblidar que el mòdul que havia triat, preimpresió en arts gràfiques, té un 40% de fracàs i solament s'impartix en dos centres de tota la Comunitat Valenciana (l'IES Carrús i l'IES Professor José Viguer), de manera que se'l pot qualificar de certa complexitat. Tanmateix, això no ha de ser un obstacle perquè alumnes amb necessitats especials tinguen dret a cursar-lo i, per a esta finalitat, gaudir de les adaptacions necessàries. En este cas, l'adaptació curricular l'acredita el fet que este és el quart any que cursa el cicle. A més, des de fa poc de temps té el suport del logopeda sis hores setmanals i de tres tutors de l'especialitat que cursa una hora setmanal cadascun.

No és possible avaluar en este moment el que hauria pogut succeir si els suports actuals s'hagueren prestat abans, sobretot el del logopeda, les sessions del qual eren inferiors a les que, amb caràcter orientatiu, indica l'Ordre de la Conselleria de Cultura i Educació, de 16 de juliol de 2001. A hores d'ara, les esmentades sessions són superiors a la mitjana, però probablement s'havien d'haver establert abans.

D'altra banda, es troba a faltar el desenvolupament del Decret 39/1998 per als nivells d'educació secundària obligatòria i formació professional específica, atés que els alumnes amb necessitats educatives especials requereixen suports diferents segons la seua edat i maduració; per exemple, en el cas de dèficits auditius, en els primers anys importa més la comunicació que la comprensió.

En conseqüència, li suggerisc que, sempre que els mitjans econòmics i humans de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport ho permeten, es presten sense dilació els suports necessaris als alumnes amb necessitats educatives especials i li recomane que adopte les iniciatives necessàries perquè es promulgue una ordre que regule l'atenció educativa a l'alumnat amb necessitats educatives especials en educació secundària obligatòria i formació professional específica.

D'acord amb el que preveu l'article 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li agrairíem que en el termini de trenta dies ens remetera l'informe preceptiu en el qual ens manifeste que accepta el suggeriment i la recomanació que se li fa o, si escau, les raons que estima per a no acceptar-los.

Li agrairé molt per endavant que ens remeta el que li hem sol·licitat. Atentament.

Resolució de la queixa iniciada d'ofici número 15/2004 (número 040403) amb data 10/12/2004 dirigida a les conselleries de Cultura, Educació i Esport i Benestar Social sobre el servei complementari de menjador escolar al CEE Antonio Sequeros d'Orihuela

Il·lm. Sr.,

Acusem recepció del seu últim escrit, en què ens informa de la queixa de referència, que esta institució va iniciar d'ofici.

Com sap, esta institució va tenir coneixement a través dels mitjans de comunicació de la situació que travessava el servei de menjador del Col·legi d'Educació Especial Antonio Sequeros d'Orihuela (Alacant).

Concretament, en estes informacions es denunciaven els fets següents:

Primer. Que l'esmentat centre no disposava d'un menjador propi en les seues instal·lacions.

Segon. Que, a causa d'això, els seus alumnes s'havien de desplaçar a altres instal·lacions i compartir el menjador amb els estudiants d'un centre ocupacional.

Tercer. Que això genera a estos alumnes del centre d'educació especial una situació de bastant estrés, ja que només tenen quaranta minuts per a dinar, i una desatenció envers ells, per tal com en el temps del dinar no es poden dur a terme les activitats educatives d'integració i de desenvolupament d'habilitats socials que serien aconsellables.

Quart. Que l'Administració va posar de manifest esta situació sense que –i a pesar que dura ja set anys— hagen rebut una solució satisfactòria.

En considerar que la queixa reunia els requisits que exigix la Llei reguladora d'esta institució, es va iniciar una investigació d'ofici. En este sentit i amb l'objectiu de contrastar el que hem exposat, vam sol·licitar un informe a la Secretaria Autonòmica d'Educació de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport i a la Secretaria Autonòmica de Prestacions Sociosanitàries de la Conselleria de Benestar Social. Així mateix, ens vam posar en contacte amb l'associació de pares i mares del centre amb la finalitat de contrastar també amb ells les informacions a les quals ens hem referit. De les comunicacions que hem rebut es dedüxen els fets i les circumstàncies següents:

– Informe emés per la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència.

Primer. El CEE Antonio Sequeros està situat en un solar que disposa de tres pavellons: el primer l'ocupa el CEFIRE, el segon es va cedir, al seu dia, a la Conselleria de Benestar Social per a ús del centre ocupacional i residència Oriol, i el tercer l'ocupa el CEE Antonio Sequeros.

En el segon pavelló hi ha un menjador que fins ara l'han compartit el CEE Antonio Sequeros i els alumnes del centre ocupacional. En este context es pot dir que, efectivament, l'esmentat centre no disposa d'un menjador propi a les seues instal·lacions.

Segon. A causa d'això, els alumnes del CEE s'han de desplaçar a les instal·lacions situades en el pavelló que ocupa el centre ocupacional i compartir-ne l'ús.

Tercer. Efectivament, això ha estat motiu d'inadaptacions en l'alumnat, atesa la necessitat de disposar una organització que prioritze fer possible l'atenció per tal que esta siga l'adequada, tot i la insuficiència de les instal·lacions.

Quart. Amb data 13 de desembre de 2004, en detectar-se els problemes que es plantegen i amb la intenció de resoldre'ls, la Direcció Territorial de la Conselleria a Alacant va comunicar a la Conselleria de Benestar Social la necessitat que esta construïra un nou menjador i el cedira a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport, i que l'actual quedara per a l'ús exclusiu de l'alumnat del centre ocupacional. Vista la falta de contestació, el dia 27 del mateix mes la Direcció Territorial de l'esmentada Conselleria va insistir en la proposta sense que, fins al moment d'emetre l'informe, conste que s'haja contestat.

Cinqué. En l'informe s'afegix un apartat en el qual es detallen les diferents actuacions (gestions, entrevistes amb l'AMPA del centre...), que ha dut a terme la Conselleria.

– Informe emés per la Conselleria de Benestar Social.

Primer. L'any 1991, l'Ajuntament d'Orihuela va cedir a la Generalitat diversos edificis contigus durant un període de cinc anys, entre els quals hi havia dos plantes per a taller de serveis socials.

Segon. L'any 1992, l'Ajuntament va tornar a cedir l'esmentat pavelló, però esta vegada sense termini, a la que en aquells temps era la Conselleria de Treball, perquè el destinara a centre ocupacional.

Tercer. Des d'aquell any, en l'esmentat edifici es troba el centre ocupacional Oriol i des del 1999 hi ha, a més, una residència per a persones amb discapacitat psíquica.

Quart. Juntament amb les instal·lacions que hem descrit, hi ha el Centre d'Educació Especial Antonio Sequeros, el servei de menjador del qual es presta en les instal·lacions del centre ocupacional, de manera que els tres recursos compartixen el menjador a través d'un sistema de torns.

Cinqué. Ateses les dificultats per organitzar els torns i l'elevat nombre de comensals que ha d'atendre la cuina, la Conselleria de Benestar Social i la Conselleria de Cultura, Educació i Esport estudien "conjuntament la solució més satisfactòria possible".

– Comunicació realitzada amb l'AMPA del centre Antonio Sequeros.

De la comunicació realitzada amb l'AMPA i de la informació que esta ens ha facilitat es dedüx que el Consell Escolar, la Direcció del Centre i la mateixa

Associació de mares i pares d'alumnes s'han adreçat diverses vegades tant a la Conselleria de Benestar Social com a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport a fi de manifestar les necessitats que causa el fet de no disposar de menjador en el pavelló en el qual s'ha emplaçat el centre d'educació especial i sol licitar que es construïsquen les instal·lacions que assumiren l'esmentat servei.

En concret, consta la comunicació (15 d'octubre de 2002) en què s'informa a la Direcció Territorial de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport d'Alacant que "l'espai de menjador és molt reduït i s'han d'establir torns de menjar, de manera que el temps per a dur a terme com cal els hàbits d'alimentació del nostre alumnat és limitat. S'arriba habitualment a l'extrem d'haver de portar el plat de menjar dels alumnes més lents o problemàtics a les aules del nostre centre per a continuar el procés d'alimentació. Assenyalem també la falta d'autonomia a l'hora de fer activitats complementàries, per tal com estem supeditats als horaris. Arran de la situació que s'ha descrit, dia rere dia es redueix la qualitat del menjari s'ha d'abusar d'aliments precuinats".

Atés que l'actuació que s'ha descrit pot no ser prou respectuosa amb els drets dels alumnes del CEE Antonio Sequeros, li demane que considere els arguments que, com a fonament del suggeriment amb el qual concloem, a contiuació li expose:

Com ja havia manifestat l'exposició de motius de la Llei 51/2003, de 2 de desembre, d'igualtat d'oportunitats, no-discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat, les persones amb discapacitat constitueixen un sector de població heterogeni, però totes tenen en comú que, en major o menor mesura, necessiten garanties suplementàries per a viure amb plenitud de drets o per a participar en igualtat de condicions en la vida econòmica, social i cultural.

L'article 14 de la Constitució espanyola reconeix la igualtat de tothom davant la llei, sense que pugui prevaler cap discriminació. Al seu torn, l'article 9.2 de la nostra norma fonamental estableix que correspon als poders públics promoure les condicions perquè la llibertat i la igualtat de les persones siguin reals i efectives remouent els obstacles que entrebanquen o impedeixen la seua plenitud, i facilitar que participen en la vida política, cultural i social. Així mateix, l'article 10 de la Constitució estableix que la dignitat de la persona constitueix el fonament de l'ordre públic i de la pau social.

D'acord amb estos preceptes, el mateix text constitucional, en l'article 49, referint-se a les persones amb discapacitat, ordena als poders públics que presten l'atenció especialitzada que requerisquen i l'empara especial per al gaudi dels drets.

Conseqüència d'esta necessitat especial de protecció i de promoció de la igualtat de les persones amb discapacitat ha estat la creació progressiva d'un important cos legal que tendix a garantir aquella en els diferents àmbits susceptibles d'actuació dels poders públics.

D'esta manera, la Llei 13/1982, de 7 d'abril, sobre integració social dels minusvàlids, després d'establir a l'article 1 que "els principis que inspiren esta

Llei es fonamenten en els drets que reconeix l'article 49 de la Constitució, pel que fa a la dignitat que els és pròpia, als disminuïts en les seues capacitats físiques, psíquiques o sensorials per a la seua realització personal completa i la seua total integració social, i als disminuïts profunds per a l'assistència i la tutela necessàries", preceptuava en l'article 3 que "els poders públics han de prestar tots els recursos necessaris per a l'exercici dels drets als quals es referix l'article 1, i constituïx una obligació de l'Estat la prevenció, les cures mèdiques i psicològiques, la rehabilitació adequada, l'educació, l'orientació, la integració laboral, la garantia d'uns drets econòmics, jurídics socials mínims i la seguretat social". A continuació afegix que "a este efecte estan obligats a participar, perquè es realitzen efectivament, en el seu àmbit de competències corresponents, l'Administració central, les comunitats autònomes, les corporacions locals, els sindicats, les entitats i els organismes públics i les associacions i les persones privades".

Per la seua part, la Llei 51/2003, de 2 de desembre, d'igualtat d'oportunitats, no-discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat, que s'ha esmentat abans, en insistir en la necessitat de garantir la plena integració social de les persones amb discapacitat, va elevar a la categoria de principi rector de la Llei, entre altres, el de normalització, entés com "el principi en virtut del qual les persones amb discapacitat han de poder fer una vida normal i accedir als mateixos llocs, àmbits, béns i serveis que estan a disposició de qualsevol altra persona normal".

A l'empara de les normes que hem enunciat, la Generalitat Valenciana ha assumit com a propis els objectius esmentats adés, i a este efecte ha dictat nombroses normes legals que com a principi inspirador compartixen el manament constitucional de defensa i efectivitat real del principi d'igualtat. En este sentit, destaca de manera especial la Llei 11/2003, de 10 d'abril, sobre l'estatut de les persones amb discapacitat.

En la seua exposició de motius, esta norma reconeix que constituïxen els principis essencials d'esta Llei, i, per tant, han de marcar les actuacions de les institucions de la Generalitat, els d'"autonomia, participació, principi d'integració i el de responsabilitat pública, mitjançant el qual la Generalitat ha de procurar augmentar progressivament la dotació econòmica pressupostària per aconseguir que es realitzen plenament els principis que recull esta Llei i, especialment, perquè les persones amb discapacitat puguen gaudir del principi d'igualtat d'oportunitats", de manera que la Generalitat pugua "donar una resposta adient i coordinada a les necessitats de les persones amb discapacitat, amb la finalitat última de millorar les seues condicions de vida i aconseguir la seua integració sociolaboral". Conseqüència d'esta declaració resulta el manament normatiu que conté l'article 1 de la Llei, d'acord amb el qual "constituïx l'objectiu primordial d'esta Llei regular l'actuació de les administracions públiques valencianes dirigida a atendre i promoure el benestar i la qualitat de vida de les persones amb discapacitat, a més de possibilitar la seua habilitació, rehabilitació i integració social amb la finalitat de fer efectiu el dret a la igualtat que reconeix la Constitució espanyola. Es regulen els principis rectors de l'actuació de l'esmentada Administració quant a la

prevenció de les discapacitats, l'ordenació de la tipologia de centres i serveis d'acció social destinats a les persones amb discapacitat i la fixació del corresponent règim d'infraccions i de sancions." Per això, les seues disposicions són aplicables "en totes les actuacions i serveis que, en l'àmbit de les persones amb discapacitat i dins el territori de la Comunitat Valenciana, duguen a terme l'Administració de la Generalitat o les seues entitats autònomes i les empreses de la Generalitat que recull la legislació pública valenciana, i també les corporacions locals de la Comunitat Valenciana i les entitats públiques i privades que col·laboren amb estes".

Per la seua banda, l'article 4, que desenvolupa legalment els principis que manifesta l'exposició de motius, declara que "l'Administració de la Generalitat o les seues entitats autònomes i les empreses de la Generalitat que recull la legislació pública valenciana, han d'adoptar mesures tendents a millorar la qualitat de vida de les persones amb discapacitat, i eliminar els obstacles que n'impedisquen la integració social. En les seues actuacions s'han de regir pels principis següents:

"1. Principi de no-discriminació, sense que pugua prevaler cap discriminació, tant directa com indirecta, per motiu de discapacitat, ni discriminació en la forma de negar-se a facilitar els ajustos raonables perquè el dret a la igualtat de tracte siga real i efectiu.

"2. Principi d'autonomia, per a promoure el major grau d'autosuficiència i de lliure elecció de les persones amb discapacitat, sens perjudici de prestar-los l'assistència adequada en els casos en què resulte necessària pel seu grau i tipus de discapacitat. S'ha de promoure mitjançant els programes i les actuacions corresponents a l'accés de les persones amb discapacitat a una vida independent, caracteritzada per l'autosuficiència econòmica i l'assumpció de protagonisme en les decisions que afecten el seu desenvolupament diari.

"3. Principi de participació, com a dret de les persones amb discapacitat i de les organitzacions i associacions que les representen a intervenir en el procés de presa de decisions que afecten les seues condicions de vida.

"4. Principi d'integració: la promoció educativa, cultural, laboral i social de les persones amb discapacitat s'ha de dur a terme procurant la seua inserció en la societat a través de l'ús dels recursos generals de què disposa. Només quan, per les característiques de la seua discapacitat, requereixen una actuació específica, esta es pot prestar a través de serveis i centres especials.

"5. Principi d'igualtat d'oportunitats: s'ha de garantir l'accés de les persones amb discapacitat als béns i als recursos generals de la societat, si és necessari a través de recursos complementaris i, en tot cas, eliminant qualsevol forma de discriminació i limitació que siga aliena a la condició pròpia de les esmentades persones.

“6. Principi de responsabilitat pública: l’Administració de la Generalitat o les seues entitats autònomes i les empreses de la Generalitat que recull la legislació pública valenciana, han de procurar, dins les seues responsabilitats pressupostàries, els mitjans i han de destinar els recursos financers, tècnics, humans i organitzatius necessaris per a aconseguir la realització plena dels principis que s’enumeren en este article. Igualment, les corporacions locals, les entitats i els organismes públics, els agents socials i les associacions i persones privades, en els seus àmbits de competències corresponents, han de participar i de col·laborar amb esta mateixa finalitat.”

Pel que fa a l’àmbit educatiu, l’article 18 de la Llei indica de manera precisa que “la conselleria o organisme de la Generalitat amb competències en matèria d’educació, d’acord amb el que disposen els articles següents, és l’encarregada de garantir una política de foment de l’educació i del procés educatiu adequat per a les persones amb discapacitat”, i, posteriorment, l’article 19 afegix que “f) S’ha de facilitar que es posen en marxa opcions educatives tendents a aconseguir el desenvolupament integral de l’alumnat amb discapacitat” i “g) L’Administració de la Generalitat ha de dotar els centres educatius que se sostenen amb fons públics, a tots els nivells, dels recursos necessaris, humans i/o materials, per a atendre les necessitats de l’alumnat amb discapacitat, a més d’implementar les adaptacions curriculars necessàries perquè reïisca la tasca educativa i dur a terme amb esta finalitat les agrupacions que siguen pertinents”.

Quant a l’àmbit específicament educatiu, el Decret 39/1998, de 31 de març, del Govern valencià, d’ordenació de l’educació per a l’atenció a l’alumnat amb necessitats educatives especials ha estat l’encarregat de desenvolupar i de plasmar els principis que s’han esmentat adés en este camp específic.

L’article 3 d’esta norma indica de manera incontestable i precisa que “1. Amb l’objectiu de fer efectiu el principi d’igualtat d’oportunitats i el dret dels alumnes amb necessitats educatives especials a una educació de qualitat, l’Administració educativa de la Generalitat Valenciana ha de garantir les condicions, les mesures i els mitjans necessaris en la forma que estableix este Decret. La Conselleria de Cultura, Educació i Ciència ha de vetlar perquè s’eliminen les barreres físiques i comunicatives.

“2. La Conselleria de Cultura, Educació i Ciència ha de vetlar perquè l’alumnat amb necessitats educatives especials dispose de l’ajuda que necessita per tal de progressar en el seu desenvolupament i procés d’aprenentatge, d’acord amb les seues capacitats”.

Per la seua banda, l’article 4, amb la finalitat de garantir l’efectivitat d’estos drets, estableix que “la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència ha de dotar els centres docents que se sostinguen amb fons públics amb recursos, mitjans i suports complementaris als que es preveuen amb caràcter general en compliment del que disposa la Llei Orgànica 1/1990, de 3 d’octubre, quan el nombre d’alumnes amb necessitats educatives especials escolaritzats en els centres i les seues característiques ho requerisquen”, i tot seguit afegix que, en conseqüència,

“l’Administració educativa ha de facilitar als centres docents públics que depenen de la Generalitat Valenciana l’equipament didàctic i els mitjans tècnics necessaris que possibiliten que els alumnes amb necessitats educatives especials participen en totes les activitats escolars” (art. 5). De la mateixa manera i insistint en esta línia de pensament, l’article 10 d’esta norma preceptua que “l’Administració educativa ha de donar una atenció prioritària al conjunt de factors que afavorixen la qualitat i la millora de l’ensenyament de l’alumnat amb necessitats educatives especials. Amb esta finalitat, ha d’adoptar les mesures escaients per a qualificar i formar el professorat, elaborar els projectes curriculars i la programació docent, dotar de mitjans personals i materials i promoure la innovació i la investigació educativa”.

La problemàtica que planteja este expedient de queixa s’ha d’analitzar partint de les normes que s’han assenyalat anteriorment i, sobretot, dels principis i de l’esperit que en dimana. El simple estudi de la normativa que sobre persones amb discapacitat ha sorgit a l’empara de la Constitució espanyola i, especialment, de l’article 49, manifesta que l’objectiu final que l’actuació dels poders públics ha de perseguir en este àmbit, i en la mesura de les seues possibilitats, garantir, és millorar la qualitat de vida d’esto grup heterogeni de persones mitjançant la consecució de la seua plena integració social i, per això mateix, mitjançant la consecució plena de la seua igualtat efectiva amb la resta del cos social.

En este sentit, es pot afirmar sense por d’equivocar-se excessivament, que totes les obligacions i deures d’actuació que la legislació imposa als poders públics estan íntimament destinats a aconseguir estos objectius. Per això mateix, i considerat a l’inrevés, l’actuació dels poders públics en este àmbit s’ha d’analitzar i jutjar a partir de la contribució que fa per a satisfer-los.

D’altra banda, i en l’àmbit específic educatiu, la finalitat de l’actuació compensadora de l’Administració pública ha de ser satisfer i assegurar el dret que estes persones tenen a una educació de qualitat que permeta la superació, en este context, de les dificultats i les barreres que es poden derivar de les seues circumstàncies de discapacitat.

En el cas que motiva esta investigació, de l’anàlisi dels fets resulta palesa la presència d’una sèrie de circumstàncies que incidixen negativament en el procés d’aprenentatge dels alumnes del CEE Antonio Sequero d’Orihuela, circumstàncies que impediexen el desenvolupament correcte de les activitats educatives i que comporten una minva indiscutible del gaudi efectiu del dret a l’educació d’estes persones i, amb això, de la seua qualitat de vida.

Com evidencien en els seus propis informes l’Administració educativa i la Conselleria de Benestar social, la manca d’un menjador escolar en el pavelló destinat al CEE i la necessitat d’utilitzar el que està situat en un altre pavelló, que es compartix amb un centre ocupacional i una residència per a persones amb discapacitat psíquica, constituï x efectivament un factor que “ha estat motiu d’inadaptacions en l’alumnat, atesa la necessitat de disposar una organització que prioritze fer possible l’atenció per tal que esta siga l’adequada, tot i la

insuficiència de les instal·lacions” (informe de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport), i que desencadena “situacions d’estrés” (informe de la Conselleria de Benestar Social).

A la vista d’esta situació, que es viu des de fa ja diversos cursos acadèmics, en què han quedat acreditades fefaentment a esta institució les múltiples comunicacions que, des de diverses instàncies, s’han remés a les administracions amb competències en este assumpte, advertint-les d’esta situació, l’actuació pública no pot sinó meréixer, segons el parer d’esta Sindicatura, la consideració de “no prou respectuosa” amb tot el conjunt d’obligacions detallades anteriorment que, tant des d’un punt de vista general, com específicament educatiu, les vincula a la superació de les barreres existents per gaudir plenament del dret a la igualtat de les persones discapacitades.

En virtut del que hem dit més amunt i de conformitat amb el que preveu l’article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d’esta institució, formulem a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport el suggeriment que adopte totes les mesures organitzatives i pressupostàries que calguen per a construir, en el mateix pavelló destinat al CEE Antonio Sequeros o en un lloc proper, unes instal·lacions susceptibles d’utilitzar-les com a menjador escolar, de manera que s’eviten les possibles inadaptacions de l’alumnat que es donen en l’actualitat, es milloren les seues condicions d’escolarització i es potencie l’actuació educativa durant el període diari destinat als dinars.

Així mateix, d’acord amb la normativa esmentada, li agrairíem que ens remetera en el termini d’un mes l’informe preceptiu en el qual ens manifeste que accepta el suggeriment que se li fa o, si s’escau, les raons que estima per a no acceptar-lo.

Una vegada transcorregut el termini d’un mes al qual es fa referència en el paràgraf anterior, esta resolució s’inclourà en la pàgina web d’esta institució.

Li agrairé per endavant que ens remeta el que li hem sol·licitat. Atentament.

Resolució de la queixa número 040774 amb data 23/11/04 dirigida a la Direcció General d’Ensenyament de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport sobre el reconeixement d’altes capacitats i/o superdotació intel·lectual

Il·lm. Sr.,

Acusem recepció de la informació sobre la queixa que el Sr. [...] ha promogut davant esta institució.

Com sap, l’interessat, en el seu escrit inicial de queixa, manifestava substancialment els fets i les circumstàncies següents:

Primer. Que l'any 2002, i com a conseqüència d'uns informes psicològics que havien fet al seu fill, [...], es va determinar que este presentava una superdotació intel·lectual (coeficient intel·lectual total de 140).

Segon. Que l'interessat va informar d'esta circumstància al centre docent concertat Virgen del Rosario i la Direcció del centre va sol·licitar a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport que estudiara el cas. Com a conseqüència d'esta petició, el SPE A-1 Alacant va fer unes proves que van donar un resultat diferent, raó per la qual el dia 2 de juny de 2003 l'interessat va presentar un recurs davant la Direcció Territorial de l'esmentada Conselleria a València, perquè havia observat diverses irregularitats en el procés. El subdirector territorial de Cultura, Educació i Esport va resoldre l'esmentat recurs mitjançant un escrit amb data 2 de juliol de 2003. En este escrit s'informava d'un nou estudi en profunditat del menor i de les conclusions extremes (seguiment del menor en el futur i denegació de l'acceleració acadèmica).

Cinqué. Amb data 28 de juliol de 2003, el promotor de la queixa va formalitzar un altre recurs davant el director general d'Educació perquè considerava que hi havia irregularitats en l'elaboració de l'anterior escrit del subdirector territorial.

Amb data 8 de setembre de 2003, el director territorial va acordar rebutjar este recurs.

Sisé. Que amb data 1 d'octubre de 2003 va interposar davant el director general d'Ensenyament de València un recurs d'alçada contra esta última decisió, sobre la base que no se li havia lliurat la documentació de l'expedient del seu fill, de no haver-se contestat les al·legacions que havia presentat i perquè s'havien constatat noves irregularitats. En relació amb este recurs, el dia 23 d'octubre de 2003 la cap del Servei d'Ordenació Acadèmica li va indicar que s'havia informat del cas l'"equip del projecte d'atenció educativa a l'alumnat amb altes capacitats i/o superdotació intel·lectual".

Seté. Que el dia 13 de febrer de 2004 va adreçar un escrit al director general d'Ensenyament en què feia constar que s'havia produït silenci administratiu positiu i sol·licitava el document acreditatiu que indicara que el seu fill era superdotat.

Vuité. Que amb data 26 de febrer de 2004 va rebre la contestació del recurs d'alçada.

Nové. Que mitjançant un escrit amb data 1 de març de 2004, l'interessat es va adreçar de nou al director general d'Ensenyament per indicar-li que "tot i que haja contestat el recurs d'alçada, atés que es troba fora del termini, s'ha produït ja el silenci administratiu positiu i m'ha de lliurar el certificat corresponent". Així mateix, el dia 2 de març de 2003, va sol·licitar a la mateixa Direcció General tota la documentació que s'esmenta a partir d'haver presentat el recurs d'alçada.

Desé. Que fins al dia que presenta l'escrit de queixa al Síndic de Greuges, i malgrat el temps que ha transcorregut, encara no ha rebut cap contestació de l'Administració afectada (ni pel que fa a la sol·licitud del silenci administratiu positiu ni pel que fa al lliurament de la documentació que sol·licita).

Considerant que la queixa reunia els requisits que exigix la Llei reguladora d'esta institució, es va admetre a tràmit. En este sentit i amb l'objectiu de contrastar l'escrit de queixa, vam sol·licitar un informe a la Direcció General d'Ensenyament de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport. De la comunicació que hem rebut es dedüxen els fets i les circumstàncies següents:

Primer. Amb data 10 d'octubre de 2003 la Direcció General d'Ensenyament va rebre un escrit del secretari territorial d'Educació d'Alacant, en relació amb el recurs d'alçada que havia presentat el promotor de la queixa contra la resolució del director territorial d'Alacant.

Segon. Amb data 31 d'octubre de 2003 es va rebre del secretari territorial un informe escolar individualitzat que havia presentat la tutora de l'alumne perquè s'adjuntara a este recurs.

Tercer. Vist l'expedient, es va remetre al servei jurídic la documentació existent perquè resolguera el recurs d'alçada.

Quart. Atés que en la Direcció General d'Ensenyament es troba la secció d'Educació Especial i que l'"equip del projecte d'actuació educativa a l'alumnat amb altes capacitats i/o superdotació intel·lectual" està adscrit a esta, es va decidir informar-la del cas perquè es posara en contacte amb la família i amb el nou centre al qual assistia l'alumne, i valoraren la situació. El 27 de novembre de 2003 es va rebre l'informe de l'equip que s'ha esmentat anteriorment i es va mantenir la decisió del director territorial.

Cinqué. El 3 de desembre es va remetre l'expedient al servei jurídic amb la finalitat que emetera un dictament.

Sisé. El 3 de desembre va sol·licitar un informe de resolució i el 6 de febrer de 2004 es registra en el Servei d'Ordenació Acadèmica la proposta de resolució. El 12 de febrer de 2004 el director general d'Ensenyament dicta resolució del recurs d'alçada, i ho notifica als interessats mitjançant una carta certificada el 20 de febrer de 2004.

Seté. El 20 de febrer de 2004, el Servei d'Ordenació Acadèmica va rebre un escrit del pare en què reclamava el recurs d'alçada per silenci administratiu i que se li remetera la documentació que havia aportat en l'expedient del seu fill que ell no en disposava. Segons s'afirma en l'informe "el Servei d'Ordenació Acadèmica va interpretar que s'havia produït un encreuament de cartes notificades".

Vuité. El 4 de març, l'interessat ens torna a remetre una carta en la qual sol·licita de nou els informes i la documentació de l'expedient; esta petició es considera

extemporània, atés que s'havia donat per finalitzat l'expedient en via administrativa el 12 de febre de 2004.

Vam donar trasllat de la comunicació rebuda al promotor de la queixa per tal que, si ho considerava oportú, formulara un escrit amb les al·legacions que considerara convenients. Així ho va fer i va ratificar íntegrament el seu escrit inicial.

En este expedient de queixa es plantegen, a parer nostre, diverses qüestions, que, per tant, s'han d'analitzar, de valorar i de resoldre de manera diferenciada i que, en concret, es poden sistematitzar de la manera següent:

- a) El compliment o, si s'escau, l'incompliment de l'obligació de resoldre de manera expressa les peticions que li dirigixen els ciutadans, que d'acord amb l'article 42 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú (en endavant LRJPAC) correspon a totes les administracions públiques.
- b) L'existència o, si s'escau, la inexistència de silenci administratiu en relació amb el recurs d'alçada que havia interposat l'interessat i, eventualment, el sentit –positiu o negatiu— que se li ha d'atribuir.
- c) El compliment o, si s'escau, l'incompliment del dret d'accés als expedients que correspon als interessats en un determinat procediment administratiu, d'acord amb l'article 35 de la LRJPAC.
- d) La correcció o, si s'escau, la incorrecció en la tramitació del procés de reconeixement d'altres capacitats en l'alumne.

A continuació analitzarem i resoldrem cada un dels punts que hem assenyalat seguint la classificació anterior.

- a) D'acord amb el relat fàctic que es pot extraure de les al·legacions que fa l'administrat i l'Administració implicada, l'interessat en este expedient de queixa va interposar recurs d'alçada davant el director general d'Ensenyament de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport de la Generalitat Valenciana el dia 1 d'octubre de 2003.

En este sentit, les normes procedimentals que regixen la tramitació i la resolució d'este tipus d'actes impugnatoris estableixen expressament que “el termini per a dictar i notificar la resolució és de tres mesos” (art. 115.2 de la LRJPAC). Seguint, per tant, esta prescripció, el termini màxim de què disposava la Direcció General d'Ensenyament per a resoldre i notificar la resolució del recurs que havia interposat l'interessat acabava el dia 2 de gener de 2004.

En conseqüència, en este supòsit s'ha de concloure que la Conselleria de Cultura, Educació i Esport va incomplir en este supòsit l'obligació de resoldre

expressament les peticions dels interessats dins els terminis temporals que s'establixen legalment.

- b) En relació amb la segona qüestió que es planteja (l'existència de silenci administratiu i, si s'escau, quin sentit se li ha de concedir), resulta evident que, una vegada l'Administració afectada havia incomplert el termini per a dictar una resolució expressa, van operar els efectes del silenci administratiu.

Una qüestió ben diferent és, tanmateix, el sentit que s'ha de donar a l'esmentat silenci. Esta qüestió té una importància decisiva, ja que en pot dependre, essencialment, la solució que s'haja de concedir al recurs que es planteja i la validesa i els efectes de la resolució que posteriorment va dictar la Direcció General d'Ensenyament.

D'acord amb el que preveu l'article 43 de la LRJPAC, en els casos de procediments que s'inicien a petició de l'interessat, com és el cas que ens ocupa, "els interessats poden considerar estimades per silenci administratiu les seues sol·licituds en tots els casos, llevat que una norma amb rang de llei o norma de dret comunitari establisca el contrari". Este apartat segon de l'article 43 de la LRJPAC establix, d'esta manera, la que constituïx la regla general en relació amb el silenci administratiu en els procediments iniciats d'ofici: el seu sentit estimatori per al ciutadà.

A continuació, però, el mateix precepte establix un seguit d'excepcions a esta regla general. Entre estes, i als efectes que ara ens interessen, destaca el sentit negatiu que s'atribuïx al silenci administratiu en relació amb els actes impugnatoris. És a dir, l'incompliment de resoldre de manera expressa un acte impugnatori dóna lloc, una vegada transcorregut el termini legal corresponent, a desestimar-lo.

Esta regla tan sols conté estes excepcions: que una norma amb rang de llei o de dret comunitari establisca el contrari o quan el recurs en qüestió s'haja interposat com a conseqüència d'un supòsit de desestimació per silenci administratiu. En el cas que ens ocupa, no es pot tanmateix observar cap de les dos circumstàncies. Especialment, no es pot emparar en la segona hipòtesi, atés que en este supòsit concret el recurs d'alçada es va interposar com a conseqüència d'un acte exprés de l'Administració (resolució del director territorial d'Educació).

En conseqüència, considerem que el silenci que s'ha produït en este expedient de queixa tenia un sentit desestimatori.

Posteriorment, no obstant això, es va produir una resolució expressa de l'Administració competent per al coneixement del recurs d'alçada (Direcció General d'Ensenyament de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport). Esta situació la regula el mateix article 43, en l'apartat quatre, d'acord amb el qual "l'obligació de dictar resolució expressa a què es referix l'apartat primer de l'article 42 està sotmesa al règim següent [...] b) En els casos de desestimació

per silenci administratiu, la resolució expressa posterior al venciment del termini l'adopta l'Administració sense cap vinculació al sentit del silenci”.

D'acord amb esta norma, doncs, la resolució de l'Administració que resol expressament el recurs d'alçada per l'interessat, encara que es va dictar una vegada havia acabat el termini legal establert, en haver-se produït prèviament el silenci en sentit negatiu, produïx els seus efectes plens, i per això l'interessat disposa dels oportuns mitjans impugnatoris establerts en dret.

- c) En relació amb el tercer dels assumptes que es plantegen en este expedient de queixa i que tracta del compliment o de l'incompliment del dret d'accedir als expedients que correspon a l'interessat en un procediment administratiu, hem de recordar, a este efecte, que el promotor de la queixa reunia (en virtut del que preveuen els articles 30 i següents de la LRJPAC) la condició d'interessat, en actuar en nom del seu fill menor d'edat en un procediment administratiu que afectava directament els drets d'este últim.

Quant a l'interessat en el procediment, al promotor de la queixa assistien en la tramitació d'este expedient de queixa els drets que amb caràcter general atribueix la LRJPAC als interessats, entre els quals hi ha, de manera especial, el dret a “conèixer en qualsevol moment l'estat de la tramitació dels procediments en què tenen la condició d'interessats i obtenir còpies dels documents que contenen” (art. 35 LRJPAC).

A més, este accés a l'expedient administratiu resulta especialment rellevant en les hipòtesis d'actuacions administratives que concernixen alumnes amb necessitats educatives especials, en què la normativa sectorial, a fi d'aconseguir l'interés adequat del menor, concedeix una protecció especial al dret dels pares a obtenir informació de l'estat dels tràmits que s'han dut a terme i aportar les seues opinions a l'hora d'adoptar les decisions conseqüents. Un exemple d'això són, a tall merament exemplificatiu, l'Ordre d'11 de novembre de 1994, de la Conselleria d'Educació i Ciència, que estableix el procediment d'elaboració del dictamen per a escolaritzar els alumnes amb necessitats educatives especials, que en el punt onzé estableix que “als pares o tutors legals de l'alumne o l'alumna se'ls ha d'informar i de consultar al llarg de tot el procediment que estableix l'article nové, de les necessitats educatives especials dels seus fills, de les opcions d'escolarització, de les adaptacions curriculars i del corresponent dictamen d'escolarització”. De la mateixa manera, destaca l'Ordre de 14 de juliol de 1999, de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport, que regula les condicions i el procediment per a flexibilitzar, excepcionalment, la duració del període d'escolarització obligatòria dels alumnes que tenen necessitats educatives especials derivades de condicions personals de sobredotació intel·lectual, i l'article sisé de la qual indica que la realització de l'avaluació sociopsicopedagògica del menor requereix que s'informe prèviament els pares o tutors, o l'Ordre 2001/308, de 16 de juliol, de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport, que regula l'atenció educativa a l'alumne amb necessitats educatives especials en centres d'educació infantil (segon cicle) i educació primària, l'article 13 de la qual

establix que s'escolte els pares o tutors abans d'adoptar una mesura d'adaptació curricular.

En este cas, tanmateix, no s'observa del relat fàctic construït a partir de les alegacions que va fer l'interessat i que no ha rebut l'Administració implicada, que s'haja complert adequadament esta obligació legal, atés que, al promotor de la queixa, se li va negar l'accés a l'expedient complet del seu fill, del qual tan sols va poder tenir coneixement gràcies a la intervenció d'esta institució.

- d) El procediment per a elaborar el dictamen per a l'escolarització dels alumnes amb necessitats educatives especials constituïx un procediment especialment important i sensible, ja que està implicada la satisfacció adequada d'un dels drets fonamentals dels ciutadans, com és ara el dret a l'educació. En estos casos, addicionalment, i com a conseqüència de la presència de necessitats educatives especials, que en la majoria dels casos determinen la necessitat de dur a terme una actuació individualitzada, ens trobem davant un procediment administratiu amb una complexitat especial i que, per això, cal gestionar amb el màxim de cura i de precisió.

La tasca d'esta institució no és ni pot ser entrar a valorar en este cas concret si es donen o no situacions de sobredotació intel·lectual en el fill de l'interessat, ja que esta no és una institució de caràcter psicopedagògic encarregada d'emetre dictàmens tècnics, ni una instància revisora, cridada a revisar en segona instància les actuacions dels òrgans inicialment competents. Per contra, la missió d'esta Sindicatura s'ha de restringir, exclusivament, a fiscalitzar l'actuació de l'Administració competent i a la seua actuació –respectuosa o no— amb els drets fonamentals dels ciutadans. Per tot això, el pronunciament d'esta institució no tractarà de les capacitats intel·lectuals del menor, sinó sobre la tutela dels drets de l'interessat.

Des d'este punt de vista, la mera existència de les circumstàncies que hem descrit en els punts anteriors (incompliment de l'obligació de resoldre, conculcació del dret d'accés als expedients administratius...) evidencia la presència d'actuacions que no s'ajusten de manera adequada al procés que la normativa vigent ha ideat. Una normativa que es caracteritza, precisament, per l'intent d'instaurar un procediment obert, amb la participació activa i contínua dels pares, que permeta l'actuació a favor dels interessos del menor i que concloga amb una solució que li resulte òptima i, en tot cas, amb l'efectivitat del seu dret a una educació de qualitat.

D'altra banda, i encara que no entrem a valorar-ho, la recerca de l'interés adequat del menor exigia en tot cas una anàlisi més rigorosa dels resultats que s'havien obtingut en les avaluacions psicològiques, vistos els informes professionals contradictoris que havia presentat el pare.

Per tot això, i atès que l'actuació que s'ha descrit pot no ser prou respectuosa amb els drets del promotor de la queixa, li demane que considere els arguments que, com a fonament de la recomanació amb la qual concloem, a contiució, li expose:

En relació amb l'obligació de resoldre que tenen les administracions públiques, l'article 42.2 de la Llei 30/1992, de 26 de desembre, de règim jurídic i procediment administratiu comú, i la seua modificació posterior que conté la Llei 4/1999, de 13 de gener, estableix que: "el termini màxim per a resoldre les sol·licituds que formulen els interessats és el que resulta de la tramitació del procediment aplicable en cada cas. Quan la norma de procediment no fixe cap termini, el termini màxim de resolució és de tres mesos".

El dret a obtenir una resolució sobre el que se sol·licita a l'Administració imposa a esta un termini màxim per a resoldre, a fi d'evitar al ciutadà esperes interminables, sota pena d'aplicar regles del silenci positiu o negatiu. Ho formula clarament l'exposició de motius de l'esmentada Llei "el silenci administratiu, positiu o negatiu, no ha de ser un institut jurídic normal, sinó la garantia que impedisca que els drets dels particulars es buiden de contingut quan la seua Administració no atén eficaçment i amb la celeritat pertinent les funcions per a les quals s'ha organitzat".

Quan el ciutadà acudix a l'Administració, esta li ha de respondre no pas donant-li més del que pot i deu fer, però tampoc menys del que raonablement pot esperar, i el mínim que ha d'oferir al ciutadà és una resposta directa, ràpida, exacta i legal. Ens trobem, doncs, davant una de les manifestacions legislatives del dret a obtenir una resolució expressa dins el termini.

L'obligació administrativa de complir escrupolosament les normes que regixen els procediments i de tenir el màxim de cura en tots els tràmits que constitueixen l'expedient, procedix directament del manament constitucional de l'article 103 d'una Administració eficaç, que servix amb objectivitat els interessos generals i actua amb una submissió plena a la llei i al dret, submissió que s'articula mitjançant la subjecció de l'actuació pública al procediment administratiu que estableix la llei i segons els principis que garanteix l'article 9.3 de la Constitució espanyola.

En relació amb el dret dels interessats en un procediment administratiu d'accedir als expedients, l'article 35 de la LRJPAC els reconeix el dret a "conèixer, en qualsevol moment l'estat de la tramitació dels procediments en els quals tenen la condició de persones interessades, i a obtenir còpies dels documents que contenen".

El dret d'accés a l'expedient administratiu que es reconeix a l'interessat en un determinat procediment constitueix un dels drets essencials que, en les seues relacions amb l'Administració, assistixen els ciutadans. En este sentit, el principi de publicitat de les actuacions i, amb això, el de transparència de l'acció dels poders públics, s'erigix en una de les regles fonamentals que han de presidir el funcionament dels estats democràtics. Per això és possible afirmar que la

publicitat de l'actuació administrativa reforça la legitimitat democràtica de l'Administració, per tal com permet que els afectats controlen directament els actes de l'Administració. Al mateix temps, l'accés a la informació administrativa esdevé un contrapès cabdal de les enormes prerrogatives que es concedixen a l'Administració, especialment a l'hora d'obtenir informació dels ciutadans.

Com la doctrina ha declarat repetidament, no és possible que hi haja una transparència efectiva de l'actuació de l'Administració pública sense que es reconega el dret d'accés als expedients administratius, siga a favor de l'interessat en el procediment, siga, més en general, a favor dels ciutadans, encara que no revestisquen la condició d'interessats. El dret d'accés es configura, d'esta manera, com un instrument que s'establix a favor de la transparència administrativa i, amb això, del control de l'actuació administrativa.

Des d'un altre punt de vista, el dret d'accés posseï x-al mateix temps— el sentit d'instrument imprescindible de defensa dels drets concrets del ciutadà al qual afecta l'acte administratiu que haja sorgit o que haja de sorgir del procediment particular. La manera com este article les estratègies de defensa que li servisquen millor per a salvaguardar els seus drets i interessos legítims demana ineludiblement l'accés i, amb això, el coneixement dels termes exactes en què s'evacua el procediment.

Per això, el dret d'accés esdevé un dret fonamental de l'interessat en este tipus de processos, ja que és el pressupòsit lògic necessari i ineludible per a defensar els drets que seran afectats pel procediment administratiu.

En virtut del que hem dit més amunt i de conformitat amb el que preveu l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, formulem a la Direcció General d'Ensenyament de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport de la Generalitat Valenciana les recomanacions següents:

Primer. Que en situacions com la que hem analitzat s'extremen al màxim els deures legals que s'extrauen de l'article 42 de la Llei 30/1992, de 26 de desembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.

Segona. Que en situacions com la que hem analitzat s'extremen al màxim els deures legals que deriven de l'article 35 de la Llei 30/1992, de 26 de desembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.

Tercer. Que, en este cas, adopte totes les mesures que siguen necessàries per a assegurar el ple respecte als drets que reconeixen als interessats els procediments per a l'elaboració del dictamen per a l'escolarització dels alumnes amb necessitats educatives especials i, en particular, els relatius a la participació dels interessats en este, de manera que es garantisca adequadament el dret del menor a una educació de qualitat.

Així mateix, d'acord amb la normativa esmentada, li agrairíem que ens remetera en el termini d'un mes l'informe preceptiu en el qual ens manifeste que accepta la recomanació que se li fa o, si s'escau, les raons que estima per a no acceptar-la.

Una vegada transcorregut el termini d'un mes al qual es fa referència en el paràgraf anterior, esta resolució s'inclourà en la pàgina web d'esta institució.

Li agrairíem per endavant que ens remeta el que li hem sol·licitat. Atentament.

Resolució de la queixa número 040992 amb data 03/12/04 dirigida a la Universitat d'Alacant sobre revisió d'exàmens de majors de vint-i-cinc anys

Excm. i Mgfc. Sr.,

Acusem recepció de la seua última comunicació, en la qual ens informa de la queixa de referència, que ha promogut la Sra. [...].

Com sap, en el seu escrit inicial, la interessada substancialment denunciava que se li havia negat la revisió presencial d'un examen per a l'accés a la universitat pel règim de majors de vint-i-cinc anys.

Considerant que la queixa reunia tots els requisits que exigix la Llei reguladora d'esta institució, es va admetre a tràmit. En este sentit i amb l'objectiu de contrastar l'escrit de queixa, vam sol·licitar un informe a esta universitat.

De la comunicació que hem rebut es dedüx que la interessada va sol·licitar efectivament la revisió presencial de l'examen de comentari de text i se la va informar que la revisió dels exercicis es feia de manera anònima. Segons ens indica en el seu informe, la sol·licitud de reclamació es va tramitar "seguint el procediment establert a este efecte".

El dia 26 d'abril es van fer les revisions anònimes de totes les reclamacions que s'havien presentat, i després de la revisió, el ponent de la matèria es va ratificar en la nota que havia obtingut l'alumna en l'exercici objecte de reclamació. El resultat es va notificar per correu certificat el dia 30 d'abril de 2004.

Rebuda la comunicació, la vam traslladar a la promotora de la queixa a fi que, si ho considerava oportú, presentara un escrit d'al·legacions. Així ho va fer i va ratificar íntegrament el seu escrit inicial.

Atés que l'actuació que s'ha descrit pot no ser prou respectuosa amb els drets del promotor de la queixa, li demane que considere els arguments que, com a fonament del suggeriment amb el qual concloem, a contiuença li expose:

El règim legal de la prova d'accés als estudis universitaris a través del sistema de majors de vint-i-cinc anys el regula l'Ordre de 26 de maig de 1971, d'accés dels

majors de vint-i-cinc anys. Esta norma estableix el règim legal al qual s'han de sotmetre estes proves d'accés als estudis universitaris. Tanmateix, esta normativa no conté el règim legal que s'ha d'aplicar per a tramitar les possibles reclamacions que els interessats poden interposar contra les qualificacions que han rebut. Des d'este punt de vista, doncs, ens trobem en esta hipòtesi davant una llacuna legislativa, ja que no és possible espigolar cap norma vigent en el nostre ordenament jurídic que discipline el procediment administratiu que s'ha de seguir per a fer efectiu el dret que assistix l'alumne per a sol·licitar la revisió de la valoració del seu examen.

És cert que esta llacuna l'ha intentat resoldre recentment l'aprovació del Reial Decret 743/2003, de 20 de juny (BOE de 4 de juliol de 2004). Esta norma dedica l'article seté al règim de reclamacions i estableix que "després de publicar les qualificacions i d'acord amb els terminis i procediments que determine cada comunitat autònoma, els candidats poden presentar una reclamació mitjançant un escrit raonat dirigit al rector de la universitat corresponent, sens perjudici del que disposa l'apartat 1.e) de la disposició addicional segona". No obstant això, no es pot deixar de tenir en compte que esta norma no és aplicable als fets que analitzem, atés que la seua disposició tercera ("Entrada en vigor") estableix expressament que, a pesar que el Reial Decret entrarà en vigor l'endemà que es publique en el *Butlletí Oficial de l'Estat*, este serà exclusivament aplicable per a regular les proves d'accés que tindran lloc a partir del curs acadèmic 2004-2005.

En este estat de coses i a l'hora de determinar quina és la normativa aplicable per a regular el procediment d'exàmens dels majors de vint-i-cinc anys, sembla raonable que esta s'ha d'obtenir a partir del recurs als principis juridicoeducatius generals i a l'aplicació analògica d'altres normes que disciplinen altres processos d'accés als estudis universitaris.

Des del primer punt de vista, és necessari assenyalar que les qualificacions d'exàmens són veritables actes administratius dins el procediment administratiu d'accés als estudis universitaris, per bé que són actes administratius dels denominats de tràmit qualificat i que recull l'article 107.1 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic i procediment administratiu comú: "[...] els actes de tràmit que decidixen directament o indirectament sobre el fons de l'assumpte, impediexen continuar el procediment o produïxen indefensió o perjudici irreparable als drets o als interessos legítims [...]".

Estos actes administratius manifesten un judici públic sobre l'aptitud acadèmica dels aspirants, per això han de tenir l'oportunitat de sol·licitar, administrativament o judicialment, la seua revisió, i el dret d'accedir a l'exercici que han fet.

Per això considerem, com també ho fa el Tribunal Suprem en la Sentència de 9 de març de 1999 (Sala Contenciosa Administrativa, secció quarta) que l'"actuació dels tribunals dels exàmens, compostos per persones coneixedores de la matèria que han de qualificar i independents dels interessos dels examinats, mereixen en principi la presumpció d'encert, que només la poden destruir proves de fets certs que porten a la conclusió que han actuat amb dol, abús de dret o infracció de les

normes que regixen el procés de les proves d'aptitud i tenen una discrecionalitat, no absoluta, però sí proporcionada als seus coneixements i a les qualificacions que han d'atorgar [...]”.

En definitiva, s'ha de concedir al ciutadà el dret a constatar explícitament que l'Administració educativa ha actuat amb submissió plena a la llei i al dret en els termes que preveu l'article 103.1 de la Constitució.

El principi de transparència en l'actuació administrativa està vigent en el nostre ordenament jurídic perquè és consubstancial al mateix sistema democràtic que regix al nostre país des del 1978. La justificació d'este principi en el nostre ordre constitucional deriva, com a conseqüència necessària, del principi de control ple de l'actuació administrativa.

I ja més concretament, en l'Informe anual corresponent a l'any 2001, el Defensor del Poble Europeu exposa la reclamació 25/2000/IP, en què la demandant denunciava la negativa del tribunal d'un concurs general de permetre-li accedir a una còpia corregida de l'examen.

Després de les investigacions escaients, el Defensor del Poble Europeu va considerar que la negativa del Parlament Europeu a facilitar una còpia del seu examen a la demandant constituï a un cas de mala administració i va dirigir el següent projecte de recomanació al Parlament Europeu: “el Parlament ha de permetre a la demandant accedir al seu examen corregit”.

A la vista de tot això, el Parlament Europeu va transmetre un informe detallat al Defensor del Poble Europeu en el qual donava compte que l'esmentada institució havia acceptat el principi de permetre als candidats l'accés a una còpia de l'examen corregit i informava de la seua intenció que, entre altres coses, en “totes les oposicions publicades a partir de l'1 de gener de 2001, els candidats reben una còpia de les seues proves de selecció múltiple una vegada ho hagen sol·licitat per escrit”.

D'altra banda, i davant una situació de buit legal com la que hem assenyalat, el recurs al mecanisme jurídic de l'analogia imposava en bona lògica omplir esta anomalia legislativa a través de l'aplicació supletòria de la normativa d'accés als estudis universitaris dels alumnes de règim general, que recull el Reial Decret 1640/1999, de 22 d'octubre, regulador de la prova d'accés als estudis universitaris. Pel que fa a les reclamacions de les qualificacions concedides i partint de la vigència del respecte necessari als principis que s'han exposat, esta norma estableix un sistema de doble correcció de l'examen i de la determinació de la nota definitiva mitjançant el càlcul de la mitjana aritmètica entre la nota que s'ha obtingut en la qualificació impugnada i la nova qualificació feta per un professor diferent del que va dur a terme la primera correcció (art.16. “Reclamacions: nova correcció”).

La manca de regulació en este àmbit s'hauria d'haver superat, en este sentit, mitjançant el recurs a la funció integradora que en el nostre dret s'atribuï xen als

principis generals del dret o mitjançant l'aplicació analògica d'altres normatives que presentaren identitat de raó, però no mitjançant la tramitació de la reclamació a través d'un mecanisme (la revisió anònima) que no gaudia de cobertura normativa adequada i que, a més, vulnerava el principi de transparència de l'actuació administrativa, cosa que generava indefensió en via administrativa de l'interessat.

De la mateixa manera, es recomana a la Universitat d'Alacant que, en situacions com la que hem analitzat, extreme al màxim el deure legal de complir el principi de transparència en els processos selectius i que permeta als aspirants accedir als estudis universitaris a través del sistema d'ingrés per a majors de vint-i-cinc anys la possibilitat de revisar el seu exercici amb totes les garanties i mitjans, inclosos l'accés presencial a l'exercici o examen que haja fet.

Així mateix, d'acord amb la normativa esmentada, li agrairíem que ens remetera en el termini d'un mes l'informe preceptiu en el qual ens manifeste que accepta la recomanació que se li fa o, si s'escau, les raons que estima per a no acceptar-la.

Una vegada transcorregut el termini d'un mes, al qual es fa referència en el paràgraf anterior, esta resolució es podrà incloure en la pàgina web d'esta institució.

Li agrairé m per endavant que ens remeta el que li hem sol·licitat. Atentament.

Resolució de la queixa número 041095 amb data 15/12/04 dirigida a la Direcció General d'Ensenyament de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport sobre la situació de les infraestructures educatives d'educació especial a la comarca del Baix Segura

Il·lm. Sr.,

Acusem recepció de la seua última comunicació en què ens informa en relació amb l'expedient de queixa de referència, que ha promogut la Sra. [...], com a presidenta de l'Associació [...].

Com sap, en el seu escrit inicial de queixa, la interessada denunciava substancialment la situació de desatenció en la qual es troben els infants discapacitats de la comarca del Baix Segura, vista la falta d'infraestructures i de personal sanitari i educatiu que permeten la seua integració normal en la nostra societat. D'esta manera es denunciaven les serioses dificultats que estos infants tenen per a assistir als centre educatius, ja que en estos falten educadors, o la impossibilitat de conjuminar la seua vida escolar amb les atencions sanitàries que necessiten, a causa dels llargs desplaçaments que la falta d'infraestructures els obliga a fer.

En este sentit s'esmenta un estudi que ha elaborat l'associació segons el qual en la majoria dels municipis de la comarca no hi ha centres d'integració per als

discapacitats, mentre que a Almoradí n'hi ha quatre, de manera que als infants de les altres poblacions se'ls ha de derivar a estos, amb els problemes que la distància existent els genera a l'hora de desplaçar-se.

Així mateix, se centrava l'atenció en la situació de diversos menors que han de fer cada dia una sèrie de viatges a diversos centres educatius i de rehabilitació, que causen un major cansament en els menors, una minva de les seues possibilitats d'integració i un cost econòmic important per a les famílies.

En concret, s'esmentava la situació del menor [...], de vuit anys d'edat, que si bé havia d'haver estat escolaritzat als tres anys, ho va estar als sis, en el curs acadèmic 2002/2003. El menor, en lloc d'escolaritzar-se al seu municipi (Daya Nueva), es va escolaritzar al CP Virgen del Carmen de Torrevieja, centre que es troba a trenta-cinc quilòmetres de la seua residència, de manera que cada dia els seus pares l'havien de transportar. Segons s'indicava en l'escrit inicial de queixa, els pares del menor havien acceptat esta situació davant la promesa que, el curs següent, traslladarien el seu fill a un centre a Daya Nueva, ja que reunia les condicions necessàries per a atendre'l. No obstant això, el curs acadèmic següent, el menor continuava matriculat al CP Virgen del Carmen, de Torrevieja.

En l'escrit inicial de queixa s'afegia que el menor assistia al centre exclusivament en horari de matí, ja que no hi havia servei de menjador. A la vesprada, s'havia de traslladar a Orihuela per a rebre el tractament de fisioteràpia necessari per a la seua salut, perquè "com tots els infants motòrics del Baix Segura, ho han de fer en el servei de l'associació, ja que, tot i haver-lo reclamat insistentment, no hi ha cap centre al Baix Segura que tinga aula de motòrics amb fisioterapeuta, si bé la resta d'infants té professor d'educació física".

En segon lloc s'esmentaven dos infants que també s'havien escolaritzat a Orihuela:

a) [...], de tres anys i resident a Benijófar. Este menor és motòric i està escolaritzat al CP Nuestra Sra. del Rosario, a uns vint quilòmetres del seu domicili habitual. Este alumne assistix diàriament a l'esmentat centre.

b) [...], també motòric i escolaritzat al CP Nuestra Señora del Rosario, a uns vint quilòmetres del seu domicili habitual. A este alumne els pares el van portar al Col·legi Carral, que disposa d'aula de motòrics, i la distància que han de recórrer des del seu domicili és aproximadament la mateixa (20 km).

Finalment, en l'escrit inicial de queixa, s'esmentava [...], que es va escolaritzar al centre que li corresponia a Almoradí. Segons s'indica, quan el menor va assistir a classe el primer dia del curs, es va indicar als pares que el centre no disposava d'educadora, de manera que no podia assistir a este centre i que havia d'acudir-ne a un d'específic situat a Orihuela.

En considerar que la queixa reunia els requisits que exigix la Llei reguladora d'esta institució, es va admetre a tràmit. En este sentit i amb l'objectiu de

contrastar l'escrit de queixa, vam sol·licitar un informe a la Secretaria Autonòmica d'Ensenyament de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport. De la comunicació que hem rebut es dedueixen els fets i les circumstàncies següents:

Primer. L'escolarització de l'alumnat amb necessitats educatives especials de tipus motòric requereix, a banda dels recursos personals ordinaris i d'educació especial, dotacions personals i equipaments específics que no es poden generalitzar a tots els centres escolars. Segons informa l'Administració implicada, calen, en concret, professionals de suport com ara educadors i fisioterapeutes. En este darrer cas s'al·lega que, si bé este és un servei ordinari, la Conselleria disposa de seixantatre fisioterapeutes adscrits als centres específics d'educació especial que, com a centres de recursos, atenen amb caràcter ambulatori els alumnes d'altres centres que requereixen els esmentats tractaments.

Segon. Els centres Nuestra Señora del Rosario i Virgen del Carmen, tots dos a Torreveja, són els que disposen d'una unitat específica per a atendre alumnes amb discapacitat motòrica, i per això són els centres escolars que reuneixen les millors condicions per a donar la resposta educativa adequada a les necessitats dels esmentats alumnes.

Tercer. En relació amb el cas de l'alumne [...], resident a Daya Nueva i escolaritzat en la unitat específica del CP Virgen del Carmen, s'informa que la seua escolarització en l'esmentat centre es va produir després del dictament del SPES, que era la unitat específica tipus 2 més propera al seu domicili. Es manifestava que, no obstant això, es va detectar com a inconvenient que en este col·legi no hi havia servei de menjador escolar.

Quart. En relació amb l'alumne [...], resident a Benijófar i escolaritzat en la unitat específica del CP Nuestra Señora del Rosario, s'assenyala que la matriculació en l'esmentat centre es va fer després de l'oportú dictamen d'escolarització. La resolució d'escolarització va ser objecte d'un recurs sobre la base de dos motius: la distància entre el centre educatiu i la residència habitual del menor, i que en aquell no hi havia servei de fisioteràpia.

Cinqué. Respecte de l'alumne [...], resident a Almoradí i escolaritzat el curs acadèmic 2003/2004 al CP Azorín de Carral, s'indica que està previst que s'escolaritze el pròxim curs al CP Pascual Andreu d'Almoradí, ja que esta localitat disposa d'un educador adscrit a l'esmentat centre.

Sisé. En relació amb l'alumne [...], l'Administració implicada no aporta en el seu comunicat cap informació, ja que en el seu lloc fa referència a la situació d'un altre alumne [...].

Una vegada rebut l'informe, el vam traslladar a l'autor de la queixa per tal que, si ho considerava oportú, presentara un escrit d'al·legacions. Així ho va fer i va ratificar íntegrament el seu escrit inicial.

Atés que l'actuació que s'ha descrit pot no ser prou respectuosa amb els drets del promotor de la queixa, li demane que considere els arguments que, com a fonament del suggeriment amb el qual concloem, a continuació li expose:

Com ja manifestava l'exposició de motius de la Llei 51/2003, de 2 de desembre, d'igualtat d'oportunitats, no-discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat, les persones amb discapacitat constitueixen un sector de població heterogeni, però totes tenen en comú que, en major o menor mesura, necessiten garanties suplementàries per a viure amb plenitud de drets o per a participar en igualtat de condicions en la vida econòmica, social i cultural.

L'article 14 de la Constitució espanyola reconeix la igualtat davant la llei, sense que pugui prevaler cap discriminació. Al seu torn, l'article 9.2 de la nostra norma fonamental estableix que correspon als poders públics promoure les condicions perquè la llibertat i la igualtat de les persones siguin reals i efectives remouent els obstacles que dificulten la seua plenitud, i facilitar la seua participació en la vida política, cultural i social. Així mateix, l'article 10 de la Constitució estableix que la dignitat de la persona constitueix el fonament de l'ordre polític i la pau social.

D'acord amb estos preceptes, l'article 49 del mateix text constitucional, en referir-se a les persones amb discapacitat, ordena als poders públics que presten l'atenció especialitzada que requereixen i una empara especial per a gaudir dels drets.

Conseqüència d'esta necessitat especial de protecció i de promoció de la igualtat de les persones amb discapacitat ha estat la progressiva creació d'un important cos legal tendent a garantir aquella en els diferents àmbits susceptibles d'actuació dels poders públics.

D'esta manera, la Llei 13/1982, de 7 d'abril, sobre integració social dels minusvàlids, després d'establir en l'article 1 que "els principis que inspiren esta Llei es fonamenten en els drets que l'article 49 de la Constitució reconeix, quant a la dignitat que els és pròpia, als disminuïts en les seues capacitats físiques, psíquiques o sensorials per a la seua realització personal completa i la seua integració total, i als disminuïts profunds per a l'assistència i tutela necessàries", preceptuava en l'article 3 que "els poders públics han de prestar tots els recursos necessaris per a l'exercici dels drets als quals es referix l'article 1, i constitueix una obligació de l'Estat la prevenció, les cures mèdiques i psicològiques, la rehabilitació adequada, l'educació, l'orientació, la integració laboral, la garantia d'uns drets econòmics, jurídics socials mínims i la seguretat social". A continuació afegix que "a este efecte estan obligats a participar, perquè es realitzen efectivament, en el seu àmbit de competències corresponents, l'Administració central, les comunitats autònomes, les corporacions locals, els sindicats, les entitats i els organismes públics i les associacions i les persones privades".

Per la seua part, la Llei 51/2003, de 2 de desembre, d'igualtat d'oportunitats, no-discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat, que s'ha esmentat abans, en insistir en la necessitat de garantir la plena integració social de les persones amb discapacitat, va elevar a la categoria de principi rector de la Llei,

entre altres, el de normalització, entés com “el principi en virtut del qual les persones amb discapacitat han de poder fer una vida normal i accedir als mateixos llocs, àmbits, béns i serveis que estan a disposició de qualsevol altra persona normal”.

A l'empara de les normes que hem enunciat, la Generalitat Valenciana ha assumit com a propis els objectius esmentats adés, i a este efecte ha dictat nombroses normes legals que com a principi inspirador compartixen el manament constitucional de defensa i efectivitat real del principi d'igualtat. En este sentit, destaca de manera especial la Llei 11/2003, de 10 d'abril, sobre l'estatut de les persones amb discapacitat.

En la seua exposició de motius, esta norma reconeix que constituïxen els principis essencials d'esta Llei, i, per tant, han de marcar les actuacions de les institucions de la Generalitat, els d'“autonomia, participació, principi d'integració i el de responsabilitat pública, mitjançant el qual la Generalitat ha de procurar augmentar progressivament la dotació econòmica pressupostària per aconseguir que es realitzen plenament els principis que recull esta Llei i, especialment, perquè les persones amb discapacitat puguen gaudir del principi d'igualtat d'oportunitats”, de manera que la Generalitat pugua “donar una resposta adient i coordinada a les necessitats de les persones amb discapacitat, amb la finalitat última de millorar les seues condicions de vida i aconseguir la seua integració sociolaboral”. Conseqüència d'esta declaració resulta el manament normatiu que conté l'article 1 de la Llei, d'acord amb el qual “constituïx l'objectiu primordial d'esta Llei regular l'actuació de les administracions públiques valencianes dirigida a atendre i promoure el benestar i la qualitat de vida de les persones amb discapacitat, a més de possibilitar la seua habilitació, rehabilitació i integració social amb la finalitat de fer efectiu el dret a la igualtat que reconeix la Constitució espanyola. Es regulen els principis rectors de l'actuació de l'esmentada Administració quant a la prevenció de les discapacitats, l'ordenació de la tipologia de centres i serveis d'acció social destinats a les persones amb discapacitat i la fixació del corresponent règim d'infraccions i de sancions.” Per això, les seues disposicions són aplicables “en totes les actuacions i serveis que, en l'àmbit de les persones amb discapacitat i dins el territori de la Comunitat Valenciana, duguen a terme l'Administració de la Generalitat o les seues entitats autònomes i les empreses de la Generalitat que recull la legislació pública valenciana, i també les corporacions locals de la Comunitat Valenciana i les entitats públiques i privades que col·laboren amb estes”.

Per la seua banda, l'article 4, que desenvolupa legalment els principis que manifesta l'exposició de motius, declara que “l'Administració de la Generalitat o les seues entitats autònomes i les empreses de la Generalitat que recull la legislació pública valenciana, han d'adoptar mesures tendents a millorar la qualitat de vida de les persones amb discapacitat, i eliminar els obstacles que n'impedisquen la integració social. En les seues actuacions s'han de regir pels principis següents:

“1. Principi de no-discriminació, sense que puga prevaler cap discriminació, tant directa com indirecta, per motiu de discapacitat, ni discriminació en la forma de negar-se a facilitar els ajustos raonables perquè el dret a la igualtat de tracte siga real i efectiu.

“2. Principi d'autonomia, per a promoure el major grau d'autosuficiència i de lliure elecció de les persones amb discapacitat, sens perjudici de prestar-los l'assistència adequada en els casos en què resulte necessària pel seu grau i tipus de discapacitat. S'ha de promoure mitjançant els programes i les actuacions corresponents a l'accés de les persones amb discapacitat a una vida independent, caracteritzada per l'autosuficiència econòmica i l'assumpció de protagonisme en les decisions que afecten el seu desenvolupament diari.

“3. Principi de participació, com a dret de les persones amb discapacitat i de les organitzacions i associacions que les representen a intervenir en el procés de presa de decisions que afecten les seues condicions de vida.

“4. Principi d'integració: la promoció educativa, cultural, laboral i social de les persones amb discapacitat s'ha de dur a terme procurant la seua inserció en la societat a través de l'ús dels recursos generals de què disposa. Només quan per les característiques de la seua discapacitat requereixen una actuació específica esta es pot prestar a través de serveis i centres especials.

“5. Principi d'igualtat d'oportunitats: s'ha de garantir l'accés de les persones amb discapacitat als béns i als recursos generals de la societat, si és necessari a través de recursos complementaris i, en tot cas, eliminant qualsevol forma de discriminació i limitació que siga aliena a la condició pròpia de les esmentades persones. En l'aplicació d'este principi, les administracions públiques han de tenir en compte les necessitats particulars de les persones o col·lectius de persones amb discapacitat, sobretot pel que fa al disseny i a la provisió de serveis i recursos específics per a cada una d'estes necessitats, i procurar garantir la cobertura territorial.

“6. Principi de responsabilitat pública: l'Administració de la Generalitat o les seues entitats autònomes i les empreses de la Generalitat que recull la legislació pública valenciana, han de procurar, dins les seues responsabilitats pressupostàries, els mitjans i han de destinar els recursos financers, tècnics, humans i organitzatius necessaris per a aconseguir la realització plena dels principis que s'enumeren en este article. Igualment, les corporacions locals, les entitats i els organismes públics, els agents socials i les associacions i persones privades, en els seus àmbits de competències corresponents, han de participar i de col·laborar amb esta mateixa finalitat.”

Pel que fa a l'àmbit educatiu, l'article 18 de la Llei indica de manera precisa que “la conselleria o organisme de la Generalitat amb competències en matèria d'educació, d'acord amb el que disposen els articles següents, és l'encarregada de garantir una política de foment de l'educació i del procés educatiu adequat per a les persones amb discapacitat”, i, posteriorment, l'article 19 afegix que “f) S'ha de

facilitar que es posen en marxa opcions educatives tendents a aconseguir el desenvolupament integral de l'alumnat amb discapacitat" i "g) L'Administració de la Generalitat ha de dotar els centres educatius que se sostenen amb fons públics, a tots els nivells, dels recursos necessaris, humans i/o materials, per a atendre les necessitats de l'alumnat amb discapacitat, a més d'implementar les adaptacions curriculars necessàries perquè reï sca la tasca educativa i dur a terme amb esta finalitat les agrupacions que siguen pertinents".

Quant a l'àmbit educatiu, el Decret 39/1998, de 31 de març, del Govern valencià, d'ordenació de l'educació per a l'atenció a l'alumnat amb necessitats educatives especials ha estat l'encarregat de desenvolupar i de plasmar els principis que s'han esmentat adés en este camp específic.

L'article 3 d'esta norma indica de manera incontestable i precisa que "1. Amb l'objectiu de fer efectiu el principi d'igualtat d'oportunitats i el dret dels alumnes amb necessitats educatives especials a una educació de qualitat, l'Administració educativa de la Generalitat Valenciana ha de garantir les condicions, les mesures i els mitjans necessaris en la forma que estableix este Decret. La Conselleria de Cultura, Educació i Ciència ha de vetlar perquè s'eliminen les barreres físiques i comunicatives".

"2. La Conselleria de Cultura, Educació i Ciència ha de vetlar perquè l'alumnat amb necessitats educatives especials dispose de l'ajuda que necessita per tal de progressar en el seu desenvolupament i procés d'aprenentatge, d'acord amb les seues capacitats".

Per la seua banda, l'article 4, amb la finalitat de garantir l'efectivitat d'estos drets, estableix que "la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència ha de dotar els centres docents que se sostinguen amb fons públics amb recursos, mitjans i suports complementaris als que es preveuen amb caràcter general en compliment del que disposa la Llei Orgànica 1/1990, de 3 d'octubre, quan el nombre d'alumnes amb necessitats educatives especials escolaritzats en els centres i les seues característiques ho requerisquen", i tot seguit afegix que, en conseqüència, "l'Administració educativa ha de facilitar als centres docents públics que depenen de la Generalitat Valenciana l'equipament didàctic i els mitjans tècnics necessaris que possibiliten que els alumnes amb necessitats educatives especials participen en totes les activitats escolars" (art. 5). De la mateixa manera i insistint en esta línia de pensament, l'article 10 d'esta norma preceptua que "l'Administració educativa ha de donar una atenció prioritària al conjunt de factors que afavorixen la qualitat i la millora de l'ensenyament de l'alumnat amb necessitats educatives especials. Amb esta finalitat, ha d'adoptar les mesures escaients per a qualificar i formar el professorat, elaborar els projectes curriculars i la programació docent, dotar de mitjans personals i materials i promoure la innovació i la investigació educativa".

La problemàtica que planteja este expedient de queixa s'ha d'analitzar partint de les normes que s'han assenyalat anteriorment i, sobretot, dels principis i de la

filosofia que en dimana. El simple estudi de la normativa que sobre persones amb discapacitat ha sorgit a l'empara de la Constitució espanyola i, especialment, de l'article 49, manifesta que l'objectiu final que l'actuació dels poders públics ha de perseguir en este àmbit, i en la mesura de les seues possibilitats, garantir, és millorar la qualitat de vida d'este grup heterogeni de persones mitjançant la consecució de la seua plena integració social i, per això mateix, mitjançant la consecució plena de la seua igualtat efectiva amb la resta del cos social.

En este sentit, es pot afirmar sense por d'equivocar-se excessivament, que totes les obligacions i deures d'actuació que la legislació imposa als poders públics estan íntimament destinats a aconseguir estos objectius. Per això mateix, i considerat a l'inrevés, l'actuació dels poders públics en este àmbit s'ha d'analitzar i jutjar a partir de la contribució que fa per a satisfer-los.

En este assumpte es planteja la situació de diversos menors, tots ells discapacitats motòrics, que residixen a la comarca del Baix Segura.

L'objecte de la queixa que es va presentar se centra en les condicions d'escolarització en què estan escolaritzats estos menors. Bàsicament, el motiu que s'allega té relació amb l'enorme distància que hi ha entre la residència d'estos menors i el centre educatiu en què estan escolaritzats, distància que en alguns casos arriba als trenta-cinc quilòmetres.

En la comunicació en què ens informa sobre estos fets, l'Administració implicada adduïx essencialment la regularitat de l'actuació pública realitzada, ja que s'ha avaluat i detectat —segons les prescripcions normatives vigents— el motiu de discapacitat i perquè s'ha escolaritzat els menors en el centre educatiu dotat amb unitats específiques, condicionades per a atendre'ls, més proper.

A pesar que formalment s'han complert les obligacions més immediates que recauen sobre l'Administració educativa (avaluació de la discapacitat i escolarització del menor en el centre adequat a les seues necessitats), l'actuació pública descrita no mereix, per part d'esta institució, la consideració de plenament ajustada a dret i respectuosa amb els drets dels interessats.

De la normativa que hem enunciat se'n deduïx que, a fi de satisfer el principi d'autonomia i com a conseqüència del principi de responsabilitat pública, les administracions públiques han de garantir l'existència d'una xarxa adequada de centres dotats amb els mitjans tècnics i personals necessaris per a garantir l'escolarització de les persones amb discapacitat, i promoure així tant l'efectivitat del dret a una educació de qualitat com la integració social, i d'esta manera aconseguir millorar la qualitat de vida d'estes persones.

De l'estudi de l'expedient de queixa se'n deduïx, no obstant això, l'incompliment inadequat d'esta obligació legal (que dimana de les disposicions legals que hem assenyalat anteriorment). L'existència de dos centres amb unitats específiques per a atendre els alumnes amb discapacitats motòriques no permet satisfer efectivament aquells deures legals.

Segons es desprén de l'informe que ha remés la Direcció General d'Ensenyament en relació amb l'alumne [...], el CP Virgen del Carmen és el centre amb unitat específica més proper al domicili del menor, amb una distància des del centre fins al domicili de més de trenta-cinc quilòmetres. El mateix succeï x en el cas de l'alumne [...], amb una distància de més de vint quilòmetres. Estes dades, que ha facilitat la mateixa Administració, basten per si mateixes per a prendre consciència sobre quines són les condicions de dotació de mitjans de la comarca del Baix Segura.

L'escolarització d'un alumne discapacitat en un centre educatiu situat a més de trenta quilòmetres del seu lloc de residència –i creiem que en este punt no calen més explicacions— xoca amb les seues possibilitats d'integració social, ja que si es té present que, a més, estos menors han de dedicar la vesprada a rehabilitació, que els obliga a fer també llargs desplaçaments, el resultat és que durant una jornada l'alumne ha d'eixir del seu àmbit de vida natural, desplaçar-se diversos quilòmetres (amb el cansament que això els pot generar) i dur a terme la seua activitat escolar (un dels factors que sens dubte presenta una capacitat més gran d'integració social) en un àmbit que no és el seu i amb el qual no tenen cap més contacte després dels reduï ts marges de l'horari escolar.

Conjurar este perill de desintegració social derivat dels llargs desplaçaments que la persona amb discapacitat ha de fer perquè no disposa en els seu àmbit de vida quotidiana dels serveis que li calen, és precisament la raó que justifica que s'eleve el principi d'autonomia al rang de principi inspirador de l'acció pública en l'àmbit de la discapacitat i que determina també que en l'àmbit educatiu s'aposte per escolaritzar el menor en centres ordinaris i que, per tant, s'obligue l'Administració a dotar estos centres dels mitjans necessaris per a atendre estos alumnes.

L'obligació, doncs, que establix la normativa d'augmentar progressivament la inversió pública per a millorar les condicions de les persones amb discapacitat i, en relació amb això, l'obligació en l'àmbit educatiu de millorar la dotació de mitjans dels centres educatius per a atendre este grup de persones, s'ha d'interpretar com un mecanisme instrumental establert amb la finalitat d'assolir el principi d'igualtat d'oportunitats, entés, tal com el definix la Llei, com el principi pel qual “s'ha de garantir l'accés de les persones amb discapacitat als béns i als recursos generals de la societat, si és necessari a través de recursos complementaris i, en tot cas, eliminant qualsevol forma de discriminació i de limitació que siga aliena a la condició pròpia de les esmentades persones. En l'aplicació d'este principi, les administracions públiques han de tenir en compte les necessitats particulars de les persones o col lectius de persones amb discapacitat, sobretot pel que fa al disseny i a la provisió de serveis i recursos específics per a cada una d'estes necessitats, i procurar garantir la cobertura territorial”. Al seu torn, l'assumpció d'este principi es basa en la importància que té la dotació de mitjans i recursos per a les persones discapacitades en el seu procés d'integració social i en la garantia del seu dret a la igualtat.

Altrament dit: l'efectivitat del principi d'igualtat i, amb això, la integració social de les persones discapacitades requereix necessàriament que es normalitzen les seues condicions de vida i que es possibilita que participen en la vida social en condicions plenes d'igualtat, de manera que duguen a terme les mateixes activitats i gaudisquen dels mateixos drets que les persones que no tenen esta discapacitat. Un sistema educatiu que obliga un infant discapacitat a ser escolaritzat en un centre situat a trenta-cinc quilòmetres del seu lloc de residència pel fet de no haver-hi en el seu àmbit de vida centres dotats dels mitjans adequats per a atendre'l i ser aquell el més proper, no està en condicions de promoure esta igualtat efectiva i la integració social del menor.

En virtut del que hem dit més amunt i de conformitat amb el que preveu l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, recomanem a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport que adopte els mitjans organitzatius i pressupostaris que siguen necessaris per tal de garantir l'oferta adequada, des d'un punt de vista territorial, de mitjans i de recursos educatius destinats a l'atenció de les persones amb discapacitats motòriques a la comarca del Baix Segura, de manera que es garantisca efectivament la seua escolarització en centres educatius ordinaris propers al seu àmbit de vida, i que així es complisquen les obligacions legals vigents i es garantisquen adequadament les seues possibilitats d'integració social.

Així mateix, d'acord amb la normativa esmentada, li agrairíem que ens remetera en el termini d'un mes l'informe preceptiu en el qual ens manifeste que accepta el suggeriment que se li fa o, si s'escau, les raons que estima per a no acceptar-lo.

Una vegada transcorregut el termini d'un mes, al qual es fa referència en el paràgraf anterior, esta resolució es podrà incloure en la pàgina web d'esta institució.

Li agrairé m per endavant que ens remeta el que li sol·licitem i el saludem atentament.

Resolució de la queixa número 031511 amb data 09/06/04 dirigida a la Direcció Territorial de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport a Alacant sobre la concessió d'autorització especial de transport escolar en el nivell d'educació infantil

Sr. director territorial,

Acusem recepció de la informació sobre la queixa que ha promogut davant esta institució la Sra. [...].

Com sap, la promotora de la queixa denunciava, en el seu escrit inicial, els fets i les circumstàncies següents:

Primer. Que el seu fill, de quatre anys d'edat, cursa estudis d'educació infantil al CP El Palmerar d'Elx.

Segon. Que per a accedir al centre educatiu hi ha un únic mitjà de transport subvencionat per la Conselleria, el qual, en principi, està destinat als alumnes que pertanyen als nivells obligatoris.

Tercer. Que, tenint en compte les necessitats dels alumnes dels nivells d'educació obligatòria, la Conselleria va contractar un servei d'autobús per a trenta places.

Quart. Que en el curs acadèmic actual, vint-i-un alumnes dels nivells educatius esmentats van sol·licitar i van obtenir una d'aquestes places, de manera que –d'acord amb la normativa vigent— nou alumnes de nivells no obligatoris –educació infantil— es podrien beneficiar d'aquest servei.

Cinquè. Que el Consell Escolar, d'acord amb el procés establert normativament, va decidir concedir les places seguint el criteri de l'existència de germans usuaris del servei de transport escolar, i això va comportar que el fill de la interessada no obtinguera plaça.

Considerant que la queixa reunia els requisits que exigeix la Llei reguladora d'esta institució, es va admetre a tràmit. En este sentit i amb l'objectiu de contrastar l'escrit de queixa, vam sol·licitar un informe a esta Direcció Territorial. De la comunicació que hem rebut es dedueixen els fets i les circumstàncies següents:

Primer. Que l'alumne [...] cursa estudis d'educació infantil, nivell educatiu que segons la LOCE té caràcter voluntari i gratuït.

Segon. Que el menor, a través dels seus pares, va sol·licitar ser beneficiari del servei escolar de transport, i que, inicialment, la sol·licitud es va denegar, atès que no hi havia places vacants en el transport escolar col·lectiu.

Tercer. Que l'esmentada resolució es va fer segons el que preveu la Resolució de 17 de juny de 2003, el punt 3.2 de la qual estableix el següent: "L'alumnat d'educació infantil o d'altres nivells educatius no obligatoris matriculats en centres públics tan sols pot utilitzar les rutes de transport col·lectiu quan una resolució de la Direcció Territorial de Cultura i Educació l'haja autoritzat convenientment i sempre que hi haja places vacants a l'autobús d'acord amb el contracte subscrit per a prestar el servei i no comporte canviar les parades de les rutes contractades.

"Esta autorització es concedeix, si escau, a petició dels pares. El centre docent de destinació ha de tramitar les peticions a la Direcció Territorial de Cultura i Educació, que les concedeix amb caràcter excepcional."

Quart. Que al CP El Palmerar d'Elx hi ha vint-i-un alumnes d'ensenyament obligatori amb dret a transport escolar col·lectiu.

Cinqué. Que el curs 2003-2004, tenint en compte el nombre d'alumnes descrit, es va contractar un autobús de trenta places.

Sisé. Que l'alumne viu a cinc quilòmetres del centre docent i que la parada que va sol licitar en la seua petició és a un quilòmetre i mig de l'esmentat centre.

Seté. Que l'apartat 3 del punt 3.2 de la Resolució esmentada adés de 17 de juny de 2003 estableix expressament que tenen prioritat per a estes autoritzacions especials, en primer lloc, l'alumne matriculat en el mateix centre i, en segon lloc, l'alumne matriculat en un altre centre de la mateixa ciutat. Dins estos dos grups, tenen prioritat els alumnes de menys edat sobre els de més edat i, entre estos, el que es troba a més distància del centre. No obstant això, la Direcció Territorial, a proposta del Consell Escolar, pot exceptuar d'esta prioritat els casos en què concórreguen circumstàncies especials, les quals s'han de valorar individualment.

Vuité. Que, en este cas, el Consell Escolar havia prioritzat les sol licituds en què concorrien circumstàncies específiques, i es van valorar un total de nou alumnes, entre els quals no es trobava el fill de la promotora de la queixa.

Nové. Que des del dia 9 de febrer de 2004, l'alumne utilitza el transport col·lectiu de manera provisional a causa d'una vacant que s'ha produït com a conseqüència de la baixa d'un alumne per motiu d'una operació, i es preveu que esta situació es prolongarà durant tres mesos.

Una vegada rebut l'informe, el vam traslladar a l'autor de la queixa per tal que, si ho considerava oportú, presentara un escrit d'al·legacions. Així ho va fer i va ratificar íntegrament el seu escrit inicial.

Considerant que l'informe que va emetre la Direcció Territorial de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport a Alacant no aportava prou dades per a valorar els fets que plantejava la queixa, se la va requerir —mitjançant un escrit de petició d'ampliació de l'informe inicial— perquè informara expressament esta institució de les dades de cada alumne en relació amb els criteris que, legalment, ha de determinar la prioritació de les sol licituds d'autoritzacions especials, i també de les "circumstàncies especials" que concorrien i que van permetre al Consell Escolar del centre, a l'empara d'esta mateixa normativa, exceptuar determinats alumnes d'este ordre de prioritació.

De l'informe d'ampliació de dades que vam rebre de la Direcció Territorial de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport es desprenen els fets i les consideracions següents:

Primer. Que el Consell Escolar va decidir sol licitar que "la condició de germà" (d'un alumne que ja fóra usuari del servei complementari de transport escolar) esdevinguera un criteri prioritari davant del de l'edat dels sol licitants (de menor a major).

Segon. Que, com a conseqüència d'aplicar este criteri, el fill de la promotora de la queixa no es va beneficiar d'una de les nou places vacants en el servei de transport escolar.

Atés que l'actuació que s'ha descrit pot no ser prou respectuosa amb els drets del promotor de la queixa, li demane que considere els arguments que, com a fonament del suggeriment amb el qual concloem, a contiució li expose:

La progressiva incorporació dels menors al sistema educatiu constituï x una consecució de les societats occidentals que va culminar, a la fi del segle passat, en l'extensió quasi total del dret a l'educació a tots els infants immersos en el tram que s'ha definit com a educació obligatòria. L'accés a la informació, a la cultura i a la formació, juntament amb la possibilitat d'adquisició de valors compartits de contingut ètic i cívic, són a la base dels fins educatius de les societats modernes. Precisament per això, l'obligatorietat i la gratuïtat de l'educació bàsica constituï xen un dels pilars dels actuals estats del benestar a Europa, que s'ha incorporat al patrimoni cultural comú i es considera un dels elements més transformadors de les nostres societats.

No obstant això, no es pot deixar de banda el fet que, juntament amb el reconeixement del dret a l'educació com a dret subjectiu, les necessitats d'un sistema productiu cada vegada més divers i sofisticat han contribuï t a determinar nous continguts i noves maneres d'actuar dels serveis educatius. Per això, i en contrast amb la idea que el període educatiu se circumscriu a una determinada etapa del desenvolupament personal, hui dia ens trobem davant noves exigències de formació que s'estenen al llarg de tota la vida.

D'esta manera, el dret a l'educació no es limita ja tan sols a un període d'edat determinat i definit precisament en el temps, sinó que, per contra, estes noves realitats han contribuï t decisivament a fer nàixer la idea que l'educació és un dret de la persona, i que, per tant, està present amb independència de l'edat que esta tinga.

De manera especial, darrerament s'ha pres consciència de la importància especial que té l'actuació educativa durant els primers anys de vida de les persones. La infància, d'esta manera, es presenta com una etapa evolutiva de l'ésser humà en què les possibilitats formatives estan especialment accentuades, ja que és en este període de temps quan s'assenten les bases de la personalitat futura de la persona i es marquen els trets primerencs i decisius del caràcter, a més de ser una edat en què la capacitat i les potencialitats d'aprenentatge són especialment intenses.

Tot això, com posen de manifest els especialistes, determina que l'educació en el període infantil (que aniria dels zero als sis anys) adquirisca una importància decisiva i que, d'acord amb això, el dret a l'educació que proclama l'article 27 del nostre text constitucional siga particularment transcendent, i que, per tant, vincule específicament els poders públics a la satisfacció puntual d'estes necessitats educatives i a la promoció i dotació dels recursos materials i personals necessaris que facen possible satisfer-les.

Tanmateix, la major exigència i complexitat dels sistemes productius, d'una banda, i de manera especial, la plena incorporació de la dona al món laboral, de l'altra, han determinat que el sistema educatiu, especialment quan ens referim a l'etapa de zero a sis anys, haja assumit –juntament amb la seua original i primigènica funció educativa— una evident i transcendent funció assistencial o de cura dels menors, atesa la impossibilitat dels pares d'ocupar-se d'estes tasques, com a conseqüència dels seus horaris laborals.

Dins esta missió de satisfer tant les necessitats educatives dels infants com de conjuminar i harmonitzar la vida familiar i laboral, resulta evident l'enorme transcendència que tenen els serveis complementaris de transport i de menjador escolars. Així, i des del primer punt de vista, l'existència d'una xarxa suficient de transport escolar constitueix un factor essencial que coadjuva la matriculació del menor als centres educatius, ja que permet que assistisca al centre d'educació infantil més enllà de les disponibilitats horàries concretes dels pares. Amb això es permet, a més a més, en els casos que els pares així ho decidisquen que el menor assistisca a un servei per a la infància d'un marcat caràcter educatiu, en lloc dels merament assistencials. Des del segon punt de vista, el servei de transport escolar, en facilitar l'accés del menor al centre educatiu sense la necessària intervenció dels pares, permet evidentment que estos últims concilien millor la vida familiar i laboral.

Analitzat d'esta manera i des de la perspectiva de l'interés educatiu del menor que, d'acord amb l'article 27 de la Constitució espanyola, ha de marcar l'actuació dels poders públics en esta matèria, no es pot sinó concloure que el servei de transport escolar està cridat a tenir una extraordinària importància per al desenvolupament educatiu del menor.

No obstant això, l'Administració ha vinculat el servei de transport escolar i, més concretament, el seu règim de prestació, al caràcter obligatori o no del cicle educatiu en què els seus possibles beneficiaris estan matriculats. D'esta manera, el servei de transport escolar només se l'ha considerat com una prestació obligatòria per a l'Administració educativa en els nivells d'educació obligatòria (en l'actualitat, educació primària i secundària obligatòria), i es considerava que este servei no s'havia de prestar necessàriament en els nivells que es qualifiquen com a voluntaris.

Tanmateix, esta orientació no es pot considerar satisfactòria a la vista del contingut del dret fonamental a l'educació i de la incidència que, en la seua efectivitat i en la seua qualitat, està cridat a complir el servei complementari de transport escolar.

El servei de transport escolar, igual que l'escolarització en el tram d'edat que va dels zero als sis anys, s'ha de considerar efectivament voluntari per als alumnes compresos entre les esmentades edats (i fonamentalment per als qui exercixen la seua representació legal), però esta no pot implicar, de cap manera, una situació paral·lela de voluntarietat per a l'Administració.

Per contra, la voluntarietat que es predica de l'educació infantil, entesa en els seus termes justos, es referix tan sols a la llibertat que tenen els representants dels menors en una edat entre els zero i els tres anys per a decidir si desitgen que els seus fills acudisquen a centres educatius, però una vegada que hagen pres la decisió en sentit positiu, l'Administració es troba en una situació d'obligació envers ells i està, doncs, obligada a oferir als ciutadans que ho sol·liciten una sèrie de prestacions que assegurin que siga efectiu el dret a una educació de qualitat. En resum, doncs, la voluntarietat que es predica de l'educació infantil és una voluntarietat que es referix exclusivament a la decisió de sol·licitar o no la prestació educativa als poders públics, però —de cap manera— una llibertat d'estos últims per a reduir o entrebancar la qualitat d'este servei. En este sentit és possible afirmar que l'educació infantil és voluntària per als seus beneficiaris, però els poders públics tenen l'obligació de prestar-la, amb les mateixes exigències de qualitat que la resta dels nivells educatius.

En este sentit, si el dret a l'educació —d'acord amb la seua posició dins el nostre text constitucional— s'ha de considerar un dret fonamental de la persona i, per tant, es considera que els poders públics estan cridats a garantir-ne l'efectivitat (article 27.5 CE “Els poders públics han de garantir el dret de tothom a l'educació mitjançant una programació general de l'ensenyament [...]”), l'existència en totes les etapes evolutives de la vida de necessitats educatives i, especialment, d'elevades potencialitats formatives que presenten els menors de sis anys comporta l'obligació de l'Administració pública de potenciar i atendre satisfactòriament estes necessitats dels menors a fi de complir l'activitat prestacional que té atribuïda.

Com a conseqüència de tot això, no es pot compartir la visió de l'educació infantil i dels serveis complementaris que estan vinculats a esta com a serveis merament assistencials i, per això, de prestació voluntària per a les administracions públiques, de manera que estes complisquen els seus deures assignant recursos i satisfent necessitats tan sols en la mesura que els ho permeten “els excedents de recursos” que es deriven de la prestació educativa que es qualifica com a obligatòria. Per contra, la satisfacció adequada de les obligacions que en matèria educativa es deriven del nostre text constitucional, i que es concreten en el deure de permetre el lliure desenvolupament de la personalitat del receptor de les prestacions educatives, exigix dels poders públics que potencien i milloren els recursos que es destinen a l'activitat educativa, d'acord amb la importància que esta té per a aconseguir aquell objectiu constitucional.

Més enllà d'estes primeres i transcendents reflexions sobre l'abast que s'ha de donar al terme “voluntari” en el nivell educatiu de l'educació infantil, el marc normatiu en matèria de servei complementari de transport escolar l'integren la Resolució de 17 de juny de 2003 de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport i, en allò que esta no regula, amb caràcter supletori, el Reial Decret 443/2001, de 27 d'abril, sobre condicions de seguretat en el transport escolar de menors.

La Resolució de 17 de juny de 2003 segueix els plantejaments que hem esmentat adés i lliga la prestació del servei complementari de transport escolar de manera clara i expressa a l'obligatorietat del cicle educatiu al qual este es destine. Així, es considera que només se'n poden beneficiar els alumnes que cursen "educació primària, educació especial i educació secundària obligatòria, escolaritzats en un centre públic de titularitat de la Comunitat Valenciana, i que el seu domicili habitual, segons conste en el certificat de residència, es trobe a una distància de tres quilòmetres o més del centre escolar que li correspon".

D'acord amb esta Resolució, per tant, i en el sentit que hem apuntat abans, els alumnes d'educació infantil no són beneficiaris del servei complementari de transport escolar. Estos alumnes, per contra, tan sols poden usar este servei en la mesura que això "ho haja autoritzat convenientment una resolució de la Direcció Territorial de Cultura i Educació, i sempre que hi haja places vacants contractades en l'autobús d'acord amb el contracte subscrit per a prestar el servei i no comporte canviar les parades de les rutes contractades (apartat 3.2 de la Resolució de 17 de juny de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport).

Segons esta disposició, doncs, el sistema establert en matèria de transport escolar en el nivell educatiu d'educació infantil és un sistema bàsicament residual: les places i les rutes es contracten basant-se en les necessitats dels alumnes dels nivells qualificats com a educació obligatòria, mentre que els alumnes de l'altre nivell només poden accedir a les vacants que deixen els alumnes d'este altre nivell.

Davant la possibilitat que, atés el nombre limitat de vacants, les sol·licituds d'autoritzacions especials siguen superiors a les vacants, la Resolució de 17 de juny de 2003 estableix en este mateix apartat uns criteris de prioritització de les sol·licituds, que permeten decidir quins alumnes han d'accedir a estes vacants i quins alumnes en queden exclosos. Estos criteris de prioritització es concreten en la preferència dels alumnes matriculats en el mateix centre, en primer lloc, i en els alumnes matriculats en un altre centre de la mateixa ciutat, en segon lloc, per davant dels alumnes que no reuneixen estos requisits.

Al seu torn, i entre els alumnes que reuneixen estos requisits (per exemple, dos alumnes que estiguen matriculats en el mateix centre), s'estableix la prioritat de l'alumne de menys edat sobre el de més edat i de l'alumne que es trobe a més distància del centre davant l'alumne que estiga menys lluny.

Este sistema de prioritització es completa, no obstant això, amb una clàusula final que permet que "la Direcció Territorial de Cultura i Educació, a proposta del Consell Escolar, pot exceptuar d'esta prioritat els casos en què concórreguen circumstàncies especials, que s'han de valorar individualment".

La finalitat d'esta clàusula –com es desprén del manament que les circumstàncies especials que aconsellen derogar els criteris generals de prioritització s'han de valorar individualment– és permetre més llibertat a l'hora d'adjudicar places en el servei de transport escolar als casos en què la presència d'una circumstància especial en un alumne concret determine la necessitat de canviar les prioritats

legals i establides abstractament, per tal de facilitar que este accedisca al centre educatiu. D'això se'n deriva que la finalitat d'esta clàusula no és la de permetre canviar els criteris de prioritziació, sinó més correctament, la de permetre que, tot respectant la prioritziació general establida d'acord amb estes normes, els alumnes que presenten una situació especial de necessitat puguen accedir al transport amb independència que, segons els criteris generals, li corresponga o no una plaça.

No obstant això, en el supòsit que analitzem, els casos especials als quals es referix la norma no es van valorar individualment, sinó que, per contra, el Consell Escolar del centre va establir una alteració dels criteris de prioritziació i, en substitució dels que estan vigents legalment, en va introduir uns altres que es basaven en la preferència dels alumnes que tinguen germans que ja siguen beneficiaris del servei del transport escolar. Amb esta actuació es produï x una alteració substancial del contingut i de l'abast que creiem que s'ha de donar a la clàusula final de l'apartat tercer de la Resolució de 17 de juny de 2003, la qual – com a excepció i derogació que és dels criteris generals fixats normativament— s'ha d'interpretar sempre restrictivament, ja que pot afectar els drets dels altres alumnes que, aplicant els criteris legals, tindrien la possibilitat d'ocupar la vacant.

En tot cas, no es pot deixar de reconèixer que la indefinició de la norma legal que empra la Resolució objecte de comentari permet altres interpretacions d'esta clàusula, i esta circumstància és precisament la que ha de provocar més prevencions.

La regulació legal que la Resolució de 17 de juny de 2003 de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport fa del reconeixement al servei de transport escolar és parcial i incompleta i, per això, pot provocar –en determinats casos— resultats que podrien conduir a situacions d'arbitrarietat.

La importància especial que té el servei de transport escolar a l'hora de satisfer el dret a una educació de qualitat, per una banda, i, per altra i de manera especial, la demanda cada volta més gran d'este dret que s'observa en els nivells no obligatoris d'educació infantil –que provoca que tot sovint la demanda siga superior a l'oferta i que, per això, s'hagen de prioritzar les sol licituds— exigix que el procés d'adjudicació de places en les línies de transport que es contracten (mentre l'Administració no decidisca estendre este dret, amb caràcter general, a tots els alumnes que es matriculen en este nivell educatiu)— s'haja de dur a terme amb una transparència absoluta, de manera que la concessió o no d'una autorització especial estiga sotmesa als principis de seguretat i d'objectivitat que, amb caràcter general, han de regir l'actuació administrativa.

Des d'este punt de vista, atribuir al Consell Escolar del centre –en el qual poden estar representats els pares dels alumnes que sol liciten que se'ls reconega una autorització especial per a usar el servei contractat de transport escolar— un poder tan ampli que permeta proposar una alteració dels criteris fixats legalment a l'hora de prioritzar les sol licituds, pot significar una seriosa limitació dels principis esmentats anteriorment, sobretot si es té en compte la pràctica absència de limitacions que presenta i, especialment, l'absència de qualsevol referència al

procediment que poden instar els pares per a posar de manifest les necessitats o les actuacions especials que puguen afectar els seus fills.

La necessitat de potenciar els principis d'objectivitat i de seguretat jurídica s'ha tingut en compte, tanmateix, en altres àmbits dels processos educatius de selecció, com poden ser, per exemple, els que estan vinculats a l'admissió de l'alumnat en els centres educatius quan la demanda de places escolars supera l'oferta. En este àmbit, els criteris de prioritització de sol·licituds, com no pot ser d'altra manera, no es deixen a la lliure valoració dels Consells Escolars (els components del qual poden ser part implicada en el mateix procés), sinó que estan legalment fixats amb anterioritat i a cada criteri se li atribueix una determinada puntuació segons la seua importància; així, la concessió o no d'una plaça escolar depén exclusivament de la suma total de punts que l'alumne ha reunit a partir d'estes normes, prèvies, objectives i fixades.

En els processos selectius d'adjudicació de drets o de serveis, este és el sistema que, sens dubte, millor servix els principis d'objectivitat, transparència i seguretat jurídica, als quals constitucionalment estan vinculades les administracions públiques, ja que en fer la sol·licitud el pare o tutor que sol·licite una prestació educativa concreta pot conèixer fins i tot *ex ante*, els punts que corresponen al seu fill o pupil, i d'esta manera evitar-se possibles suspicàcies respecte de l'objectivitat del procés.

Així, els criteris de pertinença o no al mateix centre educatiu o a la mateixa localitat, la major o menor edat del sol·licitant o la major o menor distància del lloc de residència del centre educatiu són criteris raonables per a decidir concedir o no una autorització especial de transport, com també ho és el criteri que esgrimix el Consell Escolar, que consistix que un germà ja siga usuari del servei de transport (ja que altrament els pares estarien obligats a acompanyar el més petit a escola, i això buidaria de contingut el servei de transport en el cas del germà gran). Aquí no es tracta, doncs, de censurar l'oportunitat i la conveniència dels criteris que s'han emprat en este cas concret, sinó tan sols d'intentar potenciar l'objectivitat i la previsibilitat del procés, que en matèries tan transcendents com l'educativa, adquirixen una importància màxima i que les podrien afectar seriosament normatives excessivament àmplies, vagues i confuses i, en darrer terme, susceptibles de transmetre una sensació d'arbitrarietat.

En virtut del que hem dit més amunt i de conformitat amb el que preveu l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, formulem a la Direcció General d'Ensenyament de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport de la Generalitat Valenciana els suggeriments següents:

Primer. Que amb la finalitat de donar contingut al dret a una educació de qualitat, reconegut constitucionalment, adopte les mesures necessàries, ordinàries o extraordinàries, incloses les pressupostàries, per a estendre el servei complementari de transport escolar a tots els nivells educatius.

Segon. Que la concessió d'autoritzacions especials de transport escolar s'ajuste als criteris de prioritització que estableix legalment la Resolució de 17 de juny de 2003, de manera que les excepcions als criteris generals es valoren individualment, i no s'utilitzi esta via per a alterar, amb caràcter general, els criteris de prioritització que s'han d'aplicar en un centre educatiu concret.

Tercer. Que (en cas que no s'estenga, d'acord amb el nostre primer suggeriment, el servei complementari de transport escolar al nivell educatiu d'educació infantil) valore –amb vista a cursos posteriors— la possibilitat d'elaborar una normativa sobre autoritzacions especials per a l'ús del transport escolar per part dels alumnes d'educació infantil que es base en criteris objectius que puguen conèixer per endavant les persones que les sol liciten (igual que succeïx en el procés d'admissió en centres escolars), de manera que es reduïsquen totalment els marges d'arbitrarietat que tenen els consells escolars dels centres educatius.

Així mateix, d'acord amb la normativa esmentada, li agrairíem que ens remetera en el termini d'un mes l'informe preceptiu en el qual ens manifeste que accepta el suggeriment que se li fa o, si s'escau, les raons que estima per a no acceptar-lo.

Una vegada transcorregut el termini d'un mes, al qual es fa referència en el paràgraf anterior, esta resolució es podrà incloure en la pàgina web d'esta institució.

Li agrairé per endavant que ens remeta el que li hem sol·licitat. Atentament.

Resolució de la queixa número 031342 amb data 20/05/04 dirigida a l'Ajuntament d'Alboraia pel retard en l'inici del curs escolar per la realització d'obres en una finca fronterera a un col·legi públic

Senyoria,

Acusem recepció de la informació sobre la queixa que el Sr. [...] i la Sra. [...] han promogut davant esta institució.

Com sap, els promotors de la queixa denunciaven substancialment en el seu escrit inicial els fets i les circumstàncies següents:

Primer. Que a conseqüència de la necessitat d'enderrocar les finques adjacents al CP Ausiàs March es va haver de posposar l'inici del curs escolar, previst segons la Resolució de 29 de maig de la Direcció General de Centres Docents per al dia 8 de setembre, fins que s'esmenaren els inconvenients que originava enderrocar les finques confrontants.

Segon. Que el Consell Escolar, reunit amb caràcter urgent el 3 de setembre de 2003, va acordar traslladar la data d'inici del curs escolar 2003/2004 al dilluns 22 de setembre, amb el compromís que es recuperarien les hores lectives del curs acadèmic que quedaren pendents.

No obstant això, l'esmentada mesura comportava inconvenients per a molts pares, de manera que l'Ajuntament va determinar que, provisionalment, es traslladara els alumnes al Centre Parroquial, situat al carrer de Benlliure, fins que acabaren les obres al CP Ausiàs March.

Tercer. Que l'esmentat centre parroquial, nou i amb bones instal·lacions per a la seua funció, era totalment inadequat i perillós com a centre docent, ja que, segons criteri dels pares, presentava inconvenients no tan sols per a exercir la funció docent, sinó per a la mateixa seguretat de l'alumnat. Era impossible organitzar l'activitat docent ordinària i els serveis complementaris com ara el de menjador escolar, ja que no hi havia eixides d'emergència, els lavabos eren insuficients per a tots cent noranta alumnes i per al personal docent i administratiu, els alumnes d'educació havien d'utilitzar el saló d'actes com a pati, un recinte tancat i sense cap ventilació, l'alumnat d'educació infantil havia d'ocupar el segon tram d'escales amb barana inadequada i grans buits (qualsevol infant cap pels forats, espais on s'impartixen les classes amb finestres baixes, sense reixes i sense cap protecció i portes que donen a galeries i baranes perilloses per a infants de tres i quatre anys, professorat que no pot exercir la seua funció docent perquè s'ha d'ocupar fonamentalment de la seguretat dels alumnes, ateses les característiques del centre parroquial, inadequat per a impartir les classes, inexistència d'armaris per a desar i arxivar el material escolar imprescindible per a la seua finalitat, i també taules i cadires inadequades).

Quart. Que estes deficiències i la inidoneïtat dels locals provisionals les van posar de manifest l'Associació de Pares i Mares, i també el Claustre de professors, als responsables municipals d'educació i a la Direcció Territorial d'Ensenyament, i les van denunciar a la Policia Local d'Alboraia.

Cinqué. Que l'alcalde, amb data 25 de setembre de 2003, va dirigir un escrit als pares i mares d'alumnes en el qual assenyalava com a data per a l'inici del curs escolar el 29 de setembre en les instal·lacions pròpies del col·legi Ausiàs March i es comprometia a "garantir la seguretat del recinte i dotar-lo d'una tanca doble de protecció perimetral, que delimita la zona del pati confrontant amb el solar per impedir que els alumnes puguin accedir a este i per a permetre, d'esta manera, fer des de l'exterior del centre l'obra de reconstrucció del mur de separació". No obstant això, el dia que s'havia assenyalat per a l'inici del curs, el 29 de setembre, la Direcció Territorial d'Ensenyament va determinar, amb caràcter immediat, que cessaren les activitats docents fins que es comprovara que estes es podien dur a terme amb total normalitat, de manera que el curs escolar es posposava de nou al dia 3 d'octubre de 2003.

Sisé. Que, quan va arribar el dia assenyalat, els pares d'alumnes es van negar a portar els seus fills a classe fins que l'Administració educativa no comprovara l'estat del centre i acabaren les obres de desenrunament del bloc de finques adjacents i els serveis tècnics de la Conselleria emeteren un comunicat que acreditara la situació real del centre docent i es garantira, en tot cas, la seguretat de la comunitat escolar i s'adequaren les instal·lacions docents.

Seté. Que consideren que, tot i haver-se acabat les tasques d'enderrocament i de desenrunament, persisteixen els inconvenients i els perills per als alumnes, a causa de la proximitat al centre de grues, excavadores, etc. en hores de classe, sense que el recinte de tanca doble de protecció perimetral que delimita la zona del pati adjacent al local, que impedisca que els alumnes accedisquen a este, s'haja executat, de manera que es fa necessari el reforç de monitors durant els menjars per tal de garantir la seguretat de l'alumnat i evitar que s'aproximen perillosament a la zona en construcció, i la completa reconstrucció del gimnàs, destruït durant les obres per a enderrocar la finca adjacent.

En considerar que la queixa reunia els requisits que exigix la Llei reguladora d'esta institució, es va admetre a tràmit. En este sentit i amb l'objectiu de contrastar l'escrit de queixa, vam sol·licitar un informe a l'Ajuntament d'Alboraia i a la Direcció Territorial de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport.

De l'informe que hem rebut de la Direcció Territorial de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport es dedüxen els fets i circumstàncies següents:

Primer. Que esta qüestió és (d'acord amb la disposició addicional segona de la LO 8/1985, reguladora del dret a l'educació, que va modificar la LO 10/1999, de 21 d'abril i la disposició addicional dissetena de la LO 1/1990, de 3 d'octubre, d'ordenació general del sistema educatiu) de competència exclusivament municipal.

Segon. Que la inspecció educativa es va presentar el dia 3 de setembre de 2003 al centre educatiu i va acordar posposar l'inici del curs escolar el temps imprescindible per a escometre les obres d'enderrocament de l'edifici adjacent (cosa que, segons les estimacions de l'Ajuntament, es faria el 22 de setembre).

Tercer. Que l'Ajuntament d'Alboraia, vistes les necessitats que havien manifestat els pares i la clara incomoditat que comportava el retard del començament del curs escolar, va acordar iniciar l'activitat docent en els locals que havia cedit la parròquia de la localitat.

Quart. Que la inspecció va visitar l'esmentat centre parroquial i va mantenir una reunió amb l'alcalde i el personal tècnic de l'Ajuntament, d'una banda, i amb el Claustre de professor del centre, de l'altra. D'esta última reunió se'n dedüx la incomoditat del professorat per la mesura que s'ha adoptat, bàsicament per motius de la seguretat i de la idoneïtat de l'edifici parroquial, que es concreten en:

a) La necessitat de millorar la seguretat i impossibilitar que les finestres s'obriegen, de manera que impedisquen abocar-se a l'exterior.

b) Necessitat de col·laboració del personal auxiliar per a atendre els alumnes d'educació infantil en els seus desplaçaments al centre i pel centre, ja que este té escales.

Es fa constar addicionalment que, no obstant això, algun professor declara que el centre parroquial disposa de millors instal·lacions que el CP Ausiàs March.

Cinquè. L'activitat es du a terme als locals del centre parroquial des del dilluns 8 de setembre fins al divendres 26 del mateix mes.

Sisé. El dia 25 de setembre l'alcalde d'Alboraia comunica als pares dels alumnes del centre que el dilluns 29 de setembre es podrà tornar al col·legi, atès que abans d'este dia es dotarà el col·legi d'una tanc a doble perimetral, a fi d'impedir que els alumnes accedisquen a la finca adjacent.

Seté. El dia 29 de setembre no és possible continuar l'activitat lectiva al centre parroquial i, a parer dels pares d'alumnes del col·legi, l'edifici no reuneix encara les condicions de seguretat per a reprendre l'activitat lectiva. Per això, la inspecció d'educació es va presentar al centre i va sol·licitar a la Direcció Territorial de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport que intervinguera la unitat tècnica perquè emetera un informe sobre la seguretat de la instal·lació.

Vuité. Una vegada efectuats els informes preceptius i adequada la instal·lació, es reprenen les classes de manera ininterrompuda des del divendres 3 d'octubre de 2003.

Nové. En relació amb les alegacions que van fer els promotors de la queixa, es fan constar les consideracions següents:

a) Que el servei de menjador s'ha de prestar, segons la seua normativa reguladora, durant els mesos del curs escolar en què el centre tinga jornada lectiva partida. Com que este servei es va començar a prestar el dia 3 d'octubre, la seua afecció ha estat mínima.

b) Que l'Ajuntament d'Alboraia va instal·lar la tanca perimetral tal com s'havia compromés i que va destinar monitors en horari de menjador per controlar la seguretat de l'alumnat.

De l'informe que hem rebut de l'Ajuntament d'Alboraia es dedueixen els fets i les circumstàncies següents:

Primer. Que el greu estat en què es trobava l'estructura de l'edifici adjacent al CP Ausiàs March i les dificultats existents per l'acord preceptiu que requerien els veïns que vivien en els esmentats habitatges va exigir que l'Ajuntament assumira la gestió de la demolició per a accelerar i garantir els treballs d'enderroc.

Segon. Que l'Ajuntament es va comprometre a efectuar les tasques d'enderrocament d'este edifici durant el mes d'agost, atesa la idoneïtat de la data a efectes escolars.

Tercer. Que la negativa de cinc veïns de l'edifici adjacent al que s'havia d'enderrocar per a construir la paret mitgera va determinar la necessitat de

sol licitar al jutjat una autorització judicial per a entrar en els habitatges de les persones que no ho havien autoritzat.

Quart. Que a la fi del mes d'agost no es disposava encara d'autorització judicial, que, a més, la companyia elèctrica hauria d'haver desmantellat un transformador elèctric que subministrava energia a la zona, i que el termini establert per a dur a terme este treball no s'havia complert.

Cinqué. Que després de diverses negociacions amb els veïns i amb la companyia elèctrica es van remoure estos obstacles i llavors es van poder iniciar els treballs de demolició.

Sisé. Que el dia 3 de setembre es va reunir amb caràcter urgent el Consell Escolar del centre, el qual va acordar endarrerir l'inici del curs escolar al dia 22 de setembre de 2003.

Seté. Que, amb la finalitat de pal·liar els problemes que es derivarien de retardar l'inici del curs escolar (privació del dret a l'escolarització, necessitat de recuperar les hores lectives...), l'Ajuntament, després de diverses gestions, va aconseguir que se cedira el centre parroquial de la localitat per a dur a terme les activitats escolars fins que es reobriera el CP Ausiàs March. El director del col·legi va visitar les instal·lacions parroquials que s'havien oferit, i, atesa la situació d'excepcionalitat, les va acceptar, però va apuntar la necessitat que el professorat opinara sobre este canvi.

Vuité. Després de l'esmentada reunió, el dia 4 de setembre de 2003 l'Ajuntament va enviar una circular als pares dels alumnes del col·legi en què els comunicava les gestions que havia dut a terme i el resultat obtingut. Assenyalava que "en la reunió que els professors del centre van tenir amb caràcter urgent i una vegada es va debatre la nova proposta que s'havia presentat, esta es va desestimar ja que, entre altres qüestions, els locals no reunixen la idoneïtat necessària per a atendre correctament els alumnes ni per a impartir les classes [...]"

Nové. El dia 5 de setembre de 2003, l'Ajuntament va adreçar un escrit a la directora territorial de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport en el qual la informava que es posaven a la seua disposició nou aules i una sala multiusos que, segons l'arquitecte municipal, reunien les condicions d'habitabilitat i higiene per a la docència, amb la finalitat d'evitar les molèsties que la demora en l'inici de les classes podria generar als pares i als alumnes. També s'informa l'inspector d'educació de zona i es fa una reunió amb el director, els professors i l'AMPA, en què s'acorda utilitzar els locals que s'han proposat i es decidix elaborar una llista del material que s'hauria de traslladar a estos locals.

Desé. Segons fa constar l'Ajuntament d'Alboraia, es van avaluar les mesures de seguretat esmenables al Centre Parroquial, es va facilitar un dispensador d'aigua embotellada per als alumnes i professors, es va dotar el centre d'una farmaciola i es va facilitar un telèfon mòbil al director del centre.

Onzé. El dia 8 de setembre de 2003 van començar les classes al Centre Parroquial.

Dotzé. A la vista de l'informe de l'arquitecte municipal en què comunicava que s'havien acabat les tasques d'enderrocament, l'Ajuntament va estimar convenient anunciar als pares la data prevista per a tornar al CP Ausiàs March, que es va establir per al dilluns 29 de setembre de 2003.

Tretze. El mateix dia 29 de setembre va tenir lloc una reunió extraordinària del Consell Escolar, en la qual va participar com a oient l'inspector de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport. En la reunió es va elaborar un comunicat que es va adreçar als pares i en el qual se'ls insta que s'abstinguen de portar els fills al col·legi els dies 30 de setembre i 1 d'octubre, amb la finalitat de garantir la màxima seguretat i donar més temps de maniobra a l'empresa per tal que acabe d'enderrocar i de desenrunar la finca adjacent.

Catorzé. El dia 2 d'octubre de 2003, l'Ajuntament rep una còpia del comunicat de la directora territorial de Cultura, Educació i Esport, que ordenava al director del col·legi que interrompera les activitats pròpies del centre.

Quinzé. Este mateix dia, a les 17:58 hores, l'Ajuntament va rebre un telefax de la directora territorial de Cultura, Educació i Esport en el qual indicava que les classes en el Col·legi Públic Ausiàs March es podien reprendre el dia 3 d'octubre.

Una vegada rebut l'informe, el vam traslladar al promotor de la queixa per tal que, si ho considerava oportú, presentara un escrit d'al·legacions. Així ho va fer i va ratificar íntegrament el seu escrit inicial.

Atés que l'actuació que s'ha descrit pot no ser prou respectuosa amb els drets del promotor de la queixa, li demane que considere els arguments que, com a fonament del suggeriment amb el qual concloem, a continuació li expose:

La LO 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació, ha significat el reconeixement del dret a una educació, sobretot, de qualitat. En l'actualitat, com assenyalava l'exposició de motius d'esta Llei, l'objectiu de l'Administració educativa, superades ja altres èpoques de menor desenvolupament econòmic i social, no se centra tant en la universalització de l'educació, objectiu que al nostre país ja s'ha complert amb èxit, sinó més aviat en la prestació per part de les diferents instàncies educatives d'una formació de qualitat, que permeta el ple desenvolupament professional i personal dels individus i el progrés i creixement de la societat en el seu conjunt.

Per a assolir este objectiu, resulta evident que la dotació d'unes infraestructures docents de qualitat està cridada a jugar un paper de la màxima rellevància, en posar a disposició de la comunitat educativa els recursos materials necessaris per a exercir correctament la funció educativa. Com ha declarat esta institució en les reiterades i contínues recomanacions que contenen els diferents informes anuals que ha presentat a les Corts Valencianes, una educació de qualitat exigeix, en primer lloc, que els centres docents disposen dels equipaments necessaris d'acord

amb les seues característiques i circumstàncies específiques. Des d'este punt de vista, correspon a les diferents administracions implicades en l'organització i en la programació de l'activitat escolar garantir que tothom puga accedir, en condicions d'igualtat real i efectiva, a un ensenyament de qualitat, i que els centres escolars disposen dels recursos necessaris per a satisfer les necessitats educatives dels alumnes, necessitats que fixen les disposicions legals vigents actualment.

Si es tenen en compte estes consideracions, resulta evident que el tancament temporal dels centres docents –siga a causa d'obres que es duguen a terme en estos, siga a causa de la necessitat d'evitar perills per a la comunitat educativa quan es fan obres en finques adjacents, com és el cas que ens ocupa— determina que es prive temporalment l'alumne d'un dels elements essencials que han de coadjuvar a aconseguir una educació de qualitat, ja que estos tancaments al final creen *situacions de provisionalitat* negatives en els casos en què l'Administració competent posa a disposició de la comunitat educativa altres instal·lacions per a usar-les temporalment o, en la pitjor hipòtesi, *de pèrdua* i posterior necessitat de recuperar les hores lectives que no s'han impartit.

En el cas objecte d'este expedient de queixa, segons es dedüx dels antecedents que hem exposat, la necessitat de garantir la seguretat dels alumnes del CP Ausiàs March, vista l'amenaça que constituïa a l'edifici adjacent, el qual presentava problemes seriosos des de feia un quant temps, va determinar que l'autoritat municipal, en l'exercici de les competències que li concedix la legislació en relació amb els centres docents, acordara enderrocar i desenrunar la finca contigua al col·legi, i ho va programar tot per al mes d'agost, un mes no lectiu.

En conseqüència, la necessitat de dur a terme les obres d'enderroc i de desenrunament de la finca adjacent va comportar que s'haguera d'instal·lar l'alumnat en els espais que es van cedir a l'Ajuntament d'Alboraia mentre no finalitzaren les tasques que acabem de descriure. En definitiva, va ser la necessitat de salvaguardar la seguretat dels alumnes la que va imposar a l'Administració local la decisió de demolir l'edifici, i per això, des d'este punt de vista, esta institució no pot censurar aquella decisió, com tampoc no l'han censurada els intervinents en este expedient de queixa. De la mateixa manera, segons es dedüx dels documents que consten en este expedient, l'Ajuntament va col·locar una tanca en la zona d'obres i va destinar monitors per a les hores dels àpats, tal com sol licitaven els promotors d'esta queixa, si bé, a parer d'estos, amb cert retard.

Tanmateix, no és menys cert que correspon als poders públics vetlar per evitar que, com a conseqüència de les necessitats de dur a terme obres en els centres docents o als seus voltants, es produïsquen situacions de provisionalitat, mitjançant la confecció dels adequats programes de previsió i autoorganització que eviten –tant com siga possible—que els serveis educatius resulten afectats o, almenys, en cas que això siga inevitable, que la incidència siga la menor possible sobre l'activitat docent.

En el cas que ens ocupa, i encara que no es puguem deixar de reconèixer els esforços que ha fet l'Ajuntament d'Alboraia per a pal·liar tant com fóra possible

els efectes negatius que ha ocasionat el retard en l'enderrocament i desenrunament de la finca adjacent al col legi, tant en la vessant educativa com en l'estricta seguretat dels alumnes, s'ha de subratllar també la necessitat que este tipus d'actuacions estiguen sotmeses a una programació més estricta pel que fa a la seua fase d'execució, amb la finalitat de protegir el dret a l'educació de qualitat. Per a això, s'han de preveure i d'oferir immediatament solucions alternatives als possibles contratemps que es produï squen.

En virtut del que hem dit més amunt i de conformitat amb el que preveu l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, formulem a l'Ajuntament d'Alboraia el suggeriment que en casos com el que hem analitzat adopte totes les mesures d'organització i de programació que calguen per evitar que els possibles contratemps en executar-se les polítiques municipals d'obres afecten el dret a rebre una educació de qualitat.

Així mateix, d'acord amb la normativa esmentada, li agrairíem que ens remetera en el termini d'un mes l'informe preceptiu en el qual ens manifeste que accepta el suggeriment que se li fa o, si escau, les raons que estima per a no acceptar-lo. Li agrairí m per endavant que ens remeta el que li sol licitem i el saludem atentament.

Resolució de la queixa número 031235 amb data 10/03/04 dirigida a l'Ajuntament de Chella sobre la denegació d'ajuda per a l'adquisició de llibres de text a l'alumnat d'un centre incomplet d'educació infantil

Senyoria,

Acusem recepció de la informació sobre la queixa que han promogut davant esta institució la Sra. [...] i cinquanta-sis persones més.

Com sap, els autors de la queixa, integrants de la comunitat educativa del Col legi [...] de Chella (València), van presentar un escrit de queixa a esta institució en el qual manifestaven els fets i les consideracions següents:

Primer. Que el Col legi [...] és un centre incomplet d'educació infantil que té unitats d'un, dos, tres, quatre i cinc anys, amb un primer cicle que se sosté parcialment amb fons de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport per a associacions i entitats sense ànim de lucre i un segon cicle que té un concert educatiu amb l'esmentada Conselleria.

Segon. Que l'Ajuntament de Chella havia promogut unes ajudes per a adquirir llibres de text.

Tercer. Que quan els pares i mares d'alumnes del col legi van sol licitar a l'alcalde la concessió d'estes ajudes, este els va informar personalment que les ajudes no es concedirien, ja que estaven dirigides exclusivament per als alumnes d'educació infantil i obligatòria del col legi públic que hi ha en esta localitat.

Considerant que la queixa reunia els requisits que exigix la Llei reguladora d'esta institució, es va admetre a tràmit. En este sentit i amb l'objectiu de contrastar este escrit, vam sol·licitar un informe a la Direcció Territorial de Cultura i Educació de València i a l'Ajuntament de Chella.

La Direcció Territorial de Cultura i Educació, en la comunicació que vam rebre, ens manifestava la seua falta de competència, ja que els fets i les consideracions que contenia l'escrit de queixa es referien a l'Ajuntament de Chella.

De l'informe que ens va remetre l'Ajuntament de Chella es dedueixen els fets i les consideracions següents:

— Que el col·legi públic de la localitat s'estava rehabilitant a causa del deficient estat en què es trobava i que este procés d'adequació durava ja vora tres anys, cosa que havia provocat que molts pares de la localitat hagueren matriculat els seus fills en altres centres públics, i això feia perillar l'existència d'aquell per falta d'alumnes.

— Que l'Ajuntament va acordar l'ajuda per a adquirir els llibres de text a favor dels alumnes del centre públic al·legant un compromís electoral.

— Que, quan els pares d'alumnes del centre concertat Obreres del Cor de Jesús van sol·licitar que es concediren estes ajudes, l'Ajuntament es va negar a fer-ho, ja que el seu compromís és amb "el sector públic".

Una vegada rebut l'informe, el vam traslladar als signataris de la queixa per tal que, si ho consideraven oportú, presentaren un escrit d'al·legacions. Així ho van fer i van ratificar íntegrament el seu escrit inicial.

Atés que l'actuació que s'ha descrit pot no ser prou respectuosa amb els drets dels promotors de la queixa, li demane que considere els arguments que, com a fonament del suggeriment amb el qual concloem, a continuació li expose:

Com se sap, els diferents apartats de l'article 27 de la Constitució espanyola consagren diversos drets que es referixen al dret genèric a l'educació. D'esta manera el *dret genèric a l'educació* apareix constituït, en realitat, per una pluralitat o un feix de *drets de llibertat* (llibertat d'ensenyament, apartat 2n-, llibertat dels pares perquè els seus fills reben l'educació religiosa o moral que estiga d'acord amb les seues conviccions –apartat 3r– o la llibertat de creació de centres docents, dins els principis constitucionals –apartat 6é–), *deures* (l'obligatorietat de l'ensenyament obligatori), *garanties* (l'autonomia universitària –apartat 10é–) i *drets de prestació* (la gratuïtat de l'ensenyament bàsic –apartat 3r–).

No obstant això, el Tribunal Constitucional ha tingut ocasió d'assenyalar que el dret a l'educació definit així incorpora, juntament amb el seu contingut primari de dret a la llibertat "una dimensió de prestació, en virtut de la qual els poders públics

han de procurar l'efectivitat d'este dret i fer-ho, per als nivells bàsics de l'ensenyament, en les condicions d'obligatorietat i de gratuïtat que demana l'article 27.4 de la Constitució" (STC 86/1985, de 10 de juliol). Des d'este punt de vista, la labor essencial de les administracions públiques en matèria educativa apareix indubtablement imbuïda de l'obligació que estes han de garantir a tots els ciutadans l'*accés a l'educació en règim d'absoluta igualtat*. Això requereix, en gran mesura, remoure tots els obstacles de tipus econòmic o social que puguen impedir gaudir-ne efectivament. En matèria educativa, doncs, l'objectiu primordial que ha de perseguir l'activitat de l'Estat ha de ser crear les condicions necessàries que afavorisquen el gaudi efectiu del dret a l'educació, i suprimir totes les desigualtats que puguen convertir-lo en una mera declaració fictícia o programàtica.

Si es partix d'esta interpretació del dret a l'educació, i de les línies d'actuació que esta atribuïda als poders públics en esta matèria, resulta evident la importància especial que *el principi d'igualtat*, que proclama l'article 14 del text constitucional, adquireix en este sentit. La labor dels poders públics en este àmbit se centra, conseqüentment, en la consecució de la igualtat en l'accés a l'educació i en la seua continuïtat, això últim, en els nivells postobligatoris, per als subjectes que es troben en condicions d'aprofitar-la.

Des d'esta visió material del dret a l'educació, l'exposició de motius de la Llei Orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació (en endavant, LOCE) proclama que tots els principis que fonamenten una elevació de la qualitat en l'educació se sustenten prioritàriament "en la garantia de les condicions bàsiques d'igualtat en l'exercici del dret a l'educació, dret que s'ha d'assegurar, entre altres mesures, mitjançant un sistema de beques i d'ajudes que remoguen els obstacles de tipus econòmic que impedisquen o dificulten l'exercici de l'esmentat dret".

Això, l'actual normativa reguladora del sistema educatiu no fa sinó referenciar el que, ja des l'aprovació de la LO 8/1985, de 3 de juliol, del dret a l'educació i a través de la LO1/1990, de 3 d'octubre, d'ordenació general del sistema educatiu (en endavant LOGSE), constituïa una concepció imperant del contingut material d'aquell dret.

D'esta manera, i d'acord amb la primera, "rebre les ajudes necessàries per a compensar possibles mancances de tipus familiar, econòmic i sociocultural" constituïa un dret bàsic del alumne (art. 6, apt.1, lletra g)). Per la seua part, en la segona, l'article 66 establia sota la rúbrica "De la compensació de les desigualtats en l'educació" que encapçala el títol V, que per a garantir "la igualtat de tots els ciutadans en l'exercici del dret a l'educació, s'han d'arbitrar beques i ajudes a l'estudi que compensen les condicions socioeconòmiques desfavorables dels alumnes [...]".

A conseqüència de tot això la LOCE reconeix explícitament que un dels principis bàsics de qualitat que ha de regir el sistema educatiu espanyol és l'*equitat*, entesa com a principi que garanteix una igualtat d'oportunitats de qualitat (art. 1) i,

especialment, l'atribució als alumnes del dret "a rebre les ajudes i els suports necessaris per a compensar les mancances de tipus personal, familiar, econòmic, social i cultural, especialment en el cas que presenten necessitats educatives especials, que impedisquen o dificulten l'accés i la permanència en el sistema educatiu" (art. 22 f), "sense cap més distincions que les que es deriven de la seua edat i nivell que cursen" (art. 2.1 a).

La proclamació d'estos principis i d'estos drets bàsics de l'alumnat comporta que l'article 40 d'esta norma impose als poders públics l'obligació de dur a terme les actuacions que resulten necessàries i aportar els recursos i els suports necessaris que permeten compensar els efectes de situacions de desavantatge social per a aconseguir els objectius d'educació i de formació que es preveuen per a cada un dels nivells del sistema educatiu; tot això amb la finalitat d'assegurar el dret individual a una educació de qualitat

De tot això, i tal com ha destacat la doctrina especialitzada, s'inferix que la finalitat de les beques i ajudes a l'estudi no és tant garantir el dret a l'educació de manera directa com la igualtat en l'exercici d'este dret intentant evitar que es produïsquen discriminacions per raons econòmiques.

Expressat d'una manera més directa: un dels aspectes bàsics que han de guiar l'actuació dels poders públics en matèria educativa ha de ser precisament el de fomentar la igualtat efectiva de tots els ciutadans en l'exercici del dret a l'educació arbitrant tots els mitjans que calguen per a remoure els obstacles econòmics que puguen impedir la consecució d'este objectiu.

La principal conseqüència que es deriva de les consideracions anteriors és que la política de beques i d'ajudes a l'estudi que dissenyen els poders públics, atés que es basa en la consecució d'esta igualtat real i en el gaudi efectiu d'este dret, ha de partir necessàriament de criteris vinculats a la capacitat econòmica a l'hora de fixar les condicions d'adjudicació de les subvencions que estes fixen.

D'esta manera, i a tall d'exemple, la normativa estatal sobre beques i altres ajudes a l'estudi (integrada principalment pel RD 2298/1983, de 28 de juliol) és bastant eloqüent en este sentit en indicar taxativament que la concessió de les ajudes de caràcter especial (que resulten ser aquelles que, entre altres hipòtesis, es dirigixen a l'educació preescolar, segons la definix l'antiga LOGSE –article 11–, com és el cas que ens ocupa) està sotmesa "a la renda familiar per *capita* en ordre invers a la seua magnitud, sense que siga exigible, per tant, cap mena de qualificació mitjana acadèmica" (art. 13).

En un altre tipus de consideracions, s'ha de tenir present que, si bé és cert que l'educació infantil (que és el cas concret que se'ns presenta en este suggeriment) és un nivell no obligatori –per bé que gratuït a partir del curs acadèmic 2004/2005–, això no pot comportar de cap manera que l'*acció compensatòria dels poders públics* tinga una importància menor, o que cesse o es reduïesca per això la intensitat de l'obligació que tenen les administracions públiques de remoure els

obstacles de caràcter econòmic que puguen dificultar l'accés de qualsevol persona a l'educació.

Justament al contrari, i com declara la LOGSE en este sentit, els problemes del sistema educatiu hui dia no es concentren ja tant a universalitzar l'educació bàsica, com —entre altres aspectes— a universalitzar i millorar l'atenció a la primera infància (preàmbul de la Llei). D'altra banda, no es pot desconèixer tampoc, com reconeix l'exposició de motius de la Llei, que l'extensió de la gratuïtat de l'educació al nivell infantil està fortament imbuïda per la consciència de “la importància decisiva” que l'esmentada etapa té “en la compensació de les desigualtats econòmiques”.

La importància crucial de la lluita contra les desigualtats en l'etapa de l'educació infantil ja la va apuntar l'article 64 de la LOGSE (actualment en vigor) en indicar que les administracions educatives han de garantir “una actuació preventiva i compensatòria, i garantir, si escau, les condicions més favorables per a l'escolarització, durant l'educació infantil, de tots els infants amb unes condicions personals que impliquen una desigualtat inicial per a accedir a l'educació obligatòria i per a progressar en els nivells posteriors, siga a causa de la seua procedència d'un medi familiar de baix nivell de renda, siga a causa del seu origen geogràfic o a causa de qualsevol altra circumstància”.

L'assumpció d'esta idea és, sens dubte, la que guia el principi programàtic que conté l'article 4 de l'actualment vigent LOCE, d'acord amb el qual “l'Estat, per tal de garantir les condicions d'igualtat per a exercir el dret a l'educació i perquè tots els estudiants, amb independència del seu lloc de residència, gaudisquen de les mateixes oportunitats, ha d'establir un sistema general de beques i d'ajudes a l'estudi destinat a superar els obstacles de tipus socioeconòmic que, en qualsevol part del territori, impedisquen o dificulten l'accés a l'ensenyament no obligatori o la continuïtat dels estudis als estudiants que estiguen en condicions de cursarlos profitosament”, i que, tot i que la norma relaciona amb l'actuació de l'Administració estatal, sembla raonable considerar que ha de vincular l'actuació de foment de totes les administracions públiques.

Si es partix de tot el que acabem d'apuntar, resulta obligatori inferir que l'actuació dels poders públics a l'hora de planificar l'activitat de foment en matèria educativa, en el nivell concret no obligatori d'educació infantil, s'ha de dirigir sobretot i com a objectiu prioritari a remoure les desigualtats de caràcter econòmic, a fi de satisfer el gaudi efectiu —i en règim d'absoluta igualtat— del dret a l'educació, sense que siga lícit anteposar —a costa d'este— altres possibles objectius, més enllà del que resulte raonable.

Analitzada des del punt de vista que es proposa i que s'extrau de la interpretació de les normes constitucionals i legals vigents sobre esta matèria i de les declaracions que emanen del Tribunal Constitucional, no sembla justificada una política pública d'ajudes que, com la que ha dut a terme l'Ajuntament de Chella, situe al centre dels seus criteris d'adjudicació unes condicions que no estan vinculades a la renda familiar, sinó, per contra, a la naturalesa (pública o privada

concertada) del centre educatiu d'adscripció de l'alumne sol licitant, ja que això significa vincular directament la política de beques i d'ajudes a l'estudi a raons que no estan lligades "a compensar les desigualtats socioeconòmiques", objectiu que, tanmateix, la mateixa norma defineix com a essencial i prioritari.

És cert, però, que el reconeixement d'uns objectius diferents dels que fixa amb caràcter general per a la política de beques la normativa de beques i de desenvolupament, no ha de significar immediatament que es vulnera el principi d'igualtat (centre neuràlgic en realitat del sistema d'ajudes que hem analitzat), atès que, com ha declarat el Tribunal Constitucional, el principi d'igualtat que reconeix l'article 14 de la Constitució no implica "en tots els casos un tractament legal igual amb abstracció de qualsevol element diferenciador de rellevància jurídica. El Tribunal Europeu de Drets Humans ha assenyalat [...] que tota desigualtat no constitueix necessàriament una discriminació [...]. La igualtat només es viola si la desigualtat està desproveïda d'una justificació objectiva i raonable, i l'existència de l'esmentada justificació s'ha d'apreciar en relació amb la finalitat i els efectes de la mesura, de manera que s'ha de donar una relació raonable de proporcionalitat entre els mitjans emprats i la finalitat perseguida" (STC 22/1981, de 2 de juliol).

Aprofundint en esta mateixa línia de pensament, l'alt tribunal ha indicat que la igualtat a la qual es referix l'article 14 de la Constitució "significa que als supòsits de fet iguals se'ls han d'aplicar unes conseqüències jurídiques que siguin iguals també i que per a introduir diferències entre els supòsits de fet ha d'haver-hi una justificació suficient de tal diferència que aparega al mateix temps com a fonamentada i raonable d'acord amb criteris i judicis de valor acceptats generalment" (STC 49/1982, de 14 de juliol).

En el cas que analitzem i que motiva l'escrit de queixa que s'ha interposat davant esta institució, no s'observa, tanmateix, la presència d'esta "justificació suficient" que permetia entendre adequat que dos supòsits de fet idèntics (alumnes que, amb les mateixes o similars rendes econòmiques intenten accedir a una ajuda per a adquirir llibres) s'hagen de tractar de manera diferent (concessió de l'ajuda a tan sols un d'ells).

Si s'analitza detalladament, la raó que adduïx l'Ajuntament de Chella per a justificar esta discriminació entre els alumnes de la població rau en la necessitat de potenciar o, si es preferix, de fomentar el centre públic davant el centre privat concertat, atesa la tendència dels pares i mares d'alumnes de matricular els seus fills en altres centres educatius (tant en el privat concertat com, especialment, en els centres públics d'altres poblacions).

Acceptar este argument significaria, si es porta als seus justos termes, establir *una política de discriminació positiva* a favor del centre públic situat al municipi de Chella i en detriment, no tan sols del col·legi concertat [...], sinó de qualsevol altre centre educatiu. La finalitat d'esta política d'ajudes, com exposa clarament l'Ajuntament de Chella en l'informe que va remetre a esta institució, seria

concedir incentius econòmics per a estimular la matriculació en el primer dels dos centres esmentats.

Per a analitzar si esta és una raó que justifique la discriminació, s'ha de tenir present que el Tribunal Constitucional ha declarat taxativament que a l'hora de fer este estudi, s'ha de considerar que “esta valoració té uns límits, ja que no pot donar lloc a un resultat que vaja contra drets i llibertats que reconeix la Constitució, ni en general ni contra qualsevol precepte o principi seu [...]” (STC 34/1981, 10 de novembre).

En el cas que analitzem, establir l'esmentada política podria xocar clarament amb el dret constitucional, inscrit en el dret a l'educació, que tenen reconeguts els pares perquè els seus fills reben la formació religiosa i moral que estiga d'acord amb les seues pròpies conviccions (art. 27.3 CE), que tradicionalment s'ha identificat amb el dret a la lliure elecció del centre educatiu i que els poders públics han de salvaguardar.

El desenvolupament d'este dret constitucional és a la base de l'establiment i del mateix desenvolupament de la política d'ajudes als centres docents que reunisquen els requisits que la llei estableix, imposada per la mateixa Constitució en el seu article 27.9 i, especialment, a la base de la creació del mateix règim de concerts educatius amb els centres privats que regix en el nostre sistema educatiu. Com declara en este punt la LO 8/1995, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació, en la seua exposició de motius, la programació general de l'ensenyament atribuït a l'Estat i a les comunitats autònomes s'ha de dirigir primordialment a assegurar tant la cobertura de les necessitats educatives, proporcionant una oferta adequada de places escolars, com a la possibilitat d'escollir el centre docent dins l'oferta de places escolars gratuïtes.

En este sentit, el règim de concerts establert en el nostre sistema educatiu es configura com un instrument jurídic necessari per als centres privats que desitgen que els sostinguen fons públics i impartir l'educació bàsica en règim de gratuïtat. Precisament per això, estos es definixen com la via jurídica que ha establert la LODE, amb base en l'article 27.9 CE, per a garantir el dret a elegir centre educatiu diferent dels públics en condicions de gratuïtat, en els nivells obligatoris, o subvenció total o parcial en els nivells no obligatoris. Al seu torn, este s'erigix en el mecanisme de finançament de l'educació, encaminat a satisfer la gratuïtat en els nivells obligatoris o a afavorir l'efectivitat del dret a l'educació mitjançant l'ajuda pública en els nivells no obligatoris.

La possibilitat de triar el centre escolar es configura, per tant i segons ja hem vist que indicava el STC 86/1985, de 10 de juliol, com *una autèntica llibertat* que es reconeix als pares, i que, pel seu caràcter, no es pot sotmetre a límits ni traves a fi de promoure un determinat tipus de centres.

Seguint estes consideracions, establir *una política de discriminació positiva* a favor dels centres públics implica, fet i fet, limitar el dret a la lliure elecció del centre educatiu que, dins l'oferta escolar, s'haja atribuït als pares, ja que amb esta

es pretén, sobre la base de la concessió dels esmentats incentius, aconseguir que els escolars es matriculen en determinats centres docents públics i en detriment d'altres.

En resum, el fonament que s'allega en este cas per a justificar una desigualtat en el tracte dels alumnes que es pogueren trobar en una situació similar, implica una contradicció amb un dret constitucional (llibertat a l'elecció de centre, en este cas, diferent del públic, com a faceta inescindiblement integrada en el dret a l'educació reconegut en l'article 27 CE), que per això mateix no apareix com a "prou raonable" a l'hora d'avaluar esta discriminació.

En virtut del que hem dit més amunt i de conformitat amb el que preveu l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, formulem a l'Ajuntament de Chella (València) el suggeriment següent: "Que adopte les mesures que siguen necessàries perquè la política de beques i ajudes a l'estudi per a l'alumnat del Col·legi [...], o de qualsevol altre centre educatiu de la localitat, es fonamente en criteris basats en les necessitats econòmiques que manifesten els sol·licitants, de manera que l'accés a l'educació es pugua garantir plenament als alumnes en condicions d'igualtat efectiva."

Així mateix, d'acord amb la normativa esmentada, li agrairíem que ens remetera en el termini d'un mes l'informe preceptiu en el qual ens manifeste que accepta la recomanació que se li fa o, si s'escau, les raons que estima per a no acceptar-la.

Li agrairé molt per endavant que ens remeta el que li sol·licitem i el saludem atentament.

Resolució de la queixa número 030018 amb data 26/05/04 dirigida a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport sobre substitucions del personal docent en un col·legi públic d'Alacant

Sr. director,

Acusem recepció de la informació sobre la queixa que ha promogut davant esta institució la Sra. [...].

Com sap, la promotora de la queixa, mare d'un alumne del col·legi públic [...] d'Alacant, va presentar un escrit davant esta institució en el qual manifestava substancialment els fets i les consideracions següents:

Primer. Que el seu fill (i la resta de companys de classe) patixen, des del curs 1999/2000, el que ella considera una escolarització irregular, ja que estos alumnes han de suportar les contínues baixes per malaltia de la professora tutora del grup.

Segon. Que esta professora era la tutora, en el curs acadèmic 1999/2000, del grup de tercer curs d'educació infantil.

Tercer. Que el curs següent, esta docent, mitjançant un concurs de trasllats, va obtenir una plaça en el CP [...] per al nivell d'educació primària, i se la va assignar com a tutora del mateix grup del qual ja ho havia estat en el nivell anterior d'educació infantil.

Quart. Que, en aplicació del criteri d'adjudicació de tutories que fixa el claustre de professors del centre, esta professora també va ser nomenada tutora d'este grup l'any següent.

Cinqué. Que, el curs acadèmic 2002/2003 (en què els alumnes van cursar el primer curs del segon cicle de primària) es va assignar com a tutora la professora [...], que anteriorment exercia les seues funcions en el tercer cicle de primària i impartia les àrees de [...].

Sisé. Que esta professora, el curs anterior, va presentar una baixa el mes de març, de manera que, amb data 9 de setembre de 2002, encara no s'havia reincorporat (fóra perquè continuava de baixa, fóra perquè havia presentat una nova baixa mèdica).

Seté. Que les contínues baixes que patia la professora tutora durant el tercer curs d'educació infantil i primer i segon cicle d'educació primària s'havien resolt mitjançant professors substituïts, de manera que el seu fill havia tingut vuit professors diferents en quatre anys, i per este motiu el procés educatiu havia tingut greus desordres i minves en la seua qualitat.

Vuité. Que l'assignació com a professora tutora per al nou curs acadèmic d'una persona que ja en aquell moment es trobava en situació de baixa mèdica implicava el risc que els alumnes continuaren suportant, en el nou cicle educatiu, una situació similar a la que havien viscut anteriorment.

En considerar que la queixa reunia els requisits que exigix la Llei reguladora d'esta institució, es va admetre a tràmit. En este sentit i amb l'objectiu de contrastar l'escrit de queixa, vam sol·licitar un informe a la Direcció Territorial de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport d'Alacant.

De l'informe que hem rebut de la Direcció Territorial de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport es dedüxen els fets i les circumstàncies següents:

Primer. Que els criteris d'adjudicació de les tutories en el CP [...] són els que estableix el claustre de professors, que en dóna compte al Consell Escolar de centre i que, segons informa el director del centre, estos es concreten en els punts següents:

- a) Per al nivell educatiu d'educació infantil, s'adopta el principi rector que el professor que inicia el cicle continua amb el grup durant tota l'extensió del nivell, i el procés torna a començar amb un nou grup quan aquell el conclou.

- b) Per al nivell educatiu d'educació primària, s'adopta el principi rector segons el qual té prioritat en l'elecció el professor que acredite l'habilitació en valencià per a ocupar les tutories de segon i tercer cicle (ja que ha d'impartir el coneixement del medi en valencià). En segon lloc, i una vegada assignat el grup, el professor continua amb el grup durant tot el cicle. En el cas que es produïssa una vacant, esta s'oferix en primer lloc a la resta del professorat del centre que acabe un cicle i s'aplica el criteri d'antiguitat en el centre. En cas que no s'ocupe per este sistema, la tutoria s'assigna al nou professor que arribe al centre.

Segon. Que el grup d'alumnes que configura cada grup continua durant tot el període d'educació primària.

Tercer. Que, les vegades que la professora tutora del grup havia estat de baixa un període llarg de temps, l'Administració l'havia substituïda i la classe s'havia atés com legalment s'establix.

Quart. Que, en virtut de tot això, l'assignació dels tutors, la formació del grup i les substitucions en cas de baixa van tenir lloc sense que es vulnerara el dret a l'educació dels alumnes i sense que es contravinguera la legislació vigent, "i cal remarcar que la falta de continuïtat del professorat respon a baixes per malaltia, sense que es pugua observar que esta Administració haja renunciat als principis d'objectivitat i igualtat als quals està sotmesa".

Una volta rebuda la comunicació de l'Administració afectada, la vam traslladar a la promotora de la queixa a fi que, si ho considerava oportú, presentara un escrit d'al·legacions. Així ho va fer i va ratificar íntegrament el contingut del seu escrit inicial.

Atés que l'actuació que s'ha descrit pot no ser prou respectuosa amb els drets de la promotora de la queixa, li demane que considere els arguments que, com a fonament del suggeriment amb el qual concloem, a continuació li expose:

El dret genèric a l'educació, que reconeix l'article 27 de la Constitució espanyola, l'integra en realitat –com ha assenyalat reiteradament el nostre Tribunal Constitucional— un feix o una pluralitat de drets, entre els quals destaca, per davant de tots, el dret que es reconeix a les persones a rebre una prestació educacional que afavorisca el lliure desenvolupament de la personalitat, contingut essencial –segons la norma constitucional— d'este dret.

El dret a l'educació, entés en este sentit, ha estat sotmés a un progressiu procés històric de consolidació i d'universalització a totes les capes de la nostra societat, de manera que la seua extensió ha constituït la tasca bàsica que han escomés les administracions públiques amb competències en esta matèria.

La consecució d'este objectiu primari en les darreres dècades del segle passat, ha determinat que hui dia l'activitat de l'Administració educativa no s'haja de centrar tan sols a prestar un servei educatiu genèric, sinó que, per contra i essencialment, l'activitat prestacional dels poders públics en este àmbit s'haja d'encaminar a

oferir als titulars d'este dret un servei de qualitat. Com indica en este sentit la mateixa Llei Orgànica de qualitat de l'ensenyament (LO 10/2002, de 23 de desembre; en endavant LOCE), la conseqüència de l'evolució que experimentat la realitat social i la progressiva ampliació i millora del sistema educatiu, és que els problemes d'este sistema no es concentren ja en la tasca d'universalitzar l'educació bàsica, sinó que, per contra, estos se situen, entre altres, en la necessitat de millorar el nivell mitjà dels coneixements dels alumnes.

Analitzat el problema des del punt de vista de la qualitat de l'educació, resulta innegable la importància extrema que adquirix, per a aconseguir-la, la cobertura de les baixes o absències del professorat.

En un sistema educatiu en el qual la transmissió de coneixements i l'activitat de formació integral dels alumnes està vinculat estretament a la relació professor-alumne, especialment en les primeres etapes de la formació escolar, l'absència – fins i tot quan només és temporal— d'un dels pols de la relació educativa configurada així, determina que el correcte procés educatiu s'interrompa immediatament.

El problema que plantegen les baixes o les absències del professorat, per tant, està vinculat estretament al problema previ i més transcendental de la qualitat de l'educació i, creiem que és des d'este punt de vista que s'ha d'analitzar.

Centrat així l'assumpte que ens ocupa, i com palesa en el seu informe l'Administració afectada, resulta evident que la consecució d'una educació de qualitat requerix, abans que res, que la vacant que genera el professor de baixa es cobreix immediatament, de manera que –en la mesura de les possibilitats organitzatives— no hi haja un període de temps de “buit educatiu” o que, si s'escau, dure com menys millor. Des d'este punt de vista, en este supòsit no es pot fer cap retret a l'actuació administrativa, ja que, com indica la Direcció Territorial, les baixes es van cobrir a través dels mitjans existents per a esta finalitat.

Esta primera obligació de l'Administració educativa de cobrir les baixes o les absències del professorat constituï x, sobretot si s'analitza des del punt de vista del dret a l'educació del qual són titulars els alumnes, receptors del servei escolar, tan sols el mínim, però en cap cas, el màxim exigible a fi de garantir una formació integral, que, en meréixer la qualificació d'excel·lència, contribuï sca al desenvolupament de la personalitat, contingut –no ho oblidem— últim i essencial d'aquell dret.

En este sentit, l'Administració educativa no es pot acontentar de garantir només la cobertura de les baixes del professorat, sinó que, en els casos en què les situacions de baixa o d'absència siguen reiterades i habituals, l'esforç que es faça s'ha de dirigir a evitar els efectes perjudicials que el canvi continu de professor pot generar en l'educació dels alumnes; efectes que, bàsicament, es concretarien en un desenvolupament curricular inarticulat i mancat de la necessària continuï tat, i que dóna lloc a problemes d'adaptació de l'alumne als canvis en els mètodes d'ensenyament propis de cada docent, amb una alteració considerable del ritme

d'aprenentatge, amb la desorientació consegüent de l'infant i el perill que es desmotive i, en el cas que hi haja alguna necessitat educativa especial, el risc de no detectar-la o de desatendre-la.

Per això, la consecució d'una educació de qualitat requereix, en estos casos, que s'elaboren uns programes d'actuació específics que permeten, a través de l'adequada gestió dels recursos humans que es posen a disposició de l'Administració educativa, minimitzar l'impacte que les situacions de baixa o d'absència del professorat poden produir als alumnes. En definitiva, quan les baixes d'un determinat professor són contínues, les diferents instàncies de l'Administració implicada (centre educatiu, Direcció Territorial d'Educació, Conselleria d'Educació...) han d'estar en condicions d'assegurar, en el marc de la discontinuïtat que provoca esta situació, la major continuïtat possible en el procés formatiu, a través d'una adequada gestió organitzativa dels recursos al seu abast (per exemple, encarregar la substitució sempre al mateix professor, contractar un professor de suport que cobreisca les baixes contínues i, per tant, previsibles del professor tutor quan estes es produïsquen...).

L'article 14 de la Llei Orgànica 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació estableix, en esta línia de pensament, que "tots els centres docents han de reunir uns requisits mínim per a impartir els ensenyaments amb garantia de qualitat [...]" i l'apartat segon aclaria que "els requisits mínims es referixen a la titulació acadèmica del professorat, relació numèrica professor-alumne, instal·lacions docents i esportives, i nombre de places escolars".

Al seu torn, la Llei Orgànica d'ordenació general del sistema educatiu (LO 1/1990, de 3 d'octubre) ja establia diferents previsions que es dirigien directament a aconseguir una política eficient de recursos humans, dissenyada amb la finalitat de satisfer una educació de qualitat. D'esta manera, el seu article 55 prescrivia que "els poders públics han de prestar una atenció prioritària al conjunt de factors que afavorixen la qualitat i la millora de l'ensenyament [...]", mentre que la disposició addicional tercera aclaria que "els poders públics han de dotar el conjunt del sistema educatiu dels recursos econòmics necessaris per a complir el que estableix esta llei, amb la finalitat de garantir la consecució dels objectius previstos [...]".

Així mateix, la prestació d'una educació de qualitat i les polítiques que es deriven de l'assumpció d'este objectiu per a l'Administració educativa, es plasmen directament en la legislació vigent, que vincula i inspira immediatament l'actuació dels poders públics en matèria educativa. D'esta manera, l'article 67 de la LOCE estableix taxativament que "els centres han d'estar dotats del personal i dels recursos educatius i materials necessaris per a garantir una educació de qualitat". Per la seua part, i en el cas dels centres públics, la LOCE atribueix al director del centre (article 79, lletra K) la competència per a "promoure plans de millora de la qualitat del centre [...]" i a l'Administració educativa el manament d'afavorir "l'exercici de la funció directiva en els centres docents mitjançant l'adopció de mesures que permeten millorar l'actuació dels equips directius en relació amb el personal [...]". Per la seua part, i en sintonia amb estes disposicions, l'article 9 del Decret 233/1997, de 2 de setembre, del Govern valencià, que aprova el reglament

orgànic i funcional de les escoles d'educació infantil i dels col·legis d'educació primària estableix que els òrgans directius d'estos centres estan obligats a vetlar per "la qualitat de l'ensenyament".

En virtut del que hem dit més amunt i de conformitat amb el que preveu l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, formulem a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport el suggeriment que adopte totes les mesures que siguen necessàries per a garantir, en els casos de baixes o d'absències habituals del professorat, el dret a una educació de qualitat dels alumnes, i que minimitze l'impacte negatiu que poden tenir en ells estes situacions, com a conseqüència del canvi continu de docent.

Així mateix, d'acord amb l'esmentada normativa li agrairíem que ens remetera en el termini d'un mes l'informe preceptiu en el qual ens manifeste que accepta el suggeriment que se li fa o, si s'escau, les raons que estima per a no acceptar-lo.

Li agrairíem prèndament que ens remeta el que li sol·licitem i el saludem atentament.

Resolució de la queixa número 040699 amb data 09/12/04 dirigida a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport sobre l'adscripció de centres a efectes d'admissió d'alumnat

Hble. Sr.,

Acusem recepció de la seua última comunicació, en què ens informa de l'expedient de queixa que es detalla més amunt i que va promoure davant esta institució la Sra. [...], com a presidenta de l'AMPA del col·legi [...] (Alacant).

Com sap, en el seu escrit inicial, la interessada substancialment denunciava els fets i les consideracions següents:

Primer. Que en l'arranjament escolar per al curs acadèmic 200/2005, el CP [...] es va adscriure a l'IES Jorge Juan.

Segon. Que això va provocar desconcert i malestar en l'AMPA de l'esmentat CP, ja que es deixava el col·legi fora de l'adscripció a l'IES Ceràmica-Els Àngels, més proper al CP [...] que l'IES Jorge Juan.

Tercer. Que l'adscripció a un IES més allunyat del domicili dels estudiants comporta perjudicis greus per als pares, ja que han de portar els seus fills a l'esmentat centre i tornar a recollir-los.

Quart. Que, en virtut del principi de proximitat geogràfica, creuen que tenen millor dret davant altres centres educatius més allunyats de l'IES Ceràmica-Els Àngels (que sí que s'han adscrit a este) per tal que els seus fills es matriculen en l'esmentat IES.

Cinqué. Que sobre la base d'estes consideracions, van fer una al·legació davant el Consell Escolar a través del representant de la FAPA.

Sisé. Que, com que la reunió del Consell Escolar Municipal es va haver de suspendre per falta de quòrum, el 20 de gener de 2004 es va remetre esta al·legació a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport, sense que a hores d'ara, i malgrat el temps que ha transcorregut, hagen rebut la contestació a l'esmentat escrit.

Considerant que la queixa reunia els requisits que exigix la Llei reguladora d'esta institució, es va admetre a tràmit. En este sentit i amb l'objectiu de contrastar l'escrit de queixa, vam sol·licitar un informe a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport.

De la comunicació que hem rebut es desprén que la Conselleria solucionarà el problema particular que planteja este expedient, atés que, segons assenyala, assumix el "compromís [...] de revisar i modificar el conjunt en tot allò que siga procedent, amb efecte per a l'escolarització del curs 2006/2007, o fins i tot, 2005/2006, si és possible".

No obstant això i amb independència de la possible solució futura de la petició del l'AMPA del col·legi públic [...], este expedient de queixa planteja dos qüestions addicionals, que ens permetem d'aprofundir i fer-hi les consideracions següents:

L'AMPA denunciava la situació d'indefensió que provoca la reiterada falta de contestació que, fins fa poc, es produïa respecte de les seues peticions.

En relació amb este punt, cal que li recorde que l'article 42.2 de la Llei 30/1992, de 26 de desembre, de règim jurídic i procediment administratiu comú, i la seua modificació posterior que conté la Llei 4/1999 de 13 de gener, estableix que "el termini màxim per a resoldre les sol·licituds que formulen els interessats és el que resulta de tramitar el procediment aplicable en cada cas. Quan la norma de procediment no fixa terminis, el termini màxim de resolució són tres mesos".

El dret a obtenir una resolució sobre el que se sol·licita a les Administracions imposa a esta un termini màxim per a resoldre, a fi d'evitar al ciutadà esperes interminables, sota pena d'aplicar regles del silenci positiu o negatiu. Ho formula clarament l'exposició de motius de l'esmentada Llei "el silenci administratiu, positiu o negatiu, no ha de ser un institut jurídic normal, sinó la garantia que impedisca que els drets dels particulars es buiden de contingut quan la seua Administració no atén eficaçment i amb la celeritat pertinent les funcions per a les quals s'ha organitzat".

Quan el ciutadà acudix a l'Administració, esta li ha de respondre no pas donant-li més del que pot i deu fer, però tampoc menys del que raonablement pot esperar-ne, i el mínim que ha d'oferir al ciutadà és una resposta directa, ràpida, exacta i

legal. Ens trobem, doncs, davant una de les manifestacions legislatives del dret a obtenir una resolució expressa dins el termini.

L'obligació administrativa de complir escrupolosament les normes que regixen els procediments i tenir la màxima cura de tots els tràmits que constitueixen l'expedient, dimana directament del manament constitucional de l'article 103 d'una Administració eficaç que servix amb objectivitat els interessos generals i que actua amb submissió plena a la llei i al dret, submissió que s'articula mitjançant la subjecció de l'actuació pública al procediment administratiu que estableix la llei i segons els principis que garantix l'article 9.3 de la Constitució.

D'altra banda, i en relació amb el procediment d'adscripció de centres educatius, és possible observar –en el marc normatiu vigent— un dèficit preocupant de desenvolupament pel que fa als criteris que han d'orientar l'adscripció concreta d'un centre educatiu a un altre.

En efecte, l'article 10 del Decret 27/1998, de 10 de març, del Govern valencià, que regula l'admissió de l'alumnat en els centres docents no universitaris de la Comunitat Valenciana que se sostenen amb fons públics (d'acord amb la redacció que li dóna el Decret 87/2001, que modifica parcialment este Decret) atribuïx a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport la funció, entre altres, d'efectuar d'ofici les adscripcions de cada un dels col·legis d'educació primària a un institut o secció d'educació secundària en què s'impartisca l'educació secundària obligatòria, d'acord amb els criteris que s'establisquen reglamentàriament.

El desenvolupament reglamentari d'esta norma, que hauria d'establir els criteris que determinen l'adscripció correcta d'un centre educatiu d'educació primària a un institut d'educació secundària s'ha produït, a pesar del temps que ha transcorregut de llavors ençà, de manera excessivament migrada i, per això, possiblement insuficient.

En concret, l'esmentada adscripció es fa a través de la Resolució de 8 de març de 2002, de la Direcció General de Centres Docents, que adscriu col·legis d'educació infantil i primària i centres d'educació primària a instituts i seccions d'educació secundària als efectes de l'escolarització de l'alumnat d'educació secundària obligatòria. No obstant això, l'esmentada normativa no estableix un sistema complet que permeta conèixer *a priori* quina adscripció correspon establir per a cada un dels centres docents. Per contra, el Decret tan sols es referix a tres criteris, no graduats jeràrquicament, que consistixen en la capacitat dels instituts o seccions d'educació secundària que conté el Mapa escolar de la Comunitat Valenciana per a aplicar la Llei general d'ordenació del sistema educatiu, la població escolaritzada en els col·legis i centres d'educació primària objecte d'adscripció, situació i proximitat a instituts o seccions i la coordinació existent entre els centres, la qual la determina la vigent adscripció pedagògica d'estos.

L'establiment d'estos criteris no es pot considerar suficient, ja que no recullen detalladament la mecànica per establir-ne els barems ni la relació jeràrquica que hi ha d'haver entre cadascun, de manera que, en cas de confrontació de solucions

d'adscripció segons cada un dels criteris, es puga saber quin és el que ha de prevaler.

En estos casos ens trobem davant una problemàtica d'una transcendència especial, si tenim en compte que la decisió que s'adopte en matèria d'adscripció de centres docents predeterminedrà en molts casos l'assignació a este d'una plaça escolar. La vinculació de la problemàtica que es planteja a un aspecte essencial del dret a l'educació, com és ara l'assignació de places escolars, especialment en una conjuntura com l'actual, on la demanda de places escolars en determinats centres resulta ser normalment superior a l'oferta, cosa que provoca que este s'haja convertit en un assumpte d'especial sensibilització social, determina que la seua normativa reguladora haja de ser clara, precisa i capaç d'oferir solucions *ex ante* fàcilment comprensibles per als ciutadans.

En virtut del que hem dit més amunt i d'acord amb el que preveu l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, formulem a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport el suggeriment que, en situacions com la que hem analitzat, s'extremen al màxim els deures legals que s'extrauen de l'article 42.2 de la Llei 30/1992, de 26 de desembre, de règim jurídic i procediment administratiu comú.

De la mateixa manera, suggerim a esta mateixa Conselleria que adopte totes les mesures organitzatives que calguen per a aconseguir, com més prompte millor, l'adscripció del CP [...] a l'IES Ceràmica-Els Àngels, segons el compromís que recull el seu informe.

Per acabar, suggerim a l'esmentada Conselleria que valore la possibilitat d'elaborar una normativa que desenvolupe i assente criteris clars, precisos i comprensibles que permeten conèixer i preveure *ex ante* l'adscripció dels centres educatius.

Així mateix, d'acord amb la normativa esmentada, li agrairíem que ens remetera en el termini d'un mes l'informe preceptiu en el qual ens manifeste que accepta el suggeriment que se li fa o, si s'escau, les raons que estima per a no acceptar-lo.

Una vegada transcorregut el termini d'un mes, al qual es fa referència en el paràgraf anterior, esta resolució s'inclourà en la pàgina *web* d'esta institució.

Li agrairé m per endavant que ens remeta el que li sol·licitem i el saludem atentament.

Resolució de la queixa número 040169 amb data 18/10/04 dirigida a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport sobre l'autorització administrativa d'un augment de ràtio d'alumnes en educació infantil

Il·lm. Sr.,

Acusem recepció de la seua carta del 16 de març de 2004, en què ens informava de la queixa que ha promogut davant esta institució l'AMPA de l'EI [...] d'Elda.

Com sap, en el seu escrit inicial el promotor de la queixa manifestava substancialment que la situació que crearà l'augment de la ràtio d'alumnes per aula a les escoles públiques d'educació infantil de la Comunitat Valenciana per al pròxim curs acadèmic farà minvar la qualitat de l'ensenyament que s'impartix en estos centres.

En considerar que la queixa reunia els requisits que exigix la Llei reguladora d'esta institució, es va admetre a tràmit. En este sentit i amb l'objectiu de contrastar l'escrit de queixa, vam sol·licitar un informe a la Secretaria Autònoma d'Educació de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport. De l'informe que vam rebre es dedüxen els fets i les circumstàncies següents:

Primer. La primera vegada que es fixen les ràtios en este tipus de centres és en l'annex de la Resolució de 31 de març de 1989 de la Direcció General de Centres i Promoció Educativa sobre normes d'admissió d'alumnat per al curs escolar 1989-1990.

Segon. A partir de l'esmentada data es van anar fixant les ràtios en les disposicions legals –al principi resolucions, més tard ordres— sobre admissió d'alumnat que, amb caràcter regular per cursos acadèmics, s'anaven publicant. L'última Ordre és la del 10 de març de 1994, l'annex IV de la qual determinava les ràtios per al curs acadèmic 1994-1995.

Tercer. Les disposicions legals a què es referixen els punts anteriors s'han d'entendre situades en el context de la Llei general d'educació i funcionament de la reforma educativa i de la Llei Orgànica del dret a l'educació. Segons consta en l'informe, fins a eixe moment les ràtios sempre les fixaven disposicions sobre admissió d'alumnat i tenien vigència única per al curs acadèmic següent a la seua publicació.

Quart. Com a conseqüència de la implantació de la Llei Orgànica general del sistema educatiu (LOGSE), les disposicions sobre admissió de l'alumnat van canviar, de manera que es va promulgar un nou Decret, que es va desenvolupar mitjançant l'Ordre de 7 de febrer de 1995, que regula el procediment d'admissió de l'alumnat en els centres d'educació infantil, educació primària i educació secundària de la comunitat valenciana que se sostenen amb fons públics. En esta Ordre ja no apareix cap ràtio per als centres de zero a tres anys. Segons indica l'Administració implicada, d'això es pot deduir que les ràtios que establien les ordres anteriors ja no tenien vigència, atés que es referien amb caràcter puntual a les aplicables per al curs acadèmic següent al de la seua publicació.

Cinqué. La LOGSE la van desenvolupar, entre altres, el Reial Decret 1004/1991, de 14 de juny, sobre requisits mínims dels centres que impartiren ensenyaments de règim general no universitaris, i l'article 13 establia una sèrie de ràtios per a este tipus de centres.

Sisé. Vista l'absència de normativa pròpia a partir del curs 1994-1995, estes ràtios es van prendre com a referència, malgrat que no s'havia dictat cap instrucció perquè s'aplicaren.

Seté. El 22 de juliol del 2002, el director general de centres docents va comunicar a les direccions generals de Cultura i Educació que s'aplicaren les ràtios que establia el Reial Decret 1004/1999, ja que es tenia coneixement que en alguna de les escoles infantils dependents de la Conselleria no s'atenia la demanda perquè s'aplicaven ràtios no vigents.

Vuité. Amb data 23 de desembre de 2002, es va publicar la Llei Orgànica 10/2002, de qualitat de l'educació (LOCE). Com a conseqüència del seu desenvolupament, s'ha promulgat el Reial Decret 1537/2003, de 5 de desembre, que estableix uns nous requisits mínims. La seua disposició derogatòria única deroga el Reial Decret 1004/1991 i la disposició final segona estableix que correspon al Ministeri d'Educació, Cultura i Esport i als òrgans competents de les comunitats autònomes dictar les disposicions de desenvolupament.

Nové. Atés que este Reial Decret es referix a les escoles infantils (amb alumnes de tres a sis anys d'edat), però no als centres d'educació preescolar, l'Administració implicada afirma que ens trobem "en una situació d'absència de regulació".

Desé. Finalment, en l'informe s'afegix que la normativa està en fase d'elaboració i de negociació, i que d'esta manera s'intentarà pal·liar este buit legal.

Una vegada rebut l'informe, el vam traslladar al promotor de la queixa a fi que, si ho considerava oportú, presentara un escrit d'al·legacions, però a pesar del temps que ha transcorregut des de llavors encara no ho ha fet.

Atés que l'actuació que s'ha descrit pot no ser prou respectuosa amb els drets del promotor de la queixa, li demane que considere els arguments que, com a fonament del suggeriment amb el qual concloem, a contiuació li expose:

Segons palesen els estudis més recents, el període d'edat que transcorre dels zero als tres anys constituïx una fase d'aprenentatge i d'evolució de la personalitat que presenta unes elevades potencialitats, per tal com este és el moment en què es fixen els trets essencials de la personalitat i en què s'obrin, per això, unes possibilitats formatives extraordinàries. A causa de tot això i davant la visió tradicional que vinculava el dret a l'educació a un període d'edat determinat, en l'actualitat s'obri pas la idea que l'educació i la formació intel·lectual són en realitat un procés, susceptible de donar-se en qualsevol fase de la vida de la persona. En conseqüència, la presa de consciència d'esta realitat ha determinat que s'haja produït, de fet, una ampliació substancial de l'objecte de l'educació (circumscrit habitualment a l'activitat escolar a partir dels sis anys), i este s'ha concebut com el dret ple al desenvolupament de la personalitat amb independència de l'edat concreta que tinga el seu titular, d'acord amb el que preveu l'article 27 de la Constitució espanyola.

D'altra banda, no és possible desconèixer que la generalització en la nostra societat d'estructures familiars en què tots dos cònjuges treballen, o d'estructures monoparentals en què l'únic progenitor treballa, ha determinat que augmente el nombre de famílies que necessiten recórrer a les institucions, educatives o no, que tinguen cura dels infants i els atenguen durant la jornada laboral, ja des del moment que naixen i des que acaba el període de baixa maternal (que generalment conclou al cap de dèsset setmanes des del part).

És precisament per això que, quan centrem la nostra atenció en els serveis que s'oferixen als menors de tres anys, es pot observar fàcilment que, a més d'aquella finalitat educativa, a l'educació se li exigix avui dia que tinga cura dels menors amb l'objectiu de satisfer adequadament els requeriments del sistema productiu. D'acord amb això, este tipus de serveis no té en compte *exclusivament* les necessitats educatives dels menors en estes edats, sinó també les condicions que imposen les activitats laborals dels pares, les quals cada vegada són més exigents.

Conseqüència d'estes noves possibilitats, convergents i no excloents entre si, ha estat l'augment en els últims anys de la demanda de places escolars en els centres educatius que impartixen l'ensenyament a alumnes dels zero als tres anys. Davant una realitat anterior en què els menors de sis anys acudien als centres educatius de manera esporàdica, i gairebé mai en el cas dels menors de tres anys, hem passat en un breu període de temps a la generalització d'este tipus de serveis i al seu ús quotidià i habitual per part de les nostres famílies.

Lògicament, esta nova realitat reclama que s'adapten les dotacions personals i estructurals existents amb anterioritat, atés que la demanda difícilment la pot cobrir un sistema educatiu ideat per a satisfer unes necessitats educatives anteriors menys exigents que les actuals. En la consecució d'estos objectius essencials d'atenció de les necessitats educatives del menor i de l'adequada compaginació de la vida laboral i familiar, les administracions públiques han d'assumir un paper decisiu a l'hora d'impulsar este procés i promoure que s'adopten totes les mesures que garantisquen la satisfacció adequada de les necessitats educatives dels destinataris d'este tipus de serveis i que determinen, al seu torn, una millor i major coordinació dels àmbits laborals i familiars dels ciutadans.

I és en el marc de la satisfacció d'estes dos necessitats estretament interconnectades entre si que s'han d'adoptar i de jutjar les polítiques públiques en esta matèria. Des d'este punt de vista, esta institució ha reclamat constantment una millora necessària dels serveis educatius destinats a l'educació infantil i preescolar, ja que són vehicles dirigits a satisfer el dret constitucional a una educació de qualitat, que reconeix l'article 27 de la nostra carta magna.

Pels motius que hem exposat més amunt, l'augment de la demanda de places escolars en educació preescolar, lluny de ser una situació conjuntural, està esdevenint una situació estructural en les nostres societats modernes que, per tant, requereix una solució estable que permeta satisfer-la de manera també estable en el

temps i assegurar-ne la satisfacció en un nivell de qualitat adequada, tal com precisa el dret fonamental a l'educació.

Des d'este punt de vista, esta institució no pot sinó considerar que l'adopció de mesures que no garantisquen adequadament que es dispensa una atenció educativa de qualitat, com pot ser l'augment de la ràtio d'alumnes per aula i professor, si bé poden ser vàlides quan presenten la característica de la temporalitat mentre no es planifiquen altre tipus de polítiques educatives de caràcter permanent, no poden, tanmateix, obtenir el mateix suport quan se les presenta com la resposta definitiva a la situació que es planteja.

En resum: arran de l'augment de la demanda de places escolars en el nivell d'educació preescolar s'han d'adoptar mesures permanents que tinguen com a objectiu garantir de manera estable el dret a l'educació de qualitat d'estos menors, i això demana, en conseqüència, l'augment correlatiu de l'oferta de places escolars.

Des d'una altre punt de vista, este expedient de queixa planteja la situació legislativa que presenta el sector de l'educació infantil, marcada –tal com es dedü xdel cas que exposem— per una excessiva dispersió, casuística, i, en molts casos, absència de regulació. En este sentit sol ser habitual la proliferació de resolucions, ordres i instruccions que regulen, amb caràcter anual, els diferents aspectes relacionats amb l'activitat educativa escolar, normativa esta que, a més, i arran de la seua naturalesa anual, se sol substituir per altres resolucions, ordres i instruccions, que revestixen la mateixa temporalitat.

En la majoria dels casos, esta situació legislativa determina que els ciutadans tinguen un difícil accés a les normes reguladores d'un sector tan important per a les seues vides quotidianes com és l'educació dels seus fills menors de tres anys i que, en conseqüència, desconeguen les esmentades normes. En este àmbit falta, doncs, una normativa reguladora que, amb caràcter indefinit, establisca els aspectes essencials d'este sector educatiu, amb independència que els aspectes merament organitzatius i puntuals es puguen relegar, per raó del principi d'eficiència, a una normativa de caràcter anual.

D'altra banda, esta profusió normativa corre el risc de generar situacions de buit legislatiu, com resulta palpable a la vista d'este expedient de queixa.

En relació amb este punt, i davallant a l'aspecte concret que motiva este expedient de queixa (augment de la ràtio d'alumnes per aula), esta presenta una cobertura legal puntual, atés que, quan es va iniciar el curs acadèmic 2003/2004, al qual es referix esta resolució, estava en vigor el Reial Decret 1004/1991, de 14 de juny, l'article 13 del qual recull els criteris que fa servir la Conselleria per a determinar el nombre màxim d'alumnes per aula. En este sentit, cal indicar que el posterior Reial Decret 1537/2003, de 5 de desembre, que es va publicar la *Butlletí Oficial de l'Estat* el dia 10 de desembre, va entrar en vigor el dia 11 de desembre, quan ja havia començat el curs escolar i havia conclòs el procés d'admissió d'alumnes en estos centres.

No obstant això, esta institució no es pot estar d'assenyalar que l'entrada en vigor d'este nou Reial Decret ha generat una situació de buit legislatiu, ja que deroga el Reial Decret 1004/1991, de 14 de juny, que dotava de cobertura legal el criteri que feia servir la Conselleria d'Educació. En este sentit hem de cridar l'atenció sobre esta situació i recomanar que es resolga en breu esta situació de llacuna legislativa.

En virtut del que hem dit més amunt i de conformitat amb el que preveu l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, formulem a la Secretaria Autonòmica d'Educació els suggeriments següents:

Primera. Que adopte totes les mesures organitzatives i pressupostaries pertinents per a atendre satisfactòriament la demanda de places escolars en el nivell d'educació preescolar i infantil i que alhora garantisca una educació de qualitat als menors compresos en els trams d'edat de zero a sis anys.

Segon. Que unifique en els seus aspectes essencials la normativa reguladora de l'educació infantil, i que amb esta finalitat cree un cos legal únic i accessible als ciutadans, i que evite situacions indesitjables de dispersió o d'anomia normativa.

Així mateix, d'acord amb la normativa esmentada, li agrairíem que ens remetera en el termini d'un mes l'informe preceptiu en el qual ens manifeste que accepta el suggeriment que se li fa o, si s'escau, les raons que estima per a no acceptar-lo.

Una vegada transcorregut el termini d'un mes, al qual es fa referència en el paràgraf anterior, esta resolució es podrà incloure en la pàgina web d'esta institució.

Li agrairé molt per endavant que ens remeta el que li sol·licitem i el saludem atentament.

IV. SANITAT

Resolució de la queixa incoada d'ofici número 19/2003 (expedient número 031003) amb data 13/01/04 dirigida a la Conselleria de Sanitat sobre restricció de la possibilitat d'obtenir dictamen preceptiu per a la interrupció de l'embaràs en casos de greu perill per a la salut psíquica de l'embarassada, en unitats de salut mental

A través dels mitjans de comunicació vam tenir coneixement d'una circular que la Conselleria de Sanitat havia adreçat als centres d'orientació familiar i que aparentment restringia la possibilitat d'obtenir el dictamen preceptiu per a la interrupció de l'embaràs en els casos de greu perill per a la salut psíquica de l'embarassada a les unitats de salut mental de cinc hospitals de la xarxa pública valenciana. Des de llavors es van succeir diversos articles periodístics d'opinió en què s'afirmava que l'esmentada disposició era coercitiva i indiscriminadament limitadora dels drets de la dona.

Atés que la situació presentava un difícil equilibri entre l'obligació de l'Estat de comprovar el supòsit de fet que permet la interrupció de l'embaràs i la integritat i dignitat de la dona (STC 53/1985), l'examen de si l'esmentada circular vulnerava el que disposa amb caràcter general el RD 2409/1986, de 21 de novembre, o si constituïa una restricció injustificada del dret de la dona, legitima la intervenció del Síndic de Greuges per tal de comprovar l'actuació de l'Administració, d'acord amb els articles 9 i 12 de la Llei 11/1998, de 26 de desembre, del Síndic de Greuges.

A este efecte es va demanar informació a la Conselleria de Sanitat sobre: primer, la motivació del canvi que fa la circular i, segon, la raó de la restricció de competència per a emetre el diagnòstic als esmentats hospitals, en lloc de remetre a la xarxa pública ordinària.

Amb data 1 de setembre de 2003 es va rebre una atenta contestació en què, succintament, es manifestava a la primera pregunta que des del 1992 s'ha observat a la nostra comunitat, igual que a la resta d'Espanya, que vora el 98% de les interrupcions voluntàries de l'embaràs es duen a terme en centres privats, mentre que una miqueta més del 2% es fan en centres públics.

La necessitat de renovar el concert amb els recursos privats semblava el moment adequat per a adoptar mesures dirigides a integrar l'atenció de les dones que opten lliurement per la interrupció de l'embaràs en el mateix context, amb les mateixes garanties de qualitat que preveu per a la resta de les dones embarassades i que, al seu torn, dispose de l'agilitat adequada per a poder dur a terme la interrupció, quan corresponga als supòsits que preveu la llei, sense demores de cap tipus, i preveure al seu torn el seguiment de les pacients –concretament les unitats de salut mental, a més de l'informe preceptiu, han d'oferir un seguiment posterior de suport psicològic en els casos que siga necessari— i, a més, s'havien d'adoptar les mesures de prevenció adequades.

L'objectiu últim, segons ens referix la Conselleria, era oferir a totes les dones que requerisquen una interrupció voluntària de l'embaràs en els supòsits que preveu la llei tots els recursos sanitaris, tant públics com privats, i garantir el servei amb els màxims nivells de qualitat possibles. La Conselleria de Sanitat disposa de prou recursos tècnics i humans per a prestar la interrupció voluntària de l'embaràs en els supòsits que preveu la llei. Disposava de serveis amb especialistes en obstetrícia i ginecologia en tots els hospitals d'àrea i en l'actualitat presten serveis al sistema públic més de quatre-cents ginecòlegs. Així mateix, disposa de prou recursos, tant diagnòstics com d'infraestructures, per a fer la prestació amb els màxims nivells de qualitat.

La Conselleria ens informa que havia dissenyat un circuit integral d'atenció a la dona davant la interrupció voluntària de l'embaràs amb l'objectiu d'integrar esta assistència dins el sistema públic. Al seu torn, però, el 6 d'agost es va publicar en el DOGV el concurs públic per a contractar la gestió dels serveis públics sota la modalitat de concert, a fi de posar a disposició de la població també els recursos privats disponibles.

La resposta a la segona pregunta va ser més succinta: “per raons organitzatives i a fi d'homogeneïtzar criteris s'ha disposat que es facen els dictàmens/informes psiquiàtrics en cinc hospitals públics de la comunitat”.

Amb la finalitat de conèixer amb més detall la dimensió del problema, l'1 d'octubre del 2003 es va sol·licitar el nombre d'intervencions que s'havien dut a terme els darrers deu anys, desglossat segons els diversos supòsits.

La Conselleria de Sanitat va remetre novament un atent ofici amb data 22 d'octubre de 2003 en els quals ens remetia els informes publicats fins llavors, de conformitat amb l'Ordre de 16 de juny de 1986 sobre estadístiques i informació epidemiològica.

Sobre això anterior, sembla raonable establir les CONSIDERACIONS següents:

La disposició derogativa única (1 lletra "a") de la Llei Orgànica 10/95, de 23 de novembre, del nou Codi penal va salvar la vigència de l'article 117 bis del Codi anterior, que assenyalava:

1. No es punible l'avortament que duga a terme un metge, o que es duga a terme sota la seua supervisió, en un centre sanitari públic o privat, acreditat i amb el consentiment exprés de la dona embarassada i que així conste en un dictamen que haja emés abans de la intervenció un metge de l'especialitat corresponent, diferent del qui o sota la direcció del qual es duga a terme l'avortament. En cas d'urgència per risc vital per a la gestant, es pot prescindir del dictamen i del consentiment exprés. 2a Que l'embaràs siga conseqüència d'un fet constitutiu d'un delict de violació de l'article 429, sempre que l'avortament es duga a terme dins les dotze primeres setmanes de gestació i que l'esmentat fet s'haja denunciat. 3a Que es presumisca que el fetus naixerà amb greus tares físiques o psíquiques, sempre que l'avortament es duga a terme dins les vint-i-dos primeres setmanes de gestació i que el dictament redactat abans de realitzar l'avortament l'hagen emés dos especialistes de centre o establiment sanitari, públic o privat, acreditat a este efecte, i diferent del qui o sota el qual es duga a terme l'avortament.
2. En els casos que preveu el número anterior, no és punible la conducta de l'embarassada encara que l'avortament no es duga a terme en un centre o establiment públic o privat acreditat, o no s'hagen emés els dictàmens mèdics exigits.

La redacció deriva de la LO 1985, de 5 de juliol, que fa una adequació a la Sentència del Tribunal Constitucional 53/1985, d'11 d'abril. La normativa la completa el Reial Decret 2409/1986, de 21 de novembre, sobre centres sanitaris acreditats i dictàmens preceptius per la realització legal de la interrupció voluntària de l'embaràs.

En l'actualitat, la qüestió de l'avortament és una de les més polèmiques. No entra dins les competències del Síndic analitzar la regulació de les indicacions d'avortament, atés que és objecte d'una norma que va aprovar el parlament estatal i que va declarar constitucional la ja esmentada Sentència del Tribunal Constitucional (Ple) núm. 53/85. Per això, només analitzarem les dos qüestions que hem apuntat a l'inici d'esta Resolució.

Res no hem d'objectar al fet que es potencie el sistema públic per a acollir este tipus d'intervencions i assegurar les mateixes garanties i qualitat, sense demores de cap tipus, tal com assenyalava l'Administració.

En efecte, un simple examen dels darrers anys revela amb claredat que les intervencions en l'àmbit públic són mínimes, sense que hi haja cap raó legal que ho justifiqui.

TITULARITAT DEL CENTRE ON ES VA REALITZAR LA INTERVENCIÓ				
ANY	CENTRES PÚBLICS		CENTRES PRIVATS	
	NRE.	%	NRE.	%
1987	173	3,6	4.587	94,8
1988	142	2,8	5.011	97,2
1989	102	1,5	6.781	98,5
1990	116	1,7	6.579	98,3
1991	116	1,7	6.852	98,3
1992	68	1,0	6.547	99,0
1993	30	0,5	6.140	99,5
1994	124	2,3	5.345	97,7
1995	78	1,5	4.978	98,5
1996	50	1,0	5.000	99,0
1997	0	0	4.252	100
1998	1	0,0	5.197	100
1999	6	0,1	5.304	99,9
2000	7	0,1	6.046	99,9
2001	16	0,2	6.803	99,8

Més problemàtic resulta el segon punt. Una anàlisi succincta de l'evolució dels darrers anys revela amb claredat que el supòsit terapèutic és el més important.

INTERRUPCIÓ VOLUNTÀRIA DE L'EMBARÀS A LA COMUNITAT VALENCIANA (1988-2001)						
ANY	PERILL SALUT FÍSICA/PSÍQUICA		VIOLACIÓ		FETUS AMB TARES	
	FREQÜÈNCIA	PERCENTATGE	FREQÜÈNCIA	PERCENTATGE	FREQÜÈNCIA	PERCENTATGE
2001	6.786	99,5%	0	0%	33	0,5%
2000	6.045	99,9%	1	0%	7	0,1%
1999	5.308	99,96%	0	0%	2	0,04%
1998	5.198	100%	0	0%	0	0%
1997	4.252	100%	0	0%	0	0%
1996	5.043	99,9%	0	0%	7	1%
1995	5.036	99,6%	1	0%	19	4%
1994	5.426	99,2%	1	0%	34	6%
1993	6.148	99,7%	0	0%	15	2%
1992	5.602	99,3%	1	0%	37	7%
1991	6.891	98,9%	5	1%	68	1,0%
1990	5.271	99,0%	1	0%	39	7%
1989	6.795	98,7%	2	0%	53	8%
1988	5.064	98,3%	5	1%	52	1,0%

La taxa d'avortivitat (nombre d'intervencions per mil) en dones en edat fèrtil (15-44 anys) és lleugerament inferior a la de la resta de l'Estat.

ANY	TADEF 15 – 44
1990	6,21
1991	6,56
1992	6,45
1993	6,09
1994	5,54
1995	5,21
1996	5,31
1997	4,74
1998	5,48
1999	5,67
2000	6,28
2001	7,10

És important remarcar que la Conselleria de Sanitat, mitjançant concerts subscrits a partir de l'1 de setembre de 1993 amb algunes clíniques privades acreditades per a dur a terme les interrupcions voluntàries de l'embaràs, ha sufragat, amb càrrec als pressupostos, prestacions que s'han realitzat en estes clíniques. El 2001 van ascendir al 41,5%, cosa que significa un augment continuat.

ANY	INTERVENCIONS CONCERTADES	
	NOMBRE	% SOBRE EL TOTAL
1994	1.114	20,4%
1995	1.293	25,5%
1996	1.515	30,0%
1997	1.661	39,1%
1998	1.698	32,7%
1999	1.773	33,4%
2000	2.301	38,0%
2001	2.831	41,5%

Cal considerar que les dones poden recórrer a centres situats fora de la seua comunitat de residència per a interrompre l'embaràs. Utilitzant les dades del registre nacional, trobem que l'any 1999, igual que va succeir el 1998, es va produir el major increment, en nombre absoluts, de dones residents a la Comunitat Valenciana que van acudir a centres situats fora de la comunitat per a dur a terme esta intervenció, nombre que, fins a l'any 1996, es podia establir en xifres properes a 300/any. Este increment s'ha mantingut i el 2000 ja trobem que són 535 les dones residents a la Comunitat Valenciana que han recorregut a estes intervencions fora de la nostra comunitat. El 2001 s'ha de destacar que el nombre d'intervencions que es van dur a terme a la Comunitat Valenciana a dones residents va superar la suma observada el 2000 d'intervencions a residents, tant a

la Comunitat Valenciana com a la resta d'Espanya. I és el nombre més elevat d'intervencions en residents que mai s'ha observat.

Com hem vist, el supòsit terapèutic és el més abundant. Encara que les estadístiques no reflectixen la distinció entre físic i psíquic, és fàcil observar que este supòsit revestix una importància quantitativa important.

En el sistema que ha creat el Circuit Integral d'Atenció a la Dona davant la Interrupció Voluntària de l'Embaràs, s'assenyala que les dones que desitgen acollir-se a este supòsit han de dirigir-se al centre de planificació familiar i sexualitat que corresponga al seu domicili o a aquell que trie voluntàriament per raons personals. Al centre s'informa adequadament la dona de les conseqüències mèdiques, psicològiques i socials tant de prosseguir l'embaràs com d'interrompre'l i també dels seus drets legals, i en el supòsit que la dona ho desitge, ha de realitzar el full d'interconsulta amb l'informe mèdic o psicològic pertinent i remetre'l urgentment per fax el mateix dia o, si el cas ho requereix així, als tres hospitals que recull el document. Abans de les setanta-dos hores hàbils següents des de la recepció del fax s'ha de programar una visita, depenent del domicili habitual i tenint en compte les preferències de les interessades, en els hospitals provincials de Castelló, en l'hospital La Fe de València i en els hospitals de la Marina Baixa, Universitari de Sant Joan i Universitari d'Elx, a la província d'Alacant. En finalitzar l'assistència s'ha d'emetre un informe-dictamen de la interrupció voluntària de l'embaràs, tal com preveu la llei, i remetre'l el mateix dia per fax a la direcció de l'hospital de referència per a l'àrea de la pacient i una còpia al centre de planificació familiar i sexualitat.

Estes unitats, a més de l'informe preceptiu, han d'oferir un seguiment posterior de suport psicològic en els casos en què siga necessari en les unitats de salut mental o en els centres de planificació familiar i sexualitat que li corresponguen per lloc de residència.

Una vegada rebut l'informe-dictamen en l'hospital corresponent i depenent de la disponibilitat del servei d'obstetrícia per a poder dur a terme la prestació, esta s'ha de fer com més prompte millor, tenint en compte l'edat gestacional i les circumstàncies del cas que així ho determinen o bé, si això no és possible, se l'ha de remetre el mateix dia, a través de la unitat d'admissió, al Servei de Concerts de la Conselleria de Sanitat, que l'ha de remetre al centre acreditat privat per a dur a terme la intervenció. De la mateixa manera, en el centre s'ha de realitzar la prestació tan prompte com siga possible.

La Sentència del Tribunal Constitucional 53/85 assenyala que "la comprovació dels supòsit de fet la realitze amb caràcter general un metge de l'especialitat corresponent". Assenyala, així mateix, que esta comprovació i la realització de la intervenció "es duga a terme en centres sanitaris públics o privats, autoritzats a este efecte". El Tribunal Constitucional conclou remetent a la legislació ordinària per a complir esta exigència dins del marc constitucional. L'article 6 del Decret 2409/1986 només exigeix que el dictamen l'emeten els metges de l'especialitat corresponent i que estos dictàmens, informes i documents es conserven als centres

o als establiments públics o privats acreditats (art. 4). La constitucionalitat del Decret la va examinar la Interlocutòria de 16 de gener de 1989 del Tribunal Constitucional, Sala Primera, Secció Segona.

Com hem assenyalat, la qüestió de l'avortament és una de els més polèmiques en l'actualitat. Les diferents posicions han donat lloc a debats aferrissats entre partidaris i detractors. Els partidaris van arribar fins i tot a presentar autodenúncies massives al legant que havien participat en estos delictes amb la finalitat d'intentar despenalitzar en major grau que l'actual el delictes d'avortament, cosa que va motivar la Instrucció 3/1986, d'1 de desembre, de la Fiscalia General de l'Estat. D'altra banda, els detractors han dut a terme àmplies campanyes i intervencions davant els tribunals, com ara, la que va motivar la Interlocutòria de 16 de gener de 1989 de la Sala Primera, Secció Segona de Tribunal Constitucional, detallada adés.

Com ja hem indicat, el nostre objectiu s'ha d'apartar d'esta polèmica i cenyir-se exclusivament als principis que ha consignat el Tribunal Constitucional i als que es referixen als principis generals de l'organització administrativa.

En este sentit, no hi ha res a objectar a la perspectiva constitucional que assenta la Sentència 53/1985, en la mesura que la via d'organització que preveu la disposició administrativa entra dins l'ampli marge que assenyalava l'esmentada resolució. L'article 109 de la Llei general de la Seguretat Social de 1974, precepte que no ha derogat la norma vigent de 1994, atribuïx a les entitats gestores l'organització dels serveis sanitaris de la Seguretat Social al seu càrrec. El principi d'autoorganització de què gaudix l'Administració pública té com a base la protecció de l'interés general i una organització millor de l'activitat assistencial dels centres implicats, en els quals ha de prevaler en tot cas l'interés general.

Des d'un altre punt de vista, el relatiu a les característiques del procediment elegit, és on s'observen avantatges i inconvenients.

Entre els inconvenients, des del punt de vista d'eficàcia, coordinació i desconcentració que apareixen en diverses disposicions com l'article 3 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú o l'article 7 de la Llei general de sanitat, n'observem tres:

- El primer és que el full d'interconsulta del centre de planificació familiar i sexualitat ha de portar ja un informe mèdic i/o psicològic abans de fer-se la visita a l'hospital corresponent, que, al seu torn, ha d'emetre un altre dictamen. Sembla, doncs, que hi ha una duplictat d'informes abans que intervinga un metge de l'especialitat corresponent, fins i tot de la xarxa pública. Esta duplictat no l'exigix la norma i contribuïx a burocratitzar un procés que, segons indica la disposició, té com a objectiu precisament l'agilitat.
- El segon és que comporta un sistema que s'aparta del règim general de l'assistència pròpia de la salut mental. En efecte, el Decret 81/1998, de 4 de juny, del Govern valencià, que definix i estructura els recursos sanitaris

dirigits a la salut mental i assistència psiquiàtrica a la Comunitat Valenciana, situa en les unitats de salut mental, concebudes com a unitats especialitzades de suport a l'atenció primària, sens perjudici de la seua última dependència de la Direcció General d'Atenció Especialitzada, les activitats bàsiques de salut mental i d'assistència psiquiàtrica (art. 5). Estes unitats són les que tenen la competència per a realitzar la interconsulta, de conformitat amb l'article 6 de l'esmentada disposició.

- El tercer és que s'allunya la usuària de la zona de procedència, en la mesura que les unitats de salut mental es troben a l'àrea a la qual pertany, mentre que el sistema que crea la disposició administrativa obliga a una visita en una situació espacial concreta i limitada a escassos centres sanitaris de la Comunitat Valenciana.

D'altra banda, també hi ha avantatges, que deriven de la mateixa complexitat de la intervenció:

- El primer és que no ens trobem davant una funció ordinària dirigida a tractar el pacient, sinó davant una funció de tipus pericial que faculta per a una intervenció diferent de la pròpia de salut mental. Esta diferenciació la recull la mateixa Declaració de Hawaii de l'Assemblea de l'Associació Mundial de Psiquiatria (1977), la regla ètica número tres de la qual exigix que en les relacions que s'establixen per raons diferents de les terapèutiques, la naturalesa d'esta relació s'ha d'explicar a fons a la persona afectada.
- El segon és el que deriva del possible rebuig dels professionals. Les conviccions ètiques del professional poden ser contràries a la realització d'estes intervencions o comprometre seriosament la seua imparcialitat a l'hora d'emetre el dictamen. En particular, per a les persones que professen la religió catòlica, el cànon 1398 del Codi de dret canònic de 1983 tipifica com a delictes contra la vida i la llibertat de l'home: *qui abortum procurat, effectu secuto, in excommunicationem latae sententiae incurrit* ('Qui procura l'avortament, si este es produïx, incorre en excomunió *latae sententiae*').

Per tot això, observem que no es tracta d'una qüestió senzilla, i que s'ha d'intentar tant com siga possible preservar el respecte a la intimitat, a la confidencialitat i evitar obstacles a l'exercici del dret de la dona a este tipus d'intervencions.

En este sentit creiem que ningú millor que les mateixes usuàries afectades pot decidir acudir al dispositiu general que preveu la disposició administrativa o al que conceben, amb caràcter ordinari, les normes de salut mental. Això significa una ampliació de les facultats de la mateixa dona per a triar el procediment que estime més adequat, sense que per això minve l'objectivitat dels informes, ja que, en tots dos casos, els continuen emetent metges especialistes de la xarxa pública, de manera que es mantenen els indubtables avantatges de tipus tècnic i organitzatiu que comporta, amb caràcter general, la disposició administrativa que hem

examinat, en apreciar els indubtables inconvenients que es poden presentar en la pràctica, com no podia ser d'altra manera, atesa la política de la Generalitat de promoció dels drets de la dona constatable en nombroses disposicions, com ara la recent Llei d'igualtat 9 2003, de 2 d'abril.

En virtut de tot el que hem exposat i en exercici de les facultats que recullen els articles 9 número 1 i 29 número 1 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988 del Síndic de Greuges, s'establix el suggeriment següent, al qual, conforme al precepte esmentat, s'ha de respondre manifestant que s'accepta o les causes que ho impedeixen en el termini màxim de quinze dies:

- Que, tot i mantenir íntegrament la disposició administrativa sobre el circuit integral d'atenció a la dona davant la interrupció voluntària de l'embaràs, es concedisca la possibilitat a les usuàries de realitzar la interconsulta prevista per a la indicació terapèutica per raó de greu perill per a la salut psíquica a les unitats de salut mental, amb caràcter general, de conformitat amb els articles 5 i 6 del Decret 81/1998, de 4 de juny.

Li agrairé molt per endavant que remeta a esta institució l'informe preceptiu. Atentament.

Resolució de la queixa incoada d'ofici número 52/2003 (expedient número 031601) amb data 03/12/04 dirigida a la Conselleria de Sanitat sobre la supressió d'un ATS sobre servei de paritori de l'Hospital Comarcal Vega Baja

Il·lm. Sr.,

Acusem rebut del seu últim escrit en què ens informa en relació amb la queixa de referència i ens posem de nou en contacte amb vosté per donar-li compte de les nostres actuacions.

Com deu recordar, a través dels mitjans de comunicació ens vam assabentar de la situació que travessava el Servei de Paritoris de l'Hospital Vega Baja (Alacant) el mes de desembre de l'any 2003.

Concretament, els mitjans de comunicació es referien als fets següents:

Primer. Que el dia 4 de desembre dos dones van donar a llum en una butaca i en una llitera per falta de llits (es tractava, doncs, de parts sense les mínimes condicions).

Segon. Que vuit dones que havien donat a llum van romandre fins a les sis de la vesprada de l'endemà als passadissos de l'hospital.

Tercer. La falta de matrones en el Servei de Paritoris (se n'esmentaven set, repartides en torns de matí, vesprada i nit). El seu nombre es manté des de l'any

d'inauguració de l'hospital, mentre que els parts s'han incrementat un 46% (uns dos-cents més l'any).

Quart. Retards en l'atenció a les gestants (s'indicava que entre tres i quatre hores).

En considerar que la queixa reunia els requisits que exigix la Llei reguladora d'esta institució, vam iniciar una actuació d'ofici. En este sentit i a fi de contrastar els fets que es denunciaven, vam sol·licitar un informe a la Direcció General per a la Qualitat i Atenció al Pacient de la Conselleria de Sanitat.

De la comunicació que hem rebut es desprenen els fets i les circumstàncies següents:

- Primer. “Que les dones no van donar a llum en una butaca, sinó en el corresponent paritori i en les situacions mèdiques que requerix la situació. Un altre aspecte, com referix la premsa, és que l'espera d'algunes senyores es faça en butaques i, quan es disposa dels respectius llits, se les trasllade a estos”.
- Segon. “Que les dones no es troben als corredors, sinó a l'àrea de paritori, en una zona on s'ha de valorar el puerperi immediat per part dels professionals que van assistir el part”.
- Tercer. Pel que fa a la falta de comares (els mitjans es referien a set) l'Administració sanitària ens indicava que n'eren dotze i hi havia “una plaça sense cobrir perquè no hi ha comares en la borsa de treball”.
- Quatre. Pel que fa als retards en l'atenció, afegien “que el retard a atendre les gestants no és real, ja que la persona que necessita atenció per a donar a llum és atesa de forma urgent i prioritària, i pot confondre el fet que, en eixa zona, es faça la monitorització fetal de l'embaràs, un procés per al qual la legislació estableix un termini obligatori per a realitzar-lo, i que funciona com una consulta externa a petició, ja que en molts casos ve directament d'atenció primària sense citar i per això es troba amb este temps d'espera”.

Arribats a este punt, resollem la queixa amb les dades que tenim en l'expedient, per la qual cosa us demane que considereu els arguments que a continuació us expose, fonament del suggeriment amb què concloem.

La Constitució espanyola de 1978 consagra en el seu article 103.1, entre altres principis, el d'eficàcia, en virtut del qual s'ha de desenvolupar l'actuació de l'Administració pública. Igualment, reconeix la nostra norma fonamental en l'article 43, el dret a la protecció de la salut i estableix que és competència dels poders públics organitzar i tutelar la salut pública mitjançant mesures preventives i de prestacions i serveis necessaris.

Per la seua banda, la Llei 14/1986, de 25 d'abril, general de sanitat, en el seu article 3.1 determina que: "Els mitjans i actuacions del sistema sanitari estan orientats a la promoció de la salut". De la mateixa manera, en el seu article 6.2 estableix que les actuacions de les administracions públiques sanitàries estaran orientades a garantir l'assistència sanitària en tots els casos de pèrdua de salut, actuacions que, a més, hauran d'estar presidides pels principis d'eficàcia i celeritat.

La normativa referida és clara i terminant, i no necessita cap interpretació, ja que conclou que l'eficàcia de la protecció de la salut dependrà, en gran mesura, del bon funcionament dels serveis sanitaris.

Com vosté sap, esta institució és i ha estat especialment sensible als problemes derivats de les infraestructures sanitàries, cosa que s'acredita en els informes que anualment es presenten a les Corts Valencianes.

Sobre la base de les consideracions anteriors, i de conformitat amb el que disposa l'art. 29. 1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora del Síndic de Greuges, formulem el següent suggeriment: que s'extreme al màxim la diligència en les actuacions sanitàries en el Servei de Paritoris de l'Hospital Comarcal Baix Segura a San Bartolomé/Orihuela, a fi en pro de garantir una protecció integral de la salut mitjançant l'adopció de les mesures organitzatives oportunes, i complir així amb el principi d'eficàcia constitucionalment reconegut.

De conformitat amb allò previst en l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, li agrairé m que ens remeta en el termini d'un mes el preceptiu informe en què ens manifeste l'acceptació o no del suggeriment que es realitza o, si escau, les raons que estime per a no acceptar-la.

En transcórrer el termini d'un mes, a què es fa referència en el paràgraf anterior, la present resolució serà inclosa en la pàgina web d'esta institució.

Li agrairé m la seua col·laboració i la remissió de la documentació interessada. Atentament."

Resolució de la queixa núm. 040477 amb data 14/09/04 dirigida a la Conselleria de Sanitat sobre serveis d'urgència de les oficines de farmàcia

Il·lm. Sr.,

Acusem recepció del seu últim escrit i ens posem en contacte de nou amb vostés per tal d'informar-los de les nostres actuacions.

Com recordaran, el passat 17 de febrer, entrà en esta institució l'escrit de queixa firmat per la Sra. [...], alcaldessa de [...], en què, substancialment exposava els problemes que estava plantejant l'acord amb data 13 d'octubre de 2003 de la Junta de Govern del Col·legi Oficial de Farmacèutics de València, amb relació

als serveis d'urgència que presten les oficines de farmàcia d'eixa localitat i de Manises.

D'altra banda, l'escrit assenyalava que havia presentat un recurs administratiu d'alçada davant eixa mateixa Direcció General, sense que, en el moment de presentar l'escrit de queixa, haguera obtingut resposta.

En considerar que la queixa reunia els requisits establits en la Llei reguladora d'esta institució, va ser admesa a tràmit, per la qual cosa vam demanar informe a eixa Direcció General de Farmàcia i Productes Sanitaris de la Conselleria de Sanitat.

En la comunicació rebuda, eixa Direcció General ens remeté còpia de la Resolució de 17 de febrer de 2004 (notificada amb data 3 de març) del recurs d'alçada plantejat pels alcaldes-presidents de les corporacions municipals de Quart de Poblet i Manises, tot desestimant la pretensió plantejada per ells, pel que fa a l'anormal funcionament del servei d'urgència de les farmàcies en ambdós localitats.

Donàrem trasllat a la interessada de l'informe rebut per tal que, si ho considerava convenient, presentara al legacions.

En no constar-hi escrit d'al legacions, i malgrat la resolució d'eixa Conselleria de Sanitat, en què es resol el recurs plantejat, i per tant la qüestió de fons, ens sembla convenient realitzar algunes reflexions sobre l'assumpte; per això, li demane que considera els arguments que, com a fonament del suggeriment amb què concloem, li expose a continuació.

El Síndic de Greuges, de conformitat amb l'art. 25 de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, alt comissionat de les Corts Valencianes, ha de vetlar pels drets reconeguts en el títol I de la Constitució en l'àmbit competencial i territorial de la Comunitat Valenciana.

El títol I de la Constitució, en el seu art. 43 reconeix el dret a la protecció de la salut i que és competència dels poders públics organitzar i tutelar la salut pública mitjançant mesures preventives i de prestacions i serveis necessaris.

En l'àmbit de la Comunitat Valenciana, correspon a la Conselleria de Sanitat el compliment d'este mandat constitucional, concretament a la Secretaria Autonòmica per a l'Agència Valenciana de Salut, de què depèn, entre d'altres, la Direcció General de Farmàcia i Productes Sanitaris, tot això en virtut del Decret del Consell 11/2003, d'11 de juliol, pel qual s'aprova el Reglament orgànic i funcional d'esta Conselleria.

Com vosté sap, les oficines de farmàcia són centres d'assistència sanitària privada, i el farmacèutic és –d'acord amb el dret comunitari– l'especialista dels medicaments. Però com a centre sanitari i pel fet d'afectar el dret a la salut, està subjecte a ordenació i intervenció de l'Administració sanitària.

La Llei general de sanitat 14/1986, de 25 d'abril (BOE de 29 d'abril) té com a finalitat, segons l'art. 1, "regular totes les accions que permeten fer efectiu el dret a la protecció de la salut reconegut en l'art. 43 de la Constitució espanyola".

Este dret constitucional en comporta un altre de més concret: el dret dels usuaris a l'assistència sanitària farmacèutica continuada, la qual cosa implica la possibilitat de l'usuari d'adquirir, en qualsevol moment, aquells medicaments o productes sanitaris que li calguen per a prevenir-se davant el risc de malaltia, guariment o restabliment de la salut".

El dret dels usuaris a uns adequats serveis sanitaris de farmàcia no pot quedar condicionat a criteris de residència. Així, l'art. 3.2. de la Llei general de sanitat, en induir el transcendental principi de la universalitat del dret a l'assistència sanitària, postula la per ordenar que "l'accés a les prestacions sanitàries s'haurà de realitzar en condicions d'igualtat efectiva".

En este sentit, considerem que un component bàsic del dret a la protecció de la salut, i que forma part del denominat estat del benestar, és el de garantir a tots els ciutadans els serveis assistencials (preventius i de cures) que ofereix la medicina moderna, tot això sense cap obstacle.

No ens trobem davant una mesura "corporativa" per a afavorir una classe professional, en este cas els farmacèutics, sinó davant una mesura que té com a finalitat millorar el servei de farmàcia als usuaris.

Tenint en compte el que hem exposat més amunt, i conforme amb el que hi ha previst en l'art. 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1998, de 26 de desembre, que regula esta institució, suggerisc a eixa Conselleria de Sanitat que faça operatius els mecanismes necessaris per garantir als usuaris de la localitat de [...] i Manises el dret a l'assistència farmacèutica continuada, la qual cosa, en definitiva, constituï x una de les manifestacions del dret constitucional a la protecció de la salut.

Igualment, d'acord amb la normativa citada, li agrairem que ens remeta, en el termini d'un mes, el preceptiu informe en què manifeste l'acceptació del suggeriment que li fem o, si escau, les raons que estime per a no acceptar-lo.

Li agrai m per endavant l'enviament del que li hem sol licitat. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 031405 amb data 26/03/04 dirigida a la Conselleria de Sanitat sobre necessitat d'una segona opinió en centres concertats per la Seguretat Social per a l'assistència a malalts reumàtics.

Il. Im. Sr.,

Acusem recepció del seu escrit, en què ens informa sobre la queixa de referència.

Com vosté sap, el Sr. [...], en representació de l'Associació per a la Qualitat de Vida de Persones Afectades per Malalties Reumàtiques (ACVIPAER), en els seus escrits de queixa substancialment ens exposa el que segueix:

- Primer. La necessitat, per a una assistència sanitària efectiva als malalts reumàtics, "d'una segona opinió en centres concertats per la Seguretat Social i per al benefici de l'assistència sanitària" (queixa 031405).
- Segon. La manca de contestació a peticions d'informació de caràcter estadístic (queixa 031439).

Quant a la queixa 031405, el seu autor acompanyava una còpia de reclamació prèvia a la via jurisdiccional, presentada davant la Direcció Territorial de la Conselleria de Sanitat a Castelló, per la denegació d'assistència especialitzada en els Serveis de Reumatologia de l'Hospital Universitari Clínic de Barcelona, més concretament en la Unitat de Recuperació Funcional del Servei Multidisciplinari.

Vist això anterior, i amb caràcter previ a l'estudi d'esta queixa, vam indicar al Sr. [...] que de la queixa es podia deduir el següent:

- Que amb data 25 de juny de 2003 havia presentat reclamació prèvia a la via jurisdiccional laboral contra la desestimació de la sol·licitud d'ACVIPAER de rebre assistència especialitzada en els Serveis de Reumatologia de l'Hospital Clínic Universitari de Barcelona.
- Que amb data 4 de juliol de 2003, a través del registre de l'Ajuntament de Vila-real, van sol·licitar l'assistència jurídica gratuïta.

En este sentit, per poder estudiar l'assumpte plantejat, vam demanar a l'autor de la queixa que ens indicara, de conformitat amb la disposició de l'article 15.3 de la Llei 11/1998, si havia iniciat actuacions en seu judicial en relació amb el problema plantejat per idèntics fets davant el Síndic de Greuges.

La resposta del Sr. [...] fou:

- Que per Resolució de 31 de març de 2003, la Comissió d'Assistència Jurídica Gratuïta resolgué denegar-li l'assistència jurídica gratuïta a l'associació ACVIPAER.
- Que el Jutjat Contenciós Administratiu número dos de Castelló, per provisió amb data 29 d'octubre de 2003, li sol·licitava representació lletrada/procurador.

- Que, atesa la insuficiència de recursos econòmics de l'associació i a la vista dels punts anteriors, no li havia estat possible accedir a la via judicial.

Tot considerant que la queixa 031405 reunia els requisits establerts en la Llei 11/1998, de 26 de desembre, del Síndic de Greuges, fou admesa a tràmit, per tal d'estudiar les diferents qüestions plantejades en relació amb l'assistència sanitària als malalts reumàtics de la Comunitat Valenciana.

Igualment, en relació amb la queixa 031439, la falta d'informació de dades estadístiques, va ser admesa pel que fa al silenci administratiu.

D'acord amb el que s'ha dit fins ara, sol licitem a la Conselleria de Sanitat que ens informara sobre els següents punts:

- Primer. Temps mitjà d'espera dels pacients en els serveis especialitzats de reumatologia.
- Segon. Nombre d'especialistes en reumatologia, tant en Atenció Primària com en Atenció Especialitzada que depenguen de la xarxa pública sanitària.
- Tercer. Si hi ha o no assistència sanitària concertada a malalts reumatològics en centres sanitaris aliens a la xarxa pública.
- Quart. Justificació de la falta de contestació a la petició d'informació estadística.

Una vegada rebut l'informe, que afecta ambdós queixes, en vam donar trasllat a l'autor de les queixes, amb la intenció que, si ho considerava convenient, presentara escrit d'al legacions, i així ho va fer.

En la seua comunicació, a eixa Administració sanitària ens indicava el següent:

- Quant als temps d'espera, els resultava impossible subministrar esta informació perquè "les dades de demora que es recullen rutinàriament en la Conselleria de Sanitat per a estes prestacions són del tipus de dades agregades per especialitat, sense distingir el procediment pendent de realitzar"; no obstant això afegien que "s'està implantant el sistema d'informació adequat, que permetrà el coneixement dels retards per consulta i també per a les exploracions que es fan als hospitals i centres d'especialitats".
- Que "hi ha en l'actualitat 50 especialistes en reumatologia en centres sanitaris aliens a la xarxa pública".
- Guardava silenci sobre la petició d'informació estadística.

Partint d'este últim punt, és a dir, la falta de contestació a l'escrit dels autors de la queixa en què sol licitaven unes dades estadístiques, he d'informar-lo que l'art. 42.2 de la Llei 30/1992, de 26 de desembre, de règim jurídic i procediment

administratiu comú, i la seua modificació posterior continguda en la Llei 4/1999 de 13 de gener, estableix que: “el termini màxim per a resoldre les sol·licituds que formulen els interessats serà el que resulte de la tramitació del procediment aplicable en cada cas. Quan la norma de procediment no fixe terminis, el termini màxim de resolució serà de 3 mesos.

El dret a obtenir una resolució sobre el que es demana a l'Administració imposa a esta un termini màxim per a resoldre, amb la finalitat d'evitar esperes interminables del ciutadà, amb l'advertiment d'aplicar-hi regles de silenci positiu o negatiu. Clarament ho formula l'exposició de motius de la citada Llei “el silenci administratiu, positiu o negatiu, no ha de ser institutiu t jurídic normal, sinó la garantia que impedisca que els drets dels particulars es buiden de contingut quan l'Administració no atenga eficaçment i amb la celeritat deguda les funcions per a les quals s'ha organitzat”.

L'Administració està obligada a respondre al ciutadà que acudisca a esta, i no ha de donar més del que pot i ha de fer, però tampoc menys del que raonablement pot esperar-se'n, i el mínim que ha d'oferir al ciutadà és una resposta directa, ràpida, exacta i legal. Ens trobem, doncs, davant una de les manifestacions legislatives del dret a obtenir una resolució expressa dins de termini.

Quant a la resta de qüestions plantejades, esta institució entén que:

- El principi d'autoorganització de què disposen les administracions públiques, entre les quals hi ha la sanitària, ens impedisca fer valoracions sobre el sistema triat per la Conselleria a l'hora de prestar assistència sanitària als malalts reumatològics (amb condicions o sense respecte la sanitat privada).
- Pel que fa a la falta de personal especialista i les demores a l'hora d'atendre en l'atenció especialitzada, entenem que, tenint en compte l'informe i les al·legacions fetes per l'autor de la queixa, esta institució resol l'expedient amb les dades que tenim a l'abast, per la qual cosa li demane que considere els arguments que, com a fonament del suggeriment amb què concloem, li expose:

El Síndic de Greuges, d'acord amb l'art. 24 de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, és l'alt comissionat de les Corts Valencianes que ha de vetllar pels drets reconeguts en el títol I de la Constitució espanyola en l'àmbit competencial i territorial de la Comunitat Autònoma Valenciana.

El títol I de la Constitució, en el seu art. 43, reconeix el dret a la protecció de la salut, i és competència dels poders públics organitzar i tutelar la salut pública mitjançant les mesures preventives i de prestacions i serveis necessaris. Ens trobem, doncs, davant un dret de rang constitucional, el dret que tenen els ciutadans de disposar d'una cobertura sanitària que responga de forma immediata i eficaç davant les situacions que puguen produir-se.

En l'àmbit de la Comunitat Valenciana correspon a la Conselleria de Sanitat complir eixe manament constitucional.

Com vosté sap, les malalties reumatològiques són aquelles que afecten l'aparell locomotor. Estes malalties afecten un important volum de població, ja que poden aparèixer a qualsevol edat.

Actualment es coneixen més d'un centenar de malalties. De vegades apareixen només una vegada a la vida i en altres casos esdevenen cròniques.

Estes malalties produïxen dolors en les articulacions o al seu voltant. De vegades poden produir molèsties, sensació de cansament, pesadesa o fatiga generalitzada que té conseqüències en l'entorn social, laboral i familiar dels pacients.

La millora de la qualitat de vida dels pacients que tinguen estes patologies ha de ser un dels objectius de l'Administració sanitària.

Els tractaments actuals (cirurgia, nous fàrmacs i tècniques diagnòstiques) unes vegades poden millorar els símptomes de la malaltia i unes altres solucionar definitivament el problema, la qual cosa, lògicament, redunda en la qualitat de vida dels pacients.

En este sentit, la Llei 14/1986, de 25 d'abril, general de sanitat, en el seu art. 3.1 determina que "els mitjans i actuacions del sistema sanitari estan orientats a la promoció de la salut". Igualment disposa en l'art. 6.2 que les actuacions de les administracions públiques sanitàries estan orientades a garantir l'assistència sanitària en tots els casos de pèrdua de la salut, unes actuacions que, a més, hauran d'estar presidides pels principis d'eficàcia i celeritat.

De la normativa anterior hom conclou que l'eficàcia en la protecció de la salut dependrà, en gran mesura, del bon funcionament dels serveis sanitaris. En estos termes, les prestacions sanitàries no només han de ser íntegres, sinó que també han de ser àgils, per la qual cosa resulta fonamental un diagnòstic precoç de la malaltia perquè els tractaments tinguen els millors resultats. Per això ha de ser prioritari eradicar els possibles retards que puguen produir-se en la derivació de pacients del metge d'atenció primària (del centre de salut) a l'especialista (del centre d'especialitats o, si escau, hospitals).

D'acord amb el que hem dit fins ara, realitzem a eixa Administració el següent suggeriment i recordatori de deure legal:

Primer. Li suggerim que s'adopten immediatament totes les mesures organitzatives que siguen necessàries per a reduir els temps d'espera dels pacients reumatològics que han de ser vistos en consulta per l'especialista, com també que dirigeixca les seues accions a millorar les condicions assistencials de les persones que tenen malalties reumatològiques. Tot això amb la finalitat de garantir-los el respecte a la dignitat humana que els pacients tenen reconegut constitucionalment, i de la mateixa manera, per consideració d'aquells altres drets fonamentals recollits en el títol I de la Constitució espanyola.

Segon. Quant a la falta de contestació a l'escrit de l'autor de la queixa en què demana dades estadístiques, que s'extremen al màxim els deures legals que s'extrauen de l'art. 42 de la Llei 30/1992, de 26 de desembre, de règim jurídic i procediment administratiu comú.

De conformitat amb el que preveu l'art. 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li agrairé m que ens remeta, en el termini d'un mes, el preceptiu informe en què ens manifeste l'acceptació del suggeriment que es realitza o, si escau, les raons que considere per a no acceptar-lo.

Li agrairé m de bestreta la remissió de la documentació interessada. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 040478 amb data 07/06/04 dirigida a la Conselleria de Sanitat sobre deficiències en infraestructures sanitàries.

Il·lm. Sr.,

Acusem recepció del seu últim escrit, mitjançant el qual ens informa sobre la queixa de referència.

Com vosté sap, l'autora de la queixa, substancialment, denunciava un seguit de deficiències en les infraestructures sanitàries que afectaven la població de Quart de Poblet (València), unes deficiències que provocaven retards en la prestació de l'assistència sanitària deguda, tant en l'àmbit de l'atenció primària com en el de l'atenció especialitzada.

Entre les deficiències ens assenyalava les següents:

- "Les cites en el Centre d'Atenció Primària de Quart de Poblet solen donar-se amb una setmana de retard, un període que s'incrementa en les èpoques més crítiques" (atenció primària).
- "En el Centre d'Especialitats d'Aldaia, l'atenció especialitzada té un retard de mesos, i l'hospitalària, de vegades, d'anys" (atenció especialitzada).

En considerar que la queixa reunia els requisits exigits en la Llei 11/1998 del Síndic de Greuges reguladora d'esta institució, la queixa va ser admesa a tràmit, per la qual cosa vam demanar informe a eixa Conselleria de Sanitat.

En l'informe, eixa administració sanitària ens assenyalava, entre altres coses, el que seguix:

- Quant al Centre de Salut de Quart de Poblet "La plantilla d'este centre està composta pels professionals següents;

13 facultatius de medicina general,

4 facultatius de pediatria
15 infermers/es
2 comares
3 auxiliars d'infermeria
1 treballador social
6 auxiliars administratius i
4 zeladors

Disposa de les unitats de suport següents:

Unitat de Planificació Familiar: 1 ginecòleg i 1 auxiliar administratiu;
Unitat de Rehabilitació: 1 fisioterapeuta
Unitat de Radiologia: 2 tècnics de raigs”.

L'informe afegia que (el Centre de Salut) té assignada una població de 22.450 usuaris, dels quals 3.063 són menors de 14 anys; la ràtio de la població és:

Medicina general: 1491 usuaris / metge.
Pediatria: 766 xiquets menors de 14 anys / pediatre.
Infermeria: 1496 usuaris / infermera.

Estes dades s'emmarquen dins els cups òptims definits per la Conselleria de Sanitat, de la qual cosa es dedü x, segons l'informe, que “no hi ha demora assistencial en el Centre de Salut”.

- Quant a l'atenció especialitzada, eixa Conselleria reconeix en l'informe que sí que hi ha hagut problemes en el Laboratori del Centre d'Especialitats d'Aldaia, però que estos problemes van ser resolts desviant la realització de proves al Laboratori de l'Hospital Militar.
- S'apunta el fort índex d'immigració en l'Àrea.
- L'informe conclou assenyalant que des de la Conselleria s'han dut a terme mesures per a millorar determinats aspectes organitzatius i millorar el servei sanitari, i subratlla que no considera necessària la construcció d'un altre centre de salut al municipi.

Vam donar trasllat del contingut de l'informe als autors de la queixa a fi que, si ho consideraven convenient, presentaren un escrit d'al legacions, i així ho van fer.

En el seu escrit d'al legacions es feien ressò de les múltiples queixes que, segons sembla, han arribat a l'Ajuntament de Quart de Poblet, a través dels veï ns, el Consell Municipal de Consum i associacions de veï ns, quant als retards en la prestació sanitària (retard a aconseguir cita, dificultats per a posar-s'hi en contacte per telèfon, grans cues per a obtenir-ne informació i poc temps d'atenció mèdica). Igualment, es referien al fort índex d'immigració i a un desenvolupament urbanístic notable.

Relataven també retards en planificació familiar, salut mental i en el Centre d'Especialitats d'Aldaia.

Finalment, els autors de la queixa ens indicaven: “creiem fonamental la creació d'un centre d'especialitats. No hi hauria problemes d'ubicació atés que l'actual centre de salut està preparat per a poder construir-hi una segona planta. Lloc que seria perfecte per a ubicar-lo”

Arribats a este punt, resollem la queixa amb les dades que tenim en l'expedient. En este sentit li demane que considere els arguments que tot seguit li expose i que són el fonament del suggeriment amb què concloem.

Amb caràcter previ, he d'informar-lo que no entra dins les competències d'esta sindicatura decidir les fórmules d'organització administrativa que ha d'emprar l'Administració sanitària per a pal·liar les deficiències en les infraestructures sanitàries. Relacionat amb això anterior, tampoc és tasca nostra resoldre els desacords o les disconformitats amb els criteris d'organització que pogueren produir-se.

En este sentit, la Constitució espanyola de 1978, en el títol I reconeix en l'art. 43 el dret a la protecció de la salut, i estableix que és competència dels poders públics organitzar i tutelar la salut pública mitjançant mesures preventives i de prestacions i serveis necessaris. Ens trobem, doncs, davant un dret de rang constitucional.

En l'àmbit de la Comunitat Valenciana correspon a la Conselleria de Sanitat complir eixe manament constitucional.

D'altra banda, tenint en compte el que disposa l'art. 53 de la Constitució, tots els principis reconeguts en el capítol III de la Constitució (entre els quals hi ha l'art. 43) han d'informar de l'actuació dels poders públics.

En este sentit, entenem que l'acció administrativa en l'àmbit sanitari, pel que fa a l'organització i tutela de les infraestructures sanitàries, han d'estar dirigides a disposar de mesures preventives i prestacions i serveis necessaris per a tota la població.

D'acord amb l'art. 24 de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, el Síndic de Greuges és l'alt comissionat de les Corts Valencianes que ha de vetlar pels drets reconeguts en el títol I de la Constitució espanyola en l'àmbit competencial i territorial de la Comunitat Valenciana.

En estos termes, sense perjudici dels criteris d'organització sanitaris que utilitze l'Administració sanitària, esta institució és i ha estat especialment sensible amb les problemàtiques que sorgixen al voltant les mancances o deficiències en les infraestructures sanitàries de les distintes àrees de salut de la Comunitat Valenciana i així s'acredita en els successius informes que anualment es presenten davant les Corts Valencianes.

L'Àrea de Salut núm. 6, de la qual depèn Quart de Poblet, presta assistència sanitària, segons dades d'eixa Conselleria (www.gva.es), a una població de 317.000 habitants, una població que es pot veure incrementada perquè esta és una zona amb un fort índex d'immigració i amb un gran desenvolupament urbanístic.

Per tot el que hem dit fins ara, i de conformitat amb el que hi ha previst en l'art. 29 de la Llei de la Generalitat 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, suggerisc eixa Conselleria que realitze un esforç organitzatiu i pressupostari que permeta disposar d'uns serveis sanitaris i hospitalaris dignes i adequats a l'Àrea de Salut referida, que garantisca l'accés a una sanitat pública en condicions, i també les prestacions sanitàries adequades.

Li agrai m que ens remeta, en el termini d'un mes, l'informe preceptiu en què ens manifeste si accepta el suggeriment que li fem o, si escau, les raons que estime per a no acceptar-lo.

Li agrai m la seua col laboració i la remissió de la documentació interessada. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 031387 amb data 29/04/04 dirigida a la Conselleria de Sanitat sobre el retard en l'execució del projecte d'ampliació de l'Hospital Marina Alta de Dénia.

Il·lm. Sr.,

Acusem recepció del seu últim escrit, mitjançant el qual ens informa sobre la queixa de referència.

Com vosté sap, el passat mes de novembre es va rebre en esta institució un escrit firmat pel Sr. [...] i altres ciutadans, en representació de la Coordinadora en Defensa de la Sanitat Pública de la Marina Alta (Alacant), en què substancialment exposaven que la Conselleria de Sanitat havia anunciat el projecte de remodelació (ampliació) de l'Hospital Marina Alta de Dénia i, en este sentit, l'Administració havia iniciat una sèrie de gestions:

- Memòria de Gestió de l'any 2001.
- Pressupostos de la Generalitat Valenciana per a l'any 2002 on s'inclou a una partida pressupostària de més de set milions d'euros, una quantitat que es va triplicar en els pressupostos de l'any 2003 fins a 25 milions d'euros amb previsió de despeses fins l'any 2005.
- Publicació en el *Diari Oficial* de l'expedient núm. 105/2002 de l'adjudicació de la redacció del projecte bàsic d'execució de les obres i instal·lacions, així com el projecte d'activitat i estudi de seguretat i salut de les obres d'ampliació de l'Hospital Marina Alta de Dénia per a la construcció de l'Àrea Ambulatoria, Hospitalització i Cirurgia (DOGV del 12/12/2002).

- Despesa de 700.000 euros per part de l'Ajuntament de Dénia d'adquisició de terrenys propers per a realitzar-ne l'ampliació.

Els autors de la queixa ens indicaven que el 22 de setembre de 2003 la Conselleria, a través del seu conseller, va informar de la suspensió del projecte de remodelació (ampliació), i va anunciar la construcció d'un nou hospital en l'Àrea de Salut núm. 12.

En este sentit, els autors de la queixa es referien als retards que comportaria per a l'assistència sanitària la construcció d'un nou centre hospitalari, així com la possible vulneració del dret a la informació que ostenta el Consell de Salut de l'Àrea pel fet de tenir coneixement de la construcció del nou hospital a través dels mitjans de comunicació.

En considerar que la queixa reunia els requisits establits en la Llei 11/1988, de 26 de desembre, del Síndic de Greuges, va ser admesa a tràmit.

En este sentit vam sol·licitar informe a eixa Conselleria amb l'objecte de contrastar les al·legacions formulades pels autors de la queixa i, en especial, sobre els següents punts:

Motius pels quals es va incloure en els pressupostos de la Generalitat per a l'any 2002 i 2003 una partida pressupostària per a l'ampliació de l'hospital (justificació), i quin termini hi havia previst per a la finalització de les obres d'ampliació.

- En el supòsit de confirmar l'abandó del projecte d'ampliació pel de creació d'un nou hospital en l'Àrea de la Marina Alta, que ens justificaren les causes del canvi i, si escau, quin termini hi ha previst per a acabar les obres de construcció del nou hospital.

De l'informe de l'Administració sanitària es dedüx el següent:

- Les fases d'ampliació i remodelació de l'actual edifici de l'Hospital de Dénia finalitzarien aproximadament l'any 2009 (la fase d'ampliació acabaria a la fi del 2007 i la remodelació dos anys i mig després).
- Les causes del canvi eren bàsicament dos: la insuficiència en la construcció prevista ("... es va comprovar la insuficiència de la construcció prevista inicialment en el projecte amb les necessitats reals de l'Hospital per a la correcta assistència sanitària, i la necessitat d'incrementar considerablement les previsions inicials de construcció i ampliar els metres construïts i el pressupost en correspondència amb este augment de metres") i els trastorns que les obres ocasionarien al mateix hospital i als pacients.
- Quant a la durada de la construcció del nou hospital, assenyalaven que "... les infraestructures que corresponen a un hospital de nova planta, adequadament

dimensionat, comporta una inversió entre 48 i 50 milions d'euros i s'executa en quatre o cinc anys, per tant implica un cost similar a l'ampliació i la remodelació de l'actual, però amb més garanties de funcionalitat i modernitat, i cal afegir-hi l'eliminació de les inevitables molèsties per als professionals, pacients i la resta d'usuaris, que comportaria tres o quatre anys d'ampliació i uns altres dos de remodelació de l'actual Hospital”.

- No s'hi deia res relacionat amb la falta d'informació del nou projecte al Consell de Salut de l'Àrea.

Vam donar trasllat del contingut de l'informe als autors de la queixa amb la intenció que, si ho consideraven convenient, presentaren un escrit d'al·legacions, i així ho van fer.

Una vegada estudiada la queixa, vist l'informe de l'Administració i les al·legacions dels autors de la queixa, resolem l'expedient, per la qual cosa li demane que considere els arguments que, com a fonament del suggeriment amb què concloem, tot seguit li expose.

Entenem que les qüestions que cal tractar en esta queixa són quatre:

- Primer. El possible incompliment d'una obligació (l'ampliació de l'Hospital Marina Alta-Dénia) nascuda en les lleis de pressupostos de la Generalitat Valenciana per als exercicis 2002 i 2003.
- Segon. La discrepància dels autors de la queixa amb el model de gestió de l'hospital de nova planta.
- Tercer. La possible vulneració del principi d'eficàcia en l'actuació administrativa en relació a les infraestructures sanitàries de l'Àrea de Salut núm. 12.
- Quart. L'omissió del dret d'informació al Consell de Salut de l'Àrea.

Quant a la primera qüestió, el possible incompliment d'una obligació que naix de les lleis de pressupostos de la Generalitat Valenciana per als anys 2002 i 2003, convé realitzar la reflexió que a continuació li expose.

El pressupost de la Generalitat, tal i com el definix l'art. 20 de la Llei d'hisenda pública valenciana, és l'expressió xifrada, conjunta i sistemàtica del conjunt d'obligacions que, com a màxim, pot contraure la Generalitat Valenciana i les entitats autònomes, i dels drets que es preveuen liquidar durant el corresponent exercici.

D'acord amb el que hem dit fins ara, els “drets” (ingressos) són estimatius o una previsió, mentre que les “obligacions” (despeses) són limitatives.

En el cas plantejat, les lleis de pressupostos de la Generalitat de l'any 2001 i 2002, dins la secció 10 (Conselleria de Sanitat), Servei 05 (Secretaria Autònoma per a l'Agència Valenciana de la Salut) es referien al Programa 412.22 relatiu a "l'atenció especialitzada". Dins d'este programa es fixaven tot un seguit de projectes i subprojectes entre els quals hi havia "l'ampliació de l'Hospital Marina Alta-Dénia".

Posteriorment es van iniciar diverses actuacions administratives per a l'execució del que s'havia pressupostat. La qüestió és saber si l'Administració ha incomplert l'obligació que contenia les lleis de pressupostos de la Generalitat Valenciana per a l'exercici 2002 i 2003 en no executar els que s'havia pressupostat.

El principi d'estabilitat pressupostària, que apareix en el text refós de la Llei d'hisenda pública valenciana, implica limitar l'autorització de despeses quant a qualitat, quantitat i temps, tot això per evitar la discrecionalitat administrativa a l'hora de realitzar les despeses públiques.

En l'aspecte que ací ens interessa, les lleis de pressupostos establiren una finalitat (un projecte o subprojecte) dins el Programa d'atenció especialitzada de la Conselleria de Sanitat, de part d'eixa despesa pública (l'ampliació de l'Hospital Marina Alta-Dénia).

L'actuació administrativa que tractem, "l'ampliació de l'Hospital Marina-Alta Dénia", es trobava dins els pressupostos de la Generalitat Valenciana, en el capítol VI relatiu a "Inversions reals" en el programa 412.12 de la Conselleria de Sanitat relatiu a "l'atenció especialitzada".

En este sentit, les diverses lleis de pressupostos de la Generalitat preveuen, dins l'apartat relatiu a la gestió pressupostària de les despeses, el caràcter limitatiu dels crèdits, en assenyalar que "el crèdit pressupostari es determina, atenent a la classificació orgànica, d'acord amb la naturalesa econòmica i funcional, per a les despeses d'inversions reals, consignació per capítols i programes pressupostaris".

És a dir, en el cas de les inversions reals, la vinculació ho serà al capítol i al programa, per la qual cosa, les diferents actuacions recollides dins el programa 412.12 d'atenció especialitzada formen un conjunt i no hi ha vinculació d'executar els projectes o subprojectes que apareixen en un programa pressupostari.

Tot i amb això, sense perjudici del que hem exposat anteriorment i centrant-nos en les obligacions de la Generalitat, cal afirmar que estes naixen de la llei, dels negocis jurídics i dels actes o fets que, segons el dret, les generen, no de les lleis de pressupostos, les quals atorguen al poder executiu (Administració) una autorització per a gastar i no un manament.

Entenem que les lleis de pressupostos contenen habilitacions per a gastar, però estes habilitacions no generen obligacions específiques per a l'Administració, sinó autoritzacions especials i condicionades per a despeses concretes i determinades. En este sentit es parla del principi d'especialitat pressupostària.

Tenint en compte el que hem exposat, no deduí m una actuació irregular, des d'un punt de vista de gestió pressupostària, per part de l'Administració sanitària, ja que el poder legislatiu atorga a l'Administració una autorització per a gastar i no un manament.

La segona de les qüestions plantejades: la forma de la gestió de l'hospital de nova planta, entenem que no entra dins les competències d'esta sindicatura decidir la fórmula d'organització administrativa que ha d'emprar l'Administració sanitària per a solucionar possibles deficiències en les infraestructures sanitàries.

La decisió de destinar els fons públics a l'ampliació d'un hospital públic o a la creació d'un hospital de nova planta, amb independència de la seua gestió directa (pública) o indirecta (privada), forma part de la denominada potestat autoorganitzativa de què disposen totes les administracions públiques.

En este sentit, insistim que no és funció d'esta sindicatura resoldre els desacords o les disconformitats que tinguen els diversos col·lectius socials amb els criteris d'organització triats per l'Administració sanitària.

Sense perjudici dels criteris d'autoorganització, i reprenent el manament constitucional, entenem que l'acció administrativa en l'àmbit sanitari, quant a organització i tutela de les infraestructures sanitàries, ha d'anar dirigida a disposar de les mesures preventives i les prestacions i els serveis necessaris per a tota la població.

El que hem dit fins ara ens duu a la tercera de les qüestions plantejades.

La Constitució espanyola de 1978, en el seu títol I, reconeix en l'art. 43 el dret a la protecció de la salut, i estableix que és competència dels poders públics organitzar i tutelar la salut pública mitjançant diverses mesures preventives i de prestacions i serveis necessaris. Ens trobem, doncs, davant un dret de rang constitucional.

En l'àmbit de la Comunitat Valenciana correspon a la Conselleria de Sanitat complir el mandat constitucional a què ens hem referit.

D'altra banda, segons el que disposa l'art. 53 la Constitució, tots els principis recollits en el capítol III de la Constitució (entre els que es troba l'art. 43) han d'informar l'actuació dels poders públics.

Per la seua banda, l'art. 24 de l'Estat d'Autonomia de la Comunitat Valenciana assenyala que el Síndic de Greuges, alt comissionat de les Corts Valencianes, ha de vetlar pels drets reconeguts en el títol I de la Constitució espanyola en l'àmbit competencial i territorial de la Comunitat Valenciana.

Esta institució, és i ha estat especialment sensible amb els problemes que sorgixen entorn de les mancances o deficiències en les infraestructures sanitàries en les

diverses àrees de salut, i així s'acredita en els successius informes que anualment es presenten a les Corts Valencianes.

L'Àrea de Salut núm. 12 presta assistència sanitària de caràcter primari (a través dels seus centres de salut) i especialitzada (a través de l'Hospital de Dénia i el Centre d'Especialitats), segons dades d'eixa Conselleria (www.san.gva.es), a una població de 148.372 habitants, una població que es veu augmentada de forma important per tractar-se d'una zona de gran rellevància turística.

La Llei 14/1986, de 25 d'abril, general de sanitat, en el seu article 3.1 determina que:

“Els remeis i les actuacions del sistema sanitari hauran d'estar orientats a la promoció de la salut”.

De la mateixa manera, en l'article 7 establix que:

“Les actuacions de les administracions públiques sanitàries hauran d'estar orientades a garantir l'assistència sanitària en tots els casos de pèrdua de salut, unes actuacions que, a més, hauran d'estar presidides pels principis d'eficàcia i celeritat”.

D'altra banda, en l'àmbit valencià, la Llei de la Generalitat 3/2003, de 6 de febrer, d'ordenació sanitària, assenyala entre els seus principis rectors:

“c) Eficàcia i eficiència en l'assignació, utilització i gestió dels recursos”.

Els retards, per part d'eixa Administració sanitària, en decidir si procedix l'ampliació-remodelació de l'actual hospital o, per contra, la creació d'un nou hospital en l'Àrea de Salut número 12, podrien anar en contra dels referits principis d'eficàcia, eficiència i celeritat i, en conseqüència, afectar el funcionament dels serveis sanitaris.

Finalment, quant a la falta d'informació al Consell de Salut de l'Àrea del canvi de criteri (construir un nou hospital, i no ampliar l'anterior), considerem que la Llei 14/1986, general de sanitat, ja preveia l'existència d'òrgans consultius a través dels quals la comunitat exercix el seu dret a la informació, la consulta, la negociació i la participació en les decisions sanitàries.

Efectivament, en l'art. 57, esta Llei establia, entre els òrgans mínims de les àrees de salut, els consells de salut com a òrgans de participació. L'art. 58 els definia com “òrgans col·legiats de participació comunitària per a la consulta i seguiment de la gestió”, i establia entre les seues funcions:

“a) Verificar l'adequació de les actuacions en l'àrea de salut a les normes i directrius de la política sanitària i econòmica.

b) Orientar les directrius sanitàries de l'àrea, a l'efecte de les quals podran elevar mocions i informes als òrgans de direcció.

- c) Proposar mesures que cal desenvolupar en l'àrea de salut per a estudiar els seus problemes sanitaris específics i les seues prioritats.
- d) Promoure la participació comunitària al si de l'àrea de salut.
- e) Conèixer l'avantprojecte del pla de salut de l'àrea i informar sobre este i les seues adaptacions anuals.
- f) Conèixer i informar la memòria anual de l'àrea de salut.

Recentment eixa Conselleria, a través de dos normes amb rang de llei, també ha ressaltat el paper dels consells de salut de les àrees:

- L'art. 28 de la Llei de la Generalitat 1/2003, de 28 de gener, de drets i informació al pacient de la Comunitat Valenciana, resalta el dret de participació en assenyalar que “mitjançant les organitzacions socials, els ciutadans poden participar en les institucions sanitàries, formant part dels consells de salut, d'acord amb el que estableix la normativa vigent”.
- La Llei de la Generalitat 3/2003, de 6 de febrer, d'ordenació sanitària de la Comunitat Valenciana, assenyalava entre els seus principis rectors “la participació de la comunitat en l'orientació i la valoració dels serveis”, i afig en l'art. 18 i seg. que la participació dels ciutadans a través dels consells de salut de la Comunitat Valenciana i dels establits en els departaments de Salut (que la Llei equipara a les àrees de salut).

Pel que fa als consells de salut del Departament de Salut, l'art. 33, després de referir-se a la seua composició, assenyalava que “El consell de salut del departament de salut, com a òrgan d'assessorament de l'Agència Valenciana de la Salut en el Departament de Salut, té, entre les seues funcions:

- Vetlar perquè les actuacions sanitàries s'adeqüen a les normes i directrius de la política sanitària i al pla de salut.
- Promoure la participació comunitària en el departament de salut.
- Conèixer els avantprojectes de pressupost i de pla de salut del departament de salut.
- Conèixer i informar la memòria anual del departament de salut.
- Elaborar el projecte de reglament de funcionament intern del consell de salut del departament de salut, i elevar-lo a la Conselleria de Sanitat per a la seua aprovació.
- Qualsevol altra que li siga atribuïda reglamentàriament

El consell de salut del departament de salut s'haurà de reunir, en sessió ordinària, com a mínim, cada sis mesos i sempre que ho acorde el seu president, o després que ho sol·licite una tercera part dels seus membres, o si ho sol·licita el conseller de Sanitat”.

De la normativa anterior s'aprecia l'interés del legislador valencià a impulsar el dret a la participació en els temes sanitaris de les organitzacions socials a través d'òrgans específics: els consells de salut de les àrees o dels departaments de salut. L'actuació d'eixa Conselleria no sembla haver respost, en el cas que ens ocupa, als desitjos o la filosofia del legislador.

Tenint en compte tot el que hem exposat i de conformitat amb el que preveu l'art. 29 de la Llei de la Generalitat 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, suggerisc a eixa Conselleria que:

- Faça un esforç organitzatiu i pressupostari que permeta disposar d'uns serveis sanitaris i hospitalaris dignes i adequats en l'Àrea de Salut núm. 12, i que garantisca la igualtat en l'accés i en condicions a les prestacions sanitàries.
- Garantisca el dret d'informació i participació en les decisions sanitàries, en els termes exposats, a través del Consell de Salut de l'Àrea o Departament Sanitari de l'Àrea núm. 12.

Li agrairé m que ens remeta, en el termini d'un mes, l'informe preceptiu en què ens manifeste si accepta el suggeriment que li fem o, si escau, que ens comuniqui les raons que estime per a no acceptar-lo.

Li agrairé m la col·laboració i la remissió de la documentació interessada. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 031512 amb data 20/05/04 dirigida a la Conselleria de Sanitat sobre teràpies ocupacions en hospitals públics valencians

Il·lm. Sr.,

Acusem recepció del seu escrit, mitjançant el qual ens amplia la informació sobre la queixa de referència, i ens posem novament en contacte amb vosté per a informar-lo de les nostres actuacions.

Com vosté sap, al mes de desembre de 2003, vam rebre en esta institució un escrit de queixa signat per la Sra. [...] amb domicili a la localitat d'Elx (Alacant), que va quedar registrat amb el número indicat anteriorment.

La Sra. [...] substancialment manifestava que, al mes de juny de 2003, va dur el seu fill de 34 anys d'edat a una revisió neurològica i li van prescriure rehabilitació i teràpia ocupacional.

Segons l'autora de la queixa, en l'Hospital d'Elx li negaren estos tractaments i no la van orientar sobre on havia d'acudir, i afegia que el seu fill, en l'actualitat, no estava sent atés.

De la documentació que ens va remetre la Sra. [...] es desprenia que els problemes de salut del seu fill tenien origen en un accident de trànsit que va tenir a l'edat de 24 anys.

En considerar que la queixa reunia els requisits establerts en la Llei reguladora d'esta institució, va ser admesa a tràmit.

Amb l'objectiu de contrastar les al·legacions formulades en contra vam sol·licitar un informe a la Direcció de l'Hospital d'Elx, amb la finalitat que ens remeteren informació suficient sobre estes i altres circumstàncies concurrents en este supòsit.

Una vegada rebut l'informe, en vam donar trasllat a l'interessat amb l'objecte que, si ho considerava convenient, presentara un escrit d'al·legacions.

De l'informe de l'Hospital d'Elx es desprenia, entre altres coses, que:

- La fisioteràpia/teràpia ocupacional no és prestada per la sanitat pública, per la qual cosa els pacients són remesos als serveis socials.
- Que la Conselleria de Benestar Social indica que “davant eixa demanda no hi ha recursos disponibles en l'àmbit de la Comunitat Valenciana”.

Tot i que no ens constava cap escrit d'al·legacions per part de l'autora de la queixa, i amb la finalitat de proveir millor la resolució de l'expedient, ens posàrem en contacte amb vosté perquè ens ampliara el contingut de l'informe. En concret, li vam sol·licitar que ens concretara les qüestions següents:

“Primer. Si els serveis de rehabilitació dels hospitals públics en general, i el d'Elx en particular, tenen prevista la incorporació de fisioterapeutes ocupacionals.

Segon. Si hi ha o no previst concertar amb centres sanitaris privats el tractament de fisioteràpia ocupacional.”

Una vegada rebuda l'ampliació de dades sol·licitada, vam resoldre la queixa amb les dades que constaven en l'expedient.

D'este segon informe es desprén que no tots els hospitals de la xarxa pública valenciana, entre els quals s'inclou el d'Elx, disposen de terapeutes ocupacionals.

Efectivament, en este sentit ens indica que, quant als fisioterapeutes, “tots els serveis de rehabilitació dels hospitals de la Conselleria de Sanitat en tenen”, però que no passa el mateix amb els terapeutes ocupacionals “amb unes funcions més específiques sociosanitàries, es troben als següents hospitals: Hospital

Rehabilitació La Fe, Hospital Dr. Moliner, Hospital Clínic Universitari de València i Hospital San Vicent del Raspeig”.

Sobre els possibles concerts amb la sanitat privada ens assenyalen que s’atendrà “en la mesura de la nostra disposició pressupostària i la utilització òptima dels recursos sanitaris propis”.

Tenint en compte tot el que hem exposat, suggerim a eixa Conselleria que, amb la major brevetat possible, inicie els tràmits oportuns per a proveir tots els hospitals públics de professionals terapeutes ocupacionals o, si no, que concerte amb la xarxa sanitària privada estos serveis, tot això amb l’objecte de garantir suficientment el principi d’igualtat a tot el territori de la Comunitat Valenciana.

De conformitat amb el que preveu l’art. 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d’esta institució, li agrai m que ens remeta, en el termini d’un mes, l’informe preceptiu en què ens manifeste l’acceptació del suggeriment que li fem o, si escau, les raons que estime per a no acceptar-lo.

Li agrai m de bestreta la seua col·laboració i la remissió de la documentació interessada. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 041103 amb data 14/10/04 dirigida a la Conselleria de Sanitat sobre mancança d’anestèsia epidural en l’Hospital Clínic Universitari de València.

La Llei general de sanitat 14/1986, de 25 d’abril (BOE de 29 d’abril) és com a finalitat, segons el seu art. 1, “regular totes les accions que permeten fer efectiu el dret a la protecció de la salut reconegut en l’art. 43 de la Constitució espanyola”.

L’anestèsia epidural, tot i ser una tècnica efectiva i segura per a minvar els dolors del part, no està exempta de riscos, dels quals ha de ser conscient la mare quan decidix triar este tipus d’analgèsia. Una correcta informació a la futura mare és, en este sentit, fonamental.

D’altra banda, segons manifesta part de la doctrina mèdica quant a l’analgèsia i l’anestèsia epidural, atés que es tracta d’una tècnica especial, que requerix coneixements específics, experiència i certes precaucions, ha de ser realitzada per un anestesiològ qualificat.

No podem negar la major sensibilitat i els importants esforços que eixa Administració sanitària ha realitzat per a estendre la tècnica de l’anestèsia epidural a aquelles dones que la sol·liciten sempre que no existisquen contraindicacions mèdiques.

Tanmateix, les opcions que pugua oferir el responsable mèdic a una usuària dels serveis sanitaris públics no poden quedar condicionades a criteris de residència o

de millor o pitjor dotació de personal qualificat, com s'indica en els informes rebuts. Així, l'art. 3.2 de la Llei general de sanitat, en induir el transcendental principi de la universalitat del dret a l'assistència sanitària, postula i ordena que "l'accés a les prestacions sanitàries s'haurà de realitzar en condicions d'igualtat efectiva".

En este sentit, considerem que un component bàsic del dret a la protecció de la salut i que forma part del denominat estat del benestar, és el de garantir a tots els ciutadans els serveis assistencials (preventius, guaridors i de cures) que ofereix la medicina moderna, tot això sense cap barrera econòmica o d'una altra mena.

Efectivament, la universalitat d'esta tècnica no pot quedar subjecta a horaris (torns de matí, de vesprada o de nit) ni a situació estacional (vacances o no) dins d'un mateix centre hospitalari, com tampoc ha d'estar subjecta a criteri de residència (depenent del domicili de l'usuari li correspon un centre sanitari o un altre, amb el factor que en uns s'aplica esta tècnica i en d'altres no).

Sembla que és just, per tant, que es facilite esta prestació a totes les embarassades que la sol·liciten i que reunisquen els criteris mèdics per a realitzar-la. Este fet, per a ser universal, passa per una dotació de plantilla o personal suficient.

Atenent a tot el que hem dit més amunt, i de conformitat amb el que hi ha previst en l'art. 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1998, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, suggerisc a la Conselleria de Sanitat que intensifique els seus esforços pressupostaris i organitzatius per a fer efectiva la implantació de la tècnica d'analgèsia epidural amb la finalitat que siga oferida, amb la prèvia informació suficient a les interessades i sempre que els criteris mèdics així ho aconsellen, juntament amb altres tècniques de part, a les embarassades que acudisquen als centres hospitalaris públics.

Així mateixa, d'acord amb la normativa citada, li agrairé que ens remeta, en el termini d'un mes, l'informe preceptiu en què manifeste si accepta el suggeriment que li fem o, si escau, les raons que estime per a no acceptar-lo. En transcórrer el termini esmentat, esta resolució podrà ser inserida en la pàgina web d'esta institució.

Li agrairé de bestreta la remissió de la documentació interessada. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 031479 amb data 19/02/04 dirigida a la Conselleria de Sanitat sobre el retard a rebre assistència sanitària urgent.

Il·lm. Sr.,

Acusem recepció del seu escrit, mitjançant el qual ens informa sobre la queixa de referència.

Com vosté sap, en el seu escrit de queixa el Sr. [...] substancialment denunciava retards a rebre assistència sanitària urgent després de telefonar al telèfon 112. Segons ens indicava, la telefonada es va produir a les 22:30 h del dia 21 de novembre, i va ser atés a les 8:30 h del dia següent (deu hores més tard).

Admesa a tràmit la queixa, vam demanar informe a la Direcció General d'Atenció al Pacient de la Conselleria de Sanitat.

En el seu informe, eixa Administració sanitària, entre altres coses, ens indicava el següent:

-“En la nit del 21 de novembre, el CICUV tenia pendent 9 avisos d'assistència sanitària, alguns dels quals eren urgències vitals...”

- “Com que era una assistència mèdica no urgent, va tenir una demora major de la desitjada perquè n'hi havia esperant altres de més gravetat”.

Vam traslladar l'informe a l'autor de la queixa a fi que, si ho considerava oportú, presentara un escrit d'al·legacions, com així ho va fer.

En el seu escrit d'al·legacions, l'autor de la queixa es referia, entre altres coses, a “la total i absoluta negligència del servei d'urgències”, i afegia que es tracta d'un servei “que si no és desastrós pel que fa al pacient, sí que ho és pel que fa a l'organització, per l'evident falta de personal necessari”.

Arribats a este punt, entenem que són dos les qüestions que planteja l'autor de la queixa:

- Primer. La possible actuació negligent dels serveis d'urgència en el cas plantejat.
- Segon. La problemàtica de l'assistència sanitària extrahospitalària.

Quant a la primera qüestió, és criteri d'esta institució –quan hem observat les discrepàncies de posicions entre l'Administració sanitària i l'usuari, com ocorre en el present cas– informar el promotor de la queixa de les accions que pot emprendre.

La determinació de la responsabilitat civil o penal, o patrimonial administrada per tractar-se de la prestació d'un servei públic, dels professionals que han intervingut en l'assumpte objecte de la queixa presentada pel Sr. [...] davant esta institució, ha de dilucidar-se al si d'un procés judicial, que és on es troben presents les garanties suficients de contradicció de les proves i informes que cada una de les parts pugui aportar en defensa de les seues posicions, ja que, d'acord amb l'article 117.3 de la Constitució espanyola, la potestat de jutjar i executar allò jutjat “correspon exclusivament als jutjats i tribunals determinats per les lleis”.

Pel que fa a la segona qüestió, i a la vista dels fets exposats, li demane que considere els arguments que a continuació li expose, els quals són el fonament del suggeriment amb què concloem.

La Constitució espanyola de 1978 consagra en el seu article 103.1, entre altres principis, el d'eficàcia, en virtut del qual ha de desenvolupar-se l'actuació de l'Administració pública. Igualment, reconeix la nostra norma fonamental, en l'article 43, el dret a la protecció de la salut i estableix que és competència dels poders públics organitzar i tutelar la salut pública mitjançant mesures preventives i de prestacions i serveis necessaris.

Per la seua banda, la Llei 14/1986, de 25 d'abril, general de sanitat, en el seu article 3.1 determina que: "Els mitjans i les actuacions del sistema sanitari estan orientats a la promoció de la salut". De la mateixa forma, disposa en el seu article 6.2 que les actuacions de les administracions públiques sanitàries hauran d'estar orientades a garantir l'assistència sanitària en tots els casos de pèrdua de salut, unes actuacions que, a més, hauran estat presidides pels principis d'eficàcia i de celeritat.

De la normativa anterior es conclou, doncs, que l'eficàcia en la protecció de la salut dependrà, en gran mesura, del bon funcionament dels serveis sanitaris.

Com vosté sap, esta institució és i ha estat especialment sensible amb els problemes derivats de l'assistència extrahospitalària, un aspecte que s'acredita en els informes que anualment es presenten davant les Corts Valencianes. Sobre la base de les consideracions anteriors, i de conformitat amb el que disposa l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora del Síndic de Greuges, formulem el suggeriment següent: que s'extreme el màxim la diligència en les actuacions sanitàries extrahospitalàries, en pro de garantir una protecció integral de la salut mitjançant l'adopció de les mesures organitzatives oportunes, i que es complisca així amb el principi d'eficàcia constitucionalment reconegut.

De conformitat amb el que hi ha previst en l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, li agrairé m que ens remeta, en el termini d'un mes, l'informe preceptiu en què ens manifesteu si accepta o no el suggeriment que li fem o, si escau, que ens comuniqui les raons que considere per a no acceptar-lo.

Li agrairé m de bestreta la seua col·laboració i la remissió de la documentació interessada. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 040562 amb data 24/05/04 dirigida a la Conselleria de Sanitat sobre retards a l'hora de concedir cita prèvia en un centre sanitari especialitzat.

Il·lm. Sr.,

Acusem recepció del seu escrit, mitjançant el qual ens informa sobre la queixa de referència.

Com vosté sap, el Sr. [...] en el seu escrit de queixa substancialment denunciava retards excessius a concedir-li una cita prèvia en el Centre Especialitzat El Grau. Concretament ens indicava que la cita telefònica era pràcticament impossible, la qual cosa l'obligava a restar al Centre (on hi havia, en estos casos, una demora de més de 55 minuts).

En este sentit, l'autor de la queixa va dirigir un escrit amb data 20 de gener de 2004 al Servei d'Atenció i Informació al Pacient del referit centre sanitari. L'escrit va ser contestat amb data 29 de gener del corrent.

En considerar que la queixa reunia els requisits establits en els articles 12 i 17 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, del Síndic de Greuges, va ser admesa a tràmit, per la qual cosa vam sol·licitar un informe a la Direcció General per a la Qualitat i Atenció al Pacient de la Conselleria de Sanitat.

En el seu informe la Conselleria es ratificava en el contingut de la contestació donada al Sr. [...] amb data 29 de gener de 2004, en el sentit d'admetre demores en determinades franges horàries, però afegia que "... en l'actualitat ens trobem en fase d'implantació de millores en el nostre sistema informàtic i l'obertura de la citació independent a la Casa del Mar, la qual cosa pensem que redundarà en benefici dels nostres pacients".

Vam traslladar l'informe a l'autor de la queixa amb l'objecte que, si ho considerava convenient, presentara un escrit d'al·legacions, i així ho va fer, en el sentit de ratificar-se en el contingut de la queixa, tot afegint, entre altres coses, que "és obvi el meu desconsol i rebuig, tant al fet que es produïsquen estos problemes com a la forma –una vegada plantejats– de donar-los tractament i resposta. Continue pensant que el servei és deficient i perjudica el ciutadà..".

Amb les dades que tenim en el nostre poder, esta institució resol l'expedient, per la qual cosa li demane que considere els arguments que, com a fonament del suggeriment amb què concloem, li expose.

Com a qüestió prèvia, manifeste que no entra dins les competències d'esta sindicatura decidir les fórmules d'organització administrativa que ha d'emprar l'Administració sanitària per a pal·liar les deficiències en les infraestructures sanitàries. En línia amb el que hem dit abans, tampoc és competència nostra resoldre els desacords o les disconformitats amb els criteris d'organització que pogueren produir-se.

En este sentit, la Constitució espanyola de 1978, en el seu títol I reconeix en l'art. 43 el dret a la protecció de la salut, i estableix que no és competència dels poders públics organitzar i tutelar la salut pública mitjançant mesures preventives i de prestacions i serveis necessaris. Ens trobem, doncs, davant un dret de rang constitucional.

En l'àmbit de la Comunitat Valenciana correspon a la Conselleria de Sanitat complir eixe manament constitucional.

D'altra banda, segons el que disposa l'art. 53 de la Constitució, tots els principis recollits en el capítol III de la Constitució (entre els quals hi ha l'art. 43) han d'informar l'actuació dels poders públics.

Conseqüentment, en este sentit, entenem que l'acció administrativa en l'àmbit sanitari, quant a l'organització i tutela de les infraestructures sanitàries, ha d'estar dirigida a disposar de mesures preventives i prestacions i serveis necessaris per a tota la població.

De conformitat amb l'art. 24 de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, el Síndic de Greuges és l'alt comissionat de les Corts Valencianes que ha de vetlar pels drets reconegut en el títol I de la Constitució espanyola en l'àmbit competencial i territorial de la Comunitat Valenciana.

En estos termes, sense perjudici dels criteris d'organització sanitaris que utilitze l'Administració sanitària, esta institució és i ha estat especialment sensible amb les problemàtiques que sorgixen al voltant de les mancances o deficiències en les infraestructures sanitàries en les distintes àrees de salut i així s'acredita en els successius informes que anualment es presenten davant les Corts Valencianes.

Atenent a tot el que hem dit més amunt i de conformitat amb el que hi ha previst en l'art. 29 de la Llei de la Generalitat 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, suggerisc a eixa Conselleria que realitze un esforç administratiu i pressupostari que permeta disposar d'uns serveis sanitaris i hospitalaris dignes i adequats, que garantisquen la igualtat en l'accés i en les condicions de les prestacions sanitàries.

Li agraiem que ens remeta, en el termini d'un mes, l'informe preceptiu en què ens manifeste si accepta o no el suggeriment que li fem o, si escau, les raons que estime per a no acceptar-lo.

Agraï m la seua col·laboració i la remissió de la documentació interessada. Atentament.

V. SERVEIS SOCIALS

Resolució de la queixa incoada d'ofici núm. 10/2002 (expedient núm. 022071) amb data 27/09/04 adreçada a la Conselleria de Benestar Social sobre l'accés a places en residències públiques de la tercera edat.

“Hble. Sra.,

Es va acordar obrir la present queixa d'ofici amb la finalitat de conèixer l'estat de compliment d'algunes de les recomanacions realitzades per esta institució a la Conselleria de Benestar Social en l'actuació d'ofici 9/1995. L'expedient es va obrir en els termes següents:

En l'any 1996 esta institució dugué endavant un queixa d'ofici, la núm. 9/1995, sobre la situació de l'atenció residencial de la tercera edat a la Comunitat Valenciana. En esta queixa s'efectuaren una sèrie de recomanacions (p. 189 i seg. del corresponent informe a les Corts Valencianes) a la Conselleria de Benestar Social, entre d'altres, les següents:

- Cal que faça una rigorosa anàlisi sobre l'actual composició de la llista d'espera de l'atenció residencial de les persones majors, en què es valoren, entre altres aspectes, els costos que patixen els usuaris per romandre-hi i la possibilitat de descentralitzar l'actual registre de sol·licituds d'admissió, atés que el sistema d'informació globalitzat impèdix la personalització de les llistes d'espera.

En tot cas, el dret a la lliure elecció de residència hauria de fer-se efectiu com a mesura d'optimització de les esperes.

Una informació contínua i periòdica a les persones que es troben en llista d'espera sobre el temps aproximat d'atenció de la seua demanda és fonamental per a evitar l'ansietat i la incertesa que pugua produir a l'ancià i al seu entorn el fet d'estar en situació d'espera.

- Fins que no es regule el sistema d'accés als centres residencials, creiem convenient, a fi de garantir la seguretat jurídica dels sol·licitants, que es publique immediatament en el Diari Oficial de la Generalitat la instrucció núm. 14/95, d'11 de desembre de 1995, relativa als criteris d'admissió, procediment i règim d'estades en residències dependents de la Generalitat Valenciana.
- Les resolucions que s'adopten sobre les sol·licituds de places en les residències pertanyents a la xarxa pública haurien d'incorporar el contingut de l'acta individual de valoració de les diverses circumstàncies del sol·licitant, amb la finalitat que es troben suficientment motivades i es garantisca una major seguretat jurídica a l'interessat".
- Considerem necessari que la nova normativa sobre serveis socials incorpore els següents aspectes: [...] .
- La regulació del sistema d'accés als centres residencials, l'establiment d'un procediment adequat, en què es concreten uns criteris objectius que garantisquen, en qualsevol cas, els principis constitucionals d'igualtat i seguretat jurídica.
- El reconeixement i la positivació dels drets i deures dels usuaris de centres residencials.

El temps transcorregut des d'aleshores, les característiques dels destinataris finals de les recomanacions, els ancians, i l'anàlisi de l'eficàcia de les nostres actuacions ens dugueren a obrir una queixa d'ofici tendent a comprovar l'estat actual dels aspectes a què s'ha fet referència.

Així doncs, el dia 2 de desembre de 2002 vam sol·licitar, a qui aleshores era la directora general de Serveis Socials, la informació següent:

II lma. Sra.,

Hem iniciat la queixa d'ofici de referència, que troba la seua conseqüència en la tramitada en els anys 1995 i 1996 sobre la situació de l'atenció residencial de la tercera edat a la Comunitat Valenciana. En aquella queixa es van fer una sèrie de recomanacions ...

El temps que ha transcorregut des d'aleshores ha aconsellat iniciar un expedient d'ofici tendent a comprovar el compliment de les recomanacions esmentades.

Amb l'objectiu de comprovar l'estat actual de les qüestions suscitées a què s'ha fet referència, li demane que, en el termini màxim de 15 dies, ens remeta informació suficient sobre la realitat d'estes circumstàncies i d'altres fets concurrents en el present supòsit.

Esta informació haurà de fer referència, com a mínim, a:

- marc normatiu que regula els requisits que han de complir els ciutadans per a sol·licitar i obtenir plaça en un centre residencial públic per a la tercera edat, el procediment i els criteris de selecció, i el règim d'estada

- models de sol·licitud de plaça i llocs en què són facilitats als usuaris
- models de resolució administrativa en què es reconeguen o es deneguen el dret a la plaça sol·licitada
- òrgans competents per a trametre i resoldre les sol·licituds de plaça
- nombre de sol·licituds resoltes i pendents de resoldre en data 30 de novembre de 2002.
- En cas d'haver-hi llistes d'espera:
- criteris per a establir-les
- composició en l'àmbit de la Comunitat Valenciana i en cada una de les províncies que la integren
- composició de cada un dels centres residencials de la Comunitat Valenciana
- temps mitjà de permanència en les llistes pel que fa a la Comunitat Valenciana i cada una de les províncies que la integren.

Com que esta informació no ens va ser tramesa en el termini indicat ,15 dies, el 23 de maig i el 3 d'abril de 2003 vam haver de reiterar la petició, que finalment va ser atesa el 5 de juliol següent pel secretari general de la Conselleria de Benestar Social. La informació no contestava a les qüestions que li plantejàvem, i feia referència a temes que no tenien cap relació amb l'accés a les places residencials de titularitat pública (ajudes a mestresses de casa que tinguen una persona major al seu càrrec, places en centres de dia –CEAMS–, nombre de places residencials o gestió del bo-residència). En efecte, el secretari general de la Conselleria de Benestar Social ens contestà el següent:

Atenent a la seua sol·licitud amb motiu de la queixa instada d'ofici (amb el núm. de referència 022071), sobre la situació actual del sector residencial per a la tercera edat, passe a assenyalar-li en el següent informe les qüestions més rellevants que des de la Conselleria de Benestar Social s'estan duent a terme per assumir de manera satisfactòria les RECOMANACIONS que la seua institució ha realitzat.

L'accelerat augment de la població major de 65 anys, la creixent cobertura pública davant situacions de dependència i l'històric dèficit de places residencials que arrossegava la nostra Comunitat, configuren una situació objectivable que ha motivat el Govern de la Generalitat Valenciana, des de 1995, a impulsar línies convergents per incrementar els recursos de protecció i obrir oportunitats reals d'elecció per als usuaris.

Convençuts que l'àmbit familiar és el més adequat per a envellir de manera natural, creàrem com a exponent de qualitat de vida el programa d'ajudes a les mestresses de casa (Decret 331/1995, de 3 de novembre, del Govern valencià), que mitjançant Ordre de convocatòria anual han consolidat un nombre de 35.900 ajudes des del seu inici el 1996, amb una mitjana de 5.100 beneficiaris anuals. Moltes de les persones que havien sol·licitat una plaça residencial en el passat han manifestat la seua preferència per esta alternativa que satisfà les seues expectatives.

En el mateix sentit, els projectes d'atenció domiciliària i de telealarma, als quals s'afegí l'aposta per la creació d'una extensa xarxa de centres de dia i centres especialitzats d'atenció als majors (CEAM) produïx un efecte descongestionador en la preferència

per un centre residencial, que queda com a alternativa per als casos més greus de dependència.

Per a aquelles situacions en què el grau de dependència o el perfil sociofamiliar aconsellen una dedicació residencial, des de la Generalitat Valenciana s'està consolidant progressivament el nombre de places d'accessibilitat social. La Generalitat Valenciana garanteix un sistema públic d'atenció a les persones majors, de forma que el finançament siga a càrrec dels pressupostos autonòmics per als usuaris que presenten circumstàncies socials i/o econòmiques més desfavorables. Fins un terç de les places del programa de "noves formes de gestió" componen el total de l'accessibilitat social, i permeten ampliar la ràtio de cobertura.

Esta iniciativa permetrà arribar a 25.452 places el pròxim 2005, i comporta la construcció de 73 residències i 9.021 noves places només en quatre anys (2001-2004), equivalent a un 3'5% de la població major en sintonia amb el Pla gerontològic nacional. La progressió de places en este sector ha oferit uns resultats que, sense ànim de triomfalisme, podem qualificar d'espectaculats. Les dades avalen esta afirmació: el 1995 existien 7.288 places i 47 residències per a la tercera edat, l'any 2002, la capacitat dels 263 centres arriba a les 16.431 places.

Sense mostrar una situació òptima, és innegable l'esforç inversor realitzat, que ens situa davant un sistema nou en matèria de serveis socials. El model crea una nova fórmula de gestió que donarà resposta a la demanda existent i que esdevindrà referent de cohesió per a altres administracions públiques.

Este impuls dinàmic per la política residencial ha generat una gran expectativa en els ciutadans que sol·liciten plaça residencial en qualsevol de les seues modalitats, sense assolir, en molts casos, els requisits bàsics enumerats en l'article 3 de l'Ordre de 19 de desembre de 2002, de la Conselleria de Benestar Social, per la qual es regula i convoca el programa per a finançar estades en residències de la tercera edat en l'any 2003 (Diari Oficial de la Generalitat Valenciana núm. 3.367). Esta ordre constituïx la normativa específica de les ajudes, i inclou el procediment, els criteris de selecció i el règim d'estades en els centres. S'han definit uns requisits unificats per a tots els centres residencials de la tercera edat, independentment de la seua titularitat, la qual cosa ofereix als ciutadans una garantia de seguretat i un component de qualitat per al sistema.

Emmarcada dins les disposicions de la Llei 5/1997, de 25 de juny, per la qual es regula el sistema de serveis socials de la Comunitat Valenciana, complementa la normativa aplicable en allò que roman vigent, l'Ordre de 29 de juny de 1987, de la Conselleria de Treball i Seguretat Social, per la qual es regula l'estatut i el reglament electoral de centres de tercera edat (Diari Oficial de la Generalitat Valenciana, núm. 640).

La mateixa opció s'ha seguit per a les sol·licituds, i s'ha determinat un model únic que permet la gestió conjunta de diferents programes (bo-residència, accés a residència pública o plaça d'accessibilitat social). El sol·licitant plasma la seua preferència en el moment d'instar la seua petició, com pot observar-se en l'imprés que s'adjunta a este informe. Així, hem constatat una millora en la gestió en introduir-hi este criteri de racionalització i simplicitat per a l'usuari.

Les sol·licituds estan a disposició de tots els ciutadans en els centres de base municipals, en les oficines PROP, en les direccions territorials de la Conselleria de Benestar Social i en les mateixes residències de la tercera edat; tots estos centres presten un servei d'informació i orientació personalitzada. Per la seua proximitat al ciutadà i coneixement de la realitat socioeconòmica de cada sol·licitant, els centres base són els principals receptors i un puntal bàsic en les funcions d'emplenar i verificar la documentació justificativa. La tramitació i valoració correspon a la direcció territorial de la província (art. 7 de l'Ordre de 19 de desembre de 2002 abans mencionada) i la resolució al director general de serveis socials (art. 10). En el cas de les residències

pròpies de la Generalitat Valenciana, la competència de resolució està atribuïda als directors territorials de cada província en què està ubicat el centre sol·licitat o assignat.

Li adjunte models de les resolucions emprats, en què es fan constar els requisits en cas de ser denegada la sol·licitud i la puntuació obtinguda pel sol·licitant en cas que tinga dret a l'ingrés i no hi haja vacat disponible en el moment de la resolució. Li manifeste l'acceptació de la seua recomanació en este apartat, i en el futur immediat estudiarem la fórmula més adequada per a incloure en obtinguda, que com la seua institució aconsella, serviria de motivació a la decisió administrativa.

En el volum de sol·licituds de plaça residencial en tota la Comunitat, observem, en l'actualitat, que un percentatge de 41'8 per cent de la xifra correspon a persones vàlides, que veuen diferit el seu dret, mentre que hi ha sol·licitants en situació de dependència. Entenem el nostre sistema de benestar lligat a l'accessibilitat social dels col·lectius més desprotegits i posem per davant els casos que requereixen més solidaritat. Este criteri ens permet donar resposta preferent davant un 58'2 per cent de les situacions pròximes a l'exclusió social, i prioritzar aquells qui acrediten un grau de dependència superior a 10 punts de valoració en l'informe mèdic i mínima de 15 en l'informe social, segons la ponderació dels ítems establits (art. 4 de l'Ordre de 19 de desembre de 2002).

Només estos sol·licitants serien considerats realment amb dret d'accés, en l'espera d'assignació de plaça, per complir els requisits legalment exigits i presentar una dependència física econòmica emmarcable en el concepte d'accessibilitat social. Amb la valoració constant que la gestió d'altres i baixes d'usuaris ens permet oferir, ens situem al voltant de les 1.5000 persones en condicions d'ingrés en les noves residències que es van construir amb motiu del programa de les 9.021 noves places.

S'ha fet un gran esforç per agilitar la mecànica administrativa i el temps de resposta en este sector, com reflectixen les dades de l'any 2002, amb 991 nous ingressos en residències públiques, juntament amb 5.099 concessions de bo-residència.

Esperem que esta informació i la documentació adjunta siga d'utilitat per a resoldre la queixa en qüestió. Estic a la seua disposició per a qualsevol aclariment que estime necessari.

És per això que ens vam veure obligats a sol·licitar-li el 26 de juliol de 2003 el que seguix:

Acusem recepció de l'escrit amb data 27 de juny de 2003 del secretari general d'eixa Conselleria en què ens remet informe sobre la queixa de referència, indicada d'ofici, i ens posem en contacte amb vosté amb la finalitat que ens amplie el seu contingut.

L'objecte de la queixa es referia exclusivament a l'atenció residencial a ancians en centres públics, però se'ns va informar sobre aspectes tangencials, com ara ajudes a les mestresses de casa per a la cura d'ancians en l'àmbit familiar o els bo-residències, la qual cosa, de cap manera, és un obstacle per a la investigació, sinó que la enriqueix. Quant als procediments de sol·licitud i concessió de plaça residencial pública i el marc normatiu corresponent, també hem rebut la informació sol·licitada.

Ara bé, quant a la resta de dades demanades, no ens són facilitades. Estes eren:

- "nombre de sol·licituds resoltes i pendents de resoldre en data 30 de novembre de 2002.
- En cas d'haver-hi llistes d'espera:

- criteris per a establir-les
- composició en l'àmbit de la Comunitat Valenciana i en cada una de les províncies que la integren.
- composició de cada un dels centres residencials de la Comunitat Valenciana.
- temps mitjà de permanència en les llistes pel que fa a la Comunitat Valenciana i cada una de les províncies que la integren.”

Doncs bé, sobre estos aspectes se'ns faciliten dades escasses i confuses. Escasses perquè es donen dades generals, sense discriminar per províncies i centres residencials públics, i confuses perquè se'ns diu que el 41'8% de sol·licitants de plaça pública són vàlids i, per tant, “veuen diferit el seu dret”. A la resta, és a dir, al 58'2%, se'ls dona “resposta preferent”. Esta, segons sembla, consistix a reconèixer un dret preferent a l'ingrés, i en este cas podrien trobar-se en l'actualitat 1.500 persones. L'única dada que ens sembla clara i contundent és que el 2002 es produïren 991 ingressos en residències públiques.

Per això ens veiem en l'obligació de reiterar la nostra petició inicial, feta amb data 2 de desembre de 2002 i que ens va ser contestada, com hem dit, mitjançant un escrit de 27 de juny de 2003. Atés este lapse temporal i el fet que fóra més senzilla, vam ampliar la petició de dades a tot l'any 2000 sobre els aspectes que esmentem en el text que va entre cometes, amb en el benentés que sol·licitem xifres absolutes i no relatives.

Li agrairé de bestreta la remissió de l'informe, en el termini de 15 dies. Atentament.

Com que havia transcorregut a l'excés el termini concedit perquè l'Administració aportara la documentació interessada, vam reiterar una ampliació de dades el 7 d'octubre i el 5 de desembre de 2003. El 25 de febrer de 2004 va entrar en la institució la resposta de l'Hble. Sra. Consellera de Benestar Social que transcrivim tot seguit:

Atenent a la seua sol·licitud, amb motiu de la reiteració de la queixa instada d'ofici (amb el número de referència 022071), sobre les places de residència de la tercera edat a la Comunitat Valenciana, l'informe del que seguix:

El nombre de places residencials públiques s'ha incrementat entre 1995 i 2003 un 250%; igualment, tal i com avançarem en la primera contestació, de les més de 18.000 places actualment existents, el Govern de la Generalitat Valenciana té previst arribar a la xifra de 25.452 places en l'any 2005.

En este context de creixement destinat a pal·liar, en la mesura que siga possible, esta necessitat, la Conselleria de Benestar Social està revisant i actualitzant els expedients corresponents a les sol·licituds efectuades, ja que l'evolució del sistema (caracteritzat per noves fórmules de gestió com ara el bo-residència o noves places públiques en centres de gestió privada) permet una visió més actual respecte del tractament tradicional consistent en “places residencials en centres públics”.

Esta actualització, lògicament necessària, es troba motivada pel fet que, les possibles baixes produïdes, normalment, no solen ser comunicades pels familiars ni pels equips socials de base dels municipis que gestionen les sol·licituds.

No obstant això, s'ha incrementat la quantia d'ingressos destinats a atendre esta circumstància i s'ha passat la línia pressupostària relativa al bo-residència i a les places

d'accessibilitat social de 25,6 milions d'euros el 2003 a 30.7 el 2004 (un augment del 19,9%). De la mateixa manera, el 2004 es van ampliar unes 800 places d'acord amb el que disposa el Pla d'accessibilitat (i al voltant de 2.000 el 2005) i, igualment, s'establiran ajudes tipus "bo-centre de dia" per facilitar-hi l'accés per al 2005, de manera que s'estenga i consolide este recurs social, que sovint és alternatiu a l'internament en residències.

Tot això demostra la tasca desenvolupada per esta Conselleria en el tema d'accessibilitat de les persones majors dependents als recursos socials, un aspecte que es veurà resolt en gran mesura a mitjà termini, d'acord amb els programes i projectes en execució.

Atentament.

Les qüestions que suscitaran l'expedient van ser diverses i mereixen les consideracions següents.

La primera era relativa al marc normatiu que regula els requisits que han de complir els ciutadans per a sol·licitar i obtenir plaça en un centre residencial públic per a tercera edat, el procediment i els criteris de selecció i règim d'estada. L'única referència a este marc és l'Ordre de la Conselleria de Benestar Social de 19 de desembre de 2002, que regula i convoca el programa per a finançar estades en residències de la tercera edat, la qual, segons el parer de l'Administració, "constituï x la normativa específica de les ajudes i inclou el procediment, els criteris de selecció i el règim d'estada en els centres. S'han definit així uns requisits unificats per a tots els centres residencials de tercera edat, independentment de la seua titularitat, la qual cosa oferix als ciutadans una garantia de seguretat i un component de qualitat en el sistema". Tanmateix, l'objecte d'esta Ordre no és el de regular els requisits, el procediment i el règim d'accés i permanència en residències públiques, sinó el de "convocar ajudes per a sufragar les estades en residències de tercera edat per a l'any 2003, tant en centres acollits al programa bo-residència, com en centres amb places d'accessibilitat social" (article 1.1.). Esta Ordre fou publicada en el DOGV de 30 de desembre de 2002.

Tots els anys es publiquen ordres anàlogues, i la seua finalitat és únicament regular el finançament de places en centres no privats de caràcter concertat, i no prenent normativitzar amb caràcter permanent i general els requisits i el sistema d'accés a centres públics. És a dir, no es tracta d'un reglament sinó d'un acte administratiu de caràcter general o plural que s'esgota en l'exercici pressupostari corresponent i no tendix a innovar l'ordenament jurídic (STS 23-10-2000 RJ 8876).

Sobre això l'Administració també cita l'Ordre de 29 de juny de 1987, de la que aleshores era la Conselleria de Treball i Seguretat Social, per la qual es regula l'estatut o reglament electoral de centres de tercera edat, igualment publicada en el DOGV. Ja vam conèixer esta norma quan realitzàrem les recomanacions derivades de la investigació d'ofici 9/1997. Es tracta d'una norma obsoleta i insuficient per a regular tots els aspectes que tenen a veure amb els drets dels usuaris de centres residencials i no té en compte, lògicament, els principis rectoris de la Llei 5/1997,

de 25 de juliol, per la qual es regula el sistema de serveis socials a la Comunitat Valenciana.

Tanmateix, l'Administració no diu res sobre la instrucció 14/1995, d'11 de novembre, de la Direcció General de Serveis Socials, per la qual s'establixen els criteris d'admissions, procediment i règim d'estades en residències dependents de la Generalitat Valenciana i residències concertades. Esta instrucció és citada en l'apartat de fonts jurídiques i/o documentals del procediment per a sol licitar l'ingrés en residències de la tercera edat, en els procediments administratius oferits pel PROP, lloc web <http://turia.gva.es/prop/reportes>. La instrucció no ha estat objecte de publicitat, però en la referida investigació 9/1995, es recomanà donar-la, mentre es redactava una norma integral. L'omissió de qualsevol referència a la instrucció es deixa entreveure també en els impresos de sol licitud en què es fa referència a l'estatut de centres de tercera edat aprovat per Ordre de 29 de juliol de 1987 (no tenir 60 anys o tenir trastorns mentals greus que puguen alterar la convivència) i la Llei 5/1997, de 25 de juny, de serveis socials (no tenir la condició de valencià). Tanmateix, en estos impresos hi ha qüestionaris que es referixen a aspectes sanitaris, socials, familiars i econòmics, amb els quals s'assolix una determinada puntuació. Els interessats, però, desconeixen els barems utilitzats, com s'han fet i qui els ha aplicat.

La majoria d'administracions autonòmiques amb competència en la matèria han dictat reglaments semblants als que trobem a faltar en la nostra Comunitat, així podem citar:

- Resolució de la Direcció General de l'Institut Nacional de Serveis Socials de 26 d'agost de 1987 sobre definició i classificació dels centres residencials de l'IMSERSO per a la tercera edat (BOE 1-10-1987).
- Ordre de 18 de novembre de 2002 del Departament de Salut, Consum i Serveis Socials del Govern d'Aragó per la qual es regula l'accés i adjudicació de places en els centres d'atenció a persones majors (BOA 11-12-2002).
- Decret 236/1998, de 18 de desembre, del Govern de Canàries, pel qual es regulen les condicions d'accés i els criteris per al pagament del servei en centres d'allotjament i estada per a persones majors, públics i privats, amb participació de la comunitat autònoma en el seu finançament (BOC 5-3-1999).
- Decret 131/1996, de 22 d'octubre, del Govern de Castella-la Manxa, sobre procediment d'ingrés en centres de majors de la xarxa pública de Castella-la Manxa (DOCM 7-3-1996).
- Ordre de 7 de juny de 2002, de la Conselleria de Benestar Social de Castella-La Manxa, per la qual s'aprova el procediment per a la tramitació i el barem per a la valoració de sol licituds i l'adjudicació de places en els centres residencials de majors de la xarxa pública de Castella-La Manxa (DOCM 14-6-2002).

- Decret 56/2001, de 8 de març, del Govern de Castella-Lleó, pel qual s'aprova el reglament regulador del règim d'accés a places en els centres residencials per a persones majors dependents de l'Administració de la Comunitat de Castella-Lleó i a les places concertades en altres establiments (COCL 20-3-2001).
- Ordre de 2 d'abril de 2001 de la Conselleria de Sanitat i Benestar Social de la Junta de Castella-Lleó per la qual s'aproven els barems per a la valoració de sol·licituds d'ingressos i trasllats en centres residencials per a persones majors dependents de l'Administració de la Comunitat de Castella-Lleó i a les places concertades en altres establiments (BOCL 3-4-2001).
- Decret 10/1998, de 19 de febrer, de la Presidència del Principat d'Astúries, pel qual es regula l'accés i estada en els establiments residencials per a ancians (BOPA 7-11-1998).
- Ordre de 13 de juliol de 1998 de la Conselleria de Família i Assumptes Socials de la Comunitat de Madrid per la qual es regula la tramitació de sol·licituds i adjudicació de places en centres residencials d'atenció a persones majors que integren la xarxa pública de la Comunitat de Madrid (BOCM 15-7-1998).
- Decret 31/1994, de 25 de febrer, del Govern de la Regió de Múrcia, sobre l'ingrés i el trasllat en centres residencials de l'Administració regional per a persones majors (BORM 5-3-1994).
- Ordre de 31 de juliol de 2001 de la Conselleria de Salut i Serveis Socials del Govern de la Rioja per la qual s'estableix el sistema d'ingrés en les residències de persones majors pròpies i concertades (BOR 14-8-2001).
- Ordre de 10 de novembre de 2003 del Departament de Benestar i Família de la Generalitat de Catalunya per la qual es regulen el procediment i els criteris d'accés als serveis i programes d'atenció a persones majors gestionats per l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials (DOGC 28-11-2003).

També hem constatat que alguna administració regula els barems d'admissió per a l'accés a places en centres gerontològics (*sic*) amb rang ínfim; es tracta del Govern de Navarra que ho fa mitjançant la Resolució del director gerent de l'Institut Navarrés de Benestar Social 459/2003, de 5 de febrer, a la qual, si més no, se li dóna publicació en el lloc web: <http://www.cfnavarra.es/INBS/>.

Per contra, no hem conegut que la qüestió estiga reglamentada a les Illes Balears, Cantàbria, Extremadura, Galícia, el País Basc o Andalusia.

La conclusió final a què haurem d'arribar és que el marc que regula les condicions d'accés i permanència en centres residencials públics per a ancians és de rang ínfim i, a més, no té publicitat. De nou haurem de recomanar la confecció d'un reglament que regule aspectes com ara la tipologia de centres residencials, els requisits que han de complir els usuaris, els criteris (barem) i procediments

d'accés, els ingressos d'emergència, les estades temporals, els trasllats i permutes, els drets i obligacions dels usuaris.

A continuació analitzarem els models de documents utilitzats en el tràmit de sol·licitud de plaça residencial pública. El model de sol·licitud és el mateix per a plaça pública, que per a plaça d'accessibilitat social i bo-residència, i res hem d'objectar-hi; a més, s'acompanya un informe mèdic, un informe social, un informe economicofamiliar i una autorització per a l'accés a les dades dels fitxers de les administracions tributària i de la seguretat social. Tots els impresos tenen institucions per emplenar-los i també indiquen quina documentació han d'adjuntar-hi.

En el tràmit de resolució, hi ha una primera comunicació de la secció de tercera edat en què s'informa a l'interessat dels punts que se li adjudiquen i que es queda en la llista d'espera, la qual cosa dóna fi al tràmit administratiu de l'expedient fins el moment en què la disponibilitat de places ho permeta. Esta comunicació, malgrat el que hem dit abans, no té motivació ni fa referència als criteris d'assignació de puntuació, ni indica si és susceptible d'algun recurs. Quan, finalment, ha estat concedida una plaça residència pública, es notifica una resolució subscripta pels titulars de les direccions territorials de benestar social que fa saber en quina residència s'ha concedit la plaça, la data per a l'ingrés i l'import del preu públic; esta resolució indica el "peu de recurs". Les resolucions de negació també són firmades pels directors territorials, estan motivades (tres en són les causes: no haver-hi arribat a l'edat de 60 anys, tenir trastorns mentals greus que puguen alterar la normal convivència del centre i no tenir la condició de valencià) i tenen "peu de recurs".

Del que hem dit fins ara es dedueix que la informació que repl'interessat quan se li assigna una determinada puntuació li genera indefensió, perquè desconeix, en la pràctica i en la realitat, la seua transcendència. No ignorem que el sistema de llistes en estos centres residencials públics no pot ser tancat, perquè en qualsevol moment pot presentar-se una sol·licitud que meresca major puntuació i passe a situar-se en un lloc més avançat que una altra presentada anteriorment. Però existixen fórmules intermèdies que poden garantir, en major mesura, el dret a la informació dels interessats, com ara indicar no només la puntuació, sinó el lloc que ocupa en eixe moment per a un determinat centre i on es pot consultar periòdicament la situació mitjançant una telefonada o la pàgina web de l'Administració. Com dèiem el 1996: "Una informació contínua i periòdica a les persones que es troben en llista d'espera sobre el temps aproximat d'atenció a la seua demanda és fonamental per a evitar l'ansietat i la incertesa que puga produir a l'ancià i al seu entorn estar en la llista d'espera".

Finalment, queden pendent de facilitar-nos les següents dades:

“- nombre de sol·licituds resoltes i pendents de resoldre el 30 de novembre de 2002.

- En cas d'haver-hi llistes d'espera:

- criteris per a establir-les
- composició en l'àmbit de la Comunitat Valenciana i en cada una de les províncies que la integren
- composició de cada un dels centres residencials de la Comunitat Valenciana.
- temps mitjà de permanència en les llistes pel que fa a la Comunitat Valenciana i cada una de les províncies que la integren.”

Tot i que són dades sol licitades en el nostre escrit inicial de 2 de desembre de 2002 i en el de petició ampliada de dades, de 26 de juliol de 2003, amb les seues corresponents reiteracions, les contestacions dels quals hem transcrit, la Conselleria de Benestar Social ha obviat facilitar-les i ha oferit xifres sobre l'increment de places residencials per a persones majors. No hi ha dubte que les llistes d'espera existixen, perquè d'una altra manera no es comunicaria als interessats que hi estan inclosos.

Esta actitud es considera entrebancadora de la nostra tasca d'investigació i podria ser objecte d'informe especial a les Corts Valencianes, a més de destacar-la en la secció corresponent de l'informe anual, de conformitat amb el que disposa l'article 24.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre.

Per tot això li recomane que:

- al més aviat possible, promoga la redacció i l'aprovació d'un reglament que regule les condicions d'accés i permanència en centres residencials públics per a la tercera edat en els termes exposats en el cos d'este escrit,
- les resolucions per les quals es comunica als interessats les puntuacions obtingudes es motiven, referisquen la posició que ocupen en les llistes d'espera per a la residència, informen dels llocs i/o mitjans per a conèixer periòdicament l'estat de la seua posició i indiquen si esgoten la via administrativa i els recursos que, si escau, són possibles contra estes.

De conformitat amb el que preveu l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, li agrairíem que ens remetera, en el termini d'un mes, l'informe preceptiu en què ens manifeste l'acceptació o no de les recomanacions que es realitzen o, si escau, les raons que estime per a no acceptar-les. En transcórrer este termini, esta resolució podrà ser inserida en la pàgina web d'esta institució.

Agraï m la seua col laboració i la remissió de la documentació interessada. Atentament.”

Resolució de la queixa incoada d'ofici núm. 15/2002 (expedient núm. 022098) amb data 10/11/03 dirigida a la Conselleria de Benestar Social sobre places en residències per a discapacitats físics greument afectats.

“Il lm. Sr.,

En relació amb la queixa de referència, iniciada d'ofici, sobre l'existència de places residencials per a grans discapacitats físics de la Comunitat Valenciana, dels informes rebuts d'eixa Direcció General i de l'Institut de Migracions i Serveis Socials i de totes les actuacions dutes a terme es dedü x que a la Comunitat Valenciana existixen els següents discapacitats físics greument afectats: 22.028 a Alacant, 7.766 a Castelló i 34.364 a València, la qual cosa fa un total de 64.158. Hem d'entendre que es tracta de discapacitats greument afectats des del punt de vista físic amb independència de l'etiologia que ha causat la discapacitat (traumatismes, tòxics, alteracions cerebrals, neurològiques, etc.)

Pel que fa a les places residencials existents per a estes persones, n'hi ha algunes destinades a discapacitats que tenen en comú l'etiologia, com per exemple els paralítics cerebrals. No són estos discapacitats els de l'objecte de la queixa, sinó aquells altres respecte dels quals el moviment associatiu és menor. De fet, vam donar notícia de la queixa a COCEMFE-COMUNITAT VALENCIANA perquè ens manifestara el seu parer sobre l'objectiu de la queixa, i ens va contestar COCEMFE ALACANT al voltant de la inexistència de places a Alacant, tant les residencials com les de dia, sobre la qual cosa estan treballant. També, quan vam rebre els informes de les administracions afectades, els vam remetre a totes dos federacions amb la finalitat de conéixer les seues al legacions, i no n'han fet cap.

Les places existents per a persones discapacitades greument afectades per causa física exclusivament són 114, distribuï des de la manera següent:

TIPUS CENTRE	NOM	UBICACIÓ	PROVÍNCIA	NRE. PLACES	CARÀCTER	FINANÇAMENT
Residència	Maset de Frater	Castelló de la Plana	Castelló	40	privat	subvencionat
Residència	Maset de Frater	Nules	Castelló	12	privat	subvencionat
Residència	Pepe Alba	València	València	22	privat	subvencionat
Centre de Dia	Maset de Frater	Castelló de la Plana	Castelló	20	privat	subvencionat
Centre de Dia	Velluters	València	València	20	públic	propí

Cal dir que es troba en projecte la construcció d'una residència a Petrer (Alacant), en què col laboren la Generalitat Valenciana, COCEMFE i l'IMSERSO, però no se'ns ha facilitat el nombre de places que tindrà. A més, en els pròxims mesos es construirà una residència i un centre de dia a la província de València, segons un conveni firmat entre la Comunitat Valenciana i l'Associació de Lesionats Medul lars de la Comunitat Valenciana.

Una altra qüestió important que hem investigat és la de les llistes d'espera per a obtenir plaça en un centre dels d'esta classe. El resultat és que no hi ha places a Alacant, per la "lògica" inexistència de centres a esta província; a Castelló n'hi ha 42 i a València 58 (100 discapacitats en total), des del 29 de gener de 2002 en el primer cas i des del 6 de maig de 1997 en el cas de la província de València. D'altra banda, l'IMSERSO ens comunica que en els centres d'atenció a persones

amb discapacitat física dependents que en depenen hi ha 19 usuaris valencians i 24 en llista d'espera.

En el marc legislatiu resulta que segueix en vigor l'Ordre de 9 d'abril de 1990, per menció expressa del Decret 91/2002, de 30 de maig, sobre tipologia dels centres de serveis socials que reconeix l'existència de centres de dia només per a discapacitats psíquics, però no físics (annex IV.2); de la mateixa manera resulta que les residències de minusvàlids estan destinades tant a discapacitats psíquics com a físics (annex V.2).

Del que acabem d'exposar es poden extraure les següents conclusions: que hi ha un dèficit de places per a discapacitats físics greument afectats amb una llista d'espera de 100 persones, a les quals s'han d'afegir les 24 que tenen sol·licitada una plaça en CAMF de l'IMSERSO i que no haurien de veure's obligats a abandonar la seua comunitat autònoma d'origen; la petició més antiga en la llista d'espera és del 6 de maig de 1997. En segon lloc no resulta adequada la tipologia de centres, tant per no estar previstos els centres de dia per a discapacitats físics greument afectats, com per estar dissenyats els centres residencials tant per a discapacitats psíquics com per a físics, quan les necessitats, orientació i tractament d'uns i d'altres són notablement diferents.

Per tot això recomanem a eixa Direcció General que prenga les iniciatives necessàries per a augmentar el nombre de places per a discapacitats físics greument afectats i per a modificar l'Ordre de 9 d'abril de 1990 en el sentit exposat en l'anterior paràgraf.

De conformitat amb l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li agraiem que en el termini de 30 dies ens remeta el preceptiu informe en què ens manifeste l'acceptació o no de la recomanació que li fem o, si escau, les raons que estime per a no acceptar-la, com també les previsions concretes a curt termini en relació amb esta recomanació.

Li agraiem de bestreta la remissió de la documentació interessada. Atentament.

Resolució de la queixa incoada d'ofici núm. 1/2003 (expedient núm. 030284) amb data 09/06/03 dirigida a l'Ajuntament d'Alacant sobre menors en possible situació d'absentisme escolar

"Sr. director,

Amb motiu de la presentació, per un particular, de la queixa núm. 0222/2003, en què es comunicava l'existència de molèsties greus com ara sorolls, males olors i fum que prové d'un assentament de transeünts ubicat a la ciutat d'Alacant, esta institució va tenir coneixement de la presència a la zona de menors en possible situació d'absentisme escolar, la qual cosa motivà la incoació de la present queixa d'ofici.

Amb la finalitat de valorar l'admissió a tràmit, vam dirigir un ofici el 24 de març de 2003 a l'Excm. Ajuntament d'Alacant. Amb data 16 d'abril de 2003 vam rebre una atenta contestació que confirmava l'existència d'este assentament de persones d'origen portugués i d'ètnia gitana, amb una gran mobilitat geogràfica, no només a la Comunitat Valenciana i fora d'esta, sinó també a Portugal. La Regidoria d'Acció Social referix diferents intents d'intervenció social amb estes famílies que, si bé no la rebutgen obertament, en la pràctica sí que la dificulten, mitjançant actuacions com les que tot seguit relatem:

- L'assentament no és estable i els vehicles apareixen i desapareixen.
- Les dades que faciliten sobre filiació i parentesc són contradictòries.
- Després d'escolaritzar els menors, deixen d'acudir-hi pels desplaçaments múltiples que realitzen.
- Presenten deficiències d'hàbits (horaris, tasques, tramitació de recursos...) difícils d'abordar a causa del seu estil de vida nòmada.

La Regidoria d'Acció Social, malgrat les dificultats descrites, continua intentant la intervenció, posant èmfasi en els menors, i té prevista una intervenció conjunta d'acció social amb la Policia Local, a més del seguiment dels menors amb els centres escolars.

Una vegada constat això, vam dirigir un ofici amb data 9 de maig de 2003 a la Direcció Territorial de Cultura i Educació d'Alacant, amb l'objecte de demanar informació sobre l'existència de programes o iniciatives per a l'accés a l'educació de fills de persones itinerants d'ètnia gitana que pogueren ser d'aplicació als menors afectats. Amb data 5 de juny de 2003, vam rebre atenta contestació que confirmava els contactes de la Inspecció Educativa amb la Comissió Municipal d'Absentisme, en què es comunicava la no-assistència dels menors en el passat curs 2001/2002 pel centre social número 3 i pel propi col·legi. Vistos els escassos resultats de les intervencions practicades, és derivà el cas a la Fiscalia de Menors, a la citació de la qual no assistiren els pares, que des d'eixe moment romanen en parador desconegut, la qual cosa va donar lloc a arxivar el cas. No obstant això, s'ha tornat a comunicar la situació amb objecte que s'adopten les mesures oportunes.

La Direcció Territorial ens ha informat, igualment, dels sistemes d'atenció escolar a la població itinerant, i distingix:

- Firaires i circenses: atesos en centres ordinaris mentre romanen a la localitat.
- Treballadors del camp que acudixen periòdicament a les partides rurals, els quals tenen els seus centres de referència i acudixen a estos quan hi arriben.
- Famílies en situació de privació socioeconòmica, que requerixen un seguiment constant a causa de la seua situació de risc, que es realitza mitjançant la

Regidoria d'Educació, de Benestar Social i fins i tot mitjançant el Programa municipal d'absentisme.

Sembla raonable establir les següents consideracions sobre el que hem dit fins ara.

La Constitució espanyola, en el seu article 27, reconeix el dret a l'educació a tots els ciutadans sense cap distinció, així com l'obligatorietat i la gratuïtat de l'ensenyament bàsic, el contingut i abast del qual ve determinat amb caràcter general en les lleis orgàniques 8/1985, de 3 de juliol, reguladora del dret a l'educació i 1/1990, de 3 d'octubre, d'ordenació general del sistema educatiu.

Esta última determinació ha de completar-se amb el que estableix la Llei orgànica 4/2000 d'11 de gener, de drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seua integració social, que fa extensible este dret a tots els menors estrangers.

Ara bé, el dret a l'educació no té únicament un vessant actiu, sinó que constitueix també una obligació quan es tracta de menors que han d'assistir a classe habitualment. Així, amb relació a l'absentisme escolar, en el seu article 13.2, exigeix a tota persona o autoritat que tinga coneixement que un menor no està escolaritzat o no assistix al centre escolar de forma habitual i sense justificació durant el període obligatori, que ho pose en coneixement de les autoritats públiques competents, que adoptaran les mesures necessàries per a la seua escolarització.

En l'àmbit autonòmic, la Llei de la Generalitat Valenciana 71/94, de 5 de desembre, de la infantesa, estableix la necessària intervenció municipal com a element essencial per al seguiment de l'absentisme escolar, en el seu article 18. A més, és un principi general de la Llei (article 9) l'atenció continuada que garanteix l'existència d'un sistema permanent d'atenció immediata al xiquet, un principi guia que es basa en el tenor de l'article 3 de la Convenció sobre els Drets del Nen, en l'apartat 2 del qual s'estableix que els estats parts es comprometen a assegurar al xiquet la protecció i la cura que siguen necessàries per al seu benestar, tenint en compte els drets i deures dels seus pares, tutors o altres persones responsables d'ell davant la llei i, amb esta finalitat, prendran les mesures legislatives i administratives adequades.

La Unió Europea ha mostrat particular interès en la cooperació transnacional en l'àmbit de l'educació, el fonament jurídic de la qual radica en els articles 149 i 150 del Tractat d'Amsterdam. Bona prova d'això són les decisions núm. 819/95/EC i núm. 253/2000/EC del Parlament Europeu i del Consell de 24 de gener de 2000 que estableixen el Programa Sócrates destinat a millorar la qualitat de l'educació de xiquets, joves i adults, reforçant la cooperació europea i augmentant l'accés a tota la gamma d'oportunitats d'aprenentatge de què es disposa en la Unió. Concretament, l'acció Comenius, inclosa en el Programa Sócrates, permet emprendre importants iniciatives de cooperació europea en l'àmbit de l'educació escolar. De manera prioritària, Comenius es proposa fomentar la igualtat d'oportunitats per als fills dels treballadors immigrants, així com per als fills de persones que exercixen professions itinerants, viatjants i d'ètnia gitana, perquè

puguen accedir a una educació de qualitat, recolzant associacions transnacionals d'estos últims. Per a això inclou tot un seguit d'importants mesures adreçades a contrarestar els processos d'exclusió social, racisme i xenofòbia i facilitar la integració dels grups marginats.

D'altra banda, el Consell d'Europa ha reconegut la necessitat d'elaborar noves estratègies envers la població d'ètnica gitana a Europa, particularment a la vista dels reduïts percentatges d'estudiants que finalitzen l'educació primària i la persistència en els patrons d'absentisme escolar, tot estimant que l'educació dels menors d'ètnia gitana ha de ser considerada prioritària en les polítiques nacionals destinades a la promoció de l'ètnia gitana. La tasca del Consell arranxa del Conveni marc per a la protecció de les minories nacionals de 1995 (BOE de 23 de gener de 1998) i la Carta europea de les llengües regionals o minoritàries de 1992 (BOE de 15 de setembre de 2001) i de les recomanacions 563 (1990) i 1203 (1993) de l'Assemblea Parlamentària del Consell d'Europa.

La història del poble gitano, des de la seua arribada a Europa fa uns 600 anys, ha estat determinada per l'expulsió, persecució i dependència. Les lleis han restringit la seua llibertat de moviment amb un propòsit exclouent, i este marc punitiu obliga a infringir la llei per poder sobreviure. Fins a dates recents, era dins la família on els menors aprenien a valer-se per ells mateixos i obtenir la seua subsistència. Durant segles, la família ha assumit l'educació i preparació dels seus membres. Per això, molts integrants d'esta comunitat han percebut l'assistència a les institucions públiques com un luxe, atés que els priva de la possibilitat d'obtenir ingressos ja que tots els components col·laboren en el manteniment familiar i, d'altra banda, l'anul·lació del seu sistema tradicional d'educació familiar. Per altra banda, és de ressenyar que els pares implicats no consideren que l'educació pública oferisca als seus fills un futur segur. Tot això determina que haja de fer-se un esforç centrat fonamentalment en dos àrees :

- L'adaptació de les matèries i del professorat a les característiques de la comunitat afectada, d'una manera tal que la integració no esdevinga un procés "d'assimilació".
- La generació de vincles de confiança i mútua acceptació que ajuden a superar els problemes anteriorment enumerats.

El Conveni municipal per a la protecció de les minories nacionals citat, estableix com a principis l'esperit de comprensió i tolerància (article 2), la consideració de les condicions específiques de les persones que pertanyen a les minories nacionals (article 4) i la preservació de la identitat de les minories afectades, exclouent-hi tota política o pràctica destinada a l'assimilació involuntària (article 5).

En el moment actual, el Comitè de Ministres del Consell d'Europa ha elaborat la recomanació núm. R(2000) 4, de 3 de febrer, sobre l'educació dels menors d'ètnia gitana a Europa, l'apèndix de la qual conté els principis orientadors de la política educativa per als menors referits a Europa. El document es dividix en 5 parts, fonamentalment dirigides a les estructures, els continguts i el professorat (la

primera de les àrees anteriorment referides), però també als instruments de valoració, investigació, consulta i coordinació (dirigides fonamentalment a la segona de les àrees referides).

Dins el segon bloc recomana, especialment, l'ús de mediadors de la comunitat de referència per a facilitar els contactes i evitar conflictes.

És innegable que les administracions implicades estan adoptant totes les mesures possibles amb vista a la salvaguarda dels drets dels menors, unes mesures que estan derivant en actuacions policiaques i judicials, segons la informació rebuda. Som conscients que les polítiques socials i de prevenció són insuficients moltes vegades per a afrontar els casos en què les famílies es neguen a complir el deure d'escolarització que forma part del contingut de la pàtria potestat ("procurar una formació integral"), i de la imprescindible utilització en alguns casos d'instruments coercitius, esta institució entén que la prevenció i les mesures socials esmentades han de ser els principals mitjans d'actuació amb relació al problema de l'absentisme escolar, i s'han d'esgotar tots els mecanismes possibles d'intervenció, sobretot quan és més que previsible que les actuacions coercitives no tinguen èxit.

Per tot el que hem exposat, fent ús de les facultats conferides pels articles 9 núm. 1 i 29 núm. 1 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, del Síndic de Greuges, s'establix la següent recomanació, a la qual, d'acord amb el precepte citat, haurà de respondre i manifestar si l'accepta o les causes que ho impideixen, en el termini màxim de 15 dies:

- Que es procure la mediació d'organitzacions o persones representatives integrants de la comunitat referenciada, amb l'objectiu de facilitar els contactes amb les famílies afectades i crear un mecanisme de confiança que permeta evitar solucions repressives i facilitar la integració dels menors en el sistema educatiu.

De conformitat amb l'article 29 de la Llei reguladora d'esta institució, li agrairíem que ens remetera, en el termini d'un mes, el preceptiu informe en què ens manifeste si accepta la recomanació o, si escau, les raons que considere per a no acceptar-la.

Agraï m la seua col laboracō i la remissió de la documentació interessada. Atentament."

Resolució de la queixa incoada d'ofici núm. 22/2003 (expedient núm. 031063) amb data 16/01/04 adreçada a la Conselleria de Benestar Social sobre la situació d'una dona que podria presentar disminució de les facultats psíquiques

"Excm. Sr.,

Vam rebre en esta institució un escrit firmat per la Sra. [...] (remés al Defensor del Poble), que va ser presentat en persona. Del contingut de l'escrit semblava desprendre's que la sol licitant podria presentar una situació de disminució de les seues facultats psíquiques (referia que una màfia de traficants de cotxes, drogues i ETA la tenia amenaçada, que no ha acudit a la comissaria perquè la policia també hi està implicada i no li admet la denúncia. Presenta molt mal aspecte). Atés que ignoràvem si esta persona es trobava en una situació de risc en què calguera adoptar mesures de protecció, vam obrir una queixa d'ofici.

A través de les gestions telefòniques realitzades vam saber que la dona va estar vivint a Elx, i consta l'existència d'un reconeixement per minusvalidesa del 65% per trastorn d'afectivitat, psicosi i alteració de la conducta. La situació semblava haver-se agreujat per la seua nul·la consciència de la malaltia i situació d'alcoholisme. A hores d'ara viu al carrer [...] d'Alacant.

La prevenció dels riscos i la defensa i garantia dels drets de les persones que puguen estar afectades per qualsevol tipus de discapacitat és, per nombroses raons, objectiu principal d'esta institució, de conformi tat amb el que disposa en l'article 49 la Constitució i les facultats que l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana ens atorga en el seu article 24.

Amb l'objecte de comprovar si hi ha o no una situació de risc que requerisca esta intervenció i conforme al que s'establix en la disposició transitòria tercera, articles 9, 15 de la Llei de la Comunitat Autònoma Valenciana 7/1994, de 5 de desembre, de la infantesa, article 4 de la Llei 11/2003, de 10 d'abril, de la Generalitat, sobre l'estatut de persones amb discapacitat i articles 11, 12 i 27 de la Llei 5/1997, de 25 de juny, de la Generalitat Valenciana, per la qual es regula el sistema de serveis socials, s'estimà necessari que, pel centre social corresponent, es redactara informe amb la finalitat d'analitzar si, en este cas concret, existia una situació de risc que exigira l'adopció de mesures, tot això amb la confidencialitat i l'exquisida atenció que la situació requeria.

Després de remetre este ofici amb data 18 de setembre, l'11 de novembre acudí personalment la reclamant per a manifestar que esta institució havia informat l'Ajuntament que era una persona de mal aspecte, alcohòlica i tot això en sentit pejoratiu i que delira per dir que va ajudar la policia a trobar a individus d'ETA i que sol licita estar en contacte amb el Ministeri de l'Interior. Que volia posar una queixa contra el Síndic, tot parlant desesperadament de l'atemptat que va patir la caserna de la Guàrdia Civil a Santa Pola.

Vam rebre contestació de la Regidoria d'Acció Social, amb data 14 de novembre de 2003, en què succintament es referix que la interessada no s'havia empadronat, que els únics ingressos de què disposava són els obtinguts mitjançant la venda de mercaderia al carrer i, a més, deia que rebia ajuda econòmica de la seua mare, que viu a l'Argentina i que, encara que referix estar casada amb un veí d'Alcoi, no facilita més dades. Segons es relata en l'informe, el seu discurs es dirigix cap a una trama en què diu estar envoltada des que informà la policia d'un atemptat terrorista. El centre social considera que no es

pot establir cap intervenció perquè no hi ha voluntat per part de la interessada. Es considera que ha de ser diagnosticat el seu estat per part de l'organisme competent i, igualment, posat en coneixement de la Fiscalia d'Incapacitats, per tal que s'establisquen les mesures de protecció que es consideren oportunes.

La reclamant aportà un escrit en què relatava la trama abans esmentada i finalment conclou que sent "por de viure aquí i molta més de ser atesa per metges i jutges espanyols".

Sembla raonable establir les següents consideracions sobre això anterior:

La Llei valenciana 7/1994, de 5 de desembre, de la infantesa, estableix en la seua disposició transitòria tercera: "Els beneficis establits a favor dels nens i les nenes en esta llei podran ser d'aplicació a les persones afectades per una disminució psíquica, independentment de la seua edat i per consideració a les seues necessitats específiques.

La citada normativa estableix diversos principis bàsics que són dignes de menció:

- Definició de les situacions de risc i desemparament (article 2)
- La protecció integral, prevenció de riscos i defensa i garantia dels drets reconeguts per la Constitució i pels acords internacionals com a principi rector i responsabilitat indeclinable de tots els agents participants (article 3).
- La Generalitat Valenciana garanteix l'existència d'un sistema permanent d'atenció immediata que permeta atendre situacions d'urgència, i assegurar el coneixement general del recurs i la forma d'accedir-hi (principi d'atenció contínua, recollit en l'article 9 de la Llei).
- Principis generals d'acolliment residencial i guarda administrativa (article 27).
- Principi general de col·laboració amb l'Administració de justícia (article 42).

Com a desplegament d'esta legislació s'ha dictat el Reglament de mesures de protecció jurídica del menor de la Comunitat Valenciana, de 28 de maig de 2001, que estableix principis que són igualment aplicables al dret dels discapacitats:

- Els deures de comunicació a les direccions territorials competents o als equips municipals de serveis socials corresponents de totes les persones i entitats, especialment aquelles que per la seua professió o funció detecten una situació de risc o possible desemparament, i de col·laboració de totes les administracions públiques, especialment dels centres i serveis sanitaris (articles 8 núm. 1 i 10).
- L'obligació de l'Administració pública de garantir reserva absoluta de la identitat del comunicant (article 8 núm. 2).

La primera cosa que cal destacar-hi, una vegada complit el deure de comunicació per esta institució, és que no s'ha fet la reserva prevista en el Reglament i que no s'ha tractat amb l'exquisida atenció que la situació requeria, tal com es demanava en l'ofici de remissió.

D'una altra banda, tampoc consta que s'hi haja realitzat cap intervenció o s'hagen informat els serveis sanitaris de la situació de la persona en qüestió.

Si es considera que la persona es troba incapacitada, l'article 757, apartat 3, de la Llei d'enjudiciament civil, estableix que "les autoritats i els funcionaris públics que, per raó dels seus càrrecs, conegueren l'existència d'una possible causa d'incapacitació en una persona, hauran de posar-ho en coneixement del Ministeri Fiscal". La contestació del centre social recomana esta posada en coneixement; tanmateix, no consta que l'hagen realitzada.

Els deures d'atenció a les persones discapacitades en situació de desemparament es reafirmen en la nova Llei 41/2003, de 18 de novembre, que modifica l'article 239 del Codi Civil i assenyala que "l'entitat pública a què, en el respectiu territori, estiga encomanada la tutela dels incapacitats [...] assumirà per ministeri de la Llei la tutela de l'incapaç [...] quan este es trobe en situació de desemparament". L'article defineix esta situació de desemparament com la que es "produï x de fet a causa de l'incompliment o de l'impossible o inadequat exercici dels deures que li incumbixen de conformitat a les lleis, quan estos queden privats de la necessària assistència moral o material". No ens consta cap comunicació de la Direcció Territorial de Benestar Social en este sentit.

Per acabar, tant la Llei 11/2003, de 10 d'abril, de la Generalitat, sobre l'estatut de les persones amb discapacitat (article 4) com la Llei 51/2003, de 2 de desembre, en el seu article 2, garantixen els principis de normalització i d'autonomia. Si la persona afectada manifesta que té por a viure a Espanya i que té suports familiars a l'Argentina, i que es troba en estat de vulnerabilitat social, hi ha recursos com ara el PREVIE (Programa de retorn voluntari d'immigrants des d'Espanya) que podria haver-se-li oferit, però no consta este oferiment ni la negativa de la persona a rebre ajudes concretes de serveis socials.

Per tot el que hem exposat, vistos els articles 9 núm. 1 i 29 núm. 1 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, del Síndic de Greuges, s'establixen les següents recomanacions:

- Que, de conformitat amb la disposició transitòria tercera de la Llei de la infantesa i la legislació que la desplega, es comuniquen esta situació als serveis sanitaris i a la Direcció Territorial de Benestar Social.
- Que, de conformitat amb l'article 757 núm. 3 de la Llei d'enjudiciament civil, es comuniquen la situació a la Fiscalia de l'Audiència Provincial d'Alacant.
- Que, d'ara endavant, es tinga en compte l'obligació general de reserva respecte de les situacions de desemparament comunicades per esta institució.

- Que s'acredite l'ofertament de les mesures de suport social descrites en el cos de la present resolució.

Agraï m la seua col laboració i la remissió de la documentació interessada. Atentament.”

Resolució de la queixa incoada d'ofici núm. 27/2003 (expedient núm. 031077) amb data 09/01/04 adreçada a la Conselleria de Benestar Social sobre la situació d'un menor sota tutela *ex lege*

“Hble. Sra.,

Acusem recepció del seu informe en què ens contesta a la queixa de referència, iniciada d'ofici amb la finalitat de conèixer l'estat i la situació de la menor [...]. La iniciació d'esta queixa va ser acordada com a conseqüència de les manifestacions que la Sra. [...] va realitzar en el Servei d'Atenció al Ciutadà el passat 11 d'agost i que donaren lloc a la següent actuació per part d'un assessor d'esta institució, de la qual s'extrau allò que interessa a l'expedient:

El passat dia 13 dels corrents, l'assessor que subscriu mantingué una reunió en la Secció de Menors de la Direcció Territorial de Benestar Social amb la Sra. [...], psicòloga de la Secció; el Sr. [...], tècnic mitjà especialista en menors; la Sra. [...], lletrada; i amb la Sra. [...], treballadora social de la Direcció General de la Dona a Alacant, amb l'objecte de tractar la problemàtica de la Sra. [...] i donar -hi alguna solució.

En esta reunió es constatà que la Sra. [...] procedia d'una família totalment desestructurada amb la qual no té cap relació, ni amb els seus pares, ni amb els seus germans, els quals, d'altra banda, tampoc no volen tenir cap relació amb ella. Fa mesos estigué convivint amb la Sra. [...] i el seu fill, el Sr. [...], i es va especular sobre la possibilitat que, davant la seua situació de desemparament, es produï ra un acolliment familiar.

Actualment la dependència de la menor [...] respecte del Sr. [...] és total, perquè creu que és l'única persona que li té afecte. Abans de la seua estada en el Centre d'Altea, estigué en oblates, però allí acudia el Sr. [...] diàriament, la qual cosa és contraproduent en un centre de dones maltractades. Per este motiu, va ser allunyada d'Alacant i s'ha arribat a la situació actual en què es fuga del centre per a anar a casa del Sr. [...] (ell mai no hi va a buscar-la), amb els corresponents riscos, tant en el trajecte, com durant la companyia del Sr. [...].

Ell no és un malalt mental, ja que la síndrome Klein Levin és de caràcter neurològic i ha estat donat d'alta. Presenta bulímia, desinhibició sexual, hipersòmnia i agressivitat...

La menor [...] es troba actualment embarassada de cinc mesos i no seguix cap tractament, control o revisió ginecològica, i té dubtes com ara que quan parisca el seu fill li serà retirat per l'Administració. Durant les primeres setmanes d'embaràs es va pensar en la possibilitat d'interrompre'l, ateses les seues circumstàncies socials i l'edat, tot i que no arribaren a existir conclusions contundents sobre això. Esta possibilitat actualment està totalment descartada a causa de l'avançat estat de gestació i que ella tampoc no vol.

Es considera també la situació del xiquet després del part, però es posposa el tema perquè és més urgent el seguiment d'ella fins aconseguir que el part es pugui produir amb la màxima normalitat possible.

En definitiva es conclou que la Sra. [...] pot estar en oblates, a Altea o en un centre de València. També es consideren centres tancats de compliment de mesures judicials, però es descarten, primerament perquè es necessitaria una ordre judicial i els jutges no són partidaris de dictar ordres d'internament per a eixos menors com a mesura de protecció, i segon perquè passaria a conviure amb delinqüents de fins a 20 anys, cosa totalment inadequada atés el seu estat.

La situació que es produïx en oblates i a Altea ja és coneguda, però no la que podria trobar a València, des d'on, sens dubte, podria desplaçar-se a Alacant, però també podria trobar un ambient, unes companyes o unes educadores que aconseguiren que, si més no fins al part, deixara de veure el Sr. [...]. En última instància sempre es podria tornar a la situació primitiva i ingressar-la en oblates.

Així doncs, la Sra. que ens havia exposat l'assumpte es posà en contacte amb la Direcció Territorial de Benestar Social de València on li indicaren que hi havia plaça adequada. Es va arribar a l'acord que se li remetrien els informes socials i psicològics i, per la nostra banda, que hui realitzaríem gestions telefòniques amb aquella Direcció.

Es parlà també d'este cas concret i en general de la problemàtica relativa a les fugides dels menors en situació de protecció. És una qüestió espinosa i que suscita molts dubtes, tot i que la nostra opinió és que l'Administració, no solament pugui prendre mesures limitadores de l'autonomia dels menors, sinó que ha de fer-ho com a mesura de protecció. D'alguna manera resulta difícil realitzar mesures de contenció amb els actuals dissenys dels centres oberts. El tema, ara mateix, no resoldrà la qüestió de [...], per la qual cosa no s'arriba a cap conclusió.

Hui, la directora territorial de Benestar Social en funcions em comunica que [...] ha tornat a fugir, encara que ja ha sollicitat una plaça en el Centre de Dones de València, i em remet còpia de la sollicitud mitjançant un fax. Li dic que [...] es proposarà l'obertura d'una queixa d'ofici i se li demanarà informació per escrit.

Alacant, 19 d'agost de 2003.

La queixa va ser oberta d'ofici, atesa la gravetat dels fets que vam constatar. Tanmateix, la Sra. [...] va formular un escrit de queixa sobre els mateixos fets el dia 21 d'agost següent, per la qual cosa l'expedient a què donà lloc, queixa núm. 031039, s'acumulà a la d'ofici.

El dia 5 de setembre de 2003 vam dirigir un escrit al director territorial de Benestar Social a Alacant, amb la finalitat que ens remetera informació sobre l'evolució del cas de [...]. Com que esta informació no es va rebre en el termini establert, el 28 d'octubre següent reiterarem l'anterior petició, que ens va ser contestada per l'Hble. Sra. Consellera de Benestar Social en un escrit del 28 de novembre de 2003, que va tenir entrada en la institució del Síndic de Greuges l'11 de desembre següent.

Segons l'escrit, [...] va ingressar en el centre Casa Bressol Santa Isabel de València el dia 8 de setembre de 2003, on "amb la finalitat d'exercir major control sobre la seua conducta, no se li va permetre eixir en les dos primeres

setmanes, si no era en companyia d'educadors. En la segona eixida que se li va permetre sense companyia de personal educatiu, el 22 de setembre, la menor no va tornar al centre. Al dia següent, es va interposar una denúncia davant la Policia Nacional per indicar que la menor podia estar en el domicili familiar de Santa Pola. Realitzades les oportunes gestions des de la Secció de Menors de la Direcció Territorial d'eixa Conselleria a Alacant, la Guàrdia Civil va visitar el 18 d'octubre la casa de l'avi patern, i va saber en eixe moment que [...] es trobava ingressada en l'Hospital General d'Elx des del dia 16 per part domiciliari de fet immadur mort. La menor va ser donada d'alta hospitalària el dia 20 i traslladada eixe mateix dia al recurs educatiu San José Obrero d'Orihuela, on es troba actualment.

Amb data 23 de desembre de 2003 continuava la menor en aquell centre del qual no havia fugit, com dels anteriors, segons sembla perquè el Sr. [...] es troba ingressat en un centre penitenciari com a conseqüència de la comissió d'un delictes, la qual cosa dificulta les relacions entre els dos joves. La menor [...] va ser declarada en desemparament per resolució del director territorial de Benestar Social a Alacant, el 27 de maig de 2002.

La història clínica revela que [...] va donar a llum en part domiciliari, després de 29 setmanes de gestació, un fetus immadur mort de 1.300 grams de pes, la qual cosa es correspon amb els percentils normals i sense malformacions. De la mateixa manera, la menor fa ser donada d'alta hospitalària sense evidenciar cap lesió o patologia.

Els antecedents esmentats ens obliguen a examinar l'estat dels drets de la menor. La Constitució reconeix als nens el dret a gaudir de la protecció prevista en els acords internacionals que vetlen pels seus drets (art. 39.4). El principal d'estos acords és la Convenció de Drets del Nen, de les Nacions Unides, de 20 de novembre de 1989, ratificada per Espanya el 30 de novembre de 1990. esta Convenció establix, entre d'altres, els següents principis rector: l'interés superior del menor (art. 3.1), per a la finalitat del qual les parts prendran totes les mesures administratives adequades (art. 3.2) i especialment les sanitàries amb una supervisió adequada (art. 3.3). Per a això hauran d'esforçar-se a fi que els nens gaudisquen del més alt nivell possible de salut, i s'assegure l'atenció sanitària prenatal i postnatal de les mares (art. 24).

La Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció de menors, establix que, en la seua aplicació, "caldrà prioritzar l'interés superior dels menors sobre qualsevol altre interés legítim que poguera hi concórrer" i que "les limitacions a la capacitat d'obrar dels menors s'interpretaran de forma restrictiva" (art. 2). "Correspon en tot cas al Ministeri Fiscal el seu exercici (el de les accions legals que corresponguen als representants legals dels menors), que podrà actuar d'ofici o a instància del menor o d'entitat pública" (art. 4.4). "Les administracions públiques hauran de tenir en compte les necessitats del menor en exercir les seues competències, especialment en matèria d'...educació sanitat..." (art. 11.1), i són "principis rector de l'actuació dels poders públics ...a) la supremacia de l'interés del menor..." i preveu que "la protecció del menor pels

poders públics es realitza mitjançant la prevenció i reparació de situacions de risc, amb l'establiment dels serveis adequats per a esta finalitat..." (art. 12.1). "Quan l'entitat pública competent considere que el menor es troba en situació de desemparament [assumirà] la tutela d'aquell, adoptarà les oportunes mesures de protecció i ho posarà en coneixement del Ministeri Fiscal" (art. 18.1).

El Codi Civil estableix en l'art. 172.1 la tutela per ministeri de la llei dels menors en situació en situació de desemparament i l'assigna a l'entitat pública que tinga encomanada la protecció de menors, en el nostre cas la Generalitat Valenciana, mitjançant la Conselleria de Benestar Social (art. 1 del seu Reglament orgànic i funcional, aprovat pel Decret 120/2003, d'11 de juliol). A este efecte s'hi diu que "haurà d'adoptar les mesures de protecció necessàries per a la seua guarda, i haurà de posar-ho en coneixement del Ministeri Fiscal". No regula el Codi Civil el règim de tutela específic per a menors desemparats, per la qual cosa hi són aplicables les regles generals de la institució pupilar.

De fet, el títol X del llibre I del Codi Civil es titula "De la tutela, de la cura i de la guarda dels menors o incapacitats". D'este llibre hem d'extraure els articles següents: 216, "Les funcions tutelars constituïxen un deure, s'exerciran en benefici del tutelat..."; 232, "La tutela s'exercirà sota la vigilància del Ministeri Fiscal..."; 268, "Els tutors podran, en l'exercici del seu càrrec, demanar l'exercici de l'autoritat. Podran també corregir els menors raonablement i moderadament"; 269, "El tutor està obligat a vetlar pel tutelat..."; 271, "El tutor necessita autorització judicial... per a internar el tutelat en un establiment de salut mental o d'educació o formació especial". La regulació de l'exercici de la tutela és detallada en els aspectes patrimonials, però no ho és en els personals.

El Reglament de mesures de protecció jurídica del menor va ser aprovat pel Decret 92/2001, de 22 de maig, i incidix en els seus principis d'actuació en el de l'interés del menor (art. 5.1. a) i en el d'intervenció prioritària en situacions de risc (art. 5.1.c), que són aquelles que ocasionen un perjudici per al desenvolupament i/o benestar del menor (art. 15) i en particular la negligència en l'atenció física, psíquica o educativa dels tutors o guardadors. L'acolliment residencial procura, de forma prioritària, facilitar al menor l'accés als sistemes ordinaris de caràcter educatiu, laboral, sanitari i a la resta de serveis públics del seu entorn social o del centre (art. 84.1) i, en tot cas, es donarà compte al Ministeri Fiscal de les novetats d'interés en les circumstàncies del menor (art. 93.c).

L'Ordre de la Conselleria de Benestar Social de 19 de juny de 2003 ha regulat la tipologia i les condicions materials de funcionament dels centres de protecció de menors a la Comunitat Valenciana, i reconeix que els centres residencials, amb la finalitat de possibilitar la funció educativa de menors amb conductes inadaptades o d'alt risc, podran dotar-se d'elements constructius de seguretat i contenció, així com incorporar a les seues normes internes de funcionament i convivència mesures restrictives de mobilitat d'entrada i eixida dels seus usuaris i d'ordenació de mesures de control actives i passives (disposició addicional tercera).

De tot això es dedueix la necessitat de compatibilitzar el deure de protecció dels menors declarats en situació legal de desemparament amb els seus drets. La protecció dels menors, amb vista al seu benefici, no ha de limitar-se a posar a la seua disposició recursos educatius, socials, sanitaris, materials en definitiva, sinó que també ha de contenir mesures que, respectant els drets que els són especialment reconeguts, els protegissen davant situacions de risc. La situació de risc en què pot trobar-se un menor no només pot venir provocada per factors externs (l'impossible o inadequat exercici de la pàtria potestat), sinó també per circumstàncies d'índole personal, llevat de tot tipus de responsabilitat que no és admissible en persones immadures físicament i psicològicament. Davant estos factors interns que provoquen risc, hi ha la creença que els responsables, pares, tutors o guardadors, no tenen la possibilitat d'aplicar-hi mesures correctores més enllà de les merament educatives, les quals han de ser enteses en un sentit absolutament lax.

Diguem-ho d'una manera més planera: els pares, de vegades, es troben desbordats quan els menors al seu càrrec no complixen les normes de convivència establides en la societat actual i no saben com poden fer-les complir sense atemptar als "drets dels nens". El dret concedix, com hem vist, suficients instruments per a això i, tot i que es tracta d'una qüestió molt delicada, hem de destacar, sense ambigüitats, que l'interés superior dels menors comprén, també, l'adopció de mesures de correcció de les seues conductes, amb les següents condicions: que siguen necessàries per al seu desenvolupament integral i que siguen proporcionals a la seua edat i grau de maduració psicofísic. S'ha de tenir sempre present que els menors són immadurs i, per això, precisament, se'ls educa, perquè no ha de considerar-se un menor com un adult, això és una obvietat. Els adults tenim limitacions i normes i, a més, sabem que les tenim, i que incomplir-les implica un cert tipus de sancions. No s'entén perquè el menor no ha de tenir-les.

En el supòsit analitzat en la present queixa ens trobem amb una menor que està gestant, tutelada per la Generalitat Valenciana, que no porta cap seguiment de caràcter sanitari respecte del seu embaràs i que es fuga constantment dels centres d'acollida a què és assignada. Afortunadament l'embaràs no li ha causat cap lesió física, tampoc ha pogut acreditar-se que el fet que acabara amb un fetus mort siga conseqüència d'aquella conducta. Ara bé, la menor s'ha trobat en situacions de risc afegides a les que provocaren la seua declaració en situació de desemparament. Primerament pel fet d'escapar-se dels centres d'acollida, deambular sense cap control o supervisió, i traslladar-se de localitat; segon perquè estava embarassada.

L'embaràs constitueix, a més dels aspectes beneficiosos, un risc. Des d'antic les lleis adoptaren mesures de protecció de la dona encinta (v.gr. Codi Civil), que es mantenen en l'actualitat (v.gr. normativa sobre prevenció de riscos laborals sobre la dona treballadora embarassada). La nostra institució mostra una especial sensibilitat respecte d'això, i més encara en el cas de les menors.

L'examen dels fets, tal i com s'ha desenvolupat, no pot sinó dur a la conclusió que la utilització correcta i adequada dels instruments que l'ordenament jurídic ofereix podria haver eliminat o, si més no, disminuït, la situació de risc afegit en què [...] es va veure. De fet, en el moment que es va voler, es va limitar la seua capacitat de fugida.

L'Administració valenciana, com a entitat pública encarregada de la guarda i custòdia dels menors en situació de desemparament, haurà d'adoptar les mesures necessàries per tal que situacions com la descrita no tornen a produir-se. S'ha d'entendre la guarda com un deure de protecció, tot i que això comporte la utilització de mesures o conductes aparentment restrictives dels drets dels menors, sempre que s'actue d'acord amb la legalitat i acatant l'ordenament jurídic. D'altra banda, la tutela administrativa de menors s'exercix sota supervisió del ministeri públic, al qual cal donar compte de tota actuació rellevant amb relació a la situació dels menors al seu càrec. És a dir, l'Administració ha d'actuar en benefici del menor, sense esperar la indicació del fiscal o l'ordre del jutge, tot i que, acte seguit, ha de notificar-s'ho i acatar les decisions que, si escau, aquells adopten.

L'adopció de mesures restrictives de mobilitat i control han de fer-se quan el cas ho requerisca, i el seu establiment ha de partir de la Conselleria de Benestar Social, que pot arribar a l'elaboració de protocols d'actuació en col·laboració amb les universitats (facultats de psicologia, escoles de treball social...), el Ministeri Fiscal, les juntes de jutges, els cossos i forces de seguretat de l'Estat, les conselleries de sanitat i cultura, educació i esport, i fins i tot amb el Síndic de Greuges.

Per consideració a tot el que s'ha dit fins ara, recomanem la Conselleria de Benestar Social que adopte totes les mesures restrictives i de control que siguen necessàries per tal que els menors, la guarda dels quals ostenta, no queden exposats a riscos addicionals als que la van determinar.

De conformitat amb l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li agrairé m que en el termini de 30 dies ens remeta el preceptiu informe en què ens manifeste l'acceptació o no de la recomanació que es realitza o, si escau, les raons que estime per a no acceptar-la.

Agrairé m de bestreta la remissió de la documentació interessada. Atentament.”

Resolució de la queixa incoada d'ofici núm. 54/2003 (expedient núm. 031608) amb data 15/04/04 adreçada a la Conselleria d'Economia, Hisenda i Ocupació sobre control del contingent d'incapacitats en l'empresa privada

“Il·lm. Sr.,

Acusem recepció del seu informe, en què ens contesta a la queixa de referència, indicada d'ofici amb la finalitat de conèixer l'activitat de la Inspecció de Treball

i Seguretat Social amb relació al control del compliment de la normativa sobre l'ocupació de persones amb discapacitat i en concret sobre la reserva i les mesures alternatives previstes en l'article 38.1 de la Llei 13/1982, d'integració social dels minusvàlids.

De l'informe es dedueix que:

- a la província d'Alacant no hi ha hagut durant els anys 2002 i 2003 actuacions inspectores, llevat de les relatives a controlar les subvencions per al foment de l'ocupació de treballadors minusvàlids, però no la contractació en si mateixa.
- A la província de València, en l'any 2002 es van realitzar 11 actuacions inspectores que van afectar 2.575 treballadors i es va imposar una sanció. El 2003 les actuacions va ser 5 sobre 4.576 treballadors i igualment s'imposà una sanció.
- Finalment, a la província de Castelló, tant en l'any 2002 com en el 2003, es van realitzar 20 actuacions inspectores en les principals empreses de la província, que afectaren 580 treballadors, i es va constatar que només en dos casos no s'acomplien les mesures de reserva per a treballadors minusvàlids o les alternatives legals existents.

Les dades anteriors han de posar-se en relació amb el nombre d'empreses i de treballadors susceptibles de ser objecte d'activitat inspectora, i així, en resulta el que segueix:

Any		Nre. d'empreses (1)	Nre. de treballadors ocupats (2)
2002 (quart trimestre)	Alacant	107.174	619.200
	Castelló	32.704	211.900
	València	148.008	941.200
2003 (quart trimestre)	Alacant	111.613	639.300
	Castelló	34.126	215.700
	València	152.999	964.400

1) Dades obtingudes del directori central d'empreses de l'INE.

2) Dades obtingudes de l'enquesta de població activa de l'INE.

Així es revela que la diferència entre el camp de treball que cal controlar i l'activitat inspectora desplegada en els anys 2002 i 2003 és abismal.

La Llei 42/1997, de 14 de novembre, d'ordenació de la inspecció de treball i seguretat social, la definix en el seu article 1.2 com "un servei públic a què correspon exercir la vigilància del compliment de les normes d'ordre social i exigir les responsabilitats pertinents, com també assessorar i, si escau, arbitrar, mediar i conciliar en estes matèries, cosa que efectuarà de conformitat amb els principis de l'estat social i democràtic de dret que consagra la Constitució espanyola amb els convenis números 81 i 129 de l'Organització Internacional del Treball".

Amb esta finalitat se li encomana “la vigilància i l'exigència del compliment de les normes legals, les reglamentàries i el contingut normatiu dels convenis col·lectius, en els següents àmbits: ... 1.4. Ocupació i migracions. 1.4.1. Normes en matèria de col·locació, ocupació i protecció per desocupació.” (article 3).

Pel que fa a l'estructura funcional i territorial de la ITSS (Inspecció de Treball i Seguretat Social) l'article 19.2 d'esta Llei estableix que “les inspeccions de treball i seguretat social, en el desenvolupament de la seua activitat, actuaran en dependència funcional de l'Administració general de l'Estat o de la respectiva comunitat autònoma, segons la titularitat competencial que cada una tinga, segons la matèria sobre la qual recaiga cada situació. [...] Reglamentàriament desenvoluparà l'estructura orgànica territorial la ITSS, en què es donarà participació a les respectives comunitats autònomes, i que respectarà l'exercici de les competències pròpies de les diverses administracions públiques”.

El Reial Decret 138/2000, de 4 de febrer, aprovà el Reglament d'organització i funcionament de la ITSS. El seu article 14 assenyala com a principi general d'actuació el de treball programat, i el 36 fa referència als serveis disposats per autoritats de les comunitats autònomes; i així estableix:

1. La inspecció de treball i seguretat social acomplirà els serveis que li encomanen els òrgans que assenyalen les comunitats autònomes en l'àmbit de les seues competències. Sota la mateixa dependència funcional, la inspecció desenvoluparà les comeses que li corresponguen en l'àmbit de les competències autonòmiques, fins i tot sense ordre o sol·licitud expressa d'actuació concreta.
2. La inspecció de treball i seguretat social emetrà els informes preceptius o potestats que li sol·liciten les autoritats autonòmiques en matèria de la seua competència. Igualment, la inspecció podrà informar estes autoritats en matèries de competència estatal, quan siguen d'interès per a un millor desenvolupament de les funcions que corresponguen a l'autonomia.

El text constitucional no conté cap referència a la funció inspectora de l'Administració pública, excepte la relativa al sistema educatiu (article 27.8). Però si entenem que esta funció està concebuda com un instrument o una potestat per a dotar d'efectivitat l'ordenament jurídic, és emmarcable en un dels principis enunciats en l'article 103.1 de la Constitució per a fer efectiu el principi d'igualtat que naix de la lectura conjunta dels articles 9.2, 1.4 i 49 del text, aplicat a les persones amb discapacitat.

Amb això no es pretén, com s'hi pot observar fàcilment, fomentar la incoació d'expedients sancionadors, sinó verificar el compliment de la normativa sobre la reserva de llocs de treball o mesures alternatives excepcionals per a treballadors discapacitats, a través de l'actuació d'un cos especialitzat com és el ITSS, i mitjançant funcions d'assistència tècnica i de vigilància, amb el resultat d'actuacions d'advertència i, en última instància, d'actes d'infracció.

Certament, en l'últim paràgraf del seu informe es fa referència a la posada en marxa d'una campanya dissenyada l'any 2003 i reiterada el 2004 per a incrementar les actuacions inspectores en la matèria objecte d'investigació, per

això hem de recomanar a eixa Direcció General que duga a efecte este increment en els termes de col·laboració amb la inspecció de treball i seguretat social previstos en la legislació citada.

De conformitat amb el que preveu l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, li agrairem que ens remeta, en el termini d'un mes, l'informe preceptiu en què ens manifeste l'acceptació de la recomanació que es realitza o, si escau, les raons que estime per a no acceptar-la.

Agraïm la seua col·laboració i la remissió de la documentació interessada. Atentament.

Resolució de la queixa iniciada d'ofici núm. 54/2004 (núm. 041843) amb data 18/01/2005 adreçada a la Conselleria de Benestar Social sobre els punts de trobada familiars

La present investigació sobre els denominats "punts de trobada familiars" (PTF) s'origina com a conseqüència de les entrevistes que, amb el síndic de Greuges i amb l'adjunta primera, van mantenir algunes dones usuàries del PTF d'Alacant, en què ens comunicaren el seu malestar sobre el funcionament d'estos. Tanmateix, abans d'esta investigació, el Síndic de Greuges ja s'havia pronunciat sobre els denominats PTF, amb motiu de la queixa núm. 021529, presentada per una associació de mares i pares separats en què plantejaven qüestions relatives a modificacions orgàniques i legislatives tendents a l'equivalència entre homes separats i dones separades.

1. Queixes d'usuàries d'un PTF:

Com ha quedat dit, un grup de dones, usuàries del PTF d'Alacant, ens van comunicar les seues queixes –a les quals, esta institució, que garantix els drets i les llibertats fonamentals, no pot sinó prestar-hi una atenció preferent–, en què es posaren de manifest, en sengles entrevistes mantingudes a la seu de la institució, en presència del síndic de Greuges, de l'adjunta primera i d'un assessor jurídic de la institució, les conclusions que, sense ànim de ser exhaustius, poden ser resumides de la forma que exposem tot seguit.

Les dones que vam escoltar són, en tots els casos, persones que han patit maltractaments per part de les seues parelles (llevat d'un cas en què el maltractament el va patir el fill comú, malauradament, en forma d'abusos sexuals), per la qual cosa la separació de la parella venia precedida (a més dels patiments) de denúncies i condemnes per maltractaments, separacions matrimonials contencioses pròpiament dites o procediments específics reguladors d'un règim de visites per al progenitor que quedava exclòs de la guarda i custòdia dels fills.

En tot cas, com és lògic, l'establiment del règim de visites no va ser pacífic, i va haver de ser fixat per l'òrgan judicial competent.

Les mares, fins i tot en el cas que estigueren disposades a permetre que els pares es relacionaren amb els fills, davant els antecedents d'aquells, hi demanaven dos condicions: que no hi haguera cap relació entre elles i els pares, i que el contacte entre els pares i els fills es duiguera a terme en un lloc neutral. Així, s'estava acordant judicialment, en tots els casos, que el règim de visites determinat es duiguera a terme en el PTF.

Abans de començar a utilitzar el recurs, els professionals mantingueren una entrevista amb els progenitors, en què els explicaren que el PTF és un recurs temporal, tendent a solucionar els conflictes de la parella en la mesura necessària perquè les visites als fills tinguts en la parella puguen dur-se a terme en condicions de normalitat i, en qualsevol cas, tenint sempre present l'interés superior del menor.

Els períodes en què les dones entrevistades estaven acudint al PTF variaven entre els 6 mesos i els 2 anys.

Les dones, en les dos extenses converses mantingudes amb elles, ens traslladaren unes queixes sobre el funcionament del PTF, que, bàsicament, se centraven en els punts següents:

- Els PTF no estaven degudament atesos per professionals qualificats i formats (psicòlegs, treballadors socials, etc.), malgrat que, en la seua opinió, això era necessari per tal que, en primera instància, feren un seguiment psicològic als fills (menors) ja que ells són qui, a causa de la seua vulnerabilitat, patixen més brutalment les conseqüències de les disputes entre els seus progenitors i perquè, en percentatges certament alarmants, repetixen patrons de violència verbal i física amb les seues mares o amb altres menors, i a més presenten un elevat rebuig a acudir al PTF.
- Els PTF no han de ser, a criteri de les nostres interlocutores, un recurs limitat en el temps, ja que, segons asseguren, per les seues experiències personals, mai no arribaren a establir un acord amb les seues exparelles i pares, i no era previsible que hi arribaren en un futur.
- Relataven amb amargura com el personal del PTF minimitzava les seues queixes quan els pares incomplien reiteradament els horaris, la qual cosa produïa "trobades" no desitjades, i a més, no s'exigia als pares un justificant de la inassistència quan no anaven a la visita concertada; però sí que se'ls exigia a les mares quan, per imprevistos, no havien pogut anar amb els menors al PTF.
- Les dones relataren que no constaven documentalment incidències (respecte dels menors) com ara tornar-los amb el cabell mullat després de banyar-se, la qual cosa els produïa febre; la constància de taques de llepolies, quan el menor tenia després colitis; arrapades d'animals o caigudes que podrien ser atribuïdes a negligència del seu cònjuge custodi; manifestacions dels menors sobre indicacions o ordres del progenitor no custodi, com ara "que es gite amb ell"

(quan prèviament hi hagué abusos sexuals, per exemple), etc. A totes estes circumstàncies, segons el parer de les mares, calia prestar una atenció especial Perquè la situació és, realment, especial, i no han d'interpretar-se totes les circumstàncies anteriors com a simples retrets sense conseqüències entre parelles enfrontades, sinó que la rancúnia, l'animadversió, el conflicte, el drama, la violència, els abusos, etc. fan precisament apressant acudir al PTF, i qualsevol incident, per nemi, quotidià o domèstic que siga, genera nous enfrontaments personals i judicials que fan impossible qualsevol indici de conciliació, ni tan sols en benefici dels menors.

- La falta d'empatia entre les dones/mares i els i les professionals del PTF, a qui atribüen falta de tacte amb els xiquets, rigidesa quant a l'horari d'obertura, i parcialitat i inexactitud en els dictàmens que remeten als jutjats, no-constància de les hores d'arribada/lliurament i eixida/recollida dels nens, etc.
- Els informes que es remeten al jutjat de família són, segons el parer de les mares, parcials i inexactes, i potencien les actituds abusives i, fins i tot, violentes dels pares, i així relataven que, en dos ocasions, i per la falta de rigor de les dades que constaven en l'informe respecte dels horaris de lliurament i recollida dels xiquets, quan sol·licitaren una còpia d'eixe registre, no els va ser facilitada.

Un assessor de la institució es desplaçà al punt de trobada i mantingué una entrevista amb els professionals, a partir de la qual podem extraure les següents conclusions:

- El recurs denominat "punt de trobada familiar" es dissenyà, en principi, amb l'objecte d'aprofundir en les relacions de la parella, tenint sempre present l'interés superior dels menors, per tal que, en un termini de sis mesos, prorrogables per uns altres tres, les visites es pogueren normalitzar fora del PTF.
- Tanmateix, la realitat demostra que, en el temps que porten funcionant, en un elevat percentatge (al voltant del 80%), els casos es fan més crònics. Es tracta de parelles que acudixen, en certa manera, forçades i, per tant, no admeten cap tipus de mediació per a solucionar el problema de les visites, en uns casos en què ja ha estat impossible establir un acord previ, i això passa sobretot en les parelles en què es produïen casos de maltractaments, però també en aquelles en què no hi ha antecedents d'això.
- Els òrgans judicials desconeixen el funcionament detallat dels PTF i, per tant, remeten el recurs a parelles sense tenir en compte quines són les seues condicions de funcionament i les seues possibilitats pel que fa a la resolució del conflicte de normalització del règim de visites.
- Els professionals no tenen tampoc una orientació clara sobre quina és la seua missió i quin nivell d'intervenció hi han de tenir, i es qüestionen el deure de realitzar informes als quals, en última instància, podran tenir accés les parts en

els jutjats, la qual cosa els convertix en objecte dels progenitors per a utilitzar-los en el seu interés i deteriorar la relació amb les dos parts de la parella o amb la part que se sent perjudicada per l'informe.

- D'altra banda, en no estar definides les seues funcions i competències, els professionals se senten sense autoritat davant els progenitors en litigi, de manera que es propicien els incompliments, per part d'aquells, de les normes de funcionament del recurs. A més, és quasi impossible avaluar, en estes condicions, si els professionals que el servixen estan degudament qualificats per a complir una funció que no se sap molt bé quina és.
- La indefinició del recurs provoca, també, que este caiga en una rutina que, a la fi, contribuïx a fer crònics els conflictes de la parella i perjudica, en definitiva, els menors; la cronicitat, la rutina i la falta d'objectius fa que les relacions amb les usuàries siguen, en definitiva, molt difícils, i s'hi provoquen friccions i conflictes sense solució, amb la qual cosa, el PTF esdevé un altre problema per a una o ambdós parts de la parella.

2. Els punts de trobada familiars a la Comunitat Valenciana

Els serveis establits com a espais per al compliment dels règims de visita conflictius en els casos de separació i divorci es denominen, a la Comunitat Valenciana "punts de trobada familiars". No hi ha una norma reguladora específica, malgrat que la Conselleria de Benestar Social els considera, de manera genèrica, serveis especialitzats emmarcats dins la Llei 5/1997, de 25 de juliol, de la Generalitat Valenciana, per la qual es regula el sistema de serveis socials en l'àmbit de la Comunitat Valenciana.

Són destinataris dels punts de trobada els cònjuges constituïts en part d'un procés institucional o judicial de separació, divorci o nul·litat, com també els fills respectius quan l'òrgan judicial així ho decidisca. Els menors separats dels seus pares biològics amb mesura de protecció d'acollida en família extensa o aliena, quan així ho sol·licite l'entitat pública amb competència en protecció de menors, i també altres cònjuges i els seus respectius fills necessitats d'este servei, segons el parer dels serveis socials municipals.

A hores d'ara, a la Comunitat Valenciana hi ha tres punts de trobada finançats o sostinguts econòmicament per la Generalitat Valenciana, regulats pel propi conveni de col·laboració amb diverses entitats, a saber:

- Conveni de col·laboració entre la Conselleria de Benestar Social, el Consell General del Poder Judicial, l'Ajuntament de València i els col·legis oficials d'advocats, psicòlegs i diplomats en Treball Social de València. Este punt de trobada depén administrativament de l'Ajuntament de València i, per tenir-hi dret a atenció, algun dels cònjuges o el menor ha d'estar necessàriament empadronat al municipi de València.

- Conveni de col·laboració entre la Generalitat Valenciana, a través de la Conselleria de Benestar Social, i la Creu Roja espanyola, destinat a la realització del programa en la província de Castelló. Este punt de trobada està gestionat per la mencionada entitat i és completament subvencionat per la Generalitat Valenciana. Per tenir-hi dret a l'atenció, com a mínim un dels pares del menor ha d'estar empadronat en algun dels municipis de la província esmentada. No obstant això, de manera extraordinària, poden atendre's casos procedents d'altres províncies, quan la situació ho aconselle o ho sol·licita la Direcció Territorial de Benestar Social de Castelló o la Direcció General de Família, Menor i Adopcions.
- Conveni de col·laboració destinat a la realització del programa en la província d'Alacant, subscrit entre la Generalitat Valenciana, a través de la Conselleria de Benestar Social i l'associació Emaús. Per tenir dret a l'atenció al punt de trobada, com a mínim un dels pares o el menor ha d'estar empadronat en algun dels municipis de la província, i s'utilitza el mateix procés ja descrit anteriorment en casos extraordinaris.

Hi ha un altre punt de trobada a la ciutat de València, gestionat per l'entitat Operadors Familiars i Socials, subvencionat pel Ministeri de Treball i Afers Socials que atén casos remesos per la Conselleria de Benestar Social, però no en depén.

No s'exigix qualificació específica per al personal que treballa en els punts de trobada però sí que se sol·liciten unes titulacions concretes per a configurar uns equips multiprofessionals compostos per persones llicenciades en Dret, Psicologia, Psicopedagogia, Treball Social, Educació Social, Graduat Social i personal encarregat de les tasques administratives. Queda oberta la possibilitat de disposar del suport de personal voluntari.

En principi, els punts de trobada estan destinats a prestar, amb el desenvolupament de les activitats previstes per a això, els serveis següents:

- Valoració del sistema familiar mitjançant entrevistes individuals o conjuntes amb els membres de la família.
- Intervenció psicosocial individual i familiar amb l'objecte d'eliminar obstacles i actituds negatives a l'hora d'arribar als objectius.
- Suport en l'acompliment del règim de visites, ja siga en la modalitat de suport a l'inici i l'acabament de la visita, suport per a la realització de la "visita tutelada" o suport per a la realització de la "visita voluntària".
- Orientació mediadora perquè els pares arriben a acords sobre la seua forma d'exercir la coparternitat.
- Elaboració de registres i informes perquè totes les activitats realitzades queden degudament recollides per a informació puntual i/o periòdica de les entitats

derivadores, l'avaluació professional realitzada i la posterior presa de decisions.

- Seguiment i avaluació, tant del desenvolupament del règim de visites, en coordinació amb la Direcció Territorial de Benestar Social, com de la consecució dels objectius plantejats i de l'eficiència dels recursos emprats.
- La inversió econòmica en euros que s'ha destinat a este servei és la següent:

PROVÍNCIA	2001	2002	2003	2004
Alacant		61.514'33	104.189'64	106.273'43
Castelló		71.727'65	117.660'36	128.576'57
València	9.411'80	36.449'40	53.216'77	57.381'87
TOTAL	9.411'80	169.691'38	275.066'77	292.231'87

a) Punt de trobada familiar d'Alacant

DADES IDENTIFICATIVES

Adreça: Av. de Dénia, 57-baix, d'Alacant

Tel. 965 91 70 70 . *Fax:* 965 91 64 54

Titularitat: Conselleria de Benestar Social

Gestió: Associació Emaús

Nombre de places disponibles: No està fixat

Any de creació: 2002 (maig).

MITJANS MATERIALS

Ubicació. Està ubicat a la planta baixa d'un edifici obert amb urbanització i jardí. Al nucli urbà, accessible i ben comunicat.

El local té 325 metres quadrats, dependències àmplies i exteriors, i espais a l'aire lliure. Té dos portes d'entrada. Acull el Servei Punt de Trobada i el Servei de Mediació Familiar.

Dependències. Vestíbul, 1 despatx administratiu, 5 despatxos, 2 sales d'intercanvi, 1 sala per a visites tutelades i 2 banys.

Mobiliari. El mobiliari és desigual, i se'n combina nou amb antic, de diverses procedències.

Informàtica. Hi ha 4 ordinadors, amb accés a internet, i una impressora. Tenen fotocopiadora i fax.

PERSONAL

El *personal* es compon de:

- 1 coordinador sense jornada d'intervenció (psicòleg)

- 1 psicòleg
- 2 treballadores socials
- 1 administratiu a mitja jornada.

S'ha subscrit un conveni amb la UNED per tal que estudiants de Psicologia puguin realitzar-hi pràctiques.

L'horari d'atenció és el següent:

- * Dimarts i divendres de 16.00 h a 20.00 h
- * Dimecres de 10.00 h a 20.00 h.

L'horari de visites i intercanvis:

- * Divendres de 16.00 h a 20.00 h
- Dissabte i diumenge de 10.00 h a 20.00 h.

PROCEDIMENT PER A LA DERIVACIÓ

S'inicia amb la remissió a la Direcció Territorial de Benestar Social, Secció de Família i Adopcions, d'una proposta d'intervenció a la qual cal adjuntar: una fitxa de derivació, informes tècnics i resolució judicial o administrativa.

La proposta d'intervenció ha de contenir: la motivació de la derivació al servei, la modalitat de la visita (tutelada o intercanvi), la seua freqüència i duració, com també les persones expressament autoritzades per a realitzar-la.

La Direcció Territorial ha d'obrir l'expedient i remetre la documentació rebuda al SPTF, on es farà, en primer lloc, al seu estudi i valoració, i s'assignarà un tècnic responsable, que fixarà les dates per a les entrevistes inicials i citarà els interessats.

Una vegada fetes estes actuacions, es determinarà la data d'inici de les visites i l'horari, d'acord amb els interessats, atenent a les disponibilitats del calendari del SPTF, fet que es posarà en coneixement de l'òrgan derivador.

La intervenció del SPTF es limitarà a un màxim de 6 mesos i, en casos extraordinaris i amb la prèvia aprovació de la Direcció Territorial, es podrà prolongar tres mesos més. El finançament de la intervenció es comunicarà a l'òrgan derivador, amb el previ informe avaluador del Servei de Punt de Trobada, que haurà de contenir el dictamen del desenvolupament del règim de visites després de realitzar-hi la seua intervenció.

Cal destacar, finalment, que hi ha una comissió de seguiment per a la coordinació, el control i la supervisió de les accions que cal realitzar en el desenvolupament del punt de trobada familiar que resolen, de comú acord, totes les incidències que es produeixen amb motiu del servei. Esta comissió aprovà un reglament de règim intern del Servei.

TIPUS DE VISITES

Les visites o trobades poden ser intercanvis o visites tutelades.

Els *intercanvis* consisteixen en l'acollida del menor en el SPTF i el seu posterior lliurament al titular del dret de visita o la persona autoritzada per l'entitat derivadora, per tal que, una vegada conclòs el període determinat en la resolució judicial o administrativa, es retorne al SPTF per a la recollida per part del titular de la custòdia o la persona que haja estat autoritzada. Se supervisaran totes les actuacions que ocorreguen en el SPTF.

La *visita tutelada* es realitzarà íntegrament sota la supervisió dels tècnics i amb la seua orientació professional, dins els locals del SPTF, si bé, excepcionalment, podrà transcórrer un temps de la visita, en les mateixes condicions de tutela, al parc proper al SPTF, quan els professionals així ho disposen. La durada serà de dos hores com a màxim i la seua freqüència setmanal o quinzenal, d'acord amb la disponibilitat del servei.

En el compliment de les visites es procura, si cal, que els titulars del dret de visites no coincidisquen amb els custodis. A este efecte se'ls citarà amb un temps de diferència i d'igual forma s'actua a la fi de la visita.

ACTIVITAT (2003)

En total s'hi han atés 89 casos, 17 dels quals procedixen de l'any 2002, 63 han estat donats d'alta i els 9 restants de baixa, per diversos motius. En realitat, s'hi han atés 139 menors, ja que, en molts casos, es tracta de dos o més germans residents en el mateix domicili o en un de diferent.

Per modalitats, se n'han produït 42 en la modalitat d'intercanvi i 47 en la de visita tutelada.

Les persones a què s'ha atorgat el dret de visites es relacionen seguidament: família biològica (1), família extensa (4), mare (13), pare (71).

L'edat dels/de les menors atesos va de 0 a 3 anys (22), de 4 a 8 anys (50), de 9 a 14 anys (30), de 14 a 18 anys (22), i no es coneix l'edat de 15.

Per acabar, quant a l'activitat del Servei, és la que hi ha consignada en la taula següent:

ACTIVITAT	NOMBRE
Entrevistes inicials	166
Entrevistes de seguiment	484
Intercanvis	605
Visites tutelades	268
Reunió estudi del cas	587

b) Punt de trobada familiar de València

DADES IDENTIFICATIVES

Adreça: C/ Pintor Genaro Lahuerta, s/n, de València (Jardins del Reial)

Tel. 963 52 54 78. *Ext.:* 4346. *Fax:* 963 93 47 41

Titularitat: Ajuntament de València

Gestió: Ajuntament de València en conveni de col·laboració amb el Consell General del Poder Judicial i la Conselleria de Benestar Social i els col·legis oficials d'advocats, psicòlegs i persones diplomades Treball Social de València.

Nombre de places disponibles: no està fixat

Any de creació: 2001 (octubre).

MITJANS MATERIALS

Ubicació. Nucli urbà, cèntric i ben comunicat. Consta de dos edificis i una àmplia zona amb jardí. El primer és una edificació de començament de segle que fou adquirida per expropiació juntament amb els terrenys del jardí. Ha estat rehabilitada i es troba en bon estat de conservació. Consta de planta baixa i un primer pis, amb una superfície en planta de 144 metres quadrats i una superfície construïda, de l'any 1985, de planta quadrada, amb una sola altura i una superfície de 43'56 metres quadrats.

Dependències. En tots dos edificis s'han habilitat: despatxos (4) per a la realització d'entrevistes, intervencions professionals, informes, tasques administratives i arxiu. Igualment s'hi ubiquen 5 habitacions per a realitzar les trobades i visites. Té un petit condicionament de cuina/office, ludoteca, sala de biblioteca amb ordinadors, sala d'estar amb TV i vídeo, etc.

El recinte disposa d'una part exterior amb jardí, dedicada fonamentalment a jocs i a facilitar la trobada amb els progenitors no custodis; disposa d'accesos diferenciats que permeten evitar la trobada entre els progenitors en el lliurament i la recollida dels menors. Tot el recinte està tancat i separat dels jardins de Vivers per tanques de vegetació, amb accés independent als jardins.

Mobiliari. El mobiliari és suficient i està en bon estat, amb cadires, taules, jocs...

Informàtica. Hi ha 2 ordinadors i un tercer amb internet per a usuaris...

PERSONAL

El *personal* està integrat per:

- 1 coordinadora, lletrada
- 12 lletrats/des
- 2 psicòlogues

- 2 treballadores socials
- 2 auxiliars administratives.

Segons ens diuen en la data de la nostra actuació, s'incorporaran a l'equip educadores socials.

L'horari és el següent:

- * De dilluns a dijous, de 10.00 h a 14.00 h i de 17.30 h a 20.30 h
- * De divendres a diumenge, de 10.00 h a 14.00 h i de 17.00 h a 21.00 h.

MODALITATS D'ATENCIÓ

Supervisió. El seu contingut es canalitza, fonamentalment, en lliuraments i recollides en el punt de trobada. El primer contacte se centra en una entrevista realitzada per la treballadora social per a conèixer la família i valorar-ne la problemàtica existent. La finalitat és constatar que la visita es produïx en l'horari establert, sense altercats en el moment del lliurament o la recollida, i oferir un marc seré i de confiança per al menor i protegir-lo (davant un greu risc per a ell, es cancel·laria la visita). De la seua realització s'encarrega el lletrat o la lletrada de guàrdia amb l'auxili d'un membre de l'equip tècnic i del personal auxiliar.

Intervenció. El seu contingut se centra en l'aplicació dels mitjans tècnics necessaris per a la modificació d'una situació d'incompliment del règim de visites o d'actituds que comporta riscos per al menor en la mesura en què es dedüsqüen conseqüències negatives per al seu desenvolupament. La intervenció és voluntària perquè requereix motivació. El primer contacte és una entrevista amb la treballadora social per a conèixer la família i valorar-ne la problemàtica, i la seua finalitat és ajudar el menor i els progenitors a manejar les seues dificultats quant al compliment del règim de visites i procurar les habilitats necessàries per a restablir la relació paternofilial, amb l'objectiu d'afavorir el compliment de les visites, i tenint sempre present l'interés superior del menor.

El termini mínim de la intervenció abraça 6 mesos. Després de valorar la problemàtica, es programa el compliment d'un règim de visites per part del tècnic responsable i, en alguns casos, pot ser necessària una preparació prèvia del menor i dels progenitors. Una vegada iniciades les visites (ja siga mitjançant supervisió o tutela), la intervenció implica que el tècnic responsable de l'expedient treballarà per evitar actituds o habilitats inapropiades i perjudicials per al menor, així com aconseguir que tinga l'oportunitat de gaudir d'una relació adequada.

Visites tutelades. Es desenvolupen en el punt de trobada amb el suport i sota el seguiment del tècnic responsable, amb l'objecte d'evitar al menor situacions de risc físic i emocional i, si escau, transmetre pautes i habilitats necessàries al titular del dret de visites que no en tinga. El primer contacte consistix en una entrevista amb la treballadora social per a conèixer la família i valorar la seua problemàtica. La finalitat és afavorir la relació en un entorn exempt de riscos per al menor. De la seua realització s'encarrega un membre de l'equip tècnic.

ACTIVITAT (2003)

En total s'hi han atés 164 casos, dels quals 132 (80'5%) procedeixen dels jutjats de família i 32 de la Conselleria de Benestar Social (19'5%).

Per modalitats, s'hi han produït 37 intervencions (50'7%), 17 en supervisió de compliment (28%) i 19 en la modalitat de visita tutelada (26%). Les persones a qui s'ha atorgat el dret de visites són les següents:

- Germans (3%),
- Avis (12%),
- Mare (16%),
- Pare (69%).

L'edat dels menors atesos va de 0 a 3 anys (12%), de 4 a 6 anys (23%), de 7 a 10 anys (43%), d'11 a 14 anys (19%), de 15 en endavant (3%).

Per acabar, quant a la situació dels assumptes, és la que hi ha consignada en la taula següent:

SITUACIÓ	NOMBRE
Atenent-se	73
Tancats	66
Retornats	8
En entrevistes de recepció	15
En llista d'espera	2

c) Punt de Trobada Familiar de Castelló

DADES IDENTIFICATIVES

Adreça: C. Palanques, 2, de Castelló

Tel. 964 21 74 12. *Fax:* el mateix

Titularitat: Conselleria de Benestar Social

Gestió: Creu Roja en conveni amb la Conselleria de Benestar Social

Nombre de places disponibles: no està fixat

Any de creació: 2002 (agost).

MITJANS MATERIALS

Ubicació. Nucli urbà, accessible i ben comunicat. Estructuralment s'ubica en uns locals en planta baixa amb accés directe al carrer.

Dependències. Recepció, 2 despatxos administratius, 3 llocs per a reunions, 2 banys (un d'ells adaptat) i un petit espai per a cuina i frigorífic.

L'edifici té un espai escàs, d'estat millorable (banys sense ventilació); es tracta d'un local poc adequat, ja que no té molta intimitat (separació amb mampares) i resulta poc acollidor.

Mobiliari. El mobiliari és nou i està format per cadires, arxivadors, llibres i jocs per als menors.

Informàtica. Hi ha 2 ordinadors amb accés a internet i una impressora.

PERSONAL

El personal està integrat per

- 2 psicòlogues
- 2 treballadores socials
- 2 tècnics d'animació sociocultural.

L'horari d'atenció és el que segueix:

- * Dilluns i dimecres, de 9.00 h a 14.00 h
- * Divendres, de 10.00 h a 12.00 h.

L'horari de visites i intercanvis:

- * Divendres, de 16.00 h a 21.00 h
- * Dissabtes, de 9.00 h a 14.00 h i de 16.00 h a 20.00 h
- * Diumenges, de 10.00 h a 14.00 h i de 16.00 h a 20.00 h.

PROCEDIMENT PER A LA DERIVACIÓ

El procediment s'inicia mitjançant sol·licitud del jutjat o de la Conselleria de Benestar Social. Primerament hi ha un contacte telefònic i una cita per a la primera entrevista, en què es facilita una explicació del funcionament i les normes que regixen el servei. A partir d'ací, s'intenta complir el règim de visites i ajustar-lo a l'horari del servei. S'adopten pautes de seguretat, com ara que cada progenitor s'estiga en una habitació diferent i que les seues entrades i eixides s'efectuen en moments diferents, en cas de ser necessari. Es remet l'informe mensual al jutjat, llevat d'excepció (incidències setmanals) i a Conselleria.

TIPUS DE VISITES

Depenent de la sol·licitud presentada, el tipus de visita és tutelada (en què sempre hi ha un tècnic present) o supervisada (en què s'exercix un control però no amb presència permanent).

ACTIVITAT (2003)

Les estadístiques facilitades a esta institució comprenen només des de l'1 de febrer fins al 31 de desembre de l'any 2003 (al gener, el centre romangué tancat per condicionar les instal·lacions).

En total s'atengueren 47 casos, dels quals 29 foren derivats en l'any en curs (17 judicials i 12 administratius). El total de menors assistits ascendí a 61, 35 xiquets i 26 xiquetes. Es tancaren 22 casos per diversos motius i en romanen actius 25.

Per modalitats, s'han produït 13 lliuraments i recollides, 16 visites no tutelades (en el centre) i 18 en la modalitat de visita tutelada.

L'edat dels menors atesos va des de menors d'un any (9), d'1 a 5 anys (27), de 6 a 10 anys (18), de més de 10 anys (7).

Per acabar, consignem l'activitat del Servei en la taula següent:

VISITES REGISTRADES	NOMBRE
Visites tutelades	100
Visites no tutelades (en centre)	81
Lliuraments i recollides	73
TOTAL	254
INTERVENCIONS	NOMBRE
Entrevistes inicials	28
Entrevistes d'intervenció	7
INFORMES	NOMBRE
Tècnics	120
Incidències	68

3. El desenvolupament de la Llei de mediació familiar

En la resolució de la queixa núm. 021529, a què ens hem referit al començament de la present resolució, dèiem el següent:

Manifestem la nostra satisfacció pel fet que les Corts Valencianes promulgaren la Llei 7/2001, de 26 de novembre, reguladora de la mediació familiar, ja que pot constituir un element que evite els problemes i les conseqüències denunciades per l'Associació de Pares de Família Separats de València respecte de l'anomenada Llei de divorci i la seua aplicació per part dels tribunals. Tanmateix, tot i que esta norma va ser publicada el 29 de novembre de l'any passat i que la seua disposició final primera autoritzava en un primer moment i encarregava a partir dels sis mesos el desenvolupament reglamentari, este no s'ha produït encara. A més, atesa la bondat de l'instrument de mediació, es troba a faltar una activitat de foment tendent a donar-lo a conèixer amb l'objecte que els matrimonis en situació de crisi hi puguem recórrer per evitar el sempre indesitjat procés judicial o, si més no, que hi acudisquen amb un conveni regulador (una possibilitat prevista en els articles 13.2 i 19) propiciat en el marc de la citada Llei.

Tenint en compte el que fins ara s'ha exposat, el que disposa l'article 9.2 de la Constitució, quant al fet que encomana als poders públics la promoció de la igualtat i que en el seu article 14 proscriu la discriminació per raó de sexe o qualsevol altra circumstància i, després de comprovar que eixa Conselleria advoca pel principi

d'igualtat d'oportunitats com a correctiu de qualsevol discriminació basada en el sexe dels ciutadans, en la confiança que totes les seues actuacions giren al voltant d'este principi, li recomanem que prenga les iniciatives necessàries amb la finalitat que la Llei 7/2001, de 26 de novembre, reguladora de la mediació familiar en l'àmbit de la Comunitat Valenciana, siga desenvolupada reglamentàriament tan prompte com siga possible per a la seua efectivitat i es realitzen les activitats de foment d'esta, com a mode de solució dels conflictes familiars.

Mitjançant escrit de 18 de desembre de 2002, l'Honorable Sr. Rafael Blasco Castany, titular aleshores del Departament de Benestar Social, ens comunicava el següent:

Rebuda la seua comunicació de 18 de novembre, relativa a la queixa número 021529, formulada pel Sr. [...] en nom i representació de l'Associació de Pares de Família Separats de València, em satisfà la seua favorable impressió sobre les actuacions de la Generalitat Valenciana respecte de les reivindicacions plantejades per este col·lectiu.

Quant a la bona acollida per la seua part de la Llei 7/2001, reguladora de la mediació familiar de la Comunitat Valenciana, la qual pot exercir un important paper en l'eradicació de confrontació dels progenitors respecte de les qüestions referents als fills i evitar qüestions conflictives en els processos judicials matrimonials, recollim la seua recomanació de prendre iniciatives necessàries per a dur endavant el desenvolupament reglamentari d'esta Llei.

En l'actualitat estem treballant en els tràmits legals d'elaboració d'un nou decret que regularà la pràctica de la mediació familiar. Este projecte es troba en tràmit legal obligatori de participació de les entitats més representatives del sector (art. 49 bis de la Llei 1/2002 del Govern Valencià), les aportacions de les quals contribuiran a millorar el text i a disposar d'un ampli consens en el contingut de les seues disposicions.

A la vista d'això, donàrem per finalitzada la nostra investigació.

Tanmateix, el decret anunciat encara no ha vist la llum i, per això, l'Associació [...] va formular un escrit on ho denunciava, arran del qual, el 6 d'octubre de 2004 (queixa núm. 041711) vam remetre a Sa Honorable per tal que en el termini de 15 dies ens informara sobre l'estat del desenvolupament reglamentari de la Llei de mediació familiar. A hores d'ara, no hem rebut este informe.

4. Perspectiva internacional dels punts de trobada familiar

Les relacions personals del progenitor no custodi o d'altres familiars amb els/les menors, moltes vegades, esdevenen conflictives. Sovint, el contacte i el compliment del règim de visites té aspectes que perjudiquen el desenvolupament del/la menor per diferents motius, com ara les contínues desavinences dels seus progenitors, la manipulació psicològica del/la menor o, fins i tot, el risc per a la seua integritat, entre altres motius. L'execució de les resolucions judicials resulta en estos casos molt difícil, i el/la menor es convertix en centre de les disputes de les antigues parelles i, per això, font de tensió que pot generar violència.

Per a pal·liar estos problemes, en l'àmbit internacional han sorgit nombrosos serveis tendents a facilitar contactes de qualitat entre el/la menor i la persona que

ostenta la responsabilitat familiar o propparent, generalment en presència d'una tercera persona independent.

Amb diferents denominacions com ara *Visitations services*, *Contact services* o *Access services* es troben regulats estos serveis als Estats Units d'Amèrica, Austràlia i Nova Zelanda, centrats preferentment en criteris de seguretat i preservació dels menors de possibles pertorbacions físiques o psicològiques.

El model europeu s'orienta a afavorir les relacions paternofilials. Els primers serveis d'este tipus a França, amb la denominació actual de *lieu d'accueil pour l'exercice du droit de visite*, van ser creats en els anys vuitanta, fonamentalment per iniciativa de les autoritats locals, concretament a Bordeus, Grenoble i Clermont-Ferrand. El nombre d'estos centres es multiplicà ràpidament en la dècada dels noranta i a hores d'ara supera àmpliament el centenar, i n'existix una federació que va publicar un codi de deontologia el 1999.

Les experiències a Espanya han seguit essencialment el model francès. El primer servei d'estes característiques s'inaugurà a Valladolid el 1994, i va tenir acollida en altres punts del territori com ara Màlaga, San Sebastià, Bilbao, Barcelona, etc. En l'actualitat són poques les províncies espanyoles que no disposen d'un centre d'estes característiques.

5. El dret dels fills a relacionar-se amb els seus pares

El dret dels progenitors a relacionar-se amb els fills es troba especialment previst en l'article 8 del Conveni Europeu de Drets Humans, i està reflectit en diferents apartats de la regulació espanyola, com ara els articles 94 i 160 del Codi Civil. Este dret no és solament dels adults, és un dret primordial de la infantesa, com ho demostra l'article 9.3 de la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets del Nen de 1989.

La doctrina del Tribunal Europeu de Drets Humans, quant al citat article 8, estableix que els estats tenen obligacions positives inherents a l'efectiu respecte per la vida familiar (entre d'altres, casos com *Kroon et autres c. Pays-Bas*, de 27 d'octubre de 1994 i el cas *Glaser v. The United Kingdom*, de 19 de setembre de 2000), que inclouen el deure d'adoptar les mesures necessàries per a assegurar les relacions personals en supòsits de conflicte, atenent a l'interés preponderant del menor. Els retards en els procediments que tendixen a esta finalitat tenen una significació especial (per exemple, cas *R. Contre Royaume-Uni*, de 8 de juliol de 1987).

En cas de conflicte, és evident que preval l'interés del menor sobre qualsevol altre, com bé assenyala l'article 9.1 i 3 de la Convenció dels Drets del Nen o l'article 11.2 de la Llei orgànica 1/1996 de protecció jurídica del menor. La doctrina del Tribunal Europeu de Drets Humans, d'acord amb el paràgraf segon de l'article 8 del Conveni Europeu, atorga als tribunals nacionals competència per a restringir o excloure este dret d'acord amb el que estableix la llei sempre que siga una mesura necessària en una societat democràtica.

A hores d'ara, el text internacional més desenvolupat que estableix els principis generals sobre les resolucions judicials en esta matèria és el conveni europeu sobre les relacions personals referides als menors, fet a Estrasburg el 15 de maig de 2003, en el marc del Consell d'Europa. Tot i que Espanya encara no en forma part, el caràcter orientador d'este document és indubtable, atés que, al marge de la previsible participació del nostre país en el futur, les seues disposicions són el reflex fidel de la doctrina del Tribunal Europeu dels Drets Humans.

L'article 4 del conveni subratlla el dret a mantenir relacions personals, no només per part dels progenitors, sinó també per part d'altres persones propparents (article 4). L'article 10 inclou les cauteles i garanties que vénen en consideració, entre les quals, naturalment, es troba el model de contacte sota supervisió.

Interessa destacar que els estats part del conveni han d'adoptar totes les mesures legislatives que siguen necessàries per tal que els principis continguts en el capítol II (el destinat als principis generals aplicables a les resolucions judicials d'este tipus) siguen aplicats per les autoritats judicials, i és obligació dels estats part prendre mesures apropiades per a assegurar que estes resolucions es duguen endavant (articles 3 i 9 del conveni).

En el nostre dret, l'article 24 de la Constitució garantix el dret de totes les persones a obtenir la tutela judicial efectiva dels jutges i tribunals en l'exercici dels seus drets i a un procés sense dilacions indegudes. L'article 118 de la norma fonamental subratlla el deure de complir les sentències i resolucions fermes dels jutges i tribunals, així com prestar la col·laboració requerida per estos en el curs del procés. L'article 17 de la Llei orgànica del poder judicial recorda l'obligació de prestar la col·laboració requerida en l'execució d'allò resolt per totes les persones públiques i privades.

En el cas concret de la infantesa, l'Administració té el deure de facilitar l'assistència adequada per a l'exercici efectiu dels seus drets (articles 10 i 11 de la Llei de protecció jurídica del menor). Pel que fa a la forma, hi ha un marge de discrecionalitat per als estats en la forma d'acomplir els deures positius imposats per l'article 8 del Conveni Europeu de Drets Humans, però la veritat és que els retards i la mancança de mecanismes per a l'execució de les resolucions judicials, en esta matèria, fan que hi apareguen situacions que vulneren els drets fonamentals dels/de les menors valencians, dels quals esta institució, com no podia ser d'una altra manera, ha de fer-se ressò amb la finalitat d'extremar la seua funció de defensora dels drets i les llibertats fonamentals de tots els valencians, i especialment d'aquelles persones més necessitades de protecció per la seua extrema vulnerabilitat, com és el cas dels menors.

6. Conclusions

La situació dels recursos humans i materials dels PTF ja ha estat objecte d'exposició en l'epígraf corresponent d'esta resolució i, com ha quedat dit, hi ha tres punts de trobada a la Comunitat Valenciana, un per província, tot i que el de

València només cobrix el territori del municipi. En l'apartat 5 d'este informe s'expressa, en quatre taules, el cost econòmic i els índexs d'activitat, si bé les estadístiques no són homogènies.

Els aspectes sobre els quals considerem interessant realitzar observacions són els següents:

En primer lloc, la inexistència d'una normativa específica que regule els PTF dóna lloc a que els tres punts de trobada visitats presenten notables diferències entre si, tant en els horaris com en els dies de visita i, igualment, en la formació del personal que els atenen i en les instal·lacions. La finalitat dels punts de trobada, que tampoc no està definida legalment, ha d'inserir-se en el marc de la mediació familiar, perquè d'eixa relació sorgix el conflicte que provoca la manca d'acord dels pares en el mode de l'exercici del dret dels xiquets a relacionar-se amb aquells, per això vam dir en el seu moment, i hi insistim ara, que és necessari el desenvolupament de la Llei 7/2001, de 26 de novembre, la qual cosa no és incompatible amb la consideració dels PTF com a serveis socials especialitzats (de fet l'article 22.1 els considera així).

La necessitat d'una regulació es fa més necessària encara, amb l'experiència ja aconseguida des de l'any 2001, atés que ha posat de manifest la importància inajornable de definir els PTF i els seus objectius, els seus destinataris, les formes d'accés, els perfils professionals de les persones que hi treballen i les seues condicions materials de funcionament.

Hem constatat que els qui acudixen als PTF no ho fan, en gran majoria, voluntàriament, sinó com a conseqüència de resolucions judicials. La seua actitud davant d'estos, lògicament, no s'ha d'esperar que siga de col·laboració, per això molts casos es fan crònics (en el PTF d'Alacant, al 2003, de 89 casos només es donaren 9 baixes; en el de València, de 139 se'n tancaren 66; i, finalment, en el de Castelló, de 47 se'n tancaren 22). Les conseqüències de la cronicitat han d'analitzar-se, sobretot, les que afecten els menors, amb l'objectiu últim de reajustar el recurs, els seus objectius i límits, etc.

La mediació en conflictes familiars no pot ser realitzada de qualsevol manera, ja que és una labor molt complexa on són necessaris professionals del dret, la psicologia i la pedagogia, fonamentalment, i dins d'estes professions, disciplines amb formació específica en qüestions relatives a la família i, més concretament, en la mediació. No hi ha cap titulació oficial en matèria de mediació familiar, però sí una formació complementària a nivell de *magister* oferida per universitats públiques i privades i altres entitats (escoles de pràctica jurídica, per exemple).

Tampoc pot ser duta a terme en qualsevol medi, atés que cal que s'establisquen, tal com n'hi ha per a altres recursos socials, normes tècniques que determinen les condicions arquitectòniques de la seu, perquè la funció del PTF es realitze generant calidesa, evitant trobades no desitjades, etc. Malgrat que la seu del PTF d'Alacant ha millorat, la de Castelló ha de millorar-se.

La necessitat d'establir protocols amb l'Administració de justícia és un altre punt important que s'esdevé necessari, i això en diversos aspectes.

El primer aspecte és derivat d'adequar les resolucions judicials a les característiques dels serveis, i procurar la necessària flexibilitat en benefici de l'interés dels menors (un aspecte ben desenvolupat pel servei instaurat a València, mitjançant una comissió de seguiment).

El segon aspecte està determinat per la necessitat d'harmonitzar estos recursos amb els problemes específics associats a la violència contra les dones i les ordres de protecció. La modificació de l'article 48 del Codi Penal operada per la Llei orgànica 15/2003, de 25 de novembre, que entrà en vigor l'1 d'octubre de 2004, sobre la prohibició del dret a residir en determinats llocs, aclaria bastant el problema suscitat per les ordres de protecció, en establir que, en els casos de "prohibició d'apropar-se a la víctima", queda "en suspens, respecte dels fills, el règim de visites, comunicació i estada que, si s'escau, s'haguera reconegut en sentència civil fins al total compliment". Des de la Direcció General de la Dona no es treballa la relació de la dona amb el maltractador i hem constatat que en casos en què este no està privat del dret a relacionar-se amb els fills, l'exercici d'este dret està molt condicionat per la relació amb la mare; mostra d'això són les queixes formulades per les dones amb què mantinguérem entrevistes.

Un tercer i últim aspecte és conseqüència de la falta de definició dels PTF i es referix al deure de prudència o abstenció d'aquells qui efectuen informes que després són remesos als òrgans judicials que estan coneixent la ruptura conjugal i que poden influir per a modificar el règim de visites. Fins a l'elaboració dels protocols, la nostra opinió és que els professionals dels PTF han d'abstenir-se de remetre qualsevol informe als jutjats, ateses les conseqüències que sobre l'exercici del dret dels fills a relacionar-se amb els pares puguen tenir i sobre la base de l'absència de pautes i criteris per a la seua elaboració.

És fonamental la creació d'una xarxa suficient de serveis especialitzats que permeta atendre les necessitats de la població, atesa la insuficiència actual dels recursos existents, i que, mentre no estiga constituïda esta xarxa, s'arbitren solucions particulars que impedisquen l'existència de retards que comporten que estes relacions es produïsquen de manera fluïda amb disminució dels drets fonamentals.

Amb motiu de la queixa núm. 030132, esta institució ja va realitzar una recomanació a la Direcció Territorial de Benestar Social de València, que va ser acceptada i traslladada a la Direcció General de Família, Menor i Adopcions, un organisme que, en definitiva, té atribuïdes les competències en la matèria i la facultat de desenvolupament. En les Jornades sobre Mediació Familiar i Punts de Trobada Familiar, que van tenir lloc a Valladolid el 21 i 22 de gener de 2004, organitzades pel Ministeri de Treball i Afers Socials, el Consell General del Poder Judicial i la Junta de Castella i Lleó, es considerà necessària l'ampliació i implantació de recursos d'estes característiques a poblacions de més de 20.000 habitants i a aquelles altres on es tinga constància d'una especial conflictivitat

familiar. A hores d'ara, no sembla possible la implantació d'una xarxa semblant, però sembla oportú començar per una xarxa que done servei en els àmbits comarcals. Cal recordar que l'establiment d'estos espais forma part de les mesures d'actuació previstes en el Pla de mesures del Govern valencià per a combatre la violència que s'exercix contra les dones (2001-2004).

En definitiva, esta institució considera que han de regular-se els objectius i les activitats dels PTF; la seua composició, determinant la formació exigida als seus membres; la tipologia d'usuaris i els seus drets i obligacions; els modes d'alta i baixa; les relacions amb l'Administració de justícia; els protocols d'actuació i les guies d'observació dels PTF i, finalment, les condicions estructurals.

De conformitat amb tot el que hem dit fins ara, li formulem les recomanacions següents:

PRIMERA. Que es desenvolupe la Llei 7/2001, de 26 de novembre, reguladora de la mediació familiar, de manera que, entre altres aspectes que es consideren oportuns, es regule el contingut mínim dels punts de trobada familiar, tenint en compte fonamentalment les característiques específiques de les usuàries que han patit maltractament.

SEGONA. Que es negocien i concloguen els protocols necessaris amb l'Administració de justícia amb l'objecte d'adequar les resolucions judicials a les característiques dels serveis punts de trobada familiar, i per tal d'harmonitzar estos recursos amb els problemes específics derivats de la violència contra les dones.

TERCERA. Que, pel que fa al PTF ubicat a Castelló, es faça la millora de les seues instal·lacions.

QUARTA. Que es determine la creació d'una xarxa suficient de punts de trobada familiar, amb una distribució territorial que permeta accedir-hi, en condicions d'igualtat, a tots els valencians.

CINQUENA. Que, en tot cas, es lliure a les usuàries que ho sol·liciten una còpia dels registres d'entrada i eixida del punt de trobada familiar, en compliment del que disposa en l'article 35.a) la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.

SISENA. Que, en el moment es promulgue la normativa dels punts de trobada familiar, s'avalue la situació de les usuàries del punt de trobada familiar d'Alacant, i s'adopten les mesures necessàries per tal de pal·liar les queixes denunciades a què s'ha fet referència.

De conformitat amb el que preveu l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, li agrairíem que es remetera, en el termini d'un més l'informe preceptiu en què ens manifeste l'acceptació de la recomanació que es realitza o, si escau, les raons que estime per a no acceptar-la.

En transcórrer este termini, està resolució serà inserida en la pàgina web d'esta institució.

Resolució de la queixa núm. 040472 amb data 08/06/04 adreçada a les conselleries de Justícia i Administracions Públiques i de Benestar Social i a l'Ajuntament de València sobre l'existència de barreres arquitectòniques en l'edifici Ciutat de la Justícia de València.

Hble. Sra.,

L'objecte de les queixes presentades pel Sr. [...] i el Sr. [...], versen sobre l'existència de barreres arquitectòniques en l'edifici Ciutat de la Justícia de València; ens exposen que són tetraplègics i que, en efectuar unes gestions judicials en l'edifici anomenat Ciutat de la Justícia de València, tingueren la desgràcia de comprovar-hi que els serveis són inaccessibles per als discapacitats, malgrat l'existència d'indicacions que expressen el contrari: “no hi ha manera d'entrar a les cabines on estan ubicats els inodors i els rentamans, i les saboneres estan situades en un punt on no arriba una persona amb cadira de rodes”. Així mateix, ens indiquen que els taulells d'atenció al públic no tenen una alçada adequada per a atendre les persones discapacitades i que les portes dels ascensors es tanquen tan ràpidament que hi dificulten l'accés amb cadira de rodes.

Vam requerir els corresponents informes a les diverses administracions públiques amb competència en la matèria. La Direcció General d'Integració Social de Discapacitats de la Conselleria de Benestar Social, en el seu escrit amb data 30 de març de 2004 (registre d'eixida núm. 3771) ens indica que “la Direcció General d'Integració Social de Discapacitats no té encomanada una funció fiscalitzadora de les obres públiques que es realitzen a la Comunitat Valenciana. Estes funcions són competència de l'Administració local, per la qual cosa, en el present cas, correspondria a l'Ajuntament de València determinar, amb anterioritat a la concessió de llicència d'obertura, si s'acomplixen tots els requisits que s'establixen en la Llei 1/1998, de 5 de maig, de la Generalitat Valenciana, d'accessibilitat i eliminació de barreres arquitectòniques.

Des d'esta Direcció General s'ha posat en marxa el règim sancionador previst en el capítol III del títol IV de la citada Llei, per la qual cosa, davant qualsevol denúncia rebuda d'un ciutadà, s'obriran les corresponents actuacions prèvies per a determinar la veracitat dels fets imputats i, si escau, s'incoarà un procediment sancionador. És per això que, en el present cas, seria convenient que el ciutadà afectat sol·licitara als serveis administratius de la Ciutat de la Justícia el corresponent full de reclamacions, que una vegada remés a esta Direcció General, donaria lloc a l'adopció de les mesures legals abans descrites”.

D'altra banda, la Direcció General de Justícia de la Conselleria de Justícia i Administracions Públiques, en el seu escrit amb data 5 d'abril de 2004, ens informa que “hem comprovat que hi ha algunes deficiències quant al cercle

d'1,20 metres que ha d'inscriure's davant d'una de les portes d'un d'ells, una deficiència que es corregirà abans del pròxim 8 d'abril. No obstant això, hi ha en totes les plantes com a mínim un servei que complix amb totes les prescripcions de la normativa, per la qual cosa, el seu compliment queda garantit en tot moment.

Per la seua banda, l'Ajuntament de València, en el seu escrit amb data 15 d'abril de 2004 (registre d'eixida núm. 026137), exposa que “realitzada la visita d'inspecció i la presa de dades a l'edifici Ciutat de la Justícia, s'informa que l'edifici, així com el projecte emparat per llicència, disposa de serveis per a minusvàlids en totes les plantes i en les dos ales de l'edifici, degudament senyalitzats i independents per a ambdós sexes. No obstant això, estos no complixen la seua funció, ja que tots els serveis de l'edifici, tant de minusvàlids com de persones sense minusvalidesa, tenen les mateixes dimensions i distribució: porta d'accés amb pas de 0.80 metres; a l'interior es pot descriure un cercle de 1'30 metres lliure d'obstacles; cabines d'inodors amb porta de pas de 0'60 amb obertura cap a l'interior, sense agafadors i sense capacitat d'accés i maniobra al costat de l'inodor per cadira de rodes; mecanismes, com ara saboneres o eixugamans, disposats a una altura no apropiada per a l'ús de persones minusvàlides amb cadira de rodes”.

Així les coses, les deficiències denunciades quant a la inaccessibilitat dels serveis per a persones discapacitades han estat reconegudes clarament pels tècnics de l'Ajuntament de València: “els serveis per a minusvàlids no complixen amb la seua funció, atés que tots els serveis de l'edifici, tant de minusvàlids com de persones sense minusvalidesa, tenen les mateixes dimensions i distribució”.

Constatades estes deficiències, res no se'ns diu sobre quan s'esmenaran.

L'art. 10, apartat h), de la Llei valenciana 1/1998, de 5 de maig, sobre accessibilitat i supressió de barreres, prescriu, quant als serveis públics, que “en tots els edificis d'ús públic de nova construcció s'haurà de disposar d'un servei accessible en cada planta de l'edifici. Caldrà assegurar també la disponibilitat tant en els lavabos de dones com en els d'homes, segons les especificacions tècniques previstes reglamentàriament sobre: buits i espais d'accés, aparells sanitaris, elements auxiliars de subjecció i suports abatibles, aixetes monocomandament o d'infrarojos”.

Més recentment, les Corts Valencianes han aprovat la Llei 11/2003, de 10 d'abril, reguladora de l'estatut de les persones amb discapacitat, i en l'article 67 es disposa el següent: “La Generalitat desenvoluparà una política de promoció, desenvolupament i implantació dels drets que en matèria d'accessibilitat i supressió de barreres arquitectòniques, urbanístiques i de la comunicació, es reconeixen a les persones amb discapacitat per la legislació vigent en la matèria. En especial, l'Administració de la Generalitat fomentarà l'accés de les persones amb discapacitat a les noves tecnologies i a la societat de la informació”.

El passat any 2003 fou proclamat Any Europeu de les Persones amb Discapacitat per la Unió Europea, l'objectiu principal del qual consistix a augmentar la presa de consciència dels drets de les persones amb discapacitat per tal que en gaudisquen plenament i en igualtat de condicions, i s'integren i participen activament en la societat.

En este sentit, esta institució efectuà d'ofici una investigació per reconèixer el grau de compliment i aplicació efectiva de les prescripcions de la Llei 1/1998, de 5 de maig, per part de les administracions públiques valencianes; amb data 26 de juny de 2003, s'adreçaren a la Conselleria de Benestar Social i a la d'Obres Públiques, Urbanisme i Transports les següents recomanacions –s'hi adjunta còpia de la nostra resolució:

1. Suggestir la conveniència d'impulsar, d'acord amb les previsions de l'art. 49 de la Llei 5/1983, de 30 de desembre, del Govern valencià, el procediment d'elaboració d'un projecte de llei per a modificar la vigent Llei 1/1998, de 5 de maig, d'accessibilitat i supressió de barreres arquitectòniques, urbanístiques i de la comunicació, en els següents aspectes:

a) Millorar i accelerar la redacció legal, en el sentit d'obligar totes les administracions públiques de la Comunitat Valenciana, a elaborar, en un termini raonable, programes per a garantir i promoure l'accessibilitat progressiva dels entorns urbans, espais públics, edificis, transports i sistemes d'informació i comunicació, de titularitat, ús o servei públic, amb subjecció a les previsions de la LASB i a les seues normes de desenvolupament, amb consignació cada any en els pressupostos respectius de les partides específiques destinades al finançament dels programes de promoció de l'accessibilitat, dins les seues disponibilitats pressupostàries.

La documentació d'estos programes podria consistir en un catàleg amb l'inventari dels espais exteriors, edificació, transport i comunicació objecte d'adaptació; ordre de prioritats de les actuacions, que podria tenir en compte la major eficiència i afluència de persones; un programa economicofinancer, que determine les previsions econòmiques destinades a la realització de les adaptacions, i un calendari d'execució.

b) Creació d'un òrgan consultiu i de participació adscrit a la conselleria competent, en què estiguen representades les administracions públiques valencianes, les entitats associatives més representatives la finalitat de les quals siga la defensa dels drets de les persones amb dificultats en l'accessibilitat, organitzacions de consumidors i usuaris, les associacions de promotors i constructors més representatives i els col·legis professionals implicats.

c) Reforçar l'actual contingut de l'art. 31, en el sentit d'advertir que l'atorgament de les diverses llicències i autoritzacions, amb infracció greu i manifesta dels preceptes de la llei i el seu desenvolupament reglamentari, serà considerat nul de ple dret.

2. Impulsar, al més aviat possible, atenent al que disposa l'art. 49 de la Llei 5/1983, de 30 de desembre, del Govern valencià, el desenvolupament reglamentari de la Llei 1/1998, actualitzant i adaptant l'anterior Decret 193/1988, de 12 de desembre, del Consell de la Generalitat, normes per a l'accessibilitat i disminució de barreres arquitectòniques, en especial pel que fa als següents preceptes legals: 6 a) –reserva d'habitatges adaptat-, 7 –edificis de pública concurrència-, 10 –especificacions tècniques i requisits dels elements d'urbanització (disseny, traçat, inclinació,

desnivell, longitud, dimensions...), 13 d) –vehicle especial o taxi condicionat–, 18 –pla d’eliminació de tanques– i 23 –vehicles de transport especials.

Igualment, podria resultar oportú especificar i detallar, sense ànim exhaustiu, el contingut del deure de control de les prescripcions de la Llei establert en l’art. 31 a la llicència d’obres, activitats qualificades, primera ocupació, cèdula d’habilitat i qualificacions d’habitatges amb algun règim de protecció pública.

3. Extrepar els esforços per reduir les tanques arquitectòniques en edificis, dependències i instal·lacions públiques de l’Administració de la Generalitat Valenciana.

4. Mantenir i incrementar tant com siga possible les ajudes econòmiques a les corporacions locals i a les persones amb discapacitat que ho requerisquen, per a l’adaptació i eliminació de barreres en els habitatges i els seus accessos.

5. Persistir en les tasques de vigilància i control del compliment de les disposicions sobre accessibilitat en l’aprovació dels instruments d’ordenació, la reserva d’habitatges per a persones amb discapacitat, el manteniment de les condicions d’accessibilitat i utilització en els edificis i locals d’ús o concurrència públics i els mitjans de transport i comunicació, i adoptar, si escau, les mesures de sanció previstes en la llei.

6. Aprofundir en les campanyes de sensibilització social i assessorament a les entitats o persones obligades al compliment de la normativa sobre accessibilitat.

És evident que la millora de la qualitat de vida de tota la població i específicament de les persones que es troben en una situació de limitació respecte del medi físic és un dels objectius prioritaris que ha de presidir l’acció dels poders públics, en estricte compliment del principi d’igualtat que ha de garantir-se a tots els ciutadans (arts. 9.2, 14 i 49 de la Constitució espanyola).

En virtut del que hem dit fins ara, i atenent a les consideracions exposades per a la defensa i l’efectivitat dels drets i les llibertats compresos en els títols I de la Constitució (arts. 9.2, 14 i 49 de la Constitució espanyola) i de l’Estatut d’Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l’art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d’esta institució, recomane a la Conselleria de Benestar Social, a la Conselleria de Justícia i Administracions Públiques i a l’Ajuntament de València que, de forma coordinada i dins d’un respectiu àmbit de competència, desenvolupen les actuacions necessàries per a solucionar, com més prompte millor, les deficiències constructives detectades pels tècnics municipals en l’edifici Ciutat de la Justícia, amb l’objecte de garantir l’accessibilitat dels lavabos per a les persones discapacitades, així com la dels taulells d’atenció al públic i el tancament de les portes dels aparells elevadors.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d’un mes, ens informe si accepta esta recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que estime per a no acceptar-la, i això, d’acord amb el que preveu l’art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d’esta institució.

En transcórrer el termini d'un mes, al qual es fa referència en el paràgraf anterior, la present resolució podrà ser inclosa en la pàgina web de la institució.

Li agrairé molt de bestreta la remissió de l'informe preceptiu. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 040766 amb data 19/08/04 a la Conselleria de Benestar Social, Direcció General del Servei Valencià d'Ocupació i Formació a València i a la Direcció Territorial d'Ocupació i Treball d'Alacant sobre la situació d'un Centre Especial d'Ocupació.

Hble. Sra.,

Acusem recepció del seu informe en què ens contesta a la queixa de referència formulada pel Sr. [...], amb relació a diversos aspectes del Centre Especial d'Ocupació Poda, SL.

Del seu informe, de la documentació aportada per l'interessat i de totes les actuacions es dedueix que el promotor de la queixa, pare d'un treballador del centre especial d'ocupació, la formulà per denunciar l'actual junta directiva de la societat limitada per la seua mala gestió, tant pel que fa al personal, com al finançament. És cert que hi ha una sèrie d'irregularitats (deutes salarials, sancions, vaga, acomiadament, falta de compliment de la legislació en matèria de prevenció de riscos laborals, diferències de cotització...) constatades tant pel fet d'haver acudit diversos treballadors al jutjat social, com per l'exhaustiva intervenció de la Inspecció de Treball i Seguretat Social, reflectida en les actes esteses. Però des d'ara cal deixar clar este aspecte de la queixa.

Els centres especials d'ocupació es troben regulats en la Llei 13/1982, de 7 d'abril, d'integració social dels minusvàlids: els articles 41, 42 i 46 disposen:

41.1. Els minusvàlids que, per raó de la naturalesa o de les conseqüències de les seues minusvalideses, no puguem, provisionalment o definitivament, exercir una activitat laboral en les condicions habituals, hauran de ser empleats en centres especials d'ocupació, quan la seua capacitat de treball siga igual o superior a un percentatge de la capacitat habitual, que es fixarà per la corresponent norma reguladora de la relació laboral de caràcter especial dels treballadors minusvàlids que presten els seus serveis en centres especials d'ocupació. 3. Els equips multiprofessionals de valoració previstos en l'article 10 determinaran, en cada cas, mitjançant resolució motivada, les possibilitats d'integració real i la capacitat de treball dels minusvàlids a què es referixen els apartats anteriors.

Article 42.1. Els centres especials d'ocupació són aquells l'objectiu principal dels quals siga realitzar un treball productiu, participant regularment en les operacions del mercat, i tenint com a finalitat assegurar una ocupació remunerada i la prestació de serveis d'ajustament personal i social que requerisquen els seus treballadors minusvàlids; al seu torn, que siga un mitjà d'integració del major nombre de minusvàlids al règim de treball normal.

Article 45.1. Els centres especials d'ocupació podran ser creats tant per organismes públics i privats com per les empreses, sempre amb subjecció a les normes legals, reglamentàries i convencionals, que regulen les condicions de treball. 2. Les

administracions públiques, dins l'àmbit de les seues competències i a través de l'estudi de necessitats sectorials, promouran la creació i posada en marxa de centres especials d'ocupació, ja siga directament o en col·laboració amb altres organismes i entitats, a l'hora que fomentaran la creació de llocs de treball especials per a minusvàlids mitjançant l'adopció de les mesures necessàries per a la consecució d'estes finalitats. Igualment, vigilaran, de forma periòdica i rigorosa, que els minusvàlids siguen empleats en condicions de treball adequades.

Art. 46. Els equips multiprofessionals de valoració hauran de sotmetre a revisions periòdiques els minusvàlids empleats en els centres especials d'ocupació amb la finalitat d'impulsar la seua promoció, tenint en compte el nivell de recuperació i d'adaptació laboral que hagen assolit.

El desenvolupament de la relació laboral especial a què es dóna lloc en els centres especials d'ocupació, es va fer mitjançant el Reial Decret 1368/1985, de 17 de juliol.

Del que hem dit fins ara es dedueix que el Centre Especial d'Ocupació Poda, SL és de naturalesa privada; per tant, totes les qüestions relatives a la seua gestió organitzativa, comercial, de recursos humans o financers queda fora del nostre àmbit de competències, ja que l'article 1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, per la qual ens regim, ens encomana la supervisió només de l'actuació de les administracions públiques valencianes i de cap manera la d'entitats de caràcter privat.

L'única qüestió de les suscidades que pot admetre la nostra intervenció és la relativa als reconeixements dels treballadors del centre especial d'ocupació per part dels equips multiprofessionals (la disposició transitòria primera de la Llei d'integració dels minusvàlids va establir que, mentre aquells es creaven—la qual cosa encara no s'ha produït, les seues funcions serien dutes a terme pels equips de valoració i orientació). El paper d'estos equips en la relació laboral especial és fonamental si es té en compte el nombre de vegades que s'hi fa referència en el RD 1368/1985. Hi podem destacar, en coincidència amb l'inspector de treball i seguretat social que dugué a terme les actuacions inspectores, la relativa a l'avaluació inicial de la capacitat per a treballar (article 4) i la revisió bianual (article 6.2).

És evident que la responsabilitat de sotmetre's a l'avaluació dels equips multiprofessionals és privada, tant del treballador com de l'empresari, però no ho és menys que l'Administració en determinats casos ha de realitzar una de les tradicionals activitats administratives, com és la de foment. En el cas que estem investigant, s'ha demostrat que cap dels treballadors del Centre Especial d'Ocupació Poda, SL, ha estat avaluat. D'altra banda, és significatiu que l'informe del cap de l'Àrea de Foment de l'Ocupació del SERVEF assenyalare que:

No obstant això, en l'actualitat i des de la desaparició de l'obligatorietat de sol·licitar els treballadors en les oficines d'ocupació mitjançant l'oferta genèrica (disposició derogatòria única, apartat 2 de la Llei 10/1994, per la qual es deroga l'article 42-1 de la Llei 51/1980, antiga llei bàsica d'ocupació), els centres especials d'ocupació no sempre sol·liciten els treballadors discapacitats en les oficines d'ocupació i, per tant,

estes no sempre recapten informes d'estos equips multiprofessionals. Així mateix, i amb la finalitat de garantir que el treball s'adequara en tot moment a les característiques personals i professionals del treballador minusvàlid i valorar el grau d'adaptació professional assolit, l'article 6 del Reial Decret esmentat establia les revisions dels treballadors minusvàlids pels equips multiprofessionals "si més no amb una periodicitat de dos anys", unes revisions que no sempre es duen a terme, entre altres circumstàncies, per la sobreesaturació d'estos equips multiprofessionals. Este organisme desconeix si estes revisions bianuals s'estan efectuant o no i si s'haurien de realitzar d'ofici pels mateixos equips multiprofessionals o a instàncies dels centres especials d'ocupació.

Així es posa de manifest que les previsions contingudes en el RD 1368/1985 sobre intervenció dels equips multiprofessionals en els centres especials d'ocupació no es complixen. Reforça el que hem dit fins ara l'informe de l'Hble. Sra. Consellera de Benestar Social quan ens diu que: "En la pràctica, no s'ha sol licitat intervenció específica de la Conselleria de Benestar Social per a esta qüestió concreta, ni pels treballadors, ni per l'associació que els gestiona... per la qual cosa s'entén que no hi ha cap problemàtica en la realització de les tasques dels treballadors del Centre Especial d'Ocupació Poda, SL que haguera de comportar la modificació de les condicions laborals".

De quina manera pot intervenir l'Administració valenciana per aconseguir que les avaluacions es duguen a terme? Ja hem avançat que mitjançant mesures de foment i també organitzatives. Les primeres consistixen a intensificar les línies de treball per a verificar l'adaptació professional concreta per part dels equips multiprofessionals, en paraules de l'Hble. Sra. Consellera de Benestar Social i amb este objectiu, una mesura adequada podria ser que este Departament demanara al Servei Valencià d'Ocupació i Formació una relació de tots els centres especials d'ocupació de la Comunitat Valenciana i que s'hi realitzara una campanya informativa sobre la necessitat d'intervenció dels equips multiprofessionals, que, al seu torn, hi facilitara l'accés a les persones interessades. Tot i que no és l'objecte d'este expedient, som plenament coneixedors, per haver tramitat diverses queixes sobre això, de les llistes d'espera que hi ha en els equips de valoració i orientació, especialment a València, per la qual cosa la campanya seria estèril si no anara acompanyada d'una ampliació d'estos equips. I no només estèril, sinó que, com en alguna altra ocasió hem dit a la Direcció General d'Integració de Discapacitats, limita l'exercici d'altres drets.

El control del compliment de l'avaluació mitjançant les oficines de col·locació, seria el més idoni, tal i com es troba redactat el RD 1368/1985. Assenyala l'informe del cap d'Àrea de Foment de l'Ocupació del SERVEF que, des que la selecció de treballadors mitjançant les oficines públiques d'ocupació deixà de ser obligatòria, s'ha produït una inaplicació legal de l'obligació de dur un cens de treballadors discapacitats. Esta opinió ofereix dubtes, atés que formalment i expressament no s'ha produït una derogació de l'article 4. Accés a l'ocupació del RD 1368/1985, que disposa: "1. Els minusvàlids que desitgen accedir a una ocupació en un centre especial d'ocupació hauran d'inscriure's en les corresponents oficines d'ocupació. Estes oficines classificaran els demandants d'ocupació protegits d'acord amb el tipus i grau de minusvalidesa que tinguen i

el grau de capacitat de treball que se'ls haguera reconegut pels equips multiprofessionals". L'opinió de l'Administració és compartida per algun tribunal, si bé són poques les resolucions judicials que han abordat la qüestió. Així, el Tribunal Superior de Justícia de Madrid, Sala Contenciosa Administrativa, en la seua Sentència de 17 de gener de 2001 (JUR 2001\219311) diu: "D'altra banda, cal destacar que en l'evolució de la normativa laboral ha desaparegut l'exigència de la prèvia sol·licitud empresarial del treballador a l'oficina d'ocupació. Així, el Reial Decret Llei 18/93, de 3 de desembre, de mesures urgents de foment de l'ocupació (RCL 1993, 3295) i la Llei 10/1994, de 19 de maig (RCL 1994, 1421) han derogat, precisament, els arts. 16.1 de l'Estatut dels Treballadors de 10 de març de 1980 (RCL 1980, 607; ApNDL 3006) i 42.1 de la Llei bàsica d'ocupació de 8 d'octubre de 1980 (RCL 1980, 2296; ApNDL 2419) que, com a regla general, determinava l'obligació empresarial de sol·licitar prèviament a les oficines d'ocupació els treballadors que calia contractar.

Com s'explica en l'exposició de motius de la mateixa Llei 10/94, una de les seues finalitats rau en la millora dels serveis públics d'ocupació, i prima la seua eficàcia sobre inútils càrregues burocràtiques que no milloraran en res la seua intermediació en el mercat de treball, sinó que li impedeixen orientar la seua activitat cap als col·lectius que realment necessiten la seua intervenció per a garantir la igualtat d'oportunitats en el dret d'accés al treball, per la qual cosa, en conseqüència, s'elimina l'obligació de l'empresari de contractar mitjançant l'Institut Nacional de l'Ocupació, quan allò que es requereix a este organisme no és la recerca del treballador adequat, sinó la simple constatació de qui s'ha triat prèviament per l'empresari, si bé es manté, a efectes del coneixement necessari del mercat de treball, l'obligació posterior de l'empresari de registrar els contractes de treball en l'INEM o de notificar-li les contractacions efectuades. Per això, l'art. 1.1 estableix en esta matèria, com a única obligació dels empresaris, amb caràcter general, la de registrar o comunicar, si escau, a l'oficina d'ocupació la concertació dels contractes de treball, segons hagen de formalitzar-se o no per escrit en els 10 dies següents. Hem de deixar constància que l'anterior sentència es referix a un supòsit de foment de l'ocupació de treballadors minusvàlids (RD 1481/1983) i no a centres especials d'ocupació.

Tanmateix, sengles sales socials dels tribunals superiors de justícia mantenen la plena vigència de l'article 4.1 del RD 1368/1985. Es tracta de la del Tribunal Superior de Justícia de Castella-la Manxa, de 6 de setembre de 2000 (JUR 2000\307493), en què es diu:

Necessàriament conduïxen a ratificar el pronunciament d'instància, atés que com que en este es raona el RD 1.368/85, de 17 de juliol, pel qual es regula la relació laboral especial dels minusvàlids que treballen en els centres especials d'ocupació, estableix uns pressupòsits o requisits d'inexcusable compliment per a la validesa de les contractacions laborals efectuades sota la seua empara, com a mitjà necessari per a salvaguardar i garantir el compliment de l'objecte i la finalitat que amb esta regulació legal es busca; així, en el seu art. 4t s'exigix que el futur treballador minusvàlid estiga inscrit en l'oficina d'ocupació, la qual haurà de classificar-lo d'acord amb el seu tipus i grau de minusvalidesa, i la capacitat per al treball que se li reconega pels equips multiprofessionals. A estes oficines s'han de dirigir els titulars

dels centres especials d'ocupació per a sol licitar els treballadors que vulguen contractar, i hauran de descriure detalladament els llocs de treball que cal cobrir, amb les seues característiques tècniques, i els requisits que han de reunir els treballadors; davant d'això, les oficines d'ocupació recolliran informe dels equips multiprofessionals sobre els treballadors inscrits que reunisquen les exigències sol·licitades i, d'acord amb això, facilitaran els treballadors que estiguen en condicions d'aptitud per a desenvolupar el treball de què es tracte.

Els tràmits i les exigències són absolutament i totalment desconeguts i omesos per l'entitat demandada, que va contractar l'actora de forma autònoma sense sotmetre-la al mínim control dels previstos per la normativa legal a la qual, formalment, pretenia ajustar-se, la qual cosa inclou la seua conducta en la figura del frau de llei, transforma en indefinida la relació laboral que es va pretendre configurar com a temporal, i caracteritza el cessament dut a terme com a acomiadament improcedent.

També la Sala Social del Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana és de la mateixa opinió segons la seua Sentència d'11 de gener de 2000 (AS 2001\1598) en puntualitzar que el:

Reial Decret 1368/1985, de 17 de juliol, centres especials d'ocupació, que segons la referida norma podran realitzar contractes amb treballadors que tinguen reconeguda una minusvalidesa en grau igual o superior al 33%, amb disminució de la seua capacitat de treball com a mínim igual o superior al percentatge referit; art. 2. Han de sol·licitar a la corresponent oficina d'ocupació els treballadors minusvàlids que vulguen contractar; art. 4. Han de formalitzar el contracte per escrit en el model que s'establisca; art. 5. En matèria de negociació col·lectiva hauran d'atendre al que disposa el títol III de l'ET i els convenis d'àmbit superior a l'empresa, estaran legitimades les associacions que pogueren tenir un grau de representació, en el sector corresponent, idèntic a l'exigit en l'àmbit laboral comú per l'art. 87 de l'ET, i rebran estos centres especials d'ocupació, perquè puguen complir la tasca social requerida, afavorir la seua adaptació laboral i social, i facilitar, si s'escau, la seua posterior integració laboral en el mercat ordinari de treball.

Atesa la confusió referida, convé portar a col·locació el Dictamen del Consell d'Estat amb data 14 de gener de 1999, núm. 4951/1998, sobre el projecte de reial decret pel qual es modifica el RD 1368/85, de 17 de juliol sobre relació laboral de caràcter especial dels minusvàlids que treballen en els centres especials d'ocupació. El projecte de reial decret constava d'un article únic i d'una disposició final única. L'article únic duia per títol "Modificacions que s'introdueixen en el Reial Decret 1398/1985, de 17 de juliol, pel qual es regula la relació laboral de caràcter especial dels minusvàlids que treballen en els centres especials d'ocupació", les quals es referien als articles 5, 7, 8, tres, 10, 11, 12, 13, 16, dos i 18 d'este Reial Decret, als quals hom dona nova redacció.

És a dir, l'article 4, que podria perfectament haver estat adaptat a la inexigència d'obligació de contractar treballadors si eixa era la voluntat del Govern, romanien amb la seua dicció actual. Però és que, a més, el Consell d'Estat en el seu Dictamen tampoc realitzava cap observació respecte d'això. Finalment, les modificacions van ser aprovades per RD 427/1999, de 12 de març.

Les raons exposades i, especialment, la invocació de l'article 49 de la Constitució, en el sentit que ordena als poders públics prestar una atenció especialitzada a les persones discapacitades per al ple gaudi dels drets

reconeguts en el títol I, entre estos el dret al treball (article 35), ens duu a posicionar-nos a favor que es constituïsquen registres en les oficines d'intermediació laboral del Servei Valencià d'Ocupació i Formació per a treballadors discapacitats que demandants d'ocupació, uns registres en què s'haurà d'observar plenament el que disposa el RD 1368/1995 quant a la intervenció dels equips multiprofessionals (o equips de valoració i orientació, segons la seua disposició transitòria única).

La protecció de les persones discapacitades fa que no ens quedem en les anteriors observacions. Els centres especials d'ocupació, per raó de la seua singularitat, solen ser destinataris d'ajudes i subvencions per part de l'Administració laboral. En el règim de subvencions establert en la Llei 38/2003, de 17 de novembre, general de subvencions, no es preveu, lògicament, el supòsit concret que analitzem, i en els seus articles 11, 13 i 14 no figura, com a condicionant per a obtenir la subvenció, que els treballadors de centres especials d'ocupació hagen estat avaluats inicialment i posteriorment pels equips multiprofessionals. Però tampoc s'hi prohibeix esta exigència. És més, l'article 17 regula que cada convocatòria haurà de determinar les seues bases, i l'apartat 3 estableix uns mínims que no impedirien exigir l'acreditació del compliment de les avaluacions. Som conscients que si durant anys este requisit s'ha obviat, no pot ser exigint sobtadament, sobretot quan coneixem els problemes de sobrecàrrega de treball pels quals passen els equips de valoració i orientació. Tanmateix, en un termini prudencial, que ens abstenim de fixar, sí que s'haurien d'exigir, per a accedir a la subvenció, els informes dels equips multiprofessionals. Mentrestant podria exigir-se, com a mètode de control que no condicione el dret a la subvenció, l'aportació dels informes i, per al cas que no n'hi haja o que estiguen caducats, passar la informació a la Inspecció de Treball i Seguretat Social a fi que actue.

Així doncs, i per concloure, recomanem:

- a la Conselleria de Benestar Social que reculla del Servei Valencià d'Ocupació i Formació la relació de centres especials d'ocupació que hi ha a la Comunitat Valenciana, i que hi realitze una campanya divulgativa de les obligacions que tenen en relació amb l'avaluació dels seus treballadors pels equips multiprofessionals.
- al Servei Valencià d'Ocupació i Formació que elabore un registre de treballadors discapacitats empleats o demandants d'ocupació en centres especials d'ocupació, el qual done compliment al que s'ha establert en el RD 1368/1985, i que, en un termini prudencial, exigisca que les empreses titulars de centres especials d'ocupació acrediten el compliment de les obligacions que se'ls imposa en este reglament amb relació als equips multiprofessionals per a obtenir ajudes i subvencions, i mentrestant, que se'ls sol licite l'acreditació d'este compliment sense caràcter vinculant per a l'atorgament de la subvenció.

De conformitat amb el que preveu l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, li agrairem que ens remeta, en el termini

d'un mes, l'informe preceptiu en què ens manifeste les raons que estime per a no acceptar-la. Una vegada transcorregut este termini, esta resolució podrà ser inclosa en la pàgina web d'esta institució.

Li agrairé m la seua col·laboració i la remissió del que li hem sol·licitat. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 041457 amb data 14/10/04 adreçada a la Conselleria de Benestar Social sobre denegació de carnets individuals de família nombrosa

Hble. Sra.,

El reclamant va formular una queixa en què, resumidament, expressava que el passat 30/12/2003 va tramitar en la Direcció Territorial de Benestar Social de València el títol de família nombrosa [...], segons expedient [...], família formada pels pares i dos fills, ja que el pare és minusvàlid amb un grau del 65%. Se'ls va atorgar el títol i se'ls va informar que no podien obtenir els carnets individuals perquè la màquina que els confecciona estava avariada i que, quan la repararen, se'ls enviaren al seu domicili.

L'interessat va acudir a la mateixa dependència el 6/08/2004 per a reclamar els carnets, però va ser informat que continuaven en la mateixa situació, és a dir, que després de vuit mesos encara no s'havia reparat la màquina en qüestió ni l'Administració havia adoptat cap mesura per a substituir esta mancança.

La petició d'informació cursada a l'Administració va ser contestada mitjançant un ofici atent amb data 3 de setembre de 2004, en què s'exposava, de manera succinta, que la condició de família nombrosa s'acredita mitjançant el títol oficial establert en l'article 5 de la Llei 40/2003, de 18 de novembre, de protecció de les famílies nombroses. Quant al problema concret, l'ofici expressava:

El carnet individual acota la seua validesa al territori de la Comunitat Valenciana. La realització dels carnets individuals s'implantà mitjançant un sistema informàtic que imprimia estos carnets en targetes de plàstic similars a les de crèdit, un sistema que des d'aleshores ha provocat diversos problemes amb la màquina que els imprimia, la qual va ser reparada diverses vegades i s'hi van fer ajustaments en l'aplicació informàtica que han impedit la normal expedició dels carnets. En el moment que estos problemes desapareguen, es remetran per correu als interessats els carnets individuals sol·licitats.

La contestació conclouí a lamentant profundament els inconvenients ocasionats.

El reclamant va presentar al·legacions en què ratificava íntegrament el seu escrit inicial de queixa, i considerava intolerable el retard.

Arribats a este punt, sembla raonable establir les següents consideracions:

L'article 5 de la Llei 40/2003, de 18 de novembre, de protecció a les famílies nombroses, estableix que "la condició de família nombrosa s'acreditarà mitjançant el títol oficial establert a este efecte" i que "correspon a la comunitat autònoma de residència del sol licitant la competència del reconeixement de la condició de família nombrosa, així com l'expedició i la renovació del títol que acredita esta condició i categoria". Este títol té validesa en tot el territori nacional sense necessitat de cap acte de reconeixement.

Abans que esta llei estatal entrara en vigor, l'Ordre de 2 de febrer de 2000 de la Conselleria de Benestar Social, sobre model de títol de família nombrosa i regulació del carnet individual d'este títol en l'àmbit de la Comunitat Valenciana (DOGV núm. 3695 de 24.02.2000) establia, en la seua exposició de motius que "s'ha considerat convenient implantar, per al seu ús en l'àmbit de la Comunitat Valenciana, un carnet individual que acredite la pertinença de la persona a una família nombrosa reconeguda mitjançant el títol. Per tant, este carnet permetrà que cada un dels membres de la família tinga la seua acreditació i facilitarà la seua utilització a les famílies nombroses de la Comunitat Valenciana, tot reservant el propi títol per a ocasions en què els beneficis que este atorga s'apliquen al grup familiar o a la seua majoria, o bé siga utilitzat fora de l'àmbit de la Comunitat Valenciana".

L'article 4 de la citada ordre regula la validesa del carnet i estableix que "acreditarà de manera individual els beneficiaris del títol de família nombrosa que tinguen 4 o més anys d'edat". La seua vigència, com assenyala l'article 6, està subjecta a la vigència del títol de família nombrosa i pot sol licitar-se juntament amb la sollicitud d'expedició del títol o amb posterioritat a la seua obtenció.

Si bé es tracta d'un document de menor importància que el títol, l'Ordre l'ha regulat en considerar que té utilitat. El fet cert és que, en el cas que ens ocupa, transcorregueren diversos mesos sense que el carnet fóra finalment remès a l'interessat i, sens dubte, assistix la raó a qui reclama quan manifesta que és totalment inacceptable que no s'haja produït la reparació de la màquina o la reparació del problema en un període que excedix els 9 mesos.

Atenent al que hem exposat i de conformitat amb el que estableix l'article 29 núm. 1 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, del Síndic de Greuges, esta institució efectua les següents recomanacions, a les quals, d'acord amb l'últim precepte citat, haurà de respondre i manifestar si les accepta o les causes que ho impedeixen, en el termini màxim de 30 dies:

- Que, amb caràcter general, se solucione el problema d'expedició dels carnets individuals del títol de família nombrosa previstos en l'Ordre de 2 de febrer de 2000, de la Conselleria de Benestar Social, que presenta la Direcció Territorial de Benestar Social de València.
- Que, tan aviat com siga possible, es confeccionen i es lliuren els carnets sollicitats pel reclamant.

Atentament.

Resolució de la queixa núm. 040698 amb data 06/05/04 adreçada a la Conselleria de Benestar Social sobre denegació de les ajudes per a famílies regulades en l'Ordre de 8 de maig de 2003 de la Conselleria de Benestar Social

Hble. Sra.,

Des del dia 7 de gener de 2004 fins al 31 de març de 2004, s'han rebut en esta institució un total de 38 reclamacions referents a l'Ordre de 8 de maig de 2003 de la Conselleria de Benestar Social, per la qual es regulen i es convoquen ajudes per a famílies (DOGV 4500 de 15/05/2003). Atés que el contingut n'era substancialment idèntic, estes queixes va ser objecte d'acumulació en la núm. 040698. En essència, els afectats expressaven la falta d'informació suficient sobre estes ajudes, atés que, segons referien, el nombre de persones que hi foren beneficiades ha estat molt petit, i ha resultat injusta la privació d'una prestació per a la qual complien tots els requisits, i necessiten saber quins han estat els criteris per a l'establiment de prioritats en la seua concessió.

L'objecte de l'ajuda recollida en la citada norma, segons expressa el seu article primer, és contribuir a donar suport a les famílies joves en el supòsit de naixement, adopció o acollida preadoptiva del segon i el posterior nascut, adoptat o acollit, i a les famílies nombroses amb la categoria d'honor. L'import màxim de l'ajuda destinada a famílies joves era, en principi, per cada nascut, adoptat o acollit, que donava dret a percebre l'ajuda (quan la mare o acollidora és menor de 30 anys) de fins a 3.000 € augmentable, en alguns casos, fins a 500 € més, i l'import de l'ajuda per a les famílies nombroses d'honor era d'un màxim de 1.500 € per família (article 5).

Vam demanar informe de la Conselleria de Benestar Social, i vam rebre atent ofici amb data 7 d'abril de 2004, en què s'exposava que hi havia criteris comuns d'eficàcia i gestió administrativa que contribuï en a l'achriment global d'este tema. La consellera els resumia en els següents:

Per a tenir dret a estes ajudes, l'article 3 de la referida Ordre estableix els requisits generals i específics de les persones beneficiàries; mentre que, per la seua banda, l'article 7 fixa un seguit de prioritats en el supòsit de casos familiars en principi similars. En qualsevol cas, esta iniciativa de foment, destinada a invertir la tendència actual de disminució de la natalitat, quedava condicionada a l'esforç econòmic que cada anualitat realitze la Generalitat Valenciana mitjançant la planificació pressupostària.

L'article 17 d'esta Ordre estableix els crèdits inicials disponibles per a l'any 2003 en 296.815'85 € Posteriorment, i com a resposta a la bona acollida per part de les 2.701 famílies interessades, s'incrementaren els crèdits globals fins a 339.586'25 € per atendre el major nombre de sol·licituds possible

(Resolució de 4 de desembre de 2003, de la Conselleria de Benestar Social, publicada en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana* núm. 4.649).

El motiu de denegació per falta de dotació pressupostària és un dels legalment establerts en l'Ordre, reflex de l'imperatiu legal de l'article 28.2 del Decret legislatiu de 26 de juny de 1991, pel qual s'aprova el text refós de la Llei d'hisenda pública de la Generalitat Valenciana, que estableix el caràcter limitatiu dels crèdits consignats en els estats de despesa del pressupost i la impossibilitat d'adquirir compromisos en quantia superior al seu import.

Pel que fa al termini per a tramitar, resoldre i notificar estes ajudes, es fixa en tres mesos (article 12.3 de l'Ordre), i es consideren desestimades si, una vegada transcorregut este temps màxim, no hi ha resolució expressa, als efectes de l'article 44.1 de la Llei 30/1992, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.

En qualsevol cas, la superació del termini de tres mesos es justificava per la possibilitat d'un increment pressupostari, que es va produir el dia 12 de desembre de 2003, per la qual cosa no es denegaren sol·licituds que pogueren atendre's amb l'ampliació del nou crèdit.

Pel que fa a la publicitat de l'Ordre i dels crèdits existents, a més de la preceptiva publicació en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*, s'utilitzà la pàgina web institucional per a facilitar la informació i els models de sol·licitud a este efecte. A més, el telèfon 012 d'informació de la Generalitat Valenciana atengué i respongué totes les consultes plantejades respecte a estes ajudes pel naixement de fills i la seua cria.

L'article 7 de l'Ordre inclou a dos criteris de prioritat: 1) Sol·licitants amb menors al seu càrrec que no estiguen en edat d'escolarització obligatòria, quan estiguen escolaritzats o inscrits en una llar d'infants o centre de similars característiques, en el curs 2002-2003, sense incloure en el còmput el nounat, adoptat o acollit que done dret a percebre l'ajuda; 2) El criteri de la data de presentació de la sol·licitud.

Sembla raonable establir les següents consideracions sobre això:

En diverses de les reclamacions presentades, el motiu de la queixa va ser la falta de notificació de la resolució. L'article 12, apartat 3, de l'Ordre estableix que la resolució es notificarà als interessats en els termes dels articles 58 i 59 de la Llei 30/1992, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú. Tot i que el número 4 de l'article anteriorment referit de l'Ordre estableix un cas de silenci administratiu negatiu, l'article 42 de la Llei 30/1992 estableix l'obligació de resoldre i notificar esta resolució i l'article 44 de la Llei 30/1992, a què remet l'Ordre, estableix expressament que "el venciment del termini màxim establert sense que s'haja dictat i notificat resolució expressa no eximix l'Administració del compliment de l'obligació legal de resoldre".

Tot i que no ens ha estat possible obtenir la informació referent al nombre d'ajudes finalment concedides i a la seua distribució per províncies, és evident que moltes de les famílies que reuneixen els requisits per a la concessió de les ajudes han vist frustrades les seues expectatives. El gran nombre de reclamacions rebudes en esta institució n'és una prova suficient.

Legalment res no es pot objectar quant al fet que l'Ordre estableix, en el seu article 7, que una vegada ordenades les sol·licituds d'acord amb els criteris de prioritat establits, les sol·licituds s'atendran fins que s'esgoten els crèdits disponibles, que l'article 17 del Decret estableix la consignació pressupostària de 296.815,85 euros i que la disposició addicional de l'Ordre insisteix que els aspectes que s'hi regulen s'aplicaran sense perjudici de les normes que regisquen el règim jurídic pressupostari de l'Administració de la Generalitat Valenciana.

En particular, és evident que la norma ha de respectar l'article 28.2 del text refós de la Llei d'hisenda pública de la Generalitat, que expressament estableix que "els crèdits consignats en els estats de despeses del pressupost tenen caràcter limitatiu i, per això, no es podran adquirir compromisos en quantitat superior al seu import".

L'article 17 de l'Ordre estableix expressament, en este sentit, que:

Els crèdits publicats tenen el caràcter de màxims, i no es poden concedir subvencions una vegada esgotats; esta circumstància s'haurà de publicar en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*.

D'altra banda, si com a conseqüència de transferències pressupostàries es veieren modificats estos crèdits, la seua modificació haurà de ser publicada mitjançant resolució en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*.

En este cas, la Resolució de 4 de desembre de 2003 de la Conselleria de Benestar Social, per la qual es modifiquen els crèdits que han de finançar les ajudes convocades mitjançant l'Ordre de 8 de maig de 2003 de la Conselleria de Benestar Social, per la qual es regulen i es convoquen ajudes per a famílies per a l'exercici 2003 (DOGV 4649 de 12 de desembre de 2003), a causa de l'existència de crèdits sobrants d'altra modalitat d'ajudes, va incrementar l'import dels crèdits destinats en un import de 42.770,40 €

Tot i que això anterior és cert, i que és una regla comuna de les diverses ordres d'ajudes, per aplicació de la normativa citada, també ho és que cal fer-hi algunes observacions.

Són principis generals d'actuació de les administracions públiques els de transparència, bona fe i confiança legítima, i guiar-se pels criteris d'eficiència i servei als ciutadans (article 3 de la Llei 30/1992). En crear una ajuda d'estes característiques i donar-li publicitat, es genera una expectativa en totes aquelles persones que complixen els requisits per a accedir-hi, i és necessari avaluar este impacte d'acord amb el nombre possible d'afectats. En este cas, el nombre de persones potencialment beneficiàries de les ajudes era elevat i una bona part

d'elles no han pogut ser ateses, amb la consegüent frustració de les seues expectatives, la qual cosa dóna lloc a què s'haja de suportar la pèrdua d'un benefici legítimament esperat.

Es fa necessària, per tant, l'adequació de les consignacions pressupostàries de les ajudes al nombre de possibles beneficiaris i, en cas que la realitat pressupostària impedisca la satisfacció completa, la fixació d'uns criteris de prioritat que responguen adequadament al propòsit de les ajudes, com poden ser els nivells de renda o d'altres que materialment tendisquen a reduir les desigualtats i a la justa distribució dels recursos, uns objectius previstos expressament en la Llei 5/1997, de 25 de juny, de la Generalitat Valenciana, per la qual es regula el sistema de serveis socials en l'àmbit de la Comunitat Valenciana. El criteri de prioritat atesa la data de presentació, si bé és formalment vàlid i utilitzat sovint, no deixa de desconèixer la realitat social en què es troba la família que sol licita l'ajuda i, per això, si s'aplica com a criteri general per a un elevat nombre de casos, resulta forçosament injust.

Des del punt de vista, a més, de la planificació i de l'avaluació de resultats (article 4 de la Llei 5/1997), en les futures convocatòries d'esta ajuda, no pot ser obviada la situació que s'ha generat amb la present convocatòria, per la qual cosa hauran de tenir-se en compte els criteris citats anteriorment.

D'acord amb el que hem exposat, i sense perjudici de recordar l'obligació de resoldre i notificar en aquells casos en què no s'haja realitzat, de conformitat amb el que s'establix en l'article 29 núm. 1 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, del Síndic de Greuges, esta institució efectua les següents recomanacions, a les quals, d'acord amb l'últim precepte citat, haurà de respondre i manifestar si les accepta o les causes que ho impedixen en el termini màxim de 30 dies:

- Que, en els casos de concessió d'ajudes com la present, es duga a terme un estudi previ del nombre de possibles beneficiaris amb l'objecte que les persones que reuneixen els requisits normativament establits no veguen frustrades les seues legítimes expectatives per falta de dotació pressupostària i que, en cas que la realitat econòmica impedisca l'atenció a tots els possibles sol licitants, es considere el major nombre possible de criteris de prioritat que s'ajusten als principis generals de superació de les situacions de desigualtat previstos en la Llei 5/1997.
- Que, en les futures convocatòries d'ajudes a famílies joves i famílies nombroses d'honor, es tinguen en compte els problemes que ha generat la present convocatòria i els criteris anteriorment mencionats a efectes de planificació i avaluació de resultats.

Atentament.

Resolució de la queixa núm. 040119 amb data 04/11/04 adreçada a la Conselleria de Benestar Social sobre la necessitat immediata d'ingrés en centre residencial d'una ciutadana en què concorre una malaltia mental i una minusvalidesa.

Hble. Sra.,

El reclamant va presentar una queixa en què, en resum, manifestava que la seua mare patix trastorn bipolar. Com a conseqüència d'un incendi quan es trobava a l'Hospital Psiquiàtric de Bétera, patí importants cremades, per la qual cosa va perdre la mà dreta i la cama esquerra, amb la qual cosa, des d'aleshores, s'està en una cadira de rodes amb un percentatge de minusvalidesa del 97%.

La dona viu sola i presenta importants trastorns de conducta, de manera que necessita ajuda per a les activitats quotidianes. Malgrat que s'ha sol·licitat el seu ingrés en un CEEM, no ha pogut fer-se efectiu. El nucli familiar, segons se'ns diu, no té recursos econòmics suficients, i la situació social de la discapacitada és crítica.

Aporten un ampli historial comprensiu del procés penal derivat de l'incendi; acta de la reunió de la comunitat de propietaris amb data 17 de novembre de 2003 en què es deixa constància de la lamentable situació de la discapacitada; informe de la Unitat de Salut Mental, en què s'expressa la necessitat d'ingrés residencial, informe social i certificat de minusvalidesa.

Vam sol·licitar informació sobre això a l'Ajuntament de València, i vam rebre un atent ofici amb data 1 de març de 2004, en què, en resum, se'ns manifestava que:

- L'afectada és usuària dels serveis socials municipals des del 1991, i ha estat objecte de múltiples intervencions. Tenia reconeguda una minusvalidesa del 65% que resultà agreujada el 1997 després d'un accident de trànsit; des d'aleshores necessita una cadira de rodes, la qual cosa n'ha augmentat el grau al 97%, per això percep la corresponent pensió no contributiva d'invalidesa.
- L'agost de 1999 es proposa la seua inclusió per al servei d'ajuda a domicili, però no es va poder concretar perquè la dona impedia l'accés de l'auxiliar d'ajuda a domicili a l'habitatge.
- Des del gener de 2000 fins al juny de 2003 se li va poder prestar-se este servei, tot i que amb problemes, fins al punt que es va haver d'interrompre perquè la interessada es negà a rebre'l.
- Des de la Unitat de Salut Mental s'ha presentat una sol·licitud de centre residencial per a persones amb malalties mentals (CEEM), i a hores d'ara estan esperant que se li adjudique una plaça.
- La situació personal i social de l'afectada té un greu component de risc, atés que és palesa la seua incapacitat per a tenir cura d'ella mateixa, per la qual cosa moltes vegades corre el risc de patir un mal irreparable.

- Se n'ha sol·licitat la declaració judicial d'incapacitat.

Una vegada recollida la informació de la Direcció General d'Integració Social de Discapacitats, rebérem contestació amb data 20 de maig de 2004 en què se'ns manifestava que la sol·licitud de plaça en CEEM tenia data d'entrada de 3 de desembre de 2002, que estava pendent de resolució i que formava part de la llista d'espera, perquè no hi ha places vacants.

La Direcció General informa que, al llarg del present exercici, té previst obrir diferents CEEM en les tres províncies, per la qual cosa esta llista d'espera disminuirà en gran mesura.

Conferit trasllat per a al·legacions al reclamant, no se'n van rebre de noves.

A la vista d'estos antecedents, sembla raonable establir les següents consideracions:

L'ingrés en centres residencials es troba recollit, amb caràcter general, en el número 6 de l'article 52 de la Llei 13/1982 d'integració social dels minusvàlids, que assenyala que quan la profunditat de la minusvalidesa ho fera necessari, la persona minusvàlida tindrà dret a residir i ser assistida en un establiment especialitzat. La norma es basa en l'article 49 de la Constitució, per raó de la dignitat que els és pròpia, als disminüïts en les seues capacitats físiques, psíquiques o sensorials, per a la seua completa realització personal i la seua total integració social, i als disminüïts profunds per a l'assistència i tutela necessàries (article 1).

L'article 30 de la Llei 5/1997, de 25 de juny, de la Generalitat Valenciana, per la qual es regula el sistema de serveis socials, participa d'això anterior quan assenyala, en el seu número 1, que els diferents tipus de centres i serveis residencials són equipaments substitutius de la llar familiar i es configuren com a centres d'atenció integral destinats a amplis sectors de persones i problemàtiques amb necessitats diferenciades, i assenyala també en el número 5 que este recurs facilitarà les prestacions bàsiques a les persones usuàries del servei quan no puguen ser ateses, de forma suficient, en la seua unitat bàsica de convivència, una vegada esgotades altres alternatives de serveis socials.

L'article 38 de l'Estatut de Persones amb Discapacitat (Llei 11/2003, de 10 d'abril, de la Generalitat) disposa que les residències són recursos d'habitatge destinats a les persones amb discapacitat que necessiten una atenció integral, continuada, personal i multidisciplinària, que no pot ser duta a terme en el seu medi familiar pels seus condicionaments personals o familiars. Estos recursos no han de configurar-se com a institucions tancades sinó que han de coordinar-se amb la resta de recursos a què tenen accés les persones amb discapacitat, com ara centres d'atenció diürna, d'atenció sanitària, etc. La norma remet l'organització dels diferents tipus de residències al desenvolupament reglamentari, per consideració als diferents tipus de discapacitat.

La inclusió de serveis específics per a malalts mentals es realitzà a través de l'Ordre de 3 de febrer de 1997 de la Conselleria de Treball i Afers Socials, que modificà l'Ordre de 9 d'abril de 1990 amb la finalitat d'atendre els nous serveis que es prestaran als malalts mentals crònics que no requereixen hospitalització. La residència treballarà sempre des d'una perspectiva de rehabilitació i enfocarà la seua actuació cap a la millora de l'autonomia personal i social dels residents i donarà suport a la seua normalització i integració comunitària.

No és, malauradament, la primera vegada que hem rebut queixes de les característiques exposades. En l'informe sobre la *Situació de les persones que tenen malalties mentals i els seus familiars* d'esta institució fem referència a l'escassetat de places públiques residencials (pàgina 667).

Els recursos socials de base i la possibilitat d'atenció per part de la Unitat de Salut Mental no poden donar una resposta adequada a este cas, segons els informes rebuts. Creiem que resulta inacceptable un espera que duu camí d'arribar als dos anys, atesa la situació infrahumana que està patint l'afectada i el seu grau de minusvalidesa (97%).

Tenint en compte el que hem exposat, de conformitat amb el que estableix l'article 29 núm. 1 la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, del Síndic de Greuges, esta institució efectua les següents recomanacions, a les quals, d'acord amb l'últim precepte citat, haurà de respondre i manifestar si les accepta o les causes que ho impedeixen, en el termini màxim de 30 dies. En transcórrer este termini, este document podrà ser exposat en la pàgina web de la nostra institució:

- Que, amb caràcter general, s'habiliten places públiques o concertades suficients per atendre els casos previstos en la normativa per a l'atenció als malalts mentals crònics.
- Que, en el cas concret objecte de la present reclamació, s'arbitren tots els mecanismes per donar una resposta adequada a les necessitats de centre residencial per a la discapacitada en el termini més breu possible.

Atentament.

Resolució de la queixa núm. 031536 amb data 12/05/04 adreçada a la Conselleria de Benestar Social sobre denegació d'ajuda per a la cura d'ancians.

Hble. Sra.,

La reclamant formulà queixa en què, en resum, manifestava que tenia cura de la mare de la seua parella, qui va morir el 27 d'octubre de 2001. Que esta senyora, viuda, de 97 anys d'edat, no es val per ella mateixa i roman en una cadira de rodes. Que, a més, té al seu càrrec un fill que tingué amb el difunt. Que li han denegat l'ajuda econòmica per a la cura d'ancians que percebia en vida de la seua

parella per al manteniment de la seua sogra. Que considera injusta esta denegació, atés que l'ingrés que percep és de quantia mínima i li impeditx l'accés a una prestació necessària que anteriorment se li concedia.

Vam sol licitat informe a la Direcció Territorial de Benestar Social de Castelló, i ens confirmaren que l'ajuda es denegà perquè els ingressos econòmics de la sol licitant no s'ajustaven al que establia l'article 3.1a.5. de l'Ordre de 27 de novembre de 2002 de la Conselleria de Benestar Social, conforme a la Resolució dictada per la Direcció General de Serveis Socials de data 5 de juny de 2003. S'interposà recurs de reposició que fou desestimat per Resolució de data 12 de desembre de 2003.

Vam sol licitar informe als Serveis Socials de Base de l'Ajuntament de la Vall d'Uixó, i ens comunicaren que el nucli familiar estava compost per la sol licitant, de 54 anys d'edat, d'estat civil fadrina, i l'anciana, de 97 anys d'edat; que els ingressos econòmics provenien del subsidi de majors de 52 anys (345,37 euros al mes), que percep la primera d'elles, i la pensió en concepte de classes passives (422'38 euros) que percep l'anciana. La reclamant sol licità l'ajuda econòmica en concepte de cura d'ancians per l'atenció que presta a la mare del seu difunt company i també perquè el màxim d'ingressos de la unitat de convivència no supera el que establix l'ordre d'ajudes per a la cura d'ancians en l'àmbit familiar. L'únic concepte que varia és el de vidü tat per subsidi per a major de 52 anys que percep [...].

La valoració que realitzen els serveis socials és que les dades són absolutament fiables i que han de tenir-se en compte, ja que cal donar suport a la cura de persones majors que necessiten terceres persones per a realitzar les activitats més elementals de la vida diària.

Conferit trasllat per a al legacions, la reclamant remeté escrit que, pel seu contingut humà, hem estimat necessari reproduir íntegrament.

Convisc amb la senyora de què tinc cura, de 97 anys, segons certificat de l'Ajuntament. Es tracta de la meua mare política, tot i que, per no estar casada legalment amb el seu fill (mort el 27/10/2001) no cobre cap vidü tat. Però "aprofite per a atendre-la". La denegació és causada perquè he cobrat, durant l'any 2003, 338'40 € mensuals del subsidi de majors de 52 anys, el qual em correspon legalment per la meua situació laboral. Enguany també he sol licitat esta ajuda i ho poden fer les persones que cobren la pensió mínima de vidü tat, establida l'any 2003 en 362'54 € (menor de 60 anys amb càrregues familiars). És que jo no meresc esta ajuda? Necessitem suport econòmic o mecanismes substitutius. No puc abandonar esta senyora, que necessita el meu suport moral i la meua estima després de la mort del seu fill, i que té un càncer de pulmó. No dubte que presentaran l'atenció adequada a este cas.

Sembla raonable establir les següents consideracions sobre el que s'ha dit anteriorment.

L'Ordre de 27 de novembre de 2002, de la Conselleria de Benestar Social, per la qual es regulen i convoquen ajudes a persones que tinguen ancians al seu càrrec

per a l'exercici de l'any 2003, a l'empara del Decret 331/1995, de 3 de novembre, del Govern valencià establí, en el seu article 3, una sèrie de requisits respecte dels ingressos obtinguts en l'exercici que es justifica. L'article, en el seu apartat 1.a.5.a. exigeix no haver percebut rendiments del treball personal ni d'activitats professionals, empresarials, agrícoles i ramaderes, excepte els següents: la pensió mínima de viduïtat de laseguretat social per al seu tram d'edat i la pròpia ajuda per a la cura d'ancians i ancianes des de l'àmbit familiar.

La Resolució ha respectat els preceptes continguts en l'Ordre. El Síndic de Greuges no és competent per a modificar o anul·lar una norma, però l'article 28 núm. 2 de la seua Llei reguladora (11/1988, de 26 de desembre) establí que si, com a conseqüència de les seues investigacions, arriba al convenciment que el compliment rigorós de la norma pot provocar situacions injustes o perjudicials als administrats, pot suggerir a l'Administració que la modifique.

El Decret 331/1995, de 3 de novembre, del Govern valencià, va establir l'ajuda econòmica per a la cura d'ancians i ancianes des de l'àmbit familiar, i l'Ordre citada es va dictar com a desplegament d'este Decret, i determina que el beneficiari només pot percebre els ingressos derivats de la pensió mínima de viduïtat, si no sobrepasa un determinat límit per altres conceptes (tant personalment com en el conjunt de la unitat familiar) i, en cap cas, percebre rendiments de treball personal. Posteriorment fou promulgada la Llei 5/1997, de 25 de juny, per la qual es regula el sistema de serveis socials en l'àmbit de la nostra Comunitat, que inclou esta prestació en el seu article 38, lletra f, que afig que "amb este tipus de mesures es potenciarà que determinats conjunts de persones siguen ateses pels seus propparents, que constituïxen la seua font més important de recolzament social".

L'Ordre expressa que la integració s'assolix, d'acord amb el que establí en l'article 2 del Decret 331/1995, de 3 de novembre, mitjançant l'ajuda econòmica a aquelles persones que s'encarreguen de les feines de la llar, assumixen la cura íntegra d'un ancià o anciana dependent amb la finalitat de solucionar una situació de necessitat que afecta la seua autonomia, amb la qual cosa donen suport al seu natural desenvolupament humà i afavorixen la seua integració social, gràcies a les cures diàries per part del beneficiari de l'ajuda.

Des d'esta perspectiva, la norma sembla acomodar-se a l'obligació general d'aliments entre parents que concreta l'article 143 del Codi Civil, si bé l'àmbit dels subjectes obligats a esta s'expandix en la mesura que, com la mateixa Ordre recull, no és necessari que hi haja vincle de parentesc entre l'ancià i la unitat familiar acollidora.

Això anterior no podia ser d'una altra manera, atés que, com assenyala el preàmbul de la Llei 1/2001, de 6 d'abril, per la qual es regulen les unions de fet, amb independència que les parts s'hi hagen sotmès o no mitjançant la inscripció en el registre administratiu corresponent, "la convivència, estable i duradora, ha de considerar-se una realitat a què els poders públics amb capacitat normativa han de donar una resposta convincent"; la Llei reconeix que la Generalitat Valenciana "ha

de posar els seus mitjans i les seues competències a l'abast de les unions de fet no regulades, amb la finalitat d'atorgar-los un reconeixement i, també, introduir així una major seguretat jurídica que permeta evitar situacions de desigualtat". Destaca, finalment, que es tracta d'una "demanda reconeguda per amplis sectors socials i institucionals, amb la finalitat de donar suport a un itinerari de reconeixement d'esta fórmula de convivència en el marc del dret comú que evite qualsevol tipus de discriminació de la persona".

Des d'esta perspectiva ja s'albira la identitat de raó que concorre en el cas de la persona anciana que és acollida, ja siga pel cònjuge del fill/a o bé per la parella de fet. La limitació establida per als ingressos, continguda en l'article 3, hauria d'establir-se amb caràcter genèric, ja que d'una altra manera, com succeïx en el cas present, poden excloure's casos en què s'aprecia l'absència real d'ingressos i la necessitat de cura de l'ancià/ana, que és la finalitat que justifica la norma.

Efectivament, l'Ordre assenyala que, amb esta, "es fomenta que els ancians s'estiguen a la llar, amb la qual cosa s'evita el seu ingrés en un àmbit residencial, atés que mitjançant l'ajuda prevista en esta ordre s'aconsegueix l'objectiu d'afavorir la integració en la unitat familiar i la solidaritat amb les persones majors, mitjançant la cura dels ancians o ancianes, al si d'un ambient familiar, amb la qual cosa s'eviten els desarrelaments del seu nucli de convivència i es pal·lien les situacions de soledat o marginació".

La integració social de l'anciana té la protecció que li atorga l'article 50 de la Constitució, que estableix que:

Els poders públics hauran de garantir, mitjançant pensions adequades i periòdicament actualitzades, la suficiència econòmica als ciutadans durant la tercera edat. Així mateix, i amb independència de les obligacions familiars, hauran de promoure el seu benestar mitjançant un sistema de serveis socials els quals atendran els seus problemes específics de salut, habitatge, cultura i oci.

La singularitat del cas es troba en el fet que, mentre el fill era viu l'ajuda es percebia, però després de la seua mort, ja no es percep. Sens dubte hi ha un perjudici per a la persona que presta l'assistència, però el perjudici més greu el patix la integració social de l'anciana, que veu reduït el suport assistencial no estructurat, per una circumstància que no altera la condició del beneficiari de dedicació exclusiva a les feines pròpies de la llar i a la cura de l'ancià o anciana, motivat per la situació de necessitat que afecta la seua autonomia.

En este cas hi ha, segons el nostre parer, un tractament diferencial per les característiques del nucli familiar, per a un idèntic nivell d'ingressos, ja que, com assenyala l'informe del centre social de base, es troben dins els límits globals que estableix l'ordre d'ajudes.

Això té repercussions en tres aspectes:

- Pel que fa a les formes de convivència afectiva diferents al matrimoni, un aspecte que ja fou objecte d'una anàlisi en una altra resolució anterior d'esta institució (queixa 010562).
- Pel que fa a la consideració de les persones que pertanyen a la tercera edat que presenten discapacitats.
- Pel que fa al paper de la dona en l'àmbit social, atés que, precisament, les dones són "particularment vulnerables a la discapacitat en la vellesa, entre altres coses, per les diferències entre els gèneres quant a l'esperança de vida i la propensió a les malalties, i a més a causa de les desigualtats per raó de sexe que han patit durant tota la seua vida" (Pla d'Acció Internacional de Madrid sobre l'Envel·liment, 2002). Esta reclamació és una bona prova d'això, ja que és una dona la persona major que necessita la cura, i també és una dona qui li la presta, la qual cosa introduïx una perspectiva de gènere en el problema, que la Generalitat i el mateix Síndic de Greuges no poden ignorar per imperatiu de Llei 9/2003, de 2 d'abril de la Generalitat, per a la igualtat entre dones i homes, que el designa defensor de la igualtat.

Tenint en compte el que hem exposat, de conformitat amb el que estableix en l'article 29 núm. 1 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, del Síndic de Greuges, esta institució efectua el següent suggeriment, al qual, conforme a l'últim precepte citat, haurà de respondre i manifestar si l'accepta o les causes que ho impedeixen, en el termini màxim de 30 dies:

- Que s'impulse la modificació de les disposicions del Decret 331/1995 del Govern valencià, pel qual es regulen les ajudes per a la cura d'ancians i ancianes des de l'àmbit familiar, amb la finalitat d'acollir situacions que, com la present, puguen redundar en perjudici de la integració social de les persones del col·lectiu de la tercera edat, tenir incidència en les relacions de convivència afectiva distintes a les matrimonials i en les perspectives de gènere.

Atentament.

Resolució de la queixa núm. 031480 amb data 19/10/04 adreçada a la Conselleria de Benestar Social sobre llista d'espera en centre ocupacional per a una deficient psíquica amb 75% de grau de minusvalidesa

Hble. Sra.,

La reclamant formulà queixa en què, en resum, manifestava que la seua filla, de 21 anys d'edat, tenia una deficiència psíquica amb un grau de minusvalidesa del 75%. Una vegada finalitzat el període d'educació especial, van tramitar una plaça en un centre ocupacional. El motiu de la queixa és que es troba en llista d'espera i la informació que han rebut és que no hi ha places vacants actualment i poden passar anys sense que puga acudir a cap recurs, per la qual cosa ha de

romandre tot el dia a casa sense fer res, sense recursos alternatius, i per això estimava perjudicial per als drets de la seua filla la situació descrita.

La petició d'informació cursada a la Direcció Territorial de Benestar Social de València va ser contestada amb data 19 de desembre de 2003, i ens manifestaven que la "sol licitud d'admissió fou cursada el 13 de desembre de 2002, una sol licitud que va ser valorada el 8 de gener de 2003 i que va arribar a una puntuació de 7'6 punts, per la qual cosa es troba en llista d'espera en la comarca de l'Horta Nord i ocupa el lloc número 13 en la llista de sol licitud d'eixa comarca. A hores d'ara no hi ha vacants en els centres d'esta comarca, per la qual cosa el temps d'espera depén de les vacants que es produï squen o de la creació de nous recursos".

Davant la contestació, es va sol licitar una ampliació de dades amb l'objecte de conèixer els criteris de baremació, l'avanç de posició de la persona afectada en la llista d'espera, el nombre de places i centres existents a la Comunitat Valenciana, la seua distribució per províncies i la seua progressió en els últims deu anys.

Vam rebre la contestació amb data 24 de juny de 2004 amb el següent contingut:

- Pel que fa als criteris per a adjudicació de places, són: l'antiguitat en la sol licitud (un punt per any), la proximitat al centre (fins a tres punts), la renda per càpita de la unitat familiar (fins a cinc punts), la situació familiar (abandó, no tenir pares, maltractaments, conflicte familiar, malaltia o invalidesa dels pares, edat dels pares, pares separats, fills minusvàlids, fills o ancians que convisquen al domicili familiar), així com altres circumstàncies descrites en l'annex II de la instrucció 11/98, de 7 de juliol de 1998, per la qual s'establix el procediment que cal seguir en la gestió de sol licituds de plaça en centres especialitzats d'atenció a persones amb discapacitat.
- Pel que fa al lloc concret: actualment ocupa el lloc número 9 en la llista d'espera de la comarca.
- Pel que fa al nombre de places i centres existents a la Comunitat Valenciana: hi ha un total de 76 centres dels quals 20 estan ubicats a la província d'Alacant, 11 a Castelló i 45 a València. Quant a les places, n'hi ha 1.122 a Alacant, 466 a Castelló i 2.348 a València, la qual cosa fa un nombre total de 3.936 places.
- Pel que fa a la progressió dels centres, nombre de places i sol licituds en els últims deu anys, s'expressa en la taula següent:

1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	
15	17	17	17	17	17	17	17	19	20	ALACANT
736	821	832	850	966	982	1022	1044	1096	1122	
202	189	182	264	311	343	514	396	465	127	
8	8	8	8	8	11	12	12	11	11	CASTELLÓ
328	352	361	366	368	415	457	463	452	466	
7	5	64	63	57	51	30	29	32	7	
33	36	37	39	42	42	40	40	45	45	VALÈNCIA
1542	1674	1737	1840	2020	2046	2136	2189	2310	2348	
154	225	262	331	408	324	402	408	498	129	

Conferit nou trasllat per a al legacions a la interessada, no en vam rebre resposta.

No podem deixar de costat que l'eix de la queixa que ens ocupa se circumscriu al fet que, després de més d'un any i mig d'espera, la sol licitant ni té plaça en un centre ocupacional ni sembla que en un breu termini pugua solucionar-se este problema.

De conformitat amb el que hem dit fins ara, sembla raonable establir les següents consideracions:

Els centres ocupacionals són definits en l'article 37 de l'estatut de les persones amb discapacitat (Llei valenciana 11/2003, de 10 d'abril) com centres d'atenció diürna adreçats a proporcionar a persones amb discapacitat ocupació terapèutica per al seu ajustament personal, tècniques professionals per a la seua integració laboral i habilitats per a la seua integració social.

La regulació estatal d'este tipus de centres es troba en l'article 53 de la Llei d'integració social dels minusvàlids (Llei 13/1982, de 17 d'abril) i en el Reial Decret 2274/1985, de 4 de desembre, pel qual es regulen els centres ocupacionals per a minusvàlids. Constituïxen, bàsicament, un servei social per al desenvolupament personal dels minusvàlids amb vista a aconseguir, dins les possibilitats de cadascú, la superació dels obstacles que la minusvalidesa comporta per a la integració social. La seua finalitat és assegurar els serveis de teràpia ocupacional i d'ajustament personal i social als minusvàlids, quan pel grau de la seua minusvalidesa no poden integrar-se en una empresa o en un centre especial d'ocupació. No tenen, en cap cas, caràcter de centres de treball.

La teràpia ocupacional comprén aquelles activitats o tasques, no productives, realitzades per minusvàlids, d'acord amb les seues condicions individuals, sota l'orientació del personal tècnic del centre, adreçades a l'obtenció d'objectes, productes o serveis que no siguen, regularment, objecte d'operacions de mercat.

Els serveis d'ajustament personal i social són aquells que procuren una major habilitació personal i una millor adaptació en la seua relació social.

El deure de creació d'este tipus de serveis, però, no pot considerar-se absolut per als poders públics. Hi ha una sèrie de límits reconeguts internacionalment com ara la consideració del cost dels serveis, la disponibilitat dels recursos, la necessitat de disposar de diferents serveis d'una manera imparcial ateses les necessitats dels diferents tipus de discapacitats. Per exemple, als Estats Units, la sentència del cas *Olmstead v. L.C.* (527 EUA 581 [1999] de 22 de juny de 1999) establia com a criteris en un cas d'exigència de serveis en comunitat que si l'Estat demostra que s'ha realitzat un pla de treball efectiu per a ubicar les diverses persones en consideració a una llista d'espera que evolucione en una marxa raonable, pot considerar-se que la defensa és lícita.

De la mateixa forma, l'Estatut de les persones amb discapacitat estableix que, pel principi de responsabilitat pública, l'Administració procurarà la plena realització dels diferents principis continguts en l'article 4, que té com a principi de partida l'adopció de les mesures que tendixen a millorar la qualitat de vida de les persones amb discapacitat, i a eliminar els obstacles que impedisquen la seua integració social. Ara bé, això dins de les seues disponibilitats pressupostàries.

Les dades subministrades revelen que hi ha un progressiu increment de les places, però és encara insuficient per a cobrir la demanda. Tenint en compte el que hem exposat, i tot i reconèixer els esforços de la Generalitat Valenciana i que no s'ha observat una actuació pròpiament irregular, de conformitat amb el que estableix l'article 29 núm. 1 la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, del Síndic de Greuges, esta institució ha d'efectuar el següent suggeriment, al qual, segons l'últim precepte citat, haurà de respondre i manifestar si l'accepta o les causes que ho impedisquen, en el termini màxim de 30 dies. En transcórrer este termini, este document podrà ser exposat en la pàgina web de la nostra institució:

- Que, amb caràcter general, es continue avançant en la creació de places en centres ocupacionals amb l'objecte de reduir la llista d'espera fins que siga eliminada.
- Que, en este cas concret, es procure solucionar la demanda de plaça de manera que l'accés al recurs no es prolongue més enllà d'un temps raonable.

Atentament.

Resolució de la queixa núm. 031218 amb data 11/10/04 adreçada a les conselleries de Benestar Social i Sanitat i a l'Ajuntament de València sobre l'expulsió d'una casa d'acollida per a immigrants de titularitat municipal, d'una colombiana amb tractament de quimioteràpia.

Hble. Sra.,

La reclamant formulà queixa en què, en resum, manifestava ser súbdita colombiana resident a Espanya. Que esta malalta de càncer de mama i que es trobava en tractament de quimioteràpia. Que entrà en una institució d'acollida d'immigrants de titularitat municipal. Que, tot i el seu estat, l'expulsaren de la casa i que no tenia mitjans per a subsistir.

La petició d'informació cursada a l'Ajuntament de València fou contestada mitjançant atent ofici amb data 3 desembre de 2003. En este s'exposava que la intervenció municipal s'originà a petició de la reclamant com a conseqüència de quedar-se sense allotjament, segons sembla, a causa del rebuig dels seus compatriotes en la casa compartida que habitava, per la seua situació de tractament oncològic. Es gestionà una plaça en una casa tutelada per a persones sense sostre i transeünts, tot i que el perfil de l'afectada no s'ajustava al de la casa d'acollida, ja que està destinada a cobertura residencial i social temporal orientada a la inserció sociolaboral, amb un temps d'estada d'entre dos i tres mesos. No obstant això, davant la falta de recursos per a atendre estes situacions, va ser admesa en este centre el 18 de juny.

Des del començament, segons referix l'informe social rebut en esta institució, l'enfrontament fou pràcticament diari, per l'actitud exigent de la reclamant i la falta d'adaptació a les característiques del centre. D'altra banda, si durant la setmana romania pràcticament sense eixir de l'habitació i sense participar en les activitats pròpies del centre, i l'utilitzava solament com si fóra una pensió – segons referix l'informe–, durant el cap de setmana se n'anava tot el temps fora, sense acudir-hi a dinar, per la qual cosa, segons el parer del personal del centre, disposava de recolzament extern que li procurava l'alimentació. Finalment, davant la situació d'enfrontament, se'n pactà l'eixida, que no va ser acceptada per la usuària. Segons referix el Centre d'Atenció Social a les Persones sense Sostre, no hi acudí posteriorment a sol licitar un nou allotjament, ja que se n'anà amb un amic.

Conferit el trasllat per a al legacions a la interessada, aportà un testimoni, la relació del qual amb el cas és que era la persona qui, en el període immediatament posterior a l'eixida del centre, constituí el seu ocupador. El treball consistia en l'atenció directa del testimoni a causa de la seua minusvalidesa física. Segons referix en l'escrit remés a esta institució el 15 d'abril de 2004, l'estat físic de la reclamant en aquelles dates era de pal lidesa, esgotament, vòmits continus, malestar general i un braç en mal estat a causa de la quimioteràpia. Segons referix el testimoni, no estava en condicions d'atendre'l, per la qual cosa no acceptà que la reclamant desenvolupara el treball, però l'admeté a sa casa durant 8 dies, mentre se solucionava el seu problema d'habitatge. El període d'estada es prolongà més temps, a causa de la lamentable situació de malaltia que patia, i va ser necessari traslladar-la en diverses ocasions a urgències per diarrees i vòmits.

A la vista d'estes manifestacions, vam sol licitar nova informació a la Regidoria de Benestar Social i Integració de l'Excm. Ajuntament de València. Rebérem

atent ofici amb data 8 de juny de 2004, que inclou a un informe tècnic del centre municipal de serveis socials corresponent, un altre del Centre d'Atenció Social a Persones sense Sostre (CASS) i un tercer que conté la descripció i les característiques de l'habitatge tutelat:

- En l'informe tècnic s'especificava que van ser tramitades diverses ajudes econòmiques d'emergència: 1) bàsiques d'alimentació i allotjament que percebé el 23 de desembre de 2003, 25 de febrer de 2004 i 21 d'abril de 2004 i una altra més per a l'adquisició d'unes ulleres que necessitava; 2) tramitació de sol·licitud d'ingrés en un centre de dones, que va ser desestimada perquè "no es considera oportú l'ingrés proposat atés que està basat en problemàtiques que cal tractar des d'un àmbit sanitari"; 3) Coordinació amb l'Associació Valenciana de la Caritat (serveis de menjador), amb el CASS (davant la denegació de plaça en el recurs dona). Des del 21 d'abril de 2004 no tornaren a tenir notícies de la reclamant.
- El CASS afirmà mantenir coordinació amb la resta de recursos municipals, tal i com referia el centre municipal de serveis socials, i insistia que el perfil de la reclamant no s'ajustava a cap recurs social, per tractar-se d'una situació susceptible de recurs sociosanitari, de manera que coincidix amb l'informe emés per Conselleria.
- L'habitatge semitutelat per a l'acollida i promoció de dones immigrants té com a finalitat acollir-les temporalment i oferir-los un lloc digne per a viure, suport personal i formació integral que les ajude a trobar i exercir un treball, tot i la seua situació irregular. L'activitat principal del recurs consistix en l'acompanyament personal i sistemàtic del procés d'inserció laboral i social de les usuàries i l'enfortiment d'este procés mitjançant l'adquisició d'hàbits (inclou un itinerari formatiu), aprenentatge del castellà i regularització de la situació legal de les usuàries. L'estada té un màxim de tres mesos, i en ingressar-hi, es formalitza un document en què la usuària accepta les normes de règim intern (que inclou tant les normes de convivència, com les de realització de tasques de neteja i manteniment de les estances comunes, així com l'assistència a reunions i el respecte d'horaris). El projecte està pensat per a respondre a les necessitats de les dones immigrants que arriben a la ciutat de València i són ateses en el CASS.

Conferit nou trasllat per a al·legacions a la interessada el 15 de juny de 2004, no en vam rebre resposta.

Sembla raonable establir les següents consideracions sobre el que s'ha dit anteriorment:

En principi, la reclamant va ser atesa d'un problema de càncer de mama i passà per un tractament de quimioteràpia, tal com es referix en l'exposició precedent, que deriva en una situació psicofísica que està molt lluny de ser òptima, i que li impedia realitzar determinades activitats.

No cal dir que la situació de la reclamant pot qualificar-se, d'una manera àmplia, com de pèrdua de la salut, unida a la falta d'un adequat suport social que li permeta afrontar adequadament la malaltia.

En termes generals, podem assenyalar que "l'atenció als problemes o situacions socials assistencials no sanitàries que concórreguen en les situacions de malaltia o pèrdua de la salut tindran la consideració d'atencions socials, i caldrà garantir en tot cas la continuïtat del servei a través de l'adequada coordinació per part de les administracions públiques corresponents als serveis sanitaris i socials" (disposició addicional quarta del RD 63/1995, de 20 de gener, d'ordenació de presentacions sanitàries del Sistema Nacional de Salut).

També cal ressaltar que la situació descrita no té cabuda en els recursos específics per a dones, ja que no forma part de la problemàtica tradicional d'estos centres (lligats a les situacions de maltractament i d'exclusió social), sinó que es tracta d'una contingència que pot afectar qualsevol persona, amb independència del sexe.

És indubtable que l'habitatge tutelat no era el recurs adequat per a esta persona, atés que, per la seua situació psicofísica, no podia afrontar les exigències derivades d'un procés d'inserció laboral en breu termini, que és l'objectiu final d'este recurs.

El problema es troba en la falta d'un espai sociosanitari que permeta l'atenció de les persones que requereixen un elevat component de cures i un menor component estrictament guaridor. Es tracta d'un sector d'activitat que es troba en la intersecció entre els serveis socials i l'atenció sanitària comunitària, que implica una intervenció que, lluny de ser puntual, necessita un treball que es dilate en el temps i implica una actuació coordinada entre ambdós sectors.

L'article 3 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, estableix tot un seguit de principis generals pels quals s'han de regir les administracions públiques. En concret, cal destacar que totes les administracions han de regir-se pel principi de coordinació. El principi de coordinació i els generals de cooperació i col·laboració entre les administracions públiques han de ser suficients per a oferir una resposta unificada i suficient per a les necessitats del ciutadà o la ciutadana en qüestió.

L'article 1 de la nostra Llei 5/1997, de 25 de juny, per la qual es regula el sistema de serveis socials a la Comunitat Valenciana, estableix que la norma garantix "la coordinació dels recursos i de les iniciatives públiques i privades, *així com dels aspectes socials dels sistemes sanitaris i educatius*".

No és este, sens dubte, l'únic cas en què cal el desenvolupament d'este sector, de particular incidència en l'àmbit de la tercera edat (vegeu, en este sentit, l'informe del Defensor del Poble realitzat l'any 2000 *La atención sociosanitaria en España: perspectiva gerontológica y otros aspectos conexos*) i en altres àmbits com el de la

salut mental (en este sentit, *Informe de Situación de Salud Mental* de l'Observatori del Sistema Nacional de Salut, publicat l'octubre de 2002). No obstant això, deixa ben clar que hi ha tot un seguit de problemes que excedixen les possibilitats dels serveis socials generals i que no tenen cobertura. Els problemes que s'observen en este cas són els següents:

- Absència de recursos específics per a este tipus de contingències, amb professionals preparats.
- Solucions oportunes que impliquen la utilització de recursos que inicialment no estan destinats per a estes problemàtiques i que, a causa dels seus estrets marges d'actuació i del limitat nombre d'usuaris (en este cas vuit) es veuen desbordats, la qual cosa fa modificar les formes de treball i impossibilita el funcionament ordinari del centre i l'atenció a la resta d'usuàries.
- Problemes d'enquadrament en altres sectors d'atenció en matèria de serveis socials.
- Desatenció final dels afectats i afectades.

La necessitat d'una coordinació en este sentit ha estat posada de manifest per diverses recomanacions internacionals com ara la recomanació Rec (2001)12 del Comitè de Ministres del Consell d'Europa als estats membres sobre l'adaptació dels serveis de salut a la demanda de cures i serveis de persones en situació marginal, adoptada pel Comitè de Ministres el 10 d'octubre de 2001.

La Llei de cohesió i qualitat del sistema nacional de salut s'ocupa d'esta qüestió en el seu article 14, i estableix que "l'atenció sociosanitària comprén el conjunt de cures destinades a aquells malalts, generalment crònics, que per les seues especials característiques poden beneficiar-se de l'actuació simultània i sinèrgica dels serveis sanitaris i socials per a augmentar la seua autonomia, pal·liar les seues limitacions o patiments i facilitar la seua reinserció social". El número 3 d'este article torna a insistir que "la continuïtat del servei haurà de ser garantida pels serveis sanitaris i socials mitjançant l'adequada coordinació entre les administracions públiques corresponents".

Tenint en compte tot el que hem exposat, tot i reconèixer els esforços de l'Administració local i que no s'hi ha observat una actuació pròpiament irregular, de conformitat amb el que estableix l'article 29 núm. 1 de la Llei de la Generalitat Valenciana 1171988, de 26 de desembre, del Síndic de Greuges, esta institució ha d'efectuar les següents recomanacions, a les quals, conforme a l'últim precepte citat, haurà de respondre i manifestar si les accepta o les causes que ho impedeixen en el termini màxim de 15 dies:

- Que, amb caràcter general, es continue avançant en la creació d'un espai sociosanitari integrat que permeta l'atenció de situacions que, com la present, exigixen l'actuació simultània i coordinada dels serveis sanitaris i socials.

- Que es valore la incidència de situacions com la present i la possible creació de serveis especialitzats per a l'atenció d'estes contingències.
- Que, en el cas de no estimar-se procedent la creació d'estos serveis, s'estudien solucions conjuntes que permeten atendre casos com el present, i que es garantisca la continuïtat dels serveis sanitaris i la cobertura de les necessitats socials.

Atentament.

Resolució de la queixa núm. 031245 amb data 11/03/04 adreçada a la Conselleria de Benestar Social sobre baixa d'un minusvàlid en centre ocupacional per complir l'edat límit de jubilació de conformitat amb l'Ordre 9 d'abril de 1990.

Sr. director,

El reclamant formulà queixa en què referix el cas de [...] (n. el 31/03/1936) que va ser donada d'alta el setembre de 1993 en el Centre Ocupacional d'Ontinyent. El reclamant estima que no és just que els minusvàlids que treballen en centres ocupacionals hagen d'abandonar el recurs quan complixen l'edat límit de jubilació i que hagen d'acudir a un altre. Estima, igualment, que mentre estes persones tinguen condicions físiques i psíquiques adequades, han de romandre en aquells serveis que durant tant de temps han utilitzat.

Vam demanar informe a la Direcció Territorial de Benestar Social d'Alacant, i ens remeté atent ofici amb data 19 de desembre de 2003. En este s'exposava: 1) que la Sra. [...] causà alta en el Centre Ocupacional d'Ontinyent el 15 de setembre de 1993 i baixa l'1 d'abril de 2003 per complir l'edat de 67 anys; 2) que, d'acord amb l'Ordre de 9 d'abril de 1990, els beneficiaris dels centres ocupacionals són discapacitats en edat laboral; 3) que, d'acord amb el que estableix l'article 161.1.a de la Llei general de seguretat social, el límit per a jubilació ordinària és de 65 anys i, en complir esta edat, per regal general, els usuaris d'este tipus de recursos han d'abandonar la plaça ocupada, en cas que hi haja altres usuaris que estiguen en edat laboral i estiguen demanant plaça en centre ocupacional; 4) finalment, la Direcció Territorial informa que les persones majors de 65 anys poden integrar-se en el sector de tercera edat i accedir als recursos específics del sector d'acord amb el perfil dels beneficiaris que recull l'Ordre anteriorment citada en l'annex II.2 i l'annex IV.4, uns recursos que sí que existixen a la població d'Ontinyent.

Conferit trasllat per a al legacions, el reclamant remeté escrit amb data 27 de febrer de 2004, en què ens indicava que estava en complet desacord amb la contestació de l'Administració. Segons ens diu: 1) l'article 161.1.a de la Llei general de la seguretat social fa referència a les persones que han contribuït a este règim, és a dir, que han estat treballant. No és este el cas, ja que sempre ha percebut pensió no contributiva. Suposant, fins i tot, que li fóra d'aplicació, en opinió del reclamant haurien de tenir-se en compte les últimes modificacions d'esta llei, que permeten la voluntarietat en la jubilació als 70 anys, la qual cosa

incrementa dos punts per any treballat el càlcul de la seua pensió; 2) l'article que s'ha aplicar-se-li és precisament el 1611.1.b, en què es referix a les persones amb pensió no contributiva; en este article no hi ha cap referència a l'edat de jubilació; 3) que la regla general que s'indica en l'escrit de l'Administració no obeeix a cap norma escrita i, en opinió seua, hauria d'aplicar-se el principi del major benefici per a l'interessat; 4) que el sector de la tercera edat a Ontinyent té un club de jubilats però no complix el requisit d'autonomia que exigix l'annex II.2 de la norma; 5) finalment, considera un error recomanar esta persona perquè s'integre en el recurs de l'annex IV.4 ja que mai ha reunit el perfil que requerix.

El reclamant estima que s'ha de reconsiderar la interpretació del fet que les persones amb discapacitat psíquica majors de 65 anys deixen els recursos que han usat durant tant de temps mentre que no es creen els recursos adequats o la seua condició psíquica i/o física els permeta continuar-hi.

Sembla raonable establir les següents consideracions sobre el que acabem d'esmentar:

Sembla que el problema resulta de la interpretació que ha d'atorgar-se a l'article 38 de l'Ordre, de 9 d'abril de 1990, de la Conselleria de Treball i Seguretat Social per la qual es desenvolupa el Decret 40/1990, de 26 de febrer, del Consell de la Generalitat Valenciana, sobre registre, autorització i acreditació dels serveis socials de la Comunitat Valenciana, en concret, de l'annex IV, apartat 3, en l'incís referent als "beneficiaris", condició que es definix com a "minusvàlids en edat laboral que no poden integrar-se en un centre especial d'ocupació o empresa ordinària".

L'esmentada norma es va dictar en desenvolupament de la vigent Llei 5/1989 de serveis socials, vigent aleshores. L'actual Llei 5/1997, de 25 de juny, de la Generalitat Valenciana, per la qual es regula el sistema de serveis socials en l'àmbit de la Comunitat Valenciana i la disposició transitòria primera de la Llei 11/2003, de 10 d'abril, de la Generalitat sobre l'Estatut de les persones amb discapacitat, remetent al Decret 91/2002, de 30 de maig del Govern valencià, sobre registre dels titulars d'activitats d'acció social i de registre i autorització de funcionament dels serveis i centres d'atenció social, a la Comunitat Valenciana, i la seua normativa de desenvolupament. En l'article 37 de l'Estatut es definixen els centres ocupacionals com a recursos dirigits a proporcionar a persones amb discapacitat ocupació terapèutica per al seu ajustament personal, tècniques professionals per a la seua integració laboral i habilitats socials per a la seua integració social.

L'esmentat Decret 91/2002, en la seua disposició derogatòria, manté la vigència de l'Ordre, de 9 d'abril de 1990, mentre no es dicten les disposicions necessàries per al desenvolupament de l'esmentat decret. Este decret estableix, en el seu article 43, que els centres d'acció social han d'adequar-se a les necessitats i característiques dels usuaris i de les usuàries, d'acord amb la tipologia de cada centre o servei, i garantir el dret de l'usuari a accedir a l'atenció, tant social com

sanitària, educacional, cultural i, en general, a les actuacions que siguin necessàries per a aconseguir un desenvolupament integral.

La persona afectada té una doble protecció constitucional. La primera és atorgada per l'article 49 en consideració a la seua minusvalidesa. La segona li l'atorga l'article 50 per la seua pertinença a la tercera edat.

La preocupació per l'ocupació de les persones amb discapacitat és una constant en Nacions Unides. Bona prova d'això és la Resolució de l'Assemblea General de les Nacions Unides sobre les normes uniformes sobre la igualtat d'oportunitats per a les persones amb discapacitats de 20 de desembre de 1993 (A/RES/48/96), que la seua regla 7a s'ocupa expressament d'esta qüestió. L'informe del secretari general de 26 de desembre de 2002 sobre examen i avaluació del Programa d'acció mundial per als minusvàlids insisteix que l'ocupació és un component essencial del Programa d'acció mundial i les normes uniformes i que les polítiques i els programes d'ocupació haurien de tenir en compte la discapacitat i promoure la igualtat d'oportunitats en relació amb els no discapacitats.

La recomanació núm. r(92) 6 del Comitè de Ministres del Consell d'Europa als estats membres sobre una política coherent per a les persones amb discapacitats, de 9 d'abril de 1992, estableix en l'apartat VII del seu apèndix, referent a l'ocupació, que algunes persones amb discapacitats mai seran capaces de treballar. No obstant això, cada esforç ha de fer-se amb la finalitat d'assolir que la seua vida li permeta obtenir la màxima satisfacció. Per això, aquells amb aptituds molt limitades han de ser dirigits cap a centres d'activitat ocupacional que els permeten desenvolupar activitats sense consideració a la productivitat mentre, al mateix temps, busquen desenvolupar les seues habilitats funcionals, socials i vocacionals.

La Llei 13/1982, de 7 d'abril, d'integració social dels minusvàlids, constituï x, en este sentit, el marc general. El seu article 1 manifesta que els seus principis es fonamenten en l'article 49 de la Constitució i que s'inspira en la declaració de drets del deficient mental, aprovada per les Nacions Unides el 20 de desembre de 1971, i en la declaració de drets dels minusvàlids, aprovada per la Resolució 3447 d'esta organització, de 9 de desembre de 1975.

L'article 53 de la Llei regula els centres ocupacionals que tenen com a finalitat assegurar els serveis de teràpia ocupacional i d'ajustament personal i social als minusvàlids l'acusada minusvalidesa temporal o permanent dels quals els impedisca la seua integració en una empresa o en un centre especial d'ocupació.

El desenvolupament de la LISMI es va produir per Reial Decret 2274/1985, de 4 de desembre. La seua disposició addicional estableix el seu caràcter supletori en aquelles comunitats autònomes que, d'acord amb els seus estatuts, hagen dictat normes sobre la matèria.

La naturalesa d'estos centres és clara (article 2). Es tracta d'un servei social la finalitat del qual és assegurar els serveis de teràpia ocupacional i d'ajustament personal i social als minusvàlids, quan pel grau de la seua minusvalidesa no

puguen integrar-se en una empresa o en un centre especial d'ocupació. No tenen, en cap cas, caràcter de centres de treball per als minusvàlids subjectes a este servei social.

L'article 10 del Reial Decret és el que fixa els requisits d'accés, que en són tres:

- a) Estar en edat laboral.
- b) Haver estat valorats i qualificats com a tals pels equips multiprofessionals a què es referix l'article 10 de la Llei d'integració social de minusvàlids.
- c) Disposar d'una resolució motivada de l'equip multiprofessional sobre la necessitat d'integració en un centre ocupacional per no ser possible en una empresa o en un centre especial d'ocupació, atesa l'acusada minusvalidesa temporal o permanent.

El problema de l'edat laboral no té una concreció clara. Sembla clar que existix un límit inferior, és a dir, un límit de protecció a la menor edat, però, hi existixen límits per raó d'edat en el cas d'adults que desitgen treballar? O en el cas d'incapacitat de decisió, redunda en el seu interès?

Els principis 2 i 3 de les Nacions Unides a favor de les persones d'edat, aprovats per resolució 46/1991 de l'Assemblea General de les Nacions Unides de data 16 de desembre de 1991, estableixen que les persones d'edat “han de tenir l'oportunitat de treballar” i que “han de poder participar en la determinació de quan i en quina mesura deixaran d'exercir activitats laborals”. La Resolució de l'Assemblea General de 18 de desembre de 2002 (A/RES/57/167) fa seues la declaració política i el Pla d'acció internacional de Madrid sobre l'envelliment, aprovats per consens per la Segona Assemblea Mundial sobre l'envelliment el 12 d'abril de 2002. En estos textos se subratlla que les persones d'edat han de tenir l'oportunitat de treballar fins que vulguen i siguen capaces de fer-ho i de continuar tenint accés a l'educació i als programes de capacitació.

Un dels principis ètics que consagra la Carta sobre l'avaluació professional de les persones minusvàlides –annex a la Resolució AP (95) 3 del Comitè de Ministres del Consell d'Europa de 12 d'octubre de 1995– estableix que “tota persona minusvàlida –qualsevol que siga la seua edat i el seu sexe– que tinga necessitat d'integració o de reintegració professional ha de tenir accés a l'avaluació professional”.

La Sentència del Ple del Tribunal Constitucional de 2 de juliol de 1981 estableix expressament que “si la qüestió debatuda se centra en la possible constitucionalitat de la fixació d'una edat laboral màxima incondicionada, els únics arguments vàlids seran els que es recolzen en el fet exclusiu de l'edat, i estos no són suficients per a fonamentar esta constitucionalitat”. L'esmentada resolució cita la recomanació número 162 sobre els treballadors d'edat, adoptada per la Conferència Internacional del Treball en la seua 66a Reunió duta a terme a Ginebra el 1980, l'apartat 4t de la qual recomana que en tots els casos que això siga possible

s'adopten mesures encaminades a assolir que el pas del treballador a la situació de retir s'efectue voluntàriament; i a establir un sistema que permeta una transició progressiva entre la vida professional i un règim d'activitat lliure. Segons diu la sentència “La més recent política de protecció a la tercera edat propugna la voluntarietat i la progressivitat de la jubilació, trets contraris als de la jubilació forçosa, caracteritzada per la seua obligatorietat i la seua radicalitat o falta de progressivitat”.

De tot allò examinat podem comprovar que la interpretació que desenvolupa l'Administració en obligar al cessament forçós del recurs, sense pretendre'l, no és conforme ni amb els principis generals en matèria de discapacitat ni amb els principis generals en matèria d'atenció als ciutadans de la tercera edat.

Si seguix esta interpretació es realitza una discriminació dels discapacitats per raó d'edat, la qual cosa no és admissible quan això resulta *de facto* contrari al principi general d'integració social que consagra la Llei 13/1982 i l'article 4 de la Llei valenciana 11/2003.

Atés que les pròpies normes creen una analogia amb l'àmbit laboral, la interpretació que estableix un límit d'edat màxim forçós per al trasllat d'un centre ocupacional ha d'entendre's discriminatòria i, de conformitat amb l'article 6 de la Llei 51/2003, de 2 de desembre, d'igualtat d'oportunitats, no-discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat, procedix adoptar una mesura contra tal discriminació, entesa com aquella que tinga com a finalitat prevenir o corregir que una persona amb discapacitat siga tractada d'una manera directa o indirecta menys favorablement que una altra que no ho siga, en una situació anàloga o comparable. En este cas el criteri o la pràctica, aparentment neutre, ocasiona un desavantatge particular a una persona respecte d'unes altres per raó de discapacitat, i es necessita per això un “ajustament raonable” actitudinal a fi de facilitar l'accés al recurs del discapacitat.

En consideració als aspectes exposats, de conformitat amb allò establert en l'article 29 núm. 1 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, del Síndic de Greuges, esta institució efectua la següent recomanació, a la qual, d'acord amb l'últim precepte esmentat, haurà de respondre i manifestar si l'accepta o les causes que ho impedeixen en el termini màxim de 15 dies:

- Que es modifique el criteri d'establir un límit d'edat màxim forçós per a la permanència en centre ocupacional, d'acord amb allò establert en el cos d'esta resolució.

Atentament.

Resolució de la queixa núm. 030717 de data 23.12.03 dirigida a la Conselleria de Benestar Social sobre la denegació del títol de família nombrosa.

Hble. Sra.:

La Sra. [...] va formular una queixa en la qual, resumidament, manifestava que havia sol·licitat el títol de família nombrosa i li l'havien denegat perquè la seua filla, major de 21 anys, estava cursant estudis en una acadèmia de perruqueria privada.

El 9 de setembre de 2003 es va rebre una atenta contestació de la Conselleria de Benestar Social en la qual es manifestava que *la filla de la reclamant es troba dins el límit d'edat, però es va considerar que la justificació dels estudis de perruqueria que està cursant en una acadèmia privada, presentada davant la Conselleria, no té validesa oficial. Vam informar [...] que hauria d'acreditar l'homologació dels estudis de referència per la Conselleria de Cultura, Educació i Esport com a equivalents a una formació professional del grau exigít en el Reial Decret 3140/1971, i en este cas es cursaria amb èxit l'expedició del títol de família nombrosa, per ser l'únic requisit de què hi manca.*

Una vegada conferit trasllat a la reclamant per a al·legacions, es va rebre contestació en data 14 d'octubre de 2003 en la qual es manifestava que el curs de perruqueria que està realitzant la seua filla s'està pagant amb molt de sacrifici. Els cursos de formació professional són molt bàsics, escassos o insuficients per a després poder realitzar l'activitat professional adequadament. És a dir, cal ampliar-los anant a escoles privades. Els cursos de l'institut no servixen per a res o, millor dit, no servixen per a muntar una perruqueria. Si la Generalitat no oferix una formació professional adequada a les necessitats de la societat, almenys hauria d'ajudar un poc les famílies nombroses, ja que, en el futur, els nostres fills formaran empreses i contractaran empleats. No ens donen moltes opcions. El curs de la meua filla el paga el meu marit amb molt de sacrifici, no és per gust dir que la xiqueta estudie.

La Llei 25/1971, de 19 de juny (amb modificacions importants posteriors), és la que regula la protecció de les famílies nombroses. L'article 4 expressa com a condició que han de reunir els fills ser fadrí i menor de vint-i-un anys, i estableix en el paràgraf següent la següent excepció:

El límit d'edat s'ampliarà fins als vint-i-cinc anys, mentre realitzen estudis que es consideren adequats a la seua edat i titulació en els termes que reglamentàriament es determine, així com per raó del compliment del servei militar fent el soldat en la lleva normal.

L'article 6 del Decret 3140/1971, de 23 de desembre, pel qual s'aprova el Reglament de la llei, completa la interpretació de l'anterior precepte en establir:

El límit d'edat s'ampliarà fins als vint-i-cinc anys mentre es realitzen estudis d'educació universitària en els seus diversos cicles i modalitats, de formació professional de segon i tercer grau; d'estudis eclesiàstics, d'ensenyaments especialitzats de nivell equivalent a les universitàries o professionals i d'educació de deficients o inadaptats que es duguen a terme, tots ells, a centres estatals autònoms o privats, o qualssevol altres de naturalesa anàloga.

La redacció és un poc confusa, en la mesura que l'expressió *qualssevol altres d'anàloga naturalesa* estableix una clàusula oberta que permet incloure un ampli nombre de supòsits. És evident la necessitat d'establir un control de tal manera que no incloga supòsits de possible frau.

Durant la tramitació d'esta queixa ha estat objecte de publicació en el *Butlletí Oficial de l'Estat* de 19 de novembre (no estableix disposició específica sobre l'entrada en vigor, per la qual cosa és aplicable l'article 2 del Codi Civil) la Llei 40/2003, de 18 de novembre, de protecció a les famílies nombroses, que deroga la Llei 25/1971 i el Decret 3140/1971 que la desenvolupava. La norma ha establert una variació en establir en el seu article 3.1. a):

Perquè es reconega i es mantinga el dret a ostentar la condició de família nombrosa, els fills o germans han de reunir les següents condicions: a) Ser solters i menors de 21 anys d'edat, o ser discapacitats o estar incapacitats per a treballar qualsevol que fóra la seua edat. Este límit d'edat s'ampliarà fins als 25 anys d'edat, quan cursen estudis que es consideren adequats a la seua edat i titulació o encaminats a l'obtenció d'un lloc de treball.

La norma reconeix, en la seua exposició de motius, que la regulació fins ara vigent era obsoleta. La mateixa exposició de motius fa referència que la nova regulació ha de partir dels principis de flexibilitat i d'adequació a la realitat social actual.

A l'hora de plantejar-nos qualsevol interpretació sobre la regulació quant a les famílies nombroses, estimem que, d'acord amb els criteris assentats per la nova regulació, cal partir del fet que la família és mereixedora d'una protecció específica tal com assenyalen nombrosos instruments internacionals, entre els quals destaquen la Declaració Universal de Drets Humans, la Carta Social Europea i l'article 39 de la nostra Constitució.

D'altra banda, la mateixa exposició de motius de la llei destaca que, dins les diverses realitats familiars, les anomenades famílies nombroses presenten una problemàtica particular pel cost que representa per a elles la cura i l'educació dels fills o l'accés a un habitatge adequat a les seues necessitats. Estes circumstàncies poden implicar una diferència substancial amb el nivell de vida d'altres famílies amb menys fills o sense ells. En este sentit, no ha d'oblidar-se que l'article 9.2 de la nostra Constitució estableix el principi d'igualtat material, que ha de dur el legislador a introduir les mesures correctores necessàries perquè els membres de les famílies nombroses no queden en situació de desavantatge pel que fa a l'accés als béns econòmics, culturals i socials.

Una vegada constituït això anterior, establert com a objecte de protecció de la normativa un principi d'equiparació material pels diferents problemes que comporta la situació de les famílies nombroses i centrant la qüestió en un dels conceptes que la mateixa llei utilitza (el cost que representa l'educació dels fills), vam estimar que tota interpretació que es realitze respecte d'un precepte de la legislació protectora que es referisca a un benefici atorgat per esta, no ha de tenir

un caràcter restrictiu, principalment quan els beneficis tenen el caràcter de mínims i ampliables (disposició addicional segona de la nova llei).

Encara que la qüestió se cenyix a la interpretació d'un precepte reglamentari de l'anterior regulació, encara vigent en el moment de redacció d'estes línies, el que acabem d'exposar no pot ser deixat de banda, ja que, de conformitat amb l'article 3 del Codi Civil, són criteris també d'interpretació la realitat social, el temps en què han d'aplicar-se les normes i l'esperit i la finalitat per a la qual van ser creades.

Estes són les raons que ens duen a considerar que, en la interpretació de quins títols han de ser considerats *d'anàloga naturalesa*, han de prevaler els criteris materials respecte dels formals, és a dir, una vegada comprovada la realitat dels cursos en qüestió i del propòsit de facilitar un accés al treball a la persona que els cursa, han d'integrar el concepte del deure d'assistència que l'article 39.3 de la Constitució i el concepte d'aliments recollit en el paràgraf segon de l'article 142 del Codi Civil obliga els pares.

Per tot els aspectes exposats, fent ús de les facultats conferides pels articles 9 núm. 1 i 29 núm. 1 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, del Síndic de Greuges, es formula la següent recomanació, a la qual, d'acord amb el precepte esmentat, haurà de respondre manifestant si l'accepta o les causes que ho impedeixen, en el termini màxim de 30 dies:

Que es reconega la condició de família nombrosa en este cas, atesos els criteris de flexibilitat en la interpretació del precepte qüestionat.

Li agrai m per endavant la remissió a esta institució del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 030630 de data 13.05.04 dirigida a la Conselleria de Benestar Social sobre denegació a una associació de familiars i malalts mentals de les ajudes regulades en l'Ordre 28 de novembre de 2002 de la Conselleria de Benestar Social en serveis socials per a discapacitats.

Hble. Sra.,

L'Associació de Familiars i Malalts Mentals [...] va formular una queixa en la qual, resumidament, manifestava que, després de sol licitar l'ajuda en matèria de serveis socials en el sector de discapacitats per a l'any 2003 per quart any consecutiu, els va ser comunicat telefònicament que l'ajuda havia estat denegada. L'Associació estima que els criteris de denegació no són correctes, cosa que els causa una greu pèrdua econòmica.

Una vegada sol licitat l'informe a la Direcció General d'Integració Social del Discapacitat, es va rebre atent ofici amb data 1 d'agost de 2003 en el qual s'exposava que la concessió de les esmentades ajudes venia regulada en l'Ordre de

28 de novembre de 2002, de la Conselleria de Benestar Social, per la qual es regulen i convoquen ajudes en matèria de serveis socials en el sector de discapacitats per a l'any 2003, i esta norma estableix quatre criteris, subratllats en l'esmentat escrit, que estableixen la prioritat en la valoració i la concessió:

- L'interés públic en la continuació del centre o programa.
- L'atenció prioritària a les sol·licituds objecte de subvenció en l'exercici anterior.
- La planificació i la racionalització dels recursos.
- Les limitacions pressupostàries. Pel que fa a això cal assenyalar que la mateixa ordre estableix que la concessió de la subvenció no comporta cap obligació de la Conselleria d'atorgar subvencions en exercicis posteriors i que les ajudes queden condicionades a l'existència de crèdit adequat i suficient en els pressupostos de la Generalitat Valenciana per a l'exercici 2003.

Recaptada la informació complementària, es va rebre atent ofici amb data 12 de març de 2004 en el qual s'exposava que no s'havia dictat resolució expressa. El motiu pel qual no van arribar a aprovar-se les ajudes, segons es referix en l'esmentat escrit, va ser causa "tant de les limitacions pressupostàries, com de les expectatives del seu increment, atesa l'estreta vinculació d'estes subvencions no solament amb la planificació d'activitats programades, sinó sobretot amb la resolució del conseller/ra per la qual es fan públiques les línies pressupostàries que sufraguen estes ajudes i els seus imports, que durant l'any passat van experimentar diversos increments i modificacions".

La sol·licitud, segons es relata, va ser objecte d'estudi i de valoració per la Comissió de Valoració de Programes que va tenir lloc a la Direcció Territorial de la Conselleria de Benestar Social en sessió de 18 de febrer de 2003, en què es va emetre proposta de resolució desestimària, a causa de la qual la consignació pressupostària va resultar insuficient per a atendre tots els programes; per tant, l'expedient es troba en l'espera del possible increment dels crèdits, un increment que es va produir per Resolució de 14 de maig de 2003, amb el qual es va donar cobertura a altres programes però que no va arribar als proposats per l'esmentada associació, i va quedar pendent de noves modificacions que, finalment, no es van produir.

Una vegada conferit trasllat per a al·legacions, l'associació reclamant va remetre un escrit de data 28 d'abril de 2004, el contingut del qual hem estimat digne de reproducció:

L'Associació duu a terme des de l'any 2000 programes de rehabilitació per a persones amb malaltia mental crònica i per a les seues famílies, i este és l'únic recurs rehabilitador de tota la comarca de la Marina Baixa i al qual només durant l'any 2003 van acudir 75 persones (sense comptar el nombre de persones que atenem i vam assessorar telefònicament). Per este motiu, i per les millores evidents que vam observar en els usuaris (millores observades també pels psiquiatres que els atenen) ens indigna que la Conselleria de Benestar Social ens retire la subvenció principal que tenim durant dos anys consecutius (durant l'any 2003 i el 2004) sense motivar la seua decisió. De forma extraoficial sí que ens ha arribat la informació que el motiu és la construcció del centre a Benidorm i per això esta zona no rebrà més diners per a les persones afectades

per malaltia mental. Esta decisió deixa a l'Associació sense fons, ja que l'Ajuntament de Benidorm sí que ens va ajudar el 2003 amb la quantitat que ens donava la Conselleria, però este any no pot ser així, per la qual cosa ens trobem en una situació crítica en la qual en breu ens veurem obligats a tancar el recurs, amb totes les conseqüències en l'àmbit humà que això comporta i que, segons sembla, només ens dol a nosaltres i de cap manera a l'Administració. Des de l'Ajuntament de Benidorm ens han informat que fins a l'obertura del centre passarà com a mínim un any, temps suficient per a perdre una persona tot el que ha aconseguit en la rehabilitació.

Durant l'any 2003, segons es referix en la memòria de l'Associació, s'han realitzat intervencions individuals i grupals, i s'ha mantingut un taller d'escola de famílies. El personal contractat es resumix en dos persones contractades durant tot l'any (psicòloga-coordinadora i tècnic en Integració Social), una educadora que ha treballat com a col·laboradora durant onze mesos i amb contracte l'últim mes de l'any i una monitora contractada durant sis mesos.

Sembla raonable establir les següents consideracions:

L'article 42 de la Llei 30/1992 de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú estableix que l'Administració està obligada a dictar resolució expressa en tots els procediments i a notificar-la

Encara que l'article 28 núm. 6 de l'Ordre de 28 de novembre de 2002, que regula i convoca les ajudes, estableix un supòsit de silenci negatiu, d'acord amb l'article 55 de la Llei 9/2001, de 27 de desembre, de mesures fiscals, de gestió administrativa i financera, i d'organització de la Generalitat Valenciana segons la qual "en els procediments per a la concessió d'ajudes i de subvencions públiques, i una vegada vençut el termini sense haver-se notificat resolució expressa, els interessats podran entendre desestimades les seues sol·licituds per silenci administratiu", la veritat és que l'esmentada Llei 30/1992, manté l'obligació de resoldre fins i tot en estos supòsits (article 43 núm. 4).

Amb claredat, l'exposició de motius de la Llei 30/1992 estableix que "el silenci administratiu, positiu o negatiu, no ha de ser un institut jurídic normal, sinó la garantia que impedisca que els drets dels particulars es buiden de contingut quan la seua administració no atenga eficaçment i amb la celeritat deguda les funcions per a les quals s'ha organitzat."

L'Administració està obligada a respondre al ciutadà que acudix a esta i no ha de donar més del que pot i ha de fer, però tampoc menys del que raonablement pot esperar-se'n, i el mínim que ha d'oferir al ciutadà és una resposta directa, ràpida, exacta i legal.

L'obligació administrativa de complir escrupolosament amb les normes que regixen els procediments, tenint cura al màxim de tots els tràmits que constitueixen l'expedient, prové directament del mandat constitucional de l'article 103 de la Constitució d'una administració eficaç que servix amb objectivitat els interessos generals i que actua amb submissió plena a la llei i al dret; una submissió que s'articula mitjançant la subjecció de l'actuació pública al procediment

administratiu establert per la Llei i segons els principis garantits per la Constitució espanyola en el seu article 9.3.

La mateixa Ordre de 28 de novembre de 2002 expressa, en l'apartat segon de l'article esmentat, que:

Si es desestimaren totalment o parcialment sol·licituds per falta de consignació pressupostària, i amb posterioritat a la finalització del termini de resolució s'incrementaren els crèdits destinats a finançar estes ajudes, estes sol·licituds exclusivament podran valorar-se, resoldre's i notificar-se en el termini d'un mes comptador a partir de la data de publicació en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana* de la resolució del conseller de Benestar Social que done publicitat a este increment.

Els criteris que estableix l'Ordre són adequats i d'acord amb la legislació. La limitació pressupostària deriva de l'article 28.2 del text refós de la Llei d'hisenda pública de la Generalitat que expressament estableix que “els crèdits consignats en els estats de despeses del pressupost tenen caràcter limitador i, per consegüent, no es podran adquirir compromisos en quantia superior al seu import”.

No obstant això, els restants requisits establerts en l'article 27 per a la valoració i la concessió de les ajudes exigixen una major concreció atés que l'associació complix tant el criteri de prioritat establert en l'article 18 (sol·licitud que ha estat objecte de subvenció en l'any anterior), com la de l'article 3 (interés públic).

Resta, doncs, com a criteri delimitador per a determinar la prioritat el de “la planificació i la racionalització dels recursos”. Quins han estat els elements de fet que han estat tinguts en compte per a estimar la prioritat d'altres programes respecte dels proposats per l'Associació és la dada que encara en el moment present ignora l'associació ja que no han estat explicats.

Com assenyala la referida exposició de motius de la Llei 30/1992 “el veritable objectiu de la llei és que els ciutadans obtinguen resposta expressa de l'Administració”. Una mínima motivació sembla exigible segons els articles 89 i 54 de la Llei 30/1992. Els motius continuen tenint importància en la mesura que l'associació pretén continuar sol·licitant ajudes en els exercicis successius. La resolució expressa tardana, possible segons l'article 43.4 de la Llei 30/1992, no sembla desencertada en el este cas.

En consideració a tot allò exposat, de conformitat amb allò establert en l'article 29 núm. 1 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, del Síndic de Greuges, esta institució efectua les següents recomanacions, a les quals, d'acord amb l'últim precepte esmentat, haurà de respondre i manifestar si l'accepta o les causes que ho impedeixen en el termini màxim de 30 dies:

- Que, amb caràcter general, s'extremen al màxim els deures legals que s'extrauen de l'article 42 de la Llei 30/1992, de 26 de desembre, de règim jurídic i procediment administratiu comú.

- Que es dicte resolució expressa tardana en este cas, suficientment motivada.

Atentament.

Resolució de la queixa núm. 030579 de data 20.02.2004 dirigida a la Conselleria de Benestar Social sobre denegació de plaça en centre residencial a pacient amb retard mental moderat amb síndrome hipercinètica i dèficit d'atenció amb greus trastorns de conducta.

Hble. Sra.,

El reclamant va formular queixa en la qual, resumidament, manifesta que el seu fill (nascut el 13.10.1986) patix retard mental moderat amb síndrome hipercinètica i dèficit d'atenció, amb greus trastorns de conducta. Segons figura en la documentació adjunta, presenta un grau total de minusvalidesa del 68%. Va necessitar l'ingrés en la Unitat de Psiquiatria Infantil de l'Hospital la Fe de València.

Que, al si familiar, han patit lesions de distinta consideració com a conseqüència de l'estat d'agressivitat de l'esmentat. De fet, la filla del matrimoni (nascuda el 1981) no residix en el domicili per ser-li materialment impossible.

Que han sol·licitat plaça en centre residencial de la Generalitat Valenciana, i no han rebut una contestació satisfactòria.

Una vegada sol·licitat l'informe a la Direcció Territorial de Benestar de València, es va remetre atent ofici amb data 10 de juliol de 2003. En este s'exposava: 1) Que la sol·licitud es registra l'11 de juny de 2002; 2) Que es valora l'expedient el 18 de juliol, i assolix una puntuació d'11 punts, i en no haver-hi places vacants, queda en llista d'espera; 3) El 5 de setembre s'indica la possibilitat de sol·licitar una ajuda individual per a l'atenció institucionalitzada; 4) El 3 de desembre de 2002, mitjançant els programes subvencionats des de la Direcció Territorial s'inicia programa de respir i atenció domiciliada a través de l'Associació Bona Gent; 5) El 5 de maig de 2003 se li concedix plaça en la Residència Solidaritat. Després de la visita al centre i l'entrevista amb el director i la psicòloga, els pares decidixen que, ateses les característiques del xiquet, el centre no és l'adequat, per la qual cosa renuncien a la plaça i queda en llista d'espera.

En l'informe d'atenció familiar de l'associació Bona Gent es recull que les crisis agressives s'han repetit insistentment al llarg del procés que dura des del desembre de 2002 fins al juny de 2003, moment que torna a ser ingressat en la Unitat de Psiquiatria de l'Hospital Pesset Aleixandre. En l'informe es fa constar que la mare els ha ensenyat les lesions que li ha produït el seu fill, que el pare té veritable païra envers el fill (en més d'una ocasió l'ha agredit i li ha causat ferides, fets que han estat posats en coneixement del jutjat). L'informe conclou que la família ha recorregut un camí molt llarg de metges, d'especialistes i d'hospitals, buscant

medicació i tractaments adequats per al fill. Es troben en una situació de desesperança i d'impotència, des de la qual és difícil treballar.

Una vegada conferit trasllat per a al legacions, el reclamant va remetre escrit de data 7 d'agost de 2003 en el qual ens indicava que estava en complet desacord amb un dels apartats de la contestació de l'Administració. Segons ens referixen no és cert que ells no acceptaren la plaça, sinó que, segons es recull en l'esmentat document, el director i la psicòloga de la residència els van manifestar que, malgrat tenir la plaça a la seua disposició, el centre no era l'adequat a les característiques del menor discapacitat i que seria contraproductiu el seu ingrés. Segons referix el reclamant, no pot considerar-se que la decisió de no ingressar el menor fóra decisió seua. El fet cert és que, finalment, van ingressar el menor en un centre de l'Associació per al Desenvolupament i l'Ocupació en el Medi Rural (AIDEM), centre privat en el qual estan abonant la suma mensual de 1.500 € mensuals. La petició inicial del reclamant és que l'Administració n'assumeixca el cost, atés que en la unitat familiar només treballa el pare i l'ingrés en centre privat ha estat motivat per l'absència de recurs públic.

Sol·licitada ampliació d'informe a l'Administració, es va rebre atent ofici el 29 de setembre de 2003. A l'esmentat escrit s'adjuntava informe de la residència Solidaritat en la qual s'expressava que, després d'informar els pares de les activitats i la dinàmica del centre, estos van valorar els problemes que la seua adaptació podia produir al seu fill. Concretament, segons es manifesta en l'esmentat informe, trobaven que les activitats ocupacionals, de per si mateix, no s'ajustaven a les necessitats del xiquet, el qual encara es troba en etapa de joc i d'activitats lúdiques i educatives, que els atesos amb qui hauria de conuiuere eren molt més majors que el seu fill, a més del règim obert d'ambdós centres (ocupacional i residencial).

Segons es referix en l'informe, els tècnics del centre van informar els pares que veien els mateixos inconvenients, però que proporcionarien tot el suport professional i els programes específics per a intentar l'adaptació al centre. Comptaven, a més, amb el fet que, en qualsevol nova admissió, sempre s'establís un període de temps de prova abans de fer l'admissió definitiva, i proposaven que es provara i es decidira sobre l'experiència real. Conclou l'informe assenyalant que els pares no estaven segurs, que no es va prendre cap decisió i que van deixar als pares un temps perquè pensaren i decidiren. Finalment, els pares contestaren que no volien la plaça per no trobar-la adequada a les necessitats del fill.

Remesa, novament, la contestació per a al legacions del reclamant, vam rebre contestació en data 23 d'octubre de 2003. En l'esmentat escrit manifestava el seu desacord amb allò exposat, però reiterava que per a ells el fet important és que, en no haver rebut plaça pública, necessitaven plantar cara al cost de l'estada del menor discapacitat al centre privat d'AIDEM i que necessitaven l'ajuda, almenys parcial, per part de l'Administració. Trobaven que l'eixida del centre seria perjudicial per al seu fill perquè haurien de tornar als ingressos freqüents hospitalaris i a prescindir d'una atenció que estava donant resultats positius, i se sentien injustament discriminats per raó de la malaltia del seu fill.

El reclamant va girar nous escrits al novembre i desembre del mateix any amb continguts similars. Cal ressaltar, no obstant això, dos detalls. El primer és que el menor seguia donat d'alta al Centre d'Educació Especial Sebastián Burgos del Saler, on, malgrat la bona disposició dels professionals, no podien plantar cara als trastorns de conducta que presentava el menor, i estimaven que el cost d'esta plaça podia revertir en l'atenció institucional del moment present. El segon és que s'havia produït una modificació del grau de minusvalidesa segons resolució de 3 de desembre de 2003 en la qual n'atorgaven un grau total del 75%, i feia constar el dictamen facultatiu l'existència de l'alteració de la conducta i la necessitat de concurs de tercera persona.

Remesa, novament, petició d'ampliació d'informe a l'Administració sobre la petició d'ajuda institucional sol·licitada pel reclamant, vam rebre atent ofici amb data 9 de gener de 2004. El referit informe reflectix les següents actuacions: 1) El 14.10.03, el director territorial remet el cas per a estudiar possibles ajudes, atés que el pressupost d'ajudes individuals estava exhaurit i en acció comunitària encara quedava un romanent. Es va concertar entrevista amb la família; 2) El 21.10.03 va acudir la mare a la secció d'acció comunitària; 3) El 22.10.03 se sol·licità còpia de l'expedient a la secció de minusvàlids per a evitar que la família haja de tornar a aportar documentació; 4) El 23.10.03, després d'estudi de l'expedient, pels ingressos bruts de la família (43.340'90 €), no es trobaven dins els límits de renda per component de la unitat familiar establits per l'Ordre de 13 de desembre de 2002 per la qual es regulen les ajudes d'emergència per a 2003, per superar-los en 2'7 punts, cosa que va fer impossible la seua concessió per esta via, circumstància que es va posar en coneixement de la família, i es va intentar buscar un altre gènere de solucions.

Remesa a l'interessat la contestació de l'Administració, el reclamant va remetre dos escrits amb dates 21 de gener i 6 de febrer de 2004. En el primer es remet una contestació de l'Administració a un escrit previ del reclamant. En este es recull que la renúncia a la plaça de la residència Solidaritat no s'ha considerat com una renúncia a plaça pública, sinó que esta plaça no va ser ocupada per considerar-se que no era el centre adequat, per la qual cosa la sol·licitud segueix en llista d'espera fins que es pugua oferir una plaça en el recurs adequat.

En el segon escrit es reitera el problema de l'atribució de responsabilitats en l'assignació de la plaça i el reclamant expressa la seua insatisfacció pel fet que el seu fill no té resposta a la seua malaltia i que el cost de l'estada és inassumible per a l'economia familiar. Es pregunta el reclamant si el seu fill quedarà en el carrer quan falten els pares i confia que l'ajuda individual, que han sol·licitat, siga una altra diferent de la d'emergència, ja que, d'una altra manera, el seu fill mai no tindria accés a les ajudes assistencials.

Sembla raonable establir les següents consideracions sobre això anterior:

Creiem que no duu a cap lloc establir valoracions sobre el problema ocorregut en la residència Solidaritat, doncs això només donaria lloc a infructuosos debats

sense cap solució pràctica. El problema que planteja el reclamant és molt específic i necessita una resposta concreta.

L'article 3 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú estableix una sèrie de principis generals pels quals han de regir-se les administracions públiques. En concret, cal destacar que totes les administracions han de regir-se pels principis d'eficiència i de servei als ciutadans.

El fill del reclamant gaudix de la doble protecció constitucional que li atorguen els articles 39 i 49 de la Constitució, atesa la seua condició de menor i discapacitat.

Al costat del deure d'assistència dels titulars de la pàtria potestat als menors existix el paral·lel deure de l'Administració d'auxiliar-los en l'exercici de la pàtria potestat (article 154 del Codi Civil) a fi d'assegurar al xiquet la protecció i la cura que siguen necessàries per al seu benestar, i adoptar les mesures legislatives i administratives adequades (article 3 de la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets del Nen).

La Llei Orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, estableix una sèrie de principis generals entre els quals es troba el deure dels poders públics de facilitar serveis accessibles en totes les àrees que afecten al desenvolupament del menor (article 12), l'obligació de parar esment immediat per part dels serveis públics i d'actuar (article 14) i de procurar la col·laboració del menor i de la seua família davant qualsevol intervenció (article 15).

La Llei 7/1994, de 5 de desembre, de la infància, de la Comunitat Autònoma Valenciana estableix que la Generalitat Valenciana ha de garantir l'existència d'un sistema permanent d'atenció immediata al nen que permeta atendre situacions d'urgència. La Llei estableix entre els seus principis rectors la protecció integral, la prevenció dels riscos i la defensa i la garantia dels seus drets, com a responsabilitat indeclinable de tots els agents intervinents i principi rector de l'actuació dels poders públics (article 3). Esta protecció no cessaria en este cas per arribar a la major edat atés que la disposició transitòria tercera de la llei assenyala que "els beneficis establits a favor dels nens i les nenes en esta Llei podran ser d'aplicació a les persones afectades per una disminució psíquica, amb independència de la seua edat i en consideració a les seues necessitats específiques".

La Llei 51/2003, de 2 de desembre, d'igualtat d'oportunitats, no-discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat exigix realitzar els ajustaments raonables necessaris amb la finalitat d'adequar la resposta de l'Administració a les necessitats específiques de la persona amb discapacitat.

La Llei valenciana 11/2003, de 10 d'abril, de la Generalitat, sobre l'estatut de les persones amb discapacitat estableix el principi general de responsabilitat pública pel qual l'Administració de la Generalitat ha de procurar, dins les seues disponibilitats pressupostàries, els mitjans i destinar els recursos financers, tècnics,

humans i organitzatius necessaris per assolir el compliment dels principis citats en l'article 4 de la Llei. D'altra banda, establí, com a dret davant l'Administració de la Generalitat, el de rebre un tracte personalitzat i individualitzat (article 6).

Segons el nostre parer, el centre que s'havia inicialment designat no complia amb els requisits necessaris per a albergar el menor. Es tractava d'un centre d'adults, cosa que fa que difícilment complisca les exigències per a un internament que exigeix la legislació processal civil (article 763 LEC).

L'article 23 de la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets del Nen de 1989 establí que els Estats part reconeixen el dret del nen impedit a rebre cures especials, i encoratjaran i asseguraran, amb subjecció als recursos disponibles, la prestació al nen que reunisca les condicions requerides i als responsables de la seua cura l'assistència que se sol licite i que siga adequada a l'estat del nen i a les circumstàncies dels seus pares o d'altres persones que tinguen cura d'ell. L'article ressalta que, en consideració a les necessitats especials del nen impedit, l'assistència que es preste ha de ser gratuïta sempre que siga possible, tenint en compte la situació econòmica dels pares o de les altres persones que en tinguen cura i ha d'estar destinada a assegurar que el nen mentalment o físicament impedit tinga un accés efectiu a l'educació, la capacitació, els serveis sanitaris, els serveis de rehabilitació, la preparació per a l'ocupació i les oportunitats d'esplai; i reba estos serveis amb l'objecte que el nen assolisca la integració social i el desenvolupament individual, inclòs el seu desenvolupament cultural i espiritual, en la major mesura possible.

Som conscients de les dificultats materials i pressupostàries que implica la creació d'una xarxa sociosanitària que abaste totes les situacions. No obstant això, les previsions legals exigixen una resposta a curt termini i una planificació que permeta consolidar una xarxa suficient de recursos destinada a facilitar solucions adequades que prevegen el major ventall de possibilitats.

En este cas, els diferents informes de serveis socials acrediten que no existia més remei que internar el menor en un centre especialitzat. S'havien exhaurit ja les restants possibilitats sense èxit (article 11, apartat 2, lletra b de la LO 1/1996). La mateixa Administració havia reconegut este fet, i havia buscat un centre públic disponible, i segons figura en els informes rebuts, el menor discapacitat estava en llista d'espera.

En el cas en estudi, a més, la situació era urgent. El drama familiar abastava diversos plànols. D'una banda, la peregrinació constant per diverses institucions públiques sense assolir solucions al problema. D'altra banda, la cruel realitat d'una situació de violència familiar insostenible, les cotes de la qual arribaven al maltractament i les lesions corporals, algunes d'elles denunciades judicialment, i la necessitat d'un dels components de la llar d'absentar-se del domicili familiar.

La solució ha estat insatisfactòria. Davant l'absència de centre havia d'haver-se habilitat una solució alternativa a un problema urgent i que afectava l'essència més profunda de la família del menor discapacitat.

El principi bàsic és, sens dubte, la col·laboració, un principi consagrat legalment i que és comú a tot l'àmbit internacional (vegeu, en este sentit, la Recomanació núm. R [98] 9 del Comitè de Ministres del Consell d'Europa als estats membres sobre la dependència, de 18 de setembre de 1998, en l'apartat corresponent als principis generals aplicables a les persones curadores sense estatus professional).

En consideració al que hem exposat, de conformitat amb allò establert en l'article 29 núm. 1 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, del Síndic de Greuges, esta institució efectua les següents recomanacions, a les quals, d'acord a l'últim precepte esmentat, ha de respondre i manifestar si l'accepta o les causes que ho impedeixen, en el termini màxim de 15 dies:

- Que es vaja ampliant la xarxa sociosanitària fins a completar l'ampli ventall de respostes als diferents problemes que, com el present, solen afectar menors amb discapacitat a la Comunitat Valenciana, amb tota l'extensió recollida en l'article 23 de la Convenció de les Nacions Unides sobre els Drets del Nen.
- Que, amb caràcter general, en els casos de falta de disponibilitat de recursos de la xarxa pública i, amb independència de les prestacions econòmiques individualitzades, s'arbitren totes les mesures possibles, incloses les d'índole pressupostària, a fi que les situacions de greu alteració de la convivència familiar i serios perjudici per a menors i discapacitats, com esta d'intolerable violència familiar, tinguen una resposta institucional immediata i continuada amb el màxim desenvolupament del principi de col·laboració, de conformitat amb els preceptes legals i les recomanacions internacionals incloses en el text d'esta resolució.
- Que, en el cas concret objecte d'esta reclamació, s'arbitren tots els mecanismes per donar una resposta adequada a les necessitats de centre residencial per al menor discapacitat i auxili en l'exercici de la guarda legal en el termini més breu possible, i es valore la possible ajuda econòmica sol·licitada pels titulars de la pàtria potestat.

Li agrairé molt per endavant la remissió del que li hem sol·licitat. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 030447 de data 17.02.2004 dirigida a la Conselleria de Benestar Social sobre retard a resoldre procediment de reconeixement, declaració i grau de minusvalidesa.

Sr. director,

El reclamant va formular queixa, en la qual, resumidament, manifesta que el 25 de març de 2003 va sol·licitar la revisió del seu grau de minusvalidesa. L'11 d'abril va tenir entrada en esta institució la queixa referent al retard en la tramitació. Esta institució, després de rebre informació de l'Administració, va tancar la queixa en data 9 de juliol de 2003 a causa del fet que no s'havia esgotat el termini màxim de 6 mesos establert en l'Ordre de 19 de novembre de 2001, de la

Conselleria de Benestar Social, per la qual s'establix el procediment per al reconeixement, la declaració i la qualificació del grau de minusvalidesa en l'àmbit de la Comunitat Valenciana. No obstant això, vam recordar que els esmentats terminis comporten només un límit màxim i que l'Administració es regix pels criteris d'eficiència i de servei als ciutadans (article 3 de la Llei 30/1992), per la qual cosa si s'apreciaren demores reobriríem la queixa.

Posteriorment, en data 3 de setembre, el reclamant ens va comunicar que havia transcorregut l'esmentat termini de 6 mesos i encara no s'havia produït l'esmentada resolució.

Amb la finalitat de valorar l'admissió a tràmit, es va dirigir ofici l'1 d'octubre de 2003 a la Direcció Territorial de Benestar Social d'Alacant. Amb data d'entrada en esta institució de 5 de desembre de 2003, es va rebre contestació en la qual s'informava que l'interessat havia estat citat el 19 de novembre per al reconeixement mèdic preceptiu.

Conferit trasllat per a al legacions al reclamant, ens va comunicar que, fins a la data (5 de gener de 2004) no havia obtingut cap resposta per part de l'Administració.

Sembla raonable establir les següents consideracions sobre això anterior:

De la documentació que es troba en l'expedient i de totes les actuacions realitzades es dedüx que l'interessat va sol·licitar el reconeixement del grau de minusvalidesa al març de 2003, i després d'haver transcorregut quasi deu mesos encara no ha obtingut resposta de l'Administració, tot i els requeriments efectuats en este sentit.

Això comporta la inobservança de la normativa aplicable referent a això. En efecte, es vulnera allò disposat en l'article 42.2 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, que determina que el termini màxim en el qual l'Administració ha de notificar la resolució expressa ha de ser el fixat per la norma reguladora del corresponent procediment.

L'Ordre de 19 de novembre de 2001, de la Conselleria de Benestar Social, per la qual s'establix el procediment per al reconeixement, la declaració i la qualificació del grau de minusvalidesa en l'àmbit de la Comunitat Valenciana estableix, en el seu article 14, que el termini màxim per a la resolució del procediment per a revisió del grau de minusvalidesa serà el de l'article 10 apartat 2n (sis mesos), i s'ha de computar a partir de la data de l'acord d'iniciació comunicat a l'interessat.

En este cas el temps de tramitació ha excedit notablement l'esmentat termini previst legalment.

L'article 47 de la Llei 30/1992 estableix que l'observança dels terminis és obligatòria i el seu article 41, igualment, obliga a adoptar les mesures oportunes per a remoure els obstacles que impedisquen, dificulten o retarden l'exercici ple

dels drets dels interessats o el respecte als seus interessos legítims, i que disposen el que calga per a evitar i eliminar tota anormalitat en la tramitació dels procediments.

Amb independència que l'article 14.3 estableix els efectes de la falta de resolució expressa (silenci administratiu), l'Administració té l'obligació expressa de resoldre, de conformitat amb l'article 42 de la Llei 30/1 992.

Però encara més, no és necessari apurar els terminis màxims per a resoldre i notificar, sinó que, posant en pràctica el principi d'eficàcia que l'article 103.1 de la Constitució espanyola encomana a les administracions públiques, els terminis han de reduir-se al mínim, cosa que reitera l'article 3.2 de la referida Llei 30/1992 en assenyalar que les administracions públiques es regixen, en la seua actuació, pels criteris d'eficiència i de servei als ciutadans.

En consideració a allò exposat, de conformitat amb allò establert en l'article 29 núm. 1 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, del Síndic de Greuges, esta institució efectua un recordatori deures legals a esta Direcció Territorial en el sentit que han d'extremar-se les mesures que tendisquen a evitar dilacions en els procediments i que, en este cas, s'agilite la seua prompta resolució.

Li agrairé la seua col·laboració i la remissió del que li hem sol·licitat. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 030337 de data 30.04.04 dirigida a la Universitat de València, l'Ajuntament de València i la Conselleria de Sanitat sobre l'incompliment de la prohibició de fumar en una universitat valenciana.

Il·lm. Sr.:

El reclamant va formular queixa en la qual, resumidament, manifestava que cursava estudis en la Facultat de Dret de la Universitat de València i que havia presentat diferents denúncies a la Unitat de Gestió i al Sr. coordinador de la Mesa de Degans i Directores del Campus de Tarongers sobre l'incompliment de la Llei valenciana 3/1997, de 16 de juny sobre drogodependències i altres trastorns addictius, en permetre fumar al centre (aularis, passadissos i especialment al bar de no fumadors), sense haver obtingut resposta per part de la universitat, que continua permetent l'incompliment generalitzat de la norma en este aspecte.

Una vegada sol·licitats informes a l'Excm. Ajuntament de València i a la Universitat de València, es va rebre atent ofici de l'esmentat Ajuntament en el qual es comunicava el Decret de 8 d'abril de l'Ajuntament en el qual es resolvia el següent:

“Vistos els escrits de denúncia remesos a este Ajuntament pel Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana, en els quals s'exposen incompliments a l'article 21.1 a) del Decret legislatiu 1/2003, d'1 d'abril, pel qual s'aprova el text refós de la Llei

sobre drogodependències i altres trastorns addictius, per part de la Universitat de València, Campus dels Tarongers, pel següent fet:

permetre fumar en un centre d'ensenyament.

Fent ús de les atribucions que em conferixen els articles 21, 25 i 26 de la Llei 7/85, de 2 d'abril i 41 del Reglament d'organització, funcionament i règim jurídic de les entitats locals, aprovat per RD 2568/86, de 28 de novembre, BOE de 22 de desembre, Llei 14/86, de 25-4 i 72 de la Llei 30/92, de 26-11, en relació amb la normativa sectorial aplicable, resolc:

1. Ordenar a la Universitat de València –Unitat de Gestió Campus dels Tarongers– la rectificació de la deficiència denunciada en el termini de 15 dies, i li advertisc que, si no ho fa així, podria incoar-se procediment aplicador de sancions.
2. Donar trasllat d'este decret al Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana i al particular denunciant.”

L'Ajuntament de València va contestar el dia 2 de maig de 2003, i manifestava que en donava trasllat a la Universitat de València per a rectificar la deficiència denunciada i, si no ho feia, s'obriria expedient d'aplicació de sanció.

Posteriorment, l'Ajuntament ens va remetre un ampli dossier procedent de la Unitat de Gestió del Campus **dels Tarongers** respecte de les actuacions practicades a conseqüència de l'esmentat decret. Este dossier conté:

- El model de cartell indicador col·locat a aularis (aules i ascensors).
- La comunicació als responsables de cafeteries, manteniment i conserges.
- Les dos reclamacions presentades i les contestacions remeses.
- L'acord de la Mesa de Degans relatiu a la petició dels estudiants que es destinara una cafeteria per a ús exclusiu de no fumadors.

La contestació realitzada al reclamant pel degà en funcions, comunicava el següent:

- Que el centre ha adoptat totes les disposicions necessàries per a limitar el consum de tabac en els termes legalment establits, i existixen ordres expressos sobre la seua vigilància.
- Que no tenen constància de cap incompliment de la normativa legal, sense que tampoc el reclamant oferisca cap prova o dada concreta referent a això, sense perjudici que no es dubta que siga possible que haja existit, ja que és impossible una vigilància policíaca de totes i cadascuna de les persones que estan presents al centre i durant la seua estada en este.
- Que, en qualsevol cas, com la responsabilitat dels edificis del campus correspon a la Unitat de Campus, es dóna trasllat de la queixa als efectes procedents.

Cal destacar també un dels documents continguts en el dossier que reflectix el rebuig de la norma de no fumar en la cafeteria de no fumadors acompanyat d'un ampli nombre de reclamacions de fumadors. La mateixa empresa encarregada de la cafeteria assenyala que hi ha un cert nombre de persones que en fan cas omís i que, malgrat que el personal dóna compte de la situació i recrimina de forma educada l'infractor, en ocasions cada vegada més freqüents, els esmentats s'encaren amb les persones que els han advertit i es neguen a apagar el cigarret i fins i tot contestant de mala manera, assenyalen que "si el comportament del personal fóra una altre que el de deixar fumar l'esmentat individu, temen que l'incident podria passar a majors".

La comunicació rebuda de la Universitat de València on s'exposava l'actuació institucional realitzada és del tenor següent:

"El degà de la Facultat de Dret contesta que, d'una banda, al centre s'han adoptat totes les disposicions necessàries per a limitar el consum de tabac, segons els termes legalment establits i, d'una altra banda, s'ha donat trasllat de la queixa a la Unitat de Campus perquè s'adopten les mesures oportunes.

La cap de la Unitat de Campus va remetre escrit, dirigit als conserges dels aularis, en el qual sol licitava que, de forma periòdica, es revisaren els cartells que determinen la prohibició de fumar a les aules i als ascensors, i informaren el servei de manteniment de la necessitat de reposar-los.

Així mateix, també es va remetre escrit a les persones encarregades de les cafeteries situades al Campus de Tarongers, per sol licitar-los que informaren els seus treballadors que calia respectar la normativa sobre la prohibició de fumar a les zones de la cafeteria en les quals es prohibia fer-ho.

Actualment, la situació del Campus de Tarongers, pel que fa a l'actuació de les autoritats competents per a garantir la salut de les persones no fumadores en compliment de la normativa vigent, és la següent:

- Totes les aules disposen de cartells que indiquen la prohibició de fumar-hi.
- Tots els ascensors estan senyalitzats amb cartells que indiquen la prohibició de fumar-hi.
- De les quatre cafeteries existents als aularis, una està destinada als no fumadors.
- Periòdicament es remet escrit recordatori a conserges i al servei de manteniment a fi que es comprove que tots els cartells indicadors de la prohibició de fumar estan als llocs citats, així com perquè es reposen, si és procedent.
- La Mesa de Degans va acordar que a les zones de descans dels aularis se senyalitzaren espais amb la prohibició de fumar.
- Per a reforçar el compliment de la norma, s'establiran àrees de fumadors en algunes zones, i es prohibirà fumar a la resta de cada aulari.
- Queda terminantment prohibit fumar a tot l'edifici de la biblioteca, corredors inclosos. En l'obertura de curs, en les sessions de presentació, els estudiants dels primers cursos són informats d'esta norma.

En qualsevol cas, i en relació amb la qüestió suscitada, he de manifestar que la Universitat de València té previst engegar el seu primer Pla de prevenció i tractament del tabaquisme, l'àmbit d'actuació del qual engloba el conjunt de la Universitat i mitjançant el qual es pretén, tant difondre la necessitat d'abandonar l'ús del tabac, com la protecció

de la salut del personal i de l'alumnat de la UVEG davant l'aire contaminat pel fum del tabac.”

Vam remetre les contestacions a l'interessat per a al legacions i el reclamant va enviar un correu electrònic, en què agrai a la gestió realitzada, però manifestava que es continua fent cas omís de les indicacions formulades, i es permet fumar multitudinàriament a aules, passadissos, bar de no fumadors, etc., llevat de la Biblioteca de Ciències Socials on els guardes de seguretat ho impedeixen.

Vist això anterior, es va sol licitar ampliació d'informe a la Universitat de València a fi d'acreditar el nombre de denúncies cursades per infracció de la legislació valenciana sobre drogodependències pel que fa a la prohibició de fumar en determinats espais.

Es va rebre atenta contestació de la Universitat, en la qual s'expressava que el nombre de denúncies cursades fins a la data havien estat dos, una presentada a la Conselleria de Benestar Social, Direcció General de Drogodependències a l'octubre de 2002 i l'altra és la que motiva este informe, ambdós presentades per 2 estudiants del Campus de Tarongers. En l'esmentat escrit es reiteren les mesures que s'han dut a terme per a garantir la salut de les persones, que són:

- Totes les aules disposen de cartells indicadors de “prohibit fumar”.
- Periòdicament es remet escrit a conserges i servei de manteniment perquè es comprove que tots els cartells de “prohibit fumar” es troben al seu lloc, i els reposen si fóra necessari.
- S'han adequat espais a les cafeteries per als no fumadors, i s'ha remet escrit als responsables per a la seua vigilància. Enguany, i dins el Programa de control de qualitat dels serveis de restauració de la Universitat de València, es vigilarà i controlarà el seu compliment.
- Des del Servei de Prevenció de Riscos Laborals, i a través dels gabinets de salut situats als tres campus, s'informa, mitjançant la campanya antitabac de la Conselleria de Sanitat, sobre el tabac i la salut i com deixar de fumar, i es lliuren els fullets informatius: “Guia d'ajuda per a deixar de fumar”, “Ajuda el teu pacient a deixar de fumar”, “Fumes, per què?”, “Embaràs i tabac”, com també indica el protocol d'actuació que cal seguir en reclamacions d'incompliment de la legislació.

Respecte a l'Àrea de Seguretat i Higiene els tècnics informen o acudixen als llocs de treball en els quals es produï xen queixes per consumde tabac.

Els resultats obtinguts durant l'últim any comporten un avanç en el compliment de la legislació sobre prohibició de consum de tabac i s'estan duent actuacions per a informar tota la comunitat universitària que, tant el consum de tabac, com l'exposició al fum de tabac, provoquen danys sobre la salut, i és necessària la cooperació de tothom per a respectar el dret preferent dels no fumadors davant els fumadors.”

Arribats en este punt, sembla raonable establir les següents consideracions:

L'article 12 del Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals, adoptat per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 16 de desembre de 1966 declara que tota persona té dret al gaudi del més alt nivell possible de salut física i mental.

L'Organització Mundial de la Salut reconeix que “la propagació de l'epidèmia de tabaquisme és un problema mundial amb greus conseqüències per a la salut pública, que requereix la més àmplia cooperació internacional possible i la participació de tots els països en una resposta internacional eficaç, apropiada i integral” i que “la ciència ha demostrat inequívocament que el consum de tabac i l'exposició al fum de tabac són causes de mortalitat, morbiditat i discapacitat, i que les malalties relacionades amb el tabac no apareixen immediatament després que es comença a fumar o en estar exposat al fum de tabac, o en consumir qualsevol altra manera productes de tabac”.

En la 56a Assemblea Mundial de la Salut, que va tenir lloc el dia 21 de maig de 2003, es va adoptar el text definitiu del conveni marc per al control del tabac que va ser obert a la signatura el 16 de juny del mateix any. Espanya va signar el mateix dia, i es troba pendent de ratificació.

En l'article 4 del conveni s'expressa, com a principi bàsic, que es requereix un compromís polític ferm per a establir i protegir, en l'àmbit nacional, regional i internacional, mesures multisectorials integrals i respostes coordinades, prenent en consideració, entre d'altres, “la necessitat d'adoptar mesures per a protegir totes les persones de l'exposició al fum del tabac”.

Interessa destacar, igualment, l'article 8 de l'esmentat conveni, dedicat expressament a la protecció contra l'exposició al fum del tabac, el tenor del qual és el següent:

1. Les parts reconeixen que la ciència ha demostrat de manera inequívoca que l'exposició al fum de tabac és causa de mortalitat, morbiditat i discapacitat.
2. Cada part ha d'adoptar i aplicar, en àrees de la jurisdicció nacional existent i de la manera com ho determine la legislació nacional, mesures legislatives, executives, administratives i/o altres mesures eficaçes de protecció contra l'exposició al fum de tabac en llocs de treball interiors, mitjans de transport públic, llocs públics tancats i, si escau, altres llocs públics, i ha de promoure activament l'adopció i l'aplicació d'estes mesures en altres nivells jurisdiccionals.

El Tractat de la Unió Europea, en el seu article 152, estableix que l'acció comunitària, que completarà les polítiques nacionals, s'encaminarà entre altres coses a millorar la salut pública, prevenir les malalties humanes i evitar les fonts de perill per a la salut humana. La Unió Europea ha reconegut la necessitat de definir una estratègia eficaç de lluita contra el consum de tabac, mostra de la qual són les resolucions del Consell i dels ministres de Sanitat dels Estats membres reunits al si del Consell de 18 de juliol de 1989 sobre la prohibició de fumar en llocs destinats al públic o la Resolució del Consell, de 26 de novembre de 1996, sobre la reducció del consum de tabac a la Comunitat Europea.

La necessitat d'estes accions és indiscutible si tenim en compte el mig milió de morts relacionades amb el consum de tabac que es produeixen cada any a la Comunitat Europea i el preocupant augment del nombre de xiquets i adolescents

que adopten este hàbit. Fumar, reconeix el Consell, perjudica la salut humana, perquè crea addicció a la nicotina i perquè els fumadors sofreixen malalties mortals i discapacitats, com ara càncers (no solament de pulmó), malaltia cardíaca isquèmica i altres malalties cardiovasculars, així com malalties respiratòries com l'enfisema.

La Recomanació del Consell de 2 de desembre de 2002, relativa a la prevenció del tabaquisme i a una sèrie d'iniciatives destinades a millorar la lluita contra el tabac (2003/54/CE) estableix en este sentit que "tenint en compte els riscos per a la salut associats amb el tabaquisme passiu, els estats membres haurien de fixar-se com a objectiu la protecció dels fumadors i dels no fumadors contra l'exposició al fum de tabac en l'ambient". El Consell recomana als estats membres:

"Que posen en pràctica disposicions legals o altres mesures efectives d'acord amb les pràctiques i les condicions nacionals, en l'àmbit apropiat governamental o no governamental, de forma que es garantisca una protecció contra l'exposició al fum del tabac en l'ambient als llocs de treball interiors, als llocs públics tancats i al transport públic. S'han de tenir en compte de forma prioritària, entre d'altres, els centres d'ensenyament, les instal·lacions d'atenció sanitària i els llocs on es presten serveis als xiquets."

L'article 43 de la Constitució espanyola reconeix el dret a la protecció de la salut, on s'expressa:

"Competix als poders públics organitzar i tutelar la salut pública a través de les mesures preventives i de les prestacions i dels serveis necessaris. La llei ha d'establir-ne els drets i els deures de tots".

A Espanya, segons l'Enquesta Nacional de Salut realitzada l'any 2001, fuma el 34,4% de la població de 16 o més anys, amb una mortalitat anual d'unes 55.000 morts i amb la particularitat que un terç d'estes morts són prematures, cosa que agreuja el problema amb estos anys de vida potencials perduts.

Dins l'estratègia adoptada pel Ple del Consell Interterritorial del Sistema Nacional de Salut, es va aprovar, el 13 de gener de 2003, el Pla Nacional de Prevenció i Control del Tabaquisme 2003-2007 com a resposta i ferm compromís de les autoritats sanitàries espanyoles davant les accions anteriorment expressades. Dins els objectius del Pla es troba la protecció de la població a l'exposició del fum del tabac, la qual s'ha d'evitar, potenciar els espais sense fum i fomentar la norma social de no fumar, la coordinació interinstitucional i la participació social.

A la Comunitat Valenciana, el text refós de la Llei valenciana sobre drogodependències i altres trastorns addictius (Decret legislatiu 1/2003), estableix com a principis rectors (article 3), entre d'altres, els següents:

- La responsabilitat pública i la coordinació institucional d'actuacions basada en els principis de descentralització, de responsabilitat i d'autonomia en la gestió dels programes i serveis.

- L'establiment de criteris d'eficàcia, eficiència i avaluació contínua de resultats de les actuacions i de programes que es desenvolupen en matèria de drogodependències i altres trastorns addictius.
- La integració normalitzada d'actuacions en matèria de drogodependències als sistemes educatiu, sanitari i de serveis socials de la Comunitat Valenciana.

L'article 21.1 lletra "a" de la Llei estableix terminantment que no es pot fumar en centres d'ensenyament de qualsevol nivell. L'article 22 insisteix que "en cas de conflicte, i per consideració a la promoció i la defensa de la salut, el dret de les persones no fumadores en les circumstàncies en les quals puga veure's afectat pel consum de tabac, preval sobre el dret a fumar".

Cal destacar els esforços realitzats per la Universitat de València en matèria de prevenció general i d'informació. No obstant això, les mesures adoptades resulten insuficients com revela esta investigació. Destaca el pràcticament nul exercici de la potestat aplicadora de sancions sobre les persones físiques que infringixen el que disposa l'article 49 de la Llei. És obvi que la Universitat no té competència per al seu exercici, de conformitat amb els títols V i VII de la Llei, però no és menys cert que la llei obliga a una coordinació institucional i que el Reial Decret 1398/1993, de 4 d'agost, pel qual s'aprova el reglament del procediment per a l'exercici de la potestat d'aplicació de sancions, al qual remet expressament l'article 47.2 de la Llei, estableix expressament que estos procediments poden iniciar-se com a conseqüència de denúncia (article 11), i existix una responsabilitat pública en la qual estos fets siguen posats en coneixement dels òrgans competents per a la instrucció de l'expedient administratiu d'aplicació de sancions.

En consideració a allò exposat, de conformitat amb allò establert en l'article 29 núm. 1 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, del Síndic de Greuges, esta institució efectua la següent recomanació, a la qual, d'acord amb l'últim precepte esmentat, ha de respondre i manifestar la seua acceptació o les causes que ho impedisquen en el termini màxim de 30 dies. En transcórrer este termini este document podrà ser exposat a la pàgina web de la nostra institució:

1r. Que adopte, en l'àmbit de les seues competències, totes les mesures que siguen necessàries, no solament per a reduir la inducció al consum de tabac, sinó per a promoure els legítims drets a la protecció a la salut dels no fumadors, ja que, en cas de conflicte, ha de prevaler sempre el dret a la salut dels no fumadors sobre el dret dels fumadors a consumir tabac en tots aquells llocs i circumstàncies que puga veure's afectada la salut dels no fumadors, amb la qual cosa es contribuï x de forma efectiva a una veritable "cultura de la salut" que incloga no solament el rebuig al consum de tot tipus de drogues, sinó la solidaritat, la tolerància i el suport a persones amb problemes de drogoaddicció; tot això sense abandonar les competències de control, vigilància i aplicadores de sancions que la llei valenciana sobre drogodependències i altres trastorns addictius preveu.

2n. Que establisca criteris de coordinació, d'avaluació i de seguiment de les actuacions en matèria de normes de prohibició de l'ús del tabac a les instal·lacions de la Universitat de València, en particular pel que fa a l'exercici de la potestat d'aplicació de sancions, i sense perjudici de l'autonomia universitària prevista en l'article 2 de la LO 6/2001, de 21 de desembre, d'universitats, s'adopten les normes d'organització i de funcionament necessàries per a garantir el seu exercici, d'acord amb allò consignat en el text d'esta resolució.

Atentament.

VI. OCUPACIÓ PÚBLICA

Resolució de la queixa iniciada d'ofici núm. 49/2003 (expedient núm. 031579) de data 27.10.04 dirigida a les universitats d'Alacant, de València, Miguel Hernández d'Elx, Jaume I de Castelló i Politècnica de València sobre la situació de temporalitat en l'ocupació en l'àmbit de la Comunitat Valenciana

Excm. i Magfc. Sr. Rector,

L'existència d'empleats públics de caràcter temporal, tant de naturalesa funcional (funcionaris interins) com laboral (contractats temporals) que presten serveis a les administracions públiques és un fet que de sempre ha preocupat esta sindicatura.

Prova d'esta preocupació és la dada que en tots els informes anuals que hem de presentar davant les Corts Valencianes incloem un apartat dedicat a queixes relatives a la gestió de les distintes borses de treball (sanitat, administracions valencianes, educació, justícia, universitats, diputacions, ajuntaments, etc.).

D'altra banda, al llarg de l'any 2003 l'Oficina del Defensor del Poble va realitzar un estudi amb el títol *Funcionaris interins i personal eventual: la provisionalitat i temporalitat en l'ocupació pública*, en el qual analitzava la situació general de la qüestió en tots els àmbits de les administracions públiques.

En este sentit, i amb la finalitat d'aprofundir en l'estudi d'algunes de les situacions recollides pel Defensor del Poble, vam considerar d'interés abordar l'estat de la qüestió (la situació de la temporalitat en l'ocupació) en l'àmbit territorial de la Comunitat Valenciana.

Així, com a punt de partida i sense perjudici que en el futur es faça en altres àmbits de l'administració valenciana, emprendrem en esta queixa l'estudi de la temporalitat en l'ocupació del denominat Personal d'Administració i Serveis (PAS) de les universitats públiques valencianes.

D'esta manera, han estat objecte d'estudi les universitats següents:

- Universitat Jaume I de Castelló.
- Universitat de València.
- Universitat Politècnica de València.
- Universitat d'Alacant.
- Universitat Miguel Hernández d'Elx.

A totes els vam sol licitar informació suficient sobre la problemàtica plantejada en el seu àmbit d'actuació i, especialment, sobre els següents punts:

- Nombre de llocs de treball de PA, amb detall del sector (general o especial), els grups de titulació i la naturalesa dels llocs (funcionarial o laboral) en esta Universitat.
- Dels llocs anteriors, cal quantificar quins són de caràcter temporal, tant de naturalesa funcionarial com laboral.
- Sistema utilitzat en els processos de selecció dels funcionaris interins i dels contractats laborals temporals.
- Plans d'esta Administració per a posar fi a la temporalitat.

Una vegada rebuts els informes, a continuació exposem la situació en les cinc universitats públiques valencianes.

Universitat Jaume I de Castelló

La referida Universitat ens va informar el següent:

“En relació al seu escrit de data 17 de desembre de 2003, en el qual sol licitava diversa informació pel que fa al Personal d'Administració i Serveis d'esta Universitat, passem a detallar-li allò sol licitat:

Taula I

Llocs de treball de PAS per sector, naturalesa i grup de titulació, en data 31 de desembre de 2003.

Grup	FAG	FAE	E	L	Total per grups
A	19	44		1	64
A/B	1				1
B	13	38			51
B/C		4			4
C	56	70			126
C/D	100	14			114
D	40	9		2	51
D/E	1				1
			14		14
Total sector	230	179	14	3	426

Taula II

Lloc de treball de PAS amb destinació definitiva per sector, naturalesa i grup de titulació.

Grup	Personal	FAG	FAE	L	Total per grups
A	Ocupades	15	27	1	43
	No ocupades		3		3
A/B	Ocupades	1			1
B	Ocupades	8	29		37
B/C	Ocupades		3		3
C	Ocupades	37	46		83
	No ocupades	4			4
C/D	Ocupades	71	8		79
	No ocupades		1		1
D	Ocupades	30	7	1	38
D/E	Ocupades	1			1
Total sector		167	124	2	293

A banda dels llocs referits, existixen en la plantilla 14 places de personal eventual, ocupades per personal funcionari de diversos grups de titulació.

Taula III

Llocs de treball de PAS vacants per sector, naturalesa i grup de titulació.

Grup	Personal	FAG	FAE	L	Total per grups
A	FC		6		6
	FI	1	7		8
	No ocupada	3	1		4
B	FC	5	3		8
	FI		6		6
B/C	No ocupada		1		1
C	FC	1	4		5
	FI		13		13
	No ocupada	14	7		21
C/D	FC	1			1
	FI	27	2		29
	No ocupada	1	3		4
D	FI	10	2		12
	No ocupada			1	1
Total sector		63	55	1	119

La sigla FC significa que els llocs tenen reserva d'una persona funcionària de carrera (i, per tant, no poden eixir a oposició), encara que ara estan proveïts interinament. La sigla FI significa que els llocs estan proveïts interinament.

Taula IV

Places afectades pels processos selectius iniciats el 2003 i no finalitzats a hores d'ara.

Grup	FAG	FAE	Total per grups
A		3	3
B		1	1
C	30	15	45
Total sector	30	19	49

FAG: Funcionari d'administració general

FAE: Funcionari d'administració especial

E: Personal eventual

L: Personal laboral

Actualment, en la Universitat Jaume I, els llocs de treball vacants (ocupats per funcionaris interins o no ocupats) són 119.

Una vegada hagen finalitzat els processos selectius iniciats (49) i hagen pres possessió en els seus llocs de treball, la temporalitat afectarà el personal que, si escau, ocupe un dels restants 70 llocs, que sobre un total de 426 comporta un 16,43%. Cal destacar que estos llocs de treball han estat creats o han quedat vacants els 2001, 2002 i 2003.

Tenim previst que durant l'exercici 2004 s'acabe amb la temporalitat en la relació de llocs de treball, i quede pràcticament amb caràcter temporal només aquell personal que ocupe llocs de treball amb dret a reserva pel seu titular.

El sistema utilitzat en els processos de selecció dels funcionaris interins i dels contractats laborals està establert en un document denominat "Criteris per a la confecció de les convocatòries de proves selectives per a l'accés de personal funcionari (de carrera o interí) i provisió de llocs de treball (definitiu o temporal) de personal d'administració i serveis de la de la Universitat Jaume I, "document que va ser negociat en mesa negociadora, amb l'informe favorable de la representació sindical i amb posterioritat va ser aprovat en la Junta de Govern de la Universitat".

Universitat Miguel Hernández d'Elx

"En resposta al seu escrit del passat 17 de desembre de 2003, registrat amb número de queixa 31579-d'ofici 49/2003, amb registre d'entrada en esta Universitat 2950, de 22 de desembre de 2003, en relació amb l'estudi de la situació de la temporalitat en l'ocupació pública, i d'acord amb la seua sol·licitud, a continuació li detallem els punts plantejats:

1. Nombre de llocs de treball de PAS per sectors:

- Administració general: 190
- Administració especial: 133
- Laboral: 7
- Altres: 16 (caps de servei i alts càrrecs)

2 . Detall per grups de titulació:

	FAG	FAE	LF	ALTRES	TOTAL
Grup A	13	16		16	45
Grup B	13	21			34
Grup C	57	74	1		132
Grup D	107	22	6		135
T o t a l	190	133	7	16	346

3. Naturalesa dels llocs:

- Naturalesa funcionarial: 283
- Naturalesa laboral: 63

4. Quantificació del caràcter temporal:

- Funcionaris Interins: 117
- Contractats Laborals: 94

5. Sistemes utilitzats en els processos de selecció dels funcionaris interins i contractacions laborals:

Funcionaris interins:

- La Comissió Gestora de la Universitat Miguel Hernández d'Elx, en sessió extraordinària duta a terme el 30 de març de 2001, va aprovar el procediment de provisió dels llocs de treball amb caràcter interí, basat en els principis d'igualtat, de mèrit i de capacitat.

Contractació laboral:

- La Comissió Gestora de la Universitat Miguel Hernández d'Elx, en sessió de 6 de març de 2001, en resposta a la sol·licitud requerida per la Mesa negociadora del PAS, autoritza que “en aquells casos que segons el parer de la comissió de selecció de personal d'administració i serveis no siga possible culminar el procés de selecció entre candidats inscrits en la borsa de treball de la Universitat, se sol·licite a la Fundació Servei Valencià d'Ocupació la remissió de currículums de persones inscrites en la base de dades de la mateixa Fundació”. Per a això es publicaran en la pàgina web de la Universitat, amb una antelació mínima de deu dies naturals, les característiques i el perfil de la plaça.
- La Comissió Gestora de la Universitat, en sessió de 22 d'octubre de 2002, va acordar aprovar, amb la prèvia negociació amb els representants sindicals, la proposta de sistemes de contractació de personal i creació de borses de treball del PAS.

6. Plans de futur respecte de la temporalitat de l'ocupació:

- Aprovada per esta Universitat l'Oferta d'Ocupació Pública per a l'any 2003, per Resolució rectoral, de 18 de març de 2003, publicada en el DOGV de data 8 d'abril de 2003, s'està en fase de convocatòria de places. Procediment que serà realitzat anualment, tal com regula el text refós de la Llei de la funció pública valenciana.

Universitat d'Alacant

“En relació amb el seu escrit de dia 17 del passat mes de desembre, rebut en esta Universitat el 31 del mateix mes, li indique que actualment el detall de places de personal d'administració i serveis, d'un total de 1.026, és el que consta a continuació:

Grup	Administració General		Administració Especial	
	Funcionari de carrera	Personal contractat laboral	Funcionari de carrera	Personal contractat laboral
A	56		92	29
B	146		68	29
C	226	124	24	29
D	7	191	1	5

En la Universitat d'Alacant existixen borses de treball per a contractació de personal temporal; borses que es formalitzen a la finalització de processos selectius o que es convoquen expressament; per tant, sempre atenen als criteris constitucionals d'accés a la funció pública. En la seua gestió participa una comissió de seguiment de borses de treball amb presència sindical.

Quant al que suposem referix com a temporalitat, li adjunte còpia de l'informe que, responent al mateix assumpte, es va enviar al Defensor del Poble el passat mes de novembre.

En relació amb el seu escrit de data d'eixida 7 de l'actual, referit a l'expedient F0200100, li indique el que segueix a continuació:

1) Com consta en l'informe que acompanya l'esmentat escrit, la Universitat d'Alacant ha intentat mantenir la vinculació amb el Registre Central de Personal, si bé per a concloure l'oportú acord no hi ha hagut resposta per part d'este òrgan.

Com a conseqüència d'això s'han adoptat una sèrie de mesures per a expedir els títols administratius del nostre personal i registrar les successives actualitzacions dels seus expedients; no obstant això, si des de la funció pública es reprengueren les actuacions per a formalitzar el conveni que permeta el registre del nostre personal, la Universitat d'Alacant estaria disposada a subscriure'l, sempre que es compliren una sèrie de requisits que compatibilitzaren estes peculiaritats de la nostra gestió.

2) Entenem per precarietat, en referència a la nostra plantilla de personal d'administració i serveis, tota vinculació temporal de treballadors. Considerant que a la Universitat d'Alacant la contractació d'esmentat personal temporal es fa almenys per un any, tècnicament ens allunyem del veritable sentit del terme precarietat.

En este moment hi ha una certa descompensació entre els llocs ocupats per funcionaris de carrera i els que ocupa el personal temporal, atés que el nombre d'estos és elevat en proporció amb el d'aquells.

Per això, l'objectiu prioritari de l'oferta d'ocupació de la Universitat per a l'any 2003, i que serà de nou referent per al 2004, és la consolidació en plantilla de les places ocupades avui per personal temporal.

3) Ha estat norma d'actuació en la política de personal compassar la promoció del personal de la institució amb l'ingrés de nous funcionaris; no obstant això, la consolidació de l'estructura organitzativa i la cada vegada major escassetat de recursos per a generar nous llocs de treball van reduint any rere any l'oferta de places per a incorporar nou personal.

4) Com hem dit, amb l'oferta d'ocupació de l'any 2004 es realitzaran les convocatòries pertinents per a consolidar en plantilla la gairebé totalitat de places ocupades temporalment, atés que s'ha considerat necessari estructurar-les d'acord amb les necessitats de la universitat.

Com a conseqüència d'això, la contractació temporal es reduirà i es dedicarà quasi exclusivament per a atendre necessitats conjunturals o per a proveir llocs de treball amb caràcter urgent mentre es formalitzen els processos selectius pertinents.

5) Ja s'estan aplicant a la nostra universitat mecanismes consensuats per a ocupació temporal per funcionaris de carrera de determinats llocs de treball; bé és cert que els llocs que no requereixen qualificació es cobrixen amb contractacions temporals a través de les corresponents borses de treball.

6) És manifestament evident que els processos selectius per a l'accés a la plantilla funcional d'esta universitat, publicats com a concurs oposició, complixen amb suficiència els principis de publicitat, de mèrit i de capacitat i d'igualtat; a la seua disposició estan arxivats els expedients corresponents a estos per a corroborar el que s'ha dit.

7) Esta Universitat ha plantejat reiteradament la possible mobilitat del PAS entre universitats i entre altres administracions, amb resultats fins ara negatius.

Les universitats, poc inclinades a la incorporació multitudinària de funcionaris de l'Administració central, han rebutjat esta possibilitat tancant les seues relacions de llocs de treball a esta possibilitat.

Universitats, com esta d'Alacant, que han defensat esta alternativa, esperaven la seua concreció amb el desenvolupament dels punts 1 i 4 de l'article 76 de la Llei Orgànica d'universitats, però fins a hui res no s'ha fet respecte d'això.

Per tant, volem expressar el nostre suport a les mesures plantejades i ratificar el camí ja emprat per esta Universitat en el seu desenvolupament, amb l'objectiu d'assolir que tota plaça de la plantilla d'administració i serveis que tinga caràcter estructural siga coberta per funcionaris de carrera o personal laboral fix.

Universitat Politècnica de València

“D'acord amb l'expedient obert en relació amb la queixa núm. 031579-d'ofici 49/2003, els remet l'informe sol·licitat, realitzat pel Servei de Recursos Humans d'esta Universitat, per elaborar un estudi de la temporalitat en l'ocupació del personal d'administració i serveis de les universitats públiques valencianes.

En relació amb l'informe sol·licitat per escrit del Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana, ref. queixa núm. 031579 d'ofici 49/2003, per a dur a terme un estudi sobre la temporalitat en l'ocupació del personal d'administració i serveis de les universitats públiques valencianes, s'informa el següent:

- En l'annex I es detallen els llocs de treball del personal d'administració i serveis de la Universitat Politècnica de València d'acord amb l'última relació de llocs de treball agrupats per grups de titulació, sector i naturalesa.
- Quant al sistema utilitzat per a la selecció dels funcionaris interins i contractats laborals, per part d'esta Universitat se segueix el següent procediment:
 - a) Primer s'acudix a les borses que s'hagen conformat com a resultat de les proves selectives que s'hagen dut a terme per a l'accés del personal de nou ingrés.
 - b) Si no existix borsa de treball, ja siga perquè esta s'haja exhaurit o perquè no s'hagen realitzat proves selectives per a l'accés a la categoria professional corresponent, es realitza una convocatòria pública, amb terminis abreujats, per a la selecció de funcionaris interins o contractats laborals de durada determinada. Este procés de selecció inclou proves d'aptitud teoricopràctica i una fase de concurs, en què es valoren els mèrits dels aspirants que superen les proves.
 - c) En casos excepcionals i quan és perquè el nombre d'aspirants pot ser molt elevat (per exemple per a selecció de funcionaris interins de la categoria d'auxiliars administratius), es realitza la selecció a través del SERVEF, qui efectua una primera preselecció de candidats, que reunisquen els requisits establits. Als candidats preseleccionats se'ls realitza, a la Universitat Politècnica de València i amb tribunal, proves d'aptitud teoricopràctiques i valoració de la fase concurs. Este sistema és utilitzat d'una manera molt esporàdica i excepcional.
- Finalment i quant als plans d'esta universitat per posar fi a la temporalitat, volem fer constar el següent:

En l'any 2002, per resolució d'11 d'abril (DOGV, de 18 d'abril de 2002), es va publicar l'Oferta d'Ocupació Pública del Personal d'Administració i Serveis, i es va donar continuïtat a la que es va publicar en l'any 1999.

Esta oferta pública d'ocupació abastava 121 llocs d'administració especial per a accés lliure i 42 llocs d'administració general.

Al seu torn es preveien processos selectius de promoció interna que abastaven 70 places d'administració especial i 24 en administració general.

Esta oferta pública s'ha ampliat substancialment amb les vacants generades posteriorment o places de nova creació per la qual cosa el nombre total de llocs oferits ha estat major.

Actualment, s'ha aconseguit proveir amb funcionaris de carrera un elevat nombre dels llocs anteriorment indicats, però encara ens resta concloure les convocatòries d'accés a determinades places i que en l'annex II es referencien.

En finalitzar tot el desenvolupament d'esta oferta pública d'ocupació, el personal interí serà molt residual, i es preveuà negociar l'any 2004 una altra oferta pública d'ocupació que comprén pràcticament la totalitat dels llocs vacants.

ANNEX

Distribució de llocs de treball per grups i sector

Grup	Sector	Naturalesa	Total plantilla
A	AE	F	169
B	AE	F	194
C	AE	F	286
D	AE	F	73
A	ED	F	1
A	IN	F	3
A	AG	F	25
B	AG	F	26
C	AG	F	410
D	AG	F	172
E	--	L	18
Totals			1.377

Llocs vacants ocupats per funcionaris interins

Grup	Sector	Naturalesa	Total Plantilla
A	AE	F	34
B	AE	F	34
C	AE	F	49
D	AE	F	23
A	ED	F	0
A	IN	F	0
A	AG	F	0
B	AG	F	0
C	AG	F	1
D	AG	F	71
E	--	L	0
Totals			212

ANNEX II

Convocatòries pendents de publicació

Grup	Sector	Naturalesa	Categoria	Vacants	Total funcionaris interins
C	AE	F	Operadores	23	22
C	AE	F	Auxiliars Servei Bibliogràfic	10	8
C	AE	F	Models de BA	7	7
C	AE	F	Auxiliars de Servei	33	31

La resta de llocs ocupats per interins han estat oferits en convocatòries que actualment es troben en tramitació.

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

Amb referència al seu escrit del passat 31 de gener de 2004, li adjunte en document separat la informació estadística que sol licita.

Quant als processos selectius per a nomenament de personal interí i contractats temporals, per acord intern amb els representants sindicals, es constitueixen borses de treball a partir de les convocatòries d'oposicions lliures. Igualment, adjuntem el text de l'acord que es va fer públic al seu dia i que figura en la pàgina web del Servei de Recursos Humans (PAS) d'esta Universitat. A més, es manté una comissió de seguiment de l'acord, integrada per representants de la institució i dels sindicats. Les unitats de gestió notifiquen als òrgans de representació els nomenaments de personal interí i sol liciten la signatura de la còpia bàsica dels contractes laborals amb anterioritat al seu registre en l'oficina d'ocupació corresponent, de les quals igualment se'ls remet una còpia.

Quan per qüestions d'urgència és necessària la contractació o el nomenament interí de personal en llocs de treball de caràcter especial o en aquells que la borsa de treball es troba obsoleta o finalitzada, esta institució, mitjançant conveni amb la Fundació Servei Valencià d'Ocupació, envia l'oferta genèrica perquè mitjançant l'explotació de les bases de dades corresponents ens remeten personal amb el perfil adequat que és seleccionat per una comissió de la mateixa institució. Estes ofertes són publicades en la nostra pàgina web alhora que són remeses a la fundació i comporten, en tot cas, un procediment abreujat que s'utilitza en cas d'urgència o impossibilitat de procedir a través de les borses creades amb posterioritat als processos selectius.

Com ja s'ha informat al Defensor del Poble, en la investigació que s'hi segueix sobre el personal interí i temporal en les diverses administracions públiques, estem treballant en un acord sobre perfils de llocs de treball que intenta conjugar els interessos de l'organització amb els drets de mobilitat i promoció dels funcionaris integrats en les escales pròpies procedents dels processos de funcionalització del personal laboral i que integren el major nombre de llocs de treball coberts per interins. Ateses les peculiaritats de sectors com l'atenció a la investigació, la

conjugació d'ambdós interessos no és una tasca fàcil i ha requerit d'un temps d'estudi i de valoració el resultat del qual s'ha plasmat en un document que ha de ser aprovat pel Consell de Govern. Finalitzat este procés s'engegaran les convocatòries, tant de promoció interna com de torn lliure, que ens duran a la consolidació de les ocupacions dels llocs de treball en un període distingit de dos anys.

Igualment, la finalització del procés d'integració del personal de l'escala auxiliar administrativa en l'escala administrativa d'administració general, previst per al mes d'abril de l'any en curs, ens permetrà la convocatòria dels corresponents concursos de trasllat del personal funcionari de carrera i la convocatòria de les proves selectives tant de promoció interna com d'accés lliure. És intenció d'este Rectorat que tots estos processos de consolidació es duguen a terme amb anterioritat a la finalització d'este mandat electoral, però és important significar que cadascun comporta unes càrregues de gestió considerables que afecten no solament els serveis de Personal i d'Informàtica. La mobilitat del personal ha de realitzar-se de forma ordenada perquè este dret de les funcionàries i dels funcionaris no afecte més del que siga necessari el bon funcionament dels serveis i l'atenció de les necessitats que esta Universitat atén com a servei públic.

Esperem que esta informació facilite la seua investigació i quedem a la seua disposició per a col·laborar amb esta institució en la seua funció, amb vista al bon funcionament de les administracions públiques.

DADES DE RLT I PLANTILLA A 01.02.2004 PER AL SÍNDIC DE GREUGES DE LA COMUNITAT VALENCIANA

A) Llocs de treball en RLT: 1.682

Funcionaris:			1.481
• D'AG			
	Grup A	48	
	Grup B	40	
	Grup C	332	
	Grup D	633	
			1.053
• D'AE			
	Grup A	90	
	Grup B	152	
	Grup C	186	
			428
Laborals:			202
	Grup B	2	
	Grup C	57	
	Grup D	38	
	Grup E	105	

B) Llocs de treball ocupats per interins (sense reserva de lloc de treball)

Funcionaris:			300
• D'AG			
	Grup A	7	
	Grup B	1	
	Grup C	14	
	Grup D	122	
			144
• D'AE			
	Grup A	27	
	Grup B	37	
	Grup C	62	
			126
Laborals:			53
	Grup D	10	
	Grup E	31	

Una vegada rebuts els informes de les cinc universitats públiques valencianes, passem a resoldre la queixa amb les dades que es troben a l'expedient, per a això partirem d'un breu estudi del marc jurídic aplicable al PAS, per a posteriorment analitzar i reflexionar sobre les dades facilitades.

En el cas del personal d'administració i serveis de les universitats públiques valencianes, la norma de la qual hem de partir és, sense cap dubte, l'art. 27.10 de la Constitució Espanyola de 1978, que estableix:

“Es reconeix l'autonomia de les universitats, en els termes que la llei establisca”.

En desenvolupament de l'art. 27.10 es va aprovar la Llei Orgànica d'universitats 6/2001, de 21 de desembre, que va derogar la Llei Orgànica 11/1983, de 25 d'agost, de reforma universitària.

La LOU 6/2001 estableix en el seu art. 2.2 lletra e) que l'autonomia universitària comprén, entre d'altres, la selecció, la formació i la promoció del personal d'administració i serveis, al qual dedica tot el seu títol X.

La LOU en el seu art. 73 inclou els funcionaris com al personal laboral contractat en el concepte de PAS, si bé a l'hora d'establir la normativa aplicable a cada col·lectiu fa concrecions. Efectivament, als funcionaris de les universitats, se'ls aplicarà

- La Llei Orgànica d'universitats i les seues disposicions de desenvolupament.

- La legislació general de funcionaris i disposicions de desenvolupament d'esta que elaboren les comunitats autònomes.
- Els estatuts de les universitats.

En el cas del personal laboral de les universitats “a més” s'aplicarà la legislació laboral i el conveni col·lectiu específic.

En esta mateixa línia, en relació a les fonts normatives aplicables al PAS, es mouen els decrets del Consell pels quals s'aproven els estatuts de les cinc universitats analitzades.

Respecte de la normativa autonòmica, cal assenyalar que l'art. 1 del text refós de la Llei de la funció pública valència aprovat per Decret del Consell de 24 d'octubre de 1995, inclou de forma expressa en el seu àmbit d'aplicació el personal d'administració i serveis de les universitats públiques valencianes.

Una vegada realitzat un breu estudi de la normativa que cal aplicar, analitzarem les dades facilitades del nombre de places vacants ocupades per funcionaris interins o contractats laborals a les cinc universitats que ens ocupen:

- La Universitat d'Alacant (UA), no tenim dades de vacants però sí del nombre de llocs de treball que puja a un total de 1.026. No obstant això, i en relació amb el nombre de llocs de treball coberts pel personal temporal, la mateixa Universitat ens informa que “en estos moments hi ha certa descompensació entre els llocs ocupats per funcionaris de carrera i els que ocupa el personal laboral, atés que el nombre d'estos és elevat en proporció amb el d'aquells”.
- La Universitat Miguel Hernández (UMH) ens indica que té 211 vacants d'un total de 346 llocs, una xifra que significa un 60,98% d'interins.
- La Universitat Jaume I de Castelló té 119 vacants d'un total de 426, una xifra que significa el 27,93%.
- La Universitat Politècnica de València (UPV) es referix a 212 vacants d'un total de 1.377 llocs, això eleva la temporalitat al 15,39%.
- La Universitat de València (UV) es referix a 353 vacants d'un total de 1.683, una xifra que significa un 20,97% de temporalitat.

Així doncs, els llocs coberts de forma temporal a les universitats públiques valencianes oscil·len entre el 15,39% de la UPV i el 60,98% de la UMH, uns percentatges que queden encara lluny del 8% que per a l'any 2005 ha recomanat el Defensor del Poble com a màxim per al percentatge de temporalitat.

A la vista de les dades exposades, demane que es consideren els arguments que a continuació li expose i que són el fonament de la recomanació amb la qual concloem.

El caràcter indesitjable de la precarietat en l'Administració és un aspecte en el qual tant l'Administració com els representants dels treballadors estan d'acord, com també nosaltres. La lluita contra la precarietat en l'ocupació és una constant en tot tipus de relacions, tant juridicopúbliques com juridicoprivades.

El supòsit que analitzem pot tenir, a més, un afegit que el fa més greu, perquè no solament l'índex de temporalitat és molt elevat, sinó que també ho és, de vegades, el temps de durada en el qual l'empleat temporal es troba en esta situació. La nostra experiència, amb motiu de la queixa núm. 021050, posa de manifest que el temps que un empleat públic està vinculat a l'Administració excedix, en molts casos, els vuit anys, i arriba en no pocs casos a deu, dotze o més anys. En este sentit, considerem que la dilatació temporal de la situació de precarietat pot generar en els empleats temporals problemes socioeconòmics importants (creació de famílies, contractació de préstecs hipotecaris, més edat, menys temps per a l'estudi,) que els dificulten la competició en oposicions amb aspirants més joves i amb menors càrregues familiars i laborals.

La nostra opinió no ens genera cap dubte d'acord amb les següents premisses:

- La creació i el manteniment de llocs de treball en l'ocupació pública necessita inexcusablement la seua necessitat objectiva i la dotació pressupostària.
- Conseqüència de l'aspecte anterior és que els llocs de treball hagen d'estar coberts.
- Que esta cobertura ho siga amb caràcter permanent, excepció feta tan sols d'aquells que en comporten reserva per als seus titulars.

Per això no és admissible tenir llocs de treball vacants, ja que això implicaria, d'una banda, permetre que la realització de tasques que es consideren necessàries quede sense fer i, d'una altra banda, no aplicar els recursos financers per a la dotació de llocs de treballs a la seua finalitat. I si és així, la seua cobertura ha de fer-se en el menor temps possible i de manera permanent, per a amb això eliminar de les administracions públiques la precarietat que els poders públics tracten de combatre a través de diverses mesures legislatives.

Tan sols és admissible mantenir ocupacions públiques temporals, i no vacants, en els casos de reserva de lloc, com s'ha dit, i per raons conjunturals. En este últim supòsit, l'experiència diu que l'Administració no acudix a la creació de llocs de treball específics, sinó a la contractació dels serveis d'empreses externes.

Al nostre parer i seguint el raonament anterior, cap vacant ha d'existir i els llocs coberts temporalment han de limitar-se a les vacants produïdes per cessaments dels titulars d'aquells (excedències, jubilacions, defuncions, etc.) i, a més, han de ser-ho pel temps estrictament necessari per a assolir la selecció.

Dels informes rebuts es desprén que en els pròxims anys les universitats públiques valencianes realitzaran un important esforç per eliminar la precarietat en l'ocupació.

No obstant això, esta Sindicatura recomana a totes les universitats públiques valencianes que, de manera progressiva i gradual, en el menor interval de temps, es realitzen les gestions que tendisquen al fet que totes les places vacants d'empleats públics no subjectes a reserva legal siguen incloses en oferta pública d'ocupació.

De conformitat amb el que preveu l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, li agrairem que ens remeta en el termini d'un mes el preceptiu informe en el qual ens manifeste l'acceptació o no de la recomanació que realitzem o, si escau, les raons que considere per a no acceptar-la.

En transcórrer el termini d'un mes, al qual es fa referència en el paràgraf anterior, esta resolució podrà ser inclosa a la pàgina web de la institució.

Agraïm la seua col·laboració i la remissió del que li hem demanat. Atentament.”

Resolució de la queixa incoada d'ofici núm. 53/2003 (expedient núm. 031607) de data 16.04.04 dirigida a la Direcció General d'Administració Autònoma sobre convocatòria de concursos generals en provisió de llocs de treball en tots els grups del Sector Administració General des de l'any 2000.

“El Sr.,

Justifiquem recepció dels seus informes en els quals ens contesta a la queixa de referència, iniciada d'ofici a fi de conèixer l'evolució de la convocatòria de concursos generals de provisió de llocs de treball en el sector Administració General dels empleats públics dependents d'esta Direcció General des de l'any 2000 fins a l'actualitat.

D'estos informes es dedueix que tan sol en l'any 2002 es van realitzar convocatòries de concursos de mèrits per a la provisió de llocs de treball, i que van ser-hi estes:

- 10 per a la provisió de 53 llocs de treball del grup A (Prefectures de Servei).
- 11 per a la provisió de 47 llocs de treball dels grup B/C (Prefectures d'Unitat).
- 16 per a la provisió de 270 llocs de treball dels grups C/D (Prefectures de Negociat).

Respecte del grup I l'última convocatòria realitzada va ser el 1998 i destinada a 481 llocs de treball.

D'altra banda les vacants, entenent com a estes les corresponents a llocs sense titular o amb titular en comissió de serveis o adscripció provisional, existents a data 25 de febrer de 2004, són les següents:

Grup A: 536
Grup B: 151
Grup C: 549
Grup D: 367
Grup E: 163
Total: 1.766

Tenint en compte que el nombre d'empleats de l'Administració del Consell és de 17.282, exclòs el personal eventual, i inclòs tant el personal funcionari com el laboral i tant el de naturalesa general com especial (dada que resulta del vostre informe de data 19.09.2003 en l'expedient de queixa 021050), resulta que un 10% es troba pendent de cobertura definitiva, un percentatge que augmentaria notablement si ens referirem solament als empleats del sector d'administració general.

En el seu informe de 29 de gener de 2004 es fa referència a la tramitació de diverses convocatòries de concursos de mèrits per als grups A/B, prefectures de secció. Esta tramitació s'ha vist reflectida en sengles resolucions vostres d'11 de febrer de 2004 per les quals es convoquen concursos de mèrits per a proveir més de 280 llocs de treball del tipus dels referits.

L'article 35.1 de la Constitució reconeix als espanyols el dret a la promoció a través del treball. Reflex d'això en l'ocupació pública és el dret a la carrera administrativa reconegut en l'article 46.c) del vigent text refós de la Llei de funció pública valenciana i desenvolupat en el capítol IV del seu llibre II.

La carrera del funcionari s'articula a través de dos sistemes: la mobilitat entre llocs de treball del mateix grup i el pas d'un grup a un altre. El primer sistema és l'objecte d'investigació en este expedient i comporta obtenir mitjançant els diferents sistemes de provisió definitiva (concurso o lliure designació) de llocs de treball un d'ells, normalment, de major nivell de destinació (art. 50.1 TRLFPV). Inmediatament això comporta per al funcionari que comença a consolidar el grau personal corresponent al nou lloc (art. 51 TRLFPV) i comença a percebre les retribucions complementàries corresponents (art. 55.2 del TRLFPV).

No obliga el TRLFPV a la convocatòria periòdica o predeterminada de convocatòria de processos de provisió definitiva de llocs de treball, com tampoc ho fa la Llei 30/1984, de 2 d'agost. Això al contrari del II Conveni Col·lectiu per al personal laboral al servei de la Generalitat Valenciana, que el seu article 8 sí que obliga a convocar la provisió definitiva de les places vacants amb caràcter anual, tal com ha reconegut el Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana –Sala social– en la seua Sentència, de 26 de gener de 2004, dictada en el procés 24/2003. A més, de manera indirecta si ho fa respecte de tot el personal resulta del que es disposa en l'art. 33.4 del Decret 33/99, de 9 de març, que assenyala que els

llocs de treball ocupats en comissió de servei voluntari han de ser objecte de convocatòria per a la seua provisió definitiva en el termini màxim de dos anys.

Entenem que les situacions de temporalitat en l'ocupació, tant pública com privada, han de ser excepcionals i causals. La seguretat aporta avantatges indubtables i, per això, tal com indicàvem en la resolució que vam emetre en l'expedient de queixa núm. 021050 sobre personal temporal al servei de la Generalitat Valenciana, ha de prevaler i deixar les situacions de precarietat en els mínims necessaris i justificats. El fet que un nombre tan elevat de llocs de treball es troben o vacants, o coberts mitjançant comissió de serveis o adscripció provisional i ho siguen per tant de temps, retalla el dret a la promoció dels funcionaris, fins i tot de qui els ocupen, perquè si pogueren accedir-hi de manera definitiva gaudirien plenament dels drets de la carrera administrativa. Sabut és que el Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana ha declarat nul l'últim incís de l'article 35.1 del Decret 33/1999, de 9 de març i, per això, en les situacions de comissió de serveis i d'adscripció provisional no es consolida el grau corresponent al lloc de treball efectivament ocupat.

A més, mantenir situacions interines durant tant de temps genera inseguretats, que deriven en litigi. Ens estem referint ara a la valoració del temps ocupant llocs de treball de manera no definitiva com a mèrit a efecte de participar en convocatòries per a la provisió definitiva.

Així doncs i en consideració a allò exposat recomanem a esta Direcció General que realitze de forma gradual i en el menor temps possible les convocatòries per a la provisió definitiva dels llocs de treball vacants o amb cobertura temporal, a través de comissions de servei i adscripcions provisionals, per funcionaris de carrera i treballadors fixos.

De conformitat amb el que preveu l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, li agraiem que ens remeta en el termini d'un mes el preceptiu informe en el qual ens manifeste l'acceptació o no de la recomanació que es realitza o, si escau, les raons que considere per a no acceptar-la.

Agraï m la seua col laboració i la remissió d'allò sol licitat. Atentament.”

Resolució de la queixa iniciada d'ofici núm. 16/2004 (núm. 040541) de data 06.05.2004 dirigida a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport sobre llocs de treballadors socials adscrits a l'àmbit docent

Il·lm. Sr.,

Justifiquem recepció dels seus informes de dates 23 i 26 de març de 2004 en relació amb la queixa de referència, iniciada d'ofici amb la finalitat de conèixer la suficiència de treballadors socials que presten els seus serveis en el sector educatiu. Ens va dur a iniciar la investigació la realitat de la violència i

l'absentisme escolars, prenent-hi com referència l'informe especial que el Defensor del poble va publicar en l'any 2000: *Violència escolar: el maltractament entre iguals en l'educació secundària obligatòria*.

Amb esta finalitat vam recaptar d'esta Conselleria una sèrie de dades que, bàsicament, ens han estat facilitades. N'hem de destacar les següents:

*Nombre d'instituts i seccions d'educació secundària:

- Alacant: 120
- Castelló: 48
- València: 164

*Nombre d'alumnes d'educació secundària:

- Alacant 80.443
- Castelló: 22.948
- València: 87.276

*Nombre de gabinets psicopedagògics municipals:

- Alacant: 29
- Castelló: 10
- València: 127

*Gabinets de centres concertats:

- Alacant: 31
- Castelló: 15
- València: 118

*Spes:

- Alacant: 12
- Castelló: 5
- València: 17

*Treballadors socials adscrits a Spes:

- Alacant: 6
- Castelló: 4
- València: 15

*Spes que manquen de treballador social:

- Alacant : 4 (A06,07,11 i 12)
- Castelló: 1 (C05)
- València: 5 (V13,14,15,16 i 17)

* Índexs d'absentisme per edats i províncies:

- Alacant: manca de quantificació exacta. Es xifra entorn del 2-3,5%.
- Castelló: manca de dades.
- València: es donen dades d'algunes poblacions, i es fa constar que “ l'absència de normativa autonòmica que obligue els centres educatius a col·laborar en matèria d'absentisme escolar amb els municipis fa que les dades anteriorment exposades siguen les conegudes pel programa d'absentisme escolar”.

Com encertadament indica l'informe de l'Administració que s'acompanya a les referides dades, el marc normatiu a què ens hem de referir és la disposició addicional segona de la Llei 8/1985, de 3 de juliol, orgànica reguladora del dret a l'educació segons la qual “les corporacions locals han de cooperar amb les administracions educatives competents, en el marc d'allò establert per la legislació vigent i, si escau, en els termes que s'hi acorden [...], així com en la vigilància del compliment de l'escolaritat obligatòria”.

A més, la Llei valenciana 7/1994, de 5 de desembre, de la infància encomana a les administracions locals, a través dels seus serveis socials, funcions de prevenció, informació, promoció i reinserció social en matèria de menors, i que col·laboren amb la Generalitat Valenciana en l'orientació i el seguiment que requereixen la intervenció en el propi medi del nen (art. 5). Més concretament l'article 18 de la Llei encomana als ajuntaments la implantació de programes d'accessibilitat per a nens i menors que prevegen, com a mínim i entre altres aspectes, el seguiment de l'absentisme escolar.

Així doncs, la col·laboració entre l'administració educativa i els ajuntaments és base en les qüestions que afecten l'absentisme escolar en la seua triple accepció de desescolarització, abandonament i absentisme pròpiament dit. De fet, la cap del Servei d'Ordenació Acadèmica d'esta Direcció General referix en el seu informe que existixen programes municipals de prevenció, d'informació i de seguiment de l'absentisme escolar a moltes localitats de la Comunitat Valenciana, però sense concretar quins són els programes i a quines localitats.

La regulació dels Serveis psicopedagògics escolars (Spes) a la Comunitat Valenciana partix del Decret 131/1994, de 5 de juliol, sobre els serveis especialitzats d'orientació educativa, psicopedagògica i professional, i el seu article 6.2.c) disposa que n'han de formar part treballadors socials, les funcions dels quals, amb les dels altres components dels serveis, es recullen en l'Ordre de la Conselleria d'Educació i Ciència de 10 de març de 1995. Finalment, l'Ordre d'1 de març de 1990 de la mateixa Conselleria regula l'autorització de tots els Spes escolars, tant que depenguen de l'administració educativa valenciana, com dels centres concertats i dels de caràcter municipal, i s'incidix una vegada més que han de formar-ne part treballadors socials (article 10.3).

El nombre d'Espes que depenen de la Conselleria de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport, queda invariable des de la promulgació de l'Ordre de 29 de maig de 1992.

La Llei 5/1997, de 25 de juny, regula el sistema de serveis Socials en l'àmbit de la Comunitat Valenciana i implanta la distribució dual de competències: els serveis socials especialitzats els assigna a la Generalitat Valenciana i els serveis socials generals a l'administració local (articles 9 i següents). Així doncs, existix una xarxa d'atenció primària social distribuïda pel territori de la Comunitat Valenciana.

De tot allò exposat fins ara, en podem traure unes conclusions. La primera és que no tots els Espes compten amb la figura professional del treballador social (falten en 4 d'Alacant, en 1 de Castelló i en 5 de València). La segona és que des de fa 14 anys el nombre d'Espes roman invariable, malgrat l'increment d'alumnes experimentat per l'aplicació de la Llei Orgànica 1/1990, de 3 d'octubre, general del sistema educatiu; la tercera és que el nombre d'Espes de centres concertats i municipals en relació amb el nombre d'alumnes és desproporcionat entre les províncies d'Alacant i de València (80.443 alumnes i 29 gabinets psicopedagògics municipals a Alacant i 87.276 alumnes i 127 gabinets psicopedagògics a València, la desproporció augmenta als centres concertats, 31 i 118); i, la quarta és que l'administració educativa manca de dades fiables sobre absentisme escolar cosa que impedit, per tant, conèixer les seues causes i intentar aturar-lo.

La primera conclusió demana una solució que no necessita majors argumentacions: que es creen i es cobrisquen llocs de treball en els Espes que no tenen professional social.

La segona aconsella la realització d'un estudi sobre la càrrega de treball que suporten els Espes i els temps de resposta a les demandes de la població escolaritzada; un estudi que haurà de tenir en compte també el nombre i la distribució de gabinets psicopedagògics municipals i de centres concertats, doncs si bé és cert que el nombre de Espes no ha variat en 14 anys, també ho és que el nombre de gabinets psicopedagògics municipals i de centres concertats sí que ho ha fet, però sense que guarden relació amb la població escolar, amb gran desproporció entre les províncies d'Alacant i de València, cosa que insistix en la necessitat de dur a terme l'esmentada anàlisi de necessitats. Una vegada conegudes estes necessitats i el que és necessari per a corregir desigualtats, caldrà actuar, ja siga creant més Espes, ja siga col·laborant amb les administracions locals en el marc dels sistemes previstos en l'article 9 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre.

L'última conclusió, és a dir, l'absència d'informació sobre absentisme escolar, mereix que s'establisca una xarxa d'informació entre la xarxa de serveis socials generals dels municipis valencians i l'administració educativa amb la finalitat de conèixer l'absentisme, les causes, realitzar els seguiments i poder implantar les mesures correctores. La col·laboració entre l'administració educativa autonòmica i la local és primordial i indubtable en el principi de coordinació que regix l'actuació de l'administració pública (article 103.1 de la Constitució). Pel que fa a

això ens diu esta administració que es troba en tramitació un decret elaborat entre les conselleries de Cultura, Educació i Esport i Benestar Social i informat per la Federació Valenciana de Municipis i Províncies l'objecte de les quals és crear un marc per a l'elaboració de plans d'intervenció sobre l'absentisme escolar.

Tot el que hem esmentat ens duu a recomanar-li que inicié els tràmits pertinents perquè tots els serveis psicopedagògics escolars compten amb un treballador social, així com que realitze un estudi per a avaluar les necessitats d'estos serveis i gabinets psicopedagògics municipals i de centres concertats en relació amb el nombre d'alumnes potencials usuaris d'estos en cadascuna de les províncies de la Comunitat Valenciana.

Alhora sol licitem que ens remeta el projecte de decret esmentat i el seu estat procedimental.

De conformitat amb allò previst en l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, li agraiem que ens remeta, en el termini d'un mes, el preceptiu informe en el qual ens manifeste l'acceptació o no de les recomanacions que es realitzen o, si escau, les raons que considere per a no acceptar-les.

Resolució de la queixa núm. 040033 de data 04.06.04 dirigida a la Direcció General d'Ensenyament a València sobre convocatòries d'ajudes individuals per a activitats de formació permanent del professorat mitjançant Ordre de 17 d'abril de 2003.

Il·lm. Sr.,

Justifiquem la recepció del seu informe en el qual ens contesta a la queixa de referència, formulada pel Sr. [...] en relació amb la convocatòria d'ajudes individuals per a activitats de formació permanent del professorat mitjançant Ordre de 17 d'abril de 2003. D'este informe, de la documentació aportada per l'interessat i de totes les actuacions es dedü x que, aquell, en el seu moment, va formular una sol·licitud d'ajuda per a cursar estudis de psicopedagogia a través de la modalitat A, atés que no ho podia fer a través de la modalitat D. La sol·licitud va ser desestimada ja que l'activitat realitzada no corresponia a la modalitat sol·licitada.

Els articles 57, 58 i 59 de la Llei Orgànica 10/2002, de 23 de desembre, de qualitat de l'educació, es referixen a la formació del professorat i, en concret, el 59 a la formació permanent, i assenyalen en el punt 4 que "les administracions educatives han d'establir els procediments que permeten la participació del professorat dels centres sostinguts amb fons públics en els plans de formació, així com en els programes d'investigació i d'innovació". Sobre la base dels preceptes esmentats es va dictar l'Ordre de 17 d'abril de la Conselleria de Cultura i Educació, per la qual s'oferixen ajudes individuals per a activitats de formació permanent del professorat.

Esta ordre preveu quatre tipus d'activitats formatives susceptibles de ser subvencionades:

- modalitat A):
 - activitats: jornades, congressos, seminaris, cursos de formació i de perfeccionament i altres activitats de formació.
 - lloc de realització: Comunitat Valenciana i la resta de l'Estat.
- modalitat B):
 - activitats: jornades, congressos, seminaris, màsters, cursos de postgrau, cursos de formació i perfeccionament i altres activitats de formació.
 - lloc de realització: estranger.
- modalitat C):
 - activitats: màsters, cursos de postgrau i de doctorat.
 - lloc de realització: Comunitat Valenciana i resta de l'Estat.
- modalitat D):
 - activitats: estudis acadèmics encaminats a l'obtenció de títols universitaris de 1r i 2n cicle i de grau superior en ensenyaments de règim especial.
 - lloc de realització: Comunitat Valenciana i resta de l'Estat.

A l'hora de determinar els possibles beneficiaris de les ajudes es discrimina i així pot ser-ho en les modalitats A, B i C el personal docent de centres públics de nivell no universitari dependents de la Conselleria de Cultura i Educació i de centres privats concertats, però en la modalitat D solament els funcionaris docents dependents de l'esmentada conselleria.

El Tribunal Constitucional té establida una constant doctrina en relació amb l'article 14 de la Constitució i el principi d'igualtat. En este sentit i com a mostra d'esta doctrina, es precisa en la Sentència 200/2001 de 4 d'octubre, fonament jurídic 4:

“a) L'art. 14 CE conté en el seu primer incís una clàusula general d'igualtat de tots els espanyols davant la llei, tot i haver estat configurat este principi general d'igualtat per una coneguda doctrina constitucional, com un dret subjectiu dels ciutadans a obtenir un tracte igual, que obliga i limita els poders públics a respectar-lo i que exigix que els supòsits de fet iguals siguen tractats idènticament en les seues conseqüències jurídiques i que, per a introduir-hi diferències, haja d'existir una suficient justificació d'esta diferència, que aparega al mateix temps com a fonamentada i raonable, d'acord amb criteris i judicis de valor generalment acceptats, i les conseqüències dels quals no resulten, en tot cas, desproporcionades [...]” i més avant: “Quant a això té declarat que, a diferència del principi genèric d'igualtat, que no postula ni com a finalitat ni com a mitjà la paritat i només exigix la racionalitat de la diferència normativa de tracte, les prohibicions de discriminació contingudes en l'art. 14 CE impliquen un judici d'irraonabilitat de la diferenciació establida *ex constitutione*, que imposen com a finalitat i generalment com a mitjà que hi haja paritat; de manera que només poden ser utilitzades excepcionalment pel legislador com a criteri de diferenciació jurídica, cosa que implica la necessitat d'usar en el judici de legitimitat constitucional un cànon molt

més estricta, així com un major rigor respecte de les exigències materials de proporcionalitat (SSTC 126/1997, de 3 de juliol, FJ 8, amb cita de les SSTC 229/1992, de 14 de desembre, FJ 4; 75/1983, de 3 d'agost, FFJJ 6 i 7; 209/1988, de 10 de novembre, FJ 6). També resulta que en estos supòsits la càrrega de demostrar el caràcter justificat de la diferenciació recau sobre qui n'assumix la defensa i es torna encara més rigorosa que en aquells casos que queden genèricament dins la clàusula general d'igualtat de l'art. 14 CE, en venir donat el factor diferencial per un dels típics que l'art. 14 CE concreta per a vedar que puga basar-s'hi la diferenciació, com ocorre amb el sexe, la raça, la religió, el naixement i les opinions”.

Aplicada esta doctrina al cas objecte d'investigació resulta que el personal que presta serveis en centres públics té possibilitat d'obtenir ajudes per a la formació en les quatre modalitats descrites, mentre que a qui ho fa en centre concertats se li veda en la modalitat D, sense que l'Ordre justifique de cap manera esta discriminació.

Deixant fora de perill la indemnitat de l'Ordre de 17 d'abril de 2003, que no va ser impugnada per l'interessat, i per tant gaudix de la presumpció de legalitat i d'acord amb esta va ser adequada la denegació de l'ajuda tipus D sol licitada a través de la modalitat A, amb vista al futur suggerim a esta Direcció General que prenga les iniciatives necessàries perquè les futures ordres de convocatòries d'ajudes per a la formació permanent del professorat tracten de manera igualitària el professorat que presta els seus serveis en centres públics i en centres concertats o en cas contrari explique suficientment el tracte diferenciador.

De conformitat amb allò previst en l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, li agrairem que ens remeta en el termini d'un mes el preceptiu informe en el qual ens manifeste l'acceptació o no de la recomanació que es realitza o, si escau, les raons que considere per a no acceptar-la.

Li agrairé la seua col·laboració i la remissió del que li hem sol·licitat. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 040627 de data 25.05.04 dirigida a l'Ajuntament de Sant Vicent del Raspeig sobre la sol·licitud d'un funcionari municipal de permís per lactància i avançament de sou.

Senyoria,

Justifiquem la recepció del seu informe en el qual ens contesta a la queixa de referència, formulada pel Sr.[...], funcionari municipal, en relació amb les sol·licituds d'un permís per lactància pel naixement de la seua filla i d'una bestreta de sou. D'este informe, de la documentació aportada per l'interessat i de totes les actuacions es dedueix que el dia 23 de juliol de 2002 va nàixer la filla del referit funcionari, i va sol·licitar que li fóra concedida la llicència per lactància que li corresponia. Després de diverses vicissituds esta corporació va reconèixer el dret a

la llicència a partir de del dia 12 de novembre de 2002, data de finalització del període de descans per maternitat de 16 setmanes, i per un període de cinc mesos, en concret fins al 23 d'abril de 2004; és a dir, fins que la filla va complir els nou mesos d'edat.

La concessió del permís per lactància va ser objecte d'actuació jurisdiccional a través de la intervenció del Jutjat del Contenciós Administratiu núm. [...] d'Alacant en el recurs núm. [...] /01. La sala Contenciosa Administrativa del Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana va dictar sentència el [...] de [...] de 2003 en apel·lació a la dictada pel jutjat i va declarar que la resolució de l'Ajuntament de Sant Vicent del Raspeig era ajustada a dret mentre la data d'efectes de la sol·licitud de la llicència ho era a partir de la petició en forma, sense que fóra d'aplicació la tècnica del silenci administratiu positiu, així com que no es pot alternar la llicència per lactància del pare amb el descans de 16 setmanes posteriors al part de la mare. L'article 17.2 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, del Síndic de Greuges, disposa que este no entrarà en l'examen individual d'aquelles queixes sobre les quals existisca resolució judicial, raó per la qual no podem investigar l'actuació dels òrgans judicials.

No obstant això, hi ha una qüestió que se suscita en la queixa i sobre la qual el Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana no es va pronunciar sinó que simplement va citar, es tracta de si el permís per lactància ho ha de ser fins que el fill complisca 9 o 12 mesos. L'article 30 de la llei 30/1984, de 2 d'agost, de mesures urgents per a la reforma de la funció pública disposa en el seu apartat f) "La funcionària, per lactància d'un fill menor de nou mesos, tindrà dret a una hora diària d'absència del treball, que podrà dividir en dos fraccions. Este dret podrà substituir-se per una reducció de la jornada normal en mitja hora a l'inici i al final de la jornada, o en una hora a l'inici o al final de la jornada, amb la mateixa finalitat. Este dret podrà ser exercit indistintament pel pare o la mare, en cas que ambdós treballen.". Este precepte no té el caràcter de bàsic a l'efecte del que es disposa en l'article 149.1.18é de la Constitució.

La Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases de règim local en el seu article 92.1 disposa: "Els funcionaris al servei de l'administració local es regixen, en el que no estableix esta llei, per la legislació de l'Estat i de les comunitats autònomes en els termes de l'article 149.1.18é de la Constitució" i, si bé el 94 diu que: "La jornada de treball dels funcionaris de l'administració local serà en còmput anual la mateixa que es fixe per als funcionaris de l'administració civil de l'Estat. Se'ls han d'aplicar les mateixes normes sobre equivalència i reducció de jornada", no és menys cert que l'article 142 del Reial Decret legislatiu 781/1986, de 18 d'abril, text refós de les disposicions vigents en matèria de règim local, estableix que: "Els funcionaris de l'administració local tindran dret a les recompenses, als permisos, a les llicències i a les vacances retribuïdes previstes en la legislació sobre funció pública de la comunitat autònoma respectiva i, supletòriament, en allò aplicable als funcionaris de l'administració de l'Estat." Així doncs, tenint en compte la remissió a les normes bàsiques realitzada i el principi del fet que la norma posterior deroga a l'anterior en tot allò que siga incompatible entre ambdós, serà d'aplicació allò disposat en matèria de llicències en la legislació autonòmica.

A més, la Llei 6/1999, de 19 d'abril d'estructura i de coordinació de les policies locals de la Comunitat Valenciana disposa: "Article 46. Disposicions estatutàries comunes. U. Són d'aplicació als cossos de policia local els principis bàsics d'actuació i les disposicions estatutàries comunes establides en la Llei orgànica de forces i cossos de seguretat. Dos. En allò no previst en l'esmentada llei, tindran els mateixos drets i obligacions que la resta del personal al servei de les administracions públiques."

La normativa autonòmica en la matèria està constituïda pel Decret 34/1999, de 9 de març, pel qual es regulen les condicions de treball del personal al servei del Consell, l'article 9.1.8 del qual concedeix la reducció de jornada per naixement de fills fins al compliment dels 12 mesos d'edat. Així doncs, entenem que el promotor de la queixa va haver de gaudir a partir de la finalització del període de 16 setmanes de descans postpart de la mare, no durant cinc, sinó durant vuit mesos la reducció de jornada per lactància. En això coincidim amb aquell, que en el seu escrit de 9 (sic) de gener de 2004 (té entrada en el registre general d'este ajuntament el 08.01.04 amb núm. 144) sol licita la deguda compensació, sense que ens conste que l'esmentat escrit haja rebut resposta.

La segona qüestió estudiada en l'expedient fa referència a la sollicitud d'una bestreta de la nòmina per import de 2.404 €, sollicitud presentada el dia 9 de desembre de 2003 i que tampoc ha tingut resposta. La raó que ens dona per a això S.S. és que el sollicitant es troba sotmés a un expedient disciplinari per una falta molt greu i dos greus i s'ha sollicitat un informe jurídic sobre la viabilitat de la concessió de l'avançament. En este expedient no s'ha pres la mesura cautelar de suspensió del servei. La Llei 6/1999, de 19 d'abril, de policies locals de la Comunitat Valenciana en relació amb el règim disciplinari disposa: "Article 52. Principis. El règim disciplinari dels funcionaris dels cossos de policia local de la Comunitat Valenciana s'ajustarà a allò establert en la Llei Orgànica de forces i cossos de seguretat i en esta Llei.". L'única mesura cautelar que es preveu en l'article 28.6 de la Llei Orgànica 2/1986, de 13 de març, és precisament la suspensió provisional.

L'aplicació dels principis penals al règim administratiu aplicador de sancions no ofereix dubte (Sentència del Tribunal Constitucional 18/1981 –RTC 18 i del Tribunal Suprem de 21 de maig de 1987 –RJ 3425). Un d'estos principis és el de la presumpció d'innocència garantida en l'article 24.2 de la Constitució. Així doncs, mentre no s'acredite la culpabilitat de l'interessat en l'expedient que se li segueix gaudix plenament dels seus drets i fins i tot en l'hipotètic supòsit que s'apreciara la comissió d'una falta, la sanció podria ser compatible amb la concessió de la bestreta sollicitada, per exemple, en el cas d'una amonestació.

Per altra banda, és principi general reconegut en la Llei 30/1984, de 26 de novembre que l'Administració ha de resoldre sobre les peticions que li formulen els ciutadans (article 42). Això no vol dir que necessàriament haja de concedir-se allò demanat per l'interessat, ho haurà de fer si esdevenen les condicions necessàries

per a això, però allò que no pot mai constituir una excusa per a no resoldre és la tramitació d'un expedient d'aplicació de sancions.

En consideració a tot això anterior recomanem a este Ajuntament:

- A) Que es compense al promotor de la queixa les hores corresponents al permís per lactància pel període de tres mesos, que no va gaudir.
- B) Que es resolga expressament la seua petició de bestreta de sou.

De conformitat amb allò previst en l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, li agraiem que ens remeta en el termini d'un mes el preceptiu informe en el qual ens manifeste l'acceptació de la recomanació que es realitza o, si escau, les raons que considere per a no acceptar-la.

Li agraiem la seua col·laboració i la remissió del que li hem sol·licitat. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 041078 de data 20.12.04 dirigida a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport sobre complement retributiu de cap de departament de CFPA.

Il·lm. Sr.,

Justifiquem la recepció del seu escrit en el qual ens contesta a la queixa de referència, formulada pel Sr. [...] en relació amb la retribució complementària per l'acompliment del càrrec de cap de departament en un centre de formació de persones adultes (CFPA).

D'este informe, de la documentació aportada per l'interessat i de totes les actuacions es dedueix que l'interessat, en efecte, és professor d'educació secundària i ocupa el càrrec de cap de departament al CFPA [...] i va sol·licitar a este òrgan el complement corresponent a l'exercici del càrrec de cap de departament didàctic. Esta sol·licitud va ser desestimada mitjançant Resolució de 4 de març de 2004.

Tot i que l'interessat no ha realitzat al·legacions a l'informe que li vam remetre, no podem deixar de fer les següents consideracions. La resolució denegatòria de la pretensió de l'interessat diu, en síntesi, que el complement es regula mitjançant l'Ordre de 15 de febrer de 1993 i no preveu els caps de departament de CFPA.

Això és cert. L'Ordre de 14 de juliol de 2000 de la Conselleria de Cultura i Educació va regular la implantació dels programes formatius dirigits a persones adultes i el funcionament dels CFPA, i remet, en el que no ve regulat en esta Ordre, al Reglament orgànic i funcional dels instituts d'educació secundària, aprovat per Decret 234/97, de 2 de setembre. S'arriba així a la conclusió que el complement no es va regular l'any 1993, perquè la formació de persones adultes va començar a regular-se a partir del 1995 i anys successius.

Però la realitat fàctica demostra que funcionaris amb la mateixa categoria (professors d'educació secundària) impartixen els mateixos ensenyaments (educació secundària) en idèntics llocs de treball (caps de departaments didàctics) encara que en centres diferents (IES i CFPA).

L'argumentació jurídica de la resolució denegatòria fa referència a quatre pronunciaments judicials. D'una banda, la Sentència 12/02, de 25 de gener, del Jutjat Contenciós Administratiu núm. 7 de València, i la Sentència 63/03, d'11 de març del Jutjat Contenciós Administratiu núm. 8 de València, i d'una altra banda, la Sentència 280/00, de 17 de novembre, del Jutjat Contenciós Administratiu núm. 2 de Castelló i la Sentència 1039/01, de 17 d'octubre, del Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana.

Les dos primeres es referixen a casos idèntics al plantejat per l'interessat i conclouen, en poques paraules, atés que els fonaments jurídics són perfectament coneguts per este òrgan, que la realització de funcions anàlogues exigeix la percepció d'idèntiques retribucions. És més, la Sentència del Jutjat núm. 8 transcriu literalment la Sentència del Jutjat núm. 7 que compartix plenament.

Per contra, les dos últimes sentències no es referixen a casos anàlegs al plantejat en esta queixa, ja que es tracta de funcionaris docents que ocupen tasques de secretaris, i es duu a terme una anàlisi sobre el concepte del complement específic.

L'aplicació d'un principi de seguretat jurídica (art. 9.3. de la Constitució) i, sobretot, del d'igualtat (art. 1.1 i 14 de la Constitució), ponderats per la justícia com a valor superior del nostre ordenament jurídic (art. 1.1. de la Constitució) ens duen a considerar no ajustada a este ordenament la Resolució de 4 de març de 2004.

La Llei 30/1992, de 26 de novembre, permet en el seu art. 105.1. que l'Administració pugua revocar en qualsevol moment els seus actes de gravamen o desfavorables, per això li suggerisc que, d'ofici, es revoque la Resolució de 4 de març de 2004, del cap d'àrea de personal docent.

De conformitat amb allò previst en l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, li agraiem que ens remeta en el termini d'un mes el preceptiu informe en el qual ens manifeste l'acceptació o no de la recomanació que es realitza o, si escau, les raons que considere per a no acceptar-la. Una vegada transcorregut este termini, esta resolució podrà ser inserida en la pàgina web d'esta institució.

Li agraiem la seua col·laboració i la remissió del que li hem sol·licitat. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 031543 de data 04.02.04 dirigida a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport sobre cobertura temporal d'una plaça de professor de llengua castellana a l'IES Sivera Font de Canals.

Sr. director,

S'ha rebut en esta institució el seu escrit del passat 14 de gener de 2004, en relació amb la queixa formulada pel Sr. [...] en relació amb la cobertura temporal d'una plaça de professor de llengua castellana a l'IES Sivera Font de Canals.

De la documentació que consta en l'expedient i de totes les actuacions es dedueix que el promotor de la queixa va obtenir la credencial per a ocupar el lloc de treball de la Sra. [...] al referit IES durant la situació d'incapacitat laboral d'esta, tot això amb data 1 de desembre de 2003.

No obstant això, quan en esta data l'interessat es va presentar per a efectuar la presa de possessió, se li va indicar que el lloc de treball vacant estava cobert des del dia 20 de novembre anterior, per la qual cosa no li va ser conferida la referida presa de possessió. Davant l'expectativa fonamentada d'ocupar l'esmentat lloc de treball, òbviament, va deixar de sol·licitar altres vacants, cosa que al seu parer li ha perjudicat, tant econòmicament, com professionalment, ja que podia haver prestat serveis que l'hagueren posat en millor lloc en la borsa de treball o amb vista a un possible concurs oposició.

La falta de presa de possessió no apareix justificada més que per error de la Secció de Personal d'esta Direcció Territorial.

L'art. 106.2. de la Constitució espanyola reconeix el dret dels ciutadans a ser indemnitzats per tota lesió que patisquen en qualsevol dels seus béns i drets quan la lesió siga conseqüència del funcionament dels serveis públics; este dret troba el seu desenvolupament en el Títol X de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, i en el Reial Decret 429/1993, de 26 de març, l'art. 5 del qual regula la iniciació del procediment de responsabilitat patrimonial d'ofici.

Per tot allò anterior i considerant que existixen indicis que acrediten un possible dany a l'interessat per l'actuació de l'Administració, recomanem a eixa Direcció Territorial que promoga d'ofici un expedient de responsabilitat patrimonial que tendisca a rescabalar, si escau, el Sr. [...] dels danys ocasionats per no haver-li conferit la presa de possessió en el nomenament per a ocupar la vacant a la qual s'ha fet referència.

De conformitat amb l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li agraiem que en el termini de 30 dies ens remeta el preceptiu informe, en el qual ens manifeste l'acceptació de la recomanació que es realitza o, si escau, les raons que considere per a no acceptar-la.

Li agraiem per endavant la remissió del que li hem interessat. Atentament.

Resolució de les queixes núm. 040962 i 040963 de data 07.06.04, núm. 040997 de data 18.08.04 i núm. 041121 i 041162 de data 19.07.04 dirigides a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport sobre rectificació d'errors en procediment de provisió de places vacants per a funcionaris docents convocat per Resolució 28.11.03 de la Direcció General de Personal Docent.

Il·lm. Sr.,

Justifiquem la recepció del seu informe en el qual ens contesta a la queixa de referència, formulada per la Sra. [...] i el Sr.[...] en relació amb el procediment de provisió de places vacants per a funcionaris docents dels cossos de professors d'ensenyament secundari, professors tècnics de formació professional, professors d'escoles oficials d'idiomes, catedràtics de música i arts escèniques i mestres de taller d'arts plàstiques i disseny convocat per Resolució de 28 de novembre de 2003 d'esta Direcció General.

D'este informe, de la documentació aportada pels interessats i de totes les actuacions es dedü x que van sol licitar prendre part en este procés amb caràcter obligatori en trobar-se en situació d'expectativa de destinació (base cinquena, f). En l'imprés que van emplenar van fer constar tant a la pàgina 1 com a la 2 que la seua especialitat era Llengua Castellana i Literatura exclusivament. Les pàgines 3 a 6 del formulari "peticions a centre o localitat per ordre de preferència" consten de 264 apartats, cadascun dels quals té de dos grups de caselles, les corresponents al codi de centre de destinació o localitat i les corresponents a l'especialitat. Els interessats van emplenar en este formulari les caselles corresponents al codi de centre de destinació i en no van emplenar cap de l'especialitat.

En el seu moment i a través de la pàgina web de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport van tenir coneixement del resultat provisional del concurs i que se'ls havia adjudicat plaça en centres d'Alcoi per l'apartat 5. En la mateixa pàgina web es pot consultar, sense caràcter definitiu fins que es faça pública la corresponent resolució administrativa, el llistat de participants amb la seua baremació i les destinacions sol licitades. En el cas dels interessats, en relacionar els centres sol licitats figura la llegenda en tots ells d'especialitat "incorrecta". Esta és la raó per la qual se'ls assignen centres en virtut del que disposa la base cinquena, f) segon paràgraf, segons el qual "Als professors inclosos en este apartat que no concursen o fent-ho no sol liciten suficient nombre de places vacants, si no obtingueren destinació se'ls adjudicarà lliurement destinació definitiva en llocs als quals puguen optar per les especialitats de què siguen titulars....".

Així ens ho fa saber l'Administració en el seu informe, segons el qual:

- les bases de la convocatòria constituï xen la llei del concurs.
- la base dotzena diu: "Qualsevol dada omesa o consignada erròniament per l'interessat no podrà ser invocada per ell a l'efecte de futures reclamacions, ni per tal motiu podrà considerar lesionats els seus interessos i drets. Quan els codis resulten o estiguen incomplets o no es col·loquen les dades a la casella

corresponent, es consideraran no incloses en la petició, i el concursant hi perdrà tot dret”.

- no és d'aplicació allò establert en la Llei 30/1992 sobre rectificació d'errors en tractar-se d'un procés de concurrència competitiva, cosa que es recolza en sentències de l'Audiència Nacional i del Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana.

Temes anàlegs a l'investigat ara han merescut l'atenció de certs tribunals de justícia. L'Audiència Nacional, en la seua Sentència de 26 d'octubre de 1999 (Recurs 339/1998), distingix entre requisits generals per a participar en el concurs i requisits relatius a la petició concreta de places i entén que l'error en els primers es pot rectificar d'acord amb l'article 71 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú que estableix: “(1. Si la sol·licitud d'iniciació no reuneix els requisits que assenyalava l'article anterior i els exigits, si escau, per la legislació específica aplicable, es requerirà l'interessat perquè, en un termini de deu dies, rectifique la falta o acompanye els documents preceptius, amb indicació que, si així no ho fera, se li tindrà per desistit de la seua petició, prèvia resolució que ha de ser dictada en els termes previstos en l'article 42.(2. Sempre que no es tracte de procediments selectius o de concurrència competitiva, este termini podrà ser ampliat prudencialment, fins a cinc dies, a petició de l'interessat o iniciativa de l'òrgan, quan l'aportació dels documents requerits presente dificultats especials.(3. En els procediments iniciats per sol·licitud dels interessats, l'òrgan competent podrà recaptar del sol·licitant la modificació o la millora voluntàries dels seus termes. D'això caldrà estendre acta succincta, que s'incorporarà al procediment.”.

El Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana és del mateix parer en la seua Sentència de 6 de novembre de 2000 (recurs d'apel·lació 105/00), i hi afegix fins i tot que el fet de posseir una sola especialitat no implica que els centres o les localitats sol·licitats hagen de ser-ho per a esta especialitat perquè “per la integració produïda entre l'antic batxillerat i la formació professional en el nou ensenyament secundària, succeeix que els professors de determinada especialitat poden impartir docència de la seua especialitat i d'unes altres”. El mateix Tribunal en la Sentència de 19 de juliol de 2002 (recurs d'apel·lació 256/01), analitza la qüestió des d'una altra perspectiva, que la lectura de les peticions de places es realitza mecànicament i des d'este punt de vista no és admissible que s'advertisca l'error, com sí que ho seria si l'examen tinguera caràcter personal. Este fonament és acollit pel Jutjat Contenciós Administratiu núm. 7 de València, de 18 de desembre de 2003 (procediment abreujat 384/03).

El Tribunal Superior de Justícia de Galícia, així mateix, reconeix que les bases són la llei de concurs i que si es permetera, una vegada estiguera en marxa, realitzar modificacions a la petició de places seria discriminatori perquè es podria perjudicar a tercers, a més de destacar el rigor en el procés per ser este de caràcter col·lectiu (sentències de 13 i 20 de juny de 2001 JUR 2001\259885 i 260391).

D'altra banda, el mateix Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana, en la seua Sentència 932/2000, de 28 de setembre de 2000, va entendre que, ja que la convocatòria preveu una resolució provisional del concurs davant les quals podran presentar-se reclamacions (base 15a), és lògic que qualsevol omisió o error haja de ser salvat. En les sentències anteriorment descrites la sala va reconsiderar la sentència que acabem de citar.

En sentit favorable a les pretensions dels interessats també s'ha manifestat el Tribunal Superior de Justícia del País Basc en Sentència de 4 de juny de 1999 (RJC 1999\2726) on assenyalava que l'article 71.1. del la Llei 30/1984 no preveu cap exempció per a l'aplicació de sistemes normalitzats i que els procediments mecanitzats de gestió poden detectar perfectament les omissions de claus obligatòries. També el Tribunal Superior de Justícia de Madrid en la Sentència, de 17 de novembre de 2001 (JUR 2002\92299), i en un apartat de la seua fonamentació jurídica tercera diu: "D'entrada, l'ordenament jurídic, en totes les seues disciplines, permet la rectificació dels mers errors materials comesos, possibilitat de la qual diàriament fa ús l'Administració (article 105.2 de l'esmentada Llei 30/92) i, per descomptat, és una possibilitat extensible als ciutadans en les seues peticions i en l'emplenament de tràmits, reconeguda en normes amb rang de llei a què està subordinada tota l'activitat administrativa. D'altra banda, la progressiva espiritualització del dret pugna amb l'ús de fórmules sacramentals, del perfecte emplenament de les quals depenga l'exercici mateix dels drets, sense cap possibilitat de rectificació o de reparació. L'emplenament d'impresos estereotipats, de processos informàtics i de mecanismes, en suma, encaminats a facilitar l'activitat de l'administració i a gestionar multitudinàriament procediments que afecten nombrosos interessats, tal com succeï x en els procediments de concurrència competitiva, no poden convertir-se en un parany per als ciutadans de forma que arribe a obviar-se, fins i tot, l'existència de majors mèrits sota pena d'un excessiu rigor en l'exigència de punts exclusivament formals."

Finalment, cal citar la Sentència del Tribunal Superior de Justícia de Castella-la Manxa, de 26 de novembre de 2003 (JUR 2004\50868), la qual es recolza en doctrina del Tribunal Suprem que allí se cita i segons la qual les bases de les convocatòries de pública concurrència són actes administratius de caràcter plural que no poden contradir l'article 71.1. de la Llei 30/1992.

No correspon al Síndic de Greuges investigar o opinar sobre l'actuació dels tribunals de justícia, tant perquè l'article 17.1. de la seua Llei reguladora li ho impedis, com perquè l'article 117.1. de la Constitució garantix la independència d'aquells. El nostre àmbit de competències se centra en l'actuació de les administracions públiques a fi de vetlar perquè es garantisquen als ciutadans els drets establits en el títol I de la Constitució.

L'article 9.1. d'esta sotmet els poders públics al principi de legalitat, és a dir, a la plena submissió a l'ordenament jurídic, cosa que es corrobora respecte de l'administració pública en l'article 103.1. La norma jurídica ordinària aplicable al cas és la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions

públiques i del procediment administratiu comú. La resolució que convoca el procés, com s'ha indicat, és un acte administratiu de caràcter plural i, per tant, ha de sotmetre's a les previsions d'esta llei, sense que siga admissible el principi que la convocatòria constituï sca la llei del concurs en allò que és contrari a normes jurídiques de rang superior, la qual cosa contravindria el principi de jerarquia normativa establert en l'article 9.3. de la Constitució.

Entenem que les clàusules que impediexen salvar els errors o les omissions són contràries a l'article 71 de la Llei 30/1992. Este precepte és clar. D'una banda, l'article 70.4. anterior admet que en processos que impliquen la resolució nombrosa de procediments puguen establir-se models normalitzats, este és el cas. L'article 71, que transcrivim més amunt, exigix a l'administració que si detecta algun error requerisca l'interessat perquè el rectifique i no establix cap excepció, és a dir, encara que es tracte de processos de pública concurrència; l'única excepció que admet l'ampliació del termini en cinc dies, però res més. D'altra banda, els mitjans mecànics podran no reconéixer un error tal com equivocar-se de codi de centre si s'han emplenat tots els dígitos, però sí l'absència de codis d'especialitat o de centre o la insuficiència de dígitos.

Els aspectes anteriors es dedü xen amb palmària claredat del precepte, que no distingix a l'hora de rectificar entre les distintes parts de la sol licitud, per això el Tribunal Suprem, en la seua Sentència de 4 de febrer de 2003 (RJ 2003\1565), dictada en interés de llei, en abordar l'aplicació de l'article 71 esmentat en els processos de pública competència diu, entre altres coses,; "SISÉ. En conseqüència, resulta aplicable en la qüestió examinada l'article 71 de la Llei 30/1992 com abans exigiria l'antic article 71 de la Llei de procediment administratiu en la redacció de 1958, doncs s'imposa en ambdós preceptes el deure de l'Administració de requerir l'interessat perquè es rectifiquen les deficiències quan s'aprecie que este no complix els requisits que exigix l'ordenament en vigor i com assenyala en este punt el Ministeri Fiscal, la redacció de l'apartat segon de l'article 71 exclou els procediments selectius o de concurrència competitiva per a l'ampliació prudencial fins a cinc dies del termini quan l'aportació presente dificultats especials; per tant, si es prohibix esta ampliació, és clar que el precepte autoritza la concessió del termini dels deu dies quan es tracte d'un procediment selectiu de concurrència competitiva, com és el cas plantejat."

Però és que el cas que ens ocupa no és idèntic als previstos en les sentències referides, sinó que amb independència de la qüestió relativa al deure d'instar la rectificació, els interessats per iniciativa pròpia el 3 de març de 2004 presenten un escrit en la Direcció Territorial de la Conselleria de Cultura i Educació a Alacant en el qual, de manera clara i precisa, advertixen l'error i demanen que es tinga per sol licitada en totes les places l'especialitat corresponent al codi 5 (Llengua Castellana i Literatura). Pel que fa a això, l'article 84 regula el tràmit d'audiència i permet als interessats al legar i presentar els documents i les justificacions que consideren pertinents. Però és que amb anterioritat al tràmit d'audiència podran també els interessats aduir al legacions i aportar documents o altres elements de judici que "seran tinguts en compte per l'òrgan competent a l'hora de redactar la proposta de resolució" (article 79 de la Llei 30/1992).

Sobre la base de les anteriors consideracions i invocant el valor de la justícia com a bàsic en l'ordenament jurídic espanyol (article 1.1 de la Constitució) recomanem a esta Direcció General que bareme les sol·licituds dels interessats amb el codi d'especialitat 5: Llengua Castellana i Literatura.

De conformitat amb allò previst en l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, li agrairem que ens remeta en el termini d'un mes el preceptiu informe en el qual ens manifeste l'acceptació o no de la recomanació que es realitza o, si escau, les raons que considere per a no acceptar-la. Transcorregut este termini esta resolució podrà ser inserida en la pàgina web d'esta institució.

Li agrairé la seua col·laboració i la remissió del que li hem sol·licitat. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 021050 de data 26.12.02 dirigida a la Direcció General de la Funció Pública sobre determinades reivindicacions dels empleats públics temporals de la Generalitat Valenciana.

Il·lm. Sr.,

En data 8 de maig de 2002 es va rebre en esta institució un escrit del Sr. [...] al qual n'acompanyava un altre de l'Associació [...] en què formulava queixa. Este últim mancava de les signatures dels promotors, per la qual cosa se'ls va requerir a fi que rectificaren l'omissió, cosa que van fer.

Estudiada la queixa es va admetre i el 22 de maig de 2002 remetérem escrit a l'Il·lm. Sr. Director General de la Funció Pública per exposar-li els termes i de la queixa i demanar-li informe referent a això en els següents termes:

"S'ha rebut en esta institució un escrit signat pels representants de l'Associació [...] de la Generalitat Valenciana, que ha quedat registrat amb el número indicat més amunt.

Exposen els fets i les consideracions que es contenen en l'escrit adjunt i que sintetitzem en el següent:

Que la referida Associació es va constituir a fi de defensar els interessos dels empleats públics temporals de la Generalitat Valenciana i en este sentit s'ha dirigit a esta institució per demanar que promoguem una investigació que tendisca a la consolidació de l'ocupació pública temporal. En este sentit concreten les seues pretensions en els següents apartats:

1. L'existència d'un alt índex de precarietat, que xifra en prop de 4.500 empleats de la Generalitat Valenciana, cosa que comporta el 26% de la seua plantilla, incloent-hi tant funcionaris com laborals dels distints sectors.

2. L'incompliment quant a les ofertes públiques d'ocupació, tant en el exigü nombre de les que s'han aprovat, en no existir entre els anys 1990 i 1994, com en l'escàs nombre de places que formen les aprovades. A això s'unix que algunes de les convocatòries que van desenvolupar les ofertes d'ocupació pública han estat paralitzades o anul·lades pels jutjats i tribunals. En este mateix apartat s'assenyala que a tot això ha d'afegir-se el fet que el 40% de les 2.700 places convocades entre els anys 1990 i 1999 han estat per a promoció interna, amb la qual cosa l'oferta per a accés lliure s'ha reduït enormement. Tot això ha conduït a una situació absolutament excepcional que ha elevat considerablement el nombre d'empleats temporals i, a més, estos empleats temporals ho són per temps desmesurat, cosa que ha fet que es desvirtue la figura del contractat temporal o funcionari interí.
3. L'elevat nombre d'empleats temporals i el llarg temps que ho han estat ha generat necessàriament una formació perquè hagen pogut dur adequadament a terme tasques que tenien encomanades; esta formació s'ha adquirit, ja siga directament de l'Administració o sufragada pels mateixos empleats, ja siga indirectament a través de l'aprenentatge per l'exercici del treball diari. Este bagatge formatiu entenen que no ha de balafiar-se, a més que les persones que accediren *ex novo* als llocs actualment ocupats amb caràcter temporal mancarien de la formació i de l'experiència que ostenten els actuals empleats públics temporals.
4. En este apartat qüestionen la inadequació de les actuals proves selectives i més concretament de l'oposició, que entenen que no és un procés selectiu, sinó merament eliminatori, i posen com a exemple que la darrera convocatòria per a l'accés al grup D, sector administració general, el primer exercici el van superar menys opositors que places hi existien. També qüestionen la cobertura de llocs mitjançant mobilitat horitzontal per personal laboral.
5. En les proves selectives no es valora l'experiència professional, ja que solament es tenen en compte coneixements teòrics que poden haver adquirit més recentment altres persones que no estan treballant per a l'administració autonòmica, i es menyspreen els coneixements pràctics de qui hui són empleats públics temporals.
6. La figura del contracte d'interinatge (*sic*) entenen que està desvirtuada i utilitzada en frau de llei, ja que ho és per a la cobertura "normal" de llocs de treball.
7. A pesar de la situació exposada, l'Administració autonòmica i també els sindicats del sector públic autonòmic no han arribat a acords o solucions adequades que resolguen el problema de l'excessiva quantitat d'empleats públics temporals.
8. Existixen en l'ordenament jurídic espanyol precedents legals sobre consolidació d'ocupació pública tant en l'àmbit de l'Administració central com en administracions autonòmiques, incloent-hi la valenciana.
9. La situació del personal estatutari del Sistema Nacional de Salut és especialment greu, ja que constituïx un greuge comparatiu el qual s'ha inclòs a

través dels processos de consolidació d'ocupació temporal que preveu la Llei 16/2001 i el seu desenvolupament en l'àmbit de la Comunitat Valenciana a través del Decret 27/2002 en l'annex del qual s'inclou personal no estatutari.

Els promotors de la queixa denuncien, així mateix, que existixen llocs de treball en centres de salut que, amb idèntiques funcions, estan classificats per al seu acompliment per personal funcionari i personal estatutari, així com que este pot ocupar llocs funcionaris però no al revés, cosa que comporta un plus en la discriminació a què s'ha fet referència.

Tota esta situació desemboca en el fet que els empleats públics temporals, a més d'altres perjudicis com ara la no-percepció de triennis o d'indemnitzacions per cessament després de diversos anys de prestació de serveis, es troben en una situació d'instabilitat amb greus conseqüències d'índole personal i familiar, que es resoldrien si l'Administració autonòmica proveïra les seues places de forma definitiva.

En considerar que la queixa reuneix els requisits formals establits en els articles 12 i 17 de la Llei 11/88, de 26 de desembre, del Síndic de Greuges, ha estat admesa, i li'n donem trasllat de conformitat amb allò determinat en l'article 18.1 de l'esmentada llei.

Amb l'objecte de contrastar les alegacions formulades pel promotor, li demane que en el termini de 15 dies ens remeta informació suficient sobre la realitat d'estes i altres circumstàncies que concórreguen en este supòsit, especialment el nombre de llocs de treball vacants coberts en l'actualitat per empleats públics de caràcter temporal i el terme mitjà temporal d'ocupació d'estos; així com si existix algun projecte, acord o document sobre la consolidació de l'ocupació pública temporal del sector d'administració general.

Transcorregut el termini per a l'emissió de l'informe este no s'havia rebut, per la qual cosa el 6 de setembre de 2002 va ser reiterat, i el 26 de setembre de 2002 es va rebre. L'Il. lm. Sr. Director General de la Funció Pública ens hi deia:

"1. L'índex de precarietat en l'ocupació en la Generalitat Valenciana, i en concret en el col·lectiu d'empleats públics enquadrats en el que es denomina l'Administració del Consell, és, efectivament, superior al que seria desitjable. A esta situació s'ha arribat a través d'un llarg procés, en el qual han concorregut moltes i complexes circumstàncies, per causes no sempre atribuïbles a qui a cada moment els ha correspost la responsabilitat de governar o gestionar; en relació amb estes convé fer especial esment al grau de conflictivitat judicial que ha arribat a la matèria, amb la consegüent inseguretat jurídica, que al seu torn ha entorpit els processos de selecció i provisió de llocs de treball, i fins i tot la seua paràlització, i convé assenyalar, a més, que esta situació està generalitzada, en major o menor grau, en la majoria de les administracions públiques de l'Estat espanyol.

2. És prioritat d'esta administració substituir l'excés de treballadors temporals i interins per funcionaris de carrera i treballadors fixos, mitjançant processos de

selecció que preveuen els principis constitucionals d'igualtat, mèrit, capacitat i publicitat, i no amb criteris més o menys explícits de compensació per greuges i perjudicis patits, que, en qualsevol cas, haurien de tenir altres vies de rescabament. Esta és l'única via possible, avalada a més per la jurisprudència, mitjançant no poques sentències que han invalidat processos de consolidació d'ocupació pública que no han respectat els principis indicats.

3. Com a ple reconeixement del criteri exposat, es va signar un acord de la Mesa General de Negociació de la Generalitat Valenciana el dia 26 de juny de 2001, amb desenvolupament en les diverses meses sectorials (administració pública, justícia, educació i sanitat) al juliol següent (s'adjunten el de la Mesa General i el relatiu a administració pública), en els quals, amb independència dels compromisos sobre calendaris de convocatòries, es van plasmar acords amb els representants dels empleats públics sobre condicions dels sistemes de selecció, tenint com a objectiu general la reducció de la temporalitat en l'ocupació pública.

4. D'acord amb estos acords, i pel que fa a l'Administració del Consell, s'han convocat les proves selectives corresponents a l'Oferta d'Ocupació Pública de l'any 1999, i estan a punt de concloure les adaptacions previstes en l'acord per a l'oferta de l'any 2000, amb un total de 800 places, que es convocarà abans que finalitze este any. Seguidament, es determinaran els col·lectius concrets als quals es referirà l'oferta de l'any 2001, que pujarà a 1.500 places i, finalment, els de la del 2002, que pujarà a un total de 400 llocs. En acabar tot, s'haurà arribat a una temporalitat del 10 per cent, considerada tècnicament adequada pels signants de l'acord.

5. La promoció interna és un dret dels funcionaris reconegut per la llei i fixat en esta mitjançant la reserva d'un mínim del 40% de les places que s'oferisquen, per la qual cosa és innecessari qualsevol comentari a l'al·legació pel que fa als promotors de la queixa.

6. El col·lectiu corresponent a la sanitat té unes característiques pròpies i ben diferenciades de la resta dels empleats públics, però al seu torn similars en tot el territori de l'Estat espanyol, i es regix per una normativa peculiar, amb escassos punts en comú amb la dels funcionaris. Per això s'hi ha arribat a una solució específica mitjançant la llei 16/2001.

7. Les xifres sobre temporalitat en l'ocupació referides a l'any 2001 figuren en l'acord referit anteriorment, i és impossible, a través dels instruments informàtics de què es disposa, facilitar xifres sobre mitjanes temporals d'ocupació."

Allò informat per l'Administració es va traslladar el 7 d'octubre següent a [...] i perquè hi formulara al·legacions, cosa que va fer mitjançant escrit que vam rebre el 20 de novembre de 2002.

De l'escrit de queixa, de l'informe de l'Administració, de les al·legacions de [...] i de totes les actuacions es dedueix que en l'origen de la queixa es troba l'elevat nombre d'empleats públics, pels quals cal entendre tant els funcionaris d'ocupació com el personal laboral no fix de l'Administració del Consell vinculats a este per

relacions jurídiques de caràcter temporal. La xifra de personal temporal és de 4.340 sobre uns efectius de 16.697 (acta de la Mesa Sectorial de Funció Pública de 12.07.2001, punt 2), és a dir el 25%, als quals haurien d'afegir-se 1.098 llocs que no tenen titular, cosa que comporta un total de 5.348 llocs de treball no coberts permanentment.

L'Administració ens indica que les raons que han donat lloc a tan elevat índex de temporalitat són diverses, entre les quals cita l'elevat índex de conflictivitat judicial, cosa que no sembla, segons el parer d'esta institució, una raó suficientment justificada per a explicar el fenomen que ací s'aborda. En qualsevol cas, com després veurem, no és objecte d'esta queixa analitzar la causes que han donat lloc a tan elevat índex de temporalitat.

El caràcter indesitjable de la precarietat en l'administració autonòmica és una qüestió en la qual tant l'Administració com [...] estan d'acord, com també nosaltres. La lluita contra la precarietat en l'ocupació és una constant en tot tipus de relacions, tant jurídicopúbliques com jurídicoprivades.

El supòsit que analitzem té, a més, un afegit que el fa més greu, perquè no solament l'índex de temporalitat és molt elevat, sinó que també ho és el temps de durada en el qual l'empleat temporal es troba en esta situació. Vam demanar expressament a l'Administració que ens facilitara el temps mitjà de durada de la relació temporal, i ens va indicar que esta dada no era possible conèixer-la pels mitjans informatius de què es disposa. No obstant això, la nostra experiència, corroborada per escasses i exigües ofertes públiques d'ocupació dels últims anys posa de manifest que el temps que un empleat públic està vinculat a l'administració valenciana excedix els vuit anys, i arriba en no pocs casos a deu, dotze o més anys.

Amb estos antecedents [...] ens trasllada les seues reflexions. Les resumim en les paraules següents: l'existència de tan elevat nombre d'empleats temporals és responsabilitat exclusiva de l'Administració; la dilatació temporal de la situació de precarietat ha generat en els empleats problemes socioeconòmics importants (creació de famílies, contractació de préstecs hipotecaris, més edat, menys temps per a l'estudi,) que els dificulten la competició en oposicions amb aspirants més joves i amb menors càrregues familiars i laborals; l'experiència aconseguida al llarg dels anys ha de ser apreciada per l'Administració, tant pel seu valor devers la prestació del servei públic, com per la qualitat dels empleats públics que acredita una perícia que no haurien de demostrar a través d'un procés selectiu; la situació és extraordinària i necessita solucions extraordinàries, com es van donar en el passat i s'han donat recentment, a través, per exemple, de la Llei 16/2001, de 21 de novembre, sobre consolidació d'ocupació en el Sistema Nacional de Salut, per això pretenen que la convocatòria de les places que ocupen es faça de manera que es tinga en compte el temps prestat en règim temporal.

L'Administració, per la seua banda, partint d'uns mateixos fets, ens diu que s'ha arribat a acords amb les organitzacions sindicals que tendixen a cobrir les vacants que es convoquen a oferta d'ocupació pública per la doble via de la convocatòria

lliure i de la promoció interna, tenint en compte als temporals únicament a l'efecte d'inclusió en llistes d'espera o borses. En efecte, l'acord de la Mesa General de Negociació de la Generalitat Valenciana, de 27 de juliol de 2002, sobre reducció de la temporalitat, va fer seus els de les meses sectorials: de funció pública i CNE de 12 de juliol de 2001 (hi van participar UGT-PV, CCOO-PV, CSI- CSIF, STEP-IV i CEMSATSE), d'educació de 19 de juliol de 2001 (hi van participar STEP-IV, FE-CCOO-PV, ANPE, FETE-UGT i CSI-CSIF), de sanitat de 23 de juliol de 2001 (hi van participar UGT-PV, CSI-CSIF, CCOO-PV, STEP-IV i SAE) i de justícia de 24 de juliol de 2001 (hi van participar CSI-CSIF, CCOO-PV, UGT-PV, STEP-IV i CEMSATSE).

Llevat del sector de justícia, es posa de manifest l'elevat índex de precarietat i es pacta arribar al 10%, per entendre'l tècnicament acceptable. Respecte del personal temporal, l'única referència és a la seua inclusió en borses per a noves contractacions. El gruix de places que cal convocar per a la seua provisió definitiva és a través de convocatòries lliures o promoció interna (per exemple 60% del grup B al grup A o 1.500 places del grup D al C en tres anys). Un cas especial és el del personal estatutari del Sistema Nacional de Salut, al qual se li aplica la Llei 16/2001, de 21 de novembre, sobre consolidació d'ocupació en el Sistema Nacional de Salut. Pel que fa a això hem d'abstenir-nos de pronunciar-nos, atés que es tracta d'un procés emparat en una llei de les Corts Generals.

Els temes que es posen de manifest en l'expedient són dos, encara que apareguen diversos entrelaçats i relacionats, entre si i amb aquells, com la demora en la realització de les proves selectives una vegada aprovada la corresponent oferta d'ocupació pública, cosa que redunda en l'allargament de la temporalitat, el resultat de proves selectives en les quals queden vacants desertes, la qual cosa, de la mateixa manera, comporta que la temporalitat en certs casos persistisca o els acords entre l'Administració i les organitzacions sindicals segons els quals no es preveu de cap manera el temps prestat com a empleat públic temporal per a l'accés a l'ocupació pública permanent. No obstant això, ni per la magnitud de les qüestions referides, ni perquè este siga l'autèntic objecte de la queixa les analitzarem.

Així doncs, els dos temes en les quals ens centrem són: l'existència d'un 25% d'ocupacions públiques cobertes temporalment, a les quals hauria d'afegir-se un nombre major de llocs vacants i la posició dels que les ocupen pel que fa a l'accés amb caràcter permanent.

Respecte del primer, la nostra opinió no ens genera cap dubte d'acord amb les següents premisses: a) la creació i el manteniment de llocs de treball en l'ocupació pública precisa inexcusablement la seua necessitat objectiva i la dotació pressupostària, b) conseqüència d'això anterior és que els llocs de treball hagen d'estar coberts i c) que esta cobertura ho siga amb caràcter permanent, excepció feta tan sols dels que comporten reserva per als seus titulars. Per això no és admissible tenir llocs de treball vacants, ja que això implicaria, d'una banda, permetre que la realització de tasques que es consideren necessàries quede sense fer i, d'una altra banda, no aplicar els recursos financers per a la dotació de llocs de

treballs a la seua finalitat. I sent això així, la seua cobertura ha de fer-se en el menor temps possible i de manera permanent per a, amb això, desterrar de les administracions públiques la precarietat, la qual els poders públics tracten de combatre a través de diverses mesures legislatives.

Tan sols és admissible mantenir ocupacions públiques temporals, i no vacants, en els casos de reserva de lloc, com s'ha dit, i per raons conjunturals. En este últim supòsit l'experiència diu que l'Administració no acudix a la creació de llocs de treball específics, sinó a la contractació dels serveis d'empreses externes. Es diu que la taxa de temporalitat tècnicament acceptable és del 10%, però no se'ns dóna la font d'esta xifra. Per la nostra banda, i seguint el raonament anterior, cap vacant ha d'existir i els llocs coberts temporalment han de limitar-se a les vacants produïdes per cessaments dels titulars d'aquells (excedències, jubilacions, defuncions, etc.) i, a més, han de ser-ho pel temps estrictament necessari per a assolir la selecció.

La Llei 30/1984, de 23 d'agost, de mesures urgents de reforma de la funció pública, quan va ser promulgada obligava a través del seu article 18 a convocar dins el primer trimestre de cada any natural les proves selectives d'accés per a les places vacants compromeses en esta i fins a un 10% més (poguera ser este el percentatge acceptable tècnicament), després de definir l'oferta pública d'ocupació com el conjunt de places dotades pressupostàriament i que es troben vacants. La Llei 22/1993, de 29 de desembre, modifica l'esmentat article 18 i s'elimina l'obligatorietat de convocar proves selectives amb caràcter anual.

Ara bé, que la norma jurídica no obligue a convocar periòdicament proves per a la selecció d'efectius no impedisca que si les circumstàncies ho aconsellen estes proves puguen i hagen de ser convocades. La Llei 54/1999, de 29 de desembre, de pressupostos generals de l'Estat, disposa en el seu article 21, oferta d'ocupació pública:

"U. Durant l'any 2000, les convocatòries de places per a ingrés de nou personal del sector públic delimitat en l'article anterior es concentraran en els sectors, les funcions i les categories professionals que es consideren absolutament prioritaries o que afecten el funcionament dels serveis públics essencials. En tot cas, el nombre de places de nou ingrés haurà de ser inferior al 25 per 100 de la taxa de reposició d'efectius [...].

No obstant allò disposat en el paràgraf primer d'este apartat, les administracions públiques podran convocar els llocs o places que estant pressupostàriament dotats i inclosos en les seues relacions de llocs de treball, catàlegs o plantilles, es troben ocupats interinament o temporalment Tres. Durant l'any 2000 no es contractarà nou personal temporal, ni es nomenaran funcionaris interins, en l'àmbit a què es referix l'apartat dos, llevat de casos excepcionals i per cobrir necessitats urgents i inajornables, amb autorització conjunta dels Ministeris d'Administracions Públiques i Economia i Hisenda [...].

Cinc. L'apartat u d'este article té caràcter bàsic i es dicta a l'empara dels articles 149.1.13é i 156.1 de la Constitució. Les Lleis de pressupostos de les comunitats autònomes i els pressupostos de les corporacions locals corresponents a l'exercici de l'any 2000 recolliran expressament els criteris assenyalats en l'esmentat apartat [...]"

Se cita l'esmentada llei, ja que és la que servix de fonament a l'Administració perquè mitjançant Decret 80/2001, de 2 d'abril, approve l'oferta d'ocupació, no per a enguany, sinó per a l'any 2000, la qual ha estat ampliada per Decret 193/2002, de 26 de novembre. La Llei del pressupostos generals de l'Estat per a 2001 tenia idèntica redacció. Per la seua banda, la Llei 25/2001, de 28 de desembre, sobre estos pressupostos per a 2002, es referix al tema analitzat en l'article 26 i assenyala:

"1. La provisió de llocs de treball a ocupar per personal funcionari o la formalització de nous contractes de treball del personal laboral fix, així com la modificació de complements o categoria professional, requeriran que els corresponents llocs figuren dotats en els estats de despeses del pressupost i relacionats en els respectius annexos de personal units a este, o bé que obtinguen la seua dotació i s'incloguen en estos annexos, d'acord amb la normativa vigent."

Finalment, l'avantprojecte de Llei de pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2003, segons el text remés pel Congrés dels Diputats al Senat, estableix:

"Article 20. Oferta d'ocupació pública:

U. Durant l'any 2003, les convocatòries de places per a ingrés de nou personal del sector públic delimitat en l'article anterior s'han de concentrar en els sectors, les funcions i les categories professionals que es consideren absolutament prioritaris o que afecten el funcionament dels serveis públics essencials. En tot cas, el nombre de places de nou ingrés haurà de ser inferior al 25 per 100 de taxa de reposició d'efectius. No obstant allò disposat en el paràgraf primer d'este apartat, les administracions públiques podran convocar els llocs o places que estiguen pressupostàriament dotats i inclosos en les seues relacions de llocs de treball, catàlegs o plantilles, i es troben ocupats interinament o temporalment. Cinc. L'apartat U d'este article té caràcter bàsic i es dicta a l'empara dels articles 149.1.13a i 156.1 de la Constitució. Les lleis de pressupostos de les comunitats autònomes i els pressupostos de les corporacions locals corresponents a l'exercici de l'any 2003 recolliran expressament els criteris assenyalats en l'esmentat apartat."

Del que s'ha dit, s'exposa que no existix cap obstacle perquè l'Administració puga realitzar les convocatòries per a seleccionar el personal que haja d'ocupar amb caràcter definitiu els llocs de treball vacants o ocupats temporalment, sota pena que no siguen necessaris, en este cas se'ls hauria d'amortitzar. No desconeixem que l'oferta d'ocupació pública per a l'any 2000, encara promulgada el 2001 i ampliada el 2002, conté un important nombre de places per a cobertura externa, 1.100, una xifra que encara es troba lluny de les 4.340 cobertes temporalment, raó

per la qual efectuarem la recomanació pertinent. Alhora s'aprova una oferta de 330 places per a promoció interna, però ho són pel sistema de conversió de places, cosa que no pertoca a l'ocupació temporal.

La segona qüestió que cal abordar és la de la consideració dels empleats públics temporals en els processos selectius. Pel que fa a això ha de quedar clar des d'ara que: a) qualsevol excepcionalitat al règim general exigeix una norma jurídica amb rang legal, b) consegüentment una situació de fet única i irrepetible i c) la finalitat d'aconseguir un objecte constitucionalment legítim (STC 12/1999, d'11 de febrer). Els promotors de la queixa aporten un resum de la doctrina constitucional aplicable, coincident amb l'anterior, i afegixen:

- És inconstitucional la convocatòria d'oposicions *ad personam*, i per estes cal entendre les que fixen regles i condicions per a un col·lectiu concret i específic.
- Les bases de la convocatòria han de ser-ho en termes generals abstractes i no mitjançant referències individualitzades i concretes (STC 67/1989).
- Es proscriuen les proves restringides (STC 27/1991).
- Els funcionaris interins no poden ser convertits en funcionaris de carrera sense cap prova (STC 302/1993).
- L'eventual puntuació per serveis previs no pot utilitzar-se, ni per a superar la fase d'oposició, ni per a ser utilitzada en successives fases del procés selectiu (SSTC 281/1983 o 185/1994).
- El còmput de l'experiència professional no pot tenir un pes "majoritari o aclaparador", i és tolerable el còmput de fins al 45% del total del procés (STC 185/1994).

La STC 151/1992, de 19 d'octubre aborda completament la qüestió que hi tractem i estableix el següent:

"3 .L'article 19.1 de la Llei 30/1984 estableix, en efecte, amb el caràcter de base de la matèria que «les administracions públiques seleccionen el seu personal, ja siga funcionari, ja siga laboral, d'acord amb la seua oferta d'ocupació pública, mitjançant convocatòria pública i a través del sistema de concurs, oposició o concurs oposició lliure en els quals es garantisquen, en tot cas, els principis constitucionals d'igualtat, de mèrit i de capacitat, així com el de publicitat». En el que ara directament interessa és clar que es definix com a element bàsic de la regulació de les administracions públiques el rebuig de les anomenades convocatòries o torns restringits, convocatòries que, com a principi general, no podran ser posades en pràctica per les administracions públiques autonòmiques per a la selecció del seu personal, funcional o laboral. D'acord, doncs, amb l'article 19.1 de la Llei 30/1984, l'accés a la funció pública ha d'articular-se, en conseqüència, a través de convocatòries públiques obertes o lliures, ja que, com

hem advertit en altres ocasions, el dret a la igualtat en l'accés a la funció pública comporta una limitació fonamental a la pràctica de les proves restringides per a l'accés a la funció pública, les quals, en general, han de considerar-se com un procediment proscribit pel referit precepte constitucional [(STC 27/1991) fonament jurídic 5.c)]. Per això mateix, en fi, l'admissibilitat d'estes proves, tot i que el legislador estatal per a casos singulars les haja previst, ha de ser veritablement excepcional i objecte d'una interpretació restrictiva (per exemple, ATC 13/1983, fonament jurídic 2n).

La mateixa llei estatal, no obstant això, preveu algunes excepcions a la norma general, i possibilita que, en supòsits concrets, les comunitats autònomes puguen realitzar convocatòries en torns restringits per a qui no ostenten la condició de funcionaris de carrera i presten ja, tanmateix, serveis en les seues corresponents administracions. Este és el cas, en allò que ací importa, de la disposició transitòria sisena, apartat 4, de la Llei 30/1984, que preveu una excepció a la regla general de l'article 19.1, en permetre que els Consells de Govern en les comunitats autònomes puguen convocar restringidament proves específiques d'accés a la funció pública.

Esta possibilitat, la constitucionalitat de la qual, des de la consideració de l'article 23.2 de la CE, va ser reconeguda per a casos excepcionals, en la STC 27/1991 (fonament jurídic 5.J), queda circumscrita en la Llei 30/1984, per la necessària concurrència de diversos requisits, dels quals, en este cas, dos resulten rellevants. Un, de caràcter personal: que es dirigisquen a qui tingueren condició de «contractats administratius» en expectativa d'accés a la seua respectiva funció pública; i un segon, de caràcter temporal: que hagueren estat contractats mitjançant convocatòries públiques amb anterioritat al 15 de març de 1984.

D'esta manera, bé pot afirmar-se que l'actuació de les comunitats autònomes pel que fa a este aspecte, convocant proves restringides, es durà a terme dins el seu àmbit competencial sempre que es produï sca en els supòsits i amb els requisits exigits per la mateixa disposició transitòria esmentada: si es produï ra fora d'este supòsit vulneraria la norma general, de caràcter bàsic, continguda en l'article 19.1 de la llei, que prohibix, com s'ha dit, les proves restringides per a la selecció del personal de les administracions públiques. Les normes bàsiques estatals que cal prendre com a punt de referència s'integren així, lògicament, per l'article 19.1 i la disposició transitòria sisena que hem citant.

4. Procedix, doncs, verificar si la norma canària que s'impugna, i que representa una evident contradicció respecte de la prohibició de convocatòries restringides de l'article 19.1 de la Llei 30/1984, es troba inclosa en els supòsits que dóna cobertura la disposició transitòria sisena de la mateixa llei. I a la vista del seu contingut, es fa palés que este no és el cas.

5. Conseqüentment, la previsió de proves específiques per als funcionaris interins en els termes que ho fa la disposició transitòria novena, 3 de la Llei canària impugnada, no pot ser acceptada, en comportar la fallida del repetit principi bàsic de convocatòries públiques i lliures, cosa que, evidentment, no obsta perquè, a través d'estes, en el desenvolupament de les corresponents proves selectives

d'accés puguen valorar-se els serveis efectius prestats per estos funcionaris interins (disposició transitòria sisena, 2 de la Llei 30/1984), sempre que, no obstant això, esta valoració no incorrega en arbitrietat i incompatibilitat, per tant, amb els principis de mèrit i de capacitat en els termes que, entre d'altres, ja assenyalàrem en la nostra STC 67/1989. Tot això ens duu forçosament a estimar el recurs interposat per la representació del Govern davant l'apartat 3 de la disposició transitòria novena de la llei canària. L'advocat de l'Estat impugna també el primer incís de l'apartat 4, i remet a l'apartat 3 en esmentar: «els funcionaris interins a què es referix l'apartat anterior que no superen les referides proves d'accés», i, per la seua connexió amb la disposició que considerem inconstitucional, ha de considerar-se igualment com a tal l'incís: «a què es referix l'apartat anterior que no superen les referides proves d'accés».

Recentment, el 7 de novembre de 2002, en l'àmbit de l'administració de l'Estat s'ha subscrit un acord amb els sindicats (BOE 18.11.2002) que el seu capítol XI referix, encara que de manera molt breu i concisa, l'adopció de mesures per a la consolidació definitiva de l'ocupació temporal.

És cert que la precarietat dels empleats temporals ha determinat l'aparició en estos dels problemes socioeconòmics a què es va fer referència al principi, però també ho és que durant este temps han gaudit d'una ocupació i han perfeccionat uns coneixements i una experiència en l'administració pública.

L'article 23.2 garantix el dret dels ciutadans a accedir en condicions d'igualtat a les funcions públiques, amb els requisits que assenyalen les lleis i el seu article 103.3 hi afegix els principis de mèrit i de capacitat. En l'àmbit legal és l'article 19.1 de la Llei 30/1984, de 2 d'agost, de mesures urgents de reforma de la funció pública, el que desenvolupa els preceptes constitucionals establint "les administracions públiques seleccionen el seu personal ja siga funcionari, ja siga laboral, d'acord amb la seua oferta d'ocupació pública, mitjançant convocatòria pública i a través del sistema de concurs, oposició o concurs oposició lliure en els quals es garantisquen, en tot cas, els principis constitucionals d'igualtat, de mèrit i de capacitat, així com el de publicitat".

Per això és necessari cohonestar la situació dels empleats públics temporals amb la dels ciutadans que no ho són i desitgen accedir a la funció pública, els quals no tenen l'experiència d'aquells i, en molts casos, o no tenen ocupació o també la tenen precària al sector privat.

Així doncs, en este segon aspecte l'Administració ha de valorar l'experiència dels empleats públics temporals dins els termes establits per la doctrina constitucional, i és desitjable arribar a un acord en este sentit amb les organitzacions sindicals.

En consideració de tot el que hem exposat, recomanem que, de manera progressiva i gradual, i en el menor interval de temps, es realitzen les gestions que tendisquen al fet que totes les places vacants d'empleats públics no subjectes a reserva legal siguen incloses en oferta pública d'ocupació i suggerim que es promoguen negociacions amb les organitzacions sindicals representades en les

meses de negociació d'empleats públics a fi que el temps prestat amb caràcter temporal siga computat com a mèrit en el procés selectiu en els termes a què es referix el cos d'este escrit.

De conformitat amb allò previst en l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, li agraiem que ens remeta en el termini d'un mes el preceptiu informe en el qual ens manifeste l'acceptació o no de la recomanació que es realitza o, si escau, les raons que considere per a no acceptar-la.

Li agraiem la seua col·laboració i la remissió del que li hem interessat. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 040904 de data 30.07.04 dirigida a la Conselleria de Sanitat sobre exclusió de la borsa de treball d'institucions sanitàries.

Il·lm. Sr.,

Justifiquem la recepció del seu informe en el qual ens contesta a la queixa de referència. Com vosté coneix, en el mes d'abril de 2004 va tenir entrada en esta institució l'escrit de queixa promoguda pel Sr.[...], en el qual substancialment exposava que a l'octubre de 2003 es va inscriure en “la borsa de treball de les institucions sanitàries” dependent de la Conselleria de Sanitat en el torn de millora d'ocupació, i que complia en el moment de presentar la documentació els requisits establits per a això. A més d'això, juntament amb la inscripció a la borsa de treball, va adjuntar un altre document d'aportació “de mèrits” amb data 3 de novembre de 2003.

En este sentit i una vegada donat d'alta en esta borsa, va esperar que es publicaren les llistes de resultats de millora d'ocupació, i denunciava en el seu escrit de queixa la seua situació en veure excedit el temps establert en la normativa per a este tipus de situacions.

Després de l'admissió a tràmit de la seua queixa, vam sol·licitar informe a esta administració, que el va emetre indicant-nos que era d'aplicació l'annex I de la Resolució, de 20 de març de 1997, de la Secretaria General de la Conselleria de Sanitat, sobre “normes de funcionament de la borsa de treball”, que estableix el següent:

“4.3. Les distintes borses admetran instàncies de nous sol·licitants durant el mes d'octubre de cada any i estaran obertes a l'aportació de nous mèrits dels ja inscrits durant el mes de novembre de cada any.

Les llistes que han de publicar-se abans del 31 de març del següent any a la presentació d'instàncies i mèrits, han de tenir una vigència anual i han de tenir en compte els requisits i els mèrits contrets fins al 30 de setembre anterior [...]”

No obstant això, els darrers llistats actualitzats, ho han estat a 31.10.2002 i publicats el 28.04.2004, és a dir, que queden divuit mesos sense actualitzar; quan si s'haguera aplicat correctament la norma transcrita, l'actualització hauria d'haver vingut referida el 30.09.2003 i publicar-se com a màxim el 31.03.2004. Per tant, a pesar dels esforços realitzats, actualment han existit retards en les borses de treball.

D'esta manera, entenem que la situació denunciada pel promotor de la queixa, efectivament no solament no s'ajusta a dret sinó que com a conseqüència és evident que, superat el termini establert en l'esmentada resolució per a la publicació dels resultats de la millora d'ocupació en cadascuna de les convocatòries dutes a terme per esta administració, els mèrits adquirits no es poden comptabilitzar en el seu just temps i convocatòria, i causen perjudicis als concurrents a la borsa, atés que amb majors mèrits la possibilitat d'accedir a millors llocs de treball és evident.

D'això que acabem d'exposar, vam advertir l'incompliment per part d'esta administració dels terminis per a actualitzar les llistes de la borsa de treball per a la contractació temporal de personal al servei de les institucions sanitàries de la Conselleria de Sanitat i li recomanàrem l'estricta compliment dels terminis establerts en la norma 4.3 de l'annex I de la Resolució, de 20 de març de 1997, de la Secretaria General de la Conselleria de Sanitat.

De conformitat amb allò previst en l'art. 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, li agrai m que ens remeta l'informe en el qual manifeste l'acceptació de la recomanació que es realitza o, si escau, les raons que considere convenients per a no acceptar-la.

Agrai m la seua col laboració i la remissió d'allò interessat. Atentament.

VII. SERVEIS I RÈGIM JURÍDIC DE LES ENTITATS LOCALS

Resolució de la queixa núm. 030992 de data 05.05.04 dirigida a l'Ajuntament d'Orihuela sobre el fet de retirar d'estàtua del general Franco.

Senyoria,

El Sr. [...] va presentar el 4 d'agost de 2003 escrit de queixa en esta institució referent a la supressió de l'estàtua del general Franco, situada a la glorieta de Gabriel Miró de la població. Posteriorment, van tenir entrada en esta institució nous escrits de l'interessat, acompanyats de nombroses signatures, que van motivar l'obertura d'una altra queixa –núm. 031641–, que es va acumular a la principal per versar sobre els mateixos fets.

El Sr.[...], en representació del [...], va presentar el 12 de gener de 2004 un escrit en similars termes, que per versar sobre el mateix objecte va donar lloc que l'expedient núm. 040035 fóra acumulat a la queixa principal.

L'Ajuntament d'Orihuela, en contestació al nostre escrit de data 7 d'agost de 2003, en el qual interessàvem informe sobre este particular, ens remet ofici datat el 27 de febrer de 2004, en el qual exposa la seua posició en els següents termes:

En primer lloc, ens comunica que l'ostensible retard a contestar a la nostra petició d'informació no obeïx a una actitud de no-col·laboració amb esta institució, sinó al desig de no “alçar polèmiques estèrils” en la població i errors d'interpretació. Afirmar l'ajuntament que el monòlit del general Franco va ser erigit per “un nodrit

grup de ciutadans, i ha estat un monument molt controvertit tant pels partidaris com pels detractors”.

Sobre estes bases seguix l'escrit indicant que “com a alcalde d'Orihuela no desitge un enfrontament entre els meus veï ns per un monument que duu ja diverses dècades instal lat a este espai públic, sinó la conciliació entre els habitants d'esta ciutat, a la immensa majoria dels quals els és absolutament aliena l'artificial polèmica creada per uns pocs”.

Acaba l'ofici assenyalant que l'Ajuntament adoptarà les mesures necessàries per a assolir una solució satisfactòria per a la majoria dels ciutadans, des de l'assossec i la serenitat, i “quan les circumstàncies siguen més propícies”. S'indica a més que l'esmentada solució “està albirada per l'equip de govern”, però no se'ns comunica quina és la proposta o la previsió existent.

Finalitzat el període d'al legacions, i havent rebut les corresponents per part dels interessats, en les quals reproduï xen bàsicament les seues apreciacions inicials, així com posen de manifest l'escassa concreció municipal sobre les mesures que cal adoptar, resulta necessari efectuar les següents consideracions.

Entenem que és raonable la posició municipal quant a la recerca de consensos i l'evitació d'enfrontaments, si bé no vam observar que s'haja realitzat cap actuació per a assolir l'esmentat acord. Per contra, de l'informe municipal es desprén que esta no és una qüestió prioritària per a l'Ajuntament, que preferix diferir la solució del problema a una data indeterminada.

La legislació valenciana vigent en matèria de símbols a la Comunitat Valenciana és la Llei 8/1984, de 4 de desembre, per la qual es regulen els símbols de la Comunitat Valenciana i la seua utilització. Esta norma no regula la presència de símbols d'àmbit nacional, regulats en la seua legislació específica, ni tampoc es pronuncia sobre símbols preconstitucionals, i es limita a regular la bandera, l'himne oficial, l'emblema i l'estendard de la Comunitat Valenciana.

Altres comunitats autònomes, no obstant això, sí que s'han pronunciat quant a este tipus de símbols. Cal destacar ací allò establert en la recent Llei foral 24/2003 de 4 d'abril, de símbols de Navarra, la disposició transitòria única dels quals estableix que “en el termini d'un any des de l'entrada en vigor d'esta Llei foral, les autoritats referides hi procediran a la retirada i substitució de la simbologia pròpia del règim franquista. Aquells símbols que estiguen integrats en edificis de caràcter històric artístic seran substituï ts i enviats perquè en siguen custodis a la Institució Príncep de Viana, llevat que resulte materialment impossible l'operació de substitució”.

La normativa més recent advoca en conseqüència per la substitució de la simbologia franquista, si bé és cert que tal obligació no existix en l'actualitat a la Comunitat Valenciana. És, per tant, una matèria que recau en l'àmbit de la competència municipal, de conformitat amb les previsions d'atribució competencial que figuren en l'article 25 de la Llei de 7/1985 de 2 d'abril, de bases del règim local.

Situant-nos per tant en l'àmbit local, i atesa la intenció municipal d'assolir el màxim consens, hem de recordar que la legislació de règim local disposa de diversos mecanismes per a recaptar l'opinió dels ciutadans a través dels òrgans de participació. Es tracta de fòrums consultius en els quals els ciutadans i els col·lectius poden exposar les seues posicions al marge dels òrgans decisoris de la corporació.

Els principis de transparència i participació, que es deriven de la mateixa Constitució espanyola, i tenen acollida en l'àmbit del procediment administratiu en l'article 3.5 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, aconsellen la potenciació d'estes fórmules que, d'altra banda, són idònies per a resoldre assumptes com este.

A més, l'article 69 de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, estableix que les "corporacions locals facilitaran la més àmplia informació sobre la seua activitat i la participació de tots els ciutadans en la vida local" i l'article 70.bis, incorporat en la reforma de 2003, estableix que "els ajuntaments hauran d'establir i de regular en normes de caràcter orgànic procediments i òrgans adequats per a l'efectiva participació dels veïns en els assumptes de la vida pública local, tant en l'àmbit del municipi en el seu conjunt com en el dels districtes, en el cas que existisquen al municipi estes divisions territorials".

El legislador estatal ha pretés amb això impulsar al màxim les vies de participació ciutadana en els assumptes de la vida local, i imposa als municipis que en el desenvolupament de la seua autonomia organitzativa regulen i constitueixquen, en el marc d'allò establert per la legislació bàsica estatal, òrgans de participació en la qual veïns i col·lectius puguen posar de manifest les seues inquietuds i propostes.

El Reglament d'organització i funcionament de les corporacions locals (RD 2568/1986 de 28 de novembre), estableix una tipologia d'òrgans en els quals es materialitza esta participació –juntetes municipals de districte i consells sectorials–, sense perjudici que els ens locals puguen establir altres vies orgàniques de participació.

Doncs bé, creiem que en estos fòrums participatius és on s'ha de plantejar la qüestió de referència, perquè siguen els ciutadans qui decidisquen sobre la destinació del monòlit, i maximitzen amb això les possibilitats d'expressió democràtica en la presa de decisions locals.

Per descomptat, la tendència que s'ha seguit des de la recuperació del sistema democràtic a Espanya, ha estat la progressiva substitució d'elements de simbologia franquista dels àmbits ciutadans, amb l'objecte precisament d'evitar crispació i afeccions a nombroses sensibilitats.

Per tot el que hem dit anteriorment i ateses les consideracions exposades per a la defensa i l'efectivitat dels drets i de les llibertats compresos en el títol I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb allò disposat en l'article 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre,

reguladora d'esta institució, li recomane que en el menor temps possible sotmeta el trasllat de l'estàtua del general Franco a consulta i debat en els fòrums participatius municipals, amb l'objecte que siguin els veïns i els col·lectius de la localitat qui discutisquen sobre la millor destinació de l'estàtua, i que es retire i se substitueixca en el cas que així es decidisca al si d'estos òrgans.

La qual cosa es comunica perquè en el termini màxim d'un mes ens informe si accepta esta recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que considere per a no acceptar-la, i això de conformitat amb allò previngut en l'article 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Li agrairé de bestreta la remissió del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 031529 de data 22.03.04 dirigida a l'Ajuntament de San Miguel de Salinas sobre recurs de reposició sobre sol·licitud referèndum sobre PGOU.

Senyoria,

En relació amb la queixa de referència que ens va confiar el Sr.[...] en representació de l'AV [...], relativa al fet que no havia obtingut resolució respecte del recurs de reposició que va formular contra l'acord plenari de 31 de juliol de 2003 pel qual es denegava la sol·licitud de referèndum sobre el Pla d'ordenació urbana del municipi, acusem recepció del seu últim informe.

En este informe consta que el referit acord plenari es va notificar al ciutadà promotor d'esta queixa el 18 d'agost de 2003 i va interposar recurs de reposició contra este amb data 12 de setembre de 2003. També se'ns indica que l'objecte i la pretensió d'este recurs és que es declare la nul·litat de l'esmentat acord plenari, ja que segons el parer del recurrent este vulnera l'article 62 en els seus apartats a) i e) de la Llei 30/1992.

Així mateix, en l'esmentat informe este Ajuntament ens precisa que no existix previsió de dictar resolució sobre este recurs administratiu ja que en la seua opinió no resulta preceptiva, atés el règim jurídic d'aplicació, sobre la base de la següent argumentació:

“Esta administració s'ha acollit a la Llei 4/1999, de 13 de gener, on es produïx la modificació de part de l'articulat de la Llei 30/92, entre ells, l'art. 43, on es regula el silenci administratiu, i especialment, al·ludirem al punt 2 d'este article.

En este art. 43.2 es regula l'efecte desestimatori del silenci administratiu dels procediments d'impugnació d'actes i de disposicions, com és el cas d'este recurs de reposició.

L'exigència d'este recurrent de rebre una resolució expressa del recurs presentat, com a via d'obertura del termini per a acudir a la via contenciosa, no és preceptiva,

ja que com estableix l'art. 43.3 paràgraf segon, “la desestimació per silenci administratiu té els efectes de permetre als interessats la interposició del recurs administratiu o contenciós administratiu que resulte procedent”

Cal advertir davant això, que el *dies ad quem*, això és, el dia que cal entendre produït el silenci de l'Administració serà, com indiquen els apartats 1 i 5 de l'art. 43, el del venciment del termini màxim “sense haver-se notificat resolució”, el venciment del termini màxim en el qual ha de dictar-se i notificar-se la resolució expressa sense que esta s'haja produït. Per a este cas, el termini del silenci és d'un mes (art. 117.2 Llei 30/92), transcorregut este termini, únicament podrà interposar recurs contenciós administratiu, sense perjudici, si escau, de la procedència del recurs extraordinari de revisió.”

Pel que fa a això convé tenir present que d'acord amb allò disposat per l'article 24 de l'Estatut d'Autonomia i 1.1. de la Llei valenciana 11/1988 reguladora d'esta institució, el Síndic de Greuges té com a funció essencial la defensa dels drets i de les llibertats compresos pel títol I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia. En este supòsit l'actuació administrativa descrita podria afectar el dret constitucional del ciutadà promotor d'esta queixa a obtenir la tutela efectiva dels jutges i tribunals en l'exercici dels seus drets i interessos legítims, reconegut per l'article 24.1 de la Constitució. També constituïx competència del Síndic de Greuges prevista en l'article 17.2 de la Llei 11/1988: “Vetlar perquè l'Administració resolga expressament, dins del termini i en la forma escaient, les peticions i els recursos que li hagen estat formulats”.

En este sentit, resulta constatable que el Sr. [...] va interposar recurs de reposició relatiu a l'objecte d'esta queixa dins del termini i en la forma escaient hàbil a este efecte com així reconeix en el seu informe, pel la qual cosa resulten d'aplicació els següents preceptes de la Llei 30/1992:

D'una banda, allò disposat en l'article 117.2 de l'esmentada Llei 30/1992, quant al fet que en els recursos administratius de reposició l'administració actuant disposa d'un termini màxim “per a dictar i notificar la resolució del recurs” d'un mes a partir de l'endemà a la seua interposició i, en este cas, este recurs administratiu es va interposar en el mes de setembre sense que es dictara resolució.

D'altra banda, l'article 43 de la Llei 30/1992 prescriu en el seu paràgraf 2n que el transcurs de l'al·ludit termini sense dictar resolució per l'Administració determina la desestimació presumpta del sol licitat en el recurs en qüestió; però no és menys cert que este precepte en els seus paràgrafs 1r i 4t preveu el deure inexcusable de l'Administració actuant de dictar en tot cas resolució tardana, és a dir, fora de l'al·ludit termini del mes. En concret estableix l'article 43.4 b) de la Llei 30/1992:

“En els casos de desestimació per silenci administratiu, la resolució expressa posterior al venciment del termini, l'adoptarà l'Administració sense cap vinculació al sentit del silenci”.

Esta institució considera que el deure legal esmentat guanya major sentit i força, si és possible, quan a més el seu compliment coadjuva a la protecció efectiva del dret constitucional reconegut en l'article 24.1 de la Constitució i es tradueix en una manifestació del principi de seguretat jurídica en l'actuació administrativa consagrada en l'article 9.3 de la Constitució, ja que d'acord amb allò previst en l'article 58.2 de la Llei 30/1992, la notificació de la resolució adoptada ha de complir els requisits prevists en este paràgraf i precepte i la resolució que es dicte ha d'ajustar-se al principi de congruència en allò sol·licitat d'acord amb l'article 113 de la Llei 30/1992.

Davant tot el que hem exposat, i de conformitat amb allò disposat en l'article 29.1 de la Llei valenciana 11/1988, li recorde l'obligatori compliment del que hi ha previst en la legislació aplicable esmentada de dictar resolució i notificar-la en forma al ciutadà que va interposar l'esmentat recurs administratiu de reposició.

Cosa que se li comunica perquè en prenga coneixement i perquè en el termini d'un mes ens remeta informe sobre si accepta el transcrit recordatori de compliment de deure legal.

Atentament.

Resolució de la queixa núm. 040292 de data 30.04.04 dirigida a l'Ajuntament de Paterna sobre normativa municipal en matèria de participació ciutadana de partits polítics sense representació municipal.

Senyoria,

El Sr. [...] va presentar, en la seua qualitat de portaveu del grup [...] a Paterna, escrit de queixa en què manifestava l'incompliment de l'obligació de resoldre per part de l'Ajuntament al seu escrit de 25 d'agost de 2003, i demanava pronunciament quant a la seua inscripció en el Registre Municipal d'Associacions, i la seua participació en els consells de participació, tal com poden fer els partits polítics amb representació municipal.

Interessava la nostra intervenció tant pel que fa al compliment d'este deure, com quan al fet que es valore la possibilitat de modificar la carta de participació local amb l'objecte de permetre la participació en estos consells de partits polítics sense representació municipal.

De l'informe que ens remet la corporació amb data 1 de març de 2004 es dedueix clarament que no va existir incompliment de l'obligació de resoldre, ja que es van comunicar a l'interessat el 17 de setembre de 2003 sengles informes de la Secretaria Municipal en què s'avaluaven i s'analitzaven les seues pretensions.

Quant al fons de la qüestió, vam considerar que l'informe municipal és correcte pel que fa a la no-inscripció d'un partit polític en el Registre Municipal d'Associacions, especialment tenint en compte que la llei estatal reguladora del

dret d'associació exclou estes entitats del seu àmbit d'aplicació, i són regulades per la legislació específica en matèria de partits polítics. Esta diferent ordenació es justifica en la naturalesa distinta d'ambdós tipus d'entitats.

L'informe municipal, en allò relatiu a la participació en les juntes de barri i consells sectorials, pren com a fonament per a no recomanar la modificació de la carta local de participació pel que fa a la participació dels partits polítics sense representació municipal, el fet que es pretén donar major rellevància als moviments de participació veïnal; el criteri que se segueix per a afavorir la participació d'associacions veïnals és ampli, mentre que la participació de partits polítics s'observa amb un caràcter restringit.

Segons esta interpretació restrictiva, la participació dels partits ha de limitar-se a una intervenció en estos òrgans “amb veu però sense vot, amb un representant de cada partit polític amb representació municipal”. Es considera que una “presència sense limitacions dels partits en les juntes de barri i consells sectorials distorsionaria el treball dels òrgans de participació i en faria un fent d'estos un fòrum de predomini partidista, en detriment del principal objectiu, facilitar la participació ciutadana i enfortir l'associacionisme”.

Creiem que este és un criteri acceptable, perquè els partits polítics ja poden expressar les seues posicions en altres òrgans de la corporació, i particularment en els òrgans decisoris; i este tipus d'òrgans de participació han de ser el camí a través del qual, altres entitats que no tenen una presència directa en estos òrgans, puguen mostrar els seus parers sobre els temes municipals i aportar les seues iniciatives.

El que ocorre és que el partit Els Verds no té representació municipal, i si tampoc pot plantejar les seues iniciatives en estos òrgans de participació, se li limita una via d'expressió important. Amb això, paradoxalment, tenen presència en estos òrgans partits polítics que tenen representació en els òrgans decisoris, sense que puguen utilitzar esta via altres organitzacions polítiques que representen també ciutadans encara que no hagen pogut obtenir representació municipal.

La Llei de bases de règim local, així com el Reglament d'organització i funcionament de les corporacions locals no estableixen pautes específiques per a la integració subjectiva d'estos òrgans, amb la qual cosa remetent als reglaments d'organització local que ha d'aprovar el ple. No hi ha, per tant, cap obstacle legal perquè es permeta a partits polítics sense representació municipal participar en este tipus d'òrgans, com tampoc hi ha obligació per a això. Per tant, és una decisió que correspon a la potestat d'autoorganització de les entitats locals, i s'inserix a més en el marc de la garantia institucional de l'autonomia local.

Creiem en conseqüència que a esta institució únicament li correspon suggerir una reflexió més profunda sobre esta qüestió, que permeta avaluar distintes possibilitats per a arribar a un acord entre les forces polítiques, amb l'objecte de promoure una modificació puntual de la reglamentació municipal en matèria de

participació local, per a donar entrada en este tipus d'òrgans a organitzacions polítiques sense representació municipal, amb veu i sense vot.

Este plantejament és coherent amb els principis de transparència i participació que recull l'article 3.5 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, en la seua redacció donada per la Llei 4/1999, de 13 de gener, que deriven directament de la Constitució, i que mereixen el màxim respecte.

Per tot això anterior i ateses les consideracions exposades al voltant de la defensa i l'efectivitat dels drets i de les llibertats compresos en el títol I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb allò disposat en l'article 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, suggerim a l'Ajuntament de Paterna que estudie la conveniència de modificar l'actual normativa local en matèria de participació, amb la finalitat d'avaluar la possibilitat de donar entrada en este tipus d'òrgans, i especialment en els consells sectorials i les juntes de barri, als partits polítics sense representació municipal, que actuarien amb veu però sense vot, sobre la base d'uns criteris objectius mínims d'admissió.

Cosa que es comunica perquè en el termini màxim d'un mes ens informe si accepta este suggeriment o, si escau, ens pose de manifest les raons que considere per a no acceptar-la, i això d'acord amb allò que preveu l'article 29 de la Llei 11/1988 reguladora d'esta institució.

Li agrairé m anticipadament la remissió del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 040910 de data 13.10.04 dirigida a l'Ajuntament de Xirivella sobre denegació d'accés a informació sobre subvencions al Cercle Instructiu Musical.

Senyoria,

El Sr. [...] va presentar davant esta institució un escrit de queixa amb motiu de la negativa de l'Ajuntament de Xirivella a permetre-li l'accés a documentació administrativa corresponent a la concessió de subvencions públiques municipals a l'associació Cercle Instructiu Musical.

Segons consta en l'informe municipal rebut, l'ajuntament va dictar sobre este particular Resolució núm. 1948/2003, de 27 de novembre de 2003, i va denegar l'accés a informació relativa als estatuts de l'associació, la identificació dels seus membres directius, el pressupost i el programa d'activitats de l'any en curs. Les raons de la denegació van ser la no-acreditació de la condició d'interessat, així com la consideració de l'associació com a tercer amb interessos més dignes de protecció.

En un escrit posterior, de 5 de gener de 2004, el ciutadà va presentar un nou escrit en el qual aclaria que l'objecte de la seua pretensió d'accés a la informació no és el

manifestat en esta resolució, sinó que es referix al compliment per part de l'associació de les condicions legals exigibles per a accedir a subvencions públiques municipals.

L'esmentat escrit ha estat considerat com a recurs de reposició, i està pendent de resolució. Fins a la data, no hem rebut cap comunicació ni de l'interessat ni de l'administració actuant sobre si el recurs ha estat degudament contestat, o si per contra no hi ha hagut encara resolució expressa.

Aprofitant l'estat procedimental de l'expedient, vam considerar necessari realitzar les següents consideracions.

Respecte de la qüestió formal, és evident que l'Ajuntament està obligat a resoldre de manera expressa el recurs de l'interessat, tal com exigix l'article 42 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre. L'efecte desestimatori del silenci en casos de procediments d'impugnació –art. 43.2– no constituï x un acte administratiu, sinó una mera ficció que obri al ciutadà la possibilitat d'interposar recurs contenciós administratiu, sense que això enerve l'obligació de resoldre que per descomptat subsistix.

Quant als aspectes de fons, considerem que l'accés a documentació corresponent a una associació privada ha de realitzar-se pels mitjans prevists en la Llei orgànica 1/2002, de 22 de març, reguladora del dret d'associació, i concretament davant la jurisdicció que resulte competent per raó de la matèria.

No obstant això, la connexió amb l'àmbit públic i les competències municipals es produï x, segons el nostre parer, en allò que es referix a la concessió de subvencions públiques a l'associació; en principi, és una pretensió substantivament legítima que un veí pugua sol licitar l'accés a esta informació, segons disposen els articles 69 i 70.3 de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, de bases del règim local, i 207 i 231 del Reglament d'organització i funcionament de les corporacions locals –RD 2568/1986 de 28 de novembre–, cosa que, no obstant això, ha de ser valorat d'acord amb les normes i els criteris d'accés a expedients i registres administratius que estableix la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.

En particular, l'article 37.3 de l'esmentada llei estableix com a límit al genèric dret d'accés dels ciutadans als registres i documents que formen part d'expedients en procediments acabats, que l'accés siga exercit per aquells que tinguen un interès legítim i directe afectat. Com a límit addicional, l'apartat 4 del precepte permet la denegació quan prevalguen raons d'interés públic, quan existisquen interessos de tercers més dignes de protecció, o quan així ho dispose una llei. En tot cas, l'òrgan competent ha de dictar resolució motivada.

Ens trobem amb un primer problema de legitimació, perquè el ciutadà no és en l'actualitat membre de l'associació, i el coneixement de les dades relatives a subvencions pot ser considerat com un interès genèric de vetlar per la legalitat, que no constituï x per si mateix legitimació suficient.

No obstant això, la jurisprudència està realitzant una interpretació extensiva del concepte d'interessat, especialment en aquells supòsits que l'accés a la informació comporte una expectativa de futures accions, exercici de drets o facultats, que puguen incidir en la seua esfera personal. Vegeu, referent a això, per totes, la STS de 30 de març de 1999, que considera interès rellevant a l'efecte de legitimació el que ostenta “aquella persona que legítimament justifica una raonable expectativa d'obtenir profit de la consulta dels antecedents l'examen dels quals pot ser-li útil...”.

La decisió que s'adopte sobre este punt ha de motivar-se de manera suficient en la resolució del recurs, sense que siga possible un major pronunciament per esta institució, per no disposar de suficients elements de judici per a conèixer el nivell d'incidència de la documentació sol licitada en la posició jurídica de l'interessat.

Al costat d'esta qüestió, està la relacionada amb la justificació del criteri “interessos de tercers més dignes de protecció”, que manté l'Ajuntament per a denegar l'accés a la informació. No es concreta en la resolució del procediment quins són els interessos més dignes de protecció, cosa que ara en la resolució del recurs haurà de ser rectificat, i proporcionar a l'interessat, si es manté este criteri, una motivació suficient sobre este punt.

Una interpretació àmplia del dret d'accés a registres i expedients finalitzats es dedü x del principi general de transparència, que regix en les relacions entre les administracions públiques i els ciutadans; així està reconegut en l'article 3.5 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, així com, en matèria de subvencions, en l'article 8.3 de la Llei 38/2003, de 17 de novembre, general de subvencions, segons el qual “La gestió de les subvencions a què es referix esta llei s'ha de realitzar d'acord amb els següents principis: a) Publicitat, transparència, concurrència, objectivitat, igualtat i no-discriminació. b) Eficàcia en el compliment dels objectius fixats per l'administració atorgant. c) Eficiència en l'assignació i la utilització dels recursos públics”. Considerem que estos principis han de ser adequadament valorats en la resolució d'este expedient.

Per tot això anterior i ateses les consideracions exposades al voltant de la defensa i l'efectivitat dels drets i de les llibertats compresos en el títol I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb allò disposat en l'article 29 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, de la Generalitat Valenciana, reguladora d'esta institució:

Li recorde el deure legal de resoldre expressament el recurs de reposició presentat pel ciutadà, de manera que, en el cas que mantingueren la seua negativa a proporcionar l'accés a la documentació sol licitada, hauran de justificar de manera adequada els motius pels quals adopten esta determinació, un aspecte que en la resolució recorreguda no ha estat suficientment efectuat, i entenent en tot cas que tal posició ha d'observar-se d'una manera restrictiva, en aplicació del principi general de transparència recollit en l'article 3.5 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre i 8.3 de la Llei 38/2003, de 17 de novembre, general de subvencions.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta les esmentades recomanacions, suggeriments i recordatoris de deures legals o, si escau, ens pose de manifest les raons que considere per a no acceptar-los, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29, de la Llei 29 de la Llei 11/1988. Transcorregut este termini podrà publicar-se esta resolució en la pàgina web de la institució.

Li agrai m anticipadament la remissió a esta institució del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 041146 de data 22.12.04 dirigida a l'Ajuntament de València sobre compliment inadequat d'obligació d'identificar responsables i informar de l'estat de tramitació d'un expedient. Denúncia de conveni de col laboració.

Senyoria,

La Sra. [...] va interposar escrit de queixa davant esta institució sobre els següents fets: com a presidenta de l'Associació [...], exposava que el passat 12 de març de 2004 va presentar davant l'Ajuntament de València sol litud en què s'interessava per la identificació de les autoritats i dels funcionaris, responsables de la tramitació de l'expedient de pagament i liquidació del conveni subscrit entre Ajuntament i [...], així com la informació sobre l'estat de tramitació d'este, i no havia rebut cap resposta satisfactòria.

Pretenia la intervenció d'esta institució per a aconseguir esta informació, així com perquè es realitzaren les actuacions pertinents en defensa dels seus drets.

Una vegada sol llicitat el corresponent informe, l'Ajuntament ens remet ofici l'1 de setembre de 2004, en el qual manifesta que la controvèrsia se centra en la disconformitat de l'associació amb el Decret municipal de 29 de març de 2004, pel qual es contesta a esta sol litud, relativa a la falta de liquidació de determinades despeses produï des en el marc del conveni de col laboració existent entre l'Ajuntament i esta associació, a més d'altres aspectes.

Assenyala l'Ajuntament que en l'esmentat Decret s'informa l'interessat que el conveni va ser denunciat pel ple, i s'hi va posar fi, i que a més no procedien pagaments posteriors a la data de la denúncia, ja que havia estat degudament notificat. Respecte de la identificació de responsables, es posa en coneixement de l'interessat que estes dades estan a la seua disposició amb l'exhibició de l'expedient, ja que ací figuren els funcionaris i les autoritats que han signat els distints acords.

L'associació presenta al legacions en què indica que van presentar factures a l'Ajuntament el 29 d'agost i 19 de novembre de 2003, corresponents a períodes anteriors a la notificació de la denúncia del conveni, que es va realitzar el 18 de

novembre de 2003. Estes factures no van ser ateses, estan encara pendents. Quant a la identificació de funcionaris, mantenen que no han tingut accés a estes dades, i van tenir per objecte verificar possibles supòsits d'abstenció. Al·ludixen falta de transparència.

Es va realitzar gestió telefònica amb l'associació per a obtenir còpia del conveni subscrit entre ambdós parts, i el van rebre a través del fax.

Exposats els fets i les posicions mantingudes per ambdós parts, i delimitat l'objecte del procediment a la conformitat jurídica del Decret de 29, de març de 2004, procedix realitzar les següents manifestacions:

Respecte de la qüestió de fons resolta per este acord, a saber, l'impagament de quantitats degudes fins a la data de la notificació de la denúncia del conveni, ha d'assenyalar-se que verificades les clàusules temporals del conveni, es constata que el seu període de vigència és anual, i finalitza el 31 de desembre de 1997. No obstant això, es preveu la seua pròrroga tàcita per períodes també anuals, tot i que les parts poden denunciar-lo anticipadament –clàusula segona. També es preveu la resolució anticipada per incompliment de qualsevol de les parts, ja que en este cas cal comunicar-ho a l'altra part, i donar un mes per a la rectificació de l'incompliment.

En estes circumstàncies, cal concloure que la relació bilateral de col·laboració instaurada pel conveni va estar vigent, d'acord amb les pròrroques tàcites, fins que es va notificar a l'associació interessada la denúncia del conveni, el 18 de novembre de 2003. Per això, entenem que l'ajuntament ha d'abonar les quantitats degudes a l'associació pels mesos que van des de gener de 2003 fins a l'esmentada data, quan tot i haver prestat el servei l'associació, qüestió que no ha estat controvertida en l'informe de l'administració, el conveni seguia vigent fins a este moment.

No resulta atendible la interpretació mantinguda en el Decret, segons el qual “no existix pròrroga del conveni de col·laboració entre l'Ajuntament de València i [...] en l'exercici pressupostari 2003, atés que no es va realitzar la formalització i l'aprovació en Ple de l'Ajuntament de València, per la qual cosa no procedix l'abonament de cap quantitat pels conceptes facturats per [...] en l'any 2003, com així consta en l'expedient [...] /2002”.

Esta interpretació és, segons el nostre parer, errònia, atés que no era necessari, a pesar d'allò manifestat en l'informe municipal, que el ple realitzara un nou pronunciament quant a la continuïtat del conveni, ja que ell mateix preveu la seua pròrroga tàcita, és a dir, sense una nova manifestació de voluntat de les parts, mentre no intervinga denúncia o incompliment. De fet, així havia estat sent des de 1997, com ha quedat assenyalat.

En relació amb la qüestió formal, relativa a l'accés a les identitats d'autoritats i de funcionaris, cal recordar únicament allò establert en l'article 35 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del

procediment administratiu comú, segons el qual és un dret dels ciutadans “identificar les autoritats i el personal al servei de les administracions públiques sota la responsabilitat de les quals es tramiten els procediments”, i és este dret reforçat per la condició de la ciutadana com a interessada en l'expedient. Este dret pot fer-se efectiu, tal com assenyala l'Ajuntament en el seu informe, amb l'exhibició de l'expedient.

Per tot això anterior i ateses les consideracions exposades al voltant de la defensa i l'efectivitat dels drets i de les llibertats compresos en el títol I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb allò disposat en l'article 29 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, de la Generalitat Valenciana, reguladora d'esta institució:

1. Li recomane que abone a l'associació les quantitats corresponents a l'anualitat de 2003, des del seu inici fins a la data que va ser notificada la denúncia del conveni, i es done així per finalitzada la relació jurídica entre les parts.

2. Li suggerisc alhora que, a petició de la interessada, se li exhibisca l'expedient amb l'objecte que puga verificar la identitat de les autoritats i dels funcionaris que van intervenir en este expedient.

Cosa que se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta les esmentades recomanacions i suggeriments efectuats o, si escau, ens pose de manifest les raons que considere per a no acceptar-los, i això, d'acord amb allò que preveu l'art. 29 de la Llei 29 de la Llei 11/1988. Transcorregut este termini esta resolució es publicarà a la pàgina web de la institució.

Li agrai m de bestreta la remissió a esta institució del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 040843 de data 05.10.04 dirigida a l'Ajuntament de Vila-real sobre la no-creació dels consells sectorials de participació ciutadana.

Senyoria,

El 19 d'abril de 2004 esta institució va admetre a tràmit la queixa presentada pel Sr. [...], en representació de l'associació veïnal [...], en relació amb la no-creació dels consells sectorials de participació que preveu el Reglament de participació ciutadana d'esta localitat.

Requerit el corresponent informe se'ns remet per part de l'ajuntament una comunicació datada el 27 d'abril de 2004, en la qual se'ns indica que en sessió del ple del Consell de participació ciutadana del dia 26 de març de 2002 es va aprovar la creació de dos comissions de treball, d'assumptes “socials” i “serveis públics”. No obstant això, en la sessió de 24 d'abril de 2002, en la qual s'havia de formalitzar la creació d'estes comissions, el Ple del Consell va aprovar una nova proposta per la qual es decidia que el Consell de participació funcionara sense

comissions ni consells sectorials fins que el ple considerara necessària la seua creació.

Entén l'ajuntament que la creació de consells sectorials és una decisió que ha de prendre el Consell de participació ciutadana per majoria, a proposta d'un dels seus membres, atesa la seua condició d'òrgan col·legiat.

S'informa a més que el pressupost de participació ciutadana ascendeix a 5.000 euros, i que existix una funcionària dedicada a esta matèria en part de la seua jornada laboral.

L'interessat presenta al·legacions a este informe amb data 1 de juny de 2004, reproduïx en el substancial la seua reclamació inicial, i aporta documentació complementària.

Amb estos antecedents, hem d'avaluar si la no-creació d'estos consells constituïx un incompliment del Reglament de participació ciutadana.

L'esmentat reglament, en els seus articles 11 i següents, regula la creació dels consells sectorials de participació. Amb caràcter general, correspon al ple de l'ajuntament aprovar la seua constitució, i és necessari el previ informe favorable del Consell de participació ciutadana i el dictamen de la comissió informativa corresponent.

Este precepte obri la possibilitat que es constituïsquen tants consells com es tinguen per convenient, seguint l'indicat procediment, que efectivament necessita un informe del Consell de participació que en cas de no ser favorable podria paralitzar el procés de creació.

No obstant això, existixen determinats consells que el Reglament de participació ha volgut que siguen de constitució obligatòria. En efecte, l'article 14.2 diu amb claredat que "es crearan almenys tres consells sectorials, a saber, veïnal, d'acció social, i de solidaritat, i en cadascun d'ells han de tenir cabuda les associacions i les entitats considerades com a tal en les bases que l'ajuntament té elaborades per a cadascun d'estos grups socials".

Creiem que estos tres consells haurien d'haver estat creats *ipso iure*, sense necessitat de comptar amb el procediment assenyalat en l'article 11, i per tant amb la voluntat del Consell de participació, ja que així va ser determinat pel ple de l'ajuntament en l'exercici de la seua potestat normativa. Esta potestat, materialitzada en l'aprovació de l'esmentat reglament, no pot exceptuar-se en la seua aplicació per l'acord –o desacord– d'un òrgan que manca d'esta potestat com és el Consell de participació.

Per tot això anterior i ateses les consideracions exposades al voltant de la defensa i l'efectivitat dels drets i de les llibertats compresos en el títol I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb allò

disposat en l'article 29 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, de la Generalitat Valenciana, reguladora d'esta institució:

Recomanem a l'Ajuntament de Vila-real que, mitjançant acord del Ple, siguen constituïts els tres consells sectorials necessaris a què es referix l'article 14.2 del Reglament de participació municipal.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta les esmentades recomanacions, suggeriments i recordatoris de deures legals o, si escau, ens pose de manifest les raons que considere per a no acceptar-los, i això, d'acord amb el que preveu l'art. 29, de la Llei 11/1988.

Transcorregut este termini podrà publicar-se esta resolució en la pàgina web de la institució.

Li agrairé per endavant la remissió a esta institució del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 040629 de data 15.06.04 dirigida a l'Ajuntament de Novelda sobre funcionament anormal del servei de clavegueram i sanejament municipal.

Excma. Sra.,

El Sr. [...], en nom i representació de la comunitat de propietaris de l'immoble situat al carrer (...), núm. 52, manifesta la seua disconformitat amb el Decret d'Ajuntament de data 27 de gener de 2003, pel qual es resol determinar, com a possible responsable dels danys reclamats, el concessionari del servei de clavegueram i sanejament municipal, davant el qual els perjudicats han de dirigir directament l'exercici de les accions legals procedents.

Els veïns de l'immoble afectat per les periòdiques inundacions d'aigües fecals consideren que l'Ajuntament no ha atés degudament els fonaments de la Resolució emesa per esta institució amb data 31 de gener de 2002.

En el fonament de dret primer del referit decret d'ajuntament s'indica que “el primer punt que cal comprovar per a determinar l'existència de responsabilitat patrimonial és si existix nexa causal entre l'actuació de l'administració i el dany produït. Este nexa podria estar determinat, ja siga per ser l'Ajuntament qui va concedir la llicència d'obres sense que l'escomesa s'haguera executat correctament, ja siga per ser el servei de clavegueram una de les competències de l'Ajuntament.”

Doncs bé, quant a l'aspecte concret de la llicència d'obres, en el fonament de dret segon del decret, simplement s'afirma que “el nexa causal no es produïx per haver concedit l'Ajuntament llicència d'obres, tal com es desprén de l'informe de l'arquitecte municipal esmentat en el punt quart dels antecedents de fet, independentment de la falta de prova de tal circumstància”.

L'arquitecte, per la seua banda, manifesta en el seu informe que “amb la concessió de llicència d'obra no se supervisa cap especificació sobre la presa d'aigua individual de clavegueram; que, en no estar implantada a l'Ajuntament la llicència de primera ocupació, no existix un control finalista de l'edificació, corresponent este control exclusivament als arquitectes directores de les obres.”

No podem compartir esta conclusió; en la nostra resolució de 31 de gener de 2002, es partia de la important distinció entre mantenir, conservar i netejar la presa d'aigua o clavegueró correctament construït o realitzat, obligació que correspon en exclusiva als usuaris de l'edifici; i, d'altra banda, reparar, modificar o reconstruir allò mal fet o projectat en el seu moment pel constructor o promotor, com és este el cas que ens ocupa, ja que, segons s'indica en l'informe emés pel Servei Municipal d'Aigües de data 9 de març de 2004 “els problemes de sanejament existents són els ocasionats en la presa del número 52, a causa d'obstruccions ocasionals, per una suposada dolenta execució en la seua realització”.

Dit en altres paraules, no ens trobem davant un cas en el qual s'haja executat correctament l'escomesa a la xarxa general de clavegueram, supòsit en el qual els usuaris han de fer-se càrrec en exclusiva de les despeses derivades del manteniment, de la conservació i de la neteja de la presa d'aigua. El cas que ens ocupa és diferent. Es tracta d'una presa mal executada o realitzada des d'un principi pel titular de la llicència d'obres, la correcta construcció de les quals hauria d'haver estat supervisada per l'Ajuntament per a garantir l'adequat funcionament de la xarxa general de clavegueram. En esta situació, no es tracta de mantenir, conservar o netejar la presa, sinó d'executar-la o realitzar-la correctament, obligació ben diferent el cost de la qual no està expressament atribuït als propietaris o abonats, segons el que es disposa en el Reglament regulador de prestació del servei de sanejament d'aigües residuals de l'Ajuntament de Novelda.

Ni en l'informe de l'arquitecte municipal, ni en la resolució de l'expedient de responsabilitat patrimonial, s'efectua el més petit intent de rebatre l'aplicació dels arts. 83 i 178 del text refós de la Llei sobre règim del sòl i ordenació urbana, de 9 d'abril de 1976, i la jurisprudència referida en la nostra resolució de 31 de gener de 2002; és més, ni tan sols s'esmenten; per això, s'ignoren els fonaments de dret en els quals es basa l'Ajuntament per a sostenir que “la concessió de llicència d'obra no se supervisa cap especificació sobre la presa individual de clavegueram...no està implantada en l'Ajuntament la llicència de primera ocupació.”

En la nostra resolució de 31 de gener de 2002 es raonava que “podria resultar injust que l'ajuntament pretenga imputar el cost de reparació de la presa o clavegueró als usuaris de l'immoble, quan en el seu moment, l'ajuntament podria no haver concedit la llicència d'obres per a construir-lo, si com sembla, l'escomesa o clavegueró no s'havia executat correctament o, almenys, exigir la garantia que s'efectuaria de forma simultània a l'edificació.

A més, l'Ajuntament, no solament sembla que va atorgar les llicències d'obres sense que este element d'urbanització –arqueta o clavegueró– s'haguera executat correctament, sinó que, una vegada acabada l'edificació, i en haver-se comprovat que la connexió amb la xarxa general de clavegueram no era la correcta, l'Ajuntament també va deixar perdre l'ocasió de denegar la llicència de primera utilització dels edificis, regulada en l'art. 178 de la Llei del sòl de 1976 i, per contra, va permetre l'ocupació dels habitatges, sense efectuar-hi, pel que sembla, cap requeriment dirigit al promotor o constructor de l'edifici a fi que executara correctament la presa a la xarxa general, ja que malament podria complir esta la seua funció d'evacuació de les aigües residuals dels immobles, si l'Ajuntament es desentén de controlar la correcta execució *ex novo* de les preses o connexions particulars, atés que, si estes no es constrüxen bé, la xarxa general esdevé ineficax per a complir satisfactòriament el seu objecte i la seua finalitat i, en conseqüència, es produïx un funcionament deficient del servei públic municipal de clavegueram.”

Des d'una altra òptica, l'ajuntament entén que tampoc cabria apreciar la seua responsabilitat patrimonial pel fet de trobar-nos davant uns danys produïts pel funcionament del servei públic de clavegueram, ja que, en este cas, per raó d'allò establert en l'art. 97 del RDL 2/2000, de 16 de juny, Llei de contractes de les administracions públiques, i en els arts. 3, 6, 8 i 14 del plec de condicions economicoadministratives, correspon a l'empresa concessionària del servei de sanejament la indemnització pels danys que es generen a tercers.

No obstant això, no podem obviar que els esmentats articles regulen les relacions “internes” entre el contractant i el contractista, de manera que, com a garantia indefugible per als ciutadans, cal tenir en compte allò disposat en l'art. 106.2 de la nostra Constitució, on es disposa que “els particulars, en els termes establerts per la llei, tindran dret a ser indemnitzats per tota lesió que sofrisquen en qualsevol dels seus béns i drets, llevat en els casos de força major, sempre que la lesió siga conseqüència del funcionament dels serveis públics”.

Arribats en este punt, en el supòsit de danys causats als ciutadans per l'activitat o la passivitat dels concessionaris de serveis públics, allò fonamental és que l'Administració responga davant la reclamació de responsabilitat patrimonial del ciutadà, ja que l'art. 97 de la Llei de contractes s'ha d'interpretar a la llum de les noves concepcions jurisprudencials de l'Institut de la Responsabilitat Patrimonial que gaudix de consagració constitucional en el ja esmentat article 106.2.

Este precepte, en realitat, establiria una garantia d'indemnitat per als particulars per qualsevol lesió que haja estat conseqüència del funcionament dels serveis públics. Esta garantia constitucional no ha de limitar-se en els casos que l'Administració exercix les seues competències de forma indirecta, com en el cas que ens ocupa.

Des d'esta perspectiva s'haurien d'interpretar els preceptes oposats per l'Ajuntament de Novelda en el seu Decret, de 27 de gener de 2003, els quals disciplinen les quotes de responsabilitat de les parts d'un contracte administratiu

pels danys causats a tercers; una qüestió que afecta l'àmbit de les seues relacions internes, com ja hem apuntat anteriorment, però no la garantia d'indemnitat que l'Administració ha d'oferir als administrats en el desenvolupament de les seues competències.

Així es dedueix de les sentències del Tribunal Suprem de 9 de maig de 1989 i de 31 de març de 1998, sobre un supòsit d'actuació de concessionari, que afirmen que "perquè manté la seua titularitat l'Administració, li arriba la responsabilitat pels fets o actes del concessionari-gestor, fins i tot quan este entra en relacions de dret privat, l'Administració és gestora contingent i responsable necessària dels interessos col·lectius prevalents [...] i cal tenir sempre present que l'Administració no pot desentendre's dels danys causats pel concessionari dels quals respon directament”.

De la mateixa manera, la Sentència de 20 d'octubre de 1998 estableix: “l'ajuntament és competent i ha d'exercir les potestats dirigides a la prestació del servei de neteja diari i tractament de residus segons determina la ja esmentada Llei 7/1985, i conseqüentment haurà de respondre dels danys i perjudicis que l'esmentat servei públic causa als particulars, sempre que concórreguen els requisits exigits i sense que siga possible quedar exempt de responsabilitat sota pretext de l'actuació del concessionari, al qual, com déiem, només corresponia el trasllat dels residus a l'abocador o centre d'eliminació que l'ajuntament assenyalava. L'Administració, si es dóna aquella concurrència, respon directament, segons allò que es disposa en els articles 40 de la Llei de règim jurídic i 54 de la Llei bàsica estatal de règim local, sense perjudici, és clar, que l'Administració, si escau, pugui repetir contra el concessionari [...] L'argumentació precedent és demostrativa que la sentència impugnada incidix en la indeguda aplicació que s'acusa en l'escrit d'al·legacions substancialment en relació amb els articles 121 i 123 de la Llei d'expropiació, 106 de la Constitució i 40 de la Llei de règim jurídic de l'administració de l'Estat, ja que s'afirma erròniament que la responsabilitat directa de l'ajuntament manca de justificació en existir un concessionari, ja que només podria ser-li imputada si haguera tingut el seu origen en clàusula imposada per l'Administració que fóra d'ineludible compliment, la qual cosa a més està en contradicció amb la doctrina jurisprudencial que citàvem amb anterioritat. Conseqüència obligada d'esta afirmació és que procedix l'estimació del recurs d'apel·lació interposat”.

És a dir, que l'Administració, de qualsevol manera, és responsable del servei que realitza el concessionari, sense perjudici que l'art. 97 del RDL 2/2000, de 16 de juny, Llei de contractes de les administracions públiques i els arts. 3, 6, 8 i 14 del plec de condicions economicoadministratives, habiliten l'Ajuntament de Novelda per a repetir posteriorment contra el concessionari.

Així mateix, l'art. 54 de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases de règim local, disposa “les entitats locals han de respondre directament dels danys i perjudicis causats als particulars en els seus béns i drets, com a conseqüència del funcionament dels serveis públics o de l'actuació de les seues autoritats, funcionaris, o agents, en els termes establits en la legislació general sobre responsabilitat administrativa”, sense fer distinció entre la gestió directa i indirecta

d'este servei; d'este article dedü m, per tant, que l'Administració respondria directament, encara que té un dret a fer una petició enfront de l'empresa concessionària.

En este sentit, és de notable interés citar la Sentència de 10 d'octubre de 1998 del Tribunal Superior de la Comunitat Valenciana (des d'ara, TSJCV) que fa al·lusió al tema aquí tractat de la següent manera: “Des d'altre punt de vista, la responsabilitat que, per mandat legal, correspon a l'Administració per les lesions que s'originen als particulars pel funcionament, normal o anormal, dels serveis públics, que després examinarem amb més detall, no és transmissible amb eficàcia alliberadora per a ella, ni per les condicions contractades, amb qui realitze materialment les activitats que el servei públic consistisca, ni tan sols per l'assumpció per part d'estos d'esta responsabilitat, perquè en tot cas, la responsabilitat de l'Administració és absoluta i purament objectiva, res té a veure amb els principis d'imputació subjectiva derivats de la responsabilitat extracontractual propis del sistema civil.”

Seguint la mateixa línia jurisprudencial, la Sentència de 15 d'abril de 1999 del TSJCV argumenta que: “l'Ajuntament esgrimix en la seua defensa que la responsabilitat, si escau, hauria de ser imputada a l'empresa que a través del seu vehicle-grua i pels seus empleats va retirar de la via pública el vehicle utilitzant per a això els mecanismes d'enganxament oportuns. És veritat, no obstant això, que estem davant un dany causat per la prestació d'un servei públic del qual deriva l'obligació de l'administració titular si es fera càrrec de la indemnització al particular que sofreix el dany, sense poder escudar-se per a això en qui és aquell que concretament va dur a terme la prestació del servei de què ella és titular.”

Igualment, cal citar la Sentència del TSJCS, de 5 de juny del 2000, que disposa sobre este tema el següent: “l'Administració es defensa del recurs sobre la base de dos motius. El primer, l'al·legació de l'article 98 de la Llei de contractació de les administracions públiques que interpreta en el sentit que el responsable ha d'ésser en tot cas la concessionària. Criteri que no compartix la sala, ja que, establert el principi de responsabilitat universal de l'Administració pels danys causats com a conseqüència del funcionament normal o anormal dels serveis públics en l'article 106.2 de la Constitució, sense excepció, no pot interpretar-se este precepte en el sentit que es pugua excloure l'acció de responsabilitat per esta via, sinó com una norma de caràcter intern en les relacions Administració-contractista, única d'acord amb el text constitucional; perquè altra interpretació que entenguera que l'Administració tenia la potestat de decidir si el contractista era o no responsable, la convertiria en jutge, amb vulneració d'allò disposat en l'article 117.3 que atribü x el monopoli jurisdiccional als jutges, i per descomptat del principi de separació de poders establert en la nostra Constitució.”

Més recentment, el TSJCV, en la seua Sentència de 18 de gener del 2002, raona que: “[...] doncs, en haver d'estimar la demanda, sense que siguen apropiats els arguments exculpatoris de l'ajuntament demandat i la seua remissió a la societat concessionària del servei de recollida d'escombraries, doncs l'Administració ha de respondre de forma directa del funcionament dels serveis públics de la seua

competència (art. 139 Llei 30/92 i 106 CE), sense perjudici del seu dret a fer una petició davant de tercers.” (en idèntic sentit, les sentències de 8 de març i d’1 d’abril de 2003).

Per tot el que hem exposat i ateses les consideracions exposades sobre la defensa i l’efectivitat dels drets i de les llibertats compresos en el títol I de la Constitució (arts. 9.3 i 106.2) i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb allò disposat en l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li suggerix que l'ajuntament, com a titular del servei públic municipal obligatori de clavegueram, es responsabilitze de l'adopció de les mesures necessàries per a evitar les fuites d'aigües fecals als baixos de l'immoble, tenint en compte que els preceptes invocats en el Decret, de 27 de gener de 2003, podrien fer-los valer posteriorment per a fer una petició, si escau, contra el concessionari, sense que puguen ser oposats per a eximir l'Ajuntament de l'obligació de respondre davant els ciutadans perjudicats, en detriment dels drets i de les garanties que els reconeixen els arts. 9.3 i 106.2 de la Constitució.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta l'esmentat suggeriment, o si escau, ens pose de manifest les raons que considere per a no acceptar-lo, i això, d'acord amb allò previngut en l'art. 29 de la Llei 11/1988.

Transcorregut el termini d'un mes, al qual es fa referència en el paràgraf anterior, esta resolució podrà ser inclosa en la pàgina web de la institució.

Li agrairé m per endavant la remissió d'allò interessat. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 040095 de data 07.06.04 dirigida a l'Ajuntament de València sobre reclamació de responsabilitat patrimonial per danys físics patits com a conseqüència de caiguda en via pública en mal estat de conservació.

Excma. Sra.,

La Sra. [...] presenta un escrit de queixa en esta institució en què manifesta que, mitjançant escrit registrat a l'Ajuntament el dia 29 de juliol de 2002, va interposar una reclamació de responsabilitat patrimonial pels danys físics patits com a conseqüència d'una caiguda en la via pública a causa del mal estat de conservació d'una trapa de l'enllumenat públic existent a la vorera de l'avinguda Músic Mestre Rodrigo, núm. 95.

Després de més de 13 mesos de tramitació, el procediment es resol mitjançant Decret d'Ajuntament núm. 11.461-H, de data 22 de setembre de 2003, pel qual s'acorda “desestimar la reclamació formulada atés que només ha quedat constància de l'existència d'unes lesions i del trencament d'una trapa, però no ha quedat suficientment provat el nexa causal entre el funcionament del servei públic i la lesió produïda, en una relació directa, immediata i exclusiva”.

Amb data 23 d'octubre de 2003, es presenta recurs de reposició contra la referida resolució, el qual és desestimat per resolució emesa el 16 de febrer de 2004.

Per la seua banda, l'Ajuntament justifica el rebuig de la reclamació sobre la base dels motius continguts en l'informe emés el 25 de febrer de 2004 pel tècnic d'administració general i el cap de servei, que, parcialment, en l'aspecte que ací importa, es transcriuen a continuació:

“Un dels motius en què fonamenta la interessada la interposició del recurs de reposició és que no es van citar els suposats testimonis presencials de la caiguda, malgrat que es va indicar expressament la seua existència en l'escrit presentat en el tràmit de prova. En este escrit, la interessada reproduïx les proves ja aportades a l'expedient en el seu escrit d'iniciació. No es va aportar en el tràmit de prova, podent i havent fer-ho, ja que la càrrega de la prova correspon a l'interessat, alguna dada que permetera identificar els suposats testimonis amb l'objecte de citar-los perquè comparegueren. Tampoc va haver-hi cap pronunciament pel que fa a això en el tràmit d'audiència.”

Examinats els documents aportats per la lesionada, no podem estar d'acord amb esta última afirmació que no hi haguera cap identificació dels testimonis en el tràmit d'audiència. I això, per les següents raons.

Així, en l'expedient I-03303 2002 409-O, pel Servei de Coordinació d'Obres en la Via Pública i Manteniment d'Infraestructures –Unitat Tècnica d'Enllumenat–, es notifica a la interessada, mitjançant escrit de 28 de febrer de 2003 (registre d'eixida núm. 6546), l'obertura d'un període de prova per termini de quinze dies, dins el qual la perjudicada presenta un escrit el 10 de març de 2003 (registre d'entrada núm. 32058), en el qual, efectivament, no detalla cap dada identificativa dels testimonis que hi van presenciar l'accident.

No obstant això, posteriorment, amb data 12 de maig de 2003 (registre d'eixida núm. 14148), es concedix a la interessada el tràmit d'audiència prèvia a la resolució, perquè en un termini no superior a 15 dies, presente els documents i les justificacions que considere pertinents (art. 84.2 Llei 30/1992, de 26 de novembre, Procediment administratiu comú), cosa que efectua mitjançant escrit de 22 de maig de 2003 (registre d'entrada núm. 71417), en el qual, ara sí, es detallen les dades necessàries per a prendre declaració als testimonis presencials.

En conseqüència, abans de dictar la resolució desestimatòria de la reclamació de responsabilitat patrimonial, el 22 de setembre de 2003, l'Ajuntament, en el tràmit d'audiència previ a la resolució, ja coneixia les dades dels testimonis a qui s'havia d'haver rebut declaració, a fi d'acreditar la relació causa-efecte, la falta de demostració de la qual justifica el rebuig de la reclamació. A més, en la resolució desestimatòria, tampoc es conté la més petita referència a les raons justificatives del rebuig de la prova testifical; i esta prova, no podria considerar-se improcedent o innecessària, ja que, precisament, servix per a demostrar la relació causa-efecte.

L'art. 89.1 de l'esmentada Llei 30/1992 prescriu que “la resolució que pose fi al procediment decidirà totes les qüestions plantejades pels interessats”, entre estes, la pràctica de la prova testifical, el rebuig de la qual haurà de motivar -se (art. 80.3).

En este cas, l'Ajuntament de València no qüestiona ni l'existència de les lesions ni el trencament de la trapa d'enllumenat públic; posa en dubte que concórrega el requisit de la relació causa-efecte, ja que entén que no ha quedat demostrat; i no ha quedat acreditat perquè l'Ajuntament ni tan sols ha pres declaració als testimonis presencials.

En relació amb el dret a la prova, la jurisprudència del Tribunal Suprem (STS de 31 d'octubre de 1994 i 27 de gener de 1995) i del Tribunal Constitucional (STC 15 de març de 1990) ha repetit fins a la sacietat que es tracta, en definitiva, d'un dret fonamental acollit com a tal en l'article 24.2 de la Constitució quan garantix la utilització dels mitjans que siguen pertinents per a la defensa procedimental. El dret doncs a utilitzar els mitjans de prova i el dret de defensa estan estretament units entre si, més per a prestar consistència a una queixa motivada en l'indegut rebuig d'una prova, serà necessari que s'argumente la transcendència que esta inadmissió va poder tenir sobre la resolució administrativa, ja que només si es comprovara que la decisió podia haver estat una altra per la pràctica de l'omesa, cabria parlar d'indefensió.

La interessada no ha pogut demostrar la relació causa-efecte que justifica el rebuig de la seua reclamació, a causa del fet que no s'ha practicat la prova que tendix a la seua demostració; això és, no s'ha pres declaració als testimonis que van veure l'accident, el testimoni dels quals resulta determinant per a considerar la reclamació de responsabilitat patrimonial; resulta evident la indefensió patida per la reclamant.

Pel que fa al fons de l'assumpte, existix un títol d'imputació clar que s'emmarca en la competència municipal en matèria de pavimentació de vies públiques urbanes i la seua conservació que estableix l'article 25.2.b) de la Llei 7/1.985, de 2 d'abril, reguladora de les bases del règim local, que ha d'exercir-se amb especial exigència per a assegurar la seguretat dels usuaris.

Esta falta d'atenció i de cura en el manteniment de les condicions mínimes i elementals de seguretat als carrers i passejos públics locals ja ha estat apreciada, des d'antic, per la jurisprudència del Tribunal Suprem (SSTS de 10 de novembre de 1994, i de 22 de desembre de 1994) com a constitutiva de responsabilitat patrimonial de l'ajuntament, ja que les entitats locals tenen l'obligació inexcusable de mantenir estes vies públiques obertes a la circulació per als vianants i viària en condicions que la seguretat de qui les utilitzen estiga normalment garantida, almenys pel que fa als aspectes materials de manteniment d'estes vies per a la seua finalitat específics, sense que siga permissible que presenten dificultat o obstacles a la normal circulació com ara trapes en mal estat, rajoles trencades, forats, dipòsits de sorra o altres materials, etc. sense, almenys, estar adequadament

senyalitzats o amb l'adopció de les mesures pertinents per a la prevenció en estos casos d'esdeveniments danyosos.

En virtut de tot el que hem exposat, i ateses les consideracions exposades sobre la defensa i l'efectivitat dels drets i de les llibertats compresos en el títol I de la Constitució (art. 9.3, 24.2 i 106.2) i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb allò disposat en l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li recomane que, a l'empara del que disposen els arts. 63.2 i 105.1 de la Llei 30/1992, revoque les resolucions desestimatòries del recurs de reposició i de la reclamació de responsabilitat patrimonial, i amb retroacció de les actuacions procedimentals, dispose la pràctica de la prova testifical proposada per la interessada a l'efecte d'evitar la seua indefensió, i a la vista del seu resultat, dicte, com més aviat millor, la corresponent resolució.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta esta recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que considere per a no acceptar-la, i això, d'acord amb allò previngut en l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Transcorregut el termini d'un mes, al qual es fa referència en el paràgraf anterior, esta resolució podrà ser inclosa en la pàgina web de la institució.

Li agrairé de bestreta la remissió del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 041317 de data 01.10.04 dirigida a l'Ajuntament de Xàbia sobre danys causats en propietat privada per actes vandàlics i demanda d'increment de dotació policial.

Excm. Sr.:

La Sra. [...] acudix a esta institució i ens manifesta que està sofrint actes vandàlics a la seua propietat, situada a la partida Cala Blanca de Xàbia, com ara enderrocament reiterat de tancaments, robatori de testos de plantes, robatori amb extracció de la seua propietat de grans pedres de rocalla; ens indica que, per a produir els danys, s'hi ha hagut d'utilitzar material mecànic, com a mínim serres mecàniques (per a serrar tancaments en forma de pals de fusta) i material pesant de construcció tipus bulldòzer amb martells pneumàtics i pales (per a arrossegar rocalles i trencar murs); per la lentitud del desplaçament d'esta maquinària, ens diu que li resulta increïble que el seu accés a la cala haguera passat desapercebut per als agents de policia local.

Per la seua banda, l'Ajuntament de Xàbia ens remet informe de data 28 de juliol de 2004 (registre d'eixida núm. 6241) en què exposa que "este Ajuntament ignora la comesa d'estos actes, consistents en enderrocament de tancaments, robatori de testos i extracció de grans pedres de rocalla i per descomptat del tipus de maquinària que s'hi pot haver utilitzat. L'única cosa que cal informar referent a

això és que se sostenen diversos plets amb la Sra. [...] i la seua família, amb motiu de la realització dels treballs municipals de restauració i condicionament de la senda superior de la Cala Blanca, la propietat de la qual s'atribuïxen indegudament estos particulars, i hi existixen suficients antecedents en este Ajuntament que acrediten que es tracta d'un camí públic, el trànsit del qual ha interromput l'esmentada família per diversos mitjans. Finalment, he d'informar-lo que vaig tenir coneixement per la publicació del *Diario Levante* d'ahir, dia 22 de juliol, de l'actuació de dos-centes persones que, en manifestació no autoritzada, van acudir al camí de la Cala Blanca i van derrocar els murs que tallaven el seu pas, i així mateix la policia local em va donar compte del esmentats fets. No obstant això, he de significar-li que l'Ajuntament, a través de la Regidoria d'Urbanisme, ha censurat públicament esta actuació, ja que esta podria ser constitutiva de delictes, i volem deixar constància que sempre hem seguit i seguirem les vies legals per a la recuperació d'este camí destinat a l'ús públic des de temps immemorial.”

Doncs bé, tenint en compte les circumstàncies que concorren en este cas, especialment, el greu antecedent exposat d'una massiva manifestació ciutadana – més de 200 persones– no autoritzada, que van acudir al camí de la Cala Blanca i van derrocar els murs que tallaven el seu pas, resultaria necessari que l'Ajuntament, a través dels agents de la policia local, desplegara una especial vigilància sobre la zona, a fi d'evitar la reproducció d'estos lamentables fets.

No està de més recordar que, segons prescriu l'art. 22.1 de la Llei Orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del poder judicial, els jutjats i els tribunals de l'ordre jurisdiccional civil són els exclusius competents per a dilucidar i resoldre les qüestions en matèria de propietat i drets reals, això és, seran estos tribunals de justícia qui determinaran definitivament el caràcter públic o privat de la senda o camí de la Cala Blanca; mentrestant, l'ajuntament està obligat a mantenir la seguretat pública a la zona i perseguir totes les activitats delictuoses que es puguen produir per danys en les persones o els béns.

Convé portar a col·locació allò disposat en l'art. 53 de la Llei Orgànica 2/1986, de 13 de març, de forces i cossos de seguretat de l'Estat, ja que s'hi contenen algunes de les funcions que han d'exercir els cossos de policia local que serien aplicables al cas que ens ocupa:

“g) Efectuar diligències de prevenció i les actuacions que tendisquen a evitar la comesa d'actes delictuosos en el marc de col·laboració establert en les juntes de seguretat.

h) Vigilar els espais públics i col·laborar amb les forces i cossos de seguretat de l'Estat i amb la policia de les comunitats autònomes en la protecció de les manifestacions i el manteniment de l'ordre en grans concentracions humanes, quan hi siguen requerits.

i) Cooperar en la resolució dels conflictes privats quan hi siguen requerits.”

En virtut de tot el que hem exposat, i ateses les consideracions exposades per a la defensa i l'efectivitat dels drets i de les llibertats compresos en el títol I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb allò disposat en l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li recomane que l'Ajuntament, a la vista de la gravetat dels fets delictuosos que s'hi han produït, i a través dels agents de la policia local, desplegue una vigilància especial i intensa a la zona, a fi de garantir la seguretat ciutadana i evitar que es causen danys contra la propietat i altres béns.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta esta recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que considere per a no acceptar-la, i això, d'acord amb allò previngut en l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Transcorregut el termini d'un mes al qual es fa referència en el paràgraf anterior, esta resolució podrà ser inclosa en la pàgina web de la institució.

Li agrairé anticipadament la remissió del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 031418 de data 31.05.04 dirigida a l'Ajuntament d'Alcoi sobre participació de dones en Festes de Moros i Cristians en igualtat de condicions que els homes.

Excm. Sr.,

L'objecte de la queixa promoguda davant esta institució per l'associació [...] està constituït per la pretensió consistent a assolir que les dones participen en les Festes de Moros i Cristians d'Alcoi en igualtat de condicions que els homes.

La referida associació manifesta les dificultats i les discriminacions que sofrixen les dones per a participar activament en la celebració d'estes festes patronals del municipi alcoià; concretament, exposen les traves i els obstacles existents per a pertànyer com a soci i membre de ple dret a les distintes *filaes*, formar part de les esquadres, participar en l'*alardo* i en altres actes oficials.

A fi de corroborar els fets denunciats, es va requerir a l'Ajuntament d'Alcoi la remissió de la següent documentació: còpia de la normativa reguladora de les Festes de Moros i Cristians aprovada per l'ajuntament o l'Associació de Sant Jordi, així com dels reglaments de règim interior de cada *filà* i dels estatuts de l'Associació de Sant Jordi; testimoniatge del document on es continga la declaració de les festes com d'interés turístic internacional i informe sobre les partides pressupostàries que es destinen anualment al finançament de les Festes de Moros i Cristians.

Una vegada examinada detingudament la prolixa documentació enviada per l'Ajuntament i l'Associació de Sant Jordi, cal destacar, en allò que ací importa, les qüestions següents:

- a) Les limitacions i les dificultats que patixen les dones que desitgen participar en les Festes de Moros i Cristians en condicions d'igualtat amb els homes, no han estat desmentides ni per l'Ajuntament ni per l'Associació de Sant Jordi, per la qual cosa cal partir d'este fet inqüestionable.
- b) Segons es desprén d'allò disposat en l'art. 3 de l'Estatut de l'Associació de Sant Jordi, aprovat per acord de l'Assemblea General Extraordinària de data 18 d'abril de 2002, “la Festa de Moros i Cristians, en la seua trilogia festera i actes preparatoris propis, és organitzada amb plena autonomia per l'Associació de Sant Jordi, prèvia autorització, sota els auspicis i amb l'incondicional suport moral i material del Excel·lentíssim Ajuntament, fidel intèrpret del sentir del poble alcoià”.
- c) El procediment per a ingressar en les diverses *filaes* com a “individu o fester” –sense distinció de gènere– i amb plenitud de drets, es troba recollit en els seus reglaments de règim interior, els quals, encara que amb petites diferències, preveuen una via similar: presentació d'una sol·licitud avalada per un nombre de membres de la filà, exposició al públic per a reclamacions i, finalment, aprovació de l'ingrés per la junta directiva, l'assemblea o la junta general.
- d) Per a ingressar en l'Associació de Sant Jordi caldrà ser presentat per un associat i ser admés per la Junta Directiva (art. 20 dels Estatuts).
- e) Els arts. 71 i 76 de l'ordenança de la Festa de Moros i Cristians estableixen que “cap persona podrà actuar en la Festa si no és a través d'una *filà* o de l'Associació” i que “tots els llocs en els actes de festa depenen de la junta directiva de la *filà*, aprovats per la seua junta general”.
- f) La Festa de Moros i Cristians se celebra des del segle XVII, té el seu origen en el segle XVI i és organitzada, regida, representada i disciplinada des d'antic per l'Associació de Sant Jordi. Ha estat declarada d'interés turístic el 1965, d'interés turístic internacional el 1980 i d'utilitat pública l'any 2000 (art. 13 Estatut Associació de Sant Jordi).
- g) L'interventor de l'Ajuntament, en el seu informe de data 27 de novembre de 2003, indica que, per al finançament de les Festes de Moros i Cristians d'este any, s'havia consignat en el pressupost municipal un total aproximat de 404.167 euros.

Doncs bé, a la vista d'estes dades, i al fil d'esta darrera qüestió referida al finançament, caldria començar per destacar la prohibició recollida en l'art. 4.5 de la Llei Orgànica 1/2002, de 22 de març, reguladora del dret d'associació: “Els poders públics no facilitaran cap tipus d'ajuda a les associacions que en el seu procés d'admissió o en el seu funcionament discriminen per raó de naixença, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.”

Segons la disposició final primera, este precepte té rang de llei orgànica, en constituir el desenvolupament del dret fonamental d'associació, contingut en l'article 22 de la Constitució.

Després de l'examen detallat de l'articulat de l'Estatut de l'Associació de Sant Jordi i dels distints reglaments de règim interior de les *filaes*, es pot fàcilment comprovar, respecte del procés d'admissió, que no existix cap precepte que impedisca o prohibisca expressament l'ingrés de les dones com a membres de ple dret, és a dir, la normativa és formalment, o sobre el paper, ajustada a dret.

No obstant això, és en l'execució i l'aplicació material d'esta normativa, quan es produïxen "comportaments", per part dels homes integrants de les *filaes*, que poden ser considerats discriminatoris per a les dones.

Dit en altres paraules, en realitat, i partint del fet inqüestionable que membres de ple dret de l'Associació de Sant Jordi i de les diferents *filaes* que han d'avaluar i aprovar l'ingrés del nou aspirant a "individu o fester", així com decidir la seua participació en els actes oficials de la festa, són homes, quan una dona planteja el seu desig de pertànyer a una *fila* i integrar-se en la Festa en igualtat de condicions que els homes, es troba amb moltíssimes dificultats per a aconseguir, primer, el suport necessari per a avaluar la seua sol·licitud d'ingrés i, després, l'acord favorable de la junta o l'assemblea directiva.

Efectivament, la normativa reguladora de les festes ja es preocupa molt de no utilitzar expressament termes o expressions que pogueren resultar discriminatoris per raó de sexe. De fet, s'utilitzen paraules com "individu, fester, associat". La normativa no és discriminatòria. La conducta i el comportament social demostrat pels homes integrants de les *filaes* i membres de l'Associació de Sant Jordi en no donar suport a la plena integració i participació de la dona en la festa en igualtat de condicions que ells, sí que resultaria exclouent i contrària al principi d'igualtat.

Precisament, l'art. 4.5 de la Llei Orgànica 1/2002, de 22 de març, reguladora del dret d'associació, tracta d'impedir que els poders públics ajuden econòmicament les associacions que, en el seu procés d'admissió o en el seu funcionament, adopten decisions que puguen resultar discriminatòries per raó de sexe.

En este cas, resulta inqüestionable que l'Ajuntament d'Alcoi gaudix d'una àmplia llibertat per a decidir discrecionalment la quantia i la destinació dels seus fons pressupostaris necessaris per a satisfer les necessitats públiques. En efecte, els pressupostos generals de les entitats locals representen l'instrument mitjançant el qual estes exercixen la facultat d'ordenar els recursos propis amb la finalitat de disposar-ne lliurement en l'exercici de les seues competències, com a manifestació de l'autonomia local, d'acord amb l'article 137 de la Constitució espanyola i art. 9.1 de la Carta europea d'autonomia local, de 15 d'octubre de 1985. En paraules del mateix Tribunal Suprem –Sentència de 15 de febrer de 2002–, "la suficiència dels ingressos en relació amb les despeses pressupostades i d'estos respecte de les necessitats derivades de l'exercici de les competències municipals constituïx una matèria de profund calat polític en la qual gaudix, en conseqüència, d'un ampli

marge de decisió l'òrgan plenari de la corporació [article 22.2 i) de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, de bases del règim local].

Ara bé, esta discrecionalitat no és absoluta. Es trobaria limitada per la prohibició continguda en l'art. 4.5 de la Llei Orgànica reguladora del dret d'associació, de manera que el Ple de l'Ajuntament d'Alcoi hauria de decidir, com a “fidel intèrpret del sentir del poble alcoià”, en paraules del mateix art. 3 de l'Estatut de l'Associació de Sant Jordi, si és procedent consignar una partida pressupostària amb destinació a finançar i subvencionar les activitats d'esta associació mentre es continuen produint “comportaments” obstructionistes a la participació integral i plena de la dona a la Festa de Moros i Cristians.

No obstant això, l'Ajuntament Ple, a més de valorar la legalitat de continuar donant suport econòmicament a l'Associació de Sant Jordi, hauria d'adoptar les mesures apropiades per a modificar els patrons socioculturals de conducta assignats en funció del gènere, amb la finalitat d'eliminar progressivament i de forma gradual els prejudicis, els usos i els costums basats en fets històrics, en la idea d'inferioritat o en funcions estereotipades de dones i homes contràries al principi constitucional d'igualtat, i això, per disposar-ho d'esta manera l'art. 4.1 de la Llei valenciana 9/2003, de 2 d'abril, per a la igualtat entre dones i homes.

La voluntat del legislador valencià es troba recollida en l'exposició de motius d'esta llei: “la situació de les dones a la Comunitat Valenciana ha canviat substancialment en les últimes dècades. No obstant això, encara persistix un nivell de desigualtat que posa en dubte els valors que fonamenten l'ordre democràtic. La necessitat d'eliminar les diferències existents entre dones i homes requereix l'adopció de mesures raonables i adequades que, partint dels desequilibris que caracteritzen les actuals relacions de gènere, s'encaminen a la superació de la discriminació per raó de sexe tant des d'una perspectiva individual com col·lectiva, amb la finalitat de garantir el dret fonamental a la igualtat de dones i homes.”

Així mateix, cal destacar que l'art. 51 de la Llei 9/2003 crea la Defensoria de la Igualtat i atribueix el seu compliment al Síndic de Greuges a fi de vigilar el compliment d'allò previst en esta llei.

Així, resulten contràries a l'ordenament jurídic les actuacions públiques o els comportaments privats que siguen discriminatoris (art. 2). Ara bé, no tota desigualtat és constitutiva de discriminació. No hi ha una prohibició general que impedisca establir qualsevol diferència, el que s'hi prohibeix és la desigualtat que manca de justificació objectiva, racional i raonable.

Enllaçant amb esta necessitat que existisca una justificació objectiva, racional i raonable de la desigualtat, la limitada participació que la dona té en l'actualitat en les Festes de Moros i Cristians s'ha tractat de justificar, entre d'altres, en raons com que es rememora un fet històric en el qual només els homes participaven com a combatents o guerrers, i que la majoria social alcoiana –dones i homes– està d'acord amb la participació actual de les dones en la festa i no considera que es produïxca un atemptat a la igual dignitat de les persones.

Respecte de la justificació que es tracta de recordar un fet històric, convé portar a col·locació la important manifestació recollida en el paràgraf vuité del document anomenat “síntesi històrica”, que l'Associació de Sant Jordi va remetre a esta institució juntament amb els estatuts: “la Festa de Moros i Cristians és la simbòlica representació dels fets esdevinguts el 1276 a manera de drama històric amb vestidures d'espectacle multitudinari per a diversió popular”.

No sembla que el terme “simbòlica” es pugui entendre com una posada en escena rigorosa i fidel d'aquells fets històrics, ni com una reproducció mimètica o idèntica dels fets del passat tal com van ser.

Quant al fet que la majoria social alcoiana –dones i homes– es mostren conformes amb el paper actual de la dona en les Festes de Moros i Cristians, resultaria oportú que l'Ajuntament d'Alcoi, com a “fidel intèrpret del sentir del poble alcoià” (art. 3 dels Estatuts de l'Associació de Sant Jordi), es pronunciara sobre este sentir majoritari del poble alcoià i, de conformitat amb este, propiciara i impulsara decididament la integració progressiva i gradual de la dona en les Festes de Moros i Cristians en igualtat de condicions que els homes.

Des d'una perspectiva històrica, el Tribunal Constitucional (STC 126/1997) ha tingut ocasió de recordar que el caràcter històric d'una institució no pot excloure, per si mateix, el seu contrast amb la Constitució. Ja que si els principis i els valors d'esta informen la totalitat del nostre ordenament, la conseqüència és que la norma fonamental impossibilita el manteniment d'institucions jurídiques (fins i tot amb provada tradició) que resulten incompatibles amb els mandats i els principis constitucionals (STC 76/1988, Fonament jurídic 3r).

El dret a associar-se comporta sens dubte la potestat autoorganitzadora de les associacions privades –en este cas, Associació de Sant Jordi–, lliure en principi d'ingerència del poder públic (SSTC 218/1988, 185/1993 i 56/1995, per totes), però ha de precisar-se que l'exercici d'esta potestat no pot comportar en cap cas la lesió de drets fonamentals de tercers com el d'igualtat. En efecte, és doctrina reiterada del Tribunal Constitucional que els drets fonamentals no són drets absoluts i il·limitats. Per contra, el seu exercici està subjecte tant a límits establits directament en la mateixa Constitució –dret a la igualtat en l'aplicació dels estatuts de l'Associació de Sant Jordi i reglaments de règim interior de les *filas*– com a uns altres que puguen fixar-se per a protegir o preservar altres drets fonamentals, valors o béns constitucionalment protegits o interessos constitucionalment rellevants (entre moltes altres SSTC 181/1990 i 104/1999, 14 de juny).

L'exercici del dret d'associació ha de ser congruent amb la definició constitucional de l'estat social i democràtic de dret (art. 1.1 CE) i amb el mandat dirigit a tots els poders públics perquè faciliten la participació en la vida política, econòmica, cultural i social (art. 9.2 CE). Per a mantenir la congruència apuntada cal adoptar una perspectiva que prenga en consideració el conjunt de l'ordenament constitucional.

En efecte, sense desconèixer els citats mandats, no ha d'oblidar-se que ambdós deriven, en última instància, segons la mateixa norma constitucional, de la dignitat de la persona, els drets inviolables que li són inherents, el lliure desenvolupament de la personalitat i el respecte dels drets dels altres, ja que no debades són el fonament de l'ordre polític i la pau social (art. 10.1 CE).

Si els homes, que exercixen el control de les *filaes* i de l'Associació de Sant Jordi, no permeten que les dones que ho desitgen puguin ingressar-hi com a “associat, individu o fester” i gaudir dels mateixos drets, atés el monopoli que ocupen – segons l'art. 71 de l'ordenança de la Festa de Moros i Cristians “cap persona podrà actuar en la festa si no és a través d'una *filà* o de l'associació, i serà retirada immediatament d'on es trobe” –, s'impedix, injustament, que les dones puguin participar en igualtat de condicions que els homes en les festes patronals del seu poble.

Esta institució és conscient que la participació de la dona als *boatos* de les *filaes* ha experimentat un auge considerable en els últims anys i que la tendència apunta a un augment encara major durant els pròxims anys. Davant este lògic i legítim desig, que es tradü x a participar cada vegada més en les festes del seu poble, resulta determinant que els alcoians adquirisquen consciència d'este fet irrefrenable, modifiquen la seua actitud de rebot a la integració igualitària de la dona en la festa i adopten un comportament permissiu, i això, en benefici de la grandesa de les Festes de Moros i Cristians, i de la mateixa Associació de Sant Jordi, declarada d'utilitat pública en l'any 2000 (art. 13 Estatuts).

Respecte d'este últim aspecte, l'Associació de Sant Jordi va ser declarada d'utilitat pública en l'any 2000, per la qual cosa, en virtut d'allò disposat en l'art. 33 de la Llei Orgànica 1/2002, de 22 de març, dret d'associació, gaudix dels següents drets: a) usar la menció «Declarada d'utilitat pública» en tota classe de documents; b) gaudir de les exempcions i dels beneficis fiscals que les lleis reconeguen al seu favor, en els termes i les condicions previstos en la normativa vigent; c) gaudir de beneficis econòmics que les lleis establisquen al seu favor; d) assistència jurídica gratuï ta en els termes previstos en la legislació específica.

Segons l'art. 31.3 de la repetida Llei Orgànica 1/2002, podran ser declarades d'utilitat pública aquelles associacions en les quals concórreguen els següents requisits: a) que les seues finalitats estatutàries tendisquen a promoure l'interés general i siguen de caràcter cívic, educatiu, científic, cultural, esportiu, sanitari, de promoció dels valors constitucionals, de promoció dels drets humans, d'assistència social, de cooperació per al desenvolupament, de promoció de la dona, de promoció i protecció de la família, de protecció de la infància, de foment de la igualtat d'oportunitats i de la tolerància, de defensa del medi ambient, de foment de l'economia social o de la investigació, de promoció del voluntariat social, de defensa de consumidors i usuaris, de promoció i atenció a les persones en risc d'exclusió per raons físiques, socials, econòmiques o culturals, i qualssevol altres de naturalesa similar; i b) que la seua activitat no estiga restringida exclusivament a beneficiar els seus associats, sinó oberta a qualsevol altre possible beneficiari

que reunisca les condicions i els caràcters exigits per l'índole de les pròpies finalitats.

No obstant això, la declaració serà revocada, prèvia audiència de l'associació afectada i informe de les administracions públiques competents, per ordre del ministre que es determine reglamentàriament, quan les circumstàncies o l'activitat de l'associació no responguen a les exigències o als requisits fixats en l'art. 32.

Este precepte ha estat desenvolupat recentment pel RD 1740/2003, de 19 de desembre, procediment relatiu a associacions d'utilitat pública: la Secretaria General Tècnica del Ministeri de l'Interior o, si escau, la comunitat autònoma competent incoaran el corresponent procediment de revocació de la declaració d'utilitat pública si tinguera coneixement, com a conseqüència del procediment regulat en l'article anterior o per qualsevol altra font d'informació, de les següents circumstàncies: que les entitats declarades d'utilitat pública hagen deixat de reunir qualssevol dels requisits necessaris per a obtenir i mantenir vigent la declaració d'utilitat pública.

Abans de concloure, restaria indicar que en les celebracions festives de caràcter popular (sentències del Tribunal Suprem de data 19 de setembre de 2002 –*Alarde de San Marcial* a Irun, i 13 de setembre de 2002 –*Alarde* d'Hondarribia–), quan són organitzades en el marc d'activitats d'una administració pública, l'exclusió femenina resultaria injustificada, ja que equivaldria a admetre que per raó del sexe es poden establir diferents graus de participació ciutadana en esta classe d'esdeveniments.

En virtut del que hem exposat i ateses les consideracions exposades sobre la defensa i l'efectivitat dels drets i de les llibertats compresos en el títol I de la Constitució (art. 14) i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb allò disposat en l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li recomane que l'Ajuntament d'Alcoi, com a “fidel intèrpret del sentir del poble alcoià”, en paraules del mateix art. 3 de l'Estatut de l'Associació de Sant Jordi, considere la procedència de consignar una partida pressupostària amb destinació a finançar i subvencionar les activitats d'esta associació mentre es continue obstruint la participació integral i plena de la dona a la Festa de Moros i Cristians. De conformitat amb això, recomane a l'Ajuntament d'Alcoi que propicie i impulse decididament la integració progressiva, plena i igualitària de la dona en les Festes de Moros i Cristians.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta estes recomanacions o, si escau, ens pose de manifest les raons que considere per a no acceptar-les, i això, d'acord amb allò previngut en l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució. Transcorregut este termini, la resolució serà publicada en la pàgina web d'esta institució.

Li agrairé de bestreta la remissió del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 040531 de data 02.11.04 dirigida a l'Ajuntament de Dénia sobre la denúncia d'un ciutadà dels riscos d'inseguretat que comporta la ubicació d'una falla al seu carrer.

Excma. Sra.,

El Sr.[...], en nom i representació del Sr. [...], dirigix un escrit de queixa davant esta institució, en què manifesta que, mitjançant escrit presentat amb data 20 de novembre de 2003, ha sol·licitat el canvi d'ubicació de la falla del districte marítim (Baix la Mar, ja que el lloc on s'instal·la any rere any, al c/ Pont, núm. [...], on el Sr. [...] té el seu habitatge, no resulta el més adequat –carrer estret que és ocupat en la seua totalitat pel monument–, que implica un evident risc per a les persones i la seguretat de l'edifici. Fins a hores d'ara no ha rebut cap contestació.

Admesa a tràmit la queixa, es va requerir a l'Excm. Ajuntament de Dénia la següent documentació, la qual, llevat d'error o omissió, no ha estat remesa a esta institució, per la qual cosa resultaria raonable presumir la seua inexistència: informe tècnic que justifique la ubicació de la falla al c/ Pont, núm. [...] i detall de les raons que impedeixen el seu trasllat a un altre lloc més segur.

Com acabem de significar, no hem pogut tenir accés a l'informe tècnic que justifique l'actual ubicació de la falla ni tampoc hem pogut conèixer les raons que impossibiliten el seu trasllat.

No obstant això, en l'expedient administratiu hi ha un informe emés per l'aparellador municipal el 7 de març de 2002 en el qual ja es desaconsellava la instal·lació de la falla al c/ Pont, núm. [...], sobre la base dels següents raonaments:

“el monument faller de Baix la Mar, habitualment se situa enfront del número [...] del carrer Pont, i hi queda una distància mínima fins a la façana d'este número. Per efecte de les temperatures elevades que es produeixen, els materials que componen la façana perdran les seues qualitats estructurals. Les argiles resistents al foc s'ablanixen, es fonen o es desintegren a causa de les dilatacions desiguals; el formigó s'escrostissa i es desintegra o es deshidrata i perd la seua resistència; el guix i la barreja per a morter es calcina i esquartera amb la calor i els metalls experimenten certs canvis en les seues propietats estructurals.

Tot incendi manté en la seua base una fenomen de destil·lació tèrmica i els efectes s'observen a través de productes de descomposició, per la qual cosa la propagació del foc té lloc a través d'estos productes que es produeixen per piròlisi, que donen lloc a la combustió, la flama, la calor, la temperatura i el fum. Com és sabut la calor de combustió es pot determinar a pressió o volum constant i encara que es cobrisca la façana per una lona ignífuga mullada, els gasos i l'augment de temperatura es produeixen entre la lona i la façana, atesa la insuficient distància entre esta i la falla. S'han donat casos en què les brases empeses pel vent calen foc a la coberta exterior de la teulada a una distància de 20 peus o 6 metres de distància de la font d'ignició i de les flames, que es produeixen posteriorment. Per

tant, a causa de la petita distància entre la falla plantada i les façanes confrontants, considere que no procedix la seua instal·lació.”

No obstant això, estos concloents raonaments del tècnic municipal no van ser suficients per a impedir que es continuara instal·lant la falla al mateix lloc.

Per si l'anterior informe no fóra prou, també consta en les actuacions un informe emés pel sergent cap de bombers, respecte de l'incendi que es va produir el dia 20 de març de 2003:

“Un ninot es va desplomar sobre la paret d'un solar confrontant per on passava una línia elèctrica procedent d'un transformador, també va caure l'estructura central de la falla sobre la façana de l'habitatge número [...] del carrer Pont, la qual estava protegida per una lona. A causa del volum que han adquirit les falles en els últims anys, i entre estes, el de la Baix la Mar, fa que el lloc on se situa no siga el més adequat, ja que queda molt pròxima a les façanes dels edificis, que suporten una elevada càrrega tèrmica durant la crema. Això, unit al fet que els nous materials usats en la seua construcció poden generar gasos tòxics, fa que les tasques de control de la crema siguen més complexes”.

En efecte, tant l'aparellador municipal, com el sergent cap de bombers, coincidixen a assenyalar que el número [...] del c/ Pont no és un lloc adequat per a instal·lar el monument faller. No obstant això, malgrat la claredat d'ambdós conclusions, incomprendiblement, l'Ajuntament ha seguit permetent la instal·lació de la falla en este lloc.

Esta institució no pot compartir esta actitud municipal, permissiva i tolerant, que posa en greu risc la seguretat de les persones i dels immobles afectats per la crema del monument faller. Ja va succeir un important accident el 20 de març de 2003, en el qual, afortunadament, no va caldre lamentar danys personals, encara que sí materials en els edificis confrontants. Què més ha de succeir per a reubicar la falla a un altre lloc més adequat? Desgraciadament, no són aïllats els casos en què no s'adopten decisions fins que es produïx alguna defunció. Esperem que això no succeïssa i es deixe d'instal·lar la falla al núm. [...] del c/ Pont.

En virtut del que hem exposat i ateses les consideracions exposades sobre la defensa i l'efectivitat dels drets i de les llibertats compresos en el títol I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb allò disposat en l'art. 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li recomane que l'Ajuntament de Dénia no permeta la instal·lació de la falla en el número [...] del c/ Pont i que acorde la seua reubicació a un altre lloc més adequat on no es pose en risc la salut i la integritat de les persones i dels béns.

La qual cosa se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta esta recomanació o, si escau, ens pose de manifest les raons que considere per a no acceptar-la, i això, d'acord amb allò previngut en l'art. 29 de la Llei 11/1988, reguladora d'esta institució.

Transcorregut el termini d'un mes, al qual es fa referència al paràgraf anterior, esta resolució podrà ser inclosa en la pàgina web de la institució.

Agraï m anticipadament la remissió a esta institució del preceptiu informe. Atentament.

Resolució de la queixa núm. 040020 de data 22.12.04 dirigida a l'Ajuntament d'Alacant sobre sanció per estacionament indegut. Senyalització vertical temporal.

Excm. Sr.,

La Sra. [...] va sol·licitar a esta institució la reobertura d'esta queixa, en mantenir que la sanció que li va ser imposada en l'expedient de referència era injusta, ja que va estacionar el seu vehicle al carrer Bailén amb antelació a la instal·lació en este carrer de la senyalització vertical temporal que hi prohibia l'aparcament.

Vam sol·licitar a l'Ajuntament informe per a contrastar de nou estos fets, i ens va remetre ofici de data 30 de setembre de 2004, en el qual ens comunica que els senyals verticals circumstancials per reserva de la via pública es col·loquen almenys amb 24 hores d'antelació, fet que ha de ser comunicat via fax a la policia local, indicant-hi les matrícules dels vehicles estacionats en este moment. Estos vehicles no són sancionats en cas de ser retirats per la grua.

Assenyala l'Ajuntament així mateix que “en el cas que ens ocupa, el senyal vertical va ser col·locat amb més de 24 hores d'antelació en la data i l'hora que el vehicle va ser retirat, fet comprovat per la Policia Local i ratificat en l'informe de l'agent actuant”.

Consta en l'expedient el butlletí de denúncia de l'agent núm. [...], de data 11 de juny de 2002, hora 12.30, on s'indica que el vehicle Mercedes 300, classe 2, color blanc, matrícula [...], es trobava estacionat en esta data i hora al carrer Bailén, tot i existir-hi senyalització vertical mòbil de prohibit parar. S'assenyala així mateix que la senyalització va ser correcta en estar posada amb 24 hores d'antelació. Este butlletí va ser posteriorment ratificat per l'agent.

La interessada, amb data 14 d'octubre de 2004, realitza al·legacions i hi reproduïx la seua pretensió inicial, quant a la revocació de la sanció imposada. Aporta a este efecte declaració testifical consistent en escrit d'un tercer que afirma haver estat present el dia que va realitzar l'aparcament, el 9 de juny de 2002.

Evidentment, esta declaració testifical, que no queda adverada en este expedient ni va poder sotmetre's a valoració per l'administració actuant, com que no va ser aportada en el seu moment en l'expedient aplicador de sancions, no serà objecte d'estimació en este expedient de queixa.

Ara bé, sí que existixen determinats elements que permeten acollir la pretensió de l'actora, i que, a més, comportaran pronunciaments d'índole general sobre l'operativa municipal en estos assumptes.

Així, tal com indica l'informe municipal, els vehicles estacionats amb antelació a la instal·lació en la via pública d'un senyal vertical circumstancial no són sancionats en cas de ser retirats per la grua. El beneficiari d'esta limitació d'usos a la via pública ha de comunicar per fax aquells que ja estiguen aparcats quan s'hi instal·la el senyal.

En l'informe de l'agent denunciant, l'únic fet que consta és que el dia 11 de juny de 2002, a les 21.30 hores, el vehicle de l'actora estava estacionat a l'esmentada via; però d'este informe no es pot deduir que l'altre element de concurrència necessària, és a dir, que el s'haguera aparcat en l'esmentada localització una vegada s'hi havia instal·lat el senyal.

Com que este aspecte no hi consta, no hi ha prou material provatori de càrrec en què es pugua fonamentar la sanció, i per això s'hauria d'haver arxivat l'expedient. Correspon a l'Administració provar els fets que s'han escaigut, i per a això disposa del privilegi de la presumpció de veracitat dels atestats que efectuen els agents de l'autoritat, però en este supòsit s'observa una insuficiència de prova clara, ja que tan sols queda constatat un dels dos documents que han de concórrer.

Es podria dir, en contra, que la prova de fets negatius és impossible, cosa que en dret es denomina *probatio diabolicae*, i que, per tant, l'agent no va poder en cap moment afirmar que el vehicle "no estava estacionat abans de col·locar-hi el senyal", però esta interpretació seria errònia, ja que el que s'hauria d'haver provat és un fet positiu, a saber, que "la interessada va aparcar una vegada el senyal hi estava instal·lat".

I esta prova és, no cal dir-ho, un fet positiu, fàcilment comprovable si en el moment d'instal·lar-hi el senyal es consigna quins vehicles hi havia aparcats. En este expedient no consta cap atestat en este sentit.

Aquí és, finalment, on considerem que s'ha de fer una precisió d'abast general:

Se'ns comunicava que per tal d'adverar esta circumstància, el titular de l'autorització per a ocupar la via pública, restringint-ne els usos, ha de remetre un fax en què indique els vehicles estacionats.

Considerem que esta pràctica és inadequada, ja que es deleguen en un ciutadà funcions provatòries que corresponen a l'autoritat, atés que estos fets —vehicles aparcats abans d'instal·lar-hi el senyal— seran després fets rellevants i decisius per a establir el material provatori de càrrec en l'expedient sancionador que es pugua tramitar.

En efecte, amb esta manera d'operar, l'Ajuntament "confia" que ciutadans sense la funció d'autoritat comproven que determinats vehicles estan o no estacionats, cosa

que no sembla raonable. La manera correcta d'actuar seria, a parer nostre, que en el moment que es col loquen els senyals, vint-i-quatre hores abans de la limitació d'usos, es presentara la Policia Local en l'esmentat lloc per verificar els vehicles estacionats i estendre'n acta.

Altrament, considerem que davant l'oposició de qualsevol interessat que al legue que va aparcar el seu vehicle amb anterioritat, l'expedient sancionador que se'n derive s'hauria d'arxivar per manca de proves.

En virtut de tot el que hem dit més amunt i ateses les consideracions que hem exposat en relació amb la defensa i l'efectivitat dels drets i llibertats que recull el títol I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'article 29 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, de la Generalitat Valenciana, reguladora d'esta institució:

1. Li recomane que revoque la sanció que es va imposar a la interessada, per raó d'insuficiència de prova de càrrec, de conformitat amb el que estableix l'article 105 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú.
2. Li suggerisc que, en endavant, per tal de garantir l'exercici adequat de la seua competència en matèria sancionadora, ordene a la Policia Local que es presente als llocs on es col loquen senyals verticals temporals que limiten els usos de la via pública, amb l'objectiu d'estendre acta dels vehicles estacionats amb anterioritat, als efectes que s'indiquen en este escrit.

Cosa que se li comunica perquè en el termini màxim d'un mes ens informe si accepta les recomanacions i els suggeriments esmentats o, si escau, que ens manifeste les raons que estima per a no acceptar-los, i això, d'acord amb el que preveu l'article 29 de la Llei 11/1988. Una vegada transcorregut l'esmentat termini, esta resolució es publicarà en la pàgina web d'esta institució.

Li agrai m per endavant que remeta a esta institució l'informe preceptiu i el salutem atentament.

Resolució de la queixa número 040704 amb data 04/10/04 dirigida a la Diputació Provincial de València sobre inseguretat en una carretera comarcal i una demanda veïnal sobre la col·locació de senyals verticals, semàfors, etc.

Excm. Sr.,

El senyor [...] presenta un escrit de queixa en esta institució en què manifesta la inseguretat viària que patixen els veïns els habitatges dels quals es troben a la carretera comarcal Natzaret-Oliva, al pas pel terme municipal de Piles, a causa de la velocitat excessiva amb què circulen els vehicles pel tram esmentat, i sol·licita que s'hi col·loquen senyals verticals, semàfors i altres dispositius tendents a incrementar la seguretat viària de la zona.

Una volta demanat l'informe corresponent a l'Ajuntament de Piles, ens contesta indicant-nos que la titularitat i el manteniment de la carretera comarcal VP-1061 correspon a l'Excma. Diputació de València, a la qual s'ha dirigit infructuosament l'Ajuntament nombroses vegades a fi que s'instal·len semàfors en la travessia.

Per la seua banda, l'Excma. Diputació de València ens informa que “en l'actualitat, s'estan reordenant els accessos en l'accés nord de Piles, obra: glorieta urbana en la travessia de Piles. Esta solució resulta especialment adequada a causa del seu efecte limitador de velocitat, al mateix temps que resol tots els moviments entre les vies que hi conflueixen. Igualment, i a banda del tractament urbanístic de l'actuació, s'aconsegueix que el conductor modifique el seu hàbit de comportament en la conducció, i així s'afavorix que es complisca la velocitat que s'ha establert legalment i que està senyalitzada mitjançant senyals verticals situats actualment a la carretera. També s'ha de destacar que esta actuació modificarà la senyalització i el funcionament del tram”.

Tanmateix, en el tràmit d'alegacions a este informe, els veïns fan les observacions següents: la glorieta a la qual es referix la Diputació està situada a la zona nord de la població, mentre que la zona sud està totalment desprotegida. A la zona centre hi ha una empresa agrícola en què treballen més de dos-centes persones, que han de travessar la carretera diverses voltes al dia, i, finalment, que a la zona sud no hi ha cap semàfor ni pas per a vianants.

Els veïns no entenen les raons que impedeixen que s'instal·len semàfors en el tram de la carretera Natzarret-Oliva al pas per Piles, ja que des del Grau de Gandia fins a Oliva, Piles és l'única localitat on no hi ha cap semàfor, a diferència, per exemple, de Daimús i Miramar.

És important remarcar que esta pretensió veïnal l'avalua el mateix Ajuntament de Piles, el qual ens ha informat que ha sol·licitat diverses vegades a l'Excma. Diputació de València que instal·le semàfors a la zona esmentada, ja que la reordenació d'accessos per la part nord de Piles no ha millorat la seguretat viària de la zona sud, on els vehicles continuen circulant per l'esmentat tram a molta velocitat.

En el cas que ens ocupa, no tan sols hi ha el risc que s'atropelle algun ciutadà i que es produïsquen accidents mortals per l'elevada velocitat a què circulen els vehicles per l'esmentat tram, sinó també hi ha les insuportables molèsties sonores que provoca la velocitat excessiva dels vehicles i que incidix perniciosament sobre el dret al descans que tenen els veïns que viuen en la zona adjacent a la carretera comarcal.

A propòsit d'esta darrera consideració, i a fi d'evitar els sorolls que produïxen les infraestructures de transport, la recent Llei 7/2002, de 3 de desembre, de la Generalitat Valenciana, de protecció contra la contaminació acústica, la qual té per objectiu prevenir, vigilar i corregir la contaminació acústica en l'àmbit de la Comunitat Valenciana per tal de protegir la salut dels seus ciutadans i millorar la

qualitat del seu medi ambient (art. 1), disposa, en l'article 53.3, el següent: "En el supòsit que la presència d'una infraestructura de transport ocasione que se superen en més de 10 dB(A) els límits que es fixen en la taula 1 de l'annex II, avaluats pel procediment que es determine reglamentàriament, l'administració pública competent en l'ordenació del sector ha d'adoptar un pla de millora de qualitat acústica tendent a reduir els nivells per davall de l'esmentat nivell de superació."

En el supòsit que l'Excma. Diputació de València es continuara negant a instal·lar algun semàfor o altre sistema per a limitar la velocitat, es podrien vulnerar els drets constitucionals a la vida i a la integritat física, a la protecció de la salut i al gaudi d'un habitatge digne (art. 15, 43 i 47), de manera que es generaria la corresponent responsabilitat patrimonial per funcionament anormal de l'Administració, amb la consegüent obligació d'indemnitzar els danys i perjudicis que es poden irrogar als ciutadans (art. 106.2 de la Constitució i 139 de la Llei 30/1992, esmentada més amunt), tal com ha tingut ocasió de raonar el Tribunal Suprem en les Sentències de 8 de juliol i 4 de novembre de 1998, i el Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana en el número 93/2000, de 15 de gener, número 847/2001, de 2 de juny i número 22/2004, de 15 de gener.

En virtut de tot el que hem dit més amunt i ateses les consideracions que hem exposat en relació amb la defensa i l'efectivitat dels drets i llibertats que recull el títol I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'article 29 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, de la Generalitat Valenciana, reguladora d'esta institució, li recomane que, llevat d'informe tècnic en contra, s'instal·len sense cap més demora ni dilació semàfors o altres sistemes limitadors de la velocitat en el tram de la carretera comarcal Natzaret-Oliva, al pas per la zona sud del terme de Piles, i que s'adopten totes les mesures necessàries per a incrementar la seguretat viària en la zona i eliminar o reduir la contaminació acústica que provoca el trànsit intens de vehicles.

Cosa que se li comunica perquè en el termini màxim d'un mes ens informe si accepta l'esmentada recomanació o, si escau, ens manifeste les raons que estima per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'article 29 de la Llei 11/1988.

Una vegada transcorregut l'esmentat termini, esta resolució es publicarà en la pàgina web d'esta institució.

Li agrairé molt per endavant que remeta a esta institució el que li sol·licitem i el salutem atentament.

Resolució de la queixa número 040719 amb data 09/06/04 dirigida a l'Ajuntament d'Elx sobre l'incompliment de l'obligació que conté l'article 42.2 de la Llei 30/90, de 26 de desembre, de resoldre expressament les sol·licituds dels ciutadans

Senyoria,

El senyor [...] va presentar davant esta institució amb data 15 de març de 2004 un escrit de queixa en el qual denunciava que l'Ajuntament havia incomplert la seua obligació de resoldre dos sol·licituds que havien entrat a l'Ajuntament el 20 de desembre de 2003 –entrada número 50834 i 50835— en què es demanava una còpia de l'estudi justificatiu de la supressió d'unitats semafòriques en la intersecció de l'avinguda de la Universitat d'Elx amb el carrer Sucre, i també una còpia de l'ordre de l'Ajuntament en què ordenava suprimir els semàfors que hi havia en l'esmentada localització.

L'Ajuntament ens remet un ofici amb data 17 de maig de 2004, al qual s'adjunta un informe de l'enginyer municipal en què s'informa que els escrits del Sr. [...] no es van registrar al seu departament i ignora quins són els motius pels quals no es van contestar.

Esta justificació, lògicament, no és atencible, per tal com l'Ajuntament ha de contestar les sol·licituds que se li presenten, sense que es pugui qüestionar esta obligació per raons organitzatives internes.

D'altra banda, s'informa que hi ha unes recomanacions del ministeri competent, de les quals es desprèn que les glorietes no han de tenir regulació semafòrica, atés que altrament serien "crüïlles semaforitzades", que és el que hi havia abans de l'obra.

Esta institució no pot entrar a valorar la certesa d'esta justificació, ja que comporta aspectes tècnics que, d'altra banda, no ha discutit cap informe tècnic aportat per l'interessat.

En efecte, l'interessat efectua al·legacions amb data 4 de juny en les quals indica que l'esmentat informe no complix l'objectiu de la seua sol·licitud, que era obtenir còpies de l'estudi que determina la idoneïtat de suprimir les unitats semafòriques i les ordres per les quals s'efectua l'anterior. No s'aporta, tanmateix, cap informe tècnic que pugui contrarestar les afirmacions de l'enginyer municipal quant a la definició de *glorieta* i de *crüïlla semaforitzada*.

Vist que la controvèrsia se centra en l'incompliment per part de la corporació de l'obligació de resoldre el que preveu l'article 42 de la Llei 30/92, de 26 de desembre, s'ha d'indicar que en la documentació que ha remés l'Ajuntament no consta que s'haja resolt expressament la sol·licitud de l'interessat, ni que, si esqueia, s'haja posat a la seua disposició la documentació que demanava.

Els terminis de resolució que estableix la legislació general del procediment administratiu –article 42.2 de l'esmentada Llei— han quedat de sobres superats en estes supòsits, per tal com la sol·licitud es va presentar el 20 de desembre de 2003.

En virtut de tot el que hem dit més amunt i ateses les consideracions que hem exposat en relació amb la defensa i l'efectivitat dels drets i llibertats que recull el títol I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que preveu l'article 29 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre,

reguladora d'esta institució, li recorde el deure legal de dictar resolució expressa a la sol·licitud que va presentar l'interessat i li demane que ho complisca immediatament.

Cosa que se li comunica perquè en el termini màxim d'un mes ens informe si accepta l'esmentada recomanació o, si escau, ens manifeste les raons que estima per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'article 29 de la Llei 11/1988.

Una vegada transcorregut l'esmentat termini, esta resolució es publicarà en la pàgina web d'esta institució.

Li agrairé molt per endavant que remeta a esta institució el que li sol·licitem i el saludem atentament.

Resolució de la queixa número 041428 amb data 20/12/04 dirigida a l'Ajuntament de València sobre l'absència de senyalització en un intersecció de vies urbanes

Excma. Sra.,

Amb data 2 d'agost de 2004, el senyor [...] va presentar davant esta institució un escrit de queixa contra l'Ajuntament de València perquè no havia resolt la seua sol·licitud amb data 4 de juliol de 2000, que es referia a l'absència de senyalització a la intersecció del carrer Plàtans amb el carrer José Grollo –cediu el pas o regulació semafòrica, necessària a parer seu per a evitar embussos i riscos d'accidents.

Vam rebre un informe municipal relatiu a esta queixa amb data 5 d'octubre de 2004, en el qual se'ns comunicava que l'Ajuntament havia demanat a l'interessat que esmenara la seua sol·licitud mitjançant un acord de 10 de juliol de 2000 (notificat el 29 d'agost), en què se li demanava que aportara un document justificatiu de la representació que respecte de la Comunitat de Propietaris [...] manifestava en la seua sol·licitud.

Atés que no es va aportar l'esmentada informació, es decidix arxivar l'assumpte mitjançant un Decret municipal amb data 27 d'octubre, i el 20 de novembre es comunica l'acord a l'interessat.

Finalment, l'Ajuntament assenyala que es trasllada l'esmentat informe al Sevei de Circulació i Transports i Infraestructures, perquè efectuen els tràmits necessaris a fi de resoldre satisfactòriament esta queixa.

Ateses les circumstàncies, cal fer els pronunciaments següents:

Observem en el cas que ens ocupa que no es pot imputar a l'Ajuntament que haja incomplert l'obligació de resoldre expressament la sol·licitud de l'interessat, ja que se li va comunicar l'acord.

Ara bé, discrepem obertament del contingut de l'esmentada resolució, ja que utilitza un element formal menor per a eludir qualsevol consideració pel que fa al fons de l'assumpte, i desestima entrar a valorar els fets per la mera circumstància que el ciutadà no acredita l'esmentada representació. A parer nostre, esta representació no és rellevant en este cas, per tal com s'exercix no tant un interès legítim o dret subjectiu propi, sinó més aviat el dret de petició, i en realitat és indiferent que es faça en nom propi o en representació de terceres persones.

Realment, l'únic requisit de formalització de peticions que recull la Llei orgànica 4/2001, de 12 de novembre, del dret de petició als efectes que interessin en este expedient, és que estes es formulen per escrit i que s'acredite la identitat del sol licitant, cosa que es va fer, ja que el peticionari està clarament identificat. L'aspecte relacionat amb la representació amb què actua és secundari i no afecta el fons de la petició, de manera que han de prevaler els principis d'eficàcia, d'eficiència, de servei als ciutadans i de bona fe de l'article 3 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, que imposen un criteri antiformalista en la tramitació administrativa.

A més, el preàmbul de la mateixa Llei orgànica reguladora d'este dret fonamental que recull l'article 29 de la Constitució determina: "La regulació de l'exercici del dret de petició s'ha de caracteritzar per la seua senzillesa i pel seu antiformalisme. Encara que es tracte d'un dret que s'exercix sempre per escrit, es permet utilitzar qualsevol mitjà –amb especial atenció a l'impuls dels de caràcter electrònic— sempre que resulte acreditada la declaració de voluntat".

En este últim cas, i encara que l'actuació de l'interessat es considerara com una mera denúncia, interpretació que lògicament no compartim, considerem que ateses les circumstàncies que es manifesten en relació amb la perillositat de la cruïlla i l'absència de senyalització, l'Ajuntament hauria d'haver elaborat un informe sobre l'esmentada situació, hauria d'haver adoptat les mesures que se n'hagueren derivat i n'hauria d'haver informat el ciutadà.

En virtut de tot el que hem dit més amunt i ateses les consideracions que hem exposat en relació amb la defensa i l'efectivitat dels drets i llibertats que recull el títol I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'article 29 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, de la Generalitat Valenciana, reguladora d'esta institució:

Li recomane que l'òrgan competent en matèria de trànsit i de senyalització efectue un informe sobre les característiques de la intersecció dels carrers Plàns i José Grollo, i que se n'informe el ciutadà interessat en este expedient.

Cosa que se li comunica perquè en el termini màxim d'un mes ens informe si accepta l'esmentada recomanació o, si escau, ens manifeste les raons que estima per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'article 29 de la Llei 11/1988. Una vegada transcorregut l'esmentat termini, esta resolució es publicarà en la pàgina web d'esta institució.

Li agrai m per endavant que remeta a esta institució el que li sol licitem. Atentament.

Resolució de la queixa número 040149 amb data 26/07/04 dirigida a l'Ajuntament de Burriana sobre l'increment de la taxa per prestació de serveis d'activitats esportives i ús d'instal·lacions

Excm. Sr.,

L'escrit de queixa que ha presentat el Sr.[...] el motiva l'elevat increment – superior al tres-cents per cent, segons ens indica— que s'ha produït en la taxa que han de pagar els usuaris de la piscina municipal que no estan empadronats a Burriana.

En efecte, el Ple de l'Ajuntament, en la sessió que va tenir lloc el dia 7 de novembre de 2003, va acordar modificar l'ordenança fiscal reguladora de les taxes per prestació dels serveis d'activitats esportives i ús d'instal·lacions, i crear una nova categoria anomenada *soci del Servei Municipal d'Esports (SME)*, la qual únicament la poden adquirir els ciutadans empadronats a Burriana, els quals paguen una taxa de vint euros anuals i gaudixen d'un descompte del cinquanta per cent; quantitat notablement inferior a les que es veuen sotmesos els usuaris que no estan empadronats (art. 11 i 13 de l'ordenança) en esta localitat.

Quant a la possibilitat legal de diferenciar la taxa depenent de l'empadronament, ja la interventora municipal, en el seu informe del 29 d'octubre de 2003, manifestava els seus dubtes: “més complicació presenta l'altre criteri, que es defineix a partir de la condició de soci del SME, per les qualitats exigibles per a obtenir l'esmentada condició, en concret la necessitat d'estar empadronat a Burriana. El que en realitat estableix este concepte és una dualitat de quotes entre empadronats a Burriana i no empadronats per a l'ús com a abonat de la piscina o dels cursos que s'hi fan. Esta distinció de quotes de determinats serveis entre empadronats o no en un municipi s'ha plasmat en algunes ordenances fiscals, però a la sotasignada no li consta cap pronunciament jurisprudencial en este sentit. Davant este supòsit, tenint en compte que l'article 25 de la Llei 7/1985, de bases de règim local recull, com a principi general que el municipi pot prestar tots els serveis i activitats públiques que contribuïsquen a satisfer les necessitats i les aspiracions de la comunitat veïnal, es podria trobar fonament per a l'esmentat criteri. No obstant això, cal advertir que la validesa d'este criteri dependrà, en tot cas, d'una eventual fiscalització en seu jurisdiccional”.

La qüestió, doncs, se centra a determinar si el requisit d'estar empadronat en el municipi de Burriana pot justificar que es concedisquen uns beneficis tributaris o un tractament fiscal més favorable, tal com estableix l'ordenança fiscal reguladora de les taxes per prestació de serveis d'activitats esportives i ús d'instal·lacions. I ja avancem, des d'ara, que això no resulta possible per les consideracions que exposem a continuació.

Convé començar recordant que les taxes són els tributs el fet imposable dels quals consistix en la utilització privativa o l'aprofitament especial del domini públic, la prestació de serveis o la realització d'activitats en règim de dret públic que es referisquen a l'obligat tributari, o que l'afecten o el beneficien de manera particular quan els serveis o activitats no siguen de sol·licitud o de recepció voluntària per als obligats tributaris o no els preste o els realitze el sector privat.

Doncs bé, l'article 8, apartat d) de la Llei 58/2003, de 17 de desembre, llei general tributària, relatiu a la reserva de llei tributària, disposa que en tot cas s'ha de regular per llei "l'establiment, la modificació, la supressió i la prorroga de les exempcions, les reduccions, les bonificacions, les deduccions i altres beneficis o incentius fiscals".

En un sentit idèntic, l'article 9.1 del RDL 2/2004, de 5 de març, text refós de la llei reguladora de les hisendes locals, estableix que "no es poden reconèixer altres beneficis fiscals en els tributs locals que els que preveuen expressament les normes amb rang de llei o els que deriven d'aplicar els tractats internacionals. No obstant això, també es poden reconèixer els beneficis fiscals que les entitats locals establisquen en les seues ordenances fiscals en els supòsits que la llei preveu expressament. En particular, i en les condicions que poden preveure les esmentades ordenances, estes poden establir una bonificació que pot arribar fins al cinc per cent a favor dels subjectes passius que domicilien els seus deutes de venciment periòdic en una entitat financera, que anticipen pagaments o realitzen actuacions que impliquen col·laboració en la recaptació d'ingressos".

Com es pot deduir fàcilment d'estos preceptes legals, és completament necessari que una norma amb rang de llei preveja els beneficis fiscals, de manera que les ordenances fiscals, que tenen una naturalesa reglamentària, només poden regular l'aplicació del benefici que la llei ha establert prèviament. Altrament dit, les ordenances fiscals no poden crear o aplicar beneficis fiscals que no preveu la llei, com succeeix en el cas que ens ocupa, en el qual l'ordenança fiscal reguladora de les taxes per prestació de serveis d'activitats esportives i ús d'instal·lacions reconeix beneficis fiscals per als usuaris empadronats a Burriana, quan este criteri, l'empadronament, no el recull cap norma amb rang de llei.

L'única possibilitat que tenen les entitats locals per a introduir algun benefici fiscal respecte de l'import de les taxes és l'autorització genèrica que conté l'article 24.4 de l'esmentada Llei reguladora de les hisendes locals i que concedeix esta possibilitat a les entitats locals: "per a determinar la quantia de les taxes es poden tenir en compte criteris genèrics de capacitat econòmica dels subjectes obligats a satisfer-les".

En conseqüència, esta institució considera, amb tots els respectes, que el que disposen els articles 11 i 13 de l'ordenança fiscal reguladora de les taxes per prestació de serveis d'activitats esportives i ús d'instal·lacions de Burriana no respecta el principi de reserva de llei en matèria tributària, ja que aplica un tractament fiscal privilegiat per als usuaris empadronats a Burriana, sense cap norma legal que autoritze expressament que s'aplique este benefici fiscal.

En la Sentència del Tribunal Superior de Justícia de Castella-la Manxa número 164/2002, de 18 de març, es raona que “l’empadronament no revela una significació especial quant a una capacitat econòmica major o menor, que sí que podria ser un criteri vàlid, com acabem de veure”.

En virtut de tot el que hem dit més amunt i ateses les consideracions que hem exposat en relació amb la defensa i l’efectivitat dels drets i llibertats que recull el títol I de la Constitució i de l’Estatut d’autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que preveu l’article 29 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d’esta institució, li suggerisc la conveniència de modificar els articles 11 i 13 de l’ordenança fiscal reguladora de taxes per prestació de servei d’activitats esportives i ús d’instal·lacions, a fi que en la determinació de la quantia de les taxes no es tinga en compte el criteri de l’empadronament a Burriana i sí, en canvi, criteris genèrics de capacitat econòmica dels subjectes obligats a satisfer-les.

Cosa que se li comunica perquè en el termini màxim d’un mes ens informe si accepta l’esmentada recomanació o, si escau, ens manifeste les raons que estima per a no acceptar-la, i això, d’acord amb el que preveu l’article 29 de la Llei 11/1988, reguladora d’esta institució.

Una vegada transcorregut el termini d’un mes, al qual es fa referència en el paràgraf anterior, esta resolució es podrà incloure en la pàgina web d’esta institució.

Li agrai m per endavant que remeta a esta institució el que li sol·licitem. Atentament.

Resolució de la queixa número 041086 amb data 02/11/04 dirigida a l’Ajuntament d’Elx sobre la manca de serveis urbanístics, especialment clavegueram

Senyoria,

El 31 de maig de 2004, la Sra. [...] i altres veïns de la denominada partida Peña de les Àguiles, polígon 1, van interposar un escrit de queixa contra l’Ajuntament d’Elx en què denunciaven la manca de determinats serveis urbanístics, especialment el clavegueram.

En l’informe que hem rebut, l’Ajuntament d’Elx comunica que l’esmentada zona és sòl urbà i que està integrada en una àrea de repartiment uniparcel·l·laria que s’ha de desenvolupar mitjançant actuacions aïllades. La zona està plenament consolidada per l’edificació, si bé manca de determinats serveis que impedeixen que les parcel·les es consoliden com a solars. Estos serveis no s’executaran a través d’una actuació integrada, ja que comportaria intervencions traumàtiques en la malla consolidada.

L'Ajuntament assenyala que és intenció municipal “estendre les xarxes de subministrament i d'evacuació tant a esta zona com a les de característiques similars del terme municipal”. Respecte del clavegueram, hi ha una previsió concreta d'extensió de les xarxes en el marc del Programa operatiu local.

Finalment afirma que “no estan definides les fórmules de l'eventual participació dels propietaris en les càrregues d'urbanització que resulten de les actuacions que s'han de dur a terme”.

L'interessat presenta al legacions amb data 15 de setembre de 2004, en què reproduïx el seu plantejament inicial i al lega, específicament, que l'Ajuntament adopte els acords oportuns per a dotar de clavegueram públic la zona en qüestió.

Amb estos antecedents, hem d'assenyalar que de conformitat amb el que estableixen els articles 25, 26, i 86.3 de la Llei de bases del règim local, el clavegueram és un servei mínim, obligatori i reservat a la titularitat municipal, i això significa que és competència municipal desenvolupar-lo i implementar-lo.

Ara bé, l'extensió concreta de les xarxes de clavegueram constituïx una operació urbanística a la qual han de subvenir els propietaris, que han de participar en els costos corresponents, atés que l'esmentada càrrega no ha de recaure exclusivament en el pressupost municipal, ja que els futurs propietaris seran els beneficiaris singulars d'estes dotacions.

En este cas es dona la circumstància que una zona que originàriament era disseminada i que, amb tolerància municipal, es va desenvolupar d'una manera caòtica i sense serveis, s'ha convertit hui dia en una àrea residencial amb un grau de consolidació urbanística tal, que el planejament urbà li ha concedit la classificació de sòl urbà.

D'altra banda, esta és una circumstància molt favorable per als propietaris, que se situen així al marge de possibles desenvolupaments urbanístics sotmesos a actuacions integrades, que són sempre molt traumàtics en situacions com esta, en què una operació d'esta naturalesa comportaria l'obligació de cedir sòl dotacional de manera gratuïta, distribuir equitativament els beneficis i les càrregues i urbanitzar a costa de la propietat.

Blindada la posició jurídica del propietari davant actuacions urbanitzadores globals, ens trobem com a conseqüència lògica que els esmentats sòls mantenen mancances d'elements d'urbanització que s'haurien d'haver implantat si l'actuació s'haguera fet conforme a paràmetres urbanístics legítims.

Per tant, tenim dos elements juxtaposats; d'una banda, la competència municipal en l'extensió del servei i, de l'altra, l'obligació dels futurs usuaris d'assumir les despeses que comporte l'esmentada extensió. Per a materialitzar estos drets i obligacions, la legislació vigent estableix diverses tècniques per a aconseguir progressivament implantar estos serveis:

Hem d'esmentar, en primer lloc, l'opció que l'Ajuntament execute estes obres aplicant contribucions especials; este sistema possibilitaria estendre el servei a la zona imputant-ne el cost a cada propietari de manera equitativa, a través d'un instrument de naturalesa tributària. La fórmula admet una participació pública menor en el cost de l'obra, que si s'escau es podria incrementar en el marc del que establixen els programes d'extensió de serveis de què dispose el municipi.

Juntament amb les contribucions especials, hi ha l'opció de girar als propietaris un cànon d'urbanització en els termes que preveu l'article 80 de la LRAU, cosa que permet anticipar la implantació de determinades infraestructures —en el nostre cas, el clavegueram— respecte de la urbanització total dels solars.

Per acabar, els propietaris poden promoure un programa per al desenvolupament d'actuació aïllada, amb l'objectiu de fer les obres públiques d'urbanització pel seu propi compte i iniciativa, amb la corresponent aprovació municipal i atenint-se al que establix l'article 74 LRAU.

Tot el que hem dit més amunt s'ha d'efectuar, lògicament, ajustant-se a les possibilitats tècniques que resulten de l'anàlisi de la zona, i també dels criteris de prioritació, justificats degudament, que manté l'Ajuntament d'Elx, però en tot cas amb una interpretació sempre favorable als veïns, vist que es tracta de serveis de caràcter mínim i essencial, bàsics per al que en l'actualitat es considera un habitatge digne i adequat.

En virtut de tot el que hem dit més amunt i ateses les consideracions que hem exposat en relació amb la defensa i l'efectivitat dels drets i llibertats que recull el títol I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'article 29 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, de la Generalitat Valenciana, reguladora d'esta institució:

Recomanem a l'Ajuntament d'Elx que, en col·laboració amb els veïns afectats i tenint en compte les seues consideracions, els ofereisca la possibilitat d'urbanitzar la zona en qüestió, especialment pel que fa al servei de clavegueram, mitjançant alguna de les fórmules que s'han proposat, i això amb l'objectiu de regularitzar urbanísticament les parcel·les de la seua propietat, i incorporar-les als serveis de caràcter mínim que ha de prestar el municipi, especialment el clavegueram.

Cosa que se li comunica perquè en el termini màxim d'un mes ens informe si accepta l'esmentada recomanació o, si s'escau, ens manifeste les raons que estima per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'article 29 de la Llei 11/1988. Una vegada transcorregut l'esmentat termini, esta resolució es publicarà en la pàgina web d'esta institució.

Li agrairé molt per endavant que remeta a esta institució l'informe preceptiu i el salutem atentament.

Resolució de la queixa número 040893 amb data 18/10/04 dirigida a l'Ajuntament de Gaianes sobre la denegació de l'accés al subministrament d'aigua potable

Senyoria,

La Sra. [...] i la Sra. [...] van presentar davant esta institució un escrit de queixa contra l'Ajuntament de Gaianes perquè havia denegat el subministrament d'aigua potable a la propietat dels seus pares, i també contra la Conselleria de Territori i Habitatge, perquè no havia emés la certificació acreditativa del silenci administratiu, en la seua sol·licitud d'autorització prèvia per a construir en sòl no urbanitzable.

Vam rebre un extens informe de l'Ajuntament i, pel que fa a este expedient, ens vam assabentar que s'ha denegat l'accés al subministrament urbà perquè l'immoble està afectat per un expedient d'infracció urbanística, que no s'ha resolt encara.

En l'informe de la Conselleria de Territori i Habitatge es comunica que, amb data 6 de maig de 2004, es va emetre una certificació acreditativa del silenci, que s'havia produït en vèncer el termini legal per a notificar la resolució en procediment d'autorització prèvia per a construir en sòl no urbanitzable. Tanmateix, la Conselleria manifesta que l'edificació queda pendent d'obtenir la llicència municipal oportuna, i advertix que, si concorre esta circumstància, s'ha de notificar amb l'objectiu de, si escau, revisar d'ofici l'acord presumpte estimatori.

Quant a la denegació de l'accés al subministrament d'aigua potable i atés que la finca està immersa en un expedient sancionador per infracció urbanística, considerem esta activitat ajustada al dret per les raons següents i distingint dos supòsits:

– Construccions en execució no acabades: considerem que en este cas és procedent suspendre o denegar el subministrament, segons preveu l'article 184 del TR de la llei del sòl de 1976. Este precepte estableix que, quan els actes d'edificació o d'ús del sòl s'efectuen sense llicència o sense que l'alcalde s'ajuste a les condicions d'esta, "s'ha de disposar que se suspenden immediatament els esmentats actes".

Este article es referix als actes d'edificació, que queden suspesos temporalment, i també als usos, ja que, si tenim en compte el que estableix l'apartat 3 de l'esmentat precepte, podem observar que si una vegada acabat el termini que s'havia concedit per a la legalització, període en què dura l'esmentada suspensió, no es produïa esta, s'ha d'acordar la demolició i s'han d'"impedir definitivament els usos", cosa que comporta que els usos s'impedisquen, primer, provisionalment i, després, si es dóna esta circumstància, de manera definitiva.

– Construccions acabades: este supòsit és diferent del que hem examinat. El regula l'article 185 de la mateixa Llei, i estableix que, una vegada s'ha requerit l'interessat

que legalitze l'obra, si en el termini reglamentari no ho fa, s'ha d'actuar conforme al que assenyala l'apartat 3 de l'article anterior, és a dir, s'ha de demolir i s'han d'impedir els usos que es duen a terme.

A diferència del supòsit que hem considerat abans, en este cas no hi ha suspensió prèvia de l'obra ni dels usos. La suspensió de l'obra no tindria sentit, perquè l'obra ja està construïda, mentre que la suspensió dels usos és innecessària per a garantir l'eficàcia de l'acció restauradora de la legalitat urbanística.

Així ho declara la Sentència del Tribunal Suprem de 21 d'octubre de 1998, la qual assenyala que "si el precepte en el qual es basava que es requerira l'interessat per a una possible legalització va ser el 185 del TRLS, llavors l'Ajuntament no va poder adoptar cap mesura cautelar com la impugnada de suspensió provisional d'usos, ja que no ho permet l'esmentat article 185, a diferència de l'article 184, que sí que les admet. Com s'observa amb una simple lectura del precepte, en este no es parla de cap suspensió, sinó que es passa directament a la fase de legalització, de manera que les demolicions pertinents o la prohibició d'usos que corresponga es releguen a un moment posterior, a saber, quan ja s'ha decidit si és procedent o no la legalització (esta cautela és lògica, perquè, si les obres ja estan acabades, qualsevol mesura de demolició o d'ajustament a la llicència només s'ha d'adoptar quan estiga decidit que la legalització és impossible)". En l'acord impugnat en eixe procediment s'instava la suspensió del subministrament d'aigua i de llum mentre no es decidira sobre la legalització d'una planta que s'havia executat excedint els termes de la llicència. En este mateix sentit, veieu la STJ de Castella-Lleó de 5 de març de 2004.

Segons el que hem exposat, en l'assumpte que valorem en esta queixa resulta aplicable l'article 184, de manera que és possible suprimir els usos, inclòs el de l'aigua. Però és que, a més, en este cas l'esmentat subministrament ni tan sols s'ha concedit, raó per la qual la mesura de no adjudicar l'alta mentre no se sol·licita l'expedient urbanístic ens sembla correcta.

No obstant això, observem que l'Ajuntament de Gaianes no disposa de normativa específica sobre el servei municipal de subministrament d'aigua; tan sols hi ha una ordenança fiscal reguladora d'esta matèria. Estimem que la corporació hauria de corregir esta mancança aprovant una ordenança que ajudara a aclarir estes qüestions.

Respecte de la intervenció de la Conselleria de Territori, relativa a l'autorització prèvia a l'execució d'obres en sòl no urbanitzable, que es va concedir per silenci administratiu, no observem cap irregularitat, ja que ha emés el certificat acreditatiu del silenci. Recordem que l'interessat es queixava precisament perquè este tràmit s'havia omés. El fet que advertisca de la possible autoimpugnació de l'acte, en el marc d'un procés de revisió d'ofici, en el cas que l'Ajuntament autoritze finalment l'obra, no mereix cap rebuig.

Per tant, no farem cap més pronunciament sobre la intervenció d'este òrgan.

En virtut de tot el que hem dit més amunt i ateses les consideracions que hem exposat en relació amb la defensa i l'efectivitat dels drets i llibertats que recull el títol I de la Constitució i de l'Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'article 29 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, de la Generalitat Valenciana, reguladora d'esta institució:

1. Recomanem a l'Ajuntament de Gaianes que aclarisca com més prompte millor la situació urbanística de les obres que ha executat l'interessat, i que resolga l'expedient en curs amb l'objectiu de legalitzar o, si escau, demolir el que s'ha construït, i que, a més, verifique, en coherència amb la mesura procedent, i d'acord amb el seu resultat, si concorre el dret d'accés al subministrament, considerant que la denegació actual és conforme amb el dret.

2. Se suggerix a l'Ajuntament que inicié els tràmits pertinents per aprovar una ordenança municipal reguladora del servei municipal d'aigua potable, en què s'establisquen clarament les condicions d'accés al subministrament en el municipi.

Cosa que se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta les recomanacions, els suggeriments i els recordatoris de deures legals esmentats o, si escau, ens manifeste les raons que estima per a no acceptar-los, i això, d'acord amb el que preveu l'article 29 de la Llei 11/1988. Una vegada transcorregut l'esmentat termini, esta resolució es publicarà en la pàgina web d'esta institució.

Li agraim per endavant que remeta a esta institució l'informe preceptiu i el saludem atentament.

Resolució de la queixa 041000 amb data 10/12/04 dirigida a la Conselleria de Territori i Habitatge, Infraestructures i Transport i Agricultura, Pesca i Alimentació i als ajuntaments de Riba-roja de Túria i l'Eliana sobre la falta de potabilitat de l'aigua per contaminació de les fonts

Hble. Sr.,

El Sr. [...], president de la Comissió Permanent de l'Aigua de l'Associació de Veïns [...] l'Eliana, i també el Sr. [...], president de l'Associació de Veïns de [...] de l'Eliana, van presentar amb data 12 de juliol de 2004 un escrit de queixa davant esta institució en què denunciaven la falta de potabilitat de l'aigua per la contaminació de les fonts mitjançant nitrats procedents de l'agricultura als municipis de l'Eliana i Riba-roja.

Pretenen que es posen en funcionament programes d'actuació coordinats amb tècniques agrícoles adequades per a eliminar o minimitzar els efectes dels nitrats, i que es pose en marxa un pla director d'aigües a la comarca del Camp de Túria.

Sol liciten, a més, una major publicitat de les anàlisis oficials que s'efectuen, que permeta, preferentment a través d'indicacions en el rebut de l'aigua, difondre

millor la informació sanitària relacionada amb les aigües que se subministren, i advertir l'usuari dels possibles riscos.

Es demana també a la Conselleria competent que prenga les mesures necessàries per a garantir que es complix la reglamentació tecnicosanitària sobre aigües potables de consum humà.

Una vegada vist este escrit, es va dirigir un ofici en què se sol licitava un informe a cada una de les administracions següents:

1. Ajuntament de l'Eliana
2. Ajuntament de Riba-roja de Túria
3. Conselleria de Sanitat
4. Conselleria d'Infraestructures i Transports
5. Conselleria de Territori i Habitatge
6. Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació
7. Confederació Hidrogràfica del Xúquer

A continuació donem compte del contingut principal dels esmentats informes:

1. Ajuntament de l'Eliana:

Este Ajuntament remet un primer escrit que es registra en esta institució el 10 de juny de 2004. L'Ajuntament reconeix que a la localitat hi ha un problema de qualitat de les aigües potables per l'ús inadequat de fertilitzants hidrogenats en l'agricultura, però que este assumpte és complex i només en el seu últim tram – subministrament domiciliari— és de competència municipal.

La corporació assenyala que ha intentat trobar solucions en coordinació amb l'Administració autonòmica i els mateixos interessats per tal de garantir el subministrament a través d'altres captacions, situades fora del seu terme municipal –pous Sant Vicent de Lliria i Manises–, però que això no depén d'esta Administració, ni tampoc garantir el bon estat dels aquífers davant intromissions contaminants de les activitats agrícoles en la superfície.

L'Ajuntament indica que, tot i això, ha invertit més de sis-cents mil euros per obtenir aigua de qualitat, cosa que ha donat com a resultat que a les Taules s'haja fet aflorar un pou amb nivells de nitrats per davall dels 50 mg. També s'han fet inversions en els dipòsits d'aigua a Entrepinos i Montepilar.

A més, s'ha sol licitat diverses vegades a la Confederació del Xúquer i a l'Administració autonòmica que redacte i engegue un pla director d'aigües i que s'aporten fons europeus i estatals per a pal·liar esta necessitat. Quant als fons, cap dels que distribüix la Generalitat per a esta finalitat no s'ha adjudicat a este municipi.

L'Ajuntament es compromet a continuar fent actuacions en pous d'aigua per modernitzar-ne l'extracció, fet que minimitzaria el nivell de nitrats.

Finalment, el farmacèutic municipal, la resta de tècnics i la concessionària del subministrament indiquen que l'aigua es controla perquè arribe en condicions de consum, sense que hi haja cap circumstància que aconselle interrompre'n el subministrament. No obstant això, a l'estiu es dóna puntualment publicitat per advertir que els lactants, els menors i les dones embarassades no consumisquen aigua.

Posteriorment, amb data 2 d'agost de 2004, vam rebre un nou document municipal en què se'ns tramet un certificat de l'acord del Ple que sol licita a la Generalitat el seu suport per a solucionar definitivament l'excés de nitrats en l'aigua potable. En concret, l'Ajuntament sol licita "suport tècnic i econòmic a les conselleries de Territori i Habitatge, i d'Infraestructures i Transports a fi que [...] elaboren una estratègia per a actuar i redactar un pla director per a la comarca que resolga urgentment el problema de la qualitat de les aigües domiciliàries, que li done suport i que aporten els recursos necessaris, ja siguin propis o procedents de les ajudes finalistes que amb esta finalitat concedix la Unió Europea".

2. Ajuntament de Riba-roja de Túria

Esta empresa ens remet un informe de l'empresa adjudicatària del servei d'aigua potable sobre la qualitat de les aigües potables de consum públic que se subministren.

Assenyala que el subministrament al nucli urbà i també a les urbanitzacions de la zona nord es fa a través de les captacions subterrànies denominades el Calvari, situades al terme de Riba-roja. Els resultats analítics que s'han efectuat de l'aigua subministrada complixen la legislació comunitària en matèria de nitrats, i es fan anàlisis periòdiques i inspeccions sense que s'hagen detectat incompliments.

Segons ens indica, fins al mes de juny d'este any, part del subministrament a les urbanitzacions de Riba-roja es feia des de l'Eliana, en virtut d'un conveni que havien subscrit totes dos entitats locals. De llavors ençà, l'Ajuntament de Riba-roja subministra aigua a tots els abonats del seu terme municipal, excepte als de la urbanització Clot de Navarrete, que són uns cent quaranta-set.

El subministrament a esta urbanització des de les xarxes del sistema de Riba-roja està pendent d'execució d'obres de conducció en un termini d'execució de tres mesos. D'esta manera, el problema de la presència de nitrats es resoldrà completament a tot el terme municipal.

3. Conselleria de Sanitat

Nega que tinga cap competència en esta matèria, ja que assenyala que el Pla de seguretat alimentària de la Comunitat Valenciana, en l'apartat "Programa de control i vigilància de la qualitat de les aigües potables de consum públic", diu que l'òrgan administratiu competent en esta matèria és la Conselleria de Medi Ambient –en l'actualitat, de Territori i Habitatge.

Així mateix, es comunica que les competències del Servei de Qualitat de les Aigües figuren en el Reglament orgànic i funcional de l'esmentada Conselleria i, entre estes competències hi ha la de qualitat de les aigües potables de consum públic.

Atesa esta circumstància, no farem cap més pronunciament en relació amb esta Conselleria.

4. Conselleria d'Infraestructures i Transports

Este organisme assenyala que les seues competències en esta matèria consistixen en l'ajuda a les corporacions locals per a executar les obres d'infraestructures hidràuliques per al subministrament quan ho sol liciten els ajuntaments o els consorcis interessats.

Destaca que, per a resoldre el problema, l'Eliana ha executat un sondeig en l'aquífer profund, del qual es podrà extraure aigua amb un contingut de nitrats apte, i que la Conselleria té previst un segon sondeig. Totes dos situacions haurien de resoldre el problema, si més no a curt termini.

Les obres a Riba-roja han consistit en l'execució de nous dipòsits, de manera que s'ha ampliat la garantia i la disponibilitat del subministrament.

Assenyala que, en el supòsit que la contaminació per nitrats dels aquífers de la zona continue creixent, s'hauria de planificar a mitjà termini una solució definitiva del problema. Per a això seria necessari redactar un pla general de subministrament de la comarca, que probablement donaria lloc a la necessària potabilització d'aigües del riu Túria. Esta solució és de gran envergadura, i per això s'estima que són suficients les solucions que han adoptat els municipis afectats fins al moment.

5. Conselleria de Territori i Habitatge

Este organisme circumscriu la seua competència a vigilar i a controlar la qualitat de les aigües, de conformitat amb el que preveu el Reial Decret 140/2003, de 7 de febrer, que estableix els criteris sanitaris de la qualitat de l'aigua de consum humà.

Assenyala que la Conselleria disposa en este marc d'un programa de vigilància i control per a la qualitat de les aigües, i de la seua execució es dedüxen, per als municipis que afecta esta queixa, els resultats següents:

– Riba-roja de Túria. El paràmetre corresponent a nitrats no supera la concentració de 50 mg/l al nucli urbà ni a les urbanitzacions de Masia Traver i els Pous, encara que sí a la resta de les urbanitzacions.

– L'Eliana. Superen el paràmetre tant el nucli urbà com les urbanitzacions.

Esta informació s'ha traslladat tant als ajuntaments com a la Conselleria d'Infraestructures i Transports, i a la Conselleria de Territori li consta que l'Ajuntament de l'Eliana ha fet un sondeig per captar aigua de l'aquífer profund i que la Conselleria d'Infraestructures té previst licitar un segon sondeig. Això ha de permetre disposar d'aigua per al consum humà. Quant a Riba-roja, les obres han consistit a construir diversos dipòsits que han permés garantir i ampliar el subministrament, si bé no es pronuncia sobre la qualitat de les aigües a l'esmentat municipi.

Vam preguntar a la Conselleria sobre la declaració de zones vulnerables a la contaminació per nitrats i esta ens va informar de diverses disposicions que ha dictat en esta matèria per a garantir el subministrament en condicions adequades. Es referix en concret al Decret 13/2000, de 25 de gener, que designa els municipis afectats per contaminació de nitrats, en compliment de la Directiva 91/676/CEE, i també l'Ordre de 29 de març de 2000, que aprova el Codi de bones pràctiques agràries, i que la complementa l'Ordre de 3 de juny de 2003, la qual estableix el Programa d'actuació sobre zones vulnerables designades. Estes ordres les va dictar la Conselleria d'Agricultura i executar-les és competència seua.

Finalment s'indica que s'estan fent estudis i s'està recopilant informació per a determinar l'evolució de la qualitat de les aigües dels municipis que s'han designat com a zones vulnerables, en la mesura que fóra necessari fer alguna modificació, per a la qual cosa s'ha sol licitat informació relativa a xarxes de qualitat d'aigua de les confederacions hidrogràfiques corresponents, ja que estes són les gestores de les esmentades xarxes, i també a l'Institut Tecnològic Geominer d'Espanya.

S'assenyala que s'han mantingut contactes continus amb les administracions implicades en este assumpte, i també amb els interessats que li ho han sol licitat.

6. Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació

El contingut de l'informe que ha emés este organisme es limita a referir que no li correspon la competència en matèria de qualitat de les aigües potables, i que, no obstant això, en relació amb la utilització de fertilitzants nitrogenats en zones declarades vulnerables, va aprovar l'Ordre de 3 de juny de 2003, que estableix el Programa d'actuacions sobre zones vulnerables designades a la Comunitat Valenciana.

L'esmentat Programa especifica la informació tècnica necessària per a evitar o disminuir els efectes d'este tipus de contaminació en les aigües, i també l'eutrofització d'embassaments, estuaris i aigües litorals, per la utilització inadequada d'estos productes en l'agricultura tradicional valenciana.

Així mateix, assenyala que la Conselleria va aprovar mitjançant l'Ordre de 29 de març de 2000 un Codi de bones pràctiques agràries, el qual recull un conjunt de recomanacions dirigides al sector per a reduir els nivells de contaminació per nitrats utilitzant sistemes productius compatibles amb el medi ambient.

7. Confederació Hidrogràfica del Xúquer

Els municipis de l'Eliana i Riba-roja de Túria, i també els sistemes hidrogeològics que els subministren aigua pertanyen a l'àmbit de planificació hidrològica del Xúquer i estan dins la competència de la Confederació Hidrogràfica del Xúquer.

A este organisme autònom del Ministeri de Medi Ambient se li va dirigir un ofici en què se sollicitava informació sobre l'objecte d'esta queixa, a l'únic efecte de facilitar l'emissió de recomanacions a les administracions sobre les quals s'estén la competència d'esta institució, raó per la qual es dona compte de la informació facilitada, i reiterem que no farem cap més pronunciament o recomanació sobre l'efectivitat que ha desplegat l'esmentat organisme, ja que no té competències en este particular.

La Confederació assenyala que les activitats que s'han dut a terme per a fiscalitzar la realització d'estes pràctiques en l'agricultura i evitar que es degraden els recursos subterranis són les que determina l'article 234 del Reglament del domini públic hidràulic.

Respecte de les dades tècniques relacionades amb la problemàtica de la contaminació d'aqüífers, la Comissaria d'Aigües de la Confederació ens comunica que s'estan analitzant les dades recollides a través de la Xarxa Oficial de Qualitat d'Aigües Subterrànies (ROCAS), en funcionament des de fa un parell d'anys, i ens indica que si sorgien dades d'interés per a esta investigacions ens les remetrien.

Efectivament, en un segon informe, la Confederació ens dona compte de les esmentades dades a través d'un informe que ha elaborat l'Àrea de Qualitat de les Aigües i Gestió Mediambiental de la Comissaria d'Aigües, referent als termes municipals de l'Eliana i Riba-roja de Túria.

L'esmentat informe assenyala el següent:

– La Confederació del Xúquer explota la Xarxa ROCAS en el seu vessant de control de la qualitat de les aigües des del 2002 i l'esmentat control l'executa l'Institut Geològic i Miner d'Espanya (IGME).

– L'esmentada Xarxa consta de cent quaranta-nou punts de control, un dels quals està situat al terme municipal de l'Eliana. Els resultats que es mostren són els següents:

Codi CHJ	Coordenades UTM (X i Y)	DATA MOSTREIG	NITRATS (mg/l)
08.22.001	710.667 / 4.381.771	16/05/2002	103.4
		04/11/2002	73.8
		14/10/2003	103.3
		19/05/2004	102.6

Segons assenyala este organisme, és obligació de la Confederació Hidrogràfica únicament determinar les *aigües que afecta* este tipus de contaminació, segons estableixen els articles 3.1, 4.1 i 6.1 del Reial decret 261/1996, de 16 de febrer sobre protecció de les aigües contra la contaminació que prodü ~~en~~ els nitrats procedents de fonts agràries. Una vegada determinades, correspon comunicar esta circumstància a l'Administració ambiental competent, tal com assenyala l'article 234 c del Reglament del domini públic hidràulic.

Permeteu-nos afegir, simplement, que a parer nostre es podria aprofundir en este tipus d'intervenció, ja que el mateix precepte incorpora la potestat següent a l'obligació de comunicar esta circumstància a l'autoritat ambiental: "sense perjudici de l'exigència de responsabilitat per accions que causen danys al domini públic hidràulic derivades d'incomplir l'article 97.b) del text refós de la llei d'aigües".

Finalment, la Confederació indica que, vista la situació dels municipis de Ribarroja i de l'Eliana, tots dos figuren a l'annex del Decret 13/2000, de 25 de gener, del Govern valencià com a zones vulnerables a la contaminació per nitrats, atesos els valors que presenten les aigües subterrànies en estes localitats.

Vistos els informes que hem detallat, és procedent fer l'anàlisi següent:

En vista a justificar la intervenció d'esta institució en este assumpte s'ha d'observar que el subministrament d'aigua potable en condicions sanitàries adequades està directament relacionat amb diversos drets fonamentals bàsics, alguns dels quals tenen la condició de drets fonamentals i llibertats públiques.

Ens trobem davant un servei essencial que s'ha de prestar en condicions d'universalitat, igualtat, regularitat i qualitat sanitària, que són inherents a la protecció del domicili de l'article 18.2 CE i del dret a un habitatge digne de l'article 47 CE. En el seu vessant estrictament sanitari, el subministrament d'aigua en condicions adequades està directament connectat amb el dret a la integritat física de l'article 14 CE, i també amb el dret a la protecció de la salut de l'article 43 CE. És, doncs, indiscutible la rellevància constitucional del dret de tots els ciutadans al subministrament d'aigua potable de qualitat sanitària garantida.

A més a més, no es pot oblidar que es vulnera el dret constitucional a un medi ambient adequat, que recull l'article 45 CE, atesa la situació en què es troben les aigües subterrànies de la zona.

Tot això justifica que esta institució intervinga en defensa dels drets i de les llibertats que es reconeixen constitucionalment i estatutàriament.

Doncs bé, el cert és que, vistos els informes que hem sol·licitat, en els municipis de Ribarroja de Túria i l'Eliana, i especialment en este darrer, concorren problemes sense resoldre de qualitat sanitària de les aigües potables, que se subministren a la població amb uns nivells de nitrats que superen els que preveu la legislació vigent.

Les mesures que s'han posat damunt la taula per a solucionar el problema es limiten a explotar l'aquífer a més profunditat, a millorar el sistema de dipòsit d'aigües i, a llarg termini, a buscar recursos superficials alternatius, sense que s'hagen explorat altres possibilitats, com ara la dessalinització per osmosi inversa que, segons les experiències que s'han dut a terme en altres municipis, poden millorar els paràmetres de nitrats en l'aigua potable.

Desconeixem si s'ha valorat este tipus d'alternatives, ni si són possibles en estos subministraments; per això, en absència d'informes tècnics, ens estarem de valorar la seua viabilitat en este cas.

Una vegada constatats estos fets, s'ha d'assenyalar que la competència i la responsabilitat de prestar adequadament el subministrament recau en principi en els ajuntaments i les entitats subministradores, de conformitat amb l'atribució de competències que estableixen els articles 25, 26 i 86.3 de la Llei de bases del règim local, i també els diversos preceptes que la confirmen del Reial decret 140/2003, de 7 de febrer, que estableix els criteris sanitaris de la qualitat de l'aigua per al consum humà.

En particular, l'article 4 d'esta última norma determina que “els municipis són responsables d'assegurar que l'aigua que se subministra a través de qualsevol xarxa de distribució, cisterna o dipòsit mòbil en el seu àmbit territorial siga apta per al consum humà en el punt de lliurament al consumidor”.

No obstant això, les responsabilitats les compartixen amb altres administracions d'àmbit més gran, ja que el municipi maneja un element natural que ha pogut patir degradacions imputables, no pas a la seua intervenció o deixament de funcions, sinó a activitats el control i la disciplina de les quals excedixen el seu àmbit competencial.

Juntament amb la incidència d'activitats alienes a la seua competència, hi ha un segon factor que limita les possibilitats del municipi per a complir adequadament esta obligació, i això entra en connexió amb les capacitats tècniques i financeres d'estes entitats, especialment en casos com este, en què es tracta de poblacions mitjanes.

Per este motiu, la mateixa normativa reconeix l'eventualitat que l'aigua que se subministra pugua ser no apta per al consum humà “de manera temporal o permanent” –art. 4.6–, i en este cas s'ha de comunicar als ciutadans. Tanmateix, esta no és una circumstància admissible amb caràcter definitiu, ja que el Decret 140/2003 estableix precisament un procediment declaratiu d'esta situació, que es qualifica de supòsit d'“excepció” i estableix uns terminis prorrogables fins dos vegades perquè se solucione este problema i es garantisca un subministrament adequat –art. 22 i seg.

Per tot això i a pesar que s'estableix clarament que els esmentats ajuntaments, i també les empreses que gestionen el servei han d'extremar els esforços per a

garantir que el subministrament d'aigua a la població es faça amb la qualitat que exigix la legislació vigent i dur a terme totes les actuacions que corresponguen per a evitar que se supere el paràmetre de nitrats, a continuació s'analitzaran les responsabilitats de la resta d'organitzacions implicades, l'activitat de les quals sobre les fonts de contaminació resulta essencial per tal de resoldre el problema.

En primer lloc hem d'ocupar-nos de l'origen del problema, que no és sinó la utilització de determinats fertilitzants en l'agricultura, que contaminen les aigües en filtrar-se i accedir a l'aquífer.

La norma de referència és el Reial Decret 261/1996, de 16 de febrer, que estableix els criteris de protecció contra la contaminació que produïxen els nitrats procedents de fonts agràries, i que incorpora a l'ordenament espanyol la directiva 91/676/CE.

Esta norma estableix unes obligacions clares que afecten bàsicament l'àmbit funcional de la Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació.

Efectivament, el Decret obliga els organismes de conca a determinar les masses d'aigua afectades o en risc d'estar-ho, i és el Govern valencià l'encarregat de designar les zones vulnerables, cosa que es va fer mitjançant el Decret 13/2000, de 25 de gener, però a partir d'aquí, correspon a la Conselleria d'Agricultura establir les mesures oportunes per a corregir esta situació.

Així, en primer lloc s'ha d'aprovar un codi de bones pràctiques agràries, d'aplicació voluntària per als agricultors, cosa que efectivament es va fer mitjançant l'Ordre de 3 de març de 2003.

Juntament amb això, s'ha d'aprovar un programa d'actuació, que s'ha de revisar almenys cada quatre anys per a incloure, si escau, mesures addicionals. Este Programa el va aprovar l'Ordre de 3 de juny de 2003.

Lamentablement, desconeixem el grau d'execució d'este Programa i si s'ha avaluat el grau de compliment de l'esmentat Codi, ni tampoc si es fa un seguiment exhaustiu de la seua aplicació en la zona esmentada, on, com hem comprovat, hi ha un problema de nitrats en les aigües que permet concloure que les mesures preventives i de caràcter sancionador que s'han pogut adoptar són insuficients.

Convé recordar aquí que esta institució va sol·licitar expressament a la Conselleria que es pronunciara sobre els aspectes següents:

- Actuacions que preveu esta Conselleria per a limitar l'ús de nitrats en les activitats agrícoles, amb motiu de la designació de l'àrea de l'Eliana i de Riba-roja de Túria com a zona vulnerable i tenint en compte la incidència d'estos productes en les aigües subterrànies o superficials destinades a consum humà.
- Informació tècnica de què disposen sobre l'ús de nitrats a la zona, i la seua afecció en l'entorn mediambiental, especialment a les aigües.

– Existència d'un codi de bones pràctiques agràries destinat a limitar la contaminació per nitrats, i també si es fa un seguiment adequat de com s'aplica en matèria de contaminació per nitrats. Indiquen si hi ha accions de foment per a posar-lo en pràctica, amb formació i informació als agricultors de la zona.

– Indicació dels programes d'actuació i mostreig existents dirigits a prevenir i reduir la contaminació per nitrats a la zona, atesa la seua condició de zona vulnerable, i també de les actuacions que s'hagen fet per a posar-los en pràctica. Assenyalen quines mesures imposen els esmentats programes. Si no n'hi ha, indiquen les raons per les quals no s'han aprovat.

– Existència de contactes amb els municipis implicats, i també amb la resta de conselleries amb competències afectades –Sanitat, Territori i Habitatge–, per a solucionar el problema de manera conjunta i coordinada. Informen dels resultats que hagen obtingut.

En la mesura que en l'informe de la Conselleria només consta la informació que hem detallat abans, no és possible avaluar de manera específica l'abast i l'eficàcia de les mesures que s'han adoptat per a fer efectiu el Programa d'actuació i el Codi de bones pràctiques agràries, si bé en la mesura que el problema de la contaminació de l'aigua ha quedat constatat, escau recomanar a la Conselleria que exercisca de manera més efectiva les seues potestats de control i de disciplina sobre les activitats agràries que es duen a terme a la zona.

El que acaben de dir té per objectiu afavorir que estes activitats tinguen menys repercussió sobre l'aqüífer i això tant per raons de protecció ambiental del recurs com per raons sanitàries vinculades al subministrament humà a partir d'estos recursos.

Seguint la qüestió de la producció i de la concreció del risc, hem d'abordar les competències en matèria de seguiment, anàlisi i comprovació de la qualitat de l'aigua en la captació. A este respecte, l'article 7.2 del Reial decret 140/2003 atribueix als organismes de conca i a les administracions hidràuliques de les comunitats autònomes el deure de facilitar periòdicament a l'autoritat sanitària i al gestor les analítiques que es fan a l'aigua destinada al consum humà, quant a la seua conformitat amb els paràmetres del Reglament de l'administració pública de l'aigua i la planificació hidrològica.

Davant la sospita de la presència de contaminants que comporten riscos, esta Administració, en coordinació amb l'autonòmica competent en matèria sanitària – o de sanitat ambiental, com és el nostre cas— han de determinar i d'avaluar la presència de les esmentades substàncies. Les noves captacions, a més, han de disposar d'un informe previ sobre la qualitat de l'aigua a la zona de captació, que ha de ser de prou qualitat perquè es puga potabilitzar amb els tractaments previstos en el subministrament.

Les actuacions que en este sentit ha dut a terme la Conselleria de Territori i Habitatge, competent en esta matèria, consistixen, segons se'ns informa, a realitzar estudis i recopilar informació per a la possible modificació de la qualitat comprovada als municipis designats com a zones vulnerables. A més, manifesta que espera que l'organisme de conca i l'Institut Tecnològic Geominer li remetent la informació relativa a les xarxes de qualitat de l'aigua.

Com vam poder constatar una vegada vist l'informe de la Confederació del Xúquer, estes xarxes estan creades i disposen de la informació els trets bàsics de la qual s'han comunicat a esta institució –*vid.* quadre més amunt— i que han determinat una contaminació elevada de l'aquífer per nitrats.

S'imposa en este sentit una major coordinació de la Conselleria amb l'organisme de conca, i també amb el gestor dels sondejors, amb l'objectiu de coordinar mesures que des de totes estes instàncies puguen afavorir un estat més favorable de l'aquífer a mitjà i llarg termini, i així contribuir a reduir-ne els nivells de contaminació –per exemple, recàrrega artificial de l'aquífer, revisió de títols, control d'abocaments superficials i fonts de contaminació difuses, etc. –, i això, lògicament, en el marc de les seues competències i en coordinació amb altres administracions que disposen de competències sectorials l'exercici de les quals actua directament sobre l'aquífer –per exemple la Conselleria d'Agricultura.

Arribats en este punt i analitzada la qüestió quant a la font contaminant i l'estat de l'aquífer i captació, és necessari endinsar-se en l'activitat de distribució considerada estrictament.

En este punt entren en joc, juntament amb les corporacions locals –la responsabilitat de les quals ja s'ha establert més amunt— dos organismes autonòmics:

— En virtut del que estableix l'article 19 del Decret 140/2003, la Conselleria de Territori i Habitatge té competències en la realització d'inspeccions sanitàries periòdiques al subministrament, i sobre això ha d'elaborar un programa de vigilància sanitària.

— En la pràctica, les empreses concessionàries o mixtes, o les mateixes entitats locals, quan actuen per gestió directa, fan anàlisis pròpies de les aigües, però això no impediex que la Conselleria efectue controls addicionals per a garantir que el subministrament és l'adequat. La Conselleria complix estes obligacions i, com acredita el seu informe, a Riba-roja s'ultrapassen els paràmetres legals de nitrats en algunes urbanitzacions de la localitat, mentre que a l'Eliana succeïx el mateix arreu del terme municipal.

També és competència d'esta Conselleria resoldre sobre les sol·licituds d'excepció temporal respecte de l'annex I, part B, del Reial Decret 140/2003, entre les quals es troba el paràmetre *nitrats*. De cap dels informes que hem rebut no es dedueix que la Conselleria haja autoritzat esta excepció; més encara, ni tan sols sembla que s'haja iniciat cap expedient en este sentit.

A parer nostre, esta dada és rellevant, atés que este procediment garantix, d'una banda, una publicitat adequada de la situació als usuaris –ja que s'ha de comunicar– i de l'altra, significa que esta excepció s'ha de limitar en el temps amb un primer termini i fins a dos pròrrogues, i mentrestant s'ha de corregir la situació.

Cal remarcar, a més, que entre els documents que el gestor del subministrament ha de presentar per a obtenir l'excepció temporal hi ha un “pla de mesures correctores, disposicions per a avaluar el pla, cronograma de treball i estimació del cost”, i això obliga a dissenyar una intervenció planificada i programada per posar fi al problema.

Per acabar, correspon també a la Conselleria, juntament amb els ajuntaments implicats, establir les mesures que preveu l'article 27 de l'esmentat Decret i que poden anar des d'imposar les mesures correctores i preventives necessàries, restringir l'ús, aplicar tècniques de tractament apropiades per a modificar la naturalesa o propietats de l'aigua abans del subministrament, fins a prohibir el subministrament a partir de les fonts contaminades en situacions excepcionals i una vegada s'haja valorat la gravetat de la repercussió del subministrament en la salut dels ciutadans.

Per a qualsevol d'estes mesures cal abans la confirmació que s'incomplixen els paràmetres de qualitat, la posterior investigació i la realització d'un estudi d'avaluació del risc, entre altres actuacions.

Sembla que cap d'estes actuacions, que, com hem assenyalat, s'han de fer en coordinació amb els municipis afectats, les ha dutes a terme la Conselleria.

– La Conselleria d'Infraestructures i Transports, finalment, assumix en el seu informe la disponibilitat de cooperar amb estos municipis per a resoldre el problema finançant actuacions específiques, que fins a este moment van en la línia d'ampliar les captacions fins a l'aquífer profund, però que no solucionen la situació a llarg termini, cosa que, a parer seu, podria comportar inversions molt elevades atesa la necessitat de potabilitzar l'aigua del Túria. Tot això en el marc d'un pla general de subministrament.

En este sentit consta que el Ple de l'Ajuntament de l'Eliana, vist el mateix informe remès per la Conselleria, va sol licitar expressament amb data 21 de juliol de 2004 a les conselleries de Territori i d'Infraestructures suport tècnic i financer per a elaborar un pla director i l'estratègia d'actuació per a resoldre urgentment el problema de la qualitat de les aigües domiciliaries, fins i tot participant en els fons comunitaris corresponents.

Evidentment, esta institució no disposa de mitjans per a valorar si n'hi ha prou amb l'esforç inversor que la Conselleria d'Infraestructures ha efectuat fins a este moment, per bé que en el cas de l'Eliana és palès que no ha aconseguit eradicar el problema. Per això hem de recomanar tant als ajuntaments com a la Conselleria que aprofundisquen en les seues actuacions i compromisos inversors, en la mesura

de les seues capacitats, per tal de garantir com més prompte millor que se solucione el problema dels nitrats en l'aigua potable d'estes localitats, i trobem, a més, raonable que mitjançant una planificació adequada es garantisca a llarg termini el subministrament d'aigua no contaminada.

Finalment, atesa la complexitat de la problemàtica que hem exposat i els diversos àmbits competencials afectats, hem d'assenyalar que cal una acció coordinada de totes les administracions en els seus respectius àmbits funcionals amb l'objectiu de millorar les condicions de l'aqüífer, garantir que les captacions en origen tinguen una qualitat raonable i susceptible de condicionament i potabilització, i sobretot que l'aigua que a la fi arriba a l'usuari complisca tots els paràmetres que exigix la legislació vigent, i en concret, que no supere els nivells de nitrats que estableix l'esmentada legislació en matèria de nitrats.

En virtut de tot el que hem dit més amunt i ateses les consideracions que hem exposat en relació amb la defensa i l'efectivitat dels drets i llibertats que recull el títol I de la Constitució i de l'Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'article 29 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, de la Generalitat Valenciana, reguladora d'esta institució:

– Als ajuntaments:

(S'ha de tenir en compte que el nivell d'incidència d'este problema en els municipis que hem analitzat no és equivalent.)

1. Hem de recordar als ajuntaments implicats el seu deure legal, de conformitat amb la reglamentació tecnicosanitària sobre aigües de consum humà, de garantir un subministrament d'aigua potable segur i lliure de contaminació per nitrats i fer tots els esforços que estiguen en el seu àmbit de competències per a resoldre el problema, a més d'instar la col·laboració i la cooperació de la resta d'administracions implicades.

2. Se suggerix als ajuntaments que, si es mantenen les condicions actuals d'incompliment del paràmetre de nitrats, sol·liciten a la conselleria competent una autorització d'excepció, en què incorporen un pla de mesures correctores, disposicions per a avaluar el pla, cronogrames de treball, estimació de costos, programa de mostreigs, i també la resta de previsions de l'article 23 del Reial Decret 140/2003, de 7 de febrer.

3. Els recomanem que difonguen al màxim entre la població en quines condicions està l'aigua que se subministra, amb l'objectiu que l'usuari dispose de prou informació per a actuar en conseqüència a l'hora de consumir-la.

– A la Conselleria de Territori i Habitatge

1. Li recomanem que vigile d'una manera singular estos subministraments, que, si escau, valore dur a terme un estudi d'avaluació del risc que comporta la contaminació per nitrats, que estableisca les mesures preventives oportunes, i

també, que adopte alguna de les mesures que preveu l'article 27.4 del Reial Decret 140/2003, de 7 de febrer, en particular la possible incorporació d'alguna mesura correctora o tècnica de tractament de les aigües que permeten reduir-ne el nivell de nitrats.

2. Li recomanem que, en coordinació amb els ajuntaments, difonguen al màxim entre la població en quines condicions està l'aigua que se subministra, tal com disposa l'article 29 del reglament que hem esmentat més amunt.

– A la Conselleria d'Infraestructures i Transport

1. Li recomanem que, en el marc de les seues disponibilitats pressupostàries, incrementant el suport i l'assistència tècnica i financera a les corporacions afectades, amb l'objectiu que s'efectuïn les obres necessàries perquè al més prompte possible es pugui garantir un subministrament adequat, sense contaminació per nitrats, atès que les actuacions que s'han dut a terme fins ara no han solucionat este problema, especialment al municipi de l'Eliana.

2. A llarg termini, li recomanem que determine, en coordinació amb la resta d'administracions implicades, els instruments i les estratègies que corresponen, amb l'elaboració i l'aprovació de la planificació escaient –Pla general de subministrament— per tal de solucionar a llarg termini el problema del subministrament d'aigua potable a la comarca.

– A la Conselleria d'Agricultura

– Com siga que l'activitat agrícola constituïx la font principal del problema, i ateses les competències que té assumides esta Conselleria, li recomanem que exercisca de manera efectiva les seues potestats de control i de disciplina sobre les activitats agràries que es duen a terme a la zona –inclosa, si escau, la potestat sancionadora— a fi de garantir un major compliment de les mesures que fixa el Programa d'actuació, amb l'objectiu d'aconseguir una menor repercussió de les esmentades activitats en l'aqüífer, i això tant per raons de protecció ambiental del recurs, com per raons sanitàries vinculades al subministrament humà.

– En particular, es recomana un seguiment estricte de la zona per a complir les determinacions del Programa d'actuació pel que fa al compliment de la prohibició d'aplicar al terreny un determinat tipus de fertilitzants en èpoques en què no siga possible, la capacitat d'emmagatzematge d'estos productes i la seua eliminació, i també el compliment de les limitacions d'ús i l'aplicació de fertilitzants –dosis màximes, fraccionament, etc.— i quantitats màximes per hectàrea de fertilitzants nitrogenats, tenint en compte les circumstàncies de la zona vulnerable: estat i tipus del sòl, condicions climàtiques, necessitats de reg, usos existents, pràctiques agràries, sistema de rotació de conreus i estat dels aqüífers.

– D'altra banda, se suggerix que s'avalue l'eficàcia de l'actual Programa amb l'objectiu de verificar si és necessari modificar-lo abans del seu termini màxim de

vigència –quatre anys–, a fi d'establir mesures addicionals de control de l'ús de fertilitzants a la zona.

– Se li recomana, a més, que potencie els programes de foment per a posar en pràctica el Codi de bones pràctiques agràries, amb la finalitat d'ampliar la formació i la informació dels agricultors en relació amb estes activitats.

Cosa que se li comunica perquè, en el termini màxim d'un mes, ens informe si accepta les recomanacions, els suggeriments i els recordatoris de deures legals esmentats o, si escau, ens manifeste les raons que estima per a no acceptar-los, i això, d'acord amb el que preveu l'article 29 de la Llei 11/1988. Una vegada transcorregut l'esmentat termini, esta resolució es publicarà a la pàgina web d'esta institució.

Li agrai m per endavant que remeta a esta institució l'informe preceptiu i el saludem atentament.

Resolució de la queixa número 041235 amb data 20/12/04 dirigida a l'Ajuntament de Benejúzar sobre la suspensió de subministrament d'aigua potable

Senyoria,

Amb data 29 de juny de 2004, la Sra. [...] va presentar un escrit de queixa contra l'Ajuntament de Benejúzar en què manifestava que era la propietària d'un habitatge a l'horta, al terme municipal d'Orihuela, amb subministrament d'aigua de l'esmentat Ajuntament des del 3 de novembre de 1995. La interessada assenyala que al començament del juny de 2003 es va suspendre el servei sense motiu aparent i sense que se li comunicara la suspensió ni el perquè; solament, el personal de l'esmentat Ajuntament se li va emportar el comptador tot i que era propietat seua i no li l'ha tornat.

Manté que altres habitatges gaudixen del subministrament encara que es troben al terme municipal d'Orihuela, ja que l'Ajuntament d'Orihuela no el té autoritzat.

La interessada va acudir a l'esmentat Ajuntament per sol licitar l'autorització i en la documentació constava un ofici de l'Ajuntament d'Orihuela, amb data 5 d'abril de 2004, que havia signat l'enginyer municipal, i que autoritza el senyor [...], marit de la interessada, a contractar amb l'Ajuntament de Benejúzar el subministrament d'aigua potable, ja que no hi havia en la zona el servei d'aigües corresponent a l'Ajuntament d'Orihuela.

L'esmentat escrit es va registrar a l'Ajuntament de Benejúzar el 26 d'abril de 2004, juntament amb la sol licitud perquè es restablira el servei.

L'Ajuntament remet un informe el 24 d'agost de 2004, en què es limita a manifestar que la interessada és part en dos procediments judicials que la jurisdicció penal substancia per estos mateixos fets, motiu pel qual es pretén

acollir al que preveu l'article 17.2 de la Llei 11/1989, reguladora d'esta institució, que impedis al Síndic de Greuges entrar en l'examen individual de queixes pendents d'una resolució administrativa o judicial definitiva.

Tenint en compte l'esmentada al·legació, es remet una contestació el 25 d'agost de 2004 en què es reitera el que se sol·licitava en el primer escrit. La justificació d'esta petició era que, si bé la ciutadana manté una pretensió judicial en via penal pels mateixos fets, això no impedis a esta sindicatura "investigar sobre els problemes generals que plantegen les queixes que s'han presentat, ni tampoc vetllar perquè l'Administració resolga expressament, dins el termini i en la forma escaient, les peticions i els recursos que se li formulen", tal com disposa l'esmentat precepte.

Vist que consta que la interessada va presentar un escrit registrat a l'Ajuntament de Benejúzar el 26 d'abril de 2004 en què sol·licitava que es reprenguera el servei i que aportava l'autorització a este efecte de l'Ajuntament d'Orihuela, la nostra actuació ha de prosseguir per verificar que es conteste degudament l'esmentat escrit, a més de poder valorar el problema general de l'accés al subministrament que es planteja a la zona, atesa la presència d'altres habitatges en situacions similars, que sí que reben este servei.

En resposta a este segon requeriment, vam rebre un nou informe municipal el 17 de setembre de 2004, en què es feien diversos pronunciaments.

– D'una banda, lleven validesa a l'ofici de l'enginyer municipal de l'Ajuntament d'Orihuela, ja que no té potestat per a autoritzar i assenyalen que per esta raó no s'ha dictat resolució expressa a la sol·licitud de l'interessat.

– Al seu torn s'informa que entre l'Ajuntament d'Orihuela i el de Benejúzar no hi ha cap conveni per a subministrar aigua a immobles situats al terme d'Orihuela. No obstant això, reconeixen que des de temps immemorial hi ha certes edificacions situades al terme d'Orihuela que van sol·licitar poder accedir al subministrament d'aigua a l'Ajuntament de Benejúzar, el qual els el va concedir, i l'esmentada situació es manté en l'actualitat. La xarxa que els serveix és, pel que sembla, privada.

– L'Ajuntament assenjala que el marit de la interessada havia sol·licitat fa anys la connexió a l'esmentada xarxa i havia demanat a l'alcalde que fera de mitjancer amb els propietaris d'esta perquè li permeteren l'accés al subministrament a la seua finca, que es dedica a la ramaderia. Finalment, va tenir accés al subministrament.

– En l'actualitat s'ha produït una modificació substancial a l'esmentada finca, ja que s'han fet obres per a construir un habitatge i una piscina, possiblement en infracció urbanística, aspecte que correspon verificar a l'Ajuntament d'Orihuela. Per evitar possibles responsabilitats es decidix retirar el subministrament.

– Finalment, l’Ajuntament assenyala que no es va restituir el servei i recorda el que ja havia manifestat respecte dels diversos procediments jurisdiccionals pendents.

Vista la documentació que consta a l’expedient, esta institució ha de fer els pronunciaments següents, que se centraran en l’actuació administrativa que s’ha efectuat, sense prejudicar ni considerar, lògicament, les possibles responsabilitats que se substancien penalment.

Cal assenyalar que el subministrament d’aigua potable és competència dels ajuntaments, segons estableixen els articles 25, 26 i 86.3 de la Llei de bases del règim local, i és al seu torn un dret del veí segons l’article 18.1.g de la mateixa Llei. Ara bé, d’acord amb l’article 12 de la norma, estes competències s’han d’exercir en el terme municipal corresponent, que és el territori on l’ajuntament desplega les seues competències.

L’exercici extraterritorial de competències en este cas de subministrament d’aigua potable és per això una situació anòmala, que amb tot es pot dur a terme a través d’instruments convencionals entre entitats locals: si es donen determinades condicions orogràfiques, tècniques, econòmiques o d’altra mena, pot resultar raonable que el subministrament a determinats habitatges es faça des d’un altre terme municipal.

L’Ajuntament de Benejúzar manifesta que no hi ha cap conveni ni cap altra figura similar entre tots dos ajuntaments, i per això el subministrament té ara per ara una base tàcita, ja que l’Ajuntament d’Orihuela el consent. Així es demostra, a més, en este cas, per tal com l’esmentat Ajuntament, a través de l’ofici que subscriu l’enginyer municipal, dóna la seua conformitat al subministrament a la interessada des de Benejúzar –possiblement, en efecte, ultrapassant la seua competència.

No ens correspon aquí entrar a valorar la conformitat jurídica d’estos subministraments extraterritorials, ja que excedix el contingut i l’objectiu d’esta queixa, si bé alguns dels problemes que es plantegen se solucionarien de manera més adequada si hi haguera un conveni entre els ajuntaments que regule les condicions de prestació i l’exercici respectiu de les diferents potestats administratives de manera coordinada.

Per això ens centrarem en l’activitat que l’Ajuntament ha desplegat davant la interessada, el qual ha suspés el subministrament de manera unilateral sense cap procediment.

En efecte, segons es desprén de la documentació que consta en l’expedient, s’ha privat la interessada d’un subministrament que se li havia prestat durant diversos anys, sense que l’Ajuntament de Benejúzar haja iniciat cap activitat formal. No consta cap acte administratiu municipal en què s’acorde suspendre el subministrament i s’establisquen les raons que justifiquen esta decisió.

Esta circumstància deixa la interessada en una posició d'indefensió davant una via de fet, que li conferix, a més, el dret a interposar un recurs contenciós administratiu, de conformitat amb el que preveu l'article 30 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, de la jurisdicció contenciosa administrativa.

No cal dir que les actuacions administratives que es duen a terme prescindint totalment i absolutament del procediment establert legalment són nul·les de ple dret, de conformitat amb el que preveu l'article 62 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, i en este supòsit no s'han seguit ni tan sols els aspectes mínims que ha de comportar tot procediment administratiu, ni tan sols el dret d'audiència a l'interessat.

Lluny d'això anterior, l'Ajuntament suspén el subministrament i retira els comptadors, i, posteriorment, quan la interessada presenta l'escrit en què sol·licita que es reactive els subministraments, no es contesta expressament a la seua sol·licitud, de manera que s'incomplix l'obligació de resoldre expressament totes les sol·licituds dels ciutadans, segons disposa l'article 43 de l'esmentada Llei.

Amb tot això no volem dir que l'Ajuntament estiga obligat a subministrar aigua potable extraterritorialment, ni que, a més, ho haja de fer a obres que poden constituir una infracció urbanística. Estes qüestions s'han de valorar en el curs del procediment que, a parer nostre, s'hauria de substanciar després que cessara la via de fet i que es restablira la situació anterior –represa del subministrament— per a efectuar la suspensió del servei.

En resum, podem concloure que d'este expedient s'ha pogut deduir que hi ha un subministrament extraterritorial que afecta diversos habitatges sense el conveni corresponent, que s'ha suspés unilateralment i sense cap procediment, per tant per via de fet, el subministrament a un dels habitatges en esta situació i que, a més, no s'ha resolt expressament la sol·licitud de la interessada en què demanava que es restablira el servei.

En virtut de tot el que hem dit més amunt i ateses les consideracions que hem exposat en relació amb la defensa i l'efectivitat dels drets i llibertats que recull el títol I de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'article 29 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, de la Generalitat Valenciana, reguladora d'esta institució:

Es recorda a l'Ajuntament de Benejúzar el deure legal de resoldre expressament la sol·licitud de restablir el servei que ha presentat l'interessat i es considera, a més, que s'hauria d'admetre la seua pretensió, per tal com l'activitat de fet que ha realitzat l'Ajuntament i que consistix a suspendre el subministrament d'aigua és nul·la de ple dret de conformitat amb el que preveu l'article 62 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, i això sens perjudici que després es tramite el procediment corresponent en què s'acredite si l'interessat té dret a l'esmentat subministrament.

A més, se suggerix a l'Ajuntament de Benejúzar que inicié els tràmits oportuns per a subscriure amb l'Ajuntament d'Orihuela un conveni de col·laboració, que

regularitze i ordene el subministrament extraterritorial a finques i a habitatges situats al terme municipal d'Orihuela.

Cosa que se li comunica perquè en el termini màxim d'un mes ens informe si accepta les recomanacions, els suggeriments i els recordatoris de deures legals esmentats o, si escau, ens manifeste les raons que estima per a no acceptar-los, i això, d'acord amb el que preveu l'article 29 de la Llei 11/1988. Una vegada transcorregut l'esmentat termini, esta resolució es publicarà en la pàgina web d'esta institució.

Li agrai m per endavant que remeta a esta institució l'informe preceptiu i el saludem atentament.

Resolució de la queixa número 041514 amb data 20/12/04 dirigida a l'Ajuntament d'Orihuela sobre la tarifa industrial per subministrament d'aigua, clavegueram i brossa

Acusem recepció del seu informe en què ens contesta a la queixa esmentada, que va formular el Sr. [...] en relació amb l'aplicació a l'habitatge de son pare, el senyor [...], de la tarifa industrial pel subministrament d'aigua, clavegueram i brossa.

De l'esmentat informe, de la documentació que ha aportat l'interessat i de totes les actuacions es dedü x que l'interessat havia presentat el 22d'agost de 2003 en este Ajuntament un escrit en què sol licitava que es regularen les factures, ja que l'activitat industrial que realitzava havia cessat perquè el titular s'havia jubilat. No consta que s'haja contestat l'esmentat escrit.

D'altra banda, l'informe que ha remés este Ajuntament a la nostra institució explica amb claredat el tràmit que s'ha de seguir per a aconseguir el que pretén l'interessat i que consistix a dirigir-se a Aquagest Levante, SA, a qui no li consta que l'interessat haja formulat cap pretensió. Lògicament, si esta informació s'haguera facilitat al particular al seu dia, hauria pogut sol licitar que es regularitzara la tarifa de subministrament.

L'article 42.1 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre de règim jurídic de les administracions públiques i procediment administratiu comú obliga l'Administració a dictar una resolució expressa en tots els procediments, i el 35. g de la mateixa norma reconeix als ciutadans el dret a obtenir informació i orientació sobre els requisits jurídics o tècnics que les disposicions vigents imposen als projectes, actuacions o sol licituds que es proposen dur a terme.

Encara que l'interessat no haja formulat al legacions a l'informe d'este Ajuntament, probablement perquè ja s'ha assabentat del procediment adequat per a assolir el seu propòsit, no ens podem estar d'assenyalar que l'Ajuntament d'Orihuela ha incomplert les obligacions que la llei procedimental imposa i, per això, li recordem el deure legal de contestar a totes les sol licituds que formulen

els ciutadans tan prompte com siga possible i mai superant el terminis màxims establits per a resoldre.

D'acord amb el que preveu l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li agrairíem que ens remetera en el termini d'un mes l'informe preceptiu en el qual ens manifeste que accepta la recomanació que se li fa o, si s'escau, les raons que estima per a no acceptar-la. Una vegada transcorregut l'esmentat termini, esta resolució es publicarà en la pàgina web d'esta institució.

Li agrairíem per endavant que ens remeta el que li sol·licitem i el saludem atentament.

VIII. ÚS DEL VALENCIÀ

Resolució de la queixa número 031359 amb data 29/04/03 dirigida a la Direcció Territorial de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport a València sobre l'ús exclusiu de la llengua valenciana en les comunicacions que un IES dirigix als pares d'una alumna

Sr. director,

Acusem recepció del seu informe amb data 26 de desembre de 2003, en què ens informa de la queixa que va presentar en esta institució el Sr. [...].

Com sap, l'interessat en este expedient va presentar una queixa davant esta institució el dia 31 d'octubre de 2003. En el seu escrit inicial, este ciutadà manifestava els fets i les consideracions següents:

Primer. Que la seua filla [...] està matriculada en primer curs d'ESO a l'IES Vicente Blasco Ibáñez de València, en la denominada línia d'ensenyament d'immersió progressiva del valencià.

Segon. Que totes les comunicacions que li remet la Direcció de l'esmentat centre docent estan redactades exclusivament en valencià.

Tercer. Que havia sol·licitat per escrit a la professora tutora de la seua filla que li lliurara les comunicacions en castellà o en forma bilingüe, i en una entrevista personal amb la directora de l'IES, en ús dels seus drets, va reiterar el seu dret que

li remeteren totes les comunicacions en totes dos llengües cooficials a la Comunitat Valenciana, valencià i castellà

Quart. Que la Direcció de l'esmentat centre docent li havia manifestat la impossibilitat d'accedir a la seua petició al legant la prioritat del valencià sobre el castellà

Cinqué. Que esta actitud significa que es discriminen els ciutadans valencians que tenen el castellà com a llengua habitual i vulnera la legislació vigent sobre esta qüestió.

En considerar que la queixa reunia els requisits que exigix la Llei reguladora d'esta institució, es va admetre a tràmit. En este sentit i amb l'objectiu de contrastar l'escrit de queixa, vam sol·licitar un informe a la Direcció Territorial de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport a València.

De l'informe que hem rebut de la Direcció Territorial de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport es dedüxen els fets i les circumstàncies següents:

Primer. Que en l'institut en què cursa els estudis la filla de l'interessat (IES Vicente Blasco Ibáñez) la documentació que es manté amb els pares i amb els tutors dels alumnes es redacta a voltes en forma bilingüe, a voltes únicament en castellà i a voltes exclusivament en valencià. Tot això com a manera de normalitzar l'ús del valencià en l'àmbit educatiu del col·legi, segons el Pla de normalització lingüística que ha elaborat este centre en el marc de les seues competències.

Segon. Addicionalment, en l'informe de l'Administració s'assenyala que en el disseny particular del Programa d'incorporació progressiva (PIP) a l'ESO que va aprovar el Consell Escolar del centre, consta la necessitat de fomentar i de promoure l'ús del valencià, oralment i per escrit, en tots els àmbits de la vida de l'institut.

Tercer. En l'informe de la Direcció Territorial es fa constar també que l'Ordre de 15 de juny de 2001, de les direccions generals de centres docents, d'ordenació educativa i política lingüística i de personal –en la qual es donen instruccions en matèria d'ordenació acadèmica i d'organització de l'activitat docent dels centres d'educació secundària per al curs 2001-2002 (que va prorrogar la Resolució de 9 de juny de 2003)—, disposa que el Pla de normalització lingüística ha d'incloure actuacions en cada un dels àmbits d'intervenció, i s'esmenta especialment l'àmbit educatiu. Al seu torn, l'apartat 43.5 incidix en l'extensió de l'ús administratiu i social del valencià.

Quart. La Direcció Territorial de la Conselleria a València fa notar, així mateix, que l'interessat no ha remés l'escrit oficial a l'Administració amb autoritat abans de presentar l'escrit de queixa al Síndic de Greuges, i que s'havia limitat a presentar el dia 7 d'octubre un manuscrit a la directora del centre en què sol·licitava les comunicacions en castellà o en forma bilingüe.

Cinqué. Finalment, la Direcció General adduïx les dificultats organitzatives que a causa del nombre d'alumnes que té el centre comportaria haver d'atendre les preferències lingüístiques de cada alumne.

Una vegada rebut l'informe, el vam traslladar al promotor de la queixa a fi que, si ho considerava oportú, presentara un escrit d'al·legacions, i així ho va fer.

Atés que l'actuació que s'ha descrit pot no ser prou respectuosa amb els drets del promotor de la queixa, li demane que considere els arguments que, com a fonament de la recomanació amb la qual conclouem, a continuació, li expose:

Com sap, la Generalitat Valenciana, en compliment del manament estatutari que conté l'article 7 de l'Estatut d'autonomia, va promulgar la Llei 4/1983, de 23 de novembre, d'ús i ensenyament del valencià, el preàmbul de la qual assenyala la necessitat de recuperar l'ús social i oficial del valencià.

L'esmentada Llei va comportar, d'una banda, el compromís de la Generalitat Valenciana de defensar el patrimoni cultural de la nostra comunitat autònoma i, especialment, recuperar el valencià, que es defineix com "llengua històrica i pròpia del nostre poble" i, de l'altra, superar la relació de desigualtat existent entre les llengües oficials de la Comunitat Valenciana: el valencià i el castellà.

La cooficialitat lingüística que va instaurar la Constitució espanyola, la qual reconeix com a llengua oficial d'una determinada comunitat autònoma no solament l'idioma castellà, sinó també el propi de la comunitat, va modificar notablement l'ús, tant privat com oficial, de les diverses llengües al territori de l'Estat espanyol. Per això, les comunitats autònomes amb idioma cooficial propi han legislat en esta matèria mitjançant lleis denominades de normalització lingüística, amb l'objectiu de fomentar l'ús de la llengua cooficial (especialment en els àmbits oficials: administració pública, educació, mitjans de comunicació, etc.) per tal que esta arribe a nivells similars als que corresponen al castellà com a idioma oficial en tot el territori de l'Estat.

Esta necessitat de potenciar la presència lingüística del valencià en l'àmbit de la nostra comunitat i, especialment, en la vida social i oficial dels valencians, determina que el Govern valencià estiga autoritzat a dissenyar polítiques directament dirigides a fomentar l'ús del valencià, i per este motiu posa en pràctica estratègies normalitzadores, qualificables com el normal desenvolupament de les previsions que conté la Constitució espanyola, que considera la riquesa de les diferents modalitats lingüístiques d'Espanya un patrimoni cultural objecte d'especial respecte i protecció, i les que conté l'Estatut d'autonomia i la Llei d'ús i ensenyament del valencià, de manera que l'Administració pública valenciana està obligada a garantir la normalització lingüística.

No obstant això, les actuacions de l'Administració pública han de ser compatibles amb el respecte més absolut als drets dels ciutadans que tenen el castellà com a

llengua habitual i que tenen dret a utilitzar qualsevol de les dos llengües cooficials en totes les situacions de comunicació que es puguin donar en les relacions, tant socials com oficials, sense que, en cap cas, se'ls pugui discriminar per raó de la seua elecció; per això són constants les recomanacions que el Síndic de Greuges, com a garant dels drets lingüístics dels valencians, ha formulat a l'Administració pública perquè adopte totes les mesures necessàries per a evitar les desigualtats que es poden derivar de factors lingüístics de qualsevol índole.

En particular, este dret a la no-discriminació per motius lingüístics el consagra expressament el paràgraf tercer de l'article 7.e del nostre Estatut d'autonomia ("Ningú pot ser discriminat per raó de la seua llengua").

Per la seua banda, i en l'àmbit de les relacions oficials, este principi general de no-discriminació el concreta l'article 11 de la Llei 4/1983, de 23 de novembre, d'ús i ensenyament del valencià, en el dret que té cada ciutadà a escollir, en les actuacions iniciades a instàncies de part, la llengua en què desitja que l'Administració li comuniqui els aspectes que l'interessen, i en les actuacions iniciades d'ofici, en el dret a indicar la llengua en què desitja que l'Administració es comuniqui amb ells, qualsevol que siga la llengua en què s'hagen iniciat. Amb això, a més, es reitera el manament que, a escala estatal, conté l'article 36 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, sobre la llengua que s'ha d'usar en tramitar els procediments administratius.

Partint d'estos fonaments legals, resulta evident el dret que té el promotor de la queixa a sol·licitar que les comunicacions que du a terme l'Administració educativa es facen en la llengua que ell sol·licite (en este cas, el castellà). Des d'este punt de vista, fer les comunicacions *exclusivament* en valencià una vegada que l'administrat ha manifestat la seua voluntat que es facen en castellà limita este dret que es reconeix a tots els ciutadans i, per tant, constitueix una extralimitació no justificada en el disseny de polítiques de normalització.

En efecte, el disseny de les polítiques de normalització lingüística, autoritzades i plenament vigents d'acord amb la normativa vigent, atesa la necessitat de recuperar el patrimoni lingüístic dels valencians de la situació de desigualtat en que es troba davant el castellà, té com a límit lògic els drets que es reconeixen constitucionalment, estatutàriament i legalment als ciutadans d'esta comunitat. En definitiva, la normalització lingüística no pot ni ha d'aconseguir-se sobre la base de la infracció de les disposicions vigents.

A causa d'això, l'Administració pública, en este cas l'educativa, a l'hora d'elaborar les necessàries polítiques de normalització lingüística ha de trobar el punt just d'equilibri entre les necessitats de fomentar i de potenciar l'ús social i oficial del valencià i tornar-lo a una situació d'igualtat amb el castellà, i els drets lingüístics que es reconeixen a tots els valencians, siga quina siga la seua realitat idiomàtica. Un punt d'equilibri que, tot sovint, es troba en la remissió de documents bilingües, fins i tot amb preferència (mitjançant la col·locació en

primer lloc, lletra més gran o negreta) del valencià, amb l'objectiu d'atényer els objectius de la normalització.

En tot cas, no es pot permetre de cap manera que la vulneració dels drets lingüístics dels ciutadans valencians es justifique, com sembla que apunta l'informe que ens han remés, adduint l'escassa dificultat de comprensió que una llengua presenta per als usuaris de l'altra o les dificultats organitzatives que el respecte a estos causaria a l'Administració.

En virtut de tot el que hem dit més amunt i de conformitat amb el que preveu l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, formulem a la Direcció Territorial de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport la recomanació que l'Administració educativa adopte totes les mesures que siguen necessàries per a aconseguir que es respecten els drets lingüístics de tots els valencians, de manera que no es produï squen entre ells discriminacions per motius de la seua llengua, d'acord amb el que preveu l'article 7 del nostre Estatut d'autonomia i la legislació que el desenvolupa.

Així mateix, d'acord amb la normativa esmentada, li agrai m que ens remeta en el termini d'un mes l'informe preceptiu en el qual ens manifeste que accepta la recomanació que se li fa o, si escau, les raons que estima per a no acceptar-la.

Li agrai m per endavant que ens remeta el que li sol licitem. Atentament.

Resolució de la queixa número 041281 amb data 15/12/04 dirigida a la Conselleria de Cultura, Educació i Esport sobre la prova prèvia de valencià en les oposicions

Hble. Sr.,

Acusem recepció a través d'este escrit de la seua última comunicació, en què ens informa en relació amb l'expedient de la queixa esmentada, que ha promogut el senyor [...].

Com sap, en el seu escrit inicial de queixa l'interessat substancialment manifestava que se li va impedir presentar-se a les oposicions d'educació secundària els anys 2002 i 2004 perquè havia suspés la prova prèvia de valencià, tot i tenir el Certificat de Coneixements Orals i el de l'Elemental, però li faltava el títol de grau mitjà, al qual s'havia presentat dos voltes.

En el seu escrit, el promotor de la queixa qüestiona l'oportunitat d'esta prova prèvia de valencià, si es té en compte que presenta un currículum (doctor en filologia per la Universitat de València, amb qualificació d'excel lent *cum laude*) que considera suficient per a impartir l'assignatura de Llenguatge en educació secundària.

Així mateix, l'interessat planteja la qüestió de la legalitat de cobrar taxes d'examen abans que es faça esta prova prèvia, ja que si se suspén esta, no s'arriba en realitat a fer l'examen d'oposició.

En considerar que la queixa reunia els requisits que exigix la Llei reguladora d'esta institució, es va admetre a tràmit. En este sentit i amb l'objectiu de contrastar l'escrit de queixa, vam sol·licitar un informe a la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència. De la comunicació que hem rebut es dedüxen els fets i les circumstàncies següents:

Primer. Que el Decret 62/2002, de 25 d'abril, del Govern valencià, que regula l'acreditació dels coneixements lingüístics per a proveir llocs en la funció pública docent no universitària a la Comunitat Valenciana i per a accedir a esta estableix que el personal docent dels centres d'ensenyament no universitari i dels serveis o unitats de suport escolar i educatiu dependents de la Conselleria de Cultura i Educació han de conèixer de manera adequada, tant oralment com per escrit, tots dos idiomes oficials de la Comunitat Valenciana.

Igualment, esta norma assenyala que l'acreditació del coneixement adequat s'ha d'exigir en els procediments selectius d'ingrés i d'accés als cossos docents que es convoquen a la Comunitat Valenciana, i una ordre de la Conselleria ha d'establir el procediment concret per a l'acreditació.

Segon. Que l'Ordre de 8 de maig de 2002 i l'Ordre de 4 de maig de 2004, de la Conselleria de Cultura, Educació i Esport, que convoquen els processos selectius d'ingrés i accés als cossos docents de professors d'ensenyament secundari, professors d'escoles d'idiomes, professors de música i arts escèniques i professors tècnics de formació professional i el procediment per a adquirir noves especialitats regulen el procediment de la prova de coneixements d'idiomes oficials de la Comunitat Valenciana, i també les exempcions.

D'esta manera, l'article 7.2 de l'Ordre estableix que estan exempts de fer la prova de coneixements de tots dos idiomes de la Comunitat Valenciana els aspirants que acrediten que tenen algun dels títols, certificats o diplomes que es detallen en l'annex de la convocatòria i els aspirants que participen per l'especialitat de llengua i literatura valencianes i llengua castellana i literatura, respectivament de cada idioma oficial.

Tercer. En relació amb la queixa que es planteja sobre el pagament de les taxes d'examen quan este no s'ha fet perquè no s'han superat les proves prèvies, l'Administració implicada al·lega que, en realitat, les proves consten de tres fases: unes proves prèvies, una fase de concurs i una fase d'oposició, i les taxes es paguen per a participar en la totalitat del procediment. En este sentit, es conclou que, havent dut a terme la fase prèvia de l'acreditació dels coneixements lingüístics, l'interessat sí que va participar en les proves de selecció, motiu pel qual no pot sol·licitar que se li reemborsen les taxes que havia pagat.

Una vegada rebut l'informe, el vam traslladar al promotor de la queixa a fi que, si ho considerava oportú, presentara un escrit d'al·legacions. Així ho va fer i es va ratificar íntegrament en el seu escrit inicial.

En l'expedient de queixa que ens ocupa es plantegen bàsicament quatre assumptes que presenten una temàtica distinta i que, per això, s'han de resoldre també de manera independent. En concret, estos són els següents:

- a) En primer lloc, l'interessat planteja la legalitat d'exigir l'acreditació del coneixement adequat dels idiomes de la Comunitat Valenciana en els processos selectius d'ingrés i accés als cossos docents no universitaris.
- b) En segon lloc, es planteja la legalitat de cobrar les taxes d'examen als aspirants que no superen la fase prèvia i que, per tant, no fan les proves d'accés.
- c) En tercer lloc, es planteja el possible incompliment de l'obligació que té l'Administració educativa de resoldre la petició de l'interessat.
- d) Finalment, com a conseqüència de la tramitació de l'expedient, es planteja la possible vulneració dels drets lingüístics de l'interessat.

En relació amb la primer qüestió que es planteja, em correspon informar-lo que l'Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana, la Llei d'ús i ensenyament del valencià i la LOGSE determinen, respecte de l'ús de les llengües cooficials a la nostra comunitat autònoma, que tots els alumnes han de dominar totes dos llengües, tant oralment com per escrit, al final del cicle educatiu.

L'article 7 de l'Estatut d'autonomia assenyala que la Generalitat Valenciana ha de garantir l'ús normal i oficial de totes dos llengües i ha d'adoptar les mesures que siguen necessàries per tal de garantir-ne el coneixement. En conseqüència, la nova concepció del sistema educatiu comporta la necessitat que tot el professorat no universitari de la Comunitat Valenciana adquireisca la capacitat tecnolingüística que els permeta dur a terme la seua tasca docent en les condicions adequades dins el sistema educatiu.

El projecte educatiu de la Generalitat Valenciana s'articula, en definitiva, d'acord amb el manament estatutari que conté l'article 7, que es basa en el principi que, el valencià, llengua pròpia de la Comunitat Valenciana, ho és també de l'ensenyament i determina l'obligatorietat d'ensenyar totes dos llengües en tots els nivells, modalitats i graus de l'educació no universitària de la Comunitat Valenciana, i en tots els centres docents, siguen públics, siguen privats.

La normativa que es detalla és clara i determinant i, en conseqüència, esta institució no pot sinó acceptar, pel fet que s'ajusta al dret, l'actuació pública que ha dut a terme el Govern valencià fent ús de les seues atribucions. De manera que la qüestió que planteja l'interessat respecte de la legalitat del requisit previ de l'acreditació del coneixement suficient del valencià i del castellà ultrapassa l'àmbit de competències del Síndic de Greuges.

En relació amb la segona qüestió, de l'estudi detallat de la queixa, de la documentació aportada i de la informació que ha facilitat l'Administració afectada no dedü m cap actuació pública que vulnere els drets constitucionals i/o estatutaris de l'interessat. En efecte, de l'estudi de la normativa reguladora dels processos de selecció d'ingrés i accés als cossos docents no universitaris es desprén, com afirma l'informe de l'Administració, que el procés selectiu consta de tres fases, de manera que la fase d'acreditació del coneixement adequat de les llengües oficials de la Comunitat Valenciana forma ja part d'este procés i que, per tant, fer la prova implica ja participar en estos. En conseqüència, no es pot al legar en este supòsit que no s'ha permés participar en les proves perquè no s'ha superat la fase prèvia i que, per això, s'ha de reemborsar la taxa, atés que el fet de participar en la fase prèvia ja implica participar en el procés de selecció.

En tercer lloc, i en relació amb la possible vulneració de l'obligació de resoldre que, d'acord amb l'article 43 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, té qualsevol Administració respecte de les peticions que li facen els seus administrats, hem d'indicar que el fet de no haver contestat l'escrit del 21 de juny de 2004, que havia presentat l'interessat, podria implicar que no s'ha actuat de manera prou respectuosa envers els drets del promotor de la queixa.

En este sentit, convé recordar que l'article 42.2 de la Llei 30/1992, de 26 de desembre, de règim jurídic i procediment administratiu comú, i la seua modificació posterior, que conté la Llei 4/1999, de 13 de gener, establix que: "el termini màxim per a resoldre les sol licituds que formulen els interessats és el que resulta de la tramitació del procediment aplicable a cada cas. Quan la norma de procediment no fixa cap termini, el termini màxim de resolució és de tres mesos."

El dret a obtenir una resolució sobre allò que se sol licita a l'Administració imposa a esta un termini màxim per a resoldre, amb la finalitat d'evitar esperes interminables del ciutadà, sota pena d'aplicar regles del silenci positiu o negatiu. Ho formula clarament l'exposició de motius de l'esmentada Llei: "el silenci administratiu, positiu o negatiu, no ha de ser un institut jurídic normal, sinó la garantia que impedisca que els drets dels particulars es buiden de contingut quan la seua Administració no atén eficaçment i amb la celeritat pertinent les funcions per a les quals s'ha organitzat".

Quan el ciutadà acudix a l'Administració, esta està obligada a respondre-li, i no ha de donar-li més del que pot i ha de fer, però tampoc menys del que raonablement pot esperar-se'n, i el mínim que ha d'oferir al ciutadà és una resposta directa, ràpida, exacta i legal. Ens trobem, doncs, davant una de les manifestacions legislatives del dret a obtenir una resolució expressa dins el termini.

L'obligació administrativa de complir escrupolosament les normes que regixen els procediments i de tenir la màxima cura de tots els tràmits que constituï xen l'expedient, dimana directament del manament constitucional de l'article 103 d'una Administració eficaç que servix amb objectivitat els interessos generals i

que actua amb submissió plena a la llei i al dret, una submissió que s'articula mitjançant la subjecció de l'actuació pública al procediment administratiu que estableix la llei i segons els principis que garanteix l'article 9.3 de la Constitució espanyola.

En relació amb la quarta qüestió que s'apunta, em correspon fer les consideracions següents com a fonament del recordatori de deures legals amb el qual concloem:

Com sap, este expedient de queixa s'inicia com a conseqüència d'un escrit que ha dirigit a esta institució l'interessat senyor [...], íntegrament redactat en castellà.

En conseqüència i com a garantia dels drets que reconeix la Llei d'ús i ensenyament del valencià, l'article 11 de la qual estableix que "1. En les actuacions administratives que s'inicien a instàncies de part i en les quals hi haja altres interessats que ho manifesten així, l'Administració actuant ha de comunicar-los tot els que els afecta en la llengua oficial que trien, qualsevol que siga la llengua oficial en què s'haja iniciat. 2. De la mateixa manera, siga quina siga la llengua oficial usada, en els expedients iniciats d'ofici, les comunicacions i altres actuacions s'han de fer en la llengua que indiquen els interessats". La petició d'informe que se'ls va fer era en la llengua que havia elegit l'interessat, és a dir, en castellà.

No obstant això, la part essencial de l'informe que vosté ens va remetre està redactada en valencià (en concret, l'informe de l'Àrea de Política Lingüística de la Secretaria Autònoma de Cultura i Política Lingüística).

La Generalitat Valenciana, en compliment del manament estatutari que conté l'Estatut d'autonomia, va promulgar la Llei 4/1983, de 23 de novembre, d'ús i ensenyament del valencià, el preàmbul de la qual assenyala la necessitat de recuperar l'ús social i oficial del valencià.

L'esmentada Llei va comportar, d'una banda, el compromís de la Generalitat Valenciana de defensar el patrimoni cultural de la nostra comunitat autònoma i, especialment, recuperar el valencià, que es defineix com "llengua històrica i pròpia del nostre poble" i, de l'altra, superar la relació de desigualtat existent entre les llengües oficials de la Comunitat Valenciana: el valencià i el castellà.

La cooficialitat lingüística que va instaurar la Constitució espanyola, la qual reconeix com a llengua oficial d'una determinada comunitat autònoma no solament l'idioma castellà, sinó també el propi de la comunitat, va modificar notablement l'ús, tant privat com oficial, de les diverses llengües al territori de l'Estat espanyol. Per això, les comunitats autònomes amb idioma cooficial propi han legislat en esta matèria mitjançant lleis denominades de normalització lingüística, amb l'objectiu de fomentar l'ús de la llengua cooficial (especialment en els àmbits oficials: administració pública, educació, mitjans de comunicació, etc.) per tal que esta arribe a nivells similars als que corresponen al castellà com a idioma oficial en tot el territori espanyol.

La persecució d'estos objectius legítims, que reconeixen les legislacions autonòmiques a l'empara de la Constitució, no pot tanmateix, desconéixer i, de fet, no desconeix, que l'article 14 de la Constitució estableix el principi d'igualtat i prohibeix qualsevol forma de discriminació, inclosa la discriminació per motiu de llengua, i la declaració de l'article 3 del mateix text constitucional, que estableix expressament el dret de tots els ciutadans a usar la llengua espanyola.

En este sentit, l'article 4 de la mateixa Llei d'ús i ensenyament del valencià, conscient de la vigència absoluta del principi d'igualtat i de la prohibició de discriminació per motiu de llengua, declara que "en cap cas no es pot discriminar ningú pel fet d'usar qualsevol de les dos llengües oficials" de la Comunitat Valenciana.

Una de les conseqüències essencials que es deriven dels manaments que contenen els preceptes que hem esmentat és el dret de qualsevol ciutadà, en les seues relacions amb l'Administració, a elegir la llengua en què desitja que se li comuniquen i que es trameten els expedients. D'aquí sorgix el correlatiu deure de l'Administració de respectar l'esmentada elecció i d'emprar l'idioma que s'haja elegit al llarg de tot el procediment. D'acord amb això, l'article 11, que hem esmentat adés, declara que "1. En les actuacions administratives que s'inicien a instàncies de part i en les quals hi haja altres interessats que ho manifesten així, l'Administració actuant ha de comunicar-los tot els que els afecta en la llengua oficial que trien, qualsevol que siga la llengua oficial en què s'haja iniciat. 2. De la mateixa manera, siga quina siga la llengua oficial usada, en els expedients iniciats d'ofici, les comunicacions i altres actuacions s'han de fer en la llengua que indiquen els interessats".

En este expedient, tanmateix, el fet d'haver remés una part essencial d'un informe en valencià quan la llengua que ha elegit el ciutadà ha estat el castellà, no s'ajusta als manaments legals que hem exposat anteriorment.

En virtut de tot el que hem dit més amunt i de conformitat amb el que preveu l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de novembre, reguladora d'esta institució, recomane a eixa Conselleria que en situacions com la que hem analitzat s'extremen al màxim els deures legals que s'extrauen de l'article 42 de la Llei 30/1992, de 26 de desembre, de règim jurídic i procediment administratiu comú.

Així mateix, em correspon recordar-li els deures legals que la Constitució i la legislació vigent li imposa de respectar els deures lingüístics dels administrats i utilitzar en tots els procediments i en qualsevol altra manera de relació amb ells, la llengua (castellana o valenciana) que hagen elegit.

D'acord amb la normativa esmentada, li agrairíem que ens remetera en el termini d'un mes l'informe preceptiu en el qual ens manifeste que accepta el suggeriment que se li fa o, si s'escau, les raons que estima per a no acceptar-lo.

Una vegada transcorregut l'esmentat termini, esta resolució es publicarà en la pàgina web d'esta institució.

Li agrairé m per endavant que ens remeta el que li sol·licitem i el saludem atentament.

Resolució de la queixa número 040888 amb data 09/12/04 dirigida a l'Ajuntament de València sobre impresos redactats exclusivament en castellà

Excma. Sra.,

En posem novament en contacte amb vosté amb l'objectiu d'informar-la de les indagacions que ha dut a terme esta institució en relació amb el seu expedient de queixa.

Com sap, en l'escrit inicial de queixa, l'interessat substancialment manifestava que havia rebut un document d'ingrés tributari redactat íntegrament en castellà i tan sols parcialment en valencià.

Vam considerar que la queixa reunia els requisits que exigix la Llei reguladora d'esta institució i per això es va admetre a tràmit. En este sentit i amb l'objectiu de contrastar l'escrit de queixa, vam sol·licitar un informe a l'Ajuntament de València.

De l'informe que hem rebut es dedueix que, en ser possible emetre el document íntegrament en valencià, l'interessat pot sol·licitar-lo per als pròxims exercicis.

Vam traslladar a l'interessat la informació que havíem rebut a fi que, si ho considerava oportú, presentara al·legacions.

Li demane que considere els arguments que li exposem tot seguit i que són el fonament de la resolució amb què concloem:

La Generalitat Valenciana, per complir el manament estatutari que conté l'Estatut d'autonomia, va promulgar la Llei 4/1983, de 23 de novembre, d'ús i ensenyament del valencià, que en el preàmbul assenyala la necessitat de recuperar l'ús social i oficial del valencià.

L'esmentada Llei va comportar, d'una banda, el compromís de la Generalitat Valenciana de defensar el patrimoni cultural de la nostra comunitat autònoma i, especialment, recuperar el valencià, que es defineix com a "llengua històrica i pròpia del nostre poble" i, de l'altra, superar la relació de desigualtat existent entre les llengües oficials de la Comunitat Valenciana, el valencià i el castellà.

La cooficialitat lingüística que va instaurar la Constitució espanyola, la qual reconeix com a llengua oficial d'una determinada comunitat autònoma no

solament l'idioma castellà, sinó també el propi de la comunitat, va modificar notablement l'ús, tant privat com oficial, de les diverses llengües al territori de l'Estat espanyol. Per això, les comunitats autònomes amb idioma cooficial propi han legislat en esta matèria mitjançant lleis denominades de normalització lingüística, amb l'objectiu de fomentar l'ús de la llengua cooficial (especialment en els àmbits oficials: administració pública, educació, mitjans de comunicació, etc.) per tal que esta arribe a nivells similars als que corresponen al castellà com a idioma oficial en tot el territori de l'Estat.

L'aplicació d'estes lleis de normalització lingüística que han dut a terme les diverses comunitats autònomes motiva, de vegades, que ciutadans que tenen com a llengua habitual el valencià consideren que es vulneren els seus drets lingüístics per raó de l'ús que fan les autoritats i les oficines públiques d'una llengua o d'una altra.

La normativa vigent respecte de l'ús del valencià, que contenen la Constitució espanyola i l'Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana i la Llei d'ús i ensenyament del valencià, és clara i terminant, i no deixa lloc a cap interpretació, de manera que l'Administració pública valenciana està obligada a garantir la normalització lingüística, tal com es desprén de l'article 7.4 i .5 de l'Estatut d'autonomia, en assenyalar que "s'ha de concedir un respecte i una protecció especials a la recuperació del valencià".

La Llei d'ús i ensenyament del valencià no és altra cosa que el desenvolupament normal de les previsions que contenen la Constitució espanyola i l'Estatut d'autonomia respecte de l'ús de la nostra llengua amb l'objectiu últim de superar la desigualtat que encara hi ha respecte de l'altra llengua oficial, el castellà, sense que en cap cas pugua prevaler l'una sobre l'altra.

Així doncs, i atés que és missió d'esta institució vetlar perquè es complisquen els preceptes constitucionals, estatutaris i legislatius esmentats, són constants les recomanacions del Síndic de Greuges a l'Administració pública valenciana perquè els impresos, formularis i models oficials que utilitza esta Administració valenciana i els organismes que en depenen es redacten en totes dos llengües oficials de la nostra comunitat autònoma, de conformitat amb la legislació vigent en esta matèria.

En virtut de tot el que hem dit més amunt, es recomana a l'Ajuntament de València que, en els documents d'ingressos tributaris s'observe el règim de cooficialitat lingüística que s'ha instaurat a la Comunitat Valenciana sense que en cap cas pugua prevaler una llengua sobre l'altra, per tal com el valencià, llengua oficial de la Comunitat Valenciana, ho és també de la Generalitat i de l'Administració pública, de l'Administració local i d'altres corporacions i institucions públiques que depenen d'aquella, de manera que els poders públics estan obligats a impulsar l'ús del valencià en totes les esferes socials, especialment, en l'Administració pública, i això de conformitat amb el manament que conté l'article 7 de l'Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana.

En virtut de l'article 29.1 de la Llei 11/1988, reguladora del Síndic de Greuges, es recomana complir el que disposa la legislació vigent, segons es manifesta en el cos d'este escrit, cosa que se li comunica perquè en prenga coneixement i a fi que, en el termini d'un mes, ens remeta un informe sobre si accepta les recomanacions que li fem o, si s'escau, les raons que estima per a no acceptar-les.

D'altra banda la informe que, una vegada transcorregut l'esmentat termini, esta resolució es publicarà a la nostra pàgina web.

Atentament.

Resolució de la queixa número 040823 amb data 28/10/04 dirigida a l'Ajuntament de València sobre la publicitat exclusivament en castellà del Palau de la Música

Excma. Sra.,

Acusem recepció del seu últim escrit, en què ens remet un informe sobre la queixa esmentada, que ha formulat el senyor [...] i cent vuitanta-set persones més, i ens posem novament en contacte amb vosté amb l'objectiu d'informar-la de les nostres actuacions.

Com sap, l'autor de la queixa ens va presentar un escrit en què denunciava que el Palau de la Música incomplix la Llei 4/1983, d'ús i ensenyament del valencià, de 23 de novembre. El senyor [...] concretament es referia al fet que la publicitat del Palau de la Música es mostrava exclusivament en castellà, i també els avisos i el fulls informatius.

Vam considerar que la queixa reunia els requisits que exigix la Llei reguladora d'esta institució i per això es va admetre a tràmit i li'n vam demanar informació.

En l'informe se'ns indicava, entre altres coses, que "la publicitat es fa només en castellà perquè si es publicara també en valencià l'espai que ocupa pràcticament es duplicaria i també augmentaria proporcionalment el preu, i això no està previst en el contracte de publicitat que este organisme autònom municipal ha subscrit i que implicaria un desequilibri contractual".

Vam traslladar l'esmentat informe a l'interessat a fi que, si ho considerava oportú, presentara al·legacions.

Li demane que considere els arguments que li expose tot seguit i que són el fonament de la resolució amb la qual concloem:

La Generalitat Valenciana, en compliment del manament estatutari que conté l'Estatut d'autonomia, va promulgar la Llei 4/1983, de 23 de novembre, d'ús i ensenyament del valencià, el preàmbul de la qual assenyala la necessitat de recuperar l'ús social i oficial del valencià

L'esmentada Llei va comportar, d'una banda, el compromís de la Generalitat Valenciana de defensar el patrimoni cultural de la nostra comunitat autònoma i, especialment, recuperar el valencià, que es definix com a "llengua històrica i pròpia del nostre poble" i, de l'altra, superar la relació de desigualtat existent entre les llengües oficials de la Comunitat Valenciana: el valencià i el castellà.

La cooficialitat lingüística que va instaurar la Constitució espanyola, la qual reconeix com a llengua oficial d'una determinada comunitat autònoma no solament l'idioma castellà, sinó també el propi de la comunitat, va modificar notablement l'ús, tant privat com oficial, de les diverses llengües al territori de l'Estat espanyol. Per això, les comunitats autònomes amb idioma cooficial propi han legislat en esta matèria mitjançant lleis denominades de normalització lingüística, amb l'objectiu de fomentar l'ús de la llengua cooficial (especialment en els àmbits oficials: administració pública, educació, mitjans de comunicació, etc.) per tal que esta arribe a nivells similars als que corresponen al castellà com a idioma oficial en tot el territori de l'Estat.

L'aplicació d'estes lleis de normalització lingüística que han dut a terme les diverses comunitats autònomes motiva, de vegades, que ciutadans que tenen com a llengua habitual el valencià consideren que es vulneren els seus drets lingüístics per raó de l'ús que fan les autoritats i les oficines públiques d'una llengua o d'una altra.

La normativa vigent respecte de l'ús del valencià, que contenen la Constitució espanyola i l'Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana i la Llei d'ús i ensenyament del valencià, és clara i terminant, i no deixa lloc a cap interpretació, de manera que l'Administració pública valenciana està obligada a garantir la normalització lingüística, tal com es desprén de l'article 7.4 i .5 de l'Estatut d'autonomia, en assenyalar que "s'ha de concedir un respecte i una protecció especials a la recuperació del valencià".

La Llei d'ús i ensenyament del valencià no és altra cosa que el desenvolupament normal de les previsions que contenen la Constitució espanyola i l'Estatut d'autonomia respecte de l'ús de la nostra llengua amb l'objectiu últim de superar la desigualtat que encara hi ha respecte de l'altra llengua oficial, el castellà, sense que en cap cas pugua prevaler l'una sobre l'altra.

No s'ha d'oblidar que la publicitat s'ha convertit durant els darrers anys en un dels mitjans més útils d'interrelació entre l'Administració i els ciutadans. Constitueix un excel·lent mitjà de difusió de les activitats que duen a terme els ens i les administracions públiques i, per tant, és un instrument fonamental per aconseguir la recuperació social del valencià.

Així doncs, i atés que és missió d'esta institució vetlar perquè es complisquen els preceptes constitucionals, estatutaris i legislatius esmentats, són constants les recomanacions del Síndic de Greuges a l'Administració pública valenciana perquè els impresos, formularis i models oficials que utilitza esta Administració valenciana i els organismes que en depenen es redacten en totes dos llengües

oficials de la nostra comunitat autònoma, de conformitat amb la legislació vigent en esta matèria. Res no impediex que esta recomanació s'estenga també a la publicitat de les activitats dels ens i de les administracions públiques.

En virtut de tot el que hem dit més amunt, es recomana a l'Ajuntament de València que, en els missatges de publicitat del Palau de la Música, observe el règim de cooficialitat lingüística que s'ha instaurat a la Comunitat Valenciana sense que en cap cas pugua prevaler una llengua sobre l'altra, per tal com el valencià, llengua oficial de la Comunitat Valenciana, ho és també de la Generalitat i de l'Administració pública, de l'Administració local i d'altres corporacions i institucions públiques que depenen d'aquella, de manera que els poders públics estan obligats a impulsar l'ús del valencià en totes les esferes socials, especialment, en l'Administració pública, i això de conformitat amb el manament que conté l'article 7 de l'Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana.

En virtut de l'article 29.1 de la Llei 11/1988, reguladora del Síndic de Greuges, es recomana complir el que disposa la legislació vigent, segons es manifesta en el cos d'este escrit, cosa que se li comunica perquè en prenga coneixement i a fi que, en el termini d'un mes, ens remeta un informe sobre si accepta les recomanacions que li fem o, si escau, les raons que estima per a no acceptar-les.

D'altra banda la informe que, una vegada transcorregut l'esmentat termini, esta resolució es publicarà en la nostra pàgina web.

Atentament.

Resolució de la queixa número 040809 amb data 13/12/04 dirigida a l'Ajuntament de València sobre l'absència de versió en valencià de la pàgina web de la Junta Central Fallera de València

Excma. Sra.,

Acusem recepció de la seua última comunicació, en què ens informa de l'assumpte objecte de l'expedient de la queixa esmentada.

Com sap, substancialment denunciava que la pàgina web <http://www.fallas.com>, de la Junta Central Fallera de València únicament estava disponible en castellà.

Vam considerar que la queixa reunia els requisits que exigix la Llei reguladora d'estat institució i per això es va admetre a tràmit. En este sentit, i amb l'objectiu de contrastar l'escrit de queixa, vam sol licitar un informe a l'Ajuntament de València.

De l'informe que hem rebut es deduí x que en la delegació de mitjans de comunicació de la qual depén eixa pàgina es treballa de manera altruista i, per tant, és complicat el muntatge de la pàgina en totes dos llengües, atés que, tant en

el departament esmentat com en la resta, falta personal adequat per a poder fer dos muntatges alhora.

Vam traslladar a l'interessat la comunicació que havíem rebut a fi que, si ho considerava oportú, presentara al legacions, però no ens consta que s'haja registrat cap escrit en el sentit indicat.

Li demane que considere els argument que li expose tot seguit i que són el fonament de la resolució amb la qual concloem:

La Generalitat Valenciana, en compliment del manament estatutari que conté l'Estatut d'autonomia, va promulgar la Llei 4/1983, de 23 de novembre, d'ús i ensenyament del valencià, el preàmbul de la qual assenyala la necessitat de recuperar l'ús social i oficial del valencià.

L'esmentada Llei va comportar, d'una banda, el compromís de la Generalitat Valenciana de defensar el patrimoni cultural de la nostra comunitat autònoma i, especialment, recuperar el valencià, que es definix com a "llengua històrica i pròpia del nostre poble" i, de l'altra, superar la relació de desigualtat existent entre les llengües oficials de la Comunitat Valenciana, el valencià i el castellà.

La cooficialitat lingüística que va instaurar la Constitució espanyola, la qual reconeix com a llengua oficial d'una determinada comunitat autònoma no solament l'idioma castellà, sinó també el propi de la comunitat, va modificar notablement l'ús, tant privat com oficial, de les diverses llengües al territori de l'Estat espanyol. Per això, les comunitats autònomes amb idioma cooficial propi han legislat en esta matèria mitjançant lleis denominades de normalització lingüística, amb l'objectiu de fomentar l'ús de la llengua cooficial (especialment en els àmbits oficials: administració pública, educació, mitjans de comunicació, etc.) per tal que esta arribe a nivells similars als que corresponen al castellà com a idioma oficial en tot el territori de l'Estat.

L'aplicació d'estes lleis de normalització lingüística que han dut a terme les diverses comunitats autònomes motiva, de vegades, que ciutadans que tenen com a llengua habitual el valencià consideren que es vulneren els seus drets lingüístics per raó de l'ús que fan les autoritats i les oficines públiques d'una llengua o d'una altra.

La normativa vigent respecte de l'ús del valencià, que contenen la Constitució espanyola i l'Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana i la Llei d'ús i ensenyament del valencià, és clara i terminant, i no deixa lloc a cap interpretació, de manera que l'Administració pública valenciana està obligada a garantir la normalització lingüística, tal com es desprén de l'article 7.4 i .5 de l'Estatut d'autonomia, en assenyalar que "s'ha de concedir un respecte i una protecció especials a la recuperació del valencià".

La Llei d'ús i ensenyament del valencià no és altra cosa que el desenvolupament normal de les previsions que contenen la Constitució espanyola i l'Estatut

d'autonomia respecte de l'ús de la nostra llengua amb l'objectiu últim de superar la desigualtat que encara hi ha respecte de l'altra llengua oficial, el castellà, sense que en cap cas pugua prevaler l'una sobre l'altra.

Així doncs, i atés que és missió d'esta institució vetlar perquè es complisquen els preceptes constitucionals, estatutaris i legislatius esmentats, són constants les recomanacions del Síndic de Greuges a l'Administració pública valenciana perquè els impresos, formularis i models oficials que utilitza esta Administració valenciana i els organismes que en depenen es redacten en totes dos llengües oficials de la nostra comunitat autònoma, de conformitat amb la legislació vigent en esta matèria. Res no impedit que esta recomanació s'estenga també a les pàgines web dels ens i de les administracions públiques.

En virtut de tot el que hem dit més amunt, es recomana a l'Ajuntament de València que adopte les mesures necessàries perquè la pàgina web <http://www.fallas.com> de la Junta Central Fallera observe el règim de cooficialitat lingüística que s'ha instaurat a la Comunitat Valenciana sense que en cap cas pugua prevaler una llengua sobre l'altra, per tal com el valencià, llengua oficial de la Comunitat Valenciana, ho és també de la Generalitat i de l'Administració pública, de l'Administració local i d'altres corporacions i institucions públiques que depenen d'aquella, de manera que els poders públics estan obligats a impulsar l'ús del valencià en totes les esferes socials, especialment, en l'Administració pública, i això de conformitat amb el manament que conté l'article 7 de l'Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana.

En virtut de l'article 29.1 de la Llei 11/1988, reguladora del Síndic de Greuges, es recomana complir el que disposa la legislació vigent, segons es manifesta en el cos d'este escrit, cosa que se li comunica perquè en prenga coneixement i a fi que, en el termini d'un mes, ens remeta un informe sobre si accepta les recomanacions que li fem o, si escau, les raons que estima per a no acceptar-les.

D'altra banda la informe que, una vegada transcorregut l'esmentat termini, esta resolució es publicarà en la nostra pàgina web.

Atentament.

Resolució de la queixa número 040755 amb data 16/08/04 dirigida a l'Ajuntament d'Onil sobre la negativa municipal a remetre al delegat de personal les comunicacions, actes i documents en valencià

Senyoria,

Acusem recepció del seu escrit, en què ens informava en relació amb la queixa esmentada, que va formular el senyor [...], i ens posem novament en contacte amb vosté.

Com deu recordar, el proppassat 18 de març l'autor de la queixa denunciava, substancialment, que havia requerit insistentment eixe Ajuntament que li remetera en valencià les comunicacions, els actes i els documents que rebia com a delegat de personal, però no havia aconseguit que s'atenguera la seua petició.

Vam considerar que la queixa reunia els requisits que exigix la Llei reguladora d'esta institució i per això es va admetre a tràmit i vam demanar informació a esta corporació municipal.

Una vegada vam rebre la seua comunicació, l'Ajuntament ens comunicava la seua voluntat de "disposar d'una persona per a poder dur a terme totes les comunicacions, actes i document" en valencià, tal com sol llicitava l'interessat.

Ara bé, segons ens indicaven, "fins que siga possible habilitar una plaça d'estes característiques en la plantilla, s'intenta, en la mesura que els nostres recursos humans ens ho permeten, atendre les peticions dels ciutadans en eixa matèria".

Vam traslladar el contingut d'este informe a l'autor de la queixa a fi que, si ho considerava oportú, presentara al legacions

Com que no consta cap escrit d'al legacions vam resoldre la queixa a partir de les dades que recull l'expedient, i per això li demanem que considere els arguments que li exposem a continuació i que són el fonament de la recomanació amb la qual concloem.

Però abans convé recordar que tant la Constitució espanyola com el nostre Estatut d'autonomia reconeixen la cooficialitat de totes dos llengües, el castellà i el valencià, i fixen el dret que tothom té a conèixer-les i a usar-les.

La necessitat de recuperar l'ús del valencià com a símbol d'identitat del poble valencià la plasma l'exposició de motius de la Llei 4/1983, de 23 de novembre, d'ús i ensenyament del valencià, i l'article 2 estableix que el valencià és la llengua pròpia de la Generalitat Valenciana, de l'Administració pública i també de l'Administració local i de totes les corporacions i institucions públiques que depenen d'aquella.

En definitiva, amb caràcter general, la legislació regula imperativament l'ús del valencià en l'àmbit oficial per a superar la situació de subjugació en què s'ha mantingut el valencià durant molt de temps. En conseqüència, totes les actuacions que partixen de les administracions públiques situades a la Comunitat Valenciana han d'observar escrupolosament la cooficialitat lingüística que regix a la nostra comunitat, en el sentit d'usar indiscriminadament una llengua o l'altra, sense que pugua prevaler l'una sobre l'altra.

D'altra banda, tant la Llei d'ús i ensenyament del valencià, que hem esmentat adés, com la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic i procediment administratiu comú, reconeixen el dret dels interessats a dirigir-se en la llengua oficial que trien i l'obligació de l'Administració, siga estatal, autonòmica o local,

com en este cas, a respondre'ls en la llengua que hagen elegit. Per tant, és objectiu del nostre ordenament jurídic garantir el dret dels ciutadans a usar les llengües que escullen i eliminar qualsevol forma de discriminació lingüística.

De conformitat amb el que acabem d'exposar, els ciutadans valencians, en la seua relació amb els poders públics, tenen dret (un dret delimitat territorialment) a usar lliurement la llengua que trien, i este dret, consegüentment, genera en els poders públics l'obligació corresponent d'adaptar les seues estructures a la situació de cooficialitat lingüística que s'ha instaurat a la Comunitat Valenciana, per tal que en tot cas es garantisquen plenament l'exercici de la llibertat d'opció i l'eficàcia de l'elecció que s'haja fet.

Vist el que acabem d'exposar i fent ús de les atribucions que concedix a esta institució l'article 29 de la Llei 11/1988, que la regula, formulem a este Ajuntament la recomanació següent: que adopte tots els mitjans i totes les mesures que calguen per estendre l'ús oficial del valencià en condicions d'igualtat amb en castellà en totes les comunicacions amb els interessats que així ho sol·liciten, que respecte el seu dret a dirigir-se en la llengua oficial que trien i que es conteste en la mateixa llengua.

D'acord amb l'esmentat article 29, ha de respondre i manifestar si accepta la recomanació que li fem o les causes que ho impedisquen en un termini màxim d'un mes. D'altra banda, l'informem que una vegada transcorregut el termini esmentat, podrem publicar esta resolució en la pàgina web de la nostra institució.

Li agrairé la seua col·laboració.

Atentament.

Resolució de la queixa número 040732 amb data 16/08/04 dirigida a la Diputació d'Alacant sobre la retolació interior i la publicitat institucional de l'Excel·lentíssima Diputació d'Alacant, exclusivament en castellà

Excm. Sr.,

Acusem recepció del seu últim escrit, en què ens remet un informe sobre la queixa esmentada, que va formular el senyor [...], i ens posem novament en contacte amb vostè amb l'objectiu d'informar-lo de les nostres actuacions.

Com sap, el 15 de març d'enguany, l'autor de la queixa ens va remetre un correu electrònic en què denunciava que la Diputació incomplia la Llei 4/1983, d'ús i ensenyament del valencià, de 23 de novembre. El senyor [...] es referia concretament a:

– D'una banda, que la publicitat institucional emprava únicament el castellà.

– De l'altra, que a la sala de premsa únicament apareixia la denominació en castellà *Diputación de Alicante*.

Vam considerar que la queixa reunia els requisits que exigix la Llei reguladora d'esta institució i per això es va admetre a tràmit i en vam sol·licitar informació.

En l'informe ens indicaven, entre altres coses, el següent:

– Que el dret a usar i a conèixer totes dos llengües cooficials de la comunitat, que recull l'article 7 de l'Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana, el desenvolupa la Llei de la Generalitat Valenciana 4/1983, d'ús i ensenyament del valencià, si bé no en allò que fa referència a la publicitat institucional.

– Que és la Llei de la Generalitat Valenciana 7/2003, de 20 de març de 2003, de publicitat institucional a la Comunitat Valenciana la que s'encarrega de regular esta matèria i l'article 9 estableix que “les institucions i la resta d'ens públics compresos en esta Llei han d'utilitzar indistintament, en els missatges de publicitat institucional, totes dos llengües de la Comunitat Valenciana”. D'aquí s'interpreta que el terme *indistintament* es referix al fet que es puga utilitzar una llengua o l'altra “amb el respecte adequat a totes dos llengües”.

Això afirmen que ho han materialitzat en el plec de prescripcions tècniques per a contractar la campanya publicitària que obliga l'adjudicatari a facilitar les traduccions que facen intèrprets qualificats en valencià, entre altres idiomes.

– Quant al fet que en la part de darrere de la sala de premsa solament apareix el terme *Diputación de Alicante*, en castellà, consideraven que no implicava cap discriminació i que el “el logotip té un caràcter integrador”.

Vam traslladar l'esmentat informe a l'interessat a fi que, si ho considerava oportú, presentara al·legacions.

Com que no consta cap escrit d'al·legacions de l'autor de la queixa la resollem a partir de les dades que recull l'expedient, i per això li demanem que considere els arguments que li exposem a continuació i que són el fonament de la resolució amb la qual concloem.

La Generalitat Valenciana, en compliment del manament estatutari que conté l'Estatut d'autonomia, va promulgar la Llei 4/1983, de 23 de novembre, d'ús i ensenyament del valencià, el preàmbul de la qual assenyala la necessitat de recuperar l'ús social i oficial del valencià.

L'esmentada Llei va comportar, d'una banda, el compromís de la Generalitat Valenciana de defensar el patrimoni cultural de la nostra Comunitat Valenciana i, especialment, recuperar el valencià, que es definix com a “llengua històrica i pròpia del nostre poble” i, de l'altra, superar la relació de desigualtat existent entre les llengües oficials de la Comunitat Valenciana, el valencià i el castellà.

La cooficialitat lingüística que va instaurar la Constitució espanyola, la qual reconeix com a llengua oficial d'una determinada comunitat autònoma no solament l'idioma castellà, sinó també el propi de la comunitat, va modificar notablement l'ús, tant privat com oficial, de les diverses llengües al territori de l'Estat espanyol. Per això, les comunitats autònomes amb idioma cooficial propi han legislat en esta matèria mitjançant lleis denominades de normalització lingüística, amb l'objectiu de fomentar l'ús de la llengua cooficial (especialment en els àmbits oficials: administració pública, educació, mitjans de comunicació, etc.) per tal que esta arribe a nivells similars als que corresponen al castellà com a idioma oficial en tot el territori de l'Estat.

L'aplicació d'estes lleis de normalització lingüística que han dut a terme les diverses comunitats autònomes motiva, de vegades, que ciutadans que tenen com a llengua habitual el valencià consideren que es vulneren els seus drets lingüístics per raó de l'ús que fan les autoritats i les oficines públiques d'una llengua o d'una altra.

La normativa vigent respecte de l'ús del valencià, que contenen la Constitució espanyola i l'Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana i la Llei d'ús i ensenyament del valencià, és clara i terminant, i no deixa lloc a cap interpretació, de manera que l'Administració pública valenciana està obligada a garantir la normalització lingüística, tal com es desprén de l'article 7.4 i .5 de l'Estatut d'autonomia, en assenyalar que "s'ha de concedir un respecte i una protecció especials a la recuperació del valencià".

D'altra banda, la Llei valenciana 7/2003, de 20 de març, de publicitat institucional de la Comunitat Valenciana, en compliment de l'Estatut d'autonomia i de les disposicions vigents en esta matèria, inclou una disposició expressa sobre l'ús de totes dos llengües oficials en la publicitat. Així, l'article 9 prescriu que "les institucions, les administracions i la resta d'ens públics que inclou esta Llei han d'utilitzar en la publicitat institucional totes dos llengües oficials de la Comunitat Valenciana".

En conseqüència, l'expressió "utilització indistinta" del valencià i del castellà en els missatges de publicitat institucional només es pot interpretar d'acord amb el principi anomenat de *jerarquia normativa*, és a dir, sotmetent-la a la Constitució espanyola, a l'Estatut d'autonomia i a la resta de la normativa relativa a la qüestió que ens ocupa.

No s'ha d'oblidar que la publicitat s'ha convertit durant els darrers anys en un dels mitjans més útils d'interrelació entre l'Administració i els ciutadans. Constitueix un excel·lent mitjà de difusió de les activitats que duen a terme els ens i les administracions públiques.

Finalment, quant al Reial Decret 1465/1999, de 17 de desembre, al qual es referix en el seu informe, hem de fer les consideracions següents:

- Com indica l'article 1, el seu àmbit d'aplicació són els òrgans de l'Administració general de l'Estat, fet que s'assenyala tant en l'exposició de motius –que estableix com a un dels seus objectius adequar la imatge institucional de l'Administració general de l'Estat a una sèrie de principis, entre els quals hi ha el d'“utilitzar en els documents i en els impresos de l'Administració general de l'Estat les llengües cooficials, de conformitat amb la Constitució, la Llei 30/1992 i la normativa autonòmica corresponent”–, com al llarg del seu articulat (l'article 6, per exemple, al qual vostés fan referència, diu: “Utilització de les llengües cooficials en senyalitzacions i cartells; han de ser bilingües i s'han de redactar en castellà i en la llengua oficial corresponent, les senyalitzacions exterior [...] i també els continguts més rellevants dels cartells amb caràcter informatiu o publicitari que s'elaboren per a col·locar-los en l'àmbit territorial d'una comunitat autònoma amb llengua oficial”).
- Igual com succeïx amb la Llei autonòmica, este Decret solament es pot interpretar des de la submissió als principis de legalitat i, per tant, des del respecte més absolut a les diferents llengües cooficials de les comunitats autònomes en què opera l'Administració general de l'Estat.

Així doncs, i en el sentit que és missió d'esta institució vetlar perquè es complisquen els preceptes constitucionals, estatutaris i legislatius esmentats, són constants les recomanacions del Síndic de Greuges a l'Administració pública valenciana perquè els impresos, formularis i models oficials que utilitza esta Administració valenciana i els organismes que en depenen es redacten en totes dos llengües oficials de la nostra comunitat autònoma, de conformitat amb la legislació vigent en esta matèria. Res no impedisca que esta recomanació s'estenga també a la publicitat institucional.

Tenint en compte tot el que hem dit més amunt, es recomana a la Diputació Provincial d'Alacant que, en els missatges de publicitat institucional i en la retolació interior de les seues dependències, observe el règim de cooficialitat lingüística que s'ha instaurat a la Comunitat Valenciana, sense que en cap cas pugua prevaler una llengua sobre l'altra, per tal com el valencià, llengua oficial de la Comunitat Valenciana, ho és també de la Generalitat i de l'Administració pública, de l'Administració local i d'altres corporacions i institucions públiques que depenen d'aquella, de manera que els poders públics estan obligats a impulsar l'ús del valencià en totes les esferes socials, especialment, en l'Administració pública, i això de conformitat amb el manament que conté l'article 7 de l'Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana.

En virtut de l'article 29.1 de la Llei 11/1988, reguladora del Síndic de Greuges, es recomana complir el que disposa la legislació vigent, segons es manifesta en el cos d'este escrit, cosa que se li comunica perquè en prenga coneixement i a fi que, en el termini d'un mes, ens remeta un informe sobre si accepta les recomanacions que li fem o, si s'escau, les raons que estima per a no acceptar-les.

D'altra banda l'informe que, una vegada transcorregut l'esmentat termini, esta resolució es publicarà en la nostra pàgina web.

Atentament.

Resolució de la queixa número 040559 amb data 13/12/04 dirigida al Consell Regulador de la Denominació d'Origen Callosa d'en Sarrià versió exclusivament en castellà de la pàgina web Níspero.com

Sr.,

Ens posem novament en contacte amb vosté amb l'objectiu d'informar-lo de les indagacions que ha dut a terme esta institució en relació amb l'objecte de la queixa esmentada.

Com sap, substancialment manifestava que la pàgina web Níspero.com sobre el producte de conreu amb denominació d'origen del mateix nom no té cap versió en valencià, raó per la qual considera que s'han vulnerat els seus drets lingüístics, d'acord amb la Llei d'ús i ensenyament del valencià.

Vam considerar que la queixa reunia els requisits que exigix la Llei reguladora d'esta institució i per això es va admetre a tràmit. En este sentit, vam sol·licitar un informe al Consell Regulador de la Denominació d'Origen de Callosa d'en Sarrià.

De la comunicació que hem rebut es dedueix que la pàgina web està redactada en dos idiomes (castellà i anglés) per tal com les exportacions superen el setanta per cent del producte que es comercialitza i la majoria es dirigixen cap a països com ara Itàlia, França, Alemanya i Portugal.

Vam traslladar l'esmentat informe a l'interessat a fi que, si ho considerava oportú, presentara al legacions, però no consta en esta institució que s'haja registrat cap escrit en este sentit.

Li demane que considere els arguments que li exposem tot seguit i que són el fonament de la resolució amb la qual concloem:

La Generalitat Valenciana, en compliment del manament estatutari que conté l'Estatut d'autonomia, va promulgar la Llei 4/1983, de 23 de novembre, d'ús i ensenyament del valencià, el preàmbul de la qual assenyala la necessitat de recuperar l'ús social i oficial del valencià.

L'esmentada Llei va comportar, d'una banda, el compromís de la Generalitat Valenciana de defensar el patrimoni cultural de la nostra comunitat autònoma i, especialment, recuperar el valencià, que es definix com a "llengua històrica i pròpia del nostre poble" i, de l'altra, superar la relació de desigualtat existent entre les llengües oficials de la Comunitat Valenciana, el valencià i el castellà.

La cooficialitat lingüística que va instaurar la Constitució espanyola, la qual reconeix com a llengua oficial d'una determinada comunitat autònoma no

solament l'idioma castellà, sinó també el propi de la comunitat, va modificar notablement l'ús, tant privat com oficial, de les diverses llengües al territori de l'Estat espanyol. Per això, les comunitats autònomes amb idioma cooficial propi han legislat en esta matèria mitjançant lleis denominades de normalització lingüística, amb l'objectiu de fomentar l'ús de la llengua cooficial (especialment en els àmbits oficials: administració pública, educació, mitjans de comunicació, etc.) per tal que esta arribe a nivells similars als que corresponen al castellà com a idioma oficial en tot el territori de l'Estat.

L'aplicació d'estes lleis de normalització lingüística que han dut a terme les diverses comunitats autònomes motiva, de vegades, que ciutadans que tenen com a llengua habitual el valencià consideren que es vulneren els seus drets lingüístics per raó de l'ús que fan les autoritats i les oficines públiques d'una llengua o d'una altra.

La normativa vigent respecte de l'ús del valencià, que contenen la Constitució espanyola i l'Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana i la Llei d'ús i ensenyament del valencià, és clara i terminant, i no deixa lloc a cap interpretació, de manera que l'Administració pública valenciana està obligada a garantir la normalització lingüística, tal com es desprén de l'article 7.4 i .5 de l'Estatut d'autonomia, en assenyalar que "s'ha de concedir un respecte i una protecció especials a la recuperació del valencià".

La Llei d'ús i ensenyament del valencià no és altra cosa que el desenvolupament normal de les previsions que contenen la Constitució espanyola i l'Estatut d'autonomia respecte de l'ús de la nostra llengua amb l'objectiu últim de superar la desigualtat que encara hi ha respecte de l'altra llengua oficial, el castellà, sense que en cap cas pugua prevaler l'una sobre l'altra.

Així doncs, i atés que és missió d'esta institució vetlar perquè es complisquen els preceptes constitucionals, estatutaris i legislatius esmentats, són constants les recomanacions del Síndic de Greuges a l'Administració pública valenciana perquè els impresos, formularis i models oficials que utilitza esta Administració valenciana i els organismes que en depenen es redacten en totes dos llengües oficials de la nostra comunitat autònoma, de conformitat amb la legislació vigent en esta matèria. Res no impedit que esta recomanació s'estenga també a les pàgines web dels ens i de les administracions públiques.

En virtut de tot el que hem dit més amunt, es recomana al Consell Regulador de la Denominació d'Origen de Callosa d'en Sarrià que adopte les mesures necessàries perquè la pàgina web www.nispero.com observe el règim de cooficialitat lingüística que s'ha instaurat a la Comunitat Valenciana sense que en cap cas pugua prevaler una llengua sobre l'altra, per tal com el valencià, llengua oficial de la Comunitat Valenciana, ho és també de la Generalitat i de l'Administració pública, de l'Administració local i d'altres corporacions i institucions públiques que depenen d'aquella, de manera que els poders públics estan obligats a impulsar l'ús del valencià en totes les esferes socials, especialment, en l'Administració pública,

i això de conformitat amb el manament que conté l'article 7 de l'Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana.

En virtut de l'article 29.1 de la Llei 11/1988, reguladora del Síndic de Greuges, es recomana complir el que disposa la legislació vigent, segons es manifesta en el cos d'este escrit, cosa que se li comunica perquè en prenga coneixement i a fi que, en el termini d'un mes, ens remeta un informe sobre si accepta les recomanacions que li fem o, si s'escau, les raons que estima per a no acceptar-les.

D'altra banda l'informe que, una vegada transcorregut l'esmentat termini, esta resolució es publicarà a la nostra pàgina web.

Atentament.

Resolució de la queixa número 040160 amb data 05/11/04 dirigida a la Conselleria de Benestar social sobre l'emissió de carnets individuals de família nombrosa exclusivament en castellà

Hble. Sr.,

Acusem recepció del seu informe, en què ens respon a la queixa esmentada, que va formular el senyor [...].

L'interessat va presentar un escrit de queixa davant esta institució. En el seu escrit manifestava substancialment que en la tramitació per a renovar la seua targeta de família nombrosa va sol licitar que la comunicació amb l'Administració es duguera a terme en valencià, i també l'expedició de cartes per a tota la família, i amb data 27 de gener encara no havia obtingut cap resposta a esta qüestió (li remet l'escrit de queixa, i també la documentació addicional, que va presentar l'interessat en esta institució).

Vam considerar que la queixa reunia els requisits que estableix la Llei reguladora d'esta institució i per això es va admetre. A fi de contrastar l'escrit de queixa, vam sol licitar un informe a la Direcció General de Família, Menor i Adopcions de la Conselleria de Benestar Social. De la comunicació que vam rebre es dedüxen els fets i les circumstàncies següents:

Primer. El retard en la resolució de la petició no és un fet que succeï sca normalment en la tramitació de les queixes de família nombrosa, ja que la pràctica habitual és que es lliuren al sol licitant en el mateix moment que les demana, sempre que reunisca els requisits establits.

Segon. No obstant això i a causa del procés d'informatització dels expedients de la Direcció Territorial de València i amb l'objectiu de proporcionar una major qualitat en la prestació dels serveis al ciutadà, esta demora va ser superior a la desitjable per al ciutadà i per a l'Administració pública.

Tercer. Que, en tot cas, la Llei estableix un seguit de mecanismes i garanties als ciutadans durant el procediment administratiu. En este cas en particular, el ciutadà pot considerar que s'ha admés la seua sol·licitud per silenci administratiu. El termini que tenia la Direcció General per a resoldre era de tres mesos, i a partir d'aquí, l'interessat podia sol·licitar el certificat de l'Administració i gaudir dels beneficis de l'esmentat títol, si bé el títol es va remetre tot just al cap d'uns quants dies d'haver-se exhaurit el termini.

Quart. Quant a la normalització lingüística, l'Administració reconeix el dret de l'interessat a utilitzar la llengua valenciana en el procediment. No obstant això, es fa constar que la Generalitat va esmenar el seu error i posteriorment li va remetre l'oportú escrit en bilingüe. Segons ens indica l'Administració, actualment tots els oficis i els documents que emet l'aplicació informàtica són bilingües.

Cinqué. Quant a la sol·licitud de carnets individuals per a cada membre de la unitat familiar, per a emetre'ls cal que els beneficiaris aporten una fotografia individual. Al senyor [...] ha estat requerit a fer-ho, sense que haja aportat esta documentació. Una vegada que l'interessat esmene la falta de documentació es tramitarà la petició i es resoldrà.

Una vegada rebut l'informe, el vam traslladar al promotor de la queixa a fi que, si ho considerava oportú, presentara un escrit d'al·legacions, cosa que no ha fet, malgrat el temps que ha transcorregut.

Este expedient de queixa planteja, bàsicament, dos qüestions de caire diferent: en primer lloc, la possible vulneració dels drets que, en matèria lingüística, reconeix la Llei d'ús i ensenyament del valencià als ciutadans en les seues relacions amb l'Administració, i, en segon lloc, la possible vulneració de resoldre que tenen totes les administracions segons l'article 43 de la Llei 30/1992, de 26 de desembre, de règim jurídic i procediment administratiu comú, i la seua posterior modificació que conté la Llei 4/1999, de 13 de gener.

En relació amb la primera qüestió, l'Administració implicada al·lega en el seu informe que la comunicació que es va mantenir amb el ciutadà exclusivament en castellà va ser causada per un error, que posteriorment es va solucionar en remetre-li la mateixa informació en forma bilingüe. Així mateix, l'Administració al·lega que en l'actualitat el programa informàtic que empra emet els documents automàticament de manera bilingüe, i per això en el futur esta situació no es podria produir.

Una vegada vist el que s'exposava en l'informe i atés que l'interessat no en va desvirtuar el contingut, el problema que planteja el ciutadà s'ha resolt, cosa que ens satisfà. Tanmateix, ens permetem recordar a la Conselleria de Benestar social els seus deures legals en matèria d'ús del valencià en l'àmbit públic.

Com sap, l'article segon de la Llei 4/1983, de 23 de novembre, d'ús i ensenyament del valencià estableix que "el valencià és la llengua pròpia de la Comunitat Valenciana i, en conseqüència, tots els ciutadans tenen dret a conèixer-lo i a usar-

lo oralment i per escrit, tant en les relacions privades com en les relacions amb les instàncies públiques”.

Insistent en esta línia de principi i de manera específica, l'article 10 de la mateixa norma estableix que “en el territori de la Comunitat Valenciana, tots els ciutadans tenen el dret a dirigir-se i relacionar-se amb la Generalitat, amb els ens locals i amb altres de caràcter públic, en valencià”, mentre que l'article 11 indica que: “1. En les actuacions administratives que s'inicien a instàncies de part i en les quals hi haja altres interessats que ho manifesten així, l'Administració actuant ha de comunicar-los tot els que els afecta en la llengua oficial que trien, qualsevol que siga la llengua oficial en què s'haja iniciat. 2. De la mateixa manera, siga quina siga la llengua oficial usada, en els expedients iniciats d'ofici, les comunicacions i altres actuacions s'han de fer en la llengua que indiquen els interessats”.

Pel que fa a la segona qüestió que es planteja en este expedient, relativa al possible incompliment de l'obligació de resoldre expressament les peticions dels administrats, atés que l'actuació que s'ha descrit pot no ser prou respectuosa amb els drets del promotor de la queixa, li demane que considere els arguments que, com a fonament del suggeriment amb el qual concloem, a continuació, li expose:

L'article 42.2 de la Llei 30/1992, de 26 de desembre, de règim jurídic i procediment administratiu comú, i la seua modificació posterior, que conté la Llei 4/1999, de 13 de gener, estableix que: “el termini màxim per a resoldre les sol·licituds que formulen els interessats és el que resulta de la tramitació del procediment aplicable a cada cas. Quan la norma de procediment no fixa cap termini, el termini màxim de resolució és de tres mesos.”

El dret a obtenir una resolució sobre allò que se sol·licita a l'Administració imposa a esta un termini màxim per a resoldre, amb la finalitat d'evitar esperes interminables del ciutadà, sota pena d'aplicar regles del silenci positiu o negatiu. Ho formula clarament l'exposició de motius de l'esmentada Llei: “el silenci administratiu, positiu o negatiu, no ha de ser un institut jurídic normal, sinó la garantia que impedisca que els drets dels particulars es buiden de contingut quan la seua Administració no atén eficaçment i amb la celeritat pertinent les funcions per a les quals s'ha organitzat”.

Quan el ciutadà acudix a l'Administració, esta està obligada a respondre -li, i no ha de donar-li més del que pot i ha de fer, però tampoc menys del que raonablement pot esperar-se'n, i el mínim que ha d'oferir al ciutadà és una resposta directa, ràpida, exacta i legal. Ens trobem, doncs, davant una de les manifestacions legislatives del dret a obtenir una resolució expressa dins el termini.

L'obligació administrativa de complir escrupolosament les normes que regixen els procediments i de tenir la màxima cura de tots els tràmits que constitueixen l'expedient, dimana directament del manament constitucional de l'article 103 d'una Administració eficaç que servix amb objectivitat els interessos generals i que actua amb submissió plena a la llei i al dret, una submissió que s'articula mitjançant la subjecció de l'actuació pública al procediment administratiu que

establix la llei i segons els principis que garantix l'article 9.3 de la Constitució espanyola.

Per això no es pot acceptar, com sembla que es desprén de l'informe que ha remés a esta institució la Direcció General de Família, Menor i Adopcions, que la institució del silenci administratiu siga la manera normal de relació de l'Administració amb el ciutadà. Per contra, el sentit del silenci administratiu és precisament el de permetre al ciutadà conjurar el que no deixa de ser un comportament anormal dels poders públics, a través de l'accés que gràcies a este té, generalment, als recursos en considerar-se que s'ha denegat la seua petició.

Com a conseqüència de tot això, no es pot defensar que el silenci administratiu siga un mecanisme creat per a emparar l'activitat de l'Administració, donant cobertura legal (en permetre l'accés als recursos o a allò que s'ha sol·licitat en el cas que el silenci s'entenga positiu) al que no és sinó un defecte de funcionament. Altrament dit, els efectes que es conferixen al silenci administratiu són un sistema de defensa que s'ofereix al ciutadà davant la inactivitat administrativa, però mai una regla que permeta a l'Administració incomplir i considerar derogat el deure de resoldre que té atribuït legalment.

En virtut del que hem dit més amunt i de conformitat amb el que preveu l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, formulem a la Direcció General de Família, Menor i Adopcions de la Conselleria de Benestar Social la recomanació que en situacions com la que hem analitzat s'extremen al màxim els deures legals que s'extrauen de l'article 42 de la Llei 30/1992, de 26 de desembre, de règim jurídic i procediment administratiu comú, que imposa a l'Administració l'obligació de resoldre expressament totes les peticions que plantegen els ciutadans.

Així mateix, d'acord amb la normativa esmentada, li agrairíem que ens remetera en el termini d'un mes l'informe preceptiu en el qual ens manifeste que accepta el suggeriment que se li fa o, si s'escau, les raons que estima per a no acceptar-lo.

Una vegada transcorregut el termini d'un mes al qual es fa referència en el paràgraf anterior, esta resolució s'inclourà en la pàgina web d'esta institució.

Li agrairé molt davant que ens remeta el que li sol·licitem i el saludem atentament.

Resolució de la queixa número 030362 amb data 02/11/04 dirigida a l'Ajuntament de Santa Pola sobre l'absència de versió en valencià de la pàgina web de l'Ajuntament de Santa Pola

Senyoria,

Com sap, l'autor de la queixa substancialment manifestava que la pàgina web de l'Ajuntament de Santa Pola solament té versió en castellà i que, després de posar-

se en contacte amb l'administrador de la pàgina, li va comunicar que la qüestió de la traducció estava bloquejada. El motiu de la queixa era que es creara la versió en valencià al més prompte possible.

Vam admetre la queixa i vam remetre un ofici a l'Administració afectada, en què sol licitàvem un informe sobre les al·legacions formulades en contra.

Una vegada rebut l'informe, el vam traslladar a l'autor de la queixa amb l'objectiu que, si ho considerava oportú, presentara un escrit d'al·legacions, i així ho va fer.

Vist tot el que s'ha exposat, convé formular les consideracions següents:

La Constitució espanyola, després d'indicar a l'article 3 que el castellà és la llengua oficial de l'Estat, assenyalava que les altres llengües espanyoles són també oficials en els seus estatuts respectius. Per tant, la nostra primera norma estableix que la riquesa de les diferents modalitats lingüístiques d'Espanya és un patrimoni cultural que ha de ser objecte d'especial respecte i protecció.

En relació amb tot això, l'article 7 de l'Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana encomana a la Generalitat Valenciana garantir l'ús normal i oficial tant del castellà com del valencià, de manera que s'instaura un règim de bilingüisme que imposa als poders públics instal·lats al territori autonòmic o local l'obligació de conèixer i d'usar totes dos llengües, sense que pugui prevaler l'una sobre l'altra.

L'article 2 de la Llei valenciana 4/1983, de 23 de novembre, d'ús i ensenyament del valencià, que es va dictar com a desenvolupament de l'Estatut, estableix que el valencià és la llengua pròpia de la Generalitat i de la seua Administració pública, de l'Administració local i de totes les corporacions i institucions públiques que en depenen, i l'article 28 de l'esmentada norma indica que els ens locals han de fomentar l'ús del valencià en totes les activitats administratives. I l'Ajuntament de Santa Pola, com a organisme públic que és, ha de respectar i de complir les obligacions lingüístiques amb relació als ciutadans que l'esmentada llei preveu.

Com a conseqüència del que acabem de dir i com no podia ser d'altra manera, és missió de la nostra institució vetllar perquè es complisquen els preceptes constitucionals, estatutaris i legislatius esmentats i, per això, són constants, com hem assenyalat, les recomanacions del Síndic de Greuges perquè els impresos, formularis i models oficials que contenen les pàgines web oficials, etc., que utilitza l'Administració pública valenciana i els organismes que en depenen, es redacten en totes dos llengües, de conformitat amb la legislació vigent en esta matèria.

Tanmateix, tot el que acabem d'exposar ha de ser compatible amb el més absolut respecte dels drets dels ciutadans la llengua habitual dels quals és el castellà, propi de la cooficialitat lingüística que s'ha instaurat.

En les seues relacions amb els poders públics, els ciutadans valencians tenen dret (un dret delimitat territorialment) a usar la llengua que trien lliurement i este dret,

conseqüentment, genera en els poders públics la corresponent obligació d'adaptar les seues estructures a la situació de cooficialitat lingüística que instauren la Constitució espanyola, l'Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana i la Llei 4/1983, d'ús i ensenyament del valencià, amb la finalitat que, en tots els casos, l'exercici de la llibertat d'opció i l'eficàcia de l'elecció que s'haja fet estiguen plenament garantits i, per tant, a tenir, en el camp de la informàtica i de les noves tecnologies equips adaptats al règim de cooficialitat lingüística amb l'objectiu d'aprofitar plenament el potencial que estes oferixen.

En conseqüència, recomanem a l'Ajuntament de Santa Pola que revise els continguts de la seua pàgina web i els adapte al règim de cooficialitat lingüística sense que pugua prevaler una llengua sobre l'altra, atés que el que ha d'orientar tots els poders públics, autonòmics i locals, és salvaguardar la llibertat d'opció lingüística i impulsar l'ús del valencià en totes les esferes socials, a fi d'establir un equilibri sociolingüístic entre el castellà i el valencià, sense que en cap cas prevalga una llengua sobre l'altra.

De conformitat amb tot el que hem exposat, recomanem que s'adopten totes les mesures que siguen necessàries, ordinàries i extraordinàries, perquè els continguts de la web de l'Ajuntament de Santa Pola es redacten, conforme a la legislació vigent, en totes dos llengües.

En virtut de l'article 29.1 de la Llei 11/1988, reguladora del Síndic de Greuges, se li recorda el deure legal de complir el que disposa la legislació vigent sobre l'ús i l'ensenyament del valencià, segons es manifesta en el cos d'este escrit, cosa que se li comunica perquè en prenga coneixement i a fi que, en el termini d'un mes, ens remeta un informe sobre si accepta les recomanacions que li fem o, si s'escau, les raons que estima per a no acceptar-les. Una vegada transcorregut l'esmentat termini, esta resolució es pot inserir en la pàgina web d'esta institució.

Atentament.

Resolució de la queixa número 041608 amb data 29/12/04 dirigida a l'Institut Valencià de Cinematografia sobre la projecció exclusivament en castellà de les pel·lícules que programa la Filmoteca Valenciana

Srs.,

Acusem recepció del seu últim escrit en què ens remeten un informe sobre la queixa esmentada, que va formular el senyor [...] i cent vint-i-una persones més.

Com saben, en el seu escrit de queixa l'interessat denunciava que la Filmoteca Valenciana projectava quasi diàriament tres sessions de pel·lícules a la sala que té assignada a este efecte. Consideraven que era una discriminació que els espectadors valencianoparlants no tingueren l'oportunitat de veure les pel·lícules subtítolades en valencià. De la mateixa manera, es queixaven que la informació addicional de l'esmentat organisme tampoc no estava disponible en esta llengua.

Vam considerar que la queixa reunia els requisits que exigix la Llei reguladora d'esta institució, per això es va admetre a tràmit i en vam sol·licitar informació.

En l'informe ens indicaven que "l'IVAC organitza la majoria dels cicles en col·laboració amb institucions d'altres comunitats autònomes, com per exemple el Centro Galego de Artes da Imaxe, Donostia Kultura, la Filmoteca de Zaragoza o la Filmoteca Española. Les còpies tenen un circuit d'exhibició per diferents ciutats, i amb l'exhibició va la subtitulació, que es contracta amb una empresa especialitzada que fa el subtitulat per a totes les filmoteques implicades. Este circuit d'exhibició permet compartir despeses [...] i d'esta manera portar als valencians cicles i pel·lícules que, pel seu cost, l'IVAC no podria assumir de cap altra manera".

En relació amb la informació institucional, en l'informe ens indicaven que "l'única informació que es va publicar en castellà són els fullets dels cicles. La resta de la informació a la qual al·ludix la queixa [...] està en valencià o en edició bilingüe". Respecte dels fullets dels cicles, l'Administració "és conscient de la necessitat de publicar en valencià, però en estos moments resulta molt difícil, ja que l'IVAC no disposa de traductor/a [...]. A més, els fullets demanen una recerca important de documentació, que normalment arriba a través de fonts que estan en castellà. D'altra banda, els terminis per a elaborar-los són molt curts", atesa la periodicitat de la programació.

Vam traslladar l'esmentat informe a l'interessat a fi que, si ho considerava oportú, presentara al·legacions.

Esta institució no pot censurar la programació i l'emissió de pel·lícules en versió original subtitulades exclusivament en castellà, perquè això ho determinen exigències pressupostàries que l'Administració implicada no pot superar.

No obstant això, i respecte a l'emissió de la publicitat exclusivament en castellà, li demane que considere els arguments que tot seguit li expose i que són el fonament de la resolució amb la qual concloem:

La Generalitat Valenciana, per complir el manament estatutari que conté l'Estatut d'autonomia, va promulgar la Llei 4/1983, de 23 de novembre, d'ús i ensenyament del valencià, que en el preàmbul assenyala la necessitat de recuperar l'ús social i oficial del valencià.

L'esmentada Llei va comportar, d'una banda, el compromís de la Generalitat Valenciana de defensar el patrimoni cultural de la nostra comunitat autònoma i, especialment, recuperar el valencià, que es definix com a "llengua històrica i pròpia del nostre poble" i, de l'altra, superar la relació de desigualtat existent entre les llengües oficials de la Comunitat Valenciana, el valencià i el castellà.

La cooficialitat lingüística que va instaurar la Constitució espanyola, la qual reconeix com a llengua oficial d'una determinada comunitat autònoma no

solament l'idioma castellà, sinó també el propi de la comunitat, va modificar notablement l'ús, tant privat com oficial, de les diverses llengües al territori de l'Estat espanyol. Per això, les comunitats autònomes amb idioma cooficial propi han legislat en esta matèria mitjançant lleis denominades de normalització lingüística, amb l'objectiu de fomentar l'ús de la llengua cooficial (especialment en els àmbits oficials: administració pública, educació, mitjans de comunicació, etc.) per tal que esta arribe a nivells similars als que corresponen al castellà com a idioma oficial en tot el territori de l'Estat.

L'aplicació d'estes lleis de normalització lingüística que han dut a terme les diverses comunitats autònomes motiva, de vegades, que ciutadans que tenen com a llengua habitual el valencià consideren que es vulneren els seus drets lingüístics per raó de l'ús que fan les autoritats i les oficines públiques d'una llengua o d'una altra.

La normativa vigent respecte de l'ús del valencià, que contenen la Constitució espanyola i l'Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana i la Llei d'ús i ensenyament del valencià, és clara i terminant, i no deixa lloc a cap interpretació, de manera que l'Administració pública valenciana està obligada a garantir la normalització lingüística, tal com es desprén de l'article 7.4 i .5 de l'Estatut d'autonomia, en assenyalar que "s'ha de concedir un respecte i una protecció especials a la recuperació del valencià".

La Llei d'ús i ensenyament del valencià no és altra cosa que el desenvolupament normal de les previsions que contenen la Constitució espanyola i l'Estatut d'autonomia respecte de l'ús de la nostra llengua amb l'objectiu últim de superar la desigualtat que encara hi ha respecte de l'altra llengua oficial, el castellà, sense que en cap cas pugua prevaler l'una sobre l'altra.

No s'ha d'oblidar que la publicitat s'ha convertit durant els darrers anys en un dels mitjans més útils d'interrelació entre l'Administració i els ciutadans. Constitueix un excel·lent mitjà de difusió de les activitats que duen a terme els ens i les administracions públiques i, per tant, és un instrument fonamental per aconseguir la recuperació social del valencià.

Així doncs, i atés que és missió d'esta institució vetlar perquè es complisquen els preceptes constitucionals, estatutaris i legislatius esmentats, són constants les recomanacions del Síndic de Greuges a l'Administració pública valenciana perquè els impresos, formularis i models oficials que utilitza esta Administració valenciana i els organismes que en depenen es redacten en totes dos llengües oficials de la nostra comunitat autònoma, de conformitat amb la legislació vigent en esta matèria. Res no impedit que esta recomanació s'estenga també a la publicitat de les activitats dels ens i de les administracions públiques.

En virtut de tot el que hem dit més amunt, es recomana a l'Institut Valencià de Cinematografia que, en els missatges de publicitat sobre els cicles cinematogràfics observe el règim de cooficialitat lingüística que s'ha instaurat a la Comunitat Valenciana sense que en cap cas pugua prevaler una llengua sobre l'altra, per tal

com el valencià, llengua oficial de la Comunitat Valenciana, ho és també de la Generalitat i de l'Administració pública, de l'Administració local i d'altres corporacions i institucions públiques que depenen d'aquella, de manera que els poders públics estan obligats a impulsar l'ús del valencià en totes les esferes socials, especialment, en l'Administració pública, i això de conformitat amb el manament que conté l'article 7 de l'Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana.

En virtut de l'article 29.1 de la Llei 11/1988, reguladora del Síndic de Greuges, es recomana complir el que disposa la legislació vigent, segons es manifesta en el cos d'este escrit, cosa que se'ls comunica perquè en prenguen coneixement i a fi que, en el termini d'un mes, ens remetien un informe sobre si accepten les recomanacions que els fem o, si s'escau, les raons que estimen per a no acceptar-les.

D'altra banda els informe que, una vegada transcorregut l'esmentat termini, esta resolució es publicarà en la nostra pàgina web.

Atentament.

Resolució de la queixa número 040121 amb data 08/04/04 dirigida a la Conselleria de Sanitat sobre la discriminació de la llengua valenciana al Centre de Salut de Sant Joan d'Alacant

Sr.,

Com sap, en el seu escrit, el promotor de la queixa denunciava substancialment els fets i les circumstàncies següents:

Primer. Que a través del Decret 236/1999, amb data 23 de desembre, de la Generalitat Valenciana (BOE de 16 de febrer de 2000) "el municipi de San Juan de Alicante, de la província d'Alacant, adopta la forma *Sant Joan d'Alacant*".

Segon. Que el Centre de Salut de Sant Joan d'Alacant, a pesar del temps que ha transcorregut, no havia adoptat en els seus textos, escrits, senyalitzacions, comunicats mèdics, sobres, etc. la nova denominació del municipi i utilitzava encara la forma antiga *San Juan de Alicante*.

Tercer. Que, a causa d'això, va presentar una queixa en el full de queixes d'este Centre de Salut amb data 3 d'abril de 2003, per sol licitar que s'adaptaren totes les senyalitzacions a la nova forma de denominació del municipi.

Quart. Que no ha rebut cap contestació a desgrat del temps que ha transcorregut des que va interposar la queixa

En considerar que la queixa reunia els requisits que exigix la Llei reguladora d'esta institució, es va admetre a tràmit. En este sentit i amb l'objectiu de

contrastar l'escrit de queixa, vam sol licitar un informe al Centre de Salut de Sant Joan d'Alacant.

Una vegada rebut l'informe, que va emetre el director d'AP de l'àrea 16, el vam traslladar al promotor de la queixa a fi que, si ho considerava oportú, presentara un escrit d'al·legacions, i així ho va fer.

De l'informe que vam rebre de l'Administració afectada es dedueix en els fets i les circumstàncies següents:

Primer. Que, després de revisar els seus arxius, no constava en el registre d'entrada de la Direcció de l'Àrea 16 la queixa que havia interposat l'interessat el dia 3 d'abril de 2003 en el Centre de Salut Sant Joan d'Alacant. Com que no es tenia constància de la queixa, esta no es va poder gestionar ni trametre administrativament.

Segon. Que, pel que fa a la sol·licitud per a actualitzar la denominació del municipi, segons la normativa vigent, perquè aparega en tots els textos, senyalització externa, escrits..., la sol·licitud s'havia traslladat a la Conselleria de Sanitat, de la qual s'esperaven instruccions en este sentit.

Atés que l'actuació que s'ha descrit pot no ser prou respectuosa amb els drets del promotor de la queixa, li demane que considere els arguments que, com a fonament del suggeriment amb el qual concloem, a continuació, li expose:

En primer lloc, i en relació amb l'absència de contestació de la queixa que havia interposat l'interessat el dia 3 d'abril de 2003, hem de tenir present que l'article 42.2 de la Llei 30/1992, de 26 de desembre, de règim jurídic i procediment administratiu comú, i la seua modificació posterior, que conté la Llei 4/1999, de 13 de gener, estableix que: "el termini màxim per a resoldre les sol·licituds que formulen els interessats és el que resulta de la tramitació del procediment aplicable a cada cas. Quan la norma de procediment no fixa cap termini, el termini màxim de resolució és de tres mesos."

El dret a obtenir una resolució sobre allò que se sol·licita a l'Administració imposa a esta un termini màxim per a resoldre, amb la finalitat d'evitar esperes interminables del ciutadà, sota pena d'aplicar regles del silenci positiu o negatiu. Ho formula clarament l'exposició de motius de l'esmentada Llei: "el silenci administratiu, positiu o negatiu, no ha de ser un institut jurídic normal, sinó la garantia que impedisca que els drets dels particulars es buiden de contingut quan la seua Administració no atén eficaçment i amb la celeritat pertinent les funcions per a les quals s'ha organitzat".

Quan el ciutadà acudix a l'Administració, esta està obligada a respondre -li, i no ha de donar-li més del que pot i ha de fer, però tampoc menys del que raonablement pot esperar-se'n, i el mínim que ha d'oferir al ciutadà és una resposta directa, ràpida, exacta i legal. Ens trobem, doncs, davant una de les manifestacions legislatives del dret a obtenir una resolució expressa dins el termini.

L'obligació administrativa de complir escrupolosament les normes que regixen els procediments i de tenir la màxima cura de tots els tràmits que constituïxen l'expedient, dimana directament del manament constitucional de l'article 103 d'una Administració eficaç que servix amb objectivitat els interessos generals i que actua amb submissió plena a la llei i al dret, submissió que s'articula mitjançant la subjecció de l'actuació pública al procediment administratiu que estableix la llei i segons els principis que garantix l'article 9.3 de la Constitució espanyola.

Lògicament, que es complisca esta obligació principal de l'Administració, garantia directa dels drets de l'administrat, depén del compliment previ de tota una sèrie d'obligacions anteriors i instrumentals a esta, entre les quals destaca especialment el desenvolupament d'una actuació eficaç de recepció, de custòdia i d'impuls dels escrits de petició que els administrats li presenten. Si l'Administració no guarda constància de les sol·licituds que li fan els ciutadans i té una conducta negligent en este aspecte, difícilment pot este últim esperar un pronunciament exprés sobre el que demana.

En segon lloc, i quant al que constituïx l'objecte principal d'esta queixa (que el Centre de Salut de Sant Joan d'Alacant adapte la senyalització, les comunicacions, els escrits, etc. a la nova forma de denominació del municipi), s'ha de partir del que estableix l'article 15 de la Llei 4/1983, de 23 de novembre, d'ús i ensenyament del valencià, que determina taxativament que "les denominacions que adopte el Consell, d'acord amb el que disposa el número anterior, són legals a tots els efectes i s'ha de fer la retolació pública d'acord amb la manera que es determine reglamentàriament, amb el respecte degut a les normes internacionals que l'Estat ha subscrit en esta matèria".

Este precepte, terminant i que no exigix cap interpretació, imposa a les administracions, entre altres conseqüències, l'obligació expressa d'emprar la denominació que fixa el Consell per a un municipi determinat a l'hora de referir-se a este en tots els aspectes possibles, siga en escrits, siga en senyalitzacions o en qualsevol altra manera de comunicar-se, interna o externa.

En este sentit i en el cas que ens ocupa, s'ha de tenir present que, d'acord amb el Decret 236/1999, de 23 de desembre, del Consell de la Generalitat Valenciana, la denominació del municipi *San Juan de Alicante* es va canviar pel nom de *Sant Joan d'Alacant*. Cal remarcar, igualment, que este municipi no adopta —segons este decret— una forma bilingüe, sinó únicament la forma que s'assenyala, que, a més, constituïx a tots els efectes legals la seua denominació, de manera que s'ha de retolar sempre este mitjançant aquell.

En virtut del que hem dit més amunt i de conformitat amb el que preveu l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, formulem a la Conselleria de Sanitat el suggeriment que adopte totes les mesures que siguen pertinents per a garantir la custòdia adequada, l'impuls i la resolució expressa de les peticions dels administrats, i complir així de

manera efectiva l'obligació que en este sentit imposa l'article 42 de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú i que, així mateix, adopte totes les mesures que calguen perquè els organismes dependents d'esta Conselleria facen servir en tots els casos la nova denominació que ha rebut el municipi de Sant Joan d'Alacant a partir del Decret 236/1999, de 23 de desembre, del Consell de la Generalitat Valenciana.

Així mateix, d'acord amb la normativa esmentada, li agrairé que ens remeta en el termini d'un mes l'informe preceptiu en el qual ens manifesta que accepta el suggeriment que se li fa o, si escau, les raons que estima per a no acceptar-lo.

Li agrairé per endavant que ens remeta el que li sol·licitem i el saludem atentament.

Resolució de la queixa número 030307 amb data 22/03/04 dirigida a la Universitat Miguel Hernández d'Elx sobre la seua retolació exclusivament en castellà

Excm. Sr.,

El Sr. [...] va formular davant esta institució un escrit de queixa que es va registrar amb el número de referència indicat.

Substancialment exposava que en el campus de la Universitat Miguel Hernández d'Elx s'havia instal·lat una retolació en què, l'única llengua vehicular que informava sobre la situació de les diferents facultats, serveis, departaments, etc. de la comunitat universitària era el castellà, de manera que s'incomplia la Llei d'ús i ensenyament del valencià i l'article 4 del Decret 137/1997, d'1 d'abril, que va aprovar la normativa singular reguladora de l'activitat a la Universitat Miguel Hernández i que indica que "són llengües oficials de la Universitat Miguel Hernández les que reconeix com a oficials l'Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana".

El Vicerectorat de Recursos Materials i d'Equipament, al qual vam demanar informació suficient sobre la realitat dels fets que es detallen en la queixa esmentada, ens va indicar succintament que havien adoptat les mesures oportunes per a retolar en bilingüe els plafons informatius.

Vist tot el que hem exposat anteriorment i encara que l'interessat, al qual vam traslladar la comunicació rebuda, no ha formulat cap al·legació respecte d'esta, convé formular les següents consideracions.

La cooficialitat lingüística que va instaurar la Constitució espanyola, la qual reconeix com a llengua oficial d'una determinada comunitat autònoma no solament l'idioma castellà, sinó també el propi de la comunitat, va modificar notablement l'ús, tant privat com oficial, de les diverses llengües al territori de l'Estat.

Les comunitats autònomes amb idioma cooficial propi han legislat en esta matèria mitjançant lleis denominades de normalització lingüística, amb l'objectiu de fomentar l'ús de la llengua cooficial, per tal que esta arribe a nivells similars als que corresponen al castellà com a idioma oficial en tot el territori de l'Estat.

L'aplicació d'estes lleis de normalització lingüística que han dut a terme les diverses comunitats autònomes ha motivat, de vegades, diverses queixes dels ciutadans davant esta institució, ciutadans que veuen vulnerats els seus drets lingüístics per l'ús d'una llengua oficial o d'una altra, i per això són constants les recomanacions que el Síndic de Greuges ha formulat a l'Administració pública valenciana perquè adapte les seues estructures al règim de cooficialitat lingüística que han instaurat la Constitució espanyola, l'Estatut d'autonomia i la Llei d'ús i ensenyament del valencià, atés que l'Estatut d'autonomia imposa a tots els poders públics el dret general de potenciar l'ús del valencià en tots els nivells de la vida pública i social, i a través de la promoció del valencià, aconseguir que s'equipare efectivament amb el castellà i evitar qualsevol forma de discriminació lingüística, sense que en cap cas pugua prevaler una llengua sobre l'altra, i implantar l'ús del valencià en tots els àmbits de l'Administració pública.

En definitiva, el valencià, llengua pròpia de la Comunitat Valenciana, ho és també de les corporacions i institucions públiques que en depenen, raó per la qual, en el cas que ens ocupa i en ús de les facultats que em conferix l'article 29 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora del Síndic de Greuges, formulem a la Universitat Miguel Hernández d'Elx la següent recomanació.

Que, en l'àmbit de les seues competències, promoga totes les actuacions que siguen necessàries per a normalitzar l'ús del valencià en esta universitat, de manera que els esquemes que hi ha a les marquesines, els quadres dels horaris, els llocs d'interés, els enllaços, les indicacions, els cartells dirigits al públic, etc. observen la cooficialitat lingüística que ha instaurat a la Comunitat Valenciana la Constitució espanyola, l'Estatut d'autonomia i la Llei d'ús i ensenyament del valencià, sense que cap de les dos llengües oficials, el valencià i el castellà, pugua prevaler l'una sobre l'altra.

De conformitat amb el que esmenta l'article 29, en el termini d'un mes haurà de respondre i manifestar si accepta la recomanació que li fem o les causes que ho impedixen.

Atentament.

IX. QUEIXES RELATIVES A ALTRES ÀMBITS DE L'ACTUACIÓ PÚBLICA

Resolució de la queixa iniciada d'ofici número 18/2004 (número 040706) amb data 12/07/2004 dirigida a la Secretaria Autonòmica d'Ocupació sobre el compliment de la Llei 9/2003 en l'àmbit laboral

Il·lma. Sra.,

Acusem recepció del seu informe en què contestava a la queixa esmentada, que es va iniciar d'ofici a fi de conèixer el grau de compliment de la Llei 9/2003, de 2 d'abril, per a la igualtat entre els homes i les dones en l'àmbit laboral.

De l'informe es dedueix que durant l'any 2003 es van promoure accions tendents a subvencionar la incorporació i la reincorporació de dones al mercat laboral, i afavorir de manera especial diversos col·lectius de dones, com ara les víctimes de la violència domèstica, les que més temps han estat apartades del mercat laboral o les de més edat. Així mateix, es va finançar un programa d'ajudes a guarderies laborals dins les empreses.

Quant a les actuacions de la Inspecció de Treball i Seguretat Social per controlar la discriminació, en este cas per raó de sexe, se'ns indica que en l'àmbit de les relacions laborals se'n van fer 47; 14, en virtut de denúncia i 13, d'ofici (considerades com a tal les actuacions iniciades). S'ha de tenir en compte que el nombre de dones ocupades a la Comunitat Valenciana el primer trimestre d'este any era, segons l'Enquesta de Població Activa de l'INE, de 723.500.

En relació amb els programes integrals de formació professional, foment d'ocupació i conciliació de la vida familiar i laboral per a la incorporació de dones a ocupacions en què estan infrarepresentades (art. 15.2 de la Llei 9/2003), no se'ns ha aportat cap informació, raó per la qual hem de deduir que no hi ha cap programa. No s'han establert tampoc ajudes econòmiques per a finançar l'atenció als fills de menys de tres anys de les treballadores en períodes estivals (art. 17 de la Llei 9/2003). De la mateixa manera, no se'ns ha informat de la implantació de programes d'inserció sociolaboral individualitzats per a les víctimes de maltractaments (art. 22 de la Llei 9/2003). Finalment, ens sembla insuficient la incentivació perquè les empreses establisquen plans d'igualtat a través de tracte preferent en cas d'empat en licitacions per a contractes administratius. Els sistemes d'ajudes econòmiques, l'orientació i la formació per a elaborar els esmentats plans o les campanyes publicitàries contribuirien a establir aquells plans.

Els articles 17 i 21 de la Llei 42/1997, de 14 de novembre, regula la coordinació entre la Inspecció de Treball i les comunitats autònomes a l'hora d'elaborar plans d'inspecció. Considerem que en este marc s'ha d'enquadrar la recomanació que és farà més endavant. D'altra banda, encara que des que va entrar en vigor la Llei 9/2003, de 2 d'abril, este organisme autònom ha dut a terme una sèrie d'actuacions per a facilitar que les dones s'integren en el mercat laboral, bàsicament a través de la tècnica de la subvenció, al cap de més d'un any de l'esmentada vigència considerem que és insuficient el que s'ha fet, ja que, com s'ha indicat, hi ha aspectes de la Llei que no han esta objecte d'actuacions pràctiques, i per això li suggerim que adopte les mesures tendents a:

- Incrementar el nombre d'actuacions d'ofici de la Inspecció de Treball i Seguretat Social dirigides a comprovar que no es discrimina per raó de sexe en l'àmbit de les relacions laborals.
- Elaborar programes integrals de formació professional, foment d'ocupació i conciliació de la vida familiar i laboral per tal que les dones s'incorporen a ocupacions en què estan infrarepresentades.
- Concedir ajudes econòmiques per a finançar l'atenció als fills de menys de tres anys de les treballadores en períodes estivals.
- Implantar programes d'inserció sociolaboral individualitzats per a víctimes de maltractaments.
- Crear incentius perquè les empreses establisquen plans d'igualtat a través de les diverses mesures de foment a què ens hem referit.

De conformitat amb el que preveu l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, li agrairé que ens remeta en el termini d'un mes l'informe preceptiu en el qual ens manifesta que accepta la recomanació que se li fa o, si s'escau, les raons que estima per a no acceptar-la.

Li agraiï m la seua col laboració i que ens remeta el que li sol licitem.

Atentament.

Resolució de la queixa número 040977 amb data 13/12/04 dirigida a l'Ajuntament de Carlet sobre la discriminació que comporta l'ús exclusiu de les instal·lacions municipals per l'Escola Municipal de futbol de la localitat

Excma. Sra.,

L'escrit de queixa que va presentar el Sr. [...] el va motivar la seua disconformitat amb la decisió municipal que les instal·lacions municipals estiguen només disponibles per a l'ús de l'Escola Municipal de Futbol de Carlet, ja que, a parer seu, considera que es discrimina injustament la resta d'associacions esportives del municipi, les quals no poden usar estes instal·lacions.

A fi de contrastar estes afirmacions, vam demanar un informe a l'Ajuntament de Carlet sobre les raons d'utilitat pública i d'interés social que justifiquen que altres associacions diferents de l'Escola Municipal de Futbol no pugen utilitzar les instal·lacions esportives.

L'Ajuntament, en contestar a la nostra demanda, efectua, entre altres consideracions que no fan al cas, les consideracions següents:

“Durant uns quants anys, este Ajuntament ha hagut d'ocupar-se dels problemes i de les diferències dels clubs de futbol. Vist que no hi havia reconciliació possible que evitara els enfrontaments personals entre els pares, cosa que perjudica l'esport, la cordialitat, el bon ambient esportiu, l'educació cívica entre els joves i els pares, este Ajuntament va decidir fer-se càrrec de les dos escoles i unificar-les en una de sola. Esta decisió la van avalar la majoria dels pares. La solució va ser crear el Club EMF Carlet, en el qual es van inscriure més de dos-cents joves de Carlet amb la finalitat d'educar els joves en l'esport i crear un ambient favorable per a poder-la dur a terme. D'esta manera es bastia una escola de tots i per a tots els ciutadans que desitgen col·laborar per millorar l'esportivitat.

“En el moment que el Sr. [...] sol·licita les instal·lacions esportives municipals perquè les utilitzen uns set joves, este Ajuntament li respon que les dependències esmentades estan cobertes cada dia i en diferents horaris per més de deu equips (alevins, cadets, benjamins, etc.). A més, els conserges tenen també coberts els horaris laborals, i per això no es pot atendre la seua petició, de manera que se'l convida que inscriba el seu fill i els altres pocs adolescents en el Club EMF Carlet.

“Este Ajuntament fa la programació de totes les activitats esportives al principi de cada temporada per poder incloure totes les sol·licituds de tots els clubs, associacions culturals, socials, etc.”

L'informe de l'Ajuntament acaba afirmant que atén, sufraga econòmicament i manté unes instal·lacions esportives en perfectes condicions, obertes a tots els ciutadans de Carlet, i que utilitzen totes les associacions esportives i culturals, sempre que els horaris es planifiquen i s'organitzen prèviament.

Doncs bé, d'una banda, l'Ajuntament justifica la negativa a la utilització de les instal·lacions esportives que sol·licita l'autor de la queixa com a soci del Club Carlet Futbol Base afirmant que les dependències municipals estan cobertes tots els dies i en horaris diferents per més de deu equips (alevins, cadets, benjamins, etc.) i que, a més, els conserges tenen coberts també els horaris laborals. No obstant això, d'altra banda, l'Ajuntament reconeix expressament que fa la programació de totes les activitats esportives al principi de cada temporada, per a poder "incloure totes les sol·licituds de tots els clubs".

Esta institució no qüestiona gens ni mica la decisió de constituir una escola municipal de futbol en la qual es puguen integrar voluntàriament tots els xics que ho desitgen; més encara, reconeixem i destaquem l'esforç municipal per a evitar els enfrontaments entre els diferents clubs de futbol.

Ara bé, si l'Ajuntament manifesta que desitja "incloure totes les sol·licituds de tots els clubs", no hi hauria d'haver cap problema per a permetre al Club Carlet Futbol Base que utilitze les instal·lacions esportives municipals, sempre que, com qualsevol altre club, ho demane al començament de cada temporada a fi de possibilitar una bona planificació i repartiment de l'ús de les instal·lacions entre tots els clubs i les associacions esportives.

Convé recordar que l'esport, com a bé cultural, no és tan sols un element de millora de la salut pública, de benestar social, ni tan sols exclusivament de qualitat de vida; l'esport és, a més, un element essencial de convivència: facilita la comunicació i l'associacionisme entorn de metes i ideals nobles.

L'esport per a tothom, com a expressió de la no-discriminació per raons d'edat, sexe o qualsevol altra condició, necessita una planificació de les instal·lacions esportives que s'adapten a les necessitats reals d'ús dels diversos col·lectius socials i que permeten un repartiment equitatiu de la seua utilització per totes les associacions esportives, municipals o no.

Ordenar, promoure i coordinar l'activitat físicoesportiva de tots els valencians, des de la consideració de l'esport com un dret ciutadà pel compliment del qual han de vetllar els poders públics, i l'han d'articular i protegir (art. 43.3 de la Constitució espanyola) és la finalitat última de la Llei valenciana 4/1993, de 20 de desembre, de l'esport, l'article 23 de la qual garantix que els municipis de la Comunitat Valenciana puguen disposar d'instal·lacions esportives d'ús públic, sens perjudici de l'exercici de les competències que corresponguen als ajuntaments, segons estableix la Llei estatal 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases de règim local.

D'altra banda, l'article 70 de la Llei estatal 10/1990, de 15 d'octubre, de l'esport, recull el principi general que la planificació de les instal·lacions esportives de

caràcter públic s'ha de fer de manera que s'afavorisca la seua utilització esportiva polivalent i que es tinguen en compte les diferents modalitats esportives, la màxima disponibilitat horària i els diferents nivells de pràctica dels ciutadans. Estes instal·lacions s'haurien de posar a disposició de la comunitat per al seu ús públic.

En virtut de tot el que hem dit més amunt i ateses les consideracions que hem exposat en relació amb la defensa i l'efectivitat dels drets i llibertats que recull el títol I de la Constitució i de l'Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'article 29 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, de la Generalitat Valenciana, reguladora d'esta institució, li suggerisc que adopte immediatament les mesures necessàries perquè en la programació i en la planificació de l'ús de les instal·lacions esportives municipals es tinga en compte la sol·licitud que va presentar el Club Carlet Futbol Base, i que es repartisca la seua utilització de manera equitativa i proporcional per tal que cap associació esportiva es veja impedida a utilitzar les instal·lacions esportives públiques.

Cosa que se li comunica perquè en el termini màxim d'un mes ens informe si accepta l'esmentat suggeriment o, si escau, ens manifeste les raons que estima per a no acceptar-lo, i això, d'acord amb el que preveu l'article 29 de la Llei 11/1988.

Una vegada transcorregut l'esmentat termini, esta resolució es publicarà en la pàgina web d'esta institució.

Li agrai'm per endavant que remeta a esta institució l'informe preceptiu i el saludem atentament.

Cosa que se li comunica perquè en el termini màxim d'un mes ens informe si accepta l'esmentada recomanació o, si escau, ens manifeste les raons que estima per a no acceptar-la, i això, d'acord amb el que preveu l'article 29 de la Llei 11/1988.

Una vegada transcorregut l'esmentat termini, esta resolució es publicarà en la pàgina web d'esta institució.

Li agrai'm per endavant que remeta a esta institució el que li sol·licitem. Atentament.

Resolució de la queixa número 040043 amb data 26/03/04 dirigida a la Conselleria d'Infraestructures i Transport sobre el retard del Centre de Desenvolupament Marítim a resoldre la sol·licitud d'autorització per a obrir un centre de busseig

Hble. Sr.,

Acusem recepció del seu informe en què ens contesta a la queixa esmentada que va formular el Sr. [...], en relació amb la queixa motivada pel retard del Centre de

Desenvolupament Marítim a resoldre la sol·licitud d'autorització per a obrir un centre de busseig a Benidorm.

En este sentit, el Decret 10/2003, de 4 de febrer, regula no tan sols les condicions generals d'obertura, sinó també el procediment per a autoritzar els centres de busseig. De l'esmentat informe, de la documentació que aporta l'interessat i de totes les actuacions es dedueix que el centre de busseig havia manifestat clarament la seua voluntat d'adaptar-se a les diferents normatives d'obertura.

Amb esta finalitat, consta que el 25 de juliol de 2003, l'interessat, seguint els tràmits del procediment per a l'autorització que regula l'esmentat Decret, presenta al Centre de Desenvolupament Marítim l'oportuna sol·licitud d'autorització "ja que l'obertura i el funcionament dels centres de busseig s'han de sotmetre al principi d'autorització mitjançant sol·licitud", diu el Decret 10/2003 (art. 6).

Tanmateix, no consta que l'Administració pública haja contestat a la sol·licitud fins al 18 de febrer de 2004 (al cap de poc més de set mesos des que es va presentar la sol·licitud al Registre) per demanar que s'esmenaren determinats defectes.

Atés que esta institució desconeix la naturalesa del retard de la resolució, considerem que no és procedent esta demora en l'actuació del Centre de Desenvolupament Marítim, perquè, com assenyala l'article 42.1 de la Llei 30/1992, "l'Administració està obligada a dictar resolució expressa en tots els procediments i a notificar-la, independentment de la seua forma d'iniciació", i ho ha de fer en el termini establert (siga en la norma de procediment específica, siga amb les normes de regulació de procediment administratiu comú) termini que en este cas "quan les normes reguladores dels procediments no fixen cap termini màxim, este és de tres mesos", ja que són aplicables les normes de procediment administratiu comú. A més, convé recordar que la resolució ha de ser expressa.

Per tant, esta demora no és procedent, ja que el principi de legalitat, principi fonamental de l'Estat de dret, exigeix que tots els actes de l'Administració pública siguen conformes amb la Llei, sense que es pugua contravenir cap precepte legal (9.3 de la Constitució espanyola) com succeeix en el cas que ens ocupa. Que el Centre de Desenvolupament Marítim haja incomplert els terminis a l'hora de resoldre, contravé, evidentment, l'aplicació dels preceptes de la Llei 30/92.

En virtut de tot el que hem dit més amunt, li recordem el deure legal de complir amb una diligència escrupolosa els terminis per a resoldre que estableixen els procediments administratius aplicables, amb la finalitat de no crear indefensió i possibles lesions en les persones que inicien el procediment.

De conformitat amb l'article 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li agrairíem que ens remetera en el termini de trenta dies l'informe preceptiu en el qual ens manifeste que accepta la recomanació que se li fa o, si escau, les raons que estima per a no acceptar-la.

Li agrairé m per endavant que ens remeta el que li sol·licitem. Atentament.

Resolució de la queixa número 040011 amb data 06/04/04 dirigida a la Direcció Territorial d'Ocupació a Alacant sobre endarreriments injustificats en la recepció d'ofertes d'ocupació en el SERVEF

Sr. director,

Acusem recepció del seu informe en què ens contesta a la queixa esmentada que va formular el Sr. [...] davant esta institució pels retards injustificats en la recepció de la publicació d'ofertes d'ocupació a l'oficina del SERVEF de la Vila Joiosa (*Butlletí Setmanal d'Ofertes d'Ocupació*).

Una vegada analitzades les al·legacions de l'Administració i de l'interessat, vam comprovar que el SERVEF no justifica la data d'entrada del *Butlletí Setmanal d'Ofertes d'Ocupació* a l'oficina de la Vila Joiosa, tot i fer efectiu el seu lliurament.

D'altra banda, és significatiu que en el quadre de distribució que s'adjunta es fa referència a diverses oficines, com ara Dénia, Xixona, Orihuela, Oliva o Torrevieja, però no a la Vila Joiosa.

Per la nostra banda considerem que un retard injustificat en el lliurament del *Butlletí Setmanal d'Ofertes d'Ocupació* pública a l'oficina de la Vila Joiosa pot perjudicar les condicions dels ciutadans que estiguen en situació d'accés al mercat laboral i utilitzen com a referència els mecanismes informatius de les administracions públiques (en este cas, el *Butlletí Setmanal d'Ofertes d'Ocupació*). En el cas que ens ocupa, el retard de la publicació en l'oficina del SERVEF de la Vila Joiosa pot afavorir que els ciutadans que obtinguen eixa informació d'ocupació a través de l'oficina de la Vila Joiosa no ho facen en condicions d'igualtat respecte dels ciutadans que opten per les oficines del SERVEF en altres localitats.

En virtut de tot el que hem dit més amunt, suggerim que es controle la data de lliurament del *Butlletí Setmanal d'Ofertes d'Ocupació* en l'oficina del SERVEF de la Vila Joiosa.

De conformitat amb l'article 29.1 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, li agrairíem que ens remetera en el termini de trenta dies l'informe preceptiu en el qual ens manifeste que accepta la recomanació que se li fa o, si escau, les raons que estima per a no acceptar-la.

Li agrairé m per endavant que ens remeta el que li sol·licitem. Atentament.

Resolució de la queixa número 041176 amb data 02/11/04 dirigida a la Diputació Provincial de València sobre la destrucció d'un mur i de l'accés a una propietat privada a conseqüència de les obres d'execució d'una carretera pública

La Sra. [...] va interposar davant esta institució una queixa contra la Diputació Provincial de València, principalment, perquè no se li havia reposat un mur ni tampoc l'accés "entrador" a la seua propietat, que es van destruir arran de les obres d'execució de la carretera VV-6141 de La Yesa a Titaguas.

En el seu escrit d'al·legacions, que va presentar el 19 de setembre de 2004, acumula una nova qüestió que no es va considerar en un primer moment: la insuficiència del desguàs de la nova carretera, que sembla ser la causa de greus problemes quan plou intensament, cosa que no succeïa amb el traçat anterior.

Una vegada rebut l'informe de la Diputació, vam observar que s'havien emés diversos actes administratius, entre els quals hi havia l'últim, amb data 9 de juliol, que resol el recurs de reposició que havia presentat la interessada, en el qual s'insistix que, d'acord amb l'informe emés per l'enginyer tècnic responsable, d'11 de setembre de 2003, l'entrada no es pot fer per on pretén la interessada, ja que és una forest pública i no disposa de l'autorització deguda.

En acords anteriors s'afirma que la Diputació està disposada a executar el mur destruït tan bon punt les parts afectades—propietaris limítrofs— es posen d'acord, cosa que no ens consta.

Respecte de l'eventual execució defectuosa de la carretera atesa la insuficiència del desguàs existent, no en tenim molta més informació, si bé l'interessat adjunta nombrosos escrits dels veïns que denuncien l'esmentada situació, que resultaria imputable, lògicament, a la Diputació com a Administració promotora de la queixa.

En virtut de tot el que hem dit més amunt i ateses les consideracions que hem exposat respecte de la defensa i efectivitat dels drets i llibertats que comprén el títol I de la Constitució i de l'Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb el que disposa l'article 29 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, de la Generalitat Valenciana, reguladora d'esta institució:

– Considerem que la Diputació, tot i haver actuat formalment de manera correcta, no ha acabat de solucionar la qüestió principal, que és garantir l'entrada a la parcel·la i la reposició del mur. Per això, li hem de suggerir que duga a terme les gestions oportunes amb el propietari, i també amb el propietari limítrof, perquè amb el vistiplau de tots dos es facen finalment les obres necessàries per a restituir els drets a la interessada.

– Respecte de la insuficiència del desguàs, recomanem a la Diputació que elabore un informe tècnic sobre este particular per tal que es comproven efectivament els problemes que denuncien els veïns i que, si es constata esta deficiència, arbitre les mesures necessàries per a garantir que les aigües circulen adequadament.

Cosa que se li comunica perquè en el termini màxim d'un mes ens informe si accepta les recomanacions, els suggeriments i els recordatoris de deures legals esmentats o, si escau, ens manifeste les raons que estima per a no acceptar-los, i això, d'acord amb el que preveu l'article 29 de la Llei 11/1988. Una vegada transcorregut l'esmentat termini, esta resolució es publicarà en la pàgina web d'esta institució.

Li agrairé m per endavant que remeta a esta institució l'informe preceptiu. Atentament.

Resolució de la queixa número 041218 amb data 29/10/04 dirigida a la Conselleria de Justícia i Administracions Públiques sobre l'incompliment de l'horari d'espectacles públics, activitats recreatives i establiments públics

Il·lm. Sr.,

Acusem recepció del seu escrit en que ens informa en relació amb la queixa esmentada, que va presentar el Sr. [...].

Com sap, l'autor de la queixa substancialment ens exposava que algunes sales de cinema incomplien l'Ordre de 19 de desembre de 2003 de la Conselleria de Justícia i Administracions Públiques que regula els horaris d'espectacles públics, activitats recreatives i establiments públics per a l'any 2004.

L'esmentada Ordre es va dictar per a desenvolupar la Llei de la Generalitat Valenciana 4/2003, de 26 de desembre, norma que preveu un règim de vigilància i inspecció, i també sancionador dels espectacles, establiments públics i activitats recreatives.

En este sentit, l'autor de la queixa ens indicava que el proppassat 29 de juny havia dirigit un escrit a la Direcció Territorial a Alacant de la Conselleria de Justícia i Administracions Públiques en què denunciava estos fets, sense que en el moment de presentar la queixa davant esta institució haguera rebut cap resposta.

Considerant que la queixa reunia els requisits que establixen els articles 12 i 17 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, del Síndic de Greuges, es va admetre a tràmit, i per això vam sol·licitar informació d'eixa Direcció General.

Una volta rebuda la seua comunicació en forma de dos informes, de la Direcció Territorial a Alacant de la Conselleria de Justícia i Administracions Públiques i de la unitat del Cos Nacional de Policia adscrita a la Comunitat Valenciana, la vam traslladar a l'autor de la queixa a fi que, si ho considerava convenient, presentara un escrit d'al·legacions, cosa que va fer amb data 28 de setembre, i va estendre la seua denúncia a altres sales cinematogràfiques de la Comunitat Valenciana. Adjuntem una còpia de l'escrit a este document, juntament amb documentació complementària perquè se'n prenga coneixement i tinga els efectes oportuns.

En el seu informe, eixa Direcció General ens indicava, entre altres coses, que, “vistos els fets que referix la Unitat Inspectora, es van estendre les corresponents actes denúncia a l’efecte d’esbrinar la responsabilitat administrativa que siga procedent”.

Arribats en este punt, resollem la queixa amb les dades que consten en l’expedient; per això li demanem que considere els arguments que a continuació li exposem, fonament del suggeriment amb el qual concloem.

Considerem que les qüestions que cal estudiar són dos:

– Primera. La falta de contestació a l’escrit que havia presentat l’autor de la queixa el proppassat 29 de juny.

– Segon. L’actuació o actuació administrativa davant el presumpte incompliment de la normativa d’horaris d’espectacles públics.

Respecte de la primera qüestió, considerem que l’actuació pública que hem descrit ha pogut no ser prou respectuosa amb els drets del promotor de l’expedient que ens ocupa.

Efectivament, l’article 42.1 de la Llei 30/1992, de 26 de desembre, de règim jurídic i procediment administratiu comú, i la seua modificació posterior que conté la Llei 4/1999, de 13 de gener, estableix el següent:

“L’Administració està obligada a dictar resolució expressa en tots els procediments i a notificar-la, independentment de la seua forma d’iniciació.”

D’acord amb el que acabem d’exposar, esta institució considera que, quan el ciutadà acudix a l’Administració, esta està obligada a respondre-li i no ha de donar-li més del que pot i ha de fer, però tampoc menys del que raonablement pot esperar-se’n, i el mínim que ha d’oferir al ciutadà és una resposta directa, ràpida, exacta i legal. Ens trobem, doncs, davant una de les manifestacions legislatives del dret a obtenir una resolució expressa dins el termini.

Respecte de la segona qüestió, la relativa a l’inici del procediment sancionador, del que ens ha informat eixa Administració es desprén que, una vegada es van estendre les actes denúncia “s’ha d’esbrinar la responsabilitat que hi podria haver a través de l’oportú procediment administratiu sancionador”. En este sentit, l’article 41 de la Llei de la Generalitat Valenciana 4/2003, de 26 de febrer, d’espectacles públics, activitats recreatives i espectacles públics sota el títol de “Principis generals” assenyala el següent:

“L’exercici de la potestat sancionadora, en l’àmbit d’esta Llei, es regix pel que disposa el títol IX de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, que va modificar

la Llei 4/1999, de 13 de gener, i pel que preveu esta Llei i la resta de la normativa de desenvolupament.”

L'article 48.4 afegix, pel que fa al termini de resolució del procediment sancionadors, que

“El procediment sancionador s'ha de resoldre i la resolució que siga procedent s'ha de notificar a l'interessat en el termini màxim de sis mesos des que s'inicia, i se'n produïx la caducitat en la forma que preveu la Llei 30/1992, de 26 de novembre, que va modificar la Llei 4/1999, de 13 de gener. No obstant això, l'instructor de l'expedient pot acordar la suspensió del termini.”

L'obligació administrativa de complir escrupolosament les normes que regixen els procediments i de tenir la màxima cura de tots els tràmits que constitueixen l'expedient, dimana directament del manament constitucional de l'article 103 d'una Administració eficaç que servix amb objectivitat els interessos generals i que actua amb submissió plena a la llei i al dret, submissió que s'articula mitjançant la subjecció de l'actuació pública al procediment administratiu que estableix la llei i segons els principis que garantix l'article 9.3 de la Constitució espanyola.

En virtut de tot el que hem dit més amunt i de conformitat amb el que preveu l'article 29 de la Llei de la Generalitat Valenciana 11/1988, de 26 de desembre, reguladora d'esta institució, recomane a eixa Conselleria que extreme al màxim els deures legals que s'extrauen de l'article 42 de la Llei 30/1992, de 26 de desembre, de règim jurídic i procediment administratiu comú i de l'article 48.3 de la Llei de la Generalitat Valenciana 4/2003, de 26 de febrer, d'espectacles públics, activitats recreatives i espectacles en el sentit que, primer, es conteste a l'escrit que va presentar l'autor de la queixa el 29 de juny i, segon, pel que fa al procediment sancionador, que s'instruïska i es dicte la resolució expressa que siga procedent respectant els terminis que estableix la normativa vigent a la qual ens hem referit.

Així mateix, d'acord amb la normativa esmentada, li agrairé m que ens remeta en el termini d'un mes l'informe preceptiu en el qual ens manifeste que accepta la recomanació que se li fa o, si s'escau, les raons que estima per a no acceptar-la. Una vegada transcorregut l'esmentat termini, esta resolució es publicarà a la pàgina web d'esta institució.

Li agrairé m per endavant que ens remeta el que li sol·licitem. Atentament.